UC-NRLF
B 3 495 973

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

163424109
Q. v.
(2)

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

v. 29: 1-9

LIBRARY
APR 13 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

[PARTIEN ZHIVOT]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

1

СОФИЯ, ЯНУАРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 1 ЯНУАРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204 - 8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Планът — в центъра на политическата и организаторската работа 3
С. Дълбоков — Отечественият фронт — изразител на общественото мнение и организатор на социалната инициатива 10

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Бърдаров — Категорията „партийна дейност“ 17

Партийният комитет

Д. Станоев — Пленум за общественото мнение и критичните бележки 26
Г. Христов — Комитетът издига ролята на партийните групи . . 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

П. Русев — Проблеми на отговорността 36
* — Вариант за дългосрочна програма 41

Качественият състав на партийната организация

* — С обогатен подход и повишени критерии 48
И. Иванов — Как регулираме процеса 53
А. Александров — Проверка с дела 58
В. Тотев — Нашият резерв 60
Ц. Томова — Дългът на поръчителя 62
Н. Симеонова — Хора, които добре познавам 64
Д. Симеонова, И. Тодоров — Работата на групите с попълнението 66
Д. Цакова, К. Влаховски, Ц. Миткова — Да докажем, че сме достойни 68

Digitized by Google

Отчетно-изборните събрания в партията

М. Илиева — Става дума за утрешния ден 70
Д. Радева — Ручеите правят реката 74
Г. Съйков — Контрасти в подхода към един проблем 77
Р. Христов — Функции на комисията по състава 80

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

В. Хинов — Организацията на труда в строителството 82

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В. Милушев — Ускоряване на идеологическия отзвук 88

ПИШАТ НИ:

И. Игнатов — Обучение на работническото ядро в изборния актив . 93
С. Георгиев — Инициативата 93
А. Марков — Контролът на партийните решения 94

КРИТИКА И КНИГОПИС

* — Какво предлага Партиздат през 1982 г. 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г .Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2245. Тираж 53 650 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. I. 1982 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПЛАНЪТ — В ЦЕНТЪРА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА И ОРГАНИЗАТОРСКАТА РАБОТА

Утвърдената от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия разгърната програма за по-нататъшно изграждане на развитото социалистическо общество в НРБ има своите конкретни измерения в приетите закони за социално-икономическо развитие на страната ни през осмата петилетка и 1982 г.

Забележителните постижения в десетилетието след приемането на Програмата на БКП (1970 г.), когато, образно казано, бе създадена още една, нова България, и в изтеклата юбилейна за нашия народ година — през която бяха преизпълнени всички показатели, утвърдени от Народното събрание, в областта на икономическото и социалното развитие — са здрава основа за осъществяване на партийните предначертания. Огромно значение за окончателно формиране на осмия петгодишен план в сложната международна обстановка и задълбочаващата се суровинно-енергийна криза в световен мащаб имат постановките на другаря Тодор Живков, изложени на Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив на 24 октомври м. г. Като посочи конкретните пътища за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес в новите условия и обоснова характера и съдържанието на държавния план и на насрещните планове в трудовите колективи, той посочи единствено верния път за създаване на материално-техническа база на развития социализъм, за ефективно управление и стопанисване на социалистическата собственост и за все по-пълно и комплексно задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на народа в новите условия.

I

Планът за осмата петилетка е нов важен етап в изграждането на развитото социалистическо общество, усъвършенстването на социалистическите обществени отношения и утвърждаването на социалистическия начин на живот. Негова цел е решаването на определената от Дванадесетия конгрес на БКП главна социално-икономическа задача за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа на основата на интензификацията на народното стопанство, на последователното прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм и на по-нататъшното усъвършенстване на социалистическите обществени отношения. Всичко това става възможно с прилагането на новата технология на планиране и разработване на държавния план от горе на долу и от долу на горе като общо дело на всички трудови колек-

Digitized by Google

тиви, на държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Основните измерения на курса за повсеместна интензификация, чрез които ще се осъществят целите, поставени от Дванадесетия конгрес на партията, се характеризират преди всичко с предвиденото изпреварващо нарастване на обществената производителност на труда на заетите от материалното производство, пред нарастването на националния доход.

Националният доход като основен синтезиращ показател за развитие на икономиката се предвижда да нарасне през петилетката с около 20 на сто. Това нарастване ще се осъществява по интензивен път, като целият му прираст ще се осигури от повишаването на обществената производителност на труда. За пръв път обаче в историята на нашето социалистическо строителство обществената производителност на труда ще нарасне с 5 пункта над ръста на националния доход. Това означава, че увеличаването на производството ще се постигне с по-малко хора, суровини, материали, горива, енергия и капитални вложения на единица продукция. Усъвършенстваната структура на националния доход, осигуряваща средства за натрупване в размер около 25 на сто от националния доход, ще позволи в края на петилетката основните фондове в народното стопанство да достигнат изключителния за нашите мащаби размер от 110 млрд. лв. Ще продължи процесът на индустриализация на страната, като обемът на промишлената продукция ще се увеличи през петилетката с 28 на сто, а през 1982 г. с 4,5 на сто. Селскостопанската продукция ще се увеличи за петилетката с 18 на сто и с около 2,2 на сто през 1982 г.

Разбира се, решаването на тези задачи ще стане под непосредственото ръководство, помощ и контрол на партийните комитети и организации Пълната мобилизация на творческите сили на всички субекти на социално управление създава възможност да достигнем в края на петилетката показатели, характеризиращи една високоразвита икономика: производство на електроенергия — 5000 квтч на човек от населението; на прокат от черни метали — 420 кг; на минерални торове — 140 кг; на цимент — 750 кг; на зърно — 1100 кг и т. н. Тези постижения ще бъдат осигурени на основата на предвидените изпреварващи темпове на развитие на структуроопределящите отрасли, носители на техническия прогрес — на химическата промишленост, която ще увеличи обема на продукцията си с 45 на сто, на машиностроенето — с около 50 на сто; на производство на електроенергия и топлоенергия — с 30 на сто; на черната металургия — с около 30 на сто. Едновременно с това ще се провежда линия на сближаване темповете на развитие на производство в групи А и Б, като продукцията на леката промишленост ще се увеличи с не по-малко от 25 на сто, а на хранителната промишленост с около 20 на сто.

Това развитие на народностопанския комплекс е изградено на основата на повишаващата се ефективност на производството — размерът на чистия доход (печалбата) за петилетката ще нарасне с 60 на сто, а през 1982 г. — със 7,5 на сто. Като осигурява необходимите трудови, материални, финансови и валутни ресурси за динамично и пропорционално развитие на страната по пътя на повсеместната интензификация и широко прилагане на върховите постижения на научно-техническия прогрес, държавният план е солидна основа за постигане на целите и задачите, определени от Дванадесетия конгрес на партията. Това означава, че навсякъде в трудовите колективи под ръководството на партийните комитети и организации ще се разгърне широка политическа и организаторска работа за разкриване на значителните резерви и възможности, които съдържа нашата икономика, на основата на инженерните проекти и мултипликационните разработки,

Digitized by Google

с което да се достигнат и надминат показателите, утвърдени с Тезисите на Дванадесетия конгрес на партията.

Основен критерий за това е чрез насрещните планове да се постигне повече от предвиденото с държавния план нарастване на националния доход, на обществената производителност на труда, на печалбата, за допълнително снижаване на материалните разходи, повишаване експортните възможности на страната и допълнително производство на висококачествени и разнообразни стоки за народно потребление и услуги. С всичко това ще се осигури изпълнението на главната социално-икономическа задача, утвърдена от XII конгрес.

Повсеместното преминаване към предимно интензивно развитие на икономиката, на базата на която е изграден държавният план, изисква от партийните органи и организации да концентрират своето внимание към следните проблеми:

— интензивното развитие да обхване не само материалното производство, а и всички звена на извънпроизводствената сфера, на целия обществен живот;

— чрез усъвършенствуване на социалистическата организация на труда да се постигне най-пълно използване на трите елемента на производствения процес с оглед решително намаляване разходите на производството на единица продукция и достигане равнището на най-напредналите в съответната област страни;

— ускорено да се внедряват съвременните научно-технически постижения във всички сфери и дейности, във всички звена на възпроизводствения процес.

Решаването на стратегическите задачи на социално-икономическото развитие чрез внедряване на научно-техническите постижения изисква от партийните комитети и организации, от всички субективни фактори особени грижи. Задачата е включените в националните комплексни програми над 950 задачи за внедряване на научно-техническия прогрес, от които 315 за нови и усъвършенствувани изделия, 342 за нови технологии и 238 за автоматизация на производствените процеси, да намерят конкретно решение във всяка стопанска организация, завод, бригада, цех и работно място. С пълна мобилизация на силите на ръководните кадри и специалистите, на всеки инженер и техник, на всеки работник, внедряването на върховете на научно-технически постижения на основата на собствени изследвания, съвместни разработки със Съветския съюз и другите страни—членки на СИВ, да се осигури издигането на техническото равнище на производството и висока конкурентноспособност на произвежданите изделия. Това е и ключът за осъществяване на курса за интелектуализация на материалното производство, т. е. за производство на все повече автоматични машини, автоматизирани линии и автоматизирани цехове, позволяващи производствените процеси да се извършват без прякото и непосредствено участие на хората. Интелектуализацията на общественото производство означава науката да се превръща в главна производителна сила и да се повиши наукоемкостта на производството. Решаваща в новите условия е производителността на тези, които създават нови „умни“ машини, позволяващи автоматизиране на производствените процеси. Комплексната автоматизация и механизация на производството ще осигури висока производителност на труда и ще реши редица социални проблеми, освобождавайки хората от непосредствено участие в производството, насочвайки ги преди всичко в развойната и внедрителската дейност, а също и в другите сектори на обслужващата сфера.

Другото главно направление на целокупната партийно-политическа и организаторска работа сега е масовото внедряване на челния наш и чуждестранен опит. То трябва да се превърне в задължителен обра-

Digitized by Google

зец за работа във всички сектори на народното стопанство, за бързо усвояване на нашите, на социалистическите страни и на чуждестранните фирми високи постижения. Това предполага първичните партийни организации и партийните комитети да проведат широка организаторска и политическа работа за утвърждаване на новия подход и стил на работа. Особено важна е ролята на инженерно-внедрителските организации и научните институти за такова оползотворяване на капиталните вложения, което ще осигурява повсеместното внедряване на челния опит в областта на технологиите, техниката и организацията на труда. Партийните организации, партийните комитети и отговорните държавни и стопански органи не трябва да допускат разработването и внедряването на проекти за ново строителство, модернизация и реконструкция, които не достигат световните показатели на научно-техническия прогрес в областта на технологиите, икономическата ефективност и осигуряването на съвременни условия на труд.

II

Стратегическо направление в работата на всяко предприятие, завод, цех и бригада сега е най-пълното използване на възможностите за икономия на горива, суровини и материали. Това означава ръководствата на стопанските организации и на предприятията под контрола на партийните комитети да осъществяват бързи и конкретни мерки за усъвършенствуване на нормативната база, която да осигури рязко снижение на материалните разходи. Да не се допуска функционирането на неизправни промишлени агрегати и линии, неикономични транспортни средства и др., които не отговарят на изискването на прогресивните норми за разход на горива и утвърдените технологии. Във всяка стопанска организация и предприятие, във всички области на нематериалната сфера нормативите за разход на суровини, материали, горива, енергия и труд при рационален подход могат да осигурят изпълнението на държавните задачи и поетите обещания с насрещните планове в рамките на утвърдените лимити. Трябва да се използват всички възможности за замяна на дефицитните вносни материали с нови високоефективни материали от собствено производство, за намаляване на материалоемките изделия и максимално събиране и оползотворяване на вторични суровини както в сферата на материалното производство, така и в извънпроизводствената сфера.

Изпълнението на партийните решения за социалистическа организация на труда изисква създаването на бригади от качествено нов тип. Неотменни черти на бригадата от нов тип са прилагането на стопанската сметка и пълната самоиздръжка, при която всеки ще бъде отговорен за резултатите от труда на целия колектив, а трудовият колектив ще действува като стопанин на социалистическата собственост, кръвно заинтересован от крайните стопански резултати. Главен критерий за ефективността на бригадата от нов тип е рязкото намаляване на материалните и трудови разходи в единица продукция и неколкократното повишаване на обществената производителност на труда.

В центъра на вниманието на партийните комитети и организации, на всички обществени и стопански организации ще стоят въпросите **за най-пълно използване на производствените мощности.** Това означава те да търсят персонална отговорност от длъжностните лица, които допускат непълно използване и несвоевременно въвеждане в действие на машини и агрегати, държат неизползваеми производствени и други стопански и административни сгради и т. н.

Системно и последователно ще продължи работата по цялостното разработване и внедряване на **мултипликационните разработки.**

Digitized by Google

Отрасловите мултипликационни разработки ще се съчетават с териториалната организация на производството от гледна точка на националните интереси за постигане на максимален народностопански икономически и социален резултат и изграждане на единна техническа, производствена и социална инфраструктура.

Несъмнено голяма е отговорността на партийните комитети и организации, на предприятията и трудовите колективи за своевременно решаване на въпросите, свързани с **разширяване на експортните възможности на страната и повишаване конкурентноспособността и качеството на изнасяната продукция.** Тази задача има не само първостепенно икономическо и социално, но и политическо значение, тъй като е свързана с ефективното участие на нашата страна в международното разделение на труда, със създаването на необходимите условия за повишаване жизненото равнище на народа. Увеличаването на валутната ефективност на производството позволява да се внесат допълнителни стоки за разнообразяване на асортимента и подобряване качеството на продаваните на населението стоки. От тях зависи доставката на машини, които ще увеличат производството на стоки за народно потребление. С успешното разширяване на експортните възможности на страната са свързани редица решения по изпълнението на социално-икономическата политика на партията.

Основа на насрещния план в условията на новия икономически подход, без която не може да се изпълнява никаква производствена дейност, **е сключването на договорите** за 1982 г., осигуряващи ритмични доставки и реализация на продукцията. Ето защо след обсъждане на държавните задачи стопанските организации и предприятия трябва незабавно да завършат работата по синхронизиране на договорите с утвърдените им държавни задачи. След това в рамките на срока за изготвяне на насрещните планове договорите да бъдат приведени в съответствие и със задачите по насрещните планове. Особено внимание да се обърне на договорите с търговията, които трябва да осигурят ритмично постъпване на стоковите фондове на пазара. Чрез договорирането да се осигурява ритмична доставка на необходимите суровини, материали, възли, детайли по месеци и дни с оглед да се осигурят нормални условия за протичане на технологическия процес. Това се налага и от изискванията за самоиздръжка на стопанската дейност, при която за неизпълнение на договорните задължения се плащат не само съответните глоби и неустойки, но и пропуснатите доходи, с което се намаляват фондовете за развитие на стопанските организации, включително и фондът за потребление.

Курсът на повсеместна интензификация може да бъде успешно реализиран само в условията на новия икономически подход. Главното и основното в системата от икономическите средства и методи за въздействие и регулиране, обхващащи комплексното планиране, производството, разпределението и управлението, и занапред ще бъде **провеждането на всяка стопанска и социална дейност на стопанска сметка и действителна самоиздръжка.** Печалбата се явява основен критерий, от чийто размер ще се определят финансовите ресурси на стопанските организации, фондът за работната заплата, средствата по инвестиционните фондове, които определят финансовите ресурси на стопанските организации, фондът за работна заплата, средствата по инвестиционните фондове, които определят възможностите за модернизация, реконструкция и разширение на производството. Това изисква всеки трудов колектив да има ясна програма за ликвидиране дотациите от бюджета до края на петилетката.

Дълг на партийните комитети и организации е да създадат атмосфера за пълно използване на възможностите, които създава новият

Digitized by Google

икономически подход за стимулиране ускореното внедряване в производството, на научно-техническите постижения, на челния наш и чужд опит. Създаването на стимули и отговорности по цялата верига „от идеята до изпълнението“ повишава ролята на инженерновнедрителските организации. Техният принос ще се оценява с оглед подобряване на крайните икономически резултати на обслужваната от тях стопанска сметка в резултат от приложението на разработките им и от степента на достигане и надминаване челните наши и световни постижения в съответната област. Именно на тази основа ще се гради и самоиздръжката на инженерновнедрителските организации. Те ще получават приходи в съответствие с изпълнението на договорите за ефекта от разработените и внедрените от тях проекти в производството.

С изпълнението на партийните решения за превръщане на стопанския комбинат в основна организационно-икономическа форма на стопанска организация ще се използват създадените възможности за изпълнение с все по-голямо съдържание работата на колективните органи за управление — общото събрание на трудовия колектив, събранието на пълномощниците и на стопанските съвети. Тяхната работа ще създава висока организираност в дейността на трудовите колективи, ще осигурява съвременни условия за труд и отдих, непрестанно ще разгръща социалистическия демократизъм в управлението на производството. Във всяка стопанска организация, предприятие, участък и бригада организацията на работа ще се изгражда, изхождайки от принципната постановка, че колективите са стопани на предоставените им от държавата средства за производство, които са общонародна социалистическа собственост. Засилването на плановата, финансовата и трудовата дисциплина, на оперативността по изпълнение на плана сега са първостепенни проблеми пред партийните комитети и организации, пред колективните органи за управление, пред стопанските и държавните ръководства. Контролът за изпълнение на плана следва да бъде повсеместен и ежедневен, не контрол за констатиране на недостатъците, а превантивен контрол, помагащ бързо да се преодоляват възникващите трудности, мащабно да се решават поставените задачи.

III

Превръщането на предначертанията на партията в общонародно дело ще създаде още по-добри условия за все по-пълно задоволяване на постоянно нарастващите потребности на хората. Другарят Тодор Живков нееднократно е подчертавал, че нашата партия гледа на развитието на социалистическата икономика не като на самоцел, а като на средство за все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа, за многостранно и хармонично развитие на личността. Непосредствената социална ориентираност на плана за осмата петилетка създава условия за по-нататъшното осъществяване на Декемврийската програма на партията. През петилетката реалните доходи на населението ще се увеличат с 15 на сто, а през 1982 г. с 3 на сто. Главен фактор за увеличаване доходите на населението и занапред ще бъде нарастването на работната заплата в съответствие с изискванията на новия икономически подход. Работната заплата от 182 лв. средномесечно през 1980 г. ще достигне 209 лв. през 1985 г., като минималната работна заплата към края на петилетката ще бъде увеличена с 20 на сто. Обществените фондове за потребление ще нарастват в съответствие с растежа на националния доход, като за петилетката ще се увеличат със 17 на сто, а през 1982 г. с 3,5 на сто. Предвидените средства гарантират мероприятията по социалното осигуряване в сферата на културата, просветата и здравеопазването.

Digitized by Google

В съответствие с нарастването на реалните доходи на населението и увеличаване на стоковите фондове ще се осигури прираст на потреблението и подобряване на неговата структура. На човек от населението потреблението на месо и месни произведения ще нарасне от 61 кг през 1980 г. на 72 кг през 1982 г., на мляко и млечни произведения от 259 л на 301 л, на яйца от 204 бр. на 231 бр., на захар и захарни изделия от 34 на 37 кг, на зеленчуци от 94 кг на 136 кг и т. н.

Многообхватна, всестранна е социалната програма на партията за следващата петилетка. Тя е насочена към гарантиране на повече стоки на пазара, на повече услуги за населението, към осъществяването на крупна жилищна програма. Практически ще бъдат създадени възможности всички петгодишни деца да бъдат обхванати в детски градини с оглед постъпването им в първи клас на 6 години. Обхватът на децата от 3 до 6-годишна възраст във всички видове детски градини се увеличава от 75 на сто през 1980 г. на 90 на сто през 1985 г. Разработена е национална програма за безопасността и хигиената на труда, която е неразделна част от плана за осмата петилетка. Още през следващата година ще бъдат реализирани поставените от партията цели пред системата на самозадоволяване на населението с основни селскостопански продукти. Във всяко предприятие ще бъдат организирани четирите дейности — помощно стопанство, цех за производство на стоки за широко потребление, ателие за услуги и магазини за хранителни продукти.

Социалните придобивки, които предвижда планът, могат да бъдат много по-големи в зависимост от организираността и резултатите от труда. Защото основен принцип, на основата на който функционира нашето общество, е, че може да се разпределя и да се потребява само това, което е произведено. Ето защо при разработването на насрещните планове сега следва да се осигурят условия за разгръщане на социалистическото съревнование, на творчеството и енергията на милионите хора за най-активното им включване в производството и управлението.

Държавният план за осмата петилетка и 1982 г. е основа за постигане на целите и изпълнение на задачите, които определи Дванадесетият конгрес на партията. Сега задачата е под ръководството на партийните комитети и организации, с личния пример на комунистите и със съдействието на профсъюзните и другите обществени организации те да се поставят в центъра на партийно-политическата и идеологическата работа. Чрез насрещните планове на колективите да се осигури изпълнение на конгресните решения с определените капитални вложения, енергийни и суровинни ресурси. На това трябва да се подчини цялостната политическа и организаторска дейност, то да бъде основа за разгръщане на всенародно социалистическо съревнование и главен критерий при оценяване приноса на комунистите и кадрите в общото дело.

Единният план за социално-икономическо развитие на страната през осмата петилетка и 1982 г. вече е закон. Закон трябва да станат и приетите от трудовите колективи насрещни планове, осигуряващи изпълнението и преизпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес.

Организираност, деловитост, дисциплина, творческо горене и отговорност от всеки труженик — това е девизът, който ежедневно трябва да вдъхновява партийните, обществените, държавните и стопанските органи и организации в борбата за превръщане в масова практика политиката на партията.

Digitized by Google

ОТЕЧЕСТВЕНИЯТ ФРОНТ — ИЗРАЗИТЕЛ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ И ОРГАНИЗАТОР НА СОЦИАЛНАТА ИНИЦИАТИВА

САВА ДЪЛБОКОВ
първи заместник-председател
на Националния съвет на Отечествения фронт

В политическата система на развитото социалистическо общество на Отечествения фронт, като най-всеобхватна обществено-политическа организация и всенародно движение, е определено важно място. Една от най-отговорните негови задачи е да осигурява широкото участие на трудещите се в управлението на страната, в решаването на жизнено важни проблеми за населението по местоживеене, да сплотява всички слоеве на народа около ленинската априлска линия на партията, да бъде въплъщение на социално-политическото и идейното единство на нашия народ.

По силата на своя характер, структура и принципи на изграждане Отечественият фронт обхваща в своите редове всички слоеве на българския народ и работи за съчетаването на обществените, колективните и личните интереси, за хармоничното развитие на социалистическата личност.

Тази специфика на Отечествения фронт му дава правото и задължението да бъде изразител на общественото мнение и на социалната инициатива. Затова напълно естествено и закономерно е изискването, което Дванадесетият конгрес на БКП предяви към Отечествения фронт, към неговите низови организации, да бъдат на дело „реални изразители на общественото мнение и на обществената инициатива"[1].

Успехите на Отечествения фронт в това направление се дължат преди всичко на непосредственото политическо ръководство и постоянните грижи на партията, на нейния Централен комитет начело с другаря Тодор Живков за непрекъснатото му утвърждаване като наймасова обществено-политическа организация и всенародно движение. Без всеотдайния труд на работещите в Отечествения фронт хиляди комунисти, без направляващата политическа и организаторска работа на партийните организации и комитети по местоживеене е невъзможно да се изпълнят с нужната резултатност задачите, които поставя Двана-

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, Партиздат, С., 1981, с. 95.

Digitized by Google

десетият конгрес на Българската комунистическа партия. Отечественофронтовските организации и комитети работят под непосредственото ръководство на партийните комитети, които ги насочват за навременното изучаване на общественото мнение, към разгръщане на социалната инициатива, към повишаване на практическите резултати от работата с населението по местоживеене.

ОТЕЧЕСТВЕНИЯТ ФРОНТ — ИЗРАЗИТЕЛ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

В условията на изграждане зрялото социалистическо общество все повече ще нараства ролята на общественото мнение: като важен фактор, който осигурява ефективността на въздействие на социалните норми; като критерий, мярка за правилността на едно или друго решение, на една или друга дейност; като средство за участие на населението в управлението и борбата с отрицателните явления. „Да се допитаме какво мислят хората — подчертава другарят Тодор Живков — това не е въпрос на вежливост. Това означава да се привлекат всички трудови хора към процеса на решаване, към управлението на производството, на обществото, както изискваше Ленин."[1]

За да се опираме на общественото мнение, трябва да го изучаваме и формираме, като използваме както старите и изпитаните форми и механизми, така и нови, които животът ще ни подскаже.

Кои от тях са основни сега в дейността на Отечествения фронт?

Преди всичко това е събранието на низовата организация като школа за класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание, като място, където партийни и безпартийни граждани в нашата страна могат да изразяват своето мнение по политиката на партията и правителството, по мероприятията на народната власт в национален и местен мащаб, да покажат своята готовност да участвуват с труда си в осъществяването на социално-икономическите програми за развитието на окръга, на селищната система, на населеното място.

На второ място, това са жилищните, блоковите, махленските конференции и беседи, организирани от Отечествения фронт под ръководството на партийните комитети и организации. На тях се разглеждат преди всичко въпроси, които са свързани с живота, бита, услугите на гражданите. Там те имат възможност свободно да изразяват своите критични бележки, мнения и предложения.

На трето място, това е индивидуалната работа с хората по местоживеене, когато гражданинът изразява отношението си по проблемите, които има да решава той или неговото семейство, прави предложения за подобряване работата на държавните и стопанските органи и организации. С пълно право се смята, че индивидуалната работа с хората е живецът на политическата дейност сред населението по местоживеене.

В условията на изграждане развитото социалистическо общество в нашата страна неизмеримо се увеличават възможностите на Отечествения фронт за по-пълното привличане на трудещите се към дейността на държавните органи. Налице са обективни и субективни предпоставки и условия за по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация и усъвършенствуване на политическата система на нашето общество. В тази връзка възниква необходимостта от все по-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 95.

Digitized by Google

тясно взаимодействие между народните съвети и Отечествения фронт, което би отговаряло най-пълно на целите и задачите за завършване строителството на развитото социалистическо общество.

Държавните органи не биха могли успешно да осъществяват отговорните задачи пред тях, ако не се опират в своята дейност на помощта и съдействието на обществените организации и преди всичко на Отечествения фронт, особено сега, в условията на селищните системи.

Народните съвети и Отечественият фронт в еднаква степен са заинтересовани да изучават общественото мнение, да го използват при решаването на важни въпроси на окръга, общината, населеното място. За тази цел много ползотворни са предсесийните срещи с народните съветници, на които гражданите обсъждат проектите и правят предложения за допълнения, повдигат и нови въпроси, които следва да бъдат решени от сесия или от изпълкома на народния съвет. По този начин Отечественият фронт, който организира тези срещи, става изразител на общественото мнение и настоява за решаването на някои наболели въпроси. Важни са и следсесийните срещи, на които съветниците запознават избирателите с решенията на народния съвет и апелират за активно участие в претворяването им в дела. Така на практика се осъществява взаимна връзка между общественото мнение и социалната инициатива по местоживеене.

Съвместните сесии на народните съвети и пленумите на комитетите на Отечествения фронт са важна форма за изучаване и изразяване на общественото мнение. На тях се обсъждат и решават най-важните проблеми на икономическия, социалния, политическия и културния живот на селищните системи, въпроси, които вълнуват населението, опират до неговия бит и ежедневие.

Активното участие на Отечествения фронт в разработването на социално-икономическите планове и програми за развитието на селищните системи, в тяхното приемане и практическо осъществяване, в контрола по тяхното изпълнение затваря цикъла на демократичното, социалистическото народовластие. То е практическа реализация на принципа за единство на властта на трудещите се, като съединява приемането на решения с тяхното изпълнение. Така отечественофронтовските комитети и организации със свои специфични форми и методи съдействуват за превръщането на народните съвети по думите на В. И. Ленин в действително „работещи корпорации".

Отечественият фронт, в тясно взаимодействие с народните съвети и другите обществени организации, полага усилия за създаването на стройна система от форми и методи за допитване до населението по важни проблеми на селищните системи. Това се отнася както за традиционните форми на връзка на народните съветници с населението, за които вече стана дума, така и за някои сравнително нови форми на работа, като например единен приемен ден за гражданите в избирателните райони или организирането на социологически проучвания, анкети и др. сред гражданите по вълнуващите ги въпроси. Макар че въпросът за местните референдуми у нас да не е нов, на практика обаче той се недооценява. Нов импулс за работата на Отечествения фронт в тази важна област дава постановката на Дванадесетия конгрес за изучаването на общественото мнение, за вслушването в критиката на трудещите се и вземането предвид на техните искания като едно от много важните направления в развитието на социалистическия демократизъм. В Отчетния доклад другарят Тодор Живков подчерта: „Това трябва да стане постоянна работа на политическите органи на нашата държава, да се изгради богата система от фор-

Digitized by Google

ми и методи, включително местни референдуми по важни проблеми на селищните системи."[1]

Най-ярко общественото мнение и социалната активност на трудещите се се проявяват по време на избори за Върховен орган на народната власт — Народното събрание и местните органи на властта — окръжните, общинските народни съвети, кметове и народни съветници в кметствата, съдии и съдебни заседатели. Така беше и по време на кампанията за изборите, които се проведоха на 7. VI. 1981 година. Резултатите от тях показаха политическата зрелост, крепкото морално-политическо единство на народа около родната Българска комунистическа партия, вярата му в ленинската априлска генерална линия на партията и готовността му да се претворят в дела решенията на историческия Дванадесети конгрес.

По време на избирателната кампания бяха създадени всички необходими условия за обективна и критична изява на общественото мнение по дейността на народните представители, съветници и кметове, по най-актуалните и жизнени проблеми на страната, на окръзите, общините и населените места. Какъв по-ярък израз на общественото мнение от направените и одобрени от избирателите 146 000 поръчения, като при това гражданите сами предлагаха да участвуват с доброволен труд за превръщането им в народополезни дела!

Отечественият фронт става изразител на общественото мнение и чрез своята обществено-контролна дейност. По сигнали на гражданите се правят проверки за културата на търговското и комунално-битовото обслужване на населението.

Специално внимание заслужава новата система за тримесечни оценки на работниците в търговията и услугите, въведена в изпълнение на 55-то постановление на Министерския съвет от 1979 г. За нейното осъществяване са създадени над 14 000 комисии и групи за народен контрол, в които участвуват повече от 200 000 отечественофронтовски активисти.

Времето от създаването и прилагането на тази система е малко, но вече може определено да се говори за нейната ефективност. Тя обхваща 50 800 търговски заведения и 14 700 обекти за битови услуги на населението. От точните и компетентни действия на комисиите и групите за народен контрол зависи трудовото възнаграждение на повече от 180 000 работници от търговията и 95 000 работници от предприятията за услуги. Новата система за тримесечни оценки стимулира повишаването на културата на търговското обслужване и подобряването на комунално-битовите услуги на населението.

Дванадесетият конгрес на БКП постави много сериозни задачи пред органите и институциите на социалния контрол, за повишаване на тяхната обществена роля и позиция, за засилване контролната функция на всички органи на нашата политическа система. В този всенароден контрол важно място е определено на Отечествения фронт, който натрупа богат практически опит в съвместната дейност с държавните органи и обществените организации, с народните съвети и специализираните органи в борбата за спазване на социалистическата законност, на социалните норми и правилата на социалистическото общежитие. Успешното решаване на тези задачи е възможно само при опирането на широката общественост, на стотиците хиляди активисти на Отечествения фронт.

Направеното досега не е малко. Но наред с това се допускат и някои слабости. Все още има комитети и организации, които недостатъчно въздействуват за отстраняването на съществуващите недоста-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 96.

Digitized by Google

тъци и пропуски в работата на държавните и стопанските органи и организации. С особена сила това важи за недостатъчното зачитане на общественото мнение по проблемите на снабдяването и услугите. Недостатъчна е активността на част от населението в борбата срещу отрицателните явления, срещу посегателствата и разхищенията на социалистическата собственост, против нарушенията на социалистическата законност и обществения ред, а също така при подобряване на културата на търговското обслужване и услугите.

ОТЕЧЕСТВЕНИЯТ ФРОНТ — ОРГАНИЗАТОР НА СОЦИАЛНАТА ИНИЦИАТИВА

На Седмия конгрес на Отечествения фронт другарят Тодор Живков начерта основните задачи на най-масовата обществено-политическа организация, в това число и като организатор на социалната инициатива на масите. „Във всички случаи, когато се обсъждат и решават въпроси жизнено важни за цялата страна, за даден район или селище — подчерта той, — Отечественият фронт трябва да бъде на първа линия. Няма такова мероприятие, което да не получи широката подкрепа на народа, ако то е от общ интерес, ако е разумно и целесъобразно. Задачата на Отечествения фронт в такива случаи е да застане начело на движението, да убеди хората, да ги раздвижи и мобилизира."[1]

Като изпълняваше тези програмни указания на нашия пръв партиен и държавен ръководител, Отечественият фронт през последните години и особено след своя Осми конгрес стана инициатор и организатор на общонародни движения: за изграждане, благоустрояване и хигиенизиране на селищните системи; за икономия на енергия и горива; за защита на природата и др.

Нов подем и широк размах получи движението на изграждане, благоустрояване и хигиенизиране на селищните системи след заседанието на Президиума на Националния съвет на Отечествения фронт от 6. XII. 1979 г. С доброволния, безплатен труд на гражданите са построени стотици комунално-битови, стопански, търговски, културни, здравни и др. обекти. През седмата петилетка за изграждането, благоустрояването и хигиенизирането на населените места бяха реализирани 41 милиона човекодни.

Особено висока социална инициатива и активност проявиха гражданите на нашата страна през юбилейната 1981 г. Те участвуваха с доброволен труд за изграждането на 857 големи и малки юбилейни обекти, за строителство на детски заведения, обществени клубове, водоснабдяване и канализация на населените места, за изграждане на материална база за комунално-битови услуги и търговски обекти, за подобряване на транспортни и съобщителни връзки, за строителство и поддържане на пътища, а в по-големите градове и за топлофициране на жилищата.

Призивът на Националния съвет на Отечествения фронт, на Централния съвет на професионалните съюзи, на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и на Министерството на енергетиката за икономия на енергия и горива намери отзвук сред най-широките слоеве на нашия народ. Пестеливото и рационално използване на енергията и горивата в комунално-битовия сектор е, както се изразяват специалистите, третият енергиен източник. За първите десет месеца на 1981 година в страната са спестени 130 000 000 киловатчаса електроенергия. Цифрата е внушителна, но за да се постигне обеща-

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, С., Партиздат, 1976, т. 19, с. 515.

Digitized by Google

ната икономия от 370 000 000 киловатчаса от комунално-битовия сектор за първите две години на петилетката, необходимо е още повече да се мобилизират силите на обществеността и преди всичко на Отечествения фронт, да се установи строг режим на икономии на всеки грам гориво, суровини и материали, на всеки киловатчас електроенергия. Това е задачата и на всяка низова организация на Отечествения фронт.

Отечественият фронт дава своя принос и за решаването на суровинния проблем, като формира у гражданите трайни навици за събирането и оползотворяването на вторичните суровини. През седмата петилетка в резултат на извършената широка политико-възпитателна и организаторска дейност, в тясно взаимодействие със стопанските органи и организации, с другите обществени организации и движения от населението бяха събрани над 2 000 000 тона вторични суровини.

Движението за защита на природата има дългогодишни традиции и води началото си от установяването на народнодемократичната власт. Но особено широк размах то придоби след създаването на Общонародния комитет за защита на природата при Националния съвет на Отечествения фронт. Стотици хиляди са активистите към обществените комитети за защита на природата, любители на красотите на родната земя, пазители на чистотата на водите и въздуха. Защитата на това неоценимо народно благо в нашата страна е въздигната в конституционно задължение на всички държавни и обществени органи и организации и е дълг на всеки гражданин. Борбата за ведро небе, за чиста земя, за бистри води и за по-малко шумни градове е в интерес на всеки трудещ се, на всеки гражданин, затова тя намира най-широка обществена подкрепа.

Важна задача на Отечествения фронт по разгръщане на социалната инициатива и активност е участието му в изграждането и функционирането на системата за самозадоволяване на населението с основни хранителни продукти в рамките на селищните системи. В резултат на политическата и организаторската работа всяка година пенсионери, домакини и др. доброволно отделят за общественото селско стопанство над 8 милиона трудови дни. Над 1 600 000 домакинства всяка година поемат обещания за производството и продажбата на най-разнообразна селскостопанска продукция. С това се постига по-добро задоволяване на населението с основни селскостопански продукти — месо, яйца, плодове, зеленчуци и др., а чрез помощните стопанства — подобряване и поевтиняване на храната в столовете на трудещите се.

Отечественият фронт се проявява като изразител на социалната инициатива и в работата по увеличаване производството на стоки за народно потребление, по развитието и подобряването на битовите услуги, по повишаване културата на комплексното обслужване на населението.

Съвместно с народните съвети, профсъюзите, Комсомола и стопанските органи отечественофронтовските комитети и организации участват в разработването, приемането и осъществяването на специални дългосрочни програми в селищните системи в тази важна област на жизненото равнище.

С една дума, дейността на Отечествения фронт в социално-икономическата сфера е насочена да съдействува за ускореното изпълнение на главната социално-икономическа задача на осмата петилетка, утвърдена от Дванадесетия партиен конгрес — по-пълното задоволяване материалните и духовните потребности на трудещите се. Затова е необходимо отечественофронтовските комитети и организации да вземат активно участие в изработването на насрещните планове на селищните системи за 1982 г. и осмата петилетка, като помогнат в разкри-

Digitized by Google

ването на допълнителни резерви за създаването на малки и средни предприятия, цехове за услуги, разширяване на търговската мрежа. Да се използва по-широко трудът на пенсионерите, домакините, трудоустроените, работниците и занаятчиите в извън работно време.

Отечественият фронт се явява организатор на социалната инициатива не само в областта на социално-икономическите задачи, но и в идейновъзпитателната дейност. Особено ярко тази активност се прояви през юбилейната година. В чест на 1300-годишнината от основаването на българската държава бяха организирани множество викторини, прегледи, конкурси.

С голям интерес бе посрещната националната лектория „Страници от историята на България" и викторината „България — древна и млада". Организираният за пръв път двегодишен етнографски преглед от Националния съвет на Отечествения фронт, Комитета за култура и Етнографския институт с музей при БАН се превърна в истинско всенародно движение. В цялата страна по села и градове бяха организирани над три хиляди изложби, а издирените етнографски ценности са около 800 000. Сред най-широките народни слоеве, особено в селата, се появи благородна надпревара кой по-добре да се представи. Отвориха се старите ракли на нашите баби, които грижливо са пазили национални носии, накити и шарени чорапи, от таваните и мазетата бяха извадени на бял свят захвърлени чекръци, люлки и цедилки, сърпове и паламарки, за да напомнят на днешните поколения за тежкия и непосилен труд в миналото, както и умението да се търси красивото, особено от жената, в българското село. За Националната етнографска изложба „Наследници на хилядолетна мъдрост и красота" от цялата страна бяха подбрани и красиво оформени около 4000 експоната. Всеки, който е видял това голямо народно богатство, не може да не е изпитал чувство за национална гордост.

Непосредственото партийно ръководство, широкото прилагане на общественото начало в многостранната дейност на Отечествения фронт, всеотдайната, апостолска работа на членовете на комитетите, ръководствата на низовите организации и изградените комисии и активи към тях (общо за страната са повече от 800 000 души) са реална предпоставка за засилване социалната инициатива на милионите отечественофронтовци, за насочване социалната активност на населението към постигането на още по-ефективни резултати в решаването на проблемите и задачите, които постави Дванадесетият конгрес на БКП. Така Отечественият фронт ще отговори на призива на партията: „Дела, дела и пак дела", дела конкретни, обществено значими, допринасящи за ускореното строителство на развитото социалистическо общество у нас.

Digitized by Google

КАТЕГОРИЯТА «ПАРТИЙНА ДЕЙНОСТ»

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ
кандидат на философските науки

Категорията „партийна дейност" е тясно свързана с по-общата философско-социологическа категория „човешка дейност".

Човешката дейност според субекта, който я извършва, може да бъде класифицирана като партийна, държавна, на обществените и стопанските организации и т. н., а според съдържанието си — на политическа, икономическа, техническа, духовно-идеологическа, управленческа, организационна. Възможни са и други класификации.

Дейността на комунистическата партия е неразделна и интегрирана част с човешката дейност. В условията на социализма тя не е обикновена, а ръководна и направляваща нейна част, което се обуславя от ръководната и направляваща роля на комунистическата партия в обществото.[1]

СЪЩНОСТ И СТРУКТУРА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Партийната дейност отразява главно социалната форма на движение и развитие на процесите и явленията в партията, начина на нейното съществование, а също и на нейните комитети и организации. Тя отразява и измененията, които настъпват в обществото. Затова партийната дейност е насочена главно към преобразуване на социалната и природна действителност, към построяването на социализма и комунизма. Постигането на тези цели става чрез тяхното опознаване, анализ и оценка и чрез оказване от хората на съответно въздействие. Категорията „партийна дейност" е в тясно взаимодействие с всички останали категории на партийното строителство. Тя има ключово значение за тяхното правилно опознаване и използване. Ето защо това е една от основните категории на партийното строителство. В същото време обаче тя е висша форма на проявление на активността на партийните членове, на партийните комитети и организации, тъй като чрез нея се осъществява опознаването и изменението на действителността.

Научен и практически интерес представлява мисълта на В. И. Ленин, че към комунистическата дейност трябва да се отнасят не всич-

[1] Предмет на настоящето изследване не е категорията „партийна дейност" въобще, а дейността на марксистко-ленинската комунистическа партия.

Digitized by Google

ки, а само тези действия, „които осъществяват комунистическото на дело“[1]. Тази Ленинова мисъл има отношение не само към дейността на комунистическата партия, но и към дейността на държавата, на обществените и стопанските организации.

Партийната дейност не е и не може да бъде механически сбор от мероприятия. Тя е една сложна саморазвиваща се система, със своя постоянно изменяща се вътрешна структура. Ако трябва да й се даде най-общо определение, то може да се каже, че **тя е целенасочен, добре планиран и организиран единен процес от теоретически, идейно-политически, организационни и организаторски действия, извършвани от партийните комитети и организации, от комунистите, за формирането и изпълнението на партийната политика, за изграждането на социалистическото и комунистическото общество, за повишаването на социалистическата съзнателност, на трудовата и обществената активност на комунистите и безпартийните.** Следователно в партийната дейност винаги са въплътени теоретически, политически, организационни, възпитателни и други елементи. Нейната същност произтича от природата, характера, целите и задачите на комунистическата партия.

Както се вижда, партийната дейност е не само форма на съществуване на комунистическата партия, но е и средство за политическо, идеологическо и организационно общуване между комунистите, а също между тях и безпартийните, за активно участие в обсъждането, решаването и осъществяването на партийната политика, за претворяване в живота на партийната програма и на марксистко-ленинската теория.

Изходното положение на всяка партийна дейност е появата на обективна потребност от дадено социално преобразование, което все още не е напълно осъзнато. „Трудният преход от обективната потребност към социалното действие се опосредствува от съответна теоретическа дейност. Обективното непосредствено се свързва със субективното, служи като негова база.“[2] И теорията, и практиката отдавна потвърдиха, че **в основата на партийната дейност винаги стоят определени потребности и интереси** на общественото развитие, на работническата класа, на комунистическата партия, които имат конкретно-исторически характер. Доколкото те са многобройни и твърде разнообразни, то и партийната дейност, която е необходима за тяхното изучаване и осъществяване, е също така мащабна, съдържателна и разнообразна. Следователно появилите се реални потребности и интереси са важен социален фактор, който определя и стимулира действията и постъпките на партийните комитети и организации, на комунистите.

С помощта на партийната дейност се изработва ясна политическа линия, стратегия и тактика; мобилизират се комунистите и безпартийните за тяхното осъществяване. По този начин се получават определени **резултати** в различните области на обществения живот, които удовлетворяват реални и належащи потребности не само на партията, но и на държавните, стопанските и обществените органи и организации, на целия народ. Получава се така, че чрез своята дейност партията поддържа своето нормално функциониране и развитие, своята ръководна и направляваща роля в социалистическото общество.

Както се вижда, партийната дейност като висша и ръководна част от обществената дейност не протича в социален вакуум, а **пронизва всички клетки на социалистическото общество** и съдействува за неговото развитие. По-конкретно тя прониква и оказва благоприятно влияние върху производствената, обществено-политическата, идеологи-

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 285.

[2] М. Марков, Технология и ефективност на социалното управление, С., Партиздат, 1980, с. 118.

Digitized by Google

ческата, управленческата, комуникативната (информационната), научната, културната, организационната и другите области на обществения живот. Обикновено процесите в партийния живот дават определено отражение върху процесите в живота на обществото. И обратно. Тук взаимодействието се извършва на всички равнища: партия — държава, масови организации и движения; първична партийна организация — профорганизация, комсомолско дружество, трудов колектив; комунист — безпартиен. Колкото тези връзки са по-тесни, системни и нерушими, толкова взаимодействието ще бъде по-силно. В това отношение особена роля играят неговите технологии и механизми, които трябва непрекъснато да се привеждат в съответствие с настъпилите изменения в живота. Затова изследването му се нуждае от постоянен анализ и ръководство от страна на партийните органи.

Основната база обаче, върху която се изгражда и осъществява партийната дейност, са вътрешнопартийните отношения. Затова нейната същност не може да бъде разкрита без тяхното опознаване. По своята природа те са от типа на политическите отношения. Но в социалистическото общество те не са обикновена, а ръководна и формираща (структурообразуваща) част от политическите отношения. Ето защо с основание те се определят като тяхно ядро. Вътрешнопартийните отношения обхващат отношенията между партийните комитети, организации и членове, които възникват и се развиват в процеса на партийната дейност. Най-общо те се изявяват при формирането и осъществяването на партийната програма и политика. Регулирането им се извършва въз основа на принципите и нормите на партийния устав. Те са тясно свързани и с разделението на труда в партийния апарат, и с разпределението на партийните членове за изпълнение на едно или друго решение или задача. Тези отношения обхващат всички етапи на партийната дейност и всички звена на партията. По-конкретно обаче те се проявяват чрез политическите, идеологическите, организационните и организаторските елементи на партийната дейност. Вътрешнопартийните отношения са резултат на проведената и провеждащата се дейност. Следователно партийната дейност създава вътрешнопартийните отношения и се осъществява в тях и чрез тях.

Вътрешнопартийните отношения придобиват своя окраска и в зависимост от различните направления, страни и видове на партийната дейност. Затова в зависимост от сферата на партийния живот, в която се проявяват, те могат да се разглеждат като идеологически, организационни, организаторски и други. Тези видове отношения са част от цялото, имат своя относителна самостоятелност и се намират в неразривни връзки помежду си.

Вътрешнопартийните отношения са израз преди всичко на колективния характер на партийната дейност и на необходимата, закономерната, вътрешната взаимовръзка между различните организационни звена, явления и процеси в партията, които се осъществяват от нейните членове. Те обединяват в монолитно цяло отделните комунисти, партийните комитети, организации и институции и съдействуват не само да се провежда съответната дейност, но и да се формират качествата на партийните членове. Изградените у тях качества дават отражение върху дейността им и върху развитието на ръководната роля на комунистическата партия. На свой ред партийната дейност също помага по-нататък да се развиват и усъвършенствуват вътрешнопартийните отношения, а чрез тях — и социалистическите обществени отношения.

Партийната дейност, разгледана като цяло и в процес, може да се декомпозира на вътрешно свързани етапи, при което всеки от тях се състои от специфични за него фази и действия (процедури и опе-

Digitized by Google

рации). Основните, редуващите се един след друг етапи на партийната дейност са: определяне на целите и задачите, в т. ч. и планиране на дейността за тяхното осъществяване; организация на изпълнението на решенията и на планираните мероприятия: обобщаване, анализ и оценка на извършената дейност и на получените резултати. Всичко това потвърждава, че подготовката, провеждането и оценката на партийната дейност се извършва по строго определена логика, която трябва да се спазва от организаторите и участниците в партийните мероприятия.

Обикновено, за да започне конкретна партийна дейност, е необходимо да възникнат и се формират за нея определени **мотиви**. Това става на основата на появилата се потребност от социално преобразование, която намира най-ярък израз във формулировката на съответна цел. Практиката потвърждава, че без съществени и трайни подбуди не може да се осъществи значима партийна дейност.

Същността на партийната дейност най-добре се разкрива, ако се вникне в нейната **сложна структура**, ако се определят нейните **основни компоненти** и се опознаят необходимите им връзки и взаимодействия. Основните базови компоненти както на всяка социална, така и на партийната дейност са: субектът, целта, обектът, предметът, средствата (формите и методите), резултатът. От това следва, че тя е една стройна и цялостна система. В сложното и противоречиво диалектическо взаимодействие между нейните компоненти се образува самата дейност. Осъществяването ѝ поражда нови елементи и страни както във вътрешнопартийните, така и в обществените (политическите, идеологическите, икономическите, организационните) отношения.

За да се разкрие същността на партийната дейност, е необходимо тя да се **класифицира**. Засега в научната литература липсва цялостна и стройна нейна класификация. Това е бяло поле в науката, което се отразява негативно върху партийната практика. Необходимо е класификацията ѝ да се извършва върху основата на обективни и значими за практиката признаци. Например според това къде се осъществява партийната дейност — в партията, в социалистическото общество или извън него, тя се подразделя на три големи области (направления, видове, страни): вътрешнопартийна, партийно ръководство на социалните процеси, международна дейност. От своя страна тези основни видове дейности се декомпозират в редица подвидове, форми и проблеми. Между вътрешнопартийната дейност (идеологическа и партийно-организационна), партийното ръководство на обществото (държава, обществени организации, основни сфери на обществения живот) и международната дейност съществуват качествени различия, които се отнасят до целите, задачите и съдържанието им. Според друг признак — основни функции на партията, партийната дейност може да се класифицира на политическа, идейновъзпитателна, организаторска. Според трети признак — дали тази дейност се извършва от един член или от група комунисти, тя може да бъде индивидуална и групова. И първият, и вторият вид партийна дейност имат голямо значение за работата на партийните организации и на партията като цяло. Колективната дейност обаче има не само много по-широк обхват, но и много по-сложна структура в сравнение с дейността на отделния партиен член. При нея членовете на партията действуват съвместно, като между тях се установяват определени отношения и взаимовръзки, от които основно значение имат политическите, идеологическите и организационните. Ако се вземе за признак равнището на партийното ръководство, тогава партийната дейност може да се класифицира на дейност: на първичната партийна организация; на заводската (комбинатската, уч-

Digitized by Google

режденската) организация; на общинската, районната, градската организация; на окръжната организация; на цялата партия.

Посочените по-горе основни компоненти от общата структура на партийната дейност, както и направената класификация, показват нейното голямо богатство и разнообразие. То се състои преди всичко в отделните ѝ направления (видове, страни), които са относително обособени подсистеми, със своя специфична структура, компоненти и елементи. Характерно за тези подсистеми е, че се развиват както под влиянието на общите закономерности на обществото и партията, така и под влиянието на специфични свои закономерности и принципи. И тук особено значение има единството на отделното направление или вид партийна дейност. То е определящото. Разбира се, отделните компоненти на видовете партийна дейност (примерно на идеологическата те са : теоретична, пропагандна, агитационна, културно-масова) също имат относителна самостоятелност и изпълняват свои специфични функции. От това как тези подсистеми се развиват и функционират, дали напълно използват новото съдържание, съвременните средства, форми и методи до голяма степен зависят качеството и ефективността на въздействието им върху партийната дейност като цяло.

И теоретически, и практически е доказано, че партийната дейност е сложна цялостна система, а идеологическата и партийно-организационната дейност са нейни съставни части или подсистеми. Оттук идва различието между тях, което ни дава основание да говорим за единството им. Поотделно нито идеологическата, нито партийно-организационната дейност съдържат цялото богатство от връзки и отношения на партийната дейност. Единството между тях е израз на общността им към принципите и нормите на партиен живот.

Подчертавайки значението на единството на идеологическата и организационната дейност в цялостния процес на партийната дейност, то не бива да се подценява и забравя тяхната **специфика и относителна самостоятелност.** Защото, както много пъти е показвала практиката, еднакво е вредно не само да се абсолютизира единството на партийната дейност, но и да се абсолютизират отделните нейни направления, видове, страни. В случая научната теза, че откъсването на частното от общото е гносеологически източник за преувеличаване на неговата роля, а абсолютизирането на общото води до догматизъм и опростителство, се отнася напълно и за партийната дейност.

Като разглежда диалектическата връзка между общото и единичното, В. И. Ленин отбелязва, че единичното е противоположно на общото, а „отделното не съществува иначе освен в онази връзка, която води към общото. Общото съществува само в отделното... Всяко отделно е (така или иначе) общо. Всяко общо е (частица или страна или същност) на отделното... Всяко общо само приблизително обхваща всички отделни предмети. Всяко отделно непълно влиза в общото..."[1]

Другарят Тодор Живков в своята творческа дейност отделя голямо внимание на единството на партийната дейност. Той настойчиво изисква:„... да съчетаваме политическата, идеологическата, организационната и стопанската работа. Ето това е главното и сега с цялата си сила трябва да се заемем с него, ако искаме бързо да вървим напред."[2]

Като имаме предвид тези положения, можем да посочим, че разкриването на същността на партийната дейност е възможно само чрез опознаването на нейните основни видове (направления, страни), чрез вникването в тяхната структура, чрез опознаването на сложните връзки, зависимости и взаимодействия по пътя към цялото.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 38, с. 359.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 2, с. 356.

Digitized by Google

ХАРАКТЕРНИ ЧЕРТИ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Партийната дейност като ръководна и направляваща част от обществената дейност има своя специфика, която се разкрива най-ярко чрез нейните характерни черти. Те от своя страна помагат да се вникне по-дълбоко в нейната същност и да се разкрие голямото ѝ богатство.

Кои са най-типичните черти на партийната дейност? Те са много и се намират в определени връзки, зависимости и взаимодействия.

Една от основните черти на партийната дейност е нейният **политически характер,** който се проявява чрез насочеността, съдържанието, формите, методите и организацията ѝ. Този характер следва да отговаря на изискванията на програмата и устава на комунистическата партия, на нейната политика, на трайните и временните интереси на работническата класа и на всички трудещи се. Политическият характер на партийната дейност произтича от природата и същността на комунистическата партия и съответствува на изискванията на нейните решения и директиви. Той намира най-ярък израз в определянето на партийната политика и в осъществяването на партийното ръководство на политическата система на обществото.

Научността е друга основна черта на партийната дейност. Тя изисква постигнатото от обществените и естествените науки да се усвои в необходимата степен от партийния актив и от партийните членове и да се превърне в умение за общественополезен труд. Тази черта винаги е била присъща на дейността на партийните комитети и организации. Но сега стана не само необходимо, а и възможно цялата партийна дейност да се изгражда върху постиженията на науката, на нейните обобщения, изводи и препоръки, на челния опит. На сегашния етап от развитието на нашата страна в партийната дейност все по-пълно и последователно се отчитат съвременните постижения на науката и най-вече разкритите от нея закони. Партийните кадри все по-умело отчитат спецификата на социалните закони и на действията, чрез които се осъществяват техните изисквания. Успешното и качественото решаване на задачите, които постави Дванадесетият партиен конгрес, „... **изискват политическата и организаторската дейност да се изграждат върху основата на непрекъснато растящо умение, компетентност и творчество на всички партийни органи и организации, на партията като цяло**“[1]. Затова непрекъснатото повишаване на знанията, уменията и опита на партийните кадри и членове е една обективна необходимост за развитието на партията и обществото.

Характерна черта на партийната дейност е нейната **революционна и преобразуваща сила.** Тя е насочена към замяната на капиталистическите със социалистически обществени отношения; на всичко старо и консервативно, което пречи на обществения прогрес, с онова ново, което отговаря на принципите на марксизма-ленинизма, на коренните интереси на работническата класа и всички трудещи се, на изграждането на социалистическото и комунистическото общество. По този начин партийната дейност изявява своя прогностичен характер и съдействува коренно да се измени, да се усъвършенствува, да се обогати социалната действителност. Затова нейната действена сила трябва да се използва все по-пълно и по-добре.

Партийната дейност има подчертано **творчески характер.** Тази нейна черта не е случайна, защото както комунистическата партия, така и социалистическото общество по своята природа и същност са новаторски. Те непрекъснато създават все по-благоприятни обективни

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 116.

Digitized by Google

и субективни предпоставки за творческа изява на комунистите и безпартийните при решаването на новите задачи в социалистическото строителство. Партийната дейност не само подкрепя, но тя е и носител на новото, прогресивното в обществения живот.

В основата на творческия характер на партийната дейност наред със знанията за закономерностите на развитието на обществото и партията широко място заемат още въображението, интуицията, умението да се мисли проблемно и перспективно, индивидуалният стил на партийния ръководител и член, пълноценното използване на съвременните постижения на науката, на челната практика и умението да се отчитат местните условия. Това потвърждава Лениновата постановка, че партийната дейност е не само наука, но и изкуство. Творческият ѝ характер намира проявление в широкия диапазон от подготовката и провеждането на обикновеното партийно мероприятие до определянето на партийната политика, стратегия и тактика. Този творчески характер е присъщ както на марксистко-ленинското учение, така и на дейността на всеки партиен комитет, първична партийна организация, партиен член.

По своята дълбока същност партийната дейност има **интернационален характер,** който се проявява не само чрез международната дейност, политическата и моралната подкрепа на борещите се за демокрация, социален прогрес и социализъм комунистически и революционни партии и движения, но и чрез успешното строителство на социалистическото общество, което е висш интернационален дълг на всяка управляваща комунистическа партия пред международното комунистическо и работническо движение. Интернационалният характер на партийната дейност съдействува не само да се обогатява тя, но и да се повишава равнището на интернационалното съзнание и възпитание на партийните членове и на безпартийните.

Друга характерна черта на партийната дейност е нейният **възпитателен характер.** Той се проявява не само чрез пропагандната и агитационната дейност, но и чрез политическата и партийно-организационната дейност. Партийната практика показва, че участието в общественополитическия, в т. ч. и във вътрешнопартийния живот е един от основните фактори за комунистическото възпитание на партийните членове.

Важна черта на партийната дейност е нейният **организиращ характер.** Той се проявява чрез идейното и организационното сплотяване на партийните членове и безпартийните около политиката на комунистическата партия за създаване на строга организация и мобилизиране на физическите и духовните им сили, за изграждането на социалистическото и комунистическото общество.

Целенасочеността е друга важна характерна черта на партийната дейност. Благодарение на нея партийните комитети, организации и членове успешно овладяват обекта и предмета на своята дейност и по такъв начин постигат желания резултат. Целенасочеността пронизва цялата партийна дейност, но нейната степен в дейността на различните комитети и организации не е еднаква. В едни случаи тя е по-висока, в други — по-ниска. Това положение най-вече зависи от равнището на научните разработки, от тяхното пълноценно използване в партийната дейност, от подготовката на партийните кадри. Анализът на партийната практика показва, че твърде често степента на съгласуваност на целите на различните видове и форми на партийната дейност не е на необходимото ниво. Тук са налице редица неизползвани резерви. По-пълното съвпадение на целите на партията със закономерностите на нейното развитие съдействува да се повишават каче-

Digitized by Google

ството и ефективността на партийната дейност, успешно да се осъществява веригата: цел—средство—резултат.

Важна същностна черта на партийната дейност е нейният **съзнателен, доброволен и активен характер.** Тя се проявява по отношение на социалната действителност. Формира се и се реализира в рамките на партийната програма и устав, на законите за развитието на обществото и партията. Съзнателността е съществен стимулатор на социалната активност не само на комунистите, но и на всички трудещи се.

По своята същност партийната дейност е свидетелство за активно и съзнателно отношение към обществените дадености, към социалната и природната среда. Чрез своите действия партийните комитети, организации и членове изразяват неудовлетвореността си от съществуващата действителност, желанието и готовността си да я преобразуват в съответствие с появилите се потребности и предварително определените цели.

От съзнателния, доброволния и активен характер на партийната дейност произтичат редица задължения към партийните комитети, организации и членове, по-важните от които са непрекъснато да се повишава марксистко-ленинската, политическата, професионалната и общата култура на комунистите и безпартийните. По този начин се повишава социалистическата им съзнателност, а оттам и социалната им активност. Тези задължения са намерили полагащото им се място и в Устава на нашата партия.

За да се разкрие и опознае същността на партийната дейност, твърде важно значение има и друга нейна черта — **възходящото ѝ развитие.** Партийната дейност обикновено се развива по възходящ път. По този начин субектът на партийното ръководство се приближава до предварително определена цел. На тази ѝ черта е отделил внимание и В. И. Ленин, който посочва: „...да не се задоволяваме с умението, което е изработил у нас предишният ни опит, а да вървим непременно по-далеч, да се стремим да постигнем непременно повече, да преминаваме непременно от по-леките задачи към по-трудни. Без това не е възможен изобщо никакъв прогрес, не е възможен и прогрес в социалистическото строителство."[1] Затова всяко самодоволство и самоуспокоение от постигнатото не само че е погрешно, но е и вредно за дейността на партията.

Партийната дейност се характеризира и със своето **многообразие. То се проявява чрез** съдържанието и формите, целите и функциите, чрез формирането и протичането на партийната дейност, а също и чрез получените резултати. Партийната практика показва, че е налице определена тенденция на нарастване на нейното многообразие, което се обуславя най-вече от нарастващото многообразие на социалните дейности.

Същността на партийната дейност не може да бъде разкрита, без да се разгледа и друга нейна характерна черта — **всеобхватността.** Тя се заключава в това, че партийната дейност пронизва всички клетки на обществения организъм. Всеобхватността намира пълен простор за изява, когато комунистическата партия е управляваща и носи цялата отговорност за успешното развитие на обществото.

По своята същност дейността на комунистическата партия има **дълбоко демократичен и хуманен характер,** който намира израз в нейните цели, принципи и норми, в нейната програма, устав и политика. Тяхното осъществяване и спазване създава необходимите условия всички комунисти да участвуват най-активно в обсъждането и решаването на проблемите на партийната политика и на вътрешнопартийния

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 191.

Digitized by Google

живот, да се удовлетворяват растящите материални и духовни потребности на човека.

Партийната дейност има **колективен характер,** който се проявява чрез индивидуалните действия на отделния комунист в рамките на партийната организация или на партийния комитет (бюро). Същността на тази черта намира проявление в това, че от една страна, дейността на всеки комунист се определя от съответния партиен орган (бюро, комитет, първична партийна организация), а от друга — отчитането на получените резултати става също пред тях. При осъществяването ѝ възникват определени отношения между висшите и местните партийни органи, между тях и партийните организации, между първичните партийни организации и отделните членове. Всички тези отношения се регулират на основата на принципа на демократическия централизъм.

Партийната дейност се осъществява съвместно от партийните комитети и бюра, от партийните организации и стотиците хиляди партийни членове. Благодарение на вътрешното разделение на труда в рамките на партийния апарат по-голяма част от партийните работници, активисти и членове притежават не само определена обща подготовка, но са се и специализирали в една или друга област. Тази специализация увеличава възможностите, силата и мощта на партията при решаването на сложните и многобройни въпроси от своето собствено развитие и развитието на социалистическото общество.

Колективният характер на партийната дейност създава условия да се повишава обществено-политическата активност на комунистите. Това е така, защото всеки от тях има възможност да наблюдава работата на своите другари, да я сравнява със своята, да се учи от тях. Накратко, да използва знанията и опита на колектива, които са винаги много по-богати от индивидуалните знания и опит.

Практиката потвърди **конкретно-историческия** характер на партийната дейност, т. е., че всеки етап от историческото развитие изисква адекватна на него дейност, която се характеризира със свои цели, съдържание, форми, методи, организация, кадрови потенциал. Оттук произтичат твърде съществените особености, които има партийната дейност в условията на борбата срещу капитализма и фашизма, в преходния период от капитализма към социализма, при изграждането на социализма, на развитото социалистическо общество и създаването на предпоставките на комунистическото общество.

●

Както се вижда, партийната дейност не е нещо постоянно, неизменно, веднъж завинаги дадено. Напротив, тя непрекъснато се изменя, развива и усъвършенствува. Ето защо е необходимо да се разглежда като **процес,** който трябва непрекъснато да се изучава, планира, организира, анализира, оценява, а също постоянно и умело да се ръководи и направлява.

Партийната дейност се осъществява върху основните положения на програмата и устава на комунистическата партия, на нейната политика, на спазването на закономерностите на нейното развитие, на принципите на партийна дейност и на нормите на вътрешнопартийния живот.

Дълбокото опознаване и вникване в същността на всички тези черти, както и отчитането им в практическата дейност съдействува да се повишава качеството, а оттам и ефективността на партийната дейност.

Digitized by Google

ПЛЕНУМ ЗА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ И КРИТИЧНИТЕ БЕЛЕЖКИ

ДИМИТЪР СТАНОЕВ

Общинският партиен комитет в Червен бряг проведе пленум на една актуална тема „За по-нататъшното усъвършенствуване дейността по изучаване на общественото мнение, сигналите, предложенията, препоръките, жалбите и критичните бележки на комунистите и трудещите се".

Важно място в работата му заема неговата подготовка. Трябва определено да се каже, че подходът на общинския партиен комитет към подготовката на пленума се отличава не само със задълбочено проучване и решаване на редица проблеми, но и с известна оригиналност, с нещо ново, което обогатява практиката.

●

За подготовката на пленума не всичко бе казано в доклада. Поподробно да това разказа в нашия разговор Владимир Бетов — първи секретар на комитета.

Когато през февруари м. г. се зародила идеята за пленума, изникнали много въпросителни. Необходимо било да се изясни какво значи обществено мнение, какви са критериите, каква роля играе то в колективите на предприятията, учрежденията, селата и пр.

Бюрото на комитета обсъдило тези въпроси и решило: да организира курс с партийния и обществен актив на тема „Общественото мнение и критичните бележки на трудещите се"; да предприеме мерки още в процеса на подготовката на пленума да се решават повдигнатите въпроси от комунистите и останалите трудещи се.

Задача сложна и трудна!

Най-напред обучили актива. Изнесени били редица лекции, проведени били немалко събрания, организирана била научно-практическа конференция, която преминала под ръководството на Янчо Георгиев — член на ЦК на БКП и завеждащ информационно-социологическия център на ЦК.

Успоредно с теоретичното изясняване на проблема организирали събрания на партийните организации и колективите, решавали на място много назрели и нерешени въпроси.

Как подходило бюрото на общинския партиен комитет?

Подготвило примерен тезис на тема „Как трябва да протече нашето събрание?" Поставило проблемите, които трябва да се имат предвид — да се направи анализ как се изпълняват плановете, да се покаже мястото на стопанските, партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства; общественото мнение, критичните бележки, мненията, предложенията, нерешените въпроси.

Digitized by Google

Свикан бил активът. Възложили на ръководните дейци да излязат с доклади, в които на събрания да поставят горните въпроси. Разпределили членовете и работниците от апарата на общинския партиен комитет да участвуват в тези събрания.

След първите 5—6 събрания се събрало бюрото заедно със своите пратеници, участвували на събранията. Отчетено било, че не всичко върви както трябва, че на места се допуска много формализъм.

Отново събрали актива. Изтъкнали отчетените слабости и поставили остро въпроса за по-задълбочена и всестранна подготовка на събранията. Продължили техния срок с един месец, отложили с месец и пленума.

След тая сбирка събранията започнали да протичат на по-високо равнище. Хората почувствували, че не се касае въобще за събрания за отчетност, а за събрания ефективни, които трябва да отговорят на много въпроси. И не само това. Бюрото задължило стопанските и партийните ръководства да се занимаят с поставените въпроси и да ги картотекират, а след това да отговорят на колективите какво е направено по тях. Да се направят проверки какви въпроси са поставени и досега, и също да им се даде изчерпателен, аргументиран отговор.

— Присъствувах — отбеляза др. Бетов — на събранието в машинно-монтажен завод „Смирненски". Хората поставиха изключително много въпроси. Стана един работник и се обърна към мене: „Другарю Бетов, толкова много въпроси се поставиха. Кога ще се решат? А и толкова пъти сме ги поставяли, но както виждате, и досега не са решени."

Една седмица след събранието отидох отново в същия завод. Поисках програмата, която другарите са подготвили. Тя беше много добре разработена. В завода такива събрания се свикват всеки първи вторник на месеца. Стана партийният секретар и се обърна към присъствуващите: „Днес ще отчетем какво сме направили след миналото събрание." И започна: този въпрос е решен, този — не, по този въпрос това е направено, това предстои. На всички поставени въпроси — отговори.

Тогава стана пак същият работник и отново се обърна към мене: „Другарю Бетов, това сега е по-друго. Ей така трябва да се решават въпросите..."

Какво беше главното, което направихме? Това, че насочихме вниманието на хората върху нерешените проблеми, опряхме се на тяхното мнение и критични бележки, не тръгнахме по пътя на формализма само да ги поставим, да поговорим с хората по тях, а положихме всички сили за довеждането им докрай. Нашата работа в това отношение продължава и ще продължи. Това е записано и в решенията.

След събранията на партийните организации и трудовите колективи била свикана първичната партийна организация в общинския партиен комитет. Вместо доклад от първия секретар всички работници на комитета споделили впечатления от събранията, на които са присъствували. А те били богати, защото всеки сътрудник присъствувал наймалко на 10, а някои и на 15 събрания. Те не само разказали за взетите мерки, но главното, което казали, било — какво да се измени в работата на общинския партиен комитет, в неговия стил и методи. На събранието първият секретар на комитета др. Бетов изтъкнал:

— Другари, предлагам всеки от нас да си определи по две-три първични партийни организации и да следи как работят те, как се решават проблемите, с какво се занимава партийният секретар, останалите ръководни кадри и пр.

Първичната организация записала това предложение в своите решения.

Digitized by Google

Въпросите, които били поставени на събранията, били картотекирани и изпратени до съответните органи, до които се отнасят: а) до общинския народен съвет, аграрно-промишления комплекс и други ръководства на общинско равнище; б) до окръжните ведомства; в) до централните ведомства. Сега се получават много отговори.

Бюрото на комитета е утвърдило на обществени начала информационно-социологически сектор, който има за задача да събира, обработва и контролира информацията. Това звено вече намира своето място като помощен орган на комитета. Във връзка с пленума за изучаване и формиране на общественото мнение секторът организирал и провел анкетно проучване. Били анкетирани 923 работници и 179 ръководители или около 7 на сто от общия брой на работниците и ръководителите на общината. Анкетата обхванала два основни проблема:

— отношението на работниците към формите и методите на ръководство на своите преки ръководители, както и отношението на самите ръководители към начините и средствата за изучаване на мненията, препоръките и критичните бележки на своите колективи;

— степента на активност на трудещите се при поставянето и решаването на производствените, стопанските и социалните въпроси на колективите.

На края на нашата беседа др. Бетов заяви:

— Иска ми се да кажа колко много израснаха нашите хора по време на подготовката на пленума. Защото четоха много литература, изясняваха си проблемите, най-различни идеи се споделиха на събранията. Из цялата община масово се говореше за пленума. И това даде много положително отражение върху хората.

●

Какви други форми използвал общинският партиен комитет в процеса на подготовката на пленума?

Една форма, която се оказала много ефективна и бих казал, оригинална, е организираната пресконференция на тема „Общественото мнение — прояви и резерв на субективния фактор". В пресконференцията участвували ръководните кадри на общината, включително първият секретар на общинския партиен комитет, секретарите на комитета, щатните членове на ИК на общинския народен съвет и на обществените организации, стопански и административни ръководители. Пресконференцията, състояла се почти в навечерието на пленума, изиграла по същество ролята на заключителен етап в неговата подготовка. Проведена в читалище „Н. Вапцаров", чрез градския радиовъзел тя била пряко свързана с трудещите се, които чрез определени телефонни номера са могли както да поставят въпроси и да изкажат мнения, така и да чуят най-компетентни отговори от съответните ръководители, до които се отнасят техните въпроси. Пресконференцията по такъв начин се превърнала в една масова форма за пряко общуване на ръководителите с хората, ефективно средство за изразяване на общественото мнение, критичните бележки и предложения.

Чрез дежурните телефони са зададени близо 90 въпроса, изказани са редица мнения, предложения и бележки.

Конференцията била посрещната с голям интерес от гражданството не само като форма на масово общуване с тях, но и по съдържанието и актуалността на проблемите, които били поставени. Ето как Верка Богданова — медицинска сестра, характеризира пресконференцията: „За първи път в нашия град се проведе пресконференция, която третира доста интересни проблеми. Хубава е инициативата, че цялата пресконференция се слуша от гражданите. По-често да се орга-

Digitized by Google

низират такива мероприятия, които да ангажират вниманието ни и по този начин да се решават.“ Иска ми се да приведа още едно изказване — на Вельо Богоров от окръжния народен съвет: „Такава пресконференция отдавна трябваше да се проведе. Впечатленията ми от нея са отлични. Чрез нейното провеждане по-изчерпателно и по-точно се отговори на въпросите, вълнуващи гражданите, които предполагам, че ще останат доволни от получените отговори.“

Какви основни въпроси са поставени на пресконференцията?

Главни проблеми, които са поставени и на проведените срещи-разговори, събрания и пр. в процеса на подготовката на пленума, са качеството на хляба, снабдяването с питейна вода и услугите за населението.

Наистина най-жизнените въпроси за нормалното съществуване на човека, въпроси, свързани с неговите всекидневни нужди.

Един по един ставали ръководителите да отговарят пред огромната публика — зрима и незрима, пред целия град. А въпросите валяли един след друг като пороен дъжд. „Да отговори директорът на хлебозавода от коя дата гражданите ще получават качествено нов хляб и в колко асортимента? Да отговори др. Беляков, началник на „Водоснабдяване и канализация“ в Червен бряг, ще имаме ли редовно вода?“ Да отговори и др. Диков, зам.-председател на съвета, кога ще се реши цялостно проблемът за водата както за Червен бряг, така и за Червенобрежката селищна система като цяло. Донка Киркова, учителка, остро поставя въпроса, че „ръководителите трябва да дават поточни отговори и трябва един път завинаги да се реши въпросът със заводските автобуси, за да не се получават скандали между гражданите“.

И така нататък — предложения за откриване на повече магазини, за намаляване промените в работното време, за качеството на работата на предприятията и ателиетата за услугите и пр.

Пресконференцията помогнала още повече да се раздвижат духовете, да се повиши интересът към пленума и да се превърне в истинско дело на трудещите се от цялата Червенобрежка община.

Голяма роля в неговата подготовка изиграл и вестник „Червенобрежка трибуна“.

В продължение на два месеца вестникът публикувал мнения и предложения на трудещите се, информации и кореспонденции за приемни дни на бюрото на общинския партиен комитет и изпълкома на общинския народен съвет в някои селища на общината и други материали, свързани с този проблем.

За малко повече от два месеца в редакцията постъпили 147 писма на трудови хора с мнения, предложения, сигнали и критични бележки по въпроси, които се отнасят до обществено-икономическото и културното развитие на Червенобрежката селищна система. Някои от мненията, предложенията, критичните бележки били публикувани, на други е даден писмен отговор, а на трети се подготвят отговори.

Пленумът даде висока оценка на дейността на в. „Червенобрежка трибуна“ не само във връзка с подготовката на пленума, но и с цялостната му борба за издигане ролята на общественото мнение, на критичните бележки и предложения на трудещите се. В доклада, изнесен от първия секретар на общинския партиен комитет Владимир Бетов, е отбелязано: „Именно тук е необходимо да посочим и ролята на

Трябва съвсем обективно да се изтъкне, че в. „Червенобрежка трибуна“ и радиовъзлите не само като обикновени информатори, но и като мощни пропагандни звена за възпитанието на трудещите се.“

Трябва обективно да се изтъкне, че в. „Червенобрежка трибуна“ никога не е бил настрани от проблемите на общественото мне-

Digitized by Google

ние, от работата с писмата на трудещите се, от техните предложения, сигнали и критични бележки.

Главният редактор на вестника Стоян Стоянов изрази волята на колектива на вестника да води по-нататък борбата, която общинският партиен комитет е подел: „И смятам — отбеляза др. Стоянов, — че е напълно уместно рубриката във вестника да продължи, но вече като „Дневник на общественото мнение". Тази рубрика отново ще бъде за въпросите, които вълнуват трудещите се, получени пряко до редакцията или чрез системата за комплексно изучаване на общественото мнение и политическото настроение на хората. Ще се провеждат интервюта и разговори с ръководители на предприятия, организации и ведомства, от които зависи решаването на най-актуалните и значими проблеми. По този начин на страниците на вестника сериозно място ще заеме и критиката, няма да се заобикалят някои остри въпроси. Същевременно това означава, че ръководителите, независимо на какви звена и равнища са, ще трябва да намират време, макар че първите опити дават обнадеждаващи резултати, за да се покажат, образно казано, на страниците на вестника и да дадат отговор на наболелите въпроси, да информират за мерките, които предприемат за тяхното решаване... Защото нашата задача е да изменяме обстановката, да скъсаме със стила на пасивността и съзерцанието."

●

Пленумът на общинския партиен комитет премина делово, за което естествена предпоставка беше целенасочената и дълга подготовка. Трябва да се каже, че нямаше излишни приказки, дългословни излияния. Изказалите се другари отчетоха какво са направили през периода на подготовката му за решаване на повдигнатите въпроси, докладваха какво ще направят по-нататък, за да отговорят на насъщните въпроси. Иван Иванов, директор на хлебозавода в Червен бряг, отбеляза, че е монтирано ново оборудване, което е недостатъчно, но вече има подобрение на качеството на хляба. Ще се внесат в близко време още нови машини. В същия дух се изказа и Васил Хинов, директор на „Търговия на дребно" в Червен бряг. Той подчерта, че са извършени много реконструкции в търговската мрежа, но главно поради субективни слабости някои проблеми бавно се придвижват. Обяснения даде и Борис Беляков, началник на „Водоснабдяване и канализация" за района.

На пленума се поставиха редица актуални въпроси на партийната работа, на връзките с масите, с основателна тревога се говори за възпитанието на младежта и пр.

— Главното в нашия пленум — сподели др. Бетов — е, че раздвижихме хората, че обърнахме вниманието им върху основни проблеми на общината.

И това е записано в нашите решения. Ние често ще се връщаме към тях — контролът за тяхното изпълнение ще бъде постоянна задача. Догодина ще проведем контролен пленум. Няма да оставим работата насред път. Щом сме се заели, трябва да доведем работата докрай.

Решенията се отличават със своята деловитост, конкретност и целенасоченост. Явно е, че не малко сили са хвърлени за тяхната подготовка. Пак ще се позова на др. Бетов:

— Много работихме по проекторешенията. Трябваше за всичко да се мисли — това, което планираме, изпълнимо ли е, кой ще го изпълнява. Оказваше се, че в подготовката на решенията сме записвали положения, за които после виждахме, че ще останат така на книга,

Digitized by Google

защото недостатъчно бяха обмислени, изпускаха се срокове, отговорници и пр.

Явно стремежът е бил да се огледат от всички страни, да няма после суетня, прехвърляне на топката от едни ръце в други.

Слушайки др. Бетов, спомних си думите на един ръководен другар, който сподели следния случай:

— Присъствувах на заседание на общински партиен комитет. Обсъждаше се и един сигнал за качеството на хляба. Запитах другарите защо не са се занимали досега с този важен въпрос. Първият секретар, малко недоволен, реагира: „Как да не сме се занимали — 5—6 пъти този въпрос е стоял на наши заседания. Но фурнаджията не се оправя".

Сменете фурнаджията — казах. Защо трябва толкова пъти да заседавате.

Смениха фурнаджията. Работата се оправи.

Пленумът задължи изпълкома на общинския народен съвет, общинските комитети на Отечествения фронт и Комсомола, общинския съвет на профсъюзите, препоръча на общинското ръководство на БЗНС на основата на решенията на общинския партиен комитет след задълбочени проверки и проучвания да набележат мерки за решително изменение на стила и методите на работа по проблемите на общественото мнение и критичните бележки на трудещите се.

Много задължения са отправени към партийните комитети и първичните организации.

Набелязано е също така да се разработи единна система за информационно обслужване на общинската партийна организация и поспециално за системно изучаване, формиране и използване на общественото мнение. Предвиждат се специални курсове с актива за задълбочено проучване проблемите на социологията на труда и управлението.

●

Какво не достигна на пленума? Правилно на пленума се поставиха най-наболелите проблеми, разкриха се формите на работа, процесът на неговата подготовка.

При огромната дейност, която е извършена в хода на подготовката му, при събрания фактически материал, при направения анализ на работата на партийните организации, на колективите трябваше да се очаква той да отиде още по-нататък. Не само да констатира нерешените въпроси, но и критично да разкрие стила и методите на работа на отделните органи и организации, да посочи къде се коренят субективните слабости, защо те постоянно се повтарят.

Ще посоча само един цитат из доклада, който може да послужи за разсъждения и някои обобщения: „Трябва да кажем, че по-голямата част от въпросите, предложенията и критичните бележки се повтарят с тези от събранията по разглеждането на докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП, на миналогодишните отчетно-изборни събрания и събранията при разглеждането на проектотезисите на Дванадесетия конгрес на партията и при други срещи и поводи, което показва, че взетите мерки по тях са крайно недостатъчни, че не е отделено необходимото внимание, че не се е откликвало бързо от партийните, държавните и стопанските кадри."

Може би тая мисъл следваше да стане лайтмотивът, да пронизва целия доклад. Тя е концентриран израз и обобщение на основните недостатъци в дейността на Червенобрежката общинска партийна организация.

Вместо в доклада да се разглежда нашироко дейността на партий-

Digitized by Google

ните органи във връзка с работата с критичните бележки и общественото мнение, мястото, ролята и задачите на общинския народен съвет и кметствата, на обществените и стопанските органи и организации, трябваше да се направи анализ не само защо се допускат, но и неколкократно повтарят тези слабости, какви са причините, техните носители поименно и пр. Това щеше да бъде и гаранция, че същото положение няма да се повтори (за кой ли път?) и в бъдеще.

При огромната подготвителна работа, при богатия опит, който е натрупан, при разкритите конкретни слабости в партийните организации, в колективите спестена е критиката, пожалени са носителите на слабостите. Може би и това беше причината пленумът да тръгне по този път — много от изказванията да повторят изнесените преди това недостатъци, да се поемат обещания за преодоляване на субективните слабости, без да се разкрива доколко „обективните причини" не носят субективен характер.

Ако така беше подходил комитетът, ако докладът беше дал тон в това отношение — ползата щеше да бъде много по-голяма, а и пленумът нямаше да бъде в немалка степен повторение на своята подготовка, можеше да бъде закономерен обобщителен етап и естествен завършек на цялостната работа, която методично, последователно, целенасочено и упорито се е провеждала в продължение на близо 8 месеца.

Независимо от тези недостатъци пленумът, който по своята подготовка е един оригинален форум, ще изиграе голяма роля за понататъшното укрепване ролята на Червенобрежката общинска партийна организация, която издига грижата за изучаване на общественото мнение и критичните бележки, за решаването на поставените проблеми в постоянен стил и методи на всички партийни, държавни, обществени и стопански органи и организации.

КОМИТЕТЪТ ИЗДИГА РОЛЯТА НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

ГАЛЕ ХРИСТОВ
първи секретар на общинския партиен комитет в Кюстендил

Наскоро общинският партиен комитет в Кюстендил проведе научно-практическа конференция, посветена на работата на партийните групи в условията на приложението на новия икономически подход. Трябва да отбележим, че общинският партиен комитет, партийните комитети, първичните партийни организации и партийните групи извършиха огромна работа в процеса на подготовката на конференцията.

Може откровено да споделя, че в годините преди и непосредствено след XI конгрес на БКП ние неведнъж сме отчитали, че партийните групи в нашата общинска организация не живеят редовен, съдържателен живот, но особено ефективни мерки не предприемахме.

Националната партийна конференция (1978 г.) ни подсказа, че в условията на бригадната организация на труда трябва да се обърнем

Digitized by Google

с лице към укрепването на партийните групи, които да станат истински боеви звена на малките трудови колективи.

Ето защо още през 1979 година общинският партиен комитет организира цялостна проверка-преглед на дейността на партийните групи, като центрира вниманието си върху усъвършенстване социалистическата организация на труда. Основните цели, които си поставихме с тая проверка, бяха: да се активизира работата на всички партийни групи (включително и на ония, които работят добре) за изпълнение решенията на Националната партийна конференция по усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката; да се обобщи, осмисли и превърне в масова практика челният опит в работата на партийните групи за изпълнение решенията на конференцията.

Главно съдържание на проверката по същество беше да се издигне личният пример на комунистите за мобилизиране силите на трудовите колективи за усъвършенстване социалистическата организация на труда.

В изпълнение плана на бюрото на общинския партиен комитет за провеждане на проверката сътрудници на отдел „Организационен" на комитета при добре организираната помощ на активисти на общинската партийна организация извършиха проверки по места как работят партийните групи. Основни форми на проверка бяха събранията на групите, самоотчетите на комунистите, обмяната на положителния опит, срещите по отрасли и възлагането на партийни поръчения.

По време на прегледа и като неразделна част от него бе организиран курс за обучение на отговорниците на партийните групи без откъсване от работа.

По същия начин постъпихме и във връзка с борбата за изпълнение решенията на Юлския и Ноемврийския пленум на ЦК на БКП от 1980 година.

Натрупаният опит през последните години помогна твърде много за подготовката на настоящата научно-практическа конференция.

Всички партийни групи обсъдиха конкретните си задачи, свързани с приложението на новия икономически подход и неговия механизъм. Проведохме срещи с отговорниците на партийни групи по отрасли, а след това и общинско съвещание, където се сподели натрупаният опит.

Този подход даде възможност по-силно да се изявят партийните групи в новите условия. Обобщен бе техният принос в изпълнение на насрещните планове и повишаване ефективността от всяка дейност. Сега те по-системно и компетентно участвуват в контрола, който упражняват партийните организации върху дейността на административните и стопанските ръководства. За това говори и фактът, че през 1980 г. в сравнение с 1979 г. броят на преките ръководители, които са се отчитали за своята дейност пред партийните групи, нарасна близо два пъти.

Под ръководството на партийните комитети и първичните организации значителна част от партийните групи — завод „Велбъжд", обувна фабрика, завод „Марек" и др., дейно участвуват при подготовката на инженерните проекти и мобилизирането на трудовите колективи за разкриване и използване всички вътрешни резерви. Голяма инициатива и творчество проявиха комунистите при формирането и актуализирането на насрещните планове за 1980/1981 година, като близо половината направиха лични предложения.

Показателен е и фактът, че преобладаващото мнозинство от низовите колективи, към които има изградени партийни групи, не само ритмично изпълняват, но и преизпълняват производствените си планове.

Под ръководството на първичните партийни организации партийни-

Digitized by Google

те групи извършиха немалка организаторска и разяснителна работа при внедряването на бригадната организация на труда на основата на стопанската сметка, на усъвършенстването на нормативната база и привеждането ѝ в съответствие със схемите за образуване и разпределение на доходите.

Анализът на състоянието на бригадната организация на труда показа, че в голям брой предприятия се подхожда с ново разбиране при формиране на бригадите. Сега усилията са насочени към укрепване на създадените бригади, които най-точно да отговарят на спецификата и сложността на извършваните процеси и операции.

По инициатива на партийните групи се разшири демократичното начало в тяхното управление, като все по-смело се пристъпва към избор на бригадирите, а не назначаването им по административен път.

Първите резултати от работата по приложението на бригадната организация на труда са положителни и дават основание да се направи изводът, че е намерен правилният път за приложение на икономическия подход, за повишаване ефективността от стопанската дейност. Очертава се тенденция да се засилват самоконтролът, дисциплината и отговорността на членовете на бригадите за по-добро използване на трудовите и материалните ресурси.

Измененията в съдържателната страна на партийно-организационната дейност в условията на повсеместно прилагане на икономическия подход изискват по новому да се поставят и решават въпросите, свързани с вътрешнопартийния живот на партийните групи.

В периода след Националната партийна конференция общинският партиен комитет полага усилия да укрепва и издига ролята и авторитета на партийните групи съобразно с инструкцията на ЦК на БКП и изискванията, свързани с внедряването на бригадната организация на труда и внедряването на стопанската сметка.

В съответствие с тези изисквания сега в общинската партийна организация функционират 345 партийни групи, изградени в състава на 107 първични партийни организации — от тях 25 са партийно-комсомолски. Отделно от това по време на изборите бяха изградени 156 временни партийни групи в кварталите и селата.

От няколко години, особено след прегледа от миналата година, в по-голямата част от партийните групи се утвърди делови стил в дейността им. Нарасна тяхното умение да поставят най-важните въпроси на своите събрания. На тях докладват бригадирите, отговорниците на партийните групи, други комунисти. Преобладаващо място в дневния ред на сбирките на партийните групи заемат стопанските и организационните въпроси. Заслужава положителна оценка посещаемостта на комунистите на събранията на партийните групи, която съставлява 96,3 на сто и е по-висока от тази на първичните организации.

Средно на едно събрание през 1979 година са се изказали по 3—4 души, а през 1980 г. — 5—6 души.

През последните години под ръководството на партийните комитети и партийните бюра се подобри съвместната работа на партийните групи с профгрупите и комсомолските групи. Особено добри резултати са постигнати в съвместната им работа по разясняване проблемите на социалистическото съревнование, обмяната на положителния опит, подобряване на трудовата и технологичната дисциплина.

Засили се вниманието на партийните комитети и бюра към подбора, обучението и възпитанието на отговорниците на партийните групи. Сега 85 на сто от тях са с висше, полувисше и средно образование, а 75 на сто са с партиен стаж над 10 години, 76 на сто са работници и селяни.

В общинската партийна организация се утвърдиха редица отго-

Digitized by Google

ворници на партийни групи като: Славе Русев от ДАП — пътническо автостопанство, Райка Костадинова от завод „Марек", Славчо Возденски — ТПК „Родина", Йордан Тасков — Завод за строителни конструкции — Копиловци, Ильо Савев — завод „Велбъжд", Иванка Стоилкова — обувна фабрика „Ильо войвода", и др.

Партийните комитети в обувна фабрика, завод „Марек", завод „Велбъжд" и партийното бюро в ТПК „Родина" съвсем конкретно ръководят дейността на партийните групи. Големият резултат от извършеното досега е засилването боеспособността на преобладаващата част от партийните групи в реализацията на техните функции.

Наред с тези положителни успехи определено трябва да се посочи, че в работата на партийните групи съществуват още редица слабости и нерешени проблеми. Не ни задоволява работата на една част от партийните групи, свързана с изпълнението на плана. Не навсякъде се разбира въпросът за решаващата роля на реализацията на продукцията. Една част от партийните групи в кварталните и селските първични партийни организации и в някои предприятия като „Благоустройство и комунално стопанство", Предприятие за автотранспорт, механизация и снабдяване, мелница „Зинови Григоров", „Млечна промишленост" не са в добро организационно състояние. Освен това в отделни отрасли партийните групи не са правилно изградени, т. е. структурата им не отговаря на производствената. В някои първични партийни организации в областта на обслужващата сфера не са изградени партийни групи, въпреки че има условия за това. Отделни партийни ръководства в разрез с инструкцията на ЦК на БКП неправилно закриват или окрупняват партийни групи, без да се отчитат потребностите на новия икономически механизъм. Незначителният брой на партийно-комсомолските групи показва, че някои партийни ръководства, като тези в завод „Велбъжд", „Марек", Строително-монтажен комбинат и др., не създават и не оценяват добре тяхната полза и възможности за повишаване политическата и трудовата активност на малките колективи.

Посочените слабости и недостатъци показват, че не само партийните комитети и бюра, но и отделите на общинския партиен комитет не са решили докрай задачата за привеждане структурата на партийните групи съобразно с измененията на производствената, наложена от повсеместното прилагане на новия икономически механизъм. Малък е обхватът на комунистите в партийните групи в селското стопанство, учебните заведения, учрежденията, търговията. Една част от директорите на предприятията и низовите ръководители не предоставят необходимите възможности за по-пълната изява на партийните групи.

Преодоляването на посочените слабости и недостатъци ще съставлява основното в нашата бъдеща дейност. Особено внимание ще отделим за повишаване икономическата и деловата квалификация на отговорниците на партийните групи, на ръководните изпълнителски кадри за създаване на система за подобряване работата с тях. Предвиждаме периодически срещи и на общинския и другите партийни комитети, на партийните бюра с отговорниците на партийните групи, редица мерки за засилване на стимулите в тяхната дейност, за чувствително подобряване работата на стопанските ръководители с партийните групи.

Ние си даваме ясна сметка, че извършеното в нашата общинска партийна организация за издигане ролята на партийните групи е само едно добро начало. Ето защо не само сме убедени, но и твърдо решени в бъдеще чувствително да се подобри нашата работа в този изключително важен сектор.

Digitized by Google

Преглед на първичната

ПРОБЛЕМИ НА ОТГОВОРНОСТТА

ПЕТКО РУСЕВ

Първичната партийна организация отговаря за целокупния живот на своята територия. Там където е изградена. Дали тази отговорност е пряка, непосредствена или косвена, този факт не изграе съществена роля.

В светлината обаче на решенията на Дванадесетия конгрес, на съвременните изисквания в борбата за осъществяването на социалноикономическата политика на партията на преден план излизат някои проблеми, които сега по време на прегледа на първичните организации придобиват решаващо значение.

I

Ще започнем с постановката от доклада на другаря Тодор Живков пред Дванадесетия конгрес: „...преди всичко **да се издигне на качествено нова висота ръководната роля на Българската комунистическа партия в цялостната дейност на политическата система на обществото.**"[1] На практика това изисква, както подчерта конгресът, да се повишават ролята и отговорността на партийните органи и кадри, на всички комунисти в разработването, обсъждането и общественото утвърждаване на основните насоки в развитието на политическата система, в осъществяването на партийната линия. Това означава да расте непрестанно **отговорността** на първичната партийна организация за последователното прилагане на политическия подход в ръководството и организацията на колективите. Тъй като не може да се издига ръководната роля на партията, ако не се разгръщат силите и възможностите на нейното основно звено, което работи в самия гъстец на живота. Защото ако то не вниква задълбочено в процесите на трудовия колектив, на осъществяването на икономическия подход, ако не открива и не разрешава навреме назрелите потребности, ако не укрепва връзките на партията с масите, авторитетът на партията не би расъл, труде-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С. 1981, с. 88.

Digitized by Google

щите се не биха се сплотявали около нейната политика. **Отговорността на първичната е отговорност за растежа ръководната роля на партията.** Друго тълкование няма.

В духа на тези известни истини считаме, че днес ясно се очертава един основен въпрос — да се постави на по-висока степен **оценъчната дейност** на първичната партийна организация.

Какво имаме предвид?

II

В партийната дейност все повече централно място да заема **оценката за качеството и социалното отражение от партийните решения, от начина на проверката на изпълнението, от начина на упражняването на контрол върху поведението и дейността на всеки партиен член.** Не само да се отчитат мероприятия или задачи, но **как те, изпълнявани, осъществявани, допринасят да се разгръща социалната активност на трудещите се, как все по-цялостно и по-пълно да се използват техните възможности за тържеството на партийната политика.** Днес, когато правим характеристика на състоянието на първичната организация, длъжни сме да дадем отговор на този въпрос. И ако не го дадем, трудно бихме могли да претендираме, че формираме благоприятна социална среда, която създава всички условия и предпоставки да се умножават инициативите на трудещите се, да се обогатява тяхното творчество. Този момент и в доклади, и в оценки недостатъчно се откроява. Не е лъжа, че на много места имаме правилни решения, добре набелязани мерки, и формите са правилни, но именно защото не се търси **отражението** от тях сред народа се стига до формализъм: в папките и в документите всичко е вярно, а в действителността нещата не се изменят. **Отговорността на първичната партийна организация тук се изразява главно в обстоятелството тя да използва в достатъчна степен критериите за качеството на решенията, за ефективността от тяхното изпълнение, какви следи оставят те в живота.** За да се постигне тая цел обаче, е наложително да настъпват изменения в организацията и провеждането на заседанията на бюрата и на партийните събрания. Ако искаме да имаме качество и ефективност, би следвало да се отделя по-голямо внимание на два момента:

— **Как се води борба да се укрепва авторитетът на решението.** Без научнообосновано, компетентно решение няма и не може да има авторитетна отговорност. Никой няма право и по никакви съображения да го отменя, да го видоизменя. То е задължително и иска само творчески дела. Създала ли е такава обстановка, партийната организация е на своята висота. Не само да води на отчет решенията, но да воюва за техния авторитет, да търси отговорност, да не се примирява, докато те не се доведат докрай.

— **Как се бори изпълнението на решенията да бъде пропито от повелите на партийните принципи и норми, на социалистическите закони и морал, със социалистическия начин на живот на кадрите, на комунистите.** Ето кое трябва все по-системно да занимава заседанията и събранията на партийните бюра и организации и те всякога да завършват с принципни обобщения и изводи в тази област. Да завършват с оценка има ли плодове от решенията и дейността или свикваме заседания, събрания, прилагаме тия или ония форми само за да се отчетем, без да се вглъбяваме, замисляме за ползата от тях. Да преценяват дали осъществяването на мероприятията въздействува или не и в каква насока върху възпитанието на комунистите и без-

Digitized by Google

партийните. Реши ли тази основна задача, партийната организация вече може да претендира за изпълнен дълг и оправдано доверие.

III

Партийната организация е призвана постоянно да изучава и познава общественото мнение. Или както е написано в доклада пред Дванадесетия конгрес: „Съществено трябва да се подобри изучаването на **общественото мнение,** особено реакциите в него по повод на едни или други мероприятия, които държавните и стопанските органи възнамеряват да предприемат. Решава се важен въпрос за живота на един град, на едно село, на един трудов колектив, въпрос, който засяга всички... Да се допитаме какво мислят хората — това не е въпрос на вежливост. Това означава да се привлекат всички трудови хора към процеса на решаване, към управлението на производството, на обществото, както изискваше Ленин."[1] Ето другото поле, където отговорността на първичната партийна организация също е много голяма.

Веднага бихме искали да добавим и още нещо. Не става дума само за общественото мнение, а и за общественото настроение. За жалост на практика тези две неща се разделят, не се разглеждат в единство. Вярно е, че общественото настроение в много отношения може да бъде стихийно, сляпо, не винаги да отразява истината или реалното състояние на работите. Вярно е! За партийната организация обаче има много голямо значение не само какво и как мислят хората, какво предлагат или критикуват, но изпълнени ли са те с оптимизъм, с вдъхновение, с ентусиазъм или у тях има песимизъм, колебание, безразличие и пр. Партийната организация, ако иска да ръководи и организира, да сплотява колектива, е длъжна да разглежда и знае не само какво мислят и предлагат хората, как разсъждават, но и какво е състоянието на техния дух, какво е тяхното настроение. Този подход ще позволи тя по-цялостно да изучава обществената обстановка и по-правилно да гради своята дейност и да прилага творчески ония форми и средства, които ще преобразуват действителността. Тя ще може по-правилно да взема и ръководни решения. Решения, които да съдържат идея идеологическа, икономическа, организационна и пр., най-близко до нуждите на развитието и е способна да възбуди масите към дръзновение, да ги сплоти, да насочи творчеството им.

Когато разглеждаме пак този въпрос, би трябвало да се видят неговите практически измерения, което в най-добрия случай би се изразило в **установяването на такъв стил, който да осигурява да се знае мнението и настроението на хората при вземането на решение и неговото изпълнение.** Тук отговорността на първичната партийна организация също има две съществени страни:

— **Какъвто и въпрос да обсъжда, включително и кадрови, тя да изучава, да познава какво мислят трудещите се.** Не просто да възприема, а да анализира, да обобщава, да отделя онова, което е полезно и творческо, което е конструктивно. Не просто да се опира (за жалост употребяваме този израз, понякога за да прикрием слабостите си), а да вниква в същността на явлението, да вижда причините, които са породили едно или друго мнение или настроение. **Ето я отговорността на първичната.** По този път, с такъв подход тя не само ще констатира какво е общественото мнение, ще го има предвид в своето ръководство, но и по обратен път ще прилага и ефективни средства,

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С. 1981, с. 95.

Digitized by Google

за да развива общественото мнение, да изменя общественото настроение, така както искат интересите на народа, да създава творческа обстановка.

— Самата първична партийна организация да бъде **образец** на високо организирано обществено мнение, на една своеобразна лаборатория, която ражда и утвърждава у себе си авангардни мисли и настроения. Така да се изменя вътрешнопартийният живот, щото партийното становище, мислите и вълненията на комунистите да се развиват като пример на класово-политическа позиция. Ако не се развива и обогатява партийното мнение, което да съдържа у себе си най-ценното, най-градивното от таланта на масите, не е възможно да се говори или претендира за ръководната роля на партийната организация, за прилагане на политически подход. **Или тук, отговорността на първичната партийна организация се показва на бял свят в изкуството да формира и развива партийното мнение като най-висш израз на общественото мнение.** Същото можем да кажем и за настроението. Комунистите дават ли пример на оптимизъм, на вдъхновение, на страст при обсъждането и прилагането на решения или самите те излизат на обществената арена колебливи, неуверени, с песимистичен дух. Следователно, ако иска да отговаря на съвременните изисквания, първичната партийна организация трябва да постави също на висота своята отговорност за издигането на партийното мнение и настроение като пример за подражание от безпартийните.

Тази цел обаче няма да бъде достигната, ако при вземане на всяко едно решение или при набелязването на мерки за неговото изпълнение не се преценява какво е **съотношението** между партийното и общественото мнение. Съвпадат ли те или не съвпадат. И защо не съвпадат. Партийното мнение противоречи ли или напълно се покрива с мислите и предложенията на трудещите се. Този въпрос не заслужава подценяване. Ако е истина, че не е задължително винаги и всякога партийната мисъл да съвпада, да се покрива с обществената мисъл и настроение, то също така е истина, че партийното мнение, както посочихме, винаги е длъжно да знае, да познава, да изпреварва общественото мнение. Ако се наложи, то може да бъде пресявано, от него да бъдат взети само отделни зрънца. Това конкретно да се преценява. Но никога и за нищо на света тези две явления не бива да се отделят, да се противопоставят, да се откъсват.

Съществуват много форми за изучаване на общественото мнение и настроение. Тук бихме искали да се спрем само на една от тях. **Доколко и как комунистите, ръководните кадри живеят с хората, беседват с тях, постоянно знаят какво ги вълнува и какво мислят.** Подобър канал за протичане на общественото мнение към първичната партийна организация няма. Бихме искали да се противопоставим на някои наукообразни форми, които само затлачват партийния живот: понякога излишно и с книжни средства се правят ненужни проучвания, които много евтино се наричат социологически, и се пренебрегва един много верен път — беседата с хората. Колкото по-широки са връзките, преки, непосредствени с трудещите се, колкото повече партийните средства и форми се отърсват от книжния баласт, колкото по-пряк и откровен е диалогът с хората, толкова по-големи ще бъдат резултатите. Както посочи конгресът: „Нужни са конкретност, съдържателност, отговорност за думите, за покритието им с реални дела, откровеност в диалога с хората.“[1]

---

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С. 1981, с. 123

Digitized by Google

IV

Проблемът за взаимоотношенията между партийно и обществено мнение не може да бъде решен, ако не се изпълни с по-богато съдържание **контролът върху поведението на отделния член на партията. Няма и не може да има отговорност на първичната партийна организация, без да се издига на по-висока степен отговорността на отделния комунист.** И не само той да се откроява със своята ясна позиция, но да бъде пример на активност, пример на борба за делото на партията и народа. На обществената арена да израства като личност, която одобрява, защищава, преценява, и то като политически деец. Колкото и да е трудно, колкото да има зигзаги, комунистът, ако иска да расте авторитетът му, е длъжен да казва истината такава, каквато е тя. Всеки опит да се преиначават фактите в името на някаква фалшива принципност е пагубен. Нищо от хората не може да бъде скрито. Комунистът е длъжен всеки ден и всеки час да бъде творец на обстановка, изпълнена с искреност, с топлота, с критичност и самокритичност, с оптимизъм.

Няма нищо по-страшно от обстоятелството да позволяваме на бюрократи, на кариеристи, на рушители на законите, на тези, които са плюли на съвестта си и честта си, за да се благоустройват или да се облизват от удоволствие, да създават социалната среда. Ето го проблема! Първичната партийна организация системно и съвестно да оценява кой формира общественото мнение — комунистът със своята принципност или носителите на отрицателните явления. Нам ни е необходима такава обстановка, при която комунистът нито за миг да не живее с чувството, че е извън контрола на партията, извън уважението, обичта и верността на трудещите се. Не става дума да отглеждаме схеми и шаблони, а да воюваме и да възпитаваме живи, многообразни, оригинални, обаятелни личности, които именно с тези си качества издигат авторитета на партията. Как те са пример със своя социалистически начин на живот, превърнали го в своя съдба, на безпартийните, как партийната организация ги възпитава в тоя дух е също важен елемент на нейната отговорност.

V

Още в началото подчертахме, че първичната партийна организация ръководи живота и дейността на трудовия колектив и чрез другите субекти на социално управление — държавни и стопански органи, профсъюзите, Комсомола и пр. Следователно от техния начин на работа също зависи състоянието на колектива. Когато сме разглеждали този въпрос, правилно сме подчертавали тезата за разграничаване функциите, за необходимостта да се разгръщат инициативите и творчеството на обществените органи и организации. Сега обаче е много важно отново да се върнем към проблема **как, с какъв начин** на дейност тези субекти изпълняват партийните решения. Защото може да има правилно разпределение на функциите, може да не се допуска смесване на задачите и пак да нямаме правилен стил. Ако това разпределение се осъществява бюрократично, консервативно, мудно, откъснато от хората, едва ли ще се постигне целта. Ето защо и тук основното е **партийният контрол** над тези органи и организации да се пренася все повече и повече върху социалното отражение от тяхната дейност, от поведението на комунистите, изпратени там на работа. Как те се чувствуват и действуват като пратеници на партията. Не само да се показват като добри познавачи на въпросите, като ком-

Digitized by Google

петентни люде, но какъв е техният морал, възпитание, обича ли ги народът, не ги ли обича. Именно тук трябва да си спомним думите на др. Л. И. Брежнев: „Още Ленин е говорил, предупреждавал за това — ние, комунистите, да не се възгордяваме, да не забравяме работата."

Отговорността на първичната се изразява и в системната оценка за кадрите в социалното управление като политически дейци. Как те решават поставените от конгреса задачи:

— как осигуряват превес на органическото съчетаване между политическите и икономическите методи и средства, как водят борба против административно-бюрократичния стил;

— как спазват най-строго принципа на колективността;

— как въвеждат най-строга дисциплина и как повишават личната отговорност за възложената работа.

Контролът на първичната трябва да даде отговор на тези въпроси и още по-важно как самата тя воюва за тяхното правилно решаване, как тя изпълнява своите задължения и възпитава кадрите като пример на политически дейци. И от нейните отговори най-добре ще се разбере равнището на нейната отговорност като представител на партията и на колектива...

ВАРИАНТ ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГРАМА

В предстоящия преглед на дейността на първичните партийни организации, който започва по решение на Секретариата на ЦК на БКП, партийните бюра, подпомогнати от общинските и районните комитети, трябва да изготвят програми за издигане на ролята и боеспособността на организацията и комунистите в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес. В помощ на тях публикуваме наскоро приетата програма на партийната организация в производство горещо валцуване на ламарина „Стан — 1700" в Кремиковския металургичен комбинат. Заводската партийна организация има две първични организации. Програмата е разработена като единен документ за цялата заводска организация. Проектът предварително бе обсъден от актив специалисти по партийно строителство и организационни работници, от заводския комитет и партийните бюра, от партийните групи. С него се запозна и бюрото на Кремиковския РК на БКП, което прие решения по въпросите, които са от негова компетенция. На общо събрание на партийната организация комунистите обсъдиха и приеха програмата. Тя ще им служи като основа и за предстоящия преглед.

Структурата на програмата, нейните главни цели и основни задачи са разработени на базата на програмно-целевия и комплексен подход. Те насочват вниманието, от една страна, към усъвършенстване на качествения състав и вътрешните отношения в организацията, за да се издигне нейната боеспособност. От друга страна, те чертаят как да се подобрява ръководното взаимодействие на организацията с трудовия колектив, за да може тя по-добре да изпълнява ролята си на представител на партията в колектива и на представител на колектива в партията, да го възпитава, организира и въвлича в изпълнението на социално-икономическата политика на партията.

Digitized by Google

Както общата структура, така и подреждането на основните задачи могат да бъдат разработени и в друга последователност. Могат да се обогатят задачите. В програмата са включени мероприятия, които да осигурят постигането на поставените цели и задачи при условията на този колектив. Затова тази програма публикуваме като един от възможните варианти за дългосрочна програма. Естествено е при разработката на планове и програми и в практическата дейност партийните бюра и организации да проявяват максимално творчество, да търсят такива форми, методи, мероприятия и подходи, които са съобразени с техните възможности и условия.

Редакцията ще публикува и други програми.

ПРОГРАМА

за издигане ролята на партийната организация при производство горещо влцуване „Стан—1700" като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив за периода 1981—1985 г.

В изпълнение на поставената от XII конгрес на БКП задача за издигане ръководната роля на партийната организация, на нейната самодейност, инициатива и боеспособност за изпълнение на конгресните решения заводската партийна организация си поставя две основни задачи:

1. Да развие и усъвършенствува вътрешноорганизационния си живот като образец на социалистическите обществени отношения.

2. Да подобри политическото ръководство на колектива за повишаване идейната съзнателност и социалната му активност в изпълнение на социално-икономическата политика на партията през осмата петилетка.

А. РАЗВИТИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ВЪТРЕШНООРГАНИЗАЦИОННИЯ ЖИВОТ НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ КАТО ОБРАЗЕЦ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ

I. Подобряване количествения и качествения състав на партийната организация.

1. Заводският партиен комитет да анализира състоянието на партийното ядро във всички звена на производството и да набележи мерки за подобряването му с оглед по-пълно да съответствува на състава на трудовия колектив, а по образование и квалификация значително да го превишава.

2. Да се създаде заводски клуб на младия комунист, който да извършва разностранна идейно-политическа и друга дейност с новоприетите комунисти.

3. За да се подобрят условията за подбора на новото попълнение, изявилите се активисти на обществените организации, челници в производството и ръководители — безпартийни, да се обучават системно под непосредствените грижи на партийните организации:

а) да се включват в системата на партийната учебна година за издигане на тяхната идейно-политическа и нравствена подготовка;

б) да се включват в активна обществена дейност за натрупване на организационен опит. Един път в годината партийните бюра да преценяват как се справят с поетите ангажименти;

в) да се възложат конкретни партийни поръчения на отделни комунисти за индивидуална работа с кандидатите за встъпване в редовете на БКП.

4. Новите партийни членове да се приемат на открити партийни събрания, като предварително се взема мнението и на бригадата, в която работят.

5. Да се направи проверка какви промени са настъпили в качествата и дейността на всеки комунист след замяната на партийните членски книжки. Тя да започне с общо събрание на тема „Изискванията на XII конгрес на БКП към качеството на комунистите и мерки за тяхното изпълнение" и да продължи с индивидуални разговори в партийните бюра. Те да изучат и внедрят опита на първичната партийна организация при ферросплавно производство по личния отчет и индивидуалната работа с комунистите.

6. Да се издигне идейно-политическата и нравствената подготовка на комунистите:

а) най-малко веднъж на 4 месеца да се организират просветни партийни събрания по важни идеологически и нравствени въпроси;

б) бюрата да организират и контролират всички комунисти да участвуват в различните форми на политическото обучение с оглед да получават система от марксистко-ленински знания;

в) заводският партиен комитет два пъти в годината да организира с партийния актив тридневен семинар по специална

Digitized by Google

програма, изготвена от кабинета по партийно-организационната работа към районния комитет на БКП;

г) със съдействието на комбинатския комитет на БКП през учебните 1981—1985 г. не по-малко от 25 на сто от състава на организацията да се обучи в краткотрайни курсове в междуокръжната партийна школа;

д) партийните групи да обсъдят как комунистите повишават своята обща и професионална подготовка.

II. Да се издигне равнището на партийното събрание като висш ръководен орган на партийната организация.

1. Заводският партиен комитет съвместно с партийните бюра да обсъди предложение за усъвършенствуване технологията за подготовка и провеждане на партийните събрания.

2. Първичните партийни организации да обсъдят равнището и тематиката на партийните събрания и набележат мерки за подобряването им. Веднъж на две години заводският партиен комитет и партийните бюра да преценяват как се издига ролята на събранието като висш ръководен орган на първичната партийна организация.

3. На събрания да се обсъдят основните въпроси за подобряване на вътрешнопартийния живот, произтичащи от решенията на XII конгрес на БКП:

а) развитие на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация;

б) състоянието на критиката и самокритиката и участието на комунистите в борбата срещу нередностите и недостатъците в живота на първичните организации и трудовите колективи;

в) комплексното идейно-политическо и нравствено възпитание и неговата ефективност;

г) състоянието на отношенията между комунистите и мерки за тяхното издигане до образец за безпартийните.

4. Да се осигури широко участие и висока активност на комунистите във вътрешнопартийния живот:

а) всеки комунист съобразно възможностите и интересите му да бъде включван в подготовка на материалите за обсъждане на събрания не по-малко от 2 пъти за периода до 1985 г.;

б) при подготовка на проектите за решения по основните въпроси да се изучава мнението на комунистите, да се подготвят варианти и се обсъждат предварително в партийните групи, с обществения актив и отделни колективи;

в) на събранията да се прави оценка на комунистите, ангажирани в подготовката им, и да се обсъжда поведението на онези, които системно не участвуват в живота на първичните партийни организации и не изпълняват уставните изисквания;

г) за основни дългосрочни решения да се определя група под ръководството на член на бюрото или комитета, която да отговоря за изпълнението им.

5. Заводският комитет и партийните бюра да преразгледат и подобрят системата за регистрация, организация, проверка и контрол за изпълнение на решенията.

6. На всяко събрание да се отчита изпълнението на решенията, чийто срок изтича, и се дава отговор на поставените въпроси и критични бележки.

7. Основните въпроси, отнасящи се до целия колектив и всички комунисти, да се разглеждат на общозаводски партийни събрания, които да се провеждат веднъж на тримесечие.

III. Да се повиши ролята на заводския партиен комитет и на партийните бюра като колективни ръководни и изпълнителски органи на партийната организация.

1. На заседание на заводския комитет и в партийните бюра да се обсъдят стилът и методите на работата им. Такава оценка да се прави преди всяка годишна отчетно-изборна кампания.

2. Заводският партиен комитет да обсъди мерки за подобряване работата на своите помощни органи.

3. Да се подобрят информираността и подготовката на членовете на партийните бюра и ревизионната комисия като:

а) секретарите на първичните организации и председателят на заводската ревизионна комисия присъствуват на заседанията на партийния комитет, когато се обсъждат въпроси, отнасящи се до цялото производство или до тяхната дейност;

б) веднъж месечно секретарят на заводския партиен комитет да се среща със секретарите на първичните партийни организации, за да координират дейността си за информация по предстоящите задачи;

в) веднъж на тримесечие членовете на заводския партиен комитет да се срещат със съответните отговорници в партийните бюра, да ги информират за задачите и обменят опит.

4. Партийните бюра да информират организациите за приетите от тях и от заводския партиен комитет решения.

5. Веднъж годишно заводският партиен комитет и заводската ревизионна комисия да отчитат дейността си пред общо събрание на всички комунисти от производството.

IV. Подобряване дееспособността и инициативността на партийните групи.

1. Всеки първи вторник от месеца да се провежда ден на партийния групов отговорник за изясняване на основни въпроси от дейността на партията, за повишаване на тяхната подготовка, за обмяна на опит и пр.

2. На среща с партийната група на съветските специалисти и партийните групови отговорници да се обмени опит по „Работата на партийната група за пови-

Digitized by Google

шаване авангардната роля, личния пример и социалната активност на комунистите за превръщане на партийната група в център за реализиране бригадната организация на труда и вътрешнобригадната стопанска сметка".

3. В рамките на районния преглед за работата на партийните групи заводският партиен комитет да обобщи дейността на групите в смяна „А" и АЗН в условията на бригадната организация на труда по засилване авангардната роля на комунистите и идейновъзпитателната работа в колектива и да разпространи опита в останалите партийни групи.

4. Партийните групови отговорници да участвуват в заседанията на партийните бюра, на които се разглеждат въпроси, отнасящи се до тяхната дейност и до техния колектив.

Б. ПОДОБРЯВАНЕ ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО НА КОЛЕКТИВА ЗА ИЗДИГАНЕ ИДЕЙНАТА СЪЗНАТЕЛНОСТ И СОЦИАЛНАТА МУ АКТИВНОСТ

ИЗДИГАНЕ ОТГОВОРНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ КАТО ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ПАРТИЯТА В КОЛЕКТИВА

I. Творческо приложение на икономическата политика на партията в колектива.

1. През петилетката на основата на реконструкцията, модернизацията и интензификацията на производството партийната организация с политически средства да осигури изпълнението на следните показатели от насрещния план:

а) да се увеличи продукцията с 15—20 на сто;

б) да се подобри качеството, като се увеличи I сорт от 93 на 95 на сто;

в) да се увеличи средната цена на 1 тон продукция с не по-малко от 2 лв.

г) да се намалят материалните разходи в сравнение с планираните средно с 3,5 на сто;

д) да се намали средносписъчният състав на колектива с 8—10 на сто;

е) производителността на труда да нарасне не по-малко от 25 на сто, а средната работна заплата около 15 на сто;

ж) да се открие участък за ширпотреба за оползотворяване на бракуваната продукция и употребяваните резервни части.

2. За активизиране творческото участие на колективите в решаване проблемите на техническия прогрес, разработване на инженерния проект и насрещния план:

а) стопанското ръководство да организира конкурси по отделни теми, открита защита на индивидуални и колективни творчески планове, рационализаторски предложения и колективно обсъждане на инженерния проект и насрещния план;

б) партийните бюра да възложат поръчения на специалистите, които да подпомагат работниците за разработване и внедряване на значими достижения;

в) профкомитетът и заводският комитет на ДКМС широко да популяризират сред колективите имената на авторите на идеите и да ги предлагат за морално и материално стимулиране.

3. Първичните организации да обсъждат изпълнението на програмата за реконструкция и модернизация, като се обърне особено внимание на автоматизацията, комплексната механизация и намаляването на ръчния труд.

4. В заводския партиен комитет съвместно със стопанския комитет и профкомитета да се обсъди състоянието на бригадната организация на труда и се набележат мерки за нейното усъвършенстване.

5. Партийните организации да обсъдят внедряването на вътрешностопанската сметка в бригадите, самоиздръжката на цеховете, формирането и разпределението на фонд „Работна заплата" и се набележат мерки за подобряване на дейността.

6. Партийните организации и групи периодически да обсъждат икономически анализи, а всяко шестмесечие заводският партиен комитет да обсъжда общия резултат на производството.

7. Заводският партиен комитет да усъвършенствува контрола за изпълнение програмата за изучаване, разпространяване и внедряване на челния наш и съветски опит.

8. Периодически заводската комисия за народен контрол да проверява изпълнението на програмата за реконструкция и модернизация на производството и за внедряването на челния опит и да информира заводския партиен комитет и стопанското ръководство.

9. Първичните организации да укрепят комисиите за народен контрол, които да съсредоточат вниманието си на икономията на суровини, материали и енергия, на качеството и ефективността.

10. За подобряване на социалистическата дисциплина и опазване на социалистическата собственост:

а) първичните партийни организации или бюрата най-малко един път на полугодие да обсъждат работата на стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство за укрепване на дисциплината;

б) партийните групи да обсъждат всяко нарушение на социалистическата дисциплина от комунистите;

в) да се активизира нагледната и устната агитация, като не се оставя без обществено въздействие и порицание нито едно нарушение на социалистическата дисциплина.

II. Да се усъвършенствува програмата за социално развитие на колектива за периода 1982—1985 г.

1. Да се стабилизират кадрите и се повиши тяхното образование и квалификация. За периода 1982—1985 г. да се на-

Digitized by Google

мали с 30—40 на сто броят на работниците с основно образование, а средният разред да се увеличи най-малко с единица.

2. Особено внимание да се отдели на прогреса на всеки работник на неговото работно място:

а) заводският партиен комитет, стопанският комитет, профкомитетът и заводският комитет на ДКМС да разработят насоки за развитието на професиите и службите в зависимост от реконструкцията и модернизацията на производството и внедряването на техническите новости, които да се разяснят сред трудовите колективи;

б) партийните бюра и групи съвместно с бригадните съвети и ръководителите на обществените организации да разгледат персонално възможностите за развитие на всеки работник и направят конкретни предложения за тяхната подготовка и реализация;

в) до завършване на реконструкцията да се преквалифицират необходимите кадри, като над 30 на сто от тях овладяват по 2 и повече професии.

3. Да се обсъдят и решат специфичните професионални, трудови и социално-битови въпроси на жените от колектива.

4. До края на петилетката да се решат следните социално-битови въпроси:

През 1981 год.:

а) да се осигури резервна пара и вода за окончателно преодоляване проблема за топлата вода;

б) да се осигури храна всеки ден за всички смени, да се подобри значително нейното качество и се намали цената ѝ чрез развитие на помощното стопанство;

в) да се поставят функционални столове в кабините на крановете и пултовете за управление.

От началото на 1982 г.:

а) да се започне работа за решаване въпросите по отоплението и вентилацията на пултовете за управление и кабините, участъците и цеховете;

б) да се подобри снабдяването на павилионите и лавките с необходимите стоки и полуфабрикати за в къщи, като покупките да стават по предварителна заявка;

в) да се обзаведе стая за жената.

До края на 1985 г.

а) да се усвоят най-малко 300 000 лв. за подобряване условията на труда, с което да се сведат до минимум трудовите злополуки и професионалните заболявания и се намалят средствата, изплащани за отпуски по тези причини;

б) да се осигурят условия за организиране почивка на всеки дисциплиниран работник най-малко 2 пъти за петилетката, като с предимство се ползват орденоносците, челниците и първенците.

5. На открити партийни събрания през II полугодие на 1982 г. и 1984 г. ръководството на производството да се отчете за извършената дейност по изпълнение решенията на XII конгрес на БКП за реализиране социалната политика на партията в колектива на производството.

III. Усъвършенстване на работата с кадрите.

1. Да се преразгледа номенклатурата на кадрите в производството и се уточнят резервните кадри.

2. На заседание на заводския партиен комитет да се обсъди състоянието на кадрите в производството (състав, образование, качество) и се приеме програма за обучение, квалификация и специализация на всички стопански и обществени ръководители за петилетката.

3. Заводският партиен комитет да проведе среща с ръководните кадри, на която да се обсъди тяхната дейност за реализиране решенията на XII конгрес.

4. Периодически да се обсъжда стилът на ръководните кадри, като се приемат преценки в заводския партиен комитет и партийните бюра.

5. При атестирането на ръководните кадри да се дава партийна оценка за личния им пример в усъвършенстване управлението и организацията на труда, технологията на производството, внедряването на челния опит и икономическия механизъм.

6. През 1982 г. да се експериментират и въведат конкурсното и изборното начало за майсторите и бригадирите.

IV. Издигане на социалистическата съзнателност на членовете на трудовия колектив.

1. Да се подобри ефективността на политическата и икономическата просвета:

а) през учебната 1981—1982 г. да се изучат материалите на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС;

б) в системата на икономическото обучение да се изучи новият икономически подход и механизъм и произтичащите от тях проблеми;

в) участниците в партийната учебна година и икономическата просвета да подготвят индивидуални и колективни теоретико-приложни разработки, които да се предлагат за внедряване.

2. За по-важни международни и общонационални политически и други събития, по основни проблеми на комбината и на колектива на производството системно да се информират и агит-колективите, които да извършват необходимата разяснителна работа сред работниците и служителите.

3. Заводският партиен комитет да организира среща на актива на производството с представители на отдел „Пропаганда и агитация" на градския комитет, на която да се обсъдят пътища и средства за формиране на висока съзнателност, на социалистически идеали и нравствени ценности у работниците, ръководителите и служителите.

4. Да се разясни и популяризира девизът на столицата — „Ускорено внедрява-

Digitized by Google

не на научно-техническия прогрес и челния опит, високо качество и ефективност". Резултатите от внедряването му да се отчитат заедно със социалистическото съревнование.

5. Във връзка с 100-годишнината от рождението на Георги Димитров да се организират разнообразни идейно-политически мероприятия за изучаване живота и делото му.

6. По случай 15-годишнината от пуска на „Стан — 1700" да се организират: събрания за развитието на производството и колектива, вечери на трудовата слава, срещи на младежите с ветерани, откриване клуб на челника и младия комунист, музейна сбирка; провеждане на тържествен ритуал за приемане в редовете на колектива на всички постъпили през 1982 г. нови работници, викторини и др.

7. За издигане културното и естетическото възпитание, за сплотяване членовете на колективите и подобряване работата с тях през свободното време да се изгради културен клуб.

V. Подобряване ръководството на обществените организации.

1. Заводският партиен комитет да анализира досегашната дейност на профкомитета и заводския комитет на ДКМС и да утвърди препоръки за нейното подобряване, за издигане на тяхната самодейност и отговорност и за по-пълно реализиране на техните функции.

2. На събрание на първичните организации и заседания на заводския партиен комитет и партийните бюра да се обсъди работата на комунистите в профорганизациите за усъвършенстване на профсъюзната демокрация, за изпълнение на социалната програма и колективния трудов договор, за реализиране защитната функция на профсъюзите и организационното укрепване на профсъюзите и профгрупите.

3. Да се разгледа и усъвършенствува системата за социалистическото съревнование в съответствие със задачите на VIII петилетка и на структурните промени в производството. Да се поведе борба за създаване на образцови участъци, като до края на петилетката всичките работни места станат образцови. Да се разработи критерий и показатели за образцовите места и участъци.

4. На събрания и заседания на заводския партиен комитет и партийните бюра да се обсъди работата на заводския комитет и дружествените комитети на ДКМС за изпълнение Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС и решенията на Националната комсомолска конференция и се приемат мероприятия за организационното укрепване на комсомолските дружества и подобряване работата с младежките производствени единици, разгръщане движението по трудовото, патриотичното и естетическото възпитание на младежите и тяхното техническо и научно творчество.

5. На съвещание на партийния, стопанския, профсъюзния и комсомолския актив да се разгледа въпросът за разграничаване на функциите, координацията на дейността на първичните организации, обществените организации и стопанското ръководство и упражняването на ефикасен партиен и обществен контрол.

ИЗДИГАНЕ РОЛЯТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ КАТО ПРЕДСТАВИТЕЛ НА КОЛЕКТИВА В ПАРТИЯТА

I. Утвърждаване на социалистическия начин на живот.

1. На основата на насоките, утвърдени от комбинатския комитет на БКП, на научно-практическата конференция по социалистическия начин на живот, да се проведе разговор в партийните групи, който да приключи с общо открито партийно събрание, на което да се отчете извършената работа.

2. Заводският партиен комитет да обсъди възпитателната работа в трудовия колектив за издигане чувството на дълг, отговорност, честност, скромност, критичност и др.

3. Със съдействието на лабораторията по социология, психология и физиология към комбината да се изследват измененията, настъпили в колективите от прилагането на насоките и се приемат допълнителни мерки за подобряване на работата.

4. Заводският партиен комитет да разработи насоки за разширяване на социалистическата демокрация в колектива на производството в следните направления:

а) активно участие на всички работници и служители в обсъждането и приемането на насрещните планове;

б) най-пълноценно използване на основните форми за участие на членовете на колективите в управлението на производството като: стопанския съвет, общите и бригадните работнически събрания, делегатските съвещания, бригадните съвети, комисиите към профкомитетите и др.

5. Заводският партиен комитет, партийните бюра и партийните групи най-малко веднъж на годината да правят преценка за състоянието на социално-психическия климат в колектива.

6. В събрания на партийните групи и първичните колективи, на заседания на партийните бюра и обществените ръководства да се разглеждат взаимоотношенията между отделни комунисти, комунисти и безпартийни, ръководители и работници и между самите работници.

7. Профкомитетът и заводският комитет на ДКМС да проучат и предложат мерки за подобряване психическата съвместимост в първичните колективи.

8. Заводският партиен комитет да обсъди прилагането на новите социалистически ритуали и дейността за утвърждаване на социалистическите принципи и норми за поведение като сътрудничество, другарска

Digitized by Google

взаимопомощ, колективизъм, хуманизъм и др.

II. Изучаване на потребностите и интересите на членовете на трудовите колективи.

1. Заводският партиен комитет да утвърди система за изучаване потребностите и интересите на трудовите колективи и отделни работници, ръководители и служители.

Комисия в състав:

а) председател — член на заводския партиен комитет, който отговаря за информацията;

б) членове — секретарят на профкомитета;

в) членове — зам.-секретарят на заводския комитет на ДКМС;

г) членове — председателят на СМБ;

д) „ — председателят на комисията за работа с жените.

Комисията да обобщава повдигнатите въпроси на събрания, срещи със стопанските и обществените ръководства, да организира анкети, да събира друга информация и да излиза с предложения за решения пред партийните бюра и заводския партиен комитет.

2. Най-малко 2 пъти в годината заводският партиен комитет и партийните бюра да разглеждат работата по предложенията, жалбите и критичните бележки.

3. В заседание на заводския партиен комитет и партийните бюра да се обсъжда дейността на всеки ръководител, допуснал бездушие, бюрократизъм и самоволие, нарушил законни интереси на трудовите колективи и отделни личности, и да се вземат строги мерки срещу тях.

4. Заводският партиен комитет да възложи на стопанското ръководство и обществените организации да изучат специфичните интереси на членовете на колективите и да предложат пътища и начини за:

а) организиране домашни услуги за работниците от производството;

б) създаване на база за осъществяване на девиза „Направи си сам";

в) осигуряване на лични парцели за самозадоволяване, в съответствие с 1-во постановление на Министерския съвет.

ЗАСИЛВАНЕ АВАНГАРДНАТА РОЛЯ, ЛИЧНИЯ ПРИМЕР И СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА КОМУНИСТИТЕ

I. Участие в труда.

1. Да се приложи опитът на Пловдивската окръжна партийна организация за личния принос на всеки комунист за разкриване резервите в производството и изпълнение на решенията на XII конгрес на БКП. Веднъж на тримесечие в партийната група и един път на полугодие пред партийните бюра, първичните организации и заводския партиен комитет да се отчита личната страница (личният принос) на комунистите.

2. Да се проведе преглед в партийните групи за ролята и мястото на комуниста в съревнованието за подобряване качеството на продукцията, намаляване на материалните разходи и внедряване на бригадната вътрешностопанска сметка.

II. Участие в обществено-политическия живот.

1. Партийните бюра и партийните групи да възложат конкретни поръчения за работата на комунистите в обществените организации и по местоживеене и системно да отчитат изпълнението им.

2. На събрания на първичните организации и партийните групи да се разглеждат обществената изява и инициативност на комунистите, тяхната авангардна роля, непримиримостта им към недостатъците в живота и борбата им за утвърждаване на социалистическата социална справедливост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Ежегодно заводският партиен комитет и партийните бюра да правят преценка за изпълнението на програмата, да конкретизират в годишните планове предстоящите задачи за изпълнение и съобразно измененията да я актуализират и допълват.

2. През I полугодие на 1983 г. и края на 1985 г. на партийни събрания да се обсъди изпълнението на програмата и ефективността от нея по следните основни критерии:

а) активността на комунистите във вътрешнопартийния живот, техният личен пример в труда и в изпълнение на партийната политика;

б) способността на партийната организация да осъществява компетентно и своевременно ръководната си роля и да решава основните въпроси на колектива;

в) авторитетът и влиянието на партийната организация сред безпартийните;

г) идейно-политическото състояние и социалната активност на колектива, изявата му като стопанин на социалистическата собственост и в борбата за изпълнение на икономическата и социалната политика на производството и комбината;

д) изпълнението на поставените в програмата цели за интензификация на производството и внедряването на техническия прогрес, за увеличаване на продукцията и издигане на ефективността.

Digitized by Google

КАЧЕСТВЕНИЯТ СЪСТАВ НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

С ОБОГАТЕН ПОДХОД И ПОВИШЕНИ КРИТЕРИИ

Партията винаги се е грижила за правилното регулиране на своя социален и качествен състав. Главното за нея в това отношение е било и си остава чистотата на партийните редици, равнището на съзнателността, организираността, дисциплината и социалната активност на комунистите. След Дванадесетия конгрес партийните органи и организации изпълват своята дейност с ново, по-богато съдържание, на преден план поставят много по-високи изисквания към комунистите от гледна точка на техните политически, делови и морални качества. В много общински и районни партийни организации в една или друга насока са завоювани успехи, натрупан е положителен опит. В тази книжка на списанието секретарят на общинския комитет на БКП в Плевен — Иван Иванов, секретари на първични организации, отговорници на партийни групи и редови комунисти от Плевенската общинска партийна организация разказват за своята работа по **подбора, подготовката и приемането на нови членове, за грижите, които полагат за идейното израстване, политическото възпитание и закаляване на комунистите;** повдигат интересни въпроси, дават полезни препоръки и пр.

Опитът на плевенчани има редица положителни страни, които заслужават внимание. Разбира се, те следва да се развиват, да се обогатяват, за да може в пълна степен да съответствуват на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес.

За някои нови моменти в подхода и в критериите на работа за подобряване на качествения състав след Дванадесетия конгрес, които важат не само за общинската партийна организация в Плевен, но и за всички партийни комитети и първични организации, за редовите комунисти, са настоящите размисли.

●

Дванадесетият конгрес на БКП обогати подхода и повиши критериите за приемането на нови членове. Той постави пред партийните органи и организации задачата **да извършват новото попълнение съобразно измененията в социално-класовата структура на обществото, в културната и професионалната подготовка на работническата класа, на отделните нейни отряди.** А те, както е известно, не са малко. Съвременната техника и прогресивните технологии в производството наложиха да се формират и се включат в редовете на работническата класа високообразовани и квалифицирани инженерно-технически кадри. Селищните системи, бригадната организация на труда, повсеместното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм породиха качествено нови моменти в обществено-икономическия

Digitized by Google

живот. Социалните условия в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество позволиха да се повиши общото културно и образователно равнище на трудещите се и т. н. Тези явления измениха социалната структура на обществото. Довчерашни селяни и занаятчии вече са механизатори, монтьори, шлосери, металурзи, апаратчици на автоматизирани системи за управление на производството, инженери, научни работници и пр. Обогати се или основно се изменя и съдържанието на някои професии, появиха се и нови.

Тези обективни процеси в развитието на главната производителна сила — човека, се отразяват и върху членския състав. В редовете на партията се включват нови и нови отряди на работническата класа, трудещите се селяни, народната интелигенция, които най-тясно са свързани със социалния напредък. Това качествено състояние на социалната база обаче не намалява, а засилва значението на активната намеса от страна на партийните органи и организации за регулиране състава на партията. И което е много важно, на тази дейност следва да се гледа не като на организационно-техническа, а като на целенасочен процес, който се осъществява чрез редица идейно-политически, възпитателни и организационни мерки.

Дванадесетият конгрес на БКП, отчитайки тези благоприятни социално-икономически и класови предпоставки за подобряване на членския състав в качествено отношение, посочи: **„... да попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората.“**

Тези повишени критерии за новото попълнение на партийните редове не изключват класово-партийния подход, не подценяват социалното положение на кандидатите за партийни членове. Те преди всичко заострят вниманието към качества, без които в съвременните условия комунистът не може да бъде авангард в борбата за интензифициране на производството, за интелектуализиране на труда в областта, в която работи. Разбира се, тази задача може да се изпълни успешно, като се усъвършенствува системата за подбора, подготовката и приемането на нови партийни членове, но усъвършенствуване не в смисъл на въвеждане на коренно нови елементи в нея, а на по-високи изисквания към дейността на партийните органи и организации за правилен подбор, за ефективна подготовка, за повишена отговорност на всеки комунист и особено на поръчителите.

●

За да се получи пълна представа, да се съберат точни сведения, да се създаде реална, обективна представа, а не субективни съображения за кандидата за партиен член, доколко той се е утвърдил, спечелил е партийно и обществено признание със своите положителни качества, налага се **„да се разширяват и формите, чрез които се зачита общественото мнение“**, да се използват повече канали за набиране на информация. В това отношение партийните комитети и първичните организации имат опит. Добри помощници са комисиите към общинските, комбинатските и заводските партийни комитети. Но главното е работата на първичните организации, защото тяхно е уставното право да извършват партийно попълнение. Особено полезни за приемане на нови членове са **откритите партийни събрания.** Чрез тях се демократизира процесът на партийното попълнение. А това демократизиране позволява от много страни да се огледат и правилно да се оценят ка-

Digitized by Google

чествата на кандидатите, да се приемат хора, които действително ще повишават авторитета и боеспособността на първичните организации, ще разширяват и задълбочават връзките им с безпартийните.

Откритите партийни събрания за приемане на нови партийни членове имат и други положителни страни. Чрез тях укрепва вярата на трудовите хора в партията и те стават съпричастни в нейните дела. Конституционното положение, че народът признава нейната ръководна роля, добива реални измерения. Самите комунисти, приети на такива събрания, се чувствуват морално задължени да живеят и действуват така, че да оправдаят доверието. Всичко това е от голямо значение и с широко отражение. Но най-важното е, че дава благородни подтици и стремежи, поражда целенасочени действия и чувство за отговорност.

Във връзка с откритите партийни събрания за приемане на нови партийни членове обаче заслужава внимание въпросът за тяхната същност. На отделни места в това число и в Плевен, на тези събрания канят само част от колектива, в който работи кандидатът. Този вариант не е най-сполучливият, защото общественото мнение не се зачита, ако можем така да ги наречем, само с „избраници". Становището на безпартийния началник на цеха, на смяната, на участъка, мнението на отделни авторитетни майстори е важно, то трябва да се има предвид. В никакъв случай обаче то не може да изчерпи и да замени мнението на колектива. Тази непълнота е едната страна на въпроса. Другото, което не е по-маловажно, е позицията, отношението на мнозинството, на трудовия колектив към кандидата. Щом ще се търсят помощта и съветът на безпартийните, трябва да се зачитат всички, цялата смяна, цялото звено, с които кандидатът пряко е свързан. Такъв подход ще позволи преди всичко да се укрепва доверието на безпартийните към първичната организация, да се подобряват взаимоотношенията между хората в трудовия колектив. Новоприетите комунисти няма да губят реалната представа за мнението на заобикалящите ги.

Такъв е дълбокият смисъл и на новото изискване, записано в Устава на БКП — препоръки от Комсомола да се обсъждат на общи събрания. Кандидатът за партиен член от комсомолското дружество да получи съгласието и подкрепата на всички комсомолци или на тяхното мнозинство. Комсомолското дружество да си каже думата, че в редовете на партията изпраща достойно попълнение.

●

В нашата страна днес числото на желаещите да встъпят в редовете на партията постоянно расте. Това явление е положително. То свидетелствува за нарасналото влияние на Комунистическата партия сред народа, за нейните тесни връзки с трудещите се, за това, че идеите на партията са овладели дълбоко и трайно съзнанието на гражданите на социалистическа България. Но и при тези благоприятни условия партията се стреми нейните редове, нейният състав да съответствуват на потребностите от партийно влияние сред трудещите се, от политическо ръководство на социално-икономическия, обществено-политическия и духовния живот на народа. Затова тя не пристъпва към масово приемане на нови членове, не разтваря вратите си за всички желаещи, а засилва вниманието към качествения състав, към повишаване званието и значението на члена на партията. И това е съвсем обяснимо. Колкото по-сложни и значими са задачите на строителството на зрялото социалистическо общество, колкото по-високо е равнището на трудовата и политическата активност, на културното развитие и на духовните потребности на хората, толкова е длъжно по-високо

Digitized by Google

да бъде и равнището на авангарда, толкова по-големи изисквания трябва да предявява партията към своя членски състав, към всеки комунист.

На сегашния етап от социално-икономическото развитие на страната задачата е да се интензифицира производството, повсеместно да се прилага новият икономически подход и неговият механизъм, да се усъвършенствува бригадната организация на труда, да се внедрява стопанската сметка и самоиздръжката. Това налага **да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци.** Защото, ако това не става, нищо чудно някъде веригата на взаимно обвързания многостранен процес на социалистическото производство да се къса, някои колела на сложната социална машина да скърцат, някои насъщни потребности на хората трудно да се задоволяват и т. н.

В тази връзка една погрешна представа за социално регулиране на партийния състав може да сервира някъде някои парадокси. В научно звено например партийното влияние да се осигурява само чрез спомагателните работници. В същото време висококвалифицирани кадри, хора с високи лични качества и достойнства, с авторитет, идейно убедени, социално активни да стоят извън редовете на партията, защото, приети за нейни членове, „ще понижат" процента на работническото ядро, „ще ощетят" социалния състав. И виждаме как някъде се приемат за членове на партията само хора от обслужващия персонал с далеч по-ниски качествени характеристики, т. е. работници, от които не зависи нито ходът на научноизследователската или внедрителската дейност, нито творческата атмосфера в трудовия колектив, нито състоянието на политическата работа и т. н. Те чисто и просто са едни добри помощници, които спокойно се движат в златната среда, стоят далеч зад авангарда или пък нямат достатъчно опит, умения, интелектуален заряд, за да служат за пример, да водят след себе си заобикалящите ги.

Щом ще осигуряваме партийно влияние във всички сфери на обществения живот, това предполага да се търсят онези трудещи се, които стоят в центъра на цялостния живот на трудовия колектив, утвърдили са се със своите високи политически и нравствени достойнства, със своето професионално майсторство и с авторитета си, получили са обществено признание. Естествено, в производствения колектив ще преобладават работниците, в административно-управленческото звено — категорията служители, в селскостопанското производство — механизаторите, в училището — учителите и т. н. **При всички случаи обаче те трябва да бъдат все хора с лични качества и достойнства, отговарящи на изискванията, записани в Устава на БКП.**

Тази задача може успешно да се реши само когато всестранно се анализира конкретното състояние на социалната база, насъщните потребности от партийно влияние не въобще в трудовия колектив, а в отделни социални групи на определени участъци и звена и личните качества на трудещите се.

●

Динамиката на общественото развитие размества хората от една в друга социална група. С други думи, развива се самата социална база, самите трудови колективи. Не малко работници например, след като станат партийни членове, преминават от производството в партийния, държавния, профсъюзния, административно-стопанския апарат. Някои след допълнителна квалификация или след завършване на образование израстват като инженерно-технически кадри, специали-

Digitized by Google

сти в различни области на промишлеността, селското стопанство, обществения и културния живот. По този начин работници-комунисти преминават в други социални групи на обществото.

Този процес, безспорно, засилва влиянието на работническата класа върху останалите слоеве от населението, но в същото време задължава партийните органи и организации **при социалното регулиране на членския състав да имат предвид не само социалния произход, но и социалното развитие на членовете след встъпването им в партийните редове.** Ако този динамизъм, това естествено движение от една в друга социална група не се има предвид при новото партийно попълнение, нищо чудно да се отчита висок процент работническо присъствие в партията, а числото на работниците комунисти да не съответствува на повишените потребности от партийно ядро в трудовия колектив, където са приемани.

Разбира се, партията винаги е била против изкуственото противопоставяне работниците партийни членове на интелигенцията и селяните кооператори, на служителите. Защото новото качествено равнище на социалната база на партията е постигнато не само в резултат на количествени и качествени изменения на самата работническа класа, но и на онези изменения, които внесе социализмът във всички други класи и групи на населението. Днес в условията на изграждането на развитото социалистическо общество, при оценката на социалната база на партията следва да се отчита, че начинът на живота, идейният и политически облик на младото попълнение, на селяните, на интелигенцията се формира върху основата на социалистическата практика и на марксистко-ленинската идеология.

●

Като жив социален организъм партията се нуждае от постоянно вливане на свежа струя в редиците ѝ. Днес младите хора, които прекрачват нейния праг, утре ще бъдат нейната основа. Оттук и задачата **да се поддържа линия на подмладяване на партията, на приемственост на поколенията в нея.** Това, разбира се, не изключва възможността да се приемат и други членове, които са превишили младежката възраст, но имат всички необходими качества, плюс потребността да се засилва партийното ядро в производствения участък, в учителския колектив, в научното звено, в административно-управленческата служба и пр. Главното внимание обаче трябва да бъде към младите, на които принадлежи бъдещето. Те са с високо образование, обща и професионална култура, не им липсват и амбиции за утвърждаване, за изява, за творчество. Социалистическата държава им е осигурила всички условия за нормално духовно и физическо развитие, отделя специални грижи за тяхната политическа просвета. И още, на възрастовата граница не бива да се гледа като на фатално число. Защото голяма част от младежите след средно образование отбиват военна служба, учат в различни висши учебни заведения — институти, университети, академии, с различна продължителност на срока за завършване на образованието. Когато се дипломират, вече са на 25 и повече години. За младите майки с едно, две и три деца годините се увеличават. След като постъпят на работа, необходимо им е време, за да се утвърдят в трудовия колектив, да наберат опит, да спечелят доверие, да изградят авторитет и други качества — да получат обществено признание като солиден атестат за кандидатствуване в партията.

Приетите в редовете на БКП нови членове, колкото и високи добродетели да притежават, все още се нуждаят от грижи и внимание,

Digitized by Google

за да станат действителен авангард. За да участвуват пълнокръвно в разнообразния, богатия и осмисления живот на първичните организации, да бъдат в челните редици на социалистическото строителство, да служат за пример, да водят след себе си безпартийните, те трябва да усвоят славните традиции на БКП от по-възрастните, от тях да наберат организационен опит, организаторски умения. От тях ще се учат на дисциплинираност, на принципност и всеотдайност, на готовност да носят отговорност. Затова задължение на първичните организации, на партийните бюра и комитети е бързо да ги приобщават, да ги въвличат в активен организационен живот, да им създават условия и предпоставки за изява, да им оказват морална подкрепа, за да почувствуват силата на първичната организация.

КАК РЕГУЛИРАМЕ ПРОЦЕСА

ИВАН ИВАНОВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Плевен

В съвременните условия подобряването на работата по подбора, подготовката, приемането и обучението на новите членове на БКП е обективна необходимост за живота и дейността на Плевенската общинска партийна организация. В общия комплекс от мерки за повишаване силата и боеспособността на първичните организации, за поярското им открояване като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи все повече нараства значението на грижите за подобряване качествения състав на всяка първична организация.

След Дванадесетия конгрес бюрото на общинския комитет анализира досегашната работа и постигнатите резултати в тази насока. От позицията на повишените изисквания, които конгресът постави, оцени натрупания положителен опит, подхода и критериите, прилагани в партийните организации, набеляза конкретни задачи и пътища за тяхното решаване. Нашите кадри и активисти ясно съзнават, че от това какви качества притежават, как се развиват и утвърждават новите членове на партията в голяма степен зависи по-нататъшното усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот, идейно-политическото и организационното укрепване и израстване на първичните партийни организации, повишаването на ролята им като политически ръководители на трудовите колективи.

Общинската партийна организация непрекъснато нараства. В началото на 1971 г. в нея са членували 7500 комунисти, а вече са 15 000. Сега всеки 12 жител на общината, или всеки 7 избирател, е член на БКП. Няма предприятие, село, учреждение, училище, здравно заведение и пр. без комунисти. В колективите на основните предприятия, които формират облика на икономиката в Плевенската община, партийното ядро е от 12 до 18 на сто. При това осигурено е непосредствено партийно влияние в цеховете, смените, участъците, бригадите и в други малки колективи. Добро е партийното присъствие и в решаващите професии на основните предприятия от промишлеността и строи-

Digitized by Google

телството, сред механизаторите и специалистите в селското стопанство, в редица професии от сферата на обслужването, здравеопазването и образованието. Но процесът на формиране на достатъчно по количество и дееспособно партийно ядро във всички сфери на обществения живот не е завършен. Въпреки че е извършено разместване на комунисти и целенасочено приемане на нови членове, все още в редица бригади и участъци партийното ядро е недостатъчно. Това се отнася за някои специализирани бригади в строителството и промишлеността, за важни професии в Завода за електро- и мотокари, машиностроителния завод „Никола Вапцаров", Завода за алуминиеви отливки, каучуковия завод „Васил Коларов", консервния комбинат „Георги Кирков", в търговията, растениевъдството, животновъдството и други.

Предвид на това състояние и изискванията на Дванадесетия конгрес първичните организации насочват вниманието си за **подготовка и приемане в редовете на БКП на онези трудещи се, които вече са се утвърдили и са спечелили признанието на колектива със своята политическа зрелост и делови качества, доказали са, че могат да бъдат в авангарда на борбата за интензификация, в челните редици на строителите на развитото социалистическо общество.** Общинският комитет на БКП насочва и подпомага партийните организации да анализират в дълбочина социално-демографските характеристики на колективите и партийните ядра, да планират и организират работата си за разместване и приемане на нови комунисти, за да се осъществява ефективно ръководство на всеки колектив, звено и участък, да се повишава боеспособността на първичните организации.

Големите задачи на строителството на зрялото социалистическо общество, перспективите на обществено-икономическото развитие на Плевенската община налагат непрекъснато да засилваме грижите за повишаване на политическите и деловите качества на комунистите, за попълване редовете на партийната организация със свежи сили. В съответствие с постановките на конгресите на БКП, решенията и указанията на Централния комитет през последните години и в нашата община на преден план бяха поставени проблемите за подобряване състава на партийната организация в качествено отношение. Затова **в общинската организация се утвърждават и развиват такива форми на работа, които водят до положителни изменения в качествената характеристика на комунистите, до засилване на авангардната им роля в живота на колективите.** На първо място, това са форми за изучаване и анализиране на партийното ядро и възможностите за неговото укрепване чрез организирана работа за подготовка и приемане на младежи и девойки до 30-годишна възраст, работници и специалисти от материалното производство с по-високо образование и професионално майсторство. На второ място, но не по значение, средства за развитие и израстване на комунистите — поръчения, отчети, самоотчети, атестати, контрол за изпълнение на производствените задачи и т. н.

В това отношение огромно е значението на проведената разнообразна и целенасочена организаторска, политическа и възпитателна работа при замяната на членските книжки. Тя бе голяма школа за възпитание на всички комунисти и помогна за установяване на по-високи критерии в партийните организации. Отчетно-изборните събрания, данните за наказаните и изключените и редица други факти говорят, че високата взискателност и принципност, проявени при оценката на комунистите по време на замяната, сега се утвърждават като стил в работата на много партийни бюра и първични организации, че значително се повишиха критериите към кандидатите за встъпване в партията. Сега се отделя по-голямо внимание на политическата и

Digitized by Google

специалната подготовка, на трудовата и обществената активност, на цялостния нравствен облик на кандидата.

На основата на постигнатите резултати двадесет и деветата общинска конференция оцени, че съставът на общинската организация позволява тя да осигурява партийно влияние върху различните сфери на дейност, успешно да осъществява политическо ръководство на общината. Но заедно с това конференцията препоръча **приемането на нови членове в партията да се осъществява в съответствие със социално-класовата структура на населението и да се осигурява партийно влияние във всеки малък колектив, във всяка професия,** системно да се работи за повишаване авангардната роля на комунистите, като все по-умело се използват оценките на номенклатурните и резервните кадри, самоотчетът, атестатът, партийните поръчения, а личният пример на комуниста да прераства в лична отговорност за съдбата на партийната политика.

Анализът на данните от последните 10 години показва положителна тенденция за подобряване на основните показатели, характеризиращи състава на общинската организация в качествено отношение. Например през този период два пъти е нараснал броят на работниците в партията, докато работническата класа в общината се е увеличила 1,6 пъти. С 5,1 пункта е нараснал относителният дял на жените, постоянно расте относителният дял на комунистите с висше, полувисше и средно образование. Основен фактор за тези резултати е приемането на нови членове. През този период всяка година в партията са встъпвали от 400 до 600 нови членове. Основната част от тях са работници — от 60 до 70 на сто. Сред новоприетите, макар все още недостатъчен, е увеличен относителният дял и на селскостопанските труженици. Годишно от новоприетите с висше, полувисше и средно образование са от 75 до 95 на сто, а до 30-годишна възраст над 80 на сто. Данните по тези показатели всяка година се подобряват. Например от новоприетите до 1. XII. 1981 г. — 71,1 на сто са работници и селяни, 80,6 на сто са на възраст до 30 години, 95,3 на сто са с висше, полувисше и средно образование. Съчетаването на високите критерии при приемането с отстраняването на загубилите качествата на комуниста (особено в периода на замяната на членските книжки) доведе до положителни изменения в състава на общинската партийна организация. Но все още е бавен темпът, с който нараства относителният дял на работниците в партията, не е преодоляна тенденцията на застаряване, незадоволително е партийното ядро в редица производствени звена и професии.

Една от ценните традиции на общинската организация е, че тя не само предявява високи изисквания към кандидатите за приемане в партията, но **полага големи грижи за тяхната предварителна подготовка, за политическото им израстване, създава им възможност до и след встъпването в партията да заемат място в авангарда на работническата класа, на всички трудещи се.** На съвременния етап особено значение придобиват такива черти на качествения състав като силно развито класово чувство и политическа зрелост, висока професионална квалификация и организационна култура, инициатива и творчество в работата, усет към новото, високо чувство за отговорност и готовност за поемане на риск и т. н.

Макар че по тези качествени белези статистика не се води, те са в основата на предварителната работа с кандидатите, база за оценка при приемането им и основно съдържание на работата на първичните организации с новоприетите. Интересен в това отношение е опитът, който пренесохме от организациите на КПСС в Ростовска област, за организиране на **двумесечни курсове.** В тях се обучават

Digitized by Google

млади активисти, подготвящи се за встъпване в партията, занятията се водят веднъж седмично по теми от историята на комунистическото движение, ленинското учение за партията, историята на БКП, Програмата и Устава на БКП, историята на Плевенската партийна организация и др. След завършването на курса писмено се уведомяват партийните комитети или първичните организации за представянето на техните кандидати. От началото на тези курсове през 1976 г. досега са обучени близо 2 хиляди души, основната част от които след това са приети в партията. Те са от голямо значение за кандидатите, тъй като им дават възможност не само да се подготвят по-добре, но и по-пълно да осъзнаят отговорността, която ще поемат с встъпването си в редовете на БКП.

Обучението на новоприетите членове освен в различните форми, организирани от партийните организации, се осъществява и в **едногодишна школа** към общинския комитет на БКП. Занятията се водят един път седмично в две групи. Младите комунисти със средно образование изучават история на БКП и партийно строителство, а тези с висше и полувисше образование — партийно строителство, актуални проблеми на развитото социалистическо общество и марксистко-ленинска етика и естетика. За работниците, които са на смени, за шофьорите и други, на които е трудно да посещават редовно занятията, е формирана задочна група. Занятията в школата приключват с изпит по изучаваните дисциплини, връчват се и свидетелства за завършен курс. От 1974 г. досега по този начин са обучени над две хиляди млади комунисти. Заслуги в това отношение има ветеранът комунист, активният борец против фашизма и капитализма Георги Борисов, който не само учи младите комунисти на партийно строителство, но всеотдайно и с много любов предава своя дългогодишен партиен опит, идейна и класово-революционна закалка.

Разбира се, в работата по подбора, приемането, обучението и възпитанието на младите комунисти има и слабости и нерешени докрай проблеми. Незадълбоченото анализиране и недооценяването на деловите и политическите качества на кандидатите, допускани в някои събрания, недостатъчната възпитателна и организаторска работа с новоприетите в редица организации са причините да има пасивни и безразлични към политическия живот млади комунисти, такива, които отбягват обществените поръчения, не участвуват активно в работата на първичните организации и дори случаи на нарушаване на партийните норми, трудовата дисциплина и социалистическия морал.

Задачите на нашата общинска организация, които произтичат от решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, изискват по-нататъшно усъвършенствуване на работата по приемането, обучението и възпитанието на младите комунисти. Процесът на формирането на младия комунист и въобще на комуниста, е свързан преди всичко с неговата инициатива и творчество. Едно от главните задължения на всеки член на БКП е непрекъснато да се грижи за своята подготовка, за идейната си закалка, да се самоусъвършенствува и саморазвива. Затова сега полагаме усилия в процеса на обучението в школата към общинския комитет младите комунисти да получават повече знания как на практика да осъществяват своите права и задължения, да изпълняват авангардната си роля. И още да ги научим да работят самостоятелно с марксистко-ленинската литература и документите на нашата партия, нещо, което не всички умеят. Нашата работа значително би се подобрила в качествено отношение, ако общинските комитети разполагат с примерен тематичен план за обучение на младите комунисти и цикъл беседи, учебници и учебни помагала по тази тематика.

Digitized by Google

Стремежът на общинския комитет е **непрекъснато да се развиват и усъвършенствуват формите на работа на първичните организации с младите комунисти.** Освен на идейно-теоретическата и организационната подготовка сега обръщаме повече внимание на включването им в актива на обществените организации, ангажирането им с конкретна работа по организирането и провеждането на отделни мероприятия и инициативи, създаване на условия за изява и заемане на трайно място в авангарда на колектива. Резултатни форми на работа в това отношение **са отчетът и самоотчетът на комуниста в** партийната организация или пред партийното бюро. Нашата амбиция е всеки партиен член, в това число и новоприетите да се отчитат периодично, за да се поддържа у тях висока дисциплина, чувство за отговорност, постоянен стремеж за развитие и израстване, своевременно коригиране на пропуските, недостатъците, слабостите в работата. След Дванадесетия конгрес намираме за целесъобразно по-широко да се утвърждава опитът на партийната организация в Автокомбината — отчетите и самоотчетите да се насочват тематично, главното внимание да се съсредоточи върху въпросите, които имат решаващо значение както за дейността на отделния комунист, така и за целия колектив. **Теми на отчетите сега все повече стават проблемите на интензификацията, научно-техническият прогрес, комплексната автоматизация и механизация, намаляването на ръчния труд, бригадната организация на труда и внедряването на челния опит.** Разбира се, не се подценяват идеологическата работа и вътрешнопартийният живот. С други думи, основното съдържание на отчетите и самоотчетите да бъдат задачите, поставени от Дванадесетия конгрес.

Съществено внимание обръщаме и за **усъвършенствуване работата на изградените на обществени начала комисии по приемането на нови членове.** Главното както в дейността на общинската комисия, така и на заводските комисии е помощта, която те оказват на първичните организации за задълбочен анализ на социално-демографските характеристики на трудовите колективи и на партийните ядра. На тази основа се регулира съставът. Чрез тези комисии изискваме първичните организации всестранно да изучават качествата на кандидатите, да ги подготвят и чак тогава да ги приемат в партията. По-широки мащаби придобива и работата на поръчителите с новоприетите комунисти, като им помагат бързо да се адаптират и активно да се включат в живота на първичната организация. В съответствие с изискванията на XII конгрес за разширяване на формите, чрез които се зачита общественото мнение при приемането на нови членове, **по-широко използваме откритите партийни събрания,** в които участвуват непосредствените ръководители и колегите на кандидата, членовете на дружествения комитет на ДКМС или цялото комсомолско дружество.

Основното, определящото в изграждането на младите комунисти е активното им участие в живота и дейността на първичната организация. Редовният вътрешнопартиен живот, цялостната организаторска и политическа дейност на организацията имат решаващо значение за възпитанието на новоприетите. Затова сега **с прегледа на първичните партийни организации си поставяме за цел да продължим започналия по времето на замяната на членските книжки на комунистите процес на повишаване ефективността и качеството на вътрешнопартийната дейност, да помогнем и да научим всички партийни организации по-решително да вървят срещу безотговорността, равнодушието и безгрижието, да стигнат до сблъсък,** за да се реализират в пълна степен техните преобразуващи възможности, да ускоряват процесите на нашето развитие.

Digitized by Google

Крайният ефект от обучението и възпитанието както на новоприетите, така и на всички комунисти се измерва със степента на тяхната активност, с приноса им в осъществяването на политиката на партията. Затова цялата ни работа с комунистите е подчинена на борбата за повишаване на техния личен дял и пример в изпълнението на задачите на колективите, за обогатяване на качествата им, за издигане на още по-високо равнище политическата закалка и всестранната им подготовка, за засилване на жизнената им позиция по всички проблеми на обществено-икономическото и културно развитие на Плевенската община.

ПРОВЕРКА С ДЕЛА

АСПАРУХ АЛЕКСАНДРОВ
секретар на първична партийна организация в ТЕЦ на Нефтохимическия комбинат

Допреди 2 години при нас от общо 67 човека, работещи на смени, едва 8 бяха членове на партията. В отделни цехове, като ел. цеха например, на смени работеше само един комунист. Това затрудняваше партийното влияние, пречеше да се изяви в достатъчна степен авангардната роля на първичната партийна организация. Не случайно в мероприятията на организацията за 1980—1981 г. една от основните задачи бе да се увеличи броят на комунистите в смените.

Главният резерв на партийното попълнение бе комсомолската организация, чийто основен състав бе съсредоточен в смените. Сега нашата първична партийна организация наброява 40 членове. Девет от тях сме приели през последните две години. С изключение на един всички те са на комсомолска възраст. На смени вече работят 15 комунисти, това позволи във всяка смяна да се образува партийна група. Създава се по-голяма организираност в работата, поддържа се нормален градус в психическия климат, намалява броят на нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина.

При подбора на бъдещото попълнение сме се ръководили от принципната постановка да се ориентираме към онези хора, които вече са се утвърдили в колектива с производствената и с обществената си дейност, с високата си култура, с професионалната си компетентност, със своята политическа зрелост. Но такива хора не идват наготово, те трябва да се създават — в това виждаме своята задача и ние като партийно бюро, и дружественият комитет на Комсомола. Поставяме поръчения, временни и постоянни, разнообразни по своя характер. Едни са свързани с повишаване на квалификацията, други с изпълнение на обществена работа като профгрупорг, отговорник на комсомолска група, член на комсомолски контролен пост, трети с участие в състезания и конкурси. Следим как тези поръчеиня се изпълняват, каква самоинициатива проявяват младежите — така си изясняваме по-добре кой има качества да кандидатствува в партията. Ето на какви хора спряхме избора си: Иван Лазаров работеше добре като заместник-секретар на дружествения комитет; благодарение на много труд и усърдие Георги Славков, без да има специално образование, стана трубинист; огнярят Любомир Петров умело ръководеше комсомолска

Digitized by Google

група; Младен Стефанов е ударник, член на стопанския съвет на комбината; Йордан Торбов, профгрупорг на смяна и участник в национален конкурс, израсна като началник на смяна и т. н. Всички наши кандидати успешно преминаха курса за млади активисти, организиран от общинския комитет на БКП.

Четири пъти вече приемаме новите комунисти на партийно-комсомолски събрания, като постепенно разширяваме кръга и на безпартийните ръководители от цеховете, които участвуват в тези събрания. В това отношение ни насърчава и ни помага заводският партиен комитет. Събранията протичат активно. Комунистите и комсомолците правят оценки, препоръки, задават въпроси, безпартийните споделят мнението си за качествата на кандидата като производственик. От една страна, откроява се по-пълно, по-цялостно неговият портрет, от друга — отговорност той поема и пред партийната организация, и пред другарите си, с които работи, а това особено много задължава.

Периодът на подготовка за встъпване в партията — проучването на кандидатите, събирането на препоръките, разговорите в партийното бюро и в дружествения комитет, а и самото събрание, на което се обсъжда кандидатурата, внушават на младите хора разбирането, че в живота им се извършва голяма и важна промяна, че от тях ще се изисква много повече отговорност, активност, инициативност, зрелост в постъпките. Още повече, нашата първична партийна организация има авторитет, тя е твърде инициативна и дейна, така че никой комунист не може да разчита на „спокоен живот". Новите партийни членове вярно оценяват това. Показва го сериозното им отношение към политическата подготовка, задълбочените отговори, които дават при утвърждаването им в заводския комитет на БКП. Показва го стремежът им да се изявяват активно в трудовата и обществената дейност, съзнателно да изпълняват поставените им задачи.

В това отношение и партийната организация помага. Работата с новите комунисти започва фактически още на първото им партийно събрание. Те поемат обществени задължения да бъдат агитатори, да разясняват решенията на партийните и стопанските органи, да изнасят беседи и информации, да работят в ръководствата на комсомолската и обществените организации. Някои поръчения са свързани с производствената дейност: участие в капитални ремонти, осигуряване на безаварийна експлоатация и т. н. Редовно отчитаме по-нататък изпълнението на поставените задачи. Сега това се върши в партийните групи, където най-добре познават младите комунисти, най-ясно виждат резултатите от тяхната дейност. А по-нататък партийното бюро ще се стреми поне част от самоотчетите да се правят на събрания на цялата организация, по-отговорно, на по-високо равнище. Друго, което ни предстои, е да разнообразим формите и методите на работа с тях за политическата им закалка.

Неотдавна в партийното бюро имахме разговор с младите комунисти за промените, настъпили във всеки от тях след приемането му за член на БКП. А промени действително има: по-добра е производствената дейност, с повече амбиция се изпълняват задачите, с по-раснала загриженост се правят предложения и се поемат нови задължения, с по-голям интерес и задълбоченост се следят събитията и явленията във вътрешния и международния живот, по-отговорни са отношенията към колегите, към близките.

Цялостна оценка за работата на младите комунисти бюрото прие непосредствено преди отчетно-изборното събрание. Направените препоръки помогнаха да се очертае по-ясно една цялостна програма за конкретна работа с тях. Мислим и и за ново попълнение.

В същото време и бюрото, и организацията като цяло си даваме

Digitized by Google

сметка, че за издигането на нейната авангардна роля, а не на последно място и за правилното възпитание на младите комунисти особено важна е всекидневната работа с всички партийни членове — независимо от техния стаж в БКП, от възрастта и образованието им. Издигаме критериите, на които трябва да отговаря комунистът. На преден план поставяме здравата партийна дисциплина. През последните две години за недостойно държание, за недостатъчна прозорливост и всеотдайност в производствената дейност, както и за неизпълнение на постоянно поръчение са наказани общо шест комунисти; половината от тях са ръководители в централата. Не отминаваме дори такива уж дребни постъпки като отсъствието от събрания на първичната организация — това помага подобни пропуски да не се повтарят.

Постоянна форма на работа с членовете на партийната организация са самоотчетите и атестатите. Особено внимание обръщаме на самоотчетите на комунистите-ръководители. На събрания на организацията те докладват първо за дейността на цеха — с постиженията и несполуките, с перспективите, отбелязват приноса на бригадирите и на партийните членове в нея. След това следва самоотчетът. Така по-добре се изяснява обстановката, разкриват се методите на действие на ръководителя, неговите виждания, умението му да организира хората. Това улеснява комунистите в изказванията, при оформянето на препоръките. Още на събранието комунистът получава нови поръчения.

НАШИЯТ РЕЗЕРВ

ВЕСЕЛИН ТОТЕВ
секретар на първична партийна организация
в машиностроителния завод „Никола Вапцаров"

Нашата първична организация е изградена в управлението на завода. Тук влизат отдели с най-разнообразна дейност: като започнем от техническите отдели, които подсигуряват производството с конструктивна и технологическа документация, икономическите отдели, отделите по снабдяването и пласмента, гаража, та свършим със стола и охраната. Поради това в организацията обсъждаме въпросите, които засягат всички комунисти — например насочване дейността на отделите за изпълнение на производствената програма, създаване на партийни ядра във всички отдели. Един от въпросите, който ни занимава постоянно, е осигуряването на партийно попълнение.

Въпросът не опира само до това да се ориентираме към някой добър младеж, да го проучим по-отблизо, да го приемем. Грижата за попълнението на партийните редици е преди всичко грижа за осигуряване на качествена социална база на партийната организация.

Преди около 2 години имаше тенденция специалистите да напускат завода. Партийното бюро заедно с профкомитета и ръководството на комсомолското дружество направи анкета. Резултатите от нея ни насочиха какви мерки да вземем, за да се стабилизират кадрите. Главните причини за текучеството бяха нерешените жилищни проблеми, несъответствията в заплатите на нашите специалисти и специалистите

Digitized by Google

в другите сродни предприятия. Не беше много ясна и перспективата на завода.

Въпреки че възможностите ни не са големи, успяхме да задоволим поне някои жилищни нужди. Бяха коригирани заплатите. Стабилизира се серийното производство, въведени бяха високопроизводителни машини. Сключени бяха договори за съвместна изработка на турбини с такива развити страни като Япония. Заводът се разширява и модернизира. Всичко това е показател за перспективност, вдъхва увереност в нашите специалисти. Два пъти в годината на свои заседания бюрото приема информация за работата на цеховите профкомитети. Обсъждаме проблемите на колективите, вземаме мерки за решаването им. Текучеството в момента е преодоляно.

Към комсомолското дружество — главен резерв за попълване редовете на партийната организация, се отнасяме с внимание и грижи. Подкрепяме неговите предложения. Периодично комсомолският секретар информира партийното бюро за дейността на дружеството, на отделни комсомолци. Отговорниците на партийните групи следят отблизо как се проявяват младите специалисти, как участвуват в обществените начинания. Възлагат им конкретни задачи: да участвуват в доброволния отряд, в подготовката на украсите за празниците, в заводския преглед на художествената самодейност, в хора. В практическата работа се проверяват качествата на младежите, това ни позволява да си съставим собствено мнение за онези от тях, които кандидатствуват в партията. Проучваме как се проявява кандидатът в квартала, произхода му, вземаме мнението и на комсомолското дружество. Тогава разговаряме по-обстойно с него, решаваме може ли да се обсъжда кандидатурата му от организацията.

При приемането на младите комунисти срещаме едно повтарящо се затруднение: много се бавят характеристиките от родните места на кандидатите. Освен това тези характеристики понякога са непълни, налага се партийното бюро да прави допълнителни проучвания. Неотдавна например един член на бюрото трябваше да замине в окръжен град, отдалечен от нас на 300 км, и сам да изясни нещата, защото два пъти искахме характеристика за произхода на един кандидат и двата пъти тя не отговаряше на нашите въпроси. На практика времето от около една година не винаги е достатъчно за цялостното проучване на кандидатите.

Приемането на нови партийни членове подмладява организацията. Към това се и стремим. В същото време разбираме, че не е нужно винаги да се ориентираме към наймладите в колектива, не е и възможно. При нас идват специалисти с висше образование, около 25-годишни. Докато ги опознаем, жените обикновено излизат в продължителен отпуск по майчинство и се връщат на работа на 28—29 години. Трябва ли да ни спира такава възраст?

Сега партийното бюро подготвя открито партийно събрание за приемане на нови членове. Смятаме да поканим и безпартийни колеги на кандидата, преките началници, представители на цеховите профкомитети, комсомолци. Опитът на други партийни организации показва, че това е перспективна форма, която позволява по-вярно да се оцени кандидатурата, да се укрепва връзката на партийната организация с колектива, да расте нейният авторитет.

С гласуването на събранието не свършва работата ни с новоприетите комунисти. Грижата ни по-нататък е да им помогнем да се приобщят те към организацията, активно да се включат в нейния живот. Не оставяме човек без конкретно обществено задължение. Ето например какви поръчения имат шестимата млади комунисти, приети през последните 18 месеца. Двама са пропагандисти в политическите просветни звена. Други двама са членове на комбинатския комитет на ДКМС. Една другарка оглавява

Digitized by Google

комсомолското дружество. Шестият новоприет комунист е член на комисията за народен контрол. Освен това като на специалисти им се поставят поръчения за решаване на проблеми от производствен характер. Чрез включването на младите комунисти в обществения живот партийното бюро се стреми да повишава тяхната активност, да развива организаторските им качества. Това им помага по-бързо да се ориентират в проблемите на организационния живот, да се почувстват пълноправни членове на първичната партийна организация.

Напоследък по-често използваме отчетите на специалистите и самоотчетите. Те допринасят за активизирането на партийните членове — не само на тези, които в момента се отчитат, а и на останалите. Събранията, на които се приемат самоотчетите, протичат активно. При обсъдените тази година 8 самоотчета са направени 6 предложения — за подобряване работата на отделите, за усъвършенствуване на трудовата среда. Предложенията се обобщават от партийното бюро и се дават на съответните органи, към които са адресирани. Смятаме, че самоотчетите са също една добра школа за младите партийни членове — те ги учат на самовзискателност, на принципност.

ДЪЛГЪТ НА ПОРЪЧИТЕЛЯ

Препоръката е основен документ при подбора на бъдещите комунисти. Затова отговорността на поръчителя е голяма, тя се отразява върху авторитета и успехите на партията. От него много зависи качественият състав на първичната организация. Според мен най-важното задължение на поръчителя, когато пише препоръка, е тя да бъде достоверна, данните в нея да са точни и пълни. Това предполага той много добре да познава кандидата, да е работил с него, да е запознат със средата, в която е живял и живее, от какво семейство произхожда, какви са неговите близки, как изпълнява производствените и обществените си ангажименти, обича ли професията си, участвува ли в инициативите в завода, цеха, смяната.

Така виждам и моята отговорност като поръчителка, винаги се ръководя от тези изисквания, стремя се да бъда близко до хората. Обичам да работя с младите, новопостъпилите работници, да им помагам във всяко едно отношение и най-вече да израстват като добри и способни граждани на родината. В началото, когато разговарям с тях, искам да разбера какви са им наклонностите, да вникна в желанията, в мислите им. Стремя се младият човек, в когото откривам качества за партиен член, да обикне делата на комунистите така, както аз от дете съм обикнала и сега обичам. Разговарям с тях по най-различни въпроси: по Устава на БКП, по радиопредавания, по работата на челниците в производството и пр. Споделям с тях моето мнение по въпроси от битов характер. Интересувам се от професионалната подготовка, политическите знания и общата култура на младежа, как той се отнася към партийните и държавните документи, дава ли отпор на неверни слухове и т. н.

По този начин набирам богата информация за отношението на младите хора към обществено-политическия, икономическия и духовния живот в колектива, в страната. На тази основа изграждам препоръките на кандидатите за членове на

Digitized by Google

партията, давам точни и верни данни, за да могат партийното бюро и първичната организация правилно да преценят качествата на кандидата и да вземат решение.

Препоръка съм дала например на Роза Мушакова. Тя беше една от най-добрите тъкачки в смяната при мен. Упорита и трудолюбива, устремена към новото, тя, заедно с Парашкева Коцева и Митка Цветанова, стана инициаторка на многомашинното обслужване. При норма 12 стана най-напред обслужваше 24, после премина на 32, а в навечерието на Дванадесетия партиен конгрес — на 40 стана. Но не само това, тя е и наставничка, предава своя опит на новопостъпилите работници и ученички от средното политехническо училище по текстил. В завода и в квартала е активна общественичка. Добра съпруга, майка и домакиня, Роза е гордост на първичната организация при завода, герой е на социалистическия труд.

Поръчителка съм и на Борислав Асенов — секционен майстор. В него имах голяма вяра и той я оправда. Сега е комунист, който гледа всеки въпрос да се решава справедливо и точно, безупречен е в производствената и в партийната дейност. При норма 24 стана той обслужва 44. Отговорник е на партийната група в смяната.

Мога да посоча имената на още многомашинннички и добри работнички, на които съм поръчителствувала да влезнат в редовете на БКП: Иванка Найденова, Лиляна Друмева, Йорданка Павлова, Генка Йотова и други. Радвам се на техните постижения в труда, дълбоко се вълнувам, когато слушам или чета например за Р. Мушакова, за П. Коцева, която стана партиен член, когато аз бях секретарка на първичната организация в смяната.

Връзките ми с партийните членове, на които съм поръчителка, продължават и стават още по-тесни. Непрекъснато съм с тях, интересувам се от обществените им изяви, от производствената им работа. Като майсторка по производството имам възможност да наблюдавам младежите преди приемането им за партийни членове и след това и да им помагам.

Опитът, който имам, ми дава основание да посъветвам онези комунисти, които стават поръчители, когато пишат препоръки, да са сигурни в идейните убеждения на човека, в неговите амбиции за израстване като производственик и като гражданин на Народна република България. Поръчителят трябва да се предпазва да дава недостоверни данни, да умее да открива неискрените подбуди на кандидатите, на онези, които търсят партията за лични облаги.

Първичните партийни организации са длъжни да обръщат по-голямо внимание на поръчителите, да бъдат по-взискателни към тях, към препоръките, които дават. Да се интересуват какъв човек е написал препоръката, колко време е работил с кандидата, какви им са връзките и т. н. Когато поръчителят дава препоръка, а кандидатът няма необходимите качества, трябва да му се търси отговорност. Като секретарка на първична организация си спомням как отхвърлихме едни украсени препоръки. Качествата на кандидата не съответствуваха на описаните, те бяха разкрасени, и когато започнаха да се задават въпросите, нещата излезнаха наяве. Младежът сам се убеди, че в партията се приемат хора с високи качества и се преценяват от много страни.

Основни недостатъци в поръчителството са слабото познаване на препоръчвания кандидат за партиен член, набързо написани препоръки, невникване във възможностите на кандидата за развитие. Тези слабости могат да се преодолеят, ако първичните партийни организации бъдат по-взискателни към цялостната подготовка на новото партийно попълнение. Да не изпускат предвид, че чистотата на партийните редове, качеството на състава е задача на всички, в това число и на поръчителите.

Цветана ТОМОВА
майсторка по производството
в текстилния комбинат „Асен Халачев"

Digitized by Google

ХОРА, КОИТО ДОБРЕ ПОЗНАВАМ

В продължение на 27 години членувам в БКП. Работничка съм в тютюневия комбинат „В. Г. Топалски" в Плевен. Работата ме свързва с много хора, предимно жени. Идват млади, неопитни, без трудови навици, направо от училище. Пред очите ми с помощта на нас, по-възрастните работнички, те усвояват новата професия, обикват я и се радвам, когато израснат и станат за пример.

Обичам да работя с младите, те обновяват бригадата. Особено ми е приятно, когато дойдат добри деца с желание да научат професията, да напреднат и се включат в обществения живот, вълнуват се от проблемите на колектива. Към такива младежи се насочвам с амбицията да ги приобщя към нашата партия.

Да носиш званието „комунист" казват е дълг, чест и гордост. Според мен преди всичко е дълг. Нашата партия политически ръководи страната и всеки комунист, където и да се намира — в дома, на работното или общественото място, — той е частица от тази партия и е длъжен да изпълнява нейните решения. Затова всеки млад човек, който желае да встъпи в редовете на БКП, трябва преди всичко да е със силен характер, упорит, честен и да поема задачите. Такива младежи аз подбирам и им отделям повече внимание, насърчавам ги към обществени изяви, запалвам ги с партийните идеи. Впоследствие, когато пожелаят да влезнат в редовете на БКП, обикновено към мен се обръщат да им стана поръчителка. Това за мен е голямо морално удовлетворение, радвам се, че съм довела в редовете на партията още млади хора.

Досега съм дала препоръки на 12 жени, всички са на работа в нашия комбинат, само една от тях е от квартала. Най-много се радвам на това, че те всецяло прегърнаха партийните дела и почти всички се изявяват като обществени ръководители. Виолета Павлова например от много години беше секретарка на първична партийна организация, сега е членка на заводския партиен комитет; Гюргена Топалска — дългогодишна председателка на профкомитета, сега е секретарка на първичната организация в смяната; Жесмина Андреева — беше секретарка на заводския комитет на ДКМС, сега е членка на партийното бюро; Диана Мечева — беше секретарка на дружествен комитет, сега е секертарка на заводския комитет на ДКМС; Илиана Кирилова е секретарка на дружествения комитет на Комсомола; Анелия Александрова е членка на партийното бюро на нашата първична организация; Емилия Крумова е членка на заводския комитет на ДКМС. И другите момичета са активистки.

Винаги, когато пиша препоръка на кандидата, се вълнувам и си задавам въпроса: добре ли познавам човека, дали не съм се излъгала? Ако той сгреши и му наложат наказание, мисля си, че ще го понеса като мое наказание. Затова в препоръката вписвам неща, които съм наблюдавала и добре познавам. Ако съм забелязала някои слабости, защото човек не е идеален, също ги отбелязвам. Нека събранието знае всичко и прецени може ли да приеме препоръчания от мен младеж за партиен член. Обикновено в препоръката пиша като какъв човек го познавам от съвместната ни работа в комбината. От опит знам, че човек най-добре се показва, когато започне работа заедно с други. Лицемерът, кръшкачът, егоистът, мързеливецът бързо си проличава.

Моят съвет към комунистите,

Digitized by Google

които се нагърбват да стават поръчители, е вярно да отразяват положителните и отрицателните качества на кандидата, така, както те ги виждат. Да се въздържат от много хвалебствия и от непроверени данни. Ако кандидатът е от нашето предприятие, пиша как го познавам като работник, какви са отношенията му с хората в колектива и пр. Ако той е от квартала, в препоръката отразявам само впечатленията си от обществения му живот и има ли качества да стане комунист.

В препоръката никога не пиша данни за произхода, за биографията на кандидата, които аз не зная. Такива данни могат да дават само онези, които много добре познават рода, семейството и обкръжението на кандидата. В това отношение предлагам на първичните организации и на секретарите да насочват кандидатите да представят препоръки, първо, от колеги, с които работят, защото те най-добре се познават; второ, от по-възрастен партиен другар от родното място. Сега младежите от селата идват на работа в града, някои са отдалече и независимо, че първичните организации ги проучват, полезно е да има информация от местен комунист. Ако кандидатът не е комсомолец, хубаво би било да има препоръка и от квартала, където живее. Така подхождаме в нашата първична организация.

Комунистите, за да осъзнаят голямата отговорност, която поемат с поръчителството, на събранието на първичната организация за приемане на кандидата секретарят не чете препоръките, дадени от наши членове, а им дава думата те да сторят това, да обяснят защо го препоръчват за член на БКП. Според мен така е по-добре, събранието става по-живо, по-интересно. Има случаи, когато препоръките не са от комунисти на нашата първична организация. Тогава секретарят ги прочита всички и имам чувството, че приемането става служебно.

След като младежът бъде приет за партиен член, нашите поръчители, макар и негласно, поемат поръчение индивидуално да работят с него. Не е кой знае какво задължение, но все пак друга е отговорността, когато поговоря с него за подготовката му, за утвърждаването му в общинския партиен комитет, за изпитите му през първата година в школата за млади комунисти и пр. Новият партиен член все още не се е изградил напълно. Затова като поръчител се чувствувам задължена и имам право, без да ми се обижда, да го посъветвам или да му направя забележка, когато видя някои нередности.

При нас не сме търсили отговорност от поръчители за формални препоръки, защото не сме имали такива случаи. Секретарят и партийното бюро въобще не приемат препоръки, които не са написани както трябва, по образеца.

Какви общи слабости се срещат в препоръките за встъпване в редовете на БКП? Най-чести са излишните хвалебствия, не се посочват недостатъци на кандидата, не му се отправят препоръки, не се разкриват основните черти на характера му. Някои препоръки са от комунисти с малък партиен стаж или от кратко време познават човека и пр. От тези слабости трябва да се пазят партийните бюра и организации.

Невена СИМЕОНОВА
работничка в тютюневия комбинат „В. Г. Топалски"

Digitized by Google

РАБОТАТА НА ГРУПИТЕ С ПОПЪЛНЕНИЕТО

Партийните групи се изграждат в малките колективи, където хората добре се познават не само по приказките, но преди всичко по делата. Комунистите от групата, груповият отговорник имат повече възможности да работят с всеки член от колектива отблизо, постоянно, конкретно. Естествено е при подбора на бъдещото партийно попълнение първичната организация да разчита много на партийните групи — на верния усет на членовете им, на богатата им, конкретна и точна информация. При по-нататъшната работа с младите комунисти групите също имат своята роля: там новите членове на партията обикновено получават своята първа организационна закалка.

Димка СИМЕОНОВА, отговорничка на партийна група в пети цех на консервения комбинат „Георги Кирков“:

— Нашата група наброява 13 комунисти. Сами, със своите сили, едва ли бихме свършили нещо значимо, ако не разчитаме на подкрепата на целия колектив, ако не мобилизираме за изпълнението на задачите безпартийните: началници на смени, групови майстори, отчетници, икономисти, работници. Използваме различни форми за работа с тях — лични разговори, срещи, на които се разглеждат въпроси от политически и стопански характер, вълнуващи всички.

По предложение на партийната група например колективът на пети цех в навечерието на конгреса стана инициатор на почина за 12 ударни седмици, приет по-късно от целия комбинат. Излязохме с лични и колективни обещания за изпълнението на основната задача — годишния план, и успяхме да преизпълним тези обещания. Внедрена бе бригадната организация на труда.

Целенасочено работим и за политическата подготовка на членовете на колектива. В двете звена за политическа просвета — семинар и лектория, комунистите-пропагандисти влагат много старание, разбиране, отговорност, за да разяснят възможно най-пълно и задълбочено материалите на XII конгрес.

Цялата тази дейност помага да се повишава обществената, политическата и трудовата активност на колектива, да се изявят най-дейните, най-съзнателните. Това ни позволява вярно да ориентираме първичната партийна организация при подбора на кандидатите за членове на партията.

Особено внимание отделяме на комсомолците, изявили се на трудовия фронт, овладели челния опит на своите наставници. Често разговаряме с тях, с преките им ръководители. Поставяме им поръчения за участие в политическата учебна година, за включване в квалификационните курсове за повишаване на разреда, за рационализаторска дейност. Възлага им се украсата на цеха, издаването на агиттабла и стенвестници във връзка с бележити годишнини, организирането на посещения на филми и театрални постановки, ръководството на комсомолското просветно звено. Конкретната работа помага на младите хора да израстват, да се утвърждават в колектива. Всичко това не се върши спонтанно, възложили сме задачи на отделни комунисти: Боряна Георгиева, Р. Павлова, Н. Алексиев, Тр. Петрова, по-конкретно да работят с комсомолците. Р. Павлова помага на дружествения комитет на ДКМС. Б. Георгиева съдействува за укрепване на дисциплината в автоклавното отделение, където има доста млади работници.

Стремим се по-резултатно да помагаме и на новоприетите комунисти. Над тях поемат шефство по-възрастните им другари от партийната група. Те им предават своето професионално умение, опита си в обществената работа. Всички се радваме на успехите на хората, на които сме гласували доверие да продължат започнатото от нас. Една млада комунистка например се прояви много добре като комсомолска секретарка, други се изградиха като добри специалисти.

Имаме и огорчения. Наш комунист, неотдавна получил членската си книжка, не бе разбрал изглежда каква голяма отговорност поема с това. Дава лош пример, нарушава дисциплината, проявява капризи. Наложи се с поведението му да се занимае партийното бюро. Този случай бе за нас и един сигнал да повишим своята прецизност при подбора на кандидатите за встъпване в партията, а с вече приетите да работим по-настойчиво, с доверие и висока взискателност.

Иван ТОДОРОВ, отговорник на партийна група в смяна „Б“, цех „Котони“ на завод „Саня“:

— Повече от 12 години се трудя в един здрав, сплотен и мобилизиран колектив. Като секционен майстор ръководя смяна с 80 работника. Това са предимно млади

Digitized by Google

хора, завършили базовото текстилно училище. Най-важно за нас, комунистите, е те да могат бързо да се приспособят в трудовия колектив, добре да усвоят професията, да си изградят здрави трудови навици. Улеснени сме от това, че опознаваме младежите още от ученическите им години. Те провеждат своите практически занятия на машините в цеха. Производственият им стаж е също при нас. Всеки комунист работи за професионалното и политическото възпитание на двама-трима ученика. Когато по-късно те постъпят като редовни работници в нашия колектив, ние вече сме работили с тях, знаем възможностите на всекиго.

Всеки месец имаме единен политически ден, когато комунистите от нашата група изнасят пред колектива беседи на различни теми. Поставят се въпроси, правят се предложения и критични бележки. На петминутките през седмицата се стремим да дадем отговор на тези въпроси, на предложенията. Това е прекрасна възможност взаимно да се обменя информация, да се изучава общественото мнение.

В индивидуалната си работа дванадесетте членове на партийната група също се стремим с различни форми и средства да влияем на безпартийните, на комсомолците, сами да бъдем за пример, за да се реализират успешно производствените и обществените задачи. Резултатите не закъсняват — редовно изпълняваме производствения си план, за деветмесечието на 1981 г. излязохме на първо място сред бригадите в завода.

Конкретната работа с колектива на смяната, тесните контакти с хората улесняват партийната група, която има свой дял, своя отговорност в подобряването на социалния и качествения състав на първичната партийна организация. Както вече казах, добре познаваме младите работници от цеха, техните възможности, интереси. В групата обсъждаме деловите и политическите качества на комсомолците, които ще кандидатстват за приемане в редовете на БКП, и излизаме с конкретни предложения пред партийното бюро. А понеже е много важно да се знае и мнението на останалите членове на колектива за кандидата, правим и комсомолско събрание, на което присъствува цялата група, членовете на партийното бюро. Не се ограничаваме само с даването на предложение за обсъждане и проучване на кандидата, продължаваме още по-целенасочено работата си с него, заангажираме го с такива задачи, в които той най-добре може да изяви себе си.

Ще си послужа с конкретен пример.

Комунистката Борислава Конова отговаряше за професионалното и политическото израстване на комсомолката Валериана Петкова, прикрепена към нея още от училището. В началото на момичето му беше трудно, но благодарение на своята наставничка постигна високи резултати в овладяването на професията, успя да усвои три манипулации. Между комсомолците се откроява като активна общественичка. Избраха я за секретар на дружеството в смяната. И тук наставничката гледаше да я ободри, да я подкрепи, да я насочи. Когато възникнеха проблеми, Валериана търсеше помощта и на отговорника на партийната група.

Не закъсня предложението на комсомолското дружество да приемем секретарката му за член на БКП. Предложението бе прието единодушно от комунистите в смяната и партийната група обоснова пред партийното бюро становището си: кандидатурата на Валериана Петкова да бъде проучена и обсъдена от организацията. Преди два месеца партийното събрание гласува доверието си на младата работничка.

След приемането на новите партийни членове се стремим да работим с тях още по-непосредствено, по-задълбочено. Възлагаме им поръчения да повишават квалификацията си, да усвоят нова професия, да овладяват марксистко-ленинските знания, по-активно да участвуват в обществено-политическия живот. Всяка година в школата за млади комунисти към общинския комитет на БКП се обучават новоприетите партийни членове, а някои изпращаме да се учат в междуокръжната партийна школа, в партийния университет.

Форма за контрол и за възпитание на комунистите е приемането на самоотчети и изготвянето на атестати от партийната група, където работата на всеки партиен член се оценява от другарите му.

Digitized by Google

ДА ДОКАЖЕМ, ЧЕ СМЕ ДОСТОЙНИ

Дора ЦАКОВА, работничка в завод „Саня“:

— Преди да бъда приета в редовете на БКП, нямах ясна представа за работата на младите комунисти в нашия завод. Била съм ангажирана в обществения живот на колектива, с радост съм се включвала в поставените пред него задачи, изпълнявала съм с готовност порученията, възлагани ми от комсомолската организация, но едва сега разбрах каква голяма отговорност се съдържа в званието „комунист“. Тази отговорност ме задължава да работя за подобряване на трудовата и обществената дейност на колектива, за отстраняване на недостатъците.

Сам човек не би се справил с такава задача. Но цялата организация — това е сила.

За пример винаги ми е служила Спаска Тончева, която не е само добра производственичка и наставничка, но съзнателно, активно върши своята работа като отговорничка на партийната група в цеха. Стремя се да следвам нейния пример, да постигам нейните резултати.

И по-рано съм се замисляла какво трябва да се направи, за да са по-добри резултатите от трудовата дейност, от дейността на комсомолската организация, обаче не съм споделяла това, смятах, че има по-опитни другари, те могат да проявяват инициатива. Но разбирам добре, че като млади членове на БКП нямаме право да разчитаме само на инициативността на другите. Вече съм натрупала известен опит и в производството, и в обществената работа, а вярвам, че и по-опитните комунисти, първичната ни партийна организация ще подкрепят с авторитета си всяко полезно начинание, всяка разумна инициатива.

Получих първите си партийни поръчения. Едното е активно да се включа в борбата за икономии, като намаля до минимум преразхода на материали на своето работно място и използвам най-добре накатяването на платовете. Освен това ми възложиха задача да подготвя и да изнеса пред колектива беседа за живота и творчеството на нашия патрон Никола Вапцаров.

На мен, младата комунистка, партийната организация ми гласува доверие, бях предложена за общински съветник. Това обществено поръчение също много ме задължава.

Смятам, че ще бъде полезно партийният секретар по-често да разговаря с нас, младите комунисти, да следи по-отблизо нашата работа, да получаваме по-богата информация за вътрешния и международния живот, да ни се поставят повече конкретни задачи, за да набираме опит в практическата дейност...

Красимир ВЛАХОВСКИ, леяр, машинно леене в Завода за алуминиеви отливки:

— Като член на партията чувствувам по-голяма отговорност за своите дела, защото членството в БКП е отговорност и задължение. Започнах по-внимателно да се вглеждам в дейността на колектива, в състоянието му, в грешките и слабостите, които се допускат. Но не като страничен наблюдател, старая се да направя всичко, което зависи от мен, за да се избягнат или отстранят недостатъците.

При учредяването на дружествата в леярния цех бях избран за комсомолски секретар в смяната. Като млад комунист получих поръчение да продължа работата си в комсомолската организация. Непрекъснато чувствувам подкрепата на нашата първична партийна организация и по-специално на Стоянка Кирилова, секретарка на заводския комитет на Комсомола и член на партийното бюро. Комсомолците от дружеството образувахме младежки трудов колектив, който работи под девиза „Героят е винаги в строя“. Участвувам в заседанията на заводския комитет на ДКМС, това ми помага да виждам по-добре проблемите, да бъда по-инициативен, по-активен на партийните събрания, увеличи се организационният ми опит.

Едно неотдавнашно събрание още повече утвърди у мен убеждението колко важно е човек правилно да се ориентира в сложните взаимоотношения, да си изработи свое становище, да не бъде равнодушен. Обсъждахме кандидатура за приемане в партията. Присъствуваха и безпартийни колеги на кандидатката, които се изказаха против. В хода на разискванията се установи, че причината за конфликтната ситуация не е възникнала по нейна вина. В края на краищата надделя мнението организацията да гласува доверие на младата служителка. Но мен ме смути поведението на някои комунисти, които се поддадоха на създалото се настроение — било от равнодушие, било от желание да не влизат в противоречие с общата линия. Такова поведение е недостойно за член на партията, то обезверява, обижда хората.

Старая се по-системно да работя върху своята политическа подготовка. Особено ми помагат занятията в школата за младия комунист, организирана от общинския комитет на БКП, където изучавам история на партията и партийно строи-

Digitized by Google

телство. В звеното за политическа просвета разглеждаме материалите на XII конгрес. Редовно следя вътрешните и международните политически събития от в. „Работническо дело". Но това не е достатъчно. Смятам, че трябва да се повиши работата за идейно-политическото израстване на младите комунисти вътре в първичната партийна организация...

Цветанка МИТКОВА, работничка в държавния каменинов завод „Първи май":

— В редовете на БКП встъпих с ентусиазъм. Но чувствувам, че само ентусиазъм не е достатъчен. В първичната партийна организация се обсъждат и решават основните проблеми на колектива: за реконструкцията и модернизацията на завода, за внедряването на икономическия подход, а това изисква опит и знания. Повишаването на квалификацията, на образованието, на марксистко-ленинската подготовка е и мое партийно задължение. Посещавам едногодишния курс за млади комунисти към общинския комитет на БКП, влагам старание в изучаването на материала. Ще продължа задочно образованието си в техникума по керамика в Севлиево. Бях отземачка на киселинноустойчиви материали, преквалифицирах се, станах електрокаристка.

Разбирам, че трябва да давам пример на останалите, да покажа, че съм достойна за званието „комунист", повече се вглеждам в себе си, в постъпките си, в отношенията си с членовете на нашата бригада. Смятам се задължена да помагам на двете момичета от техникума по керамика, които дойдоха по разпределение в бригадата, да израснат като добри работнички.

Встъпвайки в редовете на БКП, намерих подкрепа в старите комунисти от нашата партийна група — орденоносците Начо Василев и Колю Марков, в партийната секретарка инж. Йонка Христова. Те ме приеха с доверие и това ми помогна да се почувствувам пълноценен член на групата, на първичната организация, да заживея с проблемите и задачите още от първия миг.

Digitized by Google

СТАВА ДУМА ЗА УТРЕШНИЯ ДЕН

Стремежът да разчупят еднолинейността, еднопосочността, онази „права" в работата на събранието, която води до монотонност, бе доказателство за вярната посока, следвана от партийните организации в столичните техникуми, за които ще стане дума. Трите отчетно-изборни събрания, които ще визираме — в Техникума по керамика и стъкло, в техникума по полиграфия и фотография „Юлиус Фучик" и в Техникума по съобщенията, — се отличаваха с очертаването на реалните усилия на комунистите за постигане на набелязаните цели, с критично анализиране на фактите и обстоятелствата, спомагащи или пречещи за изпълнението на голямата задача, поставена от партията пред образователното дело: изграждането на многостранно, а в перспектива — на всестранно развита личност, която пълноценно да се реализира в живота.

Всяко от трите събрания имаше свой почерк, своя индивидуална същина, но общото в тях бе едно — навсякъде ставаше дума за младежта, за утрешния ден на страната. Навсякъде лайтмотивът на докладите и изказванията бе известната мисъл на другаря Тодор Живков: „Рязко повишаване на обществената производителност на труда не може да се постигне без училището. На него днес не може да се гледа само като на просветителски институт, а като на главна производителна сила, като на изключително важна институция за нашето придвижване напред."

И девизът бе един: творчество и дела за изпълнение на конгресните решения.

САМОВЗИСКАТЕЛНОСТТА

Може да се определи, че тя доминираше над всичко в изказванията. Защо точно тук се слагаше акцент? Защото без самокритичност, без самоанализ не може да се осъществи авангардната роля на комунистите. Без самовзискателност няма неудовлетвореност от постигнатото, няма инициативност и творчество в работата. Участниците в събранията не се утешаваха с досегашните успехи. И ако в едно от изказванията прозвуча репликата на Максим Горки: „С каретата на миналото до никъде няма да стигнеш", в друго от училищата, в друго от изказванията тя бе продължена: „Хората ми се нравят дотолкова, доколкото вървят нанякъде, търсят нещо. Ако те са дошли до своята цел и са се спрели, тук вече не са интересни."

Навсякъде ли обаче хората, посветили се на този сериозен и отговорен труд — изграждането на младата личност, в еднаква степен въставаха срещу овехтялото вече гледище учителят да си знае само работата „в часа". Улавянето на онова, което стои извън тази даденост, не на всички се удаде в еднаква мяра. Защото, естествено, не всички го съзнават и вършат еднакво.

Учителят Златков от Техникума по керамика и стъкло обоснова тезата, че в рамките на извънкласната дейност неговите възпитаници следва да имат кръжок по гравиране. Отговорът на ръководството бе, че това е невъзможно, че за тази цел няма предвидени средства. Учителят каза, че ще води кръжока безплатно. Тук не става дума само за безкористността, а за онази убеденост необходимото да се върши с цената на всичко, празнотите в квалификацията на бъдещите специалисти да се запълват тук, в училището, а не да се разчита само на завода, където, разбира се, работата ще продължи. Инак по този предмет успехът е твърде добър и ако човек гледа чиновнически на нещата, ако не се съобразява с интереса на учениците, с техните искания, с желанието им повече да научат, спокойно може да спре дотук.

Друг случай. Една съпоставка на два подхода към задачите дава добра информация за размисъл.

В Техникума по полиграфия и фотография две зам.-директорки показаха различно разбиране за своя обществен ангажимент в училището. Едната от тях, която е в този колектив от година, с позата на обидена отчете, че когато са възлагани от бюрото поръчения, тя е била отмината. Това я е огорчило и пр. Нещо повече: това я е накарало да се съсредоточи изключително в изпълнение на многобройните си административни задължения, да отговаря на писма и искания, да попълва отчети и сведения... Никой не оспорва необходимостта от прецизното изпълнение на пряката служебна работа. Но ако комунистът спре дотук?

Другата заместничка, която е в това

Digitized by Google

училище от три месеца, каза, че все още се оглежда наоколо си, но от следващата част на изказването й пролича, че вече добре се е огледала. Беше констатирала съществени пропуски в работата на партийната организация с комсомолските дружества, бе потърсила своето място в преодоляването на това изоставане. Тя сподели, че се заема да работи със завеждащите идейновъзпитателната работа в комсомолските дружества, предложи да се правят ежемесечни срещи на партийното бюро с дружествените ръководства за анализ на извършеното и за разговор върху предстоящото. Заместничката сподели още редица свои идеи за бъдещата работа с Комсомола за подобряване дейността на клуб „Съвременник", за активизиране на извънкласната дейност, за участие в техническото творчество на младежта. Целта бе една — обогатяване на формите на партийно ръководство на комсомолската организация в учнлището, повишаване ефективността на социалната активност на младите. Защото, знае се, има и активност, която не носи положителни изменения в практиката — когато е налице формализмът, робуването на празните ходове.

Спираме се подробно на двете гледни точки от желание да потърсим, посредством този контраст, разликата между служебния интерес и безразличието към обществената дейност, между самоинициативата и пасивността в работата на комунистите в училището. Там където примерът на авангарда има двояка проекция: и в педагогическия колектив, и в колектива на учениците. И този пример е изтъкан от сложност. Както бе посочено на цитираните събрания, той далеч не се свежда до призиви от рода на „трябва" и „необходимо е", а до търпелива и самоотвержена дейност, до ярки практически дела, целещи формирането на характери, на личности.

Целта е висока, активността на комунистите трябва да й съответствува. Точно затова самовзискателността бе алфа и омега и в докладите, и в изказванията. Учителите-комунисти говореха за своята отговорност като за интегрално понятие, включващо всички форми на активно обществено поведение: трудово, политическо, нравствено. И ако се върнем отново към позицията на двете заместнички, изразена на събранието, бихме могли да заключим: социалната активност не е само форма на активно поведение на личността (него го имаме и в двата случая). Тя е преди всичко израз на идейно-нравствената същност на това активно поведение. Защото изключително важно е какво социално съдържание лежи в основата на поведението. То именно оцветява резонанса. То засилва или омаловажава примера.

А какво биха искали учениците да виждат у своите педагози? Не едно и не две неща, естествено. Това те са изразили в множеството анкети, правени в споменатите техникуми. Но преди всичко — самоотверженост, отговорност. Социална отговорност пред колектива, създаваща атмосфера на творчество. Критически да оценяват постигнатото, внимателно да се вглеждат в процесите, протичащи около тях. Да ги степенуват на базата на висока взискателност, изисквайки преди всичко твърде много от себе си. Защото, както е записано в Хартата на българския учител, само личности могат да създават личности

ДИАЛОГЪТ С МЛАДЕЖТА

И на трите събрания за това бе говорено с вълнение: как нашата възпитателна работа с младежта да стане по-действена, по-резултатна? И на трите събрания усъвършенстването на подхода в партийната дейност бе изтъквано като условие за надмогване на постигнатото.

Ето две становища:

Инж. Борис Танчев — партиен секретар в Техникума по съобщенията: „Да се подхожда по новому, както изискват от нас решенията на Дванадесетия конгрес и октомврийското съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, това означава постоянно да се засилва методът на убеждението, да се оказва системно и непосредствено помощ и контрол, да се осъществява партийно ръководство над дейността на всички останали органи на социалното управление, всекидневно да се провежда широка организаторска, политическа и възпитателна работа сред колектива."

Милка Атанасова — секретарка на първична партийна организация в Техникума по полиграфия и фотография: „Мислейки за подобряването на подхода в работата на нашата организация, ние мислим преди всичко за засилването на неговата научност, за по-дълбокото вникване в същността на проблемите. Наше ръководство за действие е марксизмът-ленинизмът — единствено научната теория за законите на общественото развитие. Ние обогатяваме формите, методите и средствата в партийната работа, използвайки прогнозите, разработени за сферата на образованието, както и концепциите и програмите от основните сфери на обществения живот; успоредно с това — моделирането, експериментирането, социологическите изследвания"...

Диалогът с младежта, както бе подчертано на събранията, не се води само от учителите. Изтъкната бе важността на ролята на първичните партийни организации в осъществяването на взаимодействие на различните сфери, влияещи на процеса на възпитанието. Ако училището целенасочено подготвя младия човек за реализация в производителния труд, а намерението на родителите е противоположно, явяват се усложнения. Или — ако в техникума нещата се идеализират, а в завода те се виждат на длан, сблъсъците и наслояванията в душата на младия човек също няма да са обикновени.

Digitized by Google

Тук от особена важност е еднопосочността в дейността на районните комитети на Комсомола и комунистите, имащи поръчения да работят в комсомолските дружества. Липсата на синхрон и съгласуваност в някои от случаите води до претрупване с мероприятия, до засилване на книжността за сметка на живото действие; до дублиране на задачите или просто до прехвърляне на отговорности. В Техникума по керамика и стъкло бе отбелязано, че там представителите на Комсомола твърде често идват инцидентно, набързо, като „при пожар". Че тяхното появяване е мълния, а не следа. Че те не анализират състоянието на нещата, а само поставят задачи. Липсата на задълбоченост в осъществяването на зависимостта районен комитет — дружество е довела до пропуски в работата. Така една от комсомолките—участнички в политическия конкурс, класирала се успешно и на предпоследния кръг, не е успяла да се яви на заключителния етап поради това, че от районния комитет не са съобщили в техникума кога трябва да стане това. Въпреки запитванията отговор не е бил получен и момичето не е успяло да защити реферата си пред последната инстанция. Това не е прост пример на несъгласуваност, на липса на дисциплина. Това не е пропуск, свързан с неработещ телефон или с ненамерен комсомолски или партиен секретар. Това е нещо повече, защото отражението на този факт сред комсомолците в техникума е безпрецедентно. Ако сега поканите тези млади хора да участвуват в политическия конкурс, чиито теми за тази година бяха вече оповестени, ще ви отговорят: „Защо? Какъв е смисълът, щом липсва организация, щом нещата не се довеждат докрай?" И дълго ще трябва да им обяснявате кои са правилата и кои — изключенията.

Лесно е да възпламеним младите хора, но не е по-трудно да ги обезкуражим. Един погрешен ход понякога струва много. Случайност? Комсомолците от техникума никак не са съгласни с такова обяснение, защото знаят последицата от класирането в последния кръг — влизане във висше учебно заведение без конкурс. Това е твърде важен изпит, на който поради бюрократични причини на комсомолката от Техникума по керамика не е било съобщено да се яви.

В диалога с младите от техникумите твърде много се залага в момента на довършването на работите с помощта на наставниците („Казвам ви, че е така, понататък ще го видите в завода"). Това безсилие на учителя понякога идва от наличието на неадекватна, остаряла база в учебните центрове. В други случаи то е плод на примиренчество, на изоставане от съвременното равнище на производството, от срастване с рутината, с навика. В полиграфическия техникум, където базите за обучение са няколко, твърде слаб е контролът на партийното бюро за качеството на работата на учителите по практика. В Техникума по керамика и стъкло бе изтъкнато известно надценяване на възможностите на наставническото движение, чиято роля в овладяването на бъдещата професия не бива да се подценява, но и не следва да се фетишизира. Твърде много говорим за идейно-нравствената и трудовата ценност на наставничеството като форма за работа с младите, изтъкваме педагогическото значение на тази форма. Но предимно на комунистите от завода ли първичната партийна организация в техникума трябва да предостави сложната дейност за развитие на индивидуалните качества на ученика, неговите наклонности, способности? Разбира се, наставникът ще има важна роля при осъществяването на прехода от учебния клас в редовете на работническата класа. Но той трябва да има своите поддръжници, своите предшественици сред учителите в партийната организация на училището.

Когато говорим за диалог с младежта, следва да добавим, че на едно от посочените събрания ние го възприехме в действие. Това стана в Техникума по съобщенията. Там поради спецификата на приема (курсистите постъпват в техникума, след като са завършили средното си образование) в първичната организация членуват колкото преподаватели, толкова и учащи се. Тук не става дума за количеството, а за онова взаимно проникване в решаването на проблемите, което е установена практика. Ако преподавателите Танев, Иванова, инженер Стойчева говориха за инициативите и боеспособността на партийната организация в техникума, техните мисли бяха продължени в изказванията на комунистите-курсисти Страхил, Красинка, Силвия, Цветанка, Пламен, Мария. (Това бе първото партийно събрание на Мария Митрева и тя се опита, макар и плахо и с търсене на думите, да изрази становището си.) По доклада в тази партийна организация взеха становище абсолютно всички комсомолци — членове на партията — това напълно опроверга мнението на някои секретари на други партийни организации, в които членуват преподаватели и учащи се, че на вторите „не им е удобно" да превъзмогнат подчинената си роля, придобита в учебния процес, и да се игнорират от нея на партийното събрание, участвувайки равноправно в работата му. Тук младите комунисти търсеха, предлагаха, правеха допълнения към точките на проекторезолюцията, към проектолистата за партийно бюро. Това бе положителен атестат за работата на бюрото и организацията, за степента на откровеност в диалога, за съдържанието на вътрешнопартийния живот, за атмосферата на творчество, съществуваща в техникума.

Това бе отрадно, то налагаше съпоставка с друг момент от друго събрание. В Техникума по полиграфия и фотография, когато стана дума за някакъв разговор във връзка с изгубен училищен дневник, бе споменато, че фактът е обсъждан само

Digitized by Google

от преподаватели, защото „няма практика“ в такива случаи да се разговаря с комсомолското ръководство. Коментарът е излишен, достатъчна е съпоставката.

Истински резултати в диалога с младежта ние ще имаме, само когато той действително съществува, когато има уважение на страните, когато е налице откровеност и сътрудничество, доверие и винаги търсено рамо — не само при успехи, а и при несполуки, при трудности. Когато учениците докрай могат да кажат пред учителите си онова, което мислят. Когато партийната организация в училището е работила така, че всичко това да съществува.

ПОСТИГНАТОТО И НЕНАПРАВЕНОТО

В едно от изказванията бе лансирана афористичната мисъл: човек не може да смята, че е победил веднъж завинаги; той трябва да побеждава всеки ден. Това ни връща към тезата, с която започнахме — недоволство от постигнатото, търсене на неговото продължение в по-пълна мяра, с още по-значими резултати.

Постигнатото е значително. Випускниците на трите техникума през последната година са постъпили на работа по предназначение или продължават да се учат във висшите учебни заведения; резултатите от учебно-възпитателната работа са много добри.

Но комунистите с интерес търсеха нерешените въпроси. Те ги открояваха. Директорът от Техникума по керамика и стъкло Базайтов отричаше с негодуване досегашното си съгласие да отсъствува от учебен час, когато го повикат по служба в по-горни инстанции („Това повече няма да се случи!“); неговата заместничка Кабзималова настояваше за по-голяма координираност в планирането на многообхватната училищна дейност. Във встъпителното слово на секретарката на партийната организация в техникума по полиграфия Атанасова се правеше анализ на работата на всеки комунист поотделно, като акцентът бе върху онова, което предстои. Учителката по руски език от същото училище Мечкова търсеше своето място в решаването на най-трудните въпроси на възпитателната работа.

Налице бе готовност да се побеждава всеки следващ ден.

Понякога този стремеж минава през неимоверни трудности, през изпитания. Така в Техникума по съобщенията бе посочено, че въпреки съществуващите планове за кадрите точното профилиране на завършващите на практика се прави... три месеца преди дипломирането им. Едва тогава в училището вече се знае колко души ще бъдат необходими за началници на пощи, колко — за телевизионните бази и т. н. Профилирането се извършва със светкавични темпове. А инак обучението тук е двегодишно и при по-добра организация на работата на органите, планиращи тези кадри, дейността по тясната им специализация би могла да протича спокойно. Та нали задача на образователната система е все повече да усъвършенствува квалификационната структура, да осигурява трудовите ресурси с попълнения, които ще застават в челните редици при усвояването и внедряването на постиженията на научно-техническата революция, които най-активно ще съдействуват за издигане на техническото, организационното и културното равнище на труда.

Поле за действие има необятно. На събранията то бе потърсено главно в насочването на усилията на първичните партийни организации за извисяване инициативността и авангардната роля на комунистите; към засилване стремежа да се мобилизират усилията на всички фактори, от които зависи многостранното развитие на учащите се и тяхната пълноценна реализация. Изтъкната бе ролята на производствения колектив за формирането на младата личност, за овладяването на професия. На този фактор не се гледаше като на допълнение на учебния процес, а като на негова неразделна част, без която не може да съществува действителна реализация на завършващите техникумите.

И преди всичко — вниманието на участвувалите в годишните събрания бе насочено към обсъждането на пътища и средства за изпълнение на партийната повеля: времето, прекарано в учебните заведения, да бъде време на пълноценно съществуване на младите хора. Учебният труд така да се организира, че да вълнува и увлича, да бъде изпълнен с дръзновение.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

РУЧЕИТЕ ПРАВЯТ РЕКАТА

СЪБРАНИЯТА, разбира се, се отличаваха едно от друго. Откроя се критичното вглеждане на комунистите в дейността на бюрото и организацията в цех „Автоматични спирачки" на завод „Георги Димитров". Зрелостта, с която работниците с партийни книжки от втори цех на завод „Христо Смирненски" търсеха политическите измерения на всяко събитие, на всяко явление в колектива. Грижата за изпълнението на тазгодишната производствена програма и на още по-напрегнатите бъдещи задачи в прокатно-термичния цех на Кремиковския металургичен комбинат, която измести донякъде погледа на членовете на първичната организация от другите аспекти на партийна работа.

Събранията се отличаваха. Но при това естествено различие, при акцентуването върху един или друг проблем, предизвикано от спецификата на работата или от възможностите на организацията, те не можеха да не поставят — пряко или косвено — един ключов въпрос. Каква е ролята на комунистите: как се проявяват те не само като организирани и дисциплинирани членове на партията, но и като хора, внасящи дисциплинираност в колектива, способни да поемат инициатива и да я доведат докрай, да бъдат организатори. И освен това, доколко в своите стремежи те намират опора в първичната партийна организация, доколко тази организация изисква, насърчава, възпитава в тях качествата, които ги правят достойни за званието комунист.

САМО ЗА СТРАНИЧЕН ЧОВЕК цифрите в докладите могат да звучат абстрактно. За хората, събрали се след работа в импровизираните клубове, тези цифри имат съвсем конкретен пълнеж. Не само в смисъл на надпланови тонове метал, на допълнителни бройки кранове, на автоматични спирачки, които гарантират сигурността на влаковете. Те са много дни и седмици на напрегната работа, на вълнения, тревоги, спорове, на радост от трудно завоюваните победи. Не едва-едва, отстрани са докосвали тези чувства комунистите; те са ги поглъщали, вземали са от енергията им и са им давали енергия. Защото комунистите са в центъра на всичко по-значимо, белязало живота на колективите през отчетната година. Различия в тази оценка не се появиха.

Личният пример. Много е говорено, много е писано за него — от древността идва сентенцията, че пътят на примера, за разлика от пътя на правилата, е кратък. Той, роден от действието, предизвиква действие. Примерът на комунистите трансформира единичната проява, размножава я в десетки, в стотици общозначими прояви, прави я масова. Вземайки пример от увлечените в работата, твърди пред трудностите комунисти, безпартийните по-ясно осъзнават и своята собствена отговорност към общото дело.

За Комбината за тежко машиностроене в Радомир срочно е трябвало да се направят 60 ферми. Толкова срочно, че специалистите, които се доверяват на безпристрастната логика на изчисленията, възприели задачата скептично. Но комунистите от втори цех на завод „Христо Смирненски" в София не се повлияли от тази логика. Събрали хората, организирали смените. Самите те взели върху себе си най-трудната работа. И срокът бил спазен...

Първа в Коларовски район на столицата заработи под девиза „Героят е винаги в строя" комплексната бригада „Иван Гарванов" в завод „Георги Димитров". Тази бригада, ръководена от комуниста Кирил Миланов, решила в чест на партийния конгрес да даде над плана 100 броя САБ—регулатори. Работниците изпълнили обещанието си предсрочно.

Ликвидирането на значителна част от престоите, които разкъсват ритъма в работата на петклетковия стан на прокатно-термичния цех в Кремиковци, е в ръцете на механоотдела. Партийната група там дала поръчения на механика Любен Великов и на майстора Димитър Андонов. Те поели основната тежест от усилията за излизане от сложното положение, в което от години се намирал отделът.

Голяма е силата на примера. Но не прекомерна. Предоставен сам на себе си, той не осъществява толкова нужното „сложно възпроизводство". Примерът е сила, когато стане достояние на другите. Не винаги осъзнават това първичните партийни организации, по-скоро не винаги с действия го подкрепят. Надделяват тревогите на всекидневието, вниманието им е заангажирано с онези, които развалят дисциплината, които не поемат задачите или ги изпълняват през пръсти. И тук, на събранията, се чуват приказки: доброто си го знаем. А това добро, за да действува, трябва да бъде извадено от сивотата на привичното всекидневие, да бъде показано в истинската му светлина. Чрез срещата на бригада „Иван Гарванов" в районния комитет на партията, чрез мълниите за бригадите-победители в прокатно-термичния цех — форми има достатъчно. Но е нужно по-често да звучи въпросът от доклада на бюрото в цех „Автоматични спирачки": „Доколко ние като партийна организация размножихме техния пример, доведохме ли техните успехи до знанието на всички в цеха?" За да не бъде в края на годината отговорът отрицателен.

Digitized by Google

И друго. Малко е да бъде показан примерът. Трябва условия, за да предизвика той верижна реакция. Поръчения на комунисти да бъдат наставници — добре. Поредица от имена на млади работници, спечелени от наставниците за професията — много добре. Но тези усилия изискват организирана подкрепа, комплекс от икономически, социални, политически, технически мероприятия, които да направят действено движението за работа без изоставащи. Защото става и така: постъпи млад работник и не мисълта за перспектива, а гладът за работна ръка го изпрати в най-трудната бригада. Получава се тревожен баланс: броят на постъпилите във втори цех на завод „Христо Смирненски" е равен на броя на напусналите. Кой ще поеме, ще обогати, ще умножи добрия пример? „Любовта към професията и завода — подчерта в изказването си Андрей Христов от същия цех — не е само дума. Трябва и да се прави много, за да имаме работнически династии."

ДА БЪДЕШ КОМУНИСТ — значи да действуваш. Като увереност, като тревога минава тази мисъл от изказване в изказване. Срещу градивната сила на позитивния пример се промъква разлагащото влияние на равнодушието. Бездействува скъпа техника, оставена е на произвола машина, похабяват се материали — пред очите на работниците и специалистите, пред очите на комунистите. Оправданието? — има си комисия за народен контрол. „Всички партийни членове сме народни контрольори" — отхвърля тази удобна позиция Стефан Горанов, също от завод „Христо Смирненски". Комунистът е длъжен да бъде непримирим. И няма на кого другиго да разчита, че ще свърши неговата работа, ще вземе неговите задължения.

Впрочем в някои от изказванията се забелязва и друга, противна уж позиция — критична, настъпателна. А се вслушаш в ядовитите, справедливи може би думи: също равнодушие, също прехвърляне на отговорността. Къде е бил партийният член, когато е виждал, че едно не е свършено, друго не е свършено? Наблюдавал е. Сметнал е, че друг вместо него ще отиде на общото събрание или ще понесе плаката на манифестация. Решил е, че не е по-силите на един заместник-партиен секретар да направи информация за работата на партийните групи — защо тогава да му се търси отговорност? А отговорността пред всекиго и за всичко започва и се проявява най-пълно в отношението към своята партийна група, към своята партийна организация, към своя колектив.

Чувството за достойнство налага постоянно и пристрастно комунистът да се пита: а достатъчен ли е неговият принос, оправдава ли той доверието, което са му гласували? Труден е този въпрос. Затова дори на годишното отчетно-изборно събрание не всеки събира смелост да си го зададе. Труден, но изключително необходим въпрос.

Защото активността, отговорността, инициативата на комуниста не са само устойчиви словосъчетания, към които сме привикнали. Тази инициатива, отговорност, активност, поддържани от цялата първична партийна организация, гарантират реалността на всяко, дори най-трудно дело. Отделните ручеи, събрани заедно, правят реката голяма, дълбока, силна. Първичната партийна организация събира, творчески преработва енергията на всеки отделен комунист и много важно е да я насочва в нужното русло.

ОРГАНИЗАЦИЯТА ОТГОВАРЯ ЗА СВОИТЕ ЧЛЕНОВЕ, помага им да формират у себе си качества, задължителни за комуниста. Помощта предполага и повишена отговорност, но не отговорност въобще, а конкретна, навременна, постоянна взискателност, която не може да бъде само „мероприятие", само „кампания". Взискателност за действието и за бездействието. За конкретно направеното по всяка конкретно поставена задача. Замяната на членските книжки не беше толкова отдавна, че да се забравят онези действени форми, с които тя обогати партийната практика. А ето че сега се констатира: епизодично правени самоотчети и отчети на комунистите. Дори такова отколешно средство за индивидуална работа с отделния партиен член като поръчението — и то лесно може да се лиши от съдържание. Несъобразено с характера на човека, непроконтролирано навреме, неотчетено, поръчението става формалност. Трите събрания дадоха и такива примери.

Един комунист от завод „Георги Димитров" сам предложи да го направят пропагандист. Дали прокрустовото ложе на образователния ценз, или други съображения са дали основание на партийния секретар, но той взел всичко на шега. Самоинициативата не намерила подкрепа. И е останала горчилка — неприглушена.

Комунистът може най-пълно да прояви себе си в партийната група. Той най-добре се ориентира в проблемите тук и тези проблеми най-непосредствено го засягат; най-добре познава хората, а и те най-отблизо го знаят. Бързината на реакциите, която групата, това най-оперативно партийно звено, може да проявява, държат постоянно нащрек съзнанието на комуниста. На своето работно място, в своята бригада той най-резултатно може да върши индивидуална работа, да се изявява като политическа фигура. Тук най-ясно се вижда неговата активност, мотивите за нея, резултатите от нея. Припомняме тези известни истини, защото с малки изключения за работата на групите важи тревожната констатация: не виждат проблемите, не ги поставят пред организацията. Този факт, който също се е превърнал в проблем, заслужаваше по-обстоен

Digitized by Google

анализ. Дори ако причините за него са разисквани на събранията на групите, тук трябваше да се види по-надълбоко работата на бюрото, формите, средствата, отношението и помощта му към груповите отговорници.

ЗА ДА БЪДАТ ПОЛИТИЧЕСКИ ЛИЧНОСТИ, комунистите трябва да са добре подготвени. Естествено, те разбират това и не се задоволиха с онези доклади, които ограничаваха идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации едва ли не с присъствието на занятията в просветните звена, а поставяха въпроса за качеството, за ефективността на пропагандата. Занятия, правени по един и същи начин от години: лекция, въпроси, ако има — и толкоз. Пропагандисти, които дори да си научат съвестно темата, не винаги умеят да развълнуват, да увлекат. Затова сега Радосвет Горанов от завод „Христо Смирненски" припомня репликата на един стар работник от неговата бригада, който на предложението да отиде на занятие отговорил с въпрос: „Да отида да спя ли?" — и този въпрос буди тревога. Предлага се да се използват нагледни средства, помагала, да се готвят практически занятия — и тези предложения идват не от професионалисти-идеолози, а от работници, които и досега не са се разделили с тежкия физически труд.

Хората настояват за информираност, защото трябва да информират другите и очакват подкрепа от своята партийна организация. Подкрепа по отношение дори на съобщаването на актуални факти и събития, защото и при могъществото на средствата за масова информация днес за някои смени купуването на вестник е проблем — в тази светлина предложението първичната партийна организация да осигурява за колектива в „Работническо дело" може да изглежда непривично, но не и неразумно. Но подкрепа преди всичко в смисъл на актуалност като тълкуване на фактите и явленията, като отношение към тях.

Стопанският ръководител — политически деец! Това отдавна не е новост. Но и досега по-лесно е да се пресметне колко лекции е изнесъл ръководителят, колко срещи е имал с колектива по производствените въпроси. По-трудно се вижда и отчита другото: как с постъпките си възпитава той, колко близко е до хората във всекидневната работа. Ръководителят на цеха за автоматични спирачки, способен специалист, в работата си обикновено е игнорирал партийното бюро, секретаря. Сега ръководителят е сменен, но категорично този недостатък не му е изтъкнат, поне организацията не е информирана.

Добрата дума пари не струва — казват хората. А всъщност в сложните отношения на производството и добрата дума, настроението, което тя създава, има конкретни стойностни измерения.

В цех „Автоматични спирачки" били нужни опитни стругари. Взели трима от друг цех, дори заявленията за преместване по собствено желание се потрудили да ги напишат. Не намерили време само да поговорят с хората човешки. Комунистът Методи Милчев не крие огорчението си: на ръководството е било нужно само уменето на ръцете; не ги е интересувал опитът на ветерана, работил в завода 33 години, не им е трябвала инициативността, съзнателността на партийния член.

В СЪБРАНИЯТА на първичните партийни организации уменето да се убеждава се съчетава с не по-малко важното, по думите на Ленин, умение да се организира. Събранието е не само средство за откриване и изследване на проблемите, за вземане на колективни решения; то е и своеобразна проверка на всеки партиен член — на неговата позиция, активност, деловитост.

Има събрания, които оставят хората равнодушни. Причината може да е във въпросите, които се поставят на дневен ред. Често това са дежурни теми: изпълнението на плана за полугодието, за тримесечието. Причината може да е в начина на поставяне на тези въпроси. Твърде гладко минават някои събрания, с единдвама постоянни оратори, с повтаряне на вече казаното. Или — обсъдят, решат, а после какво е направено, не става дума. Нали в плана вече е отметнато...

Как сега, „в часа на равносметка", комунистите виждат тези проблеми? С каква аналитичност ги поставят бюрата, как се отзовават аудиториите? Вслушваме се в цифрите: 12, 13, 15 събрания за годината. Темите? „Най-актуалните и значими за развитието на първичната партийна организация и трудовия колектив въпроси" (прокатно-термичният цех). „Актуални, значими проблеми, почиващи на проверен фактически материал" (цех „Автоматични спирачки"). „Жизнено важни проблеми за развитието на цеха: освен на стопански задачи се отделяше необходимото внимание и на проблема за преустройството на идеологическата работа, на климата в колектива, на работата на партийните групи" (втори цех в краностроителния завод).

Значи ли това, че в организирането на събранията няма проблеми? Не, разбира се. Да вземем дори тази част от комунистите, която системно се въздържа от правото си да изрази становище. Може да се упрекнат отделните комунисти, може да им се търси отговорност за недостатъчна заинтересованост, компетентност, смелост. А ето какво мисли един от цитираните в доклада на партийното бюро в цех „Автоматични спирачки" „мълчаливец": „Като се постави въпрос, на следващото събрание трябва да се дава отговор."

Деловитостта на събранието не е само в това стегнато да се реализира дневният

Digitized by Google

ред, по същество да са изказванията. Деловитостта му е, и по-нататък: какви решения ще вземат комунистите, как ще ги изпълняват. Използвайки съдействието на специалисти, партийната организация в цех „Автоматични спирачки" се е опитала да постави на щателен анализ някои тревожни тенденции във формирането на работната заплата и в ръста на производителността. „Но въпреки дешифровката — цитираме доклада — не бяха набелязани „оздравяващи" мероприятия." Как тогава да действуват комунистите? Кой ще организира инициативността им, ще насочи умението им, ще удвои енергията им, щом организацията не е намерила сили да направи това?

Макар че въпросът не опира само до вземането на решения. Партийната организация във втори цех на завод „Христо Смирненски" е приела за годината 60 решения. Но не е правило бюрото анализ, и сега, на отчетното събрание, не го направи — колко решения са изпълнени и как са изпълнени, кое е попречило да не се изпълнят другите, кой поименно е виновен за това, какви пропуски имат самите решения. При това положение — забеляза един комунист — нищо не ни пречеше и 160 решения да вземем...

Деловитостта въобще е нужно качество. Но сега, когато колективът трябва да действува като стопанин на социалистическата собственост, то става особено нужно. И е призвана да възпитава такова качество партийната организация. Да го възпитава в ръководните кадри, във всеки отделен комунист, в целия колектив. А във възпитанието, както е известно, и дребните пропуски могат да струват скъпо. Защото задачите са сложни, трудни, отговорни.

Дарина РАДЕВА

КОНТРАСТИ В ПОДХОДА КЪМ ЕДИН ПРОБЛЕМ

Обоснованата на Дванадесетия конгрес от другаря Тодор Живков най-важна партийно-политическа задача — повишаване ролята и отговорността на първичната партийна организация и превръщането ѝ в действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние има много измерения в съвременните условия. Едно от тях особено привлича вниманието сега в отчетно-изборните събрания. Става дума за вътрешнопартийната демокрация, която следва да се разгръща неотклонно като пример и образец на социалистическата демокрация. На годишните събрания тя най-ярко се проявява, а заедно с това се прави и оценка на нейното състояние през отчетния период.

●

Първичната партийна организация в складовата база на ДСО „Мототехника и автосервизи" в София на годишното отчетно-изборно събрание търсеше отговорите на три големи въпроса: „Какво направихме? Какво не успяхме? Какво ни предстои?"

Резултатите от стопанската дейност са добри. В значителна степен те се дължат на по-високата трудова активност на колектива след въвеждане на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Но главното, което характеризира духа на събранието, е самооценката на комунистите при отговорите на другите два въпроса, при анализа на несгореното, на пропуските и слабостите. Все още вътрешностопанската сметка на бригадите е несъвършена, защото не са обхванати всички разходи. Не действува пълноценно механизмът за разкриване на резервите. Намалено е вниманието към работническите предложения, а в тях има много ценни хрумвания и идеи. Ако те бъдат осмислени и реализирани, ще се съкратят сроковете и ще се намали трудоемкостта на складовите операции. За колектива въпросът за механизиране на сравнително голямото количество ръчен и непривлекателен труд е от особено значение. Защото до построяването на новия високомеханизиран с трансманипулатори и електронноизчислителна техника склад край Илиенци има още пет години. Налага се да се вземат решителни мерки за пълноценното използване на наличната материално-техническа база. Да не се допуска похабяване на скъпи вносни резервни части и материали, да се усъвършенствува организацията на тяхното доставяне и складова обработка. Не са изпълнени докрай мероприятията по подобряване условията на труд, а текучеството на работници не е малко. Влошен е бил и социално-пси-

Digitized by Google

хическият климат във финансово-счетоводния отдел. Понижената лична отговорност и качеството на работата са довели впоследствие до изплащане на лихви и неустойки. В някои от складовете е допуснато нарушаване на трудовата дисциплина. Все важни, съществени въпроси, които са свързани с осъществяването на конгресните решения в икономическата и социалната област. При това се разглеждаха критично и самокритично, с чувство за отговорност както от партийната организация като цяло, така и от отделните комунисти. И както често се случва на събранията в малочислените партийни организации, изказаха своите съображения всички присъствуващи.

Получаваше се така, че в тази първична партийна организация на пръв поглед вътрешнопартийната демокрация е на едно високо ниво. Имаше и активност на комунистите, и богати по съдържание критични и самокритични изказвания, и задълбочен анализ в отчетния доклад с ударение върху слабостите и нерешените въпроси. Спазваха се и нормите на вътрешнопартийния живот.

Всичко това заслужаваше висока оценка. И все пак нещо ме смущаваше, нещо не беше в ред, нещо не съвпадаше с представите ми за развитието на вътрешнопартийната демокрация на сегашния етап и нейната роля и значение. То идваше от факта, че тези слабости и недостатъци не са нови за партийната организация. Те неведнъж са поставяни на събрания, вземани са решения по тях. Но не са подбрани винаги най-ефективните форми и средства, а и решенията, които са приемани, не са довеждани докрай. Изобщо, както се изтъква в самия доклад, принизена е ролята на първичната партийна организация в решаването на тези проблеми. Неправилно обаче на първо място сред причините за това положение се изтъква малкият брой на комунистите в организацията. Защото В. И. Ленин неведнъж е посочвал, че важен е не броят на комунистите, а тяхната организираност и идейна убеденост, тяхната способност да мобилизират и поведат след себе си масите. Понататък в доклада самокритично се признава: „Провеждаха се събрания само по плана, взимаха се съответни решения, но не винаги се проследяваше крайното им изпълнение, не е извикан нито един нарушител на трудовата и финансовата дисциплина да направи отчет за своите действия пред партийното ръководство."

Да, наистина! Не точно такава вътрешнопартийна демокрация е нужна на нашето време, не са такива изискванията към нея и нейното развитие, които формулира Дванадесетият конгрес. **Нещо важно липсваше. Нямаше я главната, характерната, същностната черта на вътрешнопартийната демокрация — нейната действена, преобразуваща сила.** А в нея е смисълът на демокрацията в партийните организации. Тя трябва да води чрез използването на колективния ум на комунистите до пълноценен, обективен анализ на обстановката в партийната организация и трудовия колектив, до творческо осмисляне на поставените задачи и на тази основа до подбирането на най-ефективните форми, средства, методи и механизми за реализиране правилно и докрай на партийната политика на място, в трудовия колектив. Вътрешнопартийната демокрация като страна на демократическия централизъм следва винаги да бъде диалектически свързана с единството в действията на комунистите, да води от единомислието към единодействието на първичната партийна организация за мобилизиране, възпитаване и насочване на трудещите се към по-висока трудова и обществена активност. Само тогава тя ще се утвърждава като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние.

●

Има особено важни, възлови моменти в хода на всяко отчетно-изборно събрание. Тогава, когато е поставена на изпитание първичната партийна организация, когато проблясва ярко и контрастно оценката за нейната зрелост и боеспособност, когато като на фотографска плака силно изпъкват най-съществените политически качества на комунистите. Не рядко такъв момент е втората точка от дневния ред — изборът на ново партийно бюро. В обикновено краткия по време период се събира като във фокус цялата сложна и многообразна вътрешна диалектика на демократическия централизъм. Но колко е дозата и каква е силата на вътрешнопартийната демокрация в този момент? Съгласно Устава на нашата партия и Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи на нея е отделена много важна роля. И тя се проявява ярко особено там, където партийната организация е силна и зряла, а комисията по проектолистата не си е свършила предварително добре работата, така както се получи в Радиотранслационния възел — София.

Събранието протичаше стегнато, активно и делово. Задълбочено и компетентно комунистите анализираха и оценяваха своята работа. Посочваха и успехите, но не пропускаха и слабостите, колективно чертаеха пътищата за още по-ефективно изпълнение от трудовия колектив на задачите от конгреса. Гласуваха и приеха единодушно отчетния доклад и проекта за резолюция. Дойде ред за избора на новото партийно бюро.

Председателят на комисията по проектолистата Начо Кименьов — зам.-директор, предложи от името на комисията за членове на партийното бюро Иван Колчев — специалист в сектор „Радиотранслационни централи", Маргарита Атанасова и Атанаска Рогачева — служителки в администрацията. След традиционното няколкоминут-

Digitized by Google

но мълчание започна обсъждането на състава. За членове на бюрото бяха предложени още Манол Димитров и Александър Трайков — дългогодишни работници в предприятието. Без да прави отвод, някой подхвърли, че на Александър Трайков ще му бъде трудно да участвува в работата на партийното бюро. Веднага се намеси и Н. Кименьов: „Другарят Трайков иначе е добър работник и комунист, но няма да бъде пълноценен като член на партийното бюро." Мотивите! „Той е работник в най-важния, най-отговорния сектор на предприятието — „Временни озвучавания", често е служебно зает или в командировки. А за член на партийното бюро трябва човек, който да е по-свободен, да може винаги да участвува в заседанията, а и в районния комитет да ходи, когато ги викат."

Гледах как комунистите слушат мълчаливо и задълбочено преценяват. Уж са верни думите на председателя на комисията по проектолистата, но Александър Трайков в предишните години е бил член на партийното бюро, а Манол Димитров — партиен секретар. И са имали време. Но не е ли по-важното това, че и двамата са отдавна в предприятието, че са с опит, с авторитет и влияние в трудовия колектив. А и стажът им като активисти в партийната организация не е малък. Един от присъствуващите изрази мнението на болшинството: „Нека има и работници в партийното бюро!"

В крайна сметка в състава на партийното бюро бяха избрани с мнозинство Иван Колчев, Манол Димитров и Александър Трайков. На везните на избора натежа по-важното и по-същественото — не свободното време и възможността да се отделиш всеки момент от работното си място, а трезвата преценка на политическите и деловите качества на кандидатите. Политически зрялата, силната партийна организация даде своите пълномощия на тези, които са способни да мобилизират трудовия колектив за дела в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес.

Това беше и една силна изява на вътрешнопартийната демокрация, на правото на партийния член да избира и да бъде избиран. За комунистите от Радиотранслационния възел изборът на ново партийно бюро не беше формален акт, а отговорно изпълнение на уставните им права и задължения. Той разкри зрелостта на вътрешнопартийния живот и на вътрешнопартийните отношения в тази първична партийна организация. Тези взаимоотношения, този начин на вътрешна организация и подход при решаването на отговорни въпроси се налага да стават пример, образец за отношенията в целия трудов колектив. И в колектива се произвеждат избори и се решават важни проблеми и там следва да се пренася същият подход на критична оценка и самооценка. Защото, както подчерта на конгреса другарят Тодор Живков: „Призванието на партийната организация е ден след ден да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения."[1]

●

Диалогът между представителя на районния комитет Кирил Чушев и партийната секретарка Пенка Бояджиева възникна след събранието. А то беше продължило около пет часа. Имаше какво да обсъждат комунистите от Базата за развитие и внедряване към главната дирекция „Местна промишленост и битови услуги" — София. Силна и боева е партийната организация. Силата ѝ идва от нейния състав — една хомогенизирала се през шестте години съвместна работа сплав от инженери, конструктори и технолози и опитните, с реално самочувствие на майстори от висока класа шлосери, стругари, фрезисти. Важна за тях беше и годината на Дванадесетия конгрес. Трудовият колектив получи нова сграда, която трябваше със собствени сили да довършва и преустройва. С новото име — База за развитие и внедряване — дойдоха и нови задачи, и нови отговорности. Затова и активността беше висока, изказаха се над десет души. Всички поставяха ударението на бъдещите задачи, на това, което ще трябва да направят като партийна организация и комунисти в изпълнение решенията на конгреса. Отговорно е мястото, което заема базата в системата на местната промишленост в столицата. От работата на колектива ще зависи до голяма степен качеството и богатството на асортимента на стоките за широко потребление и услугите на населението. Заедно с това те трябва да бъдат ведущото звено в процеса на внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес в тази област на икономиката на София. От тях се искат нови изделия на основата на нови технологии, участие в реконструкцията и модернизацията на предприятията от местната промишленост, изработването на нестандартно оборудване.

Но да се върнем на диалога между обичаната от всички „леля Пенка", както я наричат и комунисти, и безпартийни, и К. Чушев — дългогодишен партиен работник, а сега председател на ТПК „Хемус", предприятие също от системата на местната промишленост. В основата стоеше един момент от изказването на К. Чушев, в който той посъветва комунистите от първичната партийна организация при Базата за развитие и внедряване да се подготвят предварително за изказване на годишното събрание. Секретарката на първичната организация не беше съгласна с тази постановка. Считаше, че по този начин ще се сковава активността на

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 118.

Digitized by Google

партийните членове. Няма да се изказват, ако предварително ще си пишат изказванията. Всичко това би ограничило количествено и качествено вътрешнопартийната демокрация, ще създава атмосфера на парадност и представителност, няма да се получи откровен, критичен и самокритичен разговор на събранието.

Всъщност кой беше прав? Къде точно е истината? Разбира се, въпросът не е в това дали да има предварително писани изказвания или не, а в това — трябва ли комунистът да се готви предварително особено за изказване на годишното отчетно-изборно събрание. Предварителната подготовка не ще намали силата на вътрешнопартийната демокрация, нейния размах и нарастване. Дори обратно! Тя ще накара комуниста по-добре да осмисли вълнуващия го проблем. Ще даде възможност да погледне не само от „камбанарията" на своето работно място, не само от позицията на обикновен изпълнител, а като представител на авангарда на класата и народа, да се опре на критериите и изискванията на актуалните партийни решения. Предварителният размисъл може да доведе до самостоятелен отговор на интересуващия го въпрос, до нови проблеми или до интересни и ефективни предложения за подобряване на работата на партийната организация. Това е и въпрос на възпитание и самовъзпитание на комунистите. То ще увеличава способността им не само да разбират партийната политика, но да я осмислят и творчески осъществяват. А това ще разширява и развива вътрешнопартийната демокрация, ще повишава нейната действена преобразуваща сила, нейната ефективност. Тя все по-малко ще бъде демокрация сама за себе си. Така ще се създават по-големи възможности за мултиплициране, за нейното продължаване и ефективно действие по протежение на целия ръководен процес — от вземането на решение до неговото изпълнение. А дали предварително обмислените изводи, запитвания и предложения ще бъдат и предварително написани е въпрос на лична нагласа и преценка на всеки комунист.

●

Много са измеренията на вътрешнопартийната демокрация, но както подчертава В. И. Ленин, конкретната действителност е винаги по-богата от съдържанието на всяко понятие. Различно е състоянието на вътрешнопартийната демокрация във всяка първична партийна организация. Разлика има в нивото и развитието на отделните й страни във вътрешнопартийния живот и отношения. Затова сега през първия етап на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации е от особено значение наред с другите аспекти на нейната всестранна организаторска и идеологическа работа да се оцени и равнището на вътрешнопартийната демокрация. Набелязаните мерки в рамките на общите мероприятия да доведат до разгръщането й като образец на социалистическа демокрация. Така ще се постигне задълбочаване на самодейния характер на партийната организация, ще се развива способността й сама да си поставя и изпълнява обществено значими цели и задачи.

Георги СЪЙКОВ

ФУНКЦИИ НА КОМИСИЯТА ПО СЪСТАВА

От позициите и с критериите на конгресните постановки и задачи комунистите от Димитровски район на столицата обсъждат и оценяват на отчетните събрания съставите на партийните бюра, които избират. Задълбочено изучихме опита на КПСС по широкото допитване до трудещите се при подбора им. Особено ценна помощ в това отношение ни оказа Краснопресненският районен комитет на КПСС в Москва. На основата на този опит през миналата година в 40 първични организации преди отчетно-изборните събрания, с приемането на плановете за тяхната подготовка на събрания избрахме комисии по проектосъставите на бюрата. В тях влизат от три до пет човека в зависимост от големината на първичната организация. Специално внимание обърнахме на комунистите, които се включиха в тях. Тези комисии действуваха успоредно с работните групи по подготовката на отчетните материали. Те водиха разговори с комунисти и безпартийни, събраха богата информация за качествата, авторитета и общественото признание на партийните членове, които предлагаха за бъдещите състави на бюрата.

Районният комитет на партията непосредствено ръководеше работата на комисиите. Разбира се, не беше леко особено на отдел „Организационен". Имаше много

Digitized by Google

спорове, съмнения, дори и обвинения, че грубо се нарушава инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. Налагаше се действително да се проявява творчески риск. Стремяхме се в никакъв случай да не се излиза извън духа на инструкцията. Опирахме се на думите на другаря Тодор Живков, казани на Десетия партиен конгрес, че по-пълно трябва да се прилага демократичното начало в работата с кадрите, като при издигането и разпределението им партийните организации се опират на мнението на актива и на комунистите. Инструкцията на ЦК на БКП не се нарушава, защото комисиите се избират на събрания от първичните организации и те, както и всички останали работни групи и отделни отговорници, подготвят материалите за отчетните събрания: едни докладите, други проекторезолюциите, трети материалната обезпеченост и т. н. И освен това отчетно-изборните събрания преизбират комисиите като помощни органи на самите събрания. Амбицията ни беше да не се допуска формализъм в тяхната дейност, а да бъдат те помощни, творчески звена на първичните организации и на организационния отдел на районния комитет в подготовката на отчетно-изборните събрания.

Какво се постига с тези комисии?

В първичните партийни организации и в трудовите колективи се водят откровени разговори, в които активно участвуват и безпартийните. Те се отнасят сериозно към въпроса, защото не им е безразлично кои комунисти ще застанат начело на първичните организации, а по същество и на трудовите колективи. Положителна е например дейността на комисията на първичната организация в цех „Специално производство" при слаботоковия завод „Кл. Ворошилов" с председател Георги Василев. „Ние водихме индивидуални разговори с комунистите и безпартийните, за да чуем тяхното мнение за бъдещия състав на партийното бюро — сподели Г. Василев. — Но не само това, извършихме известно допитване за становището на хората. Така получихме богата информация от целия колектив за авторитета и влиянието на отделните комунисти и за „предварителния подбор на общественото мнение", за бъдещия състав на бюрото."

Анализът на резултатите показа, че за членове на партийните бюра се предлагат най-авторитетните комунисти, онези, които са се изявили като естествени ръководители в партийните организации и в трудовите колективи. На тази основа районният комитет препоръча на първичните организации, които наброяват повече членове, с приемането на плановете за подготовката на отчетно-изборните събрания да избират и комисии по проектосъставите на партийните бюра. През тази година такива комисии има в 284 първични организации. В тях са включени около 1420 комунисти. Вече два месеца те, успоредно с работните групи по подготовката на отчетните доклади, изучават мнението на партийните членове и на безпартийните, допитват се до всички трудещи се. По този начин подготовката на отчетно-изборните събрания на първичните организации става дело и на трудовите колективи. Повиши се самочувствието и социалната активност не само на комунистите, но и на безпартийните.

Отдел „Организационен" на районния комитет отблизо следи дейността на комисиите, анализира положителните и слабите страни, организира срещи с тях, на които се разменят мисли и идеи, дават се препоръки, разпространява се положителният опит и пр. Такава среща се състоя с председателите на комисиите в слаботоковия завод „Кл. Ворошилов". На нея от 17 участници 10 се изказваха. Те споделиха опит, свои виждания по работата на комисиите. Цветана Колева от цех „Печатни схеми" например разказа следното: „Ето как на дело се прилага партийната демокрация. Хората, с които разговаряхме, остават доволни, че се търси тяхното мнение. Разбира се, сред комунистите имаше и такива, които поставяха въпросите: „Защо трябва да се допитваме до безпартийните за състава на партийното бюро, нали това е вътрешнопартиен проблем! Не се ли нарушава инструкцията на ЦК на БКП?" Такива въпроси вълнуваха и някои работници от апарата на районния комитет, но, както вече посочих, с нищо не се нарушават партийните документи. Напротив, обогатяват се формите, чрез които се реализират идеите, залегнали в тях. Комунистите и безпартийните с голям интерес посрещат този начин на подготовка на проектосъставите на партийните бюра.

Заслужава внимание и фактът, че партийният опит се пренася и в профсъюзните организации. „Ние избрахме предварително комисиите по предложенията на проектосъставите на профкомитетите — разказа инж. Радованова, председателка на заводския профкомитет. — Откровено трябва да кажем, че за първи път членовете на профорганизацията проявиха изключителна активност при съставянето на профкомитетите. Всички предложения се посрещнаха с пълно одобрение и бяха избрани."

Този подход на Димитровската районна партийна организация за разширяване на демократизма при подбора на членовете на бюрата в първичните партийни организации е в духа на решенията на Дванадесетия партиен конгрес, положително се възприема от комунистите и безпартийните, дава добри резултати.

Радко ХРИСТОВ

завеждащ отдел „Организационен" на Димитровския РК на БКП — София

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ТРУДА В СТРОИТЕЛСТВОТО

Всички инженерно-технически и работнически колективи от системата на Министерството на строителството и архитектурата през изминалия период откликнаха с готовност за претворяване в дела повелята на партията за постигане на висока натурална производителност на труда в условията на социалистическата организация на труда и бригадната стопанска сметка.

Разработени бяха редица нормативни документи, регламентиращи структурата, числеността и организационната форма на звената: технологичен екип и комплексна бригада в гражданското строителство; обектови и специализирани потоци в промишленото строителство; договорните отношения; конкретната натурална производителност на труда по строителни системи, по технологии... Целта бе завършена крайна продукция — апартамент, готов жилищен блок (цех) или подобект (етап). По този начин строителството се извършва, както за по-кратко се казва, „от копка до ключ". Заплащането на труда на целия колектив се постави в зависимост от крайните резултати, създават се условия за еднопосочно съчетаване на личните и колективните интереси.

Практиката потвърди, че положителното в новата организация на труда е в постигането на по-пълно покритие и еднопосочност на интересите на екипа, потока, бригадата с интересите на строителната организация и отрасъла. Екипът и бригадата станаха стопани на обекта.

Работниците се отнасят по-грижливо към изразходване на материалните и техническите ресурси, следят да няма престои на механизмите, максимално да се уплътнява работният ден, да се повишава натуралната производителност на труда. По този начин се възпитава и новото отношение към труда.

Какво показват анализът на работата и резултатите от внедряване на социалистическата организация на труда по звена?

В края на 1980 г. технологичният екип на Стоил Каракчаиев от Русе отчете 4,83 апартамента на работник, екипът на Бончо Русев от Хасково — 4,80 апартамента, на Георги Иванов от гр. Толбухин — 4,52... В строително-монтажния комбинат — Русе е постигната средна натурална производителност 4,62 апартамента на работник, във Варна — 4,06, в Ст. Загора — 3,21... Сега тези постижения са увеличени — технологичните екипи от домостроителния комбинат — Варна поеха обещание да предадат през годините на VIII петилетка по 7 апартамента на 1 работник. Това обещание задължава изклю-

Digitized by Google

чително много, както работниците, така и ръководството. Изисква да се преустрои работата както на инженерно-техническите кадри, така и на общественополитическите органи и организации.

Практиката е потвърдила верността на теоретическата постановка, че трудът се организира и разделя различно, в зависимост от оръдията, с които разполагаме, и че използването на живия труд не може да бъде оптимално, ако не се използват другите средства на производството — предметите и средствата на труда. Този комплекс в процеса на социалистическото строителство ежедневно става база за повишена политическа дейност, изразяваща се преди всичко в икономико-политическо разясняване на предмета, обхвата, съдържанието и целта — масовото внедряване на социалистическата организация на труда в строителството. Това успешно се съчетава със засилване на контролните функции, на повишената взискателност и настойчивост на партийните организации.

Ще посочим някои от задачите — предмет на техните организаторски и контролни функции:

— **Най-ефективното и цялостно използване на производствените мощности** — бази, механизация, механизирани инструменти, оръдия и други средства на труда. В това отношение особено място заемат сменността, уплътняването на работното време на работниците и машините, поддръжката на техниката, ремонтът на машините, т. е. всестранно и изцяло използване на основните фондове.

— **Въвеждане строг режим на икономии на суровини, материали, енергия и горива.** Този контрол се изразява не само в конкретното стопанисване на материалите и суровините, а и във внедряването на нови технологии, в изменението на съществуващите конструкции, които водят до комплексно и дълбочинно използване на материалите, до намаляване на трудоемкостта и снижение на сметната стойност.

— **Постигане на значителна икономия на жив труд** чрез рационално формиране на числения и квалификационния състав на низовите производствени звена — технологични екипи, обектови и специализирани потоци, комплексни бригади на стопанска сметка.

В строително-монтажния комбинат в Русе, Бургас, гр. Толбухин, Хасково и Ст. Загора организаторската и политическата работа се съсредоточи най-вече към утвърждаването на строителните екипи, потоци, комплексни бригади и внедряването на бригадната стопанска сметка. Принципите на бригадната стопанска сметка станаха основа на низовите производствени звена. Те получиха по-голяма оперативно-производствена самостоятелност и се утвърдиха като стабилни производствени единици в системата на строително-монтажните комбинати и държавните стопански обединения. Повишиха се функциите на трудовия колектив като производител и внедрител, като обществена среда за формиране и пълна творческа изява на личността. Издигнаха се на по-високо равнище взаимоотношенията между възложител и изпълнител и благоприятно се развиха трудово-правните и производствените стопански отношения между работниците на екипа и стопанските организации. Създадоха се производствено-стопански предпоставки за реално усвояване и внедряване на новия икономически подход и реализиране постановките на неговия механизъм в строителството. Или на практика социалистическата организация на труда и нейното непрекъснато усъвършенствуване станаха база за успешно прилагане на новия икономически механизъм.

В тази връзка партийните организации извършват системна и целенасочена работа за издигане авангардната роля и общественополитическата активност на комунистите. Подбират се ефективни пътища и средства за разгръщане самоинициативата и творчеството на

Digitized by Google

партийните членове при изпълнение на партийните решения и поръчения. На много места на комунистите на отговорна работа е възложено да наблюдават дейността на дадена комплексна бригада или екип. Те съдействуват за активизиране на партийните групи в тези производствени единици.

Стремежът е да се пренесе партийно-политическата работа в самите производствени звена. Почти във всички технически екипи, потоци и комплексни бригади има изградени партийни групи към партийните организации. Към тях са разпределени членовете на партийните комитети и бюра, за да съдействуват за активизиране на производствените единици. Навреме бе осъзнато, че индивидуалната политическа работа укрепва звената, работещи на бригадна стопанска сметка, и създава благоприятен социално-психически климат. В тази връзка се използват най-различни и разнообразни форми като наставничеството и шефството, ритуали при приемане на нови работници, при изпращане в пенсия или в казармата, изнасяне на беседи и лекции, изтети, срещи с първенци от производството...

Партийните организации в строително-монтажните комбинати в Русе, Габрово, Плевен, Враца и Ст. Загора отделят специално внимание на партийните поръчения. Те са насочени предимно към такива конкретни въпроси като: повишаване квалификацията на наличните работници, повишаване на икономическото образование, внедряване постиженията на техническия прогрес, икономия от материали, горива и енергия, рационализаторска дейност, наставничество и други. При поставянето на поръчения партийните бюра изхождат от възможностите, служебното положение и квалификацията на комунистите. Същевременно в партийните организации е повишена взискателността, съчетана с търсенето на лична отговорност за възложената работа. За това спомагат отчетите и самоотчетите на комунистите пред събранията на партийните организации.

Социалистическата организация на труда създаде условия и обогати предпоставките за усъвършенствуване на социалистическото съревнование, което от своя страна стана допълнителен стимулатор на трудовата активност на колективите. То е насочено към низовите звена и помага за изпълнение на инженерния проект, натуралната производителност на труда, увеличаване на броя апартаменти от даден колектив. Стремежът е съревнованието да се свързва с организацията на труда. Този подход създава благоприятни условия то да добие по-широк размах и обхват, да се увеличи неговият творчески съзидателен характер. Така се създават възможности за внедряване на редица нови форми и методи на работа, като седмично и дневно планиране, нормирано планово задание, акордно заплащане, лимитни карти и др. По този начин съревнованието става по-масово и се преодолява разбирането, че то е задължение само на профсъюзите.

Партийните и административните ръководства обръщат особено внимание за конкретизиране на задачите на всяко низово звено както в натурален, така и в стойностен измерител. Това се извършва на базата на тримесечните, седмичните и дневните планови задания. Низовото планиране спомогна не само за разясняване на основните показатели до производствените звена, но и до конкретно разясняване, обвързване с постиженията на техническия прогрес, формиране и конкретизиране на договорните отношения, упражняване на вътрешен и външен контрол и отчет.

Какво се постигна с този стил на работа?

Строителните работници вече знаят какво конкретно ще изпълняват по вид, количество и качество и в какъв срок, какво основно и допълнително възнаграждение ще получат, какво ще внедряват. С това

Digitized by Google

се гарантира изпълнението на плана, на поетото обещание от всички звена поотделно и като цяло от стопанските организации.

В повечето от тези организации по решение на партийните бюра всички началници на отдели и главни специалисти персонално отговарят за отделни низови звена. Редовно ги посещават и следят хода на работата им, съдействуват своевременно за отстраняване на появилите се затруднения, участвуват по обектите на производствени оперативки. Те стават действени помощни органи на звената и ръководството.

Същевременно партийните организации разгърнаха многостранна дейност за преустройството на идеологическата работа и най-тясното ѝ свързване със задачите на социалистическото строителство и възпитанието на новия човек. В тази връзка са разработени и програми за работата сред технологичните екипи, потоците, комплексните бригади и цеховете. Сега няма по-отговорна задача за комунистите и за всички трудещи се от задачата за претворяване в живота социално-икономическата политика на партията. На това е подчинена цялата организаторска, политическа и възпитателна работа в системата на Министерството на строителството и архитектурата.

Стана практика в повечето от стопанските организации идеологическата работа да се провежда в единен план на партийната, профсъюзната и комсомолската организация. Извърши се разнообразна политическа и организаторска работа за повишаване личната отговорност на всеки работник и специалист за висока ефективност и високо качество. Партийните бюра и организациите правят оценка за състоянието на строително-монтажните обекти и пусковите обекти. Изнасят се съдоклади от специалисти за състоянието на организацията на труда и личния принос на всеки комунист.

Усилията на партийните организации са насочени към формирането на дееспособни, постоянни и временни партийни организации и групи в строителните екипи, в потоците, по обекти и бригади. В тази връзка се изясняват целите и задачите на партийните групи в строителното производство. Ежемесечно те дават отчет за извършената работа и получават новите задачи. Дейността им е насочена предимно към успешното внедряване на социалистическата организация на труда и бригадната стопанска сметка и срочното реализиране на пусковите обекти.

При реализирането на социалистическата организация на труда в строително-монтажните комбинати в Търговище, Шумен, Михайловград, Видин, Плевен, Враца, В. Търново, Ямбол, Благоевград, Перник, Кюстендил ... се изявиха и някои слабости, които подсказват на партийните организации, че в бъдещата си работа е необходимо по-активно и резултатно да упражняват своето право на контрол.

Кои са по-съществените слабости:

— липса на работни чертежи и терени за една част от строителните обекти, което влияе отрицателно върху организацията на трудовите, материалните и механизираните ресурси;

— неритмичното доставяне на материалите, конструкциите и полуфабрикатите, механизацията, механизирани инструменти и автотранспорта. При наличието на такива съществени пропуски договорирането се превръща във формална дейност;

— участието на подизпълнителите все още не е регламентирано конкретно от министерството. А неучастието им сериозно нарушава ритъма и изпълнението на инженерния проект, маршрутния график, циклограмата, натуралната производителност на труда, довежда до материални щети и отрицателни стопански резултати. Безспорно е, че този факт дава отражение и върху нивото на партийната работа

Digitized by Google

и ръководната роля на първичната организация в технологичния екип, поток и бригада;

— материалното стимулиране все още не е станало основен движещ лост за създаване на социалистическа организация на труда. На някои места то се прилага несигурно, т. е. недостатъчно се работи за осигуряване изискуемите се предпоставки и условия. Най-често за това допринася неспазването на договорните отношения.

Няма съмнение, че ефективността на партийно-политическата работа в голяма степен зависи от бързото преодоляване на посочените слабости. Но същевременно са налице положителен опит и практически резултати, които обективно могат да послужат за отстраняване на допуснатите слабости. Основното е да се постигне изменение в подхода на партийните ръководства. В тази насока те подобриха значително политико-възпитателната и организаторската си работа и се изявиха като добри организатори и политически ръководители на колективите. Редица стопански ръководители се проявиха като активни политически дейци и възпитатели. Сега по-конкретно се разясняват пред низовите звена строителните програми и производствените задачи. Расте социалистическата съзнателност, повиши се трудовата и обществено-политическата активност на голяма част от строителните работници, резултат на което са и високите производствени успехи — достигнатата натурална производителност.

Заедно с тези постижения се констатира, че на някои места политико-възпитателната работа е неефективна. Слабости има в организацията и провеждането на масово-политическата работа от активите на първичните партийни организации, недостатъчна е все още индивидуалната политическа работа със специалистите и работниците. Все още някои стопански ръководители не създават реални условия и предпоставки за ефективна политико-възпитателна работа и не участвуват активно при нейното провеждане. Не навсякъде е издигната на необходимата висота отговорността на всеки комунист за състоянието на работата в съответните колективи. На строителните обекти изостава изграждането на материалната база за комунално-битово обслужване и за идеологическа и културно-масова работа, а някъде изобщо няма такава база. Не се осигуряват и необходимите средства за тази дейност.

За да се издигнат по-нататък ролята и ефективността на политико-възпитателната и организаторската работа сред низовите звена в строителството, работещи по социалистическата организация на труда, партийните организации, най-общо казано, работят в две насоки. Първата е укрепване на техния вътрешнопартиен живот и е свързана със следните проблеми:

— партийните органи и организации по-активно да пренасят и усъвършенствуват организаторската и политико-възпитателната работа в низовите колективи;

— идеологическата работа на низовите производствени звена да се провежда по единен план на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, които да се утвърждават от общостроителните партийни комитети;

— вишестоящите партийни органи да вземат на системен отчет активното участие на ръководните стопански кадри и специалистите в партийно-политическата работа сред строителните колективи на подведомствените им поделения. Особено внимание ще се отделя за издигане на трудовата дисциплина, за засилване на борбата срещу безстопанствеността и разхищенията на материали и енергия, за създаване обстановка на нетърпимост към еснафщината, печалбарството, надписването и другите отрицателни факти и явления;

Digitized by Google

— социалистическото съревнование да се организира върху основата на инженерните проекти, и то главно върху натуралната производителност на труда на звено, работник. Масово-политическата работа още по-активно да съдействува за издигане на възпитателната роля на съревнованието, за по-голяма гласност и сравнимост на резултатите от него;

— пред министерството стои потребността да усъвършенствува системата за професионално обучение на новите строителни работници, както и за повишаване образованието и квалификацията на специалистите. На широка основа да се изучава и внедрява челният опит;

— важен фактор за повишаване ефективността на партийната работа е партийното ядро във всички низови звена. Насоката е във всички технологични екипи, комплексни и специализирани потоци и комплексните бригади да се изграждат първични партийни организации и по изключение партийни групи в зависимост от числения състав и възприетата организационно-партийна структура в дадената производствена единица. При дадени конкретни условия изграждането на смесени партийно-комсомолски групи биха допринесли много за повишаване ефективността на политическата работа. Особено е важно постоянно да се увеличават младежките екипи, потоци и комплексни бригади и да се полагат постоянни грижи за тяхното укрепване и развитие.

Към втората група проблеми се отнасят конкретните въпроси, които партийните органи и организации ще вземат на строг контрол и отчет: програмата за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в стопанската организация-поделение; мероприятията за изпълнение на качествените показатели; пусковата програма по обекти; програмата за подобряване на културно-битови и социални условия, общо, в т. ч. по отделни звена; реализирането на бригадната стопанска сметка по звена; дейността на бригадните съвети; програмата за внедряване постиженията на техническия прогрес.

Двете групи въпроси са взаимносвързани и обусловени помежду си. За тяхното успешно реализиране е изготвена конкретна програма от партийните комитети и бюра, която е основа за дейността на партийните организации и за оценка работата на всеки комунист, за неговото участие в изпълнение решенията на XII конгрес на партията за масово внедряване социалистическата организация на труда и бригадната стопанска сметка.

Вълo ХИНОВ

Digitized by Google

УСКОРЯВАНЕ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ОТЗВУК

Дванадесетият конгрес определи по-нататъшното утвърждаване на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се. Доколко ефективно и качествено ще функционира тази връзка зависи от бързината на идеологическия отзвук в двете посоки: от широките слоеве на трудещите се към партийните органи и организации и обратно — от тях към трудовите колективи.

Ускоряването на идеологическия отзвук е пряко свързано с повишаването на ефективността на идеологическата работа, с получаването на по-високи резултати при по-малък разход на време за обмен на идеологическа информация. За да реализира тези изисквания на равнището на съвременния етап от социалистическото ни строителство, Софийската окръжна партийна организация се стреми системно да подобрява стила и методите на пропагандата и агитацията, да утвърждава повече конкретност и съдържателност в тях, което би допринесло да се ускорява идеологическият отзвук.

Ние имаме вече добра предпоставка за успешно изпълнение на тази конгресна задача. Това са положителните резултати от преустройството на идеологическата работа на окръжната партийна организация в годините след Февруарския пленум на Централния комитет на партията. Забележими са промените в стила и методите, в организацията и осъществяването ѝ. Тя сега допринася много повече да се разгръща социалната енергия на трудещите се, да се стимулира тяхната инициатива и творчество в борбата за изпълнение на социално-икономическите, политическите, идейновъзпитателните и други задачи на окръга.

Под ръководството на окръжния и общинските комитети в първичните партийни организации се търсят и използват разнообразни методи за разкриване и форми за изразяване на общественото мнение — срещи, беседи с членовете на трудови колективи, обсъждане с гражданите важни въпроси на държавния и обществен живот, изучаване поръченията на избирателите. Голямо разпространение в редица партийни организации получи анкетирането, социологическите изследвания. Те свидетелстват за измененията във възгледите, представите, интересите и потребностите на хората. Наред с другите фактори голямо влияние за това през последните години оказа актуализирането на съдържанието на изучавания материал в звената на политическата просвета: документите на Националната партийна конференция, на пле-

Digitized by Google

нума на Централния комитет за образованието, тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство“ и др. и с редица местни проблеми. Предмет на делово и творческо обсъждане в звената станаха и редица проблеми, свързани с конкретното приложение на икономическия подход и неговия механизъм, на стопанската сметка и други, които вълнуват трудещите се и се коментират от тях. Такива проблеми се обсъждат и през утвърдилия се месец на икономическите знания.

За по-високо качество и ефективност на учебно-възпитателния процес в звената допринесе и по-пълното съобразяване със социално-демографските и социално-психологическите характеристики на първичните партийни организации и трудовите колективи, с конкретните им задачи, както и с потребностите и интересите на участниците в тях. В повечето звена е създадена атмосфера, в която в зависимост от изучаваната тема и дисциплина се обсъждат и специфичните конкретни проблеми на съответното предприятие, селище, район. По този начин партийната политическа просвета издига още повече своята роля за правилно формиране на общественото и индивидуалното съзнание и поведение, за правилно насочване на политическите настроения и общественото мнение, което пряко влияе върху социалната активност на трудещите се, а всичко това ускорява идеологическия отзвук. Все повече заключителните занятия се превръщат в дискусии върху изучения през годината теоретичен материал, през призмата на специфичните условия в съответните първични партийни организации и трудови колективи за конкретните пътища за изпълнение на конгресните решения и други въпроси, които в една или друга степен вълнуват комунистите и трудещите се, коментират се от общественото мнение.

Окръжният комитет и общинските партийни комитети усъвършенстват своята работа и за теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите.

По решение на бюрото на окръжния комитет в окръга функционира стройна ситема за устна политическа агитация. Една от основните ѝ задачи е да съдействува за изучаване, насочване и формиране на общественото мнение и настроение, да се дава своевременен отговор на критичните бележки и на предложенията на трудещите се, да се вземат практически мерки за тяхното решаване. Партийните комитети и организации използват разнообразни форми и средства. Наред със събранията, груповите беседи и митингите станаха вече редовни единните политически дни — всеки месец. Те твърде много съдействуват да се води непосредствен и откровен диалог на трудещите се с партийни, държавни, стопански ръководители. Например на единни политически дни беше извършена огромна по мащаби и при добра организация работа във връзка с обсъждането на проблемите, повдигнати от другаря Тодор Живков в Докладната му записка до Политбюро, и в изпълнение решенията на Ноемврийския (1980 г.) пленум на Централния комитет. Всички въпроси, които комунистите поставиха на събранията на първичните партийни организации, общинските партийни комитети ги заведоха на отчет. Онези от тях, които се отнасяха до работата на централните органи, министерства, ведомства и други, окръжният комитет изпрати за отговор и становище. В поредица от свитъци окръжният комитет даде гласност на тези отговори и становища, запозна трудещите се с тях. Местните вестници и радиовъзлите по подходящ начин ги отразиха; намериха място и в нагледната агитация.

В Софийски окръг вече е утвърдена система за комплексно изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се, която също допринася за ускоряване на идеологическия отзвук. Общественото мнение е основен източник на социална, в това

Digitized by Google

число и на идеологическа информация и най-пряко отразява възникналите в първичните партийни организации или в трудовия колектив въпроси от местен, национален или международен мащаб. Чрез системата за изучаване на общественото мнение, която функционира на различни равнища, има възможност да се изучат тези въпроси от първичните партийни организации и от партийните органи и да се започне разговор с трудещите се, без да се чакат указания „от горе". На всяко равнище своевременно се обобщава информацията, която се отнася до вишестоящите органи и организации, и се подбира само тази, по която незабавно следва да реагира партийният орган или организация на съответното равнище — първична организация, общински партиен комитет, окръжен комитет на партията или органи на обществено-политическите и масови организации. Системата обхваща цялото население над 16-годишна възраст. Неин предмет са проблемите, които вълнуват населението, отклика на трудещите се по повод на партийни и държавни мероприятия и по-важни събития в международния живот, както и зараждащите се явления и тенденции в съзнанието на трудещите се, които са потенциалният източник на бъдещото обществено мнение и които имат особено важно обществено значение.

Проблемът за ускоряване на идеологическия отзвук с особена острота стои пред Софийската окръжна партийна организация поради наличието на редица специфични за окръга обстоятелства, условия и фактори. Ситуацията, в която се провежда идеологическата работа на Софийската окръжна партийна организация, е такава, че изисква особено внимание към тези проблеми. Преди всичко Софийски окръг няма окръжен център. За разлика от другите окръзи, където голяма част от населението е съсредоточено в окръжния град, при нас то е разпръснато в редица малки селища — 234 села и 15 града, обединени в 18 общини и наброяващо около 312 000 души. Това е обективна трудност. Населението като цяло по-трудно може да се обхване бързо. Това налага окръжният комитет на партията така да организира силите си, активи си, че да бъде в състояние, когато се наложи, едновременно да реагира на твърде широк и разнообразен фронт. За това не се застояваме в кабинетите, а 90 на сто от времето сме в окръга. Ситуацията за идеологическото въздействие се определя и от редица други обективни и субективни фактори, които оказват пряко или косвено влияние на бързината на идеологическия отзвук и с които окръжната партийна организация е принудена да се съобразява. Например определено значение има фактът, че в градовете живеят две пети, а в селата три пети, или по-голямата част от населението живее в селата, където възможностите за ускоряване на идеологическия отзвук са по-малки. Особен акцент на ситуацията за идеологическо въздействие и сериозен проблем пред организацията на пропагандата и агитацията поставя наличието на значителен брой хора, които живеят на територията на окръга, но работят извън него, главно в столицата. Голяма част от тях са младежи. Това население до голяма степен остава извън обсега на системното идеологическо въздействие както на обществено-политическите и масовите организации от окръга, така и от столицата. Почти аналогично е положението и с онези, които работят в предприятията и учрежденията в нашия окръг, а живеят в столицата или в други населени места извън окръга. За тази категория трудещи се и младежи може да се направи обобщеният извод, че те само частично са обект на идейновъзпитателно въздействие на обществено-политическите и масови организации по месторабота, което подсказва колко необходими, актуални и важни са усилията ни с тях да работим активно по местоживеене при действената подкрепа на средствата за масова информация. Важна роля играе вестник „Софийска правда" и петнадесетте

Digitized by Google

местни вестници, които общо взето добре съдействуват за постигане на необходимия идеологически отзвук сред трудещите се. В това отношение обаче имаме много по-големи претенции към централния печат, към радиото и телевизията, които биха могли по-добре да отразяват проблемите, с които живеят тези трудещи се. Същевременно търсим начини да осигурим и необходимата идеологическа и политическа „окраска" на времето, през което се извършват ежедневните трудови предвижвания, което за някои хора е между два и три часа дневно. В това отношение осмисляме и вече ползваме опита на Раднево. Общински партийни комитети и териториални първични партийни организации организират по-широко работа с тях по местоживеене: по-активно ги включват в единните политически дни, в организираните тематични вечери, вечери на въпроси и отговори. Оживяват се партийните клубове и агитпунктовете в някои селища. Но този въпрос стои пред нас, той все още не е решен на необходимото равнище.

По-нататък: извън трудовите и учебните колективи на окръга, в които има най-благоприятни условия за целенасочено, организирано, системно и бързо идейновъзпитателно въздействие, остава близо една четвърт от населението — деца, пенсионери, жени-домакини. За повечето от тях може да се предполага (тъй като не сме правили специално изследване), че не са обхванати и в дейността на обществено-политическите и масови организации. Това наложи при планирането на идеологическата работа в стила и методите на пропагандата и агитацията да се отчита и тази особеност в социално-демографската характеристика на обекта за идеологическо въздействие в Софийски окръг, да се търсят форми, пътища и средства за ускоряване на идеологическия отзвук сред хората.

Съществено положително отражение върху стила и методите на пропагандата и агитацията и върху ускоряването на идеологическия отзвук има прегледът по преустройството на идеологическата работа в първичните партийни организации в окръга. Създадоха се традиции в стила на работа на партийните комитети и организации, на кадрите, на актива. Идейновъзпитателната работа и на окръжно, и на общинско, и на равнище на първичните организации сега по-пълно отчита възпитателните аспекти на социалната среда, по-тясно се обвързва с конкретните проблеми, които стоят пред окръга, общината, предприятието и отделния трудов колектив, усъвършенствува се методическият ѝ арсенал, наборът от високоефективни форми, методи и средства. Вече не е изключение, а традиция след научно-приложни конференции и тематични лектории, месеци и десетдневки, различни масово-политически мероприятия и пр. да правим изводи за разултатите, за идеологическия отзвук. Един пример само: научно-практическата конференция „Същност и пътища за преодоляване на противоречието между обективните възможности на социализма и равнището на субективния фактор в Софийски окръг" получи висока оценка и широк отзвук. По същество подготовката ѝ се превърна в масов разговор с комунистите и всички трудещи се по парливите въпроси, които ги вълнуват и които така или иначе се коментират от населението. В конференцията на всички равнища участвуваха и видни наши учени, които съдействуваха по-правилно, научно да се осветляват въпросите.

В комплекса от фактори, които влияят за ускоряване или забавяне на идеологическия отзвук, е понятна отговорността на идеологическите кадри и активисти. Те са, които точно трябва да знаят интересите и настроенията на хората, умело да отчитат в своята дейност общественото мнение по всеки съществен въпрос. Считаме, че сега в окръга разполагаме с добре подготвени, предани на партията и в значителна степен компетентни пропагандисти, агитатори, докладчици,

Digitized by Google

лектори. Една част от тях обаче се налага да повишат своето образование, допълнително да се подготвят по специфичните проблеми на идеологическата дейност, тъй като често те са специалисти в други области на научното познание и социалната практика, в резултат на което не винаги се чувствуват сигурни в себе си, за да поведат задълбочен диалог с хората и им дадат компетентен и навременен отговор. Окръжният комитет полага грижи за тяхната подготовка. Изпращаме ги да се учат в курсовете на Академията за обществени науки и социално управление, в окръжния партиен университет, в системата за обучение на номенклатурните и резервни кадри и низовия партиен актив, която успешно се реализира. Но идеологическите кадри и не само те още не са се научили да гледат на общественото мнение като на чувствителен барометър и внимателно да анализират неговите показатели, които могат много да ни кажат за процеси в обществения живот, понякога едва забележими или само зараждащи се.

Върху ситуацията за идеологическото въздействие в Софийски окръг влияят и някои елементи в отрицателна насока, които също се отчитат в пропагандата и агитацията, за да им се противодействува. Ние не отминаваме например факта, че под влиянието на редица обективни причини, както и под влиянието на буржоазната идеологическа диверсия се подхранват и възпроизвеждат отрицателни явления, отживелици и предразсъдъци, в това число и прояви на буржоазно влияние.

С всичко това не може и не бива да не се съобразяваме. В стила на работа на пропагандата и агитацията на окръжната партийна организация успоредно с утвърждаването на нормите на социалистическия начин на живот се стремим да утвърждаваме безкомпромисната, последователна и системна борба с отрицателните явления, предразсъдъците и отживелиците и отклоненията в поведението на личността.

Да отчитаме всички тези положителни и отрицателни, обективни и субективни фактори, процеси, тенденции и явления за нас е необходима предпоставка за високоефективно и качествено прилагане на подходящи форми и методи в стила на пропагандата и агитацията за ускоряване на идеологическия отзвук сред населението в Софийски окръг.

Васил МИЛУШЕВ
зав. отдел „Пропаганда и агитация"
на ОК на БКП — София

Digitized by Google

ОБУЧЕНИЕ НА РАБОТНИЧЕСКОТО ЯДРО В ИЗБОРНИЯ АКТИВ

В окръжната партийна организация — Пазарджик се утвърждава практика за системно обучение на работниците — членове и кандидат-членове на окръжния и общинските комитети на партията. Тяхното число не е малко. Всеки пети секретар на първична партийна организация в окръга е работник. Една част от тях са отговорници на партийни групи и секретари на комсомолски дружества.

Обучението се организира в двудневен курс с откъсване от работа. Целта е тези кадри да получат знания по партийното строителство, те да бъдат информирани по проблемите, които се решават в окръга за дадения период. Това в крайна сметка гарантира по-висока политическа и организационна активност. Участниците в курса имат възможност да общуват помежду си и в непринудена, другарска обстановка да споделят взаимно своя опит и знания.

В курса участвуваха героите на социалистическия труд Никола Алваджиев — механизатор, и Никола Македонски — миньор, строителят носител на орден „Георги Димитров" Димитър Неделчев и други орденоносци и първенци в производството.

При откриването на курса се състоя среща на участниците с Петко Петков — първи секретар на окръжния комитет на БКП. Той ги запозна с проблемите, които решава окръжната партийна организация в изпълнение решенията на XII конгрес на БКП. Разказа им как трудовите колективи от окръга изпълняват програмата на окръжния комитет на БКП по техническия прогрес за осъществяването на главната задача — с ускорени темпове да се развива обществената производителност на труда.

Денят приключи с беседа, изнесена от Стоян Събев, секретар на комитета, на тема „Някои актуални проблеми в работата с кадрите". Той разясни ролята на кадрите в условията на новия икономически подход и свърза провеждането на настоящето обучение като етап от подготовката на научно-практическата конференция на окръжната партийна организация на тема „Партийно-организационната работа в условията на новия икономически подход". Особено внимание той отдели на работата с резервните кадри и разширяването на демократичното начало при издигането на стопанските кадри, чрез прилагането на конкурсното и изборното начало.

Курсът приключи с беседата „Някои непосредствени задачи във връзка с подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания в партията". Споделен бе опит от участниците в курса за активното им включване в помощ на партийните комитети и организации през отчетно-изборната кампания.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

ИНИЦИАТИВАТА

Кооператорите и специалистите от аграрно-промишления комплекс „Георги Аврамов" в с. Блатец, Сливенски окръг, и през 1981 година положиха много грижи за отглеждането и прибирането на гроздето. Ценна помощ оказаха и бригадите, които са съставени от учаща се младеж, от работници и служители.

В с. Глушник, което е съставно на аграрно-промишления комплекс, години наред не се използва бригадирски труд. Прибирането на гроздето се извършва с местни сили.

Как се стигна до това начинание?

Бюрото на първичната партийна организация в селото съвместно с ръководството

Digitized by Google

на производствения участък и общоселския комитет на Отечествения фронт няколко пъти обсъжда въпроса за своевременното и без загуби прибиране на гроздовата реколта. Глушник отстои на двадесетина километра от окръжния град. Една не малка част от местните хора всеки ден пътуват до работните си места в града. Не са малко и пенсионерите, които са родени в селото, но сега са жители на Сливен.

Бюрото на първичната партийна организация дълго обмисля как да се използват силите на всички тези хора. Въпросът стана достояние на всички комунисти. Роди се идеята те да бъдат използвани в беритбената кампания. За кратко време бяха издирени работещите в окръжния град. Воден бе разговор и с всеки пенсионер. Събраната информация показа, че всички ще се отзоват на поканата.

Организирани бяха и други масово-политически прояви. Състоя се вечер на пенсионера, на която партийното, стопанското и отечественофронтовското ръководство на селото призова участниците активно да се включат в кампанията. Накрая беше изнесена богата художествено-музикална програма.

Какви са резултатите от извършената работа?

В гроздобера през тази есен допълнително участвуваха дейно около 60 души. Всеки ден от тъмно до тъмно 120, а в съботните и неделните дни близо 150 човека бераха грозде. Реколтата бе прибрана навреме, без загуби и без чужда помощ. Голяма роля за успешното изпълнение на поставената задача се пада на създадената добра организация на труда.

На хората, разпределени в четири звена, се осигурява всичко необходимо за трудовия делник. Особено внимание се обръща за редовното снабдяване с амбалаж и контейнери, своевременното им извозване и освобождаване в стопанския комбинат „Винпром" — Сливен. В случаи на аварии на някой от обслужващите трактори веднага другите трактористи със своите машини се притичват на помощ и се предотвратява недостигът на амбалаж.

Социалистическата надпревара умело се направлява от партийното ръководство на селото. Дейно подпомагано от общинския комитет на БКП и общинския съвет на Българските професионални съюзи, всяка седмица то отчита резултатите от труда на хората. Правилно се използва стимулиращата роля на моралните и материалните отличия, като се връчват преходни знамена на звено-първенец и на тракторист-първенец. Вечер се излъчва предаване по местната радиоуредба с поздравителен концерт за първенците в съревнованието. Всекидневно член на партийното бюро посещава работещите, за да се запознае на място с условията на труда. В резултат на това нормата от 400 кг набрано грозде на ден се преизпълни почти от всички, като средно се стигна 450 кг. Всичко това утвърждава инициативата в с. Глушник като едно полезно дело.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

КОНТРОЛЪТ НА ПАРТИЙНИТЕ РЕШЕНИЯ

Наскоро общинският комитет на БКП в Крумовград на свой пленум обсъди проблема за повишаване действеността на контрола и проверката на изпълнение в дейността на общинската партийна организация. Присъствуваха и ръководителите на общинските ръководства на обществено-политическите организации, административни и стопански дейци, председателите на комисиите за народен контрол и партийния актив на общината. В доклада на А. Юмеров, секретар на общинския комитет на партията, бяха посочени съображенията за разглеждането на този въпрос, целите, които се поставят, пътищата и средствата за тяхното постигане и за издигането на контролната дейност на равнището на изискванията на XII конгрес на БКП. Особено внимание бе отделено на подготовката и вземането на правилни и научнообосновани решения, като една от предпоставките за организацията и осигуряването на ефективен партиен контрол. Очертани бяха направленията за по-нататъшното подобряване и усъвършенствуване на партийното ръководство на контролните органи, конкретизираха се задачите на партийните организации в това отношение. Изтъкнато бе, че сега партийните органи и организации отделят повече време за подготовката на партийните решения, като се спазва колективността и съблюдават ленинските принципи на партиен контрол.

Особено внимание се отделя на организацията за тяхното изпълнение. Цялата дейност в това отношение се извършва в

Digitized by Google

съответствие с приетата от общинския комитет на БКП информационна система. В какво се състои тя:

— в общинския комитет на партията е внедрена система и се води картотека;

— в първичните партийни организации има тетрадки, в които се картотекира и отчита изпълнението на решенията. В партийните организации в с. Джанка, Звънарка — I и др. е установена практиката на всяко събрание да се отчита изпълнението на решенията, а в селата Бараци, Ковил и др. това става на тримесечие при отчитането на плана и приемането на новия за следващото тримесечие. Партийната организация в Обувната фабрика е превърнала партийното събрание в действена форма за масов контрол и проверка на изпълнението. Самоотчетът на комунистите в с. Голяма Чинка се използва като много полезна и ефективна форма за контрол на взетите решения.

В изказването си Васил Узунов, член на Централната контролно-ревизионна комисия и секретар на окръжния комитет на БКП, посочи, че през последните години общинският комитет на партията отделя особено внимание за по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите, за внедряване на оперативност, деловитост и конкретност в решаването на задачите. Същевременно той заостри вниманието и към следното: всяко решение да бъде концентриран израз на информацията и средство за разграничаване на функциите. То да очертава задачите и задълженията на всички, без да регламентира тяхната дейност, да създава предпоставки за разгръщане на творчеството и самоинициативата. В проверката най-активно трябва да участват ръководните кадри, те да ръководят проверяващите групи. По-конкретна и диференцирана трябва да стане помощта към партийните организации и изпълнителите.

С приетите решения усилията на партийните органи и организации се насочват за бързо преодоляване на посочените слабости и по-нататъшно повишаване ефективността на контрола и проверката на изпълнението. На всички органи и ръководства в селищната система се постави задача да оценят своята работа и приемат допълнителни мерки за поставянето ѝ в съответствие с високите изисквания на Дванадесетия конгрес на БКП за работа с критичните бележки и предложенията на трудещите се.

Атанас МАРКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

КАКВО ПРЕДЛАГА ПАРТИЗДАТ ПРЕЗ 1982 Г.

Централно място в тематичния план на издателството заемат трудовете на класиците на марксизма-ленинизма — **многотомни и еднотомни произведения на Маркс, Енгелс и Ленин,** произведенията на партийни и държавни ръководители — **нов том към многотомното издание на другаря Тодор Живков,** както и отделни негови речи, доклади и статии, **трудове на големия приятел на българския народ Леонид Илич Брежнев, еднотомник с произведения на Херберт Мис** — председател на Германската комунистическа партия.

Голяма част от плана се пада на **проблемите на партийната теория и практика,** разработвани от редакция „Партийно строителство" на издателството. В 25 заглавия, групирани в 6 поредици, са изследвани в теоретичен аспект и с оглед приложението им проблеми от ежедневната дейност на партийните органи и организации, споделен е наш и чуждестранен опит, предлагат се издания със справочен характер. **Колектив с ръководител М. Драганов** подготвя книга, в която се изследват въпросите: **партията в условията на научно-техническата революция; състояние и тенденции на научно-техническата революция в нашата страна; изменения в класово-професионалния състав на населението** и др.

Георги Бърдаров в книгата си **„Качество и ефективност на партийната дейност"** изследва комплексно теоретико-методологическите и организационно-методическите основи на качеството и ефективността на партийната дейност като цяло и на нейните основни видове. А **Димитър Димов** в **„Политически ръководител на трудовия колектив"** се спира на някои основни страни от дейността на ППО като ръководно политическо ядро на трудовия колектив. Тази книга и книгите **„ППО за повишаване на обществената производителност на труда"** от **Н. Винчев, „ППО като първообраз на трудовия колектив"** от **колектив с ръководител П. Русев, „Работата на ППО за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП"** от **колектив с ръководител Н. Иванов** са обединени в библиотеката „Политическо ядро, първообраз".

Поредицата **„Идеологическа работа: проблеми, опит"** включва подготвяната от **Ц. Куманов и Ив. Георгиев** книга **„Идеологическа дейност и научно-технически прогрес"**, от **Д. Томов — „Живецът на политическата дейност на партията"**, от **Хр. Ангелова — „Положителният опит в партийната работа"** и др.

Ценен за дейността на нашата партия е **опитът на братската КПСС.** В отделна библиотека под това заглавие съветски партийни дейци споделят богатия си опит в партийно-организационната дейност.

С успех продължава своето съществуване **„Библиотечка на партийния секретар"**, чийто четири книжки годишно разработват най-актуални проблеми, свързани с основните задачи, които решават партийните организации на съвременния етап.

В плана са включени познатите и търсени от читателите **„Наръчник на партийния групов отговорник"** и **„Справочник на активиста"**. Нов е справочникът **„Идеологическата работа в ППО"** от **Слав Тодоров.**

Планът включва доста заглавия по **проблемите на философията, социологията и научния комунизъм, по етика, естетика и атеизъм,** издания, които подлагат на остра критика съвременната буржоазна идеология и ревизионизъм. Попълват се поредиците „Хоризонти", „Епоха и култура", „Поколения".

За 100-годишнината на Георги Димитров се подготвят редица издания, от които на първо място ще споменем **първите томове от новото многотомно издание на неговите Съчинения,** колективния труд **„Георги Димитров — виден теоретик и революционер"**, тритомен сборник **„Спомени за Георги Димитров"** от негови съратници и съвременници, нови издания на научната и популярната биография и още други.

Планът съдържа много научни и научно-популярни изследвания по икономика, книги със спомени на дейци от периода на антифашистката борба, художествена литература и художествено-документални книги и биографии на изтъкнати дейци от съпротивата и др.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БЪЛГАРИЯ В ЕПОХАТА НА СОЦИАЛИЗМА

Златко Златев, Борис Матеев, Владимир Мигов

Настоящият очерк за социалистическа България е посветен на 1300-годишнината от създаването на българската държава и има за цел да разкрие най-близкото историческо минало на нашия народ — епохата на социалистическото строителство. Значително място в труда се отделя на изграждането на народнодемократична България. Разкриват се непосредствената подготовка, ходът и победата на Деветосептемврийското въстание, укрепването на народнодемократичната власт през първите месеци след победата и участието им във войната срещу хитлеристка Германия. Проследяват се изострянето на класовите противоречия и засилването на политическите борби между силите, обединени в Отечественияя фронт и опозиционните партии. Изясняват се ускоряването на революционнопреобразователния процес през 1947—1948 г. и подготовката на политически, икономически и социални условия за мащабното изграждане на социализма. Авторите разглеждат програмата за изграждането на социализма в България, приета от Петия конгрес на БКП, и нейното изпълнение през първите петилетки. В труда ярко се открояват историческото значение на Априлския пленум на ЦК (1956 г.) и ролята на генералния секретар на Българската комунистическа партия Тодор Живков за изработването и утвърждаването на априлската линия на партията. Очертано е и възходящото развитие на страната ни през годините след победата на социализма (1958 г.). В книгата се подчертава историческото значение на решенията на Десетия конгрес на БКП (1971 г.) и на приетите от него документи: новата Програма на партията, новата Конституция на НР България, Директивите за шестия петгодишен план.

ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Опит, изводи, проблеми

Сборникът, съставен от Руси Карарусинов, Евлоги Младенов и Васил Илчев, разглежда някои аспекти на положителния опит, натрупан в процеса на преустройството на идеологическата работа на партията. Авторите, между които са включени и секретари на окръжни и общински партийни комитети, на заводски и първични партийни организации, стопански дейци, пропагандисти и др., анализират и обобщават положителен опит, някои изводи и актуални проблеми и задачи на идеологическата работа в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Сборникът съдържа 16 статии. Той започва със статия на Димитър Петров, заместник-завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, по въпроса за преустройството на идеологическата работа на първичните партийни организации. През последните няколко години голям интерес представлява опитът на първичните организации в идейновъзпитателната работа. Прегледът на тяхната работа през първото полугодие на 1980 г. допринесе да се обогатят и затвърдят новият подход и новите критерии в тяхната идейновъзпитателна дейност. В сборника се разглеждат и въпросите за прилагането на научния подход в идеологическата практика, за комплексното планиране на идейновъзпитателната работа, за нейното привеждане в съответствие с критериите на новия икономически подход и неговия механизъм, за организацията и ръководството на идеологическата работа в селищната система, за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание и други.

ПЛАНИРАНЕТО НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Авторският колектив — М. Н. Марков, Станислав Войчев, Атанас Аладжов, Здравко Цветанов и Неделчо Вълев, разглежда в настоящия сборник методологическите основи на планирането на партийната дейност, анализира видовете планове, разкрива тяхната структура и съдържание. Особено внимание авторите отделят на проблемите, свързани с усъвършенстването на технологията и механизма на планиране, с качеството на плановете, организацията на тяхното изпълнение и ефективността на плановата дейност. Те подчертават, че съществен момент при усъвършенстването на партийното планиране е постигането на по-голяма комплексност, която да се съчетае с определянето на основното звено в работата на партийните органи и организации за постигане на целите и задачите за повишаване качеството и ефективността на икономиката, за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Книгата е предназначена за ръководни партийни кадри, за широк кръг активисти и членове на партията, които се интересуват от планирането на партийната дейност като средство за реализиране политиката на партията.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Панин, А. В., ДИАЛЕКТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛИЗМ И ПОСТПОЗИТИВИЗМ (Критический анализ некоторых современных буржоазных концепций науки), М., Изд-во Московского университета, 1981.

Книгата е посветена на критиката на постпозитивизма — сравнително ново направление в западната философска наука, дошло на смяна на логическия позитивизъм. Наред с критиката на постпозитивистките концепции в научното знание в книгата се правят опити за позитивно решение на редица актуални проблеми по методологията на науката от позициите на диалектическия материализъм.

НОРМАТИВНЫЕ И ДЕСКРИПТИВНЫЕ МОДЕЛИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ, редколегия: Б. Ф. Ломов, В. Ю. Крылов и др., Изд. „Наука", М., 1981.

Сборникът е съставен въз основа на материали от съветско-американския семинар „Нормативни и дескриптивни модели на процесите на вземане решения", състояла се през 1979 г. в Тбилиси. В статиите известни съветски и американски специалисти в областта на математическата психология се представят по широк кръг проблеми, свързани с изследването на процесите на приемане решения на различни равнища.

Дышлевый, П. С., Найдыш В. М., МАТЕРИАЛИСТИЧЕСКАЯ ДИАЛЕКТИКА И ПРОБЛЕМА НАУЧНЫХ РЕВОЛЮЦИЙ, Отв. ред. С. Б. Крымский, Изд. „Наукова думка", 1981.

В логико-гносеологически аспект се анализират съдържанието, структурата и механизма на революционните преобразования в естествознанието. Показана е ролята и мястото на материалистическата диалектика както в процеса на революцията в науката, така и във философския анализ на нейната същност и структура. Посочени са най-важните критерии за определяне на революционните преобразования в науката, разглеждат се тенденциите за по-нататъшного развитие на естествознанието.

Вайда, П., ОПАСНЫЙ ВРАГ (перевод с венгерского), М., Изд. „Международные отношения", 1980.

Известният унгарски журналист запознава читателя с много изтънчените средства, прилагани от агентите на ЦРУ при извършване на политически диверсии, техните методи за получаване на секретна информация, организацията на космическия им шпионаж и т. н.

Мельвиль, А. Ю., СОЦИАЛЬНАЯ ФИЛОСОФИЯ СОВРЕМЕННОГО АМЕРИКАНСКОГО КОНСЕРВАТИЗМА (Социальный прогресс и буржоазная философия), М., Политиздат, 1980.

Авторът анализира критически най-разпространените в САЩ консервативни социално-философски теории, разкривайки техните идейни източници и социална насоченост. Той показва как в условията на задълбочаване на общата криза на капитализма и изостряне на противоборството между двете световни системи широки кръгове на буржоазията се отказват от либералното украсяване на действителността и се обръщат към консервативната възхвала на устоите на капитализма.

Багриновский, К. А. и др., ИМИТАЦИОННЫЕ МОДЕЛИ В НАРОДНОХОЗЯЙСТВЕННОМ ПЛАНИРОВАНИИ, М., Изд. „Экономика", 1980.

Артур Киш, СОЦИАЛЬНАЯ СТРУКТУРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА (Мифы и реальность), Перевод с венгерского, Изд. „Прогресс", Л., 1981.

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot,

LIBRARY
APR 21 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

Partien zhi c

2

СОФИЯ, ЯНУАРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 2 ЯНУАРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Т. Живков — На дръзновена работа и борба за изпълнение на решенията на XII конгрес на партията 3

Уводна — Механизъм за нарастване на благата 18

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

И. Домусчиев — Забележителен строител на партията 26

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

М. Марков — Единоначалие и демократизъм в държавното и стопанското управление 35

* — Планирането — възлов проблем 44

Г. Карашмалъков — Общото и особеното в подхода 46

Н. Косев — Целенасоченост и комплексност 52

П. Караджов — Перспективна програма 56

И. Колев — Ролята на прогнозирането 58

Д. Колев — Контролът и актуализацията на плана 61

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

П. Русев — Отговорността е и идеологически проблем 63

Д. Петков — Главното поле за изява на боеспособността . . . 68

Digitized by Google

Д. Кралев — С измеренията на политическия подход 75
К. Димов — Трибуна на самочувствието и дълга 80
М. Лазаров — С амбиция за нови успехи 86
* — План на организация в бригада 88

Комунистът—нравствен образец

Ц. Серафимов — Себеотдаване 90

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Станоев — Комунистите от Острова на свободата 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2289. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 1. II. 1982 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

НА ДРЪЗНОВЕНА РАБОТА И БОРБА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА XII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

Слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ, произнесено на традиционната среща на Политбюро на ЦК на БКП със студентската младеж в Народния дворец на културата на 7 декември 1981 година.

Драги другарки и другари,

Голяма и светла традиция в социалистическа България стана честуването на 8 декември — Деня на българската студентска младеж. Всички ние с радост участвуваме в този празник, който със своята вдъхновяваща идейност и неповторима емоционалност все повече се превръща в празник на цялата наша младеж, на целия наш народ.

Позволете ми, скъпи другарки и другари, от името на Централния комитет на Българската комунистическа партия, на Държавния съвет и правителството на Народна република България да ви поздравя най-сърдечно по случай големия празник на българските студенти — 8 декември.

Честит празник, драги млади приятели!

Откровено казано, заедно с вас се вълнувам и аз. Вълнувам се, защото в тези празнични часове на традиционната среща на Политбюро с българското студентство съм отново сред вас. Вълнувам се, защото излизам да говоря от извънредно отговорна трибуна, и то не къде да е, а в Народния дворец на културата.

Нашата среща, драги другари, се провежда в края на една изключителна година, каквато беше за всички нас 1981 година. През тази година ние най-тържествено отбелязахме 13-вековния юбилей на българската държава, 90-годишнината от създаването на марксическа революционна партия в България, 25-годишнината от историческия Априлски пленум на Централния комитет на партията. Всичко това се превърна в ярка изява на нашия социалистически патриотизъм и интернационализъм, вдъхна ни нови импулси за труд и борба в строителството на зрелия социализъм.

Трудещите се у нас отбелязаха тези бележити събития с радващи успехи в изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на Бъл-

Digitized by Google

гарската комунистическа партия. А това е изключително важно, защото ние с основание определихме Дванадесетия конгрес на партията като конгрес с историческо значение. Конгресът анализира обстойно нашето развитие през изминалото десетилетие след приемането на Програмата на партията и на тази основа набеляза пред работническата класа, селскостопанските труженици и интелигенцията, пред целия народ стратегическите и тактическите задачи в изграждането на развито социалистическо общество до 1985 г. и в перспектива до 1990 година.

Ето защо и сега, в края на тази забележителна юбилейна година, ние съвсем основателно отново подчертаваме историческото значение на Дванадесетия конгрес на партията. Съвсем основателно отново се връщаме и към въпроса — как изпълняваме и как ще изпълняваме занапред неговите решения, защото от това зависи по-нататъшното успешно развитие на нашето общество, по-нататъшното издигане на материалното и духовното равнище на народа.

Аз съм информиран, че на вашите предпразнични срещи с членовете на Политбюро и с други партийни и държавни ръководители е била прочетена стенограмата на доклада, който изнесох на Националното съвещание от месец октомври тази година във връзка с изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на нашата партия. Очевидно това ми позволява сега да избягна повторното поставяне на въпросите и проблемите, които засегнах на съвещанието. Но това не означава, че имам намерение да изнасям нов подробен доклад. Още по-малко имам намерение да изнасям лекция, тъй като си давам сметка, че тук има преподаватели и професори, че тук присъствуват компетентни млади хора, а аз не съм нито преподавател, нито професор, за да изнасям лекция, а един от ръководителите на нашата партия и нашата държава. Затова днес ще се спра на някои проблеми на обществено-икономическото ни развитие, които по обясними причини не беше възможно, а и не беше необходимо да се поставят и осветлят всестранно на съвещанието. А доколкото ще засегна и някои въпроси, поставени вече там, ще ги разгледам в по друг аспект.

Първият въпрос, на който ще се спра, се отнася до самокритиката.

Вероятно при четенето на стенограмата вие добре сте почувствували, че докладът пред Националното съвещание е пропит от самокритика. Спомняте си и с каква откровеност ние говорим за омагъосаните кръгове, които сме длъжни да разкъсаме, за да изпълняваме успешно конгресните предначертания, за да ускорим нашето развитие напред. Това още веднъж потвърждава, че нашата партия независимо от постигнатите успехи не си затваря очите пред нерешените проблеми, пред трудностите и недостатъците, отнася се винаги трезво и самокритично към работата, към разглежданите въпроси. **Самокритика, самокритика и пак самокритика!**

Естествено възниква въпросът: защо беше необходимо след Дванадесетия конгрес на партията отново да се критикуваме и самокритикуваме? Не е ли излишно това, след като от трибуната на конгреса се отчете, че за едно десетилетие — от X конгрес, който утвърди новата Програма на партията, досега — ние фактически сме създали, образно казано, още една България. Това безспорно е голямо, историческо завоевание на партията, на народа. Или, с други думи, ние посрещнахме юбилейната 1300-годишнина от създаването на българската държава не с една, а с две България. И въпреки това на Националното съвещание ние подложихме на самокритика нашата работа във всички или в почти всички главни сфери на общественото ни развитие.

Digitized by Google

Не, другари, в случая няма грешка. Ние постъпваме съвършено правилно. Ние съзнателно акцентираме върху нерешените проблеми, върху недостатъците и слабостите, за да насочим вниманието и усилията на партията, на целия народ към тяхното разрешаване и премахване. Характерът на Българската комунистическа партия като направляваща и ръководна сила в нашата страна е такъв, че тя не може да се развива без самокритика. Ленин казва, че сериозността на революционната партия се проверява по нейното умение да се отнася самокритично към работата си, че партия, която не се самокритикува, се обрича на гибел. Социалистическа държава, която не се самокритикува, която премълчава трудностите и недостатъците, не разкрива и не използва всички резерви, не може успешно да се развива, тя също е обречена на провал.

Нашият собствен опит, особено след Априлския пленум на ЦК на партията от 1956 г., показа колко са необходими за развитието и на партията, и на страната критиката и самокритиката. Самият Априлски пленум беше пропит от самокритика и е пример на самокритично отношение на една комунистическа партия към нейната собствена дейност. И ако ние завоювахме исторически успехи след този пленум, няма никакво съмнение, че едно от решаващите условия за тяхното постигане беше самокритиката.

Следователно тук въпросът не е нито до мода, нито до хрумване, нито до увлечение. Става дума за дълбоката същност на партията, на социалистическата държава, за една от техните най-характерни черти. Въпросът е изключително сериозен и той засяга както партията като ръководна и направляваща сила, така и нашия социалистически строй.

През времето на Единадесетия до Дванадесетия конгрес ние проведохме няколко заседания на Централния комитет на партията, които бяха пропити от критика и самокритика. Във връзка с това искам да ви напомня за Юлския пленум на Централния комитет от 1976 г., на който подложихме на задълбочена и сериозна критика и самокритика недостатъците в различните сфери на нашето развитие. По същия начин постъпихме и на Националната партийна конференция през 1978 г. На Ноемврийския пленум на Централния комитет от 1980 г. ние отново с голяма откровеност разкрихме слабостите и нерешените проблеми. Самият Дванадесети конгрес на партията определи и обсъди проблемите, формира нашата стратегия и тактика за следващия период също от позициите на критиката и самокритиката. Ето защо беше напълно естествено и необходимо Националното съвещание, което се проведе след конгреса (имам предвид Октомврийското съвещание), да мине под знака на самокритиката.

Искам отново да повторя, **че критиката и самокритиката са изключително важен фактор, закономерност и движеща сила, без които не може да се решават големите и сложни въпроси на развитието на страната.**

Разбира се, ние знаем, че нашите врагове се възползват от нашата самокритика, за да чернят социалистическия строй. Враговете затова са си врагове — за да лаят срещу нас. Но, другарки и другари, дори нищо да не кажем за нашите слабости, те пак ще намерят повод, за да се опитат да ни очернят. Правдата на нашите успехи, правдата за предимствата на социализма пред капитализма е достатъчно голяма и, бих казал, ослепителна, тъй че няма защо да се плашим от пръските кал, които враговете се стараят да хвърлят върху нас. Ние винаги сме се ръководили, ще се ръководим и занапред не от това дали враговете ще се възползват или няма да се възползват от нашата самокритика. Ние се ръководим от необходимостта да осигурим във

Digitized by Google

всички сектори правилно провеждане и осъществяване на политическата линия, на стратегията и тактиката на партията за изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна.

Още един път искам да подчертая, **критиката и самокритиката са движеща сила на нашето развитие напред. Ръководство независимо от неговото равнище, което не овладее този велик инструмент, тази велика сила, не може да постигне големи и трайни резултати.** Напротив, може да се получи застой, може да настъпи разложение и т. н. Ето защо трябва от най-млади години у всекиго да се възпитава чувството за самокритичност като негово вътрешно чувство, като съществена черта на неговия стил на мислене и работа.

Следователно, драги млади приятели, ние трябва да бъдем подготвени за критика и самокритика и в бъдеще. Въпросът е от какви позиции критикуваме и се самокритикуваме. Нашата критика и нашата самокритика не са от позициите на черногледството, нито от позициите на застоя и провала. Напротив, нашата критика и нашата самокритика се опират на големите успехи, които постига нашата страна. Те са ярко доказателство, че нашият строй е жизнен, че той не търпи рутината и застоя. Никой не може да обвини Централния комитет на партията, че осъществява критика и самокритика от други позиции. Централният комитет правилно отчита постиженията, които народът ни завоюва под предводителството на партията. И същевременно той се ръководи единствено и главно от съображението как още по-добре да се обсъждат и още по-успешно да се решават сложните проблеми на изграждането на развито социалистическо общество, как още по-резултатно да се създават условия за все по-пълно и комплексно задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на народа.

Това е първият въпрос.

Вторият въпрос, който желая да засегна на тази среща, се отнася до противоречията в нашето общество.

Противоречия има в развитието на всички общества. Противоречия има следователно и в нашето, социалистическото общество. Както е известно, Маркс, Енгелс и Ленин доказаха, че обществото се развива именно по пътя на разкриването и преодоляването на социалните противоречия. Разбира се, ние добре знаем, че в капиталистическото общество противоречията са антагонистични, че противоречието между труда и капитала не може да бъде решено, ако не се ликвидира самият капиталистически строй.

Но, както казах, противоречия има и в нашето общество. В него също действуват обективни закони и закономерности, върху основата на които възникват и не могат да не възникват определени противоречия. Нашето общество също се развива по пътя на разкриването и преодоляването на тези противоречия. Независимо от нашето желание или нежелание тези противоречия се появяват обективно. Друг е въпросът, че те имат своя специфика, съществено се различават от противоречията, които действуват при капитализма.

Когато говорим за противоречията в нашето общество, ние например имаме предвид всички противоречия, наследени от миналото, които социализмът като първа фаза на комунизма не може изведнъж да преодолее. В това отношение вече сме постигнали много. Достатъчно е да напомня колко много направихме за преодоляване на противоположността, а след това и на съществените различия между града и селото, между умствения и физическия труд и т. н.

Освен това нашето общество, което сега се намира в етапа на изграждането на зрелия социализъм, се развива динамично, със стабилни и високи темпове във всички области чрез използване на по-

Digitized by Google

стиженията на научно-техническата революция. Това развитие също поражда свои противоречия, свързано е с тяхното разкриване и разрешаване. От друга страна не бива да се забравя, че социализмът, доколкото е победил само в една част от света, се сблъсква както с вътрешни, така и с външни противоречия, с противоречия между социалистическата и капиталистическата система.

Спомням си, беше време, когато някои философи дори отричаха наличието на социални противоречия в социалистическото общество. Даже и сега има учени, които още говорят под сурдинка за противоречия при социализма. С такива мнения ние не можем да се съгласим, защото самият живот потвърждава, че противоречия в нашето социалистическо общество има и сега. Разбира се, тези противоречия не са антагонистични и тяхното разкриване и преодоляване води не до ликвидиране на социалистическия строй, а напротив, до неговото укрепване. Защото те се разрешават върху неговата собствена основа, възникват, действуват и се разрешават в условия, когато основните интереси на обществото, на неговите социални групи съвпадат.

Централният комитет на нашата партия е отдавал и отдава голямо значение на противоречията у нас, постоянно се стреми да ги разкрива, своевременно да ги изучава и да набелязва комплексни мерки за тяхното последователно преодоляване. Ние се ръководим от разбирането, че това е съществена предпоставка за правилно определяне и осъществяване на генералната линия, на стратегията и тактиката на партията.

Не случайно философите казват: противоречието, неговото преодоляване води напред. И нашата задача като дейци, независимо от това на какво равнище и в кой сектор работим, е да разкриваме назряващите противоречия, да вземаме необходимите мерки и да създаваме съответните предпоставки и условия за тяхното преодоляване.

Следователно за нас като партийно и държавно ръководство, като партия и като общественост е изключително важно добре да си даваме сметка за действуващите социални противоречия, своевременно да ги разкриваме и да правим всичко възможно за тяхното преодоляване.

В доклада пред Октомврийското съвещание, със стенограмата на който вие сте запознати, не се говори за противоречия. По същество обаче там се предлагат подходи и се набелязват мероприятия за различните сфери, които са насочени към преодоляване на противоречията в нашето развитие.

По отношение на социалните противоречия са възможни по принцип два подхода.

При единия усилията се насочват към премахване на последствията от действието на даденото противоречие или към намаляване на неговото отрицателно въздействие.

На Дванадесетия конгрес на партията ние не постъпихме по този начин.

Защо?

Защото си давахме сметка, че не е достатъчно да се води борба само за ограничаване на отрицателните последици от дадено противоречие, че тази борба не се изчерпва само с отстраняването на едни или други конкретни отрицателни последици.

Защото — и това е главното — да се води борба срещу отрицателните последици, без да се разрешават самите реални противоречия, означава да се отстраняват само следствията, като се запазват най-дълбоките причини, които са ги породили.

Затова ние приложихме другия подход — **без да подценяваме нито за миг работата за ограничаване на отрицателните въздействия от**

Digitized by Google

едни или други противоречия, се заехме с решаващото, а именно с преодоляването на самите противоречия, които пораждаха отрицателни последствия. Освен това си давахме сметка, че за разрешаването на противоречията са необходими не частични мерки, а цялостен, **комплексен подход,** който да обхване всички техни страни и действия.

Ето този е дълбокият смисъл на новите теоретически разработки и на набелязаните от Дванадесетия конгрес на партията практически задачи.

Да вземем такива проблеми като проблемите за материално-техническата база на развития социализъм, за социалистическата собственост на сегашния етап, за съотношението между централизма и децентрализма в социалното управление, за икономическия подход и неговия механизъм и т. н. Тук в хода на нашето социално-икономическо развитие назряват и се появяват нови противоречия, възниква борба между новото и старото. Необходимостта да се разкрият и преодолеят тези противоречия беше изходно положение, основа за набелязване на стратегическите и тактическите задачи от страна на Дванадесетия конгрес. На Националното съвещание от месец октомври тази година те бяха дешифрирани по-конкретно с оглед да се мобилизират партията и широките народни маси за последователно провеждане на конгресните решения в живота.

Да вземем няколко примера.

Вие вече сте запознати с разработките на Дванадесетия конгрес за социалистическата собственост **и по-специално за собственика и за стопанина на тази собственост.** Собственик на социалистическата собственост в България е държавата, по пълномощие и като представител на народа. Стопанин на социалистическата собственост са съответните производствени колективи, трудещите се, които работят в стопанските организации и използват и стопанисват тази собственост.

Има ли противоречия между собственика на социалистическата собственост в лицето на държавата, която изпълнява поръчението на милионите хора в нашата страна и действува от тяхно име, и стопанина на тази собственост в лицето на производствените колективи, на тия, които участвуват в тях — работници, специалисти, ръководители и т. н.?

Да, има и те възникват върху основата на закономерности, действуващи на сегашния етап от нашето развитие.

Защото взаимоотношенията между държавата и трудовите колективи не са нещо неизменно, нещо веднъж завинаги дадено. Коренните интереси и на държавата, и на трудовите колективи съвпадат, те изискват да се укрепва и обогатява социалистическата собственост. Ето защо между тях няма място за антагонистични противоречия.

Същевременно всяка една от страните на тези взаимоотношения се развива и обогатява, а това поражда едни или други противоречия. В определени периоди някои функции на държавата по необходимост се простираха повече или по-малко и върху непосредственото управление на собствеността. По-късно и от гледна точка на развитието на собствеността — държавна и кооперативна, и от гледна точка на общото развитие на нашето общество се създаде обстановка, в която възникнаха противоречия между тези функции на държавата и необходимостта колективите да управляват непосредствено собствеността, сами да я стопанисват с максимална ефективност. Както е известно, с течение на времето това се превърна в голям недостатък, който влезе в разрез с принципа на демократическия централизъм.

Но може ли независимо от тия противоречия да се постигнат успехи в работата? — Не, не може! Могат ли обаче тези противоречия да доведат до деформации? — Могат! По тия въпроси се говори и на Два-

Digitized by Google

надесетия конгрес, говори се и на Националното съвещание. Някои може би смятат, че тези противоречия биха могли да се преодолеят например по пътя на ограничаване функциите на стопаните. Други са склонни да свеждат тази задача до частични мерки например до повишаване само на съзнанието на трудещите се, до засилване на възпитателната работа и така нататък. Явно е, че такъв подход е недостатъчен. Той не държи сметка за характера на противоречията, за тяхното цялостно действие и проявление.

Правилният подход към тези противоречия изискваше да се изясни какви са правата, задълженията и задачите на държавата като собственик и на трудовите колективи, които стопанисват социалистическата собственост. Държавата има задължението да развива и умножава тази собственост, за да се гарантират основните баланси на страната, за да се осигурява непрекъснато повишаване на материалното и културното равнище на трудещите се. Сега ние установяваме порядък, при който функциите на държавата няма да се простират върху непосредственото управление на собствеността. Във връзка с това набелязваме съответни мерки, за да се даде пълна възможност на трудовите колективи да стопанисват социалистическата собственост, с максимална ефективност да я умножават и развиват едновременно и в интерес на държавата, на народа и в свой собствен интерес. Това ние вършим върху основата на ленинския принцип на демократическия централизъм.

Следователно на Дванадесетия конгрес и на Националното съвещание през т. г. ние не се ограничихме само с последствията от тези противоречия. **Ние ги разгледахме цялостно в тяхното движение и развитие, набелязахме комплекс от мероприятия — икономически, политически, финансови, организационни, възпитателни и т. н., за тяхното преодоляване.** По такъв начин ние, от една страна, уточняваме и усъвършенстваме функциите, задълженията и правата на държавата като собственик на социалистическата собственост по пълномощие на народа. От друга страна, издигаме ролята на трудовия колектив, неговата самоинициатива, разширяваме и укрепваме икономическия демократизъм. Тези решения ни дават възможност да търсим най-добро съчетаване на интересите на държавата, на народа с интересите на всеки трудов колектив, на всеки трудещ се в Народна република България.

Или да вземем например **противоречието между новите високи изисквания, които изграждането на зрелия социализъм предявява по отношение на производителните сили и обществената производителност на труда, от една страна, и достигнатото у нас равнище на материално-техническата база, от друга.** В какво се проявява то? В това, че материално-техническата база при сегашното си равнище на развитие не дава възможност за пълно изграждане на зрялото социалистическо общество, за цялостно разкриване на предимствата на зрелия социализъм и особено за постигане на обществената производителност на труда, по-висока от тази при капитализма. Тя не осигурява още всички необходими условия за високо задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на хората.

Това противоречие може да бъде преодоляно чрез изграждане на материално-техническа база, която да бъде адекватна на развитото социалистическо общество. Ето защо Дванадесетият конгрес набеляза основните насоки и задачи за изграждането на собствена материално-техническа база на развития социализъм чрез внедряване на постиженията на научно-техническата революция и особено на комплексната автоматизация, а също и чрез комплексна механизация и широко използване на нашия и чуждестранния челен опит.

Digitized by Google

Или да вземем например **противоречието между централизма и децентрализма в управлението на нашето общество.** Ние изграждаме развития социализъм върху ленинския принцип на демократическия централизъм. Това е за нас непоклатима основа, върху която и занапред ще ръководим и изграждаме цялата обществена система. Но този принцип не е замръзнал, той непрекъснато се развива и обогатява съобразно с конкретните условия. Необоснованото засилване на централизма за сметка на децентрализма и обратно — на децентрализма за сметка на централизма, може да нанесе голяма вреда. Ето защо партията се стреми на всеки етап да намира най-правилното съотношение между централизма и децентрализма, да развива и обогатява тяхното единство.

Какви мерки набеляза Дванадесетият конгрес за преодоляване на това противоречие? Конгресът отчете измененията, които настъпиха у нас в икономиката, в политиката и в другите сфери, и утвърди значителни мероприятия за повишаване самоинициативата на предприятията, на трудовите колективи, на селищните системи, на всички низови звена. Усъвършенстването на планирането върху основата на новия икономически подход и неговия механизъм, издигането на ролята на насрещния план с активното участие на трудовите колективи, внедряването на новия тип бригадна организация на труда и т. н. — всичко това ще съдействува за усъвършенстване на социалното управление у нас, за по-нататъшно разгръщане на социалистическия демократизъм.

Естествено възниква въпросът — означава ли разкриването на дадени противоречия и осъществяването на комплексни мерки за тяхното преодоляване, че занапред в нашето общество няма да възникват нови противоречия? Не, другари, ликвидирането на дадено противоречие не означава изчезване на противоречията при социализма. Защото противоречията постоянно се възпроизвеждат било в една или друга сфера, било в една или друга форма.

Да вземем например **държавната и кооперативната форма на социалистическа собственост.** Имаше ли между тях противоречия? Имаше. Поради редица исторически причини равнището на обобществяване на средствата за производство в селското стопанство далеч отстъпваше на равнището на обобществяване в държавната собственост. Материалната база на кооперативната собственост изоставаше в сравнение с тази на държавната собственост и така нататък. Тези противоречия, от една страна, са на път да се преодолеят благодарение на развитието на държавната собственост и на нейната по-висока степен на концентрация и, от друга, благодарение на постоянното издигане на равнището на обобществяване на средствата за производство в селското стопанство чрез развитието на аграрно-промишлените комплекси. Но и тук, когато процесът на сближаване и взаимно проникване на двете форми на собственост достигна до много напреднала степен, възникна ново противоречие — противоречието между собственика и стопанина на социалистическата собственост, за което говорих преди малко, и т. н., и т. н.

Да вземем друг въпрос — **за бригадната организация на труда,** която при сегашните условия на развитие на материално-техническата база се оказва изключително необходима. Можем ли да смятаме, че в бъдеще, когато приведем цялата икономика върху основата на комплексната автоматизация, сегашната бригадна организация ще се запази, че няма да възникнат противоречия между нея и новото равнище на производството. Не, не можем, защото и тази форма на организация на труда на определен етап ще влезе в противоречие със съществуващото равнище и с новите изисквания на производството и на икономиката като цяло.

Digitized by Google

Следователно в нашата работа — и теоретическа, и практическа, ние последователно изхождаме и ще изхождаме от положението, че в живота възникват и не могат да не възникват противоречия, които произтичат закономерно от природата на новите обществени процеси и явления, от възходящото развитие на нашето социалистическо общество. Тези противоречия имат обективен характер и те не трябва да се отричат или да се пренебрегват, да се бяга от тях, а навреме да се разкриват, осъзнават и разрешават.

Както вече подчертах, ние така постъпваме и това е очевидно един от „секретите" за жизнеността и плодотворността на ленинската генерална априлска линия на нашата партия.

Но, другарки и другари, освен противоречията от обективен характер са възможни и такива противоречия, които не произтичат закономерно от същността на новите процеси и явления в развитието на социализма, които се дължат предимно на слабостите или пропуски в дейността на определени звена при провеждането на партийната политика. Тези противоречия са от **субективен характер.**

Да вземем въпроса за здравното обслужване на населението. Този въпрос се разгледа и на Дванадесетия конгрес, той беше поставен и на Националното съвещание. Има ли в здравната сфера противоречия? Има, другари. Вярно е, че успехите на нашето социалистическо здравеопазване са големи: ние застанахме на едно от първите места в света по брой на лекари и медицински сестри на 1000 души от населението; разполагаме с развита здравна мрежа, с известни и зад граница медицински специалисти и т. н. Не е тайна обаче, че равнището на здравното обслужване далеч изостава от потребностите на населението. Това може да се обясни и с изоставането на базата и на други фактори, които не зависят от кадрите, работещи в тази област. Но трябва да кажем, че в здравното обслужване има сериозни субективни причини за възникването на тези противоречия. Затова на Националното съвещание така остро беше поставен въпросът да се използват всички възможности, за да се преодолеят в перспектива тези противоречия, а още през идущата и следващите години да започне пълноценното използване на създадената вече у нас здравна база и да се извърши прелом в начина на здравното обслужване на населението.

Или да вземем **правните услуги.** В тази област имаме безспорни успехи. И тук в резултат преди всичко на субективни причини възникнаха противоречия, които трябва на всяка цена да преодолеем. Неоснователно хиляди хора се разкарват, губи им се времето, не винаги въпросите се решават в пълно съответствие с изискванията на нашите закони. Съдилищата и цялата правна система далеч не осъществяват своята основна функция, а именно да укрепват нашия социалистически строй. Вместо да бъдат центрове за възпитание на хората, правните институции в много случаи им нанасят морални травми. Подобно е положението и с административните услуги и т. н.

С тези примери, млади другари, искам да подчертая, че у нас има противоречия, които се пораждат не само от действието на обективните закони на обществено развитие. Има и противоречия, които се дължат на субективни причини, на грешки и недостатъци, на неправилен стил на работа и ръководство от страна на субективния фактор, от страна на ръководни кадри, на отделни институции. Този вид противоречия, породени от проявите на субективизъм, ни нанасят огромна вреда и те също така трябва решително да се преодоляват. Защото субективизмът неизбежно изостря съществуващите противоречия, води до своеволия, до деформации. Трудностите в нашата работа идват не само от това, че при социализма има противоречия, които

Digitized by Google

възникват върху основата на неговите обективни закономерности. Трудностите идват и от страна на субективния фактор, ако той не се съобразява с реалните противоречия, ако не съумява своевременно да ги разкрива и преодолява.

Именно затова характерна черта в подхода на нашата партия при ръководството на социално-икономическите и духовните процеси е, че тя не само отчита съществуването на всички тези противоречия, но и не допуска те да загниват, да се превръщат в източник на социални извращения и сътресения. **Това е историческо завоевание, крупна придобивка на априлска България. Ето защо ние трябва и занапред да провеждаме последователно линията на партията за съобразяване с изискванията на обективните закони, да издигаме равнището на работа в различните звена на субективния фактор, да подобряваме техния стил и методи на дейност. Ние и занапред трябва да повишаваме творческата роля на субективния фактор, да засилваме неговата способност да анализира вярно реалните процеси и явления, да разкрива навреме появилите се противоречия, да мобилизира трудещите се за тяхното своевременно разрешаване.**

Следващият въпрос, който искам да засегна, е за присвояването.

Имам предвид присвояването в смисъл на разпределение на създадените в процеса на производството блага. Има ли присвояване на блага в социалистическото общество, така, както има при капитализма?

Има, другари. И у нас има присвояване, и в капиталистическото общество има присвояване. Но разликата, както казва народът, е от земята до небето.

Както знаете, в условията на един завод се създава чиста продукция, а в мащабите на страната — национален доход. Известно е, че национален доход се създава там, където има производство на материални блага. Национален доход се създава и при капитализма. **Целият въпрос е, как се разпределя този доход, кой го присвоява. Ето проблема над проблемите!** При капитализма лъвският пай от новосъздадения доход се присвоява от капиталистите, а при социализма той изцяло отива за трудещите се, за народа.

Как се разпределя националният доход у нас?

Около 25 на сто от него отиват за създаването на нови мощности, за увеличаване на материално-техническата база на възпроизводствения процес. Трябва да кажем, че след Априлския пленум имаше и периоди, когато тази част надминаваше 25 на сто, дори стигаше до 30 на сто. Останалите 75 на сто от националния доход отиват за фонд „Работна заплата“, който се разпределя според количеството и качеството на вложения труд, и за обществените фондове, които се ползват от всички граждани на страната.

Такъв е начинът на разпределение на националния доход в България. Първият източник на доходите на трудещите се е възнаграждението, което се получава съгласно социалистическия принцип на разпределение или, както още се казва, заплатата. Вторият източник, това са обществените фондове за потребление. На тази основа се образуват реалните доходи на всеки граждани.

Когато нашата партия беше в опозиция и се бореше за смъкване на капиталистическия строй, тя ясно и категорично заявяваше, че ние се борим за комунизъм, за общество, в което всеки човек ще работи според своите способности и ще получава според своите потребности. А за да се постигне това, трябва да се ликвидира експлоатацията на човек от човека, да се изгради новото, комунистическото, общество, в което ще царува комунистическа справедливост.

Digitized by Google

Както добре знаете, другари, комунистическият принцип на разпределение „от всеки според способностите — всекиму според потребностите", ще може да се прилага във втората, във висшата фаза на комунистическото общество, когато ще бъдат създадени необходимите материални и духовни предпоставки. Сега ние изграждаме материално-техническата база на първата фаза на комунизма. Освен това при социализма обективно действува законът за стойността и съществуват стоково-парични отношения, макар и качествено различни от тези при капитализма. Следователно през първата фаза на комунистическото общество още няма обективни предпоставки за производството на толкова и такива материални и духовни блага, че всеки член на обществото да задоволява всестранно и напълно своите потребности.

Пита се тогава: не сме ли лъгали работническата класа, трудещите се, когато говорехме за справедливост, за социално равенство? Не! Не сме ги лъгали. Защото ние още сега осъществяваме това съкровено въжделение на човечеството — равенството на всички хора в труда.

В какво се изразява равенството на сегашния етап? Това е равното право на всеки член на обществото да работи и да получава според количеството и качеството на вложения труд. Друго равенство, друг, по-справедлив принцип на разпределение няма и не може да има на този етап. И не случайно на Дванадесетия конгрес, когато се занимахме с въпроса за усъвършенстуването на разпределителните отношения у нас, отново се подчерта, че **главният източник на доходите на трудещите се трябва да бъде възнаграждението, което те получават според количеството и качеството на своя труд.**

Няма нито една капиталистическа държава в света, която да разпределя така справедливо своя национален доход. Само социалистическа страна, само новият, социалистическият, строй, ликвидирайки експлоатацията на човек от човека, създава възможност да възтържествува принципът на равенството — всеки да има реално право на труд, всеки да получава според една и съща мярка, според количеството и качеството на вложения труд. И това е огромно наше завоевание!

Но въпросът не се изчерпва и не може да се изчерпи само с труда на отделния човек. Трудещите се не работят изолирано един от друг. В завода например всеки работи в бригада и неговата заплата неизбежно ще зависи не само от личния му труд, но и от резултатите, постигнати от работата на цялата бригада. Но и бригадата не работи изолирано. Тя също е част от трудовия колектив на целия завод. По такъв начин добрата работа на бригадата зависи и от работата на целия завод, а и резултатите от работата на завода зависят до известна степен от работата на целия комбинат или обединение. От друга страна, резултатите от работата на обединението или комбината зависят от това, как се работи в национален мащаб, какви са резултатите на националната икономика. По такъв начин в условията на социализма всеки гражданин неизбежно и закономерно **се политизира**, живо се интересува и не може да не се интересува от това, което става в страната, от развитието на народното стопанство, на обществото като цяло. **Социалистическият принцип на разпределение споява в едно единно цяло всички членове на обществото.**

Разбира се, сред милионите хора у нас има и такива, които само недоволствуват, само искат, без да дават и влагат онова, на което са способни. Но огромната част от нашия народ е въвлечена в производствения и възпроизводствения процес, активно участвува в политическия и идеологическия живот на страната, дава своя принос за изграждането на развитото социалистическо общество в Народна република България.

Digitized by Google

Може Тодор Живков и кой и да е друг партиен и държавен деец да произнася речи, да призовава към труд, към производствена активност и така нататък. Но ако ние не прилагаме правилно социалистическия принцип на разпределение според количеството и качеството на вложения труд, ако не се съобразяват основните положения за правата, социалната справедливост и равенството на хората със сега действуващите обективни закономерности и съществуващо равнище на материално-техническата база, тези речи няма да имат никакъв ефект. А, както казах, реалната заплата зависи от работата и на отделния работник, и на бригадата, и на завода, и на комбината, и на държавата, и на правителството. И, разбира се, не на последно място зависи от работата на Централния комитет на партията, от неговия щаб — Политбюро.

Какъв е изводът, другари? На този етап няма и не може да има друго равенство, каквото някои очакват — ботевградската баница да се реже на равни парчета. Това не може и няма да стане. Баницата ще делим не на равни парчета, не по равно, а според заслугите на всеки, който е участвувал в нейното приготвяне. Друг начин няма. Разделим ли я по равно, няма да има никакъв социализъм, а след това и никакъв комунизъм. Ето, в това е проблемът. Както виждате, той е ясен и прост. Приемем ли другото, ще въведем уравниловка, ще изпаднем в аскетизъм, в казармен комунизъм и т. н. А примери в това отношение има в някои страни.

Следователно задачата е всеки млад човек добре да разбере, че той трябва да се труди, че той не може да вземе колкото си иска от ботевградската баница, а ще получи съответна част в зависимост от своя личен принос.

Не е нужно да се доказва, че колкото по-добре се подготвите вие като млади специалисти, колкото по-добре овладявате професията, която сте избрали, толкова по-пълноценно и ефективно ще можете да се реализирате в живота и толкова по-голям ще бъде вашият дял в създаването и разпределението на новите блага. И не случайно ние сега преустройваме цялата образователна система върху основата **да се придобива професия.** Но някои ще кажат: не противоречи ли тази образователна система на схващането на Енгелс, че в бъдеще всеки трябва да бъде подготвен да упражнява широк кръг професии. Не, не противоречи.

Системата на образованието, която сега изграждаме, дава възможност нашата младеж да придобива професия с широк профил с оглед да може по-нататък да се специализира в съответния сектор на работа. Такова е предназначението на третата степен в средното и висшето училище. Не създаваме ли по такъв начин тесни специалисти? Не, другари. Другите две степени на образователната система са предназначени да подготвят нашата младеж като високообразована, културна и идейно закалена.

Разбира се, образователната система у нас тепърва ще се усъвършенствува. Но още сега нейната основна цел е да подготвя многостранно развити хора, културни, знаещи, можещи, с придобита професия, способни да се реализират пълноценно в труда и живота. Представете си, че млад човек е завършил за инженер, отива в завода и става командир в производството. Но какъв командир ще бъде той, ако не е придобил солидни знания, ако не е професионално подготвен за това? Както виждате, въпросът за придобиване на професия, за получаване на практически знания и умения наученото да се прилага в практиката е изключително важен.

Напоследък бях на посещение в Габрово и в Русе, посетих и висшите технически институти в тях. Може да се даде най-добра оценка

Digitized by Google

и да се изкаже похвала за работата на двата института, за техните постижения в обучението на студентите, за извършването на научни изследвания и създаването на нови технологии и т. н. Всичко това е прекрасно. И когато бях там, поздравих другарите. Но ние трябва да бъдем реалисти. Материалната база в института в Габрово и в института в Русе е почти занаятчийска, далеч от съвременните постижения на научно-техническата революция. Вината не е в Министерството на народната просвета, нито в съответните висши учебни заведения. Вината е наша. Защото не може студентите да се подготвят за утрешния ден, ако те не се обучават в база, съоръжена с електронноизчислителни машини, с модерни научни прибори и апаратура, с цехове за експериментиране и пр. Те трябва да се готвят не за днешния ден, а най-малко за 4—5 години напред. Следователно във висшите технически институти трябва да изградим съвременна база. Аз не съм ходил във Висшия машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин" в София. Казват, че там се работи добре в това отношение. Каня се да ги посетя.

Ние, в Политбюро, разгледахме тези въпроси и решихме, че висшите технически институти, а също и Софийския университет ще трябва да се оборудват със съвременна техника, за да могат те самите да създават нови технологии и да стават опора на научните звена, които работят в различни отрасли и производства, за да могат студентите в тях да получават солидна подготовка. Същото се отнася и до оборудването на съответните институти при Българската академия на науките. Ние на сегашния етап нямаме възможност да оборудваме всички институти и научни звена в страната. Но тези можем. Това са само няколко технически института. Сега имаме само отделни институти, които са оборудвани съвременно. Един от тях е Институтът по корабостроене във Варна. Не е лошо да се отиде да се види какво представлява той. Може би не всичко там е решено, аз не съм специалист, но ние вече сме в състояние да строим кораби, които да бъдат конкурентноспособни на всички пазари. Необходимо е да имаме няколко института на такова равнище, да ги превърнем в модерни центрове за създаване на нови технологии, за да може рязко да повишим и подготовката на кадрите.

Но веднага възниква и друг въпрос — за тези, които преподават. Ние високо ценим и уважаваме труда им, но очевидно мнозина от тях имат нужда от преподготовка, за да отговорят напълно на новите насоки и изисквания, които поставяме пред висшите учебни заведения. Те самите трябва добре да познават и да боравят с новата модерна техника, да бъдат напълно подготвени както за въоръжаване на студентите с професия, така и за разгръщане на научноизследователската работа, за създаване на нови технологии и т. н. При сегашното положение много от тях няма да могат да се справят с тези задачи и следва да се извърши своевременно преподготовка. Искам добре да бъда разбран. Не смятам, че те са виновни. Друга е сега материалната база, други са начините и изискванията към преподаването. Изменим ли базата, трябва качествено да се измени и преподаването.

Минавам към следващия въпрос — **за голямата и „малката правда"**. Някои може би ще кажат: докога ще говорим за тази голяма и „малка правда". Впрочем аз въведох тези понятия преди години на едно събрание на Съюза на българските писатели. И оттам тръгнаха тези изрази, възприеха се и широко се използват.

Какво имах предвид, когато си послужих с тези изрази?

Имах предвид реалната, противоречива действителност в социалистическото общество.

Какво означава голямата правда?

Digitized by Google

Това означава, че у нас е ликвидирана експлоатацията на човек от човека, ликвидирана е безработицата, създадени са нов тип отношения между хората, отношения на дружба и взаимна помощ. Това означава, че у нас се прави всичко в името на човека, за благото на хората, за все по-пълното задоволяване на нарастващите материални и културни потребности на народа.

Ето я, другарки и другари, голямата правда за нашия строй. Ето кое главно характеризира нашето общество. Такава правда няма и не може да има в никоя капиталистическа страна. Експлоатацията на човек от човека, инфлацията, безработицата и несигурността в утрешния ден — такава е голямата правда на капиталистическия строй.

Но когато говорим за голямата правда у нас, ние не си затваряме очите пред проявите на така наречената „малка правда" — пред кражбите, бюрократизма, подмазвачеството, ходатайствата, разхищенията и т. н.

Ето защо, другари, ние няма да можем да възпитаваме правилно младото поколение, ако още от училищната скамейка — от пионерската възраст до последния клас на средното училище — говорим само за голямата правда и не казваме, че наред с нея съществува и не може да не съществува и „малката правда". Може ли изобщо на сегашния етап от развитието на нашето общество, когато действува Законът за стойността, когато има стоки, има пари, има стоково-парични отношения и пр., когато всеки — от обикновения гражданин до председателя на Държавния съвет, — за да пие една лимонада, трябва да плаща, с изключение на официалните обеди и вечери, които не зная кой плаща, да не съществува „малка правда"? Щом има стока, щом има пари, щом има стоково-парични отношения, ясно е, че ще има хора, които да се отклоняват от социалистическите принципи и морал, ще има хора, които ще се опитват да крадат. Щом 48 на сто от труда в материалното производство е все още ръчен, ясно е, че ще има хора, които ще бягат и ще търсят на баницата мекото, ще прибягват до ходатайства и ще намерят и такива, които ще се поддават на тези ходатайства.

Значи „малката правда" съществува, тя също е реалност. Ние обаче не сме пасивни, водим война срещу проявите на „малката правда". Това не е голо заявление. Нашата конституция защищава социалистическия строй, социалистическата собственост, социалистическата нравственост. Цялото наше законодателство се изгражда и ще се изгражда на тази основа. Контролните органи, държавният и народен контрол, органите на МВР, на съда и Прокуратурата се борят и ще се борят срещу „малката правда". Обществените организации също са призвани да водят борба и воюват с „малката правда". Нашата идеологическа и възпитателна работа е насочена към това и ще продължава и в бъдеще да воюва срещу подобни прояви, ще разкрива техните корени, ще търси пътища за тяхното преодоляване.

Такава е нашата позиция, тя е позиция класова, марксистко-ленинска. Тази позиция е залегнала и в решенията на Дванадесетия конгрес. Преустройството, което извършваме в нашата икономика, или внедряването на така наречения нов икономически подход и икономически механизъм, до голяма степен ще удари с икономически средства върху „малката правда", ще намали и не може да не намали нейните прояви.

Ето вземете например въвеждането на конкурсното начало. Нашата партия има ясни постановки по този въпрос. Постепенно навсякъде на ръководна работа ще се постъпва с конкурс.

Известно е, че разработването и осъществяването на кадровата политика в страната е грижа и задължение на нашата партия. Какво ще бъде положението при конкурсното начало? Имаме например пет кан-

Digitized by Google

дидати за даден пост. Каква е тук ролята на партията? Нейно задължение е да провери какъв е политическият и нравствен облик на тези хора. Ако някой от тях се окаже нечестен, то тя ще трябва да предупреди, че той не бива да бъде допуснат до конкурса. Тогава останалите четири ще трябва да се състезават. А, както знаете, да се състезаваш, това не е лесна работа, ще трябва да докажеш какви качества притежаваш и дали си годен за дадения пост, за дадена работа. Такава ще бъде и друга не може да бъде практиката в нашето общество.

Или да вземем например бригадната организация на труда. Щом като бригадата е поставена на стопанска сметка и самоиздръжка, ясно е, че никой вече няма да може да задължи бригадира да взема в своята бригада този или онзи работник. Ако той е лентяй, ако той не е квалифициран или не се старае да се квалифицира, то тогава ще трябва някой друг да работи заради него и в резултат бригадата ще получава по-малко възнаграждение. Коя е тази бригада, която ще се съгласи да плаща на лентяи, на хора, които не желаят да се квалифицират?! Кой е този цех, който ще се съгласи да се плаща на инженер, който не е подготвен и само се мотае сред машините?! Та нали при сегашната нова постановка, в условията на новия икономически подход ще трябва някой да плаща, и то от джоба на другите.

Не искам да твърдя и не твърдя, че всички мерки, които вземаме и ще вземаме, ще ликвидират с един замах тези отрицателни явления. Това не може да стане. Ние не сме доктринери, ние си даваме сметка, че има условия за съществуването на „малката правда". Необходимо е време, за да се премахнат тези условия. Но това не означава, че ние се примиряваме с проявите на „малката правда". Не, ние водим и трябва да водим борба срещу нея.

И ето, тук именно е ролята на Комсомола, ролята на цялата наша образователна система. **Нужно е да се възпитава младото поколение в името на голямата правда.** Това е правилно, това е необходимо. Но трябва също така да се казва, че наред с нея съществува „малка правда", да се посочва в какво тя се проявява, кои са нейните корени и какво трябва да се направи за нейното ликвидиране. Младото поколение трябва да бъде имунизирано срещу „малката правда", да има свои критерии при оценката на нейните прояви и да бъде готово за борба срещу тях. Ето това е изключително важна задача. И ние сме убедени, че нашият Комсомол, нашата образователна система ще я изпълняват добре. **Ние разчитаме на нашата прекрасна младеж, за да водим енергична и безкомпромисна борба с отрицателните явления в нашето общество, за да обогатяваме и умножаваме голямата правда на социализма.**

●

След това другарят Тодор Живков се спря на някои актуални въпроси на международното положение.

В края на своето слово той поздрави отново студентската младеж, пожела ѝ нови успехи в ученето и труда, в личния живот.

(Словото на другаря Тодор Живков, изслушано с голямо внимание, бе често прекъсвано и изпратено с продължителни ръкопляскания и с възгласи „БКП. БКП", „С БКП напред!", „Където партията — там и ние!")

Digitized by Google

МЕХАНИЗЪМ ЗА НАРАСТВАНЕ НА БЛАГАТА

Утвърден е Правилникът за икономическия механизъм, който ще действува през осмата петилетка. С него се изпълни конгресното решение — от икономически механизъм за стопански организации да се създаде икономически механизъм, който да обхване в едно цяло и взаимно да обвърже дейността на министерствата, селищните системи, стопанските организации, предприятията и бригадите върху основата на икономическия подход. Осъществявайки приемственост в дългогодишната работа на партията по реализирането на априлската икономическа стратегия, **новият икономически механизъм обобщи всички положителни и доказали своята жизненост методи и средства, водещи към претворяване в дела на конгресните решения** в областта на общественото производство и жизненото равнище.

Разучаването и комплексното внедряване на новия икономически механизъм сега е първостепенна задача на партийните, обществените, държавните и стопанските органи и организации. Необходимо е всички трудещи се да разберат икономическия и политическия замисъл на новите документи, стимулите, които те създават за активен и творчески труд, за създаване на повече и по-висококачествени блага за обществото. Това налага утвърдените мероприятия за разясняване и изучаване постановките на механизма с решението на Секретариата на ЦК на БКП и Министерския съвет да се съчетаят с разработването на насрещните планове на колективите, с разработването на вътрешните нормативни уредби на стопанските организации и техните поделения.

Широки възможности за разгръщане на творчеството и самоинициативата на трудещите се създава новото, **по-правилно съотношение на централизма и децентрализма в планирането на основата на ленинския принцип на демократическия централизъм.** Централното планиране се съсредоточава предимно върху основаването и формирането на дългосрочната държавна научно-техническа стратегия и политика, към определяне темповете и пропорциите, към стабилизиране на националните баланси и другите условия, гарантиращи хармоничното развитие на обществото.

В процеса на планирането и ръководството на икономиката **министерствата придобиват нови функции** — от органи за стопанско ръководство те се превръщат в органи за разработване и осъществяване на стратегията за развитие на отрасъла, като упражняват контрол и координация върху дейността на социалистическите организации, подпомагат изпълнението на техните насрещни планове със собствени разработки и същевременно упражняват държавен надзор с административно икономическо въздействие върху стопанските организации. Следователно министерствата като държавни органи носят отговорност за изпълнение на единния план и плана на отрасъла, без да се

Digitized by Google

намесват в конкретната работа на стопанските организации. **Извън държавните задачи всичко останало се разработва и утвърждава от самите стопански организации.** Това увеличава демократизма в управлението, което се изразява в повишаване на самостоятелността и отговорността на стопанските организации и предприятия, които сами формират насрещните си планове. За да не се допуска вмешателство на министерствата, Министерският съвет директно ще утвърждава основните държавни планови задачи на стопанските организации. Изключения се правят за някои министерства, които ще действуват на принципа на стопанските организации.

Стопанските организации получават държавни задачи само по показатели, характеризиращи крайните икономически резултати: най-важните натури за реализация, съвкупната печалба, валутни постъпления по направления и новите показатели — задачи от национални комплексни програми за научно-технически прогрес и за опазване на природната среда, за въвеждане на нови, реконструирани и модернизирани производствени мощности съгласно поименния списък на най-важните обекти от национално значение, включително обекти, свързани с опазването на природната среда. **Задължителните държавни задачи се осигуряват с лимити за основни суровини, материали, горива, енергия и дефицитни машини и съоръжения, а също и с лимит на валута за внос по второ направление.**

Отменя се показателят за лимит на численост на персонала, като се въвежда икономическа регулация, която създава интерес и принуда за работа с по-малко персонал.

Като непосредствен носител на държавните планови задачи и пряко отговорна за тяхното изпълнение, стопанската организация разширява своите права и участвува във всички етапи на изграждането на единния план за социално-икономическо развитие на страната, като осигурява на основата на икономическия подход синхронност и еднопосочност на интересите на бригадата, поделението и организацията като цяло с интересите на обществото.

Така на дело **насрещният план става единствения разгърнат план за икономическо и социално развитие на стопанските организации и предприятия, комплексен научно-технически, производствен, финансов и социален план за цялостната стопанска дейност.**

Задача на партийните комитети и организации е да реализират авангардната си роля за мобилизиране усилията и творчеството на трудовите колективи, профсъюзните и другите обществени органи и организации за разработване на насрещни планове, отговарящи на конгресните решения, за ежедневното им усъвършенствуване и допълване с разкриваните нови резерви. Всички промени в насрещните планове следва задължително да се обсъждат със съответния колективен орган за управление и трябва да бъдат балансово обвързани с всички други показатели на плана и с необходимите ресурси — работна ръка, суровини, материали, комплектовка и кооперирани изделия, производствени мощности, време за преустройство на производството и др. С други думи, **насрещният план като „отворена" система** се разработва от тези, които са най-близко и най-добре познават възможностите и резервите на производството, като трябва да осигуряват пълна самоиздръжка на дейността си, включително необходимите средства за разширяване и усъвършенствуване производството и за социалното развитие на колектива.

Утвърдената с новия икономически механизъм система на планиране **не допуска изземване на резервите, разкрити от трудовите колективи в процеса на съставянето и изпълнението на насрещните планове.** Създава се стабилност на плановите показатели и на норматив-

Digitized by Google

те, въз основа на които се гради икономическата и материалната заинтересованост на колективите от крайните стопански резултати.

Основни критерии на партийните комитети и партийните организации за качеството на насрещните планове и икономическата организация, осигуряваща тяхното изпълнение, трябва да бъде изпълнението на възложените държавни планови задачи. А именно — **осъществяването на самоиздръжката на производствената и стопанската дейност, пълното задоволяване потребностите на народното стопанство и населението с търсената продукция, подобряването на качеството и ефективното използване на производствените мощности, работната сила, материалните, финансовите и други ресурси на основата на ускореното внедряване на челния наш и чуждестранен опит.**

Особено внимание партийните комитети и организации трябва да обърнат на сключването на договорите за доставка и пласмент, чрез който се осигурява реалността и изпълнението на насрещния план. В това отношение организациите имат широка свобода за договаряне и възможност сами пряко да продават продукцията си или чрез прилагане на търговска форма на снабдяване без предварителна заявка. При това въпросът не е да се сключват какви да е договори, а договори по тримесечия, месеци, десетдневки и дни, които да осигуряват нормално протичане на стопанската дейност, нормална реализация, осигуряваща самоиздръжка на дейността. Санкциите за неизпълнение на договорните задължения своевременно следва да се довеждат до виновните длъжностни лица.

В съответствие с конгресните решения бяха доразвити постановките за **прилагането на стопанската сметка и самоиздръжката**, за резултативно-остатъчното формиране на фонд „Работна заплата". Повиши се **ролята на печалбата като главен икономически критерий за резултатите от дейността на всяка стопанска организация и всеки трудов колектив.** Вместо прогресивното облагане на общия доход се въведе пропорционално облагане на печалбата на стопанските организации, което изясни взаимоотношенията им с държавния бюджет и им осигури необходимите средства за разширено възпроизводство и социално развитие при изпълнение и преизпълнение на печалбата. Размерът на **печалбата сега е определящ фактор за формиране на средства във фондовете на предприятията, учрежденията и обществото.** На тази основа укрепва финансовата самостоятелност на предприятията и стопанските организации. Особено важен, нов елемент на механизма е, **че не се допуска централизиране на средствата по фондовете на стопанските организации и бюджета или в по-горестоящите органи.** Изключенията от това правило са само за тези министерства, които наред с функциите на държавен орган осъществяват и някои стопански функции като стопанска организация. От друга страна, **държавният бюджет няма да създава условия за компенсация със средства от бюджета на разходите на лошо работещите предприятия и колективи.** Разбира се, и занапред държавата ще финансира капитални вложения в тези важни за народното стопанство отрасли и дейности, когато причините за недостига на собствени средства са извън предприятията. Ето защо **вниманието на партийните, обществените, държавните и стопанските органи и организации трябва да бъдат насочени към увеличаване размера на печалбата чрез увеличаване производителността на труда и усъвършенствуване социалистическата организация на труда.** С въвеждането на новия икономически механизъм въпросите за разширеното възпроизводство и за социалното развитие на колективите се свеждат вече не до това, как ще се разпределя печалбата, а колко тя е нараснала в резултат на внедряване на съвременните научно-технически постижения, челния опит и ефективното използване на средствата и пред-

Digitized by Google

метите на труда и на живия труд. С непосредственото и най-активно участие на Българските професионални съюзи и другите обществени организации трябва да се организира на широка обществена основа контрол за спазване на цените и ценообразуването на стоките. **При констатирано необосновано реализиране на печалба в резултат на спекулативно увеличаване на цените сумите ще се изземват от държавния бюджет, а от ръководните кадри, които са предложили за утвърждаване такива цени, ще се търси безкомпромисно административна, имуществена и наказателна отговорност в съответствие със законите на страната.**

Необходимо е партийните, обществените, държавните и стопанските ръководства да съсредоточат усилията си към реализиране на една от главните цели, които преследва икономическият механизъм — за създаване на **икономическа принуда и икономическа заинтересованост у всички за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в практиката.** Всички научноизследователски институти с приложна дейност — проектантски и други инженерно-внедрителски организации, трябва да осигурят самоиздръжка на дейността си. Това означава, че за основен критерий при формиране на техните доклади и за оценка на научно-техническите разработки ще бъде постигането на челните технико-икономически постижения в най-развитата в съответната област страна. Задачата следователно сега е да се използват създадените икономически условия и предпоставки колективите на инженерно-внедрителските организации да насочат дейността си изцяло към конкретните потребности на стопанските организации. На тази основа следва да се оценява извършената партийно-организаторска работа в научноизследователските институти и инженерно-внедрителските организации, като задачите на кадрите се ориентират директно в тази насока. **Не трябва да се допуска разработването и приемането на проекти, които не достигат върховите световни научно-технически постижения.** Премахвайки „монопола" на проектантските организации, сега всеки инвеститор има възможността да възлага разработките си на тези организации, които ще му осигурят върхово научно-техническо равнище и максимален ефект от вложените разходи. От друга страна, **доходите на проектантските институти и организации ще се формират не на базата на обема на извършената работа, а в зависимост от научно-техническото равнище на проектите.** Това означава, че проектантският хонорар ще бъде в зависимост от достигането на челните наши и чуждестранни технико-икономически показатели, от срока на откупуване, рентабилност, капиталоемкост, материалоемкост, енергоемкост, трудоемкост и качество на продукцията. В зависимост от отклонението от световното равнище хонорарът ще се намалява, а тези проекти, които не осигуряват челните постижения, постигнати вече у нас, изобщо няма да се хонорират. Дефекти в проектите, които ще се изявят по време на строителството, ще бъдат компенсирани изцяло от доходите на проектантските и други инженерно-внедрителски организации, като щетите ще се отразяват в заплатата на всеки служител, взел участие в разработването на такъв проект. Отговорността на партийните организации за преустройство на работата на проектантските организации на икономическа основа е особено голяма, тъй като с проектите се решават въпросите на ефективността и качеството в цялата икономика.

Създадените нови стимули за внедряване на техническия прогрес следва да се използват така, **че да се получи надпревара за предсрочно и качествено внедряване.** Конкретният размер на сумите от новия фонд „Стимулиране на техническия прогрес", с които ще се стимулират отделните участници във внедряването на научно-техническите по-

Digitized by Google

стижения, ще се определят по таблица, утвърдена от Министерския съвет. В зависимост от ефекта ще се правят и отчисленията във фонда, като максималното отчисление е 80 хил. лева. В особено важни случаи с разрешение на председателя на Държавния комитет за наука и технически прогрес и министъра на финансите отчисленията могат да бъдат и по-големи. От средствата по този фонд могат да се награждават работници и служители за внедряване на нови усъвършенствувани технологии и изделия и други научно-технически разработки, за пренасяне и внедряване на челен опит, за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, за внедряване на мероприятия, свързани с намаляване разходите на материали и труд за единица продукция, за по-пълно натоварване на производствените мощности. Конкретният размер на наградите на преките участници във внедряването се определя в зависимост от техния принос за реализиране на икономическия ефект и за тях няма определен максимум. Този фонд има за цел да създаде допълнителни стимули за внедряването. Извън него инженерно-внедрителските организации ще получават доходите си въз основа на договореното със стопанските организации и полученото възнаграждение за икономически ефект от техните разработки.

С оглед на стимулиране внедряването на техническия прогрес максимално възможният фонд „Работна заплата" се поставя в пряка зависимост от нарастването на реализирания общ доход. По този начин се реализира принципът средствата във фонд „Работна заплата" да се определят в зависимост от крайните резултати независимо от това, с колко хора е изпълнена задачата. Това създава мощни стимули за намаляване числеността на персонала и намаляване относителния дял на жив труд в единица продукция. Когато народностопанските интереси налагат да се работи с повече персонал спрямо предходната година било поради въвеждане на нови мощности, било поради повишаване сменността на работата и разширяване производството на търсена продукция, компетентните органи могат да разрешават увеличаване на персонала, като максимално възможният фонд „Работна заплата" да се увеличава с 1 на сто за всеки процент нарастване на общия доход.

Всяка бригада, участък и цех трябва да знае условията на стимулите за снижаване себестойността на производството. За реализирани икономии на суровини, материали, горива и енергия в единица продукция спрямо предходната година 30 на сто от реализираната икономия постъпва пряко във фонд „Работна заплата" и увеличава индивидуалните трудови възнаграждения на допринеслите за това работници и служители, без тези суми да бъдат допълнително данъчно регулирани. Стимулите за икономия на материални разходи сега имат гарантиран характер на всички равнища на управление, а това повишава тяхната роля в условията на изострящата се суровинно-енергийна криза.

Новите възможности за определяне на индивидуалните работни заплати на изтъкнати специалисти и ръководители, като се прилага и постановката за растеж на място, чрез която се постига пълна реализация на личността, без да е необходимо да се променя месторабота та и длъжността, създават условия за постоянно повишаване на квалификацията, майсторството в професията и за постигане на найголям напредък в една и съща стопанска организация, в едно и също предприятие. По решение на колективния орган за управление и профкомитета на изтъкнати, водещи в своята област специалисти, в зависимост от квалификацията и приноса им в крайните стопански резултати, могат да се определят персонално извънщатни заплати и по-високи трудови възнаграждения без ограничения. Тези възнаграж-

Digitized by Google

дения ще се изплащат в рамките на заработените средства за работна заплата и в зависимост от оценката за личния принос без гарантиран минимум. Разбира се, колективният орган за управление ще отнема персонално определените заплати, когато лицата, на които те са дадени, са загубили качествата си или не изпълняват целите, за които са определени.

С ново съдържание трябва да се изпълни стопанската и партийно-организаторската работа в основната самостоятелна структурна икономическа единица на народното стопанство — **стопанската организация.** От инициативността и способностите на нейните ръководни кадри зависи реализирането на предоставеното им право за сдружаване с оглед по-ефективно използване на трудовите, материалните и финансовите ресурси чрез взаимоизгодно кооперираме, координиране и съвместно извършване на стопанска дейност. Сдружаването на стопанските организации фактически е неограничено. То обхваща инженерно-внедрителска дейност, включително проектиране, доставка и изграждане на комплектни обекти в страната и чужбина, вносно-износна, снабдителска, пласментна и търговска дейност, информация, реклама, сервизно поддържане, спомагателни дейности, кооперираме на дейностите при производството на крайни изделия и др. Сдружаването се извършва на базата на договори, при спазване принципите на доброволност, взаимна изгода и изборност на ръководните органи.

Бригадата от нов тип — първична производствена, икономическа и социална единица на стопанската организация, в която непосредствено се съчетават в единство отделните елементи на производствения процес и намират пряко проявление стимулите и отговорностите за ефективно използване на ресурсите и стопанисване на социалистическата собственост, е важен обект на партийно-организаторската и политическата работа. Изграждането ѝ следва да се извършва в съответствие с конкретните условия на работа, като **задължително се спазват изискванията за обхващане производството на готова продукция или завършване на част от нея; предоставяне на машините, оборудването и другите елементи на производствената база за стопанисване и обособяване на вътрешностопанска сметка при последователно прилагане принципите на самоиздръжка, материална заинтересованост и материална отговорност.** Взаимоотношенията между бригадата и ръководството на стопанската организация и предприятието следва да се уреждат на икономическа основа. Сключването на планово-координационни споразумения (договори), с които се уточняват взаимните им задължения и отговорности, е важен елемент за успешното функциониране на бригадата от нов тип. На тази основа тя може да изпълни правата и отговорностите си, като търси материална отговорност от ръководствата на предприятията или други стопански организации, когато те не осигуряват задълженията си за материално-техническо снабдяване и другите необходими условия за организиране на работата в съответствие с технологическите изисквания и съвременните научни методи на организация на производството.

Не трябва да се допуска никакво вмешателство в правото на бригадата да определя начина за разпределение на заработените средства за работна заплата между членовете на бригадата в зависимост от техния конкретен принос за изпълнението на производственостопанските задачи и възможностите на отделните членове на бригадата да въздействуват за постигане на по-добри резултати.

Новият икономически механизъм, обхващайки всички управленчески равнища по вертикала — министерства, стопански организации, предприятия и бригади, — придобива завършен вид, като обхваща и в хоризонтала селищните системи. **В икономическия механизъм за се-**

Digitized by Google

лищните системи са синтезирани принципите на управление в производствената и извънпроизводствената сфера. С това цялото народно стопанство се обхваща от единни принципи и правила за самоиздръжка на всяка стопанска и социална дейност. Стопанската сметка или самоиздръжката в селищните системи ще се осъществи чрез разширяване на собствените приходоизточници, които формират техния бюджет. Предвижда се данъкът върху печалбата от дейности, които се ръководят от народните съвети, да постъпва изцяло в техните бюджети. Въвеждат се вноски за общинските народни съвети в размер на 3 на сто върху балансовата печалба на стопанските организации. В приход на местните бюджети остават и местните данъци, такси, глоби и други. Всичко това увеличава значително приходоизточниците на селищните системи и създава необходимите условия за самоиздръжка на всички дейности — здравеопазване, просвета, култура, комунална и другите дейности.

Всичко това засилва икономическата заинтересованост на народните съвети от най-ефективно насочване на социално-икономическото развитие на окръзите и селищните системи, повишава правата и финансовата самостоятелност и отговорност на местните органи за управление, за крайните резултати от тяхната дейност.

Главното направление в работата на народните съвети сега е разкриването на резервите и повишаване ефективността от тяхната дейност с оглед реализиране на по-голяма печалба. Това означава, че народните съвети са пряко заинтересовани да направят насрещни планове, в които да се включат всички резерви и да се реализира повече печалба от предприятията и на тази основа да се решат по-бързо социалните им и икономически проблеми.

Общинските и окръжните народни съвети могат да организират разнообразни форми с доброволно сдружаване на икономическа основа със стопански, кооперативни и други социалистически организации за съвместно решаване на проблемите по комплексното обслужване на населението, изграждането на единна производствено-техническа и социална инфраструктура и други въпроси от общ интерес.

При решаване на въпросите за изграждане, реконструкция и модернизация на благоустройствени и други обекти с местно значение, засягащи интересите на населението в селищната система и отделното населено място, изпълнителните комитети на общинските народни съвети могат да вземат решение за допитване до народа, включително и за референдум, с който гражданите да определят своето участие с труд и средства за тяхното изграждане.

Пред партийните, профсъюзните и другите обществени организации стои задачата за изпълване с ново съдържание и при новите разширени права и отговорности на колективните органи за управление — общото събрание на трудовите колективи и стопанските съвети. В общото събрание (събранието на пълномощниците) ще се обсъждат всички основни управленчески решения, свързани с устройството и дейността на стопанската организация, с управленческата структура, с насрещния план, с инженерните проекти и проектите, усъвършенстващи социалистическата организация на труда; с насоките за развитие на производствено-стопанската дейност, с изграждането на нови и реконструиране и модернизиране на съществуващите производствени фондове, с инвестиране на капитални вложения за повишаване техническото равнище и качеството на продукцията, с ускоряване внедряването на научните постижения и новите мощности за производство, целящо разширяване на асортимента; със съвместно изграждане на производствените мощности, с въпросите за социалното развитие на трудовия колектив, подобряването условията на труда и

Digitized by Google

бита на работниците и служителите, опазването на социалистическата собственост, колективните трудови договори, организацията и ръководството на социалистическото съревнование, правилата за организация на вътрешната стопанска сметка и работната заплата, приемането на отчетите и баланса на стопанската организация и други.

Въвежда се пълна изборност на членовете на стопанските съвети и стопанските комитети, като най-малко 50 на сто от тях се избират от състава на работници, заети пряко в производството. По право в колективните органи за управление занапред ще влиза само ръководителят на стопанската организация. Когато ръководителят на стопанската организация не е съгласен с решението на съответния колективен орган на организацията по въпросите на изпълнението на държавните планови задачи и задължителните нареждания на компетентните държавни органи, въпросът се отнася за решаване до съответното министерство или пред Централния комитет на съответния професионален съюз, когато той е от негова компетентност. До вземане на решение по повдигнатия въпрос ръководителят действува по своя преценка. По всички останали въпроси ръководителят е длъжен да се съобразява с решението на колективния орган.

Изборността на бригадира и бригадния съвет е важен елемент на по-нататъшното демократизиране управлението в първичната производствена, икономическа и социална единица на стопанската организация.

Наред с широкото прилагане на принципа за изборност се въвежда и **конкурсна система** при подбора на ръководните кадри и специалисти, чиято цел е да се издигнат най-способните кадри, които са в състояние да реализират социално-икономическата политика на партията в съответната сфера на дейност.

На основата на общите принципи на икономическия механизъм, които обхващат комплексно планирането, производството, разпределението и управлението, са създадени възможности за прилагането им в съответствие с конкретните условия в отделните промишлени, селскостопански, транспортни, строителни и други отрасли и дейности на народното стопанство.

●

Новият икономически механизъм има за главна цел реализирането на икономическа стратегия на партията, определена в решенията на Дванадесетия конгрес. Изграден върху основата на ленинския принцип за демократическия централизъм в управлението, икономическият механизъм осигурява простор за разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се, за изява на преимуществата на реалния социализъм. Разбира се, предимствата му няма да се проявят автоматично, изведнъж. **Необходима е ежедневна, целенасочена работа, направлявана от партийните комитети и организации, за практическата реализация на неговите предимства.**

Това изисква да се разгърне широка и ефективна политическа, организаторска и идеологическа дейност. Без да се подменят и изместват държавните и стопанските органи, трябва **да се повиши взискателността към кадрите** за своевременно разработване на цялостната нормативна база, привеждаща нормативите за разход на труд, суровини, материали, горива, енергия, машини и съоръжения в съответствие с най-прогресивните технологии у нас и в чужбина, за отстраняване административно-бюрократичните бариери, затрудняващи широкото прилагане на икономическите методи и средства, нямащи връзка с икономическите интереси на колектива.

Digitized by Google

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛЕН СТРОИТЕЛ НА ПАРТИЯТА

доц. ИВАН ДОМУСЧИЕВ
кандидат на историческите науки

Георги Димитров е една от най-крупните и най-ярки личности на буреносния небосклон на нашето столетие. Неговото дело на революционер, на трибун и организатор на борбите на българския и международния пролетариат, заслугите му в обогатяването и развитието на марксистко-ленинската теория го обезсмъртиха завинаги.

Няма област на революционното пролетарско движение, в която Георги Димитров да не остави свой принос с трайно значение, с отзвук дълбоко в съвременността и в бъдещето. Идеите, делото и примерът му днес са оръжие на цялото международно комунистическо движение. В нашата съвременност борците против империализма, за мир, демокрация и социализъм виждат в него не само мъжествен и непреклонен герой, велик пролетарски организатор и политик, но и един от най-бележитите продължители на делото на Ленин в динамично развиващия се световен революционен процес.

С делото на Георги Димитров е свързана цяла историческа епоха в развитието на Българската комунистическа партия. Той оглави сложния и продължителен процес на нейното превъоръжаване с идеите на ленинизма. Стоеше начело на нейното израстване и изграждане като партия от нов, ленински тип.[1] Под неговото ръководство БКП стана общопризната ръководна сила в сложния процес на изграждането на социализма. Централно място във всеобхватната му дейност на революционер, трибун и теоретик заемаха усилията и грижите му за изграждането, укрепването и развитието на партията в съответствие с новите исторически условия.[2]

С идеите и дейността на Георги Димитров е свързано израстването на комунистическите партии в Европа и в света като организатори и ръководители на широки народни движения за мир, демокрация и социализъм.

●

Георги Димитров влезе в революционното движение из дълбините на работническата класа на границата между XIX и XX век. Той

[1] Т. Живков, Избр. съч., Партиздат, 1976, т. 19, с. 406.
[2] Пак там, с. 411.

Digitized by Google

встъпи в партийните редове през 1902 г., а през 1909 г. бе вече член на ЦК на Българската работническа социалдемократическа партия и лидер на класовото синдикално движение. Цялостният, излят като от къс стомана вожд на работническата класа се формира в епохата на империализма, на победоносните пролетарски революции.[1] Но още с влизането в марксическата партия той носеше в себе си опита и най-добрите исторически добродетели на работническата класа. Поради това у него дълбоко и ярко бе изградена диалектиката между стремленията и интересите на пролетариата и обективната необходимост той да има свой последователно революционен политически авангард, за да ги осъществи.

На много места в идейното наследство на Георги Димитров се подчертава **историческата мисия на работническата класа,** нейната огромна сила. Но той изтъква, че сам по себе си този факт не е достатъчен, за да направи пролетариата свободен, достоен за величието на своята историческа мисия. Затова е необходимо работническата класа да има своя партия, „върховна ръководителка както на политическата, така и на икономическата борба на работниците"[2].

В делото на Георги Димитров, в специфичните български условия, при които формирането на БРСДП изпревари синдикалното движение и го ръководеше и възпитаваше от самото му зараждане, още по-ясно се очерта **историческата роля на революционната пролетарска партия като висша форма на организация на работническата класа и неин ръководител.**

Георги Димитров премина през школата на тесния социализъм, който формира в него присъщите на това политическо течение революционни добродетели — най-родственото в световната социалдемокрация с болшевизма. Той бе ученик на Димитър Благоев и Георги Кирков, един от най-близките съратници на основоположниците на партията в продължение на дълги години. Още в началото на века Димитров, както и другите дейци от благоевската гвардия, отстояваше възгледите на патриарха на българския социализъм за **същността на марксическата партия.** В тази негова концепция основно място заемаха историческите отличителни черти на тесния социализъм, класовата непримиримост към буржоазията и нейните опортюнистически оръдия, пълното подчинение на личния живот, личните интереси и личната воля на интересите и волята на пролетарската партия, непоколебимата, безгранична вяра в силите и бъдещето на работническата класа, пролетарският интернационализъм.[3]

Още тогава Георги Димитров следваше, развиваше и прилагаше разбиранията за демократическия централизъм, за ролята на партийната организация и на партийния член като съзнателен и активен борец за изпълнение на партийната програма, като носител на революционната идеология сред работническата класа.

Великата октомврийска социалистическа революция постави началото на нов етап във всестранната дейност на Георги Димитров като партиен и работнически ръководител.

Георги Димитров дълбоко осъзнаваше, че Октомврийската революция е нов етап в световната история, а епохата е епоха на победоносните пролетарски революции. От тази позиция **той се бореше за превъоръжаване на Българската комунистическа партия с идеите на Ленин и опита на Болшевишката партия, за изграждането ѝ като качествено нов тип класова пролетарска партия.** Георги Димитров

---

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, с. 401.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 5, с. 550.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 226; т. 9, с. 464—465.

Digitized by Google

посвети живота си на изграждането на БКП като марксистко-ленински, организиран, преден и съзнателен отряд на работническата класа, за утвърждаването и развитието на нейната способност да я организира и поведе на решителна борба, да организира и ръководи боевия съюз на работническата класа с останалите трудещи се, да осигури победата на революцията, да поеме в свои ръце съдбата на социалистическия обществен строй в България.

През 20-те години Георги Димитров вече прозираше новите социални потоци в движещите сили на революцията, стремлението на трудовите непролетарски слоеве към примера на руските работници и селяни. След деветоюнския фашистки преврат през 1923 г. той формира основите на своето разбиране за настъпилата промяна в системата от противоречия в капиталистическото общество след установяването на фашистката диктатура в България. Поради това насочваше развитието на Комунистическата партия така, че, от една страна, да е способна да изгради единството на работническата класа, а от друга страна, да създаде единен фронт на трудещите се в името на работническо-селска, демократическа власт.

В средата на 30-те и през 40-те години на века Георги Димитров цялостно разви своите възгледи за мястото и ролята на Комунистическата партия в подготовката на политическата армия на революцията. В идеите му за единния фронт на работническата класа и за народния антифашистки и антивоенен фронт **подчертано място се отделяше на чертите на Комунистическата партия,** която е способна да осъществи новия стратегически курс на международното комунистическо движение. Тя следваше да бъде силна пролетарска революционна партия, която расте по своята численост. Единството, революционната сплотеност и боевата готовност бяха нейният най-ценен капитал. От най-голямо значение бе тя да води непримирима борба против буржоазната идеология и опортюнизма, против десните отклонения от марксизма-ленинизма, а същевременно и срещу „лявото" сектантство, догматизма и доктринерската ограниченост. „Ръководната роля на Комунистическата партия трябва да бъде завоювана в боевете на работническата класа. Затова е нужно не да се декларира за ръководната роля на партията, а със своята ежедневна масова работа и правилна политика да заслужим, да завоюваме доверието на работническата класа"[1] — подчертаваше той.

Същностна черта на Комунистическата партия трябваше да стане умението ѝ да държи сметка за действителното равнище на класовото съзнание на масите, трезво да оценява конкретната обстановка, момента на решителното действие и да не проявява никакво колебание и двоумение, когато той настъпи.

Въпреки трудностите на класовата борба Георги Димитров творчески развиваше в линията на БКП **диалектиката между централизма и демократизма във вътрешнопартийния живот, съчетаването на легалните и нелегалните методи и форми на работа и борба, териториално-производствения принцип в изграждането на партията** и пр.

В програмата на Отечествения фронт и в отечественофронтовското движение като нова форма на антифашисткото единодействие Георги Димитров продължи развитието на своите идеи от 20-те и 30-те години. Той успя да разработи една ясна програма за завоюване на политическата власт по пътя на включването на възможно най-широки слоеве на обществото в революционното движение при ръководната роля на Комунистическата партия и интернационалното взаимодействие със съветския народ.

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 116—118, 119.

Digitized by Google

Същественото в случая е, че БКП съумя да осъществи в живота работническо-селския съюз в конкретно-политическа форма, да спечели и възпита трудовите дребнобуржоазни слоеве и въз основа на собствения им политически опит да ги поведе на борба не само против фашизма, но и за сваляне господството на буржоазната класа.[1]

●

В новите условия след победата на 9 септември 1944 г. Георги Димитров внесе редица качествено нови моменти в изграждането на БКП като ръководна сила в социалистическото строителство.

Въпреки значителните исторически своеобразия на нашата революция той нито за миг не отстъпи от основното марксистко-ленинско положение за **ръководната роля на работническата класа.** При всички условия подчертаваше историческата ѝ мисия и роля като челна сила на обществото, като класа, отговорна за неговото бъдеще, като главен носител на обществения прогрес. Следвайки тази логика, той **определяше Българската комунистическа партия като всепризнат политически ръководител на обществото, носител на съзнателното начало в неговото изграждане, организатор на дейността на социалистическите труженици.**

Особено внимание Георги Димитров отделяше на връзката между ръководната роля на БКП и единството на народните маси. Същевременно той **разработи основните контури на политическата система на народнодемократичната форма на диктатурата на пролетариата.** От една страна, тя осигуряваше ръководната роля на БКП и единството на народа в Отечествения фронт, а от друга страна, онези звена, които утвърждаваха съзидателната политика на партията в различните слоеве на обществото. Това бяха две страни в единния процес на повишаване ръководната роля на БКП. Този подход на Георги Димитров осигуряваше условия за политизирането на всички социални групи, за тяхното възпитание в социалистически дух, за повишаване на социалната им активност. Под негово ръководство бе изградена новата държава, създадени бяха професионалните съюзи, Съюзът на народната младеж, Отечественият фронт от движение прерасна в най-масова организация на българския народ. Всичко това издигна авторитета на БКП, както Димитров казваше, в небивали размери, направи ролята на БКП, на нейните организации, на нейната линия, на нейните ръководни органи и ръководители решаваща за настоящето и бъдещето на България.[2]

Цялата политика на партията още от първите години на преходния период, формирана от творческия гений на Георги Димитров, се базира на две главни основи — ръководната роля на Комунистическата партия и българо-съветската дружба като решаващ фактор за нашия напредък.

Една от съществените изяви на този възглед на Димитров бе бързото количествено нарастване на БКП, без това да деформира нейния пролетарски характер и ленински дух. Решително преодолявайки сектантските разбирания за този дълбоко революционен процес, Георги Димитров създаде условия още в началните години на социалистическото преустройство всичко борческо и честно из средите на работническата класа, трудещите се селяни и народна интелигенция да се влее в партийните редици. И още в края на 1948 г. БКП имаше 496 000 членове, обединени в 8053 първични партийни организации.

---

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, с. 406—407.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 342—343.

Digitized by Google

Това е непобедима сила, сочеше Георги Димитров, „при условие, че всеки партиец стане съзнателен и просветен комунист, верен до смърт на партията, на родината и на великото дело на комунизма, умеещ действително да бъде водач и организатор на безпартийните маси“[1].

Георги Димитров беше последователен творец от ленински тип в своите идеи за принципите и нормите на партиен живот и партийно ръководство.[2] С неподправена актуалност, винаги живи звучат неговите изисквания за единството и единодействието на БКП, за чистотата на партийната идеология, за идейно-политическото равнище на партийните членове.

В самата тъкан на партийната организация Георги Димитров поставяше идеологическото равнище на партийния живот. Неговият възглед съдържаше в своя дух разбирането за адекватността и взаимната обусловеност на идеологическото, политическото и организационното равнище на партията и на всяка нейна съставна част. В своята програма за постоянно и неотклонно заздравяване на БКП през 1948 г. той включи четири основни пункта: прочистване на партийните организации от вражески, кариеристични и случайни елементи; строг подбор на новите членове и регулиране на социалния състав; всестранно развитие на вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, дисциплината и отговорността; системна марксистко-ленинска колективна и индивидуална просвета на всички партийни членове.[3]

Във всички постановки на Георги Димитров за изграждането на БКП присъствуваше моментът за идейната зрелост на комунистите, за идейното израстване на кадрите. „Партиен член, който не желае да се учи, не иска да се просвещава и да върви напред в своето развитие, той не е и не може да бъде истински член на нашата партия“[4] — изтъкваше Димитров. Комунистът в неговите представи се отличаваше с дълбоко познаване на революционната теория, с твърд болшевишки характер, с болшевишка непримиримост и мъжество, с готовност да подчини личните си интереси на интересите на партията и работническата класа.

В системата от възгледи на Георги Димитров за развитието на Комунистическата партия и за осъществяването на нейното дело важно място заема въпросът за **партийната дисциплина.** Той я разглежда в цялата ѝ многостранност и сложност. Според него тя отразява самия характер на партията. Тя е явление революционно, ново по своята социална природа. Нейната задължителност произтича от дълбокото осъзнаване на историческата необходимост. Тя е свободен избор, направен от партийния член. Тази дисциплина е едно от условията Комунистическата партия да бъде авангард в революционното преобразяване на света, в обогатяването на теорията и практиката, в откриването на нови форми и пътища за осъществяване на светлите идеали на комунизма. „Партията трябва да има желязна — съзнателна и доброволна, но желязна дисциплина — сочеше той, — която се основава и трябва да се основава на нашето единомислие, на нашите единни задачи и цели като партия, на нашата марксическа наука, която ни води към победи.“[5]

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 328.

[2] По редица основни положения от идеите на Георги Димитров в тази насока вече бяха публикувани изследвания: К. Иванов, Георги Димитров и въпросите на партийното строителство; К. Байчински, Строител на марксистко-ленинската партия на българската работническа класа; сб. Бележит марксист-ленинец. С., 1972, с. 63—91 и др.

[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 335—336.

[4] Г. Димитров, Съч. т. 14, с. 336.

[5] Г. Димитров, Съч., т. 12, с. 55.

Digitized by Google

Дълбоко ленински са и постановките на Димитров за кадрите — за техния подбор, за качествата им, за тяхното обучение и възпитание. Той изтъква чертите на правилната кадрова политика, като подчертава необходимостта да се познават хората, правилно да се издигат кадрите в зависимост от техните качества, умело да се използват и разпределят, да им се оказва системна помощ и да се упражнява другарски контрол над дейността им.

Георги Димитров сочеше, че като се използват силите на наличните кадри, е необходимо да се черпят нови из огромния резервоар на масовото движение. Основните критерии при подбора на кадрите той формулира в присъщия му димитровски дух: дълбока преданост към делото на работническата класа, вярност към партията, найтясна връзка с масите, умение самостоятелно да се ориентират в дадена обстановка, да не се боят от отговорност за взетите решения, дисциплинираност и болшевишка закалка.

След победата на революцията в подхода си към този въпрос той включи нови, принципни положения като необходимостта да се засили и утвърди вярата в силите на работническата класа, селяните, народната интелигенция, в народа. В тази именно най-широка социална основа той виждаше неизчерпаемия източник на кадри за всички сфери на живота, за всички задачи на прогреса.

Като отчиташе решаващата роля на субективния фактор в изграждането на обществото, Димитров призоваваше към целенасочени усилия за подготовката на нови, млади кадри, за укрепване единството на поколенията, за правилното, грижливо отношение към интелектуалния потенциал на БКП и обществото. В тази насока той разработи една цялостна програма, върху основата на която БКП съхрани и обедини старите партийни и други кадри и осигури формирането на нови поколения ръководни дейци. Сам той през целия си живот работеше и се бореше за формирането на нови, талантливи, всеотдайни дейци и работници на партийното дело.

Непримирима по благоевски черта на Георги Димитров бе отрицанието докрай на тези дейци и ръководители, които поставят своите интереси над партийните, които са способни да нарушат партийните принципи и морал, да очернят партията в очите на народа. С неотклонна последователност той разработваше възгледа за единството на различните поколения кадри в партията и за тяхната приемственост.

Георги Димитров разработваше и проблемите на колективността като най-висш принцип на партиен живот и партийно ръководство. Той многократно изтъкваше дълга на ръководните органи на партията колективно да решават основните теоретически и политически въпроси, колективно да обсъждат и решават главните партийни и държавни задачи, да се вслушват и опират на колективния ум и опит на партията. Ръководителите на партията ще бъдат дотолкова истински партийни водачи, изтъкваше той, доколкото остават верни на непобедимото марксистко-ленинско учение и доколкото изпълняват колективната воля на партията.[1] **Този проблем Димитров свързваше с отговорността — лична и колективна,** като важна страна на този основен принцип на партийния живот. Тук той включваше и своите разбирания за критиката и самокритиката, за последователното развитие на социалистическия демократизъм.

Непосредствено след завоюването на политическата власт Георги Димитров бързо се ориентира към усъвършенствуване на демократическия централизъм съобразно новите условия, към разширяване на вътрешнопартийната демокрация. Той призоваваше към сурови мер-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 172, 174, 177.

Digitized by Google

ки срещу едноличното властничене, предпазваше от главозамайване от властта, от откъсване на ръководните органи и дейци от партийните и народните маси.

Георги Димитров дълбоко вярваше в творческата мощ на работническата класа и трудещите се. Той решаваше проблемите на партийното строителство, като отчиташе закономерното нарастване на съзнателното историческо творчество на народните маси.

В принципите на партийния живот Георги Димитров последователно включваше, отстояваше и развиваше марксистко-ленинския възглед за приемствеността като закономерност в развитието на всяко обществено явление. Той пръв в нашата партия стигна до вярна, научна оценка на историческото значение на тесносоциалистическия период в партийната история, на революционните традиции, добродетели и характерни черти на тесния социализъм.[1] Георги Димитров не остави да погине нито едно зрънце от историческия опит на БКП в нейния дълъг и сложен исторически път. И от победите, и от пораженията той извличаше всичко ценно за настоящето и бъдещето на партията. И в условията на социалистическото строителство Георги Димитров намери поразителни по своята актуалност непреходни стойности от цялото партийно минало — в името на повишаването на ръководната роля на партията, на творческото прилагане на ленинизма в българските условия, на укрепването на народното единство.

Една от основните черти в делото на Георги Димитров като строител на партията бе неговата **борба за пълен разгром на всички прояви на опортюнизъм, на всеки опит за ревизия на революционната пролетарска теория.** За неотменима черта на партията той сочеше верността към принципите на марксизма-ленинизма, непримиримостта към реформизма, към съжителствуването с буржоазните агенти в работническото движение, към ликвидаторските тенденции и легалистки илюзии. В условията на социализма той утвърди в основите на партийната стратегия и тактика неотклонното си разбиране за общовалидността на основните закономерности на социалистическото строителство, за световноисторическото значение на ленинизма и съветския опит. Тази основа бе най-сигурна гаранция за по-нататъшното развитие на БКП като ръководна сила на обществото, за успехите в борбата ѝ против всички и всякакви опити за десни отклонения от революционната теория и революционното дело.

Георги Димитров беше докрай непримирим и в борбата си против сектантството, против доктринерската ограниченост, против шаблоните и схемите. Самодоволството на сектантите от опростените им методи, от претенциите им за всезнание, нежеланието им да се учат от масите, от уроците на работническото движение и историята будеше у него студен гняв и унищожителна ирония. „Ние сме врагове на всяка схематичност — писа той. — Ние искаме да се държи сметка за конкретната обстановка във всеки момент и във всяко дадено място, а не да се действува по определен шаблон винаги и навсякъде, да не се забравя, че в разните условия позицията на комунистите не може да бъде еднаква."[2]

Георги Димитров остави безсмъртно наследство и в развитието на ленинското учение за пролетарския интернационализъм като най-дълбока, същностна черта на Комунистическата партия. Сам той израсна като един от най-видните интернационалисти на епохата. Вождът на нашата партия последователно отстояваше и развиваше своя възглед за неделимостта на класовата борба в международен и национален мащаб, за единството на борбата на трудещите се в отдел-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 467; т. 14, с. 226, и др.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 129.

Digitized by Google

ните страни за национална и социална свобода и международната пролетарска солидарност — необходимо условие за победата в тази борба. В неговите идеи и в неговото дело пролетарският интернационализъм и истинският патриотизъм на народа се сливат в една движеща сила.

Георги Димитров сочеше борбата на Комунистическата партия за укрепване единството на световния пролетариат и международното комунистическо движение като задължително условие за нейното правилно историческо развитие, като условие за победа в нейната борба за демокрация и социализъм. В нашата епоха той издигна и утвърди безсмъртната идея за отношението към Съветския съюз и Лениновата партия като критерий за действителната революционност, за историческата зрелост на комунистическите партии и революционните движения. „За нас няма никакво съмнение — подчертава др. Тодор Живков, — че постановката на Георги Димитров за отношението към Съветския съюз като пробен камък за пролетарския интернационализъм остава в сила и днес. Нещо повече — днес нейното значение е още по-голямо."[1]

Делото на Георги Димитров в изграждането на Българската комунистическа партия като партия от ленински тип има фундаментален, методологически смисъл и значение. Той синтезира в него теорията и практиката, познанието и дейността, опита на българските комунисти и опита на братските комунистически партии.

И като строител на партията **Георги Димитров бе живо въплъщение на ленинското разбиране за нерушимата връзка между теория и практика.** У него те бяха неделими. С цялата си дейност той доказваше неразривната връзка на революционната теория с практиката на Комунистическата партия, че тази практика, материализирайки теорията, я тласка и развива напред. В този смисъл Димитров остро предупреждаваше, че истинската революционна теория е непримиримо враждебна на всяко празно теоретизиране, на всяка безплодна игра с отвлечени понятия. „Само тоя комунист, който никога не отделя в своята дейност марксистко-ленинската теория от комунистическата практика за построяването на социализма, може да бъде пълноценен деятел на нашата комунистическа партия и действителен ръководител на трудещите се"[2] — сочеше той.

В тази диалектическа концепция за единството на марксистко-ленинската теория и практика се съдържа и един от главните ключове за разбиране непреходността на димитровското наследство в областта на партийното строителство. Димитров не предписваше сухи схеми и застинали формули, а бе творец на живо. Той беше за обогатяване на познанието, което ръководеше партийната практика и се реализираше, оценяваше и развиваше в пламъка на революционните битки. Неговите идеи за партията динамично се развиваха в променящата се обстановка на класовата борба. Имаха като резултат развитието на партийната стратегия и тактика, на партията и нейната структура, диалектиката на принципите и нормите на партиен живот и ръководство.

●

Георги Димитров е велик строител на партията. Победата на социалистическата революция в България имаше за един от своите решаващи фактори ленинския характер на Българската комунистическа партия. А този характер БКП придоби под ръководството на

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 16, с. 224.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 381.

Digitized by Google

Георги Димитров, в резултат на гигантското дело, на всеотдайната героична борба на този безсмъртен син на българската работническа класа и българския народ.

Както всички идеи и всяко историческо дело, идеите и делото на Георги Димитров бяха поставени на изпитанието на времето, на оценката на историята. Те издържаха това изпитание. И получиха своята оценка — безсмъртие!

Неговият забележителен принос в изграждането на комунистическите партии като ръководители на широки народни движения в борбата за мир, демокрация и социализъм, като неделима част от световното комунистическо движение в нашата съвременност придобива все по-голямо значение. Безсмъртно оръжие в арсенала на революционните сили в света са неговите идеи и примерът му в разширяване и утвърждаване ръководната роля на Комунистическата партия сред всички слоеве на трудещите се, в изграждане единството на работническата класа и синдикалното движение, в борбата за мир, за братска дружба с великия съветски народ и Комунистическата партия на Съветския съюз. Непреходни са неговите идеи за изграждането на комунистическите партии в съответствие с изискванията на новите форми на прехода от капитализма към социализма, за тяхното място и роля в развитието на работническо-селския съюз, в осъществяването на диктатурата на пролетариата в народнодемократична форма, в изграждането и утвърждаването единството на народа като мощен фактор на социалистическата революция и социалистическото строителство.

Георги Димитров остави безсмъртни завети за качествата и чертите на комуниста и комунистическия деец. Неговият героичен пример на марксист-ленинец, на интернационалист и патриот, на борец и трибун, на теоретик и народен вожд е извор на вдъхновение, път за подражание от поколенията на световното революционно движение.

Едно от най-несъмнените по научната си стойност доказателства за непреходността на делото на Георги Димитров като строител на партията е реалната действителност в Народна република България. Тя се характеризира преди всичко с осъществяването на априлската линия на БКП, с мястото и ролята на нашата партия като изпитан и мъдър политически вожд на българския народ, с коренните преобразования във всички области на живота.

„Изминалите две и половина десетилетия — подчертава Дванадесетият партиен конгрес — изявиха априлската линия като пряко историческо продължение и същевременно като плодоносно развитие на най-драгоценните традиции и добродетели от Благоевския и Димитровския период в нашата партия.“[1]

Идеите, жизненото дело и примерът на Георги Димитров са плът от плътта на партийната линия. Те са живи в партийната практика, във всекидневната партийна работа, в убежденията и живота на всеки партиен деец и партиен член.

Димитровският дух, димитровският подвиг, димитровската вярност към делото на пролетарския интернационализъм, към делото на класата и партията са образци, критерии, едно безсмъртно движение в движението на нашия народ към комунизма.

Георги Димитров е винаги с нас — с партията и с всеки неин член, с народа и всеки труженик на социализма.

Георги Димитров е и ще бъде извор на мъдрост и поуки за Българската комунистическа партия и международното комунистическо движение, за всички действително революционни сили в съвременния свят.

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения. Партиздат, С., 1981, с. 133—134.

Digitized by Google

ЕДИНОНАЧАЛИЕ И ДЕМОКРАТИЗЪМ В ДЪРЖАВНОТО И СТОПАНСКОТО УПРАВЛЕНИЕ

проф. МАРКО МАРКОВ
доктор на философските науки

Управлението в социалистическото общество се осъществява от две основни групи органи: представителни и изпълнително-разпоредителни. Представителните органи, към които се отнасят Народното събрание и народните съвети, се избират от населението, действуват от негово име и с неговото най-активно съдействие. Мястото, което те заемат в системата на държавното управление, отразява върховенството на народа във властта и управлението.

Функционирането на социалния организъм е невъзможно без втората група органи — изпълнително-разпоредителните. Те организират и с дейността си осигуряват изпълнението на партийните и държавните решения, разпореждат се от името и по пълномощие на представителните органи.

Проблемът е как да се съчетае единоначалието с демократизма в тяхната дейност? Как да се предотвратят бюрократическите деформации?

Да се намерят верни, съответствуващи на природата на зрелия социализъм отговори на тези въпроси, е особено належащо в наши дни. В опитите си да дискредитират реалния социализъм буржоазните идеолози упорито натрапват тезата за несъвместимостта на единоначалието и демократизма.

Нашата марксистко-ленинска позиция е друга и тя бе изразена отново на Дванадесетия конгрес на партията: „... в никакъв случай не бива да се забравя един от основните принципи на държавната и стопанската дейност при социализма — **принципът на единоначалието.** Развитието на демократизма трябва да се съчетава с укрепването на правата и авторитета на ръководителя."[1]

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., 1981, с. 97.

Digitized by Google

ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА

В. И. Ленин определя колегиалността и единоначалието като два принципа на съветското държавно управление. Предимственото използване на единия или другия принцип се определя от характера на дейността на съответния орган, от задачите, които той решава.

Колегиално организационно устройство трябва да имат преди всичко органите, които решават комплексно въпросите на стопанското, социално-културното и административно-политическото строителство, т. е. органите с обща компетентност. Към тях се отнасят Министерският съвет, изпълнителните комитети на народните съвети, както и някои специализирани централни органи (Държавен комитет за планиране, Държавен комитет за наука и технически прогрес и др.).

Върху основата предимно на единоначалието изграждат своята дейност онези управленчески органи, които имат оперативно-разпоредителни функции. Това са министерствата, повечето от специалните ведомства, отделите и управленията в народните съвети, ръководствата на предприятията и учрежденията.

Нито колегиалността, нито единоначалието може да се представи като „по-добрия" или „единствено добрия" начин на организация на управлението. Всеки един от тези два принципа си има и предимства, и „подводни камъни", и потенциални опасности.

Колегиалността е условие за демократично и свободно обсъждане на сложни въпроси и съдействува правилно да се решават споровете и разногласията. Но тя изисква повече време и при дадени обстоятелства пречи на изискването за ефективност, бързина и твърдост на решенията. При колегиалната организация на управление е по-трудно да се конкретизира отговорността. Единоначалието има други предимства и недостатъци: осигурява оперативно решаване на възникващите въпроси, създава условия за строга лична отговорност, но крие опасност от повърхностно разглеждане на въпросите и приемането на субективистични решения. При определени условия може да доведе до злоупотреба с властта.

И теоретическите съображения, и практическият опит сочат една разумна алтернатива: диалектически да се съчетаят колегиалността и единоначалието. Всяка система в зависимост от своята специфика следва да използва пълноценно предимствата и на двата принципа, като ограничава отрицателните последици от обстоятелството, че при нейното изграждане и функциониране се отдава предимствено значение на един от тях. От тази гледна точка възникват специфични проблеми пред различните органи и организации в системата на държавното и стопанското управление.

Изграждането върху основата на колегиалността на държавни изпълнително-разпоредителни органи е проява и условие за разгръщане на социалистическия демократизъм. Но колегиалната организационна структура не осигурява автоматически демократичност на управлението. При видимо спазване на правото на всеки член на колегията да изказва мнения и на реда за вземане на решения по общо съгласие може да съществува авторитарен стил на ръководство, а демократизмът да придобие формални белези.

Най-сложният въпрос на функционирането на колегиално изградените управленчески институции е за отговорността при изпълнение на взетите решения. Обстоятелството, че решението се взема от колегията, не е непреодолима пречка да се установи лична отговорност за неговото изпълнение. Принципно значение за решаването на този въпрос има указанието на В. И. Ленин за това, че колегиалното обсъждане и решаване на всички въпроси на управлението в съветски-

Digitized by Google

те учреждения трябва винаги да се свързва с установяване на найточна отговорност на всяко длъжностно лице за изпълнение на определени, ясно и недвусмислено разграничени задачи.

Управлението на стопанските системи в наши дни изисква единство на волята и действията. Концентрацията и специализацията на производството, внедряването на научно-техническия прогрес и редица други фактори повишават ролята на централизираното ръководство и обуславят необходимостта от строго спазване на принципа на единоначалието. Но централизираното ръководство не означава отрицание на демократизма и колегиалността. По силата на цял ред социални и гносеологически причини субективният фактор може да надцени силата на служебния авторитет и да пренебрегне необходимостта от спазване на демократическите правила в управлението. Затова В. И. Ленин съветва: „Ако комунистът е администратор, негов пръв дълг е да се предпазва от увлечения на командване, да умее първо да се съобрази с онова, което науката вече е изработила . . ."[1]

Вътрешното свързване на единоначалието с демократизма изисква преди всичко да се създадат организационно-структурни предпоставки за пълноценно участие на колектива и отделната личност в управлението на всички равнища и във всички сфери на живота.

Особено характерен в това отношение е организационният механизъм на стопанските организации. Тяхното управление се осъществява върху основата на единоначалието. Всяка стопанска организация има ръководител, назначен от вишестоящите органи и ползващ се с реални права и задължения на единоначалник.

Заедно с това в стопанските организации са изградени и функционират редица институции за колективно управление като съществен компонент на икономическия механизъм. Към тях се отнасят общите събрания на работниците и служителите, събранията на пълномощниците, стопанските комитети, колегиумите на министерствата и др. Такива или аналогични институции има във всички страни от социалистическата общност.

КОЛЕКТИВНИТЕ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ — ДЕЙСТВЕНИ ИНСТИТУЦИИ

В правилника за икономическия механизъм нормативно са определени правомощията и на общото събрание (събранието на пълномощниците). В негова компетентност е да приема Правилника за устройството и дейността на стопанската организация и нейната управленческа структура, да взема решения за насоките на развитие на производствено-стопанската дейност, да утвърждава насрещния план и мероприятията за социалното развитие на трудовите колективи, да приема правилата за организация на вътрешната стопанска сметка и за организацията на работната заплата и др.[2] По такъв начин то е овластено да решава основни въпроси на стопанската дейност.

Значително се разширяват и правата на стопанските съвети в обединенията и в стопанските организации, контролните съвети в АПК и колегиумите на министерствата и ведомствата. Създават се и нови възможности за издигане ролята на профсъюзите и другите обществени организации по цялата верига на управленческия процес.

Във връзка с това възниква един съществен проблем. Обективна тенденция в развитието на стопанските организации е концентрация-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 138.
[2] Правилник за икономическия механизъм, С., 1982, с. 35—36.

Digitized by Google

та и специализацията. Създават се крупни стопански организации, в които не винаги е практически възможно да се осигурява непосредствено участие на трудещите се в управлението на производството. Това налага да се търсят форми и методи, които да съхранят досегашния опит и го развият на по-висш етап.

Характерен пример в това отношение е управлението на селското стопанство. Сравнително ограниченият размер на отделните трудово-кооперативни земеделски стопанства до края на 50-те години обуславяше широкото разгръщане на пряката демокрация. Кооператорите участвуваха непосредствено при вземането на редица важни решения. В сегашните условия тези възможности се ограничават от много по-големия размер на стопанствата.

Още Единадесетият конгрес направи съответни изводи за управлението от този факт. „Високата степен на обобществяване на производството, неговата концентрация и интензификация, централизираното ръководство на големи териториални единици крият възможности за отдалечаване на партийното и стопанското ръководство от хората, от въпросите на техния живот и бит, от това, което ги вълнува. Затова, като усъвършенствува управлението, партията търси и прилага нови форми и пътища за разширяване и засилване участието на трудещите се в решаването на обществените дела, разгръща социалистическата демокрация."[1]

С изграждането на нов тип бригадна организация на труда в селското стопанство върху основата на икономическия подход се създадоха по-благоприятни предпоставки за последователно прилагане принципите на демократическия централизъм. Нараства ролята на бригадира като организатор на производството и непосредствен ръководител на трудовия колектив. Заедно с това издига се ролята на общото събрание на бригадата, на което се приема насрещният план и се решават проблемите, свързани с организацията на работната заплата.

В условията на икономическия подход трудовите колективи имат възможност да бранят своите права. Те могат да се освобождават от некадърни, инертни и самонадеяни ръководители, които не се грижат за ефективния растеж на предприятието и не създават условия за повишаване на доходите на заетите в него. Големи потенциални възможности като демократически институции имат работническите събрания, стопанските съвети, колегиумите. Те трябва да се изпълват със съдържание и да не се допуска да се заразяват от формализъм. В съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП предстои да се разширяват изборното и конкурсното начало при подбора на стопански кадри.

Върху основата на икономическия подход може по-добре да се реши още един колкото стар, толкова и актуален проблем на управлението: да се засили отговорността, да се укрепи дисциплината, да се повиши ефективността на управленческия труд. Неразделна част от икономическия подход е сключването на договори за необходимите ресурси и за реализация на продукцията. Тяхното неспазване води до сериозни имуществени и наказателни последици. Създават се възможности народното стопанство да функционира в единен ритъм, да се оптимизират връзките между стопанските организации, да се сложи ред в материално-техническото снабдяване, кооперираните доставки и реализацията на продукцията. Решава се глобалният проблем — за

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 72.

Digitized by Google

повишаване ефективността на системата за управление, за издигане на нейната роля в изграждането на развито социалистическо общество.

Със значителни своеобразия се отличава организацията на държавното управление на териториалните единици. В рамките на селищната система носител на властта е общинският народен съвет, а в отделните населени места — кметът, които непосредствено се избират от цялото население. Но докато при кметската институция избраното лице има и изпълнително-разпоредителни функции, в рамките на общината изборният орган излъчва от своята среда изпълнителен орган. При тази организация на управлението на селищната система (и на окръга) последователното прилагане на принципите на демократическия централизъм е свързано с решаването на два възлови проблема:

Първо. Отношенията между изпълнителния и изборния орган да се изграждат върху основата на принципа на народния суверенитет. Като институции, избрани от цялото население, народните съвети единствени са овластени да осъществяват държавната политика на своя територия. Изпълнителните органи не само се избират от съответния народен съвет, но и му са подчинени и подотчетни. Да се постави изпълнителният орган над изборния значи да се превърне демократическият централизъм в бюрократически централизъм, да се ограничи и лиши от съдържание социалистическата демокрация.

Второ. В рамките на своята компетентност изпълнителният орган да действува като колегиална институция. Естествено, тук е нужна разпоредителност и ръководството (председателят, неговите заместници, секретарят) в редица случаи трябва да издава заповеди, нареждания и непосредствено да се намесва за решаването на важни текущи въпроси. Но това не изключва, а предполага колегиално обсъждане в изпълкома на въпросите, по които предстои да се вземат управленчески решения.

Специфични са проблемите на съчетаването на единоначалието и демократизма в дейността на централните изпълнително-разпоредителни органи. Формите на пряка демокрация тук не могат да имат широко приложение. В системата на едно министерство и неговите организации работят десетки, а понякога стотици хиляди души. Но това съвсем не означава, че техните ръководства имат авторитарна власт. Те функционират при определени ограничени условия, предвидени в законите и другите нормативни актове и при наличието на нормативно утвърдени ръководни права на обществените организации и на колективните органи (колегиуми, председателства, стопански съвети и др.).

Изграждането и функционирането на органи за колективно обсъждане и решаване на важни проблеми е само една страна от процеса на свързване на единоначалието и демократизма в социалното управление. Демократическите институции могат да бъдат пълноценни участници в управленческия процес, но могат да се сведат и до положение на бездеен придатък към едноличната власт на ръководителя. Въпрос на стил на ръководство е те да функционират оптимално, да упражняват своите права, да решават въпросите, по които имат компетентност.

Тук се сблъскваме с едно противоречие, разкрито от Ноемврийския пленум на ЦК на БКП (1980 г.) — противоречието между решенията на партията, между нейната линия за създаване на още по-творческа атмосфера сред народа, за издигане самочувствието на милионите труженици като истински стопани в държавата, от една страна, и от друга — наличието на сериозни слабости в стила и методите на работа на редица кадри и ръководства в центъра и по места. Преодоляването на това противоречие е предпоставка за издигане на демократизма на оная висота, която бе очертана в документите на Дванадесетия конгрес

Digitized by Google

на БКП. Това трябва да бъде постоянно грижа на всички партийни органи и организации.

Партийното ръководство на държавните органи има за своя важна задача обновяването на стила и методите на тяхната работа, премахването на проявите на авторитарност и привиден демократизъм на всички равнища на социално управление.

Човекът и неговото развитие е висша цел на партийната и държавната политика. Тя трябва да се реализира в дейността на всеки орган, на всяко равнище на социално управление. Разкритите от Ноемврийския пленум недостатъци в работата за задоволяване на някои неотложни социални потребности на трудещите се показват, че не всички органи и организации действуват в съответствие с изискването да изразяват и защищават интересите на трудещите се. В някои случаи се подценяват политическият и държавническият подход към проблемите и потребностите на трудещите се.

Закономерност на социализма е непрекъснатото разгръщане на социалната активност на трудещите се. Ленин не един път е подчертавал, че живият, творческият социализъм е дело на самите народни маси. Тъкмо това налага навсякъде да се създават такива условия, при които все повече да се разгръщат инициативата и творчеството на масите, да се издига тяхната роля в социалното управление. Необходимо е строго да се спазва нормативно определеният ред за колективно обсъждане и решаване на проблемите, без да се нарушава принципът на единоначалието. Умът на колектива, умът на милионите хора стои неизмерно по-високо и от ума дори на гениалния човек. Способността да се изучават и обобщават мненията на трудещите се, да се интегрират в партийните и държавните решения е критерий на зрелостта на съответните органи и ръководители и за степента на развитие на социалистическия демократизъм.

Пряката демокрация, чието значение с особена сила бе подчертано на Дванадесетия конгрес на БКП и в доклада на другаря Тодор Живков пред Националното съвещание на 24 октомври 1981 г., изисква непрекъснато да нараства ролята на трудовите колективи и на обществените организации, на колективните органи за управление и на всеки труженик в разработването, обсъждането и утвърждаването на насрещните планове.

Колкото и добре да са регламентирани правата на колегиалните органи за управление, демократизмът винаги остава формален и бездеен там, където няма атмосфера на търпимост и уважение към мненията и предложенията на „другите", на творчески спорове в колектива. На Ноемврийския пленум на ЦК на БКП от 1980 г. се подчерта, че ръководител или ръководен орган, който погазва демократизма, който принизява ролята на трудовия колектив, сам реже клона, на който седи. Сега в условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм подобна практика става просто недопустима. Да създаде и поддържа такава атмосфера е пръв дълг на партийната организация, на партията като цяло. При достигнатата през низшата фаза на комунизма степен на зрелост на обществените отношения няма и не може да има друга сила освен партията, която е в състояние да осигури пълновластно функциониране на демократическите институции и форми на ръководство.

Главната задача, която стои пред партийните органи и организации, е: **„На всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационно-управленческа единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство, да се развие**

Digitized by Google

политическата активност на всеки трудещ се, да се постигне нов подем и разцвет на неговите творчески сили."[1]

КОНКУРСНОТО И ИЗБОРНОТО НАЧАЛО В ИЗДИГАНЕ НА КАДРИТЕ

Развитието на социалистическия демократизъм прави особено актуален въпроса да се избират или да се назначават ръководните държавни и стопански кадри. Верният отговор е възможен само в най-тясна връзка с общия процес на демократизация на управлението и със степента на зрелост на обществените отношения.

Несъмнено на изборността принадлежи бъдещето, принадлежи изцяло и безусловно. Тя е една от формите и изявите на общественото самоуправление.

Редица нови решения в тази област са възприети в Правилника за икономическия механизъм. Ръководителите на бригадите и другите длъжностни лица се избират от общо събрание на бригадата и се назначават от ръководителя на стопанската организация. Компетентността на бригадния съвет и на ръководителя на бригадата се определя от общото събрание в рамките на правата и отговорностите, предоставени на бригадата. Запазва се системата на изборност на председателите и заместник-председателите на аграрно-промишлените комплекси. Ръководителите на поделения на стопанска организация се назначават или освобождават от длъжност от ръководителя на организацията след обсъждане и одобряване на кандидатурите или предложенията за освобождаване от общото събрание на работниците и служителите на поделението. Останалите ръководни кадри и специалистите в стопанските организации и в техните поделения се назначават от съответните ръководители въз основа на конкурс.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество изборността не може да бъде всеобща практика, нито единствено, абсолютно добро решение на проблема за отношенията между ръководители и ръководени. Там където се прилага принципът на изборността, следва да се има предвид, че при непълното съвпадение на личните, колективно-груповите и обществените интереси (а то е неизбежно там, където материалните блага се разпределят не според потребностите, а според труда, и където съществува известно неравенство) конкретният колектив не винаги е в състояние да оцени обективно онези качества, които са необходими за оптимално управление. Може да се отдаде предпочитание на субективно добрия, разбиращ болките на хората човек, но недостатъчно добър организатор и администратор. Колкото по-нагоре по стълбицата на управлението се отива, толкова по-малко вероятно е „визуално" да се определят качествата на лицата, които биха били добри ръководители. Понякога свъсеният, недостатъчно общителен инженер може да се окаже търсеният добър ръководител.

При тази ситуация изборността на ръководните длъжности трябва да се въвежда неотклонно, но внимателно и като се създават съответни условия за оптимален избор. Особено значение имат няколко обстоятелства и съображения.

Първо. Още при предварителната подготовка да се търси неформалният лидер, който, преди да притежава атрибутите на властта, владее умовете и сърцата на хората, ползва се с безспорен авторитет не просто на добряк, а на сериозен ръководител, който разбира партийната политика и умело я провежда в живота.

---

[1] Дванадесети конгрес на БКП. Доклади и решения, С., 1981, с. 58.

Digitized by Google

Второ. Непрекъснато да се издига управленческата култура на всеки трудов колектив, да се запознават обикновените труженици с „тайните" на управлението, с нормативните и други управленчески документи. То им дава възможност да съдят за хората и управлението не под влияние на второстепенни фактори, а компетентно да правят своя избор с познаване на процесите и закономерностите на управлението.

Трето. Системата на изборност трябва да бъде развиваща се, динамична система. Нейното изграждане трябва да започне с низовите ръководители на производството — бригадири, началници на цехове и участъци, и постепенно да обхваща следващите звена от йерархията на управлението. Колкото повече се развива общественото съзнание, колкото по-висока става управленческата култура на населението, толкова по-широк кръг ръководни длъжности в държавата трябва да стават изборни.

Икономическият подход предвижда цял ред форми и механизми за участие на трудовите колективи в управлението на производството. И това е логично, защото щом колективите получават толкова, колкото изработват (след като се отдели нормативно определена част от получения доход за разширяване на производството и за общодържавни нужди), те трябва да имат право да си избират способни и знаещи ръководители, които умеят добре да ръководят и да осигуряват високи резултати от стопанската дейност.

Поради всичко това не случаен, а напълно закономерен факт е, че в Тезисите на Дванадесетия конгрес е записано: „Да се разширява прилагането на изборното начало при изграждането на колективните органи на управление, включително в производствените и другите социалистически организации, съчетано с провеждането на конкурси; да се увеличат правата на колективните органи за управление, както и колективната и персоналната отговорност на членовете им за икономическите и други последствия от взетите решения."[1]

В тази постановка се съдържа всичко най-важно: да се разширява една вече установила се практика; да се увеличават правата, но и отговорностите на изборните органи и лица.

Въвеждането на конкурсно-изборното начало в управлението на стопанските дейности е колкото примамливо, толкова и отговорно дело. Не са нужни много аргументи, за да се разбере, че при недостатъчна подготовка или при нарушаването на принципите на социалистическото управление конкурсите и изборите не ще донесат нищо добро. Най-голямата потенциална опасност тук е да се превърнат конкурсите и изборите във формален акт. Трудовите хора в България вярват на партийните и другите ръководства. Ако някои от тях предложат недостойни или некомпетентни хора, възможно е те да бъдат избрани и тогава, вместо да се подобри, управлението може да се влоши. Това е още един аргумент към тезата, че демократизмът не е самоцел и трябва да се разглежда в най-тясна връзка с изискването за ефективност на управленческия процес.

Следователно принципният въпрос е да се създаде механизъм и се установят гаранции на ръководни длъжности, в съответствие с директивите на Дванадесетия конгрес на БКП, да се издигат такива кадри, които познават новия икономически подход и механизъм и творчески ги прилагат; вникват в дълбочината на проблемите на производството, организацията и управлението; проявяват усет към новото, използват разумно дадените им права и поемат необходимите отговорности, умеят да сплотяват и вдъхновяват трудовите колективи. Тези въпроси

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, С., 1981, с. 92.

Digitized by Google

трябва да бъдат постоянно в центъра на вниманието на партийните органи и организации, които носят най-голяма отговорност за последователното осъществяване на кадровата политика.

Необходим е грижливо съставен нормативен документ, който да регламентира конкурсите и изборите на ръководители на стопански дейности и организации. Негово ръководно начало трябва да бъде демократическият централизъм и създаването на реални условия и възможности органически да се съчетае волята на колектива с единоначалието като необходимо условие за ефективна ръководна дейност.

Конкурсите и изборите на ръководители все повече ще се превръщат в масова практика. Такава е обективната логика на развитието на социалистическия демократизъм. Нужно е не само да се осъзнае потребността, но и да се създават всички условия и предпоставки системата на изборност и конкурси да „работи" за социализма, да прави тружениците съпричастни към управлението, да се развива у тях държавническо мислене, критичност и взискателност към онези, които поемат върху себе си отговорността да бъдат ръководители на трудовите колективи.

На времето В. И. Ленин видя в първите комунистически съботници, в грижата на обикновените труженици за преодоляване на разрухата жизнените кълнове на комунизма. Той умееше да открива в делничното, „прозаичното" чертите на бъдещето. С този Ленинов методологически подход, с тази негова неугасима вяра в историческия смисъл на всекидневните дела трябва да се измерва значението на участието на трудещите се в управлението.

Digitized by Google

ПЛАНИРАНЕТО— ВЪЗЛОВ ПРОБЛЕМ

Изискването на Дванадесетия конгрес на партията планирането да се приведе в съответствие със съвременните изисквания на научното управление на социалните процеси е намерило реално отражение в работата на окръжния, общинските, заводските, учрежденските партийни комитети, на бюрата и първичните партийни организации в Старозагорски окръг.

За да се реализират успешно социално-икономическите задачи през осмата петилетка, да се осъществят сложните проблеми на изграждането на зрялото социалистическо общество, партийно-организационната дейност става онзи важен фактор, който съдействува за по-нататъшното издигане ръководната роля на партията.

Затова съвсем навременна, полезна и с трайно въздействие върху работата на партийните кадри и ръководства в окръга е проведената научно-практическа конференция. Тя постави ударението върху проблема партийното планиране да се издигне като важен фактор за реализиране на социално-икономическата политика на партията.

Секретари на окръжния комитет на партията, на общински, заводски и комбинатски комитети, на първични партийни организации задълбочено, компетентно, всестранно анализираха положителните страни и това, което не достига в планирането на партийната работа на всички равнища в окръга.

Участие в конференцията взеха и научни работници от Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

Опит по планирането в партийната работа споделиха и **Николай Иванович Тимошин,** първи секретар на железопътния районен комитет на КПСС в Куйбишев, и **Михаил Форинг,** завеждащ сектор в областния комитет на Словашката комунистическа партия в Кошице — пратеници на тези побратимени със Старозагорски окръг градове.

В работата на конференцията участвува и завеждащият отдел „Организационен" на ЦК на БКП **Георги Григоров.**

Научно-практическата конференция бе ръководена от първия секретар на окръжния комитет на партията **Васил Недев.**

В продължение на една година окръжният комитет активно е работил с отделни партийни комитети и първични партийни организации за по-нататъшно усъвършенствуване планирането на тяхната дейност. Това е позволило на бюрото на комитета да натрупа богат фактически материал за равнището на плановете, за степента на подготовката на кадрите и уменнето им да открояват възловите проблеми, които трябва да поставят под партиен контрол, да станат прицел на партийно-организационната дейност. При проверките по изпълнение на плановете бюрото стигнало до извода, че кадрите се нуждаят от разширяване на знанията по проблемите на партийното планиране. Проведената седмица на партийното строителство помогнала на кадрите да обогатят теоретическите си познания по основни въпроси на партийно-организационната работа. Страниците на в. „Септември" станали своеобразна трибуна на мнения, предложения, съображения на партийния актив по проблемите на партийното планиране. Социологическото изследване за изясняване неговата роля за изпълнението на социално-

Digitized by Google

икономическите задачи на трудовите колективи е ангажирало вниманието на повече от 80 процента от секретарите на общинските, заводските, учрежденските комитети и на първичните партийни организации. Те са изразили своите виждания за трудностите, които срещат при съставянето на плановете, каква помощ им е нужна, на кои проблеми следва да се обърне внимание при очертаването на перспективите за развитието на трудовите колективи, за решаването на социално-икономическите програми, за усъвършенстуването на работата на първичните партийни организации.

Споделеният опит, изказаните мнения, съображения, направените предложения от участниците в конференцията защитиха убеждението, че ръководните партийни кадри в окръга гледат на планирането като на творческо дело, като на основна съставна част на стила и методите на своята дейност. Правилно бе наблегнато, че с плановете те се стремят да осъществят концентрация на силите и ресурсите, на целия творчески потенциал, за да решават успешно големите политически, икономически, културни и социални проблеми на трудовите колективи. Това е напълно в унисон с изискванията на Дванадесетия партиен конгрес към първичните партийни организации те да бъдат истински представители на партията в трудовите колективи и заедно с това да представляват трудовите колективи пред партията.

Справедливи бяха критичните бележки, че не всички планове представляват стройна система от целенасочени политически, идейновъзпитателни и организационни мероприятия, научнообосновани политически документи. В оценката на досегашната работа по планирането на партийната дейност кадрите проявиха принципност, критичност, комунистическа неудовлетвореност от свършеното. Изтъкнато бе, че срещат трудности при разкриване на механизмите и технологията на процеса на планирането. Констатацията, че значителна част от плановете са дело само на партийните секретари, потвърждава наличието на известно противоречие с изискванията на Дванадесетия партиен конгрес за по-нататъшното развитие и усъвършенстуване на демократичното начало в живота на партийните органи и организации и съществуващата практика. Правилно бе отделено внимание на такъв важен проблем в планирането като координиращата функция, която трябва да изпълняват партийният орган и партийната организация за осигуряване еднопосочност в усилията за съставянето и изпълнението на социално-икономическия план на трудовия колектив. И това, че утвърдената много полезна практика в отделни трудови колективи да защищават публично насрещните планове и инженерните проекти не се разпространява по-бързо, опира до стила на партийните кадри, до прояви на инертност и неоправдано изчакване.

Достойнство на участниците в конференцията бе това, че наред с открояването на слабостите потърсиха причините защо е така и как да се преодолеят в бъдещата им работа. Посочиха се и конкретни примери, които свидетелстуват за неизживени слабости в партийното планиране — претрупаност, дублиране на задачи и цели, неумение да се степенуват проблемите.

В доклада на к. и. н. доц. **Атанас Аладжов** „Актуални проблеми на планирането на партийната работа в условията на новия икономически подход и на неговия механизъм“ бе отделено значително място за издигане ролята на перспективното планиране, като особено бе наблегнато на значението на петилетните планове като форма по-цялостно да се обхванат, степенуват и формулират най-важните задачи, които гарантират изпълнението на основните цели.

В изказването си завеждащият отдел „Организационен“ на ЦК на БКП **Георги Григоров** отдели внимание на потребността да се издига

Digitized by Google

организиращата роля на планирането на основата на научния анализ на обективното състояние на социално-икономическата действителност. Той се спря и на проблемите за извисяване на политическия подход при формирането на плановете и за компетентността при планирането и изпълнението на плановете.

В своето заключително слово първият секретар на окръжния комитет на партията **Васил Недев** очерта задачите на партийните органи и организации в подготовката на плановете след годишните отчетно-изборни събрания. Той обърна внимание да се ангажира по-широк кръг от партийни работници, специалисти, целите пленарни състави, по-умело да се прилага програмно-целевият подход в планиращата дейност.

Тук поместваме идеите, оценките, мненията и предложенията на част от участниците в конференцията, от значение за окръжната партийна организация и за всички партийни органи и организации, които в процеса на започналия преглед за издигане на тяхната роля и боеспособност ще поставят на критичен анализ и ще предприемат мерки да усъвършенстват своята планираща дейност.

ОБЩОТО И ОСОБЕНОТО В ПОДХОДА

ГЕОРГИ КАРАШМАЛЪКОВ
секретар на окръжния комитет
на партията — Стара Загора

Стремежът ни за по-нататъшно усъвършенстване планирането на работата на партийните органи и организации в Старозагорски окръг е продиктуван от необходимостта за привеждане на тази важна партийна дейност в съответствие с повишените изисквания и задачи, поставени в решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Сега партийните органи и организации, комунистите и всички трудещи се, въоръжени с този фундаментален документ, насочват своите усилия за претворяването му в живота.

Под ръководството на окръжния комитет на партията, още в периода на подготовката и обсъждането материалите за конгреса направихме критичен анализ за силата на партийното ръководство, на неговата ефективност и въздействие за успешно решаване задачите през осмата петилетка.

Естествено стигнахме до извода, че от най-голямо усъвършенстване се нуждае планирането на работата на партийните органи и организации като основен фактор за повишаване на ръководната им роля.

Поставихме си за цел да издигнем преди всичко ролята на планирането в осъществяване икономическата политика на партията, да внесем по-голям ред и съгласуваност в подготовката и изпълнението на плановете, да обогатим знанията, умението на партийните кадри по-задълбочено и по-мащабно да виждат и вникват в проблемите, по-компетентно и по-отговорно да подхождат при тяхното решаване.

Научното равнище на партийната работа до голяма степен зависи от това, доколко пълно се отчитат закономерностите на социално-икономическото развитие, от способността на кадрите да разкриват и анали-

Digitized by Google

зират процесите и явленията, които протичат в обществото. Именно планът на партийната организация е **синтез на обективна потребност и творческа способност на субективния фактор**, изкуство да се вникне в същността на проблемите и да се определят най-подходящите политически форми и средства за тяхното решаване.

По думите на другаря Тодор Живков вече не е възможно да се ръководи компетентно, ако не се издига постоянно научното равнище в работата на партийния апарат, ако не се усъвършенствува планирането, ако не се подобрява колективността при анализа, изводите и вземането на решения.

В практиката на окръжната партийна организация по планирането на своята дейност е натрупан положителен опит. То винаги е заемало важно място в работата на кадрите, бюрата и комитетите. В резултат на това е провеждана системна и целенасочена организаторска и политическа работа за успешно изпълнение на задачите, свързани с развитието на окръга.

Но колкото и значителна да е тази практика, тя винаги се нуждае от постоянно усъвършенствуване с критериите и изискванията на днешния ден, с новите възможности и задачи.

Затова главните ни усилия са насочени, от една страна, към подробно и задълбочено анализиране на досегашните резултати, изясняване на силните и слабите страни и, от друга, към формиране на положителен опит за по-нататъшно усъвършенствуване планирането на партийната работа.

В осъществяването на този процес съсредоточихме вниманието си преди всичко към конкретните задачи, които произтичат от решенията на XII партиен конгрес и предстои тяхното изпълнение от окръжната партийна организация. Засега централен проблем е повсеместната интензификация чрез внедряване на автоматизацията и механизацията на производствените процеси и на тази основа нарастване на общата промишлена продукция до 138,8 на сто, на печалбата 189,2 на сто, на обществената производителност на труда 147,7 на сто, на чистата продукция 152,9 на сто, на рентабилността 181 на сто. Окръжната ни промишленост със своята обособена структура трябва през осмата петилетка да осигури на народното стопанство едни от най-съвременните изделия — роботи и манипулатори, електронна техника, машини, уреди и апарати с цифрово-програмно управление. Това налага развитието на тези производства с изключително ускорени темпове.

Отговорни са задачите ни и в селското стопанство, където трябва да постигнем рязко увеличаване на производството, използвайки най-рационално икономическите, природно-климатическите и почвените възможности на окръга.

В строителството с ускорени темпове трябва да внедрим нови технологии, да подобрим ефективността и качеството на строително-монтажните работи, да решаваме проблемите на жилищното строителство, на детски и учебни заведения. Задачи от изключителна важност стоят и пред транспорта и съобщенията, пред търговията и услугите.

Това бяха основните ни съображения и отправни моменти при залагането и извеждането на опит по усъвършенствуване планирането на работата на партийните органи и организации.

Какво сме извършили досега и какви са резултатите?

Под ръководството на окръжния комитет на партията общинските, заводските и учрежденските комитети, първичните партийни организации положиха специални грижи за издигане преди всичко на теоретико-методическата подготовка на кадрите по проблемите на планирането на партийната дейност. През целия период на формирането на опита се осъществи система от организирани прояви за тяхното обучение. Проведоха се задълбочени разговори и дискусии, седмица на партийното строителство, в помощ

Digitized by Google

на актива бяха предоставени методически разработки по проблемите на планирането. Проучен беше богатият опит на КПСС, на окръжни и общински комитети в страната. Бюрото на окръжния комитет прие указание за подготовка на програмите и мероприятията на партийните комитети в изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Богата информация получихме от социологическото изследване „Ролята на партийното планиране в изпълнение социално-икономическите задачи на трудовите колективи". В него взеха участие над 80 на сто от секретарите на първичните, заводските и общинските партийни организации в окръга. Най-голямо внимание беше отделено за провеждане на експериментите по отделни проблеми на планирането на различни равнища — от първичната партийна организация до окръжния комитет на партията.

Общинската партийна организация в Стара Загора се зае с усъвършенствуване подготовката на плановете на партийните комитети и организации. Главното внимание в дейността на Казанлъшката общинска организация беше насочено към проблемите, свързани със структурата и съдържанието на плановете, както и разработване на примерен механизъм за планиране работата на общинския партиен комитет. Усилията на Радневската и Чирпанската общинска партийна организация бяха насочени към усъвършенствуване организацията на изпълнение на плановете. Експерименти се проведоха в 18 заводски и 30 първични партийни организации.

Особено внимание обърнахме на анализа на комплексните програми и мероприятия за изпълнение на конгресните решения. Той изигра важна роля за уточняване на критериите, за обогатяване на подхода и обмяната на опит.

Осъществяването на тези задачи не беше по силите на отделни кадри и комитети. Затова в тяхното изпълнение привлякохме вниманието на цялата окръжна партийна организация.

Това наложи да се потърси и широка база от теоретико-методически източници и решения. Полезна и навременна помощ ни оказаха отдел „Организационен" на Централния комитет на партията и Центърът по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

В резултат на извършената организаторска и политическа работа в окръжната партийна организация настъпиха някои положителни изменения в областта на планирането на партийната дейност.

Преди всичко заслужава да подчертаем **промяната в отношението на кадрите към проблемите на планирането.** То намира израз в прилагането на по-високи критерии, в стремежа за обогатяване на знанията и опита, по-задълбочено вникване в партийните постановки, тяхното внимателно изучаване, търсене на собственото място, на главното и второстепенното. Значително нарасна интересът на кадрите към планирането, грижата им за засилване проблемния характер на плановете.

Успех за нашата окръжна партийна организация е, че **планирането все повече се превръща в дело на по-широк актив.** Преобладаваща част от партийните организации излязоха извън рамките на оня кръг от кадри, който по традиция се занимаваше с планирането. Все по-активно в него се включват стопанските и обществените дейци, специалистите. Това дава възможност да се разшири демократичното начало, да се вникне по-задълбочено в проблемите, по-ясно и конкретно да се очертаят формите и средствата, силите и възможностите за тяхното реализиране. Въпреки доброто начало все още положението в първичните партийни организации съществено не е изменено. За това говорят следните данни: 48,7 на сто от анкетираните секретари на първични партийни организации заявяват, че планът е дело само на сек-

Digitized by Google

ретаря; 23,9 на сто — че наред със секретаря участвуват и някои членове на бюрото; 19 на сто — на целите бюра и само 8,4 на сто сочат, че планът се съставя с помощта на работни групи. Това показва, че главните ни усилия и занапред ще бъдат насочени към по-решителна промяна в първичните партийни организации, към съставянето на плана.

Друго важно изменение е **чувствителното обогатяване съдържанието на плановете.** По пътя на по-пълно прилагане идеите на програмно-целевия и комплексен подход в тях все повече доминира проблемно-съдържателната страна. Създаде се възможност за по-синхронизирано и паралелно формулиране на целите и проблемите, внасянето на съответни корективи, за по-голяма самостоятелност и творчество при определяне на задачите. Направена беше значителна крачка за премахване на вредната практика да се пренасят механично задачите от плановете на вишестоящите органи.

В центъра на преобладаваща част от програмите и мероприятията на партийните организации сега стоят проблемите, поставени от Дванадесетия партиен конгрес. Партийните органи сполучливо са намерили своето място за реализиране курса на партията към повсеместна интензификация, решително издигане на своята ръководна роля, за боева и настъпателна идеологическа работа. Това е характерно за програмите и мероприятията на партийните организации на Стопанския химически комбинат и Строително-монтажния комбинат в Стара Загора, комбината „Хидравлика" в Казанлък, автостопанство „Автобусни превози" — Раднево, фабрика „23-ти септември" в Чирпан и други.

Постигнахме известен напредък и в перспективното планиране. В експериментален порядък към разработване на петгодишни планове и програми пристъпиха общинските и заводските организации. Може би не всичко ще се възприеме по-нататък, но ние видяхме плюсовете и минусите, отношението и възможностите на кадрите в това направление. Независимо, че се прояви известна доза максимализъм, очертаха се и редица предимства. Сега трудността не е да се доказва целесъобразността от петгодишното планиране, а да се повишава умението у кадрите, да се създава готовност за неговото успешно прилагане.

Извършената работа във връзка с усъвършенствуване планирането на партийната работа, направените опити, проведените разговори, както и социологическо проучване още повече ни убеждават колко е нужно да се усъвършенствуват механизмите на планирането в окръжната партийна организация и в същото време какви големи възможности съдържа то за повишаване на нейната ръководна роля.

Опитът ни показва, че чрез планирането се определят средствата и формите за партийно въздействие и ръководство, координират се действията по различните социално-икономически задачи. В този смисъл то е важен и безспорен фактор за реализиране икономическата политика на партията.

От по-нататъшно усъвършенствуване се нуждае планирането на работата на окръжния комитет и на общинските комитети на партията за постигане на по-пълна съгласуваност и целенасоченост в действията им.

Ние си даваме сметка, че не може да се иска еднопосочност в действията на първичните и заводските партийни организации, без това да се осъществява ефективно в окръжния и общинските партийни комитети.

Съществен момент, на който отделяме важно място за нарастване дела на планирането за повишаване ръководната роля на окръжната партийна организация е подобряване координацията на дейността от окръжния комитет на партията до първичната партийна организация.

Анализът на практиката показа, че не се използват достатъчно възможностите на планирането като

Digitized by Google

едно от най-важните средства за осъществяване на такава координация. Това довежда до недостатъчна съгласуваност в действията и в крайна сметка понякога до разминаване с главните задачи. Не може да се каже, че липсва въобще координация, но тя е епизодична, нетрайна. Въпросът е във и чрез планирането да се изгради и утвърди в практиката трайна и ефективна, постоянно действуваща система, която да осигурява тясно взаимодействие и разумно съотношение на силите. Особено наложително е такава координация да се осъществява при подготовката и изпълнението на плановете, свързани с решаването на важни партийни задачи, като решенията на конгресите и националните конференции, на жизнено важни проблеми в развитието на окръга.

Важен момент от ръководната дейност на партийните органи е **понататъшното ангажиране на членовете на комитетите в подготовката и контрола по реализацията на плановете.** Поставеното добро начало в работата на някои заводски и общински партийни комитети ние се стремим да утвърждаваме като системна практика. Успешните опити за включването им в работни групи и комисии прилагаме по-смело и действено в целия процес на планирането и контрола за изпълнението на плановете. По този начин целим да превърнем планирането в още по-действен фактор за разширяване на демократическото начало и укрепване връзките на партията с масите.

Формирането на опит за усъвършенствуване на планирането в окръжната партийна организация е подчинено главно на задачата то да стане главен фактор за реализиране политиката на партията. Това даде отпечатък върху извършената организаторска и експериментална работа. Трябваше преди всичко добре да осмислим и реализираме в практиката изискването при планирането на партийната работа да се вземат под внимание поставените цели и задачи за социално-икономическото развитие на трудовите колективи и на административно-териториалните единици и да се осигурява с политически средства тяхното изпълнение. Това наложи при разработване на партийните планове по-задълбочено да се анализират социално-икономическите задачи, които стоят за решаване на различните равнища. На тази основа изискваме от партийните комитети и бюра да формулират конкретните задачи на партийните организации и да се определят пътища и средства за решаването им. Това е най-сигурният начин за ограничаване на субективизма и импровизацията, за засилване проблемния характер на плановете. Стремежът у някои кадри непременно да се формулират големи цели и задачи в много случаи води до известни увлечения. Не всякога се попада на най-съществените проблеми, получава се разнопосочност в акцента на работа на първичната организация и на трудовия колектив. Затова в процеса на обучението, на практическата работа по усъвършенствуване на планирането специални грижи положихме за повишаване умението на кадрите все повече да засилват проблемния характер на плановете, правилно да конкретизират възловите проблеми на социално-икономическата политика на партията съобразно специфичните условия, сили и възможности, да предвиждат и отчитат действието на задържащите и ограничителните фактори. Това им дава възможност формулираните цели да подреждат по степен на важност и актуалност.

И все пак най-голяма неяснота, най-много трудности кадрите срещат при формулирането на целите и задачите. Като имаме предвид, че това по същество е най-важният момент в процеса на планирането, стои остро нуждата от повече и с по-приложен характер разработки, от конкретна методика по този проблем. Прави впечатление, че и част от публикациите по партийно строителство са насочени повече към разкриване на методологически про-

Digitized by Google

блеми на планирането и по-малко към даване на конкретни знания, обогатяване на инструментарнума в партийната практика. Оказва се, че най-сложният проблем в процеса на планирането в голяма степен е поставен на интуицията и самодейността на кадрите.

Разбира се, не може да се каже, че и досега социално-икономическите проблеми не са стояли на вниманието на партийните органи при подготовката и изпълнението на плановете. Въпросът е до това, доколко те умеят да степенуват по важност тези задачи, да преценят кои от тях именно в най-голяма степен следва да станат обект на партийно въздействие и с какви най-подходящи политически средства да се осъществят. Тази слабост не се отнася само до първичните партийни организации. Тя с пълна сила важи за заводските и за част от общинските партийни комитети. Това извежда на преден план в бъдещата наша работа необходимостта **от концентриране усилията към по-задълбочено усвояване, овладяване и прилагане изискванията на политическия подход, проблем поставен с особена сила и острота на Дванадесетия партиен конгрес.**

Главното в нашата работа сега е умението да включваме комунистите и всички трудещи се в изпълнението на приетите планове и програми. Проведените експерименти показаха, че слабо звено в нашата **работа и досега остава закъсняването с разработването на конкретни механизми за изпълнението на плановете непосредствено след тяхното разработване.** Ние не даваме задоволителен отговор на въпроса за „съдбата" на плана след неговото приемане. Тук е „живецът" на работата за повишаване ефективността на партийното планиране.

Нашите усилия се насочват към оказване помощ на партийните кадри да натоварват всички звена, органи и организации в максимална степен за реализиране на целите и задачите, залегнали в плановете. От по-конкретна разработка се нуждаят проблемите, свързани с вертикалната и хоризонталната координация в изпълнението на плановете.

Работата, свързана с усъвършенстуване на планирането в окръжната партийна организация, изисква да систематизираме досегашния опит и въз основа на него и на съвременните критерии да издигаме ръководната роля на партийните органи и организации.

В тази насока окръжният комитет на партията разработи „Основни изисквания за планиране работата на партийните органи и организации в окръга". С тази организационно-методическа разработка се стремим да окажем помощ на кадрите за повишаване на тяхното умение в планирането, да насърчим използването на повече и по разнообразни форми, методи и средства за обогатяване и усъвършенстуване практиката в окръжната партийна организация по подготовката, разработването и изпълнението на плановете. Стремежът ни е партийното планиране да се превърне в подействен инструмент за реализиране икономическата политика на партията. При разработването на основните изисквания ръководили сме се от най-новите партийни документи, актуални научно-теоретически разработки по проблемите на планирането, както и на извършената целенасочена организаторска, изследователска и експериментална дейност в окръжната партийна организация.

В тази методическа разработка посочваме технологическите изисквания, валидни за първични и заводски партийни организации, а за общинските поставяме само някои изисквания, които могат да служат като примерни при подготовката и изпълнението на различни видове планове и програми. В нея се съдържат най-общите отправни положения в процеса на планиране работата на партийните органи в окръга. Те съвсем не отменят необходимостта от конкретен подход и творчество съобразно специфичните особености на партийните организации и трудовите колективи, техните сили и възможности.

Digitized by Google

Ние добре разбираме, че решаването на всички проблеми, свързани с по-нататъшно усъвършенстване на планирането, в крайна сметка зависи от кадрите. Многообразните и сложни отношения, които са обект на партийно планиране, непрекъснато възникване на нови проблеми и задачи, налагат преди всичко системно да се повишават знанията и уменията на партийните кадри, да усвояват технологията и съвременните методи на планиране. От тях изискваме да проявяват усет към новото, да вникват задълбочено в проблемите, да умеят да конкретизират общопартийните задачи съобразно местните условия. От това зависи до голяма степен разработването на реални и действени планове.

Положителните усилия от окръжния комитет, от партийните органи и организации за усъвършенстване планирането на работата ще ни помогнат по-целенасочено и последователно да използваме мобилизиращото въздействие на партийното планиране за успешно изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия партиен конгрес и в доклада на другаря Тодор Живков пред Националното съвещание от месец октомври 1981 година.

ЦЕЛЕНАСОЧЕНОСТ И КОМПЛЕКСНОСТ

НИКОЛАЙ КОСЕВ
секретар на общинския партиен комитет — Стара Загора

Един от факторите, който оказва пряко, непосредствено и трайно въздействие върху повишаването и усъвършенстването на ръководната роля на партийните органи и организации, е планирането на тяхната дейност.

Необходимостта партийната дейност да се организира и осъществява планомерно, съзнателно и целенасочено, на основата на предварително обмислен, разработен, научнообоснован план, се определя от ръководната и направляващата дейност на партийните органи и организации във всички сфери на социалните процеси.

Проблемите на планирането са многоаспектни и сложни. Те могат да бъдат разглеждани както в организационно-структурно, така и в съдържателно отношение.

На основата на практическия опит, който вече имаме в работата на нашия общински партиен комитет, ще се опитаме да разкрием ролята на планирането като метод на работа за повишаване ръководната роля на партийните органи и организации.

В какво се изразяват по-характерните моменти в планирането на общинския партиен комитет, на партийните органи и организации, които би могло да се приемат, че пряко или косвено подпомагат и съдействуват за по-нататъшното издигане и усъвършенстване на тяхната ръководна и направляваща роля в живота на трудовите колективи?

Преди всичко определени положителни изменения и опит имаме в издигането на равнището и обо-

Digitized by Google

гатяването на съдържанието на плановете на партийните органи и организации. Подобри се цялостната планираща дейност. Засилиха се елементите на творчеството и умението да конкретизираме по-добре общопартийните задачи съобразно специфичните условия и особености на отделните първични партийни организации. Повиши се научната обоснованост на планираните дейности, цели и задачи. Все по-тясна и органическа става връзката на плановете на партийните организации с плановете за социалното развитие на колективите. Стремежът ни е главен критерий за качеството на плана на съответната партийна организация да бъде ефективността от неговото реализиране.

Посочените изводи искам да подкрепя с конкретен пример.

В плана за работата на партийния комитет при Стопанския химически комбинат за 1979—1980 г. бяха посочени четири основни задачи, две от които целяха:

— да се осигури изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на комбината на базата на усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката;

— да се осъществи докрай преустройството на идеологическата дейност.

За изпълнението на тези основни задачи в плана бяха предвидени конкретни дейности както за партийния комитет, така и за първичните партийни организации.

Отделено бе място за **критичен анализ на равнището на организацията на труда, предвидена бе разяснителна и организаторска работа за изграждане на нов тип бригади.** Набелязани бяха мерки за укрепване и засилване на партийното и комсомолското ядро в тези бригади. Посочваха се конкретни форми за активното участие на комунистите и трудовия колектив в разработването на насрещните планове.

Планирани бяха конкретни мероприятия за **повишаване качеството и ефективността от стопанската дейност** като разширение, реконструкция и модернизация на производствената база и ускорено внедряване на научно-техническите постижения.

Грижата на комбинатския партиен комитет плановете да се изпълняват по всички направления осигури комбинатският колектив да осъществи програмата за седмата петилетка успешно. Трудовият колектив със свои сили и средства осигури преминаването на съветски природен газ за технологични нужди и усвои производствата на редица нови химически продукти.

Безспорно всичко това издигна на по-голяма висота престижа, авторитета и ръководната политическа роля на комбинатската партийна организация.

През последните години **по-умело използваме програмно-целевия и комплексен подход в планирането на партийната дейност.** Най-сериозният проблем в това отношение беше преодоляването на некомпетентното и формално прилагане принципите и изискванията на този подход, на усложнената структура на плановете, обременена с нови терминологични понятия, наименования, заглавия на раздели, подраздели и т. н., под „шапката“ на които твърде често оставаше старо и бедно съдържание.

Тези слабости не сме ги преодолели напълно. В някои планове и програми за изпълнение решенията на XII конгрес на партията, като тези на партийните организации в стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги“, завод „Прогрес“ и други, се чувствува беднота във виждания, липсва политически подход към проблемите и средствата за решаване, умение най-правилно да се определят целите и основните задачи.

Трябва да кажем, че имаме и редица партийни комитети и първични партийни организации, които имат натрупан положителен опит в планирането на своята дейност. **При разработването на пла-**

Digitized by Google

новете и програмите те ангажират широк кръг от стопански и обществени ръководители, специалисти, което разширява демократичното начало, ярко се откроява политическият подход при поставяне на целите, проблемите и мерките за тяхното практическо изпълнение. Положителен в това отношение е опитът на партийния комитет и първичните партийни организации при Стопанския химически комбинат, Железопътния възел, окръжния народен съвет, Автокомбината, комбинат „Мебел" и други.

Да вземем например програмата на партийния комитет при Автокомбината.

В нея са включени основните цели и задачи, които под ръководството на комбинатската партийна организация ще решава трудовият колектив през следващите години.

Предвидено е да се осигури повсеместна интензификация на автомобилния транспорт чрез внедряването на научно-техническите постижения и челния опит. С ускорени темпове да преминат товарните автомобили на дизелови двигатели с оглед относителният им дял до 1985 година да достигне 70 на сто от общия парк, ускорена механизация на ръчните операции и други. Да се подобри използването на основните производствени фондове чрез нарастване всяка година коефициента на използване на товарните автомобили, който през 1988 г. да достигне 67,5 на сто. Да се ускори изграждането на материално-техническата база за обслужване и ремонт.

Записани са конкретни мероприятия за решаване на социалните проблеми на трудовите колективи в съответствие с решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на партията от 1980 година.

Предвижда се да се повиши нивото на комплексното обслужване на населението при относително увеличаване ефективността на пътническата дейност. Набелязани са мерки за по-нататъшното развитие на икономиката на Автокомбината в условията на новия икономически подход и неговия механизъм.

Посочени са мерките, които ще вземат, за подобряване и усъвършенстване на организаторската, идеологическата и възпитателната работа на комбинатската партийна организация.

Така подробно и целенасочено разработена, програмата става документ, платформа за развитие и усъвършенстване на всички основни функции на комбинатската партийна организация, за всестранно разгръщане и издигане на нейната ръководна роля и влиянието ѝ върху развитието на колектива. Това е така, защото в нея са обхванати основните, кардиналните, най-съществените проблеми от живота както на самата партийна организация, така и на целия трудов колектив. Защото с помощта на тази програма партийната организация разкрива перспективите в развитието на колектива, укрепва вярата му в бъдещето, мобилизира и активизира вътрешния му потенциал, издига самочувствието му на стопанин.

Изискваме плановете и програмите, които партийните органи и организации разработват за изпълнение решенията на XII партиен конгрес, да имат една по-далечна перспектива и дългосрочност на целите и времетраенето, необходимо за тяхното осъществяване. Тези комплексни, дългосрочни програми задължително стават основа на текущото планиране за целия петгодишен период. С тях се създава по-добра възможност за обвързване на текущите задачи с крайните дългосрочни цели. Тази особеност на планирането определя и динамичния характер на видовете планове, необходимостта те постоянно да се допълват и обогатяват съобразно обективно изменящите се условия и потребности, в съответствие с новите задачи и критерии. Съвсем актуален е примерът с измененията и допълненията, които сега правим в ком-

Digitized by Google

плексните програми на всички партийни органи и организации в общината, включително и в програмата на общинския комитет на партията, за да се отговори на задачите, които генералният секретар на ЦК на партията Тодор Живков постави на Националното съвещание на 24. X. м. г. Проблемът не е в това, че може да се наложат корекции в хода на изпълнението на програмите, а в основата, която се създава при тяхното първоначално формиране.

Плановете и програмите във все по-голяма и нарастваща степен придобиват напълно характера на политическо решение, на политическа директива, чието изпълнение става задължителна норма за всички, към които са адресирани определените задачи. Това изисква за тяхното изпълнение да изграждаме и поддържаме стройна организация и цялостен механизъм за помощ и контрол в процеса на конкретното решаване на един или друг проблем.

Така както основните документи и решения на партията, включително и цялата работа на XII партиен конгрес, станаха достояние на целия народ, **ние се стремим замислите, програмите и плановете на партийните органи и организации в общината за осъществяване на неговите решения да станат достояние на хората.** С тях сме запознали трудовите колективи. Използваме различни форми като индивидуалната работа, политическата нагледна агитация, различните средства за масова информация, за да популяризираме основните цели и задачи, залегнали в програмите, за да станат те близки и разбираеми за всички трудещи се. За тази цел използваме единния политически ден в общинската партийна организация.

От досегашния ни опит можем да направим извода, че имаме положителни изменения във формите, методологията, подхода и начините на планиране работа на партийните органи и организации. Планирането решително и трайно влияе и спомага за издигане и усъвършенствуване равнището и съдържанието на партийното ръководство, повишава неговата ефективност и сила на въздействие, компетентност и комплексност.

●

Ние, разбира се, си даваме сметка, че ръководната и направляващата роля на партията не се реализира автоматически на всички равнища или най-малкото не се постига в пълнота. Затова усилията ни са насочени към такива мероприятия, които ще спомогнат да развиваме и усъвършенствуваме преди всичко планиращата функция на партийните органи и организации.

Ние добре знаем, че в тази област се допускат все още и сериозни слабости — формализъм, беднота в съдържанието, неумение да се конкретизират общопартийните задачи, да се долавят най-животрептящите проблеми от живота на партийната организация и колектива и т. н

Към преодоляването на тези недостатъци са насочени усилията на общинския комитет на партията.

Безспорно в по-нататъшната ни дейност ще се ползваме и от обменения положителен опит на научно-техническата конференция.

Digitized by Google

ПЕРСПЕКТИВНА ПРОГРАМА

ПАУН КАРАДЖОВ
секретар на партийния комитет
при комбинат „Хидравлика" — Казанлък

Партийната практика е доказала, че с приемането на правилно построен, добре разчетен и научнообоснован план всъщност до голяма степен се предопределя и неговото успешно изпълнение.

Динамичното развитие на икономиката, мащабните и сложни задачи, които поставиха пред нас XII партиен конгрес и осмата петилетка, властно изискват по-съвършено партийно ръководство над всички процеси, защото от състоянието на субективния фактор в края на кранщата зависят по-нататъшните успехи във всяко начинание.

Макар че и досега работата по планирането на партийната дейност да не е била подценявана, при съвременните условия тя придобива ново звучене, защото с елементарен подход в партийното ръководство не могат да се очакват дълбоки и крупни изменения, съответствуващи на големите изисквания.

Пред нашия комбинат „Хидравлика" бюрото на окръжния комитет на партията и колегиумът на Министерството на машиностроенето и електрониката поставиха много трудна, но абсолютно необходима задача: през осмата петилетка предприятието да се утвърди като еталон за комплексна автоматизация и механизация на производствените процеси.

Задача колкото икономическа и техническа, толкова и организационна и политическа.

Целият трудов колектив — комунисти и безпартийни, гледаме на това решение като на една далновидна, от жизнена важност политика, затова правим всичко възможно за по-бързото му и качествено изпълнение.

Това решение стана изходна и отправна точка в планирането на партийната дейност, на него подчиняваме цялата организационна и идеологическа работа както на партийния комитет, така и на цялата заводска партийна организация.

Разработихме и приехме перспективна петгодишна програма и оперативен шестмесечен план. Нарушихме познатата традиционна структура на партийните планове, водени от мисълта, че планирането на партийната дейност е преди всичко творчество за по-голяма целенасоченост и оптимално използване на по-разнообразни форми и средства, за по-реална преценка на силите и възможностите. Това е така, защото голямата задача — интензификацията на труда, превърнала се в стратегия на партията през петилетката, от само себе си поражда много проблеми, всеки от които трябва да разглеждаме като сложна система.

Стремежът ни е партийното планиране да се превърне в по-действен инструмент за реализиране на икономическата политика при нашите условия.

Считаме, че с прилагането на програмно-целевия и комплексен подход прегледността на задачите и мероприятията става по-голяма. Освен това създават се условия за по-добра функционална организация на изпълнението, има необходимите предпоставки за действен контрол и оказване помощ на място. Много по-конкретно се определя въздействието на тези проблеми от страна на партийните, стопанските и обществените органи, на отделните ръководители, комунисти и безпартийни.

Digitized by Google

В перспективната програма на комбината е предвидено постигането на един път и половина ръст на обема и стоковата продукция, два пъти ръст на чистата продукция и обществената производителност на труда, три пъти на печалбата при запазване на числения състав на колектива, което може да стане само по пътя на повсеместната интензификация на труда, на базата на постиженията на науката и техниката и по-нататъшното усъвършенстване на социалистическата организация на труда.

От тези генерални направления за работата на трудовия колектив **възникват проблемите за:**

— комплексна автоматизация и механизация на производствените процеси;

— повишаване ефекта от живия труд;

— по-пълно използване възможностите на техниката;

— подобряване на качеството, икономии от основни и спомагателни материали, труд, енергия;

— дисциплината;

— решаване на социално-битовите мероприятия.

За изпълнението на всеки от тези проблеми сме предвидили съответните партийно-организационни, идеологически и стопански мероприятия, които трябва да проведе комбинатският партиен комитет.

Създаването на такава отворена система в известна степен ни увлече в поставянето на повече задачи, които на пръв поглед надхвърлят възможностите ни.

В дадения случай залагаме на известен опит, натрупан през последните 2—3 години като експеримент за разработване на отчетните доклади за събранията и конференциите по проблемния и комплексен подход.

Този подход при планирането на партийната дейност е придружен и с редица трудности, които в случая са неговото предимство.

Една от тези трудности се изразява в това, че **подходът изисква солидно познаване на проблемите, сериозен анализ на силите и средствата, допълнителна и старателна предварителна подготовка, в която да се ангажират много специалисти и изявени общественици.** Поради това, че окончателното оформяне на партийната програма трябва да се извърши обикновено от секретаря на комбинатския партиен комитет, има опасност при елиминиране, макар и само на едно от горните изисквания, да се отиде към грубо нарушение на колективността.

При разглеждане на резултатите от досегашната практика на комбинатския партиен комитет и първичните партийни организации по планирането и обосновката за необходимостта от петгодишно планиране, партийният комитет избра по-трудния вариант с неусвоена все още технология на планирането. Мотивите ни бяха, че този вариант на плана ще създаде по-голяма възможност за включване на всички сили и средства в неговото реализиране, за вземане на оптимални решения, за по-пълно обединяване на усилията на всички към дадения проблем, от една страна, и строго разграничаване на функциите, от друга.

До тези изводи стигнахме след подробно запознаване с демографската и психологическата характеристика на колектива, с резултатите от социалистическите изследвания по приложението на новия икономически механизъм и обществено-политическата активност на членовете от колектива, анкетите на тема „Бригадният ръководител — командир на производството и политическо лице“ и „Фактори за конфликтност в колектива“, със справка-проект за социално-икономическото развитие на комбината през осмата петилетка. След всичко това приехме оперативна програма, утвърдихме състава на работните групи и методика за разработване на проект за петгодишна програма за партийната дейност.

В процеса на изпълнението на препоръчаната технология **при подготовката на програмата отново се срещнахме със стари „познати“ — примитивизма, повърхностното от-**

Digitized by Google

ношение и неумението на някои от състава на работните групи да намират важното и определящото главно поради недостатъчна организационна култура и квалификация.

Други пък се опитват да жонглират с постановката на Ленин, че планирането се извършва в процеса на изпълнението и не се задълбочават по възложената им задача, с което внасят допълнителни трудности по изработване на най-удачния вариант.

С всичките си недостатъци приетите и включени в експериментиране планове и програми за различен срок от време са вече факт. Повишената активност при търсенето и разработката им показва, че се преодолява психологическата бариера за срочната необходимост от тези дейност, че постепенно се изживява чувството за малоценност особено при секретарите на първичните партийни организации.

И в същото време добре разбираме,че направеното в тази област е само едно добре организирано начало, едно голямо желание за повишаване ефективността от партийното ръководство на сложните процеси, свързани с живота и дейността на трудовия колектив. Това начало се нуждае все още от много грижи и внимание, изисква значително по различна по форми и по-богата по съдържание организаторска работа, която за голямо съжаление продължава да бъде неовладяна територия от някои кадри и пречи за налагането на непрекъснатост в партийното планиране.

Ние си даваме сметка, че и най-добре разработеният план ще остане само със хартия, ако с организационна, политическа и организаторска работа не го превърнем в основен документ за повишаване трудовата и политическата активност на комунисти и безпартийни, ако преди налагащите се изменения в плановете за партийната работа не внасяме изменения в нашия стил и методи, ако чрез тях не създаваме необходимата нагласа и готовност за претворяване на партийната линия в живот на целите колективи.

Продължителната и полезна дейност, която извършихме по разработването на партийните планове и програми, сега изисква тяхното осъществяване. Защото всеизвестна истина е, че добър план е този, който ще донесе най-добри резултати от работата.

РОЛЯТА НА ПРОГНОЗИРАНЕТО

инж. ИВАН КОЛЕВ
секретар на партийния комитет
при Строително-монтажния комбинат — Стара Загора

От средствата, които партийният комитет в Строително-монтажния комбинат в Стара Загора използва за повишаване научността в партийната работа особено внимание отделяме на **прогнозирането и перспективното планиране.** Чрез него се стремим да определим правилно главните цели за един по-продължителен период от време и да предвидим в най-общи линии с какви форми и средства те ще се постигнат. В това отношение прогнозирането в партийната дейност може да обхване всички обществени явления — икономически, социални и духовни.

Съществено значение при прогнозирането отделяме за познаването и анализирането на местните условия, при които протичат процесите. Затова се стремим към ефективност и научна достоверност. Стремим се да избягваме субективизма при анализа и оценката, за да имаме една реална предпоставка за успешно прогнозиране. Постарахме се да определим характера на най-необходимата ни инфор-

Digitized by Google

мация, която ще внесе елемент на научност в прогнозирането на партийния комитет като орган за политическо ръководство на трудовия колектив.

Каква е тази информация?

Тя обхваща **проблеми от икономически характер:** развитието на производителните сили; научно-техническия прогрес; икономическата ефективност в производството; социално-демографската информация — численост и състав на персонала в комбината, развитие на социалистическата демокрация, ролята на обществените организации в социалното управление и др.

Основен дял заема **вътрешнопартийната информация,** която ни дава данни за социалния и качествения състав на партийната организация в комбината, състоянието на кадрите и техния стил и методи на работа, взаимоотношенията на партийната организация с другите обществени организации и др.

Специфичните особености на строителното производство, конкретно в комбината, налагат да имаме допълнителна информация за процесите, които се предизвикват от тези особености.

Тази информация дава възможност поправилно да прогнозираме както развитието на комбината и неговите предприятия като социално-икономическа единица, така и процесите във вътрешнопартийния живот.

Основен момент в ръководството на партийния комитет при съставяне на прогнозите от икономически характер бе да определим главните тенденции в развитието на икономиката и най-подходящата ефективна структура в комбината.

Как подходихме при разработване прогнозата за социално-икономическото развитие на комбината през VIII петилетка? Като се ръководехме от конгресните постановки и решения, партийният комитет започна разработката на комплексна програма за изпълнение на решенията. В тази програма заложихме основните проблеми, свързани с изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на комбината за по-нататъшното издигане ръководната роля на партийния комитет и на първичните партийни организации, за разгръщане на идеологическата работа като фактор за възпитание на трудещите се.

Като започнахме прогнозирането на нашата работа за петгодишен период, срещнахме немалко трудности. Ето и някои от тях. За първи път правим опит да разработим перспективна петилетна програма. Трябваше да излезем от традиционните мероприятия, каквито досега приемахме за изпълнение решенията на конгреса. Нямахме цялостна методика за прогнозиране на партийно-политическата работа. Разбира се, има научни публикации, отделни статии, но те не дават конкретна методика, а повече споделен опит. За разработване на перспективната програма на партийния комитет трябваше да имаме като база социалното развитие и производствените задачи на комбината за петилетката, а такива нямаме. Трудностите се увеличиха от това, че няма комплексна прогноза на ниво община и окръг. А това впоследствие при изпълнението на плановете води до голям процент на регламентираните мероприятия на първичните партийни организации от вишестоящите партийни органи.

В строителството има редица специфични въпроси, които имат пряко отношение към прогнозирането в партийната и стопанската работа.

Ние строим жилища с реална трайност 100 и повече години. Докато в количествено отношение може да се предвиди в общи линии необходимият брой жилища, то изключително трудно е да определим насоката на партийната работа по отношение на борбата за решаване перспективите на качествените изменения. Архитектурно-планировъчните и сградоустройствените решения и потребителната стойност на жилищата не е прогнозирана за дълъг период от време и ние нямаме такава информация. Това ни затруднява да предвидим дали това, което сега строим, ще отговаря на критериите на хората примерно в началото на 21 век и в какво направление да насочим нашата работа. В това отношение определено считаме, че специализираните научни институти и звена са длъжници на практиката.

Това са една част от причините, които често създават диспропорция в строителното производство. **При съставянето на нашата програма решихме да се съобразяваме с три основни изисквания:** задълбочено **да анализираме досегашните постижения;** да изучим и използваме **опита на строителните организации от страната; да се съобразим с повишените изисквания на XII партиен конгрес за интензификация на производството.**

Когато пристъпихме към разработка на програмата, изградихме една централна комисия и три основни работни групи с отговорници от партийния комитет и най-добрите специалисти от комбината. С това ние **засилихме чувствително елемента колективност в разработката на плана.**

Една от работните групи имаше за цел да прогнозира ефективни форми, начини и средства за партийно ръководство на икономиката.

На друга работна група възложихме да набележи **основните насоки в партийно-организационната работа.**

От третата работна група искахме да посочим мерки за усъвършенствуване организацията и ръководството на идеологическата дейност и повишаване нейната ефективност.

Преди да започнат работа групите, проведохме инструктивно съвещание с тях, като им дадохме указания за целенасочена конкретна творческа работа.

На базата на технико-икономическия анализ, на обмяната на опит със строително-монтажните комбинати в Пловдив, Варна, Бургас и гр. Толбухин първата работна група защити тезата, че обществената производителност на труда в комбината може

Digitized by Google

да нарасне с 15 на сто, натуралната производителност в едропанелното жилищно строителство на 6,6 апартамента на човек годишно или близо три пъти. Има възможност да се намали значително делът на незавършеното строителство на обектите в материалната сфера. Ръчният труд в строителното производство на комбината може да се съкрати с 25 процента. Същата група предложи на вниманието на централната комисия към партийния комитет да се приемат няколко програми: за активизиране рационализаторската и изобретателската дейност; за производствено-техническата база в комбината от гледна точка на нейната модернизация; за социалното развитие на колектива; комплексна програма за управление на качеството и др.

Втората работна група по прогнозиране партийно-организационната работа посочи мерки за подобряване качествения състав на партийната организация и издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации.

Ето например как програмирахме подобряването на качествения състав на партийната организация.

На основата на социално-демографската характеристика на колектива и комбинатската партийна организация установихме състоянието на партийното ядро по категории и специалности на персонала, както и техният възрастов и образователен състав. На основата на тези данни партийният комитет разработи програма за регулиране и подобряване качествения състав на партийната организация през VIII петилетка. За критерий на ефективността на програмата ни послужиха данните за качествения състав на общинската партийна организация.

От изпълнението на програмата в края на петилетката предвиждаме съставът на партийната организация да се подобри в следните направления: съотношението на работници и служители да се измени от 53 на сто към 47 на сто, съответно на 55 процента към 45 процента.

Предвиждаме да осигурим партийно ядро и да засилим партийното влияние във всички сфери на трудовия колектив.

Очертаваме делът на младите комунисти до 30-годишна възраст, на комунистите с висше и средно образование и т. н.

По партийното ръководство на Комсомола се съобразяваме с партийните документи за работа с младежта и Комсомола. При нас в домостроителното предприятие комсомолската организация наброява над 300 човека. Очакваме в близките години младата смяна да се увеличава. Затова сме предвидили изграждането на младежка дискотека, спортни площадки, клубове за естетическо възпитание и други.

Групата, която разработи въпросите по идеологическата работа, наблегна особено много на две направления: утвърждаване на идеологическата работа като мощно средство за постоянна духовна връзка между партийния комитет, първичните партийни организации и трудовия колектив; засилване творческия и настъпателен характер на идеологическата дейност.

Разработените задачи както по икономическите и социалните въпроси, така и проблемите на интензификацията на труда и техническия прогрес се предхождат от добре обмислена, агитационно-политическа работа. Така например запланувания преглед за опазване и стопанисване на материалите сме предвидили да бъде предшествуван от разговор с работниците по строителните площадки на тема „Аз съм стопанин на този обект"; прегледът по техническия прогрес през 1982 година да бъде предшествуван от беседа на тема „Моето място в техническия прогрес през 1983 година"; срещата с низовите ръководители ще бъде предшествувана от беседа на тема „Низовият ръководител — политически деец" и т. н.

Ще обобщим през 1984 година положителния опит за материалното и духовното стимулиране и същността и връзките на обществените и личните интереси.

На базата на досегашните данни се вижда, че недостатъчно нови хора постъпват в строителството. Затова наред с всекидневната си политическа работа партийният комитет предвижда да направи социологическо проучване по проблемите на израстването на строителя като социалистическа личност с активна жизнена позиция и професионално самочувствие.

Макар че е много трудно, но през 1985 година сме предвидили да приемем като основен критерий за идеологическата работа, която вършим в завода, конкретното й въздействие върху възпитателния процес на хората за изпълнение на петилетния план и степента на възвръщаемост на време, усилия и средства.

Считаме, че прогнозирането в партийно-политическата и организаторската работа се налага като ефективно средство в партийното ръководство на целокупния живот на Строително-монтажния комбинат в Стара Загора.

Главното направление в работата на партийния комитет и занапред ще бъде претворяването на прогнозите в реални годишни планове и постигане на набелязаните цели за изпълнение на решенията на XII партиен конгрес.

Digitized by Google

КОНТРОЛЪТ И АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ПЛАНА

ДРАГИЯ КОЛЕВ
секретар на заводския партиен комитет при ТЕЦ „Марица—Изток 2“

Ролята на контрола за коригирането и **актуализирането** на плановете на заводския **партиен комитет** и първичните партийни **организации е** важна страна в партийната **ни работа.** Проблемът е в това, как **контролът** и проверката служат като средство за актуализиране на плановете?

Опитът показва недвусмислено, че като **средство за** въздействие контролът и проверката **са** силно оръжие в ръцете на **първичните партийни** организации. Маркс и Енгелс някога нарекоха контрола „диалектическа необходимост“, а Ленин — „школа и средство за връзка и сближаване на комунистите с масите“.

Кои са формите и как практически осъществяваме контролната функция?

Като партийни работници **ние** се стремим, **длъжни сме** в работата си **да** анализираме **и** прогнозираме процесите и на **тази основа да** планираме производството **и управлението на** целокупната ни дейност. **Длъжни сме** да вземаме определени **решения, да** ги контролираме и съобразно **резултатите да** подобряваме плановете, **да ги** актуализираме. Всъщност това **можем да** кажем, че го прави всеки партиен комитет, правят го и първичните **партийни** организации. Основателно е да възникне въпросът как точно го правиме. Ние **започваме контролната дейност** още **с планирането и предшествуващите го операции — определянето на темата и обекта за наблюдение, анализа и прогнозирането на развитието им.** Използваме разнообразни форми на контрол, като планирането считаме за основна и своеобразна форма. За изготвянето на плановете в заводския партиен комитет и в болшинството от първичните партийни организации се готвим задълбочено. За нас понятието „планирам“ не е самоцелно и означава преди всичко организираност, означава поставяне на контрол и отчетност на определени задачи, на определена дейност. Имаме разбирането и амбицията да усъвършенствуваме плановата дейност и контролната функция, за да ги превърнем в действително полезен и градивен елемент на организацията на производствената и управленческата дейност.

Кога и как контролира секретарят, как осъществяват контролните си функции комитетът и бюрата като органи, много или малко като форма на работа е познато, но в нея винаги има нещо специфично и някакво разнообразие. То се предопределя преди всичко от виждането, от възможностите и стила на ръководителя. В своята работа се стремим да използваме разнообразни форми на контрол, проверка и отчетност. Освен познатите и тъй наречените традиционни средства като доклади, отчети, проверки и т. н. използваме и други. Например много ефективна форма за контрол на извършеното са **съдокладите като насрещно контролна и практическа мярка.** Особено внимание отделяме на **превантивния контрол.** Чрез него в повечето случаи се изпреварва опасността от провалянето на задачата и той допринася за възпитанието, обучението и въобще за развитието на кадрите, без да се стигне до сътресения и изненади. Положително средство за контрол и въздействие върху преките изпълнители са разговорите, които провеждаме на място с хората при изпълнение на даденото решение. В тях участвуваме всички членове на заводския партиен комитет, на партийните бюра, специалисти и изявени работници. Това ни дава възможност да добиваме преки впечатления за равнището на работата. Утвърдили сме като постоянна практика **по някои поспециализирани въпроси в заседанията на комитета да присъствуват специалисти, ръководители, работници, които имат отношение към проблема, който проучваме и обсъждаме.** И това е съвсем естествено и полезно, защото нито секретарят, нито партийният комитет и членовете на партийните бюра са специалисти по всичко. Тази форма на работа допринася за демократизиране на ръководството и дава възможност в обсъжданите въпроси да вземат участие и да изразят отношението си повече хора с определена компетентност към дадения проблем. Със съдействието на изградените специализирани работни групи към **комитета сме взели на пряк отчет и контрол работата по важни и отговорни за централата проблеми.**

Кои са те?

Това са проблемите за **реконструкцията, модернизацията и разширението, интензификацията** на промишленото производство, осъществяването чрез последователно внедряване на комплексната автоматизация и механизация на отделните процеси и възли. Можем с увереност да кажем, че сега с реконструкцията и модернизацията ние имаме реални възможности да изпълним програмата за намаляване и премахване на ръчния и тежкия физически труд. Да осъществим една от трудните ни

Digitized by Google

задачи внедряването на автоматизирана система за управление и регулиране на горивния процес. В проект е разработката на документация за въвеждане на промишлено телевизионно средство за наблюдаване на технологичния процес в новата централа. Това са мащабни въпроси, наблюдават се от много равнища и ние полагаме усилия работата ни по тяхното развитие да бъде конкретна и резултатна. И това е напълно естествено, защото правим нова, съвременна централа и защото мащабите са такива, че в края на петилетката на площадката на ТЕЦ „Марица—Изток 2" е предвидено да работят по същество приблизително три като сегашната централи.

Практиката, като критерий за всяка истинност, многократно и недвусмислено е доказвала, че няма по-точна, по-богата и по-силна контролно-информационна система от познатата ни **пряка делнична работа с обикновените хора на труда.** Това не е сложно, дори е много просто, но е трудно да се върши. Ето един пример от ежедневието ни. В определен период от време до ръководството на централата дойде различна информация с противоречиви оценки за изоставането на ремонтните операции на сушилните установки. Съществени различия се появиха по внесения материал и изказванията по време на заседанието на партийния комитет. Принудихме се да снемем въпроса от дневния ред за доизясняване. И това беше съвсем правилно, защото се отнасяше не толкова до сушилните установки, а до хората, до тяхната психологическа съвместимост и пребиваване на определени длъжности. Взехме на пряк отчет този цех и съставихме работна група за проверка и наблюдение, оглавена от заместник-секретаря на комитета по идеологическите въпроси. Много срещи бяха направени с колектива, събрания на първичните партийни организации и бригадите. Проведохме разговори с комунистите, с младите хора и изявени работници в цеха. Това ни помогна да получим обилна и неоспорима информация. Стана ни ясно, че част от причините, за които се твърдеше, че са изключителни, не отпаднаха, но след проверката изкристализираха и нови. Удовлетворението идваше от това, че като партиен орган ние вече знаехме истинската причина, която ни подпомага да вземем и вярното решение.

Ние сме наясно, че същността на партийния контрол не се изчерпва само с доставяната обратна информация. Контрол, проверка и корекция в организационната, производствената и идеологическата дейност се налага понякога по много причини и поводи. Преди всичко главното е, че планът не е догма, а творческа изява. Изготвя се за продължителен период от време, за което и най-добрата прогноза не би предвидила в точност изпълнението. В партийния комитет имаме по-голяма самостоятелност в планирането. Творчеството в контрола, отчетността и вземането на решенията е на по-добро равнище. Промените в оперативните и дългосрочни планове са ни познатата форма в нашата работа. Те са продиктувани от нуждите в динамизма на задачите, които решаваме. Един малък преглед на документацията само в рамките на 1981 година показва, че сме приели 6 коригирани и актуализирани документа, а по 9 от залегналите в плановете съществени и главни въпроси сме направили изменение не само в сроковете за разглеждане и решаване, а и по начина на тяхното частично и комплексно осъществяване. Корекции сме направили на програмата за преустройството на идеологическата дейност, на перспективната програма за изпълнение на решенията на XII партиен конгрес, на петилетната програма за ръчния и тежък физически труд.

Успехи в плановата и контролна дейност вече имат редица първични партийни организации, като тези в турбинния, химическия, топлоподаването и други цехове. В заседанията и събранията на първичните партийни организации комунистите са изслушали над 170 информации по основните въпроси и са взели 214 решения. На тях и на някои безпартийни са дадени 150 постоянни и 290 временни поръчения, като от тях са отчетени 310. Първичните партийни организации израснаха в организационно и идеологическо отношение. Сега повечето от тях много по-компетентно и отговорно анализират проблемите в цеховете. В резултат на осъществената контролна, помощна и квалификационна дейност, на обменения положителен партиен опит работата в първичните партийни организации има по-конкретно съдържание. Осъществява се по-ефективна връзка между прогнозата и планирането, от една страна, и контрола, проверката и коригирането на плановете, от друга. Партийните бюра по-често се обръщат за информация към резолюциите на годишно-отчетните събрания. Да се извърши корекция и допълнение на плана, на мероприятие и дългосрочна програма под въздействието на настъпилите качествени и структурни изменения, днес не е нито новост, нито се счита за слабост в партийната работа.

Нека не се разбира, че слабости при нас няма. Напротив, има и те не са малко. Бедата е в това, че понякога знаем за тези слабости, но заводският партиен комитет, който трябва да се смята като фактор номер първи в социалното управление, изчакваме, вместо да се намесваме навреме. Оставяме парливи въпроси да се наслояват върху съзнанието на хората. Изводът е един. Преди всичко е нужен **самоконтролът**, за да не допуснем, както в някои случаи, обикновената грешка да се превърне в злободневна тема на неофициалния обществен контрол. Струва ни се, че много силно е изразен засега контролът по телефона. Няма да е преувеличено, ако кажем, че всекидневно заводският партиен комитет получава задачи от вишестоящи организации.

Нужна ни е по-голяма помощ за усвояването на теоретически знания и обмяна на положителен опит по коригирането и актуализирането на партийните планове.

Digitized by Google

Преглед на първичната

ОТГОВОРНОСТТА Е И ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМ

ПЕТКО РУСЕВ

Сега, когато се извършва прегледът на първичните партийни организации, извънредно голямо значение има въпросът за **качеството и ефективността и от идеологическата работа. Партийната организация отговаря за идеологическата зрелост на колектива, на личността.** Доколко всичко, което става там, е плод на осъзнат дълг, на разгърната творческа инициатива. Доколко хората навлизат в партийната политика с ясна позиция и разбрани цели. Проблем, който никой няма право да снема от дневния ред на политическото ръководство. Напротив, как той се осъществява, как решаването му се отразява върху социалната активност на народа, също е критерий за резултатите от пропагандата и агитацията. Или както подчертава другарят Тодор Живков: **„Социалната активност на личността** е мерило за степента на въздействието на идеологическата работа."[1] В заключение: щом първичната представлява партията в колектива, тя е призвана да внася в него нейната идеология.

1

И по този въпрос постановката на Дванадесетия конгрес е съвършено ясна: **„Да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — такава е основната задача на идеологическата работа на партията през следващия период."**[2] Главното е повсеместно, с всички специфични идеологически средства идеите на Дванадесетия конгрес да станат вътрешно убеждение, мотив за действие на всички кадри от всички равнища, на всички комунисти, на всички органи и дейци. Не само да бележим мероприятия за идеологическо въздействие, за жалост така жестоко се влюбваме в тях, а постоянно да преценяваме **дали тяхното приложение в практиката пробужда мотиви и убеждения за обществено творчество.** Създаваме ли обстановка, която да стимулира, да утвърждава мисъл и дейност в духа на партийните решения. Ето го един от основните моменти, по който ще съдим за равнището на идеологическата дейност. Ето го пътя за решително премахване на формализма, на шумотевицата в идеологическия фронт.

[1] Т. Живков, **Отчет** на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 125.
[2] Пак там, с. 120.

Digitized by Google

Още тук искаме да добавим и още нещо, и то доста важно. Партийните бюра и организации, когато упражняват контрол или се самоанализират, дават ли отговор на тези идеи на Дванадесетия конгрес? Поставят ли ги в центъра на своите оценки? Още по-точно — идеологическото състояние и характеристиката на ръководството намират ли се на съвременно равнище, така както повеляват партийните документи? Преустройват ли се в техния дух или на думи постановките са нови, а подходът овехтял, остарял? Да се преценява именно дали тези проблеми заемат своето място, изпълват ли съдържанието на тяхното ръководно мислене и организация. Когато вземат решение по идеологически въпрос, има ли в размисъла им чувство за отговорност, че те така трябва да определят съдържанието, да набелязват формите и средствата, за да може при всички случаи идеите на партията не само да стигат до хората, но и да се превърнат в осъзнат дълг, в мотив за действия. Защото, ако не настъпят изменения в тази насока и не се държи сметка за начина на мислене, за неговото съдържание, за неговото осъществяване, трудно е да очакваме и по-съвършен начин на идеологическо влияние.

Ако е вярно, че от правилно обоснованото решение зависят качеството и ефективността от изпълнението му, то също е вярно, че това равнище може да бъде постигнато, ако имаме съответното политическо равнище на мисленето. Ако идеологическата дейност трябва да бъде модерна, тя е длъжна да изяснява не само изпълнението на мероприятията, колко и какви форми се използват, но и как мислят, как се преустройват идейно кадрите, които решават идеологическите проблеми. Това става ден из ден все повече предмет на контрол и отговорност на първичната организация. Стига сме разсъждавали само върху „хода на учебната година", а все по-действено да насочваме силите върху състоянието и годността на идейния заряд, на решението и изпълнението му, върху творческото начало. Как и за какво се вълнуват в партийното бюро, в събранията на организацията — предмет на контрол, на оценки, на анализи и самоанализи, на обобщения и изводи?

2

Преди да продължим нашите разсъждения, бихме желали да поставим и друг един изключително важен проблем. Какво имаме предвид? **Не е преодоляно навсякъде на практика откъсването на идеологическата работа от икономическата политика и организационната дейност.** Допуска се преувеличаване ролята и значението на идеологическата дейност. Едва ли не, че ще въздействуваме на хората, ще формираме новата личност само като организираме правилно средствата за идеологическо обучение — школи, семинари, беседи и пр. Едва ли не, че само по тоя път можем да стигнем до истината. Никой не е седнал и няма да седне да отрича значението на тези форми. Без тях не можем. Ако ги отречем, значи да обричаме предварително нашето дело на провал. Възможно е обаче да проповядваме становища, позиции, но ако чрез организационната работа, чрез икономическата и социалната политика не създаваме ведра социална атмосфера, сред която да живее и твори труженикът на социализма, от идеологическата работа едва ли ще се получат резултати. **Големият проблем сега е да създадем пълно единство и синхронизация между идеологическото въздействие, организаторската, стопанската дейност и социалното управление.** Тъй като чрез идеологическите форми проповядваме дадени тези, то ако тях ги няма в практиката, ако хората не ги почувствуват в живота, ако стилът на кадрите, на ръководните органи не ги осъществяват на дело, едва ли ще се получи ефект.

Digitized by Google

Не е разрешено да има две истини. Едната в пропагандата и агитацията и другата в стила на управление, в действителността. **Партийната истина е една навсякъде и във всички видове партийна дейност.** Във всички направления на партийния живот. Във всички направления на политическото ръководство. Човек не бива едно да слуша в идеологическите форми, а друго да вижда в живота. В идеологията има равенство пред законите, а в действителността неравенството изпъква пред тях, очертават се каналите на ходатайството и пр. Можем да проповядваме, да учим в просветните звена, че развитието на критиката и самокритиката, прякото участие на масите в управлението е сърцевина на партийната линия. Можем тези въпроси да ги изучаваме на конференции и пр. Но ако хората не почувстват, че това е изменение на стила на кадри и органи, истината започва да бледнее.

Тук има два изключително важни момента.

— **Още при планирането първичната партийна организация така да подреди разглеждането и изпълнението на задачите, че винаги идеологическата работа да осигурява, да осветлява предстоящите задачи в икономиката или в социалната политика.** Т. е. тя теоретически да изяснява пътя за следващите действия. Именно по този начин ще постигнем умножаване на ефекта, ще създадем по-добра съгласуваност между операциите, които има да извършва партийната организация. Ето защо е необходимо още в сферата на планирането да водим борба против ведомствения подход, против технократизма, които се показват на бял свят в неправилната практика да се планират отделни задачи, без да се търсят връзката и зависимостта между тях, без да се осигурява идеологическото им осветляване.

— **Дванадесетият конгрес изисква да се въведе по-голяма динамичност и подвижност в използването на идеологическите средства.** Така да се построят работите, че ако животът налага, нейните форми бързо да се изменят. Например обстановката жадува за крепка дисциплина или да се въвеждат новостите. Какво? Идеологическата работа да стои със скръстени ръце, опиянявайки се като влюбените глухари, че се развива по предварително установения план. Ето къде е едно от големите задължения на партийното бюро и на първичната партийна организация. Бързо да сменя формите, за да отговаря на назрелите и неотложни потребности, за да придобива конкретен характер. Идеологическото влияние идва не **само** от теорията, от партийните решения, но и от изкуството да се изучава, да се познава общественото мнение и настроение и на тази основа да се постъпва творчески.

Правилно говорим за оценъчната дейност. Именно партийното бюро и първичната партийна организация, ако искат да бъдат на висота, системно следва да дават отговор на този въпрос — **подвижни, повратливи ли са нашите идеологически форми или не, свързани ли са с живота или не, отговарят ли на новите потребности или не, обслужват ли икономическата и организационната дейност или не.** Тогава вече може да се претендира, че имаме комплексен подход към проблема.

Ще дадем още един пример. В нашите просветни звена системно се изучава икономическият подход. Добре! Няма нищо лошо. Но прилагането на икономическия механизъм съответствува ли на теоретическите постановки или не? Ако не съответствува, това също е идеологическа тревога, въпрос на политическа култура. На практика административните и стопанските органи отговарят ли на тези изисквания или не отговарят? Това е вернинят път за превръщането на конгресните решения в мотив за действие, във вътрешно убеждение. Тук следва никога да не се забравя една интересна формулировка на Дванадесетия конгрес: „Идеологическият фронт трябва да поеме пълно-

Digitized by Google

властно и функциите си по обществения контрол и социалното санкциониране на реалното поведение на колективите и личността."[1] Тази функция налага по-сериозно да се замислим над нейното призвание. Именно чрез идеологическите средства да търсим класово-партийното обяснение на поведението на кадрите и ръководните органи, на комунистите, да се дава политическа оценка на дейността. По този въпрос вече споменахме в началото. Новото е сега на този род дейност да се гледа като на партиен контрол. Не само, както понякога се получава, да проверяваме изпълняват ли се решенията, но и да преценяваме дали решението и изпълнението се извършва от дейци, класово издържани, политически зрели, дали те виждат и разбират идеологическото отражение от своето ръководство и организация. Дали държат сметка за идеологическите постановки на партията в своите практически постъпки. Дали последните съответствуват на идеологията на партията. Този елемент следва да става централен в партийния контрол. Тогава и идеологическото въздействие е вплетено в целокупната ръководна и организираща дейност на партията. Идеологическото санкциониране да се изяви в идеологическа оценка, в идеологическа отговорност, която непременно да се има предвид при издигане на кадрите, при характеристиката на партийната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива. Разбира се, тук отново и отново излиза на преден план примерът на комунистите, как те растат като идеологически образец за безпартийните. Как самата партийна организация е своеобразна идеологическа лаборатория, която формира такива отношения между партийните членове като пример за социалистически отношения в колектива. Не се ли разбира единството и взаимовръзката между тези явления, идеологическото въздействие може да затъне в браздите на глухата оран, в дебрите на безплодието.

3

Когато сега се извършва преглед на първичните организации, също така се налага да се види съществува ли **по-пълно, по-плътно единството между двете основни направления на идеологическия фронт — пропагандата и агитацията.** Колкото и да сме оптимисти, колкото да се радваме на безспорните завоевания, които багрят нашето развитие, критичността и самокритичността ни принуждават да признаем едно нерешено противоречие. **На доста места грижите за пропагандата, за учебната година са много по-големи, отколкото за укрепването и активизирането на агитационните колективи.** Даже формално погледнато, виждаме, че учебната година по-редовно и по-системно се организира, докато в живота на агитационните колективи все още има кампанийност. Т. е. те се раздвижват и придобиват по-енергичен вид по време на някои кампании. Например изборите. Преодоляването на това противоречие изисква да се премахне тази кампанийност в агитационните колективи. Те да заживеят по-богат и по-съдържателен живот, който може да се постигне, ако те редовно внасят в колективните знания становища по въпросите, които вълнуват хората. Не е правилно да има агитколективи, а трудещите се да стоят в неведение, да не знаят отговорите, които ги интересуват, които са свързани с техните интереси. И ако говорим за преустройството на идеологическата работа, за нейното свързване с живота, това конгресно изискване следва да бъде изпълнено последователно и докрай. И което е основно — в

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С. 1981, с. 122.

Digitized by Google

заседания на партийните бюра и на партийните събрания по-системно да се оценява равнището на пропагандата и агитацията в тяхното единство. Защото сега в края на всяка година свикваме събрания, посветени на учебната година, но в тях агитацията, нейният преглед отсъствува. За нея не се споменава. Не е правилно. Ако желаем да отчитаме резултатите от идеологическата работа, следва да оценяваме качеството и ефективността от нейните две основни направления — пропагандата и агитацията! Иначе сме си изпълнили дълга наполовина. Тогава как ще говорим за цялостна характеристика на партийната организация.

4

За качество и ефективност от идеологическото въздействие можем да говорим само тогава, когато постоянно се съобразяваме с **равнището на културата на нашия народ.** Често пъти говорим за революционни традиции, които са крупно завоевание на партията и съдържат огромен политически заряд. Но ще сгрешим много обаче, ако пренесем сега механически някои форми и начини от далечното минало, от ранните години на народната власт и съвременните условия. Та днес нашият слушател има вече космическо мислене, днес той има много по-богати знания по международното и вътрешното положение.

Тогава?

Вярно е, че класовият анализ на явленията и процесите е алфата и омегата на идеологическата дейност! Вярно е, че който е напущал позициите на този анализ, е завършвал печално. Истина е също така, че идеологическата борба днес е изострена, жестока. Конфронтацията днес придобива такъв характер, който не понася никакъв сладникъв сантиментализъм или надкласови тълкувания в името на фалшивите „права на човека" или на безформената демокрация. Врагът не може да търпи нашите успехи. Той нервничи, впуска се в авантюри. Губи почва под краката си. Става зъл. Даже изпада в такова милитаристично опиянение, което именно налага винаги да бъдем бдителни.

Дванадесетият конгрес постави задачата: „**...засилване настъпателността и борбеността на нашата идеологическа работа.**"[1] Тази повеля задължава партийната организация да преценява дали идеологическото въздействие в трудовия колектив е очистено от играта с общи възвания, декларации, празен шум и ефектни прокламации. Дали класовият прожектор е светъл, чист и ясен, дали гасне или винаги осигурява класов анализ на явленията и процесите. Да, без това няма идеологическо въздействие! Това е то да следваш правилна линия. Класовата зрелост заедно с познанията по въпросите, които са ти поверени, образуват компетентността. Но само тя не достига. Компетентността не е само политическа и специална култура, но и **начин** на тяхното прилагане в живота. Може да знаеш и да си специалист, ако обаче си безинтересен, скучен, сух и ялов в словото, ако не притежаваш пропагандистко и агитаторско майсторство, компетентността в идеологическата сфера не е на висота. Ето и на кое следва да се даде отговор сега, когато се извършва преглед и се прави характеристика на партийната организация. Нам ни е необходим компетентен, но и интересен, оригинален, богат, искрен, изпълнен с простота и истина диалог с народа...

Има ли го, развива ли се той — това също е предмет на оценка, на обобщения и изводи, които партийната организация е задължена да прави...

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С. 1981, с. 121.

Digitized by Google

ГЛАВНОТО ПОЛЕ ЗА ИЗЯВА НА БОЕСПОСОБНОСТТА

ДИМИТЪР ПЕТКОВ

По време на прегледа на първичната партийна организация една от най-важните страни на оценката на нейната боеспособност е способността ѝ да осъществява успешно социално-икономическата политика на партията.

●

Социално-икономическата сфера изисква разнообразни дейности, предмет на управленческо въздействие на различни органи — стопански и профсъюзни, комсомолски и научно-технически. Когато се оценява боеспособността на първичната организация, способността ѝ да решава задачите от тази област, вниманието на анализа и изводите за изменение следва да се насочат към това, доколко тя като представител на партията в колектива е намерила и реализира своята водеща политическа роля, доколко, без да изземва функциите на другите органи, чрез присъщите ѝ политически средства осигурява най-ефективно конкретизиране в реални цели на обективните изисквания на социализма в дадената обстановка и доколко успешно мобилизира енергията и инициативата на всички органи и на целия колектив за тяхното достигане. Следователно оценката следва да обхване различните страни на пряко и косвено въздействие и взаимодействие с колектива и неговите органи, чрез които да насочи и мобилизира творческите им сили. Тази оценъчна дейност сега е улеснена от анализа, който всяка организация прави на своите годишни отчетно-изборни събрания.

Ще се опитаме да разкрием как и доколко може да се използва този колективен анализ на комунистите при изготвянето на характеристиката и изясняването на плана за издигане реалната роля и боеспособност на организацията на основата на отчетно-изборните събрания на партийната организация в механизацията — с. Брестак и на общоселската организация в с. Добротич от Вълчидолската селищна система, Варненски окръг.

●

В докладите и изказванията на събранията в Брестак и Добротич комунистите разкриха, че правилно виждат и подхождат към своя предмет на въздействие — развитието на икономиката, изпълнението на стопанските задачи, задоволяването на социалните потребности.

Умението им да поставят мобилизиращи цели се вижда главно в заложените задачи в резолюциите, които приеха, и в някои изводи, съдържащи се в докладите, в отделни предложения на комунистите.

Ето например какви цели поставя пред себе си и пред колектива партийната организация в механизацията в с. Брестак с 28 комунисти:

„Чрез увеличаване дела на механизираните процеси, подобряване организацията на труда да се повиши производителността на труда с 5—6 на сто.

Намаляване разхода на течни горива, резервни части, строителни и други материали за единица изделия спрямо миналата година с 3—4 на сто.

Увеличаване на общия доход с 3—4 на сто.

Digitized by Google

Партийното бюро да насочи инженерно-техническите кадри да дадат своя принос в механизиране на трудоемки процеси в животновъдството и растениевъдството с икономически ефект 6000—10 000 лева.

Партийната организация да стане инициатор за благоустрояване на стопанския двор и подобряване условията на труда, като се усвоят предвидените за това средства и колективите дадат своя доброволен труд за постигането на тази цел."

Ето някои цели, поставени от организацията в Добротич:

„Усилията на партийното бюро и бригадното ръководство да бъдат насочени към увеличаване на зърнено-фуражното производство, чрез внедряване на прогресивни технологии и високодобивни сортове, двусменно използване на техниката и засяване на втори култури. През 1982 г. бригадата за промишлено производство да произведе с 5 на сто повече продукция от поставената ѝ задача, като намали материалните разходи с 4 на сто и се бори за достигане на следните добиви от декар: пшеница — 600 кг, ечемик — 560 кг, царевица — 550 кг, слънчоглед — 250 кг и соя 205 кг.

Бригадата за промишлено производство да преустрои своята дейност, като се изравни по организация с челните бригади и се снабдява с подходяща нова високопроизводителна техника. Да се достави техника за затваряне цикъла на механизацията в производството на картофи, лук, арпаджик и други култури.

Да се предприеме благоустрояване на селото, по-добро снабдяване на населението с потребителски стоки."

Правилно ли поставят своите цели двете организации? Съответстват ли те на решенията на Дванадесетия конгрес и на Октомврийското съвещание? За да отговорим на този въпрос, **първата изходна** позиция за оценка на боеспособността и ролята на организациите е **дали те правилно разбират и са моторът за осъществяване курса на партията за интензификация на производството през осмата петилетка.** Този курс изисква да се внедряват комплексната механизация и автоматизация, челният опит, нови технологии и организация на труда, отговарящи на най-новите и високопроизводителни решения на световната наука и практика.

Можем да кажем определено, че **комунистите от двете организации поставиха като централен въпрос проблемите на интензификацията** — внедряване на нова техника, технология и организация, замяна на трудоемки ръчни операции с машини. Те целят да се постигнат високи икономически резултати, високи добиви, икономия на жив и овеществен труд, особено на енергия и горива, по-високи резултати от определените им задачи, и то по някои показатели по-високи от поставените в общонационален мащаб. В разискванията позицията е, че резервите за икономии са много по-големи.

От гледна точка на конкретизацията на партийната политика в конкретни цели на своите колективи двете организации вярно и правилно подходждат и добре насочват своите сили и енергия на колективите. Не може да се каже как и с какви средства те ще се борят да постигнат тези цели, защото предстоеше да изготвят своите планове. Очевидно конкретният подход и форми и методи на работа ще се изяснят в плана за издигане на тяхната роля по време на прегледа.

●

За оценката и характеристиката на организациите за основа може да послужи анализът на дейността през изтеклата година, който двете организации направиха на годишните си събрания.

Колективите, които представляват двете организации, са постигнали много добри резултати. Те имат високи добиви и икономически резултати. Достатъчно е само да посочим, че бригадата от Добротич е произвела 535 тона повече пшеница и 230 тона повече ечемик от поставената ѝ задача и от първоначално приетия насрещен план. Такава е картината за повечето култури, като изключим засетите от тежката суша царевица и соя. Една от предпоставките за тези успехи е изяснена така в доклада: „Партийното бюро постави въпроса за внасяне на нови високодобивни сортове. Насочихме нашето внимание към

Digitized by Google

прилагане на високоинтензивни сентбообръщения и нови технологии на обработка на почвата."

Но това не разкрива още реалната боеспособност на организацията, нейната пълна сила и ефективност. Нужно е да се вникне в спецификата на партийното въздействие, в богатството от подходи, методи, функции на работа.

Какво е предприела организацията в Брестак, за да повиши активността на комунистите и на колективите в борбата за достигане на конгресните цели?

На открити партийни събрания е изяснила пред целия колектив задачата да се борят за преизпълнение на поставените годишни задачи: 15 000 тон километра за автомобилния транспорт и 20 000 лв. строителни работи на строител, като се икономисат 5 на сто от горивата. Комунистите са приели свои лични планове. Разработени са колективни планове. Редовно е обсъждано как комунистите осъществяват своята авангардна роля. Предприето било съревнование в чест на конгреса за преизпълнение на задачите за първото тримесечие. Провеждани са срещи чрез агитколектива и на единния политически ден. Контролиран е бил диспечерът как организира работата, за да се пести гориво. На две събрания е обсъдено как се изпълняват задачите за въвеждане на стопанската сметка в строителството и автотранспорта. Упражнявап е партиен контрол на мерките за намаляване на себестойността. По настояване на организацията и бюрото в края на годината започва благоустрояване на двора и подобряване на социално-битовите условия в ремонтната работилница. Партийното бюро насърчава творческата работа, която под ръководството на главния инженер Велико Маринов донася добри плодове — механизират се процеси в прибирането на сламата и пр. Резултатите? Изпълнени са всички задачи в срок и добро качество. Намален е разходът на гориво с 4 тона в сравнение с предишната година и е снижена себестойността на тон километър с две стотинки и половина. Повечето от комунистите са изявили своята авангардна роля, като са приключили годината с високи резултати. Все пак организацията прояви неудовлетвореност, че не е постигната поставената задача за икономия на горива и недостатъчно внимание е отделяла на механизирането на процесите в растениевъдството и животновъдството.

Извършеното в Добротич?

И тук работата започва с открити партийни събрания, където се изясняват предстоящите за годината задачи и се насочва творческото търсене на колективите за обогатяване на насрещните планове. Много добър резултат е постигнат с единния политически ден. Преди всяка кампания агитколективът разяснява задачите. Добри и системни са били грижите комунистите да бъдат за пример в труда, душата на всяка инициатива.

В докладите се подсказват някои други мерки на организациите и бюрата — използване на партийния контрол, грижа за подобряване бита и условията на работа. Но не е проявена настойчивост за подобряване социално-битовите условия за почивка и култура.

Какво разкрива анализът на двете събрания? Откроява се голямата роля на организациите, на комунистите. Личи, че това са две добри, боеспособни организации. Те самите са сплотени, комунистите дисциплинирани и добре изпълняват авангардната си роля в труда. Ползват се с авторитет и безпартийните ги следват.

Но от гледна точка на специфичната политическа дейност на организацията изнесеното и в докладите, и в изказванията не позволява добре и напълно да се отчете какво точно са предприели, какви форми и методи са използвани, какъв е ефектът от тях.

За предстоящия преглед тази страна от двете годишни събрания е недостатъчна. Може резултатите да са плод на добри природни условия, на добро стопанско ръководство. **За да има прегледът наистина висок ефект и да издигне реално боеспособността на организацията, той трябва да вникне конкретно в практическата дейност. Да се види доколко ефективни и навременни, достатъчни за постигане на целите са били идейновъзпитателната работа, организаторската дейност, контролът.** Ще си послужим с един пример. В доклада в Брестак в раздела за идеологическата дейност се изтъква правилно, че главната ѝ цел е била да издигне съзнателността и активността в борбата за изпълнение на плановите задачи и за решаване проблемите на бригадната организация и внедряване на новия икономически механизъм.

Digitized by Google

Но какво е допринесла идеологическата работа за по-добро разбиране и прилагане на новата организация и на икономическия механизъм? За това няма почти нищо. Организирана е например школа за социалистическа организация на труда. Но нейната работа е анализирана чисто формално, количествено — за присъствието на занятията. Разкритикувани са отсъствувалите и се пожелава през следващата година да не се повтори това. А как наученото в школата изменя отношението на участниците към този проблем, какво е допринесла тя за усъвършенствуване на организацията? Полезна ли беше тя? Свързана ли беше с живота или се ограничи в рамките на просветителството? Отговорът на тези въпроси е нужен сега за анализа и оценката на партийната просвета. И това е задължително за всяко мероприятие на партийната организация — организационно, идеологическо, контролно, за всички мероприятия поотделно и взети вкупом. Без това няма правилно да се ориентираме и успешно да усъвършенствуваме своите оръжия за въздействие. **Ако за стопанската работа изискваме точна сметка: какво вложихме и какво получихме, каква е отплатата от разходвания труд и материали, този подход, макар и при друга по характер работа, е също толкова задължителен и за партийната дейност.**

Затова при тези организации въпреки общо взето добрата дейност, роля и боеспособност, която се очертава от общо начертаната картина, **е нужно да се вникне по-пълно и по-конкретно в практическата дейност, да се открои тя, да се изследва самостоятелно,** без да се разводнява в общите резултати и подходи на всички органи за социално управление.

●

При гласуването на резолюцията в Добротич между комунистите възникна спор как да формулират едни от целите. В първоначалния вариант фигурираше следният текст: „За осигуряване енерговъоръжеността в бригадата за промишлено производство и зеленчуковата бригада бюрото да търси помощта на АПК и клоновото стопанство за закупуване на:

2 броя „Кристал“, 2 броя сеялки „Бекер“, 2 комбайна „Доминатор—106“, 1 трактор „К—700“ и една фрегата.“

И правилно възникна. Става въпрос за принципната изходна позиция на партийната организация към стопанските проблеми. **Като говорим за главната отговорност на комунистите и в това визираме главната сфера на обществената дейност — икономиката и социалната политика, трябва и правилно да разбираме, че тази отговорност е политическа.** Производството има например чисто материално-техническа страна — снабдяване, състояние на техника, организация на работата на хората и техниката. Има разпоредителски функции в производството. Има и друга страна — това е социалното управление на икономическите процеси и ролята в това управление на различните фактори, които при социализма трябва да го извършват, различните отношения, възникващи в процеса на производството.

Някои казват, че с първата част — материално-вещественитe и организационно-разпоредителските страни на производството, партийните организации не трябва да се занимават. Това е поле на стопанското ръководство и не бива да се изземват функциите му, да се лишава от обществено определената отговорност. В това има истина, но тя не е цялата. **Партийната организация може и трябва да се занимава и с тези страни от производството, когато възникват въпроси с политическо значение.** Правилно ли се повдигаше в проекта за резолюция въпросът за снабдяване на бригадата с нова техника? По прин-

Digitized by Google

цип правилно. Те могат да поставят въпроса и за доставка на нови машини. Ставаше дума за замяна на вече остарялата техника и доставяне на нова, високопроизводителна. Добре. Но **комунистите потърсиха по-цялостно решение: да се търси извеждането на бригадата за промишлено производство в редиците на челните производствени единици от нов тип чрез внедряване най-новата организация, технология и техника.** Очевидно предстои да се реши какъв облик точно да добие бригадата. А въпроса за това, каква точно техника да се достави, оставиха на компетентните органи от АПК. **Въпросът е след това да проявят настойчивост, да упражняват контрол над стопанските ръководители, да настояват пред ръководството на АПК и да потърсят помощта на общинския партиен комитет** — той да упражнява контрол над общинските ръководни органи за най-правилно решаване на проблема.

Особено важна задача на организацията и комунистите е да настояват за правилно внедряване на икономическия подход и неговия механизъм. Правилно бюрото в Добротич изнесе в доклада несъобразности в прилагането на този подход. Те се отнасят главно до взаимоотношенията между различни производствени звена в АПК. Но този въпрос можеше и трябваше да се реши още през годината и партийното бюро в Добротич трябваше да не отстъпва, **да защищава по-последователно интересите на колектива, който е бил ощетен неправилно. Това изисква ролята на организацията като представител на колектива в партията.** Също се отнася до решаване на някои социално-битови въпроси на бригадата за промишлено производство, които рязко се отличават от условията в другите села. Явно, че борбеността в изпълнението на задачите е била по-голяма, отколкото отстояването на интересите на колектива. И двете страни са еднакво важни за политическия ръководител, защото производството е подчинено на задоволяване на потребностите.

Третата страна е стопанският уклон в анализа на резултатите. Той в много отношения е достатъчен за стопанските ръководители. А партийната организация се интересува как са постигнати тези резултати. Но стилът на стопанските ръководители само повърхностно беше засегнат. Как са работили профорганизацията и Комсомолът? **А как се въвлича на дело колективът в управлението, как се разширява демокрацията.** Икономическата демокрация е сърцевина на социалистическата демокрация. Тя дава най-големи възможности на трудещите се реално да участвуват в управлението на обществените работи. **Без партийната намеса, без въздействието на партийната организация тази демокрация няма да се приложи пълно.** Този първостепенен политически въпрос и на двете събрания остана в сянка.

Следователно важни политически страни на подхода към икономическите и социалните проблеми на колективите и в двете събрания останаха непълно разгледани. Тъй като не сме проучили подробно фактическото състояние, не се наемаме да дадем оценка добре ли ги решават, има ли недостатъци в това отношение и какви са те. Но **главният въпрос е как, с какви политически, идейни, организационни и други средства се въздействува за разгръщане на реалната и най-широка инициатива на колектива. Как се насочват силите към въпросите на техническия прогрес, чрез решаването на които се оползотворяват главните резерви на нашия строй.** По оценка на специалистите там съществуват четири пети от резервите за икономии на ресурси, за осигуряване на по-високи икономически резултати. Но **това не означава да се подценяват и другите една пета от резерви, които се крият в инициативата за пълно оползотворяване на текущите резерви.** Може би в селското стопанство те даже да заемат по-голям процент. Тази

Digitized by Google

оценка не може да стане само окомерно, по общи данни. Тя изисква по-пълно, точно и детайлно изучаване.

●

Както в оценката, така и при подхода за реално повишаване на ролята на организацията в изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес е необходимо да се подхожда комплексно. На двете годишни събрания имаше стремеж за такъв подход, но той остана само плах опит. Надделяваше отрасловото разграничение на дейността. В много отношения стопанската, идеологическата и организационната бяха разглеждани без логическата им връзка.

Политическият подход към социално-икономическите въпроси предполага правилен избор на проблемите, които изискват партийно отношение и на действени форми и методи, присъщи на ръководния авангард за тяхното решаване. Изисква непременно не само необходимото количество, но и високо качество на различните средства на партийно въздействие, за да имат те голяма социална ефективност.

Поради това не може да се разчита, че може да се оцени дейността по броя на събранията, заседанията, на изказванията. Нито пък може да се даде висока оценка за ролята на дадено събрание, само защото там е решен важен въпрос на стопанската или социалната дейност на колектива. Взетото решение и извършената работа по време на подготовката му е много полезна, но недостатъчна. Нужно е след това да се проследи какво е извършила организацията, за да доведе до успешна реализация замислите, залегнали в решенията.

По време на реалното въздействие върху социално-икономическите процеси в колектива партийната организация включва в действие всички свои функции на политическото ръководство.

Партийната организация е изявила своята функция на политически ръководител, ако е приела добри решения. Тя е конкретизирала успешно партийната политика. **Но ако не е извършила нужното, за да изясни и убеди в правилността им целия колектив, за да предизвика у него определена жизнена позиция и активност в изпълнението им, още не е налице пълноценно политическо ръководство.**

От друга страна, може организацията да има добри контакти с хората, да ги просвещава и убеждава, но ако няма ясни и завладяващи цели, в името на които да предизвика изблик на инициатива и енергия, нейното политическо ръководство също не е на висота.

И накрая не може да се очаква чудодейно въздействие нито на целите, взети сами по себе си, нито на идейно-политическата работа, колкото и убедителна да е тя, ако силите не се организират, не се съгласуват и не получават реален простор за практическо действие. Тогава целите могат да останат добри намерения, разяснителната работа — приятна беседа.

А може и трите тези функции да са налице и пак да нямаме правилно ръководство, ако бюрото и организацията се месят във всичко и изместват стопанското ръководство и профкомитета. Следователно нужно е да се вниква в целия комплекс от пътища, форми и въздействия на партийната организация, за да се види реално нейната роля и боеспособност.

Във връзка с девиза на Дванадесетия конгрес „Дела, дела и само дела“ цялата дейност на организацията следва да се оценява от гледна точка на реално постигнатите резултати. Няма ли резултати, налага се да се преразгледа целият използван арсенал от оръжия. Но това не означава, че ако са постигнати добри резултати, това ни дава основание механически да ги припишем на дейността само на организацията. Тогава е нужно да откроим точния нейн принос, да

Digitized by Google

видим дали и доколко те са неин дял. В противен случай можем да се заблудим и прегледът да не изиграе своята роля като средство да разгърне целия политически потенциал на организацията. Като анализираха своята едногодишна дейност, комунистите от двете организации недостатъчно разгледаха ефективността на своята дейност от тази важна изходна позиция.

●

При тази реална предпоставка, каквато дават материалите от двете събрания, как да постъпи комисията, която изготвя характеристиката на организацията, и как да постъпят бюрото и организацията? По наше мнение на основата на тази информация би следвало да се изучат онези страни, които сега са още бели или незапълнени полета в работата на годишното събрание. Полезно е да се проучат протоколите на заседанията и събранията, да се беседва с хората, да се отсее приносът на партийните мероприятия, тяхната роля и ефективност в общия резултат. Това могат да направят и комисиите, и партийните бюра, за да дойдат до най-пълна и точна картина на състоянието и да намерят най-важните пътища и действени форми за обогатяване политическото ръководство на тази важна социална сфера.

В основата на това изследване на организацията и в конструктивното обогатяване на подхода би следвало да се поставят по-високи критерии.

Какви да бъдат те? **За областта на партийното ръководство на икономиката могат да се използват много критерии, но според нас особено важни са два от тях:**

Първият е доколко партийната организация поставя в своя дневен ред, търси отговор и решава успешно главните икономически и социални проблеми на колектива, и то в съответствие с партийната политика. Това е въпросът за интензификацията на производството, за внедряване на икономическия механизъм, за постигане на висок икономически резултат и на тази основа да се изпълнят задълженията към държавата и да се задоволяват социалните потребности на трудещите се.

Вторият е доколко тези резултати са плод на порасналата инициатива на комунистите и на целия колектив. За партийната организация самите резултати са важни, но по-важното е те да са плод на по-голяма съзнателност, социалистическа зрелост и творческа инициатива на техните създатели. Така икономическите резултати няма да бъдат самоцелни, а ще са рожба на идейно, политическо и професионално израстване на социалистическия труженик и основа за неговото бъдещо развитие.

Двата критерия в своята съвкупност позволяват да се определи и авторитетът на организацията в колектива. Дали и доколко в нейно лице се вижда носителят на партийната линия и своя представител, който отстоява и гарантира партийната правда.

В светлината на тези критерии би следвало и в двете организации, на чийто опит се позовавахме в тези размишления, да се подходи критично, взискателно, а в плановете, които ще изработят, да се заложат по-богати, още по-действени форми и методи на партийно ръководство, за да се решават още по-успешно и стопанските, и социалните задачи, да се разкрият и оползотворят всички резерви.

Digitized by Google

С ИЗМЕРЕНИЯТА НА ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД

В живота на първичната партийна организация годишното отчетно събрание е работен ден и празник, колективен форум и трибуна за изява личността на комуниста. В представата на мнозина като че ли се е утвърдило мнение, че годишното събрание е вече овладяна територия; уставното регламентиране на дневния ред, на избора създава предубеждения, че няма място за организационно творчество. Всъщност годишният отчет на комунистите е повод и възможност за конструктивна критика и доблестна самокритика, за изказване на мнения, съображения, предложения, препоръки с оглед преодоляване на трудностите в бъдещата работа. Най-често духът, атмосферата, равнището на материалите на събранието отразяват, макар и в непълен вид, атмосферата в първичната партийна организация, равнището на вътрешнопартийната демокрация в нея, способността ѝ да бъде представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията.

Партийните комитети полагат много грижи за издигане равнището на годишното отчетно събрание, безспорни са успехите, съществуват още много непреодолени слабости по посока на тези усилия. Като слушах обаче отчета на бюрото на първичната партийна организация при предприятието „Обработка на филми" към Киноцентъра — София, като се запознах с целия комплекс от проблеми около подготовката и провеждането на събранието, аз се убедих отново, че пътят на усъвършенстване е безкраен. Всяка първична партийна организация наред с общите изисквания на уставния ред може да даде свой облик на годишното събрание, да го оцвети по свой начин, че то да премине интересно, да реши важни въпроси, да очертае максимално точно предстоящите задачи и по този начин да стане добра изходна база за разсъждения и оценка на първичните партийни организации в светлината на предстоящия преглед.

Според мен годишното отчетно събрание на комунистите от „Обработка на филми" ще улесни прегледа на организацията, особено изискванията на неговия първи етап. Навярно ще се оцени положително обстоятелството, че партийното бюро е подходило към подготовката и провеждането на събранието като към комплексен проблем: ангажиране на повече комунисти в подготовката; по-високо равнище на критичния анализ на отчета; активно участие в разисквания; превръщане на самото събрание в събитие за трудовия колектив.

От всички тези успехи на партийното бюро безспорно се откроява един — отправната, организиращата идея в отчетния доклад, сериозният опит да се потърсят измеренията на политическия подход в дейността на организацията през годината.

●

Да се засилва непрекъснато политическият характер на партийното ръководство е било задача, над която партийното бюро е работило с особено старание и постоянство. Преди всичко то е успяло чрез многобройните форми на работа да очертае пред комунистите, пред целия трудов колектив главните социално-икономически задачи за годината — да се поддържа на необходимото техническо и технологиче-

Digitized by Google

ско равнище целият производствен процес и на тази база да се издига непрекъснато качеството на продукцията.

През последните години в първичните партийни организации често се разисква за качеството като цел и изпълнение; тази тема ще бъде предмет и на бъдещи разговори. За „Обработка на филми“ качеството на продукцията е политически и социален проблем, въпрос на престиж и достойнство, тъй като и най-дребната грешка в качеството на тяхната продукция не може да се укрие, тя става достояние и на първия, и на милионния зрител.

Събитията през отминалата година поставиха нови отговорности пред колектива и пред комунистите. Снимаха се и се обработваха поредица от филми като: „Хан Аспарух“, „Капитан Петко войвода“, „Мера според мера“, „Човек от народа“ и др. Да побързаме и да отбележим — създадени бяха с високо качество. Известно е, че след снимачната площадка филмът продължава своя дълъг път през лабораториите, докато добие цялостна физиономия, която ние като зрители срещаме на екрана.

Тихият труд в лабораториите е не по-малко важен от труда на снимачната площадка, единият без другия е невъзможен. Партийното бюро си е давало сметка, че на филмите, посветени на бележитите годишнини, са потребни високи качества и то е взело на отчет работата над всеки филм. Организирани са открити партийни събрания, възлагани са поръчения на комунистите, на стопанските ръководители, активизирани са потенциалните възможности на партийните групи. Заедно с това партийното бюро е продължило да мобилизира комунистите за ускоряване реконструкцията и модернизацията на предприятието, започнала преди няколко години. Идеологическите мероприятия на организацията са поддържали будно съзнанието за непрекъснато преодоляване, за изобретателство и рационализаторство, да не бъде понижено качеството на продукцията. През отчетната година комунистите, трудовият колектив са преодолели успешно непрекъснатата смяна на технологичните процеси поради недостиг на цветна позитивна лента; делово и оперативно и в съвсем кратки срокове са усвоили нови технологични процеси; въпреки неритмичното подаване на филмите от снимачните екипи, копията са обработени навреме и качествено. Това затруднение носи преди всичко субективен характер и то наистина следва да се преодолее, да не се превръща в постоянен дамоклев меч на колектива от „Обработка на филми“. В изказванията си комунистите се помъчиха да се отнесат с разбиране към творческите търсения на сценаристи, режисьори, оператори, но бавенето в едното звено не трябва да става за сметка на следващото. „Филмът „Лавината“ — каза Надежда Пешева — се снима три години, а от нас искат да обработим стотици метра лента за три дни.“ Очевидно новият икономически механизъм, който от тази година ще се прилага с цялата си сила, ще сложи нещата в ред.

Важен резерв за изпълнение на главната задача на годината — обемът и качеството на филмовата продукция, партийното бюро е видяло в повишаване личната отговорност на всеки комунист, на всеки работник и служител, във възбуждане на мисленето, на инициативността и творческото търсене. Комунистите Величкова, Костова, Георгиева, Николова, Дяков решават успешно задачата за намаляване престоя на машините. За кратко време са преустроени две проявителни машини и е внедрена новата технология „Агфа Геверт“; заслугата за това е на комунистите Афродита Йорданова, Лазар Лазаров, Вили Майер, Стела Петрова, Андреев, Попов и др.

Ние се възхищаваме на филма „Хан Аспарух“ и благодарим на неговите създатели. Не знаем и едва ли ще узнаем за напрегнатата

Digitized by Google

работа в дни и в нощи на колектива от четиристотин души, на колектива от 36 комунисти над всеки метър филмова лента. Партийното бюро възлага поръчения на комунистите с най-висока професионална квалификация за работа над филма; стопанското ръководство организира трисменен режим на работа, за да бъде филмът показан именно през юбилейната година. До този момент предприятието е изработило 200 копия на трите серии и главна заслуга за това имат комунистите: Йорданова, Лазаров, Майер, Андреев, Колева, Робев, Пешева, Величкова, Попов, Караниколов, Манолова, Кържова и др. В отчетния доклад секретарката на партийната организация Елена Иванова казва: „Филмът „Хан Аспарух" е особено скъп за нас не само защото сме вложили в него частица от себе си, но всеки успя да разкрие своите способности, сближи се разстоянието между творец и реализатор и всички успехи на филма срещаме и като наши успехи."

Съвършените и несъвършените планове, идеи, предложения еднакво се проверяват в практиката. Тя е в края на краищата критерий за дълбочината на нашите предвиждания, за правилността на нашите решения, за стойността на усилията ни. Практиката изпита и потвърди по достоен начин възможностите на първичната партийна организация в „Обработка на филми". Социално-икономическата програма за годината е изпълнена на 17 декември, отделни цехове — много по-рано; не е рекламиран нито един филм; с високо качество са изработени филмите, представили нашата страна на фестивалите в Кан, Москва, Париж и др. И една радостна изненада за колектива — предприятието е удостоено с високата награда „Народен орден на труда" — златен.

●

В системния и действен контрол партийното бюро вижда един от важните пътища за извисяване политическия характер на своята дейност и дейността на първичната партийна организация. Контролните мерки са имали предвид постигане главната цел на годината — издигане на техническото равнище на производството и оттам — повишаване качеството на продукцията. Контролът се е осъществявал в две главни направления: първото — повишаване контролните функции на партийното събрание и на партийното бюро по най-важните проблеми от производствената програма и социалното развитие на трудовия колектив (през годината са изслушвани информации за работата и отговорността на комунистите по техническата поддръжка и експлоатацията на наличната техника, състоянието на трудовата и технологичната дисциплина и др.); второто — текущ контрол за изпълнение поръченията на комунистите, оценка за приключили мероприятия и др.

Контролната дейност на бюрото, на организацията като цяло се е обогатявала непрекъснато по съдържание и по форма. Партийните решения и мероприятия се водят на отчет, в края на всяко тримесечие се оценява тяхното изпълнение, като повече внимание се отделя на качествената страна. Създали са своя система за контрол на решенията, чието оперативно ръководство е поверено на заместник-секретаря на организацията. Предмет на постоянен контрол е стилът на работа на стопанското ръководство, на ръководствата на обществените организации, спазване принципите и нормите на партиен живот.

Самоотчетът се е утвърдил в партийната организация като интересна и ефективна форма на контрол и самоконтрол. Организира се предимно в партийната група и се изгражда върху изпълнението на поръченията на комунистите. Обикновено през годината на всеки ко-

Digitized by Google

мунист се поставя някакво поръчение, за чието изпълнение по-късно той се самоотчита пред сбирката на партийната група, на заседание на партийното бюро.

Партийният контрол над стопанската дейност преди всичко се съсредоточава върху работата на комунистите на отговорна стопанска и административна работа, от тях се изслушват отчети, оценки за изпълнението на важни задачи от насрещния план. Така през миналата година партийното бюро е изслушвало информации за работата от директорката на предприятието Афродита Йорданова, от нейния заместник инженер Лазаров, от главния счетоводител Младенов и др. Заедно с разглежданите проблеми партийното бюро е преценявало качеството на информацията, доклада, на икономическия анализ, преценявало е позицията на стопанския ръководител към темата, предмет на обсъждане.

Въпреки добрата организация на партийния контрол в отчета се посочват и редица недостатъци: все още качеството на изпълнението на партийните решения е под изискванията; бавно се преодолява количественият подход, например вземат се много решения, приемат се повече мероприятия, често пъти не по силите да бъдат изпълнени навреме; самоотчетът все още не се е превърнал в самокритичен анализ на цялостната дейност на комуниста; допускат се нарушения на партийната дисциплина.

Към този самоанализ на партийното бюро следва да се добавят и някои критични бележки от събранието. Стойка Колева смята, че партийният контрол трябва да помогне да се издигне качеството на някои форми на работа; да се намали времетраенето на партийните събрания; бъдещото бюро да се ориентира към по-стегнат дневен ред, да се намали обемът на докладите, информациите; полезно би било предварително комунистите да се запознават с въпросите, които ще се обсъждат в събранието, за да съсредоточат своето внимание върху решенията.

●

По-нататъшното повишаване на политическия характер на своето ръководство партийното бюро вижда в правилното съставяне плана за социално развитие на колектива и успешното му реализиране. Социалният план е пряка грижа за човека от производството и тази грижа фокусира в себе си най-големите ценности на политическия подход. В своя отчет пред годишното отчетно събрание партийното бюро отбеляза; че задоволяването на социалните потребности на работника, на служителя в предприятието са били главна негова грижа, неизменяема задача на партийната организация и на стопанското ръководство. Изпълнението на производствената програма по обем и качество, значителните икономии на материали, енергия, финансови средства, преизпълнението на програмата за среброотделянето, намаляването на брака е дало възможност да се отделят повече средства по програмата за социалното развитие на колектива. Какви са придобивките за работниците: осигурено е допълнително възнаграждение, най-високо в системата на Кинематографията; подобрени са условията на труд, премахнати са вредните изпарения; храната в стола е поевтинена с 50 процента; отпуснати са средства, помощи за здравеопазването на хората; разширен и подобрен е почивният комплекс в Ахтопол; подобрено е санитарно-битовото обслужване в трите цеха на предприятието. Всички мероприятия, залегнали в колективния трудов договор, са изпълнени.

Digitized by Google

Успехите не попречиха на партийното бюро да види и несъвършенствата в социалното развитие на колектива. Все още съществува текучество, особено сред новопостъпилите. Недостигът на работна площ задържа въвеждането на някои технически и технологични усъвършенствувания, а това от своя страна се отразява на качеството на продукцията и задържа процеса за намаляване на ръчния и тежкофизическия труд, както и работата при вредни условия. Наистина от миналата година е започнало строителство на ново хале, но работите вървят мудно и тази бавност тревожи основателно партийната организация и стопанското ръководство. Тези несъвършенства според Андрей Андреев, главен технолог на предприятието, се отразяват и върху ефективността на идеологическата работа на първичната партийна организация в трудовия колектив.

●

Изискването за непрекъснато засилване на политическия характер на партийното ръководство предлага в еднаква степен усъвършенствуване както на съдържанието, така и на формите на работа в първичната партийна организация. В отчета на бюрото се посочи, че значително се подобрило съдържанието на идеологическата работа; пораснали са претенциите към нея: тя да се превърне в действена форма за постоянна духовна връзка, за непосредствено общуване на организацията с трудовия колектив. Полезни са били откритите партийни събрания. Те са се превърнали в открит диалог с хората по най-актуалните проблеми на трудовата дейност; на тези събрания са обсъдени важни решения и документи на партията.

Много по-добре са били използвани индивидуалните форми на работа: организирани са лични беседи пред отговорни кампании, подобрено с съдържанието на поръченията, обогатена е работата с наставниците. В изказването си другарят Лазаров препоръча да се води по-действена индивидуална работа с новопостъпващите работници, за да се преодолее текучеството сред тях. Стойка Колева препоръча по-добре да се оглеждат хората, на които ще се възлага поръчение за индивидуална работа, тъй като е имало случаи да се ангажират неподготвени хора. Андрей Андреев счита, че трябва да се повиши качеството на лекциите, които се изнасят на техния семинар.

Партийното бюро се е стремяло да обогати някои форми на работа, най-често използвани, каквато е събранието например. Значително са увеличили откритите партийни събрания, осем за годината. Много по-старателно се съставя дневният ред. Стремежът е бил да се избягва дребнотемието, като събранието разглежда един проблем, но с важно значение за политическата и организаторската работа на организацията.

Особени грижи са положени за подготовката и организацията на годишното отчетно събрание. Поредицата от мерки, предшествуващи събранието и след като то приключи, очертават физиономията на един политически ритуал с голямо рационално и емоционално въздействие. Ако трябва да се спрем на най-същественото в този ритуал, без колебание ще посочим здравата връзка, естествения контакт, по човешки топъл и откровен на партийната организация с трудовия колектив. Какви са най-ярките прояви, реализиращи основния замисъл.

В подготовката за годишното събрание партийното бюро предвижда мероприятия, които да ангажират не само комунистите, но и останалите работници, служители, ръководители от трудовия колектив. Месец преди събранието партийните групи излизат с призив за съревнование. Целта е всяка партийна група, всеки микроколек-

Digitized by Google

тив да се явят на събранието с изпълнен план по обем и качество. Условията се афишират на видни места, за да се запознае с тях всеки от цеха. Тази година например цех „Странджа“ изпреварил всички в това интересно съревнование.

Ангажирането на трудовия колектив към проблемите на годишното събрание продължава, след като то е приключило. Устройва се другарска среща с целия трудов колектив. На всички се известява съставът на новото партийно бюро, новият секретар на партийната организация. Срещата продължава с богата програма, в която сценаристи, режисьори, изпълнители са ръководители и работници. Спонтанна изява на талантите и на дружелюбието! Прави впечатление активното участие на стопанските ръководители в целия ритуал около годишното събрание, а над всички се откроява участието на Афродита Йорданова, директорка на предприятието. Несъмнено успехите през годината се дължат на нейното компетентно ръководство, делова и оперативна работа, за да бъдат преодолени трудностите. В нея ръководителят и човекът, комунистът и гражданинът се съчетават хармонично; амбицията ѝ да бъде навсякъде и да помогне не знае отдих. Тя участвува активно в подготовката на годишното събрание, често пъти е авторка на сценария за другарската среща. Това единение на партийното и стопанското ръководство, непосредственото общуване на партийната организация с трудовия колектив са били не само в основата на досегашните успехи, но и крият в себе си политически и нравствен потенциал за бъдещи успехи и по този начин издигат годишното отчетно събрание до трибуна не само на комунистите, но и на целия трудов колектив.

Димитър КРАЛЕВ

ТРИБУНА НА САМОЧУВСТВИЕТО И ДЪЛГА

Това бяха четири часа, които през 1982 година ще имат своята трайна диря в живота на първичната партийна организация при Завод—2 на стопанското обединение „Домостроителен комбинат“ — София. Ще се трансформират в заряд, който ще я издигне още повече като представител на партията в трудовия колектив и представител на трудовия колектив в партията.

И сега няколко дни след годишното отчетно-изборно събрание още си мисля: „Ако не предстоеше прегледът, ако комунистите не знаеха за него, щяха ли да бъдат толкова активни. Такъв рой от мисли, идеи, предложения, толкова критика и самокритика щеше ли да има? Просто те не разказваха, не отчитаха, а правеха анализ и самоанализ, оценяваха способността на своята организация като политически ръководител на трудовия колектив за решаването на мащабните проблеми и задачи, начертани от Дванадесетия конгрес на БКП. А също каква е ефективността на многостранната ѝ дейност в политическата, в икономическата и в социалната сфера. Каква е нейната боеспособност. Вътрешнопартийният живот, личният пример на комунистите — образец ли са за останалите субекти на социално управление, за всеки член от колектива, на социалистически начин на мислене, социалисти-

Digitized by Google

чески начин на действие, социалистически начин на поведение. Т. е. първичната партийна организация да се превръща действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние.

●

Равносметката?

ИНЖЕНЕРЪТ: — Днес ние имаме основание да сме горди — заговори Еленко Митев, — защото в петнадесетгодишната дейност на предприятието ни изминалата 1981 година е в пълния смисъл на думата върхова. Преодоляхме толкова трудности, но разковничето на успеха дойде. За първи път нашият Завод—2, разбира се, заедно с целия комбинат напусна орбитата на дотациите. Трудовият ни колектив сега разполага в БНБ със значителна печалба. Обогатихме всичките си фондове. Сега според повишаването на производителността на труда, в зависимост от личния принос на всеки един е възможно да нараства и работната му заплата, и да изплащаме премии...

КОМПРЕСЬОРИСТЪТ: — Бракът в сравнение с миналата година е значително снижен — поде своето изказване Владимир Зарков. — Но как е постигнато това, с какви методи? Не можеше ли успехът да бъде по-голям? Можеше. Но кои са причините за неизползваните възможности? Този отговор днес е особено необходим на нашето събрание. Та нали целият ни трудов колектив за тях чака първо нашата дума, равнява се по нашите действия... И докладът, макар че е добър, ясно, изчерпателно не отговори на тези въпроси.

МОНТЬОРЪТ: — В състояние сме да постигнем още повече, ако не страдахме за резервни части за кулокрановете, за другите машини — без да чете, с тревога заговори Милети Механджийски. — И друго — някои отговорници толерират нарушителите на дисциплината. И още колко други пропуски, неуредици правят законен въпросът не се ли допуска едностранчивост в нашата работа? Когато говорим за новия икономически подход, за новия икономически механизъм, това означава и да работим за неговото внедряване, и да се грижим за възпитанието на хората. Да не оставяме на втори план човека.

БРИГАДИРЪТ: — Създаването на благоприятни битови условия в редица случаи е все още в зачатък... — така започна своето изказване Боян Хаджиев.

Комунистите от партийната организация знаеха силата на своето отчетно-изборно събрание и затова бяха толкова активни — вдъхновени и тревожни, критични и самокритични... Горди, направиха равносметка на недостигнатите никога досега толкова големи успехи, как са станали възможни те, кои са решаващите фактори с делата си кои кадри — техници, бригадири, строители — имат решаващ дял за тях.

Заводът е първенец в социалистическото съревнование на обединението. То през миналата година вместо 8577 произведе 8821 апартамента. В цялостната си производствена дейност постигна ръст 25—30 процента. Извършените строително-монтажни операции на стойност 111 120 000 лева се равняват на постигнатото през това време от 10 строително-монтажни комбинати в страната. И то с по-малък брой работници. Затова, когато на събранието заговори секретарят на комбинатския партиен комитет Калин Биков с чувство на гордост за

Digitized by Google

достойно изпълнен дълг в забележителната за партията и цялата страна година, го слушаше всеки.

— Докато 1980 г. приключихме с 20 милиона лева загуба, сега изпратихме 1981 година с 5 милиона лева печалба в БНБ. Богати са вече всички наши фондове — по реконструкцията и техническото усъвършенстване, по социално-битовите и културните мероприятия, фонд „Резервен..."

Какво означава всичко това? Как бе постигнато? Предел ли е на възможностите на трудовия колектив?

Комунистите дадоха ясен, точен и изчерпателен отговор на тези въпроси.

●

И така — пътят към успехите?

През изминалата година в центъра на вниманието на партийното бюро неизменно е стоял въпросът какво не достига в неговата работа като колективен орган на политическо ръководство, какво усъвършенстване на стила и методите му е необходимо да настъпва. Всеки негов член да проявява творчество и инициатива, да се изявява не като изпълнител на поставените му задачи, поръчения, а като деен пропагандатор, вещ организатор в „своето поле" на действие. Да дава идеи, да прави предложения, а след като партийното събрание вземе решение по тях, да гори в работата, да мобилизира, да увлича, да контролира за тяхното изпълнение. Една от главните цели в неговата и на първичната партийна организация работа е била в организаторската и масово-политическата работа да не се допуска просветителство, самоцелност, шаблон. Ясно е било, че работата на парче, дребнотемието е път само към частични успехи. Фокусът на всичко, което се предприема, осъществява, трябва да бъде още по-здравото сплотяване на колектива, непрестанното издигане на социалистическата съзнателност на всеки негов член, на квалификацията, постоянното усъвършенстване на стила и методите на работа на всички ръководни кадри — от бригадира до директора — в съответствие с новия икономически подход и механизъм, пълната мобилизация на силите за непрестанно разкриване на резервите... И критерий за ефективността на цялата тази дейност да се явява комплексното изпълнение на плана. На столичани да бъдат предавани колкото се може повече жилища с по-добро качество и в срок.

И в доклада, и в изказванията се говори за разнообразните форми и средства на пропаганда, на масово-политическа работа. Главният акцент: идеологическото осигуряване на изпълнението на стопанските и социално-политическите задачи; деловото творческо разясняване, овладяване и внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм буквално във всяко звено. Търсени и използвани са най-действени форми, курсове, семинари, практически занятия, дискусии, индивидуална работа с хората... Всичко при подготовката и провеждането им е съобразявано с конкретните задачи и специфичните условия на Завод—2. Дълбоко осъзнато е преследвана целта практическите действия по внедряването на механизма да се съчетават с непрекъснато издигане на социалистическата съзнателност на строителите. Особени грижи и внимание са отделяни и за обучението на всички работници, за издигане компетентността на кадрите. Проблемите на новия икономически подход са заели централно място в партийната, профсъюзната и комсомолската просвета, в звената за икономическо образование. Отделяно е особено внимание както на теоретическите постановки, на принципните положения, така и на кон-

Digitized by Google

кретните проблеми на всеки строителен екип, управленческо звено. На онези форми и методи на работа, които са с подчертано приложна стойност и възможност за най-тясно свързване на идейновъзпитателната работа с живота и непосредствените задачи, стоящи за решаване в трудовия колектив.

В специфичните условия на новата бригадна организация на труда са разнообразени формите и средствата на политическа агитация. По специален план, утвърден от партийното бюро и приет на събрание, се е провеждала целенасочена, конкретна индивидуална работа в отделните трудови, административно-управленчески колективи за постоянно повишаване на трудовата активност. Формите и начините на провеждането ѝ са по-гъвкави, разнообразни. С прилагането на новия икономически механизъм, като се повишава производителността на труда, непрестанно нараства печалбата — в диалектическо единство с всичко това се формира и новата социалистическа съзнателност, се утвърждават новите нравствени отношения. В строителните екипи се повишават взискателността и контролът, чувството за лична отговорност и другарско сътрудничество, атмосферата на непримиримост към лентяите и недисциплинираните, срещу всеки, който се стреми да взема от колектива и обществото, без да се труди високопроизводително. На тази цел е служила нагледната агитация — фотосите, телеграмите, рапортите във фоайетата, по етажите, в салоните, отразяващи успехите в трудовите делници на строителите, мълниите и тревогите, остро въставащи против нарушенията.

С такъв подход е станало възможно подробно да се изучават мненията, предложенията на работници, задълбочено да се анализира изпълнението на плана и организацията на работата. Да се засилва общественото мнение срещу старите навици, рутинерството, примиренчеството. Строителите все повече да се чувстват стопани на производството. Затова сега класическата болест — самоотлъчките, са рядко явление.

●

Днес най-силната позиция това е да се създава такава управленческа и производствена организация на работата, с която ще се постига изпреварващо нарастване на обществената производителност на труда. Затова за програмно-целевия и мултипликационния подход на събранието се говореше не като за научни понятия, а като за реални възможности за рационализиране на всяка една дейност, за непрестанно повишаване на ефективността и качеството на производството.

Под ръководството на партийния комитет на основата на метода на умножаващия ефект както в комбината, така и в завода, са решени мащабни и сложни проблеми. В това всъщност е намерен ключът за качествени изменения както в стопанско-управленческата, така и в производствената дейност. Да се пристъпи към широко и бързо внедряване върховите научно-технически постижения. Да се постига поголяма обоснованост, перспективност и научност на приеманите решения, набелязаните мероприятия. Постоянно да растат резултатите. Само за една година да се излезе от коловоза на дотациите, и както стана ясно, крупната загуба от 20 млн. лв. годишно да прерасне в милиони левове печалба.

Преди в столицата имаше три домостроителни комбината. Три самостоятелни строителни организации с присъщите им управленчески структури, технологии. Но партийната повеля за интензивно и динамично развитие на всички отрасли и дейности в народното стопанство постави големия въпрос за концентрацията, за обединяването на

Digitized by Google

трите комбината в един. Разбира се, това не е било лесна задача. И дума не е могло да става за действия със стар, традиционен, шаблонен подход. Затова обединяването е предшествувано от широка разяснителна работа, от извършена огромна аналитична, проучвателна, изследователска дейност. Направен е цялостен задълбочен анализ на равнището на производството, на технологичното и техническото ниво на предишните три комбината и от позицията на програмно-целевия подход са ясно очертани по-високите цели. Рационализиран е бил и до максимална степен опростен управленческият механизъм. Изградени са шест строителни екипа в новосъздаденото стопанско обединение. Сегашната управленческа структура е на принципа на едностепенното ръководство. Критерий за ефективността на стопанско-организаторската дейност са резултатите от дейността на комплексните бригади, творящи блага, създаващи национален доход. Един от големите резултати, постигнати в обединението с обединяването на трите комбината, е голямата серийност на производството. Сега един завод (бивш комбинат) произвежда не както преди за 2 хил. апартамента определени елементи, а за 10 хиляди апартамента. Резултатът? Значително нарастване обществената производителност на труда? Някои по същество неуправляеми моменти от строително-монтажната дейност преди вече са на ежедневен отчет.

Комбинатският партиен комитет и партийното бюро си дават ясна сметка, че всичко, направено досега, е само начална крачка в етапа на голямото преустройство. Че тепърва предстои огромна работа по усъвършенствуване на действуващия икономически механизъм. Това ще бъде голямо изпитание за компетентността и умението на кадрите да прилагат комплексния подход.

На дневен ред е решаването на един толкова сложен, възлов за обединението и завода проблем — реконструкцията и модернизацията. Под ръководството на партийните организации е извършена вече продължителна, системна работа, постигната е пълна мобилизация на силите на всички инженери, техници, строители. Задачата сега е техните идеи и всички работнически предложения да намерят конкретно решение. С качествено нов подход в управленческата дейност, с нови форми и средства в идейновъзпитателната и организаторската дейност да се създаде оная мобилизираност, стегнатост, оперативност за осъществяване на реконструкцията и модернизацията, както множина се изразиха, „в движение". Докато продължава монтирането на новите машини, подготовката за новата технология, досегашното производство да протича с пълна мощ.

С осъществяване на реконструкцията и модернизацията да се осигури постигането на целите, които другарят Тодор Живков постави на Националното съвещание на 24 октомври 1981 г. Чрез цялостната окомплектовка например на баните, сервизните помещения, асансьорните шахти още в завода неизмеримо ще се повиши качеството и ще се ускори завършването на новостроящите се сгради, ще нарасне обществената производителност на труда. Безвъзвратно ще бъдат преодолени течовете в панелните жилища...

●

Първичната партийна организация добре разбира, че всичко това изисква непрестанно да се засилва политическият характер на партийното ръководство на всяка една дейност. Затова в рамките на предстоящия преглед на нейната организираност, боеспособност тук ще бъде проведен и преглед за работата на партийните групи. Той несъмнено ще доведе до организационното им укрепване, до по-голя-

Digitized by Google

мо активизиране на тяхната дейност, да се пренесе цялата политическа и организаторска работа при хората на обектите. Партийно-организационната, масово-политическата работа да отговаря на съвременните изисквания за интензификацията на производството. И то не само в звената като цяло, а буквално във всяка дейност на строителите. Критерий за действително усъвършенствуване, обогатяване на вътрешнопартийния живот да бъде усъвършенствуването на социалистическата организация на труда. Дали действително чрез нея се постига най-пълно използване на трите елемента на производствения процес. Това ще рече да няма разтакаване по обектите, всичко да бъде извършвано в такава последователност, че да се не допуска пилеене на време, прахосване на материали. Безжизнени да не стърчат кулокрановете, безмълвни да не стоят булдозерите, багерите. Да не се допуска вече срещащата се колкото тъжна, толкова и смешна картина край току-що цялостно завършен и предаден обект отново да се открива фронт за достроява не — за нещо пропуснато, за друго недогледано.

Да, въпреки постигнатите под ръководството на първичната партийна организация големи успехи в трудовия колектив на събранието не владееше атмосферата на благодушие. Изтъкнато бе, че организаторската и политическата работа за последователно внедряване на новия икономически механизъм още не е довела до качествени изменения във всички дейности на завода. Значителни са още неизползваните възможности за повишаване на ефективността и качеството, на строително-монтажните работи, за още по-рационално използване на работната сила и основните производствени фондове. Навсякъде трудовите норми най-тясно да се обвържат с повишаването производителността на труда. Един от съществените изводи бе: в някои случаи възпитателното въздействие не се опира на задълбочения анализ, на колективния и личния принос, на големия смисъл и съдържание в заработването на работната заплата като резултативна величина. Редица от изказалите се подчертаха, че понякога идейновъзпитателната работа се разминава с острите нерешени проблеми. В един случай се проявява небрежност към условията на труда и бита на строителите, в други се премълчават разточителството, безстопанственото отношение към материалите, машините. Пропагандата и масово-политическата работа по прилагането на новия икономически механизъм в отделни случаи също се води едностранчиво. Затова са налице редица недостатъци и отстъпления във воденето и отчитането на социалистическото съревнование. Ударението се поставя върху по-високото материално възнаграждение на отделната личност, без да се подчертават обществените, идеологическите и нравствените аспекти на проблема, тяхното отражение върху комплексното развитие на колектива.

За бъдещата си работа по всички тези въпроси в новите условия първичната партийна организация взе конкретни решения. Прие една резолюция, в която няма общи фрази, самоцелни призиви, а всичко е видяно точно в определени цели, срокове, отговорници. Сега тя, без да губи нито ден, поема пътя на тяхното изпълнение, за да може още при първия етап от прегледа на нейната сплотеност и боеспособност да се представи с още по-големи успехи.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

С АМБИЦИЯ ЗА НОВИ УСПЕХИ

Първичната партийна организация при научнопроизводственото предприятие „Центромет“ във Враца през отчетния период е решавала сложни проблеми. Преди всичко пред комунистите е стояла задачата най-ефективно да използват създадената база и научния потенциал, бързо да внедряват научно-техническите постижения в производството и на тази основа успешно да се справят със социалните въпроси на трудовия колектив. Тя е извършила широка разяснителна и организаторска работа при разработването на насрещния план. Седем работни групи са изпълнявали конкретни задачи по разкриване на резервите за увеличаване на производството и намаляване на разходите, за обобщаване на предложенията, направени от членовете на колектива. Постоянни грижи са отделяни за повишаване квалификацията на инженерно-техническия персонал. Преди две години първичната организация е утвърдила програма за интелектуализация на труда, която се изпълнява. Организирани са курсове за следдипломна квалификация на специалистите с висше и средно образование. През 1981 година в различните форми за повишаване на квалификацията са участвували 17 души, в краткотрайни курсове — 10 и пр. Освен това текущо се опресняват знанията на кадрите по патентно дело и по прилагането на новия икономически механизъм. Първичната организация е разработила и петилетна програма за изучаване и внедряване на челния опит.

Резултатите от развитието на предприятието за петте години от неговото създаване и през първата година на осмата петилетка показват, че то се утвърждава като специализирана научно-производствена организация по центробежно леене на тръби. На отчетно-изборното събрание комунистите и трудовият колектив рапортуваха пред общинския, окръжния и Централния комитет на БКП за изпълнението на насрещния план за 1981 година с 23 дни предсрочно. При план 3 236 000 лв. е произведена продукция за 3 237 000 лв. През миналата година колективът на „Центромет“ е усвоил и предсрочно е произвел 108 т пещни ролки за комплектоване на технологичните линии на листопрокатното производство на стопанския металургичен комбинат „Ленин“ и стопанския металургичен комбинат „Кремиковци“. На народното стопанство са спестени 1 300 000 вместо предвидените по насрещния план 1 000 000 валутни лв. Успешното решаване на производствените задачи е създало благоприятни предпоставки за износ на комплекти изделия за химическата, металургичната и керамичната промишленост. Инициативността, политическата зрелост и компетентността на комунистите са факторите за постигнатите успехи.

Характерно за дейността на първичната организация, за стила на ръководство е перспективността. Разработена е перспективна програма за осмата петилетка, в която главната задача е предприятието да се превърне в инженерингова организация, която да разработва и предава отделни производства и предприятия до ключ. Набелязани са 14 програми, обхващащи целия цикъл — проучване, моделиране, разработване на технологии и конструиране на машини за центробежно леене, тяхното изработване, експериментиране, пробно производство и внедряване в редовно производство.

Мащабна задача в това отношение е осъществяването на проекта за производство на цилиндрови втулки за дизелови двигатели. За тяхното производство предприятието е изработило механизирани и автоматизирани технологични линии, предназначени за центробежно

Digitized by Google

леене на заготовки. Същите са с 30 на сто по-малка металоемкост от подобни заготовки, произвеждани от други фирми и страни. Качествата на обработените вече втулки са потвърдени от завода потребител КСМ „Васил Коларов“ — Варна като равностойни на внасяните досега цилиндрови втулки. Започнато е и строителството на необходимите производствени мощности, от които годишно ще бъдат спестявани на страната 2 000 000 валутни лв. Проучванията показват, че внедряването на този проект дава възможност за мултиплициране на ефекта, като се усвои производството на подобни втулки и за дизеловите локомотиви.

Системното изучаване на съветския челен опит и световните постижения в областта на центробежното леене и тяхното прилагане в практиката е довело до механизиране и автоматизиране на ръчните процеси. Внедрени са автоматично устройство за подаване и приемане на ляти заготовки, комплексна автоматична система за транспортиране на пробни тела за химически анализ, успешно се работи за внедряване на технологически процес за автоматично заваряване и др.

Успех за партийната организация и за трудовия колектив на предприятието са внедрената бригадна организация на труда и прилагането на новия икономически механизъм. Научнопроизводственото предприятие „Центромет“ е на пълна самоиздръжка и дава голяма печалба на държавата.

Няколко пъти прелистих доклада. Стори ми се, че преобладава отчетът на техническата дейност, че не е описан положителният опит, не са показани делата на комунистите, а те са толкова много. Тези мои впечатления не се потвърдиха от изказванията, които бяха задълбочени и насочени към същността на работата. От събранието стана ясно, че всичко, което е постигнато, е дело не на единици, а на първичната партийна организация и на целия колектив. Разбира се, комунистите са стоели начело, те са били в авангарда. Откроява се инициативата на Страхил Тасев. Под негово ръководство е внедрена система за автоматично дозиране на метал при центробежно леене, чрез което се намаляват разходите на метал.

Комунистите Кънчо Пенчовски, Начо Иванов и Йордан Първанов са разработили и внедряват ефективна система за автоматизиране на процесите при серийното производство на заготовки за цилиндрови втулки за двигатели. Комунистът работник Георги Ценов е инициатор и внедрител на технически способи за намаляване на ръчния труд на някои операции. Под негово ръководство е внедрена система за автоматично подаване и приемане на заготовките към специализираната машина за почистване от огнеупорното покритие.

Най-характерното за отчетно-изборното събрание на първичната организация при „Центромет“ е това, че на него нямаше нотки на самоуспокоение, напротив, откроява се една непримиримост и амбиция за по-високи резултати. И най-важното, сполучливо е намерена формулата за бъдещите успехи. Неспокойни, търсещи, с поглед в бъдещето, с амбиция да изпълнят задачата, поставена от Дванадесетия партиен конгрес — бързо внедряване на научно-техническите постижения, са комунистите от „Центромет“.

Михаил ЛАЗАРОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

План

за развитието на първичната партийна организация при модулната бригада в с. Капитан Андреево — АПК — Свиленград

ОСНОВНИ МЕРОПРИЯТИЯ

Издигането на ръководната роля на първичната партийна организация изисква:

— да насочи своята политическа и организаторска работа към изпълнение на социалноикономическите, политическите и културните задачи, поставени от XII конгрес;

— да свързва по-непосредствено партийно-организационната и идеологическата работа със задачите, живота и потребностите на бригадата и нейните членове, да внася своята съзнателност и организираност в колектива, да осъществява партийната постановка „Силата на ППО е във връзките й с трудещите се. Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията";

— всестранно да подобрява дейността си по комунистическото възпитание, като формира у всеки член на бригадата активна жизнена позиция;

— да засилва настъпателността на своята идеологическа работа като постоянна духовна връзка между партийната организация и членовете на бригадата.

ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННА РАБОТА

Развитието на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на бригадата и първообраз на нейното бъдещо състояние, изисква:

1. Да се подобрява качественият състав на първичната партийна организация, като се издига авангардната роля на комунистите и се приемат нови членове из средата на комсомолското дружество.

2. Да се направи самооценка на състоянието и работата на партийната организация по утвърждаването й като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива.

3. Да се повиши професионалната квалификация на комунистите и целия състав на бригадата в съответствие с внедряваните технологии и се усвоява втора специалност.

4. Да се проведе събрание, което да обсъди и приеме мерки за изпълнение постановката на XII конгрес: „Комунистът воюва за доверието на масите единствено с примера си на труженик и гражданин".

5. Да се утвърждава практиката за самоотчет на комунистите пред партийната организация по изпълнение на задачите, стоящи пред организацията и бригадата.

6. Да се организира разговор в партийната организация за ролята на партийното събрание в дейността на комунистите и бригадата.

7. Да се направи оценка на изпълнението на комплексната програма на партийната организация за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП.

ИДЕОЛОГИЧЕСКА РАБОТА

За да стане идеологическото съдържание на XII конгрес на БКП разбиране, убеждение и мотив за действие на всеки комунист и член на бригадата:

1. Да се организира за комунистите, членовете на бригадния съвет и активистите на обществените организации изучаване на материалите на XXVI конгрес на КПСС и XII конгрес на БКП. Да се обсъди в партийната организация как се изучават конгресните материали.

2. Чрез единния политически ден, агитаторския апарат и останалите форми за политическа работа да се осигури бърза и компетентна информация на колектива. Партийната организация да организира изучаване потребностите на колектива, да се водят на отчет основните въпроси, критични бележки, предложения и се контролира изпълнението им.

3. Периодически да се подменя и актуализира нагледната агитация, като се обърне особено внимание за онагледяването и отчитането на социалистическото съревнование.

4. Да се организират просветни събрания, като се канят лектори от дружество „Г. Кирков". За целта партийното бюро да утвърди тематичен план.

5. Във връзка с патриотичното възпитание на членовете на бригадата да се сключи договор за съвместна работа с гранична застава.

Digitized by Google

ПОДОБРЯВАНЕ ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА БРИГАДНИЯ СЪВЕТ И НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

По-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство на бригадния съвет, профсъюзната организация и комсомолското дружество изисква:

1. Да се повиши ролята на бригадния съвет, на профсъюзната организация и на комсомолското дружество в развитието на трудовите, организаторските и възпитателните функции.

2. Да се обсъдят основните насоки на тяхната дейност през годината.

3. Да се осигури постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на обществените и стопанските ръководни органи в бригадата.

4. Партийното бюро да окаже помощ и контрол на бригадния съвет за създаване на всички условия, необходими за пълното прилагане на вътрешностопанската сметка, като се обърне внимание преди всичко на:

— самоиздръжката;

— материалната заинтересованост от постигането на по-добри стопански резултати;

— материалната отговорност при изпълнението на производствената програма и договорните задължения към другите бригади;

— контрола на материалните и трудовите разходи и реализацията на селскостопанската продукция чрез прилагането на лимитно-чековата система.

Всеки месец да се прави критичен анализ и оценка на показателите на вътрешностопанската сметка.

5. На открито партийно събрание да бъде обсъден правилникът за дейността на бригадата. Партийното бюро да контролира как бригадният съвет прилага правилника.

6. Да се обсъди работата на профкомитета и да се приемат мерки за нейното решително подобряване и насочване към разгръщане на социалистическото съревнование и изучаване и внедряване на нашия и на другите бригади в страната челен производствен опит.

Да се изучи опитът на модулната бригада в гара Сеново, Разградски окръг.

7. Да се окаже помощ и контрол на профкомитета по редовното провеждане на работническите събрания и съвещания.

Да се проведе открито събрание, на което профкомитетът да отчете как се изпълняват работническите предложения.

8. Периодически партийното бюро да обсъжда състоянието на комсомолското дружество и да приема конкретни мерки за неговото организационно укрепване и разгръщане на дейността му по решаване проблемите на младите членове на бригадата. Да се възложат поръчения на млади комунисти за работа в комсомолското дружество.

На съвместно събрание с комсомолското дружество партийната организация да разгледа своята работа в това направление и приеме съответни мероприятия.

9. Първичната партийна организация да направи цялостен критичен анализ за преустройството на стила и методите на работа на ръководните стопански и обществени кадри в светлината на изискванията на XII конгрес на БКП.

МОБИЛИЗИРАНЕ НА КОМУНИСТИТЕ И ЧЛЕНОВЕТЕ НА БРИГАДАТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАСРЕЩНИЯ ПЛАН

Изпълнението на задачите, залегнали в насрещния план на бригадата, изисква:

1. Да се осигурят необходимите условия за провеждане на партийната политика за интензификация на народното стопанство върху основата на ускорено внедряване на техническия прогрес и челния опит, последователно да се прилага новият икономически подход и неговия механизъм, да се усъвършенства социалистическата организация на труда и социалистическото съревнование.

2. Разработването на насрещния план на бригадата да стане на базата на утвърдените показатели от УС на АПК — Свиленград, поетите обещания от членовете на бригадата и широкото участие на механизаторите и на специалистите от АПК.

Насрещният план да се приеме на събрание на бригадата.

3. Обсъждането на договорите, които бригадата ще сключи с ръководството на АПК — Свиленград, както и с бригадите, с които ще влиза във взаимоотношения, да става на открити събрания.

Контролът по изпълнението им да се възложи на бригадното ръководство.

4. На базата на нормативната себестойност и допълнително разкритите резерви в насрещния план да се формира фонд „Резервен" на бригадата. Размерът на начисленията в него и използването му да се определя с решение на събранието на бригадата.

5. Да се отделят специални грижи за подобряване условията на труда, като се обърне внимание на отстраняването на неблагоприятните условия на труд и подобряването на културния отдих и почивката на механизаторите.

Разделът за социалното развитие на бригадата да се отчита заедно с изпълнението на насрещния план.

6. Да се разработи и утвърди сметка за морално и материално стимулиране на членовете на бригадата във връзка с изпълнението на различните селскостопански кампании.

Системата за стимулиране да се обсъжда на събрания на бригадата.

Digitized by Google

СЕБЕОТДАВАНЕ

С Костадин Маринов дружим от десетина години, споделяме си какво ли не. Питали са ме как намирам общ език с човек, който далеч не е на моята възраст. Вярно, Костадин Маринов е постъпил на организационна работа в Комсомола в годината, когато съм се родил, но това съвсем не означава, че не споделя вълненията на младите.

Той не обича да говори за себе си, личните заслуги смята за част от приноса на колектива, на своето поколение. Така е възпитаван в редиците на РМС, така е учил младите хора като секретар на околийския комитет на Комсомола в град Гоце Делчев. Така работи сега като инструктор в окръжния комитет на партията в Благоевград. Партията му възложи отговорност по възродителния процес в Родопите. Няма село или махала, в които да не е бил, където хората да не го познават. Замръкне ли в село, в махалата, за него ще се намери покрив и хляб. Тридесет години обикаля тези места. Свързан е с хора, факти, събития, допринесли за обновлението на този край. Много от днешните млади ръководители в Родопите са били деца, когато Костадин Маринов е работил като комсомолски деятел.

Инструкторът на партийния комитет пряко съдействува за изпълнението на партийните задачи, неговият труд обикновено остава безименен. В същото време обикновените хора в негово лице виждат партията и затова той непременно трябва да притежава чертите на истинския комунист.

Човек в общуването си с хората не споделя всичко, но когато седне над белия лист, пренебрегвайки всякакви съображения, той е откровен, разкрива себе си. Защото не винаги можеш да сдържиш чувствата и мислите си, защото природата ни е такава — иска ни се непременно да се разтоварим от бремето на всекидневните въпроси. Освен това всеки общественик и интелектуалец, който се чувствува отговорен пред бъдещите поколения и държи да остави обективна представа за своето време и своето присъствие в него, непременно посяга към перото. Воден от подобни помисли, и Костадин Маринов си води личен дневник. Някои страници са реакция на събития, други са запечатали срещи и разговори с различни хора, трети са плод на размисли, породени в минути на уединение... Може би Костадин Маринов ще ме осъди с остър поглед, когато прочете тези страници. Затова аз предварително ще му се извиня, че съм надникнал в личния му дневник...

СТРАНИЦИ ОТ ДНЕВНИКА

„Вчера бях в Ляски, по-точно в Горно Ляски. Това е моето родно село. Гостувах на брат си. Неговото семейство е последното, останало да живее в Горно Ляски, другите се изселиха долу, в полето, направиха си нови къщи, живеят добре. Само брат ми остана горе, не му се разделя с планината, свикнал е тук и никой не може да го убеди в обратното. Хубав път до Горно Ляски няма, зиме не може да се използва, тогава с магаре или муле се стига до селото. Говори се, че прадедите ни се заселили тук, под връх Свещник, най-високият в Южен Пирин, за да са по̀ далече от поробителя. Няма земя за обработване горе, тук-там по някоя нивичка за картофи и ръж. Но удържали. И един голям войвода излязъл от Ляски — Иван Попов.

Когато се върне човек по родните места след много време, изпитва някакво умиление към всичко. И шумът на рекичката, която се спуска от планината, и хладният въздух под старите буки, и екането на козите, и мирисът на папрат, и нагорчаващите едри колкото дренки череши — всичко това те връща години назад, кара те да не забравиш дъха на почвата, в която са вбити корените ти. Есента на четиридесет и четвърта година... Макар че селото беше високо в планината, промените в политическия живот се чувствуваха и тук. Често идваха агитатори сред младежите — от РМС и ЗМС. Учителят Филипов беше авторитет за всички и по-

Digitized by Google

вечето младежи влязоха в РМС, включително и ние, тримата гимназисти от Неврокопската гимназия Георги Линдарев, Тодор Алексов и аз. Мен избраха за секретар на дружеството.

Не можех да повярвам, че някога ще напусна селото и ще замина другаде да работя и живея. Но на нас, ремсистите, партията разчиташе много. И ето че през петдесета година вече бях на работа във финансова служба в Копривлен, а след една година — в околийския комитет на Комсомола. Отговарях за работата с младежта от Чеч. Всъщност оттук започна и моето посвещение в обществено-политическата дейност... Може би затова сега съм пристрастен, щом стане дума за Родопите... Като дете се качвах често на Свещник или Лясковски връх, както го наричат, и с часове съм се взирал в отсрещните планини — в полегатите ридове на Родопите или в заснежените върхове на Боздаг. Не съм предполагал никога, че животът ми ще бъде свързан завинаги с хората, които живеят там, с техните радости и неволи... С тях щях да съм и по-късно, когато се налагаше да отсъствувам от окръга близо шест години — учех във Висшата партийна школа в София и в Комсомолската школа в Москва, — непрекъснато кореспондирах с моите приятели от Чеч, идваха ми на гости в София, а през ваканциите намирах време и аз да им гостувам...

...Често ми задават въпроса, не ми ли омръзват тези пътувания из Чеч. И да им обяснявам на моите приятели, едва ли ще ме разберат. Сигурно така е устроен човек, че всичко, свързано с младежките години, му е скъпо, и той се връща непрекъснато към него. Кажат ли ми: утре заминаваш за Слащен — тръгвам; тегли ме работата за възраждането на тази земя, и още — там ще срещна най-близки приятели. С много от тях съм работил, когато бях секретар на околийския комитет на Комсомола и после като инструктор в околийския комитет на партията: и Юри Газиев от Абланица, и Владимир Масарлиев, и Смилен Манов от Слащен, и Арсо Сайтов от Вълкосел, и Съби Узунов от Бабяк, и Иван Узунов и Искрен Моллов от Кочан — всички са прекрасни хора, те ръководят на място обновлението на Родопите, те са железните бойци в първите редици на партията.

Преди години тръгнеш ли за Чеч, сърцето ти се свива — забутани села, бедни, неуки хора, забулени от фанатизма на исляма. А сега селата са като малки градчета, срещаш млади и красиви хора, слушаш песенния им говор и ти става драго, горд се чувствуваш, че мъничко и ти си допринесъл за всичко това. Ето за това не ми омръзва да пътувам из Чеч. И ще бъда винаги там: докато съм нужен, докато имам сили..."

●

„...Стъпка по стъпка новото навлиза в Родопите, макар че старото лесно не отстъпва позициите си. Решението на окръжния комитет да се работи усилено за въвеждане на новата ритуално-обредна система сред родопското население трябваше да намери своята практическа реализация. Кои ще са тези млади хора, които първи ще скъсат с догмите на миналото, които първи ще се преборят с родителския консерватизъм?

Разбрахме, че бай Младен Хаджиев от Кузьово е решил да жени сина си Ивайло. Момичето било от Пазарджишко. Срещнахме се с бащата, говорихме дълго. На тръгване от дома му той ни каза:

— Вижте какво, нямам нищо против, сигурен съм, че и синът ми мисли така. Но кажете ми, сватба без хора прави ли се?

Ние се стъписахме. Наистина, прав е бай Младен. Младите ще подпишат гражданския брак по новия ритуал, но нали и близките трябва да са там, и съседите — в Родопите вдигне ли се сватба, цялото село се стича. Значи истинската ни работа започваше тепърва. Два месеца обикаляне от къща на къща, убеждавахме хората, че този най-щастлив момент в живота на младите не бива да се помрачава.

Сватбата на Ивайло и Вилдана Хаджиеви се превърна в празник на цялото село. Ливадите край Кузьово се огласяха от музика. Павилиони предлагаха сувенири, храна, напитки. Към обяд момичето, облечено в бяла булченска премяна, младоженецът, наперено и хубаво момче, с открити лица и грейнали от радостно вълнение очи се отправиха към официалната трибуна заедно с роднините. Музиката засвири народни сватбарски песни от този край. Почти цялото село се беше струпало по отсрещните баири и оттам наблюдаваха; любопитството на децата бе най-голямо и те първи счупиха упорството на възрастните, след тях постепенно всички наобиколиха трибуната. Ивайло и Вилдана бяха щастливи.

После се завъртя хоро три-четири ката, на него се бяха хванали момчета и момичета, деца, после се хванаха и по-възрастните. Бай Младен не можеше да си намери място, радваше се на сина си, на младата снаха, доволен беше от вниманието на роднини, на близки...

Вилдана и Ивайло отприщиха бента на новите ритуали в Западните Родопи!"

●

„...Когато събираше сведения за книгата си за Гоце Делчев, Мерсия Макдермот прекара доста време при нас. С нея обиколихме Пиринския край, бяхме по всички места, където е бил апостолът. Оттогава тя до такава степен заобича нашия край, че където и да се намира, все още ми изпрати картичка или писмо, за да ми каже, че копнее отново да дойде из Пирин. В една картичка от Брюксел тя ми писа:

„Все още съм под впечатленията от нашата обиколка. Станала съм не само бъл-

Digitized by Google

гарка, но българка от Македония. В Брюксел, когато самолетът кацна на летището и имахме възможност да гледаме богатите магазини там, някои пътници ахкаха и бяха във възторг, но аз все си мислех за Пирин. Златото на Запада не струва нищо в сравнение с добрите честни хора там."

Мерсия Макдермот не знаеше какво фолклорно богатство крият Пирин и Родопите. На събора „Пирин пее" през седемдесет и четвърта тя ходеше като замаяна сред облечените в народни носии момичета и момчета и не можеше да повярва на очите си, че човешка ръка е сътворила такава красота.

Мерсия много се вълнуваше, когато бяхме из Родопите. По мое настояване тя се съгласи да направи срещи с читатели от няколко села. В Кочан, Сатовча, Вълкосел, Слащен, Годешево, Туховище тя разказваше за работата си над книгите за Левски и Гоце, за намерението си да възкреси революционната дейност на една друга голяма личност — Яне Сандански. Хората останаха много доволни, след това често ме питаха кога пак ще им гостува англичанката, която говори така интересно български."

●

„...Не съм местен патриот, но открай време се интересувам от изтъкнатите личности, родени в Гоцеделчевския край.

На една снимка в градски музей видях, че са се фотографирали заедно Будьони, Ворошилов и неврокопчанина генерал Михаил Антонов. Личността на Михаил Антонов винаги ме е интересувала — знаех, че е учил в Петербург, че е участвувал в социалистически кръжоци, че е писал брошура под заглавие „Ленин и Плеханов", по повод на която е имал срещи с Владимир Илич, че е участвувал в Октомврийската революция и в строителството на новото общество в СССР, че е воювал по фронтовете на Великата отечествена война, че е бил помощник на Ворошилов... Но тази снимка не бях виждал. Маршал Будьони беше още жив. Много ми беше интересно как той е запомнил нашия съгражданин. Писах му писмо, на което той отговори:

„Получих вашето писмо. Благодаря ви за добрите, топлите слова по адрес на съветските хора, които ги свързват тесни братски връзки с миролюбивия и талантлив български народ. Ние, съветските хора, се гордеем, че дружбата между СССР и България крепне от ден на ден. Ние ценим тази дружба, държим на нея.

Вие молите да напиша за Михаил Антонов. Но за съжаление аз не го познавам и затова съм лишен от възможността да изпълня вашата молба.

Приемете моя сърдечен привет, като ви желая всичко най-добро. Изпращам ви фотокартичка с автограф.

С уважение
Маршал на Съветския съюз
С. Будьони
три пъти Герой на Съветския съюз"

Това писмо е един от най-ценните ми документи, който винаги разгръщам с вълнение — та нали то е било в ръцете на човека — една от най-легендарните личности на нашия век!"

ПОСЛЕСЛОВ ОТ АВТОРА

Надниквайки в тези страници от дневника на Костадин Маринов, ние узнаваме за неговата всеотдайност в работата, всеотдайност не в шаблонния смисъл на думата, а в смисъл на себераздаване. Постоянно, скромно, без шум. Може би от тези странички не може да се разбере докрай душевността на партийния работник, затова пък се долавя обаянието, добротата и човечността на комуниста и гражданина Костадин Маринов.

Всеки ден от Родопите идват хора в Благоевград. И не един от тях ще потърси другаря Маринов да се видят ей така, да пият по кафе или ракия, да споделят с него и радост, и болка. И сигурен съм, това е най-голямата награда за Костадин Маринов, неуморния партиен работник или както го наричаме ние, приятелите му, „Апостолът на Чеч".

Цанко СЕРАФИМОВ

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ ОТ ОСТРОВА НА СВОБОДАТА

Основана през 1925 г. от пламенните революционери Хулио Антонио Мелей и Карлос Балиньо, Комунистическата партия на Куба има историческо значение за освобождението на кубинския народ. „Никога — отбелязва вождът на кубинската революция Фидел Кастро — няма да бъде забравена ролята, която партията на комунистите изигра за разпространение на марксистко-ленинските идеи и за формиране на революционното съзнание на нашите трудещи се и народ."

Партията на кубинските комунисти, която от 1944 г. започна да се нарича Народносоциалистическа, води решителна борба против установилата се по волята и подкрепата на САЩ диктатура. Една от характерните черти на Кубинската революция се заключава в това, че основна форма на борба против диктатурата на Батиста бе партизанското движение. Особено в заключителния етап то бе свързано и с други ефективни форми на борба и преди всичко с масовото стачно движение на работническата класа в градовете, с вълненията сред студентите. Ненавистният диктаторски режим рухна в резултат на съвместните усилия на тези революционни сили, ръководени от създаденото от Фидел Кастро „Движение 26 юли", от Народносоциалистическата партия и от студентското движение „Революционен директорат 13 март". На 1 януари 1959 г. в Куба победи революцията. Властта премина в ръцете на народа.

През 1961 г. започна на основата на марксистко-ленинското учение процес на обединяване и сливане в едно на трите революционни сили, който завърши със създаването на т. нар. Обединени революционни организации. През 1962—1963 г. те постепенно се реорганизираха в Единна партия на социалистическата революция, която стана ръководна и направляваща сила на социалистическото строителство в Куба. През октомври 1965 г. партията получи званието Комунистическа партия.

Днес Комунистическата партия на Куба, която се роди в резултат на революцията от 1959 г., съгласно Конституцията на страната е ръководна сила на обществото и държавата.

●

Кубинската комунистическа партия наброява около 430 хил. комунисти. В периода между първия (1975 г.) и втория (1980 г.) конгрес тя увеличи своя състав близо два пъти, укрепна организационно, порасна нейната роля на авангард на работническата класа. По-нататъшно развитие в нейната дейност получиха ленинските принципи на партийно ръководство. Увеличи се работническата прослойка в нейните редове, издигна се идейно-политическото и образователното равнище на комунистите.

Благодарение на грижите на партийните комитети и организации за подобряване на социалния състав на партията, трудещите се, заети пряко в производството и услугите, които по времето на Първия конгрес на ККП са съставлявали 36,3 на сто, сега представляват 47,3 на сто.

По този начин е постигната целта — трудещите се от тези категории да станат основно ядро в партийните редици, така както предвиждаха одобрените от Първия партиен конгрес Тезиси за вътрешнопартийния живот. Много положителен е фактът, че 35,5 на сто от новопостъпилите партийни членове след Първия конгрес са дошли из редовете на Съюза на младите комунисти.

Набирането на нови партийни членове става главно от онези сектори, на чието развитие е дадено предимство и по специално — от захарната и от другите отрасли на промишлеността, от транспорта, строителството и образованието.

Големи грижи полагат партийните органи и организации да се подобрява непрестанно качественият състав на партията. И в това отношение може съвсем определено да се каже, че учейки се и твор-

Digitized by Google

чески прилагайки опита на братските комунистически работнически партии и преди всичко опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, Комунистическата партия на Куба е постигнала сериозни резултати.

Борбата за подобряване на качествения състав започва още с ориентацията към новите кандидат-партийни членове и непосредствената работа с тях още преди встъпването им в редовете на партията.

— Какви главни изисквания отпрявяме към желаещите да влязат в партията — сподели Енрике Толедо, завеждащ отдел „Организационен" на провинциалния (окръжен) комитет в Санта Клара. — Да бъдат революционери, да признават марксистко-ленинските принципи. Да работят активно в революционните комитети, да служат за пример в производствената и служебната работа, да вземат дейно участие в революционните задачи, които решават партията и страната, да са участвували в борбата срещу контрареволюционните банди след революцията, в разгрома на нападателите в Плая Хирон, в интернационалните бригади, в ограмотяването. Естествено, тук се съобразяваме с възрастта — не можем да изискваме 22—23-годишен младеж да е участвувал в боевете на Плая Хирон или срещу бандите на Батиста. Но в интернационалните отряди, в ограмотяването и пр. можем...

Трябва да се каже, че революционна Куба оказва голяма интернационална помощ на редица братски страни.

В своята реч, произнесена при закриването на III конгрес на федерацията на кубинските жени, Фидел Кастро заяви: „Когато се говори за интернационализма и интернационалистическия дух на кубинските жени, аз си помислих за два примера: съставеният главно от жени интернационалистически отряд „Че Гевара", който обучава народа на Ангола. А другият, още по-пресен пример, са 1200 кубински учители, които преподават в Никарагуа и помогнаха да се създадат стотици нови училища. Те отидоха да преподават не в градовете, а в най-отдалечените кътчета на страната... А знаете ли колко учители пожелаха да отидат в Никарагуа? Двадесет и девет хиляди и близо половината от тях бяха жени."

Кандидатите за членове се проучват много сериозно и задълбочено. И не само това — тук е въведена практиката най-напред масите, колективите да си казват думата за един желаещ да стане член на партията, дали има качества за това. На общо събрание колективите не само се изказват, но и гласуват за приемането или за неприемането на кандидата. Ако колективът го е отхвърлил, партийната организация не може да го приеме за кандидат-член.

— Как ние ще приемем даден член в партията, щом масите, колективът не са съгласни. Как ще го приемат, ако той няма нужния авторитет, не го уважават. В това отношение нашите изисквания са извънредно големи — изтъкна Еренио Рей, секретар по организационните въпроси на районния комитет на партията „Серро" в Хавана. — Ако масите гласуват против, партийната организация не може да го приеме. Същото е и след завършване на едногодишния кандидат-партиен стаж. Колективът отново си казва думата, която е задължителна за партийната организация. Ако колективът е дал съгласие, партийната организация отново обсъжда кандидатурите и взема съответно решение.

Вижда се колко голяма е взискателността към приемането на партийните членове и това, особено за специфичните условия на дейност на Кубинската комунистическа партия, е нещо напълно закономерно.

Грижите на партийните организации за своя състав не се изразяват само в правилния подбор и подготовка на кандидатите да влязат в техните редици, но и след като те са станали нейни членове. Организирана е широка система на партийна просвета, в която участвуват всички комунисти, различни по времетраене партийни школи, семинари, курсове, кръжоци. Особено внимание се обръща на изучаването на марксистко-ленинската теория, на икономиката на страната и отделните предприятия, на историята на партията и героичното минало на страната, на конгресните партийни решения и докладите на партийните функционери и на първо място на първия партиен ръководител — Фидел Кастро. Много ръководни кадри се учат в братските социалистически страни.

●

Интересна форма за политическо възпитание са т. нар. хорнади. Трудно е да се преведе точно какво означава тая дума. По характер се доближава до нашите прегледи или кампании по дадени проблеми, свързани с политиката и историята на партията и страната. През годината се провеждат 4 основни хорнади. Първата се проведе по случай годишнината от смъртта на националните герои Ернесто Че Гевара и Камило Сиенфуегос. Тя започва на 8 октомври — датата на смъртта на Че Гевара — 1966 г. и продължава до 28 октомври — деня, в който е загинал Камило Сиенфуегос. През този двадесетдневен период се правят събрания, на които се изнасят доклади за делото на двамата герои, четат се лекции, публикуват се много материали, отпечатват се плакати, правят се редица изследвания от комунисти, членове на съюза на младите комунисти, безпартийни за делото на Че и Камило. Всичко това се свързва с изпълнението на плановете, със задачите, които колективите решават през този период. Хорнадата завършва на 28 октомври. През този ден всички кубинци отиват на бреговете на морето, на езерата, на реките и хвърлят букети, стръкчета цветя, на места цели венци в памет на Камило Сиенфуегос, който при изпълнение

Digitized by Google

на задачи в силна буря е катастрофирал и загинал в Карибско море.

Втората хорнада е посветена на победата на Плая Хирон, третата на „Движението 26 юли" — деня, в който през 1953 г. група революционери начело с Фидел Кастро нападнаха военните казарми в Монкада (Сантяго де Куба) с цел да въоръжат народа и да създадат център на революционната борба.

Особено голямо внимание се отделя на четвъртата хорнада, която започва на 2 декември — деня, в който през 1966 г. дебаркира яхтата „Гранма" на територията на Куба — в провинцията Ориенте, с 82 революционери начело с Фидел Кастро и продължава до 1 януари — деня на победата на революцията (1959 г.) в Куба.

В някои заводи има групи от по 4—5 души, които имат за задача да организират например изучаването на такова важно за Куба събитие като Плая Хирон.

Тук се набляга главно на два проблема:

— Как Плая Хирон повлия за издигане на националното и социалистическото съзнание на хората.

— Ролята на САЩ за Плая Хирон.

Подготвят се доклади, с които се излиза не само в предприятията, но и на други населени места.

— През 1981 г. имахме над 27 000 такива групи — сподели О. Доменеч, заместник-завеждащ отдел „Революционно ориентиране" при ЦК на Кубинската комунистическа партия, — които работиха върху темата „Плая Хирон". Събраните материали са богат източник за обогатяване на нашата история и се използват от нашия исторически институт, други се публикуват, трети се използват за доклади, изложби и пр. Това е една форма да се въвличат хората сами да пишат и да правят историята на своята страна.

Активистите по историята през м. г. работиха и събираха много документи върху дейността на Комунистическата партия преди революцията. Откриха се много нови документи, осветиха се редица събития из миналото на партията. Активистите издириха стари комунисти, участвували в борбата, проведоха редица беседи, взеха интервюта. Много от тези материали се използват от института по история на партията, други се публикуват.

На 1 януари 1983 г. — деня на нашата революция, ще се празнува годишнината от рождението на националния герой на Куба Хосе Марти. Нашите групи по историческото минало ще посветят своята дейност главно на изучаване и популяризиране живота, делото и трудовете на Хосе Марти. Империалистите също ще се опитат да използват събитието и се подготвят да говорят за Марти от тяхна гледна точка. Затова ние обръщаме особено внимание да се разработи и да се популяризира темата „Хосе Марти като антиимпериалист". Така че, както виждате — заключи др. Доменеч, — ние обръщаме голямо внимание на историческото наследство, свързваме го с изпълнението на настоящите задачи. Ние се стремим във всяко населено място да има музей или салон за изучаване на героичното минало.

За да се види доколко се тачи името и делото на Хосе Марти, трябва да спомена, че пред всяко учебно заведение, а според някои и пред всяко военно поделение, е поставен бюстът на Хосе Марти.

Всичко това говори за стремежа на ККП да създава здрави революционни традиции, да възпитава народа и преди всичко младежта в тях.

●

Много срещи имах в Куба, с много другари разговаряхме. Навсякъде прозираше голямата обич на кубинските другари към България. Макар отдалечени на хиляди километри, между двата наши народа се чувствува една близост и в характерите, и в темперамента, в много отношения и в кухнята и пр.

Немалко кубински другари са били в България. Някои са завършили едногодишната партийна школа, други са били на почивка, трети на някои партийни мероприятия. Всички, които са били в нашата страна, с възторг говорят за нея и желаят отново да я посетят. Ласкаво се изказват за България дори и другари, които не са били тук, но знаят за страната от свои другари.

Разговаряхме с Рубен Рикардо — първи секретар на общинския партиен комитет в град Тринидат.

— Българският народ е голям народ — сподели той, — не по големина, ами...

Той не довърши мисълта си. Може би не намери подходяща дума. Но аз го разбрах — искаше да каже голям по дух, по сърце, по самопожертвователност, сплотен, готов винаги да помогне.

— Били ли сте в България? — запитах го на свой ред.

— Не. Не съм бил, но съм слушал много хубави работи за вашата страна от другари, които са били. Аз също имам голямо желание да дойда.

И не само Рикардо мисли така. На една среща Уго Лопес — сътрудник на международния отдел на ЦК на Кубинската комунистическа партия, шегувайки се, сподели:

— В социалистическите страни, в лагера няма експлоатация на човек от човека. Но в обмяната на опит има експлоатация на комунисти от комунисти. Ние, комунистите в различните страни, се учим един от друг, вземаме всичко ценно, което се създава помежду ни, обменяме опит. Голямата дружба между кубинския и българския народ се дължи и на огромната помощ, която от 1962 г. ни оказват над 5000 български специалисти. Особено голяма е тая помощ в областта на водоснабдяването и изграждането на напоителната система.

Много българи оказват помощ и в другите области на селското стопанство, в

Digitized by Google

промишлеността, пътното строителство. В Топес де Кояните български агроном е направил редица опити за отглеждане на български цветя и има успехи в засаждането на българската роза. Правени са опити също така и с други култури — грозде, череши, ягоди и пр.

Като слушах Уго Лопес, спомних си думите на Луис Гонсалес — член на бюрото и отговорен за селското стопанство в провинциалния (окръжния) комитет на партията в гр. Санкти Спиритус.

— Нашият град е хубав. Има доста цветя. Желанието ни обаче е едно — да ухаят по неговите улици български рози.

Наистина с голяма любов се говори в Куба за българските специалисти. Иска ми се в това отношение да процитирам думите на първия секретар на Кубинската комунистическа партия Фидел Кастро, казани в речта му при откриването на комбината за селскостопанско машиностроене „Героите на 26 юли" в град Олгин:

— Но има и други неща —заяви Фидел Кастро, — които трябва да имаме предвид. На първо място, според мен, много показателен за България и за нейното развитие е фактът, че тя може да достави едно такова цялостно предприятие, защото България разработи проекти и ни достави цялата технологична екипировка, тя пое отговорността за нейното доставяне. Този факт показва, че страната вече е в състояние да проектира и изнася комплексни предприятия, а това е от голямо значение. Радва ни, въодушевява ни фактът, че братска България вече излиза, така да се каже, на световната арена, като изнася не само съоръжения, но и цели предприятия. Защото и ние в известен смисъл скоро можем да станем износители на цели захарни заводи с кубински проекти и 70 на сто от машините — кубинско производство, т. е. примерът на България стимулира, показва ни, че това е възможно.

●

Над Куба отново надвисна опасност. Отново американските империалисти заплашват да унищожат героична Куба, да изтрият от земята вечно зеления остров или зеления крокодил, както го наричат те, поради това че островът прилича по форма на крокодил. Те не могат да търпят тоя фар, който сочи бъдещето на народите на Америка. Но кубинският народ е сплотен. Той няма да остави ненаказан агресора.

Той може да припомни на американските агресори Плая Хирон през 1961 г. и Карибската криза през 1962 г.

Спомняйки си Карибската криза, моят придружител Йозе Вилела сподели:

— По време на Карибската криза американските кораби бяха само на един-два километра от Хавана. — И той посочи към морето. — А нашите хора се разхождаха край брега, наблюдаваха ги найспокойно, смееха се, а после почна да не им прави впечатление.

И сега кубинският народ е спокоен, но готов да отблъсне агресора, ако го нападне.

Кубинският народ не е сам и няма да снеме лозунга, който окриля: „Отечеството или смърт! Ще победим!"

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД. ТРУДОВ КОЛЕКТИВ. ВЪЗПИТАНИЕ

Сборник

Книгата, съставена от Петър Карагяуров и Радой Радев, е изработена въз основа на материали от второто заседание на семинара (състояло се в Сливен през 1980 г.) на секретарите и заместник-секретарите по идеологическата работа на партийни комитети в предприятия на текстилната промишленост на България и СССР, организиран от отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП и отдел „Пропаганда" на ЦК на КПСС. Първото заседание на този съвместен семинар се е състояло две години по-рано в подмосковския град Митишчи. Особен интерес за читателя представляват материалите на съветските автори в настоящата книга, в които е обобщен опитът в идейновъзпитателната работа сред трудовите колективи от текстилната промишленост на Москва и Ленинград, на Украйна и Белоруския, на Иваново и Калининград. Всеки материал убедително разкрива какво означава сътрудничество в действие между организациите на БКП и КПСС — колко интересни инициативи, ценни почини, зародили се в съветските колективи, дават същия идейновъзпитателен, политически и социален ефект и при нашите, българските условия.

ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ И НАРОДНОСТОПАНСКО ПЛАНИРАНЕ

Теоретико-методологически проблеми

проф. ИВАН ИЛИЕВ

В книгата се разглеждат количествената и качествената характеристика на икономическата ефективност на разширеното социалистическо възпроизводство и неговите фази и сфери. Авторът се спира на методите на определянето на икономическата ефективност, на нейното място и роля при планирането на пропорциите и разработването на единния план за социалното и икономическото развитие на страната. Книгата е предназначена за икономисти, научни работници и за учащи се в икономически висши учебни заведения.

ПАРТИЙНАТА РАБОТА В БРИГАДАТА

Добри Чобанов

В настоящата книжка от „Библиотечка на партийния секретар" на Партиздат се разглеждат задачите на първичните партийни организации за въвеждане на бригадната организация на труда от нов тип и превръщането ѝ в основна форма на организация във всички отрасли на материалното производство. Авторът се спира на въпроса за всекидневното политическо ръководство, което първичната партийна организация следва да осъществява за усъвършенствуване на бригадната организация на труда, за успешното решаване на икономическите и социалните проблеми в бригадата. В тази насока той изтъква факторите, които задържат развитието на бригадите, разглежда задачите на ППО за укрепване ръководните органи на бригадите. Накрая в книжката се показва структурата на първичните организации в условията на усъвършенствуване на бригадната организация на труда, работата на ППО и на партийните групи с профсъюзните и комсомолските групи в бригадите.

ЗА ДА НИ ВЯРВАТ ХОРАТА

Из опита на партийните групи

Тази малка книжка е подготвена със съдействието на отдел „Партиен живот" на вестник „Работническо дело". Авторите са кореспонденти на вестника в различни окръзи на страната — Плевен, Перник, Толбухин, Пазарджик, Габрово, Русе... Правдиво, интересно те предават откъси от живата действителност, показват как партийните групи, комунистите-активисти намират верни пътища към душата на хората, за да се мобилизират за изпълнение на производствените си задачи, за тяхното всестранно възпитание. Книжката показва богатството на конкретната практика в различни заводи, комбинати, аграрно-промишлени комплекси, квартали, разкрива образи на предани борци за претворяване в живота политиката на партията.

●

Партиздат пусна от печат отделен сборник с докладите и решенията на XVI конгрес на Чехословашката комунистическа партия, състоял се от 6 до 10 април 1981 г. В книгата е поместена и речта на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев пред конгреса, както и речта на др. Тодор Божинов, член на Политбюро на ЦК на БКП, на митинга на чехословашко-българската дружба в Ческе Будйовице.

В отделен сборник издателството е публикувало и докладите и решенията на X конгрес на Германската единна социалистическа партия, състоял се на 11—16 април 1981 година.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Ермина, В. М., ЗАКОНОМЕРНОСТИ РАЗВИТИЯ МИРОВОЙ СИСТЕМЫ СОЦИАЛИЗМА КАК ВЫРАЖЕНИЕ ЕДИНСТВА НАЦИОНАЛЬНОГО И ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНОГО, М., Изд-во Московского университета, 1981.

В монографията се разкрива интернационалното значение на световната система на социализма като закономерен етап в установяването и развитието на комунистическата формация. Главно внимание се отделя на диалектическото единство на националното и интернационалното в развитието на социалистическата общност, както и на критиката върху буржоазните и ревизионистическите възгледи, извращаващи ролята и значението на световната социалистическа система в историческия процес.

Агеев, В. М., Гаврилин, В. Ф., УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО ПОЛИТЭКОНОМИИ, М., Политиздат, 1981.

Пособието е в помощ на слушателите в университетите по марксизъм-ленинизъм, при изучаване на политическата икономия. В книгата се дават съвети по методика при подготовката на занятията. В нея се разясняват най-вече важните и сложни въпроси, които се срещат във всяка тема на курса по политическа икономия, дават се препоръки за щателното отбиране на необходимите литературни източници, които следва да се използват за задълбоченото изучаване на проблемите на политическата икономия.

Имре Сабо, ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ БОРЬБА И ПРАВА ЧЕЛОВЕКА (перевод с венгерского), М., Изд. „Юридическая литература", 1981.

Книгата на известния унгарски академик Имре Сабо е посветена на правата на човека — една от актуалните политико-юридически проблеми. Авторът изследва проблема в светлината на международното и социалното държавно право, на задачите, стоящи пред юридическата наука на съвременния етап на идеологическата борба. Значително внимание той отделя на Заключителния акт на Съвещанието по европейската безопасност в Хелзинки (1975 г.), неговата реализация в условията на съществуващите държави с различен социален строй.

ВОПРОСЫ АТЕИЗМА (атеизм и религия в современной борьбе идей), Киев, Издательского объединения „Вища школа", 1981.

Авторският колектив осветлява мястото и ролята на научния атеизъм и религията в съвременната идеологическа борба. Показана е хуманната същност на атеистическата пропаганда и възпитание, разкрива се войнствуващата партийност, настъпателният характер на марксистко-ленинския атеизъм като важен фактор за задълбочаване идеологическата криза в религията и за утвърждаване на научно-материалистическото мировъзрение на трудещите се. Подлагат се на критика антинаучните социални и етически възгледи, модернистическите теории на съвременните идеолози на религията.

ОБОСТРЕНИЕ ОБЩЕГО КРИЗИСА КАПИТАЛИЗМА И РАБОЧИЙ КЛАСС В ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЕ (Социально-экономические, политические и идеологические проблемы), Изд. „Наука", М., 1981.

В центъра на вниманието на авторите — учени от СССР и ГДР, е положението на работническата класа в развитите капиталистически страни в Западна Европа, новите условия, при които се налага да работи. Показана е неспособността на държавно-монополистическия капитализъм да се справи с дълбоките сътресения, които разтърсват икономиката на водещите капиталистически страни, разкриват се закономерностите на стачните борби на трудещите се.

КЛАССОВЫЕ БОИ В ЦИТАДЕЛЯХ ИМПЕРИАЛИЗМА (70-е годы), Под общей редакцией чл. кор. А. Н. СССР Т. Т. Тимофеева, М., Изд-во „Прогрес", 1981.

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
MAY 20 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

3 СОФИЯ, ФЕВРУАРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 3 ФЕВРУАРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Отговорността на комитетите за равнището на прегледа . 3
В. Иванов — Измененията в социално-класовата структура — предпоставка за нов социален климат 9

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

В. Иванов — Народен трибун 16
Г. Караславов — „Срещи и разговори с Георги Димитров" . . . 22

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

С. Ангелова, Г. Съйков — Орган за непосредствена политическа и организаторска работа в селищната система 24
М. Илиева — Незавършен диалог 39
Б. Ангелов — Формиране на нов, положителен опит 45

Партийното събрание

В. Григоров — Опит с положителен знак 49
Д. Йонков — Проблеми на проблемността 53

Комунистът

Д. Дичев — Заслужено доверие 58
* — Вариант за дългосрочна програма 61

Партията, комсомолът, младежта

* — С младежта — открито, откровено! 66

Страница на редактора

Й. Хаджиев — Организационно неумение или формализъм . . . 77

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Жаров — Комитетът и развитието на социалистическата демокрация в колектива 78

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

М. Кюркчиев — Земята чака стопани 83

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Търси се началник 86

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Х. Николов — По-задълбочено, по-компетентно, по-целенасочено! . 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Василев — Демократичното начало при подбора и реализацията на кадрите 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2326. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 23. II. 1982 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТТА НА КОМИТЕТИТЕ ЗА РАВНИЩЕТО НА ПРЕГЛЕДА

Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации навлиза в своя втори етап. **Главното** в него е целенасочена и ефективна работа на партийните комитети и организации за изпълнение на всички мероприятия, които обогатяват техния вътрешен живот, техните подходи и стил на ръководство за претворяване на конгресните решения в дела и резултати. Вниманието и усилията на комитетите през този период ще бъдат фокусирани към изпълнението на най-важната партийно-политическа задача, поставена от Дванадесетия конгрес — „да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние...“

Част от планираните мероприятия ще се осъществяват в партийната организация. Те ще способствуват за реализацията на **общите цели и критерии, поставени пред първичната организация от Дванадесетия конгрес:** да създава и утвърждава атмосфера на инициативност и творчество, на организираност, дисциплина и висока отговорност на комунистите при решаването на всяка задача; да засилва преобразуващата способност на своята всестранна дейност, като повишава ефективността от изпълнението на взетите решения; да овладява и практически да осъществява изискванията към нея като представител на партията в трудовия колектив и представител на колектива в партията; да бъде сигурна опора на своите членове в стремежа им да се развиват и реализират и с чест да носят званието комунист; да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения.

Голяма част от приетите мероприятия първичната партийна организация ще провежда в трудовия колектив. Те очертават предстоящата организаторска и идеологическа дейност на бюрото и комунистите в колектива — **с какви средства ще разкриват обективните и субективните резерви, ще разгръщат инициативността и ще включат в действие творческите способности на всеки труженик в борбата за претворяване на конгресните задачи.** В обстановка на откровен диалог ще насочват и помагат на трудовия човек сам да определи конкретните измерения на своя личен принос пред колектива, партията и обществото.

В тази обстановка още повече нараства отговорността на окръжните, общинските и районните комитети на партията за високото

Digitized by Google

идейно и организационно равнище на всички мероприятия, свързани с изпълнението на поставените цели.

Реалното отражение от прегледа сега зависи от творческия подход на комитета към задачите, решавани в и от първичните организации, от конкретната помощ на бюрата и комунистите да преодоляват слабостите и недостатъците и в борбата за изпълнение на конгресните идеи и постановки да издигат ръководната роля и боеспособността на партията. Отговорността на комитетите нараства, защото обхваща всички проблеми на необходимото качествено преустройство в политическата, организаторската и идеолгическата дейност при новите условия. Тази дейност трябва да съответствува на **обективните потребности** на развитието и активно да способствува за изпълнението на задачите, произтичащи от насрещните планове на колективите. Това означава усилия, грижи и помощ на място, които обогатяват подходите и методите на ръководство на всяка първична организация.

От стила на партийните комитети, от творческата инициатива, от близката и компетентна помощ ще зависи дълбочината на преобразованията, които ще настъпят в самодейността и самостоятелността, в творчеството и инициативността на първичните организации, в способността им сами да си поставят обществено значими цели и задачи, с конкретни подходи да постигат тяхното оптимално решаване.

Отговорността на комитетите няма да получи адекватен израз във високата боеспособност на първичните организации, ако прегледът не започне и не обхване най-напред стила и подхода, средствата и методите на тяхното ръководство.

I.

Очевидно някои партийни комитети още един път ще разгледат и ще обогатят плановете за ръководство на прегледа с изводите и проблемите на извършената от тях дейност. Ще коригират допуснатата едностранчивост, комплексно ще подходят към задачите. Повече внимание ще отделят на контролните форми и средства за организация и стимулиране на усилията в низовите звена, осигурявайки правилна насока на целия процес. След като са обсъдили и изградили стройна организация от помощни органи и специални комисии и са определили основните насоки и конкретните форми на тяхната дейност, **основното** в работата им стават контролът и помощта — контрол проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен, както конгресът повелява. Контролът на комитета, осъществяван под различни форми: отчет в бюрото на комитета на партийни секретари, проверка на място, обобщени оценки за работата на комисиите по направления или отделни проблеми и др., ще бъде **главният гарант** за ефективността на целия преглед.

При това не бива да се омаловажава отговорността на секретарите и на апарата на комитетите за резултатите от прегледа във всяка първична организация. Тяхната отговорност двойно повече нараства, защото включва в себе си и отговорността за работата на специалните комисии и групи. Ето защо част от планираните форми за контрол ще бъдат адресирани за отчет и оценка на секретарите, на завеждащите отдели и на сътрудниците на комитета. Плановете са отворена система, която практиката ще допълва с нови положения, с целесъобразни прегрупирания на усилията към отделни организации и проблеми, наложени от потребностите. Практическият опит е критерий за истинността на всяко решение, той е многократно побогат от всякакви предварителни предвиждания.

Digitized by Google

Извършената през първия етап изследователска, **аналитична** и **оценъчна** дейност при съставяне на **характеристиките,** при определяне на насоките и формите на необходимите действия в първичните партийни организации **е богат извор от информация за познание** и **самопознание на партийните комитети.** В състоянието и работата на организациите като в огледало се отразяват силните и слабите страни от стила и методите на партийно ръководство. Общинските и градските комитети ще намерят в тази информация достоверна снимка за истинското състояние на всяка организация, за нейните сили и възможности и ориентация за проблемите и за подходите към тях. От тях сега зависи как **тази информация ще бъде използвана като мощен инструмент за научно ръководство на обществените процеси, като ефикасно средство за контрол и възпитание.** Това означава тя да бъде бързо обобщена, анализирана и да легне в основата на ръководни решения, които ще издигнат работата на комитетите на по-високо равнище.

Именно по този път прегледът става средство за самоанализ, самоконтрол и самоусъвършенствуване на ръководството, упражнявано от партийните комитети. Именно по този начин всяко **звено от партийната система комунист — първична организация — комитет участвува в прегледа и като субект, и като обект на познание и самопознание, на критика и самокритика, на управление и самоуправление!**

Ето защо прегледът е взискателна проверка за зрелостта на първичните организации, на комунистите и на партийните комитети. Тази проверка на силите и средствата, на мерките и резултатите от тях **е открита:** става пред погледа на трудовите хора и на обществеността, които **съдят за реалния авторитет** не по думите, а по делата, по способността на комитетите и на организациите да бъдат водеща сила при осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки участък на материалното и духовното производство.

II

Другият проблем се отнася за технологията и организацията на контрола и помощта за практическото изпълнение на дадените препоръки и утвърдените мероприятия от първичните организации.

През началния период на прегледа градските, районните и общинските комитети на партията изградиха цялостна система от помощни органи и специални комисии за **качествени** анализи, оценки и препоръки в характеристиките, които са отличителен белег за високото равнище на партийните събрания. Създадената организация за разпределение на партийния актив трябва да се запази и да се утвърди като устойчива, **постояннодействуваща система** за помощ и контрол през целия преглед. Очевидно ще настъпят известни изменения в техните функции и задачи. **Членовете на помощните органи на комитетите от външни изследователи на организацията, каквито бяха досега, влизат в нова роля, те са комунисти,** извън състава на първичната, но **съпричастни и съотговорни за съдбата на нейната работа и на резултатите от нея.** Този момент обогатява и развива вътрешнопартийните отношения като образец на зрели социалистически отношения. Дълг на партийните комитети е да утвърждават и обогатяват това положение, периодически да го анализират и оценяват, да стимулират творческите усилия на многобройния актив, поел върху плещите си изключително голямо и важно поръчение. Остават в сила принципите, връзките и формите на взаимодействие между комисиите и организациите. Това следва добре да се разбере от всички! На

Digitized by Google

преден план ще стоят формите за организационно-методическа помощ, която комисиите на партийните комитети оказват в обстановка на творчески диалог, основан върху една идея, от една цел — как да издигнат ролята на първичната организация в живота на партията, на обществото и колектива. Решаващата дума по всяко начинание принадлежи на първичната организация. Защото тя отговаря, тя решава! Творческите дискусии са несъвместими с методите на декретиране и опекунство, с шаблонизиране на гледища и подходи при изпълнение на мероприятията. Дискусиите ще придадат ускорение на необходимите изменения — ако осигуряват пълен простор за творческа инициатива, ако задълбочават самодейността и отговорността на организацията при избора на ефективен вариант за действие. Групите и комисиите въздействуват върху работата на бюрата и на първичните организации не само от позициите им на представителни органи на комитетите, а преди всичко с компетентността, политическата зрелост, организационната култура и социалния опит на своите членове. Те влияят върху стила на бюрата и поведението на комунистите с логически обосновани, политически и идеологически средства.

От тези положения произтичат редица конкретни задължения на партийните комитети. Кои са те? Централно място сред тях заема необходимостта от изпреварваща теоретическа и методологическа подготовка и квалификация на актива, свързан под една или друга форма с предстоящата работа на прегледа. Опитът доказва ефективността на диференцираната подготовка с членовете на комисиите и на партийните бюра, ако те са групирани по отрасли и социални сфери, когато се използват активни форми за обучение, каквито са дискусиите, решаването на казуси, обмяната на опит от работата по отделни проблемни направления.

Ако комитетите осигуряват диференцирано ръководство, ще превърнат прегледа на първичните партийни организации в школа за обучение на актива по партийно строителство, в масова творческа лаборатория за създаване на нов опит при решаване на актуалните задачи от политиката и практиката, за експериментиране на ефективни технологии и подходи на работа и ръководство на всички равнища.

III

В указанието на Секретариата на Централния комитет на партията ясно са определени целите на прегледа. Те отразяват и конкретизират конгресните постановки за ролята и работата на първичните организации в условията на решителен преход към интензивно развитие, към повсеместно внедряване на икономическия подход и неговия механизъм, към по-нататъшно разгръщане на социалистическата демокрация. Сега първостепенен дълг на комитетите е да предприемат оперативни мерки те да бъдат своевременно осветлени теоретически и методически. Пълна подкрепа заслужават усилията на комунистите от специалните групи и комисии да ги осмислят и покажат на бюрата от практическа гледна точка.

На кои въпроси комитетите и комисиите да отделят повече внимание?

Нараства значението на способността на бюрото за научно познание и вярна политическа оценка на протичащите процеси в живота на колектива и на организацията. Тя се изразява в умението да се даде точен отговор на въпросите — каква обективна потребност налага определено действие и значима ли е целта, на която то е подчинено; дали тъкмо това въздействие най-ефективно ще спо-

Digitized by Google

собствува за изпълнението на дадена задача? Какво отражение ще има върху творческата инициатива и отговорност на комунистите и безпартийните за ограничаване на противодействуващите условия и фактори и за ускоряване на прехода към интензивно развитие на колектива; какъв социален разонанс организирацията очаква от собствените усилия и инициативи, насочени към внедряването на икономическия подход и неговия нов механизъм за развитието на социалистическия демократизъм? Или, обобщено казано, в каква степен партийната работа е насочена и органически свързана с отговорността на първичната организация за пълното и за цялостното изпълнение на партийната и държавната политика в сектора и селището, където тя е изградена.

Научността изисква от комитета и от бюрото, преди да планира и да предприеме определено действие, аргументирано да си отговори как ще подходи към проблема от гледна точка на конгресната повеля — при всяко решение да се търсят и отчитат общественото мнение, волята, опитът и интересите на трудовите хора. При конкретните обстоятелства с какви форми ще привлече и включи в интелектуалното съдържание на своята дейност народната мисъл, резервите от творческия потенциал на колектива?

Следващият проблем се отнася за **оригиналната постановка на новата завладяваща идея**, която бюрото разработва, доказва и чрез определена организационна форма въодушевява, сплотява комунисти и безпартийни, кове единомислие и единодействие. Идея, която прониква и завладява съзнанието, мотивира поведението на хората в определено направление, за конкретна цел. Познатите истини, общите постановки, известните лозунги и задачи, безличните решения и служебните поръчения нямат възбудителен ефект, не предизвикват силни вътрешни преживявания и готовност за активна работа и борба. В това е едната страна на проблема. Практиката изобилствува с подобни примери. Множество организационни идеологически начинания не предизвикват отзвук, душевен огън, не оставят трайни следи в мислите и чувствата на хората. Те са лишени от новост в аргументите, от емоционален заряд, от революционна страст. При такива начинания в отделни партийни комитети и първични организации комунистите трудно си спомнят какви въпроси те са обсъждали и решавали през годината.

Другата страна на въпроса, върху която следва също много да се мисли и търси, се отнася за **подходите, средствата и методите, с които новата идея ще проникне и завладее човешкото съзнание.** С остарели оръжия организацията не може да достигне силно идеологическо въздействие върху хората, колкото аргументирана постановка на работа да изгражда. Ето защо един от важните проблеми, който в процеса на прегледа ще се решава с усилията на комитетите, на работните групи и комисии, на партийните бюра, се отнася до създаването на нов опит, до търсенето на нови ефективни подходи, средства и методи на работа и ръководство.

IV

Прегледът създава благоприятни условия, обективни и субективни възможности за усъвършенствуване на цялостната работа за масовото внедряване на създавания положителен опит, свързан с новите проблеми на социално-икономическата стратегия на партията.

Тези условия и възможности могат да дадат богати плодове, ако окръжните, общинските и районните комитети ги използват докрай. Ето защо **важен акцент на техните усилия през следващите ета-**

Digitized by Google

пи на прегледа е целенасочената дейност за експериментиране и за внедряване на нови организационни и идеологически средства, форми и методи в отделни общински и първични организации.

Тази новаторска дейност заслужава да се вземе на отделен отчет, да се наблюдават и оценяват резултатите, с нея да бъдат ангажирани пряко секретарите, апаратът на комитета, временните групи и комисии. В края на прегледа да се анализират и обобщят резултатите, да се утвърдят и внедрят подходите, формите и средствата в масовата практика. Чрез усъвършенствувана **програмно-целева организация** за формиране и за внедряване на нов опит комитетите ще съдействуват да се издига научното равнище на партийната работа и ръководство на всички звена. Това ще бъде още едно завоевание, постигнато по време на прегледа.

V

Сега на преден план излиза работата на партийните комитети за решаване на повдигнатите въпроси, предложения и критични бележки на отчетно-изборните събрания, на събранията за приемането на характеристиките и мероприятията. Те засягат колективите и първичните организации, а така също и дейността на комитетите и на звената от социалното управление. **Въпросите, предложенията и критичните бележки са богат източник за проблематика на партийното ръководство.** Тяхното внимателно изучаване и компетентно решаване се утвърждава в същностна страна от стила на партийните комитети и организации. Като анализират динамиката в общественото мнение и политическите настроения, комитетите получават информация за назрелите противоречия и вярна ориентация за необходимата реакция. Заедно с това те неотклонно разширяват връзките си с масите, коват априлско единство и единодействие с тях.

В някои организации тази изключително важна, жива връзка с хората се къса. Усилията се изчерпват с картотекирането, разпределението и адресирането на въпросите. Практическата работа за тяхното решаване отстъпва на заден план. Нужен е задълбочен политически анализ на цялостната работа с въпросите, предложенията и критичните бележки на комунистите и на трудещите се.

Вторият етап на прегледа ще се проведе в период на колосална организаторска и политическа работа и борба на партията за изпълнение на конгресните решения. Предстоящите конгреси на обществено-политическите организации ще набележат програми от действия за претворяване на партийната политика, за по-нататъшно усъвършенствуване на политическата система и развитието на социалистическата демокрация. Предстои и преглед за издигане ролята и отговорността на основните звена от системата за държавен и народен контрол.

Тези събития ще ангажират вниманието и усилията на комитетите. Под тяхно ръководство ще се извърши творческа конкретизация на взетите решения, ще се създаде необходимата организация за изпълнение на приетите мерки. Целият комплекс от задачи, сред които централно място заема прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната организация, изисква от комитетите партийно ръководство с висока степен на политическа зрелост, научна обоснованост, актуалност и конкретност.

Digitized by Google

ИЗМЕНЕНИЯТА В СОЦИАЛНО-КЛАСОВАТА СТРУКТУРА — ПРЕДПОСТАВКА ЗА НОВ СОЦИАЛЕН КЛИМАТ

проф. ВАСИЛ ИВАНОВ
доктор на философските науки

Върху основата на всестранен и дълбок научен анализ на съвременното обществено развитие у нас Дванадесетият конгрес на БКП направи важни изводи и постави нови задачи във всички области на живота. Той отдели голямо внимание и на социалната атмосфера в обществото, която намира конкретен израз във взаимоотношенията между хората, особено в трудовите колективи. Като подчерта измененията в социално-класовата структура, в характера на труда, в социалната активност и културата на трудещите се, другарят Тодор Живков в Отчетния доклад заяви:

„Всички тези изменения **създават нова обществена обстановка, нов социален климат. И главното, решаващото в тази нова обстановка е порасналото чувство за отговорност на личността и на народа като цяло за развитието и управлението на държавата и обществото.**"[1]

Сега е особено необходимо в работата на партията, на партийните органи и организации правилно да се отчитат и непременно да се вземат под внимание новите условия, като се полагат още по-големи усилия, за да се укрепва и развива този нов социален климат. Това е свързано и с изясняването на редица теоретически и конкретно-социологически проблеми на сегашното наше развитие.

ИЗМЕНЕНИЯ В СОЦИАЛНО-КЛАСОВАТА СТРУКТУРА И ФОРМИРАНЕТО НА СОЦИАЛНАТА ЕДНОРОДНОСТ НА ОБЩЕСТВОТО

Измененията в социално-класовата структура при изграждането на зряло социалистическо общество са основната предпоставка за създаването на новия социален климат в обществото. Това е така, защото тези изменения водят преди всичко до формирането на социалната еднородност на обществото, до преодоляването на социално-класовите различия и до укрепването на единството на обществените, колективните и личните интереси.

В резултат на революционното социалистическо преустройство се създава качествено новата социално-класова структура на обще-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 85—86.

Digitized by Google

ството, която се състои от работническата класа, селскостопанските труженици, народната интелигенция и други трудещите се. Тази структура не е веднъж завинаги дадена, а се развива заедно с цялостното развитие на обществото, като на всеки етап в нея настъпват качествено нови изменения. Това напълно важи и за сегашния етап на изграждане на зрелия социализъм.

Според последното преброяване на населението у нас през 1975 г. работническата класа е възлизала на 60,6%, класата на селяните-кооператори — на 14,4%, на обществената група на служещите — на 23,2%, и други — на 1,8%.[1]

Съпоставени с данните от по-раншните години, тези цифри показват някои важни закономерности. Преди всичко непрекъснато нараства работническата класа, която сега е не само най-голямата, но и преобладаващата част от населението в страната. Това има голямо значение за формирането на социалната еднородност на обществото, защото се увеличава неговият работнически състав. Бързо нараства и относителният дял на хората, заети предимно с умствен труд, които през 1956 г. са били 14,7%, през 1965 г. — 16,7%, а през 1975 г. — 23,2%. Този процес пък неизбежно води до постепенното преодоляване на съществените различия между хората на физическия и хората на умствения труд.

Заедно с количествените изменения в социално-класовата структура на нашето общество особено важни на сегашния етап са качествените изменения в нея, които се отнасят до изменението в социалната природа на класите и другите обществени групи, в характера и съдържанието на техния труд, култура, образование и пр. Количествените и качествените изменения на социално-класовата структура обуславят качествено новия етап в нейното развитие, който се отличава преди всичко с преодоляването на социално-класовите различия в обществото, със сближаването и сливането на класите и другите социални групи.

Процесът на сближаване на трудещите се класи и други социални групи започва още с победата на социалистическата революция, когато се премахва експлоатацията на човек от човека и те придобиват социалистически характер. Но в рамките на този характер между тях се запазват и продължават да съществуват съществени социални различия, които обуславят тяхната специфика и особеност, относителната им самостоятелност. При изграждането на развито социалистическо общество процесът на сближаването между класите и другите социални групи навлиза в нов, решаващ етап на развитие, главното при който е постепенното преодоляване на тези различия.

Какво по-конкретно обаче трябва да се разбира под сближаване на класите и другите социални групи в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество? Като се вземе под внимание, че това е сближаване на социалистически по своя характер дружески класи и социални групи, че то се извършва върху собствена социалистическа основа и е насочено към пълното изграждане на зрелия социализъм, може определено да се каже, че под сближаване на класите и другите социални групи на сегашния етап трябва да се разбира процесът на укрепване и нарастване на техните общи социалистически черти. То води до постепенното заличаване на съществените различия между тях, в това число и на основните различия по отношение на техните интереси.

---

[1] Демографска и икономическа характеристика на населението в НРБ, 1977, т. I, с. 90.

Digitized by Google

Тясно свързан с процеса на сближаването е процесът на сливането между класите и другите социални групи, но тези два процеса не бива да се отъждествяват, тъй като между тях съществува качествена разлика и те са относително самостоятелни. При сближаването съществените различия между класите и социалните групи продължават да съществуват, макар че все повече се стесняват и намаляват. Когато в резултат на този процес те започват да изчезват, тогава настъпва качествено ново явление — процесът на сливане на обществените класи и групи, които престават да съществуват като такива, тъй като се създава качествено нова, безкласова структура на обществото. Между двата процеса няма и не може да има строга граница. Още на етапа на сближаването на класите и другите социални групи има и моменти на сливане на някои техни страни и аспекти, но на този етап те продължават да съществуват като специфични и относително самостоятелни образувания. При сливането изчезват не едни или други различия между тях, а самите класи и други социални групи като елементи на социалната структура.

На сегашния етап преобладава сближаването на класите и другите социални групи, което се извършва по всички техни признаци и черти. Това се отнася преди всичко до основните, базисните или класово-образуващите и групо-образуващите признаци — до мястото им в системата на общественото производство, до отношението им към средствата за производство, до тяхната роля в обществената организация на труда, до начина на получаване и размера на доходите им. Сближаването обхваща и неосновните, производните и надстроечните белези и черти като участието в управлението на страната и производството, идеологическата и културната подготовка, образованието и пр. Процесът има сложен и комплексен характер, поради което той ще се извършва постепенно и продължително.

Както се подчертава в Програмата на БКП, сближаването и сливането на класите и другите социални групи се „извършва върху основата на историческите цели на работническата класа като класа, призвана да осигури изграждането на безкласово общество"[1]. Това е също така сложен и продължителен процес, при който селскостопанските труженици, служещите и другите трудещите се по своето място в обществото, по своите интереси, по своята организираност, съзнателност и пр. се издигат до равнището на работническата класа и напълно усвояват нейните цели и задачи. Тази диалектика на общественото развитие още повече издига ръководната роля на работническата класа в обществото. Затова и при превръщането на БКП в партия на целия народ тя не губи своята класова пролетарска същност.

Основа за сближаването на класите и другите социални групи е изграждането на материално-техническата база на зрелия социализъм. Това има особено голямо значение за сближаването по първия класово-образуващ признак — мястото на класите в системата на общественото производство, по отношение на характера и съдържанието на техния труд, жизненото им равнище и пр.

В системата от фактори за сближаване на класите и другите социални групи централно място заема развитието на двете форми на социалистическата собственост, което обуславя и редица други аспекти на сближаването.

Сближаването на двете форми на обществена собственост и формирането на единната общонародна собственост е основна закономерност на изграждането и развитието на зрелия социализъм. В нашата страна тази закономерност е напреднала твърде много. Го-

[1] Програма на БКП, С., Партиздат, 1971, с. 65.

Digitized by Google

лямо влияние върху нея оказват концентрацията, специализацията и кооперирането на производството, особено хоризонталната и вертикалната интеграция на селскостопанското производство, изграждането на аграрно-промишлените комплекси и други подобни обединения. Процесът на сближаване на двете форми на собственост, тяхното взаимно проникване и формирането на единната социалистическа собственост още не е завършил, но сега вече, както подчерта на Националното съвещание през м. октомври 1981 г. другарят Тодор Живков: „Действителен собственик и на едната, и на другата форма на собственост по пълномощие на народа е социалистическата държава."[1]

Какво значение има сближаването на двете форми на собственост върху формирането на социалната еднородност на обществото? Значението на този процес се състои най-вече в това, че се създава еднакво и единно отношение на трудещите се към средствата за производство, с което се премахват и най-съществените социално-класови различия между работниците и селскостопанските труженици, установява се еднакъв принцип на формиране и разпределение на доходите им, те се изравняват по социални придобивки и пр. Това неизбежно води до още по-голямо единство на интересите им.

Разбира се, с взаимопроникването на двете форми на собственост и с формирането на единната общонародна собственост не се преодоляват напълно социално-класовите различия в обществото, но това е изключително важен етап за създаването на неговата социална еднородност. Необходимо е по-нататък да се решат и такива основни задачи като преодоляването на съществените различия между града и селото, между хората на физическия и хората на умствения труд и пр. Това е труден, сложен и продължителен процес, който ще характеризира всички етапи на зрелия социализъм и неговото прерастване в комунизъм. Ще продължават да действуват стоково-паричните отношения, социалистическият начин на разпределение според количеството и качеството на труда, поради което ще съществуват и различията в доходите на хората, в условията им на живот и пр. Това обаче няма да задържа, а ще ускорява строителството на социализма и комунизма, както и формирането на социалната еднородност на обществото.

Какви са перспективите в развитието на социално-класовата структура при пълното изграждане на зрелия социализъм и при постепенния преход към комунизма? Това е много важен въпрос не само за социално-класовата структура, но и за пълното формиране на социалната еднородност на обществото, за създаването и всестранното развитие на новия социален климат в него.

На Двадесет и шестия конгрес на КПСС Л. И. Брежнев обоснова тезата, че още в историческите рамки на зрелия социализъм като общество, което постепенно прераства в комунизъм, в основни линии ще се осъществи изграждането на безкласовата социална структура.

В нашата страна също така сближаването и сливането на класите и другите обществени групи ще доведе до създаването на безкласова структура. Този процес ще завърши при изграждането на комунистическото общество. Както се очертава вече, на първия етап от това развитие, когато ще се формира единната общонародна социалистическа собственост и ще настъпят други социално-икономически изменения, ще изчезне класата на селскостопанските труже-

[1] Т. Живков, Някои проблеми и задачи във връзка с изпълнението на решенията на XII конгрес на БКП, Партиздат, 1981, с. 23.

Digitized by Google

ници, а по-късно ще се преодолеят и съществените различия между града и селото, между хората на физическия и хората на умственния труд. Върху тази основа ще се постигне и пълната социална еднородност на обществото.

СЪЩНОСТ И ОСНОВНИ ЧЕРТИ НА НОВИЯ СОЦИАЛЕН КЛИМАТ В ОБЩЕСТВОТО

Измененията в социално-класовата структура на сегашния етап са много важна обективна предпоставка за укрепването и издигането на единството на обществото като основно съдържание на новия социален климат у нас.

Още с победата на социалистическата революция и ликвидирането на експлоатацията единството на обществото се формира като качествено ново явление в социалния живот. Днес то преминава на по-висша степен на развитие, обусловена преди всичко от сближаването и сливането на класите и другите социални групи, от ленинската априлска линия на БКП.

По своя характер социалното единство на обществото има много съставки, страни и аспекти. То се изгражда върху социалистическия начин на производство и неговото всестранно подобряване. Сега това намира израз най-вече в ускореното развитие на производителните сили и повишаването на жизненото равнище на народа, в усъвършенстването на икономическите отношения, върху които активно въздействие оказва новият икономически подход и неговият механизъм. Върху тази база се укрепва и единството на обществените, колективните и личните интереси на трудещите се като непосредствена и жизнена основа на социалното единство.

При изграждането на развито социалистическо общество и особено в етапа на зрелия социализъм социалното единство обхваща не само основните класи и групи, но цялото общество, всички трудещи се, тъй като техните основни интереси, цели и стремежи са едни и същи. Стожер на това единство е работническата класа, която е и ръководна сила в обществото.

Като укрепва и издига ръководната роля на работническата класа у нас, което намери ярък израз и в решенията на Дванадесетия конгрес, Българската комунистическа партия развива и засилва понататък социалното единство на обществото, неговия нов социален климат.

Основните страни на социалното единство са неговата идейна, политическа, правна, нравствена, социално-психическа страна и пр. Те изразяват и неговите различни аспекти — идейно-политическо, морално-политическо, духовно, социално-психическо и друго единство. Сред тях особено важно място заемат идейното и морално-политическото единство на народа, които изразяват и същността на социалния климат.

На съвременния етап към социалното единство все повече следва да се подхожда системно и комплексно, да се развиват и обогатяват всички негови компоненти и аспекти. Това осигурява и качествено новия характер на социалния климат, неговото проникване и развитие във всички сфери на обществото.

Както социално-класовата структура, така и социалното единство на обществото и неговият социален климат при социализма възникват и се развиват не автоматически и стихийно, а организирано и съзнателно, под ръководството на партията, при активната роля и влияние на социалистическата държава, на всички обществени и масови организации. Широк и верен израз на това развитие е априлската линия на партията, под влиянието на която се създаде и развива новият социален климат в обществото.

Digitized by Google

Характеризирайки априлската политика на партията като марксизъм-ленинизъм в действие при специфичните условия на нашата страна, като ленинска генерална линия на БКП през периода на завършването на прехода от капитализма към социализма, в условията на победилия социализъм, в борбата за изграждане на развито социалистическо общество и постепенното преминаване към комунизма, Дванадесетият конгрес на партията подчерта и нейната роля за идейно-политическия и духовния живот на обществото.

„Най-същественото и най-важното завоевание в духовната област е органичното съчетаване на неотклонната реализация на идеите, идеалите и принципите на социализма с все по-пълното разгръщане творческите сили и възможности на народа и отделния човек, създаването на творчески климат в духовната дейност на обществото, на атмосфера на взаимно уважение и взаимно доверие между партията и народната интелигенция. Това е наше скъпоценно завоевание, което трябва всемерно да се пази, насърчава и развива.“[1]

От тази характеристика на духовното състояние на нашето общество по-добре може да се вникне в същността и структурата на социалния климат. Той се характеризира с еднопосочността на обществените, колективните и личните интереси. Негова обектива основа са социалистическият начин на производство и съвременната социално-класова структура на обществото. Той обхваща всички обществени отношения между хората върху базата на тяхната всестранна дейност за изграждането на социализма и комунизма. Това са преди всичко политическите, правните, нравствените, естетическите и другите обществени отношения. Много важно място в него заемат социално-психическите отношения. Отговорността и дисциплината в работата на хората се съчетават с техните права и свободи, с доверието към тях, с грижата за човека. Това създава сигурност и спокойствие в обществото, увереност в силите и бъдещето на трудещите се. В такава обстановка възникват и се развиват творческото отношение към всяка работа, високата съзнателност и добросъвестност в труда, в обществено-политическата и друга дейност. Широко се развиват хуманизмът и миролюбието, социалистическият патриотизъм и интернационализъм на народа. На съвременния етап с още по-голяма сила се проявява неизчерпаемият исторически оптимизъм на народа.

В своето „Слово за България“ другарят Тодор Живков заяви:

„Българският народ никога не е изпитвал глад за вяра...

Тази вяра, извираща от дълбочината на вековете, е сега нашата комунистическа вяра — още по-силна, още по-импулсираща, здраво бронирана в гърдите на всеки от нас.“[2]

Новият социален климат в обществото и неговите основни черти намират широк израз и по-нататъшна изява в развитието и усъвършенстването на социалистическата, предимно на непосредствената демокрация у нас, при която се обогатяват и развиват преди всичко формите за пряко участие на населението в управлението на обществото. Това изисква и неизбежно води до повишаване на социалната активност на личността, до формиране на активна жизнена позиция у всеки човек.

Както и всяко друго важно качество на обществото, така и социалният климат не се създава изведнъж, а той възниква и се укрепва като сложен и продължителен процес. Основните предпоставки за него са създадени, неговите най-важни страни все повече се очертават, но са необходими още много усилия и време, за да се утвърди той в цялото общество, да се развият всички негови черти и аспекти.

---

[1] Дванадесети конгрес на БКП, Доклади и решения, Партиздат, 1981, с. 136.
[2] Тодор Живков, Слово за България, Партиздат, 1981, с. 9.

Digitized by Google

Това зависи от работата на цялата партия, на държавата и нейните органи, на всички обществено-политически и други организации. Това е дело преди всичко на комунистите и на всички съзнателни труженици на социализма, които са призвани неуморно да работят за укрепването и разпространението на новия социален климат — във всички области и сфери на обществото. Главното е да се разбере и напълно осъзнае, че без такъв климат в обществото не е възможно да се върви напред, да се изгражда социализъм и комунизъм.

Новият социален климат е характерен за обществото като цяло, но той има особено голямо значение за всеки колектив, където на преден план изпъква социално-психическият климат. В най-голяма степен от него зависи животът и дейността на колектива, изпълнението на стопанските и други задачи, развитието и израстването на личността. Общият социален климат в обществото оказва огромно влияние върху социално-психическата атмосфера в трудовия колектив. Това обаче не се постига механически, от само себе си, тъй като духовният живот и взаимоотношенията в него имат своята специфика и относителна самостоятелност. Той зависи от състоянието на колектива, от работата за създаването и развитието на благоприятни условия в него, на правилни взаимоотношения между неговите членове.

Сега особено голямо значение за социално-психическия климат в колективите имат някои важни моменти. Това се отнася преди всичко до пълното и последователно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм. С тях се укрепват и усъвършенстват социалистическите производствени отношения, издигат се на по-високо равнище социалистическото равенство и справедливост, утвърждават се и се разширяват отношенията на взаимопомощ и сътрудничество, а те имат най-голямо значение за единството и сплотеността на колектива, за издигането на неговата отговорност и съзнателност. Затова всяко тяхно нарушение води до влошаване на социалния климат.

В тясна връзка с новия икономически подход е и социалното развитие на колективите, за което се създават още по-благоприятни условия. Необходимо е те напълно да се използват за подобряване на атмосферата в трудовите колективи.

Активно влияние ще оказва и по-нататъшното разширяване на непосредствената демокрация — издигане ролята на колективните органи на управление, засилване на икономическата демокрация, прилагане на изборното начало, насрещното планиране и пр.

В системата от мерки за издигане ролята на трудовите колективи и подобряване на социално-психическия климат в тях главно и централно място заема работата на първичните партийни организации.

С цялата своя дейност партийната организация влияе върху социалния климат в колектива, но сега особено голямо значение придобиват нейните грижи за развитието на демокрацията, за укрепването на връзките ѝ с трудещите се, за социалното планиране и развитие на колективите, за издигане активността на трудещите се и на личността.

●

Новият социален климат е не само израз на сегашния етап в нашето развитие, но той е и извънредно важен фактор за изграждането на зрелия социализъм, за изпълнение на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на БКП. Затова укрепването и по-нататъшното развитие на този климат е първостепенна грижа на цялата партия, на всяка партийна организация и на всеки комунист, на всички трудещи се.

Digitized by Google

НАРОДЕН ТРИБУН

(1902—1933)

проф. ВЪЛО ИВАНОВ

Двадесетгодишният печатарски работник Георги Димитров свърза неразделно и завинаги целия си живот и дело с революционните битки на българската работническа класа. В партията под непосредствената грижа на Димитър Благоев и Георги Кирков той израсна като един от нейните най-талантливи ръководители още в първите две десетилетия на нашия век. В хода на политическите и стачните борби, където участвува винаги в първите редици, той премина богатия и разностранен университет на класовото пролетарско движение. Там израсна като високо ерудиран политически деец и стана един от блестящите трибуни на партията.

●

Може би една от най-ранните му прояви като трибун се отнася към 1902 г., когато като работник в печатницата на американската гимназия в Самоков посещава урежданите публични лекции и участвува в дискусиите.

До 1913 г. той произнася множество речи, сказки, беседи на работнически събрания, митинги, на стачни сблъсквания, на предизборни събрания, навсякъде из родината. Аудитория са му миньорите в Перник, в мина „Плакалница", работници в София.

Секретарят на ОРСС Георги Димитров подготвя и изнася докладите пред конгресите на ОРСС (от третия през 1906 г. до дванадесетия през 1920 г.). За да подготви докладите, той проучва, проверява факти, цифри, аргументи, прави обобщения, анализ и оценки, определя предстоящи задачи и пътища за тяхното постигане.

Сравнително млад излиза на международната арена. Участвува в състава на делегации или като ръководител на конференции в Букурещ — 1909 г., в Белград — 1910 г., на Седмата международна конференция на представителите на националните синдикати в Будапеща, през 1912 г. във Виена. Навсякъде се изказва и изразява отношението на българската страна.

Основното в съдържанието на речите му през този начален период е да разкрие, да покаже бедственото положение на работническата класа у нас с конкретни примери, цифри и факти, причините за това положение, необходимостта от класови професионални организации и активно участие в техния живот и борби. Разобличава пакостната роля на

Digitized by Google

общоделците, на широките социалисти като разколници в работническото движение. По форма в речите си пред работниците той спазва извънредно важното изискване — да бъде достъпен, разбираем, убедителен, но да не принизява казаното, а да издига съзнанието на работниците, да им внушава мисълта за тяхната историческа мисия — че никой няма да ги освободи, че те сами трябва да извоюват своето освобождение по пътя на организираната борба. На първомайска манифестация през 1912 г., в която участвували около 2000 души, той припомня, че през 1903 г. „ние не манифестирахме, а празнувахме — една групичка от 50 души. Тогава нашите господари злобно ни се надсмиваха. Днес благодарение на нашата социалистическа организация и просвета ние наредихме под нашите знамена близо 2000 души работници. Това беше хубава плесница за нашите господари, които не много отдавна говореха, че почва за социализма в България нямало, а днес те безпомощно и изплашено си шепнат: бре, много станаха!

Да, социализмът, на който нашите господари предричаха смърт, не само намери почва за виреене, но той днес е сила, от която започват да треперят господарите.

Е, добре, виждайки тези успехи, уместно се явява да се запитаме на що се дължат те? Тези наши успехи се дължат на съзнанието за ролята на работниците в обществото и задачата, която историята им е отредила. Ние сме единствените създатели на всички обществени блага и ние сме определени от историята да обърнем тези блага от частна в обществена собственост.“[1]

Вгледаме ли се в тази реч, ще разкрием чертите на оратора, на трибуна. Няма нито една чужда или трудна за разбиране от работниците дума. Ораторът умело използва сравнението, дава точен, ясен и убедителен отговор на въпроса що е социализъм и има ли той почва у нас. Служи си с мярка и с въпросителната форма. С вдъхновеното си слово мобилизира, увлича.

●

В богатия революционен живот на Георги Димитров от голямо значение е дейността му в Народното събрание като народен представител през периода 1913—1923 г. За първи път е избран за народен представител през ноември 1913 г. в Шестнадесето обикновено Народно събрание. За председател на парламентарната група е избран Димитър Благоев, а за секретар — Георги Димитров. Тогава той е едва 31-годишен, един от най-младите народни представители и първият работник народен представител не само в българския парламент, но и на Балканите.

Шестнадесетото обикновено Народно събрание просъществува само 13 дни. Цар Фердинанд го разпуска, защото правителството на Радославов няма мнозинство в него. През февруари 1914 г. е избрано Седемнадесетото обикновено Народно събрание, в което БРСДП (т. с.) има 12 народни представители, между тях и членовете на Централния комитет на партията Димитър Благоев, Георги Кирков, Васил Коларов и Георги Димитров, който отново е избран за секретар на парламентарната група. Тук парламентарната група на БРСДП (т. с.) развива широка дейност, особено против подготовката и участието на България в Първата световна империалистическа война, каквато не е развивала по това време от позициите на марксизма и пролетарския интернационализъм нито една социалдемократическа партия. Георги Димитров е произнесъл над 40 речи и отправил 20 питания и запитва-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 2, с. 118—119.

Digitized by Google

ния. Според разпределението на работата вътре в парламентарната група той се изказва главно по проблемите за положението на работническата класа, за защита правата на работниците, воюва страстно против нарушенията на закона за защита на женския и детския труд, против неспазване условията за хигиена на труда. Води борба за увеличение заплатите на работниците и служителите съобразно с поскъпването на живота през време на войната. Апелира за подпомагане на войнишките семейства, за подобряване грижите за семействата на мобилизираните. На фона на тези конкретни въпроси той неотстъпно разобличава цялостната политика на българската буржоазия, нейните правителства и монархизма. Той проявява особен интерес към отношенията между балканските народи. В речта си, произнесена на 11 юни 1914 г., непоколебимо заявява: „Ние, като протестираме и сме протестирали винаги против безобразията, които официална Сърбия и официална Гърция вършат над българското население в Македония, ние също така протестираме тук срещу българското правителство, което си позволява да преследва сръбски и други чуждестранни работници и нарушава основния закон — конституцията на нашата страна... Ние искаме да се усвои една политика на споразумение между тези балкански народи..."[1]

Тази реч е апострофирана повече от 60 пъти. Заслужава да се отбележи, че Александър Стамболийски, който се включва в апострофите, се обявява против правителствените депутати и председателстващия Народното събрание и се солидаризира с Георги Димитров. Стенографът е записал: „Ал. Стамболийски: тоя шовинизъм и там, и тук пречи на народите да се сближат. (Възражения от десницата. Шум.)"

За класовата позиция, за голямата ерудиция, познаване на конкретната действителност, силата на логиката, богатството на аргументацията свидетелствува и речта му по Законопроекта за заплатите на работниците и служещите от частните предприятия през време на войната, произнесена на 22 февруари 1917 г. На основата на обилни данни, взети от официалната статистика, той показва голямото увеличение на печалбите на капиталистите след започването на войната и влизането на България в нея, поскъпването на живота, което достига 200 на сто, поскъпване, незапомнено дотогава у нас. Той доказва, че фактор, който отегчава и без това тежкото положение на работниците от частните предприятия, е масовото навлизане на жени и деца в тях и използването на евтиния и принудителен труд на близо 70—80 хиляди военнопленници. Като непримирим и смел борец срещу въвличането на балканските народи в касапницата на войната той непрестанно ратува за преустановяването ѝ. В речта си на 2 ноември 1917 г. той настоява България и българският парламент да действуват за по-скорошно прекратяване на войната, защото спасението на бедствуващите маси е във възстановяването на мира между народите.

Голям интерес и одобрение е предизвикала речта му от 19 октомври 1922 г., в която предлага на правителството на Ал. Стамболийски по-радикално да посегне върху интересите на буржоазията и нейните политически партии. „Господа! Тези въпроси не се решават с рязане на брадите и мустаците на буржоазните водачи (смях). Българският народ не иска от вас да стрижете брадата на Теодор Теодоров и на някои други да се смъкнат мустаците, но българският народ иска в днешния момент да се посегне върху класовите привилегии и върху богатствата на буржоазията (ръкопляскания)... Масите ще получат едно удовлетворение, ако тези хора бъдат изправени пред народен съд;

[1] Г. Димитров, Съч., т. III, с. 162.

Digitized by Google

няма никакво съмнение, че те отдавна искат това, те са недоволни, че тъй късно се посяга върху буржоазията у нас... Рязане на брадите и мустаците, даже рязане на главите на буржоазните водачи не дава това; класовите привилегии трябва да се премахнат, богатствата на буржоазията трябва да се конфискуват, трябва да се прибегне към организация на производителните сили на държавата."[1]

Последната си реч в Народното събрание през този период Георги Димитров произнася на 6 юни 1923 г., в която се обявява против репарациите, наложени на България от империалистическите сили на Съглашението според неравноправния Ньойски мирен договор, и сочи пътя за излизане от това положение. Политиката на сближение на трудещите се народи от балканските страни и от другите части на Европа и на сближение и съюз със Съветска Русия ще може да доведе до смъкване, до разкъсване, до разчупване оковите на това репарационно бреме, което тежи върху плещите на българския народ и върху плещите на всички поробени народи. Само такава политика е в състояние да осигури свободата и независимостта на българския народ.

Като народен представител Георги Димитров използва парламентарната неприкосновеност, обикаля страната, произнася пламенни речи, защищава стачкуващи работници, войници на фронта. Правителството се възползва от един случай, когато той защищава войници и инвалиди от фронта срещу гавра от офицер и на 17 август 1917 г. го арестуват. Русенският военно-полеви съд го осъжда на три години строг тъмничен затвор за подстрекателство към неподчинение на военнослужещи против началството им. Тази присъда той изтърпява от 29 август до 16 декември 1918 г. в Софийския затвор. Там се свързва с Ал. Стамболийски, с когото установяват общи позиции по някои актуални тогава за страната проблеми. По този повод Ал. Стамболийски през 1920 г. при пререкания в Народното събрание, като се обръща към народните представители комунисти, заявява: „...между вас има един човек роден за революция. Това е Георги Димитров."

Георги Димитров бързо израсна и като комунистически деец от световна величина. Като ръководител на Балканската комунистическа федерация, секретар на Западноевропейското бюро на Коминтерна, ръководен деец на Профинтерна той извършва широка интернационална дейност, която му позволи да опознае много добре положението в работническите и комунистическите партии, проблемите на антифашистката борба във всички европейски страни и да се яви на Лайпцигския процес като пламенен, безстрашен трибун на комунистическата правда. Заключителната му реч пред съда е връх на ораторското му изкуство, богата по съдържание, страстна, полемична.

Анализирайки дълбоко всички данни по процеса, разкривайки по време на разпита на свидетелите чрез задаваните въпроси, апострофи и констатации, противоречията и лъжливи или принудително взети признания, и особено в заключителната си реч пред съда със своята желязна логика, необорима аргументация и тънък сарказъм, от обвиняем се превърна в страстен обвинител, прикова на позорния стълб истинските подпалвачи — хитлеристите. Разкри класовата същност на фашизма. Показа провокаторските методи на фашистите в борбата им срещу работническата класа и комунистическата партия както в Германия, така и в другите страни. Страстно и убедително защити пред цялата световна общественост идеите и целите на Комунистическия

[1] Г. Димитров, Съч., т. 6, с. 393—394.

Digitized by Google

интернационал. Доказа, че в своята борба комунистите не си служат с терора, че истинските терористи и подпалвачи са фашистите, че фашистките и другите реакционни режими упражняват масов терор спрямо работническата класа и всички трудещи се. Потвърди обективно създалата се авангардна роля на Комунистическата партия на Съветския съюз. Издигна призива: масова работа, масова борба, масова съпротива, единен фронт, никакви авантюри! Такава е алфата и омегата на комунистическата тактика.

Процесът срещу Георги Димитров се съпровождаше с бясна противобългарска пропаганда на фашисткия печат в Германия. Озлобени от своето безсилие, по страниците на печата фашистите хулеха и клеветяка и него, и неговия народ, наричаха го „див българин", „тъмен балкански субект". Както никой в историята, той, съчетал интернационалните цели и идеали на работническата класа със силното родолюбие и национална гордост, защити и прослави своя народ, заклейми българския и всякакъв друг фашизъм като див и варварски, като най-голямо зло за трудещите се, за човечеството. Като напомня на високомерните съдии от Имперския съд, че много преди времето, когато германският император Карл V казвал, че на немски той говори само с конете си, а германските дворяни и образовани хора пишели само на латински и се срамували от немски език, във „варварска България" апостолите Кирил и Методий бяха създали и разпространили древнобългарската писменост, заключава: „Българският народ със всички сили извънредно упорито се е борил против чуждестранното иго. Ето защо аз протестирам против нападките срещу българския народ. Аз нямам причина да се срамувам, че съм българин, и се гордея, че съм син на българската работническа класа."[1]

Изтъкването в процеса на неравния двубой с хитлеристите на националната гордост имаше тогава, има и сега принципно теоретическо, политическо, тактическо и практическо значение. Никой в конкретната практика и борба не е показал и проявил така блестящо в духа на гениалната постановка на В. И. Ленин, че националната гордост е същностна черта на патриотизма и на пролетарския интернационализъм, че тя е отрицание на национализма, на идеята за национално месианство и изключителност. Нейното винаги прогресивно съдържание както в национален, така и в общочовешки смисъл я прави приемлива и задължителна черта на патриотизма. Заедно с това Димитров твърдо и убедително отхвърли националния нихилизъм като чуждо и вредно явление, което спъва, задържа борбата на комунистическите партии. Силата на тази постановка, на неговото поведение придобива още по-голям смисъл, като се има предвид, че по това време в ръководствата на редица комунистически партии беше взело връх лявото сектантство, проявяваше се умствена леност и ограниченост в областта на идеологическата работа, не се разбираше приемствеността в историческия процес, историческото минало се предоставяше на фашистите. Свързвайки славното минало на нашата родина с нейното неизбежно социалистическо бъдеще, той видя онзи полет към висините на човешкия прогрес, който тя изживява днес, прекрачила прага на четиринадесетото си столетие. Това е историческият оптимизъм, характерен за Димитров — трибуна на партията. С него той вдъхновяваше, заразяваше поколения комунисти.

Разобличавайки своите съдии, осъждайки фашизма с богатата си и жива аргументация, Димитров умело използва стихове на най-великия поет на Германия — Гьоте. Така той не само го изтръгна от ръцете на хитлеристите, но го направи международно достояние, постави

[1] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 261.

Digitized by Google

го в служба на прогреса и на борбата за комунизъм; даде блестящ пример на приемственост, наследство и обогатяване на революционните традиции.

С цялото си поведение и особено със защитната си реч на Лайпцигския процес Димитров оказа огромно въздействие върху умовете и сърцата на милиони хора по света с обаянието и силата на своята личност, със своите идеи и дела — със своята готовност с цената на живота си да се бори, без да прекланя глава пред смъртната опасност, с умението си да ръководи фактически процеса, с твърдата убеденост в победоносния изход на делото, с вярата в неизбежното тържество на комунизма, почиваща на познаването действието на обективните обществени закони. Тук словото на трибун се съчетаваше с научност, умение, което достига до виртуозност, да води полемика с най-кратки изрази. Той винаги настъпва, нанася удари — точни и резултатни. Иронизира своите врагове — прокурор, съдии, свидетели; докара до бяс хитлеристките първенци — Гьоринг и Гьобелс, показа тяхното нищожество. Колко нравствена сила и вяра в святото комунистическо дело е имал Димитров, за да поднесе пред лицето на врага, с най-голям риск и при неравностойно съотношение на силите и пред такава трибуна гениалния извод на Маркс и Енгелс за неизбежната обреченост на капитализма, за историческата мисия на работническата класа и приближаващото тържество на социализма като проява на световния революционен процес преди всичко в страните с фашистки режими и като продължение на Октомврийската раволюция. „Ние, комунистите, можем сега не по-малко решително, отколкото старикът Галилей, да кажем: „И все пак тя се върти!"

Колелото на историята се върти, движи се напред към Съветска Европа, към световния съюз на съветските републики.

И това колело, подкарвано от пролетариата под ръководството на Комунистическия интернационал, не ще успеят да спрат нито с изтребителни мероприятия, нито със затвори, нито със смъртни наказания. То се върти и ще се върти до окончателната победа на комунизма."[1]

Героичното държание на Георги Димитров, неговото убедително слово, пропито с революционен оптимизъм, който изразява набъбващите битки, има изключително значение за възпитанието на революционните борци и антифашисти. Историята познава и други процеси, които оставиха незаличими следи, станаха жалони по пътя на прогреса и героизма срещу мрака, реакцията, насилието и вдъхновяваха следващите поколения — като съда над Сократ в древна Гърция, на средновековната инквизиция над Ян Хус, над Джордано Бруно и Галилео Галилей, шумния процес срещу Драйфус. Но примерът на Георги Димитров е връхната точка на проява на личен героизъм, на сила и красота на живото слово, той предизвика най-голям международен отзвук, мощна вълна на протест срещу фашистките палачи и варвари, възхищение сред десетки милиони трудещи се и честни хора по света. Нанесе първото морално-политическо поражение над фашизма, и то в неговата бърлога, бе зов за борба против най-страшната опасност за човечеството.

Големият американски журналист и публицист Джон Гънтър, който е присъствувал през цялото време на процеса, прави следната характеристика на прокурора, съда и свидетелите и на Георги Димитров: „Речта на прокурора беше огромна бъркотия от неточности, противоречия и нагли лъжи, но веднъж започнал един такъв процес, никой не можеше вече да го спре. С безогледа упоритост, с истинска тевтон-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 286.

Digitized by Google

ска изчерпателност съдът всеки нов ден затъваше все по-дълбоко в блатото на свидетелските показания, които неопровержимо доказваха това, което те не трябваше да доказват — невинността на подсъдимите. Станалият твърде нервен прокурор започна да призовава като свидетели истински луди, с които дори и съдиите не знаеха как да се разправят. Затова те отстраняваха Димитров, когато неговите въпроси ги поставяха все по-натясно, което се случваше много често.

Тоя български революционер наистина имаше голям ум. С непогрешима точност той посочваше всички празноти в показанията на лъжесвидетелите. Той непоколебимо поставяше точно тия въпроси, които здраво разтърсваха обвинението. Той превърна процеса в публичен ареопаг. Съдът започна с опита да заклейми подсъдимите като виновници за пожара в Райхстага. За кратко време Димитров постигна точно обратното: напълно провали отчаяните старания на нацистите да установят това обвинение."

●

Страстен и емоционален оратор, Георги Димитров влезе в пантеона на най-крупните представители на човечеството в областта на науката, литературата, изкуството, политическата мисъл. Стана знаменосец в борбата против фашизма. И затова трудно е да се определи какъв дял принадлежи на качеството му като трибун, като част от неговата природа на пролетарски революционер-ленинец.

„СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ С ГЕОРГИ ДИМИТРОВ"

ГЕОРГИ КАРАСЛАВОВ

ДВЕ РЕЧИ

Вечерта на 29 септември 1922 година в театър „Ренесанс" се свикваше публично събрание...

...Няколко секунди сцената беше празна. Най-сетне от южната страна на кулисите излезе Георги Димитров. В залата като че удари гръм. С очи, вперени в сцената, хиляди души ръкопляскаха и се приповдигаха, за да видят по-добре него, любимеца на работническа София, на пролетарска България. Салонът приличаше на грамаден котел, в който кипяха огнени чувства на възторг и любов. Аплодисментите шибнаха като вълна стените и хлуйнаха през отворените прозорци. Димитров пристъпи спокоен и дигна ръка. Залата позатихна за половин секунда и талазът на въодушевлението наново плисна по венчки страни. Обикновените хора, тихите граждани, които допреди малко шаваха с досада по местата си и шушнеха предпазливо, пламнаха, преобразиха се, те се наежиха, в душите им лумна борческа радост.

Димитров направи още две крачки напред към средата на сцената и още веднъж дигна десница. Бурята на аплодисментите започна да стихва. И буйната тъмна коса, отметната малко настрана на полукъдрави вълни, и бляскавите, широки, ласкави очи, които не изпущаха нито едно кътче от залата, и ясното, открито лице, което излъчваше воля и дълбока одухотвореност, всичко внушаваше непреодолима сила. Физическата красота и духовната мощ на този човек поразяваха изведнъж. И колко скромен беше същевременно този прославен пролетарски вожд, колко близък, другарски свой го чувствуваха всички тези хора, а и стотици хиляди други, които бяха го виждали или чували по митинги и събрания.

Digitized by Google

. . . . . .

Залата затихна.

Георги Димитров започна да говори. Тембърът на гласа му беше ясен, звучен, плътен. Мислите му бликаха гладко, увлекателно. В тях имаше някаква поразителна логика. Ораторът не търсеше нито едно слово, всичко беше стегнато, убедително, предварително грижливо и здраво премислено. Всяко негово слово беше изживяно, проучено, проверено, то беше плът от плътта му и кръв от кръвта му. За разлика от всички, които бяхме слушали дотогава, в своята реч той съчетаваше витийския патос с предметността на изследователя, пламенните жестове със студените цифри. И поради това всяка дума от неговата реч се заковаваше дълбоко в съзнанието на слушателите, всяка извивка на гласа отекваше в сърцето и го вълнуваше. Този човек проникваше в душата на своята аудитория така, както рентгенологът прониква в тялото на своя пациент. Той знаеше до най-тънките подробности и болките, и надеждите, и мъките на обикновените хора. Той агитираше, убеждаваше, той и приласкаваше, и нападаше, настъпваше и громеше. Той слагаше най-точната и правилна диагноза и веднага предлагаше най-резултатното лекарство.

Макар за миг, нито един поглед не се откъсваше от него. С целите си същества хората поглъщаха неговите огнени слова.

Когато говореше, Димитров се разхождаше бавно по сцената. И всичко у него беше и мило, и властно, и близко, и поразително. Понякога той се поспираше и отместил малко напред единия си крак, започваше да говори с такава сила, сякаш набиваше думите с чук...

. . . . . .

Когато ораторът заговореше за експлоататорите, за угнетителите на трудещите се, на народа, тогава изражението на неговото лице ставаще сурово, гневно и словото, и жестът му като че се превръщаха на камшик, който шибаше безпощадно и на място.

Последните думи на оратора се сляха във възторжените, бурни аплодисменти. Всички в залата викаха високо, готови да вървят на борба, вперили жадни погледи към сцената и след като техният любим другар и вожд беше се скрил зад кулисите.

. . . . . .

Всеки, който веднъж поне беше слушал Георги Димитров, не можеше вече да го забрави. В душата на всеки слушател той оставяше чудно, неизличимо впечатление. Като че беше говорил не за хилядна аудитория, а като че с всекиго беше водил топла, сърдечна, другарска беседа. Оня, който беше слушал Димитров, той вече го имаше като близък, лично познат човек.

НА ПРЕДИЗБОРЕН МИТИНГ ВЪВ ВАРНА

...По копието, което ми бе предадено, трябваше да следя словото на оратора и ако имаше някакви промени, да ги отбелязвам.

Значи, помислих си, Димитров ще чете.

Той взе машинописното копие, поразгъна страниците му, без да го погледне, и го тикна малко напред. Не откъсвах погледа си от оратора, който фиксираше своята малка аудитория в салона на физкултурния дом. А вън шумеше и чакаше стохилядното човешко море...

Така, вперил поглед някъде към задните редици, Димитров започна речта си. Словата му, точни, ясни, изразителни, прокънтяха в Дома на физкултурата, понесоха се навън по високоговорителите...

Попоглеждах често-често към оратора и следях машинописните страници. Нито веднъж Димитров не пипна и не разгърна скупчените пред него листове, нито веднъж не надзърна в тях. Димитров не бе свикнал да чете пред своите слушатели. Той обичаше да е в непрекъснат допир с аудиторията, да следи нейното изражение, нейното настроение. За пръв път бях го слушал преди близо четвърт век — и сега той бе такъв пламенен, внушителен и обаятелен, както тогава...

Очите ми шареха по машинописните страници. Прелистих първата, втората, третата, четвъртата страница и все се извръщах, та го следях — той не четеше, той не поглеждаше надолу, очите му бяха вперени напред, той държеше „под обстрел" своята аудитория, а речта му бе точно, буквално по ръкописа, който трябваше да следя. Не сбърка да промени нито едно изречение, дори нито една дума. Само в първата третинка на речта си направи малко отклонение, едно отклонение само от десетина изречения. Такова малко отклонение, също от десетина изречения, направи и през третата третинка на речта си. Така в продължение на час и четиридесет минути бях свидетел на една феноменална памет, непозната, доколкото знам, в историята на човечеството. И това не бе памет „механическа", „зубраческа", това бе памет, която се опираше на огромен, изживян, усвоен органически, изстрадан, жизнен и идейно-политически опит. Тази реч идеше от цялото му същество, тя бликаше от сърцето му, бе неудържима еманация на пламенната му душа на комунист, патриот и интернационалист...

. . . . . .

Но Димитров имаше не само поразително силна памет. Той бе с необикновено пъргава мисъл, находчив на момента, мълниеносно съобразителен. Той бе един истински болшевишки монолит...

Digitized by Google

ОРГАН ЗА НЕПОСРЕДСТВЕНА ПОЛИТИЧЕСКА И ОРГАНИЗАТОРСКА РАБОТА В СЕЛИЩНАТА СИСТЕМА

Изминаха три години от създаването на общинските партийни комитети като нов тип местни партийни органи. През изтеклия период те натрупаха богат опит в различните направления на своята дейност. В същото време пред тях изникват нови проблеми. Срещат и редица трудности, които им пречат да разгърнат всичките си сили като непосредствени организатори на комунистите и всички трудещи се за точното и докрай реализиране на партийната политика на територията на селищните системи.

В доклада на другаря ГРИША ФИЛИПОВ, изнесен на Националното инструктивно съвещание, състояло се на 13 януари тази година, за новия икономически механизъм, се обосновава необходимостта да се доведе докрай приложението на основния критерий за оценка дейността на партийните органи и организации. В него се посочва, че тяхната дейност занапред трябва да се оценява не по степента на изпълнението на плановете, което е задача на стопанските организации и техните ръководители. Още един път дебело се подчертава, че в условията на новия икономически подход партийните органи и организации следва да отговарят за точното и докрай реализиране на партийната и държавната политика. Това ще рече, че общинските комитети отговарят за това доколко интензивно се развива икономиката на селищните системи, доколко успешно се решават социалните проблеми на живота на хората в тях, как използват новите методи и форми на работа, новия подход в управлението.

Дейността на общинските комитети е многостранна. Тя не може да се обхване цялостно в една разработка. Ето защо се разглеждат само някои форми и средства на политическа и организаторска работа, които използват те в своята дейност. Свои мисли, становища и препоръки по разглеждания проблем споделят и първите секретари на общинските партийни комитети в: Ботевград, Софийски окръг — др. ДИМИТЪР ВАСИЛЕВ; Вълчи дол, Варненски окръг — др. ТОДОР ГАНЧЕВ; Мичурин, Бургаски окръг — др. ТОДОР ПРОДАНОВ; Крумовград, Кърджалийски окръг — др. БОРИС СТОЙЧЕВ; Рудозем, Смолянски окръг — др. ЗДРАВКО РУСЕВ. Използвани са и материали на някои окръжни комитети на партията.

При новите условия, които се създадоха с изграждането на селищните системи и с повсеместното приложение на икономическия подход и неговия механизъм, общинските комитети решават нови и мащабни задачи. Те, от една страна, конкретизират политиката, разработена от върховния и висшите органи, както и от окръжните комитети на

Digitized by Google

партията, като я пречупват през призмата на специфичните условия, потребности и интереси на трудещите се в селищната система. От друга страна, силата на общинските комитети се проявява и в размаха на тяхната политическа и организаторска работа за последователното ѝ осъществяване в живота.

Те играят ролята не само на свързващо звено между окръжните комитети и първичните партийни организации. По своето обективно положение стоят най-близко до комунистите и трудещите се, до първичните партийни организации и трудовите колективи. Поради това те осъществяват своите функции пряко и непосредствено за разлика от окръжните комитети. Ето защо имат възможност да бъдат по-делови и оперативни органи, да осъществяват непосредствено въздействие върху трудещите се, да са проява на действеност, ударност и целеустременост в организаторската работа. Своето въздействие върху трудещите се те осъществяват в две главни насоки. Първа — чрез първичните партийни организации и втора — чрез използването на форми, средства и методи за непосредствена работа с цялото население на селищните системи. И всичко това на основата на усъвършенстване на своя стил и методи на работа и ръководство.

1. ВРЪЗКАТА С ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ — ВРЪЗКА С НАРОДА

Общинските партийни комитети имат възможност да осъществяват непосредствено, оперативно ръководство на първичните партийни организации. Още в решението на Секретариата на ЦК на БКП за тяхното създаване се подчертава, че отговорна задача на новите органи е те да ръководят пряко първичните партийни организации в общините и да работят за укрепването им като непосредствени политически щабове в колективите, за издигане авангардната роля на комунистите и засилване на тяхното влияние в развитието на трудовата и обществената активност в колективите, във възпитанието на трудещите се и младежта. Заедно с това резултатите от ръководството са важен критерий за степента на израстването и утвърждаването на самите общински партийни комитети като качествено нови органи за непосредствена политическа и организаторска работа сред населението на селищните системи, за политическо ръководство на цялостния обществен живот в тях. Защото, както изтъкна на Дванадесетия конгрес другарят Тодор Живков: „За ефективността на партийната работа има един критерий и това е реалната способност на първичните партийни организации да бъдат водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство.“[1]

Изтеклият период потвърди на практика диалектическата връзка, взаимната обусловеност между процеса на израстването и утвърждаването на общинските партийни комитети и на ръководените от тях първични партийни организации. Високото равнище на отчетно-изборните събрания на първичните организации е доказателство за това. Такова е мнението и на секретарите.

„Изграждането на селищната система — посочи др. Демиров — доведе не само до нарастване ролята и разширяване функциите на общинския партиен комитет, но и до повишаване ролята на първичните партийни организации като политически ръководители. Те имат най-голям дял в реализирането на партийната политика и из-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 119.

Digitized by Google

пълнението на решенията на общинския комитет на своята територия. Затова важна задача на комитета е да осъществяваме ръководство и помощ, което ще приведе техния вътрешнопартиен живот и дейност в пълно съответствие с нарасналите обективни потребности."

Един от най-съществените въпроси на ръководството на първичните партийни организации е този **за привеждане на тяхната структура в съответствие с необходимостта за осигуряване на активно партийно влияние и политическо ръководство във всички звена на социалния организъм на селищната система.** А възходящото развитие на тези административно-териториални единици и нарастващите изисквания за повишаване ролята и боеспособността на първичните организации придават непрекъснат характер на процеса за усъвършенстване на тяхната структура. Другарят **Демиров** продължава:

„В кратък срок след създаването на комитета бяха извършени редица промени в партийната структура и в тази на обществените организации. Окрупниха се малочислените партийни организации. Средночисленият състав на повечето първични партийни организации се движи от 30 до 40 членове. От общо 50 организации след създаването на общинския партиен комитет техният брой спадна на 40. Изградиха се и два общоселски комитета. Под ръководството на общинския комитет партийните бюра разпределиха комунистите по бригади и работни участъци и осигуриха активни партийни ядра във всички звена. Изградени бяха 64 партийни групи, а в няколко бригади, където имаше условия, и първични партийни организации. По този начин бяха създадени условия за активно участие на всички комунисти в обсъждането и решаването на основните проблеми на селището, колектива и общината."

Практиката показа, че общинските комитети имат възможност по-пряко и целенасочено да направляват процеса за осигуряване на необходимото партийно влияние не само в решаващите участъци, а както посочи Дванадесетият конгрес — във всички сфери на обществения живот. Особено важни в тази насока са усилията за повишаване активността и авангардната роля на комунистите по местоживеене. Комитетите разширяват практиката да се прехвърля членството на отделни комунисти от първичните организации по месторабота в организациите по местоживеене, особено там, където те са малобройни или съставени предимно от по-възрастни членове. По този начин се повишават силата, авторитетът и възможностите на първичните партийни организации в по-малките села, а така също се засилват активността на отделния комунист, неговата отговорност и принос в решаването на политическите, социалните и идейновъзпитателните задачи в селото.

Разбира се, не всичко е гладко. **Има и редица проблеми.** Някои от тях посочва др. **Демиров:**

„Понякога специалисти и ръководни кадри, които членуват в първичните партийни организации в центъра на селищната система и клоновите стопанства, по различни поводи не участвуват активно или пълноценно в работата на първичните организации от съставните села. Отделни кадри, които са номенклатура на общинския комитет, но работят в предприятията, чиито ръководства са извън селищната система, не се ангажират достатъчно като политически дейци, не съдействуват да се издигат ролята и влиянието на партийните организации като политически ръководители на колектива. Така например главният зоотехник и главният агроном на клоновото стопанство в с. Червенци, които членуват в партийната организация в същото село, отговарят и за производствените бригади в с. Караманите, където има отделна партийна организация. Но тяхното участие в работата на партийната организация там е епизодично."

Специфичните особености на отделните селищни системи пораждат проблеми и в работата на общинските комитети за усъвършенствува-

Digitized by Google

не структурата на първичните организации. Така например за общинския комитет в гр. Мичурин е важен въпросът за формирането и воденето на редовен организационен живот от временните партийни групи, които се изграждат през летния период. Такива въпроси занимават общинските комитети в курортните зони по време на почивния сезон, когато рязко се увеличава броят на временно работещите в селищните системи комунисти. Специфични въпроси има и в селищните системи от крайграничните и високопланинските райони. Но все пак в работата на комитетите по усъвършенстване структурата на партийните организации има някои общи нерешени проблеми, „открити въпроси", които са предмет на обсъждане, особено в по-малките селищни системи.

Такъв е проблемът за това **да има или да няма междинни звена между общинските комитети и първичните организации.** По този въпрос мненията и практиката са различни. Едни комитети считат, че е оправдана необходимостта от такива звена. В селищната система — Вълчи дол има изградени два общоселски комитета — в селата Брестак и Ст. Караджа. В Ботевградската община също има общоселски комитети. В Крумовград считат за целесъобразно съществуването на съвети на партийните секретари в по-големите села, които се оказват много полезни при организирането и провеждането на големи общоселски мероприятия от социален или идейновъзпитателен характер. Други общински комитети са на мнение, че междинните звена удължават пътя до първичните партийни организации, намаляват техните възможности да се реализират и утвърждават като техни непосредствени ръководители. Характерен в това отношение е опитът на общинския комитет в Рудозем. Там например в най-голямото предприятие в селищната система — Четвърто рудоуправление на ГОРУБСО, няма партиен комитет, а първичните партийни организации се ръководят пряко от общинския комитет. По този начин се избягва излишното дублиране, създават се възможности за непосредствен контакт и връзки с комунистите и трудовия колектив на рудоуправлението.

Поради своята близост до първичните партийни организации нарастват възможностите на общинския партиен комитет по-задълбочено да познава тяхното състояние и проблеми, да вниква в допусканите от тях слабости и недостатъци, да разкрива причините им, да оказва активна конкретна помощ. Другарите Тодор Ганчев и Димитър Василев са единни в своите оценки, че общинските комитети подлагат на задълбочен анализ отделни страни от дейността на низовите партийни звена, навреме разкриват допуснатите слабости и бележат мерки за отстраняването им. Убедителен пример в това отношение са проведените пленуми при замяната на партийните членски книжки, за стила и методите на работа на първичните партийни организации в условията на новия икономически механизъм и др. Нараства вниманието, което комитетите отделят за повишаване боеспособността, самодейността и инициативността на първичните организации. По-системни са грижите им за усъвършенстване на планирането с оглед да се поставят на обсъждане и решаване основните и актуалните проблеми на всеки колектив и село съобразно новите условия.

Сравнително по-малките територии от окръзите и по-големите възможности на общинските комитети им позволяват бързо да концентрират и пренасочват своето внимание и помощ към изоставащите звена. Наличието на добре подготвени кадри в общинските партийни комитети спомага на първичните организации да се оказва по-системна и квалифицирана помощ. Особено внимание и грижи те отделят за подобряване на техния социален и качествен състав. Другарят **Ганчев** разказва:

Digitized by Google

„По време на замяната на партийните членски книжки, а и след това при нас се върши целенасочена работа за подобряване на социалния и качествен състав на първичните организации. Нашите усилия са насочени да увеличаваме броя на приеманите в партията млади хора главно из средата на работниците и трудовата интелигенция, да увеличаваме дела на жените и да повишаваме образователното равнище на комунистите. В общинския комитет са изградени постояннодействуващи школи и семинари за обучение на младите комунисти."

Важна грижа на общинските партийни комитети е създаването и **разпространяването на положителния опит в работата на отделните първични организации.** По-пълната информация за тяхното състояние и възможностите за преки контакти и непосредствена помощ насочват общинските комитети към създаване на нов опит по различни направления от тяхната дейност, за утвърждаването им като действено ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Този подход се използва масово от общинските партийни комитети. Ето какво споделя за него др. **Демиров:**

„Нашият комитет насочва отделни партийни бюра за работа по дадени проблеми, които да служат като еталон за останалите. Така например на партийната организация при районната потребителна кооперация е възложено да формира опит в работата по воденето и отчитането на социалистическото съревнование, а на тази при клоновото стопанство в с. Червенци — за ролята и мястото ѝ при внедряване на новия икономически механизъм, бригадната организация на труда и стопанската сметка."

И в Ботевград изучаването, внедряването и разпространяването на положителния опит в партийната работа е поставено на организирана основа. При тях това става с активната помощ на кабинета по партийно-организационните въпроси.

Положителният опит, който се създава в отделните първични организации, е особено ценен, защото в повечето случаи той е съобразен със специфичните условия в селищната система и може много бързо и ефективно да се разпространи и усвои от останалите партийни организации. За това спомагат и по-големите оперативни възможности на общинските комитети. С различни, утвърдени в практиката, форми и средства те могат бързо да го популяризират и внедряват в цялата общинска организация. Това отбелязва и др. **Стойчев:**

„Извършената комплексна проверка на първичните партийни организации даде възможност да се обобщи положителното и постепенно да се внедрява масово. Беше разпространен и опитът на бившия градски комитет по подготовката и провеждането на партийното събрание. Проведената научно-практическа конференция по проблемите на партийната работа в условията на новия икономически механизъм също се отрази положително върху организациите, болшинството от които действително живеят с проблемите, болките и тревогите на своите колективи. По-успешно осъществяват правото си на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. Вземат правилни политически решения по разглежданите въпроси и успешно организират изпълнението им. Това още повече издига тяхната роля на политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив."

Но в процеса на осъществяване ръководството на първичните партийни организации има и редица проблеми, които са от важно значение за утвърждаването им като пълноценни политически щабове на трудовите колективи и на населението. Една от най-големите трудности в това направление е съществуващата в известна степен **регламентация** на тяхната дейност, особено по отношение тематиката на провежданите партийни събрания. Сега най-важното е да се задълбочава техният самодеен характер, да се развива способността на организациите сами да си поставят и да изпълняват обществено значими цели

Digitized by Google

и задачи. А това изисква партийните комитети да ликвидират с прекомерното регламентиране на техния живот и дейност, да не изземват функциите им, да засилят грижите за подготовката и преподготовката на актива.

Понякога комитетите не подхождат диференцирано при осъществяване ръководството на първичните организации. Това води до общо ръководство, което не отчита нуждите и особеностите на всяка една от тях, както и специфичните проблеми, които изникват и се решават от различните области на обществения живот. В условията на сравнителна отдалеченост на някои първични партийни организации **непосредствената помощ е ограничена.** Ето какво мисли по въпроса др. **Демиров:**

„Много първични организации в съставните села са отдалечени от общинския партиен комитет, поради което ежедневната връзка със секретарите се нарушава. Това с най-голяма сила важи за методическата и практическата помощ, която може да се оказва на партийния секретар, на партийното бюро и агитационния колектив от партийния кабинет."

Сега основна задача на общинските партийни комитети е правилната организация и ефективното провеждане на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. От тяхната активност, инициатива и компетентност в най-голяма степен зависи качествената подготовка на характеристиките, които отразяват реалното състояние на организациите. От тях зависи каква атмосфера ще бъде създадена на събранията, когато се обсъждат характеристиките, подготовката и осъществяването на приетите мерки за усъвършенствуване на работата.

В процеса на прегледа те ще съдействуват за ограничаване на регламентирането и декретирането на дейността на първичните организации, за развитието на тяхната инициатива и творчество. Ще подхождат творчески, ще развиват самодейността и инициативата на всяка първична организация, ще ѝ помагат да се превърне тя в творческа лаборатория за нов положителен опит. Общинските партийни комитети заедно с бюрата на първичните организации са призвани да решават въпросите, които възникват по време на прегледа, ще обсъждат основните резултати и ще предприемат подходящи мерки.

2. ФОРМИ И СРЕДСТВА ЗА НЕПОСРЕДСТВЕНА РАБОТА С ТРУДЕЩИТЕ СЕ

Мащабните и сложни задачи, които решават общинските партийни комитети, обуславят необходимостта от висока съзнателност и организираност на всички трудещи се. Без творческата активност на масите е немислимо успешното развитие на селищната система. Ето защо връзките на партията с тях са източник на нейната сила и боеспособност, мощен фактор за ускорено и ефективно решаване на задачите. От това обстоятелство произтича необходимостта от непосредствената работа на общинските партийни комитети с трудовите колективи, с цялото население на селищните системи.

На основата на всестранен и задълбочен анализ на протичащите процеси в селищните системи комитетите усъвършенствуват формите и средствата на своята политическа и организаторска работа. Това обстоятелство в голяма степен се предопределя и от динамичния характер на обществените процеси. В това направление на своята дейност комитетите използват редица утвърдени от партийната практика фор-

Digitized by Google

ми. Заедно с тях те използват и нови, плод на конкретно творчество и инициатива на нейните органи и организации, както и на другите братски партии, и преди всичко на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Използването на различни средства и форми за непосредствено въздействие върху хората е въпрос на творчество в партийното ръководство. При избора им се подхожда конкретно-исторически. Това означава, че те са съобразени с целите, за постигането на които са насочени усилията, с характера на конкретните задачи, които се решават, със степента на зрелост на партийните организации и трудовите колективи, със специфичните особености на обекта на въздействие и т. н.

Не бива да се надценява, а още повече да се абсолютизира една или друга форма или средство. При това следва да се отчита, че те не действуват автоматично, а се създават от хората и се реализират във и чрез тяхната съзнателна дейност. От творческото им използване зависят и резултатите, които ще се получат. Освен това всяка форма или средство има положителни и слаби страни. Затова те се използват комплексно, при което слабостите на една форма могат да бъдат компенсирани със силните страни на друга.

Съществен момент на непосредствената политическа и организаторска дейност на общинските комитети е тяхната **разяснителна същност.** Чрез нея те запознават трудещите се с политиката и решенията на партията и правителството, на своите органи и организации. Чрез нея те формират у трудещите се не само убеденост в тяхната необходимост, но и висока степен на готовност за изпълнение. При добре организирана разяснителна работа трудещите се вникват в същността на решенията, осъзнават техния политически, икономически, социален и идеологически смисъл, практическите резултати от тяхното изпълнение за обществото, за трудовия колектив, за отделната личност. При такъв подход всеки труженик може да прецени какво е неговото място и роля в осъществяването на задачите, а това издига самочувствието и отговорността му на стопанин на народното богатство.

В практиката са се утвърдили различни форми и средства за разяснителна работа. Изборът на най-подходящите и ефективните от тях е въпрос на творчество от страна на общинските комитети.

Една от най-разпространените и ефективни форми за непосредствена работа с трудещите се са **срещите с трудовите колективи, с хората от населените места.** В условията на нарастващата концентрация и специализация на производството, на стопанската самостоятелност, от колективите в най-голяма степен зависи издирването и рационалното използване на резервите за интензификация на производството, за повишаване на неговата ефективност. В условията на постоянно разгръщащата се социалистическа демокрация именно в и чрез колективи широките трудещи се маси се въвличат в управлението на производството. В него човек получава обществена оценка на своите достойнства и недостатъци. В трудовия колектив се осъществява процесът на комунистическото възпитание.

На тези срещи присъствуват отговорни партийни, стопански и обществени дейци. Те разясняват взетите решения, посочват конкретните задачи, произтичащи от тях. От друга страна, ръководителите се запознават с проблемите, които решават колективите, с успехите, които те постигат, трудностите, които срещат, с болките и тревогите на хората. А това е важно за комитета, защото той разбира къде трябва да насочи своите усилия, къде каква конкретна помощ да окаже. При тези срещи партийното ръководство получава идеологически отзвук и оценка на общественото мнение за правилността на дадено ре-

Digitized by Google

шение. Така той може да се ориентира, да получи вярна представа дали точно и правилно е уловил и решил проблемите, дали решението отразява интересите на трудещите се. Получава информация за назрелите потребности и интереси на хората от селищната система.

Интересна и ефективна форма за осъществяване на непосредствена политическа и организаторска работа на общинския партиен комитет не само с трудовите колективи, но и с цялото население на селищната система са **вечерите на въпроси и отговори, на диалози, пресконференции, кръгли маси и т. н.** Провеждането им се оповестява значително по-рано, което дава възможност на хората по-добре и задълбочено да обмислят много въпроси, да видят нерешените проблеми, да излязат със свои предложения. На тях присъствуват ръководните кадри на общината, секретарите на комитета, членовете на изпълнителния комитет на общинския народен съвет, ръководителите на обществените организации, административни и стопански дейци. Срещите се предават по радиовъзлите, което дава възможност участниците в тях да бъдат стотици и хиляди трудещи се, партийната правда да стигне до всеки дом. Предварително са оповестени и дежурните телефонни номера, чрез които трудещите се имат възможност предварително или в хода на разговора да поставят своите въпроси, да изказват мнения, да правят бележки и предложения.

В зависимост от сферата, до която се отнасят въпросите, компетентни, своевременни и изчерпателни отговори дават съответните ръководители. Те обясняват не само състоянието на повдигнатите въпроси, но и определят сроковете, в които могат да бъдат решени. И тъй като слушатели са всички граждани, повишава се тяхното чувство на съпричастност и отговорност за срочното и ефективно решаване на проблемите. Чрез диалозите цялото население от селищната система е в течение на проблемите, вниманието на всички се насочва към тях. По такъв начин тези форми за пряко общуване на комитета с хората стават източник за обратна информация, която разкрива общественото мнение, критичните бележки и предложения на трудещите се. Като разкриват възможности населението да се запознае как се решават проблемите, тези форми раздвижват духовете, издигат социалния оптимизъм, разгръщат активността на населението от общината.

Близка до нея е съществуващата в практиката на КПСС форма **„Под контрола на народа“**, която вече се използва и от някои наши комитети. На срещите комитетът запознава трудещите се с актуалните проблеми, които обсъжда, и с приетите от него решения. По въпросите и конкретните предложения съответните ръководители дават отговори, заедно с тях съобщават сроковете, в които ще бъдат решени. Населението узнава какви са въпросите, какви са решенията на комитета, знае на кой орган или организация докога е възложено тяхното изпълнение. Нерешените проблеми не се отнасят вече към комитета, а към съответните отговорници. По този начин изпълнението на решенията на комитета се поставя под контрола на народа. Решенията, особено по социалните проблеми и отговорниците за тях, се публикуват в местния печат.

Обсъждането на кардиналните проблеми от развитието на партията и страната станаха трайна практика на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Достатъчно е да посочим само някои от организираните обсъждания и допитвания до народа през последните години: на проекта за Програма на партията; на насоките за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката; на Тезисите за развитието на образователната система у нас; на проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес и т. н.

Digitized by Google

Тази форма успешно започва да навлиза и в практиката на местните партийни органи. Още се намираме в началния етап, но вече се мисли как най-важните страни от развитието на селищните системи могат да се обсъждат не само с комунистите на общинската организация, но и с всички трудещи се — по колективи и по местоживеене. Как по-пълно да се използват колективният ум и опит на масите. А това е добра предпоставка за правилно решаване на въпросите. Консултациите с масите при решаването на важни проблеми са средство и доказателство за по-пълно разгръщане на социалистическата демокрация. Те в голяма степен съдействуват да се повиши степента на активност на трудещите се при участието им във формирането и реализирането на партийната политика. И са важно условие за издигане научната обоснованост на партийните решения, да се укрепват връзките на партията с масите.

Провеждането на локални референдуми, на консултации, на допитвания до трудещите се при решаването на важни проблеми от развитието на селищните системи са изключително ефективни форми с големи възможности, които обогатяват непосредствената политическа и организаторска работа на общинските комитети с хората от селищната система.

Допитванията резултатно се използват от помощните групи и комисии на общинските комитети в началния етап от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация. Ролята на прегледа значително нарасна, защото той ангажира трудовите колективи, цялата общественост. Партията няма тайни от своя народ. Цялата ѝ политика е насочена към неговото добруване и се осъществява с активното му участие. Първичната партийна организация е представител на партията в трудовия колектив. Доколко тя на дело се утвърждава като политически стопанин и изпълнява ролята си на политически ръководител на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние, какво е нейното влияние и какъв е нейният реален авторитет, за това без общественото мнение верен отговор не може да се даде. Но първичната организация е и представител на колектива в партията. Пред нея тя изразява и защищава неговите интереси, изразява равнището на неговата съзнателност, организираност, дисциплина и отговорност. Няма въпрос от живота и дейността на партийната организация, който да не засяга интересите и да не вълнува всички членове на трудовия колектив. Сега и при такъв изключително вътрешнопартиен въпрос, какъвто е приемът на нови членове, първичната организация привлича, отчита и се съобразява с мнението и на безпартийните, като организира открити партийни събрания.

В практиката на общинските партийни комитети широко се използват **единните политически дни.** В този ден от месеца всички работници на общинските комитети се намират в първичните организации и трудовите колективи. В тях в открит диалог с хората те обясняват актуалните проблеми на вътрешната и международната политика на партията, задачите, които решава комитетът, проблемите на селищната система. В същото време представителите на комитета имат възможност да се запознаят с работата на партийните организации, с трудностите, които срещат, и от каква помощ се нуждаят. Запознават се с проблемите на колективите, чуват гласа на народа и определят проблемите за решаване.

Провеждането на единен политически ден е утвърдена форма в практиката на общинските комитети. Но тя не бива да се абсолютизира, а да се използва в разумни граници, наред с останалите форми. Общинският комитет е орган, призван ежедневно, ежеминутно да води непосредствена политическа и организаторска работа с трудещите се. Ако той разчита само на тази форма, ще се стигне до откъсване от хората.

Digitized by Google

Сполучлива форма в работата на общинските партийни комитети е провеждането на отделни заседания по места. Широко тази форма се използва от партийните комитети в КПСС. От няколко години тя навлиза и в нашата практика. В плановете на комитетите се предвиждат отчети за изпълнение на задачите в аграрно-промишлените комплекси. Понякога се свикват по няколко заседания по същите проблеми, но подобрения в работата не настъпват. Едва тогава се оказва, че е по-целесъобразно заседанията на бюрата да се проведат в самите комплекси. На тях се канят и присъствуват не само партийните и стопанските дейци, ръководителите на масовите организации, но и специалисти, бригадири, челници и новатори. На място бюрото има възможност по-добре да вникне в състоянието на работата, да се запознае с постигнатите успехи, с трудностите, тъй като не само изслушва предварително изготвените отчети, а и изказванията, препоръките и предложенията на по-широк кръг от хора. На тази основа комитетите получават по-богата, многостранна и всеобхватна информация, която е необходима за приемане на научнообосновани, правилни и конкретни решения.

Мощно средство за възпитанието на трудещите се, за повишаване на отговорността на ръководните органи и организации, за разширяване на социалистическата демокрация са местните радиовъзли и вестници. В тях се откриват рубрики под различно наименование. Те са посветени на въпросите, които вълнуват хората, получени пряко до редакциите или чрез системата за комплексно изучаване на общественото мнение и настроение на трудещите се. Провеждат се интервюта, разговори, задочни приложни конференции с ръководители на партийните, държавните и обществените органи и организации, на предприятията и ведомствата, от които пряко зависи решаването на повдигнатите въпроси. Важно място се отделя и за критиката на масите. Ръководителите са принудени да дават своевременен и компетентен отговор на наболелите въпроси, да информират за това, какво са направили, какво предстои да се направи, какви мерки предприемат за решаването им.

Някои общински партийни комитети са възприели практиката преди да вземат решение по важен проблем на партийната и обществената дейност да го поставят върху страниците на местния вестник. Това заинтригува не само комунистите, но и трудещите се. Вестникът се превръща в своеобразна трибуна на множество идеи, мнения, съображения и предложения. А това спомага на комитета да открои основните моменти на проблема, да види трудностите и конкретните пътища за преодоляването им, да вземе правилно решение. Заедно с това нарастват самочувствието и отговорността на трудещите се, които влизат в ролята на активен субект за самоуправление.

Важна част от непосредствената политическа и организаторска работа на общинските партийни комитети са общите мероприятия — събрания, митинги, чествувания и други. Едни от тях се провеждат в центъра на селищната система, други — по отделните населени места. В тази дейност комитетите получават голяма помощ и от общоселските комитети. Разкрива се богато поле за изява на тяхното творчество при избора на формите и средствата за провеждането на тези мероприятия. За тях и за съществуването на някои трудности разказва другарят Демиров:

„За правилното и ефективно провеждане на общите мероприятия в центъра на селищната система общинският комитет изгражда комисии. Пряко ангажира партийните бюра, ръководствата на масовите организации, административните и стопанските ръководители, много общественици. Подготвяме план и сценарий. Така например през 1980 г. чествувахме 100-годишнината на Единното средно политехническо училище във Вълчи дол, а през 1981 г. — 70-годишнината от рождението на интербригадиста Съби Дичев. Всяка година през месец август провеждаме общински фолк-

Digitized by Google

лорен празник „Килиджа". В тези общи мероприятия вземат участие представителни групи от всички селища. Стремежът на общинския комитет обаче е да се организират по-малко общи мероприятия, защото това води до ангажирането на много хора от различни населени места, доста отдалечени едно от друго, до загуба на много време."

Общинските партийни комитети разполагат с богат арсенал от форми и средства за непосредствена работа с трудовите колективи и цялото население на селищните системи. Изкуството в тяхната дейност до голяма степен се определя от способността им да подбират и използват най-подходящите от тях за решаването на всеки конкретен проблем. Сполучливото определяне на формите и средствата на общинските комитети, тяхното комплексно и творческо използване е важна предпоставка за успешна и ефективна дейност, за укрепване връзките на партията с масите, за повишаване на нейната сила и боеспособност.

3. ОРГАНИЗАЦИЯТА — РЕШАВАЩО УСЛОВИЕ

Както се изтъква в Тезисите на Дванадесетия конгрес, развитието на общинските партийни комитети като пълнокръвни политически ръководители на селищните системи изисква решително да се преодолее склонността им да установяват организация, стил и методи на работа, характерни за окръжните комитети на БКП. Изграждането и утвърждаването им като качествено нови органи за непосредствена политическа и организаторска работа в новите административно-териториални единици не означава обаче, че ще трябва да създават съвършено нова организация на своята дейност, да прилагат само „чисто нови" форми, средства и подходи, да изградят нови, непознати досега в практиката на нашата партия вътрешни механизми за осъществяване на своята ръководна функция. Разбира се, нови елементи в дейността им ще има, но главното е в това, че общинските партийни комитети утвърждават и ще продължават да утвърждават ония черти на партийния стил, методи и организация, които са присъщи за тяхното място в структурата на партията и които ще им позволяват да осъществяват най-ефективно своята отговорност за повишаването на нейната ръководна роля.

Правилната, научнообоснована организация на работата на общинските партийни комитети има важно значение за издигане равнището на тяхната всестранна дейност по практическата реализация на партийната политика на територията на селищната система. Стремежът им е да се създаде такъв вътрешен ред и разпределение, който да им позволява да отделят повече време за непосредствена, за жива организаторска работа с първичните партийни организации, трудовите колективи и населението.

Секретарите, които споделиха свои съображения, са на мнение, че при новите условия в отделни моменти работата е много напрегната, но има условия дейността на първичните партийни организации да се ръководи по-умело и по-конкретно от щатните работници на комитета. Във всеки комитет се прави известно вътрешно разпределение, според което всеки секретар или сътрудник отговаря за определени партийни и масови организации. Освен пряката работа сътрудниците отговарят за тяхната цялостна дейност. Присъствуват на провежданите седмични оперативки, на закрити и открити партийни събрания, на единния политически ден, общуват с хората. Всичко това съдействува да се повишават авторитетът и влиянието на общинския комитет, да се осъществява по-близка и конкретна работа в първичните организации и трудовите колективи.

Digitized by Google

„Членовете на комитета — разказва другарят **Стойчев** — са разпределени като отговорници за отделни първични партийни организации. Тази практика, въведена при замяната на партийните членски книжки, продължава и сега. Отговорникът държи постоянна връзка с първичната организация, участвува в нейните мероприятия, оказва й конкретна помощ, подпомага и общинския комитет в стремежа му за осъществяване на по-правилно ръководство. Всеки инструктор има определена група първични партийни организации и селища, с които пряко работи. Освен това отговаря и за отделни въпроси по направления от стопанския, политическия, обществения и културния живот на общината."

Тази практика, при която се прави вътрешно **разпределение на работниците от комитетите да отговарят за определени организации**, е широко разпространена в КПСС. Прилага се и у нас. Тя може да се използва много умело, да се намират оптималните граници за намеса. Защото в противен случай има опасност помощта да се превърне в опекунство, да се сковава самодейността и инициативата на партийните организации, да се декретира дейността им отгоре.

Ограниченият по брой щатен апарат от 3—4 до 10—12 души в малките общински комитети разкри простор по-широко да се използва и разгръща **общественото начало** в организаторската работа. Чрез него значително се увеличават възможностите на общинския комитет активно и целенасочено да оказва помощ на партийните бюра и организации, да държи пряка и непосредствена връзка с трудовите колективи и отделния човек. Използват се различни форми и средства за разгръщане на общественото начало в дейността на комитетите. Ето какво е мнението на др. **Стойчев**:

„Все повече и по-успешно се внедрява общественото начало в работата на комитета. При нас са изградени три нещатни отдела — „Организационен", „Пропаганда и агитация" и „Стопански", както и методичен съвет към кабинета по партийно-организационните въпроси със съответни секции. Те участвуват в проучването и разработването на отделните проблеми, разгръщат своята дейност с активното участие на нещатния апарат. Комисията за проучване на кандидатите за членове на БКП събира допълнителни данни за произхода, моралните и политическите качества на всеки един от тях и излиза с мнения пред бюрото на комитета при тяхното утвърждаване. Нещатните сътрудници и активът участвуват в проверки по работата на първичните партийни организации и трудовите колективи и предлагат мерки за по-нататъшно подобряване на дейността им."

Общинският партиен комитет в гр. Мичурин, след като е анализирал работата си в светлината на новите изисквания, е приел „Основни насоки за усъвършенствуване работата на общинския партиен комитет", по които работи сега. Др. **Проданов** сподели какви са структурата и организацията на помощните органи на комитета:

„Ние преразгледахме броя и състава на помощните органи и ги сведохме до четири: съвет за съдействие по внедряването на научно-техническите постижения и челния опит; съвет за изучаване и внедряване в практиката на икономическия подход и новия икономически механизъм; комисия по идеологическата работа; комисия по партийно-организационната работа. Основният състав на тези помощни органи е от членове на общинския комитет. Досегашният опит в нашата работа показва, че тези органи се превръщат в постояннодействуващи органи на общинската партийна организация."

Използването на нещатните сътрудници е утвърдена практика в нашата партия като своеобразна форма на разширяване на вътрешнопартийната демокрация. Но сега ролята и отговорността на общинските партийни комитети като организатори на работата по осъществяване целите и задачите на партийната политика в селищните системи, тяхната близост с непосредствените изпълнителски звена — първичните пар-

Digitized by Google

тийни организации, трудовите колективи и населението, им позволяват да разгръщат общественото начало в партийната работа, да го издигат на ново, по-високо ниво. За тази цел общинските комитети привличат по-широк доброволен актив, по-добре използват ума, творческите и организаторските способности на отделните комунисти. Конкретната работа в помощ на комитета се превръща във въпрос на дълг и чест на всеки партиен член, в морален стимул за висока обществена активност.

Утвърждаването на общинските партийни комитети като органи за непосредствена политическа и организаторска дейност сред населението в селищните системи обуславя и **някои особености в техния стил и методи на работа.** Открояват се чертите на оперативност, деловитост, комплексност, самоинициативност, маневреност и бързо концентриране на силите в решаващите участъци. Стремежът на комитетите е тези положителни черти от стила да не се съпровождат с опростителство, схематизъм и механично „пренасяне" на задачите, а както поръча Дванадесетият конгрес „...политическата и организаторска дейност да се изграждат на основата на непрекъснато растящото умение, компетентност и творчество, на всички партийни органи и организации"[1]. Ето какво мисли по този въпрос др. **Ганчев:**

„Положителен момент в стила и методите на работа на общинския партиен комитет е деловата и творческа атмосфера за пълна изява на мненията и предложенията, колективността, развитието на критиката и самокритиката. Стремим се към по-добра предварителна подготовка на заседанията на бюрото, за да бъдат стегнати, кратки и делови. Решенията да се формулират ясно, да бъдат малко на брой, но конкретни и точно адресирани. Благодарение на това създаваме обстановка, в която най-пълно се проявяват самостоятелност, самоинициативност и отговорност на комитета при решаване специфичните задачи на общината."

Подобно е и мнението на др. **Демиров:**

„В стила и методите на общинския партиен комитет се утвърждават редица важни моменти като плановостта, вземането на обосновани решения, партийния контрол, разграничаване на функциите, демократическия централизъм, партийната информация и др. Сега значително е разширено участието на комунистите в решаването на проблемите не само на територията, на която те живеят и работят, а и на цялата селищна система. Партийният комитет отделя повече внимание на научността в своята работа, за изучаването и прилагането на челния опит. Особено полезни мероприятия в това отношение са проведените прегледи в АПК по културата на земеделието и по масово-политическата работа на първичните организации. Тази инициатива от две години прераства в провеждането на окръжни прегледи."

Важна част от вътрешната организация на работата на общинските партийни комитети е изградената **система за работа с писмата, жалбите и предложенията на комунистите и всички трудещи се.** Тук става дума както за работата с тях в самия комитет, така и за помощта и контрола, които се оказват на първичните партийни организации от държавните, стопанските и обществените органи и организации. Каква е дейността на комитета, чийто секретар е др. **Стойчев:**

„Сериозно внимание отделяме на работата с писмата, жалбите, предложенията и критичните бележки. В това отношение в комитета нямаме проблеми, особено що се отнася до контрола и отчета на постъпилите сигнали. Имаме обаче все още да работим за тяхното решаване качествено и в срок, съобразно изискванията на закона за жалбите. Това предимно се отнася за онези от тях, които засягат другите органи и организации, от които получаваме, макар и рядко, незадоволителен отговор. Това налага допълнително да проучваме повдигнатия въпрос и да удължаваме срока на отговора. Преди няколко години в много първични партийни организации не съществуваше никакъв документ за начина и формата на контрол и отчет на препоръките, предложенията и сигналите. Сега са взети мерки за бързо и принципно решаване на възникналите въпроси и предложения. Те се водят на отчет в специални тетрадки-дневници и се следи за тяхното навременно изпълнение. Но все още работата в това отношение страда от сериозни недостатъци. Показател

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, с. 116.

Digitized by Google

за това са твърде многото дела, които се водят в районния съд за съвсем дребни неща. Наскоро този въпрос с голяма загриженост беше поставен пред общинския актив."

А ето какво споделя др. **Русев:**

„Имаме изградена добра система за работата с критичните бележки и предложенията. Особено внимание обръщаме на тези от партийните събрания и събранията на трудовите колективи и населението. Те се картотекират в комитета и се разпределят по субектите на управление, за които се отнасят. Периодично за тяхното изпълнение първите ръководители се отчитат в бюрото. Това спомага за бързото им и ефикасно решаване. Например от 180 въпроса на миналогодишните отчетно-изборни събрания в първичните партийни организации са решени 119, в процес на решаване са 39, а 22 предложения, предимно дългосрочни и изискващи много време и средства, няма да бъдат решени на сегашния етап. Държим отговорите на критичните бележки и предложения да се съобщават от първите ръководители или техните преки заместници на събрания на първичните организации или колективите."

Работата с писмата, критичните бележки и предложенията на комунистите и трудещите се е била винаги важен инструмент в ръководната дейност на партийните органи. Тя е израз на вътрешнопартийната и социалистическата демокрация. Усъвършенстването на работата на общинските партийни комитети с писмата, жалбите и предложенията свидетелствува не само за техните близки, непосредствени връзки с партийните организации, трудовите колективи и населението, а е и надежден критерий за тяхното израстване и утвърждаване като пълновластни политически ръководители в селищните системи. И затова е разбираема болката и тревогата на първите секретари, когато споделят за бавното и не винаги качествено решаване от някои вишестоящи органи и ведомства на поставените им въпроси от селищните системи. Ето какво казва за това др. **Проданов:**

„Общинските комитети стоят най-близо до първичните партийни организации, до трудовите колективи, до хората. Редица въпроси, които се поставят, изискват компетентно разясняване, отговор или своевременно решаване. Не са малко случаите, когато партийните работници не са информирани за тях, поставят ги на вишестоящите партийни, държавни и стопански органи, но не получават своевременен и точен отговор. Не е станало практика тези органи да изпращат свои авторитетни представители за среща с хората, за даване на отговор на своевременно решен проблем. В много случаи те не уважават и сигналите, които ние изпращаме, както и информациите за резултатите от някои недобре подготвени действия, решения и разпоредби."

Аналогично е и мнението на др. **Ганчев:**

„Като недостатък бихме могли да добавим, че социалните органи бавно реагират на критичните бележки и предложения, отправени към тях. За пример бихме могли да посочим предложенията за създаване и разширяване на базата за култура, промишлената и търговската база, базата за услуги и др., които все още не се решават задоволително. А това са фактори и условия, които съдействуват за пресичане на миграцията, чиито тенденции не намаляват особено сред младите хора."

В процеса на израстването на общинските партийни комитети като качествено нови органи за непосредствена политическа и организаторска работа сред населението на селищните системи се утвърдиха и ще продължават да се утвърждават редица характерни черти на тяхната организация, стил и методи на работа. В това направление обаче има още нерешени въпроси, недостатъци и проблеми, които скованат тяхната ежедневна работа с първичните организации и непосредствено с трудовите хора в системата. Ако се опитаме да определим главните трудности, ще надделее мнението, че това са увеличаващият се книжен поток и прекаленото регламентиране. В тази връзка другарят Василев предложи да се ограничат условията и факторите, които водят до увеличаване на книжнината в комитета. Това ще доведе до засилването на организаторската функция на общинския

Digitized by Google

комитет и неговия апарат. Целесъобразно е в годишен разрез на планова основа да се определя качеството и видът на информацията, която вишестоящите партийни органи ще изискват от общинския комитет. В тази връзка той счита за правилно в национален мащаб да се унифицират показателите, по които ще се събира информация от различните органи, за да може те да я използват рационално и взаимно. Благоприятно ще се отрази върху дейността на комитетите стремежът на вишестоящите партийни органи да ограничават и намаляват регламентираните решения и задачи. При това положение ще се засили самодейността, инициативността на общинския партиен комитет и първичните организации. Те ще бъдат още по-високи, ако се предоставят по-големи права на комитетите сами да решават какви форми, методи и средства ще използват в своята политическа и организаторска работа.

●

Дейността на посочените общински партийни комитети съответствува на главните задачи и насоки на обществения живот. Растат у тях усилията за издигане равнището на вътрешнопартийния живот, за овладяване на процесите, които протичат в селищните системи, повишава се умението да прилагат политическия подход, да сплотяват и ръководят трудовите колективи, да укрепват връзките на партията с народа.

Общо е становището, че те ще се утвърждават като качествено нови органи за политическо ръководство, ако издигнат на научна висота своята ръководна роля в цялостния живот на селищните системи, във всяко звено на тяхната социална и политическа структура. Ако овладяват и ефективно прилагат изкуството творчески да конкретизират основните стратегически насоки на партийната политика съобразно мястото и особеностите на селищните системи. Ако своевременно откриват и решават в рамките на своите компетенции и възможности назряващите проблеми.

Главна насока в дейността им, както беше подчертано в Тезисите на Дванадесетия конгрес, е непосредствената работа с комунистите и сред цялото население. Да усъвършенствуват своята дейност по месторабота и местоживеене. Още повече да усилват политическото ръководство над местните органи на държавната власт, над обществените и стопанските организации.

Съгласно новия икономически механизъм от началото на тази година се поставят на стопанска сметка и на самоиздръжка всички селищни системи. Това по своята същност е принципно нов момент в досегашната работа по управлението на социалните и икономическите процеси в териториален разрез. В тази връзка пред общинските комитети ще изникнат много сложни и отговорни задачи. Повече усилия ще се отделят за овладяване и разясняване на основните положения от механизма в трудовите колективи, сред цялото население. Тяхната роля за овладяване философията на новия икономически подход и неговия усъвършенствуван икономически механизъм бързо нарасна. А заедно с това те са призвани да разгърнат високоефективна работа за цялостно изпълнение на партийната и държавната политика в селищната система, като обогатят своя стил, подходи и методи на работа, като усилват своята реална способност да организират и оглавяват творческата инициатива на комунистите и на всички трудещи се.

Стефка АНГЕЛОВА
Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

НЕЗАВЪРШЕН ДИАЛОГ

Просторен и добре подреден, кабинетът на първия секретар на общинския партиен комитет в Малко Търново е място, гъмжащо от хора. Винаги, освен в първите часове на утрото или късно вечер, когато Илия Петков е сам.

Нахълтвам твърде рано (макар и не с намерение да пиша репортаж с предварително съчинено заглавие „Между шест и осем"), амбицирана да разкрия времето на оня активен вътрешен диалог, в който секретарят отново и отново отмерва собственото си съдържание, подлагайки на спокойна и щателна оценка позицията си от снощното събрание, но малко се стъписвам. Петков разглежда... някаква тракийска плоча, неголяма, на която е изобразена мастилница с перо. Цялата нагласа за стойностно категоризиране на личностните качества на първия секретар рухва, въпросът за самодисциплината: „Смятате ли, че в самия себе си човек влиза въоръжен до зъби", остава незададен и аз също се пришивам към плочата. Човекът схваща любопитството ми и изважда от различните стенни шкафове други експонати. Разказва ми за програмата „Странджа—Сакар", за археолозите, работещи в тези околности под ръководството на професор Фол, за намерението на местната общественост да открие в недалечно бъдеще градски музей и за своята гордост — да занесе в музея своите „открития" — септемврийски и преображенски куршуми, тракийски надгробни знаци, открити някога, на младини, в землището на Граматиково, където Петков е роден и чиито околности е кръстосвал, търсейки неизвестното. Археолог или геолог, той може би се е колебал. Колко неизградени светове човек носи в себе си, за да бъде погълнат от един. И да остане в него завинаги.

Но за Петков светът на секретаря не е професия:

— Винаги съм се смятал човек, посочен от хората. Те са ме избрали, те могат да ме сменят. Когато поискат. Не непременно на конференция...

Но не го сменят. И именно на конференция го избират вече 25 години. Отначало за първи секретар на околийския комитет на партията, после на градския, после на общинския. Менят се структурите, секретарят остава. А преди да стане партиен секретар, той е секретар на РМС в паралелката в гимназията, в селската организация в Граматиково, после в околийския комитет на СНМ. Все секретар. Излиза, че е професия...

— Не е професия — възразява Петков, — може би тъждество на позиция и поведение. Нещо много трудно.

— Или пък: не индивидуален жребий, а социална функция...

— Триединство на убеденост, търпение и усет към новото...

— Много общо. Нека определим секретаря като човек без пиедестална стойност...

Тази понятийна пъстрота нямаше да ни доведе до нещо определено, затова без бавене се върнах към едни ненаписани вече въпроси, които трябваше да получат отговори. Пред мен седеше един неканонизиран човек, възпитаник на някогашната Висша партийна школа, после с отличие семестриално завършил право, но недипломиран юрист, син на учител по рисуване, художник по призвание, който не е достигнал дверите на Академията за изобразителни изкуства. Човек, изграждал кооперативи и пътища, овцеферми и театър и който не се е уморил да изгражда себе си. Човек търсил далечни простори и непрестанно тър-

Digitized by Google

сещ себе си, защото при отсъствието на душевна инертност „винаги можеш да се върнеш към себе си, ако по някаква причина си се отдалечил“.

— Винаги ли сте искрен към себе си? — питам.

— Искреността, това е твърде общо. Човек може и съвсем искрено да се заблуждава. А когато не работиш еднолично, когато отговаряш за мнозина, това заблуждение може да струва много. Инак това качество ценя, възпитавам го у себе си, но не го идеализирам.

— Казват, че сте безкомпромисен, че именно затова ви избират тук толкова години.

— Безкомпромисен? Трудно е да се каже. Но аз обичам честно да служа на хората. Да им казвам мнението си, без да моделирам онзи отговор, който непременно ще ги удовлетвори. Напротив. Мога дори да сгъстя боите в интерес на истината, на реалното положение на нещата, за да няма измамени. Критикувам и не се амбицирам, когато ме критикуват, когато и спрямо мен сгъстяват боите. Това е очакван от мен резонанс. Срещам го подготвен.

— Обичате ли да се самокритикувате?

— Самокритиката не е самоунищожение, както мислят някои. Напротив. Именно самокритиката изключва самоунищожението. Така че как да не си даваме сметка за слабостите си? Как бихме допуснали такава слепота?

Всичко това за мен не звучеше декларативно, колкото директно да бе казано. Всичко това и нещо повече за Илия Петков бях го чула в окръжния комитет на партията в Бургас. Бях се убедила в истинността му и в деня преди разговора със секретаря, когато в новия читалищен салон на градчето се състоя среща на трудещите се с бюрото на общинския партиен комитет.

За срещата искам да разкажа не само защото е традиция в работата на комитета, а и защото тя бе едно потвърждение на същността на онова изискване, което Дванадесетият партиен конгрес предяви към кадрите — повишаване на личната им отговорност за информиране на трудещите се, за изучаване на общественото мнение.

Президиум всъщност нямаше. Имаше асиметрично подредени на сцената малки маси, застлани с ярки покривки. Микрофоните и вазите с цветя допълваха подредбата. Започвам с подробностите, за да кажа след това, че зад цветята се виждаха съсредоточени, дори напрегнати лица; ръце, които прелистваха справки и бележници. Магнетофоните бяха готови за включване. Залата бе нажежена до бяло. Заедно с бюрото на общинския комитет на сцената бяха всички първи ръководители на ведомства и учреждения в града — директори, председатели, секретари. Хората бяха задавали в продължение на три месеца своите въпроси устно и писмено (обявена по радиоуредбата, тази среща бе оповестявана допълнително в трудовите колективи и в партийните организации). Бе осигурен най-широк демократизъм. Запитванията, предложенията и сигналите можеха да бъдат от всякакъв род, отнасящи се до всички инстанции. Пускани писмено в кутиите или изказвани на предварителни събрания, те не свършваха дотук. Сега, на самата вечер, можеха да изникнат нови и нови въпроси. Предварително систематизираните и отправени по предназначение бележки сега трябваше да се допълнят, разговорът да стане непосредствен. Да се посочат недостатъците в управлението на строителството, транспорта, търговията, обслужването, здравеопазването, учебното дело; в работата на Комсомола, на партийния комитет, на съвета... Многоаспектността на темите бе довела до голяма предварителна работа за селекциониране на информацията и за отправянето ѝ по предназначение. До сумиране на предложенията и идеите,

Digitized by Google

Идеше моментът на съпреживяването на всичко това, на прекия разговор на бюрото с хората.

Такива неща стават на много места, те са отдавнашна практика и не бих ги разказвала, ако тук не впечатляваше голямата предварителна подготовка на тази среща.

Въпреки многобройността им (само в кутията пред комитета всекидневно се събират купища писма) нито един въпрос не бе оставен без отговор. На едни от хората е отговорено лично, на други са написани писма, повтарящите се запитвания и предложения са обобщени. Бюрото е разгледало на заседание възловите проблеми, ангажиращи общественото мнение, възложило е задачи със срокови отговорници, отправило е специална работна група, оглавявана от първия секретар на общинския комитет, за поставяне на определени проблеми в централни ведомства и в министерства, както и пред ръководства от окръжен мащаб. В случая не се е процедирало само с писма, а с лични срещи с министри и с генерални директори по повод на конкретните запитвания. На заключителната среща в най-големия градски салон след отговорите на директорите на горското стопанство и мините, на училището и районната потребителна кооперация, на председателя на съвета и секретаря на комсомолския комитет първият секретар на общинския партиен комитет направи отчет за работата на работната група, отнесла проблемите към вишестоящи инстанции. Докладът бе конкретен, той отчиташе исканията, предложеното, очакваното и мястото на населението на Малко Търново в решаването на собствените му проблеми. Отчетливо, ясно, с отговорници и срокове. Последваха много още въпроси: живи и вълнуващи, плахи и смели, кратки и обстоятелствени, и хората си тръгнаха окрилени. Не пиша това, защото така обикновено завършват протоколите, а защото то бе действително.

Какво още не искам да отмина? Първият секретар на комитета ръководеше срещата. Той не даваше просто думата, не изслушваше само. Реагираше спокойно и отмерено, разпалено и остро. Според случая. Едно бе неизменно — компетентността. Точността на отговора.

Някой спомена, че положителните примери в работата по хигиенизирането не са стимулирани. Той бързо отговори, че през 1981 година 250 дома са обявени за образцови. Някой се изказа, че въпросът с пътищата не стои чак толкова зле. Секретарят попита къде е пътят за Сливарово. Няма го, а там живеят стари хора. Споменато бе, че с инвентара на горското стопанство всичко е наред, секретарят бе осведомен, че някои хора работят пред дворовете си с обществени дърворезачки, и възрази.

Присъствуващите питаха и питаха: кога ще бъде завършена улица „Ралица", готов ли е проектът за спортен комплекс, главният водопровод кога ще се прокара, състоянието на електрическата мрежа ще се подобри ли, кой ще направи така, че домсъветите във ведомствените жилища да са загрижени за всичко наоколо си, както тези в частните жилищни кооперации... Едни искаха плувен басейн, други — детски люлки...

Рано сутринта след събранието първият секретар бе подредил новите въпроси и ги бе прибавил към предварително зададените.

— Някои смятат, че работата по срещата е приключила, но тя започва оттук нататък — каза той. — И особено щателен ще бъде контролът по изпълнението на задачите, защото когато нещата се отнасят до човешки искания, малки и големи въпроси няма. Всичко е важно, нищо не може да се пропусне или отмине. Бюрото се ангажира като цяло. Сега задачите по срокове са поставени в отделни папки. Всичко е групирано освен по теми и по месеци. Знае се кое кога ще

Digitized by Google

приключи според нашите обещания. Всъщност по същия начин процедираме и с останалите наши решения — системен контрол.

Интересувам се от практическите възможности на комитета да упражнява ефикасен контрол за изпълнение на многопосочните и сложни задачи, които се решават на територията на общината и секретарят разказва подробно. Щатният апарат, естествено, е недостатъчен. Това е само един оперативен щаб. Активно са ангажирани всички членове на общинския комитет, обхванати в работни групи по направления. Много добре е съчетана компетентността на отделните хора с обществената им заетост. Съществуват няколко работни групи, които стопроцентово обхващат членовете на комитета: партийно ръководство на проблемите на икономиката; социална политика; по въпросите на идеологическата работа; по партийно-организационните въпроси. Освен че оказват помощ и контрол, работните групи проучват и разработват проектите за решения в няколко варианта, внасят ги в бюрото, активно участвуват в защищаването и обсъждането им на заседания на комитета, след това в разясняването и в реализацията на взетите решения. Особено полезно е участието на членовете на комитета в осъществяването на комплексни проверки в различните партийни организации в общината. Проверките обикновено са твърде обстойни, непосредствено помагат за изменение на работата в положителна насока. Работните групи се ръководят обикновено от първия секретар на комитета.

— Проверяваме другите — казва Петков, — а всъщност проверяваме и своята способност да ръководим, съпоставяме предварителните си представи с реалното положение на нещата в отделно село или ферма, в промишлено предприятие или в училище. Там се срещаме не само с бюрата, а често — с първичните организации, с отделни партийни групи, с колективите. Това е форма на жива връзка с хората, източник на богата информация за нас.

Към общинския комитет съществува на обществени начала и съвет на директорите. Той пряко подпомага подготовката на информации, доклади и решения по проблемите на изпълнението на плановете за социално-икономическо и културно развитие в различните колективи на селищната система, способствува правилно да се прилагат икономическият подход и новият икономически механизъм, както и постиженията на научно-техническия прогрес. Една от неговите главни задачи е съдействие за разпространението на челния опит, за усъвършенствуване социалистическата организация на труда.

Друг помощен орган, изграден на обществени начала и спомагащ да се усъвършенствува ефективността в работата на общинския комитет, е методическият съвет към партийния комитет, включващ няколко отдела. Неговата роля за внедряването на положителен опит в дейността на партийните организации е подчертано съществена.

— Усъвършенствуването на стила и метода на работа на комитета — твърди Илия Петков — ние пряко свързваме с укрепването на авторитета, с разширяването на влиянието на партийните организации в колективите, с изучаването и формирането на общественото мнение, за което вече стана дума. Само с наличието на помощни органи, с ангажирането на всички членове на комитета ние ще съумеем да изпълним изискването на Дванадесетия конгрес решаването на въпросите на града, селата, колективите да не е работа само на ръководствата. Да се допитваме какво мислят хората — това е нашият стремеж, за да могат все повече трудещи се да участвуват в решаването на проблемите в управлението на производството, на обществото.

— Или, както е казано в доклада на конгреса, да се търси бо-

Digitized by Google

гата система от форми и методи, включително местни референдуми по важни въпроси на селищните системи.

— Именно. Чрез изучаването на общественото мнение, чрез вслушване в критичните бележки на трудещите се, чрез вникване в исканията им ние ще развиваме едно от направленията на социалистическия демократизъм. В това отношение имаме традиции, които сега обогатяваме, поставяме на нова висота.

— Другарю Петков, всичко това само като стил на бюрото и на комитета ли го виждате, или като по-широка практика на обществените органи и организации?

— Разбира се, като повсеместна грижа. Всяко от ръководствата ще приеме конкретни решения за засилване на отговорността си в тази насока.

— Ръководните органи периодически се отчитат за своята дейност пред колективите и населението, но може би качеството на тази дейност не винаги е било удовлетворително. Вероятно сега вашите усилия ще са по-целенасочени.

— Вече проведохме пленум за политическата работа в кметствата и изслушахме отчетите на кметовете от селата Граматиково и Звездец: Иванов и Мавродиев. Ние се интересувахме не само колко пъти се отчитат те пред своите избиратели, а как работят по предложенията, молбите, исканията на хората, как осъществяват на практика социалистическа справедливост. Тоест ние проникваме в качеството на диалога с хората, нещо, което е съществено и се отнася до работата на всички кадри.

— Вашето следконгресно настъпление срещу формализма в работата до кои страни на дейността на комитета още се отнася?

— Много често на събрания и на заседания чуваме: „в духа на доклада", „в светлината на решенията", а зад тези фрази се крият общи думи. От казаното по-нататък понякога не се долавя нито дух, нито светлина. Търсим максимум конкретност и яснота, но в тази насока не винаги успяваме. И това не е само на равнището община. Инертността понякога не ни позволява да видим същината на нещата, да се замислим над тях. На окръжно мероприятие веднъж бях критикуван, че не се грижа за подмладяването на партийната организация в едно от селата на нашата система. А в това село комсомолска организация няма, следователно няма резерв. Селото е съвсем малко и само стари хора живеят там. Разбира се, на мен ми е много болно за това, че някои от селата стареят. Ние плачем, когато умира човек, а не плачем, когато умира село. Но нещата следваше да се разглеждат именно така, на по-сериозна основа. Воюваме ли ние достатъчно, за да се развиват дейности, които ще поемат женската работна ръка например. Един проблем за нашата селищна система. Ще взема само един пример. Мрамори за сувенири ние изпращаме чак в Берковица. А нима тази суровина не би могла да се преработва тук? Убеждаваме продължително съответните инстанции, занимаваме ги устно и писмено, резултати няма. Бавно си пробиват път понякога очевидни неща. Далеч съм от мисълта, че лесно могат да станат. Всичко изисква планиране, подготовка, средства. Но преди това е необходимо разбиране. Примерно за изграждането на болница в нашия град воювахме десет години.

— Може би нещата често опират до аргументиране на искането, до събирането на пълна информация по дадения въпрос. Не говоря за необходимостта от една болница, да речем, а за по-неочевидни неща. Да се върнем към срещата на бюрото с гражданите. По някои въпроси изобилствува второстепенна информация, а по други — отсъствува основна и необходима. Общо взето един общински комитет

Digitized by Google

е залят от потоци информация, но струва ми се, че понякога именно балансът е нарушен. И точно което ви трябва, отсъствува. То ви бави, губи ви времето.

— Така е.

— Имам предвид факта, че понякога информацията не съответствува на обективните изменения, че тя е закъсняла, неоперативна, а ние още воюваме в нейна полза. Или пък е едностранчива, липсва ни комплексност, отражение на всички страни на третираното явление.

— Да. Стремим се да съблюдаваме всички тези неща. Нашият комитет се слави с добри възможности в тази насока, но това губи голяма част от времето на оперативните работници. Защото, ако в окръжния център информацията се обработва машинно, тук всичко се събира щателно, със по със. Това ни помага, но ни и пречи. Защото не всичко, което се иска, е необходимо. Обемът на събираната информация понякога превишава физическите възможности на малкото щатни хора в комитета, а това е работа, с която не винаги успяваме да ангажираме външни сътрудници. Но да се върнем към измеренията на формализма. Питат ме често, защо няма към комитета комисия за приемане на нови членове в партията. Защо? В малкия град всички достатъчно добре се познават. На излишни форми не робуваме. Търсим рационалното.

— Вече стана дума за претовареността на комитетските работници. Интересувам се какво се прави за ефективното използване на работното време. Разбира се, тук съществена роля играят такива фактори като квалификацията, опита, ерудицията на отделните хора, умението им да работят с партийните бюра и организации, степента, до която ги познават, и пр. Но кои са вашите критерии в тази насока?

— Изисквам да не се дублират дейностите, да няма паралелни ходове. Не контролирам пряко бюджета на времето на отделните работници, но се интересувам живо от измененията, настъпващи там, където някой от нас е бивал. Държа на осведомеността за действителното положение на нещата в партийните организации, за контакти с широк кръг хора, не само със секретарите и с бюрата. Добрата организация на работата на целия комитет, ангажираността на всички негови членове, комплексните проверки, за които разказах, всичко това позволява на оперативните работници от комитета да имат широка опора. Заслужава внимание друг момент. Когато подготвяме пленум, по-малко хора работят върху доклада и при това — по-малко време, а върху решението — обратното. Акцентът е там, върху предстоящото. Извършеното по-лесно се анализира и осмисля.

— Като прегледа човек протоколите от вашите заседания, констатира, че бюрото на общинския комитет твърде често се занимава с конкретни случаи, с конкретни личности, взема пряко адресирани решения. Има ли случаи да са наказвани ръководители и това да не е станало достояние на съответните колективи? Някои наказани са съгласни в бюрото всичко да им се каже, но това да не стига до колектива, защото ще се „урони" авторитетът им. Как е при вас?

— Принципиалността винаги повишава авторитета. Особено на бюрото, взело дадено решение и имащо доблест да го защити. Що се отнася до наказания, за това винаги ще се узнае в колектива, особено в град като нашия. Ние информираме обстойно хората, казвайки причините за едно или за друго решение.

— Преди издигането на даден ръководител допитвате ли се до първичните организации, до колективите? Издигате ли отговорността на партийните организации за решаването на кадровите въпроси?

Digitized by Google

— Даваме гласност при издигането на отговорна работа. Търсим мнението на комунистите и безпартийните. Особено ако даденият човек се издига на самостоятелна работа. Търсим възможната най-обективна оценка на издигания на нова работа. И то е логично: интересите на партията, на държавата и на трудещите се са единни. Наскоро при издигането на един млад човек колективът препоръча: да използва правата си в пълна мяра, но да помни за отговорността.

— Какво бихте казали върху тезата: демократизмът разширява инициативата на масите?

— Споделям я.

— Бихте ли разказали накрая един любопитен случай от вашата дългогодишна секретарска практика?

— Не точно от секретарската, но от житейската практика. Получих преди време писмо от Централния комитет на Комсомола. С най-вежливи думи съответният отдел се обръщаше към мен с молба да ида да си получа заплатата за някакви месеци от 1945 година. Изненадах се и се смутих. После отговорих внимателно на младежите, че благодаря и че се отказвам. И се замислих: Някога безкористно изминавахме километри пеш. Не изпадам в умиление, не искам да се върнат младите сега към онези години, но искам едно: да не обясняваме понякога нещата само със следреволюционен ентусиазъм. Да сме реалисти. Да отхвърляме нравственото безразличие, търсейки нравствената доминанта. Да ценим безкористността. Да я възпитаваме. Да я отглеждаме наред с всичките наши добродетели. Тук не става дума вече за заплати. Времената са други. Но наред с материалните придобивки да не губим някои от истински ценностните неща. А това зависи от нас. От всекиго от нас поотделно.

Мила ИЛИЕВА

ФОРМИРАНЕ НА НОВ, ПОЛОЖИТЕЛЕН ОПИТ

Благоевградската окръжна партийна организация винаги е имала последователна линия в областта на изкуството и културата. Утвърждаването на естетически критерии да се твори и изменя обществената действителност по законите на красотата се превръща в непосредствена практическа задача за формирането и изграждането на социалистическата личност, за развитието и обогатяването на нейните творчески възможности. През последните години се създават условия, които способствуват за бързото, възходящо развитие на културния живот, за пълноценното разгръщане на творческите заложби на населението и младежта.

В съответствие с плана на отдел „Организационен" на Централния комитет на БКП в Благоевградски окръг до края на 1982 година ще се формира положителен опит за работата на партийните комитети и първичните партийни организации в областта на културната политика на партията сред населението и младежта. В тази връзка бюрото на окръжния комитет на БКП прие специален план за фор-

Digitized by Google

мирането на положителния опит. В него са записани следните задачи: да се усъвършенствува партийното ръководство от страна на окръжния, общинските, заводските, учрежденските и общоселските комитети на партията и първичните партийни организации в провеждането културната политика на партията; да се разширят връзките и взаимодействието между културните институти и обществените органи и организации, за да се обогати културната дейност при местните условия и потребностите на населението и младежта; да се разгърне широко движение за усвояването от трудещите се на културните ценности на социализма, за тяхното многостранно развитие.

В плана са конкретизирани задълженията на отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на партията, на бюрата на общинските комитети на БКП, на кадрите, от които зависи формирането на положителния опит. Целенасочено в общинските партийни организации ще се изведе опит по специфични проблеми. В Благоевград например — за разширяване връзките на културните институти с трудовите колективи и за повишаване реалния принос на културните дейци в организирането и осъществяването на културния живот в предприятията; в Банско — за повишаване ролята на културата в естетическото, класово-партийното и патриотичното възпитание на населението; в Гърменската общинска партийна организация — за повишаване ролята на културата в ускоряване възродителния процес сред населението и младежта.

Кабинетът по партийно-организационната работа подготви съответна методика за изпълнението на приетия план. Тя насочи партийните комитети и организации към съдържанието, формите, методите и последователността на работата по формирането на положителния опит. По този начин цялостната организационно-методическа и теоретико-практическа работа на всеки етап от формирането на опита се построява при определени изисквания.

Как се решават тези задачи от гледна точка на партийно-организаторската практика?

Окръжният комитет на БКП пристъпи към задълбочена и всестранна подготовка, която минава през всички звена в системата на окръжната партийна организация. Творческият подход намира израз в изграждането на работна група, в чийто състав са включени отговорни партийни и държавни ръководители, висококвалифицирани специалисти от културните институти. На основата на пълен анализ те правят комплексна оценка за партийното ръководство и дейността на културните институти. Имат и конкретни задължения да разработят критерии, по които да се оценява работата на партийните комитети и първичните организации по извеждането на положителния опит. Разговорът в окръжната партийна организация ще подложи на критичен анализ и преценка политическата отговорност и творческата активност на кадрите в партийните комитети и в културните институти за реализиране на задачите, които произтичат от Дванадесетия конгрес на БКП в областта на културната дейност.

С какво приложената методика обогатява работата на партийното ръководство и дейността на културните институти? Най-ценното е, че са подбрани форми и средства, които водят до активното участие на всички партийни комитети и първични партийни организации във формирането на положителния опит.

В началния етап вниманието на кадрите и комунистите е съсредоточено широко да изучават и осмислят същността и основните изисквания на проблемите за естетическото възпитание на населението и младежта. По този начин се обогатяват виждания, представите

Digitized by Google

и намеренията по въпросите, които са свързани с формирането на положителния опит.

Първостепенна грижа на окръжния комитет на БКП бе от висококвалифицирани дейци да се разяснят актуалните проблеми на културната политика и обективната потребност от естетическо възпитание на трудещите се.

Специално внимание се отделя на дейността на кадрите, които ще работят по формирането и извеждането на положителния опит. Те се запознават с комплексната оценка на окръжния и общинските комитети на БКП за партийното ръководство и дейността на културните институти в окръга, с методическото указание за работата по формирането на опита, с проблемите, по които ще се създава опит в отделните комитети и организации.

След обучението в окръжния център работата се пренесе в общинските партийни комитети и организации.

Общинските комитети на БКП провеждат курсове с партийния, държавния, стопанския и другия обществен актив по основната тема на обучение „Естетическото възпитание и задачите на кадрите и комунистите за неговото превръщане във всенародно движение". В звената на партийната просвета и чрез други допълнително организирани форми на обучение комунистите изслушаха беседи, доклади, научни разработки по проблема и др.

През втория етап усилията бяха съсредоточени върху усъвършенстване **стила и методите** на работа на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети и първичните партийни организации. Съществен момент тук бе изготвянето на критичния комплексен самоанализ на партийното ръководство за осъществяване на културната политика на партията. Приети бяха подробни програми за извеждане на положителния опит. В деня на партийния секретар, на срещи и съвещания с отговорниците на партийните групи се организират разговори и обмяна на опит.

В първичната партийна организация работата по формирането и извеждането на опита започна също с критичен анализ и оценка на културния живот в трудовия колектив, със съответни изводи и препоръки. Те се отнасят до: културните потребности и интереси на хората от целия колектив; състоянието и перспективите в развитието на базата за културната дейност, кадровия потенциал и възможностите за неговата творческа реализация; взаимодействието между стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство.

Втората задача на първичната партийна организация във връзка с формирането и извеждането на положителния опит **е да определи основното направление на културната дейност** на колектива за реализиране задачите на естетическото възпитание. Тук има следните постоянни изисквания: естетизиране условията на труд и целия производствен процес; естетизиране на вътрешноколективните взаимоотношения за създаването на най-подходящ социално-психически климат; естетизиране бита и отдиха на трудещите се; осъществяване връзката между създателите на красивото и прекрасното и потребителите на красотата.

На партийни събрания и в партийните групи се обсъждат практическите форми и средства на работата, възлагат се конкретни партийни поръчения.

Третият етап ще завърши второто полугодие на 1982 година.

Под непосредственото ръководство на окръжния комитет на БКП партийните комитети и кадрите в културните институти разгръщат последователна, целенасочена и творческа дейност за прилагане на ефективни форми и методи на работа по формирането на положител-

Digitized by Google

ния опит в общинските, заводските комитети на партията и в първичните партийни организации. Периодически ще се прави анализ на работата и ще се предприемат допълнителни мерки за подобряване на същата. Извършват се прегледи, наблюдения и други начини на научната организация и партийно ръководство по извеждането на опита. Въвежда се текущ поток от информация, която да служи за гласност и популяризиране на положителното в работата и вземане на мерки за преодоляването на възникналите трудности пред партийните органи и организации.

Четвъртият етап ще бъде през първото полугодие на 1983 година. Тогава обобщаването на положителния опит ще се извърши по следния начин: анализ и оценка на резултатите, при изготвянето на които се прилагат форми, методи и средства, които са присъщи както на партийно-организационната практика, така и на научната дейност. Ще се провеждат обсъждания на резултатите за разкриването на формите на работа и оценка за постигането на предварително определените цели. Ще се правят изводи за същността на новия опит в дейността на всички партийни органи и организации. Ще се определят насоките за бъдещата работа по утвърждаването и обогатяването на положителния опит.

Център за обобщаването на информацията за положителния опит ще бъде работната група, утвърдена от бюрото на окръжния комитет на БКП. Докладът за резултатите по формирането на опита ще се обсъди и утвърди в бюрото на окръжния комитет на партията.

На партийните, държавните, стопанските, обществените органи и институти е възложено да подемат разгърнати инициативи за стимулиране активността и творчеството във формирането на положителния опит съобразно с особеностите на своята дейност.

Кабинетът по партийно-организационната работа съвместно с редакциите на вестник „Пиринско дело", Радио Благоевград и Телевизионния център са задължени широко и своевременно да пропагандират подетите инициативи в окръга.

Конкретни задължения са поставени на отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на БКП за осъществяването на ефективна система на контрол и проверка в хода на изпълнението на поставената задача.

Цялата съвкупност от форми, методи и средства практически създава една ефективна система на съчетаването на партийно-организационната, политическата с културната работа, която води до постигането на целта — формирането на нов положителен опит в работата на партийните комитети и първичните партийни организации за провеждането на културната политика на партията сред населението и младежта в Благоевградски окръг.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО СЪБРАНИЕ

ОПИТ С ПОЛОЖИТЕЛЕН ЗНАК

ВЛАДИМИР ГРИГОРОВ

Дванадесетият конгрес на БКП постави задачата да се издига още повече ролята на партийното събрание, където комунистите свободно, по съвест могат да обсъждат партийната политика и своята дейност, смело да разгръщат критиката и самокритиката.

Мащабността на задачите, които се решават в процеса на изграждането на крупните мощности на националните обекти в Пернишкия промишлен комплекс, изискват дейността на първичните партийни организации да бъде стройна, устойчива и съгласувана система от въздействия както по отношение на общостроителната партийна организация, така и по отношение на комунистите и на всяка първична организация.

Това е особено необходимо, тъй като в строителството на Пернишкия промишлен комплекс работят над 12 000 строители с разнороден състав. Всеки ден те следва да усвояват до 1 300 000 лева. Изграждането на крупните мощности на националните обекти като Завода за тежко машиностроене — Радомир, разширението на металургичния комбинат „Ленин", циментовия завод „Васил Коларов", Леярния завод — Перник, стопанския комбинат „Благой Попов" може да се постигне само чрез усъвършенствуване организацията на труда и с оперативната намеса на партийните органи и организации. В процеса на строителството са ангажирани множество строителни звена, отличаващи се със своята специфика на организация на труда и съответна сложност на изпълнението. Това също налага да се координира работата на всички строителни организации, да се следи отблизо цикълът в инвестиционния процес.

Общостроителната партийна организация относително бързо нараства и в последно време наброява над 1100 членове, организирани в 36 първични партийни организации. Това изисква да се повишава ролята на партийното ръководство, да се издигат авангардната роля на комунистите и контролът на първичните партийни организации върху цялостния инвестиционен процес. В тази връзка много нараства ролята на партийното събрание.

Отчитайки тези особености на партийната организация и нейната отговорност за изпълнение на строителната програма в Пернишкия промишлен комплекс, общостроителният комитет отделя много усилия и внимание да издига ролята и боеспособността на първичните организации, като повишава равнището на партийните събрания.

Целите, които си е поставил партийният комитет по отношение на равнището на събранията, са продиктувани от идеята първичните партийни организации да станат действителни политически щабове, ръководители на всички процеси и явления, истински авангард на трудовия колектив, първообраз на бъдещото му състояние. Затова

Digitized by Google

дейността на комитета в това направление е насочена към следните по-важни аспекти: чрез събранията по-пълно да се изрази ръководната дейност на първичните партийни организации, като на тях се обсъждат всички важни въпроси, произтичащи от политиката на партията за Пернишкия промишлен комплекс в конкретните условия, при които те работят. Събранията да се превърнат в школи, в лаборатории, които формират общо мнение по разглежданите въпроси. Всяка партийна организация да засилва умението си да въздействува на всички органи и организации, съобразно техния характер, с политически средства да осигурява успешно взаимодействие на всички поделения за реализация на строителната програма и в срок да се завършат пусковите обекти.

Общостроителният партиен комитет цели също така чрез събранията да повиши колективността в ръководството, вътрешната съгласуваност и единство на мненията и дейността на комунистите за въздействие на конкретната среда и за изменение на нейното състояние в желаната насока. Има стремеж чрез събранието да се повишат контролните функции на първичната партийна организация върху дейността на всички органи и организации и в този процес да се издига отговорността навсякъде и на всички, да растат авангардната роля и личният пример на комунистите в труда и обществения живот. С други думи казано, като подчини дейността на всеки комунист на принципите на вътрешнопартийните отношения и чрез своя орган — партийното събрание, всяка организация да регулира живота в сектора, за който отговаря, да повиши ефективността на своята дейност във всички области на обществено-икономическия и политическия живот.

В този процес на издигане равнището на партийното събрание като школа, лаборатория и средство за ръководство общостроителният партиен комитет осъществи цялостна система от мероприятия. Проведен бе преглед за равнището на партийните събрания на три етапа: първи етап — разговор в партийните групи за ролята на партийните събрания; втори етап — обсъждане писмени преценки на събрания на първичните организации за тяхната подготовка и организираност; трети етап — оценка на събранията в заседания на партийните комитети.

Извършена бе анкета на една шеста от комунистите на общостроителната партийна организация, в която те изказаха своето мнение за събранията, направен бе анализ за проблемността на събранията от 1980 година. С тези мероприятия и личните впечатления на членовете на общостроителния партиен комитет бе събрана необходимата информация за вярна оценка на равнището на партийните събрания и да се набележат мерки за по-нататъшно издигане тяхната роля за решаване на стоящите пред тях задачи.

Взети са мерки да се подобрява планирането на тематиката на партийните събрания и тяхната предварителна подготовка. Бюрото на общостроителния партиен комитет в продължение на една година целенасочено разглежда дейността на всяка първична организация, свързана с отделните страни от равнището на събранията, като: тематичната насоченост, вътрешнопартийната демокрация, взетите решения, контрола и организацията на тяхното изпълнение и др. Въз основа на тези мерки са разработени методически указания за издигане ролята на партийните събрания в общостроителната партийна организация.

Въведена е практиката всеки месец да се прави анализ на събранията. Главното внимание в оценката и изводите е насочено към тематиката на събранията, по чие предложение се формира дневният ред, обсъждани ли са предварително материалите за събранията в

Digitized by Google

партийните групи, каква друга предварителна подготовка е извършена от партийните бюра, какви решения са взети по въпросите и предложенията на комунистите, какъв е дневният ред за следващите събрания и т. н. Събранията периодично се обсъждат в полудни със секретарите на първичните партийни организации.

Общостроителният комитет предприема мерки да разширява участието на комунистите в обсъжданите въпроси, а отделни проблеми се проучват и анализират от предварително изградени комисии. Разширява се участието на членовете и на актива в тяхната подготовка и провеждане.

През 1981 година в общостроителната партийна организация се проведе научно-практическа конференция за равнището на партийните събрания, на която станаха оживени разисквания. На основата на изводите от научно-практическата конференция и мероприятията, осъществени в продължение на една година, комитетът набеляза допълнителни мерки за издигане на тяхната роля. В резултат на това настъпиха чувствителни подобрения. В партийните организации на основно строителство при металургичния комбинат „Ленин", циментовия завод „В. Коларов", „Заводски строежи", общостроително предприятие — Перник, строително управление „Хидрострой", автостопанство — Мошино, проектантска организация, производствено-техническа база — Мошино и други се утвърждава колективна, творческа обстановка при обсъждането на проблемите, приемат се целенасочени решения, засилва се участието на комунистите в изпълнение на производствените задачи. По-често в тези организации се обсъждат задачите, свързани с изпълнението на пусковата програма и качествените показатели, усъвършенстването на социалистическата организация на труда, приложението на вътрешностопанската сметка и научно-техническите постижения, челния опит в строителството, социалното развитие на трудовите колективи и пр. Между партийните комитети и първичните партийни организации в системата на строителството сега се постига по-голяма съгласуваност и се засилва съвместната работа в обсъждането и решаването на трите елемента в инвестиционния процес — проектиране, инвестиране и строителство. Тази съгласуваност особено пролича в обсъждането, подготовката и приемането на програмите по изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес.

В процеса на разговора-оценка за равнището на партийните събрания бяха направени изводи и по някои страни от структурата на общостроителната партийна организация. По този повод се пристъпи към изграждането на партийни комитети към строителната база и към монтажно управление. Изграден бе временен партиен комитет на разширението и реконструкцията на металургичния комбинат „Ленин". Изградиха се някои партийни организации към основните технологически екипи. Настъпиха изменения и в партийните групи съобразно бригадната организация на труда. Засили се методическата помощ на кабинетите по организационната работа за издигане равнището на партийното събрание. Поставено е добро начало за издигане организационната култура и деловата квалификация на кадрите. За повишаване компетенцията на първичните партийни организации при анализа, обобщението и решаването на някои проблеми от партийното ръководство на строителството са изградени и работят 60 проблемни комисии. На партийни събрания се правят отчети на комунистите под девиза „Всеки комунист — с личен принос, творчество и инициатива, за вдъхновен и високоефективен труд на колектива, за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП".

Главното, което сега характеризира равнището на партийните събрания, е нарасналото умение на бюрата своевременно да отклик-

Digitized by Google

ват на новите проблеми, на нерешените въпроси в трудовите колективи, да ги поставят на обсъждане, да предлагат верни решения и да мобилизират трудещите се за тяхното изпълнение. Полагат се повече грижи за условията на труда, за жизнените интереси и потребности на колективите. За това говори фактът, че 35 на сто от разгледаните въпроси на партийните събрания са свързани с организаторската и политическата работа по стопанските проблеми. Анализът показва, че много от тях са били обект на оживени разисквания. Повече от двадесет и пет на сто от комунистите вземат активно участие при тяхното обсъждане. Четиринадесет на сто от взетите решения са възникнали по предложение на комунистите в процеса на разисканията. Отличават се със своята активност събранията в първичните партийни организации в електромонтажно управление, автостопанство — Мошино, „Инженеринг“ и др. Повишиха се и контролните функции на събранията за изпълнение на техните решения. 60 на сто от тях са отчетени на партийни събрания и останалите са обсъдени в заседания на партийните бюра.

Проблемът за издигане равнището на партийните събрания в партийната организация ще стои и в бъдеще. Поради спецификата на строителството не е решен въпросът за редовното присъствие на комунистите на всяко събрание. Има стопански ръководители, които подценяват неговата роля. Сравнително ниска е активността на комунистите в събранията на отделни първични организации. Има нерешени въпроси по организацията и изпълнението на решенията.

Както за всяко събрание е необходимо да се усъвършенстват подходът и формите за подготовка съобразно дневния ред, така също трябва да се има предвид и периодът, в който се провеждат събранията. Това налага да се отчита психологическата нагласа на комунистите по проблемите, които ще се разглеждат, техният опит и знания. Това е въпрос, който занимава и общостроителния комитет, и партийните бюра. Ето защо сега се отделя изключително внимание за разпределението на труда на комунистите в подготовката и провеждането на партийни събрания и изпълнение на неговите решения. Усилията на комитета в това отношение са насочени към по-голяма съгласуваност на отделните организации и ръководства, за повишаване отговорността на стопанските дейци.

Високото равнище на партийните събрания в общостроителната партийна организация при Пернишкия промишлен комплекс е важна страна от плана на окръжния комитет на БКП. Затова този проблем се наблюдава, усъвършенстват се подходите и формите за неговото успешно решаване. Усилията в това направление са принос за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за по-нататъшно издигане ръководната роля на първичните организации в цялостния живот на общостроителния колектив.

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ НА ПРОБЛЕМНОСТТА

Изводи от локално изследване

Изпълнението на социално-икономическата стратегия, начертана от партията, успешното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм сега изключително много зависят от усъвършенстуването на стила и методите на работа.

С какви основни проблеми се занимават първичните партийни организации, какъв е техният относителен дял и качествената им реализация? Съответствува ли тематиката на изискванията, които поставя животът в трудовите колективи? Умеят ли партийните организации да отделят главното от дребното, второстепенното в работата с хората при сложните производствени отношения в трудовите колективи, които те ръководят?

Тези въпроси бяха обект на анализ в дейността на 78 партийни организации в Габровски окръг. Спазваше се изискването да са от сферата на материалното производство и да работят в условията на новия икономически механизъм.

Изпълнението на конгресните решения изисква те да се конкретизират съобразно условията на всяка първична партийна организация. Правилно да се изяснят целите, средствата и пътищата за реализирането им. Това е една от важните страни на партийната работа, която повишава ръководната роля на организацията и на комунистите.

От документите на изследваните партийни организации са установени 665 основни въпроса, разглеждани за една година. В понятието „основни въпроси" се включват тези, които са свързани с по-значими решения в областта на партийно-организационната и идеологическата работа, в партийното ръководство на стопанските и обществените органи и организации. Информацията беше набрана главно с помощта на документалния анализ и оценки, направени от партийни работници. Използваните методи гарантираха нужната представителност и достоверност на данните.

Да разгледаме накратко въпроса за

ПРОБЛЕМНОСТТА

в работата на партийните организации, нейните форми, съдържание и качество. Макар че партийната работа е неделима от творчеството и много нейни страни не подлежат на количествени измерения, числата и процентите, които ще използваме, са също важни показатели за правилната ориентация и насоченост на партийната дейност в изпълнението на определени задачи. Те ни показват какви тенденции съществуват, кои от тях замират, кои се зараждат. А партийният орган трябва да определи тези, които ще подкрепя и насочва.

Формите и структурата на разгледаните въпроси са разнообразни. По начина на предлагане за разглеждане те биват: (в проценти) доклади — 11,4; оценки — 20,1; информации — 27,6; отчети — 11,9; самоотчети — 1,1; предложения — 3,4. Шестдесет и два процента от материалите са докладвани писмено. Анализът на прилаганите форми показва, че партийната проблематика е насочена предимно към оценъчната дейност. Оценките, информациите, отчетите и самоотчетите

Digitized by Google

заемат 60,7 процента от всички внасяни за разглеждане материали. Следователно голяма част от въпросите се отнасят до разглеждане и оценяване на минала дейност, а малка част аргументирано разработват предстоящите задачи. Естествено, отчетността и контролът са изключително важни, без тях е невъзможно да се ръководи, но не бива това да е за сметка на перспективните задачи.

По-голямата част от внасяните на събранията материали са писмени и те се четат от докладващите. Не води ли това до увеличаване на книжнината? Дали не се губи често емоционалната връзка на докладващия с аудиторията? Има ли възможност повечето от материалите да се докладват устно, а само проекторешенията да се раздават писмено за предварително обсъждане? Отговорът на тези въпроси ще засили стремежа към рязко повишаване деловитостта в работата на партийната организация.

Интерес представлява и разпределението на проблемите по тримесечия. В низходящ ред по брой те се подреждат, както следва: първо, второ, трето и четвърто тримесечие. Или през първото полугодие са разгледани 58,2 процента от проблемите, а през второто полугодие — 41,8 процента. Това навежда на мисълта и за известна неритмичност и в партийната работа. В началото на годината има повече и нови проблеми, а към края те намаляват. Причини за неритмичността в партийната проблематика могат да се търсят и в планирането. Както показват данните, от всички разглеждани през едногодишния период проблеми само 56,6 на сто са били предварително планирани. Извън плана по решение на партийните бюра са внесени 6,8 процента от тях, а 35,6 процента са възложени за разглеждане от вишестоящи органи. Фактически една трета са регламентирани, и то извънпланово, непредвидено.

Вътрешнопартийната демокрация изисква и по-голямо разнообразие на вносителите на основните проблеми пред партийните събрания. Данните показват, че 35 процента от тях са докладвани от стопанските ръководители, 31,3 процента от партийните секретари, 11,3 процента от заместник партийните секретари. Следователно тези три категории лица са предложили 77,4 на сто от основните материали. Представителите на вишестоящите партийни органи са докладвали 6,5 процента, а редовите членове само 2,1 процента. Очевидно е, че партийният актив не участвува пълноценно в разработването и докладването на материалите, които се внасят за обсъждане. Все още предстоящите задачи, адресирани до трудовия колектив, до самата организация и към обществените организации, се дават на комунистите в готов вид. Те научават за тях в повечето случаи на самото събрание. Малко от тях се привличат и включват в групите за проучване на процесите и явленията в партийната практика.

Като се отчита, че голяма част от разгледаните материали са в писмена форма и че авторите им са главно стопанският ръководител, партийният секретар или техни заместници, стига се до извода, че те се ангажират със значителна книжна дейност. Ако се докладва устно, ще се пести ценно време, без да се влошава партийната работа.

Партийните организации живеят редовен организационен живот. Активно откликват на задачите, поставени от вишестоящите партийни органи, и проявяват необходимата партийна дисциплина. Но в същото време следва да се отбележи, че динамиката на социалните процеси в трудовите колективи изисква по-бързо преустройство, гъвкавост и разнообразие в стила и методите на работа. Да се търсят още по-добри възможности за повишаване ефективността на партийното ръководство. Гаранция за успех в това отношение е подобряването на съдържанието на партийната проблематика.

Digitized by Google

През изследвания едногодишен период всяка партийна организация е разгледала средно 9 основни въпроса, т. е. по-малко от един на месец. Има организации, които за годината са разгледали само няколко основни проблема, докато други са стигнали до деветнадесет. Това е в пряка зависимост от самоинициативността на бюрата и секретарите. Всъщност много от проблемите се обсъждат в партийното бюро. Не винаги се търси колективната мисъл и воля на цялата партийна организация.

Въпросите, разглеждани на партийните събрания, се разпределят по

ОСНОВНИТЕ ОБЛАСТИ

на партийната дейност в проценти, както следва: партийно-организационната дейност — 29,3; идеологическата дейност — 15,2; партийното ръководство на икономиката — 49,8; партийното ръководство на масовите организации — 5,7.

Както е видно, проблемите по партийното ръководство на икономиката са почти наполовина. Въпреки че става дума за партийни организации от сферата на материалното производство, дали посоченото съотношение е оптимално? Задачите, свързани с усвояването и внедряването на новия икономически механизъм, са наложили известен приоритет на икономическата проблематика. В същото време обаче относителният дял на идеологическите въпроси и тези по ръководството на масовите организации явно са недостатъчни.

Какво е съдържанието на проблематиката в отделните области на партийната дейност?

В партийно-организационната дейност обсъжданите материали са най-много по разясняване на партийни и правителствени документи, по авангардната роля и личния пример на комунистите, по работата на партийните групи, контрол и проверка на изпълнението на взетите решения.

Макар че партийно-организационната работа заема основен дял от вътрешнопартийния живот, в значителна степен тя се свежда до разглеждането на проблеми, регламентирани от вишестоящите органи. Изключително малко внимание е отделено на контрола и проверката на изпълнението на взетите решения, на работата на партийните групи и други вътрешнопартийни въпроси. В изказванията също малко са разисквани такива важни страни на партийната работа като индивидуалната политическа работа и особено работата с кадрите. Въобще въпросът с кадрите е подценен и като че ли е предоставен на повишестоящите партийни комитети.

Обсъдените идеологически въпроси се отнасят до преустройство на идейновъзпитателната работа, състоянието на политическата учебна година, масово-политическата работа.

Прави впечатление, че само в отделни партийни организации са разгледани въпросите за социално-психическия климат в трудовия колектив, за образователното равнище на комунистите, борбата с отрицателните явления, за икономическата подготовка...

Известно е, че главното в ръководството на икономиката е съчетаването на политическия с икономическия подход. Изследването установи, че половината от внесените за разглеждане икономически проблеми в събранията са издържани от гледна точка на политическия подход и са придружени с икономически анализ. В 7 процента от другата част е приложен политическият подход, но липсва икономически анализ, а в 43 процента е подходено административно-стопански. Именно поради това някои от партийните събрания са имали

Digitized by Google

характер на производствени или служебни събрания или съвещания.

Прави впечатление също съвсем слабото третиране на такива проблеми като трудовата дисциплина и ритмичността в производството, изпълнението на програмите за социално развитие на трудовите колективи, повишаването на квалификацията на трудещите се, внедряването на нови почини и инициативи.

Тематиката, свързана с ръководството на обществените организации, заема само 5,7 процента от дневния ред на партийните събрания. Техният брой е недостатъчен. А известно е, че партийната организация не може да се реализира като политическо ядро на трудовия колектив, без да използва и заздравява връзките с обществените организации.

В заключение може да се направи изводът, че проблематиката е значително регламентирана. И въпреки че обхваща главните страни на партийната работа, тя не е достатъчно разнообразна по съдържание. На вътрешнопартийните въпроси не е даден нужният приоритет, за да се повиши още повече дисциплината и отговорността, контролът и ефективността от партийните решения. За да се премахне шаблонът, дублирането на функциите, администрирането в партийната работа, по думите на другаря Тодор Живков, партийните организации не трябва да отминават нито един от жизнените проблеми на трудовия колектив. Това от своя страна налага да се повиши и усъвършенствува качественото равнище на обсъжданите въпроси.

Ефективността на партийната работа в голяма степен зависи от

КАЧЕСТВОТО

на разглежданите проблеми. В случая става дума за качеството на подготовката на материалите до внасянето им в събранието, а не за качеството на обсъждането. Това се оказа труден въпрос, защото е трудно да се намерят точни критерии за оценка. В изследването условно ние избрахме три групи изисквания за качеството на проблематиката на партийните събрания: целенасоченост, интелектуалност и комплексност.

Целенасочеността на обсъжданите въпроси потърсихме в следните изисквания към тях. Подреждаме ги по низходящ ред в проценти. Въпроси, които съдържат изводи и предложения за решения — 28,1; оценяват работата на комунистите — 24,7; оценяват ръководната роля на партийната организация — 13,1; осигуряват условия за по-добър партиен контрол — 13,1; подтикват към творчество и инициатива — 10,9; обосновават възлагането на партийни поръчения — 7,5; не отговарят на нито едно от посочените изисквания — 2,6.

Анализът сочи, че целенасочеността в изследваните проблеми е недостатъчна. Незадоволителна е аналитичността им, както и предлагането на повече варианти за решения и възможности за изменение на обстановката. Някои от тези недостатъци идват от факта, че към подготовката на материалите за обсъждане не се проявява нужната взискателност. Много от тях са лишени от анализи, изводи и предложения. Ето защо е необходимо да се повишат взискателността и помощта на партийните комитети за по-успешно прилагане на някои елементи на програмно-целевия подход в работата на първичните организации. Целеполагането като метод в планирането все още не е усъвършенствувано. То е свързано с по-голямо творчество и самодейност, упорита работа и настойчивост за реализацията на целите на партийните организации и на трудовите колективи. В това отношение предстои сериозна работа с партийните секретари за повишаване на тяхната квалификация.

Digitized by Google

В критерия за интелектуалност на проблематиката включените от нас показатели се подреждат по изходящ ред, както следва: конкретност, актуалност, критичност, задълбоченост, перспективност, яснота, убедителност.

Разбира се, оценките за изследваните материали са субективни, защото няма точен критерий за определянето им. Оценени през погледа на партийните работници-анкетьори, те са интересни и заслужаващи внимание. В известна степен основните проблеми за обсъждане притежават необходимите за същността на всеки материал конкретност и актуалност, отчасти критичност. Но съвсем незадоволително е състоянието на такива изисквания като задълбоченост, перспективност, яснота и убеденост. Новият подход в мисленето, който партията изисква особено от съвременните ръководители, с пълна сила се отнася и за партийната дейност в трудовите колективи. Проведеното изследване показа, че трябва да се издига още повече интелектуалното равнище на комунистите и особено на низовите партийни кадри. Партийната работа твърде често се оценява по броя на инициативите, а по-малко по тяхното качество. Затова редица решения, приети от партийните събрания, са резултат на повърхностно нетворческо мислене. Не бива да се забравя, че творческото мислене е важно условие за всеки успех.

Комплексността е друг важен критерий за успешна партийна работа. Една от задачите на изследването беше да се установи умението на докладващите и на обсъждащите даден материал или проблем да го свързват с други сходни проблеми и търсенето на решения с повече и по-разнообразни методи. На тази основа бе установено в каква част от организационните и икономическите материали на събранията са засегнати повече от един и колко именно проблема, т. е. в каква степен проблемът е бил по-цялостно обсъден. Резултатите показаха, че има значителна едностранчивост. Например от всички взети решения по обсъжданите проблеми от събранията с комплексен характер са само 34,3 процента, а отчасти с комплексен характер 35,6 процента. Всичко това налага да се усвояват по-добре изискванията на комплексния подход в анализа на социалните процеси.

В заключение следва да се отбележи, че управлението и регулирането на проблематиката на първичните партийни организации, особено сега, в условията на прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм и по време на прегледа, е сложна и отговорна задача. То изисква още по-голямо задълбочаване в жизнените проблеми на трудовите колективи, непрекъснат стремеж да се усъвършенствува стилът на партийна работа и ръководство, каквато задача сега се поставя с прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за претворяване на конгресните предначертания.

Денчо ЙОНКОВ

Digitized by Google

ЗАСЛУЖЕНО ДОВЕРИЕ

Щедра бе слънчевата есен. Клоните на дюлите и крушите са сведени от тежки плодове. От асмата са надвиснали едри гроздове, а около къщата цветя, много цветя и слънце. Богатството на родната земя радва Димитър Савов, изпълва го със сладостните тръпки на привързаността и всеотдайността към нея. От малък обикна земята и животните и им се отдаде с цялата енергия на своята младост.

Някога селяните от Деветаки, Ловешки окръг, се чувствуваха извън света, захвърлени на тези голи чукари, на които само при хубава година лозята даваха добър плод, от който наливаха тежко вино. Оскъдна им беше земята. И стисната. Колкото и да я оряха, копаеха и торяха, малко им даваше, защото толкова й беше силицата. Но те я обичаха по своему. Доволни бяха, че други не ламтяха за нея. Рано през лятото тревицата, колкото я имаше, изсъхваше на камъка и овчите стада се юрваха надолу към Осъма.

След това настанаха други времена. Дали от науката, или пък от машините, които проникваха по-дълбоко в топлите й пазви, земята започна да дава повече боб и картофи, да ражда повече грозде. Увеличиха се и овчите стада. Верен на своята любов, след гимназията Димитър Савов завършил двегодишния курс на Ветеринарния техникум в Ловеч. Назначили го в село Ловско, сега квартал на град Лозница, Разградски окръг. Тежък се оказал участъкът на младия ветеринарен техник. Отговарял за добитъка на пет села, които обикалял с каруца. В началото трябвало да набира опит, сам да се справя с тежките задачи, да поема отговорност. Понякога му било много трудно, но не се предал. Вечер често се връщал към книгите, за да търси упование в утрешния ден. Така спечелил доверието на хората и не усетил кога изминали пет години. През 1960 година го приели в редовете на партията. Това го подтикнало да търси нови измерения в своята професия, нова реализация за голямото доверие. За всичко това в кооперативното животновъдство имало широки простори.

Колко правдива е поговорката, че камъкът тежи на мястото си! Д. Савов тъгувал за родния край. Завърнал се през 1963 година. Постъпил като ветеринарен техник в село Кърпачево, където го избрали и за секретар на партийната организация. През 1967 година станал зоотехник в родното си село Деветаки. Той добре познавал съселяните си — хора честни и работливи, но не обичат да им се големееш. Наистина всички го знаели, но той добре разбирал, че за да го приемат, трябвало още в началото да покаже какво може, на какво е способен. И се заловил мъжки за работа. Замръквал и осъмвал на къра и в кошарите. Умеел с хората и приказка да подхване, и работа да свърши, а когато идвал празник, и да се повесели с тях. След две години го избрали за председател на кооперативното стопанство. Отворила му се още по-голяма работа, но той не се плашел. Каквито задачи се поставят, той напред и хората след него. Така е и досега. След създаването на аграрно-промишления комплекс в Александрово станал бригадир на смесена бригада и председател на производствения съвет в Деветаки.

Digitized by Google

Някога селото се славеше с Деветашката пещера и с гъстото си вино. Сега неговата нова гордост са овцете. И то не какви да е, а овце, които за две години по три пъти се оагнят и на всяко оагнене дават на народното стопанство по две, три, та дори и по четири агнета...

●

В кабинета на първия секретар на общинския партиен комитет в Александрово Дочо Вълчев е необичайно тихо. Вече доста време, откакто Димитър Савов е дошъл, а Вълчев не подхваща разговора, за който го е извикал. Той говори с някого по телефона, след това прелиства някакви планове, седна до него и усмихнат се вгледа в очите му:

— Мите, искам да поговорим като комунисти за нещо много сериозно.

— Ако е за критика, карай направо — отвърна Димитър Савов, подразнен от това свойско обръщение.

— Не, не е критика. Възложено ни е да решим един сложен проблем. С него трябва да се заемеш ти. Мисля, че вече имаш достатъчно опит в животновъдството. Институтът по високопланинско земеделие и животновъдство в Троян под ръководството на директора Петър Дончев експериментира нова порода овце на основата на местните полутънкорунни и кръстоски с „Романовски". Хибридите са по-жизнени и устойчиви, дават повече приплоди и при добър режим, за две години са способни на три агняния. Целта е да се добива повече месо от тях.

Окръжният комитет на партията ни предлага този опит да се заложи в Деветаки и с извеждането му ти да се заемеш!

Савов мълчеше. Отвесната бръчка на челото му се вряза по-дълбоко между веждите. Поставил длан на гъстите си мустаци, той мислеше. След това се обърна към първия секретар:

— Ти знаеш каква е базата ни. Ще можем ли в нея...

— Добре я знам, но въпреки всичко трябва да се наемем!

Димитър Савов разбираше каква отговорна партийна задача поема. Предстояха много трудности. Но той е комунист. Много дни и нощи преминаха неусетно, в размисли, в претегляне на всичко. Той познаваше Петър Дончев, който му беше учител във Ветеринарния техникум преди толкова години. Посъветва се и с него. И прие задачата.

Заведе овчарите в института да се запознаят с работата. Там те видяха „Романовските" овце. На връщане недоволни споделиха с бригадира:

— Димитре, какви бяха тези овце, бре. Опашките им къси и голи, че те приличат повече на кози. Нашите къде, къде са си по-добри.

Но връщане назад няма. Докарали новите кочове. Дошло време да се агнят и овцете. Бригадирът с изненада гледал колко малко „нови" агнета се раждат. По-късно открили тайната. Овчарите не били убедени в начнинанието и през нощта пускали при овцете старите кочове.

Женските кръстоски оставили за майки. Благодарение на добрите грижи те станали добри дзвиски и ги заплодили. Януари се случил мразовит. Овцете започнали да се агнят — всяка по две, три, четири, че дори по пет агнета. Никой не очаквал такова чудо. Не се били приготвили за това. Веднага потърсили помощта на института и се втурнали със слама и полиетилен да загръщат и затоплят кошарите. Възникнал и друг проблем. Овцете с повече агнета не били в състояние да ги хранят. Тогава набавили специални „батерии" и в тях за-

Digitized by Google

почнали отглеждането им. А агънцата, макар и по-дребни, били жизнени. Току-що родени и още мокри, ставали на крака и тръгвали да сучат.

Признали своя грях някои от овчарите и се захванали сериозно за работа. Толкова много агнета трябвало да се хранят, овцете да гледат!... И кръговратът (три оагвания за две години) започнал... Агнетата се отбивали на четиридесетия ден по на 10, 12 до 15 килограма. Овцете преминавали четиридесетдневен специален подготвителен период — прегаряне, подхранване с концентриран фураж и инжектиране с СЖК (препарат за стимулиране) и отново били запложданн. През 1980 година двете хибридни стада с по 160 овце имат по две оагняния и резултат 3,6 агнета на овца. През 1981 година се предвижда същият резултат. Благодарение на добрите грижи от страна на овчарите агнетата се предават със средно живо тегло 33 килограма.

●

В неделния ден Димитър Савов се е застоял сред своя двор. Очите му се радват на отрупаните с тежък плод овошки, на щедрата есен. Свежият въздух ухае на зрели дюли и круши. Гърдите поемат целия аромат на плодна земя и строгото инак лице се отпуска в радостна усмивка. Край очите му се разпиляват рояк ситни бръчици. Сред тази родна земя той се чувствува сигурен и щастлив. Набитата му фигура като че ли е сраснала с нея.

В такива минути на размисъл той обича да се връща към преживяното на Дванадесетия конгрес на партията, на срещата на Политбюро на Централния комитет на БКП с първенците на седмата петилетка. Да, обича да се връща и за кой ли път да осмисля големите задачи, които се поставят пред комунистите, пред целия народ. Той знае, че дните, които идват, ще са все така напрегнати, усилни. Трябва да продължи изграждането на новия пасищен комплекс, защото току-виж пусковият срок се изтърколил. Утре трябва да намине към строежа на новите родилни помещения, да види докъде е стигнала работата на новия овчарник и да реши куп още задачи.

Той няма всичко да върши сам, но хората искат от него да реши, да каже и разпореди, да организира. Защото е отговорен като бригадир, като член на общинския партиен комитет и управителния съвет на аграрно-промишлення комплекс и преди всичко като комунист!

Димитър ДИЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ВАРИАНТ ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГРАМА

Изпълнението на конгресните решения, на новите, по-сложни задачи настоятелно изискват от първичната партийна организация да обогатява своя вътрешен живот, да усъвършенствува стила и методите на работа и ръководство. Да издига авангардната роля на комунистите. Своята дейност да насочи към реализацията на социално-икономическата политика и стратегия на партията.

За постигането на тези цели районният комитет на БКП при Нефтохимическия комбинат — Бургас утвърди специално разработена програма, която поместваме в този брой на списанието.

Важна предпоставка за постигането на поставените цели и задачи е да се осигурят на първичните партийни организации от комбината условия за широко разгръщане на тяхната творческа самодейност. Да им се окаже всестранна подкрепа. Ето защо мероприятията в програмата са адресирани по нива: районен комитет — заводски комитет — първична партийна организация.

Първичната партийна организация осъществява своите функции на политически ръководител на трудовия колектив в специфични условия на производствена дейност и социална среда. Ето защо при приемането на програмата от бюрото на районния комитет на БКП бе подчертано принципното положение, че тя може да стане задължителна за всяка първична партийна организация, ако бъде задълбочено обсъдена на събрания, ако се отчетат съображенията и мненията на комунистите.

Програмата ще съдействува и за постигане на общите цели, конкретните задачи и критерии, залегнали в решението на Секретариата на ЦК на БКП за прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация.

ПРОГРАМА

за издигане ролята на първичната партийна организация като политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние за периода 1981—1985 година

Главната цел на практическата програма е на базата на досегашния опит в районната партийна организация да се издигне на по-високо равнище работата на първичните партийни организации като политическо ядро и първообраз.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

1. Издигане ролята на първичната партийна организация като политически ръководител и стопанин на трудовия колектив,

2. По-нататъшно развитие на самодейния характер на първичната партийна организация.

МЕРОПРИЯТИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЪРВА ОСНОВНА ЦЕЛ

А. РАЙОНЕН КОМИТЕТ НА БКП

1. Под ръководството на районния комитет на БКП усилията на първичните партийни организации да се насочат към създаване на условия за прилагане на интензивните фактори за повишаване ефективността на нефтохимичното и строителното производство, на основата на по-пълното прилагане на новия икономически подход.

2. Районният комитет на БКП да създава условия за по-нататъшно издигане ролята и мястото на насрещното планиране, усъвършенствуване на целокупната дейност по държавно-обществения преглед, разработване на инженерните проекти, съставяне на програмата по усъвършенствуване на социалистическата организация на труда като фактори за повишаване на трудовата и политическата активност на трудещите се от района.

3. Ежегодно да се вземе на отчет онази

Digitized by Google

част от плана за социално-икономическото развитие, която се отнася до решаването на проблемите на отделните колективи, и се приемат мероприятия за политическото осигуряване на тяхното изпълнение.

4. Да се полагат системни грижи за все по-пълното задоволяване на работещите в района със жилища. През осмата петилетка стопанският комитет „Нефтохим" да осигури минимум 1300, а строително-монтажните организации 300 ведомствени жилища. Да се изградят младежки общежития съответно с 840 и 450 легла. Да се създадат условия за настаняване в детски ясли и градини децата на всички нуждаещи се семейства.

До 1984 година да се изгради профилакториум, да се разширява базата за спортна, туристическа и културна дейност.

5. Да се направи оценка за изпълнение на програмата за търговското обслужване на комбинатския трудов колектив и се набележат допълнителни мерки за разширяване на мрежата от магазини, ателиета за услуги и за производство на стоки за широко потребление.

6. На основата на по-нататъшното развитие на помощното стопанство в района да се поевтини и подобри качеството на храната, като се усъвършенствува организацията на столовото хранене на сменния персонал.

7. Да се преразгледа състоянието и се набележат мерки за разширяване на възможностите на цеха за поддържане на битовите съоръжения, помещения и други с с оглед създаване по-добри условия за работата на колективите.

8. Районният комитет на БКП периодически да разглежда изпълнението на програмата за намаляване на ръчния и непривлекателен труд и вземе необходимите мерки за ускоряване на работата в тази насока.

9. Районният комитет на БКП да изготви комплексна програма за по-пълноценното използване на свободното време на трудещите се от района, като се отделя внимание на работата по местоживеене.

10. През 1982 година да се въведе конкурсното и изборното начало при издигане на низовите стопански ръководители.

11. Да се разработи (през 1982 г.) система за изучаване интересите и потребностите на трудещите се, като се усъвършенствува механизмът за осъществяване на непрекъснати контакти на ръководните кадри от района с трудовите колективи.

12. Под ръководството на РК на БКП ръководствата на стопанските и обществените органи и организации да работят за повишаване на образователното, професионалното и квалификационното равнище на ръководните и изпълнителските кадри:

— да се изгради филиал към вечерния партиен университет на ОК на БКП за обучение на бригадирите на комплексни бригади;

— да се усъвършенствува работата на професионално-учебните центрове, като се разширява обхватът и качеството на учебно-възпитателния процес;

— да се подобри организацията и повиши ефективността на техническата учебна година;

— да се разширява и утвърждава наставничеството, овладяването на две и повече работни места, конкурсите на професии и т. н.

13. Да се усъвършенствува организацията и ръководството на социалистическото съревнование в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм, като се засилва неговата мобилизираща и възпитателна функция. Съдържанието му да се подчини на девиза на окръга „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива" и районната инициатива „Всеки работник и специалист с личен принос, всеки трудов колектив с изпълнен и преизпълнен план".

През 1983 година да се проведе преглед на резултатите от социалистическото съревнование.

14. Районният комитет на БКП периодически да извършва проверки, прави оценки, изслушва отчети за работата на партийните, стопанските и обществените органи и организации по реализиране на социално-икономическата политика в района.

Б. ЗАВОДСКИ КОМИТЕТ НА БКП

1. Заводските партийни комитети да създават условия и оказват помощ и контрол с оглед насрещните планове да бъдат дело на трудовите колективи:

— при разработката на насрещните планове да се постига органическо единство между социалното и икономическото планиране;

— да съдействуват на ППО за системно допитване до всеки член на трудовия колектив с цел разкриването на съществуващите резерви и включването им в насрещния план да се превърне в непрекъснат процес;

— най-малко два пъти през годината заводските комитети на БКП да разглеждат изпълнението на насрещните плнове на колективите и отделните проблеми от производствената дейност.

2. Заводските партийни комитети да оказват съдействие на партийните и стопанските ръководства на производствата за своевременното внедряване на постиженията на науката и техниката, намаляване на относителния дял на ръчния, тежкофизическия и непривлекателен труд, като за целта се набележат конкретни мероприятия.

3. До края на първата година след въвеждането в експлоатация на новите мощности да се прави оценка за достигането на проектните показатели.

4. Заводските партийни комитети ежегодно да организират преглед за културата на работното място, опазването на битовата база и охраната на труда.

5. Заводските комитети да съгласуват и координират работата на ППО по рационалното използване свободното време на

Digitized by Google

колективите, като ежегодно правят анализ и оценка за ефективността на провежданите в това отношение мероприятия.

6. Да се осъществява системен контрол по изпълнение на програмите за изучаване и приложение на челния опит, на местните и националните почини и инициативи.

7. Ежегодно да се прави оценка за обхвата и ефективността на обучението на ръководните и изпълнителски кадри.

8. Да се извършва ежегодно оценка за работата на стопанските и профсъюзните ръководства на производствата за правилно организиране и провеждане на държавно-обществения преглед на обществената производителност на труда.

9. Под ръководството на заводските партийни комитети комисиите за народен контрол и другите контролни органи да извършват проверки за издигане равнището на качеството на продукцията, за спазване на трудовата и технологична дисциплина и т. н.

В. ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

1. Първичните партийни организации да провеждат широка разяснителна и организаторска работа за въвличане на всички членове на колектива в разкриване на резервите и разработката на насрещния план, за приемане на колективни и лични творчески планове. За тази цел да се използват и се обогатят досегашните разнообразни форми за даване на партийни поръчения.

2. Всяко тримесечие да се прави анализ на изпълнението на насрещния план, на организационно-техническите мероприятия и как се прилагат изискванията на новия икономически подход.

3. Първичните партийни организации да обсъдят работата на бригадните съвети и набележат мерки за повишаване на тяхното място за решаване проблемите на колектива и производството. Началниците на производство ежемесечно да се срещат с колективите на смените и правят отчет за изпълнение на задачите.

4. За оперативно решаване на въпросите на интензификацията на производството партийните бюра да провеждат съвместни заседания, периодически срещи с ръководствата на Института по нефтопреработване и нефтохимия, конструкторско-изследователското проектантско предприятие и на Електронноизчислителния център.

5. Ежегодно да се организира преглед на равнището на социалистическата организация на труда и техническото равнище на производството. До края на 1982 година да се изучи и масово приложи опитът на еталонните бригади от района.

6. Периодично в ППО да се провежда разговор за личния принос на комунистите за подобряване на трудовата и технологичната дисциплина.

7. Да се усъвършенстват и допълнят системите за организиране, водене и отчитане на социалистическото съревнование в условията на приложението на новия икономически механизъм, като се премине на максимално съкращаване сроковете за отчитането му.

8. Да се подобрява разяснителната и организаторската работа за популязиране на челния опит, националните и местни почини и периодично се приемат оценки за ефективността от тяхното приложение.

9. Да се осъществява контрол и взискателност над дейността на стопанските и профсъюзните ръководства за привеждане на битовата база в образцов вид и повишаване културата на работните места.

10. Във всяко производство да се заведат на отчет местата с тежкофизически и непривлекателен труд и да се изисква от стопанските и профсъюзните ръководства да разработят мероприятия за решаване „тесните места" в производството.

11. На основата на разработената от районните комитети на БКП система да се проучват потребностите и интересите на колективите с оглед на тяхното правилно формиране и задоволяване.

12. В единните планове за идеологическа работа на първичните партийни организации да се включват мероприятия за порационално използване свободното време на членовете на трудовите колективи.

13. Ежегодно да се завеждат на отчет младите хора с незавършено средно образование и се организира обучението им в различните учебни заведения.

14. Чрез участие в курсовете на професионално-учебния център и техническата учебна година да се създадат условия за повишаване на разреда и усвояване на нови професии.

15. Първичните партийни организации ежегодно да приемат оценки за равнището на наставническото движение и набележат мерки за неговото разширяване.

16. Да се създадат необходимите условия през 1982 година да се внедри конкурсното начало за издигане на низови стопански ръководители.

17. Да се издигне ролята на откритите партийни и общите събрания на трудовите колективи, като се поставят на обсъждане основни проблеми от развитието им.

18. На събрание веднъж на годината да се прави оценка на равнището на критиката и самокритиката в организацията и трудовия колектив с оглед да се повишава активността на комунистите и трудещите се.

ЗАДАЧИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВТОРАТА ОСНОВНА ЦЕЛ
А. РАЙОНЕН КОМИТЕТ НА БКП

1. За привеждането на социалния и качествения състав на първичните партийни организации в съответствие със състава на трудовите колективи да се направи:

Digitized by Google

— ежегодно да се извършва преглед на партийното ядро и се анализира неговото състояние във всеки трудов колектив;

— на основата на анализа на състава на районната партийна организация бюрото на районния комитет на БКП да разработи и утвърди прогноза за приема на нови комунисти през 1982 година, която ежегодно се допълва и доуточнява;

— образователното и квалификационното равнище на комунистите да бъде по-високо от това на трудовите колективи, като се сведе до възможния минимум приемането на комунисти с основно образование.

2. Цялостната работа по подбора и подготовката на приемане на млади комунисти от района да се извършва въз основа на методиката на окръжния комитет на БКП.

3. Да се изгради школа за обучение на млади комунисти, чиято тематика се обогатява в съответствие с новите задачи.

4. За усъвършенствуване на планирането ежегодно да се прави анализ на тематичното съдържание на перспективните и оперативните планове на първичните партийни организации и се организират срещи за обмяна на опит.

5. С оглед засилването на самодейния характер и работата на партийните организации в перспективните им планове за 1982 година да се определя за всяко тримесечие не повече от един основен въпрос за обсъждане на партийно събрание.

6. Да се проучи и масово прилага собственият опит и опитът на общинската партийна организация в Созопол по подготовката и провеждането на партийното събрание.

7. Да се засилва оценъчният характер на партийните събрания, като в тази насока се оказва помощ от членовете на районния и заводските комитети на БКП.

8. Кабинетът по партийно-организационната работа към районния комитет на БКП да заложи и изведе до края на 1983 година опит в две ППО по разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация.

9. Районният комитет на БКП да оказва конкретна помощ на ППО за провеждане на индивидуални разговори с комунистите за оценка на тяхната дейност и поведение, като до края на осмата петилетка се проведат разговори с всички комунисти.

10. На полугодие да се прави анализ на съдържанието и ефективността на партийните събрания.

11. Да се усъвършенствува системата за организация, контрол и проверка за изпълнение на решенията.

12. Да се приложи опитът на КПСС за създаване на комисии за осъществяване правото на ППО на контрол над дейността на съответните административни и стопански ръководства по изпълнение на партийните решения по определено направление. Комисиите да бъдат избрани на отчетно-изборните събрания.

13. До края на петилетката всички партийни секретари да преминат курс на обучение в междуокръжната партийна школа.

14. Бюрото на районния комитет на БКП да анализира провеждането на дните на партийния секретар и вземе мерки за повишаване на ефективността им.

15. Ежегодно да се прави преглед-оценка за ефективността на идеологическата работа, за нейното по-тясно органическо свързване с проблемите на трудовите колективи, като се усъвършенствуват формите за идеологическо въздействие.

16. На основата на проучване интересите на комунистите районният комитет на БКП да определя тематичния план за просветните събрания на ППО и трудовите колективи и им оказва помощ за осигуряване на подходящи лектори.

17. Да се проведе през 1982 година научно-практическа конференция „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност".

18. Да се разработи перспективна програма за марксистко-ленинското образование на трудещите се в района през годините на осмата петилетка.

19. Да се проведе разговор през 1983 година за ролята на бригадната организация на труда като фактор за възпитаване на единство на личните, колективните и обществените интереси.

20. Да се проведе през 1984 г. научно-практическа конференция на тема „Ролята на партийните комитети за повишаване социалната активност на трудещите се в района".

21. Районният комитет на БКП да актуализира на всеки две години тематиката в работата на районната лекторска група. Да се усъвършенствува системата за обучение и информираност на идеологическите кадри.

Б. ЗАВОДСКИ КОМИТЕТ

1. Заводските партийни комитети системно да контролират правилното разпределение на комунистите по производства. Ежегодно да извършват анализ на социалния и качествения състав на партийните организации и набелязват мерки за привеждането му в съответствие със състава на трудовите колективи.

2. Заводските комитети на БКП да оказват помощ и контрол при сформирането на колективите на новостроящите се инсталации и осигуряват необходимото партийно ядро.

3. Да оказват помощ при предварителния подбор за състава на партийните бюра и за създаване на правилна организация на тяхната работа.

4. Да популяризират опита, изведен и обобщен от районния комитет на БКП и заводските организации, по различни проблеми на партийната дейност.

5. Да се прави анализ-оценка на качеството на вземаните от партийните събрания решения и на резултатите от тяхното изпълнение.

6. Да оказват помощ на ППО при сфор-

Digitized by Google

мирането на комисии и работни групи за разработване на основни проблеми от живота и дейността на трудовите колективи, да осигуряват взаимодействие между ППО от производствата, институтите и управленческите звена на комбината.

7. Да оказват помощ и контрол на ППО за правилното определяне насоките на идеологическата дейност през годината.

8. Да осъществяват контрол и помощ за редовното провеждане на занятията на политическата учебна година на партията и масовите организации.

9. Да организират диференцирано обучение и обмяна на опит с отговорниците по видове дейности в партийните бюра и партийните групови отговорници.

10. Да се провежда целенасочена работа за издигане равнището на нагледната агитация.

Ежегодно да се организира преглед на въздействието и актуалността ѝ.

В. ПЪРВИЧНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

1. Въз основа на анализ партийните организации да приемат мероприятия за подготовката, подбора и приемането на млади комунисти с цел осигуряване необходимото партийно ядро в низовите колективи.

2. Да се изградят комисии от най-изявените комунисти, които да провеждат целенасочена индивидуална работа с най-добрите комсомолци и безпартийни работници за тяхната подготовка за приемането им в редовете на БКП.

3. На новоприетите комунисти да се поставят конкретни поръчения и се оказва непосредствена помощ за тяхното изпълнение. Една година след приемането им да правят самоотчет за работата си пред партийната организация

4. Да се прилага опитът за приемането на нови партийни членове на открити партийни събрания.

5. За издигане на по-високо равнище на вътрешнопартийния живот да се утвърждава като принцип всяко партийно събрание да бъде събрание-оценка:

— да се отчита на него не само какво е направено, а и как е направено;

— на всяко събрание да се дава отчет за изпълнение на взетите преди това решения;

— да се експериментира по отделни въпроси провеждането на събрания без доклади, а с предложени варианти за решения;

— в предварителната подготовка на събранията да се ангажират широк кръг от комунисти. При предстоящо обсъждане на събрание на основни въпроси да се създават работни групи.

6. Периодично на събрание да се прави оценка за равнището на партийните събрания и активността на комунистите в тях.

7. Партийните бюра да отделят особено внимание за повишаване ролята на откритите партийни събрания в живота на партийните организации и трудовия колектив. Тематиката им да бъде свързана с актуални и злободневни проблеми.

8. През годината да се проведат най-малко 2 до 3 просветни събрания по проблеми на марксистко-ленинската теория и изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна.

9. В базовите ППО да се извърши анкетно проучване за равнището на критиката и самокритиката. На основата на резултатите от него да се набележат конкретни мерки за нейното по-нататъшно системно повсеместно разгръщане в живота на ППО и трудовия колектив.

10. В края на всяко полугодие партийното бюро да прави отчет пред партийни събрания за активността на комунистите.

11. По-големите партийни групи (повече от 10 комунисти) да планират своята дейност за тримесечие, без това да се отрази на оперативността им при решаване на възникналите въпроси и ситуации в колектива.

12. Да се усъвършенствува системата на контрол на ППО на основата на опита на Краснодарската краева партийна организация.

13. В началото на годината партийните бюра да уточняват номенклатурните действуващи и резервни кадри. До края на третото тримесечие всяка година да им се приемат оценки.

14. На ръководна работа да се издигат млади хора предимно из средата на работническата класа. Ежегодно да се прави преглед на техния относителен дял.

15. През политическата учебна година партийните бюра да правят оценка на всеки комунист за работата му по повишаване на политическата му подготовка.

16. Първичните партийни организации периодически да правят оценка за състоянието на устната агитация в духа на решенията на Секретариата на ЦК на БКП и набележат мерки за повишаване на нейната ефективност.

17. Първичните партийни организации да търсят, изучават, експериментират и прилагат по-ефективни форми на идеологическо въздействие. Ежегодно да се правят преценки на ефективността и качеството на идеологическата дейност.

18. Да се разработи тематичен план за работата на политическия актив на ППО с оглед повишаване ролята на комунистите и трудовия колектив за решаване на социално-икономическите задачи.

19. Единният план за идеологическа работа да се съставя на основата на проучване интересите на хората, като мероприятията се организират диференцирано.

20. Да се постави на по-добра основа работата на комисиите по нагледната агитация, като се повишат изискванията за конкретност, актуалност и високохудожествена стойност на нагледните материали.

21. Да се утвърдят идеологическите оперативки като ефективна форма на работа.

22. Партийните и стопанските ръководители да участвуват на събранията на комсомолските дружества и оказват необходимата конкретна помощ при подготовката на тяхното провеждане.

Digitized by Google

С МЛАДЕЖТА — ОТКРИТО, ОТКРОВЕНО!

Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на Димитровския комунистически младежки съюз изисква с младежта да се води ясен, открит диалог за голямата правда на нашия живот, за явленията на „малката правда"; открит диалог по всички проблеми, свързани с обучението, професионалната реализация и правилното възпитание на младата личност. Превръща ли се това високо изискване в стил на работа на първичната партийна организация, на партийните органи с комсомолските дружества и организации, с младежта — беше темата на разговора, организиран от редакцията на списание „Партиен живот" и общинския комитет на партията в Самоков. Участвуваха: НИКОЛАЙ НИКОЛОВ, първи секретар на общинския партиен комитет, КАТЯ ДАМЯНОВА, секретар на общинския партиен комитет, ТАТЯНА ТАКОВА, секретар на заводския комитет на Комсомола в завод „Хр. Ников", НЕВЕНА ГЕОРГИЕВА, секретар на заводския комитет на Комсомола във фабрика „Борис Хаджисотиров", ВИОЛЕТА КИНОВА, директорка на средното политехническо училище „Константин Фотинов", ЛИЛЯНА БЛИЗНАКОВА, секретар на първичната партийна организация в механотехникум „Н. Вапцаров", КИРИЛ ПОПОВ, секретар на първичната партийна организация в завод „Мусала", САШКА МАЛЧЕВА, секретар на първичната партийна организация в стопанска дирекция „Търговия", ДИМИТЪР КРАЛЕВ, редактор в списание „Партиен живот". Разговора водеше ПЕТКО РУСЕВ, главен редактор на списание „Партиен живот".

Петко РУСЕВ: — Днес сме се събрали да разговаряме по интересна тема: за партийното ръководство на Комсомола, за изменение и усъвършенствуване на формите, методите и стила на работа на партията с Комсомола и младежта.

Нашата младеж е утрешният ден на България. И политическата работа на партията, на комунистите трябва да протича най-вече сред младежите. Партийните членове да разгръщат политическа и възпитателна дейност сред комсомолците и младежите, да бъдат заедно с тях, да живеят с техните вълнения и стремежи, непосредствено активно да участвуват в комсомолски и младежки инициативи.

Аз мисля, че тази тема за нас е централната — как израства младежта в Самоков, как се формира, какви черти я красят и къде е мястото и ролята на партийните бюра и организации.

Татяна ТАКОВА: — Писмото на другаря Тодор Живков до Комсомола предизвика у всички нас размисли, дискусии, разговори. Сега ние, комсомолците, работим с по-голяма окриленост. Нашите проблеми, нашите болки, въпросите за възпитанието на младата личност, за нейната трудова реализация са въпроси и на партийните организации, на комунистите в нашия завод. Ние работим не само по-вдъхновено, но

Digitized by Google

и с по-голяма увереност, комунистите ни доверяват или ни възлагат по-големи отговорности.

П. РУСЕВ: — Доверието към младежта е голямата тема от Писмото на другаря Тодор Живков.

Николай НИКОЛОВ: — Преди да се спра на темата за доверието, искам да разкажа за стила на работа на общинския партиен комитет. Помъча ли се да го определя с няколко думи, те са: с младежта откровено, прямо, взискателно; да изразява своето окрилящо доверие към Комсомола, бащински да съветва младите, практически да помага. Това създава простор за младежки съзидания. Защото младите обичат с тях да се разговаря откровено. Не една идея сме споделяли най-напред с Комсомола, не една трудност на града и общината сме преодолявали с младежите.

Ние се стремим към откровен диалог с младежта по всички въпроси и в него виждаме ключа за успеха във възпитателната ни работа с нея. Това е пътят — комунистите да общуват с младите хора открито и непринудено, да познават техните потребности и интереси, умело да ги насочват към обществените.

Възпитанието на младежта е сложно и отговорно дело, необходими са хора с опит. Ето защо изпратихме да работят в Комсомола комунисти не само знаещи, но и емоционални по характер, които освен че познават младежката душевност, още я разбират, могат да ѝ откликват.

За нас откровеният тон с младежта не е само споделяне. То е преди всичко и главно смела и вярна оценка на процесите и явленията на обществения живот в общината, включително и на младежкия, на работата в Комсомола. То е справедлива критика, посочване на причините за слабостите, събуждане на непримиримост към тях, точно формулирани изисквания. То е още възпитаване на неудовлетвореност от постигнатото, постоянен стремеж към по-високото, по-справедливото, по-красивото. А подобен подход не може да не ражда доверие, уважение, не може да не мобилизира за труд. И аз мога да заявя, че младите хора в Самоков се отнасят с доверие към нас, комунистите, към партията.

Имаме, разбира се, и пропуски в откровения диалог с младежта. За тях ще стане дума по-нататък в нашия разговор.

П. РУСЕВ: — За нас е интересно дали тази практика на бюрото на общинския комитет се пренася в партийните организации в заводите, в учрежденията, в училищата. Другарко Такова, в какво се изразява партийното ръководство на Комсомола във вашия завод?

Т. ТАКОВА: — Заводската партийна организация активно ни помага. Всяка наша инициатива се подкрепя от комунистите. Да вземем възпитателната работа в комсомолската организация. Тази година пропагандистите на Комсомола се обучаваха заедно с партийните; двама млади комунисти са пропагандисти на комсомолски звена.

Партийното ръководство на Комсомола, мога да кажа, е ежедневно, то не се ограничава само с това — представител на партийната организация да присъствува на наши събрания. То има системен характер. Заводският комитет на Комсомола периодично докладва в заводския партиен комитет; почти всеки ден разговаряме по актуални въпроси, уточняваме предстоящи мероприятия било по трудовата реализация на младежта, било за формирането на младежките бригади, било за изпълнението на производствените задачи, за поведението, за участието им в обществения живот.

На свой ред заводският партиен комитет се интересува как работят учебните звена на Комсомола, какви проблеми разглеждаме, трудностите в работата, помага ни в набавянето на учебни материали, запознава се с различни проблеми на вътрешнокомсомолския живот и взема отношение по тях.

Digitized by Google

П. РУСЕВ: — Всичко е наред във вашата организация, така ли да смятаме?

Т. ТАКОВА: — Не е съвсем така. Ние считаме например, че комсомолците трябва да бъдат информирани по-често и по-задълбочено по важни политически, икономически и социални въпроси, да им се обясняват открито и навреме причините за трудностите в нашата социална политика, тъй като все едно младежите се научават, а понякога неправилно се информират, прислушват се в различни слухове.

П. РУСЕВ: — Във вашето предприятие създадена ли е обстановка младежите да виждат в по-възрастните, в комунистите образец за подражание не само в производството, но и в начина им на живот извън завода, в семейството?

Кирил ПОПОВ: — Аз разбирам така вашия въпрос към другарката Такова: дали животът в първичната партийна организация, постъпките на комунистите са пример за подражание за младите. Като партиен секретар мога да потвърдя, че и след замяната на партийните документи все още не сме постигнали необходимото, за да можем да кажем, че всички комунисти в организацията са пример за подражание. Разговарял съм с младежи, повечето от критичните им бележки са за недостатъци в поведението, възмущава ги стремежът у някои комунисти към себеустройване, за отношението им към социалистическата собственост, за ходатайство, използване на служебното положение и др.

Димитър КРАЛЕВ: — Личния пример следва да видим като проявена и проявяваща се непрекъснато и във всичко авангардна роля на комунистите.

К. ПОПОВ: — Нашата партийна организация с всички средства съдействува на комсомолската организация, помага ѝ да изгради, да формира научен мироглед у младежите. Често пъти не всичко доглеждаме, правим пропуски, а тези пропуски рефлектират в младежкото съзнание. Ето един пример: с партийно поръчение изпратихме млад комунист да работи в Комсомола, възлагахме му надежди. После научихме, обичал да пие. Занимавахме се почти една година с него. Накрая решихме да го изключим от партията. Та наистина какъв пример можеше да бъде този човек за комсомолците, за младите хора. Със своето поведение той им влияеше отрицателно, подкопаваше доверието им към нас.

П. РУСЕВ: — Неотдавна ми разказаха следното: работник изпълнявал образцово всички поръчения и след време го издигнали. Станал не станал началник, той се променил — надменен, груб, с диктаторски наклонности — наказва, преследва подчинените си. Може ли този ръководител да бъде пример за подражание? Естествено — не!

Н. НИКОЛОВ: — Всички тези примери се отнасят и до кадровата политика, до невнимателен подбор. За мен това е и проблем на възпитателната работа с младите хора. Мисля, грешим в едно — затова че във възпитателната работа с младежите разчитаме предимно на словото. За мен няма нищо по-въздействуващо от личния пример на партийния секретар, на комуниста, на стопанския ръководител. И както казах в началото, общинският партиен комитет се стреми да изпраща на ръководна работа, на партийна работа кадри, доказали своите политически и делови качества, своите нравствени добродетели, които с делата, с поведението си са наистина добър пример за останалите.

Личният пример, що се отнася до нас, комунистите, има и една друга страна — въпроса за професионалната ориентация на младежите, а това е въпрос на тяхната трудова реализация. В Самоков, а смея да кажа и не само в Самоков, възрастните делят професиите на престижни и непрестижни. Това се пренася

Digitized by Google

и у младите хора. Нека си признаем — ето тук ние, събраните, кой от нас смята да изпрати детето си в селското стопанство или в строителството. С досегашните възпитателни средства и начини на професионална ориентация ние няма да ориентираме младежите към селското стопанство, особено към животновъдството.

П. РУСЕВ: — Не създаваме навсякъде обществена атмосфера на почит и уважение към този вид труд, който създава национални блага.

Д. КРАЛЕВ: — Именно атмосфера, обществена нагласа за труд би следвало да създава първичната партийна организация в трудовия колектив и по местоживеене. Искам да посоча моите впечатления от едно скорошно посещение в Съветския съюз. В града, в селището, в училището, на работни места — навсякъде е издигнат лозунг за непрекъснат труд, внушава се истината, че той е начало на прогреса, на по-нататъшното социално развитие на съветското общество. Трудът сред съветските хора е издигнат в култ, на почит са първенците в труда. Правим ли и ние всичко възможно, за да издигнем труда в култ, особено за младия човек? В него да узрее най-напред съзнанието, че хляба си ще изкарва чрез труд, независимо дали ще бъде в научния институт, в общественото хранене, в мината и в обущарницата. Стремим ли се към оня нравствен връх, който е познат като българско трудолюбие. Разбира се, имаме успех, но не работим с онова настървение, което да създава ореол на производствения труд, като най-голяма ценност на социалистическия начин на живот.

П. РУСЕВ: — Създава ли се такава атмосфера в Самоков, в която всеки да расте и да се стреми към труда. Ето големия въпрос на партийното ръководство, това е и големият смисъл на писмото на другаря Тодор Живков.

Невена ГЕОРГИЕВА: — Аз работя в предприятие, в което комсомолците са с по-ниско образование, отколкото в други заводи и фабрики. Тук комсомолци работят на трисменен режим. Предприятието ни е текстилно и трябва да кажа, че малко младежи в Самоков се ориентират към текстила, въпреки че в града текстилът е с традиции. За младите хора във фабрика „Борис Хаджисотиров“ са създадени идеални условия за работа, за пълноценна трудова реализация и те не са се посрамили, редовно изпълняват и преизпълняват нормите си.

Но в идеологическото възпитание срещаме затруднения. Не се увеличава слушателската аудитория при доклади и лекции, макар че първичната партийна организация ни помага много. Допускам, че причина е и ниското равнище на някои лекции и не винаги подходящата тематика, но главното си остава ниското образование на младите работници.

Д. КРАЛЕВ: — В нашата възпитателна работа използваме много форми, които според мен са повече пригодни за средното и по-възрастно поколение, но за младите хора те не винаги са пригодни и интересни според тяхното образование и емоционална природа. Сутринта присъствувах на деня на партийния секретар, организиран от общинския партиен комитет. Една другарка от фабрика „Рилски лен“ разказа, че преди месец са организирали читателска конференция. Младежите обсъдили книгата на Александър Фадеев „Млада гвардия“. Младежите от това предприятие са също с по-ниско образование, но формата се оказала интересна за тях. Прочели книгата по групи, после разисквали на общо събрание. Изказали се мнозина, вълнували се от героизма на младогвардейците, с ентусиазъм изразили готовност да се трудят по-добре, така те си представяли подвига в мирно време. В случая се касае за постигнато единство на съдържание и форма на работа с младежите от завода.

Digitized by Google

Виолета КИНОВА: — Работила съм като партиен секретар дванадесет години, познавам долу-горе проблемите на младежта. Не споделям становището, че всички младежи искат да станат балерини, лекари, художници, че бягат от труда в материалното производство. Нашето младо поколение е здравомислещо, интелигентно, с добра култура и подготовка и очаква от нас, от хората, които го ръководят, твърде много, за да се реализира възможно най-добре.

Каква е реализацията на тазгодишния випуск единадесетокласници от средното политехническо училище „Константин Фотинов", на което съм директорка. На юнската сесия се дипломираха сто и дванадесет души. От тях двадесет и шест са приети в различни висши учебни заведения, шестнадесет — в полувисши, двадесет отидоха войници, четиридесет и двама постъпиха на работа в производството, осем не работят. Както виждате, нашите ученици имат нагласата да работят и бързо се адаптират в производството. Проверихме в предприятия, в които са постъпили наши ученици и вече имат стаж три години. Всички са първенци в производството.

Мисля, че вече сме преодолели психическата бариера пред младежите за работа в материалното производство, но трудна е битката с родителите, те не искат техните деца да отидат в производството, а непременно във висше учебно заведение или на друга „полека" работа. А между родителите не са малко комунистите.

Д. КРАЛЕВ: — За ролята на семейството във възпитателния процес на младия човек говориха и сутринта, в деня на партийния секретар. Другарят Манол Златев, секретар на заводския партиен комитет в завод „Хр. Ников", с тревога сподели: „Омръзнало ми е в къщи да идват с ходатайство родители, близки. Най-напред се интересуват колко пари ще получи детето им, настояват то да работи на една смяна и непременно в монтажния цех. Не можем да намерим млади хора за двусменна работа, а да не говорим за трисменна, което е наложително за нашия завод. И така възпитаваме: учи, маминото, иначе ще работиш на три смени."

С тревога се говори за работната ръка в селското стопанство. Не достигат около 200 души и няма откъде да се наберат. Младежите отбягват полевъдството, особено животновъдството. Условията на работа им се виждат тежки, непригодни.

В. КИНОВА: — Работата ни за професионалното ориентиране на младите хора често носи случаен, инцидентен характер. Резултати има, когато с тях се работи непрекъснато, още от по-ранна възраст. В нашето училище предстои да създадем паралелка по строителството, вече имаме и опит в това отношение. Създадохме паралелка за работници в търговията и услугите. Извършихме значителна предварителна работа. Проучихме желанията, склонностите на младежите, успяхме да събудим техния интерес към професията и резултатите бяха добри.

Случайното, инцидентното съприкосновение с професията не довежда до трайни резултати. Така например паралелка, която изучава чужд език, отиде да практикува в животновъдството. Младежите бързо усвоиха доилния процес. И защо не: електрически доилни апарати, културни, образовани ученици. Дали това е най-рационалното? Защо да не подберем млади хора, които имат склонност да отидат на работа там, когато завършват училище, а не на ученическа практика.

П. РУСЕВ: — Вие сте била дванадесет години партиен секретар, опитът, който споделяте, е интересен. Можете ли да ни разкажете случай, когато на партийно събрание сте обсъждали въпроса за въздействието, за поведението и уме-

Digitized by Google

нието на преподавателя да възпитава младите? Разкажете за едно подобно събрание.

В. КИНОВА: — Не помня партийно събрание, на което да не е ставало дума за възпитанието на учениците. Обсъждали сме неведнъж и продължаваме да обсъждаме в партийната организация и на открити партийни събрания с целия колектив как да се реализира учителят като преподавател и педагог, неговата помощ за комсомолската организация. Да не забравяме, учениците търсят отзивчивост, искат разбиране. Те наистина са като опъната струна и от тях или ще изтръгнем звук, или нищо няма да изтръгнем; иска се диференциран, индивидуален подход. Този индивидуален подход се осъществява и в работата на комсомолското дружество, в работата на класния ръководител, в извънкласните занимания. Един ученик бе отчаял всички със слабия си успех, бяхме вдигнали ръце от него, но изведнъж учителката по биология обявява: той работи великолепно в часовете при мен, в кръжока по биология просто е незаменим, чудесен е. Ето за какво става дума, да откриваме тези чудесни неща у младежите и да им даваме простор да се развиват.

П. РУСЕВ: — Мисля, че за всичко това ще допринесе един по-откровен диалог с младия човек за неговата професионална квалификация, за бъдещата му реализация според възможностите и способностите. Реализмът в нашия диалог сега ще ни улесни утре в идейновъзпитателната работа на партията.

В. КИНОВА: — Поддържам това да се казва истината на младите хора. Нашите ученици следва да знаят защо се повишават цените например. Защо да крием от тях и да говорим, че става дума за повишаване на стандарта. Много са пътищата за повишаване жизненото равнище на хората и ако трябва да се повишат цените в някои направления, следва да обясним на младежите това икономическо явление. Ние се опитваме да правим това в часа на класния ръководител, но не всякога класният ръководител е подготвен правилно да обясни. Тази трудност се стремим да преодоляваме.

Д. КРАЛЕВ: — Откритият диалог с ученика би следвало да включва разкриване на истината за техническото равнище на производството, за условията на заводския бит, за трудностите, които ще срещне младият човек, за различията, които той установява по-късно между представа и действителност. На второ място — партийните и комсомолските организации в завода да протегнат ръка на новопостъпващия още от заводската врата, да го окрилят, подкрепят, докато у него се оформи самочувствие, самонагласа за труд и трудова дисциплина. Силно впечатление ми направи разказът на една млада работничка от завод „Хр. Ников". Завършила гимназия през 1981 г. и от няколко месеца работи в завода. „Бъдещата ни трудова реализация — сподели тя — ни вълнува още от училище. Доскоро бях зрелостничка. Споделяхме за бъдещето. Повечето от моите съвипускници казваха така: най-напред ще кандидатствувам във ВУЗ, ако не ме приемат, тогава ще си помисля къде ще отида и какво ще работя. Голяма част от неприетите се насочиха към „полека" работа. Къде е причината ли? Повечето мои връстници се стремят към висше образование било заради знания, било да не отидат в производството; а може би и по двете причини.

Аз и още няколко момичета постъпихме в завода. Свикваме вече. Уважаваме работата, справяме се с нея и тя не ни плаши. Харесва ни и това, че условията са добри, хигиенични, работим с бели престилки, в светли помещения, другарите ни посрещнаха внимателно, показаха ни как да рабо-

Digitized by Google

тим. Вече чувствуваме отговорност за изпълнение на нормите, на плана, живеем с грижите на нашия колектив. Ние като ученици сме споделяли, че ще ни е трудно да отидем в производството и по други причини. Какви ли? На практика ходихме в едно предприятие, там се сблъсквахме с недобри отношения между работниците, чувахме и груби подвиквания и непристойни изрази. Отделни работници не обичаха работата си, оплакваха се пред нас, че работата им е омръзнала. Сега сме радостни, че при нас, в нашата бригада не е така. Всеки младеж, когато постъпва в предприятие, е малко притеснен, по себе си зная, не е убеден, че хората, при които отива, ще го посрещнат с усмивка, като свой. Искам да кажа на работниците от всички предприятия: когато постъпват нови работници, да направят така, че те да обикнат предприятието и самите тях като близки. При нас беше така: посрещнаха ни комсомолският секретар и от стопанското ръководство, зачислиха ни в комсомолската организация, разказаха ни за производството, какви са успехите и мястото на младите работници, представиха ни на бригадира, а той заедно с партийния групов отговорник и с комсомолския отговорник ни представи на бригадата. Това беше за мене тържествен и вълнуващ ден."

Така дългият път на всяка професия, работното място, започва от първия работен ден.

Лиляна БЛИЗНАКОВА: — Трудовото възпитание безспорно започва в семейството и продължава в училището. Ние сме специализирано училище — подготвяме средни специалисти — монтьори, шлосери, електротехници. За нас е много важна учебната практика, ние казваме и показваме. Сериозни затруднения обаче срещаме по отношение на базата. Не разполагаме с нова техника, машините са морално остарели, а заводът не може да ни осигури съвременни машини. Затова нашите ученици най-често са наблюдатели на производството, тях не ги допускат до работа на машините. Водим учениците в Завода за металорежещи машини и в Чугунолеярния комбинат в София, за да видят поне машините, на които ще работят в бъдеще. Министерството на народната просвета не може да ни достави нови машини, за три години сме получили един-единствен струг, макар че всяка година даваме заявки за всички машини, които са потребни на учебния процес и на практиката на учениците.

Н. НИКОЛОВ: — Защо да не прехвърлим практиката на учениците в завода, да се учат те в заводски условия?

Л. БЛИЗНАКОВА: — И ние искаме това, но заводът още не е осигурил подходящи цехове.

Н. НИКОЛОВ: — Запознайте се с опита на политехническата гимназия в града. Те практикуват в едно предприятие, идеално съоръжено. В почивните дни учениците заместват работниците и произвеждат продукция. Това предприятие изпълни годишния си план месец и половина предсрочно. Всички знаят, че се дължи на организацията на труда, която осигури пълноценен, качествен ученически труд. И така учениците стават производители, а не наблюдатели.

Аз се връщам към началото на нашия разговор — за истината, за откровения диалог с младежта. Кое ни пречи да казваме истината на учениците, пречки не съществуват. Другарят Тодор Живков неведнъж ни е посочвал, че трябва да се казва истината на младите хора, да ги подготвяме така, че те да познават нашата действителност, противоречията в нея, да разказваме за решените проблеми, но да им обясняваме и причините за нерешените.

П. РУСЕВ: — Тук става дума за изменения в нашия стил на ра-

Digitized by Google

бота и ръководство, да създаваме атмосфера, при която истината да отива до младите хора. По-точно моята мисъл е, когато говорим за партийното ръководство на Комсомола, ние не само да казваме истината най-общо, тоест „другари, това е вярно, това не е вярно", не само да я сведем до някои елементарни констатации, а да виждаме в нея, в разкриването ѝ сложен комплекс от причини и следствия. Комсомолските очи трябва да виждат истината във всяка дума, постъпка, действие. А какво се получава? Често пъти ние казваме, че в Комсомола има демокрация, така е написано и в уводната част на годишния доклад, а същевременно на практика младежът вижда, че тези, които се изказват на събранието, са предварително подготвени, нагласени, и се замисля за истината...

По-нататък, има случаи да приемат комсомолец за член на партията. Комсомолското ръководство дава прекрасни сведения за него. А на комсомолско събрание стават младежите и казват: той няма авторитет сред нас. Този случай ни навежда на извода, че в ръководните органи трябва да има млади хора. Не бива обаче, робувайки на формулата, да издигаме хора без способности, без авторитет в организацията и в трудовия колектив, да натрапваме кандидатури, защото младежите започват да се съмняват в демокрацията, а възпитателната ни работа се ерозира.

Д. КРАЛЕВ: — Според мен за истината трябва да се приказва по-малко, повече да се прави за нея, да се защищава тя. Най-вече това се отнася до спазване принципите на социалистическата справедливост: за еднакъв труд — еднаква заплата, за отличен успех в гимназията, в университета — и по-добра работа после, за еднакви заслуги пред трудовия колектив, пред партията, обществото — и еднакви отличия и т. н. Ние често пъти гледаме с еднакво око и на първенеца в производството, и на некадърния. Справедливостта изисква отношението ни да бъде различно. Уравниловката в този случай не възпитава, не убеждава. Нарушаването на принципите на социалистическата справедливост остро се вбива в съзнанието на младия човек, най-малката неправда той приема болезнено. Дребни били нарушенията, големи били — той ги приема все като големи.

П. РУСЕВ: — Спазването или нарушаването на принципите на социалистическата справедливост е въпрос за голямата и за „малката правда" в нашия живот.

Другарят Тодор Живков изисква от нас да възпитаваме младата личност обществено активна, социално ангажирана, самостоятелна и творческа, знаеща и можеща. Да водим открита и непримирима борба против паразитизма, против карьеризма, страстта към самоуреждане, против алкохолизма, против неморалното поведение. Изграждането на комунистически нравствени добродетели създава за младежите условия да разграничават двете правди, като утвърждават голямата и се борят с младежки жар срещу „малката правда". Най-високият критерий за съвременния младеж е активната му позиция за построяването на социализма. Активната жизнена позиция като класово оценъчно действено отношение на младежа към всички социални явления, но и към самия себе си. Към това мисля е нужно да насочим по-умело възпитателната работа.

К. ПОПОВ: — Както друг път, така и днес в нашия разговор много повече внимание отделихме на правата на младия човек и по-малко за неговите задължения, за активното му отношение в труда и в обществото. Струва ми се, ние повече се грижим да задоволяваме потребности, а по-малко да формираме потребности: материални, духовни и др. По-малко говорим и за задълженията на младите хора пред обществото, което ги

Digitized by Google

е отгледало, пред нашия народ. Не можем да се примиряваме с това, че за една част от младите хора образованието и информираността понякога си съжителствуват с политическата незаинтересованост, а професионалната подготвеност — с недостатъчно отговорно отношение към труда.

П. РУСЕВ: — Тук има един въпрос, който много ни занимава. Грешки и слабости има в управлението, но вие не забелязвате ли, че има младежи, които изтъкват тези слабости не от болка за нашия строй, за нашето общество, а поради защита на свои потребителски настроения. У някои млади хора се създават именно такива настроения: колкото мога повече да взема, да искам, да ми се дава, без да се замислям какво давам на обществото Това е проблем, който се отнася не само до младежта, но и до възрастните, до цялото общество.

Сашка МАЛЧЕВА: — Ние чувствуваме особено остро този проблем, когато потърсим млади хора за работа при нас в търговията. Ако постъпят, най-напред питат: каква ще е заплатата? Не им харесва заплащането при нас. После — отблъсква ги и физическата работа, която не е малко в системата на търговията, а и остарялата спомагателна техника в търговската мрежа.

Що се отнася до възпитанието на младежите, заети в търговията, в града срещаме трудност, при нас работят 50 комсомолци, пръснати на 40 обекта, а нямаме едно място, където да ги събираме. Разбира се, ние не вдигаме ръце, комунистите използват индивидуалната работа, личния контакт с младежите, създали сме младежки бригади, където е възможно.

Н. НИКОЛОВ: — Ние като че ли тръгнахме само по негативните страни.

С. МАЛЧЕВА: — Не искам да се създаде подобно впечатление. Доволни сме от нашите младежи, от комсомолците. Те са обществено ангажирани, няма общоградска инициатива, в която да не участвуват. В нашите бригади комсомолците са едни от първите в изпълнението на плана и получават най-много награди от предприятието.

Н. НИКОЛОВ: — В подкрепа на това искам да добавя, че във върхови моменти на предна позиция излизат младите хора. Наскоро имахме аварийна ситуация в града. Поради обилния снеговалеж над триста стълба на електромрежата бяха повредени и почти седмица нямаше основно захранване в цялата община и младите хора работиха денонощно, без отдих, за да се излезе бързо от това затруднение. Справедливо ще бъде да кажем, че учениците тази година изнесоха лятната селскостопанска кампания на гърба си. В радиозавода младежките бригади са водещи.

Д. КРАЛЕВ: — Тези мисли ме връщат отново към изказването на Манол Златев на днешния ден на партийния секретар. Той каза: „Правилно ли им разясним, уважаваме ли ги, младежите в огън влизат за изпълнение на задачите."

П. РУСЕВ: — Според мен, за да получим по-голяма ефективност от идеологическата работа с младия човек, трябва да търсим подходящи форми, по-гъвкави спрямо характера, образованието и културата на младежта. Дали нашите беседи, лекции, изказвания са интересни за тях. Веднъж бях на събрание в техникума във вашия град. Едва успях да овладея младежите, да ги спечеля. Измъчиха ме с въпроси, със становища...

Н. НИКОЛОВ: — В това сте прав. Трябва да излезем от шаблона. Често пъти разработваме примитивни сценарии за нашите ме-

Digitized by Google

роприятия, скучни, неинтересни и да си признаем, с предварително написани изказвания, определени изказващи се и пр. Ето защо и редица наши събрания с младежите не носят очаквания ефект.

П. РУСЕВ: — Защо не се проведе свободна дискусия в младежкото дружество, по-свободен разговор. В спорове и дискусии да се изяснява истината.

Д. КРАЛЕВ: — Скучните събрания са една беда, по-голяма беда са сивите, неинтересни културно-масови мероприятия с младежта като забави, увеселения и др.

К. ПОПОВ: — Напоследък в нашия град станаха популярни дискотеките — организират се в предприятията, в младежкия дом, в училища, в заведенията на „Балкантурист" и това според мен е добре, създава се възможност на младежта да пее, танцува и се весели.

За съжаление програмите на дискотеките често пъти се съставят случайно, излизат извън контрола на комсомолските организации, на съвета за култура и насаждат лош вкус. Не съм против дискотеките, те могат и трябва да станат място за действителен културен отдих, огнище за пропаганда на добър вкус и маниер на поведение у младежите.

Д. КРАЛЕВ: — Задушевната песен, вълнуващата сърцето мелодия винаги са били и ще бъдат средство за идеологическо и естетическо възпитание на младата личност. Обаче у младежите и девойките често възниква въпросът какво да пеем. Става дума за песента на нашите семейни тържества, на празниците на нашия трудов колектив, на нашия учебен клас, за песента на рождени и именни дни, задушевната песен на нашия интимен, приятелски кръг, песента в нашия дом, масовата песен за бригадата, за излети; става дума за песни, запявани от сърцето. Масовата естрада създаде всякакви песни освен масовата, единичните успехи не могат да задоволят една дългогодишна потребност. Жизнеността на музикалния полуфабрикат „Градил Илия килия" ни показва колко голяма е потребността от съвременна празнична песен. Да не забравяме — нагласата на младия човек към хубавата песен, към модата, към новостите в живота е по-бърза и този процес трябва да се направлява разумно.

К. ПОПОВ: — Защо нашите предприятия не се съобразяват с вкусовете и предпочитанията на младежите? За облеклото например — биха могли да изработват леко, красиво, съвременно, удобно облекло. Това съвсем не е празна работа, както може да изглежда на пръв поглед. Нашата младеж трябва да расте идейно закалена, нравствено здрава, да бъде активна творческа сила в борбата за утвърждаване на комунистическата идеология и морал, на нашия социалистически начин на живот. Тези задачи на възпитанието са задачи на цялата наша общественост, включително на предприятия и търговски организации.

П. РУСЕВ: — И в този случай с модните увлечения, а и в редица други случаи липсва изпреварващата роля на идеологическата работа, не търсим с необходимата настойчивост идеологическата, политическата страна на проблема. За да получим по-голям ефект от нашите действия, налага се идеологическата ни дейност да бъде по-настъпателна, бойка, непримирима, заедно с това да се отърсва от шаблона и формализма.

Т. ТАКОВА: — Този проблем е и проблем за кадрите, които работят с младежта. Отнася се за тяхната политическа, професионална подготовка, за тяхната принципност, нравствена уравновесеност, за по-голямо педагогическо майсторство.

Digitized by Google

Катя ДАМЯНОВА: — Според мен цялата работа се състои в това да научим партийните и комсомолските кадри, да възпитаме родителите по-отговорно да се отнасят към възпитанието на младия човек, за правилното формиране на неговите интереси и потребности. Общинският партиен комитет се стреми да измени подхода на кадрите към проблемите на младежта и Комсомола. Днес обучавахме партийните секретари, още веднъж им обърнахме внимание, че в предстоящите годишно-отчетни събрания, по нататък — в прегледа на първичната партийна организация, който наскоро ще започне, да се повишат критериите към всички кадри, като в оценката за тяхната работа се включи помощта, която оказват на комсомолските дружества, отзивчивостта им към младежките проблеми, тоест как и по какъв начин се изменя подходът на ръководителите. Безспорен успех за нашата общинска партийна организация е, че стопанските ръководители промениха отношението си към работата с Комсомола. Благодарение на техните грижи повече комсомолци са включени в управлението на производството, уважава се трудът на младежите, подобри се материалната база на комсомолския живот.

И още един въпрос. Дребните финансови сметки са несъвместими при идейновъзпитателната работа с младежта. Какво имам предвид. На младежкия дом е определен финансов план, който налага да се организират мероприятия срещу заплащане. И за да бъде изпълнен планът, всяка вечер — дискотеки с платен вход. Младежкият дом избягва да организира вечери, тържества, които не носят приходи, не са касови, а се ориентира към единдва вида прояви, които носят високи приходи. Нали да се организира една вечер за Александър Блок трябва да се плати на рецитатори, за украса, портрет и др., а за всичко това трябват средства. По тези съображения са се проваляли много мероприятия в младежкия дом. На този важен проблем Централният комитет на Комсомола следва да намери някакво разрешение, отговарящо на изискванията за по-високо идейно-естетическо възпитание...

П. РУСЕВ: — Нашият разговор не може да обхване всички проблеми на работата с младежта. Целта ни бе да насочим вниманието на партийните секретари, на партийните бюра и организации, на всички комунисти за засилване грижите за възпитанието на младежта, за издигането на младата личност, да се измени и усъвършенствува подходът към младежта и Комсомола, защото, както каза другарят Тодор Живков в речта си на 7 декември пред студентите: „... ние разчитаме на нашата прекрасна младеж, за да водим енергична и безкомпромисна борба с отрицателните явления на нашето общество, за да обогатяваме и умножаваме голямата правда на социализма.“

С това приключвам нашия разговор.

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННО НЕУМЕНИЕ ИЛИ ФОРМАЛИЗЪМ

Предварително раздаденият документ гласеше „РЕЗОЛЮЦИЯ на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при..., без права на първична, провадено на... След изслушване на отчетния доклад, разисканията по него и направените предложения отчетно-изборното събрание КОНСТАТИРА: цялостната партийно-политическа и организационна дейност на партийните групи при... през отчетния период е провеждана в съответствие с решенията на XII конгрес на БКП, решенията и указанията на ЦК на БКП и резолюцията на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация..." С други думи, следват констатации за неща, за които не е ставало дума.

Някой ще попита: защо! Нали на всяко отчетно-изборно събрание се подготвят такива документи!

Да! На всяко отчетно-изборно събрание, но това не беше никакво отчетно, а чисто и просто едно учредително събрание. Районният партиен комитет решава да се изгради партийна организация в състава на първичната партийна организация. Решението, макар и със закъснение, е правилно. То премахва една нецелесъобразност — в първичната партийна организация да действуват две партийни организации в нейния състав, а една голяма част от комунистите да са включени само в партийните групи, т. е. едните комунисти да са поставени при едни организационни условия, а другите — при други.

Що се отнася до споменатия документ, той действително нямаше нищо общо със същността на събранието. В случая подхождаха аргументи за необходимостта от учредяването на партийна организация в състава на първичната наред със съществуващите две партийни организации. Формализмът обаче си беше казал думата, беше нахлупил една шапка върху решенията на събранието, която да свидетелствува за организационната „грамотност" на съставителите на резолюцията и за „прецизността" на партийното бюро, което я беше благословило.

На учредителното събрание на партийната организация в състава на първичната комунистите, които не присъствуваха само тялом, а участвуваха активно в обсъждането на въпроса, не позволиха първите стъпки на организацията им да започнат от един некомпетентно съчинен документ.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

КОМИТЕТЪТ И РАЗВИТИЕТО НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ В КОЛЕКТИВА

ВАЛЕРИ ЖАРОВ
първи секретар на Тимирязевския районен комитет на КПСС — Москва

От този случай в нашия район изминаха две години, но той даде сериозен повод за размишления и изводи. Две предприятия — Автокомбинатът и Заводът за керамзитова настилка, почти едновременно построиха нови жилища по един типов проект и разпределиха квартирите между работниците. Трудовите колективи и на двете бяха приблизително равни по численост и нуждата от нови жилища беше почти еднаква. Очакваше се и отношението на хората от двата колектива към такова радостно събитие да бъде еднакво.

Но стана иначе: от завода започнаха да постъпват жалби за неправилно разпределяне на квартирите. Но проверката в завода не откри никакви нарушения: квартирите бяха разпределени правилно, отчитайки трудовия стаж на всеки работник, неговото отношение към работата и жилищната нужда.

Какво се е случило всъщност? Защо изникна недоволство в заводския колектив? Оказа се, че не са спазени някои принципи на социалистическия демократизъм, превърнали се в жизнена норма на трудовите колективи в СССР. Партийните комитети на двете предприятия са подходили различно при решаването на въпрос, от който са заинтересовани много хора. Партийният комитет на Автокомбината щателно проучил предложенията на администрацията и жилищната комисия при профкомитета за разпределяне на новите квартири, препоръчвал им да проведат открито заседание на профкомитета за окончателно утвърждаване на списъците. На заседанието на профкомитета били поканени всички заинтересовани лица. Те се запознали с основанията на администрацията и жилищната комисия, получили изчерпателни отговори по интересуващите ги въпроси. Затова окончателното решение за разпределянето на квартирите, представляващо по форма документ на профкомитета и администрацията, станало по същество изявление на волята на целия трудов колектив.

А в завода разпределянето на квартирите било проведено „при закрити врати", без участието на заинтересованите хора. И макар решението да беше правилно, но формата на разглеждането на въпроса даде поводи за неправилно тълкуване, породи жалби, които не би трябвало да ги има.

Ние се постарахме не само партийната организация на Завода за керамзитови покрития, но и всичките други организации в останалите предприятия и учреждения на района да извлекат от този случай урок да съблюдават демократическите принципи на работа, които са утвърдени от Кон-

Статията е осигурена специално за „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

ституцията на СССР, да се повишава ролята на трудовите колективи, на техните обществени организации в решаването на производствените, социалните и други въпроси. Към това ние ориентираме всичките 269 първични и 643 цехови партийни организации, а също така 1005 партийни групи в района, обединяващи в своите редове около 23 хиляди комунисти. Стремим се партийните организации максимално да отчитат спецификата и особеностите на своите колективи.

С ИМЕТО НА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИЯ ЕСТЕСТВОИЗПИТАТЕЛ

Нашият Тимирязевски район в северозападната част на столицата е образуван преди четиридесет години и е наречен така в чест на изтъкнатия съветски учен-естествоизпитател К. А. Тимирязев. Много години той се трудеше в Московската селскостопанска академия, разположена на територията на района, която сега носи името му.

В сегашните си граници районът съществува пет години. В неговите 35 промишлени предприятия се произвеждат радио- и електротехнически изделия, продукция на строителната индустрия, различни стоки с културно-битово предназначение. В района са разположени мощна електроцентрала, седем предприятия на автомобилния транспорт, дванадесет строително-монтажни управления. На неговата територия са съсредоточени крупни научни сили — четири висши учебни заведения, 44 научноизследователски и проектно-конструкторски организации, в които се трудят 21 хиляди научни сътрудници. Единадесет научноизследователски института имат строителен профил. Десет института решават проблемите на селскостопанското производство. При това много от тях са в тясно съдружество със съответните организации от братска България. Съветските и българските учени съвместно разработват и внедряват машини и агрегати за нуждите на селското стопанство, създават експериментален комплекс за производство на свинско месо в град Толиати. В нашите научни учреждения се учат и защищават дисертации български аспиранти.

През изминалата десета петилетка (1976—1980 г.) колективите на промишлените предприятия почти два месеца предсрочно приключиха петилетката по обем на производството. С 34,7 процента (вместо 26,1 по план) нарасна производителността на труда, което позволи за сметка на този показател да се получи 93 процента от прираста на производството. Почти с 3,8 пъти нарасна през този период продукцията на изделия с най-високо качество. Изцяло е изпълнена програмата за научноизследователските и проектни работи. Сред факторите, позволили на трудещите се от района да надминат през десетата петилетка задачите по всички основни показатели, важно място заема постоянната работа на районната партийна организация за развитието на социалистическия демократизъм в трудовите колективи. Какви направления обхваща тя?

ПОВИШАВАЙКИ РОЛЯТА НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на партията Леонид Илич Брежнев даде изчерпателна характеристика на същността на съветската демокрация. „Заинтересоваността от общата работа, от развитието на производството, съпоставянето на мнения, откровената принципна критика и самокритика, повишаването на обществено-политическата активност на всеки гражданин — в това е същността на съветската демокрация, демокрация работеща, действуваща" — каза той. Възпитанието на тези черти у всеки труженик — това е една от най-важните задачи на райкома и на първичните партийни организации. За нейното осъществяване ние придавахме и придаваме голямо значение.

Едно от главните направления на организаторската и масово-политическата работа за развиването на социалистически демократизъм у нас стана всестранното повишаване ролята на трудовите колективи в решаването на производствените, социалните и възпитателните задачи. Та нали трудовият колектив е съставна част от политическата система на съветското общество, действен субект за усъвършенствуване на социалистическата демокрация и по-нататъшното развитие на демократическите принципи на производството. Именно чрез трудовия колектив работническата класа осъществява много функции за управление на обществените работи, в значителна степен реализира своята ръководна роля в обществото. И толкова по-голямо става влиянието на трудовия колектив във всички работи на предприятието, колкото повече неговото политическо ядро — партийната организация — се грижи за повишаване на обществената активност на трудещите се, на техните инициативи и творчество.

Седемдесетте години са характерни за съветската действителност с това, че в страната като допълнение към плановете за развитие на народното стопанство започна нашироко да се практикува съставянето на планове за социално развитие на райони, градове, области. В тях развитието на икономиката тясно се обвързва с подобряването на бита на трудещите се, с развитието на здравеопазването и народното образование, а също така със задачите за комунистическото възпитание на трудещите се. Такъв план за 1976 — 1980 година под ръководството на районния комитет беше съставен и в нашия ра-

Digitized by Google

йон. Сред многото други мероприятия специален раздел в него беше посветен на увеличаването ролята на трудовите колективи в решаването на социалните проблеми и в комунистическото възпитание на трудещите се. Какво съдържаше той?

Преди всичко ние поставихме пред партийните организации на всички промишлени предприятия задачата да възглавят в началото на петилетката работата за съставянето на плановете за социално развитие на трудовите колективи и такива планове, родили се при най-активното участие на работниците, инженерите, техниците и служещите, подготвени от предприятията, в научните и проектантските организации. Като цяло за района те се изразиха в такива цифри: да се построят през петилетката повече от два милиона квадратни метра нова жилищна площ, 36 заведения за обществено хранене с 7040 места, детски предучилищни заведения с 5000 места, седем училища с хиляда места всяко и много други обекти.

Заедно с това районният комитет на партията ориентира първичните партийни организации постоянно да осъществяват мерките за по-нататъшното развитие на социалистическия демократизъм в управлението на производството и широкото привличане на трудещите се в управлението. Беше набелязано да се разработят препоръки за повишаване ролята на работническите събрания и другите обществени органи за създаване на здрава морална атмосфера в трудовите колективи. Особено голямо значение районният комитет на партията придаваше на практическото изучаване работата на постояннодействуващите производствени съвещания в редица предприятия с цел да се издигне тяхната роля за ускоряване на техническия прогрес, за внедряване на челен опит, за издирване на резервите в производството, за приемане на по-напрегнати насрещни планове. Действена форма за повишаване на активността на трудещите се стана по-нататъшното развитие на социалистическото съревнование, в което участват по-голямата част от работниците, инженерите и техниците на предприятията в района.

Ново проявление на обществената активност на трудовите колективи и трудещите се в района станаха месеците, предшествували XXVI конгрес на КПСС, а също така времето, последвало форума на съветските комунисти. И работата не е само в това, че в предконгресното обсъждане на проекта „Основни направления на икономическото и социалното развитие на страната през 1981—1985 година и на периода до 1990 година" участвуваха в района почти 144 хиляди души и всеки десети от тях изказа своето мнение по проекта. Главното е, че първичните партийни организации умело насочиха усилията към издирване на нови вътрешни резерви, към нови пътища за повишаване на ефективността и качеството на работата на колективите. Три хиляди предложения бяха изказани при обсъждането на проекта за това, как по-бързо и по-добре да се изпълнят новите задачи, поставени от партията. Три хиляди работници се бориха за предсрочното изпълнение на задачите за първата година от единадесетата петилетка до годишнината от Октомврийската революция. Важен показател за творческите усилия на трудовите колективи станаха приетите от тях насрещни планове.

В обобщен вид те се свеждат до това, годишният план по обем и реализация на продукцията и производството на болшинството от най-важните видове изделия да се изпълнят три дни по-рано от набелязания срок, с 10 процента да се надхвърли плануваният ръст на производителността на труда. Голяма програма се осъществява по техническото превъоръжаване на производството. Набелязано е комплексно механизиране и автоматизиране на 10 цеха и участъци, да се въведат в действие 34 автоматични и поточно-механизирани линии, 150 броя високопроизводително оборудване, да се внедрят 120 прогресивни технологически процеса. Предвижда се да се съкращават всяка година 800 души работници, заети с ръчни операции. Повишени задължения приеха също така и работниците от транспорта и съобщенията, строителите, сътрудниците от научноизследователските и проектно-конструкторските организации.

За да се осигури успешната реализация на решенията на XXVI конгрес на партията, районният комитет разработи, утвърди и сега реализира план, който предвижда широк комплекс от организационни, масово-политически и други мерки по най-важните страни от дейността на районната партийна организация. Главното направление и съдържание на плана е по-нататъшното всестранно развитие на активността на трудещите се, широкото използване на натрупания опит, на възможностите и резервите за повишаване ефективността и качеството на работата, за постигането на високи крайни резултати от всички трудови колективи.

ОПИРАЙКИ СЕ НА МАСОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

За КПСС е неотменно правило да провежда организаторската и политическата работа сред масите в тясно сътрудничество с обществените организации и опирайки се на тях. Пътищата за по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическия демократизъм в трудовите колективи ние виждаме и в това — всестранно да се повишава инициативата на обществените организации, да се привлекат чрез тях в управлението на производствените и обществените работи широки слоеве от трудещите се. Затова районният комитет на партията постоянно ориентира комунистите от предприятията, от строежите, от научноизследователските и проектно-конструкторските институти към участие в работата на обществените организации, за

Digitized by Google

повишаването действеността им при решаването на въпросите, влизащи в тяхната компетенция.

Както се подчертаваше в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес, партията разглежда най-масовата обществена организация — профсъюзите, като своя надеждна опора сред масите, като мощно средство за развиване на демокрацията, за въвличане на трудещите се в строителството на комунизма. Техните задачи и права са обширни и многостранни. Те се грижат за защитата на интересите на трудещите се, участвуват в решаването на стопанските, социалните и културните задачи, допринасят много за развиването на трудовата надпревара, за усъвършенстуването на производството. Но опитът на трудовите колективи от нашия район показва, че профсъюзните организации не винаги са достатъчно инициативни при реализирането на своите права. За отстраняването на тези недостатъци по наше мнение са длъжни да съдействуват преди всичко комунистите, избрани в ръководните профсъюзни органи на района. А това е внушителна сила. От 16 735 човека от изборния профсъюзен актив в нашия район 2745 са комунисти. Провеждайки в профсъюзите политиката на партията, те се грижат профсъюзните организации да играят все по-голяма роля във всичките работи на трудовите колективи.

Авторитетна форма за участие на трудещите се в управлението на производството представляват постояннодействуващите производствени съвещания, работещи под постоянното ръководство на профкомитетите. В нашия район те са създадени във всички промишлени предприятия. В Бескудинския комбинат за строителни материали и конструкции например в състава на постояннодействуващите съвещания са избрани повече от 60 души, по-голямата част от които са работници. Само през последната година членовете на постояннодействуващите съвещания са внесли 38 предложения, насочени към усъвършенствуване на производството и подобряването на условията на труда, и строго контролират тяхното изпълнение. До средата на 1981 година 25 предложения са внедрени, а останалите се намират в стадий на осъществяване. Само през 1980 година администрацията на производственото обединение „Моселектроапарат" реализира 28 предложения, внесени от членовете на постояннодействуващото производствено съвещание — 70 работници и инженерно-технически кадри. В обществените форми на управлението на производството — съвещанията, технико-икономическите съвети, постовете по качеството и други — в нашия район участвуват 4420 работници, в това число 1252 комунисти.

В съответствие с решенията на XXVI конгрес на КПСС нашата районна партийна организация придава голямо значение на засилването на партийното ръководство на Комсомола, който има значителен принос в развитието на икономиката и културата на района, при възпитанието на младежите. За да бъде работата на комсомолските организации по-ефективна и действена, ние се грижим за укрепването на партийното ядро в Комсомола. За секретари на първичните цехови комсомолски организации, за членове на комитетите и бюрата на Комсомола са избрани 904 млади комунисти. Това е една десета част от изборния комсомолски актив в района.

Важен канал за осъществяването на принципите на социалистическия демократизъм в трудовите колективи стана дейността на органите за народен контрол. В топлоелектроцентрала № 21 народните контрольори проверяват ритмичността при снабдяването с гориво, следят за качеството на разтоварването и използването му. Благодарение на техните усилия само през 1980 година престоят на вагоните за разтоварване беше съкратен с 4683 часа под установените норми и за десетата петилетка бяха икономисани 108 хиляди тона условно гориво.

Постове и групи за народен контрол, действуващи в тясно сътрудничество с партийните организации, са създадени във всички предприятия и строителни организации в района. В техния състав бяха избрани 9739 души, в това число 3927 комунисти. По-нататъшното активизиране на дейността на народните контрольори остава една от най-важните задачи на първичните партийни организации.

Голямо значение през последните години ние придаваме на бригадната форма на организация и заплащане на труда. Покрай многото преимущества, които тази форма носи за производството и за самите работници, тя способствува също така за развитието на демократическите начала в управлението на производството. Бригадата сама избира съвет, сама определя степента на участие на всеки труженик в резултатите на труда и неговото възнаграждение, сама следи за трудовата и производствената дисциплина. Съветът на бригадирите в предприятието подсказва на администрацията по-ефективни пътища за организация на производството и труда, на възпитателната работа. Ръководейки се от решенията на XXVI конгрес на КПСС, районната партийна организация насочва комунистите и стопанските ръководители към засилване на организаторската и масово-политическата работа за внедряването на тази форма на организация на труда. И първите резултати са налице: в района има редица предприятия, които в бригадната форма на труда са обхванали от 50 до 80 процента работници.

Едновременно с грижите за повишаване ролята на обществените организации при решаването на стопанските и социалните задачи на трудовите колективи районната партийна организация търси нови форми за разширяване на социалистическия демократизъм и повишаване на инициативата на трудещите се. В този смисъл доказаха своята жизненост и ефективност така наречените производствени депутатски групи, създавани през последните го-

Digitized by Google

дини в крупните промишлени предприятия в района. Те включват всички депутати в районния и градския съвет, работещи в едно обединение или в завод. Такива групи вече са създадени и действуват в шест предприятия. Те контролират изпълнението от съветските организации и стопанските ръководители препоръките на избирателите, провеждат отчети на депутатите пред трудещите се, отчитат и обобщават молбите, предложенията и забележките, изказани на събранията на трудещите се. В редица предприятия депутатските групи обсъдиха въпроса за авангардната роля на депутатите-производственици за изпълнението на решенията на XXVI конгрес на КПСС и приеха задължения за предсрочното изпълнение на задачите от единадесетата петилетка.

Партийните комитети и бюра се стремят чрез депутатите комунисти да обединят усилията на всички депутати при решаването на общите задачи на колектива, за оказване на помощ на младите депутати при изпълнение на техните задължения. В редица случаи партийните организации внасят чрез депутатските групи на предприятията в районния съвет предложения за решаване на важни за трудовите колективи социални проблеми. По инициатива на депутатите от машиностроителния завод „М. И. Калинин" беше построена например заводска столова, комплектована изцяло със съвременно оборудване. Тяхното искане към районния съвет помогна да се решат много въпроси за подобряване на общественото хранене. Депутатските групи са инициатори за взискателното, делово разглеждане в сесията на съвета работата на районния тръст на столовете. Положителните резултати на това обсъждане бяха оценени по достойнство от тружениците на много предприятия и организации.

Ние считаме, че направеното от депутатските групи е само начало, и всестранно ще съдействуваме за създаването на нови групи депутати и разширяването на мащабите на тяхната дейност.

Ориентирането на първичните партийни организации към всестранно развитие на инициативата в трудовите колективи дава добри резултати. Така например в цеховете и отделите на Лианозовския електромеханически завод през 1980 година по инициатива на партийния комитет бяха проведени работнически събрания, на които се обсъждаше въпросът за повишаване творческата активност на инженерно-техническите кадри и работниците за ускоряване темповете на техническото преоборудване на предприятието. В цеховете и отделите бяха създадени творчески колективи, които си поставиха за цел ускорено да внедряват средствата за механизация и автоматизация, а така също и прогресивни технологии, 24 обществени комисии по планирането на техническото преоборудване, 36 проектно-целеви групи, 58 творчески комплексни бригади и 3 комсомолско-младежки конструкторски бюра на обществени начала. В техния състав са 839 инженерно-технически кадри и 112 работници.

Както се подчертаваше на XXVI конгрес на КПСС, силата на партията на съветските комунисти е в единството с народа, в постоянното задълбочаване на нейните връзки с народните маси. Опитът на нашата районна партийна организация потвърди като надеждно средство за осъществяване на тези връзки — постоянното развитие на социалистическия демократизъм в трудовите колективи.

Digitized by Google

ЗЕМЯТА ЧАКА СТОПАНИ

На годишното събрание на първичната партийна организация в с. Розовец, Пловдивско, обстойно, аргументирано и изпълнено със загриженост изказване направи ръководителят на бригадата в селото Марко Турийски. Централно място той отдели на проблема за използването на земята.

Годната за обработване земя е около 16 000 декара. От нея се използва само малка част.

Всичко останало е пустеещи площи. Част от земята, която се обработва от общественото стопанство, постепенно се превръща в негодни за култивиране площи. Причината е безразборното и научнонеобосновано използване на хербицидите. Ръководството на АПК „Средногорски партизани" няма ясна и конкретна програма за възвръщането във фонда на работната земя на хилядите декари, които сега пустеят. Ръководството на комплекса не заделя достатъчно средства за мелиоративни мероприятия върху тези земи.

Такива са фактите, които съобщи с болка и загриженост пред събранието Марко Турийски.

Направи впечатление обстоятелството, че нито в неговото изказване, нито в доклада на партийното бюро пред годишното отчетно-изборно събрание се сочеше някакъв изход. И човек неволно си мисли, че розовецските ръководители сякаш са се примирили с нерадостните факти, че се задоволяват само от събрание на събрание да ги констатират, да изплачат болката си, без и те самите да търсят и да предлагат сполучливо решение.

Изход може и трябва да бъде намерен. Такава е повелята на редица партийни решения и правителствени нормативни документи, такава е линията, начертана от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, а опитът на редица АПК сочи, че решаването на проблема е в голяма степен въпрос на местна инициатива.

Не е тайна, че в част от планинските села, каквото е и Розовец, населението значително намаля, особено делът на младите хора. Затова пък усилията на селскостопанските и на партийните ръководства следва да бъдат насочени най-напред към увеличаване на подходящата за тези райони механизация, към приложението на промишлените технологии в селскостопанското производство и към отглеждането на земеделски култури, при които нуждата от ръчен труд е минимална. Усилията да бъдат насочени също така и към интегриране на селскостопанското производство с промишлеността в тези райони дотолкова, доколкото тя съществува или сега се развива в тях, за да може работната ръка от промишлените предприятия да бъде използвана и в селското стопанст-

Digitized by Google

во. Примери за такава сполучлива интеграция в нашата страна вече има — например в туристическите райони на Южното Черноморие.

Със задружните усилия на специалистите от АПК „Средногорски партизани", на общинския партиен комитет, на ръководствата на клоновите стопанства, на селскостопанските бригади в селата и на местните партийни комитети може да бъде разработена и постепенно, но настойчиво реализирана цялостна, ясна и конкретна програма, за да бъдат върнати в близките години във фонда на работната земя хилядите декари.

За това ще са необходими усилията, идеите, предложенията, препоръките на много хора, тъй като въпросът за самозадоволяването засяга всички в селищната система.

В Розовец има две промишлени предприятия — шивашки цех на ТПК „Марица" в Пловдив и металообработващ цех на обединени заводи „Фридрих Енгелс" в Казанлък. В тези две предприятия от Розовец и от околните села работят над 150 души, които засега са все още неизползван или недостатъчно използван резерв за селскостопанското производство. Колективите на тези две предприятия със съгласието на своите по-горни ръководства биха могли да поемат грижата за отглеждането на земеделски култури на определени площи и за прибирането на реколтата от тях. Това задължение би трябвало да се включи в техните годишни производствени програми и за изпълнението му да се държи така, както се държи за изпълнението на преките им производствени задачи. Това ще даде възможност на АПК да увеличи в Розовец площите на някои рентабилни култури — рози, лозя, лавандула и други.

В землището на селото има не по-малко от 700—800 декара изоставени земи, подходящи за отглеждане на лавандула. С незначителни средства за мелиоративни мероприятия тези площи могат да станат годни за комплексна механизация. А лавандулата за селото е традиционна култура. Тя винаги е давала много добри резултати, винаги е била с голям икономически ефект, дори и без каквато и да било механизация.

Землището на Розовец се прорязва от две по-големи и от няколко по-малки реки и рекички. Поречията на тези реки могат да бъдат превърнати в чудесни плантации с хиляди орехови дървета. Нужно е обаче площите да се подравнят, да се риголват, да се пригодят за механизирана обработка. Идеята за създаване на такива орехови плантации се роди преди повече от десет години. Ръководителите тогава се позапалиха, прегърнаха тази идея. За нейното реализиране обещаха своята помощ и розовецките землячества в София, Пловдив и Казанлък. Впоследствие започват спорове доколко почвите са подходящи, и то когато на същите тези обявени за кисели почви чудесно виреят и дават богат плод стотици орехови дървета.

От две години Розовец е обявено за курортно селище. Интересът у стотици хора от по-близки и по-далечни краища за закупуване на вилни места е много голям. Но при толкова много неизползвана земя се оказва, че няма достатъчно вилни места. Част от тези площи могат да бъдат превърнати в чудесна вилна зона. Нужно е обаче на съответните специалисти от окръжната проектантска организация да се възложи да разработят цялостен идейно-застроителен и регулационен план. Пустеещите сега земи трябва най-напред да бъдат изключени от фонда на работната земя (фонд, който засега нищо не дава), да се включат във вилния регулационен план и да се предоставят по законен път на съвета за продажба. Би могло да се потърси начин в духа на самоиздръжката на селищните системи с набраните от продажбата на тези парцели суми да се решат редица благоустройствени проблеми на вилната зона, без да се търсят бюджетни средства.

Digitized by Google

Чака в Розовец своето пълно решение и проблемът за личните стопанства. Тука не става дума толкова за земята, която се предоставя или би следвало да се предоставя за лично ползване, колкото за помощта и съдействието, които ръководството на АПК трябва да оказва на хората, за да поддържат и обработват своите парцели. При едно правилно отношение към проблемите на личното стопанство съществува реална възможност хората от Розовец, тия, които работят в промишлените предприятия, и тия, които ще имат свои вили в селото, да обработват значителна част от пустеещите сега земи, да ги върнат във фонда на продуктивната земя. Такива площи биха могли да бъдат не по-малко от две хиляди декара. На тях обаче трябва също да се проведат необходимите предварителни мелиоративни мероприятия. Те могат и трябва да бъдат предадени за лично ползване подравнени и риголвани от АПК за сметка на стопаните, които ще ги ползват.

Дотук стана дума само за някои мероприятия, които биха върнали във фонда на работната земя не по-малко от четири-пет хиляди декара изоставени земи. С това мероприятията, разбира се, не се изчерпват. Изреждането им може да продължи. Може да се спомене например съвсем реалната възможност и необходимост за превръщането на други хиляди декари пустеещи земи в благоустроени модерни пасища, на които да се развие голямо пасищно животновъдство, за което съществуват чудесни възможности и отколешни традиции. За тези земи обаче също са необходими и грижи, и средства, и преди всичко правилно разбиране, осъзната необходимост, ясна перспектива.

Да се дават готови рецепти за излизане от сегашното състояние е неправилно, едностранните мероприятия могат да породят отрицателни тенденции. Използването на земята е проблем, който могат да решат само комплекс от мероприятия. Благоприятни предпоставки са създадени, в края на миналата година излезе и постановлението на Министерския съвет за увеличение производството на животинска продукция; изкупните цени стимулират това производство. Но само чрез цените въпросът няма да бъде решен. Както не един път е посочвано, в центъра трябва да застане аграрно-промишленият комплекс като организирана, икономически стабилна единица, която носи цялостната отговорност за увеличение на производството, в това число и от помощните и лични стопанства. Разнообразието от форми е показател сега за умението на стопанските кадри да вземат високоефективни решения и да ги реализират в живота. Ето едно от главните направления, с които трябва по-отблизо да се заеме партийното ръководство в селищната система и което убягна от вниманието на годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация.

Минчо КЮРКЧИЕВ

Digitized by Google

ТЪРСИ СЕ НАЧАЛНИК

Фейлетон

Началниците на цехове в консервната фабрика „Пресен зеленчук" се сменяваха толкова често, че сред работниците се носеше интересен виц. Извикали един — кой ли по ред — номенклатурен кадър и му връчили заповед, с която го назначавали за началник. Той благодарил за оказаното му доверие и забързал към фабриката, за да поеме поста и задълженията си. И когато пристигнал там, дежурният му поднесъл телеграма. В нея му се съобщавало че е уволнен заради... несправяне с работата. Така той не можал дори и за минутка да влезе в цеха.

Разбира се, и в този виц, както във всеки виц, нещата бяха доста преувеличени. И все пак... не бяха и много далече от истината.

Всичко започна, когато бай Владин навърши годините за пенсия. На работниците им беше мъчно, че се разделят с него.

— Незаменими хора няма — рече да ги утеши той. — Ще се намери по-кадърен и по-добър от мен.

Тъкмо по това време шивашкият промкомбинат „Модна кройка" и трудово-производителната кооперация „Бързи услуги" бяха се обединили и трябваше да се намери подходящо място за другаря Гайтанджиев — началник на промкомбината. Намериха го в консервната фабрика.

Шивач по професия, другарят Гайтанджиев няколко години беше ръководил работата в шивашкия промкомбинат отлично. От консервното производство обаче — както сам признаваше — нищо не разбираше. Затова, като минаха няколко месеца, подаде молба да го освободят от заеманата длъжност.

Никой не се опита да го увещава да си остане началник. Първо, защото вече бяха се убедили, че колкото повече стои във фабриката, толкова повече ще обърка работата й. И второ, защото трябваше да се намери ръководно място за бай Гешо, директора на детската музикална школа.

Бай Гешо наближаваше вече седемдесетте години, но като му кажеха, че е време вече да си поотпочине, той се обиждаше: „Аз — казваше — съм пълен с енергия и имам сили за каквато и да е ръководна работа. И вие ще извършите престъпление, ако оставите такъв кадър като мен да си стои у дома." Когато го сложиха за директор на детската музикална школа, той смело заяви: „Имайте вяра в мен. Щом трябва и там да укрепя положението, ще го укрепя." Макар че по професия беше ветеринарен лекар, бай Гешо се справяше общо взето добре с новите си задължения. И то не само заради това, че преподавателите бяха все хора с отлична музикална подготовка и добри педагози, а и защото в отношенията си с тях той се ръководеше от принципа „Колкото по-малко се бъркам в работата им, толкова по-малко ще им преча." И сигурно би изкарал още много години на тоя пост, ако не беше някакъв инспектор от столицата, който каза на едно съвещание, че колкото и добър да е другарят Гешо Гешев, все пак по-хубаво би било като ветеринарен лекар да иде в някое стопанство да лекува кравите и овцете, защото не е удобно директор на детската музикална школа да бъде човек без музикално образование.

На това предложение бай Гешо би могъл да възрази със солидни аргументи. Защото през двете години, прекарани в музикалната школа, той беше понаучил немалко музикални понятия, имена на композитори, заглавия на опери. Но бай Гешо не обичаше да възразява и прие предложението да напусне музикалната школа с ясното съзнание, че е длъжен да иде там, където е най-трудно, там, където е необходим по-опитен, по-способен ръководител, т. е. човек като него. И колкото и невероятно да звучи, музикалните му способности се изявиха именно в консервната

Digitized by Google

фабрика. Първата му грижа беше да организира самодеен хор, който в перспектива да прерасне в оперетен или оперен колектив. Ако видеше, че някой е закъснял за работа, кротко ще му каже:

— Виваче, виваче! Молто виваче елегро анимато!

Ако му се струваше, че някой работи бавно или немарливо, ще сложи ръка на рамото му и бащински ще запита:

— Защо е това анданте контабиле? Алегро, мойто момче!

Като минаха няколко месеца, най-после се разбра, че и бай Гешо, въпреки вещото му музикално ръководство, няма да може да оправи работата с консервите. Спряха погледа си на главния счетоводител на фабриката за домакински съдове другаря Фандъков.

За разлика от бай Гешо другарят Фандъков обичаше да възразява и казва, че във фабриката за домакински съдове се чувствува много добре, че е свикнал и с хората в нея, и с работата ѝ и че какво ще прави в консервната фабрика, като си няма и представа от нейното производство. На това възражение обаче веднага бе даден достоен отговор в смисъл — как тъй, другарят Фандъков да няма представа, мигар нито веднъж не си е купувал консерви от магазина? И не е ли срамота един кадър, на който винаги е разчитано, да се плаши от трудностите и да бяга от тях? И т. н.

Подчини се. И само след три месеца го освободиха „поради неразбиране естеството на работа в консервната фабрика".

Новият началник дойде от болницата — там работеше като домакин-снабдител. Той се задържа по-дълго — близо година и половина, след което за шеф бе назначен Кайчо Ценков от отдел „Търговия" на народния съвет. Като минаха обаче двайсетина дена, той най-настоятелно изрази желанието си да се върне отново към търговския сектор. Поради това на мястото му за начелник веднага бе назначен един инженер от районната станция на съобщенията, а след него — другарят Масловски, заместник-директор на „Паркове и градини".

Трудно е да се изброят имената на всички, които оглавяваха един от цеховете на консервната фабрика след това: един беше от завода за чорапи, друг — от „Материално-техническото снабдяване", трети — от „Водопроводи и канализация", четвърти — от „Печатни произведения", пети — от театъра, шести от „Търговия на едро", седми — от „Търговия на дребно", осми — от „Здрава храна" и т. н. Докато най-после дойде ред и на другаря Тотков, председател на читалището.

Тук обаче се случи нещо непредвидено. Другарят Тотков се оказа прекалено костелив орех. Макар че едновременно му връчиха две заповеди — с едната го освобождаваха от длъжността председател на читалището, а с другата го назначаваха за начелник в консервната фабрика „Пресен зеленчук", — той каза, че няма да изпълни нито едната, нито другата. И че от читалището няма и да се помръдне.

Така се получи нещо не съвсем редно — цехът в консервната фабрика хем си има начелник, хем няма. Другарят Тотков въобще не пожела да иде там, ако не за друго, то поне с работното си място да се запознае.

Тогава онези, които го бяха назначили, съвсем се объркаха. И се събраха на спешно заседание с една-единствена точка от дневния ред — къде да се търси начелник-цех за консервната фабрика. Отново оглеждаха най-внимателно кадрите във всички предприятия, учреждения, училища, народния съвет, банката, спестовната каса, фабриката за мебели, двете прогимназии в града, фабриката за фаянсови плочки, работилницата за секретни копчета и безопасни игли...

Някъде към полунощ, когато всички бяха вече капнали от умора, някой рече:

— Край! Не остана нито едно.

— Какво не остана?

— Не остана нито едно предприятие, учреждение или училище, от което да не сме потърсили подходящ човек за начелник на цех в консервната фабрика.

— Абе нма едно, ама там... Знам ли...

Погледите на всички — изпълнени с надежда — се отправиха към човека, който произнесе тези думи.

— Кое е това едно? И какво е — предприятие, учреждение или...

— Това е консервната фабрика.

Надеждата в погледите угасна. Вярно, в консервната фабрика имаше хора, които повече от двайсет години работеха в нея, но не е ли по-добре да се прати за начелник човек от друго място...

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

ПО-ЗАДЪЛБОЧЕНО, ПО-КОМПЕТЕНТНО, ПО-ЦЕЛЕНАСОЧЕНО!

Главната социално-икономическа задача на осмата петилетка, която Дванадесетият конгрес на нашата партия утвърди, е да се продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователно да се прилага новият икономически подход и неговият механизъм и по-нататък да се усъвършенстват социалистическите отношения. За тази цел е необходимо да се премине повсеместно към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот. Да се постигне интензификация, която да се опира върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес.

Как в. „Отечествен глас" в Пловдив отразява борбата в окръга за изпълнение на конгресните решения в областта на научно-техническия прогрес?

Внимателното проследяване на вестника показва, че на проблемите, свързани с понататъшното развитие на научно-техническия прогрес в Пловдивски окръг, се отделя немалко място. Очевидна е амбицията на редакцията да постави този необозрим кръг от проблеми в центъра на своето внимание. Но ако общият обем на отпечатаното би могъл да се приеме за задоволителен, това не може да се каже без сериозни резерви за професионалните качества на публикациите от тоя род. Като правило до края на изтеклата година в това отношение не се чувствува строга плановост и целенасоченост, на тези публикации липсва вътрешен ритъм. Сериозно страда дозировката на различните проблеми и подтеми, поради което някои от тях почти не слизат, макар и само като заглавия, от страницата на вестника, а други, също така изключително актуални и важни, остават в плътна сянка. Например за работата по прилагането на новия икономически подход и на новия икономически механизъм, по въпросите за стопанската сметка и самоиздръжката вестникът почти мълчи. Това се дължи до голяма степен на стихийния, недостатъчно задълбочен и диференциран подход към тематичното богатство, с което се характеризира научно-техническият прогрес като явление, доволно широко и сложно.

Анализирането на материалите, посветени на научно-техническия прогрес, разкрива и други пропуски в работата на редакцията от по-общ характер, като например пренебрегването на исконния за печата географски принцип и др. Не е нормално за едно и също предприятие в окръга да се пише два пъти в продължение само на няколко дни, а за цели селищни системи, като Карловската, да не се отделя място почти до края на годината. Така за асеновградския завод „Химик" вестникът писа последователно на 8 и на 12 юни без никаква връзка между двете публикации. Още по-фрапантен е случаят със завод „Искра" в Първомай. На 1 септември бе отпечатано изказване на секретарката на първичната партийна организация в този завод Атанаска Маврова за идеологическото осигуряване на реконструкцията и модернизацията на предприятието, а на следващия ден излезе обемист материал от кореспондента на вестника Велю Добрев под заглавие „Щедри плодове" и подзаглавие „Реконструкцията и модернизацията във ф-ка „Искра" — синоним на ефективност". Не бих си позволил да твърдя, че някои обекти, като ТК „Марица", ТК „Родопи", КСМ „Гочо Грозев" в Пловдив, „Химик" и „Рекорд" в Асеновград, „Искра" в Първомай и др., се предпочитат само защото са „под ръка" на колегите. Но каквото и да е обяснението, то не изменя нещата.

Digitized by Google

С една дума, при отразяване на научно-техническия прогрес е налице очевидна ограниченост — географска, отраслово-структурна, тематично-проблемна. В много материали липсват естествените за такава тематика широта и дълбочина на виждането и интерпретацията.

●

Една от основните рубрики, под която би следвало да се очаква, че редакцията ще публикува най-солидните си разработки, е **рубриката „Курс — повсеместна интензификация“**. Както се вижда — формулировка достатъчно широка и всеобхватна. Веднъж въведена, такава рубрика с основание би следвало да претендира, ако не за абсолютно пълновластие на страниците на вестника, то поне за ярко очертано доминиращо положение по отношение на всички останали рубрики, свързани с научно-техническия прогрес в многоаспектното му разнообразие — борбата на трудовите колективи за усъвършенстване средствата за производство, предметите на труда и организацията на живия труд като триединна същност на интензификацията. Но и практиката на в. „Отечествен глас“ потвърждава, че ограничаването само с една, тъкмо толкова необхватна рубрика, е неправилно. Защото тя подтиска, за да не кажем — слага кръст на тематичното многообразие и почти изключва създаването на други, подчинени рубрики. Като противоядие на тази опасност съвсем естествено вестникът открива и поддържа и други рубрики. Ала и те не са внесли прегледност и ред в разработваната тематика. Много често материали с едно и също съдържание се поставят под различни рубрики, а понякога излизат и без никаква рубрика.

Рубриката „Курс — повсеместна интензификация“ се появи почти три месеца след конгреса. Под нея до края на годината са публикувани дванадесет материала. На 3 юни се появи много обща, учебникарска статия — „Интензификацията и развитието на народното стопанство през осмата петилетка“, от която читателят не може да научи нещо ново. Два пъти последователно — на 30 юли и 11 август — са публикувани статии от един и същи автор. Четири от кореспонденциите от този характер са написани от Николина Гечковска, трите — в съавторство с други сътрудници.

Една от сравнително редовно поддържаните поредици е посветена на превръщането на науката в непосредствена производителна сила. На пловдивския вестник това напълно подхожда. На територията на окръга са разположени висши и полувисши учебни заведения и научни институти, в които работят голям брой талантливи и добре подготвени хора на науката и специалисти. За деветте следконгресни месеца са публикувани 16 статии от научни работници и специалисти. Характерно почти за всички от тях е, че са написани компетентно, културно и са тясно обвързани с проблемите и задачите, които окръгът решава сега. Би могло да се пожелае редакцията да прибягва още по-често към сътрудничеството на тези автори, които не само популяризират научните постижения в различните области, но и правят конкретни и добре обосновани анализи на състоянието на нещата в промишлеността и в селското стопанство на окръга, предлагат конкретни решения на проблемите, насочват правилно стопанските ръководители по пътя на научно-техническия прогрес.

Кой знае защо обаче, тези статии-коментари не са подчинени на една рубрика, а се печатат или без, или под най-различни еднократни рубрични наслови.

Пак така неорганизирано, още в броя от 10 април, сетне в броя от 19 май, се появи нова рубрика: „Наша цел — върховите научно-технически постиженя“, която слиза от страниците на вестника за цели четири месеца, за да се появи отново веднъж през септември, два пъти през октомври и още веднъж чак през декември. Но макар да са посветени главно на науката, материалите под тази рубрика са писани само от редакционни работници. Тук научните работници ги няма! А кой друг освен тях би могъл най-добре да разясни или да анализира внедряването на „върховите научно-технически постижения в практиката“? Такава вестникарска рубрика сега е повече от необходима и полезна. Но тя трябва да се поддържа редовно и на високо професионално равнище. А не винаги е така. Хубаво изключение прави кореспонденцията на Николина Гечковска за безотпадъчните технологии при обработката на етеричните култури. Една от тези кореспонденции — „Защото сме от „Възход“ на Витко Бабаков, обаче надълго и широко, с изкуствено надута фразеология, елементарно описва създаването на „най-голямата българска машина“.

Правилно вестникът отделя, макар и недостатъчно все още, място за материали, които се изтъква положителното или се критикуват недостатъците не само на научноизследователската, но и на научновнедрителската дейност в предприятията, имаща най-пряко отношение към интензификацията. С малки изключения обаче тези материали са твърде слаби. А би следвало на този фронт редакцията да разгърне повече и по-добре подготвени сили както от журналисти, така и от „външни“ автори.

●

В Тезисите на Дванадесетия партиен конгрес се сочи, че средствата за масова информация през годините на осмата петилетка трябва „да подобрят работата си за осветляването и популяризирането на челния опит, като поставят ударението върху анализа на явленията и борбата за реално внедряване на челните постижения в масовата практика“.

Тази партийна повеля, естествено, важи

Digitized by Google

с пълна сила и за в. „Отечествен глас". Защото един от най-ефективните, т. е. най-евтини, бързи и резултатни начини да се развива ускорено научно-техническият прогрес в наши дни е масовото използване на челния опит и новите почини.

Да се твърди, че редакционният колектив не отдава значение на челния опит, ще бъде пресилено. И все пак истината не е в негова полза. На този ред материали се отделя малко място във вестника, при което в повечето случаи те едва ли ще удовлетворяват многостранните и сериозни интереси и изисквания на читателя. Два месеца след партийния конгрес — на 20 май, във вестника се появи за първи път рубриката „Челният опит — масова практика". Но както под нея, така и сред многобройните други материали разгърнат, добре описан и защитен челен опит няма. Обикновено в тях се правят декларации, че в това или в онова предприятие челният опит е на почит, изтъкват се понякога нелоши резултати от работата на един или друг колектив, но главното — как, по какъв начин, с какви конкретни сили и средства, при каква организация на труда и пр. са постигнати тези резултати, не се вижда. Дори в такива кореспонденции като „Движеща сила" в броя от 9 юли, написана от Елисавета Шотилова за социалистическото съревнование в ЗСМ „Гочо Грозев", където се твърди, че „вниманието се съсредоточава... върху предаването опита", не се разкрива и анализира никакъв опит. Същото важи и за кореспонденцията на Елена Емануилова „Знак за високо доверие" в броя от 12 август. Тя е посветена на движението за завоюване правото на собствен щемпъл в Завода за асинхронни електродвигатели. Освен няколкото цифри и четири общи изказвания за значението на това движение няма нищо повече, т. е. не е показано кой и как разгръща това движение, какви конкретни условия му се създават, какви стимули действуват, кой и как работи за издигане чувството за отговорност у работниците и т. н.

Под посочената рубрика са отпечатани и няколко материала, написани от ръководители на предприятия с добри успехи. Това е много хубаво. Но от тях само от разказа на инж. Койчо Русев — директор на Автокомбината в Пловдив, може да се научи нещо за начина, по който там е въведена бригадната организация на труда. А тъкмо от широкото популяризиране на такъв опит нуждата е повече от крещяща, тъй като в окръга, според данни на вестника, са изградени 6012 бригади от нов тип, в които са обхванати 83,7 процента от работниците. Редакцията обаче не е поела както трябва своето задължение за изучаване, обобщаване и популяризиране на техния опит, още повече, че успехите във внедряването на бригадната организация на труда, пак по сведение на вестника, засега са само количествени.

Същото може да е каже и за публикациите на селскостопанска тема. Впрочем и споменатата рубрика за челния опит, както и другата — за интензификацията, необяснимо защо на практика не се отнася за земеделието и животновъдството на окръга. Наистина вестникът отразява сравнително добре количествено кампаниите в селското стопанство. Но и тук, като се изключат само няколкото статии на научни работници, редакцията не търси, не открива и не предлага веднага, оперативно, натрупан в миналото или създаван сега, в хода на кампаниите, челен производствен, организационен и друг опит. В някои кореспонденции има отделни хубави неща, ала и те се предават повече като констатации, като изкристализирал вече резултат на определени усилия, но не и като стил, като похват, като начин на работа, от който би могло да се възползват и други.

В основни линии това важи и за онези публикации, в които се третират по-трайните проблеми на интензификацията на селското стопанство. Също почти три месеца след конгреса, в броя от 24 юни, бе обявена и новата рубрика „Разговор в бригадата". Като идея, безспорно, това е много интересно, толкова повече, че и в селското стопанство на окръга още преди години бяха направени първите положителни стъпки в приложението на икономическия механизъм на основата на бригадната организация на труда. А миналата година бяха изградени много бригади вече от „нов тип", т. е. с по-съвършена организация на труда, на използването на земята и машините, на разпределението. Така че да се изучава и своевременно да се обобщава техният опит, е също належаща необходимост. Но и тази рубрика не оправдава надеждите. Поне засега. Преди всичко тя се мярна само три пъти през изтеклата година. Ала и това, което бе поднесено под нея, беше далече от очакванията, а вероятно и от предварителния замисъл на редакцията. Първо, тези няколко публикации дори и съвсем условно не могат да се нарекат разговори. И второ, те не носят почти никаква информация от посетените бригади, само ли да бъдат едно по-задълбочено разискване по сериозните им успехи и проблеми, един организиран опит да им се помогне „на място". В тези „разговори" няма нито какъв да е опит, нито прилична критика. От тях пък и от всичко останало, което по един или друг начин се е докосвало до бригадите „от нов тип" в селското стопанство, читателят не може да научи и най-елементарни неща — колко и къде са тези бригади, какво е характерно за тях като нова организация на труда и производството, по какво се отличават от предишните бригади, в какво са успехите им и в какво „куцат" и т. н., и т. н.

Недостатъчен е приносът на редакцията и в борбата за внедряването на челния опит — наш и особено съветски, както и на новите почини. Колкото и странно да звучи, в. „Отечествен глас" изобщо не се занимава със съветския челен опит и нови почини. Той дори мълчи за интензивния обмен на опит в областта на икономиката между побратимените Ленинград и Пловдив, докато в една невзрачна рубричка „Избрахме за вас от съветския печат" публи-

Digitized by Google

кува случайно подбрани и не дотам добре преведени „парченца", от които ползата е малка.

Но да се обърнем към самите факти. В подзаглавието на кореспонденция от Петър Генов за оризопроизводителите в с. Бенковски се споменава за някаква „краснодарска технология" като „най-голяма гаранция за утрешния успех" и нищо повече. В текста на кореспонденцията авторът не казва нито дума за тази технология! Не е по-добро положението и в материала „Динамично — по пътя на утвърждаването", пак от Петър Генов и Никола Димитров, публикуван на 22 юли под рубриката „Разговор в бригадата". В тази обемиста кореспонденция има само две неподкрепени с нищо декларации: „Преди всичко челният опит стана събирателен фокус за всеки член на бригадата" и „Равнението по първенците... стана изходно начало при определянето на нов, по-висок критерий в ежедневната работа на трудовия колектив". „Събирателни фокуси", „изходни начала", „критерии" и други такива „ефектни" фрази има, но за съжаление челен опит няма!

●

Хубаво впечатление прави обстоятелството, че на страниците на пловдивския окръжен вестник критиката е чест гост. С удоволствие бих посочил отделни кореспонденции, които могат да служат за пример. Така в броя от 21 април под рубриката „Редакционен пост на „Отечествен глас" е поместена кореспонденцията на Мая Бучкова „По ръждясали коловози" — за оползотворяването на вторичните суровини в два завода; в броя от 7 май — кореспонденцията на Костадин Чонов „Трябва ли инженерно-внедрителската организация да произвежда несвойствени изделия?"; в броя от 30 април — „Трудностите на един добър колектив" от Николина Гечковска и Елисавета Шотилова и др. В този ред трябва да се отбележи и острокритичната публикация на „външната" авторка Лилия Туйкова „Прът, но в чин колела?", в броя от 7 юли, за безобразно отношение към рационализаторите.

Посочените кореспонденции удовлетворяват високите партийни изисквания за критиката в печата. Преди всичко повдигнатите в тях проблеми имат голям обществен резонанс. Фактите са проучени внимателно и са анализирани с разбиране, от ясна партийна позиция. Показани са конкретните носители на слабостите, очертани са трудностите при отстраняването на тези слабости. Изводите и препоръките идват сами, без авторите да ги натрапват. И нещо много важно — написани са добре, с много чувство, но без досадни нравоучения, без оскърбителни подмятания и нетактично използвани думи и изрази.

Срещат се обаче и критични материали, (за съжаление те са повече), в които конкретният анализ на фактите и конструктивният подход се заменят с обща фразеология, поради което съдържащите се в тях бележки увисват във въздуха необосновани, упреците звучат неубедително, често и оскърбително за критикуваните. В такива случаи авторите не вникват по-дълбоко в причините за този или онзи пропуск, а пускат в ход нравоучения от рода на „планът е създаден, за да се изпълнява", „дисциплината трябва безусловно да се спазва" и да бъде „високосъзнателна", „организацията на работата трябва коренно да се подобри", към задачите всички са задължени да отнасят „както изисква партийната повеля" и т. н., което читателите на вестника и без това си знаят! Ще приведем един пример. Първият материал, публикуван под рубриката „Разговор в бригадата", носи заглавие „Нова организация — стари проблеми". Написан е от трима измежду най-активните журналисти на вестника — Добрина Баракова, Петър Генов и Никола Димитров. Ето и подзаглавието: „Какво е състоянието в бригадата за зърнено и фуражно производство в с. Цалапица. Първичната партийна организация — решаващ фактор за формирането на високите критерии". Това подзаглавие не само не конкретизира темата, но не отговаря и на съдържанието на материала. Позовавайки се на отделни реплики на членове на бригадата, авторите застават безкритично и безрезервно зад тях, като ги превръщат в свои констатации-обобщения: че макар да е от нов тип, в бригадата няма никакви промени, че бригадното ръководство не е „самостоятелно", че не са изяснени взаимоотношенията й с другите звена на стопанството. А би следвало да се очаква, че тези много сериозни обвинения ще бъдат доказани със задълбочен анализ и обосновка. Та нали за това са отишли от редакцията трима журналисти „на място" — да видят със собствените си очи, да преценят от своя позиция „състоянието в бригадата" и да посочат изход от затрудненията?!

По отношение пък на първичната партийна организация авторите отправят също неизяснено и недоказано, но много тежко обвинение: „На този етап — твърдят те — все още партийната организация в бригадата дублира дейността на стопанското ръководство." Как, с какво, къде защо „дублира" и как трябва да работи, за да не дублира, журналистите не показват!

●

Друга важна поредица публикации на окръжния вестник са посветени по-пряко на **работата на партийните организации и на тяхната ръководна роля в по-нататъшната интензификация на икономиката на Пловдивски окръг.** На партийната работа изобщо вестникът посвещава доста материали главно под рубриката „Партиен клуб", както и извън нея. Не са редки и опитите да се намери мястото на първичната организация при решаването на раз-

Digitized by Google

глежданите в една или друга кореспонденция конкретни стопански, технически, икономически и социални задачи в предприятията. В тези случаи партийната работа правилно се разглежда не сама за себе си, а втъкана в общата дейност на трудовия колектив, т. е. — в действие. Но това са още плахи опити. По-сериозен успех в това отношение са постигнали Николина Гечковска и Елисавета Шотилова в кореспонденцията си „Трудностите на един добър колектив", отпечатана на 30 април. Авторките правят разбор на конкретното състояние на нещата в едно предприятие, разкриват трудностите му, като сочат в какво точно се изявяват усилията на партийната организация за превъзмогване на тези трудности.

Не са обаче редки гастролите на автори, които афишират в заглавия и подзаглавия амбицията си да покажат работата на първичната партийна организация и комунистите, но намерението им найчесто не намира покритие в материала и си остава само едно добро намерение. Типична в това отношение е кореспонденцията на Тинко Божков от 7 април „На вниманието на комунистите — възлови проблеми". Сякаш за да не остане никакво съмнение у читателя за какво ще става дума, вероятно в редакцията заглавието е дублирано в известна перифраза: „В центъра на партийната работа в ВМЗ—Сопот — научно-техническият прогрес". И всичко спира дотук. Откъдето всъщност трябва да започне. В кореспонденцията се говори за всичко друго, в това число за почини, за стимулиране на трудовата активност, за рационализации и пр., но не и за конкретна партийна работа. Няма нито дума за работата и на профорганизацията, която всъщност се грижи непосредствено или би следвало да се грижи за всичко, разказано в кореспонденцията.

Под рубриката „Партиен клуб" освен материалите, написани от журналисти, бяха публикувани и изказвания на секретари на първични партийни организации от Асеновград, Първомай, гр. Съединение и др. Но и в тези изказвания обикновено се говори за стопански успехи и много рядко се сочат, а още по-рядко се разкриват логично и ярко партийните форми и средства, които са осигурили тези успехи. Когато трябва да се посочат слабостите, това се прави с най-общи пожелания.

И още един съществен недостатък на много от материалите на партийна тема. Обикновено в тях партийната работа се откъсва от изпълнението на непосредствените задачи на трудовите колективи, разглежда се някак сама за себе си. Ще се върнем към посочения вече пример за асеновградския завод „Химик". На 8 юни е публикувана кореспонденция за успехи в разширяването на материално-техническата му база и за производството на стоки за широко потребление, без да се спомене дори, че в този завод има партийна организация, комунисти, чиято дейност има голям дял за постигане на тези успехи. А още на 12-и същия месец вестникът печати изказване на секретаря на първичната организация в същия завод Атанас Даракчиев за „опита на ППО... като ръководно политическо ядро на колектива". Изтъква се при това още в подзаглавието, че „на преден план е изпълнението на решенията на XII конгрес на БКП", но в текста няма нищо конкретно по този въпрос, освен едно-единствено изречение, че „ПБ и ППО отделят и необходимото внимание за интензификацията на производството в завода"...

Появата на задълбочени публикации на партийни теми не е въпрос на добър тон. Това е първостепенно задължение на вестника, за да отговори той със свои средства на жизнената потребност да се изучава, обобщава и разпространява челният партиен опит, да се съдействува активно на първичните партийни организации да отстраняват по-бързо и по-лесно слабостите и трудностите по своя път, включително и в борбата за ускорено развитие на научно-техническия прогрес.

●

Няколко думи **по някои професионално-творчески проблеми.**

Заглавието е лицето на вестникарската публикация. Във вестник „Отечествен глас" то е неотменно съпроводено и с подзаглавие. Възприети като графичен елемент, заглавието и подзаглавието безспорно подобряват външния облик на материала. Но само това не е достатъчно. Силните, съдържателните, изразителните и дори емоционално обагрените заглавия са малко. Повечето са твърде абстрактни, изкуствено приповдигнати, еднообразни, а не рядко и алогични. Понякога те са и самоцелни, откъснати от съдържанието на материала. Ето някои от тях: „Движение напред", „Движение с перспектива", „Уверено начало", „Навлизане в нов етап", „Изпреварване на времето", „Бързо време", „Затъмнение над „Искра", „Светли кръгове около сянката", „Здрав блясък", „Точни искри".

Дразни читателя немарата на някои автори към **езика**, с който си служат във вестника. Те като че ли преднамерено прибягват до непознати термини, книжни или износени от употреба, чужди или неправилни, изкълчени думи и словосъчетания като: снижение, сборка, сортов набор, течове на работно време, магазинна мрежа, обезателства, разстановка на кадрите, поемане на обещания и т. н.

Част от материалите тежат от самоцелна фразеология, а не рядко и от абстрактно пустословие, което дави и без друго оскъдното съдържание. Някои автори несръчно посягат към образи и сравнения, използват ги ни в клин, ни в ръкав. Цитирам: „Непоникналите (?) царевици шумолят със свежата си зеленина", „Механизаторите в ранната утрин бяха опънали сливащите се в далечината ивици на сеитбения ден", „Полето има цвят на зряло грозде", „В делничното всекидневие на завода се промък-

Digitized by Google

ваше мека светлина с оттенък на празник" и т. н.

Бедно е **жанровото разнообразие на материалите.** Твърде рядко, и то не много успешно, се използват репортажи от мястото на събитието, стегнатата, но съдържателна информация. Отсъствуват публицистичната статия, есето, фейлетонът, дори очеркът, ако не се смятат някои портрети на първенци, представящи ги едва ли не като неземни, обилно захаросани същества. Принизен е като форма разговорът с познавачи на обсъжданите въпроси, живата беседа с хората на науката и производството. Добро изключение в това отношение са разговорите в редакцията, отразени на цели страници на вестника — за комплексния подход в идеологическата работа и за уплътненото използване на земята. Коментарът се схваща не като подход и начин на интерпретиране на темата, а като някаква даденост сама за себе си. Типичен в това отношение, макар и все още изолиран, е случаят с кореспонденцията на Стефан Прончев „Затъмнения над „Искра", където след обичайното изложение се прибавя специален „коментар", който по нищо не се различава от другия текст.

Най-широко вестникът използва кореспонденцията. Най-добрите кореспонденции, ще си позволя да изтъкна, са излезли изпод перото на Николина Гечковска. Хубави кореспонденции-коментари пишат, макар и по-рядко, и други редакционни работници. Но общо взето и този най-често употребяван журналистически жанр е под равнището, което би приличало на един всекидневник.

●

Като четях вестника и се сблъсквах със слабостите и пропуските при разработката на проблемите на научно-техническия прогрес на страниците на в. „Отечествен глас", се опитвах да разкрия корените им, да си ги обясня. Според мен, причините може да се крият в незадоволителната професионална, идейно-политическа и специална подготовка на авторите на слабите материали. Вероятно тук могат да съществуват и други причини, като незадоволителното предварително проучване на обекта при посещението му, недостатъчното съавторство с компетентни хора, малкото време, което се отделя да се систематизира и осмисли събраният материал и т. н. Съвсем очевидно е обаче, че каквито и да са тези причини, те носят подчертано субективен характер.

Като проследява материалите, човек не може да не забележи, че почти всички публикации са под реалните възможности на техните автори. Грижа на редакцията, на нейното ръководство е да помисли как да се оползотворят тези възможности, как да се направи журналистическият труд по-ефективен, за да излизат на страниците на вестника по-дълбоко, по-компетентно и по-целенасочено разработени журналистически творби и по едно от основните направления на конгресните решения.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЧНОТО НАЧАЛО ПРИ ПОДБОРА И РЕАЛИЗАЦИЯТА НА КАДРИТЕ

Проблемът за демократичното начало при подбора, обучението и реализацията на кадрите не е нов в теорията на партийното строителство. Той е поставен още от Ленин и до днес стои пред всяка комунистическа и работническа партия, пред всяка истински марксистко-ленинска партийна организация. Но неговото решаване винаги е било конкретизирано във всяка партия съобразно с историческите особености и конкретната обстановка. Нашата партия на своя исторически Юлски пленум през 1968 г. постави ясно и определено задачата „при подбора и издигането на кадрите ще бъде целесъобразно в определени случаи да се прилага конкурсното начало, постепенно да се премине към изборност на ръководните кадри и в държавните сектори на икономиката"[1].

По-късно на X конгрес това положение залегна и в Програмата на нашата партия. На XII партиен конгрес ясно бе подчертана априлската линия на партията при работа с кадрите — „линия на неотклонно прилагане на ленинските принципи при подбора, възпитанието и разпределението на кадрите, линия на разгръщане на техния творчески потенциал, на голямо доверие и принципна взискателност, на стремеж те да се развиват и израстват в крак с изискванията на социалистическото строителство"[2]. Опитът на Русенски окръг в прилагането на конкурсното и изборното начало в издигането на ръководните кадри в стопанските органи и организации е пионерски опит и заслужава голямо внимание. За това говори и специалното Решение на ЦК на БКП от 14. XII. 1977 г., посветено на работата на Русенската окръжна партийна организация по подбора, подготовката и възпитанието на резервни кадри. Ето защо **книгата на Николай Цонев „Демократичното начало при издигането на кадрите"**, която обобщава дългогодишния опит на Русенската окръжна партийна организация по този проблем, е твърде навременна и полезна.

Глава първа — **„Ленинските изисквания към кадрите на съвременния етап"**, кратко, но съдържателно запознава читателя с онези основни положения, формулирани още от Ленин, съгласно които кадровата политика на партията е основен залог за успеха на партийното дело. Показан е приносът на нашата партия особено след Априлския пленум в определяне основните качества, които трябва да се формират у кадрите. Тук би могло да се желае авторът повече да използва не само партийните документи, но и богата литература по този въпрос, излязла у нас.

Интерес представлява опитът на автора да определи и фиксира в три пункта критериите за оценка на стила и методите на работа на ръководните кадри. А именно: с каква убеденост ръководителят възприема и провежда поставените задачи и как подчинява своята практическа дейност на общодържавните интереси; каква е способността му да организира и мобилизира трудовия колектив за изпълнение на тези задачи и каква атмосфера създава в колектива; какви са личният му пример и принос в решаването на задачите.

Николай Цонев, Демократичното начало при издигането на кадрите, Партиздат, С., 1981, с. 164.

[1] Т. Живков, Основни насоки за по-нататъшно развитие на системата за управление на нашето общество, Изд. на БКП, 1968, с. 108.

[2] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, Партиздат, 1981, с. 114.

Digitized by Google

Анализирайки съвременните условия, при които работи стопанският ръководител, авторът достига до извода, че новият икономически подход изисква и нов тип ръководител, у когото компетентността, творчеството, отговорността, активността и инициативността стават същностни черти. Новият подход изисква и дълбоко преустройство в начина на мислене и в стила на ръководство, които да водят до пълно ликвидиране на всякакви прояви на формализъм, стихийност, безотговорност и безпринципност. Същността на преустройството на работата с кадрите според него върви в две направления: преустройство на самите кадри по отношение на характера и съдържанието на тяхната работа в светлината на новите изисквания и преустройство в създаването на нови критерии за оценка на кадрите.

Разглеждайки интелектуализацията на общественото производство като все по-голямо нарастване на творческия умствен труд и намаляване на механическия, чисто изпълнителски, нетворчески труд, авторът изтъква, че това е особено валидно за ръководните кадри. Това са кадри, които все повече трябва да проявяват „политическа устойчивост и гъвкавост, кадри, които познават отлично своята работа и имат широк поглед, действуват обмислено и инициативно, които са дисциплинирани и взискателни към другите, като същевременно се отнасят с уважение и се вслушват в техните мнения и не се боят да признаят и своите слабости, кадри, които със своя живот и работа служат за пример и будят уважението на сътрудниците си, на целия колектив" (с. 47—48).

В глава втора — **„Работата с резервните кадри — важно условие за издигане равнището на субективния фактор"**, Н. Цонев обстойно обосновава опита на Русенската окръжна партийна организация по изграждане система за подбор, подготовка и реализация на резервните кадри. Той разграничава два аспекта на третиране на понятието резервни кадри. Според него „в най-широк смисъл резервни са всички членове на БКП, тъй като съгласно Устава на партията те са длъжни да възпитават, да мобилизират, да водят след себе си всички безпартийни... В тесния смисъл на думата към резервните кадри следва да се отнесат онези партийни, стопански и други обществени дейци, които имат данни и могат след известна подготовка, обучение и възпитание да придобият необходимите качества за ръководни кадри от по-висок ранг" (с. 51).

Без да изключваме възможността за много по-точно и прецизно определение на понятието резервни ръководни кадри, трябва да подчертаем, че авторът поне в операционален порядък с оглед целите на системата, която се изграждa, е подходил правилно при определяне на понятието в тесния смисъл на думата. Това личи и в опита да се определят четири основни групи резервни кадри. **В първата група** влизат действуващите кадри. Това са заместници на първите ръководители, членовете на изборните и другите ръководни органи, щатните сътрудници в апарата на партийните комитети, народните съвети, стопанските органи и пр. **Във втората група** са кадрите, които повишават образованието си (повече от една година). **В третата** — кадрите на ДКМС. **В четвъртата** — кадрите из средата на работническата класа. Тук са предимно млади челници в материалното производство.

Авторът подчертава, че това деление е условно, но според него то позволява да се диференцира и конкретизира подходът към отделните групи. Само по себе си това подсказва, че би могло да се разработи и по-подробна и научнообоснована класификация на резервните кадри, но като всяко пионерско дело и русенският опит тръгва от едно положение, което не е могло по друг начин да бъде определено и обхванато.

По-нататък авторът се спира на въпросите **кой трябва да предлага и кой да утвърждава резервните кадри.** Интересно е неговото мнение по въпроса трябва ли съставът на резервните кадри да се пази в тайна, дори и от утвърдените като резервни. Според него те трябва да знаят това, „защото това ги мобилизира да се изявяват още по-добре в своята трудова дейност, да участвуват по-активно в обществения живот" (с. 54).

Много важен е въпросът за **прогнозирането и планирането при подбора и подготовката на резервните кадри,** което налага периодично да се анализират и отчитат промените, които евентуално ще настъпят в състава на кадрите, в зависимост от влиянието на различните обективни и субективни фактори. По същество това са: периодичната оценка на наличния кадрови потенциал и възможностите за по-нататъшното му усъвършенствуване, установяване на източниците за попълване недостига от кадри и дейността, свързана с подготовката им, както и определяне основните мероприятия за подобряване на трудовите и социално-битовите условия и други проблеми, оказващи влияние върху стабилизирането на кадрите.

С много данни Н. Цонев описва конкретно как тези въпроси са решени в различни крупни предприятия на окръга. Особено интересно и съдържателно е описанието на опита по атестирането на специалистите. В процеса на атестирането се оказало, че редица от специалистите не отговарят на сегашните изисквания. Те недостатъчно изучават новостите в съответната област, слабо повишават идейно-политическата си подготовка. По тези и други причини само в Русе през последните две години са били освободени или разместени над тридесет специалисти. В същото време към номенклатурата от резервни кадри на партийните комитети са включени близо триста млади специалисти.

Голям интерес представляват данните относно **обучението, оценката и реализацията на резервните кадри.** Авторът описва житейския път на редица отговорни дру-

Digitized by Google

гари в окръга, които са се издигнали от работници до първи ръководители на големи предприятия. Това придава не само доказателствена сила на описваната система, но са и интересно четиво за всеки читател, защото представя живия наш социалистически начин на живот.

Третата глава — **„Демократичното начало при подбора на кадрите“**, е посветена на най-интересното в опита на Русенската окръжна партийна организация — **конкурсното и изборното начало при подбора на кадрите.** Тук е предадена подробно цялата конкурсна система, която е била експериментирана. Прилагат се и различните документи, въпросници, образци на протоколи и други материали.

Авторът дава и конкретната технология за осъществяване на трите главни елемента на конкурсната система: конкурс, изборност и атестиране. Чрез конкретни случаи в различни заводи и предприятия той показва как точно се прилага конкурсното начало при издигане на кадрите. Може да се спори относно това, дали точно такива теми трябва да влизат във въпросниците, дали точно така трябва да се провеждат изпитите и другите проверки, дали по посочения начин следва да се процедира при избора на бригадири. Но едно е безспорно — извършено е голямо пионерско дело, което в основни линии е действено и реалистично осъществяване на предначертанието на X партиен конгрес за внедряване конкурсното и изборното начало при подбора и издигането на стопанските ръководни кадри.

За да се обоснове жизнеността и практическата стойност на реализираната система, авторът използва редица данни от специално проведено социологическо изследване през 1980 година. Анкетирани са били както онези, които са минали през конкурс и сега са ръководни кадри, така също и тези техни вишестоящи ръководители, които са ги наблюдавали, в това число и членовете на трудовите колективи, които те са оглавили. Деветдесет и осем на сто от анкетираните считат, че с конкурса се дава възможност за много по-добра изява и реализиране на творческите възможности на кадрите, субективизмът при подбора се ограничава, ръководителите, издигнати по този начин, работят с по-голямо самочувствие и увереност.

От всичко прочетено в книгата читателят стига до изводите, които авторът стегнато, но обобщаващо прави в края на своя труд. Според него конкурсът и изборът създават условия и възможност да се издигат на ръководни длъжности действително най-подготвените и най-авторитетните работници и специалисти. Новият подход в реализацията на кадрите ограничава субективизма, примитивизма и рутината при подбора на ръководителите. Той спомага да се повишават техният личен авторитет и авторитетът на съответната длъжност, оказва голямо социално-политическо и възпитателно въздействие на колектива, създава условия за еднопосочност в интересите на личността, колектива и обществото. Това се изразява в повишената трудова и политическа активност на колектива, в по-високото качество и ефективност на неговата дейност. Конкурсната система демократизира в по-висока степен ръководството и управлението на общественото производство. Конкурсното начало не е обикновена технология за подбор на кадрите, а политическо мероприятия за издигане равнището на квалификацията и компетентността на субективния фактор.

Като си представи човек колко трудности е имало при внедряването на тази система, колко психологически бариери е трябвало да се преодолеят, колко скептицизъм и недоверие да се разбие, става ясно какво голямо дело е извършено. Но, както сам авторът подчертава, резултатът си заслужава мъките и трудностите, защото стремежът е бил не самоцелно да се засилва демократизмът, а той да се използва като средство за постигане на общите цели, като средство обикновеният труженик комплексно да осмисли процесите и явленията и на тази основа да прецени качествата на този, от когото понататък ще зависи развитието на колектива и на отделната личност.

И действително този резултат е най-голямото, най-значимото в това пионерско дело, което вече се подема и от други окръзи.

доц. Петър ВАСИЛЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БЪЛГАРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Документи на централните ръководни органи

1909—1910

Том пети

В настоящия том V се публикуват общо 2 документа. Те се отнасят за периода ануари 1909 — декември 1910 година. нализът на тяхното съдържание разкри а насоките на дейността, проблемите и адачите, които партията решава през те и две години. По своя произход, съдър ание и предназначение включените в тома окументи могат да бъдат разпределени четири основни групи. В първата се ключват ония, отразяващи подготовката, ротичането и решенията на проведените рез този период два партийни конгреса — Шестнадесети (1909) и Седемнадесети 1910). Втората група съдържат окръжни, писма, възвания, обръщения, манифести на Централния комитет. Тези документи са адресирани към партийните органи ации и членове, към българската работ ническа класа, към трудещите се и експлоа тирани народни маси. В третата група се ключват документите, разкриващи меж дународните връзки и отношения на пар тията. Основните от тях са посветени на въпроса за състоянието и проблемите на българското социалистическо движение, произикнати от непоколебимия пролетарско-интернационалистически и революционно-марксически дух на тесносоциалистическата партия. Към четвъртата група се отнасят документите, отразяващи финансовото положение и проблеми на партията. Томът е снабден с научно-справочен апарат, в който влизат предговорът, бележките по текста и съдържанието, именен и географски указател, указатели за периодичния печат и книги, предметен указател, списък на съкращенията и съдържанието на книгата.

С ВЯРА В ХОРАТА

Сава Дълбоков

Мемоарната книга на др. Сава Дълбоков разкрива неговата революционна дейност сред прогресивното студентство през периода 1939—1942 г., както и участието му като нелегален партиен функционер в организирането и провеждането на въоръжената борба против фашизма в обсега на Осма въстаническа оперативна зона и по-специално в Свищовския край. Значително място в страниците на книгата заемат описанията за съучастието в борбата на обикновените хора от народа — ятаци и помагачи, които подкрепят партизаните. Очертавайки широката панорама на партийно-организационната дейност за подготовка на въоръжената съпротива, авторът изтъква ленинските методи на партията в работата й сред масите. Авторът разказва вълнуващи случки, които разкриват голямата вяра на комунистите в хората от народа, както и любовта и грижата на трудещите се към народните борци.

ЗАПЛАХА ЗА ЕВРОПА

Под формата на въпроси и отговори Съветският комитет за Европейска сигурност и сътрудничество и Научният съвет за изследване проблемите на мира и разоръжаването разобличават в тази книга (в превод от руски език) западната пропаганда, която се стреми да създаде неверен образ на Съветския съюз като някаква „милитаристична сила", която се ръководела от „доктрината за завоевание". В какво е същността на съветската военна доктрина? Къде са „доказателствата", че Съветският съюз се стремял към военно превъзходство? Съществува ли равенство на военните сили между Изтока и Запада в Европа? Защо и как „двойното решение" на НАТО за „евростратегическото" оръжие е крайно опасно за европейската сигурност и мира като цяло? Къде е изходът от създалата се опасна ситуация в Европа? Отговор на тези въпроси се стреми да даде настоящата книга. Нейната цел е да разкрие становището по тях на съветското обществено мнение. Изопачаването на същността на съветската военна доктрина е именно изкуствената „първопричина" за страховете, култивирани на Запад от онези, които биха искали да докажат наличието на „съветска военна заплаха".

●

Партиздат пусна от печат и следните брошури: **„Човечеството трябва да оцелее!"** — реч, произнесена от **Фидел Кастро** на тържественото откриване на 68-ата конференция на Интерпарламентарния съюз; **„Монополизация и класова борба в Западна Европа"** — от Марин Маринов; **„Европа — въоръжаване или сигурност"** от **Чавдар Палавеев**; **„Азия в плановете на Пекин"** от **С. Г. Юрков.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Андреева, Г. М., СОЦИАЛЬНАЯ ПСИХОЛОГИЯ, М., Изд-во Московского университета, 1980.

В книгата са изложени основните проблеми на социалната психология като наука, методологическите аспекти на социално-психологическото изследване. Анализират се конкретни психологически характеристики на големи социални групи и динамични явления, присъщи на по-малките групи, като сплотеност, ръководство, приемане на колективни решения и т. н.

МАТЕРИАЛОЕМКОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА И СТРУКТУРА МАТЕРИАЛЬНЫХ ЗАТРАТ (США, Япония и ФРГ). Ответ. ред. д-р экон. н. Л. П. Ночевкина, изд. „Наука" М., 1981.

В труда се разглеждат основни проблеми, свързани с изменението на материалоемкото обществено производство, неговите най-важни отрасли, структурата на материалните разходи, факторите за тяхното изменение и влияние върху ефективността на производството.

Гаджиев, К. С., США: ЭВОЛЮЦИЯ БУРЖУАЗНОГО СОЗНАНИЯ, М., Изд. „Мысль", 1981.

Изследват се най-важните черти на общественото съзнание сред американската буржоазия в нейното историческо развитие като индивидуализма, конформизма, „култа към успеха", идеята за „американската изключителност", както и заложените в техните основи социално-икономически, географски, исторически и идейно-политически форми.

СОВРЕМЕННАЯ КАПИТАЛИСТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА (Углубление антагонизмов), руков. авт. кол. А. А. Чухно и А. Н. Шлепаков, Киев, Изд. „Вища школа", 1981.

Увеличаването на неустойчивостта на икономиката на съвременния капитализъм, задълбочаването на кризата на световното стопанство, засилването на междуимпериалистическите противоречия, измененията в социалната структура на капиталистическото общество, изострянето на антиимпериалистическата и класовата борба в страните на капитала — всички тези въпроси са намерили задълбочено осветляване в книгата. Авторите критикуват съвременните идеологически концепции за развитието на капитализма, за характера на буржоазното общество.

Харланов, Юрий, НАТО: ЛИЦО И МАСКА, М., Изд. „Советская Россия", 1981.

Дарусенков, О. Т., РЕСПУБЛИКА КУБА (Иллюстрированный политико-экономический справочник), М., Политиздат, 1981.

●

ИМПЕРИАЛИЗМ И КУЛЬТУРА (К развитию культуры в ФРГ), перевод с немецкого с сокращениями, М., Изд. „Мысль", 1981.

Прави се критически анализ на господстващата във Федерална република Германия култура, както и на политиката на управляващата класа в страната в тази област. Изследват се основните черти на кризиса в буржоазната култура във ФРГ, същността и формите на неговото проявление, борбата на буржоазията против прогресивните сили в страната, против социалистическата култура в ГДР. Разобличават се опитите на управляващите класи във ФРГ да представят империалистическата култура за „единна култура на немската нация".

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien

LIBRARY
JUN 14
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

4

СОФИЯ, МАРТ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 4 МАРТ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Творческа реализация на открития план 3

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Историческият Пети конгрес

П. Игнатов — Димитров докладва 11
Б. Илиев — Фрагменти от конгресната зала 16

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Петков — Реалните измерения на интензификацията 20
* — Въпросът за ръководството — въпрос за кадрите . . . 24

Ръководно политическо ядро и първообраз
Преглед на първичната

П. Русев — Отговорността за младите 29
Г. Славов — Нашият подход към комсомолските проблеми . . 35
А. Иванов — Ролята на партийното ядро 42
Д. Георгиев — Младежкият отряд в селското стопанство . . . 49
Д. Радева — Нетипични случаи 52

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Раджапов — Районният комитет и социално-икономическото планиране 56

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Х. Колева — Приложение на съветския опит у нас 60

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

* — Агитационният колектив 66

Усъвършенстване идеологическата работа в общината

А. Илиев, Д. Кралев — Стремеж към идеологическо и организационно творчество 71
И. Демирев — Масово-политическата работа с хората 79
Д. Узунов — Положителният опит 83
С. Петров — Комплексно идеологическо планиране 88
М. Колева — Непосредствено ръководство 90

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОЙТО СЕ ГОВОРИ

Г. Гинчев — Икономическата политика на Китай днес 92

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор **84-01.**
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2360. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. III. 1986 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОТКРИТИЯ ПЛАН

Дванадесетият конгрес потвърди необходимостта от по-нататъшно усъвършенствуване и по-пълно използване на насрещното планиране главно чрез привеждането му в съответствие с новия икономически подход и неговия механизъм. На Октомврийското национално съвещание от 1981 г. др. Тодор Живков доразви идеята за насрещното планиране, като разкри теоретическата същност и новия характер на насрещния план, очерта практическия подход и методите за неговото разработване и непрекъснато усъвършенствуване.

Фундаментално теоретическо и практическо значение за същността, ролята и мястото на насрещния план в системата на плановото ръководство на икономиката има постановката за новия характер на социалистическата собственост на сегашния етап. Дълбоките революционни изменения, които настъпиха в развитието на държавната и кооперативната собственост, доведоха до пълното приближаване и взаимното обогатяване на двете форми. На сегашния етап социалистическата държава е единен представител и изразител на интересите на целия народ и затова тя се явява единствен върховен социалистически собственик на средствата за производство. Държавата като собственик в името и по поръчение на целия народ осигурява развитие на народното стопанство, което най-пълно съответствува на неговите интереси. Оттук произтичат функциите на социалистическата държава да осигурява планомерно, пропорционално развитие на всички части на социалистическата собственост, да гарантира основните баланси на страната, без които е невъзможно успешното развитие на всички отрасли на народното стопанство и непрекъснатото повишаване на материалното и културно равнище на трудещите се. За да гарантира възходящо развитие на икономиката, социалистическата държава има право, предоставено от целия народ, да определя и утвърждава основните пропорции, държавните задачи, критерии и показатели за всеки отделен период. Това тя постига главно чрез утвърждаване от Народното събрание на държавния план, придобиващ силата на общонароден закон, в изпълнение на който са подчинени ресурсите на цялата страна. С държавния план на стопанските организации и трудовите колективи се определят минималните социално-икономически задачи само по отделни, най-главни показатели, от които зависят националните баланси и участието на страната в международното разделение на труда.

Digitized by Google

От друга страна, на сегашния етап на развитие на производителните сили и степен на зрелост на социалистическите производствени отношения общественото производство се осъществява в отделни, обособени стопански организации, предприятия и производствени колективи, на които държавата предоставя правото да стопанисват социалистическата собственост при пълно използване на стоково-паричните отношения. Отделните производствени колективи, като стават истински стопани на социалистическата собственост, осигуряват ефективното ѝ използване, умножение и развитие. Това означава, че всеки трудов колектив, всяка стопанска организация провеждат своята производствена дейност, като осигуряват, от една страна, изпълнение на държавните задачи, на своя общонароден дълг и, от друга страна, гарантират условия за своето възходящо икономическо и социално развитие. Тази функция, тези права и задължения на стопанските организации и трудовите колективи в условията на новия икономически подход се осъществяват преди всичко с разработването, приемането и изпълнението на насрещните планове.

Следователно насрещният план се явява като комплексна, разгърната програма за цялостното развитие на производствено-стопанската и социалната дейност на производствените единици, с която се осигурява изпълнение на държавните задачи и на основата на допълнително разкритите резерви се създават условия за по-висока ефективност на производството, увеличаване на средствата за работна заплата. Насрещният план е истинският и цялостен социално-икономически план, който обхваща всички страни на стопанската и социалната дейност на трудовите колективи, израз на творческо съчетаване на централизма в планирането с широко участие на трудещите се в управлението на социалистическата икономика, на интересите на трудовите колективи с интересите на държавата. С насрещния план се създават материални стимули за разширяване на стопанската самостоятелност, за разгръщане на творчеството и инициативата за разкриване и използване на всички възможности и резерви за увеличаване на производството и повишаване на неговата ефективност. В условията на новия икономически механизъм това се постига не само чрез намаления брой на показателите на държавните задачи, но и чрез комплексното въздействие на всичките му елементи, насочени към най-пълно използване на стоково-паричните отношения. Най-силно въздействие за повишаване на стимулите за разкриване на резервите с насрещните планове оказва резултативният и остатъчният характер на работната заплата. Разкриването и включването на резервите в насрещния план и използването им в производството се отразява върху повишаването на неговата ефективност, от една страна, и върху размера на фонда на работната заплата и другите фондове, от друга.

Новият и най-характерен момент в същността на насрещния план, посочен от др. Тодор Живков на Октомврийското съвещание м. г., е, че той е открит план. Това означава, че разработеният в началото на годината първоначален вариант на насрещния план не е окончателен, а ще се уточнява и допълва непрекъснато с разкритите нови резерви в зависимост от настъпилите изменения в условията на производството. Непрекъснатото включване на резервите в насрещния план има няколко аспекта:

Икономически. Това означава, че новоразкритите резерви и предвижданите нови организационно-икономически, технологически и технически нововъведения ще внесат в насрещния план изменения и по

Digitized by Google

съответните икономически показатели, което ще спомогне да се преценява икономическият ефект от всяко ново мероприятие.

Социално-психологически. С отразяването в плана на настъпилите изменения от новоразкритите резерви се уточнява влиянието им върху размера на работната заплата, на социалните и другите фондове. Това от своя страна оказва голямо психологическо въздействие на трудовите колективи и активизира техните усилия за действително използване на разкритите резерви и изпълнение на новопредвидените мероприятия.

Управленчески. Включването на всички изменения, които настъпват в условията на производството, води до усъвършенстване управлението на стопанската дейност, превръща насрещния план в конкретна програма за действие на съответната производствена единица.

Предимствата, които произтичат от откритият характер на насрещния план за повишаване ефективността на управлението на стопанската дейност, с много голяма сила важат за селското стопанство. Наред с другите фактори това се определя и от въздействието на природно-климатичните условия. Измененията, които настъпват от това въздействие в процеса на изпълнението на първоначалния проект на насрещния план, независимо в положителен или отрицателен смисъл, трябва да намират бързо отражение в насрещните планове на стопанските организации, на бригадите и фермите, за да се разкрие какво влияние ще дадат на ефективността на производството и на размера на работната заплата. Това добива особено важно значение при неблагоприятни климатични условия. И тук обаче е необходимо да се възпитава ново отношение към проблема, да се съобрази политическата работа на партийните комитети и организации с указанието на др. Тодор Живков, че капризите на природата не могат да бъдат обективен фактор, когато се търсят нови средства и резерви.

По-пълното използване на предимствата на насрещното планиране изисква от партийните комитети и първичните партийни организации да провеждат системна разяснителна работа сред трудовите колективи за осъзнаване, възприемане и утвърждаване на новия, откритият характер на насрещния план. Целта е да се осигури широко участие на трудовите колективи в бригадите и фермите, на всеки труженик, специалист и ръководител при разработването на насрещния план, в който процес те ще се утвърдят като истински социалистически стопани на обществената собственост. Това означава всеки член на трудовия колектив да почувствува необходимостта от лично участие в разработването на мерки за най-ефективно използване на предоставената собственост. За утвърждаването на ново отношение към насрещния план, за по-активното участие на трудещите се при неговото съставяне и непрекъснато усъвършенстване много важно значение придобиват някои постановки и условия на новия икономически механизъм.

На първо място, вече не се разрешава под никакъв предлог и от никой орган да се изземват и включват в държавния план разкритите с насрещния план резерви. В това отношение много важни задачи възникват пред партийните комитети. Необходимо е да се проявява по-строг партиен контрол и взискателност към държавните и стопанските органи да не допускат непрекъснати изменения на държавните задачи, да създават условия за доверие и увереност в трудовите колективи.

На второ място, с държавните задачи не се гарантира самоиздръжката на стопанските организации, тъй като те не обхващат цялостната им производствено-финансова дейност. Ако трудовите колективи искат да повишат размера на фондовете, в това число и равни-

Digitized by Google

щето на трудовото възнаграждение, това може да се постигне не само при съставяне на насрещния план, но и в процеса на неговото изпълнение, като разработват целогодишно нови решения за своевременно разкриване и използване на резервите. Това именно определя насрещния план не като нещо дадено, завършено, а като динамична, отворена система, която непрекъснато се допълва и усъвършенствува. Само при такъв подход насрещният план се превръща в истински инструмент за управление на стопанската дейност и за самоуправление на трудовите колективи. С непрекъснатото включване на резервите в насрещния план той се превръща в ефективно средство за съчетаване интересите на държавата, на АПК, на бригадата и на отделния труженик. И на трето място, критерий за оценка на кадрите, основа за водене и отчитане на социалистическото съревнование става не изпълнението на насрещния план, а постигнатите крайни резултати, сравнени с най-добрите постижения у нас и в чужбина.

Тези предпоставки и условия на новия икономически механизъм осигуряват не само материални, но и морални стимули за превръщане разработването, непрекъснатото усъвършенствуване и изпълнението на насрещния план във всенародно дело.

В Тезисите на XII конгрес на партията, както и на Октомврийското национално съвещание, беше конкретно и ясно посочено главното направление за увеличаване на обема на селскостопанското производство и за повишаване на неговата ефективност — повсеместната интензификация на производството чрез ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, изграждането на принципно новата бригадна организация на труда и последователното внедряване на новия икономически подход. В крайна сметка това са и главните насоки, в които сега се концентрират вниманието и усилията на първичните партийни организации, трудовите колективи и ръководствата на селскостопанските организации за разкриване на допълнителни резерви при съставянето на първоначалните проекти на насрещните планове и в процеса на тяхното непрекъснато усъвършенствуване и изпълнение.

Особено важно е първичните партийни организации непрекъснато да концентрират вниманието и усилията на трудовите колективи за ускорено внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит. С по-голяма настойчивост и взискателност, с използване на всички форми на партийната работа партийните комитети и организации непрекъснато да воюват за ускорено внедряване на всичко ново: високопроизводителни сортове, породи и хибриди, принципно нови ресурсно-икономични технологии при обработката на почвата, отглеждането на растенията, съхранението и използването на продукцията. С висока ефективност се отплаща внедряването на новите технологии за минимална обработка, за точна сеитба, сеитбата с хидрофобизирани семена, равномерното внасяне на торовете и хербицидите, малообемното пръскане, сенажирането и консервирането на сочните фуражи. Трябва да се търсят и използват всички възможности за експериментиране и внедряване на високоефективната технология за монокултурно отглеждане на пшеницата и ечемика в силно засушливите райони на страната, за получаване на трайни и стабилни добиви независимо от капризите на природата. Много положителни резултати се получават и резерви съществуват при приложението на карбамида и зеолитите в дажбите на животните.

Digitized by Google

Внедряването на научно-техническите постижения е динамичен процес, който не може да бъде изцяло обхванат от първоначалния вариант на насрещния план. Съобразно с възникващите през годината възможности следва да се внасят и произтичащите от тях изменения в насрещния план, което изисква професионална компетентност и творчески риск от ръководители и специалисти.

По-пълното използване на наличните производствени фондове — земята, техниката, хидромелиоративния фонд, животните, фуражите, торовете и горивата — сега се поставя в центъра на вниманието на първичните партийни организации и трудовите колективи в селското стопанство. Земята като незаменимо основно средство за производство е ограничена по своите размери. Ето защо на преден план излиза въпросът за нейното най-ефективно използване. Наред с грижите за повишаване на културата на земеделие, за получаването на високи и стабилни добиви особено внимание трябва да се отдели на уплътненото използване с предкултури, междинни и втори култури. Това е един огромен резерв, който все още малко се използва. Цялостното изпълнение на задачата за получаването на две реколти от всички площи се свежда до промяна на подхода при решаването на този проблем. Преди всичко става дума да се обединят усилията на учени и практици, на ръководни и изпълнителски кадри за разработване и внедряване на научнообосновани системи и технологии за уплътнени интензивни сеитбообращения, за установяване на най-подходящите култури и сортове. Това обаче не означава, че бригадите трябва да чакат готови рецепти за уплътнено използване на земята. Опитът в Пловдивски окръг и в отделните АПК от други окръзи показва, че най-големи резерви за получаване на две реколти от предкултури и втори култури има при поливните площи. Големи са възможностите и резервите за уплътнено използване на земята при засяване с есенно-зимни предкултури за фураж като репко, маслодайна репица, ръж, ръжено-грахови смески, тритикале и други, които могат да се отглеждат и на неполивни площи.

Този изключително важен резерв има определено динамичен характер, зависещ до голяма степен от измененията в природно-климатичните и другите производствени условия. Това налага той непрекъснато да бъде предмет на специално внимание и грижи от страна на първичните партийни организации; партийният контрол да оценява не само плановите нарушения, но и ония пропуснати резерви, които се дължат на субективни причини.

Особено внимание и специални мерки трябва да се вземат за най-ефективно използване на поливните площи. В хидромелиоративния фонд са вложени огромни средства. Досегашните резултати от неговото използване не са задоволителни, все още ниски са добивите. На много места се отчита изпълнен план само по подадени водни маси, без да се търси производственият и икономическият ефект.

Използването на този голям резерв изисква промяна в отношението на кадрите към напояването, отстраняването на допусканите слабости при организацията на хидромелиоративния фонд. Предварително разработеният инженерен проект за използването на поливните площи, в който за всяко поле се определя структурата и редуването на културите, начина на напояване, минималните средни добиви, поливачите, стимулите и санкциите и т. н.; стриктното изпълнение на инженерните проекти, поставени на специален отчет и контрол от страна на първичните партийни организации; изучаването и внедряването на положителния опит на някои АПК като Сливо поле, Нова Загора, Видин и други, в които е създадена от години добра органи-

Digitized by Google

зация по използването на хидромелиоративния фонд — всичко това характеризира изменяне подхода към този проблем.

Сега АПК и бригадите разполагат с голям машинно-тракторен парк. Значително се подобри структурният състав на машините. Непрекъснато се увеличава относителният дял на енергонаситените трактори и високопроизводителните комбайни. Анализът обаче показва, че използването на машинно-тракторния парк се влошава. Намалява броят на дните на работа на тракторите, годишната изработка на един условен трактор, коефициентът на сменност. Същевременно много АПК поставят искания за нови машини.

Трудовите колективи в бригадите сами могат да си направят сметка за необходимата им техника въз основа на конкретните инженерни проекти за комплектуване на технологичните линии за съответните сеитбообращения. Само така всеки член на бригадата ще знае, че амортизациите на всяка неизползвана машина тежат като воденичен камък върху разходите и в крайна сметка върху размера на трудовото възнаграждение. Пътят за срочно и качествено извършване на селскостопанските работи с по-малко машини на всички е известен — привеждането на техниката на сменен режим. В някои АПК и бригади обаче на този въпрос не се обръща необходимото внимание, не се подготвят механизатори за сменно използване на тракторите и с това се подценява един голям резерв, който може да бъде задействуван по всяко време на годината и да се окаже решаващ за някои кампании.

Големи резерви съществуват и възникват в процеса на производството на животинска продукция, които следва да намират отражение в насрещните планове на фермите. Доказателство за това са различията между равнището на продуктивността, плодовитостта и смъртността на селскостопанските животни в отделните АПК и ферми. Главното направление за увеличаване на обема и качеството на животинската продукция, определено от Дванадесетия конгрес, е ускорената интензификация в животновъдството на комплексна основа, като се издига равнището на селекционно-подобрителната работа, технологиите, храненето и ветеринарното обслужване.

Голям резерв за повишаване на ефективността на производството, а оттам и на печалбата съществува в намаляване на материалните разходи, които все още заемат висок дял в себестойността на селскостопанската продукция. В това отношение важно място има борбата за правилно съхранение и използване на минералните торове, намаляване загубите при прибиране, транспортиране и съхранение на продукцията. Целогодишното приложение на типизираното хранене води до значителни икономии на сочни и груби фуражи, а така също до оползотворяването на всички растителни остатъци. Особено големи възможности има за пестеливо изразходване на горивата: подобро агрегатиране на тракторите, подобряване технологиите на сушене на някои видове селскостопанска продукция, по-пълно използване капацитета на автомобилния транспорт и др. За да не се допускат преразходи, заслужава внимание опитът на Бургаски и някои други окръзи в приложението на лимитночековата система за превантивен контрол.

Главният път и средство за използване предимствата на открития характер на насрещния план е последователното прилагане на икономическия подход и неговия механизъм и преди всичко на стопанската и вътрешната стопанска сметка.

Digitized by Google

С новия икономически механизъм се осигуриха необходимите условия за правилна организация на вътрешната стопанска сметка като главен лост за ефективно управление дейността на производствените единици. Това са постановките за разширяване самостоятелността на бригадите, намаления брой на задължителните задачи, новия начин на формиране и разпределение на доходите, заплащането и стимулирането на труда, засилването на социалните функции на бригадите и други. Предпоставка за използването на тези нови моменти е те правилно да бъдат овладени и приложени от трудовите колективи, от ръководствата на бригадите и аграрно-промишлените комплекси. Много важна задача за ефективното приложение на вътрешната стопанска сметка сега става редовната текуща и вярна отчетност и системният анализ на резултатите. Особено наложително е анализът да не се ограничава само със сравнения на резултатите с плановите показатели, но да се съпоставя с челните постижения, постигнати в други бригади и АПК, работещи при еднакви или сходни производствени условия. С това се създава обективна основа за анализ и вярна оценка на резултатите на всяка бригада, за бързо пренасяне на челния опит, за разкриване на неизползваните резерви и включването им в насрещните планове. Наред с това, когато резултатите от анализа и разкритите резерви редовно се обсъждат в първичните партийни организации и трудовите колективи, те се превръщат в убеждение и в конкретни дела. За целта особено важно е умението да се разкрива социалният ефект от използването на резервите — по-голяма гласност на инициативите, сравняемост на резултатите, точно и навременно стимулиране на индивидуалния и колективен принос.

Новият икономически механизъм е дълбоко творчески по своята същност. Снемането на редица централизирани показатели и декретиране на дейностите дава възможност за повседневно творчество. Пъгъвкаво използване на трудовите ресурси, по-високо качество на продукцията, умението да се свързва общественото производство с пазара, точното и навременно отчитане на нанесените щети и пропуснати възможности от неизправни контрагенти — всичко това като нов елемент на управление на икономиката трябва добре да се познава и цялостно използва. Стоково-паричните отношения и свързаните с тях икономически лостове — цени, печалба, лихва, кредит, данъци и др., са динамични фактори, чрез умелото боравене с които може в значителна степен не само да се компенсират отрицателни явления, но и да се постигне рязко увеличение на съвкупната печалба като главен качествен показател за стопанската организация и решаващ за самоиздръжката на бригадата и фермата. Следователно необходимо е да се внедрява икономическа култура във всички управленчески звена, особено като се има предвид, че по редица основни изисквания на новия икономически механизъм бригадите (най-вече тия от нов тип) придобиват белези на стопански организации. Това важи и за партийните ръководства, тъй като действеният характер на контрола, оценката, решението в голяма степен се обуславят и от навременния и точен икономически анализ.

Това са само някои страни на предимствата на открития насрещен план и основни насоки, в които следва да се търсят резервите — главно в бригадите и фермите за увеличаване на обема и повишаване ефективността на селскостопанското производство. За разкриването и използването на резервите, за непрекъснатото усъвършенстване на насрещния план рецепти няма и не може да има. Планът вече става непрекъснат процес на търсене, на творческо мислене, на ини-

Digitized by Google

циатива, на готовност и възможност за поемане на стопански риск и отговорност в съответствие с конкретните и бързоизменящи се условия на производството.

Това трябва да бъде непрекъснат процес и в работата на партийните комитети и организации. Все още недостатъчно се обръща внимание на многовариантността, когато се подготвят мероприятията за изпълнението на плановете. На някои места въпросът за резервите се оставя като последействуващо явление — т. е. да се търси изход и резерв, когато настъпят неблагоприятни явления. Необходимо е да се помни мисълта на Л. И. Брежнев от съвещанието в Алма Ата през 1976 г.: „Фронтоваците знаят — когато се готви настъпление, се вземат под внимание най-трудните от възможните варианти. Така трябва да се постъпва и в селското стопанство, предварително да се готвим за всякакви капризи на природата.“ Как ще се постъпи при засушаване, при градушка и други неблагоприятни условия — за това е необходимо да се мисли още през зимните месеци.

От друга страна, откритият характер на плана не предоставя автоматически възможности за изпълването му със съдържание. Необходимо е да се извърши немалка партийно-политическа работа, за да се създаде обстановка, да се търси отговорност, да се премине от сферата на пожеланията в обстановката на действието. Сега в селското стопанство има създадени немалко управленчески и ръководни органи, където са събрани умът и дръзновението на трудещите се. Бригадните съвети, профсъюзните ръководства, комисиите за народен контрол, управителният и контролният съвет — всички под ръководството на партийния комитет и първичните организации могат да свършат полезна организаторска дейност, да насочат и мобилизират трудещите се към творчество. Голямо значение има да се разбере от всеки труженик, че трудовото възнаграждение никога и от никого няма да бъде гарантирано, че разкритите резерви са принос за колектива, а не компенсация за други производствени единици, че съдбата на бригадата и трудовия колектив е негова лична съдба. За партийните ръководства сега е особено важно да се преборят с дребнавото опекунство от страна на някои ръководни стопански звена, с разпоредителството, което е лишено от икономическа обосновка. Поголямо умение се изисква от профсъюзните ръководства, за да свържат социалната политика с производството, да подбудят във всеки и на всяко работно място мисъл за творчество и стопанска грижовност към собствеността. В тази обстановка не бива да се забравя, че сега инициативата от долу става най-големият резерв за интензивното икономическо развитие. Това от своя страна изисква непрекъснато усъвършенствуване на организаторската и идеологическата работа, повишаване ефективността на партийно-политическите мероприятия.

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКИЯТ ПЕТИ КОНГРЕС

ДИМИТРОВ ДОКЛАДВА...

Искам да разгърна една малка страница от живота на вожда на партията и народа Георги Димитров, отнасяща се до минутите, когато аз крачех след него.

19 декември беше неделя. Въпреки че си легна след полунощ, стана рано. Избръсна се, облече официалния си костюм. Радостна възбуда грееше по лицето му. Точно в 8,30 часа тръгнахме към залата... В ръката ми тежеше докладът. Предишния ден беше открит Петият конгрес на Българската работническа партия (комунисти). Хор „Георги Кирков" изпя „Интернационалът" и „Дружна песен". Дълго не стихваха овациите в залата. Димитров прегърна Михаил Суслов. Същото направи и Коларов. Точно в 16,30 часа Васил Коларов откри историческото събитие.

Не мога да забравя този важен за България миг. Не само защощото всичко беше необикновено тържествено, не само защото българските комунисти се бяха събрали на своя пореден конгрес вече свободни, поели кормилото на историята в своите ръце — този миг остана дълбоко запечатан у мен с присъствието и мислите на един велик българин — Георги Димитров.

Зимата беше настъпила рано. Колата се плъзгаше по жълтите павета на „Цар Освободител". Сви вляво. Пред Народния театър пристигаха делегатите. Като видяха, че е той, бързо спряха, натрупаха се, искаха да го приветствуват. В очите на много от тях се четеше любопитство, изненада, почуда, преклонение пред голямото му име.

Георги Димитров бавно слезе от колата. Нахлупи астраганения си калпак. Леко се загърна в яката и вдигна дясната си ръка. Чух гласове: „Да живее Димитров!", „С Димитров напред!", „Слава на великия син!" Хората ликуваха. Двадесет и две години той беше вън от родината си. За царя — политически емигрант, за народа — в сърцето му.

Към него се спуснаха фоторепортерите. Той се усмихна. Дори махна с ръка. Може би си спомни, че когато Емил Рашев снимаше моменти от живота му и му казваше „как да застане" и „как да погледне", в една от почивките между снимането беше написал върху малко бяло листче: „Фотографите са най-досадните хора в све-

Digitized by Google

та... Няма обаче какво да се прави — те са неизбежни спътници на журналистиката като фоторепортери..."

Към трибуната на Петия конгрес вървеше най-старият от шестимата синове на баба Парашкева. Оцелелият сред битки и победи. Трима бяха загинали. Много силно трябва да е било сърцето на баба Парашкева, за да понесе всичко. За да намери последни сили и да отиде в Париж, във Виена в защита на Георги. Да влезе в Моабитския затвор при него. Да го придружи в Москва. И то, когато вече е откъснала три живи къса от сърцето си. Първо е загубила Константин, секретар на софийската организация на печатарския профсъюз, революционер — изчезва в окопите на Балканската война, без да научи къде е гробът му... След него плаче за Никола. Заминал за Русия през време на революцията от 1905 година, той влиза в Социалдемократическата партия. Арестуват го в една нелегална одеска печатница през 1908 година. Присъда — доживотен затвор. Сибир. Там, сред дълбоките северни снегове, загива през 1917 година за делото на пролетариата. И него не можа да погребе... Идва ред на Тодор. Убиват го в софийската „Обществена безопасност" през 1925 година. Но тази баба Тонка не издига ръце към небето. Силата надвива мъката. Обръща се към най-големия син, към Георги. Попуканите й устни шепнат. Тя го заклева: „Расти, мой соколе, ти трябва да отмъстиш за братята си, ти подпали сърцата им и няма да позволиш този огън да загасне! Ако не ти стигне дух, ще ти дам моя, ако не ти стигне кръв, вземи сърцето ми. Но победи!"

...Точно в девет часа Георги Димитров застана пред трибуната. Председателстващият още не беше изрекъл името му, когато салонът екна и вълна след вълна из въздуха се понесе: „Димитров, Димитров..."

Той сложи очилата си. Приготви се да чете. С лека усмивка чакаше, докато утихне развълнуваното се море на залата. Не се гордееше от тази спонтанна овация. И друг път беше акламиран така.

Моето място встрани от сцената беше такова, че през всяко време да имам очна връзка с него. Можеше да ме повика за нещо, да нареди, да пожелае. В този начален миг срещнах погледа му: много светлина имаше в неговите очи. След многомесечен труд беше дочакал плод ,след дълго катерене по стръмнината беше покорил върху. Неговият житейски опит му позволяваше да бъде уверен, че от трибуната на конгреса ще сложи венец на своето половинвековно дело.

— Другари и другарки делегати! — прозвуча равно, приповдигнато гласът му. Беше леко пресипнал от безсънието през последните дни или от студа, който се усещаше дори на сцената. — Българската работническа партия (комунисти), която, не се съмнявам, конгресът днес единодушно отново ще преименува в Българска комунистическа партия — трябваше да спре, защото залата отново изригна от аплодисменти и викове „Да живее!", — води своето начало далеч в миналото. Нейните основи като социалдемократическа партия бяха положени в 1891 година на конгреса на Бузлуджа. Като марксистка партия на работническата класа обаче партията се оформи под ръководството на Димитър Благоев и неговите близки съратници Георги Кирков и Гаврил Георгиев едва през 1903 година, след разцеплението с широките социалисти, т. е. след нейното очистване от социалреформисткото, общоделското крило...

Гледах този исполин на българското революционно движение. Казвам „гледах", защото знаех вече доклада. През последните седмици беше преписван няколко пъти. В краткото време, през което бях при Георги Димитров, не знам друга задача, друг въпрос, на който да е обръщал повече внимание, да е отделял толкова дни и безсън-

Digitized by Google

ни нощи. Не беше доклад, написан по заръка или от друго лице, а след това само леко поправен и допълнен от него. Беше част от сърцето му, събран капка по капка, дума по дума. Изслушваше мнения, препоръки, защото знаеше: докладът е дума на Централния комитет. И нито ред нямаше да си позволи да напише, без да го съгласува с него, с колективния ум на партията. Но чувствуваше, че сам трябва да поеме историческия дълг върху себе си, да анализира безпогрешно миналото, да предвиди точно бъдещето, да освети силно пътя на настоящето. В историята на Българската комунистическа партия се бяха натрупали много неща, върху които трябваше да се хвърли обилна светлина. Да се изяснят така, че утре повече да не се допускат грешки и произволни тълкувания, недомлъвки в определенията за отделните етапи на една петдесет и пет годишна история не само на българската работническа класа, но и на страната като цяло, Той трябваше да намери и име на всички ония нови процеси, които се раждаха от новата действителност.

Георги Димитров започна работа над доклада веднага след деветосептемврийския празник. Заминахме за Москва. Трябваше да присъствува на лекарски консилиум, да обърне по-сериозно внимание на здравето си, пък и пътуването му беше свързано с решаването на някои държавни въпроси. Вече беше подписан договор за дружба и взаимопомощ със СССР.

Отседнахме във вилата му край Москва. Георги Димитров имаше много свободно време. Набавихме бели листове. И в тези дни той започна работа над бъдещия доклад. Отначало се занима с проблема за характера и същността на народната демокрация. Всичко, стори ми се, стана спонтанно. След това той започна да си прави внезапни бележки, дори както обядваше — спре за миг, извади писалката и на първото бяло листче пред него, в бележника си, където намери, запише нещо. Сякаш се страхуваше, че може да го забрави. Пред очите ми са тези чернови. Виждам неравния плътен почерк, леко полегнал надясно, „ф“ с едно кръгче вляво и ченгелче вдясно, „т“ — като римско пет и над него, за да не полети във въздуха, едно тире, „я“ — като преплетен камшик... Обикновено Димитров имаше дребен почерк, но това бяха едри букви, родени внезапно от остра мисъл, от смел порив.

През тези московски нощи за пръв път станах машинописец. Чуках буква след буква, преписвах черновите, а на другия ден трябваше да ги сложа на бюрото му за нови бележки. И пак преписване, и пак бележки...

В паметта ми се мяркат думи, изрази, цели страници, над които Димитров дълго мълчи, в бялото поле на които е отбелязал нови мисли. Особено характерен в това отношение бе този пасаж: „В продължение на три десетилетия, особено след Септемврийското въстание в 1923 г., преодолявайки неболшевишките тесносоциалистически отживелици, борейки се против разните ликвидаторски — десничарски и левичарски — тенденции и групи в своята среда и в работническото движение, учейки се от Болшевишката партия и натрупвайки все по-богат собствен опит, нашата партия се развиде, преобрази и идейно превъоръжи в марксистко-ленински дух. Тя се затвърди като марксистко-ленинска партия, като организиран преден и съзнателен отряд на работническата класа, като партия от нов тип, способна да организира и поведе работническата класа на решителна борба, да организира и ръководи боевия съюз на работническата класа с останалите трудещи се слоеве от села и градове, да събори свирепата фашистка диктатура, да поеме в своите ръце съдбините на нашата страна...“ Много добре помня, че беше добавил: „...твърдо решена да

Digitized by Google

я изведе до победата на социализма, до пълното тържество на комунизма".

...Делегатите ръкопляскаха. Георги Димитров си отдъхна за миг. Отпи глътка вода. Беше още в началото на огромния доклад. По принцип той не обичаше разточително да говори. Откакто се беше върнал в България, никога не беше говорил повече от двадесетина минути. А сега хронометрите бяха предварително показали, че ще чете доклада около шест часа. Дълги години не беше имало партиен конгрес. Много неща трябваше да се кажат. И то сега, на Петия конгрес.

На онези места, на които искаше да подчертае мисълта си, гласът му се извисяваше като крило на птица, политаше нагоре. От време на време вдигаше десната си ръка и с нея сочеше напред, в бъдещето.

„...Септемврийското въстание — продължаваше докладчикът — издълба такава дълбока кървава бразда между народните маси и фашистката буржоазия, която с нищо не може да бъде запълнена..."

Една вечер Георги Димитров ми остави голям бял лист, изписан „нашироко", нещо като план-конспект. Помислих, че си е водил бележки от прочитането на някаква книга и сега искаше да има преписани бележките си „на чисто". Прочетох: „Характер, роля и перспективи на народната демокрация, и народнодемократическата държава". Това беше нещо ново за мен. Никога досега не бях го срещал в бележките му. Дори в предварителния план-конспект на доклада го нямаше. Зачетох с интерес по-нататък: „Първо. Народната демокрация и народнодемократическата държава са резултат на какво?" (Г. Димитров беше поставил един голям въпрос.) По-надолу пишеше: „Характерът на народната демокрация и народнодемократическата държава се определят от четири най-важни особености:

а) Народнодемократическата държава представлява от себе си власт на трудещите се — на огромното болшинство на народа при ръководната роля на работническата класа...

б) Народнодемократическата държава се явява държава за преходния период, призвана да обезпечи развитието на страната по пътя на социализма...

в) Народнодемократическата държава се изгражда в сътрудничество и дружба със Съветския съюз, със страните на социализма...

г) Народнодемократическата държава принадлежи към демократическия, антиимпериалистически лагер..."

В тези изречения имаше желязна логика. Те приличаха на мрамор, издялан от ръката на изкусен майстор-ваятел. Една дума не можеше да се промени в тях. Звучаха ми като откровения, като поезия.

...Димитров не се заседяваше на едно място. През някоя от почивките слизаше долу, сред делегатите, разговаряше. Срещаше се със стари познати. С едни от тях се беше сражавал през Септември 1923. Имаше и по-възрастни, от времето на Транспортната стачка. Имаше и от времето на Коминтерна, от времето на Гражданската война в Испания. Имаше политемигранти, с които беше живял в Съветския съюз. За всеки намираше добра дума, към всекиго отправяше бащински поглед. С тези, които знаеха руски, говореше на руски, с немците на немски, с щвейцарския представител — на френски. По пътя на самообразованието и политическата борба Георги Димитров беше достигнал високите върхове на обществените и политическите науки. С произведенията на Ленин беше запознат от кора до кора. Увличаше го историята, литературата.

Оживление настъпи в залата, когато каза:

Digitized by Google

„В нова България мястото на всеки един от нас ще се определя не от името и от произхода му, не от приказките му, нито от мнението, което той има за себе си, а изключително от неговия труд, от онова, което той допринася за делото на стопанския, културния и обществения напредък на своя народ."

Още преди да завърши изречението, чуха се възгласи: „Вярно!", „Браво!", „Така е..."

Нямах за цел да записвам, но през време на четенето Георги Димитров беше аплодиран десетки пъти. Беше като фокус, който събира лъчите от всички погледи. У всеки делегат имаше гордост, че присъствува на Петия конгрес заедно с него. А какви делегати бяха те: комунисти, преминали през огъня на въоръжената борба, политемигранти, интербригадисти, ятаци, работници от новите социалистически предприятия, селяни, тръгнали по кооперативен път, ударници, герои на труда, народни интелигенти, воини от Народната армия. В залата на Народния театър беше събран цветът на българския народ.

Когато пътувахме вечерта към „Врана", Димитров изглеждаше радостно възбуден. Червени петна бяха избили по страните му. Балтонът му не беше закопчан — беше само наметнат, така влезе в колата. Не се оплакваше, че е уморен. А почти цял ден беше стоял на крака. Прав пред своя народ.

Започна деловата част на конгреса. Ставаха делегати от Добруджа. Изказаха се от Тракия. Родопите, Пирин и Рила извисяваха снага. България в лицето на своите синове заставаше пред историческата трибуна на Петия конгрес, възторжена и млада.

Георги Димитров слушаше внимателно всеки делегат. Понякога се обаждаше от място — подкрепяше, насърчаваше, задаваше въпроси или само си записваше в бележника нови мисли, родени през време на конгреса. Той вече обмисляше и заключителното си слово. Вечер, когато се връщаше в къщи, систематизираше всичко чуто, отхвърляше настрана дребното, ненужното. Приличаше на сеяч, който знае цената на здравите зърна.

В петък следобед софийските трудещи се минаха пред малката трибуна на Народния театър. 250 000 души приветствуваха делегатите и най-много първия делегат — Георги Димитров. Бяха вече чели доклада му, бяха го слушали по радиото, усещаха в думите му своето бъдеще.

В събота се състоя последното заседание на Петия конгрес на БКП. На трибуната пак застана Васил Коларов, верният другар, големият приятел на Георги Димитров. Преди това Трайчо Костов беше прочел доклада си. Сега, когато прелиствам старите си бележници, чета записаното тогава: „В. К. — голям оратор, артистичен тон, горда осанка, умение да установи контакт със залата... Роден политик..." С каква тържественост даде думата на Георги Димитров за заключителното слово!

Генералният секретар на партията бавно тръгна към трибуната. Залата вече ехтеше от спонтанни овации, но Димитров като че даде знак — тишина. Сякаш искаше да каже: Достатъчно. Време е да си кажем още няколко думи и да започваме работа...

Характерният му глас, леко приповдигнат от тържествеността на случая, се понесе из залата, литна над полетата и планините на България.

Записал съм си: „В партията и във всички области на нашия живот ние трябва окончателно да се освободим от вредния навик да не посочваме конкретно грешките от страх да не развалим приятелските си или роднински отношения, да не скършим хатъра някому или да не си създадем лични неприятности. Ние трябва безпощадно

Digitized by Google

да бичуваме всяка семейственост при решаването на партийните и държавните въпроси. Интересите на партията на работническата класа, на народа трябва да стоят по-горе от всякакви подобни еснафски съображения и предразсъдъци."

И още (това е вече към края): „Другари и другарки! Ние не си правим илюзия — и в нашата партия не ще се намерят сериозни партийни другари, които да си правят подобна илюзия, — че пътят, по който върви нашата партия, ще бъде гладък — гладък като паважа пред Народното събрание или Министерския съвет... Ние знаем, че тоя път е труден и трънлив, но той е единствено спасителен път за работническата класа, за народа, за нашата страна..."

Вдигна двете си ръце напред: „Сега, въоръжени с историческите решения на нашия Пети конгрес..."

Фоторепортерите наскачаха, залата зашумя, оживи се, възпламени се, той изричаше заключителните думи — завет към партията, която го бе възпитала и на която беше отдал целия си съзнателен живот; към народа, комуто служеше всеотдайно като най-верен син; към своята обновена родина — България. Гласът му беше пълен с вяра, погледът — с оптимизъм, че всичко, което е казал, ще стане, че няма да минат и 15—20 години и българският народ ще направи това, което другите народи са направили за столетия. Мощното българско „Ура", когато той завърши, и скандиранията, възторжени и безкрайни — „С Димитров — напред!", — бяха кулминационната точка на Петия конгрес на Българската комунистическа партия.

...Той влезе в своя кабинет. За пръв път след тези осем дни го видях облегнат върху една възглавница на леглото. Дишаше тежко. Отпи глътка чай. Сякаш беше свалил огромен товар от могъщите си плещи. Беше хвърлил искрата и вярваше, че от нея ще се разгори пламък, който като вечен огън ще пламти в сърцето на българския народ.

Можех ли да предполагам тогава, че само след около два месеца и половина ще тръгнем с него към Барвиха край Москва и оттам по-късно ще се върна сам...

Петър ИГНАТОВ

ФРАГМЕНТИ ОТ КОНГРЕСНАТА ЗАЛА

Красивата и внушителна сграда на Народния театър гостоприемно бе отворила вратите си за народните синове и дъщери, които пристигаха от всички краища на страната, за да участвуват в работата на Петия партиен конгрес.

Станали на крака, делегатите и гостите шумно аплодираха. Сцената бе ярко осветена от прожекторите. Зад дългата маса, освежена с живи цветя, седяха ръководителите на нашата партия и редом с тях пратениците на братските партии от много страни.

На централно място бе той, Димитров, събрал върху себе си всичките погледи и чувствата на обич и уважение. В деловия президи-

Digitized by Google

ум бяха все хора, минали през огъня на тежки и жестоки битки, мъжествени борци за свобода.

Продължително време кънтяха овациите на избликналия неукротим възторг.

Първият ден бе запълнен с избора на ръководни органи на конгреса и с пламенни приветствия от пратениците на братските партии.

Втория конгресен ден бе изнесен отчетният доклад от другаря Георги Димитров.

Димитров стана енергично от мястото си и с бързи стъпки отиде на трибуната. Залата заехтя от ръкопляскания. Той вдигна глава, огледа със светнал поглед салона и балконите и с ръка даде знак за спиране на аплодисментите. Но кой би възпрял и обуздал избликналия с вулканична сила ентусиазъм на тези развълнувани хора!

Димитров продължаваше да дава знак за спиране, а по лицето му бе изписана тържествуваща радост. След като се усмириха духовете, той започна да чете отчетния доклад.

Дълъг бе периодът между Четвъртия и Петия конгрес, много проблеми бяха излезли на дневен ред за решаване, затова и докладът бе голям и обстоен. Димитров го чете цял ден — на предобедното и на следобедното заседание.

Трудно, много трудно е да се предаде дори в най-едри щрихи съдържанието на доклада, пък и това не е нужно, затова ще отбележа само няколко момента.

Като радетел за кооперативното земеделие в България аз слушах с изострено внимание какво ще се каже в доклада по този въпрос. Казаното бе много хубаво, то ми вдъхна кураж и увереност за още по-самоотвержена работа. Казано бе, че не може дълго време да се гради народнодемократическа власт и социалистическо строителство върху две различни основи — върху основата на едрата и обединена социалистическа промишленост и върху основата на разпокъсаното и назадничаво дребностоково селско стопанство. Казано бе също, че у средните селяни е настъпила благоприятна ориентация към трудово-кооперативните земеделски стопанства и че те вече масово навлизат в тях.

За мен това бе и морално удовлетворение. По онова време някои сектанти и догматици ме обвиняваха в антипартийна и антиленинска линия, защото съм държал за масовото въвличане на средните селяни в кооперативните стопанства.

Слушах с внимание всички становища, засягащи селското стопанство, но никой не се спря на въпроса за собствеността върху кооперираната земя. Вече съжалявах, че не изпратих бележка до президиума на конгреса с молба за отговор.

Изказванията приключиха и на трибуната отново излезе Димитров, за да произнесе заключителното слово по доклада. Той като че бе предугадил моя въпрос, и му даде блестящ отговор:

— От това, което казах в доклада — обясни Димитров, — че ние не смятаме при сегашните условия, при развитието на ТКЗС, национализацията на земята като непременно условие за развитието на селското стопанство, по никой начин не бива да се вади заключение, че е възможно изобщо построяването на социализма в село без национализация на земята. Ние обаче разчитаме, че чрез постепенното включване на бедните и средните селяни в трудово-кооперативните земеделски стопанства, с развитието на машинно-тракторните станции, както и чрез забраната на арендата на земята; ограничаването и впоследствие забраняване на покупката и продажбата на земята; намалението и впоследствие премахване на рентата по решение на самите кооперирани селяни, когато условията позволяват това, практически въпросът

Digitized by Google

за национализацията на земята ще се разреши, като цялата земя остане във вечно ползване на трудещите се селяни. По такъв начин трудещият се селянин, който сега е роб на своето парче земя, ще може да се ползва в най-широка степен от плодовете на земята.

Житейската практика на социалистическото строителство в селото потвърди блестящо намереното от Димитров решение на този въпрос.

Сега, когато от онова време ни отделят повече от три десетилетия, аз разбирам колко далновидност се крие в тази позиция. Всъщност това е творческо приложение на Лениновия кооперативен план при нашите условия. Нещо повече, това е наш принос, принос на Георги Димитров и на нашата партия към марксистко-ленинската теория за производственото кооперирание — за колективизацията на селското стопанство.

Към края на дебатите Димитров стана и със загриженост отбеляза, че на конгреса не е проявена в достатъчен размер смелост да се говори за допусканите грешки и слабости, да се посочват техните причини и конкретните им носители. Тази констатация направи дълбоко впечатление на всички делегати.

Тогава на трибуната излезе известният наш партиен деятел Благой Иванов и каза:

— Правилно отбеляза другарят Димитров. Действително критиката тук беше слаба. Ама защо? — ораторът се обърна към деловия президиум. — Защото се страхуват, другарю Димитров. Защото, ако критикуваш някого, ще те гони до девето коляно. Вие знаете как беше в Съветския съюз. И аз знам. И ще разкажа един случай с мен. Заемах там отговорна длъжност в едно предприятие. Веднъж на партийно събрание така ме разкритикуваха, че се облях в пот. И то хора, които съм считал за мои най-добри и най-искрени другари и приятели, на които всякога съм разчитал. Не можех да си обясня какво бе станало сега с тях. „Толкова подли и лицемерни са хората!“ — мислех. Тръгнах си от събранието разстроен и обезверен. На вратата ме чакаше един от критикувалите ме. Посегна, хвана ме за ръка, дръпна ме към себе си, прегърна ме и силно ме разцелува. После, като ме погледна в очите, с оная хубава руска усмивка ми каза: „Само така, скъпи мой, само така ще се оправят нашите работи!“ При нас дойде и вторият мой добър приятел. Повървяхме тримата по улицата и скоро се разделихме. А на мене ми олекна на душата. Разбрах, че критиката е основателна, че най-много помагат бележките на добри приятели и другари.

Димитров слушаше внимателно и от време на време поклащаше одобрително глава.

Конгресът изпрати оратора с бурни ръкопляскания.

Стана и делегатката от град Толбухин — Вида Димитрова.

Тя каза:

— Аз искам да се възползвам от бележката на другаря Димитров и да направя критика на някои наши другари. И особено на другарите Ламбо Теолов и Димитър Ганев за тяхното недругарско държание. Преди Девети септември аз съм ги укривала и двамата. Даже и в деня, когато полицията дойде и ме арестува, те бяха в къщи. Само за пет минути ги скрих. Бях изтезавана пет пъти поред, за да ги издам. Удържах и не ги издадох. Но оттогава досега тези другари не са ме виждали и ако не им се обадя, сигурно няма да ме познаят.

Тези думи предизвикаха голямо оживление в залата. Наблюдавах Димитров. Той слушаше и гледаше някак учудено. А Вида Димитрова продължаваше да говори незлобливо, искрено и с тъга на сърцето.

Тя свърши и слезе от трибуната, изпратена с аплодисменти.

Димитров се извиня към Димитър Ганев, който беше в деловия президиум, погледна го, без да му каже нещо. Но този поглед бе покана

Digitized by Google

към критикувания да стане и да обясни на конгреса защо така се е случило.

Димитър Ганев се надигна бавно от стола си и се изправи зад трибуната.

Делегатите на конгреса добре знаеха кой е комунистът революционер Димитър Ганев. Той бе широко известен и уважаван партиен ръководител от висок ранг. Затова, когато застана на трибуната, аудиторията притаи дъх. Той бе силно развълнуван, лицето му се зачерви. Не заговори веднага. Това негово мълчание продължи няколко мъчителни мига.

— Другарката Вида е напълно права — каза той. — Аз не съм се възгордял, това не е в характера ми... Но действително не съм посещавал и посрещал тези другари, които са ме укривали и са ми давали братска помощ в най-тежката борба... Действително не съм намерил време да ги посетя. Може да бъде намерено извинение, че сме претрупани с много работа, но...

Ганев бе силно смутен, не можеше да организира мислите си и не можа да се доизкаже. Схващайки това негово положение, Димитров се намеси. Надигна се от мястото си и се обърна към Димитър Ганев, а сетне към всички делегати и каза:

— Въпросът не е за друго, а за другарско отношение, за партийно внимание към тези, които са жертвували живота си за делото на партията, а не че трябва да ги посещавате всеки месец, да ги каните на гости и да им благодарите...

Тези думи Димитров подчертаваше с енергично движение на ръката и с интонацията на гласа си. Той заключи:

— Внимание, другарско, партийно отношение — ето това е необходимо!

Делегатите приеха тези съвети на големия човек с гръм от ръкоплясканя.

И сега, след толкова години, когато паметта ме връща към онзи исторически, незабравим конгрес, спомням си възторжените слова на Саадун Юстюнгел — гост на конгреса от Турската комунистическа партия:

„Когато си спомня за Димитров... в ушите ми гръмват бурните аплодисменти, които събарят стените на Народния театър в София. Петият конгрес на Българската комунистическа партия пее „Интернационалът". Очите на Димитров греят. Лицето му е радостно като на дете, което гледа празничното осветление на площада. Стои изправен в целия си ръст..."

Бочо ИЛИЕВ

герой на социалистическия труд,
заслужил деятел на селското стопанство

Digitized by Google

РЕАЛНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

ПЕТКО ПЕТКОВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Пазарджик

Очертаването на близките и по-далечни цели на обществено-икономическото развитие на страната винаги е било изходно начало в ръководната дейност на нашата партия. Точното определяне на целите, извеждането на средствата, формите и методите за тяхното постигане са ярки показатели за нейната сила и зрелост. В това отношение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП са нов значителен принос в развитието на теорията и практиката на марксизма-ленинизма, на строителството на реалния социализъм.

На основата на всеобхватния научен анализ, на огромния опит, натрупан в годините на социалистическото строителство, конгресът определи главната социално-икономическа задача на осмата петилетка и пътя за нейното осъществяване — интензификацията на народното стопанство. Поставена беше и главната вътрешнопартийна задача: партията да осъществява такава организаторска и идеологическа работа, която все по-пълно да съответствува на потребностите и изискванията на съвременния етап от нашето развитие.

Процесът на организиране изпълнението на конгресните решения в условията на Пазарджишки окръг е съпроводен с анализ и оценка на състоянието на проблемите, с търсене на нови решения, което е проявление на творчество и многообразие в осъществяването на партийната политика.

В тази връзка не можем да не се съобразим с факта, че значителен обем от обществената дейност има самоцелен характер и се осъществява формално. Тази дейност обременява органите, организациите и кадрите, без да се постига особен ефект. Формализмът в работата намира израз и в това, че важни задачи на партийната политика присъствуват в ежедневието на обществено-политическите организации само тематично, не са осмислени при конкретните условия, не са станали реално съдържание на тяхната дейност.

В много случаи разбирането за ръководната и преобразуващата роля на партията в национален план не се покрива с убеждение и отговорност за изява на тази роля от първичната партийна организация

Digitized by Google

и от отделния комунист. По тази причина оценката за ефективността на партийната работа се свежда до оценка на състоянието главно на вътрешнопартийния живот, а не на настъпилите промени в обектите на въздействие, на постигнатите конкретни резултати от осъществяването на партийната политика.

Основните изводи и избраният подход в нашата работа намериха отражение в Комплексната програма на окръжния комитет на БКП за изпълнение на конгресните решения.

Водещ момент при разработването на програмата беше използването на програмно-целевия и комплексен подход. Съчетаването на тези два подхода създава възможност, като се отчитат взаимните връзки и зависимости между комплекса от дейности и проблеми, разглеждани като елементи и съдържание на окръга като система, да се определят и общите, главните черти на тази система, да се формулират главните цели в нейното развитие. По този начин ние определяме единна политика в развитието на окръга, но политика, която е съобразена с националните задачи и е тяхна конкретизация.

Използването на този подход създава възможности за по-голяма целенасоченост и координация и, заедно с това, за преодоляване на самоцелността и формализма в дейността на различните органи и организации.

Какви конкретни задачи на социално-икономическото развитие на окръга определихме, в името на които трябва да се осъществява политическата и организаторската работа на окръжната партийна организация?

За изпълнение на главната социално-икономическа задача на осмата петилетка и в съответствие с обосновките, оценките и указанията, дадени от другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание — 1981 г., в нашата програма формулирахме три целеви изисквания, а именно:

Първо. На основата на по-пълното използване на интензивните фактори и последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм да се осигури нарастване на обществената производителност на труда с по-високи темпове от средните за страната, като нейното равнище в края на петилетката се увеличи с 40 на сто, с което ще се достигне средното равнище за страната.

Второ. Чрез повишаване качеството и ефективността на работата във всички дейности средните доходи на населението на окръга да се увеличат до средното равнище на доходите за страната.

Трето. Да се увеличат възможностите на субективния фактор в такава степен, че той да бъде в състояние да създава условия и обстановка за реализиране на челните постижения в съответните дейности, за изпълнение на партийните решения.

По равнище на обществената производителност на труда окръгът се намира с около 15 пункта под средното за страната. По-ниски са и доходите на лице от населението. Освен структурата на икономиката, отражение за това дава и техническото, технологическото и организационното равнище на много от дейностите. В същото време оценяваме, че в окръга съществуват немалко резерви. Изградена е значителна материално-техническа база, развити са разнообразни дейности, разполагаме със съвременна техника и технологии, натрупан е солиден производствен опит, налице е многоброен отряд от специалисти.

Набелязаните по-високи цели ние ще осигуряваме главно с насрещните планове, като използваме интензивните фактори. Само на тази основа, на основата на по-високите темпове на нарастване на обществената производителност на труда трябва да постигнем увеличава-

Digitized by Google

нето и на доходите на населението. Избирането на друг път за тази цел ще означава да се утвърждава потребителският доход, който е чужд на принципите на социализма.

Безспорна е истината, че интензификацията на дейностите съдържа в себе си неизчерпаеми резерви за повишаване на тяхната ефективност. Но когато оценяваме тези резерви, логично възниква въпросът за реалните измерения на интензификацията, които трябва да станат задачи и съдържание на дейността на субективния фактор. За тяхното определяне ние изхождаме от постиженията на научното мислене и от челните постижения на практиката, като се съобразяваме и със състоянието на разглежданата система и особено с равнището на субективния фактор в нея. При всички случаи процесът на развитие, който набелязваме, трябва да гарантира намаляване и ликвидиране на дистанцията между нашето равнище и челните постижения, каквито са и изискванията на партийните документи. Такива са и мотивите да се предяви към субективния фактор изискването да внедряват в съответната дейност челните постижения.

Най-важните проблеми на социално-икономическото развитие на окръга са групирани в пет главни направления: ускорено внедряване на научно-техническите постижения във всички дейности; инвестиционен процес; по-пълно и ефективно използване на ресурсите; комплексно задоволяване потребностите на населението и повишаване на жизненото му равнище; оптимизиране и естетизиране на жизнената среда.

С определянето на основните проблеми в посочените направления се дава възможност на окръжното ръководство да насочи своето внимание към най-главното, към най-същественото, като едновременно с това се постига и въздействие за комплексно решаване въпросите на многостранното развитие на окръга.

Като илюстрация на подхода можем да посочим характера на уточнените основни проблеми в областта на техническия прогрес, които са 4 на брой: комплексна автоматизация на процесите; комплексна механизация на процесите; внедряване на нови технологии и изделия; качество на продукцията. Работата по решаването на тези проблеми я свързваме с необходимостта от внедряване на високоефективни разработки и превръщане въпросите на техническия прогрес в грижа на всички ръководства и на целите колективи.

Обособяването на проблемите на инвестиционния процес в едно от главните направления е свързано с обстоятелството, че в окръга ще се осъществява голяма и напрегната строителна програма. Тъй като капитални вложения ще се инвестират в почти всички дейности, равнището на проектните решения, които ще се реализират, ще повлияе в една или друга степен върху техническото, технологическото и организационното равнище на тези дейности. Големи резерви се съдържат в срочното и предсрочно въвеждане в експлоатация на основните фондове и достигане на проектните им мощности. Задачите на инвестиционния процес в окръга ще бъдат успешно решени, ако възможностите на строителното производство съответствуват на планираните и осигурявани с насрещните планове капитални вложения.

За по-пълното и ефективно използване на ресурсите е необходимо разходът на същите да се извършва на нормативна основа, която непрекъснато да се привежда в съответствие с челните постижения. Когато говорим за местните ресурси, трябва да отбележим, че все по-актуално значение придобиват природно-климатичните дадености на окръга, които са много благоприятна основа за развитие на курортно-туристическа и балнеоложка дейност. За някои от селищните системи тази дейност ще стане водеща.

Без да се спираме на всички направления и проблеми на социал-

Digitized by Google

но-икономическото развитие, ще отбележим, че в програмата са заложени в две направления и проблемите, свързани с по-нататъшното издигане ръководната роля на окръжната партийна организация и усъвършенстване на политическата система в окръга, както и с пътищата, организацията и партийно-политическите мерки за изпълнение на задачите, определени с програмата.

Увеличаването на възможностите на субективния фактор ще се осъществява едновременно в процеса на реализиране задачите на интензификацията. Особено значение придобива необходимостта да се засилва творческият характер на труда на целите колективи, да се повишава подготовката и се издигат ролята и личният пример на ръководните кадри.

В партийно-политическата и организаторската работа трябва да се използва по-широк арсенал от форми и средства за въздействие, като се прави сполучлив подбор на същите и се определя тяхната дозировка. За целта ще се използват като консултанти специалисти по партийно строителство и социално управление, философи, социолози, психолози и др.

Тъй като не се осигурява в необходимата степен взаимодействие между отрасловите и териториалните аспекти при планирането, значителни резерви в тази област могат да се проявяват и използват, като се стимулират по различен начин интеграционните процеси и асоциирането между дейности от различни отрасли. Реалните възможности в това отношение могат да се разберат, като се посочи, че на територията на окръга са разположени предприятия, често пъти и в съседство, с голям диапазон в техническото, технологическото и организационното им равнище. Едните колективи решават много сложни задачи, а другите използват примитивни технологии и голям дял тежък физически труд, без да имат идея как могат да се променят тези условия. Ето защо трябва да се поощряват разнообразните форми на преливане на потенциала от развитите към слаборазвитите дейности. Съществуват благоприятни обективни условия за такова преливане и на кадровия, научния, техническия и духовния потенциал на София и Пловдив, във всички дейности на Пазарджишки окръг.

Важен организационен момент, който се отнася до Комплексната програма, е този, че по всеки проблем, посочен в нея, се съставя кратко досие, в което се отразява състоянието, челните постижения у нас и в чужбина, и се посочват пътищата за извеждането му до равнището на тези постижения. По някои от проблемите се разработват програми със силите на окръга или се използва външна помощ. В досиетата непрекъснато се отразяват настъпилите промени в състоянието на съответния проблем и на тази основа се прави оценка за резултатите от работата на звената и кадрите, които отговарят за всеки един от тях.

Разработването на въпросите на социално-икономическото развитие на окръга се извършва в съответствие с функциите на различните органи, но под непосредственото ръководство на окръжния комитет на БКП.

Определени предпоставки за успешно изпълнение на Комплексната програма се създадоха с предсрочното изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на окръга през 1981 г., както и с разработените насрещни планове за 1982 г.

В заключение ще споделим, че основание за високите цели, които си поставяме, е осъзнатата необходимост и отговорността да осигурим по-пълно използване, обогатяване и достойно продължение на големите революционни традиции на населението от Пазарджишкия край в условията на социалистическото съзидание на нашата родина.

Digitized by Google

ВЪПРОСЪТ ЗА РЪКОВОДСТВОТО — ВЪПРОС ЗА КАДРИТЕ

Ръководейки се от мисълта на Л. И. Брежнев, че въпросът за ръководството е преди всичко въпрос за кадрите, окръжният комитет на партията в Сливен обсъди на свой пленум този от изключителна важност проблем.

За отбелязване е стремежът на комитета да разгледа въпроса не въобще за кадрите, а от изискванията на динамичното социално-икономическо и духовно развитие на окръга след XII партиен конгрес от гледна точка на способността на кадровия потенциал и особено на ръководния състав да материализира задачите, които стоят пред него за по-нататъшно усъвършенствуване на работата във всички отрасли на окръга.

Пленумът отчете, че обсъждането на проблема за кадрите в светлината на новите критерии е едно естествено начало за активна политическа и организаторска дейност, за подем и изпълнение решенията на XII партиен конгрес и указанията на другаря Тодор Живков пред Октомврийското съвещание от 1981 година.

●

Един от основните проблеми, разискван на пленума, беше за повишаването на квалификацията и културата на кадрите и преди всичко за тяхната управленческа култура. На първо място беше поставен въпросът за разширено възпроизводство на специалистите и тяхното ефективно използване за успешното социално-икономическо и духовно развитие на окръга.

Основна показателна тенденция за окръга е, че броят на специалистите през годините на VII петилетка във всички отрасли постоянно нараства. В сравнение с 1976 г. той се е увеличил с около 18 на сто, 21 на сто в извънпроизводствената и 15 на сто в материалната сфера. Сега в окръга работят 19 435 специалисти с висше, полувисше и средно-професионално образование, от които 78 на сто са комунисти.

Макар че недостигът на специалисти, особено в строителството и селското стопанство, е осезателен, сега окръжната партийна организация разполага с кадрови потенциал, който позволява на окръжния и другите партийни комитети и организации да извършват по-добър подбор на ръководните дейци. При това следва да се подчертае, че формирането, разпределението и ефективното използване на специалистите не е овладян процес, не е поставен на планомерно и целенасочено въздействие от страна на държавните органи, които отговарят за тях.

Новият икономически механизъм поставя редица нови изисквания към управленческата култура, към стила и методите на кадрите. От тях сега се иска много по-висока отговорност в управлението на сложните процеси, в използването на икономическите лостове и механизми и заедно с това да повишават социалната активност на всеки трудов колектив, на всеки трудещ се, всекидневно да работят като истински стопани на социалистическата собственост. Научно-техническата революция, техническият прогрес упорито изискват от кадрите висока социалистическа съзнателност, дисциплинираност, изпълнителност и точност в работата, оперативност и деловитост, прецизност и творческа

Digitized by Google

фантазия. Те настойчиво изискват от всеки ръководител висока организационна култура, способност да работят с хората, да ги ръководят и увличат в изпълнението на задачите.

Въпросът за работата и обучението на кадрите по-обстойно бе осветлен в изказването на Талимка Йорданова — секретар на окръжния комитет.

Тя изтъкна, че днес особено направление в развитието на икономиката е интензификацията. А това откроява още повече и с по-голяма сила личностните качества — образование, квалификация, издигане общата и специалната култура, т. е. постоянно развитие на човешките способности, владеене на обширни знания. Проблемът с по-голяма сила се отнася за пълната реализация на кадрите като ръководители на колективи.

В съответствие с тези непрекъснато нарастващи изисквания се изгражда и усъвършенствува и системата за обучение на ръководните кадри, в която особено внимание се отделя на тяхната марксистко-ленинска подготовка, на теоретическата, политическата и професионалната им компетентност.

Етапът на нашето обществено развитие и задачите, които предстоят да се решават, остро поставят необходимостта да се развива управленческата култура и компетентност на кадрите. Логично е управленческата им компетентност да се разглежда и осигурява като задължителен елемент на тяхната професионална подготовка.

Имайки предвид тези потребности, др. Йорданова предложи Министерството на народната просвета да внесе необходимите промени в учебните програми на висшите технически и икономически учебни заведения, на техникумите, които са главни източници за ръководни кадри. Освен това тя посочи необходимостта още по-силно и последователно да се стимулира стремежът към самоподготовка и самоусъвършенствуване, като се търсят нови, по-активни форми за развитието на кадрите като ръководители от нов тип. Нараства значението на партийния контрол върху личната подготовка: при оценката на качествата им да се прави по-строг анализ на тяхната специална и политическа подготовка, на стремежа им към самоподготовка и самоусъвършенствуване.

Към решаването на тия въпроси пленумът насочи усилията на окръжната партийна организация.

Както в доклада, изнесен от Драгия Куртев — секретар на комитета, така и в изказванията обширно място беше отделено на въпроса за социалистическата демокрация и кадрите. В това отношение беше подчертана необходимостта да се издига на нова висота политическият подход в дейността на кадрите, да се засилва демократизмът в работата с тях, като се приложи повсеместно изборността на преките ръководители, да се внедрява конкурсното начало при издигането им, да се отделя по-голямо внимание на ролята на работническите събрания.

Ценен опит по работата на заводския партиен комитет и стопанското ръководство за приложение на демократичното начало при подбора, издигането и назначаването на низовите ръководни кадри сподели Донка Петрова — директорка на текстилния завод „Петко Енев" в Нова Загора.

Благодарение на грижите на заводския партиен комитет и стопанското ръководство за проучването, издигането и обучението на кадрите сега заводът има чудесни командири на производството, създаден е здрав психически климат в отделните звена, подобрени са взаимоотношенията между ръководители и работници, получават се добри произ-

Digitized by Google

водствени резултати. Голяма роля за тия постижения е изиграло и изборното начало за издигането на низовите дейци.

След задълбочено проучване на мнението в колектива за работата и поведението на отделните кандидатури на бригадни събрания е бил направен избор, а след това са назначени.

Беше подчертано съвпадението в мненията на партийния комитет и партийните бюра с тези на колективите, което говори и за авторитета на заводската партийна организация, за взаимоотношенията вътре в колективите. Няколко кандидатури са били отхвърлени, някои впоследствие са подменени, поради това, че не са оправдали доверието на колективите, които са ги избрали. Важното е обаче едно — пътят, тенденцията за издигането на низовите кадри е правилен.

В своето изказване др. Петрова подчерта също, че голямото доверие, правата и отговорностите, които са предоставени на низовите ръководители, не противоречат на единоначалието, а обратно — те способствуват за издигане на тяхната отговорност и авторитет, налагат с цялата си сила извода, че ръководителят е силен в своите действия, когато те изразяват мнението и подкрепата на колектива, който ръководи.

Изборността в предприятията на окръга се утвърждава като сполучлива форма за разширяване на демократизма при издигането на кадрите. По-трудно обаче тя си пробива път в учрежденията и държавните органи. Като отчете тези недостатъци, пленумът възложи на бюрото на комитета на основата на досегашния опит да утвърди постройна система за по-нататъшното прилагане на изборното и конкурсното начало при издигането на стопанските и административните кадри. В своите решения за разширяване на демократичното начало в работата с кадрите бяха очертани задачите на всички партийни органи. Особено внимание се обръща на първичните партийни организации, които трябва да изискват от ръководните кадри системно да се отчитат както пред тях, така и пред трудовите колективи, да засилват своя контрол върху тяхната дейност. Големи изисквания се предявяват и към обществените органи и организации.

●

Главните принципи при подбора на кадрите са техните политически, делови и морални качества. Въпросът за нравствения облик на ръководителя беше поставен отново на XII партиен конгрес. Високата ефективност от цялата организаторска и политическа работа на кадрите в голяма степен се определя от тяхната комунистическа и идейна убеденост, от единството между думите и делата, от съзнателната дисциплина и непримиримост към недостатъците.

Проблемът за нравствения облик на комуниста зае достойно място в работата на пленума. Правилно преднина в това отношение беше дадена на личния пример. Защото кадрите при социализма трябва да бъдат не само компетентни и делови, организирани и дисциплинирани, но заедно с това да възпитават и с личния си пример, да бъдат безспорни носители на нравствени добродетели, на висока комунистическа и гражданска доблест, образец на скромност, честност и безкористност.

Благодарение на грижите на партийните органи и организации много ръководители в различните отрасли на политическия, стопанския и културния живот притежават тези качества. Те са златен капитал на партията, на окръга, защото на дело съчетават у себе си главните качества на комуниста, на ръководителя — компетентност и комунистическа нравственост.

Digitized by Google

Но заедно с тях има ръководни дейци, които не само не служат за пример, но нарушават сериозно трудовата, административната и технологичната дисциплина, нарушават социалистическата законност, допускат безстопанственост. Има случаи на обгражданe с нездрави елементи, на грубо отношение към хората.

Пленумът отчете, че пропуските, свързани с нравствения облик на кадрите, са пряко отражение на недостатъчното внимание на бюрото и отделите на окръжния комитет, на общинските партийни комитети и първичните партийни организации. Не са малко примерите от всички равнища на партийно ръководство, когато в оценките за кадрите доминират биографични данни, количествени критерии, свързани с изпълнението на плана, а липсват характеристики за съществени черти на техния личен стил и нравствен облик. На отделни места принципната взискателност се заменя с общи призиви за въвеждане на ред, за борба с недостатъците.

Въпросът за нравствените качества на ръководителя не опира само до неговите личностни качества. Той е длъжен да работи активно за изграждането на нравствените добродетели у хората, с които той работи, да ги възпитава и с пример и със слово в комунистическа нравственост, да създава благоприятен социално-психически климат сред колектива, който ръководи. Затова пленумът даде ориентация на партийни събрания и на заседания ръководителите системно да се отчитат за участието си в идейновъзпитателната работа сред колектива.

●

Равнището на кадровата дейност няма да се повишава, ако не се работи целенасочено и планомерно за създаване на необходимия резерв от кадри. В Сливенски окръг през последните години е създадена сравнително добра система за подбора, обучението и възпитанието на резервните кадри. Работата с тях обхваща не само дейността на окръжния комитет на партията, но се е развила в ширина и дълбочина, намерила е конкретно проявление във всички структурни звена на окръжната организация, в цялостния държавен и обществен механизъм на окръга. Има подчертан стремеж в работата с резервните кадри да се осъществява необходимият класово-партиен подход, в резултат на което 78 на сто от тях са комунисти, 37 на сто младежи до 30-годишна възраст и 82 на сто със специална подготовка. Осъществяват се редица мероприятия за тяхното обучение и възпитание.

Въпреки постиженията, пленумът обърна особено внимание на допусканите недостатъци в работата с резервните кадри. А трябва да се каже, че те не са малко и не са без значение. Този проблем все още не е станал първостепенна партийна задача, в много случаи той се измерва с количествени показатели, има статистически характер. Налице е откъснатост от резервните кадри, малко са личните контакти с тях, не им се възлагат конкретни поръчения в производството и обществено-политическата дейност.

Сливен е един от големите работнически центрове на страната. Там израсна и се оформи огромен отряд от класовоосъзнати работници. В годините на народната власт из средата на работническата класа израснаха млади опитни партийни, държавни, стопански и обществени дейци. Пленумът обаче отчете, че направеното досега е под възможностите на окръга и особено на някои общини като Сливен, Нова Загора и Котел.

Ефективността от работата с резервните кадри от всяко ръководство в края на краищата се измерва по тяхната реализация. В това отношение могат да се посочат немалко положителни примери, особено

Digitized by Google

що се отнася до издигането на много комсомолски дейци на партийна работа. И в реализацията на резервните кадри бяха отбелязани съществени недостатъци. Най-важните от тях са: в много случаи резервните кадри не се подбират измежду заместниците на действуващите кадри, често при потребност от промени резервните кадри не се реализират по предназначението, за което се готвят, нерядко при самия им подбор се подхожда формално.

●

В своето изказване др. Георги Григоров — член на ЦК на БКП и завеждащ отдел „Организационен" на Централния комитет, подчерта, че пленумът правилно постави акцента върху качествените страни на кадровата работа, на стила и методите на работа на ръководните дейци и че насочва вниманието към съдържанието на работата за издигане на политическия подход, усета към новото, за разгръщане на демократичното начало в кадровата политика. Много ценно е, че пленумът показа това от позициите на взискателността, която се изрази преди всичко в персоналната критика към отговорни дейци. Той се спря и на някои изисквания, които стоят пред партийните комитети и организации в тяхната работа с кадрите. Особено внимание обърна на работата с резервните кадри, за разширяване на демократичното начало и изборността на дейците, за по-смело внедряване на конкурсното начало при тяхното издигане.

Решаването на големите задачи, които постави Дванадесетият конгрес, са свързани с обективната необходимост да се формират нов тип ръководители, които да познават новия икономически подход и механизъм и творчески да го прилагат, да вникват в дълбочината на производството, на организацията на управлението, да проявяват усет към новото, да използват разумно дадените им права и да поемат необходимата отговорност.

Тези въпроси с голяма теоретическа дълбочина бяха разработени от другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание на актива и в неговото слово пред студентите, произнесено на 7 декември м. г.

Накрая др. Г. Григоров изрази увереност, че Сливенската окръжна партийна организация, която има голям опит в социалистическото строителство, особено подчертан през годините на шестата и седмата петилетка, с добър старт в сегашната — осмата петилетка, е способна да превърне идеите и постановките в низ от практически дела.

Собствена информация

Digitized by Google

Преглед на първичната

ОТГОВОРНОСТТА ЗА МЛАДИТЕ

ПЕТКО РУСЕВ

Става дума за партийното ръководство на Комсомола. За комунистическото възпитание на младото поколение. За бъдещето на нацията. За резервите на партията.

Истината е безспорна: през последните години в духа на Тезисите на ЦК на БКП за Комсомола и младежта, на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на Комсомола у нас беше извършена огромна работа. Радостното е, че не само комсомолските комитети и организации обсъждаха младежките въпроси, а и партийни комитети и организации проведоха интересни свои пленуми и събрания, на които оцениха извършеното в тази насока и набелязаха по-ефективни мерки.

Сега, когато прегледът навлиза във втория етап, наложително е проблемите на младежта също да засмат своето място в сложния диалог между партийните организации и трудовите колективи.

1

За да се изпълнят конгресните решения, се налага много по-добре да се осмисли от партийни позиции едно неправилно явление, което за жалост се среща тук или там в една или друга степен. Тази слабост се изразява чрез формулировката „Виновни са младите?!?“ Често пъти тя се показва на бял свят и със страдалчески въздишки: „Ех, какви бяхме ние, какви са младите днес“. Въздишки е имало и ще има. От тоя род обаче не са потребни. Не са полезни. Какви сме били — историята произнесе присъдата си. По-важно е какво правим сега, как мислим за бъдещето, как се готвим за него.

Зад тези състрадалчески въздишки се крият няколко неща: не се оценяват комплексно съвременните условия, в които живее и расте младежта, и дълбоките промени, които настъпват в нейния начин на живот. И това се върши съвсем погрешно в името на революционните добродетели, които безспорно са крупно завоевание на партията и на революционното младежко движение, които са огромен наш капитал, който изисква да бъде пазен, защищаван. Има и друга крайност, не по-малко опасна: в името пък на новото, на съвременността се забра-

Digitized by Google

вят или отричат революционните съкровища, които са извор на класова зрелост, на висок хуманизъм, на революционна романтика — слабост, присъща на някои „откриватели", които в наукообразни форми или чрез „културни" ценности проповядват идейно-естетическа аморфност.

Следователно тук е необходимо да се води борба както против вредното сектантство, догматизма, схематизма, така и против отвратителния нихилизъм, против всякакви отклонения от марксизма-ленинизма, от класовата линия. Тази партийна позиция най-добре определя природата на партийното ръководство, съдържанието на дейността сред бъдещата смяна.

По-нататък.

Ако се скрием или стоим със скръстени ръце зад формулировката, че са „виновни младите", разбираме или не разбираме, на дело отричаме всякаква отговорност на възрастните, на партийните и останалите органи и организации за работата сред младежта. Напускаме най-верния път — **каквото е партийното ръководство, такава е и политическата съзнателност и активност на младежта.** Защото не е важно само да въздишаме за революционното минало, а трябва да си даваме сметка, че ако в миналото имахме широко разгърнато младежко революционно движение, с многообразието и богатството на неговите форми, **то е плод само и само на правилното политическо ръководство от страна на Българската комунистическа партия.** Априлският период е живо доказателство как тези традиции бяха доразвити и обогатени. Няма основен партиен документ, няма решение на конгрес, в които проблемът за младите да не заема централно място. Забележителни в тази насока са прочутите, както вече споменахме, Тезиси за работа на Комсомола и младежта, Писмото на другаря Тодор Живков и т. н. Каквито са грижите на партийните комитети и на първичните организации, такова ще бъде и състоянието на дружествата. А това означава непрестанно да се обсъжда и анализира качеството и ефективността на работата сред Комсомола и младежта. Прегледът, който навлиза във втория етап, етап на изводи и обобщения, е призван да даде отговор на този въпрос — как той се решава днес, какви са тенденциите в идните години.

2

За да се оцени какво е партийното ръководство на младежта, е необходимо да се извърши по-задълбочен анализ на **формите и средствата,** и то в оная им част, която се отнася до младите хора. Да се види не **само** от какви позиции подхождат и решават те младежките проблеми, а **как** на практика помагат. Фактите, които бяха изнесени на пленумите в Сливен и Казанлък, показват, че вътрешнопартийният живот не е излязъл напълно от схематичния стил — само да задължава, да дава указания, да препоръчва какво да прави бъдещата смяна и пр. Не се създава в необходимата степен обстановка, в която да се разкрива комплексът от причини за едни или други процеси, да се набелязва система от мерки за подобряване на положението, да се търси отговорност както от комунистите, както от органите за социално управление, така и от Комсомола. **В центъра на оценките все повече да се поставят подходът и поведението на комунистите, на държавните и стопанските ръководства към младежките проблеми в единство със стила, поведението и дейността на комсомолските органи и организации.** Тези въпроси да се разглеждат в тяхната органическа спойка.

Digitized by Google

В тази насока са възможни някои форми, които заслужават да получат по-широки простори. Например: защо не се провеждат съвместни събрания на партийните и комсомолските организации, на профсъюзите и Комсомола, на които задълбочено и в свободен диалог да се обсъждат назрелите въпроси? Например. защо при проучването на даден въпрос в Комсомола не участвуват и представители на партийните организации, които практически да помагат на комсомолските дейци при решаването на проблемите, когато се изготвят варианти за решения? Един такъв подход ще помогне на младите от класови позиции да пътуват към явленията и да им дават отговор в духа на партийната политика. Една такава практика би издигнала авторитета на комсомолското дружество. То би получило практическа опора в мъдростта и зрелостта на партийната организация. Инициативата на младите още повече ще се разгръща.

Например защо не се вземат на отчет и критичните бележки на комсомолските дружества, на младите труженици на социализма и по-системно да се проверява как те се изпълняват? Защо на тази тревога сме наметнали само младежки одежди и не я превърнем в съществен белег на партийния стил?

Да не забравяме: помощта, нейните форми и пътища следва да отчитат възрастовите възможности, чувствителността, романтизма, критичността и пр. на младите, реално да подхождаме към техните отговорности. Или както писа поетът Л. Левчев за младостта:

„Оставете я да бъде млада.
. . . . . .
Не учете младостта да остарява."

По време на прегледа на първичните партийни организации би било полезно отново да си спомним за Тезисите за Комсомола и младежта. Там има интересни и оригинални мисли за размаха на творческото начало в партийното ръководство на бъдещата смяна, за борбата против шаблонното пренасяне на форми на работа от възрастните сред младите.

3

Когато размишляваме над тези вълнения, пред нас изникват и други претенции на времето, които са конгресни задачи — **политическото, нравственото и естетическото възпитание на младото поколение.** Да! Заслужено обръщаме внимание на ТНТМ, на проявите на младежта в производството. От тази дейност не бива да се отказваме. Но не е правилно да оставяме в сянка идейното и моралното израстване и естетическата култура на бъдещото поколение. Премахването на тая едностранчивост също е неотложен проблем, който стои пред нас и който изисква съществени изменения както в планирането, така и в организацията на целокупната партийна дейност. **Политическото, естетическото и нравственото възпитание на младото поколение е централна тема на партийното ръководство.**

И тук има няколко важни момента.

Дванадесетият конгрес широко оповести (с всеки изминат ден това става родна практика) да се засилва и разгръща пряката социалистическа демокрация. Заслужава да видим и да оценим стила на всички органи и организации по места — **осигуряват ли участие на младите особено при решаването на младежките проблеми, допитват ли се до Комсомола, защищават и уважават ли неговото мнение.** На тази

Digitized by Google

задача трябва да гледаме като на част от големия проблем, поставен от конгреса — да се изучава общественото мнение и настроение. Правилно е контролът на първичната партийна организация над дейността на стопански, административни и други органи и организации да бъде насочен и в тази област. Да проверяваме и да помагаме, да изучаваме младежкото обществено мнение и настроение, да защищаваме младите творци от проявите на бездушие, бюрократизъм и пр. Да браним техните интереси. Контролът без защита е безплоден. Защита принципна!

Но медалът има и друга страна — **как възпитаваме и осигуряваме ли условия младите, комсомолските органи и организации да развиват инициативи, да бъдат активни, борбени, настойчиви.** Не само да чакат помощ, а да воюват за нея, да повдигат въпроси, искания, да отстояват своите права и задължения. Това е тяхна отговорност. Няма нищо по-нередно от пасивната позиция. Още повече че те са заинтересовани по-скоро и реално да се изпълняват задачите, които се отнасят до техния живот. Още повече че Комсомолът има доста права за контрол, който също следва да се разгръща, да става по-действен, проблем, чието решаване изцяло зависи от активността и дееспособността на комсомолските органи и организации. Как те изпълняват това свое задължение също е измерител за равнището на техния стил.

И още нещо.

Отново се връщаме към проблема за истината. Знаем постановката на генералния секретар на ЦК на партията др. Тодор Живков, казана на Октомврийското съвещание 1981 г. — на младите хора винаги да казваме истината, обективно да говорим за реалния социализъм, да не допускаме нито за миг едно да учим младите в системата на идеологическо въздействие, а друго да вършим на практика. **Първичната партийна организация да поеме цялата отговорност за формиране на такава социална среда, в която да няма две истини, в която противоречието между думи и дела да се премахва с всеки изминат ден.** Всички си спомняме и се радваме на откровеността, която изпълва речта на генералния секретар на Централния комитет пред студентската младеж. Но не е достатъчно само да се радваме и възхищаваме, а партийната организация и комунистите да застават начело на борбата за преодоляване на противоречията. Социалната среда да заеме своето място при изграждането на младото поколение. За никакво възпитание на младите не може да се споменава, когато им проповядваме справедливост, а те с очите си виждат как някои се подреждат, облагодетелствуват, а мерките, моралният бойкот против това не са резултатни. Къде остават проповедите за справедливост? Или провъзгласяваме пряката, непосредствената демокрация, а на практика не се търсят и уважават младежките предложения и т. н. Ако говорим за отговорност сега в процеса на прегледа, особено във втората му фаза, наложително е открито, честно, откровено, от класови позиции, от позициите на конгресните решения да дадем отговор — **създали ли сме социална среда, изпълнена със справедливост, с творческо стимулиране, или не сме създали?** Какво е необходимо още да се направи? Ето кое следва да заеме централно място в дейността на първичните партийни организации.

Не можем тук да отминем примера, който даваме на младите. Виждат ли те у нас, по-възрастните, такъв начин на живот, който се проповядва в партийната политика. Не са нужни много обяснения. Ако в речи, в доклади провъзгласяваме справедливо очарованието на априлската линия, със същата сила трябва чрез критика и самокритика, чрез анализ и самоанализ да си изясняваме даваме ли в живота обра-

Digitized by Google

зец за тържество на априлската линия. Да, това също е проблем на партийно ръководство и контрол.

Съвършено необходимо е да воюваме за навременното разрешаване на противоречията в ръководството и възпитанието на младите поколения. Не е плодоносна обаче практиката, която все още понасяме — в този процес навлизаме едва ли не само с ясна позиция и борба против отрицателните явления. Подценяваме мястото и ролята на изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит като изключително ефикасно средство за разрешаването на конфликтите. Такъв опит има. И той все повече следва да излиза на преден план. Опит като подход, като система от форми и средства, като разгърнато творчество. Тогава? Прегледът на първичната организация да бъде съпроводен с широко внедряване на челния опит като най-резултатен начин за подобряване партийното ръководство на Комсомола. И всичко това да бъде единна, неразделна дейност — едновременно да критикуваме, да отстраняваме отрицателните явления и да популяризираме, да прилагаме добрите образци на партийно ръководство на младежта. Иначе е възможно да се получи схематизъм — днес се борим против „малката правда", а утре утвърждаваме положителното.

4

По-нататъшните си разсъждения ще посветим на семейството и на семейната среда.

Партийните организации не могат да бъдат безразлични как комунистите изграждат своето семейство, какъв начин на живот съществува у него, за да може още от ранна възраст да възпитават у младите отговорност пред обществото, пред нацията. Това също е партиен проблем и никой, който е член на партията, не може да бъде освободен от партийна отговорност, ако със своето поведение нарушава правилата на социалистическия морал, ако не изпълнява своя дълг да формира младо поколение с ярко изразени политически, нравствени и естетически качества. Защото и сега сме свидетели на прояви, които много ярко показват, че понякога именно обладани от потребителски чувства, по-възрастните от най-ранна възраст започват да формират черти у младите, като ги възпитават да не зачитат законите, да се унасят от чисто еснафски привилегии, да мислят, че всичко им е позволено, тъй като, ако нарушат законите, тях има кой да ги измъкне. Детето има своите татко и мама. Има своя вуйчо. И затова такива деца, вместо да наведат срамежливо глава пред всесилието на социалистическия правов ред, не се побояват да кажат: „Вие знаете ли кои са моите родители". Защото именно такива деца и сега се водят в детските градини със служебни коли, без да си дават сметка родителските глави как и какво насаждат у своите чеда. Защото и сега чрез ходатайствата и грубото нарушаване на законите мамини синчета лесно се уреждат в живота. Не е нужно да споменаваме повече. Да споменем ли губернаторчетата, които се държат надменно, грубо с хората? Не! Ще напомним обаче какво мислеше за тях Георги Димитров: „Трябва да се гори с нагорещено желязо онова, което ние имаме на някои места, дето наши отговорни хора са се превърнали, както аз забелязах и друг път, на губернатори и велможи по отношение на населението, по отношение на обкръжаващите ги, забравяйки, че излизат от народа, че до вчера са работили с другите работници и селяни. Сега станал кмет, станал началник, станал депутат и вирнал нос. Трябва да си за-

Digitized by Google

качим обица на ухото и да помним ден и нощ, че най-големите, средните и малките деятели на нашата партия сме служители на партията, на народа си, а не някакви велможи и господари, на които всеки е длъжен да козирува. Такива велможи, такива губернатори и губернаторчета, ако не разбират от дума, трябва да бъдат снети от длъжност, а някои даже изключени от нашата партия."[1]

Даваме ли си достатъчно сметка как с такъв начин на живот те и подобните им влияят на младежта? Пита се: това само младежки въпрос ли е? Пита се: това само проблем на Комсомола ли е? Не! Това е първостепенен партиен проблем, който изисква системно да се проучва и контролира начинът на живот на комуниста, като се започне от семейството и се стигне до производството, до свободното време. Казват, че имало опасност да залитнем в сектантство, в субективизъм, да се месим в личния живот. Не! Ако правилно се подхожда към тези въпроси, ако хуманно се прилагат ленинските принципи и норми на партиен живот, до такова сектантство не ще се стигне. Никак не е полезно в името на страха от сектантството да разтворим обятия пред либерализма и безотговорността в тази област, където крехката младост расте като бъдеща смяна на нацията.

Една от гаранциите да се достигне тая цел е да се воюва постоянно за принципност, за законност. Законът е въплъщението на партийната линия. Спазването на правовия ред е борба за партийната политика, която не може да съществува без равенство пред законите, пред принципите и нормите. Съществува ли тая законност — ето и друг съществен критерий за качеството и ефективността на партийното ръководство на Комсомола и младежта...

[1] Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 86—87.

Digitized by Google

НАШИЯТ ПОДХОД КЪМ КОМСОМОЛСКИТЕ ПРОБЛЕМИ

ГЕОРГИ СЛАВОВ
секретар на окръжния комитет
на партията — Хасково

През ноември м. г. проведохме пленум на окръжния комитет на партията, който трябваше да даде отговор на въпроса, какво е направено и какво още ще вършим в близките години, за да се осигурят всички условия, необходими за многостранна и ефективна реализация на младите хора в Хасковски окръг, така както изискват Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС и XII партиен конгрес.

Още когато бюрото на окръжния комитет замисли този пленум, уточнихме и подхода си към неговата подготовка и провеждане. Определихме, че центърът на вниманието трябва да бъде партийното ръководство, тъй като то е главният фактор за изпълнението на партийните предначертания за работата с младежта. Заедно с това трябваше да направят отчет повечето окръжни органи и ръководства за извършеното от тях, защото всички те имат програми, а за нас важното е как те се изпълняват.

Проведохме многостранна и задълбочена работа. Извършени бяха много проверки, срещи и разговори в първичните партийни организации. Окръжният народен съвет заедно с окръжните ръководства на масовите организации свика сесия-пленум, на която бе извършен отчет за работата с младежта и изграждането на база за младежки дейности. Освен това ръководствата на обществено-политическите организации отчетоха изпълнението на собствените си програми, приети във връзка с Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на Димитровския комунистически младежки съюз. Бюрата на общинските партийни комитети анализираха своята досегашна работа, а общинският партиен комитет в Свиленград проведе пленум, на който обсъди мерки за понататъшното подобряване на работата с младежта и Комсомола. Обширна информация събрахме от социологическото изследване за работата на партийните органи и организации по изпълнението на Писмото. Проведените мероприятия дадоха нов тласък в дейността на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в окръга.

Известно е, че изпълнението на сложните и многообразни задачи в работата с младежта и Комсомола зависят от много условия и фактори, засягат дейността на всички органи и организации, отнасят се до всеки човек в нашето общество. Ние преценихме, че това не е възможно и необходимо всички те да се разглеждат подробно. Затова изведохме на преден план само тези, от които в най-висока степен зависи по-нататъшното подобряване на работата в окръжната партийна организация за реализирането на задачите, произтичащи от Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС и решенията на XII конгрес, както и от Националното съвещание през октомври 1981 година.

Бюрото на окръжния комитет на партията непрекъснато проявява грижи и контрол за създаване на необходимите политически и организационни предпоставки за подобряване ръководството на Комсомола и за успешното решаване проблемите на младежта. В комплексната

Digitized by Google

програма за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес набелязахме допълнително задачи в това направление. Главното ни внимание отново бе насочено към по-нататъшно повишаване ефективността на партийното ръководство.

Глобален критерий за ефективността на партийното ръководство е създаването на всички условия за **многостранна и ефективна социална реализация на младежта в окръга и на тази основа то да се измерва с резултатите от участието на младежта в социално-икономическото развитие на окръга и изграждането на новата социалистическа личност.**

Друг важен критерий е **утвърждаването на такъв стил на работа, който в най-голяма степен да отговоря на изискванията на XII конгрес на партията,** което ще рече непрекъснато да се преосмисля и разкрива богатството от идеи, заложени в Писмото, и тяхното практическо реализиране в живота на младежта.

Важни критерии също така са **боеспособността и мощта на първичните партийни организации, укрепването на комсомолските дружества и работата на всеки комунист с младите хора.**

Подчинявайки цялостната работа на окръжната партийна организация на тези изисквания, налице са редица положителни изменения в нашата дейност. Приемът на нови партийни членове се осъществява почти от средата на комсомолския актив. За последните две години 73,3 на сто от новоприетите партийни членове са комсомолци. На тях са възложени поръчения да работят сред младежта, като 45,2 на сто са на изборна комсомолска работа. По този начин значително увеличихме партийното влияние сред Комсомола и младежта.

Окръжният и общинските партийни комитети осъществяват по-резултатно единодействие в работата и на другите органи и организации. На сесии на народните съвети в Хасково, Любимец и Маджарово са обсъждани и решавани такива важни въпроси като отдиха на младежта, възпитанието на подрастващото поколение, спортната материална база, отделни социални проблеми и др.

Сега **партийните, държавните, обществените и стопанските ръководства гласуват по-голямо доверие на Комсомола, предоставят му по-големи възможности в решаването на младежките проблеми.** Например с решение на партийния комитет на Стопанския минно-енергиен комплекс „Марбас“ е предоставено право на комсомолските комитети и организации да участвуват при разпределението на жилищата и реално да защищават интересите на младежта. В тютюневия комбинат „Тракия“ и Комбината за химическо машиностроене се предоставя на Комсомола цялостното ръководство на производствената дейност за определени дни. В Стопанския химически комбинат в Димитровград контролът по качеството на производството в цеховете за сярна и мравчена киселина и пентаеритрит е възложен на комсомолските дружества.

Наред с тези положителни резултати **налице са непреодолени слабости и нерешени проблеми,** които намаляват ефективността на партийното ръководство на Комсомола и младежта.

Все още политическият характер на партийното ръководство на Комсомола и младежта не съответствува на големите, жизнено важни задачи, които партията решава сега сред младото поколение. В тази връзка нас ни тревожат два проблема. Единият е, че **образователната система продължава да ни създава трудности около реализацията на завършилите.** Някои специалности и професии трудно намират приложение, а от други пък окръжната икономика изпитва нужда. Налице е едно разминаване, което затруднява редица младежи от Хасково, Харманли и Симеоновград да се устроят на работа.

Digitized by Google

Вторият проблем е **ограничаването и спирането на миграцията в граничните райони на окръга.** Основните мотиви за изселването са свързани с младежта — получаване на образование и реализация в труда.

Тези проблеми трябва да се решават от партийните ръководства на всички равнища. Очевидна е необходимостта да се приведе образователната система на окръга в съответствие с потребностите от ръководни и изпълнителски кадри и да се ускори икономическото развитие на граничните райони.

В една част от нашите програми и решения има немалко общи постановки и непълноти. Най-съществени са пропуските по осигуряване на необходимите условия за увеличаване дела на младежта в решаването на социално-икономическите задачи. Сега, след Октомврийското съвещание, непосредствена задача на партийните и комсомолските органи и организации, както заяви другарят Тодор Живков, е „да запалим младежта" в борбата за внедряване на научно-техническите постижения, за изграждане на материално-техническата база за развитие на самата научно-техническа революция. На младежта в окръга ние разчитаме да се включи в т. нар. „тиха революция", усвояването на челния опит и внедряването му навсякъде. Това са големите политически цели и задачи, които си поставихме в работата ни с младежта, а и на самата нея.

Съществена слабост е, че **не навсякъде добре сме изучили и отчели потребностите и интересите на младите хора** и на тази основа да се разкриват реалните и конкретните проблеми на младежта. Главно поради това най-слабо са разработени въпросите на селската младеж.

Основните причини за тези слабости ние виждаме в недостатъчната задълбоченост и перспективно виждане на проблемите от страна на партийните комитети и организации. Не се отчита динамиката в развитието на обективните икономически фактори. Тези слабости показват още, че нашата взискателност и контрол са незадоволителни. Не случайно е, че през седмата петилетка в окръга не бяха усвоени 12 000 хил. лв. от социалните фондове на трудовите колективи.

Досегашната ни работа показва, че имаме слабости в подхода към младежта и Комсомола. Не сме преодолели количествените измерители в партийната дейност. Това ярко проличава още в самите програми и мероприятия. В една част от тях механично са пренесени целите и задачите на вишестоящите ръководства. Такива са документите на общинските партийни комитети в Димитровград, Харманли и Маджарово, на окръжния комитет на Отечествения фронт и окръжния съвет на Българските професионални съюзи.

Продължава практиката в партийните комитети и организации да изслушват предимно комсомолските ръководства. Така например през последните две години бюрата на общинските партийни комитети са разгледали 47 въпроса, свързани с младежта и Комсомола, и от тях 36 пъти са докладвали комсомолските комитети. По-широки са размерите на това явление в партийните организации. Повечето от партийните решения са адресирани към Комсомола. Този подход не позволява на партийните комитети да оценят своята работа с младежта. Партията не може да прехвърля своята отговорност никому. Само общинските партийни комитети в Хасково, Димитровград и Свиленград са правили комплексна оценка на работата на държавните, стопанските и обществените органи за работата им по изпълнение на задачите, произтичащи от Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

Редица партийни органи и организации не осъществяват постоянен и открит диалог с младежта. Не е тайна, че редица ръководни

Digitized by Google

кадри се срещат с младите хора само на тържествени мероприятия, не намират време да контактуват с тях. Оттук произтичат и проявите понякога на формализъм и безотговорност при решаването на младежките проблеми.

Специално внимание отделяме на партийното ръководство на комсомолското дружество от страна на първичните партийни организации. Изминалият период се характеризира с по-голяма активност в дейността им. По-често на събрания на комунистите се обсъждат както цялостната дейност, така и отделни въпроси от работата на комсомолските дружества. Утвърди се в практиката комсомолските секретари-комунисти да **се избират за членове на партийните бюра. С партийно поръчение са изпратени на работа в Комсомола 1538 млади комунисти.** Много партийни бюра, като в Стопански минно-енергиен комплекс „Марбас" и други, ежегодно оценяват тяхната работа сред младежта. В резултат на това голяма част от комсомолските дружества обогатиха и разнообразиха въпросите, които вълнуват младите хора, и тях поставят на обсъждане в събранията.

Този обновителен процес е твърде бавен и мъчителен. Една част от причините за това се крият в самите партийни организации. Все още те не са утвърдили като главен критерий на своята работа с младежта организационно-политическото състояние на комсомолското дружество. Не е решена докрай задачата за активна и непосредствена работа на всички комунисти с младежта. В повечето случаи поръчения за работа с младите хора получават само комунистите до 30-годишна възраст. В някои партийни организации не удовлетворява темпът на приема на младите хора в тях. В Комбината за преработка на полиестерна коприна 74 на сто от списъчния състав са работници и специалисти до 30 години, а комунистите на тази възраст са едва 2,8 на сто от този състав на предприятието. Явно е, че партийната организация се откъсва от своята социална база.

Определена вина за тези слабости имат и партийните комитети. Тяхната помощ и контрол недостатъчно способствуват да се конкретизират задачите, да се обогатява съдържанието, да се изменя подходът на първичните организации към въпросите на комсомолското дружество.

Окръжният комитет на партията отделя грижи и внимание за **правилния подбор, обучение и възпитание на комсомолските кадри и активисти.** Благодарение на това качественият състав на комсомолските кадри в окръга ежегодно се подобрява. Сега в Комсомола работят образовани и предани на делото на партията активисти. От състава на секретарите на дружествените комитети в трудовата младеж 63 на сто са пряко заети в материалното производство. На 81 на сто от тях родителите им са също работници и селскостопански труженици. Всички секретари на окръжния и на общинските комитети на Димитровския комунистически младежки съюз са с висше образование, а значителна част от щатния апарат повишава образованието си. В трудовата младеж 50 на сто от секретарите на дружества са комунисти. Изпълнява се изискването в комсомолските ръководства да се избират най-подготвените и изявените в труда младежи и девойки. Всяка година през курсове, семинари и школи преминават 85 на сто от кадрите и активистите на окръжната комсомолска организация. Във висшите учебни заведения продължават образованието си 182 млади работници, изпратени по решение на окръжния комитет на партията.

Всичко това способствува мнозинството от комсомолските кадри по-късно да се реализират в партийните, държавните, стопанските и обществените организации. Сега в апарата на окръжния комитет на

Digitized by Google

партията, в общинските партийни комитети и в обществените организации работят кадри, които в голямата си част са били дейци и активисти на Комсомола.

Наред с това обаче в работата ни с комсомолските кадри има и слабости. Най-съществената от тях е, че се издигат на ръководна комсомолска работа хора без опит в материалното производство. В окръжния и общинските комитети на Комсомола около 40 на сто не са работили в производството. Не се работи достатъчно планомерно и системно с резервните кадри. Общинските партийни комитети в Симеоновград, Любимец и Маджарово разчитат на готови кадри отвън. В Димитровград партийното ядро и образователното равнище на секретарите на комсомолските дружества са под средните за окръга. Не се следи развитието на младежките активисти още от пионерската и комсомолската организация. Сред оперативните работници на общинските комсомолски комитети не работи нито един някогашен председател на дружинен съвет, а в окръжния комитет на ДКМС работи само един бивш секретар на ученически комитет.

Не е достатъчна реализацията на младите кадри и в ръководството на материалното производство. От 268 директори и зам. директори на предприятия само 12 от тях са на младежка възраст, а от началниците на отдели и от бригадирите са съответно 5,44 и 12,60 на сто.

Комсомолската работа е трудно училище и школа за младите кадри. Затова **наша голяма грижа е занапред да създаваме последователност, стабилност и съгласуваност при подготовката и реализацията на комсомолските кадри.** Основа на тази дейност безспорно следва да бъде класово-партийният подход, като на комсомолска работа издигаме младежи, преминали през материалното производство и низовата комсомолска работа, хора, доказали на практика своите възможности и любов към обществената дейност.

Ефективността на партийното ръководство е в тясна връзка с осъществяването на **комплексния подход при формирането на марксистко-ленински светоглед на младежта.** Пленумът на окръжния комитет на партията за комунистическото възпитание на младото поколение поздраво свърза идейновъзпитателната работа със задачите на социално-икономическото развитие на окръга. Много партийни организации диференцирано отчитат особеностите и потребностите на различните групи на младежта, на колективите, в които тя се учи и труди. Постоянни грижи полагаме за възпитаване у младите хора на гордост и удовлетворение от професията, на уважение към традициите на колектива. Разшириха се връзките на училищата с производствените колективи, умножиха се редиците на наставническото движение. Подобри се базата и се провежда активен и целенасочен културен живот.

Все още възпитателната работа сред младежта е съпроводена с остарели и бедни на съдържание форми и средства. И тук не сме преодолели напълно количествения подход. Често ефективността измерваме с количеството на проведените мероприятия, а не с нарастването на социалистическата съзнателност и участието на младежта в труда и обществено-политическата дейност.

Възпитателната работа не способствува в достатъчна степен за повишаване на социалната активност на младежта в окръга. Недостатъчно идеологическата дейност се свързва с новия икономически подход и механизъм, със социалистическата организация на труда, с моралните фактори на трудовия процес.

Сериозен проблем е **трудовото възпитание.** Неговото комплексно решаване налага активното участие на семейството, училището и трудовия колектив. За съжаление семейната среда недостатъчно способ-

Digitized by Google

ствува за изграждане на любов към труда. Съществени недостатъци имаме и в учебно-възпитателния процес за **формиране съзнание на младите хора като бъдещи производители на материални блага.** Незадоволителна е и работата на стопанските ръководства на предприятията по възпитание на практикуващата младеж. От по-голяма конкретност и целенасоченост се нуждаят масово-политическата и лекционната просвета. Пропуски имаме и в естетическото възпитание. Както посочи другарят Тодор Живков, във възпитателната работа с младежта съществува омагьосан кръг, който трябва да преодоляваме. Това ни кара да преоценим нашата работа и да поведем упорита борба за намаляване проявите на „малката правда".

Глобалният характер на задачите, всеобхватността и огромният заряд от идеи, насоки и критерии, съдържащи се в Писмото и решенията на XII конгрес на БКП, в стенограмата на другаря Тодор Живков пред Октомврийското съвещание, изискват да се обединят и координират усилията на партийните, стопанските и обществените органи и организации. С приетите нормативни документи са създадени необходимите условия за разпределение на отговорностите и задълженията на всеки орган и организация по целия фронт на работата ни сред младежта. Окръжният комитет на партията изисква от държавните, стопанските и обществените органи да подхождат по-целенасочено и по-компетентно към младежките проблеми. Това намира проявление в техния стил и методи на работа, в по-цялостното обсъждане и решаване на проблемите, в по-точното определяне на специфичните им форми за работа сред младежта. Стремежът за постигане на **единство и съгласуваност в подхода към младежта** е характерен, особено в етапа проучване и планиране на младежките дейности. За 1981—1982 г. средствата за финансиране на младежките дейности нараснаха два и половина пъти в сравнение с предшествуващия период. В изборните държавни органи са включени 482 комсомолци, а 3200 младежи и девойки — в стопанските съвети. Обединени са усилията ни за изграждане и реконструкция на базата за младежки дейности. В периода 1979—1981 г. допълнително влязоха в строя 47 нови младежки клуба и един пионерски дом. За спортно-туристическата база бяха изразходвани 2500 хил. лева. Построиха се работническият спортен комплекс „Клокотница" и комплексът за тенис на корт в Хасково. След Писмото на другаря Тодор Живков с доброволен труд на комсомолците от тютюневия комбинат „Тракия" значително бе разширена базата за младежки дейности и беше открит нов плувен басейн.

Положителни изменения настъпиха и в работата на физкултурните, туристическите и други организации главно по **развитието на масовата физкултура и туризма,** по спортния многобой „Родина" и др.

И тук проблемите са много. Не задоволява партийният контрол върху приложението на нормативните документи за планиране на младежките дейности. Редица стопански и държавни органи подценяват този раздел в плана за социално-икономическо развитие. Пропускат се важни въпроси, свързани с изграждането на материалната база, с квалификацията на младежта, с отдиха и т. н. Не се създава ефикасна организация за изпълнение на набелязаните задачи. Така например в програмата на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет за изпълнение на 70-о Постановление на Министерския съвет от планираните 1477 хил. лв. за миналата година до м. септември бяха усвоени едва 300 хил. лв. за младежката база.

Въпреки постигнатите успехи не ни задоволява темпът на изграждане на базата за младежките дейности. В тази връзка изоставаме в строителството на лека спортна база в жилищните микрорайони на

Digitized by Google

Хасково и Димитровград. И досега общинските народни съвети, окръжният аграрно-промишлен съюз и аграрно-промишлените комплекси въпреки крещящата нужда не са предприели мерки за изграждане на базата за младежкото бригадирско движение.

Бавни са измененията в подхода към проблемите на младежта и Комсомола. Допуска се едностранчивост и подценяване на въпросите. Те намират проявление в начина на обсъждане и решаване на младежките проблеми в заседанията на държавните и стопанските органи. Общинският народен съвет в Любимец през периода 1978—1981 г. е обсъдил 4 въпроса, от които един на сесия и три в заседание на изпълкома. И по трите въпроса в изпълнителния комитет е докладвал първият секретар на общинския комитет на ДКМС. А е необходимо държавните, обществените и стопанските органи да правят оценка на собствения си принос за изпълнението на задачите, произтичащи от Писмото на другаря Тодор Живков и от решенията на XII конгрес на БКП.

Не ни удовлетворява работата на Отечествения фронт по местоживеене с младите семейства, с родителите за професионалното ориентиране на техните деца и т. н.

Не се използват творчески специфичните форми на профсъюзна дейност сред младежта. Ръководството на социалистическото съревнование между младежките колективи по нищо не се отличава от това на останалите трудови колективи. В него не са потърсени и приложени нови моменти, характерни за възрастовата и психологическата нагласа на младежта.

Много проблеми имаме и във връзка с подобряване условията на труда и бита. Значителна част от производствените операции изискват тежък физически труд. Не са създадени навсякъде добри условия за бит и отдих, липсват клубове, бани, стаи за почивка. Това е и най-сериозната причина за бавното адаптиране на новопостъпващите млади работници.

Въпреки непрекъснатото подобряване на образователното и квалификационното равнище на младежта, то все още не отговаря на изискванията на окръжното стопанство. Сегашната система не стимулира повишаването на образованието на младите работници, поради което намалява броят на учащите вечерно и задочно.

●

Завладяващата сила на идеите, разработени в Писмото на другаря Тодор Живков, освежиха живота на окръжната комсомолска организация. **Повиши се интересът на младежта към дейността на комсомолските организации, създаде се атмосфера на по-висока откровеност и отговорност, на търсене и практическо решаване на партийните постановки и поръки.**

Отличителен белег на обновителния процес в окръжната комсомолска организация е по-яркото открояване на специфичното място и роля на младежките трудови колективи в социално-икономическото развитие на окръга. Изпълнявайки трудовите си делници с всеотдаен труд, 40 младежки колектива прекрачиха предсрочно в осмата петилетка. В редиците на първенците в окръга застанаха 5797 млади работници. Младежкият дял в борбата за икономии на суровини, материали и горива през седмата петилетка възлиза на 2300 хил. лева.

Разширява се и се задълбочава младежкото участие за внедряване на научно-техническите постижения, за повишаване на ефективността на производството и обновлението на продукцията. Разработени са 315 теми от инженерните проекти, 223 от които са внедрени с общ икономически ефект 5576 хил. лева.

Digitized by Google

Независимо от това в дейността на голяма част от комсомолските комитети, организации и дружества съществуват много слабости и недостатъци, които се обясняват с техния общ недостатъчно конкретен и динамичен подход.

Преодоляването на тези слабости ще ускори преустройството на цялостната комсомолска дейност. От нас, партийните комитети, първичните организации и всички комунисти, сега зависят темпът и съдържанието на това преустройство. Още един голям въпрос, който в процеса на прегледа на първичната партийна организация ще намери политическа оценка, ще прикове мисли и дела и ще даде плодове.

РОЛЯТА НА ПАРТИЙНОТО ЯДРО

АНКО ИВАНОВ
кандидат на философските науки

„Основна грижа на партийните комитети и организации и през следващия период трябва да бъде по-нататъшното подобряване на качествения състав, укрепването на партийното ядро във всички сфери на обществения живот."

Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП

Сега, при провеждането на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията, ще се отдели по-голямо внимание на работата на комунистите в Димитровския комунистически младежки съюз. Необходимо е по-нататъшното укрепване на партийното ядро в него с оглед успешното изпълнение на задачите, поставени от другаря Тодор Живков в Писмото до ЦК на ДКМС и конгресните решения.

Работата на партията сред младежта, партийното ръководство на Комсомола в етапа на изграждане на зрелия социализъм се осъществяват чрез различни средства, форми и методи на работа. **Една от най-действените форми на партийното ръководство на ДКМС е формирането и укрепването на партийното ядро в него.** Комунистите на работа в младежкия съюз поради по-високото ниво на своето съзнание, на разбиране същността на обективно протичащите в социалистическото общество процеси и явления, уменето да видят перспективата помагат за издигане равнището на дейността на ръководните комсомолски органи.

През цялата своя история младежкото революционно движение у нас е изпитвало благотворно влияние на комунистите, работещи в Комсомола. Българската комунистическа партия непосредствено подпомага младежкото движение, като изпраща в неговите редове своите най-добри млади членове, приема в партията най-изявените активисти на Комсомола. От работата на комунистите в младежкия съюз до го-

Digitized by Google

ляма степен зависи възпитанието на младите хора, тяхното пълноценно участие в изграждането на социалистическото общество.

Закономерност в развитието на нашето общество е непрекъснатото нарастване ръководната роля на партията, повишаване ролята и отговорността на Комсомола в общественото развитие. Това налага по-нататъшно издигане равнището на работата с младежта, на партийното ръководство на Комсомола. В това отношение нараства ролята на дейността на младите комунисти сред своите връстници, нараства потребността от осигуряване на действено партийно влияние, на ... „ритмично биещо партийно сърце във всеки сектор на развитието, партийна мисъл и партийна отговорност..."[1] в работата сред младежта и в Комсомола.

Необходимостта от укрепването на партийното ядро в Комсомола произтича и от повишаване грижите на партията за подготовката на ново младо попълнение на собствените ѝ редици, което става главно от младежкия съюз. Дванадесетият конгрес реши и предостави нови отговорности на Димитровския комсомол в подготовката и приемането на нови членове на партията. Сега младежите до 24 навършени години се приемат в партията само ако членуват в ДКМС, а препоръката от комитета на Комсомола трябва да бъде обсъдена в дружеството, в което членува комсомолецът.

Всички поколения комунисти работят сред младежта, помагат за нейното възпитание в класово-партиен дух, за пълноценната ѝ подготовка и реализация в осъществяване на партийната политика. Но най-добре и непосредствено познават младежките потребности и интереси младите комунисти, които са част от самата младеж. Следователно те могат в най-пълна степен да чувствуват процесите и явленията сред младото поколение и да работят за възпитанието на младежта, за издигане ролята на Комсомола като самодейна обществено-политическа организация.

— — — —

Партийното ядро в Комсомола се формира от млади членове на Българската комунистическа партия, избрани в ръководните органи на младежкия съюз или работещи в апарата на комсомолските комитети. Членовете на Димитровския комсомол престават да членуват в своята организация от деня на встъпването си в БКП, ако не участвуват в работата на комсомолските органи. Младите комунисти, макар и немногочислена част от комсомолските кадри и активисти, са основното политическо ядро в ръководните органи на младежкия съюз, отличаващо се със своята по-висока идейна убеденост и закалка, по-богат политически, организационен и житейски опит, с по-изявени организаторски качества, с повишено чувство за отговорност и дълг.

Съдържанието на дейността на младите комунисти в Комсомола се определя от основната цел на партийното ядро — да бъде... „здрав партиен гръбнак"[2] в решаването на Комсомола на стоящите пред него задачи. Още В. И. Ленин се спира на въпроса, че това трябва да бъде практическа организационна работа, свързване на „всеки частен въпрос с общите задачи на пролетариата, да превръщат всяко организационно начинание в звено от сплотяването на класата, да си спече-

[1] Т. Живков. Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 114.

[2] Пак там.

Digitized by Google

лят със своята енергия, със своето идейно влияние (а не със своите звания и чинове, разбира се) ръководна роля във всички пролетарски легални организации"[1]. Дейността на комунистите в младежкия съюз до голяма степен се определя от поставените цели и задачи пред Комсомола, пред съответния ръководен орган на ДКМС.

Като основа за правилното разбиране кои са специфичните функции на комунистите на работа в Комсомола служи ленинската идея, че чрез партийното ядро в младежкия съюз:

— се формира политическото съзнание на широките маси и членове на съюза;

— засилват се ръководните му органи;

— в редовете на Комсомола се внася желязна партийна дисциплина;

— засилва се влиянието на партията в редовете на младежкия съюз;

— укрепва се връзката на партията с Комсомола.

В съвременните условия чрез комунистите на работа в Комсомола се осигурява провеждането на политическата линия на партията сред младежта, разясняването на партийните решения, мобилизирането и организирането младите хора за активното им участие в тяхното изпълнение, за още по-активното им включване не само в подготовката за бъдещето, а за участие с конкретни дела в социалистическото строителство.

Работата на младите комунисти в Комсомола помага да се придаде на младежката дейност по-целенасочен характер, по-пълно тя да отговаря на обективните потребности и интереси от развитието на страната и самата младеж. Тя е важна предпоставка за реализиране на партийната политика сред младежта.

В етапа на изграждане на развитото социалистическо общество **чрез партийното ядро в Комсомола се съдействува за засилване комунистическото възпитание на младото поколение, идейното влияние и авторитет на партията сред младежта.** Посредством комунистическото възпитание младите хора се подготвят и включват в решаването на актуалните задачи на нашето обществено развитие. Комунистите, работещи в ръководните комсомолски органи, активно участвуват в осъществяването на идейновъзпитателната работа сред младежите и девойките. Както бе посочено от другаря Тодор Живков на Националното съвещание през месец октомври 1981 година, те трябва да разговарят открито с младежта, да разкриват неизбежните трудности, сложните проблеми, които следва да се решават, да я възпитават да се бори активно с проявите на „малката правда".

Младите комунисти в Комсомола чрез своята дейност способствуват за укрепване връзките на партията с младежта, за узнаване мненията, настроенията, потребностите и интересите на младите хора. Чрез тях партийните органи по-добре изучават новата обстановка, в която живее и се развива младежта. А това е потребно за правилното и своевременно разрешаване от партийните, държавните, стопанските и обществените органи на проблемите на комунистическото възпитание и многостранното развитие на младото поколение, неговата пълноценна и високоефективна социална реализация.

Чрез младите комунисти в Комсомола се усъвършенствува контролът върху работата на комсомолските дружества и организации, на комитетите на ДКМС. Това на практика се реализира чрез: получаване в партийните комитети и организации на своевременна информация за работата в младежкия съюз; отчет на младите комунисти в партий-

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 17, с. 350.

Digitized by Google

ните комитети и в първичните партийни организации за своята и на комитетите на ДКМС, в които работят, дейност по възпитанието на младежта, участието й в стопанската, учебната и друга дейност на трудовия колектив, организационно-политическото състояние на комсомолските дружества и организации и за други проблеми.

Внасянето в комсомолската дейност, съобразно със специфичните условия на работа в младежкия съюз, на чертите на ленинския стил на работа и ръководство е друга важна задача пред младите комунисти в ДКМС. Особено значение има усвояването от комсомолските ръководства на класово-партийния подход за оценка на процесите и явленията в нашето общество и в работата с младежта и Комсомола, творческото усвояване на партийния опит, повишаването дисциплината и чувството за отговорност на младежките кадри и активисти.

С включването на млади комунисти в дейността на младежкия съюз се укрепват ръководните комсомолски органи с политически подготвени, изпитани и проверени кадри. Повишава се способността на тези ръководства да решават проблемите на ДКМС, а оттам и влиянието му сред цялата младеж. Младите комунисти на работа в Комсомола съдействуват за организационно-политическото укрепване на неговите звена — комсомолски групи, дружества и организации.

Наличието на партийно ядро в Комсомола, работата на комунисти в младежкия съюз съвсем не означава, че те имат някакво особено, привилегировано положение. Мястото и ролята им се определят от функциите на това ядро и от принципите на взаимоотношения между партията и Комсомола. Димитровският комунистически младежки съюз като масова самодейна обществено-политическа организация на българската младеж е организационно самостоятелен, строи се и действува на основата на ленинските принципи. Кандидатурата на един или друг млад комунист за състава на дружествените, заводските, вузовските, общинските и други комитети на ДКМС се предлага и избира от комсомолците, като се съгласува със съответния партиен орган. Огромната част от младите комунисти притежават такъв авторитет сред своите връстници, че последните съвсем естествено издигат и поддържат техните кандидатури в комсомолските ръководства.

Младите комунисти в състава на ръководните органи и в апарата на комсомолските комитети са членове на младежкия съюз и като такива се подчиняват на изискванията на Устава на ДКМС. Комунистическата партия ръководи Комсомола чрез ръководните комсомолски органи, в които се включват младите комунисти. За своята дейност те носят отговорност и пред партията, и пред Комсомола. Те не налагат грубо своите мнения и съображения по дейността в комсомолските дружества и организации, не проявяват „диктаторство", тъй като в ДКМС ръководството е колективно. „Комунистите в редовете на младежките организации — отбелязва Георги Димитров — трябва да умеят така да работят, че чрез убеждаване на членовете, а не чрез командуване от името на партията да въздействуват на решенията на организацията."[1]

За да бъде ефективна дейността на комунистите в ръководните и помощни органи на Комсомола, те трябва добре да познават младежта и нейните проблеми в звеното, в което работят, да вникват в нейните потребности, интереси, вълнения и стремежи, да участвуват непосредствено в дейността на дружествата и организациите. От тях се изисква със своята работа и поведение, със своите знания и умения да си извоюват авторитет, да бъдат пример за останалите младежи и девойки.

[1] Г. Димитров, Съчинения, т. 10, с. 201.

Digitized by Google

С повишаване ролята на ДКМС и усъвършенствуване на партийното ръководство на Комсомола след Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1967 г.) партийните органи непрекъснато полагат грижи за укрепване на партийното ядро. Обръща се внимание на двете главни страни — количественото увеличаване на броя на младите комунисти в Комсомола и подобряване на техния качествен състав. Нарастват и абсолютният брой, и относителният дял на младите комунисти сред членовете на ДКМС.

През последните 10 години относителният дял на комунистите в Комсомола се е увеличил два пъти.

Основна форма за повишаване на партийното ядро в ДКМС на настоящия етап от развитието на младежкия съюз е приемането на членове на Комсомола в партията. Това е израз на линията на нашата партия за приемане на повече млади хора в нейните редове. Между Единадесетия и Дванадесетия конгрес на партията 76 на сто от приетите в БКП са на възраст под 30 години. Първичната партийна организация във фабрика „Леда" в София през последните години по-отблизо работи с комсомолските активисти, с младежите и девойките. В резултат на това се подобрява организационно-политическото състояние на комсомолските дружества и се формира резерв за попълване на състава на партийната организация. През този период са приети 17 комсомолци в редовете на БКП.

С увеличаване приема на млади хора в Българската комунистическа партия не само пряко се повишава партийното ядро, но и се създава необходимият резерв от млади комунисти, които допълнително, с партийно поръчение могат да бъдат насочени от първичната партийна организация или партийните комитети за работа сред младежта, за попълване и подобряване качествения състав на комсомолските ръководства.

Партийните органи използват редица форми на работа за подобряване на качествения състав на младите комунисти, работещи в Комсомола. Положителен резултат дават преди всичко мерките за подобряване на качествения състав на партията чрез приемането на млади хора, изявили се в труда, с по-висока подготовка, образование, активна жизнена позиция и социална активност. Редица партийни комитети по-правилно определят партийните поръчения на новоприетите млади комунисти, предлагат за издигане в Комсомола кандидатурите на по-подготвени и с по-високо образование организатори на младежката дейност.

— — — — —

Важно средство за подобряване качествения състав на младите комунисти, работещи в Комсомола, е работата на партийните органи за правилното им възпитание, за повишаване тяхната марксистко-ленинска подготовка, социална активност и чувство за отговорност.

За правилното осъществяване на партийното ръководство на младежта и Комсомола от съществено значение е целесъобразното разпределение на младите комунисти в различните отряди на младежта и ръководните органи. Характерна особеност на младежкия съюз е, че сред една значителна част от неговия членски състав не могат да бъдат приемани членове на БКП или изпращани комунисти на работа в ръководните органи. Това се отнася за средношколската младеж, която в своята огромна маса е между 14 и 18 навършени години. Поради това в ръководствата на дружествата и организациите на ДКМС в училищата не могат да бъдат избирани млади комунисти, тъй като в БКП приемът на нови членове става само измежду навършилите 18-го-

Digitized by Google

дишна възраст. Тази особеност налага да се засилва възпитателното въздействие върху юношите и девойките чрез други форми и средства. Както посочи другарят Тодор Живков на Дванадесетия конгрес на БКП, необходимо е информационно-пропагандната система „... да спечели изцяло аудиторията на децата и младежта, **да формира правилни политически, социални, нравствени и естетически позиции...** така да се подобри цялата дейност на средствата за масова информация, че те да импонират на младежта, да привличат нейното внимание, да ѝ въздействуват по-силно"[1]. Не по-малка е отговорността на комунистите от средните училища и на учителските комсомолски дружества, на всички учители за непосредствена възпитателна работа със средношколците.

През последните години в резултат на партийната политика се осъществява действено партийно ръководство и се оказва помощ на комсомолските дружества и организации, увеличаването на броя на младите комунисти става главно в дружествата, в заводските и други комитети и в по-малка степен в общинските и окръжните комитети на Комсомола — над 80 на сто от младите комунисти на работа в ДКМС са членове на дружествените комитети на Комсомола. В столицата в началото на тази година 16,4 на сто от членовете на дружествени комитети сред трудовата младеж са млади комунисти, а в състава на заводските, институтските и учрежденските комитети на комсомолските организации сред същия отряд на софийската младеж този процент е 35,4. За всяко звено, във всеки отделен случай, в зависимост от организационно-политическото състояние на комсомолското дружество и организация, в зависимост от трудността на предстоящите за решаване задачи и качествения състав на комсомолския актив се определя броят на младите комунисти за работа в ДКМС. **Партийното ръководство на Комсомола е творческо ръководство и затова всеки партиен орган конкретно, в зависимост от действителните потребности и възможности преценява колко и кои млади комунисти в какви и кои ръководни органи на младежкия съюз да бъдат предложени за избиране.**

Така например в Софийската градска комсомолска организация сред секретарите на дружества от трудова младеж 42,6 на сто и 75,5 на сто сред секретарите на организации са комунисти. Това не означава, че за секретари на дружества и организации трябва да се избират само млади комунисти. При избора решаващи са политическите, моралните и деловите качества на младите хора. **„Партията има само едно изискване** — казва другарят Тодор Живков, — **да се избират в комсомолските ръководства най-способните, най-изявените в труда и ученето, в обществената дейност.** Който не е разбрал, че изборите в Комсомола не се провеждат „от горе на долу", а „от долу на горе", че ДКМС е организация на самата младеж, за него няма място в работата с младежта."[2]

Друга важна форма е партийното поръчение за работа в комсомолските дружества, организации и комитети. За мнозинството от новоприетите комунисти от средата на Комсомола това е първото им партийно поръчение. За да се повишава ефективността от работата на младите комунисти, да им се помага да изпълняват своето отговорно партийно поръчение да работят сред младежта, партийните ръководства засилват своя контрол и взискателност към тяхната работа. Те по-често се отчитат пред първичните партийни организации, в които

[1] Т. Живков. Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981 г., с. 130—131.

[2] Т. Живков. Учение и труд, жизнерадост и дръзновение. Писмо до ЦК на ДКМС, Партиздат, С., 1978, с. 78—79.

Digitized by Google

членуват, за работата си в Комсомола. Такъв подход на първичните партийни организации помага за повишаване личната дисциплина и отговорност на избраните и работещи в Комсомола млади комунисти. А приемането на оценка за тяхната дейност ги мобилизира за по-ефективна работа в комсомолските дружества и организации.

Често използвана форма за работа на партийните органи с младите комунисти в Комсомола е периодичното провеждане на срещи и съвещания с тях. Една част от партийните органи използват тези срещи за изясняване задачите на младите комунисти в Комсомола, за ролята и мястото им в дейността на комсомолските дружества и организации, за анализ и оценка на резултатите от работата им, за поставяне на нови актуални задачи.

За повишаване ефективността от дейността на тези кадри от важно значение е тяхната марксистко-ленинска подготовка. Значителна част от тях са включени в партийните форми на обучение, вечерни и задочни партийни университети, различни курсове, организирани от партийните комитети и междуокръжните партийни школи, школите за обучение на младите комунисти. След 1970 г. всички комунисти на работа в Комсомола, както и всички комсомолски кадри и активисти са включени в системата за обучение и подготовка в ДКМС. Преобладаващата част от тях се обучават в учебната година за низовия комсомолски актив.

Работата на младите комунисти в Комсомола им помага да израснат и се утвърдят не само като младежки ръководители, но и като комунисти. Практическата дейност в младежкия съюз спомага за формирането у тях на редица положителни качества, за придобиването на ценен организационен опит. Особено силно възпитателно въздействие върху комунистите на работа в Комсомола има включването на част от тях като представители на ДКМС в партийните ръководства. В Строително управление — 2 в Благоевски район на столицата секретарят на комсомолската организация е член на партийния комитет, а секретарите на комсомолските дружества са членове на партийните бюра. Участвувайки в работата на тези партийни органи, младите комунисти усвояват политическия подход, партийния стил и методи на работа, формират своите делови качества. А това от своя страна способствува за укрепване връзката на партията с ДКМС, за засилване партийното влияние в младежкия съюз, за издигане равнището на ръководство на дейността, осъществявано от комсомолските органи.

Комунистите на работа в Комсомола реализират специфичните си функции не чрез еднолични усилия, а като представители на партията, на първичната партийна организация. Поотделно те сами не са в състояние да осъществяват действено партийно ръководство. Това те могат да правят само като се опират на първичната партийна организация, в която членуват, като субект на партийно ръководство на дейността на комсомолското дружество или организация. Както бе посочено на Дванадесетия конгрес: „Силата на партийното ядро следва да се измерва с реалната способност на всяка първична партийна организация да изпълнява ръководната си роля за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, във всяко населено място, във всеки участък на материалното и духовното производство...“[1]

Функционирането на здраво партийно ядро в Димитровския комсомол се отразява благоприятно върху дейността на ръководните органи на младежкия съюз, а посредством тях и на цялостната дейност

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, Партиздат, С., 1981, с. 107.

Digitized by Google

на ДКМС. Поставените в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС задачи за решително подобряване кадровата политика в Комсомола, включването в ръководствата на най-добрите в труда и учението,... „най-изтъкнатите представители на младежта, първите имена на работническата и селската младеж, най-уважаваните фигури на младата научна и творческа интелигенция..."[1] налага да се продължава дейността на подобряване на качествения състав на работещите в Комсомола млади комунисти. Издигането ролята на политическия подход в цялата комсомолска работа е неразривно свързано с подобряване работата на младите комунисти като негови практически реализатори в непосредствената дейност сред младежта.

— — — — —

От състоянието на партийното ядро в Комсомола до голяма степен зависят качеството и ефективността на комсомолската дейност, способността на младежката организация да отговаря на нарастващите потребности и интереси на младите хора, да ги формира в съответствие с потребностите и интересите на общественото развитие. Резултатите от практическата дейност на младите комунисти в Комсомола са верен критерий за действеността на партийното влияние сред младежта, за равнището на партийното ръководство на младежкия съюз.

МЛАДЕЖКИЯТ ОТРЯД В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

През последните години под ръководството на окръжния комитет на БКП Толбухинската окръжна комсомолска организация работи с по-голям замах за социалната реализация на младежта в селското стопанство. В този процес се навлезе със съзнанието, че сега са нужни по-високи критерии и конкретна работа за пълноценно и високоефективно използване на младежта. И то съобразно с нейните интереси и потребности.

След задълбочен анализ и оценка бюрото на окръжния комитет на БКП прие комплексна програма за социалната реализация на младежта в селското стопанство. Тя стана ръководно начало в работата на всички стопански и обществени органи и организации по реализацията на младежта в тази област. Първостепенна задача на окръжния комитет на Комсомола беше със свои форми и средства и с пряко си участие във всички заинтересовани органи да се заеме с решаването на назрелите проблеми.

Общинските партийни комитети на съвещания с участието на широк кръг представители на обществено-политическите, стопанските организации и аграрно-промишлените комплекси анализираха участието на младежта в селскостопанското производство и живота на трудовите колективи. Със същата цел общинският комитет на ДКМС в Г. Тошево и районният комитет на ДКМС в Толбухин проведоха разширени пленарни заседания. В процеса на проучването и анализа на постигнатотс проблемите придобиха яснота сред по-широк кръг от ком-

[1] Т. Живков. Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, с. 80.

Digitized by Google

сомолци и комитети на ДКМС. Те заживяха с актуалността на предстоящите задачи. Особено ценни се оказаха анализите, които бяха извършени от аграрно-промишлените комплекси на общински съвещания.

Събран бе богат материал, който се използва при подготовката на пленума на окръжния комитет на ДКМС.

На пленарното заседание с участието на стопанските ръководители на аграрно-промишлените комплекси и окръжния аграрно-промишлен съюз бяха поставени за разглеждане три основни въпроса:

— Задачите на комсомолските комитети за непрекъснато разширяване приноса на младежта в селскостопанското производство в условията на новия икономически подход и механизъм.

— Последователна работа за подобряване подбора, повишаване на квалификацията и образованието на младите механизатори и животновъди и разстановката им по бригади и ферми.

— Високоефективната идейновъзпитателна и организаторска работа на комсомолските комитети — решаващо условие за подобряване работата по социалната реализация на младежта в селското стопанство.

Както в доклада, така и в станалите изказвания бе изтъкнато, че за окръжния и останалите комитети на ДКМС, за организациите и дружествата въпросите на младежта на село са стояли на вниманието им. Особено място в тяхната дейност са намирали проблемите на младежките комплексни бригади и звена за промишлено зърнопроизводство, животновъдните ферми и комплекси. Те се утвърдиха като добри организационни форми за увеличаване на младежкия принос и дял в усъвършенстването на социалистическата организация на труда, плановото ръководство на селското стопанство, внедряването на научно-техническите постижения и челния опит. Те станаха естествена форма и среда за възпитанието на младия човек в процеса на труда. Последователното внедряване на социалистическата организация на труда и новия икономически механизъм създаде условия за укрепването на комплексните младежки бригади за промишлено производство (КМБПП), на звената и младежките животновъдни комплекси, ферми и бригади. Утвърждава се тенденцията за увеличаване обхвата на младежите в тях. По предложение на комсомолските комитети и със заповед на председателите на аграрно-промишлените комплекси сега са изградени 17 комплексни, 2 фуражни бригади, 20 младежки звена за промишлено зърнопроизводство и 12 младежки фуражно-животновъдни комплекса, животновъдни ферми и бригади. Една част от тях са сред първите в окръга и страната. Там се родиха и намериха поле редица полезни инициативи. Комплексната бригада „Г. Димитров“ в с. Лозенец, носител на „Народен орден на труда“ — златен, след Националната партийна конференция през 1978 г. излезе с призив за повишаване проиводителността на труда, за постигане на найниска себестойност при основните култури и най-ефективно използване на техниката. Постигнали едни от най-добрите икономически резултати през седмата петилетка, подобен призив към всички бригади, звена, животновъдни ферми и комплекси в окръга след XII конгрес на БКП отправиха бригадата „Комсомолски устрем“ в с. Орляк и Младежкият фуражно-животновъден комплекс в с. Божурец. Единадесет бригади поеха призива на 12-те най-добри младежки бригади за производство на повече и по-евтино зърно през осмата петилетка.

Изграждането на нови бригади, звена и животновъдни ферми и комплекси обаче още не е поставено на планова основа. То не се обвързва с планираното постъпление на млади хора в селскостопанското производство. От години наред младежките бригади са съсредоточени главно в аграрно-промишлените комплекси в Тервел, АПК—за-

Digitized by Google

пад и АПК—изток. Това говори за неравномерно разпределение на младите хора по бригади и ферми. Не задоволява броят на заетите младежи в овцевъдството. Постъпването и задържането на младежта в животновъдството се обуславя и от редица обективни предпоставки. Голяма част от нея, която отива на работа в селското стопанство, се ориентира към младежките бригади. Тя се насочва към добре уредените битово ферми и комплекси.

Пленумът постави задача пред комсомолските комитети, организации и дружества да насочат усилията си за разширяване на младежкия принос в работата за подобряване на битовите условия, ангажиране на сформираните клубове за ТНТМ в премахване на ръчните операции, подобряване на механизацията в животновъдството. Положителните промени, които настъпват в животновъдството с неговата специализация и концентрация, поставят с голяма острота въпроса за кадрите. Нужни са кадри, които да отговарят на изискванията на научно-техническия прогрес.

Сега всеки стопански ръководител се стреми да организира изпълнението на планирания обем работа и постигането на най-добри икономически резултати с минимален брой заети механизатори и машини. Безспорно това ще става при строг и щателен разчет на необходимостта от техника и работна ръка. В този процес комсомолските комитети имат особено отговорно място. Тяхна задача е да отстояват компетентно интересите и потребностите на младите хора пред планиращите и стопанските органи. Тогава и слабостите ще бъдат по-малко. И няма да се получава така, както бе в годините на миналата петилетка, когато аграрно-промишлените комплекси са пренасочили над 400 специалисти със средно специално образование за други отрасли, сфери и дейности.

Цялостната идейно-политическа и организаторска дейност се насочва към подобряване на икономическата подготовка на младия човек. На нея да се гледа като на непрекъснат процес и на тази основа се организират съответните форми на работа. С това се предизвиква по-голяма активност сред комсомолските комитети. Те да предлагат и настояват пред стопанските ръководства за усъвършенствуване на организацията на труда, за ефективно използване на техниката, за внедряване на новостите в технологията и пр. В дневния ред на комсомолските събрания навлизат и се обсъждат въпросите за разкриване на допълнителни резерви, за поемане на обезателства и по-пълноценно използване на личния комплексен план.

Осъществяването на многостранна и високосъдържателна идейно-възпитателна и организационна дейност е свързано в голямата си част с използването на свободното време. То не е само за отдих и почивка, но и време, когато младежите и девойките ще имат възможност да повишават своята идейно-политическа, професионална, образователна и обща култура, да се занимават с обществена дейност, със спорт и др. Сега младежите търсят клубовете за естетическо възпитание. Но дейността на повечето от тях не може да надхвърли равнището на традиционната културно-масова работа. Какви проблеми изпъкват:

— Комсомолските комитети не са в състояние сами и успешно да решават въпросите на естетическото възпитание, поради недостатъчна база, средства, специалисти.

— Младежките домове и клубове не могат да разгърнат участието на самите младежи в разнообразните форми на работа.

— Сред селската младеж се обособиха три потока: един, който работят и живеят на село; друг — работят на село, а живеят в града и трети — живеят на село и работят в града. В резултат на това настъпват различия и в условията за работа на комсомолските комитети.

Digitized by Google

Всичко това поставя задачата пред окръжния младежки дом, общинските и общоселските клубове да съгласуват по-тясно дейността си, за да се осигурява по-добро методическо и организационно осигуряване на всички изяви в селата. По-тясно да се обвързва и планира дейността със съветите за култура и читалищата, за да се разширява участието на младите хора в онези жанрове, които се развиват при тях, тъй като младежките домове и клубове не са в състояние да ги обезпечават кадрово и финансово.

Излезлите нормативни документи и започнатата работа съвместно с окръжния аграрно-промишлен съюз и аграрно-промишлените комплекси по планирането и финансовото подпомагане на младежките дейности са сигурна предпоставка за преодоляване на възникналите трудности. Програмата на окръжния комитет на Комсомола, приета на пленума, чертае основните направления в работата на комсомолските комитети сред селската младеж, сочи онези пътища на съвместна дейност със стопанските и профсъюзните органи, които ще осигуряват пълноценна и високоефективна реализация на младежта в селското стопанство при непрестанно повишаване ролята на комсомолските комитети в този процес. Партийните грижи ще осигурят на окръжната комсомолска организация способност и готовност да посрещне достойно, въоръжена с нови, по-високи критерии за работа предстоящия XIV конгрес на ДКМС.

Димитър ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

НЕТИПИЧНИ СЛУЧАИ

1

Дори човек, който добре познава членовете на първичната партийна организация в Института по металознание и технология на металите в София, трудно може да се ориентира по подписите кои са авторите на писмото до редакцията. Но недоверието, възникващо автоматично към полуанонимните сигнали, този път не се оправда. Колкото и неправдоподобен, колкото и невероятен да е, фактът си е факт. На един човек е дадена партийна членска книжка, без той да е приет според Устава за член на БКП.

В протокола на събранието, състояло се на 21 септември 1981 година, този факт е изразен с няколко съвсем категорични цифри. Присъствували са 138 комунисти, отсъствували са 54. (Пресмятаме, защото това не е отбелязано изрично в протокола, а за случая е важно, че общият брой на членовете на първичната партийна организация към 21 септември м. г. е 192 души.) Преди да е завършило събранието, напуснали още 11 — останали 127. От тях 72 са подкрепили кандидатурата на С. П. за встъпване в партията. Ще припомним, че според чл. 4, т. „в" на Устава, за приет в партията се счита онзи, за когото са гласували повече от половината от членовете на първичната партийна организация. Значи, за да бъде приет кандидатът в редовете на БКП, са били нужни най-малко 97 гласа. Въпреки това в документите, които се изпращат за утвърждаване в партийния комитет на Българската академия на науките, е записано: приета за член на БКП.

Не може да бъде хората от един научен институт към БАН, и поспециално секретарят на първичната партийна организация Цочо

Digitized by Google

Цветков, комунист с дълъг партиен стаж, да не знаят елементарни изисквания на Устава. Тогава защо са се отнесли към тях така пренебрежително?

— Смятахме, че онези членове, които отсъствуват по уважителни причини, могат да не се вземат предвид при гласуването. Като при научен съвет...

Броят на отсъствуващите наистина е твърде голям. Толкова голям, че резултатите от гласуването е възможно да не отразяват съвсем точно становището на цялата партийна организация. Ако е възникнало такова съмнение, обсъждането на въпрос, изключително важен за един член на колектива, е можело да се отложи. Но не е отложено. А, противно на логиката, е потърсен друг път: произволно да се тълкува Уставът на БКП.

Впрочем Цочо Цветков много добре разбира, че такава позиция е уязвима, и прави онова, което най-малко подхожда на секретар на първична партийна организация. Отклонява искането на представителя на редакцията на списание „Партиен живот" да види протокола от събранието — нямал ключове от шкафа. Опитва се да осуети присъствието му на годишното отчетно-изборно събрание на организацията — характерът на института правел нежелано присъствието на журналисти. Всичко това е толкова странно, положението на секретаря — толкова незавидно, че едва ли не започваме да му съчувствуваме.

— Всъщност резултатите са записани точно в протокола и в документите, които изпратихме в партийния комитет. И щом другарите там са преценили, че може...

Какво пък, отговорността е твърде голяма, вероятно секретарят на първичната партийна организация не може сам да я носи. А и забележката му не е лишена от основание.

Секретарят на партийния комитет в БАН Чавдар Стоименов също не отрича факта. Наистина гласуването е протекло така. Наистина кандидатката, въпреки тези резултати, е утвърдена от комитета. Наистина ѝ е дадена членска книжка. Но огорчението му като че ли идва не само от това, че са нарушили Устава. Тревожи го друго. Фактът е получил гласност. Писано е до редакцията...

Добре разбираме, че в тази ситуация е трудно не само на секретаря на първичната партийна организация и на секретаря на партийния комитет. Още по-трудно е на жената ,решила по-нататък да работи и да живее като организиран член на БКП и не получава подкрепата на значителна част от колегите си комунисти. Даваме името ѝ с инициали, за да ѝ спестим, доколкото е възможно, поне неприятностите на една горчива популярност. Оказана ѝ е лоша услуга, която няма нищо общо с другарството. Всяка проверка — дори най-повърхностната, дори най-доброжелателната — ще покаже, че С. П. всъщност фиктивно се числи в партийните редици. Но дамоклевият меч на евентуалната предизвикана проверка може да се пренебрегне. По-важна, защото е по-тежка и постоянна, е другата проверка, вътрешната...

Не е наша задача да правим анкета, да анализираме, да дадем категоричен отговор защо се е получило така на онова събрание. Можем да боравим само с предположения.

Преглеждаме в районния комитет протокола на събранието от 21 септември. Срещаме оценки за С. П.: отзивчива, колегиална, подготвена професионално, активна като отговорничка на профсъюзна група. Общият тон на изказванията не предвещава последвалата развръзка.

Неискреност? Но нали решението е взето с явно гласуване...

Не се познават достатъчно? В такава голяма организация, в такъв голям колектив това не е невъзможно. Но толкова много против...

Digitized by Google

Може би комунистите не са се оказали на висота, подвели са се, организацията не е достатъчно зряла? Но на отчетно-изборното събрание през януари т. г. и в доклада, и в резолюцията е подчертано: „... нашите комунисти се явяват като членове на единна, творческа и зряла първична партийна организация, в силите и възможностите на която може да се вярва.“ За тази оценка са гласували 181 комунисти.

А може би начинът, по който е поставена кандидатурата, да е предизвикал несъгласие? Може би твърде пристрастно партийното ръководство е застанало зад нея, с което е възбудило естествена реакция? Спокойствието, с което то по-късно подцени уставното изискване, задължително за всички, прави подобна мисъл много вероятна. Но ако е така, положението е тревожно! То поражда увереност в някакви априорно дадени предимства. Отваря врати на субективизма. И комунистите гласуват против. Не защото не приемат качествата на кандидатката. Не приемат подхода.

Това са само предположения. Но едно е безспорно: партийната организация, бюрото, комитетът са се оказали пред ситуация, която е поставила на изпитание чувството им за партийна дисциплина, за уважение към партийните закони. И е намерен погрешен изход от нея. Значи рано е да се постави точка, да си дадем вид, че нищо всъщност не се е случило...

— — — — —

...Вече след намесата на редакцията комитетът предложи на първичната организация да повтори гласуването. Фактически това бе едно по-скоро косвено признаване на грешката на партийното ръководство. Ясно, честно, категорично не бе казано кой и защо е нарушил Устава. Не бяха анализирани и причините за възникналата на 21 септември ситуация. Не бяха прочетени отново документите на кандидатката, за да се запознаят с тях отсъствувалите на по-раншното събрание комунисти.

Разглеждането на въпроса бе отложено. Съвсем основателно.

2

Първият порив на редакцията бе да подкрепи бившия секретар на първичната партийна организация в квартал „Васил Демиревски — I“ — гр. Станке Димитров, да го защити. Случаят изглеждаше приблизително така. Струпали се на човека неприятности. Братът болен. Съпругата — със счупена ръка, с много сложно изместване на костите. Налагал се консулт в София. А на същата дата било насрочено отчетно-изборното събрание. Два дни преди това се обърнал с молба към общинския комитет на БКП да отложи събранието. Но когато се върнал, разбрал, че събранието е проведено и той не е вече секретар...

Разговаряме в Станке Димитров с членове на бюрото, с други комунисти от организацията, с работници от общинския комитет. Отново се срещаме с Никола Коларов. Приемаме всички негови съображения за онзи труден ден, 24 декември. Че нуждата от консулт е възникнала внезапно, че никой друг освен него, дори синът, студент-медик, не е можал да придружи болната, че е травматизиран и му е тежко в момента да участвува в събранието. Само не можем да се съгласим, че е действувал правилно. Случаят повдига въпроса за правата на секретаря, за неговите взаимоотношения с бюрото и организацията.

Отчетно-изборното събрание е било вече подготвено. Докладът е приет от бюрото. Проектът за резолюция е прочетен на предишното

Digitized by Google

събрание, да помислят комунистите по него. Заедно са уточнили деня и часа. Но на 23 декември намират катинар на вратата на клуба. Цял ден членовете на бюрото търсят своя секретар — никой не може да им каже нищо определено. Той не ги е събрал да обсъдят възникналата ситуация, дори не ги е предупредил. Не е помислил, че в декемврийския студ напразно ще чакат пред затворения клуб комунистите от организацията, възрастни вече хора, някои с похабено здраве. Едва после, в общинския комитет, членовете на бюрото виждат депозираната молба до първия секретар, разбират, че има предложение да се отложи събранието, че докладът, обсъден, допълнен и приет от тях, го няма, както и проектът за резолюция. С други думи, секретарят вече е бил предрешил въпроса без партийното бюро, поставил е общинския комитет пред свършен факт. При това положение членовете на бюрото, с помощта на завеждащата организационния отдел на комитета, подготвят нов доклад. Пише се друга резолюция.

Можело е — разсъждаваме сега — да се изчака все пак връщането на секретаря. Но, първо, никой не е можел да каже ясно кога ще се върне той. Молбата му е датата да се премести с цял месец, а устно с никого не е говорил. И второ, решили са да покажат на секретаря, че партийната дисциплина е задължителна и за него, че той не стои над бюрото, че колективността е задължителна.

А събранието е минало съвсем нормално. И работата след него започнала също нормално.

Можехме да приключим случая само с това, ако не ни тревожи мисълта, че този инцидент е следствие от една създала се в организацията обстановка.

Не случайно изглежда в приетата на събранието резолюция е записано изрично: партийното бюро да прилага строго ленинския принцип на колективно ръководство. Защото през последната година именно колективността е била в недостиг.

Не можем, не бива да отричаме на партийния секретар амбицията, желанието да работи. Но той явно е възприел твърде опростено изискването да бъде централна фигура в живота на организацията: в смисъл да бъде единствената активна фигура. Той докладва на партийните събрания. Подготвя сам характеристиките, които се искат от организацията. Предлага, без да се посъветва с бюрото, персонални промени в ръководствата на отечественофронтовските организации. Всичко сам. Дори проекта за резолюцията на отчетното събрание чете той.

— Защо — питаме го, — нали сте избрали комисия?

Дреболия наистина. Но в потока на еднотипните факти престава да бъде дреболия.

Искали да му въздействуват. Още на първото заседание на бюрото, когато го избрали за секретар, Георги Сиджимков му казал: трябва да се научи да се опира на хората, да работи с хората. Организацията затова е организация, да организира. Иначе няма да може. Но фактите показват, че въздействие не се е получило. Не се е намесил резултатно и общинският комитет.

Работата не потръгнала. Не че нищо не е направено, но е можело да бъде направено много повече. Обеднял кръгът от въпроси, които обсъждат комунистите от квартала. Почти не се вземали решения по тях. Темите се въртели около бележити годишнини — организацията започнала да напомня просветна група. Посещението на събранията намаляло. Понижила се активността на комунистите.

Такъв резултат се получил от добрите намерения на секретаря.

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

РАЙОННИЯТ КОМИТЕТ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО ПЛАНИРАНЕ

АЛИМБАЙ РАДЖАПОВ
първи секретар на Бирунийския районен комитет
на Узбекската комунистическа партия

Всеки човек иска да знае как ще живее утре, какви ще бъдат неговото жилище, работна заплата, условията на труда и професионалното израстване, възможностите за свободно време, какво подготвя утрешният ден на неговите деца. КПСС, грижейки се за непрестанното повишаване на жизненото равнище на съветските хора, ориентира плановите и стопанските органи към комплексно решаване на задачите за по-нататъшно икономическо и социално развитие. XXV конгрес на КПСС (1976 г.) подчерта необходимостта от подобряване на комплексното планиране на икономическото и социалното развитие на предприятията, районите, градовете. В решенията на XXVI конгрес на партията (февруари—март 1981 г.) бе отбелязано, че при съвременните условия се засилва значението на комплексния подход при планирането, поставя се задачата да се осигури при него единството на икономическата, научно-техническата и социалната политика.

ИНИЦИАТОРИ

Първите кълнове на комплексното социално-икономическо планиране в нашия Бирунийски район се появиха още през годините на деветата петилетка (1971—1975 г.). Районът е разположен в южната част на Каракалпакската автономна съветска социалистическа република, влизаща в състава на Узбекска ССР. Населението е малко повече от 81 хиляди души. Административен център е град Бируни на брега на Аму Даря. Водещо място в икономиката на района заемат селското стопанство и свързаните с него отрасли. Главната култура е памукът, който се изнася за България и осем други страни. Стопанствата на района произвеждат също каракул, много търсен на международния пазар на кожи, копринени пашкули, плодове, зеленчуци, месни, млечни и други селскостопански произведения. Имаме две памукопречиствателни предприятия и маслозавод.

Инициатори на социално-икономическото планиране в района станаха селяните от колхоз „Алишер Навои". На партийните, комсомолските, а също и на общите събрания на колектива колхозниците, опирайки се на положителния опит на предприятията в Москва, Ленинград, Киев и Минск, поставиха въпроса за внедряването му и в селското стопанство. Партийната организация на колхоза ги подкрепя. Тя детайлно изучи всичките предложения и пожелания на колхозниците. В плана беше решено да се включат мероприятия, имащи важно значение за развитието на стопанството. Отначало го разгледаха в партийния комитет, после на заседания на управителния съвет в колхоза. Когато планът беше изготвен, внесоха го за разглеждане в общото събрание на колхозниците. Те го утвърдиха, но внесоха в него редица допълнения.

Какво представляваше всъщност първият в района план за социално-икономическо развитие? Той беше насочен към решаването на две взаимосвързани задачи: първо — осигуряване растежа на селскостопанското производство в съответствие със задачите на деветата петилетка; и второ — достигане на съществен

Статията е осигурена специално за списанието чрез АПН.

Digitized by Google

подем на материалното и културното равнище на колхозниците. В производствената област се предвиждаше да се внедри по-съвършена организация на труда и въвеждане на най-нови достижения в агротехниката, по-специално комплексната механизация на памукопроизводството. По време на прибирането на памука — най-трудоемката част на производствения процес — беше решено да се създават по три механизирани отряда. Всеки отряд трябваше да включва памукосъбирачни машини, транспортен трактор, ремарке за превозването на памука и подвижна ремонтна работилница. Както показа времето, такава организация на труда напълно доказа предимствата си. Още през първата година на прилагането ѝ прибирането на реколтата завърши за 15—20 дни вместо за предишните месец и половина.

Планът предвиждаше също така механизирано разреждане на растенията, подобряване техниката на поливането, по-ефективно прилагане на минералните торове. Всичко това трябваше да даде по 5 до 8 центнера допълнителен добив памук за всеки хектар.

В раздела за социалните мероприятия беше набелязано да се увеличат отчисленията от печалбата за заплащане труда на колхозниците, да се построи ново училище, клуб с кинотеатър, 70 жилищни домове с комплексни удобства. За строителството на жилища трябва да се отбележи отделно. Едно време се увличахме от идеята да се строят в селото такива домове, каквито в града. На местните жители им хареса градският комфорт, канализацията, газ, парно отопление. Но не ги устройваше многоетажността на зданията, недостигът на помощни помещения, пък и самите строителни материали, използвани в градското строителство. Панелните стени например в горещините (а у нас през лятото обикновено става над 40 градуса по Целзий) лошо съхраняват прохладата. Затова се реши в колхоза да се строят жилища, като се отчитат вековните традиции на народното жилище, но с всичките комплексни съвременни удобства. В плана се предвиждаше също така увеличаването на колхозните стипендии за младежите, отиващи да учат във висшите учебни заведения в страната, а също така средствата за снабдяване на колхозниците с карти за отдих и лечение. Набелязваше се да се открият медицински пунктове на отдалечените участъци на колхоза.

Наличието на комплексен перспективен план се отрази благотворно също така и на дейността на колхозните партийни организации. До неговото приемане работата на партийните комитети носеше като че ли цикличен характер, водеше се по календара, по реда на селскостопанските работи. Партийните събрания се посвещаваха на зимуването на животните, после на подготовката за пролетна сеитба, на грижите за посевите и т. н. С една дума това беше кръг от текущи селскостопански кампании. Нерядко партийните активисти се занимаваха с ликвидирането на пропуските, възникващи ту на едно, ту на друго място. А за разглеждането на перспективните въпроси не оставаше време.

Сега положението се измени. Партийната организация започна по-обмислено да разпределя своите сили, научи се да съчетава решаването на текущите, оперативните работи с разглеждането на перспективните проблеми от развитието на стопанството.

Резултатите от реализирането на колхозния план за социално-икономическото развитие оправдаха очакванията. Набелязаните цели бяха достигнати. За пет години производството на памука се увеличи с 1500 тона, или със 75 на сто. Нараснаха доходите на стопанството, което позволи да се решат също така всички набелязани социални задачи. Интересно е да се отбележи такъв детайл: подобриха се културно-битовите условия. Прекъсна се потокът на напускащите селото младежи. Нещо повече, в този колхоз започнаха да пристигат на работа млади хора от други селища.

НА ОСНОВАТА НА ОПИТА

Нашият районен комитет внимателно изучи опита в социално-икономическото планиране в колхоз „Алишер Навои" и дойде до извода за необходимостта от неговото разпространяване в другите стопанства. Преди всичко районният комитет организира научно-практическа конференция, посветена на комплексното икономическо и социално развитие на трудовите колективи. За участие в нея бяха поканени партийни, съветски, комсомолски и профсъюзни работници, челници от селскостопанското и промишленото производство, председатели и членове на колхозните управления. На конференцията поканихме също така и учени от републиканските висши учебни заведения и съответствуващите научноизследователски институти. Това позволи да се разгледа проблемът всестранно и нашироко.

Конференцията стигна до извода, че през десетата петилетка (1976—1980 г.) социално-икономическото планиране следва да се приложи в мащабите на целия район. По нейни препоръки беше създадена специална комисия, която се зае с разработката на плана. В нея влязоха работници от районния комитет на партията и районния изпълнителен комитет, депутати от районния и селските съвети на народните депутати, комсомолски и профсъюзни активисти, специалисти от различните отрасли на народното стопанство. Комисията събираше, внимателно изучаваше и отчиташе всички предложения на трудещите се, изказани на събранията на трудовите колективи или публикувани в районния печат. По такъв начин в изработването на плана бяха включени хиляди хора.

Комплексният план за икономическо и социално развитие на района през десетата петилетка се състоеше от четири раздела. В него се предвиждаше, първо, на ос-

Digitized by Google

новата на внедряване постиженията на научно-техническия прогрес да се гарантира непрестанен растеж на производителността на труда и повишаване ефективността на общественото производство. Второ, бяха определени мероприятия, насочени към подобряване на условията на труда, към усъвършенствуване професионално-квалификационната структура на производствените колективи, към повишаване на културно-техническото равнище на колхозниците, работниците и специалистите. Трето, на базата на повишаване ефективността на общественото производство се набеляза значителен подем на материалното и културното равнище на трудещите се. Четвърто, предвиждаха се пътища за усъвършенствуване на работата по комунистическото възпитание на трудещите се, повишаване на тяхната трудова и обществено-политическа активност.

Както е известно, природно-климатическите особености поставиха Узбекистан в числото на основните производители на памук в СССР. Затова всестранният подем в производството на памук беше и си остава предмет на особени грижи на трудещите се от селското стопанство на републиката. Нашият районен план предвиждаше също така решаването на такива кардинални въпроси като разширяването и подобряването на поливните площи, повишаването на добивите на памука, въвеждането на научнообосновани памуко-люцернови сеитбообороти, по-нататъшното развитие на механизацията. Планирано бе и закупуването на най-нова селскостопанска техника, организирането на курсове за подготовка и преподготовка на механизаторите във всеки колхоз, регулярното провеждане на семинари за обмяна на опит на базата на най-напредналите стопанства. Набелязваше се усъвършенствуването на ремонтната база, усвояването на няколко хиляди хектара пустеещи земи, приемането на ефективни мерки за пестене на поливна вода например чрез бетониране на каналите и използване на оросители. За подобряване условията на труда на памукопроизводителите се предвиждаше да се построят във всеки колхоз благоустроени полски станове, където в напрегнатия сезон може да се получи топъл обяд, да се измие човек, да погледа телевизия в часовете на почивка. Тъй като в това производство са заети немалко жени, в плана се предвиждаше по време на прибирането на памука да се открият десетки сезонни детски ясли и домове.

Много голямо внимание в плана се отделяше и на строителството на пътища, жилища, газификация на селата, подобряването на медицинското обслужване, на работата на търговските и културно-битовите учреждения. Беше предвидено и решаването на такава специфична за нашите условия задача като борбата с отмиването на бреговете на Аму Даря. На създадения в района тръст се поръчваше работа по укрепването на бреговете на реката на протежение 100 километра.

Районният комитет на партията се погрижи за широкото разгласяване на плана за социално-икономическото развитие. Той беше публикуван в районния печат. Населението се информираше за него и чрез средствата на нагледната агитация. Беседи за плана провеждаха ръководните работници от района, пропагандистите, агитаторите.

Благодарение на комплексния план районният комитет на партията и първичните партийни организации на колхозите, совхозите, предприятията от промишлеността, транспорта, строителството съсредоточиха своето внимание върху решаването на възловите проблеми за осъществяване на крупни социални мероприятия. Имайки в ръцете си такъв документ, районният комитет разполагаше с благоприятни възможности за това всекидневно, в съответствие с ленинските принципи, партийното ръководство да влияе на развитието на икономическите и социалните процеси. При това районният комитет не допускаше никаква подмяна на съветеките и стопанските органи: в плана отчетливо беше разпределено кой, какво и в какви срокове е длъжен да направи, кой, в съответствие със своите функции и пълномощия, отговаря за провеждането в живота на тези или онези мероприятия.

Забележимо се повиши ефективността на работата на партийните комитети особено при осъществяването на взаимната връзка между неговите отдели, в засилване на творческото им сътрудничество. В миналото често се получаваше така: всеки отдел се грижеше преди всичко за решаването на „своите" въпроси. Сътрудниците на един отдел се стремяха по-скоро да „прокарат" за разглеждане в бюрото или пленума на районния комитет проблемите за ръководството на селското стопанство, работниците на друг отдел настояваха за предимство при обсъждането дейността на медицинските учреждения, а трети — организационните въпроси.

Сега силите на партийния апарат бяха насочени практически към комплексно изследване на всички аспекти на партийния живот. Партийните работници се приучваха да гледат на нещата не само от тесните позиции на своя отдел или сектор. Например отивайки някъде, инструкторите на селскостопанския отдел се интересуваха не само от производствени работи, но и от въпросите на вътрешнопартийния живот, от идейно-политическата работа на първичните партийни организации. В практиката на работата на районния комитет навлезе такава форма като съвместното разглеждане въпросите на няколко отдела на апарата. Общите усилия обединяваха сътрудниците, общо се готвиха въпросите, което се отрази положително на качеството на вземаните решения. Насъщните задачи на стопанското строителство се разглеждаха не в чисто икономически план, а с политически подход, през призмата на организаторската и идейновъзпитателната дейност на първичните партийни организации.

Digitized by Google

С други думи, комплексното социално-икономическо планиране на развитието на района позволи да се усъвършенстват стилът и методът на партийната работа. В практиката на райкома здраво навлязоха такива форми като проверката от негови представители на положението на работите по места, анализа на изпълнението на едни или други решения от партийните организации, изслушване отчетите на партийните бюра, комитетите на първичните партийни организации, оперативното реагиране на негативните факти и явления.

ОТПЛАТАТА

Осъществяването на десетата петилетка за социално-икономическото развитие на района се превърна в голямо благо. Всичките единадесет памукопроизводителни стопанства преминаха на нови сортове памук, внедриха ефективен сеитбооборот, доведоха механизираното прибиране на памука до 80 процента. Производството на тази култура нарасна от 39 хиляди тона през 1975 година до 50 хиляди тона през 1980 година. При това средната урожайност на памука беше 42 центнера от хектар, което с повече от 9 центнера превишава средния републикански показател — един от най-високите в света. Голяма крачка напред направи животновъдството. Бяха построени два комплекса: овцевъден и за угояване на едър рогат добитък, а също и птицефабрика. Съществено се увеличи производството на каракул, пашкули, плодове, зеленчуци.

Изцяло беше изпълнена социалната програма в района. Построени бяха много жилища, детски учреждения с 1220 места, училища с 2296 места, дворец на културата, болница с 240 легла. Във всички колхози и совхози са прокарани пътища. Сега Бируни за пръв път от своето 1200-годишно съществуване надеждно е защитен от рушителното действие на Аму Даря. Някога в района съществуваше недостиг от специалисти. Сега тук има достатъчно и инженери, и лекари, и агрономи. Около 400 млади бирунийци ежегодно постъпват във висши учебни заведения и техникуми.

Нараснаха доходите на трудещите се. Месечната заработка на колхозниците в памукопроизводителните стопанства (без да се вземат предвид доходите от личните стопанства) превиши 160 рубли, а заработката на механизатора стигна до 250—300 рубли. Хиляди колхозници и работници прекараха своята отпуска в курортите на страната, включиха се в туристически пътешествия. В магазините бързо се разпродават цветните телевизори, хладилниците, мебелните гарнитури, килимите, мотоциклетите. Аз съм се родил в местното селце Шабаз в многодетно селско семейство и много добре си спомням как живееха бирунийците в трудните следвоенни години, колко непретенциозни бяха изискванията на селяните преди двадесет години. Сега в каракалпакското село настъпиха огромни промени: материалното задоволяване се затвърди здраво във всеки селски дом.

През 1980 година, последната година на десетата петилетка, в района се подготвяше новият план за икономическо и социално развитие през 1981—1985 година. Широкото обсъждане на проекта на ЦК на КПСС „Основни направления на икономическото и социалното развитие на СССР през 1981—1985 година и за периода до 1990 година" сред трудовите колективи позволи да се задълбочи и детайлизира програмата на действие на районната партийна, съветска и стопански организации за предстоящите години. Набелязано е поконкретно да се разширят посевите на памук за сметка на усвояването на нови земи, да се повиши производството на памук до 60—65 хил. тона. Районът смята да даде съществен принос в осъществяването на продоволствената програма на страната, като увеличи добитъка 1,5—2 пъти. Набелязано е строителство на още пет крупни животновъдни комплекса. Значително ще се подобри осигуряването с фураж на личните стопанства. Предстои усъвършенстване професионалната структура на населението в района. Прирастът на населението при нас е висок — три-четири процента за година. В Узбекистан е предприет курс към създаване на филиали на крупните промишлени предприятия в селските местности, към увеличаване на подготовката на работниците, излезли от средите на селската младеж. Бируни ще открие свое професионално-техническо училище, което ще започне да готви квалифицирани работници за строящия се филиал на текстилния комбинат. Нов импулс в развитието на района, разположен на края на пустинята, ще даде съоръжаването на железопътна линия.

Както и преди, много трябва да се направи за повишаване на благосъстоянието на трудещите се. При това материалната заинтересованост на работниците се поставя в пряка зависимост от по-високите производствени резултати. Предвидена е широка програма за строителство на жилища, детски учреждения, училища, медицински заведения, пионерски лагери. През единадесетата петилетка в района трябва да изчезнат остатъците от разпръснатите махали, което е пречка за повишаване на културата в бита на село. Цялото селско население ще живее в колхозни и совхозни селища с условия, максимално приближени до градските.

Няма да бъде преувеличено да се каже, че при съставянето на плана за единадесетата петилетка взе участие цялото население на района. Районният комитет на партията вижда сега своята задача в това енергично и компетентно, както изискват решенията на XXVI конгрес на КПСС, да ръководи осъществяването на всички мероприятия, насочени към по-нататъшното социално-икономическо развитие на Бирунийския район.

Digitized by Google

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СЪВЕТСКИЯ ОПИТ У НАС

След Дванадесетия конгрес възникна задачата за ново отношение към челния опит — да се изучава той в дълбочина, да се използва за по-пълно внедряване на научно-техническите постижения. А това обуславя с по-голяма сила необходимостта по-пълно и системно да се изучава съветският опит при техническото превъоръжаване на производството.

Ценен в това отношение е опитът на Пловдивския окръжен комитет на БКП по изучаването на богатия съветски опит в партийното ръководство на реконструкцията и модернизацията, неговото творческо прилагане в промишлеността. Партийните комитети на КПСС широко популяризират

ОПИТА НА СВЕРДЛОВСКА ОБЛАСТ

за увеличаване обема на продукцията за сметка на реконструкцията на действуващите предприятия с минимален разход на капитални вложения. **На Московската и Ленинградската партийна организация** — за широко разгръщане на социалистическото съревнование, за разкриване резервите чрез по-пълноценно използване на производствените мощности, за предсрочно въвеждане в експлоатация на новомонтираните съоръжения и достигане проектната им мощност.

Те работят в следните по-главни направления при осъществяване на курса за реконструкция и модернизация:

— комплексно планиране развитието на предприятията, районите и градовете чрез съчетаване на отрасловия и териториалния подход при планиране на реконструкцията;

— координиране дейността на различните учреждения, организации и предприятия, творческите инициативи на работниците, специалистите и учените в решаване сложните въпроси на реконструкцията и техническото превъоръжаване на производството;

— мобилизиране на творческата дейност на трудещите се чрез провеждане на научни, производствени и научно-производствени конференции, обществени прегледи за разкриване на резервите, за увеличаване на произвежданата продукция и повишаване на качеството...

— осъществяване комплексна реконструкция в единство с внедряване на научна организация на труда, подобряване условията на труда, решаване социалните въпроси на колектива, охрана на природната среда...

В основните заводи на тези области под ръководството на партийните организации се разработват планове за техническо превъоръжаване на производството, за социално развитие на трудовите колективи.

Digitized by Google

С тях се цели решаването на две основни задачи: първата — модернизиране и увеличаване обема на производството чрез реконструкция с минимални капиталовложения. Това е свързано с разгръщане на творчеството при организацията на производството, с използването на най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес. Втората — съответствуващо решаване на проблемите на социалното развитие на колектива, усъвършенствуване на комунистическото възпитание и подобряване на социално-психологическите взаимоотношения. Този подход е обусловен преди всичко от задачата за всестранно развитие на личността и от факта, че трудовият колектив на предприятието се разглежда не само като производствена единица, но и като важна социална клетка на обществото.

Задълбоченото изучаване и творческото прилагане на този опит от окръжния комитет на БКП намери израз в конкретна програма за осигуряване на реконструкцията и модернизацията на промишлеността в окръга. Затова сега тук курсът към интензификация се свързва с конкретна организаторска и политическа работа за осъществяване на съвременно превъоръжаване на производството със собствени сили. На последната отчетно-изборна окръжна конференция беше поставена задачата „Всяко предприятие — със свой план за реконструкция и модернизация". При подготовката на насрещните планове за 1982 г. и за осмата петилетка в значителна част от предприятията подготовката на инженерните проекти се съчетава с разработване на програми за реконструкция и модернизация. Натрупаният през осмата петилетка опит в окръга, когато 69,3 на сто от капиталните вложения в промишлеността бяха насочени към реконструкция и модернизация при средно за страната 55 на сто, както и запознаването с опита на побратимения Ленинградски областен комитет на КПСС, улесни партийните и стопанските ръководства. Програми за реконструкция и модернизация се разработиха и в комбината по машиностроене „Рекорд", където започна осъществяването на генералното преустройство с цел през 1985 година производството на мотокари да нарасне на 35 000. А след втория етап на реконструкция и модернизация през деветата петилетка — до 50 000 мотокара годишно. Едни от тях ще бъдат специализирани със сменяеми съоръжения, други — за комунално-битовото стопанство, мотовлекачи и т. н. Но още сега, през 1982 година, съвместно с Института по мотокари се започва разработката на новата гама „Рекорд—3" с товароподемност от 3 до 8 тона.

Задълбочено се изучи и опитът на Свердловския областен комитет за извършване на обществени прегледи-конкурси. С едни от тях се е целяло увеличаване на продукцията за сметка на модернизацията и реконструкцията с минимални капитални вложения. Неговото ръководство е осъществено от областен организационен комитет, ръководен от секретар на областния комитет.

При този подход в градовете, районите и заводите партийните организации изграждат свои организационни комитети и комисии. За победители се излъчват колективите, провели реконструкцията при висока ефективност, получили в резултат на нея максимален прираст в обема на производството с отчитане мащаба на предприятието. За определяне икономическата ефективност на конкретните мероприятия по реконструкцията е утвърдена специална методика. В конкурса участвуват колективи от всички отрасли на промишлеността. Основните цели на това мероприятие са: да се активизира работата на обществените и стопанските органи и организации, челниците и новаторите на производството, за по-нататъшна реконструкция и модернизация с минимални капитални вложения; да се постигнат ускорени темпове на развитие, повишена ефективност на производството и качеството на работа; да се изучава и разпространява положителният опит на ко-

Digitized by Google

лективите по усъвършенстване на техниката и технологията, модернизацията на оборудването, специализацията на производството, организацията на труда и управлението.

В съответствие с препоръките на областния организационен комитет партийните, комсомолските и профсъюзните органи разгръщат организационно-политическа и идеологическа работа по разясняване значението на реконструкцията и модернизацията за повишаване ефективността и качеството на продукцията. По-широко въвличат трудещите се в обявения преглед-конкурс, използвайки за това всички средства и форми на устната и печатната пропаганда, на нагледната агитация.

Бюрото на областния комитет на КПСС по предложение на организационния комитет определя първенците сред промишлените предприятия. Провеждането на областния преглед-конкурс по реконструкцията завършва с изложби по градове и из цялата област.

И в работата на Пловдивския окръжен комитет провеждането на обществени прегледи по даден проблем също е много често използвана форма. Новото е в съчетаването на прегледите с конкурсното начало. Това помага за усъвършенстване организацията и по-голяма действеност на социалистическото съревнование, за широка гласност и популяризиране на постигнатото. Най-голямото постижение от такъв подход е масовостта на участие в това мероприятие. И друго — постига се висока мобилизация и съзнателно участие на всеки член на колектива за модернизиране на производството с динамичен ритъм, на най-съвременно техническо равнище.

Прилагайки съветския опит, Пловдивският окръжен комитет от 1978 година работи за създаване в окръга движение за техническо и научно творчество на трудещите се. То се разгръща на основата на териториалната система за управление на техническия прогрес. Конкретна негова форма са провежданите двегодишни прегледи, съчетани с изложби. Една от тях се състоя през месец декември 1981 година. Това бе заключителният етап на разгърналата се в окръга дейност за внедряване постиженията на техническия прогрес. С награди бяха отличени конструкторски и технологични бюра на обществена основа, бюра за научно-техническа информация и експериментални бази...

В рамките на прегледа от предприятията и проектно-конструкторските организации в окръга са изградени над 130 конструкторски бюра, 79 експериментални бази и 145 бюра за научно-техническа информация. По време на вторния преглед на техническото и научно творчество на младежта бяха изградени 2170 научно-технически колектива с 6945 участници, които решиха над 700 задачи, свързани с реконструкцията и модернизацията на предприятията в окръга.

Окръжният комитет изучи и опита на Ленинградската областна организация при осъществяване на

РЕКОНСТРУКЦИЯ И МОДЕРНИЗАЦИЯ В УСЛОВИЯТА НА СТОПАНСКИТЕ КОМБИНАТИ

Особеността на изградената комбинатска структура позволява да се ускорява и повишава ефективността на реконструкционните работи чрез осъществено съкращаване на сроковете при нейното провеждане. Включили в своя състав научноизследователски, проектно-конструкторски и монтажни организации, комбинатите имат възможност много дейности по реконструкцията, започвайки от анализа на проекта и свършвайки с монтажните работи, да провеждат със свои сили. Такъв е например опитът на Ленинградското оптико-механично обединение, където е създаден отдел по реконструкция и модернизация. В него работят около 70 инженерно-технически работници. В състава му са включени подразделения за разработка на проектите, за специализа-

Digitized by Google

ция на цеховете, бюро за промишлена естетика. На отдела е подчинен строителен цех, който осъществява много задачи по реконструкцията и модернизацията.

При проучване на съветския опит се установи, че най-добри условия за решаване на кадровите въпроси и за разпределението на работниците и специалистите, при провеждането на нова техника, се създават в комбинатите. Техните ръководства създават планомерна система за разместването на работниците в съответствие с тяхната подготовка и квалификация, за изменение на изискванията към тях според образованието, възрастта, здравословното и семейното положение. По този начин по-целесъобразно се регулира движението на работната сила в комбинатите, значително се съкращава текучеството. Особено важен е и обменът на кадри между изследователските звена, производството и управлението в рамките на комбината или производственото обединение, към което съществуват мощни научноизследователски и проектно-конструкторски звена. Такъв е опитът на обединение „Светлана" в Ленинград. В Пловдивски окръг се обсъжда въпросът за създаване към комбинатите и големите заводи звена на обществени начала, които покрай чисто производствените задачи да решават и социални проблеми. Едни от тях са свързани с избора на професия, други с предоставянето на съответствуваща интересна работа както на младите, така и на възрастните работници, на учащите се, на хората с ограничена трудоспособност. Или за създаване на необходимите условия за повишаване квалификацията на работниците, развитието на техните политически и образователни качества, осигуряване на съответните условия за труд и отдих. Чрез такъв орган профсъюзните и комсомолските организации могат да осъществяват ритуалите по приемане на млади работници в бригадите, за определяне на наставниците им, в усвояването на нови професии и челния опит.

В периода на научно-техническата революция в центъра на вниманието на партийните организации в Московската градска организация на КПСС е укрепването на

ТВОРЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ

между науката и производството при осъществяване на реконструкцията и модернизацията на производството. През деветата петилетка се осъществява техническо превъоръжаване на производството. В резултат на това са заменени повече от 80 хиляди остарели стругове и машини. Съществено са обновени и са нараснали 1,5 пъти основните фондове на предприятията. В следващата петилетка тези успехи са още по-мащабни. По инициатива на Московския градски комитет с непосредственото участие на партийните комитети съвместно с министерствата са разработени перспективни планове за реконструкция на производството за срок от седем до десет години. Сега повече от 800 научни колектива помагат на предприятията в решаването на сложни производствени проблеми и ускоряване научно-техническия прогрес. Само Институтът по електронно машиностроене в Москва през петилетката е изпълнил 91 договора за научноизследователска и внедрителска работа.

Този опит широко се използва в Пловдивски окръг, където е съсредоточен значителен научен потенциал от висококвалифицирани специалисти. През последните години научните звена получиха динамично развитие, увеличи се материално-техническата им база, нарасна нивото на тяхната специализация. Все по-осезаемо се чувствува помощта им в научното обслужване на икономиката — 0,7 на сто от ръста на обществената производителност на труда през 1980 г. е в резултат от внедрени научно-технически разработки.

Digitized by Google

Окръжният комитет на БКП полага системни грижи за превръщане на науката в непосредствена производителна сила. В това отношение са налице редица постижения. Филиалите на БАН в своите научни планове заложиха теми, свързани с развитието на промишлеността. Лабораторията по приложна физика разработи и внедри в производството фоторезистори, с което бе избягнат внос от второ направление. Филиалът на БАН по математика решава успешно задачата за оптимизиране на разкроя в проекта за реконструкция и модернизация на комбината по машиностроене „Рекорд". Към институтите се развиват разнообразни опитни производства. Значителни успехи има в получаването на чисти метали и полупроводникови съединения. Научнопроизводственото предприятие „Балкан" към комбинат „Електроапаратурен завод" — Пловдив скъсява значително цикъла „разработка—внедряване" в производството на нисковолтова електроапаратура. В основата на цялата тази дейност сега се поставят новите критерии и изисквания на действуващия икономически механизъм. Усъвършенствуват се договорните връзки между предприятията и научните звена, на преден план се изкарват качествените критерии.

За Пловдивската окръжна партийна организация особено ценен е съветският опит за

РАБОТАТА СЪС СПЕЦИАЛИСТИТЕ

Да бъдат най-пълноценно използвани те за сътворяване на високоефективни проекти за предприятията, извършващи основна реконструкция и модернизация.

В промишлените предприятия на Ленинградска и Московска област цялата организаторска работа по изучаване на челния опит се провежда от създадените към градските и районните комитети на КПСС бюра на обществени начала. С помощта на тези бюра и техните секции се определят задължителни часове за работа на специалистите с подходяща литература, като диференцирано се запознават с най-новите постижения на техническия прогрес и се провежда обмяна на опит в сродни предприятия.

Под ръководството на партийните комитети тези обществено-държавни бюра с прякото участие на специалистите от заводите и научните институти разработват и обсъждат перспективни програми за всеки завод. Те са преки организатори на конференции и семинари по модернизацията на основните производствени фондове.

Този ценен опит е приложен успешно и в Пловдивски окръг. В условията на техническото превъоръжаване на производството чрез него се засилва превантивният контрол на предсрочното внедряване на новата техника и достигане проектната им мощност. Повишава се и активността на комунистите, по-пълно се използва творческата енергия на целия колектив, намират се по-ефективни пътища за развитие на производството. А опитът сочи, че своевременната помощ и контрол на партийните организации в условията на реконструкцията и модернизацията позволява всестранно да се анализира състоянието на работата, да се отчете многообразието на произтичащите явления, да се изявят недостатъците и причините, които ги пораждат, да се намерят ефективни средства за мобилизация на трудещите се.

Във връзка с това възниква необходимостта да се използват по-пълно правата на партийните организации за контрол над дейността на администрацията по време на реконструкцията и модернизацията. Положителни резултати дава опитът на предприятията в Свердловска област, където към партийните организации се съставят комисии по реконструкцията и модернизацията. До завършването на този процес на свои заседания те обсъждат предлаганите програми за измене-

Digitized by Google

нията в производството и организацията на труда. Комисиите в дадения случай са помощни органи, а не дублират партийните бюра. Партийните организации възлагат изпълнението на поставените задачи като правило на тези лица, които са участвували в подготовката на дадения отчет и проверка. Потвърди се целесъобразността на такава практика, тъй като в този случай изпълнението на набелязаните мероприятия и отстраняването на разкритите в хода на проверките недостатъци се провеждат по-успешно, квалифицирано и оперативно. Този подход способствува да се обединят усилията на стопанското ръководство и партийните организации за решаването на крупни проблеми за ускоряване на научно-техническия прогрес, по-добре да се съчетава контролът с организаторската и политическата работа, да се повишава отговорността на кадрите за поръчаното дело.

Богатият съветски опит трябва да се изучава комплексно, организирано и последователно. Добър пример за това е специално разработената комплексна програма от окръжния комитет в Пловдив. С нейното утвърждаване се сложи началото на системна дейност от страна на всички окръжни и местни органи и организации. Избягва се дублирането, губенето на време, дава се възможност за ефективен контрол, тъй като в нея за всяка задача е отбелязано кой проучва опита, какви са планът за проучване, начинът за популяризиране, източникът и в какъв срок ще се внедри.

За оперативно ръководство и координация по изпълнението на програмата към окръжния комитет на БКП е изградено бюро по съветския челен опит. То има организаторски, методически и контролни функции. Сега за изучаване на челния съветски опит в окръга са изградени 2206 школи за челен опит с 15 400 участници.

Окръжното бюро по съветския челен опит търси и експериментира различни форми за неговото разпространение. В окръжната библиотека „Иван Вазов" се издава периодичен сборник под наслов „Съветският челен опит — всеобщо достояние", който се изпраща до всички предприятия. На страниците му се популяризира практическата работа на партийните организации на КПСС. Поместената в края библиографска справка позволява на специалистите да потърсят и се запознаят с допълнителна литература по третираните проблеми.

Сега партийните комитети по-системно и задълбочено обсъждат въпросите за изучаването и внедряването на челния съветски опит. Общинските партийни комитети в Карлово и Асеновград проведоха специални пленуми. Окръжният съвет на профсъюзите е включил в системата за съревнование специални показатели, условия и стимули за неговото изучаване и внедряване. Болшинството от предприятията имат свои програми и планове.

Окръжният народен съвет утвърди проект за сътрудничество и обмяна на опит между сродни заводи, учреждения и институти от Пловдив и Ленинград. Установиха се дружески отношения между наши и съветски промишлени предприятия, на които предстои реконструкция и модернизация през тази петилетка.

От всичко това се налага изводът, че към съветския опит следва да се подхожда като към първостепенна политическа, икономическа, идеологическа и социална задача. Той органически да се вплита в решаването на актуалните задачи по реконструкция и модернизация, да се съкъсява периодът на проучване и внедряване на положителните инициативи, тъй като в условията на научно-техническата революция те също се развиват динамично.

Христина КОЛЕВА
кандидат на философските науки

Digitized by Google

АГИТАЦИОННИЯТ КОЛЕКТИВ

Постоянна задача на общинските партийни комитети и на първичните партийни организации е да обогатяват съдържанието и да укрепват системата на устната политическа агитация, за да се дава бърз и компетентен отговор на въпросите, които вълнуват хората, да се мобилизират и вдъхновяват активно да участвуват в реализирането на партийните предначертания.

Измина достатъчно време от Решението на Секретариата на ЦК на БКП за преустройство на устната политическа агитация. Изградени ли са вече агитационни колективи във всички първични партийни организации, използват ли се умело за всекидневна работа, първичните организации изяснили ли са си функциите и задачите им? На всички тези въпроси може да се даде отговор и по време на прегледа в първичните партийни организации.

Агитационният колектив е основно звено за устна политическа агитация на първичната партийна организация. За агитатори партийните организации на събрание утвърждават най-авторитетните и подготвени стопански, административни дейци, низови ръководители, комунисти, членове на БЗНС, комсомолци и безпартийни, челници в труда и наставници, притежаващи необходимата идейно-политическа подготовка и умение да изнасят беседи, да водят разговори, да убеждават и организират хората. Той действува в бригадите, в цеховете, на участъците, във фермите — по месторабота и по местоживеене. Целта е всяко основно подразделение на трудовия колектив да има агитатори. Кръгът на неговите функции е широк и разнообразен: да разяснява политиката на партията, да мобилизира членовете на трудовия колектив успешно да изпълняват стопанските задачи, да допринася за нравственото възпитание на трудещите се и младежта. Да разкрива органическата връзка между решенията на партията и задачите на собствения си колектив, да подчертава мястото и ролята на всекиго в решаването на общонародните задачи. Да изучава мненията, настроенията, предложенията на трудещите се.

Основни форми в дейността на агитатора са: груповата беседа — кратка, ударна, по горещите следи на събитието, на проявата, и грижливата индивидуална работа с хората.

Агитационният колектив се утвърждава на събрание на първичната партийна организация. Работата му се планира от бюрото. Пряко се ръководи от секретаря или от заместник-секретаря по идеологическите въпроси.

Какви са възможностите на агитационния колектив да формира активна жизнена позиция у трудещите се? Те се обуславят от положението на агитатора в трудовия колектив: той постоянно се намира сред своите другари по работа, дели с тях радости, трудности, позна-

Digitized by Google

ва техния живот, характери, интереси, привички; може да беседва с всекиго прямо, открито, без формалности. Той добре познава обстановката в колектива, неговите проблеми и задачи.

Разбира се, цялата работа, която върши агитаторът — когато информира за събитията в света и у нас или как се изпълнява колективният творчески план на бригадата, какви са резултатите от социалистическото съревнование в предприятието, когато пропагандира челния опит или за участието на колектива в борбата за икономии, когато разплита проблеми, възникнали при внедряването на бригадната организация на труда или политическото настроение, — допринася да се повишават политическата съзнателност и трудовата активност на хората. Но има и специфични, целенасочени форми и методи, които помагат на човека да си изгради активна жизнена позиция.

Нашата действителност всекидневно дава ярки факти, поднася сложни, интересни жизнени ситуации, които служат като повод и аргументи за разговор за активна жизнена позиция. Да вземем Постановлението на Централния комитет на БКП, Министерския съвет, Националния съвет на Отечествения фронт и Централния комитет на ДКМС за съревнованието. Това е документ, който определя активната позиция на трудовите хора за претворяване в живота на стратегическата задача, поставена от Дванадесетия партиен конгрес: чрез всестранна интензификация — комплексно задоволяване на нарастващите потребности на народа. Агитационните колективи са призвани бързо, оперативно да поведат упорита и настойчива борба всеки на работното си място да бъде включен в различните форми на съревнование, да се множи личният му принос в общонародното дело, в стремежа на народа към интензивно развитие.

Във всеки колектив се раждат инициативи, изяви на активна жизнена позиция. Опитен работник, без да се тревожи от това, че ще се намали личното му заплащане, преминава в изоставаща бригада, за да помогне тя да излезе напред. Механизатор, рискувайки живота си, укротява пожар на житното поле. Граждани предлагат с безплатен труд да благоустроят квартала... В такива постъпки се разкрива социалистическият хуманизъм, самоотвержената грижа за общото благо, безкористната другарска взаимопомощ, колективизъм, дълбоко съзнание за дълг пред родината. Макар и кратки, беседи по тези теми навеждат на размисъл, предизвикват стремеж да се подражава на най-добрите образци. Живата беседа, дискусията, обмяната на мнения, спорът, възникващи обикновено при такъв разговор, могат да насочат мисълта в нужното направление, да наведат към необходимия извод.

Във всеки колектив има забележителни хора, примерът на които показва как старателният, добросъвестен труд за благото на обществото, честното изпълнение на гражданския дълг издигат човека, обогатяват го политически, духовно, нравствено. А понякога тези беззаветни труженици не ги познават в предприятието или ги знаят само по име и по процентите на изпълнение на плана. Какъв е техният жизнен път, опит, как се проявяват техните богати душевни качества, често остава неизвестно. Видимо тук агитаторът може да намери немалко интересни, конкретни теми за разговор — за трудовата, за професионалната чест, за патриотизма, за чувството на стопанин, който скъпи работната минута, отнася се грижливо към земята, пази поверените му машини, икономично изразходва суровини, топливо, електроенергия.

Броят на новаторите, на творците в труда, удостоени с народната почит, е голям, опитът на всеки от тях, популяризиран и внедрен в много колективи, е неоценим. Нима словото на агитатора няма да намери благодатна почва, ако бъде посветено на всеотдайните грижи на знатната тъкачка, героя на социалистическия труд Йорданка Марева

Digitized by Google

от Ямбол, към младите работници, на нейната инициатива за разширяване фронта на обслужване на машините в условията на бригадната организация на труда, или на специалистите от АПК „Ангел Вълев" — Елхово, които работят по призива „Всеки специалист да реализира от внедряването на технически постижения икономически ефект, равен на годишното му трудово възнаграждение".

Новият икономически подход изисква да се възпитава и гради у всеки в колектива чувството и съзнанието на истински стопанин на социалистическата собственост. Активна позиция към този проблем човек проявява, когато у него се възпитава непримиримост към всяка макар и дребна на вид антиобществена проява, към безпринципност, безнравственост, равнодушие. Безкомпромисната борба с тези недостатъци е неотменна задача на партийните организации и на агитационните колективи. С много повече взискателност и критичност да пристъпват и към преодоляването на несъответствието между растящото материално благосъстояние и ограничените духовни потребности и нравствени ценности на част от трудещите се и младежта, което води до потребителска психика и съзнание. А как постъпват често? Когато разясняват социалната политика, някои агитатори отделят повече внимание на въпросите за удовлетворяване потребностите на хората и по-малко за развитието и реализацията на техните способности, на необходимостта от участие в труда за създаване на обществено богатство и за формиране на разумни потребности. Недостатъчно конкретно разясняват и убеждават, че колкото по-големи възможности създава социалистическото общество за многостранно развитие на личността, толкова повече нараства нейната отговорност, нейната активна ангажираност към това общество. Отделни първични партийни организации и агитационни колективи агитират за борба с отрицателните явления общо, вместо да воюват конкретно срещу определени прояви в дадения колектив. Резултат от такова „просветителство" са случаи, при които партийният комитет сочи за пример във възпитателна работа партийната организация, а в този колектив се разкриват злоупотреби, кражби, недисциплинираност. За какво съзнателно и добросъвестно отношение към своя труд може да става дума, когато човек краде макар и пирон, макар и бурмичка или гайка. Това разлага душата, подронва чувството на доверие и уважение на човека към колектива. А каква активна жизнена позиция заема онзи „честният", който вижда, че близкият му затъва, а той си дава вид, че нищо не забелязва. Дълг на агитатора е да мобилизира общественото мнение против всеки и най-незначителен случай на разхищение, да разобличава разхитителите и едновременно да се бори за действен контрол.

Активна жизнена позиция се утвърждава, когато агитаторите целенасочено и резултатно съдействуват правилно да се осмисли социалистическото социално равенство и справедливост, основаващи се на количеството и качеството на труда. Реални предпоставки за това създава новият икономически подход. Когато младият човек дойде в бригадата, тя така да го поеме, че да стане достоен за най-високото звание в страната — работник. Да обича труда, да се увлича от него, да се гордее с делото на своите ръце. Да стане негова вътрешна същност разбирането, че с труд и само с труд се умножават благата, които правят живота му по-щастлив и радостен. Да воюват неотстъпно, за да се преодолеят вредните представи у някои хора, че обществото е „длъжно" да ги облагодетелствува, независимо от техния принос за общото благо, както и уравниловъчните тенденции у някои стопански ръководители. Още по-активно да се разгръща социалистическото съревнование за изпълнение и преизпълнение на петилетната програма.

В плановете на агитационния колектив за изграждане на активна

Digitized by Google

жизнена позиция намира място и възпитаването на култура на поведение. Справедлива е старата истина: нищо не е толкова евтино и не се цени така скъпо, както вежливостта. Добрата дума може да ободри, да събуди надежда, да вдъхнови. И обратно, нетактичността, грубостта нерядко могат да объркат честния човек. В работата си с хората някои ръководители допускат грубо отношение, не зачитат мнението на подчинените, подминават с лека ръка умни предложения, без да се замислят за възпитателния резонанс в колектива, а до голяма степен именно чрез тяхната дейност идейновъзпитателната работа се утвърждава като форма на постоянна духовна връзка между партията и широките народни маси.

Партийната организация, нейният агитационен колектив трябва да познават хората, които нарушават нормите на поведение и морал, да имат конкретна представа за личността на всекиго, за да изберат съответствуващ метод на влияние. Най-подходящ е индивидуалната работа — това е и личната беседа на агитатора, и другарското предпазване от неблаговидна постъпка, и остър, но справедлив разговор в колектива. Не бива да се забравя, че индивидуалната работа изисква от агитатора голям такт, задушевност, отчитане психологичните особености на личността, заинтересованост от съдбата на човека. Най-важното е крайният резултат — да се приобщи човекът към общественополезно дело, да се развият у него определени интереси.

Постоянни теми за агитатора са били, са и ще бъдат темите за труда, гражданската съвест, човешкото достойнство. Но това не са просто теми на беседи, а и дело, и жизнена позиция на самия агитатор. Всички свои слова, призиви към активна жизнена позиция, към нравствено усъвършенствуване той ще види жизнени, когато ги подкрепи с личен трудов пример, с високи морални качества, с непримиримост към всякакъв вид нарушения.

В съвременните условия настоятелна потребност е да се изучава и задоволява постояннорастящият интерес у хората към проблемите на международните отношения, на външната политика на нашата страна и на положението в международното комунистическо и работническо движение; към въпросите на всестранното сближаване и сътрудничество с КПСС и СССР, на дружбата и сътрудничеството на Народна република България с другите страни от социалистическата общност. Да се разобличава нарасналата агресивност на империализма и преди всичко американския, на антикомунизма, антисъветизма, маоизма и ревизионизма и техните действия, насочени срещу разведряването. И заедно с това да полагат повече усилия, за да укрепва здраво в съзнанието на хората историческият смисъл на огромните завоевания на реалния социализъм. Свободата от експлоатация, миролюбието, демократизмът на социалистическото общество, увереността на нашия народ в утрешния ден, грижата за младото поколение, гарантираното осигуряване на старостта — всичко това са блага, за които трудещите се са мечтали, за които са се борили. И този факт, че сега тези блага са станали за българина нещо като жизнена норма, има действително огромно значение. Целенасочено, настойчиво, с нагледни факти, в съпоставка с реалностите в света на капитала агитаторите могат да показват какво дава на хората социалистическият строй. При това да не се пренебрегва и формата. В нашата агитация често се прилага не най-добрият способ — разказ за постиженията посредством сухи статистически данни. Разбира се, и статистиката е важна и нужна, но за агитаторите тя съвсем не е достатъчна. Тяхна задача е да превеждат тези данни на езика на емоционалните, убедителни, живи образи, да показват характерните черти на нашата действителност, преди всичко чрез живия живот, чрез конкретните хора.

Digitized by Google

Както се вижда, на агитаторите е поверена отговорната и нелека всекидневна индивидуална работа с хората в духа на най-добрите традиции на нашата партия. „Трудно можем да си представим да се обсъжда в бригадата каквото и да било събитие от живота на страната, на нашия колектив, каквато и да е производствена ситуация без Милка Савова." Така се отзовават за една от агитаторките в завод „Христо Ников" в Самоков. Тя беседва всеки ден с работниците, обсъжда с тях производствени, лични и други въпроси, помага, съветва. В бригадата обикновено идва след „петминутка", където сутрин се срещат с ръководителя на агитационния колектив, за да уточнят задачите за предстоящия ден. Тя умее да разясни на всекиго същността на борбата за предсрочно изпълнение на плана на завода, на цеха, на бригадата, на личните обещания. С пример показва какво може да се постигне при съществуващото оборудване, как по-добре да се използват резервите. Убеждава, че добрите резултати на завода, на цеха, на бригадата, а оттам и на всеки поотделно ще се достигнат само ако в похода за икономия, за привеждане в действие резервите участвува всеки във всички етапи на производството. С усилията на такива агитатори, с техния личен пример и висока партийна отговорност се гради активната жизнена позиция у хората. Затова партийното бюро се стреми сред тях да не попаднат неподготвени, такива, които не умеят да подбуждат хората към дела. Затова общинският партиен комитет води на отчет поставените въпроси и направените предложения в съответствие с опита в общината по създаването на система за обратна информация, обобщава поставените въпроси и дава своевременен отговор. Периодично обучава агитаторите, обменя положителен опит за формите и методите на агитацията в партийните организации. Например по въпросите за режима на икономии на семинарно занятие ги запознават с проблема „Личната сметка за икономия — огледало за работата на бригадата", „Цената на работната минута". Докладват членове на групата докладчици на общинския комитет, на заводски комитети — началници на отдели, главни механици, главни инженери. Запознават ги и с новите положения на икономическия механизъм.

Обучението е, което дава на агитатора ориентир, разширява неговия кръгозор. Но той е постоянно сред колектива, той е незаменим информатор, неговото присъствие се чувствува всеки момент в колектива. На него му е нужен материал за хода на съревнованието, сравнителни данни по цехове, по бригади, имената на ония, които имат най-високи показатели, и на онези, които изостават, допускат брак, преразход на суровини. Всичко това той ще получи на инструктажа от ръководителя, за да води предметен, убедителен разговор с хората. Защото няма нищо по-безплодно от агитация без адрес, откъсната от интересите на слушателите, от потребностите на колектива. Ако агитаторът се отклонява от щекотливите въпроси, той внушава на хората недоверие, ако повтаря общоизвестното — ще отучи хората да го слушат. Тук формализмът е нетърпим, нужен е творчески подход. Да си спомним Георги Димитров — той беседвал с хората тихо, доверително, а го чували добре, чували го, защото слушали. А го слушали, защото в неговите беседи винаги имало идеи и мисли, близки на събеседника, в защита на тези идеи той намирал неотразими доводи, бил логичен, правел дълбоко научни изводи, поставял конкретни задачи.

Следва ли този подход, агитаторът неминуемо ще предизвиква интерес, размисъл, а оттук и активно отношение към политическите, трудовите, нравствените проблеми на нашата действителност.

Да се издигат ролята и престижът на агитатора като политически деец и борец за делото на партията. На неговия труд да се дава високо обществено признание. Това е дълг на всяка партийна организация.

Digitized by Google

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА В ОБЩИНАТА

СТРЕМЕЖ КЪМ ИДЕОЛОГИЧЕСКО И ОРГАНИЗАЦИОННО ТВОРЧЕСТВО

На тази тема разговарят **Атанас Илиев** — секретар на окръжния комитет на БКП в гр. Толбухин, и **Димитър Кралев**, редактор в списание „Партиен живот", нея коментират и останалите автори в настоящата комплексна разработка.

Димитър Кралев: — В кратко време общинските партийни комитети се утвърдиха като действени органи за политическо ръководство на общината. Укрепването им не беше лесен процес, съществуват още трудности, особено в новосъздадените селищни системи, на които се наложи да започнат, така да се каже, на голата поляна. Как потърси и как намери своето място отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на партията в това съзиждане на общинската партийна организация, на общинския партиен комитет като най-важни ръководни звена в политическата система на общината?

Атанас Илиев: — Общинските партийни комитети в Толбухински окръг се утвърждават като пълноценни органи за политическо ръководство на територията на общината. **Със създаването им партията намери най-правилното решение за осъществяване на партийното ръководство над цялостния обществено-политически, стопански и културен живот в селищните системи.**

Възникнаха и ред нови проблеми, свързани с по-бързото укрепване на тяхната самостоятелност и дееспособност. Отделът през изминалите три години оказваше помощ на общинските комитети за формирането и организирането работата на идеологическите активи в общините. Това бе време на експериментиране, търсене и прилагане на нови форми към условията на работа в общината.

Д. Кралев: — Много често говорим за нови форми на работа, но в преобладаващата си част това са познатите ни форми, само че приспособени към новите, променящи се условия. И това не е беда, а особен вид идеологическо и организационно творчество. Единният политически ден например се практикува отдавна, но при новите условия тази форма за масово-политическа работа показа по-голяма ефективност.

Ат. Илиев: — Бюрото на окръжния комитет, отдел „Пропаганда и агитация" като негов помощен орган подпомагат общинските комитети с изпитани, проверени форми на работа. Ще изброя само най-практикуваните: **помощ за организиране и провеждане на единния политически ден в общината; тематични и комплексни проверки в общината; проверки за ръководството, за теоретичното и методическо равнище на политическата просвета; експериментиране на опит по отделни проблеми на идеологическата работа; чрез окръжните просвет-**

Digitized by Google

ни и културни учреждения и творческите групи — оказване помощ на общините за организиране на културно-масовата и масово-политическата работа; присъствие на заседания на бюрата на общинските комитети, когато се обсъждат идеологически въпроси; **помощ при подготовка и провеждане на пленуми, участие в инструктажи на общинския партиен актив и др.**

Стремим се нашата помощ да бъде конкретна, помощ на място. Сътрудници на отдела участвуват в разработката на идеологическия раздел от плановете и отчетите на общинските комитети.

Д. Кралев: — Справяте ли се със силите на отдела или търсите помощ и от другите отдели на окръжния комитет, на окръжните ръководства на обществените организации?

Ат. Илиев: — Някои задачи решаваме главно с щатния състав на отдел „Пропаганда и агитация". В преобладаващите случаи координираме усилията си с останалите отдели на комитета. Координацията в планирането, в организацията и контролните мероприятия се е утвърдила като стил на бюрото и на неговите помощни органи. Много добре работим с отдел „Организационен".

Д. Кралев: — В съвместната работа съветският опит разкрива поголямо богатство, което бих нарекъл **своеобразно идеологизиране работата на отрасловите отдели.** По принцип идейновъзпитателната работа подпомага изпълнението на социално-икономическата програма, като подготвя индивидуалното и колективното съзнание. Съветските другари са решили и другото равенство — отрасловите отдели в своята работа подпомагат идейновъзпитателното въздействие. **Много често партийните органи и организации изслушват от стопанските ръководители информации, анализи, отчети не само за отрасъла, който ръководят, но и за състоянието на социално-психическия плимат в трудовите колектив, за творческата атмосфера, за индивидуални и колективни инициативи, почини и др;** отделите на комитета предприемат общи мероприятия за идейновъзпитателната работа; търсят политическите измерения на всяка стопанска задача. Изобщо стремят се към единство на стопанската, организационната и идеологическата работа.

Ат. Илиев: — Нашите усилия в това отношение са по-скромни. Координацията, взаимопомощта между отделите се проявява най-вече при крупни мероприятия, каквото за нас сега е изучаването на новия икономически подход и приложението на неговия механизъм. Освен апарата на комитета ангажирахме още окръжната група докладчици, в която са включени отговорни стопански, административни, партийни кадри, помагат ни лекторите от дружество „Г. Кирков", идеологическите отдели на обществените организации, окръжният съвет за култура, дирекция „Народна просвета" и др.

Д. Кралев: — Проблемите на общините в идейновъзпитателната работа стигат ли до бюрото на окръжния комитет; ангажирате ли бюрото с анализи, оценки, с проекти за решения, за да се засили контролът и се увеличи помощта за общините?

Ат. Илиев: — Бюрото на окръжния комитет отделя внимание и на идеологическите въпроси в общините, на нашата работа с тях. На свои заседания бюрото само през последните две години изслуша информации за преустройството на идеологическата работа в първичните партийни организации, за състоянието на лекционната пропаганда в окръга, обсъди състоянието на устната политическа агитация, разгледа отделни проблеми на марксистко-ленинското образование, организира пленум на окръжния комитет за ефективността на партийната пропаганда. Много често в разяснителната работа в общините, в трудовите колективи ангажираме членовете на бюрото, други партийни, административни, стопански дейци.

Digitized by Google

Д. Кралев: — В идейновъзпитателната функция на партийните комитети на окръжно и общинско равнище **настъпиха някои съществени изменения спрямо съдържанието, организацията, методиката, контролните мероприятия, правата, задълженията, отговорностите.** Според мен в **общинския комитет се засили организаторската работа,** той е пряк, непосредствен организатор на масово-политическата работа с населението от общината, така го виждат и определят Тезисите на Дванадесетия партиен конгрес. Пряката организаторска функция на окръжния комитет намаля, в замяна на това се засилиха неговите възможности за методическа помощ, за по-ефикасен контрол, за изучаване и популяризиране на челния опит в партийната работа. Или при вас практиката навежда на други изводи?

Ат. Илиев: — Със създаването и утвърждаването на новата общинска структура настъпиха и настъпват изменения във функциите на звената от окръжно равнище. Преди нашето въздействие бе насочено в община с 4—5 първични партийни организации. Ограничените възможности на предишните партийни комитети налагаха от наша страна по-тясна връзка с първичните партийни организации. Сега нашата помощ е опосредствена чрез общинския партиен комитет. Ние подпомагаме комитетите, техните бюра, техните идеологически звена в планирането, в подготовка на заседания, на програми за отделни кампании, в подготовка на пленуми, обучаваме идеологическите кадри или им помагаме със собствени сили да обучават своите кадри. Твърде важна е помощта, която оказахме и оказваме на общините за формиране на високи критерии в идеологическата работа, особено за издигане на качеството ѝ в трудовия колектив.

Д. Кралев: — Не съществува ли опасност да се стесни обсегът на въздействие от страна на окръжния комитет, като това въздействие достига до общинските звена и не прескача оттатък — в първичната партийна организация? Отнася се за пряката, непосредствена помощ, за контактите при проверките, командировките. **Едва ли е необходимо да се убеждаваме, че и общинският, и окръжният партиен комитет вървят с темпа, с крачката на първичната партийна организация. В начина на работата, в боеспособността, в инициативите на първичната партийна организация се оглеждат стилът на работа и ръководство на по-горните партийни органи, както в живата клетка може да се види здравината на целия организъм.**

Ат. Илиев: — Нашата помощ, разбирана като непрекъснато ръководство на идеологическата работа, не се ограничава само до общинския партиен комитет, а в една или друга форма достига до първичната партийна организация. При обучението на своите пропагандисти, лектори, докладчици, агитатори общинският комитет получава помощ от дома за политическа просвета било в подготовка на материали, било чрез пряко участие в обучението. Един пример. **Непосредствено след като приключиха годишните отчетно-изборни събрания, домът за политическа просвета подготви план за обучение на новоизбраните заместник-секретари на партийните бюра.** Самото обучение се организира и по наша преценка премина на високо ниво в края на февруари и началото на март.

Д. Кралев: — Прегледът на първичните партийни организации, в който вече навлизаме, поставя нови отговорности пред идеологическата работа, пред идеологическия актив. Потърсиха ли отделите „Пропаганда и агитация“ своето място, поеха ли своя дял от задачи?

Ат. Илиев: — Прегледът на първичните партийни организации разглеждаме и като преглед на идеологическата работа. **Отдел „Пропаганда и агитация“ разработи специален план. В него са очертани задълженията на всеки сътрудник по съдържание, място и време.** Домът

Digitized by Google

за политическа просвета разработва материали по 8 проблема, които ще бъдат изпратени до всички първични партийни организации в помощ на прегледа. Също така разработихме примерни насоки за съставяне на идеологическа характеристика на трудовия колектив. През настоящата година започваме преглед на политическата агитация с цел да подпомогнем прегледа на първичната партийна организация.

Д. Кралев: — Някои от досегашните задачи на окръга частично или изцяло се прехвърлят в общината — обучението на общинския партиен актив например. Общинският комитет планира, организира, контролира учебните форми на марксистко-ленинското образование, проявите на масово-политическата работа, грижи се за своите идеологически кадри, за тяхното обучение, разпределение. Планирането на идеологическите проблеми в бюрото, в пленарните заседания е изключително важен въпрос. Справя ли се общинският комитет или разчита на вашата помощ?

Ат. Илиев: — Безспорно общините се обособиха като самостоятелни органи за политическо ръководство и е логично част от досегашните задължения на отдел „Пропаганда и агитация" да се прехвърлят при тях. **За кратко време общинските комитети натрупаха опит, пряко, конкретно и с по-голяма загриженост се занимават с идеологическите въпроси.** Да вземем обучението на общинския партиен актив. Общините си създадоха традиция: обучението се извършва съобразно конкретните условия веднъж или два пъти годишно с откъсване от производството за два-три дни. Веднъж в месеца общинските комитети събират пропагандистите, за да ги информират по важни въпроси от политиката на партията, да актуализират тематиката на бъдещите занятия.

Общинските комитети постигнаха значителни резултати в изграждането и обучението на агитколективите. В преобладаващите случаи обучението се извършва в централното селище на общината, канят се подготвени лектори. Също така инструктажите се изпълват с ново съдържание, насочено към практическата реализация на важни партийни и държавни решения и задачи от местен характер. Този процес се развива съобразно изискванията на Дванадесетия партиен конгрес — общинските комитети да се превърнат в непосредствени организатори на идеологическата работа с хората.

Д. Кралев: — Интересува ме мястото на отдел „Пропаганда и агитация" в лабораторната работа на общината. В изграждането на агитколективите например или в инструктажите?

Ат. Илиев: — Налага се малко разграничение: ако инструктажът е по идеологически въпроси, обезателно присъствува представител на отдела. Когато възникне необходимост, както бе с разясняването на Указа за повишаване пенсиите на земеделските стопани, цялата организаторска работа на окръжно и общинско равнище се осъществи пряко или с помощта на нашия отдел. В този случай постъпихме така: 12 специалисти от дирекция „Пенсионно осигуряване" изучиха особеностите и се подготвиха за практическо приложение на Указа, за разясняване на място. С тяхна помощ домът за политическа просвета подготви и размножи материали за ползване от докладчиците; изпратихме във всяка община подготвени хора.

Понастоящем подобен подход прилагаме в изучаването на новия икономически механизъм.

Д. Кралев: — Вашата помощ ще бъде донякъде едностранчива, ако тя не се насочи, не си постави задачата да подпомогне общинския партиен комитет и преди всичко неговия отдел „Пропаганда и агитация" в подобряване стила на работа и ръководство. **Опитвали ли сте**

Digitized by Google

се да изясните физиономията на отдела в общината, как се покриват при него задачи и изпълнение, нарастващите изисквания с ненарастващите щатни възможности? Съществуват общински комитети с различни категории и естествено с различни щатни възможности, а задачите и на малките, и на големите общини са едни и същи, разликата е в обема, в обхвата. Как са формирани отделите в по-малките общини?

Ат. Илиев: — На територията на окръга са изградени 7 общински и един районен комитет на партията. От тях единствено общинският комитет в Толбухин е първа категория. В останалите щатни идеологически работници са само завеждащите партийните кабинети. Разчитаме на този човек и като инструктор, и като завеждащ кабинета, и като завеждащ отдела, той подготвя всички материали по идеологическите въпроси за бюрото, за пленума. Сегашната община Генерал Тошево покрива територията на бившата околия, но идеологическият сектор не притежава предишното щатно покритие, тогавашният отдел е имал 5 щатни сътрудници.

Д. Кралев: — Все пак отделите „Пропаганда и агитация" в тези общини са формирани, стремят се според възможностите си да отговорят на нарастващите изисквания.

Ат. Илиев: — Помощните органи на общинския партиен комитет са изградени изключително на обществени начала. Как изглежда отдел „Пропаганда и агитация" в община Тервел. Оглавява го Катя Славова, отговаряща за работата на партийния кабинет. За сътрудници в отдела са привлечени 7 активисти — учители, бивши партийни работници, редакторът на общинския вестник, други другари, имащи опит в идеологическата работа. Всички изпълняват задълженията си на обществени начала.

Почти по същия начин са изградени и партийните кабинети. Секциите „Пропаганда", „Масово-политическа работа", „Технически средства" работят също на обществени начала.

Д. Кралев: — Възможно ли е сегашният състав на отдел „Пропаганда и агитация" на общината да реши изискванията за качество на идеологическата работа? Качеството на устното и на печатното слово, на нагледната агитация е потребно повече в селището, в квартала, в цеха, в бригадния стан — в общината изобщо, където се ражда хлябът. По-нататък — стигат ли силите на отдела да се пребори с шаблона и формализма, с дребнотемието в идеологическата работа. Или сивотата си съществува като болест, с която сме свикнали.

Ат. Илиев: — Въпреки недостатъчното щатно покритие в общините през последните години настъпиха положителни тенденции, свързани с повишаване на качеството и ефективността на идеологическите мероприятия. По-добре се организира марксистко-ленинското образование, обогатиха се формите и съдържанието на масово-политическата работа, повиши се подготовката на идеологическите кадри. Независимо от напредъка ние си даваме сметка и за трудностите. Нещатните сътрудници изпълняват своите поръчения в отдела наред със служебните си задължения. Конкретната помощ и контролът изискват по-чести посещения, по-дълъг престой в първичните партийни организации, което често пъти не е по силите. Община Тервел например има 26 селища и 75 първични партийни организации, в окръга тя е от средните по размер. Община Генерал Тошево обхваща 41 селища и 128 първични партийни организации, районният комитет на партията в Толбухин е още по-голям. Отдалечеността на селищата, на производствените единици създават проблеми на общинските партийни комитети.

Digitized by Google

Д. Кралев: — Престоянето в първичната партийна организация, в селището, в трудовия колектив не е ли и проблем на окръжния комитет, на неговите сътрудници, в случая — на идеологическите работници? Непосредственото съприкосновение с фактите, събитията, потопяването в тези събития има важно значение за управленческата дейност, особено за правилността на партийните решения; на второ място по-честото присъствие (не ми се ще да употребя втръсналия се жаргон „по места") в селищата, в производствените звена ни дава възможност да получим обратна информация, да се запознаем със социалния резонанс на нашите решения и действия.

Ат. Илиев: — Нашата помощ за общините обикновено се изразява в командироване на партийни работници и други специалисти. При възможност те ползват служебни превозни средства. При срочни, важни задачи изпращаме в общините наши представители или работни групи за контрол и помощ. Трябва да подчертая, че все **още не сме преодолели тенденцията за еднодневна командировка, тоест командировка от светло до светло.** Намаля стремежът да замръкваме и осъмваме в общините, въпреки че навсякъде са създадени добри условия за нощуване, а престоянето няколко дни се случва рядко. Известно е, че политическите и културните масови мероприятия се осъществяват след работно време, в празнични дни. Еднодневните командировки не дават възможност за комплексно изучаване на проблемите, задълбочено запознаване с отзвука от нашите решения и действия, за откриване и по-старателно изучаване на положителния опит.

Д. Кралев: — Ще ми се да разграничим обективните причини от субективните. Еднодневните, аз добавям, и разредените командировки до селищата на общината, до първичните партийни организации, до отдалечени минни, геоложки и други обекти можем да обясним още с личния стил на работа на сътрудниците, с извинението, че „така правят сега всички", че служебният транспорт дава възможност, за разлика от миналото, да се посетят повече селища в един ден. Но също така можем **да потърсим причината и в прекомерната ангажираност на сътрудниците с книжнина в окръжния комитет, с мероприятия от окръжен мащаб, с онази организационна суетня, която се развихря по повод и на най-дребното събитие.** Висококвалифицираният труд на сътрудниците много често се отвява с плявата на дребни задължения.

Ат. Илиев: — За краткотрайните командировки (в преобладаващите случаи те са и непълноценни) вина имаме и ние, ръководителите. **Често пъти възлагаме на сътрудниците в едно и също време много задачи, разнообразни по съдържание, сложни за изпълнение. Това от своя страна не им дава възможност да отделят повече време за дълготрайни командировки.** Виждаме този омагьосан кръг, съзнаваме, че трябва да излезем от него, стремим се да излезем, но прелом не е настъпил. Дълг и непосредствена наша задача е да откроим фигурата на политическия сътрудник в цялостната ръководна дейност на комитета, да се утвърждава все повече като жива връзка с общинския комитет, с общината изобщо. Още — да оформя свой личен почерк, свой стил на работа; неговата дейност да се извисява до високите политически отговорности, които са му възложени.

Д. Кралев: — Тъй като стана дума за стила, можем ли да говорим за оформен стил на работа в общинските комитети? Или те повтарят в своите условия видяното, наученото от окръжния комитет? Стереотипът от едното място не се ли пренася автоматически на другото?

Ат. Илиев: — Що се отнася до специфичното в стила на работа, мисля, че всеки окръжен комитет го притежава. И нашият окръжен комитет, неговото бюро притежават стил на работа, който съдържа общите принципи, но си има и своите отлики. Мога да потвърдя съ-

Digitized by Google

щото и за общинските комитети, всеки от тях си има нещо специфично в работата. **Отдел „Пропаганда и агитация“ се стреми високите критерии на бюрото на окръжния комитет към идеологическите въпроси да се претворят в работата на общинските комитети.** Воюваме за по-малко регламентирани проблеми в дневния ред на общинските комитети и първичните партийни организации. Самата практика коригира някои наши действия, подсказва ни по-ефективни решения. Така например миналата година нашият отдел разработи шестмесечен тематичен план за единния политически ден, подготвихме материали по отделните теми и ги пратихме на общините. Уж за улеснение, да подпомогнем. Оказа се, че сме сгрешили, в смисъл регламентирали сме темите на единния политически ден. Нали всяка община си има свои проблеми, специфични за нея. Наложи се да се коригираме. Сега правим така — половината от темите препоръчваме ние, останалата половина — актуалните въпроси се избират от общините.

Д. Кралев: — Единният политически ден се оказа полезна форма за масово-политическа работа в трудовите колективи, с населението, предоставя възможности за методическа помощ и пряко участие от страна на окръжния комитет и неговия идеологически отдел.

Ат. Илиев: — Наистина единните политически дни се очакват с интерес от трудещите се. Може би главно за това, че дават възможност да се информират хората по широк кръг от въпроси, да се отговори на въпроси, които ги вълнуват. После — чрез единния политически ден ние получаваме информация за общественото мнение и настроение. Нашият отдел разработи система за отговори на повдигнатите въпроси, тя се прие и се спазва от всички отдели. Положителният опит от единния политически ден ние обобщаваме и разпространяваме.

Д. Кралев: — Безспорно откриването, изучаването и разпространението на положителния опит в идеологическата работа е важно задължение за отдел „Пропаганда и агитация“. Със създаването на общините тази отговорност нарасна. Можем ли да говорим за постижения или работата е още на стартовата линия?

Ат. Илиев: — На положителния опит в общинските партийни организации ние гледаме като на важен фактор за повишаване ефективността на партийната работа изобщо, на идеологическата работа — в частност. Научно-практическата конференция при нас се утвърждава като интересна форма за обмяна на положителен опит в пропагандата и масово-политическата работа. В настоящия момент подготвяме две конференции на теми: „Идеологическата работа в условията на научно-техническия прогрес“ и „Интелектуализацията на общественото производство в Толбухински окръг“. Двете конференции ще се организират на два етапа — общински и окръжен. През 1983 г. съвместно с побратимената Кировградска област от Съветския съюз ще организираме конференция на тема „Самостоятелното изучаване на марксизма-ленинизма и формирането на действен научен мироглед“.

Д. Кралев: — Партийните органи и организации **все по-често експериментират свой опит с оглед на специфичните условия на работа и на настъпващите демографски, образователни, трудово-производствени изменения.** И бързам да разграничa истинското желание да се създаде нещо ново от намерението да се демонстрира новаторство, научност в партийната работа. Експериментират се неща, които не се извеждат докрай, нито после някой ги ползва.

Ат. Илиев: — Ние експериментираме. И тук ни води идеята новооткритото да бъде практически полезно. Преди последния национален преглед на нагледната агитация заложихме опит в общинските партийни организации в Тервел и Толбухин. В Тервел — за цялост-

Digitized by Google

но изграждане политическата нагледна агитация в едно селище, в животновъден комплекс и в комплексна бригада за промишлено производство. В Толбухин — как да се подреди вътрешнозаводска нагледна агитация. Сектор „Агитация“ ангажира в помощ на общините групата на художниците, групата млади архитекти, други звена от системата на окръжния съвет за култура.

През юни миналата година организирахме окръжно съвещание по проблемите на нагледната агитация. С автобуси обходихме обектите, авторите на проектите разказаха за своя замисъл. Накрая се състоя разбор, коментарите бяха илюстрирани с филми за неподходяща или лошо изпълнена нагледна агитация.

Работата продължи. Дадохме нови поръчения на художници и архитекти да поемат шефство над общините. С част от проектите и разработките през септември миналата година организирахме изложба на макети и проекти за най-подходяща нагледна политическа агитация. Всички проекти бяха откупени от общините и сега работят за изпълнението им.

Д. Кралев: — В този случай експериментът е започнал по инициатива на окръга. Вълнуват ли се общинските комитети от експериментиране на свой опит, от откривателство на своя територия, от инициативи, осъществени със собствени сили? Всъщност проблемът за регламентирането на дейността на общината е свързан с инициативата на общинските звена, едното и другото се намират във взаимовръзка. Увеличава ли се регламентирането, намалява инициативата.

Ат. Илиев: — Ние считаме като важна страна от нашия стил на работа и ръководство да подпомогнем общинските комитети в експериментирането на свой опит, в разгръщането на свои инициативи. Понастоящем почти всички общински комитети извеждат опит по различни проблеми на идеологическата работа. В Каварна и в туристическия комплекс „Албена“ експериментират свой опит по наставническото движение, в Тервел и Толбухин — по изпълнение на личния творчески план на пропагандиста, в Генерал Тошево — за повишаване ролята на политическата агитация за изпълнение задачите на осмата петилетка.

Д. Кралев: — Важен фактор за изпълнение на идейновъзпитателната функция на общинските партийни комитети е кадровият потенциал. Наистина повиши се образователното ниво, подобри се специалната подготовка на идеологическите кадри, но да бъдем откровени — в много общини този въпрос е решен незадоволително, редица от кадрите не са подготвени за високите отговорности на днешния ден. Да не говорим за утрешния.

Ат. Илиев: — Бюрото на окръжния комитет **положи много усилия във всяка община да се издигат местни ръководни кадри, с високо политическо съзнание и специална подготовка.** Това се отнася и за идеологическите работници. Нашите секретари по идеологическите въпроси, завеждащите партийни кабинети са с високо образование, по-голямата част от тях са преминали двегодишния курс при Академията за обществени науки и социално управление. От своя страна ние обучаваме една значителна част от идеологическите кадри в наши учебни форми. **С добра теоретическа и методическа подготовка са нашите пропагандисти, докладчици, агитатори; решихме въпроса за редовните учителски кадри, с подходяща професионална подготовка са работещите в средствата за масова информация.**

В общинските партийни комитети се утвърждава практиката за подготовка в перспектива на свои партийни кадри.

Д. Кралев: — Като че ли не съществуват нерешени въпроси?

Digitized by Google

Ат. Илиев: — Разбира се, и нашият окръг си има свои проблеми. **Редица идеологически кадри живеят в окръжния град, в други селища, пътуват често, малко пренощуват в общините и още по-малко в селищата на общината.** Основните идеологически кадри набираме между учителите. От тях също пътуват вечер и първичните партийни организации често пъти се лишават от най-добрите пропагандисти, агитатори, лектори.

Д. Кралев: — Отдавна съм се убедил в едно: който вижда слабостите днес, той вижда задачите си утре, той е по-голям оптимист от другия, дето вижда всичко в розово.

Ат. Илиев: — Като виждаме своите слабости, нерешените въпроси, нашата амбиция да ги преодолеем се подсилва. Ние сме доволни от работата на нашия идеологически актив, високо оценяваме техния принос в успехите на окръга. Вълнува ни сега как да усъвършенствуваме по-нататък неговата работа, как да увеличим неговия дял за изпълнение на социално-икономическите задачи през осмата петилетка. На идеологическите кадри ние вярваме, на тях разчитаме, за да се превърне идеологическата работа в надеждна, в ефективна форма за духовно общуване на партията с народа.

МАСОВО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА С ХОРАТА

Животът не един път е потвърждавал, че всяка задача, колкото и трудна да е, може да бъде успешно изпълнена, ако се създадат необходимите условия и организация, ако задачата е навреме и добре разяснена, ако са убедени хората, които ще я изпълняват. Едва ли ще се намери случай на провалена задача от това, че е била премного разяснявана, обикновено се е случвало обратното.

Районният комитет на партията в гр. Толбухин се е стремял да усъвършенствува своята дейност, за да отговаря тя на новите изисквания; имал е предвид, че възпитателният процес протича при наличието на нови фактори и явления в социалната среда, че към тях следва да се подхожда по-различно.

Политическата организация на район Толбухин, стопанските, административните, културно-просветните структури съдържат в себе си нови елементи, което от своя страна усложнява партийното ръководство. Освен аграрно-промишлените комплекси „Добруджа“ и „Ст. Георгиев“, на територията на района развиват дейност четири животновъдни комплекса, две районни потребителни кооперации, Заводът за филтри в с. Овчарово и много цехове на предприятията на окръжния град. Всичко това доведе до съществени изменения както в характера на труда, така и в професионалната, квалификационната и възрастовата структура на населението от района. Промени настъпиха и сред селяните-кооператори. Характерът на труда, промишлените технологии в производството доведе и води до съществени изменения както в социално-икономическото им положение, така и в тяхното духовно и нравствено израстване. Успоредно с това в резултат на науката и техниката и все по-засилващото се влияние на печата, радиото, телевизията и другите средства за масова информация човекът в наши дни се намира под непрекъснато въздействие на една богата информация.

Digitized by Google

Оттук идва и голямата отговорност за преодоляване на всякакъв примитивизъм, за по-голяма конкретност, за разнообразни и богати форми на масово-политическа работа, за по-голяма култура, за по-високо качество във всичко, което провеждаме сред хората.

В организацията на масово-политическа работа сред трудещите се районният комитет се опира на общоселските партийни комитети и 132-те партийни организации. Известно е, че партийните организации са там, където се реализира политиката на партията, където са хората с техните болки, радости и проблеми, където най-добре се познава обстановката, при която работи партийната организация.

Кои са по-главните направления в провежданата в района масово-политическа работа?

Решението на Секретариата на Централния комитет на БКП от 17. X. 1980 г. за усъвършенстване на устната политическа агитация отговори на една изключително назряла необходимост в идеологическата работа на нашата партия. На проведеното съвещание с идеологическия актив от района задълбочено беше анализирано състоянието и бяха набелязани мерки за подобряване на политическата работа. Конкретни мероприятия приеха първичните партийни организации и обществените организации. Районният комитет постави като основна задача подобряване структурата и преди всичко активизиране дейността на агитколективите. В районната партийна организация се проведоха събрания на всички партийни организации, в тяхната работа участвуваха членове на бюрото на комитетите и най-отговорните кадри, бяха изградени 132 агитаторски актива. В техния състав бяха включени най-авторитетните и най-подготвените комунисти, сдружени земеделци, комсомолци, стопански ръководители, общественици — хора, които притежават необходимата подготовка и умение да разясняват политиката на партията, да убеждават, да организират, да работят с хората. Агитаторите в районната партийна организация наброяват 1362, от които комунисти — 740, членове на БЗНС — 93, комсомолци — 106, останалите са безпартийни.

Ние не спряхме дотук. Изработихме система за работата с агитколективите. Всеки втори петък от месеца в районния комитет се провежда среща със секретарите на общоселските партийни комитети, отчита се изпълнението на поставените задачи, обменя се положителен опит в партийно-политическата работа, поставят се нови задачи. В следващия понеделник в определен час се провежда ден на партийния секретар. На следващия ден партийните бюра организират инструктаж на агитаторските колективи. По този начин задачите, поставени от нас, стигат до партийните организации и до агитаторите, а чрез тях и до трудовите колективи. От два до пет дни.

Постоянна задача на районния комитет е била пренасянето и разгръщането на политическата работа в трудовия колектив, водени от мисълта, че трудовият колектив е този, който дава живот на партийните решения и задачи. В това отношение силна, ефективна форма се оказа единният политически ден, който провеждаме всеки трети петък от месеца. Организира се изключително под ръководството на първичните партийни организации. В този ден 210 трудови колектива в нашия район обсъждат дейността си за изтеклия период, поставят на преценка приноса на отделния работник, служител от колектива, разясняват се предстоящите задачи, разглежда се актуален политически въпрос. По разпределение сътрудниците на районния комитет, на обществените организации и стопанските ръководители присъствуват на мероприятията в трудовите колективи.

Единният политически ден при нас се утвърждава като най-пригодна, ефективна форма на масово-политическа работа. Чрез тази фор-

Digitized by Google

ма ние постигаме хармонично съчетаване на организаторската и политическата работа; „към активна политическа работа се привличат и стопанските ръководители; изучават се мнението и настроението на хората, с други думи ние получаваме необходимата обратна информация.

В определен ред ние систематизираме повдигнатите въпроси: изпращаме ги на съответните органи и на следващия политически ден и чрез местните вестници „Добруджа“ и „Ленински път“ отговаряме на трудещите се.

В началото някои поставяха въпроса: „Защо е необходимо да се провежда такъв политически ден, нали — казваха те — ние сме длъжни ежедневно да вършим политическа работа? Наистина масово-политическата работа с хората е всекидневна, но опитът показа, че политическият ден не противоречи на това изискване. Той идва да подсили, да внесе един по-добър порядък в политическата работа с хората и особено много съдействува за сплотяване, за издигане ролята на трудовите колективи в изпълнение на социално-икономическата програма на предприятието, на района. Резултатите непрекъснато ни убеждават, че с административен подход се решават само задачите на текущия момент, а с идеологическата работа, съчетана с организаторската, се решават не само текущите задачи, но се и възпитават хората, тяхното съзнание, воля, настроение се подготвят за бъдещите задачи. Сега в единния политически ден нашите кадри, анализирайки работата, правят оценка за приноса на отделния труженик, на колектива, полагат усилия да засилят у него колективното чувство, да формират държавническо отношение.

Двата аграрно-промишлени комплекса и другите организации и предприятия, които работят на територията на района, изпълниха плановете си по основните икономически показатели за миналата година.

В основата на тези успехи стоят огромните усилия на трудовите колективи, правилно ръководени от първичните партийни организации, дял за тях имат както правилните управленчески решения и действия, така и широко разгърналата се политическа работа. Използваме масовите форми на работа, повишихме ролята на бригадните събрания, на инструктажа, оперативките и др. През последните години в районната партийна организация значителна крачка напред е направена в подобряване индивидуалната работа с хората — най-прекият път към сърцето и душата на човека. Колко убедителна е мисълта на другаря Т. Живков, че „нито събранията, нито конференциите, нито агитаблата не могат да заместят по своята сила, по своите резултати личната агитация, живата работа с отделния човек“. Сега работата с отделния човек е по-конкретна и е насочена към по-нататъшното повишаване ролята на субективния фактор в изпълнението на задачите. Партийните организации най-рационално използват индивидуалната работа за създаване на здрава обстановка в трудовите колективи, за преодоляване на отрицателните явления, за разгаряне на социалистическото съревнование.

Подобри се масово-политическата работа по разгарянето и гласността на социалистическото съревнование. Бюрото на районния комитет на партията прие специални мероприятия за неговото организиране, водене и отчитане. С прякото участие на профсъюзните и стопанските ръководства в аграрно-промишлените комплекси и другите организации то се отчита по специално приетите за целта системи и наредби. Основните показатели бяха съобразени с условията на новия икономически механизъм и степента на неговото приложение при нас. За участниците в съревнованието ежегодно в района се изразходват над 120 хил. лв. В дейността си по разгаряне на съревнованието партийните бюра отделят особено място на изучаването и прилагане-

Digitized by Google

то в практиката на челния наш и чуждестранен опит. При нас успешно се внедрява опитът на Естонската ССР в говедовъдството, движението на четирихилядниците. Те членуват в клуба на орденоносците и първенците „Златни ръце". Периодично се провеждат срещи с четирихилядниците, чрез които се популяризира техният опит.

По-цялостно развитие получи наставническото движение. Над 100 наставника предават своя опит, обучават и възпитават повече от 200 млади работника.

Състезанията-конкурси по професии: най-добър орач, най-добър оператор по машинно доене, най-добър стругар и др., се утвърдиха като добра форма на работа с хората. Тези състезания се превръщат в истински празници за хората от отделните професии и дават практическа възможност за обмяна на положителен опит. И съвсем не беше случайно класирането на механизатора Димитър Божилов от АПК „Добруджа" на първо място в страната като най-добър орач и на трето място на европейското състезание на страните — членки на СИВ. А Златко Тодоров — оператор по машинно доене, пак от АПК „Добруджа", през 1980 г. зае първо място на републиканско състезание.

Обогатиха се по съдържание срещите за обмяна на опит между отделните специалисти и работници, договорите за дружба и взаимопомощ между отделните бригади, използването на двата местни вестника, бюлетините, радиопредаванията, нагледната агитация в селата и стопанските дворове.

Важно място в масово-политическата работа отреждаме на моралните стимули — поздравителни концерти по местните радиоуредби, уредените табла и алеи на първенците във всеки трудов колектив, ритуалите за приемане на нови работници и изпращане в пенсия, благодарствени писма до семействата. С голям интерес и удовлетворение от населението на района и трудовите колективи се посрещат организираните вечери-портрети на първенците в труда, провежданите професионални празници, ден на механизатора, ден на животновъда, на строителя, на лозаря, на търговския работник, ритуалите за първия жътвен и сеитбен ден и др.

Успоредно с разнообразната масово-политическа работа, която организираме с трудоспособното население в района, обект на политиковъзпитателна работа са и хората по местоживеене. За работа с хората по местоживеене се опираме на районния комитет на Отечествения фронт и на отечественофронтовските организации по места. Главното в политическата работа сред тази категория от населението ние виждаме в изпълнението на плановете по самозадоволяване, участието в обществения живот, борбата срещу отживелиците и отрицателните явления. Организират се лектории, седенки, тематични разговори.

Погрижихме се и за материалната база на масово-политическата работа по местоживеене. От общо 67 населени места в района в 36 функционират клубове на пенсионера, където се провежда съдържателна идейновъзпитателна работа.

Наред с тези положителни страни в нашата работа има и редица недостатъци. Прегледът по преустройството на идейновъзпитателната работа ни отвори още по-добре очите за слабите страни и нерешените още проблеми.

Повишената социална активност в част от трудовите колективи в много случаи не съответствува на измененията, които би трябвало да настъпят в стила и методите на ръководителите на колективите, тези, които са непосредствено сред хората и от които до най-голяма степен зависи да се създаде творческа атмосфера в колектива. На ниво окръг и район с тези кадри ежегодно се провежда обучение, но животът показва, че за обучението на стопанските ръководители, на ръково-

Digitized by Google

дителите на трудовите колективи е необходима една по-голяма перспективност за по-добра идейна подготовка по проблемите на социалното развитие, управленческата дейност, социалната психология и педагогика. Да се обучават не само като ръководители на производството, а и като ръководители на трудовите колективи, на хората, с които работят. Това може да се постигне най-добре с откъсване от производството за по-продължително време.

Независимо от постигнатото допущаме и известно несъответствие между материалните и моралните стимули. Развитието на техническия прогрес и новия икономически механизъм изисква по-висока социалистическа съзнателност. Сега под ръководството на районния комитет на партията стопанските ръководства и профкомитетите изготвят система за работа с моралните стимули.

Социално-психическият климат в трудовите колективи се подобрява, утвърждава се като важен фактор в производствената дейност. За неговото ускорено подобряване отрицателно въздействие оказват нерешените проблеми, свързани със социално-битовите условия в трудовите колективи. Подготвяме двегодишна програма и в нея сме включили мерки, с които ще бъдат задоволени комунално-битовите потребности от първа необходимост.

В настоящия момент големи изисквания към масово-политическата работа предявява новият икономически механизъм, който трябва да завладее съзнанието на всички кадри, на всеки труженик. За тази цел всеки комунист се обучава, получава необходимите знания и на свой ред всеки комунист е ангажиран в разяснителната работа. С най-голяма натовареност работят агитколективите на първичните партийни организации. Районният комитет изгради навреме агитколективите, но и чрез редица мерки им помогна да укрепнат. В работата с тях е създадена сплотеност, ритмичност, контрол на извършеното. Ние подготвихме агитколективите за новата отговорна задача, каквато безспорно за всички нас е разясняването на новия икономически подход и приложението на неговия механизъм. В редица беседи, лични срещи агитаторите разгледаха различните страни на икономическия механизъм, пътищата за приложението му при конкретните условия на работа. И за бъдещата си работа районният комитет на партията разчита много на агитколективите като оперативни, действени органи за повишаване ефективността от масово-политическата работа, за превръщането ѝ в активен диалог на партията с трудещите се.

Илия ДЕМИРЕВ
първи секретар на районния комитет
на БКП — гр. Толбухин

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ

Бързото и динамично развитие на селищна система Тервел, сложността на процесите, които протичат в сферата на обществено-политическия и културен живот, налагат на общинския партиен комитет непрекъснато да усъвършенствува своя стил и метод на работа и ръководство, да оказва системна помощ на първичните партийни организации за утвърждаването им като ръководни политически ядра в трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние. Тази задача постигаме с много форми и средст-

Digitized by Google

ва, но за нас най-важно си остава изучаването и разпространяването на положителния опит, бил той на другите или свой. На него ние гледаме като на политическо творчество на партийните организации и на техните бюра, поощряваме според силите си новото, което се появи и може да обогати партийната практика.

За нас този проблем не е нов, но сега, в условията на новата партийна структура в общината, настъпват изменения в подхода към него. Тези изменения се основават и обосновават от мястото, ролята и функциите на общинския партиен комитет. Правата и възможностите, задълженията и отговорностите на общинския комитет се увеличиха, той придоби по-голяма самостоятелност в работата си, съществуват предпоставки за инициатива и творчество в решаването на всички проблеми. Порасна отговорността и на партийните органи и организации, на стопанските и административните ръководства по експериментиране и обобщаване на положителния опит, включително по проблемите на идеологическата работа.

Общинският партиен комитет се стреми да постави развитието на този проблем, на тази страна от своята ръководна дейност на планови начала.

В двегодишния план, който комитетът утвърждава за социалноикономическото развитие на общината, се поставят задачи за експериментиране на нов опит, както и задължението за изучаване на най-доброто в партийната практика. В бюрото на комитета обсъждаме опита в работата на партийните бюра и организации, използваме някои масови форми като инструктажа, единния политически ден, учебната година в партията, събранията на организациите, комплексните проверки, каквито организирахме през прегледа на преустройството на идеологическата работа, каквито организираме сега, в процеса на прегледа на първичната партийна организация за изучаване и разпространение на положителния опит.

Отнасяме се с внимание към опита на другите. Така например като изучихме новостите в работата на някои партийни комитети в страната, въведохме съществени изменения в планирането, организацията и контрола на марксистко-ленинското образование. По опита на общинската партийна организация в Поморие въведохме масово дневниците на пропагандистите. По своята същност дневникът е оперативен план за предстоящата беседа на пропагандиста, съдържа задачи в перспектива, проблеми на методиката и на контрола. Дневниците улесниха пропагандисткия труд, помогнаха да се подобри управлението на партийната учебна година, на марксистко-ленинското образование на комунистите, порасна отговорността за редовно и качествено провеждане на сбирките, създадоха се възможности за усъвършенстване на контрола. Сега бюрата на първичните партийни организации разполагат с по-голяма възможност да проследяват резултатите от обучението на комунистите за текущата година и обучението им за петгодишен период, осигуряват системност и приемственост в изучаваните дисциплини.

Общинският партиен комитет подпомогна първичните партийни организации в работата им по организацията на пропагандисткия труд, за обогатяване на общата и специална подготовка на пропагандистите, за подобряване на методиката на обучение. В това отношение ни помогна опитът на съветските комунисти и преди всичко личните творчески планове на пропагандистите. Съветския опит приложихме в работата на десет пропагандисти. От две-три години личните творчески планове се възприеха и от останалите пропагандисти в общината като ефективна форма за организация на учебния процес. В какво сполучихме с приложението на личните творчески планове? На първо място, те дават възможност за конкретен, ди-

Digitized by Google

ференциран подход към всяка тема и към всеки участник; на второ място, чрез тях се създават условия за истинска творческа изява на способностите на учащите се.

Разбира се, това съвсем не означава, че всички творчески планове отговарят на изискванията за конкретност на целите и задачите, за да могат действително да мобилизират и активизират. Ето защо усилията на общинския партиен комитет, на отдел „Пропаганда и агитация" на този етап са насочени към обогатяването и усъвършенстването на личните творчески планове, към преодоляване на механичното и формално отношение при разработването им.

Своеобразна школа за обмяна на положителен опит по планирането, организацията и ръководството на марксистко-ленинското образование на комунистите при нас станаха базовите звена. Тяхното по-нататъшно израстване е обект на постоянно внимание и грижи от страна на общинския комитет на БКП. Макар и малко на брой — 12 от общо 78 за общинската организация, базовите звена се утвърдиха като еталон за участие в движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и високо качество". Популярен е вече опитът на пропагандистите — инж. Коста Радев, Стефка Денчева, Неделчо Павлов, Сеид Бейтулов и др.; чрез него се стремим към непрекъснато издигане на равнището и повишаване ефективността в работата и на останалите звена.

Макар и не така често общинският комитет на партията създава целенасочено опит по отделни проблеми, и когато практиката го утвърди, той се прилага в цялата общинска организация. Експериментирането изисква повече време, грижи и внимание, за да се изведе до сполучлив край. Така идеологическият сектор в комитета, имам предвид отдел „Пропаганда и агитация", и кабинетът по идеологическите въпроси заложиха през учебната 1979—1980 г. в три звена опит за използване на активните форми и методи на работа. Целта бе да се повиши активността на слушателите в учебните звена. С помощта на дома за политическа просвета запознахме пропагандистите с някои проблеми на методиката. Нашите грижи не останаха безплодни. Положителните резултати от експеримента навлизат все по-широко в практиката на звената от висшата и средната степен. Порасна уменето на пропагандистите сами да подготвят тестове, казуси и ситуации. Наблюденията ни убеждават, че слушателите се активизират много повече, разширяват се и се задълбочават знанията, които получават, и у тях се изгражда умение да прилагат придобитите знания.

Другата положителна промяна след експеримента и неговото приложение е, че се подобри планирането и организацията на пропагандисткия труд, постепенно се преодолява формализмът и празнодумството в работата на звената, повишават се ефективността и приносът на марксистко-ленинското обучение за решаване на задачите на трудовия колектив и предприятието.

Прегледът на идейновъзпитателната работа в първичната партийна организация насочи нашето внимание към грижите и вниманието на останалите партийни кадри за по-интензивна работа в първичната организация. Оценките, които приехме първичните партийни организации за степента на преустройство на идейновъзпитателната работа в общината, показаха, че тя все повече се доближава до равнището на изискванията, поставени в партийните документи. Ние констатирахме, че настъпват подобрения в съдържанието, формите и средствата в управлението на идеологическата работа. В практиката на първичната партийна организация в общината се утвърдиха едногодишните планове за идейновъзпитателната работа — успешно се овладява и прилага комплексният подход. Ефективна форма на ра-

Digitized by Google

бота, която ни позволява да обобщаваме и утвърждаваме положителния опит, се оказаха комплексните оценки за състоянието на идейновъзпитателната работа в партийните организации. По този начин беше обобщен опитът на общоселския партиен комитет в с. Коларци по организиране на актуална, мобилизираща и действена нагледна агитация в населените места и производствените единици.

Наред с успехите, постигнати в преустройството на идейновъзпитателната работа, прегледът показа и някои слабости, отнасящи се най-вече до ефективността. Ето защо през тези години под ръководството на общинския комитет усилията на първичната партийна организация бяха насочени към преодоляване на количествения подход при оценка на работата, към преодоляване на шаблона и формализма, към активизиране на идеологическите кадри. Разработени бяха основни насоки за индивидуалната работа, като се отдели специално внимание на работата с работниците от търговията и услугите, строителството и животновъдството.

Общинският партиен комитет отдава голямо значение на масово-политическата работа в общината, в трудовия колектив. Нейното въздействие се отразява в активността на трудещите се. Общината набра успешен старт в осмата петилетка. Планът за стоковата продукция за 1981 година е преизпълнен с 3,5 процента, с което осигурихме ръст от 24,14 процента спрямо 1980 г. Преизпълнени са плановете за печалбата с 30,7 процента и на обществената производителност с 14,7 процента. Дял в тези успехи има и трудът на агитаторските кадри — групите докладчици и агитколективите. Техния опит и умение ние използваме за провеждане и обогатяване на единния политически ден — активна форма за масово-политическа и индивидуална работа с хората. Макар че в организацията и провеждането на единния ден имаме традиции, новото, което ние като общински комитет и бюрата на първичните организации внесохме, се заключава в следното: подобриха се контролът, отчетността и координацията в работата; порасна умението да се долавят и най-вярно да се определят темите според тяхната важност и актуалност, по-голямо внимание да се отделя на обратната информация, която ни помага да долавяме настроението на трудовите колективи, умело да го насочваме за изпълнение на най-важните задачи.

В общинската организация създадохме система за осигуряване и отчитане на повдигнатите въпроси и критични бележки на трудещите се. Препоръчахме я и на партийните организации. Сега тя ни позволява да поддържаме жив диалог с хората, своевременно и точно да отговаряме на интересуващите ги въпроси.

Инициативата и творческият подход на първичната партийна организация за обогатяване и усъвършенствуване на формите и средствата за идеологическо въздействие съобразно със социално-демографските и икономически характеристики на колективите все по-успешно се превръщат в решаващ фактор за изпълнение на плана за социално-икономическо развитие във всички сфери и дейности. Широка по мащаби и богата по съдържание политическа работа се извърши при разясняване на същността и предимствата на новия икономически подход и неговия механизъм, за бригадната организация на труда. Днес мнозинството от партийните организации самостоятелно, без да чакат указания и инструктажи, организират и провеждат конкретна, настъпателна и мобилизираща политико-разяснителна работа, способна да подготви психически всеки трудещ се за изпълнение на социално-икономическите задачи на трудовия колектив.

В условията на новия икономически механизъм особено значение придобиват индивидуалните форми на работа. Една от тях е

Digitized by Google

наставничеството. С изграждането на съвети на наставниците по места и клуба към Профсъюзния дом на културата в Тервел се подобри и работата по тяхното обучение. Партийните бюра използват по-оперативно личните беседи, поръченията, отчетите и самоотчетите, като желанието ни е чрез индивидуалния подход не само да се убедят хората в предстоящата задача, кампания, но и да се повиши личната им отговорност.

След решението на Секретариата на Централния комитет на БКП за усъвършенстване на устната политическа агитация в общината чувствително се подобриха структурата и съставът на агитаторските колективи. Сега в общинската организация работят 76 колектива, в които са включени 535 агитатори. Сред тях освен отговорни ръководни и низови кадри има челници, първенци в труда, наставници.

Общинският комитет и първичните партийни организации се погрижиха за обучението на агитаторските колективи и на останалите идеологически кадри, ангажирани с идейновъзпитателна работа в трудовите колективи. Бюрото на общинския комитет утвърди програма за обучение на заместник-секретарите по идеологическите въпроси, на лекторите и пропагандистите и агитаторските колективи; в по-голямата част от първичните партийни организации се утвърждава практиката за провеждане на срещи с агитаторите за отчет и възлагане на нови задачи. Подобри се и информираността по важни и актуални партийни решения, по международното положение и проблемите на общината.

Общинският комитет разбира, че сложните проблеми на идеологическата работа в общината ще бъдат решени цялостно, ако се създаде подходяща материална база и на първо място клубове на първичните партийни организации, клубове, където ще се развива партийната дейност за методическа работа, за срещи, за общуване. Работим по този голям проблем от няколко години и можем да кажем, че в известна степен създадохме подходяща, модерна и съвременна база. Обзаведохме стаи за партийните секретари, в тях се съхранява и партийната документация. Изградени са 72 клуба и са предоставени на първичните партийни организации.

Непрекъснато се обогатява и обновява базата на партийния кабинет към общинския комитет. През 1979 г. беше създаден методически кабинет с разработки по партийно-организационни и идеологически проблеми. Постоянна задача на кабинета е изучаването, обобщаването и популяризирането на положителния опит. Тук се анализират и обобщават състоянието и дейността на първичните партийни организации по различни въпроси, изготвят се бюлетини, разработват се методически указания и други материали, с които партийният кабинет все повече се утвърждава като методически център за повишаване организационната и идеологическата култура на партийните кадри.

По-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство над цялостния живот в селищната система изисква от нас постоянно да обобщаваме практиката на партийните организации, бързо да откриваме положителното и широко да го разпространяваме и внедряваме.

Димо УЗУНОВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Тервел

Digitized by Google

КОМПЛЕКСНО ИДЕОЛОГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ

През последните години общинският комитет на партията в гр. Толбухин натрупа значителен опит в планирането на идейновъзпитателната работа. Кадрите придобиха знания, опит, умение, организационна култура и много по-успешно прилагат програмно-целевия и комплексен подход, осигуряват по-действени идеологически и организационно-практически мерки за реализиране на партийната политика в духовната област. Нашите идеологически кадри: секретари и заместник-секретари на първични партийни организации, пропагандисти, лектори и докладчици, са в състояние много по-добре, отколкото и да било досега, да направят анализ на положителните и нерешените проблеми във възпитателната работа и като се съобразяват с новите задачи, които XII конгрес постави, да ги превърнат в практически цели и задачи на своите партийни организации и трудови колективи. Стремежът е планирането на идейновъзпитателната работа да се основава върху всестранен научен анализ на състоянието и тенденциите в колективите и задачата, която партията постави: „Да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — такава е основната задача на идеологическата работа на партията през следващия период."[1]

В дейността на общинския комитет се утвърждава дългосрочното планиране за период от 2—3 години и текущо — за 6 месеца. Предимствата на дългосрочното планиране се изразяват във възможността по отделни направления и проблеми да се концентрират усилията с оглед решаването на комплекс от задачи, които изискват подълъг период от време и усилията на повече организации институти, кадри. За пример ще посоча програмата „Добруджа 1300". Нейни главни изпълнители са и партийните комитети и организации, и общинският народен съвет, и организациите на Отечествения фронт, на Българските професионални съюзи, Димитровският комсомол, общинският съвет за култура и общинският съвет на народна просвета.

Тя е за период от 15 години и обхваща проблеми на идейновъзпитателната работа по патриотичното и интернационалното възпитание, включва още изучаване архитектурното богатство на окръга, етнографията, развитието на музейното дело, културно-масовата работа, изграждането на монументално и монументално-декоративно изкуство, чествувания и т. н. Досегашните резултати показват положителните страни на дългосрочното планиране. От друга страна, дългосрочните планове и програми изискват по-често да се актуализират и обогатяват, да отразяват новите моменти, които животът поставя. Задълбочена работа се извърши при подготовката на комплексна програма за изпълнение решенията на XII конгрес; по-нататък в светлината на оценките и изводите, направени от другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание от 1981 година, тя се актуализира и допълни с новите практически задачи. По този начин нашите програми и решения са открити и имат работен, практико-приложен характер, съобразяват се с динамиката на специалните процеси и явления, с тенденциите и изискванията на живота.

Изминалата 1981 година бе конгресна, юбилейна, свързана с крупни събития в живота на партията и цялата страна. Град Толбухин бе един от центровете на юбилейните тържества, свързани с 1300-годишнината от създаването на българската държава. Тези обстоятелства поставиха изключителни отговорности пред идейновъзпитателната работа на общинската партийна организация за мобилизиране усилията на трудовите колективи.

Характерно за нашето планиране считаме комплексния подход към бъдещите събития. Приехме разгърната програма за идеологическата кампания през 1981 и 1982 година, която определи целите и задачите, основните тематични направления, обекта и субекта, формите и средствата на идеологическо въздействие, върховите моменти, необходимия брой мероприятия.

По повод на важни събития приемаме целеви програми. Като отчете изискването на XII конгрес за засилване на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание, бюрото на общинския комитет на партията прие своя двегодишна програма. През последните години са приети програми на общинския комитет на партията по естетическото възпитание, за развитие на образователното дело, планирането на партийната пропаганда до 1985 година.

Стремежът ни е да се планира по-добре тематиката на единиите политически дни, да се поставят на вниманието най-актуалните за момента проблеми, още по-добре да се усъвършенствува организацията на провеждането им.

Ние считаме, че на ниво общински комитет на партията се разработват основните проблеми на идейновъзпитателната работа. Това се отнася до планирането на дейността ни в областта на партийната пропаганда за тематичната насоченост на политиче-

[1] Тодор Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, с. 120.

Digitized by Google

ската просвета, мерките за повишаване ролята на пропагандиста и активното му включване в движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество", за неговото обществено атестиране и повишаване на идейно-теоретическата и методическата му подготовка. В областта на масово-политическата работа главното направление е насочено за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на трудещите се.

Ние добре разбираме, че да се подобри планирането на идейновъзпитателната работа в първичната партийна организация означава да се подобрява непрекъснато проблемността, насочеността, в центъра на вниманието ѝ да се поставят слабостите и нерешените проблеми. Това могат да направят само добре подготвените идеологически кадри, партийните ръководства. Затова общинският комитет на партията полага непрекъснати грижи за подготовката на кадрите, за тяхното обучение и възпитание. Нашите наблюдения показват, че една част от секретарите и заместник-секретарите на първичните партийни организации, партийните групови отговорници, пропагандистите (особено новоизбраните) не притежават достатъчна подготовка сами да определят идеологическите цели, главните направления, тематика, форми и средства на идеологическата работа, специфични за всеки трудов колектив. Ето защо общинският комитет на партията приеме план-програма за обучение на идеологическите кадри за периода 1981—1982 г. В нея се включва: организирано обучение на заместник-секретарите и отговорниците по идеологическата работа на партийните комитети и партийните бюра, групите докладчици, пропагандистите, ръководителите на агитационните колективи.

Освен това по инициатива на отдел „Пропаганда и агитация" се разработиха и предоставиха в помощ на партийните комитети и първичните партийни организации методически разработки за структурата, организацията, формите и методите на идеологическа работа, препоръки за задълженията на членовете на идеологическия актив, за планирането на идеологическата работа в първичните партийни организации, примерни насоки за изучаване, обобщаване и разпространение на положителния опит в идеологическата работа и други.

В тези методически разработки ориентирахме идеологическите кадри към по-високо качество на планирането и организацията на работата, правилен подбор на формите и средствата, съобразени с изискванията на съвременния етап на идейновъзпитателната работа; насочихме вниманието към приложението на комплексен, диференциран подход, опиращ се на задълбочен всестранен анализ на процесите и явленията в трудовия колектив.

През последните години планирането се опира и на базата на конкретните научни изследвания, които се осъществяват чрез изработването на социално-демографски характеристики на трудовите колективи, на изучаването на социалните явления и процеси; на състоянието на дисциплината, текучеството, качеството на продукцията, на бюджета на свободното време на младежта, на условията за всестранната ѝ реализация. Въпросите, които се поставиха на годишните отчетни събрания, и особено изискванията на обявения преглед за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на Българската комунистическа партия ни помогнаха да актуализираме планирането на нашата работа.

В общинския комитет се утвърди като положителна и действена форма на работа денят на партийния секретар. Сериозно ни занимава въпросът, как да издигнем неговото теоретично и методично равнище, да подобрим планирането на неговия дневен ред така, че той да бъде тематично актуален, с по-широк обхват на важните проблеми, свързани с изучаването на икономическия подход и приложението на неговия механизъм, за икономия на суровини, горива и енергия, внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Партийните комитети, бюрата на първичните партийни организации придобиха опит за главното, същественото в идеологическата работа, умеят да актуализират плановете съобразно с новите задачи и инициативи. В началото на годината те отделиха повече внимание на насрещните планове на трудовите колективи, поставиха ударението върху социалистическата организация на труда, високата трудова и технологична дисциплина, качеството и ефективността. В търговията и услугите главното е все по-пълното усъвършенстване на общественото обслужване, на културата му. В социалната област с широка популярност се ползва приетият от нас преди две години призив за превръщането на град Толбухин в образцов социалистически град: да се създадат условия за труд, бит и почивка за всеки трудов колектив, за образцови търговски обекти, улици, транспортни средства и линии, съответстващи на социалистическия начин на живот. Извърши се мащабна масово-политическа работа в трудовите колективи, по местоживеене, в училищата за разкриване целите и задачите на този високопатриотичен призив, той да се приеме от всеки колектив, да стане задължение на всеки комунист и труженик. Първите резултати са оптимистични. През 1981 г. трудовите колективи на обувен завод „Добрич", предприятието „Млечна промишленост", фабриките „Орлов", „Жакард" и „Мир" бяха удостоени със званието образцови.

Всички тези проблеми стоят в центъра на вниманието на резолюциите на годишните отчетно-изборни събрания, в едногодишните и тримесечните планове на първичните партийни организации. Проблемите на идеологическата работа са неразделна част от тях.

к. ф. н. Стефан ПЕТРОВ
секретар на общинския комитет
на БКП — гр. Толбухин

Digitized by Google

НЕПОСРЕДСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

Шабленската селищна система не е голяма по територия и общинският партиен комитет има възможност да осъществява почти ежедневна връзка със секретарите, с членовете на партийните бюра, с идеологическите звена и работници. Личните срещи, честите контакти имат за цел: да се информират партийните бюра и идеологическите звена в селищата за предстоящите задачи, да им се окаже помощ в планирането, организацията на идеологическата работа, на трето място — да получим информация за общественото мнение и настроение, за нашите решения.

При важни събития от живота на партията и общинската организация ние използваме идеологическия актив на общината предимно за разяснителна работа. Най-систематизирана ни е работата със заместник-секретарите на първичните партийни организации. В работата си с тях и чрез тях ние осъществяваме редица идеологически инициативи на общинския партиен комитет; самите тях обучаваме да планират и организират правилно идеологическите мероприятия на първичната партийна организация и в трудовия колектив.

Със заместник-секретарите организираме ежемесечни занятия в централното селище на общината. Съдържанието на това обучение обхваща най-често изучаване на важни теми от конгресните решения; обменя се положителен опит; методическият кабинет при комитета организира консултации по методите на водене на идеологическата работа в партийната организация.

Ние имаме възможност да организираме подготовката и обучението на идеологическите кадри по-цялостно, по-системно, самите тях да научим на комплексен подход и оценка, на проблемност в партийната работа. Преди две години експериментирахме опит на тема „Комплексното планиране на дейността по комунистическото възпитание в трудовия колектив". Организирахме го в първичната партийна организация при производителната кооперация „Съгласие". Партийното бюро се убеди, че идейновъзпитателната работа в бъдеще трябва да се насочи към еднопосочност на мирогледното, трудовото, нравственото възпитание. Опита на тази партийна организация препоръчахме и на останалите, помагаме им да изведат свой опит.

В планирането на идеологическата работа оказваме помощ на партийните бюра преди всичко в съставяне на техните годишни и оперативни планове. Самите партийни бюра натрупаха опит в планирането на своята работа. Сега те с по-голямо внимание изучават потребностите и интересите на трудещите се, състоянието на общественото мнение и настроение, стремят се да преодоляват слабостите, които пречат за сплотяването на трудовите колективи. В процеса на изготвяне на плановете или в подготовката на важни решения те използват положителен опит на други организации; от комитета им помагаме чрез пряко участие на наши сътрудници. Планирането и реализирането на идеологическата дейност в преобладаващата част от партийните бюра има един адрес — трудовия колектив.

Споменах за организацията на идеологическата работа в трудовия колектив и бързам да добавя: със скромните усилия на общинския комитет, на партийните бюра ние се стремим да издигнем нейното качество. Стремим се да издигнем теоретичното и методично равнище на партийната учебна година. Успешно се разгръща движението „Пропагандистът — борец за високо качество и ефективност". Инициативата се прие от всички пропагандисти. За тяхната по-нататъшна подготовка, за актуализиране на тяхната работа организираме веднъж месечно ден на пропагандиста. По същество това са методически сбирки и най-често съдържанието им е обмяна на опит, критични бележки към работата. Партийният кабинет към общинския комитет издава бюлетин, в който се отпечатва информация за хода на учебната година, поместват се теоретични разработки, най-добрите пропагандисти споделят своя опит.

Помагаме на партийните бюра да организират практическите занятия по-добре, както и да работят с предложенията, с препоръките, направени от слушателите. Интересно преминават практическите занятия в производителна кооперация „Съгласие", в бригадата за промишлено производство в с. Ваклино и др. Слушателите направиха предложения за подобряване на качеството на продукцията, на услугите на населението, за икономия на суровини и енергия, за усъвършенствуване на технологичната дисциплина в някои производства.

Организираме и контрол за качеството на пропагандисткия труд за редовността на обучението на комунистите, на учебната година в Комсомола. Периодически атестираме пропагандистите и това ни помага да оценим техния труд, да посочим слабите страни в тяхната работа.

Общинският комитет отделя значително внимание на работата с агитколективите: на първо място грижите бяха за тяхното изграждане, после нас ни занимаваха проблемите да подобрим съдържанието и формите на тяхната работа. Към всяка първична партийна организация вече е изграден агитколектив, чиято главна задача е да осъществява системна, интензив-

Digitized by Google

на масово-политическа работа в трудовия колектив. В състава им са включени подготвени, авторитетни комунисти, комсомолци, сдружени земеделци и безпартийни.

Първото и най-сериозно изпитание на агитационните колективи бе и ще си остане за дълго време разясняването на новия икономически механизъм. На няколко пъти инструктирахме агитационните колективи, помогнахме им със справки, данни, необходими за тяхната работа.

Партийните бюра помагат да се укрепят агитколективите в организационно отношение и в съдържанието на тяхната работа. Обновяват техния състав, привличат в тях млади хора, новопостъпили на работа, но във всички случаи притежаващи необходимата идейно-политическа и специална подготовка.

Въпреки чувствителния напредък в масово-политическата работа не сме се преборили с някои недостатъци: ненавреме откликват агитколективите, групата докладчици към общината на важни събития в страната и в международния живот, а обикновено това се върши, след като общинският комитет постави задачата. И наша, и тяхна задача е да се стимулира инициативата, творчеството в работата; някои партийни бюра като че ли недооценяват работата на агитколективите и не предприемат ефикасни мерки за издигане равнището на тяхната работа; общината разполага с ограничен брой подготвени кадри и безспорно този факт се отразява на качеството на масово-политическата работа.

Младите комунисти са най-важен резерв за идеологическия актив на общината, на първичните партийни организации. Съобразявайки се с това, ние организираме различни мероприятия за тяхното обучение и квалификация като утрешни пропагандисти, агитатори, членове на партийните бюра. В общината сме организирали няколко школи „Млад комунист", в които слушателите, наред с историческите дисциплини, изучават още проблеми от Устава на партията и теми от партийното строителство.

Наскоро приключихме научно-практическа конференция на тема „Работата на общинския партиен комитет за повишаване авангардната роля и социалната активност на младите комунисти в условията на приложението на новия икономически подход". В подготовката на конференцията, която продължи няколко месеца, бяха включени: открити партийни събрания на първичните партийни организации за приемане на млади комунисти; отчети и самоотчети на млади комунисти; събрания, подготвени и ръководени от млади комунисти; кинолектории с младите комунисти, запознаване на младите комунисти с най-важните страни на новия икономически механизъм.

На всички етапи от конференцията общинският партиен комитет оказваше помощ на първичните партийни организации, на техните бюра, изразяваща се в методически указания, справки, беседи, осигуряване на литература.

Тази конференция ни ориентира в нашата бъдеща работа за диференциран подход към всяка партийна организация, към организиране на мероприятия, ангажиращи повече комунисти, повече партийни организации и идеологически звена от общината.

Мария КОЛЕВА
секретарка на общинския партиен комитет в Шабла

Digitized by Google

ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА НА КИТАЙ ДНЕС

ГЕОРГИ ГИНЧЕВ

През последните десетилетия в Китай се развиват сложни и противоречиви процеси, които разкриват несъстоятелността на маоисткия курс, вредата от извращения на социализма в тази страна. Особено нагледно и убедително тази сложност и противоречивост се проявява в областта на икономиката.

●

Независимо че китайският печат непрекъснато твърди, че в страната сега се „поправят грешките от миналото", икономиката е в дълбока криза. След смъртта на Мао Цзедун китайското ръководство в духа на великодържавния национализъм издигна на преден план задачата „превръщането на страната към двехилядната година в развита индустриална държава", в непобедима сила по пътя на „четири модернизации" — на промишлеността, на селското стопанство, на отбраната, на науката и техниката. Реализирането на тези модернизации беше фиксирано в десетгодишен план (1976—1985 г.). В него се предвиждаше производството на стомана от 25 млн. т да достигне 60 млн., а добивът на зърно от 280 млн. т да нарасне на 400 млн. тона.

Опитите обаче да се реализира в ускорени темпове тази модернизация се провалиха. Сега, както писа вестник „Женмин жибао", КНР се сблъсква със „заплахата от сериозна финансово-икономическа криза". Спада производството на промишлена продукция, увеличава се диспропорцията между отраслите на народното стопанство, расте дефицитът в държавния бюджет. По данни на ООН страната е на 125-о място в света по национален доход на глава от населението, а изразходва около 40 на сто от бюджета си за военни цели, което й отрежда трето място на планетата по този показател.

Материалното положение на трудещите се е тежко. От публикувани материали се вижда, че през 1980 г. в градовете по приблизителни изчисления е имало 26 млн. безработни, около 100 млн. водят гладно и полугладно съществуване, като прибавим към тях и 260 млн. селяни излишна работна ръка, не е трудно да си обясним защо пекинските лидери, които говореха за необходимостта да се грижат „за живота на народа", сега все по-широко започват да пропагандират лозунга на Мао Цзедун: „Да не се боим от лишения, да не се боим от смърт."

Тези резултати нагледно показват, че подобни планове са нереални, авантюристични. На какво разчитаха при неразвитата икономика на страната китайските ръководители за реализирането на модернизациите? Главно на „помощта" на капиталистическите страни. Те оповестиха политиката на „отворени врати" спрямо Запада, като не само започнаха да внасят западна техника и технология, но и да заимстват и принципи, и методи за организация и управление на икономиката. Започнаха строителство на много нови и големи промишлени обекти, за които бяха необходими колосални средства. И още в края на 1978 г. беше установено, че материалните възможности за завършването им не достигат. Оказа се, че капиталистическите страни нито могат, нито желаят да предоставят такива средства на Китай за реализирането на неговите „четири модернизации" както поради това, че Китай не е напълно платежоспособен, така и защото капиталистическите страни са заинтересовани преди всичко от свръхпечалбите, от насочването на Китай против социалистическите страни и на първо място против Съветския съюз, против развитието на революционния процес и националноосвободителните борби на народите в света. Всички тези съображения капиталистическите стратези вземат предвид, когато решават колко капитали и в каква насока да ги инвестират в икономиката на Китай и до каква степен да съдействуват за неговото индустриализиране. Дори след войната срещу Социалистическа република Виетнам, с която китайското ръководство се постави на една дъска с френските колонизатори и американските империалисти, и след престаряването си да създаде „единен фронт на всички сили срещу Съветския съюз", ка-

Digitized by Google

питалистическите страни не отпуснаха необходимите на Китай средства, колебаят се, изчакват, отпускат ограничени количества инвестиции.

Ето защо китайското ръководство бе принудено да признае нереалността на своите планове. На Третия пленум на ЦК на ККП през декември 1978 г. беше взето решение за „поврат" в политиката на партията и „съсредоточаване на силите на целия народ в областта на икономиката". Нереалността на „четирите модернизации" бе принудено да признае и китайското държавно ръководство на сесията на Общокитайското събрание на народните представители през юни-юли 1979 г.

Китайското ръководство търси изход и през 1979 г. прие „курс за регулиране на икономиката" и „стимулиране на частнопредприемаческата инициатива". В китайския печат се появяват материали, че в продължение на цял „исторически етап" следва да допуска „неголяма експлоатация", че развитието на частното предприемачество е „дълговременен курс на държавата". Обсъжда се въпросът за включване в конституцията положение, признаващо правото на частна собственост върху средства за производство.

Всъщност курсът за регулиране на икономиката означава на дело икономически застой, съкращаване на капиталното строителство и инвестициите за тежката промишленост и насочване усилията върху производството на консумативни стоки, съпроводено с едновременното въвеждане на пазарния принцип в икономиката. Такова „регулиране" води до нарушаване съотношението между натрупването и консумацията, между производството на средства за производство и средства за потребление. И резултатите са налице. В публикуваното в китайските вестници през май 1981 г. „окончателно" статистическо съобщение за резултатите от изпълнението на народностопанския план на КНР за 1980 г. се признава, че регулирането на икономиката върви неудовлетворително и няма да завърши в набелязания тригодишен срок. За „спасяването" му от началото на 1981 г. бяха взети „пожарни мерки" по контрола в областта на финансите, цените, работната заплата, данъците, налозите. Така разходната част на държавния бюджет за 1981 г. беше намалена с 20 млрд. юана, което засегна преди всичко интересите на широките народни маси. Въпреки това дефицитът през 1981 г. бе 2,75 млрд. юана. А като се прибави към него заемът от чужбина от 8 млрд., той достига 10,75 млрд. юана. Сумите за капитално строителство от 53,9 млрд. по първоначалния, несъкратения през 1980 г. план, бяха сведени до 38 млрд. юана. Три години след приемането на „курса за регулиране", през февруари 1981 г., на сесията на Общокитайското събрание на народните представители председателят на Плановия комитет Яо Илин беше принуден да докладва: инфлацията расте с високи темпове, цените се увеличават, държавният бюджет продължава да е дефицитен. Официално причината — „твърде широкият фронт на капиталното строителство". И действително „курсът на регулиране" доведе до много сериозни сътресения в областта на капиталното строителство. Планът за въвеждане в експлоатация на нови обекти през 1980 г. беше изпълнен само 46,9 на сто. През същата година бяха пуснати в производство 68 големи и средни обекта и 157 инженерни съоръжения, което на фона на числеността на народа и на броя на закритите предприятия показва, че икономиката е на прага на катастрофата.

Намаляването обема на капиталното строителство с около 30 на сто и стотиците закрити промишлени предприятия доведе до анулиране на много сделки с капиталистически страни и фирми, на които се изплащат милиони юани като компенсация за неустойка на договорите. Увеличи се и без това голямата безработица — около 30 млн. души. Напрежението в бюджета стана още по-голямо.

И още нещо, за което в Общокитайското събрание не се е говорило: за отрицателните резултати дял имат и голямата децентрализация, и пазарната икономика. Курсът за регулиране „не можа да ограничи възникналата от пазарната икономика" стихийност, която се засили от ускореното прилагане по настояване на Дън Сяопин принципа на децентрализация при организацията и управлението на икономиката. По места в духа на неговите препоръки и настоявания се присъпи към развитие на „местната инициатива". Наличните средства и кредитите от банките бяха впрегнати за изграждане на „собствена индустрия". По препоръка и по внушение на китайските икономисти Общокитайското съвещание по трудоустрояването на безработните взема решение, в което между другото се казва, че „главният път за ликвидиране на безработицата е повсеместно създаване колективни предприятия със средствата на самите безработни". Най-напред се получи привидно активизиране, но само за помалко от две години политиката на децентрализация доведе до същински хаос. Разгоря се остра борба между райони, градове, села, предприятия за парични средства, за енергия и суровини. Цените се покачиха и, естествено, пострадаха потребителите. Това беше принудена да признае и управляващата върхушка. Официално беше изнесено, че при една проверка в Пекин е установено, че цените на повече от 2000 промишлени изделия са се увеличили средно с 20 на сто.

И отново лутане. От декември 1980 г. се провежда и политика на „рецентрализация" в икономиката. Развихрилата се обаче пазарна стихия предизвика изключителни трудности при опита да се даде по-голям простор на плановостта. Мятане от една в друга крайност, лутане, хаос, безсилие, а по същество — все по-ярко и настъпателно се налагат капиталистическите принципи в икономиката.

Завоят към „рецентрализация" в икономиката доведе до ограничаване на иконо-

Digitized by Google

мическите права на ръководствата в провинцията, селищата и предприятията, до изземване на „излишните" средства по места за центъра. Реакцията на народа не закъсня и „борецът за демокрация" Дън Сяопин настоя срещу недоволните да се вземат решителни мерки, включително и употреба на войскови сили.

На 30. XI. 1981 г. в Пекин бе открита Четвъртата сесия на Петото Общокитайско събрание на народните представители. На сесията председателят на Държавния съвет Чжао Цзъян изнесе стопанския отчет на правителството. В него за пръв път официално се потвърди, че регулирането на икономиката, което трябваше да приключи към 31. IX. 1981 г., ще продължи пет, а може би и повече години, и тогава ще започне модернизацията на страната. На сесията Чжао Цзъян постави и задачите в областта на икономиката. Ораторът изтъкна, че шестият петгодишен план (1981—1985 г.) се работи усилено и ще бъде подчинен на изискванията на икономическото регулиране. Заложеният в този план икономически прираст за 1981 г. е около 3 на сто, а за 1982 г. — около 4 на сто. Като се има предвид, че се изхожда от изключително ниска база, може да се направи изводът, че посочените проценти на прираст са много ниски, а на практика това означава бавно, мъчително развитие, граничещо със застоя. Предвижда се незначително увеличение на националния доход. Цзъян „успокои" народа, като заяви, че повишаване на жизненото равнище може да се очаква чак през следващото десетилетие — след 1990 г.

А органът на профсъюзите на КНР вестник „Гунжен жибао" „успокоява" народа с курса на „отворени врати" и на сближаване с капиталистическия свят, който нарича „епоха на големите надежди". Човек само като тръгне по широкия булевард „Чанъанцзие" в Пекин, веднага ще разбере върху какъв гнил темел са построени надеждите. От 1980 година насам там могат да се прочетат големи цветни реклами като „Банк насионал дьо Пари", „Банк ъф Америка" или „Банка комерциале Италия" и много от този род. Към капиталистически фирми е ориентиран и вносът на стоки. Основен дял в него заемат военните доставки. Износът е предимно нефт, руди, произведения на ръчния труд и други необработени или полуфабрикатни артикули. Според агенция „Синхуа" от 1. I. до 31. VIII. 1981 г. китайските предприятия са сключили повече от четири хиляди договора със задгранични фирми за „преработка на материали и комплектоване на внасяни в страната детайли". Важна роля тук играят хонконгските компании, с които са сключени повече от 300 споразумения за строителство на промишлени предприятия в провинция Гуандун (Кантон).

По-нататък в стопанския си отчет председателят на Държавния съвет Чжао Цзъян подчерта, че в шестия петгодишен план се предвижда преимуществено развитие на леката промишленост, която ще бъде ориентирана главно към производството на потребителни стоки.

През 1980 г. прирастът на общата продукция в тежката промишленост вместо планирания 4,5 на сто бе едва 1,4 на сто, оборудването на шахтите за производство на руди спадна с 38,3 на сто, на енергийното оборудване — с 32,5 на сто, на тракторите — с 22,2 на сто, на ръчните култиватори — с 31,4 на сто.

Тези цифри налагат извода, че курсът е погрешен, че икономиката търпи провали, че народът не може да очаква нищо хубаво през следващите години, като се има предвид, че и сега положението му е тежко: хранителните продукти, и на първо място хлябът, се получават само с купони. Много от промишлените стоки могат да се получат единствено срещу специален талон „гунепяо", своего рода „втори пари", наречени „специални пари". За мляко се чака на големи опашки на „свободния" пазар, от което по официални данни на човек се падат по 2 литра на година. „Кооперативната търговия" играе важна роля при снабдяването на населението със стоки от първа необходимост. Периодът 1979—1980 г. се характеризира с невиждано в историята на КНР увеличение на цените на почти всички потребителни стоки и на много от средствата за производство. По официални данни от 1. X. 1979 г. насам повишението е от 30 до 50 процента. Цените на всички продукти от животновъдството са повишени със 100 процента и повече. Ширят се контрабандата и нелегалната търговия със „символите на високия жизнен стандарт" — различни лекарства и висококалорични храни, ръчни часовници, транзистори, магнитофони, касетофони и други. Както по площад „Тянъмън", така и по цял Китай днес се срещат товарни рикши, море от мъже и жени в тъмносини дочени куртки и панталонки, които тичат впрегнати като добитък. Тази картина на бедността отразява действителното жизнено равнище на милионите китайци.

Посочените данни ясно бележат пътя, по който върви китайската икономика. Японският вестник „Нихон Кейдзай", специализиран по икономическите проблеми, в един от броевете си от август 1981 г. разкрива, че за времето от 1. I. до 30. VI. 1981 г. промишленото производство в КНР се е увеличило средно с 0,8 на сто, а производството в областта на тежката промишленост е спаднало с 8,2 на сто. При положение че преди коригирането на плана за 1981 г. се е предвиждало промишленото производство да се увеличи с 6 на сто, не е трудно да се разбере, заключава вестникът, че е налице действителна икономическа катастрофа. Същият извод може да се направи и от официални данни, според които поради „лоши икономически показатели" през 1981 г. в около 6000 промишлени предприятия работата е преустановена напълно или са закрити. От тях около 1500 са големи и средни предприятия. Едно от тях е Металургичният завод в провин-

Digitized by Google

ция Хъбей, при закриването на който на улицата са останали 14 000 работници. Друга важна причина, според китайския печат, за закриване на предприятия е недостигът на енергия. Поради тази причина около една трета от производствените мощности в промишлеността са в бездействие. Статистиката сочи, че през 1981 г. продължила тенденцията към по-нататъшно намаляване на производството на газ, нефт, въглища. Този факт ще даде своето отражение както през 1982 г., така и по-нататък. По признание на официалната китайска статистика заплатите на промишлените работници и служещи през 1981 г. са на равнището на 50-те години — около 640 юана годишно, а в същото време инфлацията се изразява с двуцифрено число.

За развитието на промишлеността китайското ръководство възлага надежди на инвестициите на хуацяо (китайски емигранти), които са пуснали корени в редица зони на континента, по-специално в Югоизточна Азия. Ролята на помагачи на Пекин играят преди всичко онези от тях, които са успели да заграбят в приютилите ги страни важни лостове на икономиката, финансите и снабдяването. На тях китайското ръководство гарантира евтина работна ръка, високи печалби и закрила на капиталите.

Освен това китайската икономика и преди всичко промишлеността се привързва все повече и повече към капиталистическия свят и се превръща в суровинен придатък на международните монополи. Наред със закона, който реабилитира политически бившата китайска буржоазия и ѝ възвръща значителна част от имуществата, през 1979 г. бе приет и закон за чуждите капиталовложения, който разрешава на монополисти да създават в Китай предприятия само със свои капитали, като контролът от държавата в тях ще бъде почти символичен.

Икономическото сътрудничество на Китай с монополистическия капитал по същество е подчинение на военно-политическите амбиции на Пекин. Откриват се шлюзите за продаване на Китай от Пентагона и неговите съюзници най-нова военна техника. Многогодишната кампания за засилване милитаризацията на страната доведе до отслабване на икономиката, до огромен ръст на инфлацията, до сериозни диспропорции в народното стопанство, до рязко спадане на и без това ниското жизнено равнище на трудещите се. За оправдание в статията „Да се засили работата за ред в предприятията" партийният орган в. „Женмин жибао" в началото на октомври 1981 г., като признава, че в икономиката са налице големи недостатъци, че стопанската дейност е в хаотично състояние, отправя призив за чистка (отново чистка, за кой ли път) в производствените предприятия, защото за тежкото положение били виновни дейците, свързани в миналото с Лин Бяо и „бандата на четиримата", извършили погроми по време на „културната революция" и не признали грешките си, а сега вредят в предприятията.

Лутанията, хаосът изтощиха и селското стопанство, което заема много важен дял в икономиката на Китай, макар че обработваемата площ е сведена едва до 15 процента от територията на страната. Земеделската култура на населението е ниска, на места примитивна. Преобладава ръчният труд. Все още дървеното рало и сърпът играят важна роля, а за транспортиране на товари се впрягат и хора. Ето защо дори и много добрата реколта през 1981 г., която даде 316 млн. тона зърно, осигурява по-малко от един килограм зърно на ден на глава от населението, в това число и зърното за посев и за техническа преработка. Председателят на Държавния съвет Чжао Цзян съобщи пред сесията, че в плановете на страната се предвижда и през следващите няколко години тя да остане предимно земеделска, а селското стопанство да бъде основният доставчик на суровини за промишлеността. В земеделието не се предвиждат капиталовложения от държавата, а от бюджета се отделят само 14 процента за нуждите на повече от 800-те млн. селяни, които са около 80 на сто от населението.

Държавното ръководство не полага особени грижи за механизацията на селското стопанство. Това не му пречи чрез агенция „Синхуа" да уверява, че през 1981 г. в областта на земеделието навлизала механизацията, което твърдение се обосновава с използването на около 1,78 млн. универсални ръчни трактора, които могат да се пригаждат и за транспортни нужди. Специалистите твърдят, че те са пригодни както за стръмни терени, така и за обработка на малки парчета земя. По проблемите на механизацията най-откровено отношение взе Чжао Цзян, който на страниците на сп. „Хунци" пише: „Ако механизацията трябва да повлече огромен излишък от работна ръка, това само още повече ще увеличи социалните проблеми. Главният резултат от механизацията по същество е икономията на работна ръка, но тя не води непременно до чувствително увеличение на продукцията. Ето защо да полагаме големи усилия в тази насока сега не е най-непосредствената задача." Ясно и точно определено. Политическо кредо на Цзян е икономическият прагматизъм. Заклет привърженик на дяснооопортюнистическата проимпериалистическа група на Дън Сяопин, той поставя модернизацията на първо място, а икономическите критерии разглежда като най-важни при реализирането на политиката. Тази политика е антимарксическа, тя доведе дохода на един селянин до положение, което не му дава възможност да си купи през годината дори един велосипед — мечтата на милиони китайци.

И селското стопанство, както и промишлеността, беше и е обект на много опити. Допреди двадесет години бяха изградени кооперативни обединения, които доведоха до немалко положителни резултати. Но беше „отчетено", че този път на развитие е бавен, и като си поставиха за цел да покажат, че съветският опит в селското стопанство е остарял, китайските ръководители решиха да извършат „големия скок". За реализирането му създадоха така нарече-

Digitized by Google

ните „комуни", които по същество се провалиха. Днес те съществуват само формално. Сега в сила е нов експеримент, наречен „разпределение на производствените разходи между отделните селяни". В основата на този опит е системата „едно семейство — едно стопанство". В селото се извършва раздробяване на колективната собственост. Земята, селскостопанските оръдия, добитъкът, формално намиращи се във владение на производствените бригади, се разпределят между звената и отделните селски дворове. Към края на 1980 г. 25—30 на сто от селскостопанските производствени бригади в страната практически преминаха на системата на дребногруповото и едноличното земеползване. Членовете на тези бригади станаха частни собственици. Не някой друг, а централната власт разпределя между селяните земя, добитък, инвентар от комуните, за да „подпомогне" по-бързото реализиране на официалния си курс „едно семейство — едно стопанство". Срещу получените земя, добитък, инвентар селяните се задължават да дават държавни доставки, да отделят за комуните твърдо определена част от реколтата и от другите си доходи, а остатъка могат да продават на свободния пазар.

Раздаването на държавните земи, на добитъка и инвентара е сериозно подкопаване на социалистическите основи, доколкото ги имаше, на селското стопанство. То не вещае нищо радостно за стотиците милиони селскостопански труженици. Китайското ръководство проповядва лозунга „Нека част от селяните богатее най-напред". Политиката на подкрепа на „здравите стопанства" обрича най-бедната част от селяните на гладно съществуване. Тя води до имуществена диференциация на селото и е заредена с възникване на остри социални конфликти. Нека се има предвид, че в КНР има около 500 хиляди села. По-голямата част от тях не са електрифицирани, а за водоснабдяване, канализиране, радиофициране и дума не може да става. В част от тях няма училища и неграмотността все още се шири. Къщите са от кирпич, но се срещат и землянки, които нормално са без прозорци.

●

Напразно Пекин представя като някакъв „китайски модел" за икономическо развитие продължителното съществуване на различни по своята социално-икономическа природа уклади (социалистически, дребностоков, частнокапиталистически, държавнокапиталистически) в съчетание с елементи на пазарно регулиране на производството в държавния сектор. То е известно в историята. От левичарски забежки и икономически екстремизъм в периода на „големия скок", на „народните комуни" и „културната революция" китайското ръководство се накланя сега надясно. До това естествено го доведе отстъплението от основните принципи на марксистко-ленинската теория в областта на икономическото развитие — немарксическият подход при решаването и ръководството на народното стопанство, игнорирането на обективното икономическо развитие на социалистическото общество; несъобразяването с класовите интереси на трудещите се. Главната причина за провалите в икономиката е антисоциалистическата политика на ръководителите на страната, техният великодържавнически, милитаристичен, националистичен и хегемонистичен курс, който ги изправи до най-реакционните империалистически сили в света.

ЗАБЕЛЕЖКА:

По технически причини в брой 3 на списанието е допусната грешка. На стр. 24 в карето вместо „Вълчи дол, Варненски окръг — др. ТОДОР ГАНЧЕВ" — да се чете: „Вълчи дол, Варненски окръг — др. ЯНКО ДЕМИРОВ; Генерал Тошево, Толбухински окръг — др. ТОДОР ГАНЧЕВ".

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

МОАБИТ 8085. ДИМИТРОВ ПРЕД ИМПЕРСКИЯ СЪД

Милен Семков

Документална книга за събитията около Георги Димитров и другарите му — от подпалването на Райхстага до освобождението им от затвора. Тя разкрива още веднъж величието на неговото дело и показва, че въздействието на Лайпцигския процес върху международното работническо и комунистическо движение не е отслабнало с течение на времето.

СЪЩНОСТ НА КУЛТУРАТА

В. Е. Давидович, Ю. А. Жданов

В книгата (в превод от руски език) е дадено разгърнато теоретично разяснение на същността на културата въз основа на марксистката концепция за човешката дейност. Осветлява се историята на понятието „култура", определя се мястото му в системата категории на диалектическия материализъм. Анализира се феноменът култура, разглеждан като цялостна система и процес, разкрива се отношението между култура и социален процес. Трудът е предназначен за социолози, етнографи, историци, философи, дейци на културата и за всички, които се интересуват от проблемите на културата в нашата епоха.

ПРОВЕРКА НА ЗРЕЛОСТТА

Николай С. Патоличев

Авторът на книгата е видният партиен и държавен деец, член на ЦК на КПСС и депутат във Върховния съвет на СССР, Николай С. Патоличев, роден 1908 година. Неговите спомени се отнасят за годините на Великата отечествена война и за поколението от 20-те до 40-те години, когато съветската страна поема героичния път на защита на отечеството и социализма. Живо и увлекателно той разказва за делата и подвизите на трудещите се, с много вълнение са описани случки и срещи със скъпи за него хора — отговорни партийни ръководители, пълководци и държавници.

ПРОФИЗДАТ

РЕЖИМЪТ НА ИКОНОМИИ

Гаврил Коцев

Разгледани са социално-икономическата природа на режима на икономии и главните насоки за неговото провеждане в условията на интензификацията на народното стопанство и последователното прилагане на новия икономически подход. Специално внимание е отделено на рационалното оползотворяване на суровините, материалите и енергийните ресурси, на по-пълното използване на средствата за труд и пестеливото изразходване на живия труд. Изтъква се значението на социалистическото съревнование за осъществяването на режима на икономии.

КЛЮЧЪТ НА НАШИТЕ ЗАВОЕВАНИЯ

Розалин Костов

В брошурата от „Библиотека за профсъюзния актив" се осветлява ролята и мястото на Българските професионални съюзи в политическата система на изграждащото се у нас развито социалистическо общество и техният принос в социално-икономическото развитие на страната. Специално внимание се отделя на дейността им в областта на охраната на труда, почивното дело и социално-битовото обслужване в трудовите колективи.

КЛУБЪТ И НРАВСТВЕНОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

В сборника (в превод от руски език) е обобщен опитът от работата на най-добрите профсъюзни домове на културата в Съветския съюз за нравственото възпитание на трудещите се — при програмиране на възпитателния процес в клуба, при формиране на активна гражданска позиция у трудещите се и съзнателно отношение към обществения дълг, при провеждане на масовите мероприятия и др.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЕ СОРЕВНОВАНИЕ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ СТРАН—ЧЛЕНОВ СЭВ (В. В. Бирюков, П. И. Звегинцев, Б. П. Рахманин и др.). Под ред. В. В. Бирюкова, М., Изд-во „Колос", 1981.

Осветлява се опитът в социалистическото съревнование в селското стопанство на НР България, Унгарската народна република, ГДР, СССР и ЧССР. В книгата се разглеждат формите, принципите и методите на организация на съревнованието в държавните и кооперативните селскостопански предприятия, структурата на управление и ръководство на съревнованието. Показват се форми на моралното и материалното стимулиране, повишаващи действеността на съревнованието. Книгата ще послужи на работниците от партийните, държавните и селскостопанските органи, на стопанските ръководители и профсъюзния актив.

КЛАССОВЫЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ И УДОВЛЕТВОРЕНИЮ СОЦИАЛЬНЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ (Л. А. Гуцаленко, И. И. Дубинин, С. А. Шавель и др.). Под ред. Г. П. Давидюка и И. Я. Писаренко, Минск, Изд-во БГУ, 1981.

Разглежда се един от методологическите принципи на научното управление на процеса на формиране и задоволяване на социалните потребности. Показва се същността на класовия подход при формирането на социалните потребности, особеностите на класовия подход при формиране на духовните нужди. Критикуват се буржоазните и ревизионистични концепции за формирането и задоволяването на социалните потребности. Книгата е адресирана към научни работници, партийни и стопански ръководители, студенти.

Пугачев, Б. М., СБЛИЖЕНИЕ СТРАН СОЦИАЛИЗМА (Вопросы теории и практики). Отв. ред. В. М. Кулиш, д-р истор. н., М., Изд-во „Наука", 1981.

Монографията се посвещава на сближаването на братските социалистически страни, на тяхното взаимно сътрудничество, на интернационализацията на опита в социалистическото строителство. Разглеждат се актуални проблеми на онова строителство, което днес е общо и валидно за отделните групи на социалистическите държави. Особено място се отделя на политическото, икономическото и идеологическото сътрудничество между братските страни по пътя на сближението, на въпросите за тяхното единство.

Шпакова, Р. П., ТУПИКИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ В ФРГ (Критика основных направлений буржуазной теоретической социологии). Ленинград, Изд-во Ленинградского университета, 1981.

Характеризира се мястото на социологията в системата на държавно-монополистическия капитализъм във ФРГ, разобличава се апологетическата същност на социологическите концепции. Прави се критически анализ на водещите течения в съвременната западногерманска социологическа теория — емпирико-аналитичната, поведенческата, феноменологическата и т. н. Разглеждат се различни варианти за решаване на проблемите, отнасящи се до съотношението на социологията към близките ней науки, разкриват се кризисните явления в социологическата теория.

Антясов, М. В., ПАНАМЕРИКАНИЗМ: ИДЕОЛОГИЯ И ПОЛИТИКА, М., „Мысль", 1981.

Авторът прави анализ на една от най-старите и устойчиви външнополитически концепции на САЩ — панамериканизма. Проследявайки общата еволюция на панамериканизма в различните исторически етапи, той разглежда основните положения на тази идеология — геополитическата й концепция, расовата теория, идеята за „духовната общност" в американската страна, възгледа за икономическата „взаимозависимост" и др., призвани да обосноват хегемонистичните стремежи на САЩ по отношение на Латинска Америка. Въз основа на конкретни примери се показва ,че преодоляването на панамериканизма и отстраняването на неговата система — това е най-важното условие за освобождението на латиноамериканските страни от гнета на империализма, за осигуряване на тяхната икономическа независимост и политическа самостоятелност.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
JUN 19 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

5

СОФИЯ, АПРИЛ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 5 АПРИЛ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

За работата на Пловдивската окръжна партийна организация по изучаването на общественото мнение 3
Уводна — Партийна отговорност за разгръщане на съревнованието 5

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

И. Домусчиев — Съкровищница на революционни идеи и опит . . 12
П. Василев — Георги Димитров за качествата на комуниста . . 16
И. Цонев — В паметта и сърцата на поколенията 22

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

З. Иванова — Самовъзпитание и самодисциплина 29

Партийният комитет

Б. Алексиев — Регулирането на членския състав 36

Ръководно политическо ядро и първообраз
Преглед на първичната

Н. Иванов — Отзвук от първото събрание в столицата . . . 43
* — Партийното събрание 50
М. Сираков — Отчетът на комуниста 57

Секретарят — централна фигура

М. Илиева — Място на действието — театър „Сълза и смях" . . 61

Страница на редактора

И. Мичев — Служебната лъжа 66

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — „Невинният!" 67

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Д. Кръстев — С отговорността на политически ръководител . . 69
П. Янакиева — Като разбраха кой ще ги ръководи 74
Х. Шарлопов — Колективът решава 78
* — Бригадната стопанска сметка 82

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

Ц. Колев — Професия — революционер 86

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — Идеологическите фактори в социалистическата организация на труда 91
А. Стамболиев — Искрено, правдиво, вълнуващо 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2383. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 30. III. 1982 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ЗА РАБОТАТА НА ПЛОВДИВСКАТА ОКРЪЖНА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ ПО ИЗУЧАВАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

РЕШЕНИЕ НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП ОТ 20 ЯНУАРИ 1982 Г.

Секретариатът на ЦК на БКП дава положителна оценка на работата на Пловдивската окръжна партийна организация по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията за изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се и за използване на набираната информация в ръководната дейност.

Към окръжния комитет на БКП е създадена постояннодействуваща система, чрез която се получава богата информация за състоянието на общественото мнение сред различните слоеве на населението. Важно място в нея заемат тематичните проучвания по актуални проблеми на производството, снабдяването и обслужването, които вълнуват трудещите се. Редовно се обобщават и анализират въпросите, повдигани от гражданите в личните им писма, сигнали и жалби до ръководните органи и задавани на срещите през единните политически дни. Специално внимание се отделя и на информацията, постъпваща от ръководствата на обществените организации и държавните органи, от съда и прокуратурата. В цялостната дейност по изучаването на общественото мнение участвуват активно специализираните информационно-социологически сектори на окръжния комитет, на общинските и районните комитети на партията, както и новоизгражданите комисии по общественото мнение в първичните партийни организации. В тази дейност непосредствено участвуват и социолозите и психолозите, работещи в предприятията, учрежденията и организациите.

Окръжният комитет, общинските и районните комитети на партията полагат усилия активно и пълно да се използва постъпващата информация за общественото мнение. Критичните бележки и предложенията се картотекират, упражнява се контрол за тяхното своевременно решаване от компетентните органи. В партийните комитети и в окръжните ръководства на масовите организации редовно се обсъждат седмични информации за състоянието на общественото мнение по особено важните партийни и правителствени решения и по актуалните проблеми на вътрешния и международния живот. Въз основа на тях оперативно се решават повдигнатите въпроси, свързани с работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации за задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се.

Секретариатът на ЦК на БКП преценява като добро начало постигнатото в дейността за изучаване и използване на общественото мнение в Пловдивски окръг. Но в тази дейност има още немалко слабости и проблеми. Те се изразяват преди всичко в подценяването от някои държавни, стопански и обществени органи на работата с критичните бележки, сигналите и предложенията на трудещите се, в неуменето им да обобщават, анализират и използват пълно постъпващата информация за общественото мнение в своята ръководна и възпитателна дейност, да решават бързо нововъзникналите проблеми, да дават навреме и аргументиран отговор на повдигнатите въпроси.

Тези слабости са характерни и за редица централни ръководства и ведомства, които не решават своевременно и задълбочено представяните им от окръга проблеми, не отговарят или дават формални отговори на получените до тях въпроси.

Digitized by Google

В съответствие със задачите за изучаване на общественото мнение, поставени от Дванадесетия конгрес на партията, както и в духа на доклада на др. Тодор Живков пред Октомврийското национално съвещание (1981 г.) и на словото му пред студентската младеж в Народния дворец на културата на 7 декември 1981 г., Секретариатът на ЦК на БКП намира за необходимо:

1. Окръжният комитет на БКП в Пловдив, партийните органи и организации, а под тяхно ръководство и всички окръжни държавни, стопански и обществени органи на социалното управление да развият и обогатят по-нататък работата си за системно и задълбочено изучаване на общественото мнение и политическите настроения на населението, като използват най-пълно набираната информация за целите на ръководната дейност и възпитанието на трудещите се.

На изучаването на общественото мнение да се гледа като на първостепенна политическа задача, свързана с по-нататъшното укрепване на връзките на партията с масите, с активното въвличане на трудещите се в управлението, със задълбочаването на социалистическия демократизъм. Разгръщането на тази дейност е условие за по-добро изучаване и комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа, важна предпоставка и форма за повишаване ефективността на критиката и самокритиката, за своевременно разкриване и успешно преодоляване на противоречията в нашето развитие.

2. Секретариатът на ЦК на БКП смята, че главното в работата за изучаване и използване на общественото мнение е да се държат в центъра на неговото внимание решенията на Дванадесетия партиен конгрес за повсеместна интензификация на икономиката и другите сфери на обществения живот, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм. Първостепенна задача на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации е да мобилизират и насочват огромния творчески и съзидателен потенциал на общественото мнение в борбата за разкриване и използване на резервите във всички сектори на народното стопанство, за изпълнение на насрещния план за 1982 година и за осмата петилетка.

3. Партийните, държавните, стопанските и обществените органи в окръга да реагират бързо на информацията за състоянието на общественото мнение, да решават експедитивно възникващите проблеми и да дават отговор на въпросите, повдигнати от трудовите колективи и гражданите; ако някои от тези въпроси са необосновани, да се разясняват аргументирано причините, поради които те не могат да бъдат решени.

Да се разшири практиката на издаване на бюлетини от партийните комитети, на поддържане на специални рубрики в местния печат и в програмите на радиовъзлите, като редовно се дава информация за повдигнатите от общественото мнение въпроси и за извършената работа за тяхното решаване.

Партийните комитети да засилят своя контрол и да търсят строга партийна отговорност от органите и дейците, проявяващи високомерно, бюрократично или формално отношение към назрелите проблеми, които не дават отговор или формално отговарят на отправените до тях въпроси.

4. Специални грижи да се положат за подобряване на работата по изучаване на общественото мнение и настроенията в първичните партийни организации и в трудовите колективи. Да се създаде практика въпросите, повдигани на партийни и на общи събрания, незабавно да се отнасят за проучване и решаване от компетентните органи, като на следващите събрания се дава информация за направеното по тях, за приетите решения, за проблемите, които не могат да бъдат решени и причините за това.

5. Да се укрепят звената и се повиши професионалната подготовка на кадрите, на които е възложено да изучават общественото мнение, да обобщават и анализират информацията за неговото състояние, да подготвят мотивирани предложения пред ръководните органи за решаване на назрелите въпроси.

По преценка на бюрото на ОК на БКП към окръжния комитет и към общинските и районните партийни комитети да се създадат на обществени начала съвети, комисии или групи като помощни органи на бюрата и пленумите за изучаване на общественото мнение. В техния състав е уместно да се включват опитни партийни и обществени дейци, социолози, психолози, икономисти, статистици и други специалисти, челници в производството.

Информационно-социологическият център, отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП и Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП да подготвят примерен тематичен план и да окажат помощ в обучението на кадрите, заети с изучаването на общественото мнение.

6. Опитът на Пловдивската окръжна партийна организация по изучаването и използването на общественото мнение и резултатите от изпълнението на това решение да се докладват на насроченото за края на 1982 г. съвещание в ЦК на БКП по работата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи с предложенията и критичните бележки на трудещите се.

Digitized by Google

ПАРТИЙНА ОТГОВОРНОСТ ЗА РАЗГРЪЩАНЕ НА СЪРЕВНОВАНИЕТО

Наскоро Централният комитет на Българската комунистическа партия, Министерският съвет на Народна република България, Централният съвет на Българските професионални съюзи, Националният съвет на Отечественият фронт и Централният комитет на Димитровския комунистически младежки съюз приеха постановление **за разгръщане на всенародно социалистическо съревнование за изпълнение и преизпълнение на осмата петилетка.** То е един призив и една повеля за партийните комитети и първичните партийни организации да оказват ежедневно действено политическо ръководство на всенародната инициатива, за мобилизиране усилията на всички за високоорганизиран и ефективен труд, за успешно решаване на икономическите, социалните и възпитателните цели, поставени пред трудовите колективи.

В отговор на призива несъмнено са високите цели, които си поставиха трудещите се от всички окръзи на страната. Буди гордост думата на пловдивските творци на блага за значителен принос в националния насрещен план — само през 1982 г. да преизпълнят държавната задача за: съвкупната печалба с 5—6 пункта, чистата продукция — с 3—7 пункта, обществената производителност на труда — с 3—4 пункта. Материалните разходи ще бъдат намалени с 2,1 пункта и да бъдат произведени стоки за широко потребление за 25 милиона лева повече. Столичани също поеха със своя насрещен план задължението за нов значителен принос в повишаването на националния доход. В съзвучие с него е позицията на неуморните строители на зрелия социализъм от Русенски, Разградски и другите окръзи на страната.

Най-характерната черта на комунистите е неукротимият стремеж към нови творчески завоевания. Ето защо за тях е чуждо главозамайването от успехите. В центъра на тяхното внимание са нерешените проблеми. Те се борят за тяхното преодоляване — за нарастване и за умножаване на благата. Те съзнават, че осмият петгодишен план ще се изпълнява в силно усложнена международна обстановка.

Усъвършенстването на начина на водене на социалистическото съревнование изисква то да се постави в пълно съответствие с изискванията на новия икономически подход. Да съдействува за комплексно прилагане на икономическия механизъм по цялата верига на възпроизводствения процес. Все по-широко да се използват новите методи и форми на работа, новият подход в управлението. Неразривно да се решават както производствените, така и социалните проблеми на хората. То да обхване целия процес на съставяне на насрещните планове и борбата за тяхното изпълнение.

Digitized by Google

Основен критерий за ефективността на социалистическото съревнование е крайният народностопански резултат, реалният принос за овладяване на челните постижения, за осъществяване на интензивно развитие на страната. Работата за преустройството и за по-нататъшното му усъвършенствуване да протича в пълно съответствие с изискванията за преминаване на предприятията на пълна стопанска сметка и самоиздръжка, да се отчита за произведена само продукцията, реализирана на пазара и след заплащането ѝ.

Ето защо неотменна грижа на партийните организации сега е да изискват, да помагат и контролират да се издига равнището на ръководната и изпълнителската работа. **Социалистическото съревнование да се насочи преди всичко към развитието на демократизма при разработването, приемането и изпълнението на насрещния план.** В него да се включват не само плановите и финансовите проблеми, но и социалните проблеми на трудовите колективи. На насрещния план да се гледа като на разгърната програма от показатели за цялостната производствено-стопанска дейност и за цялостното развитие на трудовия колектив. Той в истинския смисъл на думата да е инструмент за социалистическо стопанско управление. Да бъде, така да се каже, открит план, осигуряващ възможност и изискващ разкриването на резервите да се превърне в непрекъснат процес. „Занапред — казва др. Тодор Живков — съревнованието трябва да се води не на основата на поемане на обещания след съставяне на плана, както беше досега, а за максимално разкриване на резервите още в процеса на съставяне на плана във всяко предприятие, АПК, обединение и министерство, на борбата за неговото изпълнение."

Друга главна позиция на партийните комитети и първичните партийни организации сега по направляване на социалистическото съревнование е то **да се отличава с висока степен на актуалност и конкретност.** Те да подпомагат различните субекти на социално управление, отговарящи за неговото ръководство, да не допускат самоцелност, парадност, шумотевица. Един от съществените критерии сега е **най-рационалното използване на производствените мощности и непрекъснатото нарастване на фондоотдаването** чрез преминаването на дву- и трисменен режим на работа, на 6- и 7-дневно използване на машините, съоръженията, агрегатите, срочното достигане на проектните показатели на новоизградените мощности, грижливото опазване и стопанисване на социалистическата собственост.

Не ще е преувеличено да се каже също така: **кардинална е задачата за реализиране на максимални икономии на суровини, материали и особено на горива и енергия.** Но с традиционализма в подхода тя не ще се постигне. Недопустими са самоцелни призиви и пожелания. Действително организираната съревнователна дейност означава — широко внедряване на безотпадни и малкоотпадни технологии, олекотяване на конструкциите и съоръженията, разработване и внедряване на заместители на дефицитни и стратегически суровини и материали. Постига ли се поставената с постановлението задача в определени дни да се работи с икономисани материали и енергия, ресурси, оползотворяване на вторичните суровини и на технологичните отпадъци.

Какво по-конкретно означава това за партийните комитети и организации? Това означава със силата и въздействието на своите най-изпитани средства и методи на работа — организационни, идейно-политически, да създават условия за развитието на творческата активност на трудовите колективи. Опитът на новаторите, на първенците вече сочи, че това означава **да се издига ролята на личните и колективните творчески планове.**

Digitized by Google

Политико-възпитателната, икономическата и организационно-техническата дейност да дават широк простор на инициативата и творческите начинания на трудещите се. Всяка поставена цел, съставена програма, прието решение и задача да са ясни и точно адресирани, да осъществяват стратегическата задача за внедряване на най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес. В Бургаски, Старозагорски, Пловдивски окръзи, гр. София са се насочили към **комплексната автоматизация на производството.** Чрез електронизация и роботизация, внедряване на високопроизводителни автоматични машини, линии и системи да се постига действителна най-съвършена интензификация на производството, решително да се повишават ефективността и качеството на продукцията. В други, без да се пропуска златно време, **да се пристъпва към осъществяване на повсеместна комплексна механизация на производството, на спомагателните и обслужващите дейности, рязко да се намалява ръчният, физическият, вредният и непривлекателен труд.**

Под ръководството на партийните комитети и организации сега **специално внимание следва да се отдели на съревнованието в научните и инженерно-внедрителските организации и звена.** Техният принос ще се оценява по научно-техническото равнище на разработките и постигнатия ефект от внедряването им, по срочното прилагане в живота на върховите наши и световни постижения на науката и техническия прогрес, на най-характерния челен опит, по приноса им за повсеместна интелектуализация на производството, на всички видове дейност.

Социалистическото съревнование е неделимо от задълбоченото, творческо изучаване и прилагане на челния опит. Той е една от най-завладяващите мобилизиращи форми, които допринасят за високата производителност на труда и по-бързото достигане на световните показатели, за повишаване възпитателната роля на трудовия колектив и укрепване на дисциплината, усъвършенствуване на майсторството и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Ето защо важна политическа задача сега е изискването на постановлението за широко внедряване на нашия и чуждестранен опит и преди всичко на съветския челен опит. Няма по-силна отправна позиция при решаването на този проблем от указанието на първия ръководител на партията, че „партийните комитети и организации са деловите щабове за разгръщане и направляване на творчеството на масите. При тях трябва да намират подкрепа всички прогресивни почини и движения за разпространяване на челния опит. Те са средищата, в които кристализират новите форми на социалистическа организация на труда и управлението, новаторските търсения за издигане качеството и ефективността на производството".

Заслужено внимание следва да се обърне на почините и инициативите, еталоните и образците, доказали своята висока ефективност. Широко да се изучава и разпространява опитът на трудовите колективи от Бургаски окръг за най-непосредствено свързване на науката с производството, за разработване и изпълнение на насрещните планове върху основата на комплексна, целева програма за научно-технически прогрес и челен опит. На другарите им от Пловдивски окръг — за икономии на суровини, материали, горива и енергия. Сърцевина на работата на столичани по този проблем е все по-широкото свързване на науката с производството, техният почин: институт — завод — съвместен насрещен план. Особено ценен тук е опитът на завод „Антон Иванов". След задълбочено изучаване и творческо прилагане в условията на Габровски окръг ценен опит е придобит вече в прилагането на почина „Да работим така, че да създаваме условия за повишаване производителността на труда в предприятията, които

Digitized by Google

ползват нашата продукция". И на Разградски окръг — за програмирани, високи добиви в зърнопроизводството и в създаването на нов тип бригадна организация на труда в селското стопанство.

Постановлението поставя в центъра на вниманието още редица други ценни почини и инициативи като този на отрасъл химическа промишленост за внедряване на безотпадни технологии, на Смолянски окръг — за изпълнение на плана за осмата петилетка за 1300 календарни дни, на ферибоотния комплекс Варна-Иличовск — за разгръщане на съвместно интернационално съревнование, на Русенски окръг — за производство на повече стоки и услуги за населението, на Ловешки окръг — за развитие на животновъдството в планинските и полупланински райони, на Хасковски окръг — за разширяване търговската площ и подобряване културата на обслужване. Високопатриотичен е призивът на орденоносците и първенците „Всеки трудов колектив да стане лаборатория и училище за челен опит".

Това са повели за всички партийни комитети и първични организации да направят този проблем най-актуален в дейността на всички кадри, органи и организации. **Основно вниманието на партийно-политическата работа да бъде насочено към превръщане внедряването на челния опит в норма за поведение на всеки работник, специалист, ръководител и трудов колектив.** Да стане той същностна черта на инженерните проекти и насрещните планове. При обсъждане, анализиране и обобщаване на резултатите от прилагането на челния опит главният критерий за оценка да бъде постига ли се максимален мултипликационен ефект от дейността на всяко предприятие, на всяко звено, повишават ли се производителността на труда и националният доход?

Постановлението за съревнованието поставя пред партийните комитети и организации сериозна задача: с неговата организация и провеждане **в максимална степен да се съдействува за най-широко изграждане на най-новия тип бригадна организация на труда.** Така е, защото е немислимо днес да си представим по-добри условия за съревнователна дейност от тези в новия тип бригада. Тя най-пълно отговаря на задачите на настоящия етап от развитието на трудовия колектив. Чрез нея се постига значително повишаване на производителността на труда. Разширява се творческата активност на работниците, които имат най-пълна възможност да участвуват в планирането на своя труд, в непосредственото управление на производството. Избирането на бригадира, на бригадния съвет, действието на съвета на бригадирите са все ярки форми на проявление на непрекъснато разширяващия и задълбочаващ се социалистически демократизъм. А прилагането на коефициента за трудово участие е фокус и на другарство и взаимопомощ, и на взискателност и самовзискателност, на дисциплина. Чрез него намира най-справедливо приложение в бригадата социалистическият принцип на разпределение на благата според количеството и качеството на вложения труд. **Тук в новия тип бригада, в новата обстановка съществуват всички обективни и субективни предпоставки първичната партийна организация да се превърне в ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Вътрешнопартийните отношения да се превръщат в образец на социалистически обществени отношения.** И, естествено, да се използват възможностите, които дава социалистическото съревнование за възпитаване на творците на блага в дух на колективизъм, за отговорност на всеки за комплексното изпълнение на плана. Ето защо толкова настойчиво е изискването към партийните комитети и организации, към стопанските ръководства и всички органи и организации да не търпят формализма, самоцелността при изграждането на

Digitized by Google

новия тип бригада, в която съревнователната дейност може да протича конкретно, оперативно, най-резултатно.

Намират ли правилен отговор новите критерии за съревнованието в дейността на всички партийни комитети и организации? Къде преди всичко сега трябва да се насочат усилията?

Има партийни комитети и организации, а поради несистемно политическо ръководство — и профсъюзни, и комсомолски органи, стопански ръководства, които допускат социалистическото съревнование чувствително да изостава от новаторската дейност по внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм. За съревнователната дейност се говори общо, върви се по стари, утъпкани пътища, действува се с изиграли вече своята роля планове, програми, системи за неговото провеждане. Затова завладяващата му сила в такива случаи сред тружениците е недостатъчна. Ето защо важна задача, която произтича от постановлението за партийните комитети и организации, е да разгръщат **съревнователна дейност, обхващаща буквално всеки член на трудовия колектив, мобилизираща колективния ум и енергия, индивидуалните способности и дарования за най-пълно използване на интензивните фактори.** Превъплътен в живота, крилатият девиз „Дела, дела и само дела!“ да намери израз в средногодишно преизпълнение на държавните планови задачи за повишаване на националния доход с 2—3 пункта, на обществената производителност на труда с 3—4 пункта, снижение на разходите за суровини, материали и енергия с 2—3 пункта, повишаване на печалбата с 1 милиард лева и производство на стоки и услуги за населението най-малко с 800 милиона лева.

Очевидно партийните комитети и първичните партийни организации не ще изпълнят своя дълг и отговорност по ръководството на социалистическото съревнование, ако не проникнат в обективната потребност от неговото организиране на научни основи. За да се повишава ефективността му, следва **да се осигури необходимото единство на показателите за неговото организиране с показателите, по които се планира и оценява производствено-стопанската дейност.** Творчески да се разработват и прилагат нови форми и методи, **повсеместно да се развива и утвърждава договорното начало** в съревнованието за повишаване на взаимната заинтересованост и отговорност, за непосредствена обмяна на положителен опит. Без използването на програмно-целевия и комплексен подход, на метода на умножаващия се ефект съревнователната дейност ще се разминава с високите цели. Тъкмо затова нараства отговорността на партийните комитети и организации: първо, те да бъдат образец на нов подход, стил и методи на работа, да насочват всички останали фактори да овладяват и качествено новите процеси и да преустройват своята дейност. Да вземат научно-обосновани решения, да съставят ясни, оперативни планове, системи, методики за съревнованието. Да водят действена организаторска и политическа работа за тяхното творческо, пълно реализиране.

Важна задача на всеки партиен комитет и първична партийна организация е да създават атмосфера и да поддържат **дух на висока организираност и дисциплина в трудовите колективи,** да контролират и отчитат как всяко ръководство поема своя дял в организацията на социалистическото съревнование, как го обогатява и разгръща. Как усилва въздействието му. Да подлага на политическа оценка доколко то се явява сбор от приноси на различните фактори, от правилно разграничени функции, на единство и единодействие в тази насока. Естествено, **решаващ в този подход е личният пример на комунистите, ра-**

Digitized by Google

ботата на партийните комитети и първичните партийни организации за повишаване на тяхната авангардна роля. Да се засилва отговорността на всеки от тях, независимо какво място заема в живота на трудовия колектив.

Немислимо е днес да се организира социалистическото съревнование напълно в духа на новите изисквания, без **в центъра на практическото му осъществяване да стоят административно-стопанските ръководства.** Без те да го приемат и да отговарят за него като за важно държавно дело. Оттук и голямото изискване за усъвършенствуване на партийното ръководство в това отношение. **Да се търси отговорност с какъв подход, форми, средства, методи те го разгръщат, допринасят за обогатяване на обществената и социалната практика, за утвърждаване наред с единоначалието и на демократическите принципи на управление.**

За да става всичко това, незаменима е ролята на **своевременния партиен контрол** — контрол, какъвто Дванадесетият конгрес вмени в дълг на партийните комитети и организации: „Да проверяваш — днес това означава да организираш. Проверката трябва да започва от подготовката на решението, да оценява неговата обоснованост, да предизвиква налагащите се корекции в процеса на изпълнението, да открива и популяризира положителните резултати, да обучава и възпитава и едва след това да санкционира допуснатите недостатъци."

Изключително значение за разгръщане на съревнованието във всеки трудов колектив имат **профсъюзните и комсомолските организации.** Да се осигуряват необходимите условия за най-пълна изява на профсъюзите, както учеше Ленин, като „школа за управление, школа за комунизъм". Сега те заедно със стопанските ръководства да станат съотговорни гаранти за правилното разработване и комплексното изпълнение на насрещните планове. За активна, непримирима и настъпателна позиция, за пълноценно използване на техниката, суровините, материалите, горивата и енергията. За най-пълното разкриване на материалните, интелектуалните и всички други резерви на колектива и тяхното използване.

Не ще се намери човек сега, който да не е убеден в огромното значение на мащабните цели и задачи, поставени от конгреса. Те имат еднакво важни икономически, социални, политически измерения. В тях се съдържа и богатият заряд за още по-завладяваща идеологическа работа. Затова неотменно е изискването към партийните комитети и първичните партийни организации да развиват в ширина и дълбочина социалната и трудовата активност на кадрите и всички творци на блага. Те да станат политически център на многостранната дейност, осъществявана от стопанските ръководства, от профсъюзните и комсомолските организации.

Сърцевина на партийното ръководство на социалистическото съревнование днес трябва да стане все по-пълното отчитане на неговото възпитателно въздействие. Чрез системна, целенасочена политическа дейност, помощ и контрол все по-успешно да се мобилизират комунистите и трудовите колективи, цялото това богатство да се трансформира във формиране на нова социалистическа съзнателност у строителите на развитото социалистическо общество, на високи морални и нравствени добродетели, да се създава навсякъде обстановка за решаване и на икономическите, и на идейновъзпитателните, на социалните проблеми. Да се осъществява партийната повеля за непрестанно разгръщане на социалистическия демократизъм, за все по-широко участие на трудещите се в управлението на народното стопанство.

Големи са дългът и отговорността на партийните комитети и организации сега в условията на приложението на новия икономически

Digitized by Google

подход и неговия механизъм за постигане на пълно единство между материалното и духовното стимулиране на участниците в социалистическото съревнование. Материалното стимулиране непосредствено да се свързва с принципите за образуване на фонд „Работна заплата“ и на индивидуалната работна заплата в зависимост от качеството и количеството на труда и личния принос за постигнатите резултати. А духовното — непрекъснато да се обогатяват формите, ритуалите. Като се поставя в центъра на вниманието човекът, в никакъв случай да не се допуска формализъм при излъчването и награждаването на първенците. Напротив. Широко да се утвърждават присъщите на нашето общество високи морални и нравствени норми на поведение, социалистическият начин на живот.

Необходимо е да се преодолее съществуващата в много партийни организации практика на констатиране на несъвършенства в организацията на социалистическото съревнование, на недостатъци в неговата организация и провеждане, без да се прави конкретен анализ на причините за това, да се открояват конкретно субективните фактори и да се търси отговорност за неизползваните богати възможности.

Сега се иска не само добро познаване и разбиране от партийните комитети и партийните организации на проблемите на съревнованието, но и действено, конкретно, ефективно партийно ръководство за неговото усъвършенствуване. В новите условия да нямат място традиционализмът, схематизмът, самоцелността. Да се издигат ролята и отговорността на всеки комунист, да бъде той проводник на всичко ново творец на постоянно растяща ефективност и в обществения живот, и в производството. Да има съществен принос за обогатяване дейността на изградените досега комисии, щабове, групи, да се сформират нови. Най-важното, решаващото за успеха е **да не се допуска формализъм и повърхностен подход било в организационната, идейновъзпитателната или масово-политическата работа по съревнованието.** Да се проявява инициативност и творчество всеки да получи конкретна задача. А след това? Да се създава атмосфера на другарство и взаимопомощ, да няма спадане и замиране в осъществяването на подети ценни идеи, на взети решения. Затова партийните комитети и първичните партийни организации разполагат с богат арсенал от високоефективни средства и методи. В едни случаи на преден план излиза превантивният контрол, в друг — отчетът и самоотчетът в партийното бюро или пред цялата организация, в трети — разискване, преценка на извършеното и на все още нерешените проблеми на открити партийни събрания. Изключително голяма, богата възможност за действително преустройство на организаторската и политическата работа по провеждането на социалистическото съревнование сега разкрива **прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации.** И тази възможност трябва да се използва най-пълно, най-резултатно.

Digitized by Google

СЪКРОВИЩНИЦА НА РЕВОЛЮЦИОННИ ИДЕИ И ОПИТ

Излезе от печат първият том от 25-томното издание на Съчиненията на Георги Димитров[1]. Първото издание на Съчиненията на Георги Димитров беше осъществено в периода от 1951 до 1955 година в 14 тома. То изигра съществена роля в идеологическата работа на БКП и в развитието на нашето обществознание. Но първото издание естествено отрази степента на тогавашното развитие на нашите обществени науки и в частност равнището на изследванията върху живота, делото и теоретическото наследство на вожда и учителя на българския народ.

След Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. пред обществените науки бе открит широк хоризонт, създадени бяха изключително благоприятни условия за развитието им, поставени бяха пред тях високи творчески цели. Всестранно внимание бе отделено и на изследванията върху делото на Георги Димитров. Методологическо значение и в тази насока имаха специалните трудове, статии и речи на другаря Тодор Живков. Върху димитроведението благоприятно се отразиха чествуванията на 90-годишнината от неговото рождение, на 80- и 90-годишнината от създаването на БКП и т. н. Изключително голям е приносът във все по-цялостното изследване на жизнения подвиг на Георги Димитров на съветските учени и на учените от другите братски страни и комунистически партии.

Всичко това създаде условия да се подготви второ, 25-томно издание на Съчиненията на Димитров. То се издава по решение на Политбюро на ЦК на БКП от Института по история на БКП при ЦК на БКП и Партиздат.

Публикуването на първия том от това издание е още един съществен идеен и духовен празник в навечерието на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров.

Второто издание на Съчиненията има значителни различия от първото. Преди всичко следва да се подчертае, че в него са включени за първи път 10 тома материали. Досега те бяха известни само на тесен кръг читатели — съхранявани в наши и чуждестранни архиви, публикувани в отделни сборници и списания. За първи път се публикуват и редица творби на Георги Димитров, отпечатани на чужди езици. Освен завършените трудове като приложение към всеки том се помещават още и подготвителни материали, които видният марксист-

[1] Георги Димитров, Съчинения, второ издание, том 1, Партиздат, С., 1981, с. 607.

Digitized by Google

ленинец е използвал в своята неуморна работа — планове, конспекти, чернови, бележки и др. т.

Произведенията на Георги Димитров се печатат според времето на тяхното написване. По този начин пред читателя ярко се разкрива дълбоката връзка между неговата практическа и теоретическа дейност. „Неговите речи и статии — пише др. Тодор Живков, — макар и посветени на злободневни въпроси, съдържат не само решението на една или друга актуална задача, но и разработката на редица теоретични проблеми, изключително важни и трайни по значението си.“[1]

Том първи на Съчиненията обхваща трудове и документи, речи и реферати на Георги Димитров от юли 1902 до юни 1909 г. В него освен известните ни 27 произведения от първото издание са включени и 99 нови статии, речи и пр.

Произведенията на Георги Димитров в том първи на неговите Съчинения имат особена теоретическа и историческа стойност. Те са създадени през годините, в които той участвува в идейния разгром на опортюнизма и очистването на партийните редици от носителите му, във формирането и развитието на основните добродетели на тесносоциалистическата партия. През тези години под грижите на Димитър Благоев и Георги Кирков той израства като виден работнически деец, като лидер на класовото синдикално движение, като член на ЦК на БРСДП (т. с.).

Трудовете на Георги Димитров от този период са енциклопедичен източник за изучаване на класовото работническо движение през първото десетилетие на XX век. В тясна връзка със социално-икономическото развитие на страната тук детайлно и задълбочено са осветлени стачните борби на работническата класа, развитието на нейните професионални организации и на нейния марксистки политически авангард. Съчиненията на Димитров хвърлят ярка светлина върху цялостния социално-икономически и обществено-политически живот в България в началото на века. В тях релефно се очертават както характерът и съдържанието на класовата борба на работническата класа и сложните идейно-политически процеси в Българската работническа социалдемократическа партия, така и идейно-политическото съзряване и извисяване на техния автор.

С дълбоко марксистка научна аргументация ученикът и следовникът на Димитър Благоев анализира икономическото развитие на България, задълбочаването и изострянето на обществените противоречия и историческия характер на работническото движение. Отчитайки особеностите на българския капитализъм, господствуващото все още дребностоково производство, Георги Димитров сочи трудностите при формирането на класовото съзнание на работническата класа и създаването на работническите организации. Същевременно на много места той подчертава връзката между развитието на капитализма, засилването на експлоатацията и развитието на работническото движение.[2]

Цялостно направление в трудовете на Георги Димитров от това време е посветено на връзката между професионалните съюзи и марксистката партия като авангардна сила на пролетарската класова борба. Във всички негови статии, отчети, беседи и пр. се утвърждава пролетарският социализъм, отстоява се ръководната роля на тесносоциалистическата партия.[3] Още в тези ранни години Георги Димитров изтъква общото и различното между политическия авангард и професионалните съюзи — социализмът като тяхна крайна цел, различните

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, с. 421.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 1, с. 42.
[3] Пак там, с. 43.

Digitized by Google

области, в които се борят, различните средства, с които си служат, и пр. Той настоятелно сочи, че крайната цел не е нещо отвлечено, че не бива да се противопоставя борбата за крайната цел на борбата за защита на непосредствените интереси. „Истинска работническа организация е оная — пише той, — която в борбата си за по-голяма заплата, за по-малък работен ден и всичките свои дребни и едри борби насочва съзнателно и последователно към премахване необходимостта да се водят тия борби, т. е. към тържеството на социализма.“[1]

Георги Димитров неотклонно развива и утвърждава марксисткия възглед за професионалните съюзи като школа за социализъм, за възпитание на работниците в социалистически дух, в последователна революционност. Като изтъква голямото значение на увеличаването на партийните членове в профсъюзните организации, той отбелязва, че това увеличение „е в пълна зависимост от общото идейно и организационно повдигане на синдикатите до положението им на истински школи за създаването на работници-социалдемократи“[2].

В това направление ярко се открояват и възгледите на Георги Димитров за единството между икономическата, политическата и теоретическата форма на класовата борба. Те се разработват както в статиите му, насочени срещу общоделците, така и в следващите години — в борбата срещу анархолибералите и прогресистите. Георги Димитров е принципиален и безкомпромисен противник на принизяването на професионалните съюзи до равнището на борци за реформи, за частични, орязани и нетрайни икономически „успехи“. Той настъпателно воюва за установяване на трайна, дълбока връзка между съзнателността на организираните работници, борбите им за социално-икономически придобивки и борбата им за окончателно ликвидиране на противоречията на капитализма, за тържеството на социалистическия обществен строй.

А тази негова основна идея може да бъде осъществявана, както той сам многократно сочи, от действително класови синдикални организации, тясно свързани и ръководени от революционната марксистка пролетарска партия.

Със свойствената си многостранна аргументираност и жив борчески темперамент Димитров воюва срещу опортюнистическите концепции за „синдикален неутралитет“ и „свободен синдикализъм“. В тях той неоспоримо открива и доказва предателските опити да се разоръжи работническата класа, да се дезорганизира и демобилизира тя пред експлоататорите. „Горчивият исторически опит — пише той — учи работниците, че техните професионални организации трябва да водят непримирима самостоятелна борба против буржоазията за подобряване работническото положение и за пълното премахване експлоатацията и наемното робство.“[3]

Като утвърждава необходимостта от тесни идейни и организационни връзки между партията и професионалните съюзи, Георги Димитров особено ясно показва ролята на опортюнизма като агент на буржоазията в работническото движение. Той конкретно и аргументирано по всеки повод изтъква тази основна същност на общоделците, като същевременно обосновава истинските корени на различията им с тесния социализъм, истинските причини, които ги ръководят в борбата им против революционния марксизъм.[4]

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 1, с. 61.
[2] Пак там, с. 116.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 1, с. 297.
[4] Пак там, с. 41, 79—81, 85, 89, 140, 291, 295 и мн. др.

Digitized by Google

Съществена крачка напред във възгледите на БРСДП (т. с.) за работническото движение е концепцията за централизираните професионални работнически организации, която особено цялостно развива и защищава Георги Димитров. Тази концепция е твърде близка до разбиранията на Ленин и болшевиките по въпроса. Сам Димитров е и един от най-активните инициатори и ръководители на изграждането на централизирани професионални съюзи у нас, участник в подготовката на основните им документи, на учредителните им конференции, на първите стъпки на печатните им органи. „При централистичната синдикална организация — сочи той — професионалната работническа борба е много по-мощна и единна, следователно по-сполучлива, отколкото при федеративната организация.“[1]

Централизмът осигурява единство на работниците, общо ръководство, динамичност и еднопосочност на действията. Според Димитров централизирането на капиталистите и техните организации, както и на държавата, изисква работниците да централизират своите сили и средства за борба „против силните си врагове в лицето на днешната буржоазна държава и разните капиталистически съюзи, картели и пр.“[2]

В трудовете на Георги Димитров от много гледни точки се разработват задачите на професионалните съюзи и пътищата за тяхното изпълнение в конкретните български условия. Анализирайки настъпващите нови моменти в развитието на българския капитализъм, той осветлява необходимостта от по-нататъшното усъвършенствуване на синдикалните организации, на формите и средствата, с които те работят сред работниците. Особено впечатление със своята многозначност правят неговите трудове, свързани с класовите стълкновения на печатарите и на рудничарите в Перник. От една страна, те решават конкретни проблеми на класовата борба на тези работнически отряди. От друга страна, те полагат основите и предвижват напред тяхната професионална организираност, свързвайки ги дълбоко с БРСДП (т. с.). Но пак тук дълбоко се изучават и перспективно се решават основни проблеми на стачното движение, на сблъсъците на работническата класа с буржоазната държава, на необходимостта от паралелна, неотклонна борба с опортюнизма, с идейната изостаналост и т. н.[3] И отново Димитров утвърждава, че успехът на борбата за социални и икономически придобивки е възможен само върху основата на единството на икономическата и политическата класова борба... „Стачки — пише той — не само за увеличаване надниците и намаляване на работния ден, но и за реализирането на други, по-далечни и по-високи искания...“[4]

Още в тези свои първи изяви на работнически трибун Георги Димитров разглежда и утвърждава интернационалния характер на класовото работническо движение. Още от тези години той свързва борбите на българските работници с борбите на техните братя по класа в балканските държави и в света.

Разбира се, в том първи на Съчиненията се съдържат и редица още съществени и актуални и до днес проблеми — за единството на работническата класа, за работническия печат, за възпитателната работа и т. н. Не всичко обаче е възможно да се разгледа в една къса рецензия.

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 1, с. 167.
[2] Пак там, с. 168.
[3] Пак там, с. 33, 37, 58, 60, 77, 79, 93, 96, 102, 108, 138, 145, 156, 161, 164, 182, 337 и мн. др.
[4] Пак там, с. 38.

Digitized by Google

По-важно е да се изтъкне, че с 25-томното издание на Съчиненията се осъществява една изключително важна задача. В много по-пълен вид пред съвременника се разкрива безсмъртната съкровищница от революционни идеи и опит, които Георги Димитров остави на нашата партия и на международното комунистическо движение. В том първи ярко изпъква началният, тесносоциалистически етап на неговата дейност на теоретик и революционер, която го формира като работнически и партиен ръководител и утвърди у него забележителните добродетели на тесния социализъм — една от основните предпоставки за израстването му по-късно като революционер и теоретик от ленински тип. Но още в страниците в том първи пред читателя се извисява делото на Георги Димитров и самият Димитров, работникът печатар, който под знамето на марксизма, в редовете на Благоевската партия се нареди в челната фаланга на последователните революционери-интернационалисти, защитници на чистотата на марксизма, верни докрай на историческото дело на работническата класа.

доц. Иван ДОМУСЧИЕВ

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЗА КАЧЕСТВАТА НА КОМУНИСТА

доц. к. п. н. ПЕТЪР ВАСИЛЕВ

Георги Димитров е наш „безценен капитал", казва другарят Тодор Живков. Всеки истински българин законно се гордее, че нашият народ е родил такъв велик революционер. Неговото име ярко блести сред съзвездието пролетарски революционери от школата на Маркс, Енгелс, Ленин, неговото дело и теоретическо наследство са епохални по своята значимост и отдавна са влезли в съкровищницата на световния революционен процес.

Георги Димитров зае достойно място в историята на българския народ, в историята на международното комунистическо движение. В живота и дейността му с изключителна пълнота и релефност са въплътени чертите на комунистически деец от ленински тип — беззаветно мъжество и смелост, класово-пролетарска принципност и безгранична вяра в тържеството на комунистическите идеи, неразривна връзка с масите и способност да се учи от техния опит, непрекъснато творчество в революционната теория и практика.

На Лайпцигския процес Георги Димитров демонстрира пред целия свят величието на духа и безстрашието на човека, въплътил в себе си силата и увереността на класата, на която принадлежи бъдещето. Петдесет години са изминали от това събитие, но политическият, интелектуалният, човешкият подвиг на Георги Димитров и днес поразява въображението на всеки мислещ и честен човек, и днес вдъхновява и увлича с примера си нови поколения борци.

Digitized by Google

Малко са политическите дейци, които са оставили толкова дълбока диря след себе си. Той оказа и днес оказва огромно въздействие върху умовете и сърцата на милиони хора по света с обаянието и силата на своята личност, със своите идеи и конкретни дела.

●

Да постави целия си жизнен път в служба на комунистическия идеал — това той считаше велико задължение и право, същностна черта и неизменно качество на комуниста.

Георги Димитров премина богатия и разностранен университет на класовото пролетарско движение, възприе революционните добродетели на тесните социалисти и сам се превърна в олицетворение на безстрашието и мъжеството, на героизма и себеотрицанието на партията и класата. Този процес включваше и непрекъснато самообразование, и лично самовъзпитание, непрестанно усвояване на теорията на марксизма и трупане на революционен опит, дълбоко и все по-точно осъзнаване на своето място и роля в неумолимия и жесток двубой между силите на революцията и реакцията. „Партиен член — казваше той, — който не желае да се учи, не иска да се просвещава и да върви напред в своето развитие, той не е и не може да бъде истински член на нашата партия.“[1] Но не е достатъчно само да се учи теорията, тя трябва да се изучава по същество, да се усвоява в живота за практически и непосредствени цели, да се свързва тясно с революционната практика, с непосредствените политически задачи. При това всички познания да бъдат не хаотично разпилени, а свързани в една система, да представляват цялостен мироглед, ръководство за действие, с което не само да се обяснява действителността, но и да се изменя към по-добро.

Димитровската вярност към целите и идеалите на работническата класа, димитровската непримиримост към покушението срещу основополагащите принципи на марксизма-ленинизма и приложението им в действие са били присъщи на партията на всички етапи от нейния борчески път, в тази вярност тя е възпитавала и възпитава българските комунисти. Димитровският завет да се изучава марксизмът-ленинизмът, да се формира научен диалектико-материалистически мироглед не само у комунистите, но и у безпартийните днес е втъкан в огромната мрежа на системата на политическата просвета на партията, Комсомола, профсъюзите, Отечествения фронт, където се трудят над 50 хиляди пропагандисти, за чието благородно дело от трибуната на Дванадесетия конгрес другарят Тодор Живков им изказа дълбоката благодарност на партията.

Динамична личност, творчески мислител, смел, неотстъпен и принципен, той изискваше тези качества от всички комунисти. „Мързелът — казваше той — изобщо е опасен, но най-опасен е мързелът на мозъка: когато човек го мързи да мисли, да се задълбочава, когато плува по повърхността ... Нам ни е необходима тренировка на мозъка, на ума и критично и самокритично отнасяне.“[2]

Неговите съратници, неговите другари, с които е работил в ръководството на Коминтерна, Морис Торез, Палмиро Толиати, Вилхелм Пик, Долорес Ибарури и други видни дейци на световното комунистическо движение наричаха Георги Димитров свой учител. Те се удивля-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 336.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 371.

Digitized by Google

ваха на неговата висока култура, марксистка ерудиция, творческа мисъл и революционна енергия.

Неговата безпределна вярност към комунистическия идеал, пламенният му патриотизъм и интернационализъм до ден днешен будят възхищение, възпитават и подтикват комунистите към забележителни дела в различните сфери на живота. „Любов към своята родина — учеше той, — към народа — това е един много силен морален фактор в борбата против всички трудности, страдания, нещастия, които могат да постигнат отделния човек."[1] Та не беше ли силната любов към народа и работническата класа, която крепеше хилядите борци против фашизма и капитализма, вдъхновяваше и вдъхновява строителите на новото общество.

Интернационализмът и родолюбието, органично свързани и взаимно допълващи се, характеризират всеки етап от многогодишната политическа дейност на Георги Димитров. „Не може да има истински народен патриотизъм без международна солидарност, както не може да има истинска международна солидарност без действителен народен патриотизъм... Международна солидарност без... патриотизъм е празна фраза, патриотизъм без международна солидарност не е истински патриотизъм, а великобългарски или друг шовинизъм..."[2] Тази марксистко-ленинска линия на нашата партия във възпитателната работа сред комунистите и безпартийните, подета още от Димитър Благоев и доразвита от Георги Димитров, днес широко се изявява в политиката на нашата партия.

Интернационализмът и родолюбието му особено ярко се проявиха в етапа на изграждане на нова България, когато, съчетавайки най-добрите традиции на работническото движение у нас с колосалния опит и глобалното виждане на един политик от планетарен мащаб, Димитров полагаше основите на външнополитическия курс на партията и социалистическата държава... Гръбнакът на този нов политически курс бяха, са и ще бъдат отношенията на дружба и сътрудничество с великия Съветски съюз. Той самият винаги е бил пример за комунистите за отношението на истинския комунист към страната на Съветите, към партията на Ленин.

Тези традиции на нашата партия и завети на Георги Димитров се превърнаха през априлския период от нашето развитие в жизнено верую и органичен елемент на националното съзнание на българския народ.

Когато чете заключителната му реч в Лайпциг, човек има чувството, че в своето съзнание Димитров е виждал не само славното минало на нашата родина, но и нейното неизбежно и близко социалистическо бъдеще. Този исторически оптимизъм, в който най-добрите черти на българския характер се съчетават с марксистко-ленинската способност да се вижда далеч напред във времето, беше една от най-силните страни на Димитров човека и на Димитров комуниста — политически ръководител. Този оптимизъм и днес остава една от най-силните страни на нашата социалистическа нация, на Комунистическата ни партия, на нейното априлско ръководство начело с другаря Тодор Живков.

●

Трудолюбие, социалистическо отношение към обществената собственост, принципност в отношенията, честност, скромност, дисципли-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 371.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 183.

Digitized by Google

нираност, справедливост са онези нравствени черти, присъщи на Георги Димитров, които са възхищавали съвременниците му и без които той не си е представял комуниста. От пословичното му трудолюбие са се учудвали дори тъмничарите в затвора Моабит: болен, с вериги на ръце, той денонощно чете книги, усвоява немски език.

Той ненавижда непоправимите бюрократи и канцеларисти, самозабравилите се велможи, празните дърдорковци, неспособните за оперативна работа. Георги Димитров имаше интересен стил. Той не търпеше общата фраза, общите приказки, а изискваше конкретен анализ на обстановката. С директни и ясни въпроси разплиташе сложни ситуации, за да изведе най-правилни политически лозунги съобразно конкретните условия. „На деловитост, на скромност и безшумна работа съм се учил от Димитров" — си спомня Александър Рангелов, герой на социалистическия труд, миньор от Перник.

Много ценно качество на комуниста той считаше умението да се създават другарски отношения на принципна основа. Близки си спомнят как той по другарски и непринудено споделя мисли със своите другари за задачите на партията, за големите предстоящи дела в строителството на социализма.

Грижата за човека, за другаря не е убягвала от мислите и делата на комуниста Димитров. През февруари 1946 г. на среща с бивши партизани в София Георги Димитров припомнил на тях — останалите живи, да изпълняват задълженията си и не само те, а всички комунисти да пазят свято свободата, да бъдат активни, честни, предани и способни строители на социалистическата ни родина, строго да съблюдават социалистическата законност, да бъдат в първите редици в борбата против остатъците от фашизма. Заръчал на живите партизани да увековечават паметта на загиналите, да им издигат паметници, да поставят мемориални плочи на лобните места, да пишат биографиите им, да запознават народа с техните героични дела.

Нравствените отношения в семейството на комуниста, взаимното уважение между съпрузите и готовността за постоянна взаимопомощ, любовта към децата са голяма морална подкрепа. Димитров по различни поводи подчертава колко голямо значение за неговото изграждане като личност и революционер борец е имало семейството му и взаимоотношенията в него. „Мога спокойно да кажа, че ако не се учех от нашия велик учител Владимир Илич... ако нямах такава прекрасна и героична майка и ако в продължение на двадесет и пет години не бях имал за другарка и съратничка такава пролетарска революционерка като Люба Ивошевич — покойната ми жена, — навярно не бих бил толкова твърд, какъвто бях през целия си революционен живот и по-специално пред фашисткия съд в Лайпциг."[1] Там, на Лайпцигския процес, той прояви рядка духовна и физическа издръжливост, безпримерна смелост в гигантския двубой с нацизма, пое върху плещите си защитата на истината срещу обвинението, сам се впусна в атака, с оръжието на своята страстна комунистическа убеденост защити и себе си, и другарите си, и комунизма. Такива волеви качества съветваше той да възпитават комунистите у себе си. Даваше им пример с живота си, а и с опита си. Вече поколения комунисти знаят за огромното впечатление, което е направило прочитането на романа на Чернишевски „Какво да се прави?" и неговият герой Рахметов на младия Димитров. Той искал да се закали против всички трудности на живота, да може в борбата да понася и най-ужасните страдания. И по подобие на Рахметов започнал всеки ден да се тренира на издръжливост, правел студени душове, зимно време полугол отивал на сне-

[1] Г. Димитров, Писма, С., 1962, с. 270.

Digitized by Google

га, триел се. Лишавал се дори от най-малкото удоволствие. Така калявал волята си, борческия си характер. Разбира се, целият негов живот на революционер е калявал волевите му качества, но още в юношеска и младежка възраст е проявявал смелост, дръзновение, настойчивост, вътрешна дисциплинираност и мъжество. От тези волеви качества са се учили и вземали пример много комунисти — негови съвременници. Най-старият днес — на 101 години, още жив комунист на планетата, дядо Йордан Милев, разказва за голямата сила на неговия характер — неустрашимост, себеотрицание, издръжливост, които той проявявал още през 1910 г. Друг негов съвременник, Соломон Исаков си спомня едно събрание на работници-печатари още в 1906 г., на което говорил Георги Димитров: „Стражарите се втурнаха в салона да го търсят. Той за минута спря речта си и с учудващо спокойствие им каза, че Георги Димитров не е в салона. Те си отидоха.“ Стефан Бъчваров разказва, когато през лятото на 1910 г. били на цирк заедно, какво впечатление му направили вниманието и сериозността, с които Димитров се отнасял към възторга на публиката от изкуството, риска, ловкостта, смелостта на тези скромни хора. И тук той направил извода, че героизъм има и в ежедневната, упорита работа за политическото мобилизиране на масите, за тяхното революционизиране.

Концентриран израз на димитровското изискване за воля и издръжливост намираме в неговия доклад пред Седмия конгрес на Коминтерна. Там той наред с такива качества като дълбоката преданост към делото на работническата класа, вярност към партията, връзка с масите изисква и такива качества на комуниста-революционер като дисциплинираност и болшевишка закалка както в борбата против класовия враг, така и в непримиримостта към всякакви отклонения от линията на болшевизма. Той дълбоко аргументира мисълта, че ръководните кадри, комунистите, ако искат да са в авангарда на масите, трябва да съчетават знанието за това, което предстои да правят, с болшевишка издръжливост, революционна воля за осъществяването му в живота. Героизъм трябва да се проявява не само в момент на непосредствено стълкновение с врага, героизъм трябва да се проявява във всекидневната работа.

След победата на социалистическата революция у нас той често повтаряше, че младежта, комсомолците трябва да се възпитават действено, като участвуват в борбата за трудови подвизи, за изграждане на социалистическата ни родина. Той ценеше трудовите подвизи на младежта, поощряваше ги, обграждаше ги с искрена любов, зовеше младежите към романтизъм и дръзновение.

Тази димитровска традиция днес партията продължава в работата си с младежта.

●

За да поддържа комунистът връзка с масите, да ги увлича и мобилизира, както Димитров неподражаемо е правел това, той трябва да проявява **деловитост, оперативност, точност, бързина, гъвкавост, съобразителност и находчивост.** На Седмия конгрес на Коминтерна неговият генерален секретар подчерта, че заедно с неизменната преданост към делото на работническата класа и верността към политиката на партията кадрите, комунистите трябва да поддържат най-тясна връзка с масите, да живеят с интересите на масите, да чувствуват пулса на техния живот, на тяхното настроение и нужди, да проявяват умение самостоятелно да се ориентират в дадената обстановка и да не се боят да поемат отговорност.

Digitized by Google

На Петия конгрес на нашата партия Димитров посочи, че силата и влиянието на партията зависят не само от марксистко-ленинската подготовка на кадрите и тяхната преданост към делото на партията, но и от тяхното умение да се свързват с масите, да ги активизират и ръководят за изпълнение на поставените от партията и правителството общонародни задачи.

В своите беседи с младежта той убедително доказваше, че е необходимо да си изработват умение да пестят времето, да проявяват точност, оперативност. В беседата си с членовете на областния и градския комитет на РМС в София на първи март 1946 година той очерта редица много важни **организаторски качества**, които трябва да притежават всеки ремсист и всеки комунист, и които сега партията възпитава у новото поколение комсомолци и комунисти. Като най-голям недостатък той посочи известната разпиляност, губенето на време, липсата на оперативност и деловитост. „Заседанията определят за 8 часа, а ги почват в 10 часа. Това на какво прилича? Не се цени факторът време. Престъпно се прахосват сили и енергия... При това правят се дълги заседания, защото обикновено въпросите не се подготвят. Отклоняват се от поставените въпроси и времето минава в безплодни приказки. За нас времето е много скъпо. То трябва да се цени по-високо от много други ценни неща."[1] И още: няма защо всеки да си казва мнението по всичко. Всезнайковците не са сериозни деятели, не могат да се развиват. Изобщо той препоръча: по-малко да се говори, повече да се работи! Да се говори това, което е необходимо, а да се работи повече, отколкото се говори.

Тази взискателност на Георги Димитров партията и днес предявява към комунистите. И днес се срещат все още ръководители, които уж много се трудят, все заети, ходят от заседание на заседание и в резултат от тяхното „трудово напрежение" маса хора се въртят на празен ход, а свежи мисли и оригинални предложения плесенясват, омотани в паяжините на бюрократичното равнодушие, и днес е необходимо да се воюва против консерватизма, да се проявяват размах, инициатива, деловитост, а не да се стига до бюрократизъм и формализъм, до празни приказки и дърдорковщина.

Днес е нужна организационна култура на цялото младо поколение, а в нея се включват димитровските качества — вътрешно чувство за организираност, организация на времето, потребност от целесъобразно планиране личните усилия, от умело обвързване на ежедневието с далечните цели на партията, от концентриране усилията в решаващия участък, от проявяване на висока дисциплина.

●

Всенародната борба за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес е най-добрият начин да засвидетелствуваме верността си към безсмъртните завети на Георги Димитров в навечерието на стогодишнината от неговото рождение. Делата на милионите вдъхновени творци на социализма, носители на безценните класови, граждански и човешки добродетели, които ни завеща Георги Димитров, са и ще бъдат най-трайният паметник в прослава на този велик българин.

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 12, с. 70.

Digitized by Google

В ПАМЕТТА И СЪРЦАТА НА ПОКОЛЕНИЯТА

Образът на Георги Димитров в съветската литература

Едни от най-силните страни на съветската литература — нов идейно-естетически етап в развитието на човечеството — са нейната революционна героика и подчертан интернационализъм.

Широката и многожанрово развита тема за Георги Димитров, изграждането на неговия ярък, внушителен и обаятелен образ от съветски писатели от различни поколения е неопровержимо потвърждение на изразената мисъл. Темата за българския революционер-комунист, за защитника на правата на нашите работници, за водача на Септемврийското въстание от 1923 г., за героя от Лайпциг 1933 г., за генералния секретар на Коминтерна, за строителя на нова социалистическа България става една от обикнатите теми за съветските писатели. Неговият живот се превръща, както сполучливо се изразяват някои, във важен естетически факт. В очерци, репортажи, в статии и спомени, в лирически стихове и поеми, в разкази и повести, в романи и драми е пресъздаден жизненият подвиг на смелия народен син, проследени са моменти в неговото възмъжаване, разкрита е пролетарската му увереност, очертана е душевната му широта и другарската му вярност.

В самата тема за Георги Димитров, почувствувана от съветските писатели като нещо привлекателно, вълнуващо и необходимо, има няколко основни момента. Отначало Димитров е героико-романтичният образ от двубоя в Лайпциг, който грабва вниманието и спечелва сърцето, но все още е познат, и то частично на малцина журналисти, присъствували на процеса. После идва незабравимият момент, когато затворът и съдебната зала остават в миналото, и на комуниста-герой може да се подаде ръка, може да се изпита радостта от общуването с него. Следва все по-пълно опознаване на неговата богата и вълнуваща личност и се събужда интерес към миналото му. За да дойде след това тежката и наранителна вест за смъртта му, която ще наложи да се преосмислят впечатленията и спомените от него, да се родят и по-пространните книги и задълбочени тълкувания на личността му.

Връзката между Георги Димитров и съветските писатели за известно време става особено непосредствена и близка. Получава се взаимно разбиране, което води до възхищение. И това е така не само защото Димитров е един от най-доблестните защитници на комунизма и същевременно защитник на единствената тогава социалистическа страна, а съветските писатели са първите свободни творци-революционери, но и защото героят от Лайпциг е имал за учители образите на стоманените руски революционери от типа на Рахметов. И неговото поведение сякаш е продължение при новите условия на

Digitized by Google

поведението на незабравимия Горкиев герой Павел Власов. Но Димитров, ученикът на Ленин, като човек и комунист, като гражданин и революционер носи някои черти и на онези герои от гражданската война и началото на социалистическото строителство, така обичани от съветските творци. Българският партиен водач в съзнанието на съветските писатели се сродява и със старите славни традиции на предишните поколения от борци, и с новите завоевания на партийните дейци. Той носи очарованието на нещо много близко и познато и същевременно на нещо, в което е примесена известна романтична неизясненост. Той е преминал през великата школа на комунизма, той е вътрешно близък на поколенията от руски революционери. И същевременно е расъл при специфичните български условия. Той е брат по кръв, другар по идеи, рахметовец по себеотрицание, въплъщава в ново време Горкиевия идеал за духовната сила на пролетария-интелигент. Носи коравината на войнствуващия българин, преминал през ленинската школа и закалил се в изпълнение на големите партийни задачи.

Пристигането на героя от Лайпциг на съветска земя, след като той е победил в двубоя на епохата, става за всички комунисти, за прогресивните хора събитие от първостепенно значение. Радост, възторг, гордост обхващат трудовите хора за това, че е отпаднала гнусната клевета, че доблестният революционер е излязъл с чест и достойнство от фашисткия затвор и е намерил ласкав прием сред съветските хора, отдадени на градивен труд. И естествено е, че литературата, и то новата социалистическа литература, ще разкрие чувствата, които вълнуват трудовите хора. Съветските писатели ще отразят общото и своето ликуване.

Така например само няколко дни след като Димитров и неговите другари са вече пристигнали от Германия, организационният комитет на Съюза на съветските писатели излиза с топло приветствие до „безстрашните борци за делото на социализма", в което се казва, че Съветският съюз с гореща любов ги среща „като братя по класа и като мъжествени синове на великата армия на революционните работници" и ги приема в редовете на строителите на социализма. Съветските писатели виждат в лицето на тримата българи „истински хора на ленинската партия, мъжествени болшевики, безстрашни борци за делото на социализма, имената и образите на които са достойни за пламенните страници на великата литература на социализма".

По този начин приветствието на организационния комитет правилно оценява не само подвига на Димитров, но и поставя близка и неотменна задача на съветските писатели — да отразят събитието, което е разтърсило света.

Отделните съветски писатели не закъсняват да приветствуват Г. Димитров, да му изразят топлото си съчувствие, да дадат личната си оценка за героичното му държание.

Максим Горки, като му подарява една книга, написва такова посвещение: „На другаря Димитров. От все сърце поздравявам болшевика и образцовия революционер. Много съм щастлив, че той пристигна при другарите си. Стискам сърдечно ръката му."

Алексей Толстой вижда в лицето на Димитров „герой, пламенен болшевик", прелетял на стоманените криле от страната на смъртта в страната на живота и свободата! Всеволод Иванов, като поздравява Г. Димитров с пристигането в Съветския съюз, добавя неизразимата си радост, че той с удивително мъжество е защитил пред фашисткия съд правото на социализъм. Или с други думи, че е обосновал нравственото превъзходство на онези, които воюват за социализъм. В този дух е и приветствието на Константин Федин. Светът е бил поразен от бляскавите речи на този комунист пред фашисткия съд.

Digitized by Google

Бил е даден „убедителен пример за това как непоколебим и прекрасен е духът на човека, който вярва в правото на революцията“.

Както се вижда, съветските писатели още тогава, когато събитията са толкова близки и не е дошло отдалечаването, което да ги проектира върху страниците на историята, с топлината на сърцата си, с проникновения си поглед, с вярата си на комунисти и безпартийни болшевики съумяват да дадат безпогрешна оценка на делото на Димитров, да почувствуват епохалните му измерения.

Много важно е и нещо друго — още тогава, в първите дни след пристигането на Димитров в Съветския съюз, трима от съветските писатели от по-старото поколение: Вишневски, Файко и Зархи, уверяват скъпия гост: „Вие, Вашето поведение ще стане тема на нашето творчество“.

И наистина след приветствията, отправени към Димитров и дори наред с тях, се появяват и лични стихове и поеми, посветени на прославения наш съотечественик. Тук се впрягат силите на прославения Дамян Бедни от първото поколение съветски поети, на съратника на Маяковски — Николай Асеев, на комсомолския поет Ярослав Смеляков, както и на поети от отделните съветски национални общности като Арвид Григулис, Самед Вургун и др.

Демян Бедни с присъщата му социална отзивчивост наскоро след Лайпцигския процес написва голямото стихотворение „Там и тук“, което има две части: „Поправима работа“ (Берлинско изпращане) и „Вярно дело“ (Московско посрещане). Първата част на стихотворното повествование разкрива как хитлеристите изпращат Димитров и неговите другари с обидни ругатни. Единствен механикът Хелер изпитва скрита радост. Намигнал крадешком на тримата българи, той дълго гледа след излетелия самолет и им завижда, че отиват в свободна страна. Запява и любимата си песен: „Не тъжи, механик Хелер, работата е поправима“. Втората част очертава радостното и тържествено посрещане в Москва.

Стихотворението „Щастие“ от Ярослав Смеляков се отличава с подчертана простота и сърдечност. Поетът е успял да предаде онези бурни вълнения, тревожни очаквания, опасения и надежди, които преживяват малцината, знаещи, че Димитров и другарите му ще трябва да прелетят, но същевременно се съмняват, че това ще стане, защото се опасяват от коварството на фашистите. Но ето, най-после самолетът изведнъж се задава и като че ли пада в ръцете на поета. В този момент посрещачите на летището осъзнават, че за легендарния герой са недостатъчни приготвените в мразовитата вечер цветя. Затова те искат да му направят по-голям подарък. Искат да му подарят „своите пътища прави и волни и градините...“ Мълчат и посрещачите. Но поетът от името на всички разкрива, че от техните гърбове се е смъкнала сякаш някаква канара, те са почувствували радостта на спокойствието и мира. И това щастие им е достатъчно.

Така лирикът, без да търси много багри от своята поетична палитра, без да рисува детайлен портрет на лайпцигския герой, съумява да очертае по своеобразен начин неговото обаяние.

Стихотворението на Арвид Григулис „При бъчвата на Диоген“ се отличава с пределна краткост и философска глъбина. Лирическият герой, който търси големия, истинския човек, се приближава до бъчвата на древния Диоген и той го напътствува:

„Мини на лилипутите страната,
града на варварството потърси
и няма да ти бъде трудно
да го намериш там.
Сред океан от низши духом
висши глава един човек,
Димитров.
Българин и комунист.“

Не случайно поемата „Гърми Димитров“ влиза в числото на най-

Digitized by Google

добрите произведения на Н. Асеев. Тук наистина съветският творец напълно се е вживял в темата и без да пренебрегва специфичната обстановка и конкретните детайли, е съумял да пресъздаде образа на героя от Лайпциг със силните и внушителни средства, които му предоставя съчетанието на революционната романтика с напрегнатия драматизъм.

В поемата на Самед Вургун „Скамейката на смъртта" основен сюжетен момент е също процесът в Лайпциг, само че тук е и по-широк кръгът на героите, по-сложни са взаимоотношенията, в които влизат те, и напрегнатият драматизъм преминава в някои моменти в понежен лиризъм. Покрай образа на Г. Димитров, който движи вътрешното развитие, е очертан с богата гама от детайли и образът на съдията. Двамата герои — Димитров и съдията — са дадени в рязък контраст — физически и духовен. Разкрити са техните сблъсъци, обоснована е политическата и моралната победа на българския комунист.

При изграждане образа на съдията С. Вургун използва и горкиевската традиция, проявена силно в романа „Майка", където съдиите на Павел Власов и неговите другари са с „мъртвешки, жълти и сиви лица, които нищо не изразяват". Такъв е и съдията от поемата. Когато той натиска звънеца да открие поредното заседание, „по-ярка става мъртвината на отпуснатите му страни". Той извършва своята работа без видим дълбок интерес. За него е достатъчно, че е овластен, че му е възложено да председателствува. Подсъдимият трябва да се подчинява, да признае „вината" си. Основните негови средства за постигане на целта са натискът и заплахата. И когато разбира, че тези средства не дават очаквания резултат, загубва самообладание, погледът му става напрегнат и тревожен. Ругатните трябва да сменят несполучилата логика.

Леко е скицирана и фигурата на прокурора, сериозно загрижен, че Германия може да погине, ако не се накаже сурово „подпалвачът", а официалният защитник е съвсем безпомощен. Той проронва няколко незначителни думи и млъква.

Обществената атмосфера в Берлин е тревожна и напрегната. Трудовите хора са гладни и отчаяни. А на един от площадите расте грамадата от книги, които пламъците започват да поглъщат.

В тази обстановка на разруха, мъртвина, страх пред бъдещето и фалшиво величие изпъква образът на Георги Димитров. На лицето му грее яснота, в очите му свети гневът на уверения човек. На нелепите обвинения той отговаря категорично. Ето как звучи неговата реч:

„Вие, които стоите
на грамада от кости,
чуйте моите думи
и страшни, и прости:
Аз съм българин. Даже далеч от дома
аз съм горд, че съм син на такава земя!
Но поробена, бледа
родината гледа,
че се бориме ние за световна победа."

Силата на Димитров произтича от това, че той трябва да отхвърли една клевета, да отбрани не само и не толкова себе си, колкото своята партия, родината си, комунистическото бъдеще на човечеството. Писмото на майка му, където се изказва увереност, че той „за правдата проста води решителен бой" и се пожелава да бъде „безстрашен и смел", както и далечният отглас от работническата манифестация пред съда умножават борческите му възможности. Оттук — и светлият, обнадеждаващ финал на поемата. Духовната сила, напорът на Димитров дават увереност на автора:

„Одимен, обарутен
се възправя човека,
стъпва спътник на слънцето
на живота войник
и уверено крачи по пътя велик!"

Десетина години след процеса в Лайпциг съветските войски влязо-

Digitized by Google

ха в Берлин като победители. Отново Райхстагът привлича вниманието на хората и се ражда по асоциативен път мисълта за Г. Димитров. Така се появява малко по-късно стихотворението на Евгений Далматовски „Опожаряването на Райхстага“, което е и спомен за отминалите събития, и момент от автобиографията на поета и неговите връстници, и заключителен акорд на някогашните усилия да бъде осъден Димитров като „подпалвач“.

Смъртта на Г. Димитров през 1949 г. поразява съветските писатели. Изказванията, спомените, статиите, стиховете изразяват дълбоката скръб от гибелта на един от най-големите пролетарски революционери. Допълва се и се обогатява неговият образ с нови ярки детайли, прави се по-цялостен преглед на жизнения му път, разкриват се неповторими страни в характера му.

Така например Михаил Шолохов пише: „Както всички съветски хора, аз дълбоко скърбя за преждевременната смърт на скъпия другар Г. Димитров, велик син на България и човечеството“. В специална статия, посветена на Димитров, прославеният поет и общественик Николай Тихонов отбелязва, че си е отишъл „славен син на героичния век, воин на безчетните класови сражения“. Но той ще бъде жив в паметта на благородните народи, които помнят „най-големите борци за свободата на човечеството, стремящи се към висотата на комунизма ... увличащи с безсмъртния си пример нови герои за нови подвизи“.

Феодор Гладков е обаян от сърдечността на смелия революционер, от неговата човешка топлота. Той пише, че в личен разговор Димитров е бил „трогателно прост, проникновен, сърдечен. Неговата мила усмивка — малко стеснителна, но ярка, млада — пленяваше всички. Поради това всяка негова дума бе не само значителна, мъдра, но удивително топла“.

Обикновено написаното по повод на една смърт е тъжно. То събужда черни мисли, отключва мрачни асоциации. И трудно се преодолява болката, за да се хване перото, да се раздвижи потокът на мислите и образите. Но гибелта на Димитров е гибел на революционер, който оставя епохално дело след себе си. Това дава възможност на съветските творци да овладеят скръбта и от потискащата гама на смъртта някак естествено да преминат към светлата гама на безсмъртието.

Втората част от „Стихове, посветени на Георги Димитров“ от Ярослав Смеляков отразява тъжния момент от прощаването на московчани с покойника. Атмосферата е потискаща: и от жаравата, която се изсипва от небето, и от червения лафет, който отнася приятеля велик на Москва. Но лирическият герой прави пробив в натежалия юлски климат. Той се обръща към родината на Димитров, за да изтрие нейните преливащи парещи сълзи. И да даде тържествено обещание за още по-близка солидарност и дружба:

„Българийо, с тебе сме ние
в нощ тъмна и в светла зора,
с теб е могъща Русия,
тъй както с по-млада сестра.“

Стихотворението „Реквием“ на Семьон Кирсанов е по-силно емоционално наситено. То, подобно на заупокойна молитва, ту акцентува върху горестни и потискащи моменти, ту с възвишаващите си тонове ни издига над болката към тъй необходимата за комуниста бодрост. Началото е лаконично и внушаващо. Това са сякаш синкопите на сърцето, потиснато от болка:

„Димитров! ...
Другарю,
гръб
превий сурово.
Нахлувай, работническа
скръб,
в нашето слово.“

По-нататък следва кратък лирически летопис на някои върхови

Digitized by Google

моменти от живота на онзи, който ни е напуснал. А ето сега гърми траурният марш на Шопен, в Колонната зала има много рози и мирти. И тежко мълчание. Но лирическият герой постепенно бива изведен от това състояние. Бездиханният всъщност е „възпламналият динамит", който проправя път, остава на вечна стража.

Чувашкият поет Педер Хузангай в стихотворението си „Венец на Георги Димитров" споделя с читателите онези чувства и мисли, които го обземат, когато посещава белия мавзолей на комуниста-революционер. Усещането, което носи лирическият герой от първата среща с Димитров, състояла се през 1934 г., е младежка свежест и дързост. И сега, когато прекрачва прага на мавзолея и го вижда „безтрепетен и занемял", поражда се някакво съмнение — това ли е същият човек. Но поетът продължава да се взира. И в сегашните негови бели къдри, в сключените му устни открива белези, останали от бурната младост. Времето е безсилно пред тях. То не може да ги изтрие. Онзи, който е бил младост на народа, сега е станал негова звезда.

Други съветски поети като С. Михалков, П. Тичина и др. в стиховете си, посветени на Димитров, също изразяват своята болка и споделят с неговата родина потискащата скръб. Но новото тук е това, че тези творци свързват найтясно безсмъртието на Г. Димитров и с обновения, със социалистическия облик, който започва да получава България.

Михалков пише:

„По твоите планини, градини и долини
аз празника видях на творчески дела,
свободният ти труд със порива единен —
на Димитров вградена мисълта."

В стихотворението „На смъртта на Димитров" от П. Тичина картината на нова България, макар и лирически изразена, е по-детайлна:

„И ти видя, Българийо, простора,
излезе на широк и светъл път...
И твоят син поведе те нагоре,
и всички твойто име днес мълвят."

Темата за Георги Димитров в съветската литература няма акционен характер. Тя не е временно и нетрайно увлечние на отделни творци. Неповторимата личност на големия революционер, неговият ярък живот и епохална дейност привличат нови и нови писатели. Съветската белетристика също подхваща тази тема. През 60-те и 70-те години излизат: „Разкази за Георги Димитров" от Л. Коренков (1970), както и повестите „Дуелът на столетието" от А. Ваксберг (1971) и „Три пъти осъждан" от С. Н. Болдирев (1968).

Документалната повест „Двубоят на столетието" е вълнуващ разказ за Лайпцигския процес. Благодарение на това, че авторът много добросъвестно и задълбочено е проучил материала и се е вживял в събитията, образът на Димитров е плътен и убеждаващ.

Задачата, която си поставя Сергей Болдирев в „Три пъти осъждан", е много по-сложна. Чрез отделни документално отразени епизоди от живота на Г. Димитров авторът иска да даде на читателя представа за пътя, който героят изминава като синдикален и партиен деец, като борец за правото на работниците и революционер-ръководител от европейски и от световен мащаб. Болдирев подбира онези моменти от живота на прославения българин, които са най-напрегнати, най-драматични и най-показателни за неговата пролетарска вярност и партийна преданост и които най-добре разкриват непреклонния му характер, вътрешната му енергия в сражения с враговете; душевната му топлота и сърдечност в отношенията с близки хора. Проследени са няколко миньорски митинга в Перник, речи в Народното събрание и на Лайпцигския процес и др. Ярко и силно се откроява срещата на Димитров и Ленин, станала през 1920 г.

Digitized by Google

Пиесата „Лайпциг 1933“ от Лев Компанеец и Леонид Кронфелд, както се вижда от самото нейно наименование, е посветена на Лайпцигския процес, в който Димитров е основна фигура. Произведението се отличава както със смелото обобщение, което са получили някои образи, така и с намирането и разкриването на някои нови акценти в процеса. Основната своя идея — да разкрият силата и сплотеността на комунистите и преди всичко да подчертаят духовното величие и превъзходство на Г. Димитров пред неговите врагове — хитлеристите — двамата автори са постигнали чрез някои специфични драматургични средства — въвеждане на много действуващи лица, включване на интермедии, внезапни ходове на действието и др. Така се е получила една пиеса, в която много добре се чувствува обкръжението на Димитров.

Върху фона на разпалените честолюбия на духовно бедните и престъпни хитлеристи, които нямат никакви морални задръжки и са прегърнали грубото насилие, шантажа и фалшификацията, изпъкват смелостта, мъжеството, готовността за саможертва и другарската солидарност на комунистите, на всички честни хора. Те в момента са заплашвани, гонени, преследвани, но корав е техният дух, несломима е волята им за борба. И те са навсякъде: на митинга в Париж, на свидетелската трибуна и в залата на съда, по улиците на Москва, в германското посолство в столицата на Съветския съюз...

Образът на Георги Димитров е откроен с особена яркост. Неговата победа е победа на истината над лъжата, на откритото мъжество над подлостта и двуличието, на хуманизма над варварството на XX век.

Темата за Георги Димитров в съветската литература не е завършена. Образът на великия българин, на световноизвестния революционер-комунист по всяка вероятност ще вълнува и бъдещите творци. Тя ще бъде попълвана и обогатявана с нови черти, ще се разкриват нови негови идейни и морални ценности, ще добива още по-голяма плътност и убедителност многостранната му и хармонична личност. Защото неговите подвизи, епохалното му дело продължават да живеят в паметта и сърцата на автори от различни поколения.

доц. Йордан ЦОНЕВ

Digitized by Google

САМОВЪЗПИТАНИЕ И САМОДИСЦИПЛИНА

ЗИНА ИВАНОВА

Партийната дисциплина и самодисциплина представляват важен и сложен вътрешнопартиен феномен. Той се „материализира" в съзнанието и поведението на партийните членове посредством личностното качество „дисциплинираност". То характеризира спазването и изпълнението на партийните норми и изисквания от всеки комунист от гледна точка на неговите мотиви и подбуди, на дълга и отговорността му пред партията, класата и обществото. Като челен и съзнателен отряд комунистическата партия гради и укрепва своята дисциплина върху основата на активността и инициативата на своите членове, които напълно съзнателно и доброволно участвуват във всички нейни дела, в целия ѝ живот и дейност. Именно вътрешната убеденост на комунистите, както неведнъж е подчертавал другарят Тодор Живков, прави партийната дисциплина желязна, а партията — силна и боеспособна. Затова **партийната дисциплина е органическа сплав от идеи, думи и дела. Тя е устойчива черта на характера, на стила на мислене и поведение.** Нейното формиране е продължителен и сложен процес на възпитание и самовъзпитание, на контрол и самоконтрол за идейно израстване на комуниста, на борба със собствените слабости и недостатъци за нравствено самоусъвършенствуване. Не може да изпълнява авангардната си роля този комунист, който не дава пример на висока партийна, комунистическа дисциплинираност, който не воюва за своето развитие, не се проявява като политически боец.

Голямата острота, с която партията сега поставя въпроса за дисциплината — партийна и социалистическа, произтича непосредствено от мястото и нарастващата роля на субективния фактор в развитието на нашето общество. Дванадесетият конгрес на БКП не само многопланово разгледа този въпрос, но и очерта конкретните пътища за развитие на политическата система на обществото и за разгръщане на социалистическата демокрация. Непрекъснато да се дава простор на инициативата, творчеството и активността на трудещите се — комунисти и безпартийни, означава, както посочи конгресът, не само да се увеличават правата, но и още по-пълно да се осъзнава по-голямата отговорност, с която са свързани те, да се поддържа най-строга дисциплина. Измененията и допълненията, които бяха направени в Устава, са ярък пример на такъв подход на партията към своите членове.

Digitized by Google

В резултат на протичащите обективни социални процеси решаването на въпроса за дисциплината и нейното укрепване сега все повече се измества в сферата на възпитанието, самовъзпитанието и самоконтрола. Формирането на зряла социалистическа личност, един от критериите за което е равнището на нейната дисциплина, извежда на преден план ролята на такива вътрешни регулатори и механизми като дълга, отговорността, самокритичността, самовзискателността и т. н. заедно с останалите механизми и средства. Това обстоятелство предявява много по-големи изисквания към всестранната дейност на партията сред трудещите се — политическа, организаторска и възпитателна. В синтезиран вид тези изисквания се съдържат в актуалната конгресна постановка, че призванието на партийната организация е ден след ден да превръща своя живот в образец на социалистически обществени отношения. Следователно **от дисциплинираността на всеки комунист, на всеки партиен орган и организация в решаваща степен зависи укрепването на социалистическата дисциплина.** Ето защо формирането на всеки партиен член като високо дисциплиниран боец е задача с постоянна актуалност, която комунистическата партия решава чрез всички страни на своята дейност, като използва разнообразни форми и средства. Такива са възлагане на партийни поръчения, отчет, атестиране на комунистите, мерки, които се приемат за издигане на идейно-политическата съзнателност и закалка, поощрения и наказания и др. Сред тях като особено подходяща и с голям ефект форма се очертава самоотчетът на комуниста пред първичната партийна организация (група) или партийния комитет. Като израз на изучаването и прилагането на съветския партиен опит в нея много пълно и едно-посочно се съчетават възпитанието със самовъзпитанието, контролът и самоконтролът. Това е така, защото естественият стремеж на всеки партиен член да се развива и усъвършенствува, като проявява самокритичност и анализ на собствените си постъпки, на плюсовете и минусите в своята дейност, се допълва с взискателност и контрол от страна на партийния колектив и с оценка на постигнатото, която е съобразена с изискванията на Програмата и Устава. С това тя свързва в органическо единство самовъзпитанието с дисциплинираността (самодисциплината) и самоконтрола.

САМОВЪЗПИТАНИЕ И САМОДИСЦИПЛИНА НА КОМУНИСТА — СЪЩНОСТ И ЗНАЧЕНИЕ

Марксистко-ленинската етика разглежда **самовъзпитанието** като целенасочено развиване на отделната личност у себе си на способности за общественополезна практическа дейност, формиране на свое съзнание, усъвършенствуване на положителните си качества и преодоляване на отрицателните. То е една от съставните части на **самоконтрола,** който се определя като самостоятелно регулиране от личността на своето поведение, мотиви и подбуди. Механизмът на самоконтрола обхваща: постепенно формиращите се в процеса на обществената жизнена дейност на личността убеждения, чувства, привички, самооценката, която човек прави на своите действия, подбуди, качества, самовъзпитанието.[1] Маркс изтъква, че за разлика от животното, което „не различава себе си от жизнената си дейност и действува съобразно естествената си природа, човек „прави самата своя жизнена дейност предмет на волята и съзнанието си". Т. е. той формира и усъвършенствува личността си в съответствие с представата за своята същ-

[1] Речник по етика, Под ред. на О. Г. Дробницки и И. С. Кон, Партиздат, С., 1974, с. 326—328.

Digitized by Google

ност и предназначение. Като подчертава общественото значение на самовъзпитанието, Маркс пише: „... моето собствено битие е обществена дейност, ето защо това, което правя от своята особа, аз го правя от себе си за обществото, съзнавайки се като обществено същество"[1].

Тези основни положения ярко разкриват **връзката между самовъзпитанието и самодисциплината (дисциплинираността).** Възпитанието в дисциплина, допълнено със собствените усилия на личността, прераства в самовъзпитание на дисциплинираност. Процесът на възпитаване на съзнателна дисциплина завършва в крайна сметка с формирането на **дисциплинираност като качество на личността на комуниста.** То е свързано с неговите умения и привички да управлява своето поведение, като го подчинява на партийните изисквания, на партийния дълг. И тъй като, както вече беше подчертано, дисциплинираността не е временно състояние, а е устойчиво качество, което се постига в резултат на постоянни и продължителни усилия, тя е диалектическо единство на външни и вътрешни организирани въздействия, на възпитание и самовъзпитание, контрол и самоконтрол. Затова другарят Тодор Живков във встъпителното си слово пред Пленума по образованието (1979 г.) определи като задача от решаващо значение възпитаване от най-ранна възраст чувството за самодисциплина и самоконтрол като една от най-характерните черти на социалистическата личност.[2]

За самовъзпитанието в дисциплинираност също е характерно действието на някои психологически механизми, присъщи на възпитателния процес. Те разкриват връзката на дисциплинираността с мисленето, с чувствата и волевите качества на личността. Осъзнаването на необходимостта от дисциплина, инициативата за поддържане на нейните изисквания и за изпълнението им, анализът на собствените постъпки и емоционалното им преживяване, наличието на волеви черти, свързани с дисциплинираността, като настойчивост, инициатива, самостоятелност, сдържаност, организираност и обратното ѝ въздействие върху тях, са най-важните моменти, през които минава процесът на превръщане на необходимостта от дисциплинирано поведение в знания, убеждения, мотиви, чувства и действия, основани на съвестта, дълга, отговорността. Тези механизми разкриват превръщането на обществения интерес в личен и обратно.

Такава дисциплинираност в членовете на обществото може да се постигне с утвърждаването на комунистическите обществени отношения. На настоящия етап формирането ѝ е непосредствена задача пред членовете на комунистическата партия. Нейното осъществяване изисква да се затвори цикълът, при който дисциплинираността все по-малко е резултат на стихийните въздействия на средата и все повече на организираните въздействия и особено на самовъзпитанието. Затова главната линия, която провежда комунистическата партия в тази насока, е възпитание в дисциплинираност, при което „умението да убедиш" се допълва с „умението да организираш" (Ленин) и контролираш.

Цялата дейност на партията — политическа, организаторска и идеологическа, представлява процес на системно въздействие за възпитаване личността на комуниста с цел да се изгради той като активен боец на партията с високо съзнание и с такава дисциплинираност, която е негова нравствено-политическа добродетел. В сегашните условия да се формират дисциплинирани партийни членове означава да се формират личности, които не само точно и навреме изпълняват

---

[1] К. Маркс, Ф. Энгельс, Из ранних произведений, М., 1956, с. 590.

[2] Т. Живков, За развитието на образователното дело в НРБ, С., Партиздат, 1979, с. 31.

Digitized by Google

партийните решения и задачи, а такива, които да не могат да постъпват по друг начин, за които волята на партията е закон и неговото спазване е вътрешна потребност, постоянен стил на поведение, начин на съществуване и на изява на всеки комунист, на проявление на неговото творческо участие и инициативност в партийните дела. Именно такава дисциплинираност, при която партийните изисквания са вътрешно самозадължение на отделния комунист, които почиват върху неговата съвест и дълг, комунистическата партия формира комплексно чрез всички страни на своята дейност. Тук могат да се очертаят няколко взаимовръзки.

Идейновъзпитателната работа, когато не се провежда просветителски, а се втъкава чрез своя действен и преобразуващ характер в практическата дейност, **създава убеждения, мотиви, нагласа за определено дисциплинирано поведение, като вътрешна същност на комуниста.** От обекти на възпитателното въздействие партийните членове се превръщат в негови субекти и поведението им е неразкъсваемо единство на знания, чувства и постъпки. И обратно. Слабостите във възпитателната работа водят до деформации в мотивационната сфера, при което може да е налице дисциплинирано поведение, без то да произтича от идейна убеденост и положителни мотиви.

Подобна е **взаимовръзката и между партийно-организационната дейност, и преди всичко контролът и проверката на изпълнението, и самовъзпитанието в дисциплинираност.** Партийният контрол създава организационни предпоставки за спазване на дисциплината. Възпитателните си функции той осъществява, като установява как се спазват партийните норми и изисквания и доколко те са се превърнали в самозадължение, в мотиви на поведение. В своята работа с кадрите партията се ръководи от правилото — доверявай и проверявай. Но както несистемният контрол, така и опекунството, прекаленият контрол оказват вредно въздействие и не възпитават кадрите във висока дисциплинираност.

Посочените взаимовръзки обуславят необходимостта при формирането на висока дисциплинираност у комунистите партията да подхожда комплексно, като използва мерки от различен характер. Чрез всички страни на своя живот и дейност тя да дисциплинира своите членове. Да прилага такива форми и средства, които преди всичко активизират вътрешните нравствени регулатори в поведението на комунистите върху основата на самовъзпитанието и самоконтрола. Да се съобразява с марксистката теза, че „в революционната дейност изменяването на самия себе си съвпада с преобразуването на обстоятелствата“[1].

САМООТЧЕТЪТ — ВАЖНА ФОРМА ЗА САМОВЪЗПИТАНИЕ И САМОДИСЦИПЛИНА НА КОМУНИСТА

Актуалността на задачата за възпитаване на комунистите във висока дисциплинираност се обуславя както от изискванията към партийните членове като представители на политическия аванград на работническата класа, така и от мястото на дисциплинираността и връзката ѝ с останалите качества на личността на комуниста. Както посочи пред Дванадесетия конгрес на партията другарят Тодор Живков, проблемите, които предстои да решаваме, са много по-сложни и мащабни. Затова тези изисквания към комунистите днес са много по-високи от вчера. И ако всеки комунист, всяка партийна организация поддържат необходимия ред и дисциплина, то работите и на цялата

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 198.

Digitized by Google

партия ще се придвижват напред, ще се провеждат партийната линия и решения, успешно ще се изпълняват задачите.

Провеждащият се по решение на Секретариата на ЦК на БКП преглед за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на партията е изключително важно мероприятие, което цели да укрепи организираността и дисциплината на комунистите, да засили действеността на първичните партийни организации във всички участъци на работата. Този преглед не е външно мероприятие за първичната организация, защото тя е не само обект, но и негов субект. Това е самопреглед, самооценка. При него всеки комунист намира своя дял от отговорност в провеждането на различните мероприятия — в изготвянето и обсъждането на характеристиката, в търсенето и анализа на причините за успехите и за допусканите слабости, в разработването, приемането и изпълнението на конкретните мерки за утвърждаване и развитие на положителните страни и за отстраняване на слабостите. Критериите, по които се провежда прегледът, са как се изпълняват изискванията на партийната Програма и Устав, решенията на партията в различните области. Те са мерило за оценка степента на активност, инициатива, дисциплинираност на отделния партиен член, на първичната партийна организация. Без да бъде кампания, в рамките на прегледа партията използва и прилага редица изпитани форми и средства за издигане равнището на творческо участие на всеки член в нейните работи и дела, за засилване още повече на връзките ѝ с трудещите се, за подобряване на индивидуалната работа с всеки комунист и безпартиен.

Особено перспективна форма в това направление, по приложението на която в партийната практика вече има натрупан значителен опит, представлява **самоотчетът на партийния член пред партийната група, организация или комитет.** Тя се въведе в нашата партия след Десетия конгрес и със своето богатство от аспекти практически доказа положителното си въздействие за повишаване активността и дисциплината на комунистите. В периода след Десетия конгрес самоотчетът беше успешно използван за постигане целите и задачите на различните прегледи, инициативи и др., които се провеждаха от партийните групи и организации. Настоящият преглед изисква тази форма да продължи да се прилага още по-широко, като се обърне по-голямо внимание върху качествената му страна. И при изготвяне характеристиката на първичната организация да се даде точна оценка на състоянието и по този въпрос, на съществуващия положителен опит и на допусканите слабости.

Какво представлява тази форма, с какво се характеризира тя?

Широко известни са някои изказвания на Георги Димитров, в които той съветва кадрите да си създават навика всекидневно да правят критически разбор и самооценка на постигнатото, да търсят начини за отстраняване на своите собствени слабости и за усъвършенстване на способностите си. Когато вечер си ляга човек, посочва той, добре е да помисли какво е научил през деня, какво ново е добил, да си направи равносметка и да си извади урок за следващия ден. А от време на време да се затваря в стаята си за няколко часа и да си даде точна сметка за положителното и отрицателното в своята работа.[1] По своята дълбока същност и замисъл **самоотчетът на комуниста съдържа и изисква този момент на самоанализ, самооценка върху основата на висока критичност и взискателност към собствените дела и постъпки.** Тук съдия е партийната съвест и дълг, а критерии са уставни-

[1] Г. Димитров, Съч. т. 11, с. 371, т. 12, с. 76—77, т. 14, с. 364.

Digitized by Google

те норми, изискванията на партията — всичко ли прави комунистът за тяхното изпълнение, как го прави?

Но самоотчетът съдържа и елементи на партийния контрол. От една страна, периодично да се отчита пред групата или организацията е уставна норма и задължение на всеки комунист. Чрез него партията проверява как той изпълнява авангардната си роля, поетите обещания, своите задължения. По този начин тя упражнява контрол и приучва комунистите да живеят в съответствие с партийните норми и изисквания. Освен това този контрол възпитава не само отчитащия се, но и всички членове на организацията. А това издига ролята, авторитета и отговорността на целия партиен колектив. Чрез самоотчета се осъществява важният принцип на възпитанието, формулиран от Макаренко — възпитание в, на и чрез колектива. Това е форма на индивидуална работа, на непосредствено, живо общуване с всеки комунист както чрез внимателното и грижливо отношение към неговите проблеми, така и чрез активизирането му за преодоляване на някои негативни страни от дейността на отчитащия се, за повишаване на неговото участие и роля в живота и дейността на организацията.

Този характер на самоотчета като единство от елементи на контрол и самоконтрол, на възпитание и самовъзпитание определя и очертава неговото значение и роля за дисциплиниране на комунистите, за засилване ролята на вътрешните стимулатори на тяхната активност.

Друга характерна черта на самоотчета е, че той се свързва с най-актуалните задачи и проблеми, които партията поставя за решаване пред своите организации и членове. Следователно насочва и мобилизира усилията в това направление, което за дадения момент излиза на първо място, което е най-значимо. Обикновено самоотчетът се допълва с поставянето на конкретни поръчения на комуниста след изслушването му. Това позволява да се създава и поддържа една системност в работата с комунистите — да не свършва всичко със събранието, а да се следи какви изменения ще настъпят в поведението им след него, да се окаже помощ и същевременно контрол.

Всички тези моменти разкриват **връзката на самоотчета с другите форми на партийната работа.** И заедно с това подчертават богатството от аспекти, които повишават неговата роля и значение, правят го перспективна форма за индивидуална работа с всеки партиен член. Но всяко разглеждане на различните му страни откъснато от останалите може да доведе до изкористяването му, до заместване на грижата за израстването на комуниста и взискателността към неговите качества и действия с шаблони и либерализъм. Някои случаи в практиката на партийните организации — да се въвеждат въпросници с оценки по тях, да се „преуповат" по 4—5 самоотчета на едно събрание и др., нагледно разкриха опасността от подобен подход към тази жива работа с хората.

Разкриването на същността и характера на самоотчета позволява по-ясно да се открои онези негови моменти и страни, чрез които въздействува положително за възпитанието и самовъзпитанието на комунистите в дух на висока и съзнателна партийна дисциплина и самодисциплина.

Преди всичко като застава очи в очи с другарите си, комунистът трябва с дела, с конкретни примери да подкрепи и да докаже своята убеденост и класово-партиен подход на политически боец, своята политическа зрелост, дълбокото си убеждение в правилността на линията на партията и какво той прави за нейното изпълнение. Това е лична самооценка и самоонализ, но от партийни критерии и позиции. Тя разкрива способността на отчитащия се да види и прецени своите слаби и силни страни, плюсовете и минусите в работата си.

Digitized by Google

Съпроводен с истинско вълнение, самоотчетът оставя траен спомен у всеки комунист. Много партийни членове споделят с какъв трепет са заставали пред партийната организация, как старателно и грижливо са се готвили за своя самоотчет, тържествеността на този миг, запаметен за цял живот. Като получава оценката на партийната организация, комунистът има възможност да съпостави и прецени своето поведение с изискванията на другарите си, как изглежда в техните очи, сравнява своите и техните критерии, мобилизира се и още по-пълно се слива с партийната организация. Затова ниската критичност и взискателност, либералното отношение към възможностите и постигнатото, които съпътстуват някои самоотчети, не стимулират комуниста да се активизира и да въздействува върху себе си за собственото си развитие и усъвършенствуване. Често срещана слабост е, когато самоотчетите се правят общо, повърхностно, по въпроси, които са много на брой или са свързани с биографични данни, с отчитане на минали заслуги, когато не се откроява и търси личният принос на отчитащия се, актуалността на задачите, с чието изпълнение той е свързан, не се разкриват слабостите и грешките. Има случаи, когато партийната организация не приема никаква оценка по самоотчета. По този начин тя не изразява своето мнение и отношение, не възлага никакви поръчения на комунистите. Такъв самоотчет „остава" на събранието и не стимулира никого, не е свързан с оказване на помощ и контрол.

Това обуславя необходимостта от създаването на една по-добра организация и да се обменя положителен опит в тази област с оглед не само **масово, в ширина да се разпространява и използва тази форма,** но **и да се повишава нейното качество.** Например сравнително редки, единични са случаите, когато самоотчетът се практикува и от колективните партийни органи. Сега особено много нараства ролята на партийните групи като най-непосредствена среда за въздействие върху комунистите. Това изисква самоотчетите да се пренесат главно в тях, там да се съсредоточи вниманието към отделния член. Всичко това налага въпросите по самоотчета да се поставят с цялата им тежест пред партийните бюра и комитети. Да се набележат конкретни и действени мерки, в резултат на които правилно да се използва тази форма, да се оползотворяват нейният заряд и замисъл и сега, в условията на провеждащия се преглед на първичната партийна организация. Партийното бюро, партийният комитет така да организират работата, че комунистите сами да изявяват желание да си правят самоотчет, постоянно да поддържат висока взискателност към своето поведение и това на другарите си навсякъде и във всичко. Крайната цел на самоотчета е във всеки конкретен случай комунистът да постъпва по дълг и съвест, да направи това, което може би е по-трудно, но е необходимо и правилно, да се пребори със себе си. „Комунистът затова е комунист — подчертава другарят Тодор Живков, — защото той следва да работи съзнателно, да се отличава от другите не само по своето комунистическо съзнание, а преди всичко и главно по своето поведение, по своето съзнателно отношение към задълженията, по това — да се отчита за своите дела и пред своята собствена комунистическа съвест."[1]

В тези аспекти в най-синтезиран вид се изразяват перспективността и богатите възможности на самоотчета като действена форма за повишаване на партийната дисциплина и самодисциплината на всеки комунист.

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 3, с. 16.

Digitized by Google

РЕГУЛИРАНЕТО НА ЧЛЕНСКИЯ СЪСТАВ

БОГДАН АЛЕКСИЕВ
секретар на общинския
партиен комитет — Перник

В първичните партийни организации като основа на партията фокусират и по своеобразен начин се преплитат всички животрептящи проблеми и задачи на социалистическото строителство, на възпитанието на комунистите и всички трудещи се. На XII конгрес на БКП др. Т. Живков, подчертавайки отново значението им в живота и дейността на партията, изтъкна: **„Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това сега е най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията“.**

●

Измерител на силата на партийната организация е реалната ѝ способност да бъде водеща сила в осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки колектив, това са връзките ѝ с трудещите се, реализирането на нейните функции като представител на партията в трудовия колектив и като представител на колектива в партията.

Да се издигне ролята и боеспособността на първичните партийни организации има редица предпоставки, условия и фактори. Едно от основните изисквания обаче си остава регулирането на техния количествен и качествен състав и засилване партийното ядро и влияние във всички сфери на обществения живот, на всеки участък от материалното и духовното производство. Това гарантира реализирането на основната социално-икономическа задача през осмата петилетка — по-нататъшното „комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения“.

Към успешното решаване на тези сложни и мащабни задачи са насочени усилията на Пернишката общинска партийна организация. Полагат се грижи да се създават необходимите организационни условия, при които прогресивно да нарастват способностите и умението на общинския комитет, на районните, комбинатските и другите пар-

Digitized by Google

тийни комитети, на първичните партийни организации да регулират партийните редове, като се съобразяват с новите изисквания и задачи при строго спазване на ленинските принципи и норми за членство в партията.

На пленарно заседание на общинския партиен комитет през септември 1980 г. бяха определени главните направления за подобряване състава на общинската партийна организация в съответствие с перспективите на социално-икономическото развитие на селищната система.

Определените от Дванадесетия конгрес задачи за по-нататъшно подобряване на качествения състав на партията и засилване на партийното влияние във всички сфери на обществения живот общинският комитет на БКП решава в неразривна връзка със задачите за повишаване боеспособността и ръководната роля на всяка първична партийна организация. Все по-успешно се прилага от партийните комитети и организации комплексният подход при анализа на членския състав. Системно се прави социално-демографска характеристика на колективите и първичните партийни организации, която дава възможност попълно да се отчитат положителните изменения, които настъпват в социално-класовата структура на населението и всеки трудов колектив, позволява да се овладее и прилага вътрешнокласов, професионален и възрастов анализ, да се регулира партийният състав по пол и образование. В съответствие с тези изменения са и полаганите грижи — партийните организации по своята качествена характеристика не само да отразяват, но и да изпреварват развитието на трудовите колективи като тяхно политическо ядро и първообраз на бъдещото им състояние.

Периодически бюрото на общинския комитет на партията анализира количествените и качествените изменения в общинската партийна организация и особено състава на новоприетите комунисти. При анализа се съпоставят сравнително по-дълги периоди, изясняват се причините, които пораждат неблагоприятни тенденции в членския състав. По такъв начин получаваме по-пълна представа и вярна ориентация за насоките по регулиране на членския състав и предприемаме конкретни мерки да засилваме партийното ядро и влияние във всеки низов трудов колектив, бригада, смяна, участък, на всяко работно място и професия, във всеки сектор на живота.

В резултат на постоянните грижи, които полагат партийните органи за формиране на първичните партийни организации въпросът за количествения им състав се решава успешно. Темпът на нарастване на общинската партийна организация е по-висок от този на населението, в резултат на което съотношението на комунистите към безпартийните от 1 към 11 през 1976 година се измени на 1 към 10 по време на Дванадесетия конгрес.

Приемането на нови членове на партията е един от главните пътища за регулиране състава на партийните организации. Известно е, че както са нерушими характерът и природата на комунистическата партия, така са постоянни и класовият подход, и индивидуалният подбор — двата основни принципа, с които се съобразяваме при попълването на партийните редове. Независимо че са минали тридесет и седем години от социалистическата революция в България, съобразяването с класово-политическия произход на кандидата за член на партията си остава в пълна сила. Ние си даваме ясна сметка, че има, макар и отделни хора от днешното поколение, потомци на бивши привърженици на старата власт. Няма съмнение, че под влиянието на желязната логика на социалистическата действителност, в която сега живеят, те са се формирали като уважавани строители на новото общество, но нищо не налага да бъдат привличани в партията.

В общинската партийна организация стриктно се спазват изискванията за съобразяване с класовия произход. При приемането на но-

Digitized by Google

ви членове на партията задължително партийните ръководства правят проучване на тяхното обкръжение, на политическото минало на родителите и близките им. Това е абсолютно необходимо и поради това, че както непосредствено след 9. IX. 1944 г., така и сега, поради ускореното изграждане и пускане в експлоатация на крупни производствени мощности в окръга и в селищната система идват на работа хора от всички краища на страната. Ние оценяваме актуалността и политическия характер на това изискване и не допускаме компромиси и недооценяване на този въпрос, тъй като той би бил в противоречие с извоюваний ореол на партията като смел и класово непримирим борец за интересите на работническата класа и всички трудещи се.

Вторият признак за произхода, с който се съобразяваме, е класовата принадлежност на кандидата за член на партията. В това отношение общинската партийна организация има богати традиции както в миналото, така и сега. Партийните комитети и организации полагат системни грижи за приемането на повече работници в своите редове. Относителният дял на представителите на работническата класа сред новоприетите след 1976 г. е 72,5 на сто срещу 68 на сто между Десетия и Единадесетия конгрес. Но задачата първичните партийни организации по своя състав да изпреварват развитието на трудовите колективи, членският състав да отразява прогресивните изменения в социалната структура ни задължава да задълбочаваме и осъвременяваме класовия подход. Ние правим сериозни опити да вземем под внимание не само класовите, но и вътрешнокласовите различия, да отчитаме не само относителния дял на отделната социална група в партийната организация, а и от кои среди на тази група са комунистите. Анализът на новоприетите работници през последните години показва, че те са главно от отрядите, работещи в металургията, миннодобивната промишленост, машиностроенето, електрониката. Над три четвърти от младите комунисти са от основните професии — металурзи, валцьори, разливчици, настройчици на машини, машинисти на минни комбайни, монтьори, стругари и др. Не отслабваме нашето внимание и към прогресивните и с богато бъдеще работнически отряди от леката и хранително-вкусовата промишленост, търговията, битовите услуги и другите сфери.

Приемането на нови партийни членове се осъществява, като се спазва и изпълва с ново съдържание ленинският принцип за индивидуалния подбор на встъпващите в партийните редове. Болшинството партийни комитети и организации работят с по-широк комсомолски и профсъюзен актив, което им позволява да правят подбор на кандидатите с най-изявени качества. Полагат системни грижи за предварителната им подготовка. С различни форми и средства на идеологическата, политическата и организационната дейност се стремят да формират ония качества, които трябва да притежава партийният член. Кандидатите се обучават в системата на политическата просвета, в специално изградени школи, включват се в практическата обществена дейност, възлагат им се поръчения и задачи, запознават се с основните проблеми на партийното строителство, с партийните документи и решения.

Партийните организации изучават всестранно както политическите, така и деловите и моралните качества на кандидатите да встъпят в редовете на БКП. По-голяма е взискателността към тяхната общообразователна подготовка, професионална квалификация и обща култура. Събранията, на които се обсъжда и решава приемането на нови партийни членове, протичат в обстановка на взискателност и критичност, на задълбочена и всестранна преценка на качествата им. Изискването за обществено признание обаче налага да разширяваме и

Digitized by Google

утвърждаваме практиката, която сега има в Завода за токоизправители, Завода за феромагнити, ж. п. възел и др., да приемаме нови членове на открити партийни събрания, за да участвуват в преценката и безпартийните работници и служители.

След Единадесетия конгрес делът на новоприетите от категорията служещи в общинската партийна организация е 23 на сто. Това са преди всичко специалисти с висше образование, свързани непосредствено с материалното производство, като инженери, икономисти, технолози, кадри от базите за развитие и внедряване, специалисти в селското стопанство, а така също учители, лекари, юристи, обществеици и културни дейци и други. Успешно се решава задачата за осигуряване партийно ядро сред ръководните кадри и непосредствените организатори в производството, сред работещите в административните и правните заведения на територията на селищната система.

В резултат на приема и движението на комунистите се наблюдават положителни изменения в социалния състав на общинската партийна организация. Те щяха да бъдат значително по-добри, ако партийните органи и организации оказваха по-осезателно влияние върху движението на членовете на партията. Само през 1981 година от общинската партийна организация са отчислени 321 работника, а са зачислени 105, т. е. три пъти по-малко, и обратно: от отчислените 22 на сто са служещи, а от зачислените — 35 на сто. От починалите комунисти 82 процента са работници. За периода между Единадесетия и Дванадесетия конгрес от излезлите от общинската организация 64 на сто са работници и 24 на сто служители, а от зачислените съответно 52 и 32 на сто.

Непосредствена наша задача е, без ни най-малко да пренебрегваме социалното положение на кандидатите за членове на партията при приемането им, в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес да направим анализ на социалното развитие на комунистите от общинската партийна организация. По такъв начин ще установим настъпилите промени в социалното им положение, ще разкрием характера и мястото на тяхната социална дейност и ще предприемем практически мерки за по-нататъшното подобряване на качествения състав на всяка първична партийна организация.

През последните 10 години качествено е подобрена работата на общинската партийна организация по приемането на членове с по-високо образование. Между Десетия и Единадесетия конгрес на БКП 71 на сто от новоприетите са с висше, полувисше и средно образование, а само през последните 5 години техният относителен дял нарасна на 85 на сто. В резултат на тези грижи комунистите с основно образование в сравнение с 1967 година са намалели с 24 на сто, с висше са се увеличили с 6 на сто, с полувисше с 2 на сто и със средно с 16 на сто. Повишаването на образователното равнище на партийния състав в новите условия придобива все по-голямо значение. Превръща се в лично и колективно поръчение за всеки комунист, за всяка първична партийна организация, пряко е свързано с бързото внедряване на съвременния научно-технически прогрес във всички сфери и дейности, във всички звена на общинската икономика.

Много съществено значение за подобряване в качествено отношение на общинската партийна организация има приемането на млади хора в нейните редове. Партийните комитети и организации полагат грижи за установяване на непрекъсната и здрава връзка между възрастното, средното и младото поколение, различните възрастови групи в колективите да бъдат сравнително равномерно представени в първичните партийни организации. Насърчителни са резултатите по приемането на нови членове преди всичко из средата на ком-

Digitized by Google

сомолските активисти, изявили се в труда, учението и обществено-политическата дейност. Близо 80 на сто от новоприетите след Единадесетия партиен конгрес са до 30-годишна възраст и 70 на сто — членове на ДКМС.

След изменеиията на Устава ние правим необходимото да се издига ролята на препоръката на комитетите за приемане комсомолци в партията. При предварителното ѝ обсъждане в дружеството на ДКМС, където членува комсомолецът, по-добре се оценява всестранната му дейност, посочват се положителните качества и се отправят препоръки за бъдещата му дейност. По такъв начин младият човек получава признанието преди всичко на своето комсомолско дружество, което дава вярна оценка на неговите качества. Това изменение напълно кореспондира с изискването партийните редици да се попълват из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са и партийно, и обществено признание да носят високото звание член на Българската комунистическа партия.

В резултат на приемането на повече млади комунисти бе преодоляна отрицателната тенденция на застаряване състава на общинската партийна организация. Така например членовете на партията до 40-годишна възраст са намалявали, за да достигнат 41 на сто през 1976 г. срещу 52 на сто през 1967 г. Делът на тази възрастова група сега е 43,5 на сто с тенденция постоянно да нараства.

По-големи грижи отделят първичните партийни организации за увеличаване приема на жени, имайки предвид тяхното участие в общественото производство, в политическия и културния живот в селищната система. След Единадесетия конгрес 44 на сто от новоприетите членове на партията са жени, а техният дял в общинската партийна организация се увеличи от 24,8 на сто на 31 на сто. Сега нашите усилия са насочени към приемане на повече работнички в ония партийни организации, където те са представени сравнително по-малко, отколкото в съответните трудови колективи.

●

Сърцевина на работата за подобряване качеството на партийния състав е непрекъснатият процес на формиране, развитие и усъвършенстване на идеологическите, политическите, нравствените, моралните и другите добродетели на комуниста, които се проявяват в трудовия колектив, семейството и обществото.

Ние разбираме, че за да могат комунистите да отговорят на новите изисквания, не е достатъчно да прилагаме само високи критерии при приемането им, а да полагаме системни грижи за тяхното обучение и възпитание. В изградените школи към стопанския металургичен комбинат „Ленин“, стопанския минно-енергиен комплекс „Г. Димитров“, Автокомбината, ф-ка „Ел. Георгиева“ и др. те повишават своята подготовка, получават поръчения и конкретна помощ за по-бързата им адаптация към новите права и задължения като членове на партията. Над 1230 млади комунисти работят с поръчения в ръководните органи на комсомолските дружества и организации. Близо 70 на сто от секретарите на дружествата и 87 на сто на комитетите са членове на партията, значителна част от тях са членове и на партийните бюра и комитети. 22 на сто от състава на общинските партийни комитети са младежи до 30-годишна възраст. Значителен е техният дял и сред съветниците в окръжния, общинския и районните народни съвети, в ръководствата на профсъюзните и отечественофронтовските организации, в колективните органи за управление на производството. По такъв начин им се гласува доверие, възлага им се конкрет-

Digitized by Google

на работа, създават им се условия да придобиват опит и умение, проверяват се техните качества и способности в практическата политическа и организаторска работа.

През последните години са постигнати определени резултати в повишаване марксистко-ленинската подготовка на новоприетите и всички комунисти, по свързването на идейновъзпитателната дейност с непосредствените задачи, които решават трудовите колективи. Само през партийната 1980/1981 учебна година в общинската организация са проведени над 100 теоретико-практически конференции и 915 практически занятия, на които се направиха над 1400 предложения, свързани с разработването на насрещните планове, внедряването на новия икономически механизъм, бригадната организация на труда, икономията на енергетични ресурси и др. Учебната година приключи с общинска конференция на тема „Комплексният подход в идеологическата работа за издигане социалната активност на трудещите се". Сега нашите усилия са насочени към изпълнението на основната задача — идеологическото съдържание на XII конгрес да се превърне в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на комунистите и трудещите се от селищната система. Нарастват критериите на партийните комитети и организации към ръководството и организацията на идеологическата дейност като основна форма за постоянна духовна връзка с трудещите се, за оценяване социалната активност на личността като главно мерило за степента на въздействие на идейновъзпитателната работа.

За идейното и организационно израстване на комунистите особено ни помага програмата на окръжния комитет на БКП за издигане ролята на първичната организация като политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Голямо значение в това отношение имат утвърдилите се вече в традиция разговори в партийните групи и в първичните партийни организации и особено оценките по замяната на партийните документи.

В новите условия, когато се поставят качествено нови задачи, комунистът не може да осъществява своята авангардна роля, ако няма необходимата професионална подготовка, ако не следи и не усвоява последните постижения на науката и техниката от сферата, в която работи. Сега е необходима висока организационна култура, за да може членът на партията с по-голяма сила да се изявява като политически ръководител и организатор на хората, с които се труди и участвува в обществено-политическия живот.

Ние полагаме усилия за разнообразяване и изпълване със съвременно съдържание формите на работа за издигане личния пример и авангардната роля на комунистите като важно условие за подобряване на качествения състав. Така например сега болшинството от поръченията са свързани с проблемите на новия икономически подход и неговия механизъм, с внедряването на бригадната организация на труда на основата на вътрешностопанската сметка.

Както знаем, партията е жив политически организъм. Нейна характерна черта е, че тя постоянно се развива и усъвършенствува. И това е гаранция за засилване ръководната ѝ роля в обществото. Но тъй като е жив организъм, то следва да допуснем, че някои от комунистите могат да бъдат носители на отрицателни прояви. Затова съществен момент в регулиране на нейния качествен състав са мерките за борба срещу отрицателните явления и в последна сметка — системно прочистване на редовете ѝ от попадналите в нея случайни хора или от загубилите качествата си на партийни членове.

Мерките, които вземат партийните органи и организации срещу комунистите, нарушаващи Устава на партията, имат преди всичко

Digitized by Google

превантивен характер, създава се нетърпима обстановка към прояви, чужди на нашата партийна действителност. Ония членове на партията, на които възпитателните мерки, включително и наказанията, не са оказали съществено въздействие, се изваждат от партийните колективи.

По време на замяната на партийните документи общинската партийна организация прояви последователна ленинска принципност и отговорност. Извършен бе действително всестранен преглед на нашия боен строй, в резултат на което 3,7 на сто от комунистите не получиха нови партийни членски книжки, а редица други бяха наказани.

Партийните комитети и първичните партийни организации повишават своето умение при регулирането на партийния състав да приемат посочените основни показатели като комплекс и система от изисквания, взаимно свързани и формиращи обаятелния образ на комуниста, изисквания, които конкретизират политическите, деловите и нравствените качества на партийния член. В резултат на това по-нататъшното укрепване на общинската партийна организация и подобряване на нейния количествен и качествен състав е един от най-характерните процеси в развитието ѝ през последните години.

●

Както е известно, Секретариатът на ЦК на БКП прие решение до края на първото тримесечие на 1983 г. да се проведе преглед за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес. По своето значение във вътрешнопартийния живот той се явява продължение на замяната на членските книжки.

В Пернишката общинска партийна организация е извършена определена работа за провеждането на това крупно вътрешнопартийно мероприятие. Под ръководството и с помощта на окръжния комитет бюрото на общинския партиен комитет и районните комитети на партията приеха конкретни мероприятия и утвърдиха 381 работни комисии. В тях са включени членове и сътрудници на окръжния и общинския комитет, на районните, комбинатските и другите партийни комитети, на общинската контролно-ревизионна комисия, заводските, рудничните и цеховите ревизионни комисии, обществени и други стопански кадри, активни борци против фашизма и капитализма и специалисти. На секретарите на първичните организации и отговорниците на комисиите бяха дадени конкретни указания за прегледа и задачите, които ще се решават през трите етапа на неговото провеждане.

Няма съмнение, че по време на прегледа ще издигнем на по-високо равнище цялостната дейност на първичната партийна организация за изпълнение на конгресните решения, ще се разгърне нейното творчество и самоинициатива, отговорността в осъществяването на партийните предначертания. Вниманието ще се съсредоточи върху решаването на местните проблеми, в дневния ред ще бъдат поставени проблемите на живота, които вълнуват трудовите колективи, качествено ще се подобри работата по изпълнение на взетите решения, ще се издигне ролята на партийното събрание. Мероприятията, които ще проведем по време на прегледа на първичните организации, ще доведат до издигане силата на партийно-организационната работа.

Прегледът ще съдействува първичната партийна организация да застане още повече в центъра на вниманието на общинския и другите партийни комитети, ще покаже готовността на Пернишката общинска организация, богата с революционни и трудови традиции, да претвори в дела историческите решения на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

Преглед на първичната

ОТЗВУК ОТ ПЪРВОТО СЪБРАНИЕ В СТОЛИЦАТА...

... Необичаен дневен ред, очакван с повишен интерес: приемане на характеристика за първичната организация в хранително-вкусовия комбинат „Хр. Ников" и на специални мерки за издигане на нейната роля и боеспособност в борбата за претворяване на конгресните предначертания...

Характеристиката на комисията от районния комитет докладва Радко Христов. Мерките на бюрото — секретарката Майя Шопова.

Комунистите преди половин месец обсъждаха работата на бюрото, своята политическа роля и отговорност в колектива и на отчетното събрание приеха трезви и ясни оценки. В паметта всичко беше живо, неизтрито. Какво друго ще им кажат сега? Комисията наистина е компетентна: Милка Величкова, професор от Центъра по партийно строителство към АОНСУ, инструкторка от градския комитет на партията, завеждащ отдел „Организационен" на районния комитет на партията и инструктор на комитета. С много лично се познават. Но все пак никой от тях не членува в организацията, не познава отвътре нейната „анатомия и физиология", трудностите, мъките и радостите, изживени от тях в търсенето на подходи и решения по новите проблеми, които напоследък се застъпват един подир друг. Заедно бяха няколко дни. Беседваха дълго и търпеливо. Ще могат ли да отделят временното и случайното от трайното и същественото в техните усилия през тези години и да оценят постигнатото в борба с толкова много противоречия?!

Съмненията в достоверността на външни оценки и изводи изостря вниманието, критичната мисъл, поражда у комунистите защитна реакция, вътрешна готовност за противодействие. Преди две години при замяната на членските книжки имаше оценки и напрежение. Изживяваха се поотделно. Всеки отстояваше честта да бъде комунист. Сега положението е друго. Оценява се партийният колектив, а това засяга всички.

Докладчикът на комисията кратко и разбираемо четеше обобщенията по отделни разрези на изследването:

— Партийното ядро в количествено отношение спрямо колектива е недостатъчно и не е равномерно разпределено по цехове. В него се очертава тенденция на застаряване. Ако не бъдат предприети енергични мерки, членският състав ще изостане от развитието на колектива... Следват анализ и оценка за стила на бюрото и за авангардната роля на комунистите. На този етап безпартийните в комбината считат бюрото и организацията за авторитетен политически ръководител и изтъкват реалната им способност да коват единомислие и единодействие на всички сили за изпълнение на всяка задача. С какво се обяснява това обществено признание? Бюрото планира и заедно с комунистите решава актуални проблеми, овладява терена на политически представител на партията в колектива и на колектива в партията. Привеждат се аргументи в това отношение. Взаимоотношенията в партийната организация се усъвършенстват. Важни проблеми са разглеждани, множество решения са приети. А каква е ефективността от тях, дали прогресивните изменения съответстват на положените усилия? Становището на комисията — не напълно! В живота на организацията през последните години се очертава трайна тенденция за намаляване на активността у комунистите при обсъждането и решаването на въпросите. Тревожно явление! С какво се обяснява несъответствието между усилията и резултатите, кои са причините за спадащата активност на комунистите? Комисията е разсъждавала и разкрива съществени слабости в стила на бюрото — важни въпроси от компетентност на цялата организация са разглеждани и решавани в бюрото, част от взетите решения не изразяват волята на орган за политическо ръководство, правото на контрол недоста-

Digitized by Google

тъчно се разбира и едностранчиво се прилага, отчетът за изпълнението на решенията е спорадичен... Тези слабости на бюрото рефлектират в преобразуващата способност на количествено активната политическа и организаторска дейност... Сочат се невралгичните моменти в стила на бюрото и съответните препоръки, разкрити са причините за спадащата активност на комунистите: прекомерна натовареност с обществено-политически задачи, в които те задължително участвуват. Мероприятия по едни задачи, но по различни линии, които комунистите обсъждат и решават в различни обществени роли. Партийната организация и бюрото са безсилни да предотвратят дублиранте и кръстосаните въздействия по тези направления. Едни и същи задачи се обсъждат по четири линии: служебна, партийна, профсъюзна и комсомолска. И по всяка от тях се отчита активността на отделната личност, на комуниста. А той има едно виждане, което споделя в една организация. Тези линии по отделни проблеми могат да се обединят в една, достатъчно представителна и ефективна. Коя ще бъде тя зависи от характера на проблема и се определя от ръководния партиен орган. В това отношение комисията е безсилна да посочи изход. Но тя е права в следващото обяснение: активността спада, защото броят на регламентираните събрания и на извънплановите инициативи непрекъснато расте. Те водят до умора и безразличие у хората, защото гасят у тях стремежа за творчество, инициативност и отговорност...

Комисията вярно анализира тенденцията, разкрива причините, но видимо не може да подскаже ефективни организационни противодействия. Очертаното явление в дадения случай е следствие, а противоречието, което изразява, се намира извън организацията.

...Докато разсъждавахме по проблема, докладчикът бе стигнал до последния извод на комисията, до крайното обобщение в характеристиката: първичната партийна организация в ХВК „Хр. Ников" успешно изпълнява ролята си на ръководно политическо ядро на трудовия колектив!...

Започнаха изказванията. Комунистите споделиха своите мисли:

— В характеристиката на комисията са дадени ясни и верни оценки. Получаваме отговор по много въпроси, за слабости, които смътно чувствувахме, но нямахме сили сами така точно да определим...

— Съгласен съм с оценките и препоръките. Характеристиката е обективна. Отразява вярно нерешените проблеми... Ще се разграничa с мнението на комисията само по една оценка — тази, че недостатъчно усилия полагаме за механизация и автоматизация на производствените операции. Ние създаваме хранително-вкусови изделия. Това е изкуство, което не се поддава на автоматизация...

— Съгласен съм с изводите и препоръките...

— Характеристиката е обективна. Предлагам на следващото събрание всеки от нас да докладва как от своите деца подготвя приемници на класата, на партията и на своята професия...

— Много интересно събрание...

— Просто се учудвам, че комисията за толкова кратко време е напипала истинския пулс на нашия живот. Имам впечатление, че другарите от комисията са членували в нашата организация.

Така се стига до общото решение: първичната партийна организация приема изцяло направената й характеристика, ще се ръководи от нея в своята бъдеща дейност. За изпълнение на препоръките приема следните мерки...

Приключи едно кратко и съдържателно събрание. Ще се пристъпи към претворяване на приетите мерки. Първичната партийна организация има воля и сили да повишава и утвърждава своята роля на ръководно политическо ядро в трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние чрез борба за пълно изпълнение на конгресните решения в хранително-вкусовия комбинат.

1. ДИАЛОЗИ СЛЕД СЪБРАНИЕТО...

Беседа с Майя ШОПОВА — секретарка на първичната партийна организация в ХВК „Хр. Ников".

— Др. Шопова, между нас няма различия в крайната оценка за извършената от комисията обективна изследователска и оценъчна дейност. Предполагаме, че бюрото и организацията са участвували в нея и като обект, и като равностоен субект. Ето защо първият ни въпрос се отнася именно за това — в какво се изрази реалното участие на бюрото, на вас, неговата секретарка, и на комунистите при изучаването на работата, при съставянето на оценките и обобщението на изводите в препоръки?

— На първата ни среща с комисията през януари ние взаимно си изяснихме целта на прегледа, изложихме нашите съображения как най-рационално да я постигнем, уточнихме общия подход и конкретните процедури на работата. Как да протече разговорът с бюрото и с партийните групи в цеховете, индивидуалните беседи със стопанските и обществените дейци и с безпартийните труженици. В ролята си на партиен секретар заедно с комисията участвувах при всички беседи, при съставяне на оценките и формулиране на препоръките. Мнението ми се отчиташе по всички въпроси, дори и при редактирането на характеристиката.

Беседите се водеха в обстановка на пълна откровеност и дружелюбност. В характеристиката са обобщени всички съждения и предложения. Съвсем определено ще кажа, че съвместно с комисията ние съставихме автопортрет на организацията...

— Означава ли това, че характеристиката изцяло съвпада с вашите представи

Digitized by Google

и оценки за собствената дейност, че в нея няма щрихи от чужд портрет. Ако това е истина, основателно възниква въпросът за необходимостта от специална комисия, от целия преглед на първичната. В какво виждате помощта в случая, какво ново, неизвестно или недооценявано от вас тя ви показа и обогати? Кои нейни оценки и препоръки съвпадат и кои се отклоняват от собствените ви виждания?

— Отново ще повторя — оценките в главното съвпадат с нашите виждания, с общото мнение на колектива. Не защото то е копирано от нас! Заедно работихме, единодушно ги обсъждахме и формулирахме. Характеристиката е наше общо, колективно дело. По всеки въпрос изразявахме нашето мнение и другарите от комисията внимателно се отнасяха към него. Оценките съвпадат с нашето мнение, на следващо място, защото отразяват колективните оценки на организацията, направени на отчетно-изборните събрания след Единадесетия конгрес.

Не крия, че много оценки и изводи, включени в характеристиката, ще ги намерите в отчетните ни доклади. Това не бива да ви изненадва и учудва. Това, че те се приемат и от комисията, ни вдъхва оптимизъм. Щом нашите виждания и оценки са верни, означава, че сме тръгнали по прав път. Това обстоятелство ни ангажира. Освен ориентация и мобилизация за работа ние вече знаем, че те са взети на отчет и от районния комитет, пред когото ще докладваме, ще се отчитаме. Вече знаете, приетият план конкретизира лица, задължения, отговорности, срокове. Препоръките влизат в действие.

— И все пак в диалога между комисията, вас и бюрото не възникнаха ли различия, разногласия и противоречия и ако имаше такива, чии мнения се наложиха?

— Диалогът беше наистина равностоен. Оценките за слабостите напълно не съвпадат. Още не мога да схвана критиката, че бюрото не разбира в какво се изразява правото на първичната организация за контрол върху стопанското ръководство, поради което и недостатъчно сме го използвали... Различия имаме и по други оценки. Някои според нас са засилени. Но в това нищо странно не намирам. Защото те ни подтикват към размисъл. Години наред сме работили по определен начин, той е станал стереотип на мислене и действие и сами от него не можем да се откъснем и отстрани да се видим. Комисията ни помогна... Сега ни казва: „Важни въпроси сте решавали в бюрото, а не в организацията и колектива. Много от решенията, които сте вземали, не подхождат за политическото ръководство. Не сте очертавали с какви политически, организационни и идеологически средства ще изпълнявате решенията, което е признак за недостатъчно комплексен подход..." Отначало тези оценки ни учудваха, но ни подтикнаха да мислим. Нужен беше този преглед. Той ще ни отвори очите за много неща, твърде съществени изменения след него ще настъпят, за някои от тях вече сериозно мислим...

Тук трябва да се поясни, че единството в оценките на бюрото и на комисията не означава и единство във възгледите за действителните причини на определени слабости. В главните оценки сме единодушни, а в анализа на причините сме различни. Комисията е компетентна и по-дълбоко ги разкрива. А това е реална научна помощ. Обогатяваме методологията за изследване на проблемите, които внасяме за обсъждане и решаване...

Искам към казаното да допълня и нещо друго, което нагледно ни се показа: работата на комисията коренно измени нашите представи за проверката и за контрола. Видяхме в какво се изразява и как се осъществява конгресната постановка за контрола като помощ. Ще се позова на един пример: в един цех комисията не беседва с хората. На другия ден работниците от цеха учудено ме питат: „Другарко Шопова, защо партийната комисия не дойде при нас?" По същото време още една комисия проверяваше и се учудих, за коя от двете става дума. Поясниха ми кратко: „За тази, за която работниците от другите цехове казват, че говорела с хората по човешки!"

— Бюрото предложи и събранието приеме цялостен план от конкретни мерки за претворяване на препоръките. Истинската работа по прегледа при вас сега започва. Мислите ли за нея? Какви практически идеи се оформят у вас, ще успеете ли със своите сили да ги изпълните или разчитате на нещо друго? Как ще организирате изпълнението като лично и колективно поръчение на всеки член, на целия колектив, които участвуваха при съставяне на препоръките?

— Ще мислим и ще търсим отговор на този въпрос. Как да превърнем борбата за издигане ролята и боеспособността на първичната организация като общонародна борба, като грижа на целия колектив, на всички обществени организации, за да може първичната да стане достоен представител на трудещите се в партията...

●

Беседа с Радко ХРИСТОВ, завеждащ отдел „Организационен" на районния комитет и докладчик по характеристиката на специалната комисия.

— Др. Христов, вие сте опитен партиен работник, можете да прецените кои моменти от подхода на комисията, в която участвувахте, имат определящо значение за обективното разкриване на работата и състоянието на първичната организация в процеса на прегледа?

— Главен момент е предварителната подготовка на комисията за качествено изпълнение на възложената и трайна мисия. Тя ще бъде способна да води беседи и да дава оценки от позициите и с критериите на

Digitized by Google

Дванадесетия конгрес и от другите висши партийни форуми, ако добре ги познава и осмислено ги прилага. Подготовка за компетентен, всестранен изследователски разговор. С това ние почнахме и на него отделихме най-много внимание и време. Принципните партийни постановки и критерии станаха критерии на нашия подход към работата, база за направените оценки, изводи и препоръки. Всеки член на комисията се готвеше самостоятелно, осмисляше решението на Секретариата на ЦК на БКП за прегледа. Ефективността от този момент слага дълбок отпечатък върху качеството на работата през всички етапи на прегледа.

Важен момент от подхода е да се възприеме определен план за действие, последователност от процедури, с какви форми и методи ще ги проведе.

И трето — да си изясним методиката за водене на откровена беседа и за приложение на документалния анализ. При конкретната обстановка: делова, свободна, творческа дискусия, в която всеки ще участвува съзнателно и отговорно. Комисията не проверява както при други контролни форми. Хората трябваше да видят в наше лице съотговорни участници в една обща задача.

Съставихме си една мисловна схема за действията и беседите. Уточнихме кои критерии в каква последователност ще приложим. От секретарите, завеждащите отдели и съответните инструктори на комитета се ориентирахме за проблемите на дадената организация. За комисията теренът на партийната организация не бива да бъде „бяло поле". Но заедно с това на него не трябва да се стъпва с преднамерени оценки и предубеждения, създадени по други поводи. Комисия, която отива в дадена организация с готова оценка, за да намери нови аргументи в нейната подкрепа, трябва да се спре или отзове!

— При срещите си с бюрото и с хората и при съставянето на характеристиката вашата комисия е дала приоритет на беседата, а не на документалния анализ. От какви съображения сте подходили така?

— От съображения за максимална обективност, да узнаем живата истина от хората, защото понякога документите създават погрешна представа. Но беседата не е единствена, нито окончателна. От нея разбираме каква е самооценката на бюрото, способно ли е то вярно да преценява своята работа и отговорност, да вижда нерешените въпроси и зараждащите се проблеми.

Беседвахме с много безпартийни. Интересно беше да видим как те, както и ние, хора извън състава на организацията, познават и преценяват силните и слабите страни на своята първична организация? Какви ще бъдат препоръките към нея? Това допитване до тях ни убеди за вярната и точната преценка на безпартийните — как партийната организация изпълнява ролята си представител на партията в колектива и на колектива в партията. Хората имат вярна представа за ръководната роля на първичната, коментират нейните действия, реагират на нейното поведение и не грешат в оценката за бюрото и на комунистите. Резонансът от партийната работа е широк и силен. Смело поставят нерешените въпроси, открито и честно критикуват отговарящите за тях. И ние научихме нещо много съществено: за партийната организация, за нейния авторитет и за авангардната роля на комунистите вече не можем сами да съдим без оценката на тези хора. И още нещо: доверието и откровеността в разговора разкриват душите на хората...

— Каква опасност според вас крие документалният анализ, ако той е доминиращ в подхода на комисията при съставяне на характеристика? Изхождаме от конкретния случай, който за вас има експериментално значение.

— При конкретния случай той остана на заден, подчинен план, като спомагателен, вторичен метод. Който единствено на него разчита, може сериозно да се заблуди...

— Когато мисловно сте моделирали подхода към работата, сте разсъждавали по въпроса за формализма, който може чрез отделни действия да се промъкне и да скове вашата работа...

— Мислехме как да се предпазим от него. Затова комисията възприе изискванията на комплексния подход в анализа на работата и не се задоволи с количествените данни в документите, а предпочете мнението на хората...

— Каква опасност крие обсебването на слабости, критикувани в партийната организация, и тяхната експлоатация от комисията като собствени открития, оценки и критика?

— Опасността е изключително голяма, защото такава манипулация разрушава доверието на комунистите към комисията, която е упълномощен орган на комитета. При такава ситуация следва, както ние постъпихме, да се похвалят бюрото и комунистите, да им се посочи кои слабости се повтарят, кои причини ги пораждат и да се оцени с каква настойчивост те воюват срещу тях.

— Нужна ли е на комисиите моделна схема за съдържанието на характеристиките? От своя страна схемата на съдържанието предопределя и подхода на проучването.

— По въпроса разсъждавахме дълго. И решихме — схемата сковава. Нужно е творчество! Най-много се вълнувахме от това — дали оценките в характеристиката, направени с конгресните критерии, ще бъдат разбрани и възприети или ще бъдат бламирани от комунистите. Именно за това работихме непосредствено с бюрото и секретарката. Но и ние допуснахме известни отклонения от главните цели на прегледа, оценки на дребно, претрупаност от мерки, които организацията прие.

— Последният въпрос — по отношение на тази първична организация в каква роля комисията се вижда занапред?

Digitized by Google

— В ролята на активен участник и съотговорник за нейния живот. Максимална помощ за отделните инициативи, но без декретиране, налагане на свои виждания и подходи. Започнатия диалог ще го водим на практическа почва, ще им помагаме сами да търсят средства и начини, да задълбочават самодейния характер на своята дейност.

Като завеждащ отдел „Организационен" на районния комитет мога да споделя, че оценките на организациите ще станат информационна база за самоанализ и усъвършенстване на стила и методите на комитета. В плана на комитета по прегледа са утвърдени конкретни мерки. Извън прегледа няма да остане никой. Ето защо той е крупно и организационно събитие в живота на нашата партия.

2. ПРЕДИЗВИКАНИ МИСЛИ

От дадената изходна обстановка на конкретната ситуация логически произтичат няколко въпроса, засягащи подхода на комисията и съдържанието на характеристиката.

Каква е връзката и зависимостта между оценките и изводите на бюрото и на комунистите за собствената дейност през разглеждания период, от една страна, и тези на специалната комисия, от друга. Ако няма различия в оценките за главното в работата и състоянието, в такъв случай как ще постъпи комисията? Естествено, тя ще отчете критичното виждане на бюрото и на организацията и ще го оцени от гледна точка на научния анализ: правилно ли са разкрити и степенувани всички причини за посоченото положително или отрицателно следствие. От тази оценка ще направи извод за **способността на организацията да се самоанализира,** критично да се отнася към своите слабости и недостатъци и да се бори за тяхното преодоляване. Ще бъде погрешно, ако комисията приеме тези изводи в готов вид, като свое откритие, и ги адресира на организацията като новооткрити истини.

Ако различията между оценките на бюрото и актива на организацията и на комисията за дадени слабости са диаметрално противоположни, ако позициите по важни въпроси се разминават и до единомислие не може да се стигне, защото всеки отстоява изводите с аргументи, **диалогът ще продължи на друго, по-високо равнище.** Арбитър ще стане комитетът, а не организацията, поставена пред дилемата да се раздвоява в избора на една или друга оценъчна позиция, с каквото право тя разполага. Нужен е внимателен подход. В указанието за прегледа изрично е посочено, че характеристиката за състоянието и работата на първичната организация се подготвя при най-тясно съдействие и участие на членовете на бюрото и актива на организацията. Тя се обсъжда и приема в окончателен вид от партийното събрание. Следователно решаващият субект на оценките, изводите, препоръките и конкретните мерки е първичната организация. Тя е властна да приеме изцяло или отчасти предложените заключения. **Прегледът е принципиален и демократичен диалог между упълномощената от комитета комисия и първичната партийна организация, в който всяка страна с аргументи обосновава гледища, оценки и препоръки, отстоява ги в свободна дискусия, постига се единомислие и единодействие как да се реши най-важната партийно-политическа задача, поставена от Дванадесетия конгрес.**

Независимо от неговата форма **всеки диалог е диалектически противоречив процес** на единство и борба между становища, оценки и критерии, които при конкретната ситуация в различна степен отразяват действителното състояние на изследваните факти, явления и процеси. Предимство има онази страна, която най-точно и вярно е усвоила постановките, изискванията и критериите на цялата партия. Обяснимо е защо в разглеждания случай комисията е отделила толкова

Digitized by Google

много внимание и усилия за предварителна теоретическа подготовка на своите членове. **Партийните постановки са безпогрешен метод за познание и оценяване на всяка сложна дейност.**

Основната задача на комисията е да помогне на комунистите от първичната организация да видят по-дълбоко и вярно себе си „отвън и отстрани", да оценят ефективността от досегашната си работа, да осъзнаят необходимостта от нови, по-съвършени методи и форми на работа и ръководство, съответствуващи на характера на новите практически задачи, произтичащи от курса за повсеместна интензификация. Диагнозата започва с аналитичната способност на бюрото и на комунистите да вникват в същността на явленията и процесите, протичащи в организацията и колектива, да разкриват причините за едни или други слабости и недостатъци, да стигат до политически изводи за отговорността, за перспективите и начина за бъдещото действие. **Съвместният анализ на бюрото и на комисията** е намереният път, водещ до вярна оценка на общото, типичното и същественото в работата и ръководството, за положителния опит и неговата ефективност.

Опитът на комисията в комбинатската партийна организация сочи недвусмислено нарастващата потребност от по-нататъшно обогатяване на демократизма в партийната работа, **с по-широкото привличане на общественото мнение при проучването на проблемите, при разкриването на тенденциите, при съставянето на проекти за решения и при оценяването реалния авторитет на първичната организация и на комунистите.** Силата на ръководното въздействие зависи от този авторитет. Той отразява постоянните и устойчивите идейни и организационни връзки между комунисите и трудещите се. Чрез метода на личната беседа, в обстановка на пълна откровеност, както и чрез социологическия сондаж, се постига вярно познание за авторитета на партийната организация, което в коментирания случай дава основание на комисията да заяви, че първичната партийна организация е реална водеща сила в колектива, способна да организира силите му за претворяване на конгресните решения. Няма друг по-верен критерий за авангардната роля на комунистите от критерия на общественото мнение. Ето защо комисията за първичната организация в „Хр. Ников" започва работата с метода на беседата, на свободния разговор: комунистите и безпартийните споделят с нея своето мнение за положителното, което виждат в дейността на организацията, посочват в какво според тях то се изразява; споделят свои преценки за слабостите и недостатъците, които организацията допуска, както те се коментират в тяхната среда; предоставя им се възможност да изкажат свои идеи за цялостната дейност и да поставят конкретни предложения. **В първия кръг** от беседи комисията получава информация за критичния и конструктивен поглед на бюрото за собствения стил на ръководство. **Във втория кръг** от беседи с безпартийния актив тя получава информация за социалното отражение на партийната работа в колектива, за реалния авторитет на бюрото и на комунистите, особено на ръководните кадри. Общественото мнение потвърждава или коригира самопознанието на бюрото и на комунистите. Така стъпка по стъпка се изгражда реална представа за ролята и боеспособността на първичната партийна организация. Впоследствие чрез метода на документалния анализ тази представа се допълва, обогатява и утвърждава. Документалният анализ ще разкрие не само проблемността в партийния живот, политическия подход към задачите и хората, активността на комунистите, тяхната конструктивна критична мисъл и оценка, с което общата картина се оформя и предпазва от риск да се изпадне в субективизъм.

Digitized by Google

В процеса на прегледа има условия за широк допир с общественото мнение, за съпоставяне на множество разсъждения за най-важните връзки, отношения и взаимодействия вътре в организацията, между нея и трудовия колектив. Има възможност да се изгради вярна представа за връзките с масите, да се види кое ограничава или къса тези връзки. Къде да се насочат вниманието и усилията. Този нов момент в познавателната дейност на първичната организация в процеса на прегледа получава конкретни и оригинални форми за проява. Теоретическите обобщения в това направление ще обогатят партийната практика.

Характеристиката на специалната комисия добива нормативна сила след приемането ѝ от събранието. От това положение логически произтича въпросът за **връзката и зависимостта между резолюцията на отчетно-изборното събрание и конкретните мерки, приети от събранието по препоръките в характеристиката.**

Отчетно-изборното събрание предшествува събранието по прегледа. Комисията за характеристиката се съобразява с оценките, изводите и решенията, взети на отчетното събрание. Някои от тях ще бъдат интегрирани, вградени в констативната част на характеристиката и ако бюрото не е планирало мерки, организацията ще ги приеме сега. Характеристиката ще съдържа нови насоки, акценти и средства, изискващи по-различна ориентация и концентрация на усилията, друго степенуване на целите по важност и актуалност. Корекции ще има. Те ще допълнят и конкретизират приетите планове и тъй като никоя организация не работи по два плана, естествено, те ще бъдат обединени в един единен план. Друг е въпросът за реализацията на задачите. Как мерките по прегледа ще проникват в делничните задачи и ще пронизват подхода и тяхното съдържание ще бъде коментирано отделно...

Съмненията отстъпват място на взаимното доверие, ако в процеса на работата се създадат условия за максимална обективност при изучаването на конкретната дейност, ако оценката на състоянието се извършва с конгресни критерии, а препоръките се основават на научна основа. Всяка комисия тръгва към обекта с известна **предварителна ориентация** за специфичните особености и условия на партийната организация. Получава я от апарата на комитета. Предварителната ориентация не е оценка. **Към опознаването тя пристъпва без предубеждения и внушения. Изследва и оценява обекта такъв, какъвто го намери тя.** Другият подход е вреден. Обективност и доверие се постигат, ако при опознаването и съставянето на характеристиката бъде създадена атмосфера на комунистическа откровеност между всички участвуващи в съвместната аналитико-оценъчна дейност. В противен случай ще има деформации и полуистини, пораждащи отрицателни реакции и предубеждения. Комисията отива на помощ при свои съмишленици комунисти.

Важен въпрос, произтичащ от подготовката на първото събрание в столицата, който затруднява и други комисии, е за **съдържателната структура на характеристиката.** Схема за нея не се дава и не се препоръчва. От комитетите и техните помощни комисии се иска максимум творчество, инициативност, самодеен подход. Но такъв подход е съпроводен с родилни мъки. На изпитание се поставят зрелостта и способността творчески да се осмисля и прилага такова силно организационно оръжие, каквото са личната и колективната характеристика. А на някои места тръгват по стария утъпкан път. Ще намерим характеристики, копия на отчетния доклад с раздели по основните функции на първичната организация, дубликат на отчетен доклад, малко по-кратък, но по-остър. Преоткрива открити истини. И

Digitized by Google

препоръките смирено следват резолюцията. Самооценките и самокритиката в резолюциите и отчетите са произведени в по-висок ранг. Нищо ново и потребно! Вреден подход! Има опасност голямата идея на прегледа да попадне в грубата прегръдка на формализма и самоцелността. Остра е реакцията против регламентирането, а когато такова липсва, сами си го създаваме. Естествено, такъв подход е признак за ниска организационна култура, за склерозирала мисъл, отвикнала да търси свои решения с риск дори да сгреши.

Разсъжденията не се отнасят и не произтичат от конкретния опит, на който се позоваваме. Но и тук нещо съществено липсва. Всички постановки на партията, на генералния секретар на ЦК са осмислени и приложени като критерии за изследване и оценка на партийната организация. Приложени са в логическата система на подхода и на съдържанието. Характеристиката е структурирана свободно, по проблеми, които са подредени и степенувани по важност. Какво обаче липва или едва прозира? Има едно водещо положение, един верен ориентир, от който комисията ту се ръководи, ту се отклонява. Секретариатът на Централния комитет на БКП чрез прегледа поставя определени, обективно необходими и възможни цели за реализация на конгресните задачи, отнасящи се до развитието на първичната партийна организация. Знаем какво се иска и как да се постигне. **Тези цели са критерии за анализа и оценката на изходното състояние на първичната организация в началото на прегледа, отразено в характеристиката, същевременно те са критерии за нейното състояние в края на прегледа, моделирано с тези цели.**

А те са пределно ясно посочени в решението и Указанието на Секретариата за прегледа. Подчертани са основната цел и общите цели, валидни за всички организации. Те подсказват ясно и недвусмислено логиката на подхода при анализа на работата и състоянието на първичната организация и съдържателната структура на характеристиката.

Николай ИВАНОВ

ПАРТИЙНОТО СЪБРАНИЕ

Консултация

По време на прегледа на първичната организация един от важните въпроси е за издигане равнището на партийното събрание. Това произтича от особено голямата му роля за авторитета и боеспособността на организацията, за изявата и възпитанието на комунистите.

●

В Устава на партията събранието е определено като ръководен орган на първичната партийна организация. То е властно да решава всички въпроси, които стоят пред нея. Там комунистите след общи дискусии достигат до необходимо единомислие и изработват единна линия на поведение в своите решения. Събранието е главният форум за проявата на вътрешнопартийната демокрация. То изпълнява важна възпитателна функция за издигане на идейната съзнателност, нрав-

Digitized by Google

ствените качества, междуличностните отношения, социалната активност и авангардната роля на комунистите. В голяма степен на него се разпределят партийните задължения между отделните членове и се контролира изпълнението на приетите решения.

Този комплекс от партийни функции и дейности не се реализира само в краткото време, когато партийните членове се събират да дискутират по даден въпрос и да оформят своето решение. Това е само върховният момент от една многостранна и продължителна дейност, която започва с подготовката по предвидените проблеми за дневния ред и завършва с изпълнение на приетите решения. Затова разглеждането на равнището на събранието позволява да се направи обзор и да се усъвършенствува целият този продължителен процес, който пронизва и обхваща значителна част от разностранната изследователска, политическа, идейновъзпитателна и организаторска дейност на комунистите и организацията. Усъвършенстването на подготовката и провеждането на събранието и изпълнението на приетите решения издига общото равнище на партийната работа, на главните страни и проявления на цялата партийна дейност.

●

Първият въпрос, който възниква, когато се прави обзор на партийните събрания и се търси начин за тяхното усъвършенствуване, е за тематиката, за проблемите, които се разглеждат и решават от всички комунисти. Партийната организация не е дискусионен клуб, нито група за просвета, макар че там има и дискусия, и се получават идейни и научни знания. Но те са необходими, за да се изяви главната социална функция на организацията — да осъществява ръководно преобразуващата роля на партията в рамките на колектива, чието политическо ядро е. Тя не просто изпълнява партийната политика. Тя в условията на колектива е силата, която конкретизира и твори, развива тази политика в духа на програмните решения на партията и нейните ръководни органи. Затова в Устава на нея ѝ е предоставено право на автономия да решава местните въпроси. Но в случая не става дума за право, от което тя може да се възползва, а може и да не упражни. Това е преди всичко задължение. От умението ѝ да го изпълни с висока отговорност и ефективност зависят особено много авторитетът, влиянието и боеспособността ѝ.

Какви проблеми да постави пред общия форум на комунистите всяка организация решава сама.

Изследванията и наблюденията на партийната практика показват, че партийните организации обсъждат най-разнообразни въпроси от икономическата или служебната, социалната и духовната сфера. Често съсредоточават вниманието си върху своето саморазвитие чрез изследване на проблеми от организационния и идеологическия живот. Това е напълно нормално, защото те имат задължението да оказват ръководно въздействие върху всички страни от живота на колектива и на своето развитие. Разглеждат се основни и текущи въпроси.

От гледна точка на авторитета и влиянието на организацията като политически ръководител на колектива особено значение има способността ѝ да долавя най-важните, с най-голяма социална значимост и резонанс проблеми и да чертае завладяващи и важни цели. Така събранието изяснява политическата линия на поведение както на комунистите, така и на колектива и разкрива поле за разгръщане на творчеството, жизнената позиция и социалната им активност. Все повече организации обсъждат такива важни за целия колектив въпроси на открити партийни събрания.

Digitized by Google

Публикуваното в брой трети на списанието изследване на проблематиката на партийните събрания в Габровски окръг показва, че някои организации в това отношение допускат сериозни слабости. При изучаването на практиката неведнъж сме се сблъсквали с организации, на които дневният ред е изпълнен с приемане на планове, четене на бюлетина за вътрешнопартийна информация, отвреме-навреме се занимават с проявите на отделни комунисти. Това също е предмет на обсъждане от събранието. Не всеки път трябва да се разглежда и приема решение с дългосрочна перспектива. Налага се да се вземе отношение и по текущи въпроси с политически характер, да се контролира изпълнението на решенията. Нужно е да се попълват и идейно-политическите знания на комунистите, да се възпитават нравствено, за да бъдат на висота като редници от бойния строй на партията. Но преобладаването на дребни въпроси от текущ характер и информации за състоянието в един или друг сектор на живота, които по-скоро фотографират състоянието на нещата, без да разкриват противоречията и да набелязват пътища и средства за тяхното разрешаване, вече е сигнал за принизената роля и боеспособност на партийната организация.

Как да се преодолеят тези недостатъци?

Разбира се, това е постоянна задача. Но по време на прегледа може да се измени съществено положението. Това може да стане, като чрез планирането за по-дълъг период се открият важните, най-значимите и актуални проблеми и се предвиди кой и кога да ги изучи и в какъв срок да се разгледат и решат. По този начин ще се обогати една от най-важните страни на организационното изкуство — да се познава добре животът и състоянието на колектива, неговото мнение, интереси, вълнения и на тази основа да се насочва цялата партийна дейност.

Има ли големи въпроси, които чакат становището на комунистите? — Да, има. Те произтичат от решенията на Дванадесетия конгрес и рефлектират във всеки колектив. Около половината теми от дневния ред на събранията в някои организации са посветени на икономически и служебни въпроси. Но между тях в доста организации малко са проблемите, които се отнасят до интензификацията, прилагането на икономическия механизъм, борбата за икономии, разширяването на демократизма в планирането и управлението, формирането на бригади от нов тип и др. Те чакат тяхното компетентно становище, за да се насочи по-добре развитието на колектива. Същевременно някои сегашни събрания по икономически въпроси не се отличават от производствени съвещания.

Новият икономически механизъм разширява правата и задълженията на колектива, особено на низовия, с което възлага по-голяма отговорност на организацията.

Това налага да се поставят системно в дневния ред и възлови проблеми от живота на организацията: за издигане качествения състав или за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения като образец на социалистически обществени отношения, за идеологическата работа и нравственото възпитание и пр., и пр., които се появяват инцидентно, и то предимно като текущи въпроси.

●

В отчетните доклади на годишните събрания най-често равнището на събранията се оценява по активността на комунистите при разисквания. Тя се счита и като главен критерий за състоянието на вътрешнопартийната демокрация.

Digitized by Google

Участието в разискванията на събранието е твърде важен белег за състоянието на цялата организация. Но такъв чисто количествен подход не почива на научни основи. Главният критерий за равнището на събранието и за състоянието на вътрешнопартийната демокрация е доколко реално комунистите участвуват в дълбокото изучаване и действителното решаване на поставяните пред организацията въпроси. Творческият значим техен принос — ето главния качествен измерител за активността им в събранието. Как да се осигури този принос? Той зависи от качеството на подготовката на проблемите, които ще се разискват колективно. Подготовката има две страни. Едната се отнася до използването на научни методи и подходи за изследване на действителността и за подготовка на партийните решения. Другата опира до най-широкото и реално участие на комунистите в целия процес на подготовката, което дава и възможност, и нагласа за активно участие в колективните разисквания.

Ще се позовем на някои статистически данни за предварителната подготовка на въпросите от дневния ред. В Габровски окръг само няколко процента от партийните членове са участвували в тази твърде важна партийна дейност. В Машиностроителния комбинат в Сопот в продължение на 5 години около една трета от комунистите не са участвували в подготовката на разглежданите колективно въпроси. Наблюденията и на други места показват: повече от половината, а някъде и до четири пети от докладчиците са секретарят, ръководителят на колектива, заместник-секретарят. Рядко други получават такова отговорно поръчение.

Целта на подготовката е да се предложи научнообоснован проект за решение. За много въпроси това може да направи и един човек. Но като се изключат от такава важна дейност болшинството от комунистите, се намалява възможността за тяхното активизиране в живота на организацията и същевременно не се използва пълнокръвно колективността като средство за издигане на научността. Колективността е задължителен принцип в живота на партията. Докладчикът би могъл да бъде един. Той да оформи доклада и проекторешението. Но важно е по него да мислят и да дават своите идеи и предложения още в процеса на подготовката онези, които са най-компетентни, могат да помогнат за дълбокото вникване в проблема. Техният творчески потенциал е правилно да се впрегне още в началото, за да се използва напълно. Да се придизвика още тогава всеки комунист да изработи свое отношение, своя позиция по проблема, да мисли. Така и на самото събрание той може да бъде по-полезен и активен.

Коренно погрешно е да се разчита, че като се уведомят два-три дена преди събранието, комунистите ще могат да се подготвят, за да вземат пълноценно участие в разискванията и да дадат творчески принос в научното обогатяване на предлаганите решения. Тогава мнението им често е плод не на предварително добре обмислена позиция, а на хрумване или на известна рутина. А това не е достатъчно. То ще осигури само формална или частична, а не фактическа демокрация. Привидна и непълна, а не реална колективност. Възможностите за такова участие са много. Бихме изброили само няколко: определяне на комисия за подготовка на даден въпрос; възлагане на комунисти, изказвали съображения по дадения въпрос, да обмислят и обосноват своите предложения; допитване до безпартийни активисти и специалисти; даване поръчение на различни групи да подготвят предложения по въпроса, дискусии по вече разработените предложения с актива, в партийните групи, в просветните звена. Особено полезна е срещата с хора, известни с критическото си отношение по въпроса. Решението фактически предвижда как да се отстранят противоречията в живота,

Digitized by Google

затова абсолютно задължителен подход е критическият анализ. Той може да се приложи най-пълно, когато се привлекат и съпоставят различните, противоречащите си мнения, и в спора да се роди истината. Намирането на най-вярното решение може да стане по-добре, когато е плод на сериозен анализ и обобщение, в резултат на което се изясняват различни варианти, за да се избере от тях най-подходящият.

От гледна точка на качеството на подготовката на събранието твърде съществено значение има проектът за решение. Данните от събранията показват, че тази страна още се подценява. Сведенията за събранията в някои окръзи регистрират трайна тенденция: около 10 на сто от приеманите решения се подготвят на самото събрание. Приблизително такъв процент от въпросите остават без решение, понеже предварително не е помислено както трябва по тях. Като се добави и известен процент недобре подготвени решения, чиито недостатъци не могат напълно да се отстранят от събранието, най-ясно се вижда колко важен е този въпрос. Налага се по време на прегледа да му се потърси решение. А това ще се постигне, ако предварително се насочат отговарящите за подготовката на събранието, ако се наблюдава и подпомага работата им. Без това не може да се разчита, че ще се издигне научността, компетентността, задълбочеността и ефективността на партийното събрание. Ако липсва добре обоснована перспектива за бъдещата работа, съдържаща се в проекторешението, тогава и дискусията ще се плъзне към състоянието на нещата сега, без да се трансформира в изводи и насоки за изменението му. В такъв случай събранието от форум за бъдещо преобразование ще се превърне в място за разговори по известни неща и на него едва ли ще се разгърне истинска плодоносна дискусия. Дори когато се разглежда дейността на отделен комунист, ефективността на събранието ще се прояви, ако му се помогне да разкрие и разгърне всички свои възможности, да се активизира и изяви по-пълно. Следователно и тогава конструктивният подход следва да преобладава над регистраторското спокойствие и витаенето в миналото и настоящето.

●

Събранието вече започва. Как да се проведе най-ефективно то? Възникват различни въпроси както за неговото ръководство, така и за реда и технологията на протичането му. С право се пита: правилно ли е само няколко комунисти (обикновено членове на бюрото или други активисти) да бъдат избирани за председатели на събранието? Има партийни членове със стаж 10—15 и повече години, които не са били нито веднъж в ръководството на събранието. Нормално ли е това особено сега, когато искаме да издигнем още повече активността и самочувствието на всеки като стопанин в своята организация? Вярно е, че съобразно въпроса следва да се избират и най-подходящите за ръководство на събранието. Същевременно не може да се пренебрегне нуждата повечето от членовете да получат такова отговорно поръчение. Организационното умение се добива не от позициите на страничен наблюдател или само с просвета.

Какво и как да се докладва на събранието? И теорията, и практиката напоследък потвърждават, че по-интересно, активно и полезно е събранието, когато в центъра се постави обосновката на предлаганите изменения в социалната действителност.

Каква е ролята на бюрото и на комунистите на събранието?

Партийното бюро отговаря за подготовката му. То насочва, подпомага и контролира комунистите, които са заети с тази дейност. Подсказва им форми и средства за работа. Може да потърси консултация

Digitized by Google

с външни органи и институти. Неговата главна задача е да осигури задълбочено изучаване на условията и действителното състояние на сферата, за която се прави изследването, на партийните документи и на постиженията на науката. С цел да се провери и задълбочи подготовката, може да организира предварителна дискусия по повдигнатите въпроси, да се поканят външни хора и активисти от колектива за консултации. То обсъжда проекта и преценява дали той задоволява изискванията, за да свика събранието, дали правилно, от гледна точка на ролята и мястото на организацията, въпросите са подготвени като политически документ.

Обикновено решенията и докладите се изнасят от негово име. Но ако комисията е натоварена пряко от организацията, тя може да докладва от свое име, без това да освобождава бюрото от отговорност за качеството на подготовката. Внесеният проект често се таксува като решение на бюрото и понякога се чуват гласове за ограничаване на дискусията. Това се отнася особено за участието на членовете на бюрото в разисканията.

Събранието е висш форум на организацията и там всеки комунист има правото и задължението свободно и без всякакви ограничения да изкаже мнението си по съвест. да критикува и да предлага. Никой не може да ограничи това му право. Случаите, изнасяни и на страниците на списанието, когато дори се опитват да наказват отделни членове на бюрото, понеже на събранието изразяват друга позиция, говорят за неразбиране или изопачаване на принципите за взаимоотношения бюро—организация. Има и случаи, когато на комунист не се дава думата или под претекст, че знаят какво мисли, или поради прибързано гласуване за прекратяване на разисканията.

Тука опираме до известния въпрос за предварителния сценарий. Могат ли и правилно ли е да се подготвят отделни хора за изказване? Случва се, когато бюрото не е помислило предварително по този въпрос, и при започване на разисканията да няма желаещи да вземат думата. То е, защото част от хората разчитат, че има подготвени за изказване и предварително са се освободили от задължението да мислят по обсъжданите въпроси. Нищо лошо няма секретарят или бюрото да поговорят с отделни членове, да им предложат да се подготвят и изкажат. Грешното не е, че ще се погрижат да има изказвания. Лошото е, когато се търсят само тези, които ще подкрепят позицията, защищавана от бюрото, или се поръча каква позиция да заемат изказващите се.

Хубавото събрание е това, в което цари критичен дух, аналитичност, дълбочина на мисленето, когато с общи усилия се разкрива същността на проблема и възможността за изменението му. Да се организира хубаво събрание, това означава да се създаде атмосфера на другарска, творческа дискусия, на съпоставка на мнения. Едно е изискването за добронамереност и конструктивизъм, задължително за всички комунисти, друго е да имат възможност напълно неограничено да ги изразяват. Затова коренно погрешни са опитите за ограничаване на онези, които заемат критическа позиция към проекта и не бива да се счита, че едва ли не със своето изказване те са развалили „хубавото събрание“.

Отговорността на бюрото да организира така подготовката, че да включи в нея всички, които могат да допринесат за по-доброто изясняване на въпроса, не освобождава комунистите от тяхното задължение. Отговорността им пред партията, която другарят Тодор Живков образно изрази като „отговорност за всичко и пред всички“, не позволява те да чакат пасивно събранието и да присъствуват на него като гости. Напротив. Те са задължени по своя инициатива да следят, да

Digitized by Google

се подготвят и да допринасят максимално, според силите и възможностите си за най-добрата подготовка на всички партийни решения на своята организация. Задължени са, ако имат някакво мнение, да го изразят, да го аргументират и защитят, без да се огорчават, ако то не намери подкрепа. Дори с негативното си изказване те могат да подтикнат комунистите по-добре да обмислят своята позиция, да видят недостатъци, които иначе могат да отминат без внимание.

Тъй като събранието е висшият орган на организацията, ненормално е, когато комунисти не вземат с години участие в неговата работа. Не става дума само за присъствие. Известно е, че Уставът предписва, когато комунист не е присъствувал без уважителни причини в три поредни събрания, да се прецени дори дали заслужава той да се числи в стройните редици на партията. Това изискване подсказва колко голямо значение отдава партията на присъствието и участието на партийния член в живота на своята организация. Затова не постъпват правилно онези организации, които не държат сметка за самоинициативата и приноса на отделния член в нейния живот. Въпросът не е само в това, дали ще се изкаже на събрание. По-важно е дали с отговорност и активност дава своя принос в изясняването на въпросите от дневния ред. На партията не са нужни мъртви души. Партийната организация в „Производство горещо валцуване" в Кремиковци в своята програма за издигане ролята си в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес предвиди системно да се оценява реалното участие на комунистите в събранията, в подготовката и подобряването на обсъжданите въпроси, в тяхното изпълнение.

●

На събранието всички комунисти са равни и нито партийният секретар, нито ръководителят на предприятието или учреждението имат право да ограничават или да прекъсват изказващите се. Само председателят може да се намесва, но не да възпира, а да насочва правилно свободната дискусия, за да има тя творчески, другарски и градивен характер. Той напомня на изказващите се да подхождат политически, да търсят мястото и ролята на организацията, на различните партийни средства, за да се преодоляват случаите, когато на събранието се говори като на съвещание. Опитите за задушаване на критиката, за ограничаване на дебатите са грубо нарушаване на вътрешнопартийната демокрация. Особено вредно е поведението на някои ръководители, които се държат на събранието като на свое административно съвещание и дават указания като единоначалници. На такива ръководители е редно ясно и тактично да се напомни, че са на партийно събрание, където правата им са равни с правата на всеки комунист. В тази връзка ще припомним становището на другаря Тодор Живков, изказано на Десетия конгрес: „В системата на държавното ръководство обикновеният работник и генералният директор са хора с различни права, но в партийната организация те са равноправни членове на партията и съвсем не са редки случаите, когато думата на комуниста от производството натежава над думата на комуниста началник."[1]

Заслужава внимание въпросът за ограничаване на разисквания-та. Наистина право на събранието е да реши дали са изчерпани всички въпроси. Но единственото, което следва да се ограничи, то е празнословието; опитите да се говори за всичко и да се замъгли по този начин въпросът, който се разисква. Затова, когато се счете, че трябва да се прекратят разисквания-та, по-правилно е да се даде възможност

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 99.

Digitized by Google

на всички, които имат да правят конкретни предложения по решенията, да ги споделят и обосноват накратко. Този подход е в съответствие с Устава и събранието не бива да го нарушава. Така вътрешнопартийната демокрация ще бъде образец на социалистическата.

●

С приемането на решението събранието приключва своята работа. Но неговата ефективност се измерва с резултата, който реално ще се получи след неговото изпълнение. Без да се впускаме в задълженията на бюрото и комунистите в това отношение, накратко ще се спрем на ролята на самото събрание. В решение то определя основните срокове за изпълнението му. За най-важните задачи възлага и конкретни поръчения на членове на бюрото или на отделни комунисти. Някои партийни организации в Нова Загора приемат най-важните решения, отнасящи се до работата на колектива, на открити партийни събрания. На следващото открито събрание отговарящите за изпълнението им докладват какво са извършили. Пряката намеса на събранието и гласността повишават отговорността и е едно от най-важните условия за преодоляване на инфлацията на решенията. В повечето организации системно се отчита пред събранието как са изпълнени решенията, чийто срок е изтекъл. Така то се превръща в ръководен орган не само чрез приемането на важните решения, но и чрез своята контролна функция към стопанските дейци и административния апарат и към текущата дейност на бюрото и комунистите за изпълнение на общо установената воля на организацията.

●

От поставените въпроси, които не обхващат всички страни на събранието, личи колко важни и съществени са те за цялостното състояние и роля на организацията. Тяхното практическо решаване ще помогне да се издига ролята на цялата организация, нейната боеспособност. Но този въпрос е един от основните и постоянните, затова на него партийните организации следва да се връщат постоянно, да му отделят внимание системно, ако искат да поддържат на високо равнище своя вътрешен живот, своята мобилизация и готовност да изпълняват пълноценно и ефективно ролята си на представители на партията в колектива и да оправдават доверието и на партията, и на колектива.

ОТЧЕТЪТ НА КОМУНИСТА

Не би могло да се говори за нарастване на ръководната роля и отговорността на първичните партийни организации, ако не се постави категоричното изискване отделните нейни членове с личния си пример, с идейната си убеденост, с високата си комунистическа съзнателност да воюват за претворяване на партийните решения в дела. Сега, в началото на прегледа на първичните организации, когато се преценява тяхната готовност да мобилизират колективите в изпълнение решенията на XII конгрес, потребността да се види приносът на отделния комунист е особено голяма. Обясним е стремежът на партийните организации и групи да подобрят индивидуалната работа със

Digitized by Google

своите членове, системно да оценяват техните качества, авангардната им роля, отговорността им, инициативността, дисциплината. Както показва практиката при нас, в Смолянски окръг, сполучлива форма за това са отчетите, които комунистите правят за своята дейност, за своята позиция, за мястото си в организацията и колектива.

За първи път тази форма на конкретна работа с отделния комунист се използва в първичните партийни организации в Смолян през 1974 г. По-късно опитът бе разпространен и в другите общински партийни организации в окръга. За това допринасят срещите и разговорите, наблюденията, посещенията на събрания от секретари и членове на бюрата от други организации.

В сравнение с останалите форми на работа с комуниста — беседа на партийния секретар с него, отчет пред бюрото по отделен въпрос, изказване на събрание и т. н., цялостният отчет пред организацията, или както го наричаме, самоотчетът, има това предимство, че позволява по-цялостно, по-обективно и задълбочено да се оцени дейността му през определен период, да се заостри вниманието и на останалите партийни членове към някои прояви и тенденции, да се предизвика и тяхната активност. Той е особено ефективно средство за партиен контрол, за възпитаване на вътрешен самоконтрол, при което най-пълно се изявява въздействието на общественото мнение. При това, когато говорим за възпитателната роля на самоотчета, не бива да я ограничаваме само във времето, когато комунистът докладва пред организацията или бюрото за своята дейност, за своята позиция като член на партията. Нужно е да я видим в целия период на подготовката, през който под ръководството на организацията и в сътрудничество с останалите членове на трудовия колектив той изпълнява определени задачи, усвоява знания, придобива умения и навици, разширява своя кръгозор. Не случайно комунистите, допуснали в една или друга степен недостатъци в производствената, служебната или обществената дейност, настояват техните самоотчети да се приемат по-късно, с оглед дотогава да се коригират.

Най-добре може да се открои работата със самоотчетите в конкретните примери. Разговаряхме с комунисти от първичните партийни организации в „Тютюнева промишленост“ и фабрика „Родопска тъкан“ в Смолян, в окръжното управление на съобщенията и в първа първична организация в дирекция „Народна просвета“ на окръжния народен съвет. Най-общите изводи са, че след приемането на самоотчетите много партийни членове, които дотогава не са били особено активни, се раздвижват, проявяват по-голяма дисциплина при изпълнение на партийните задължения.

Практиката на тези партийни организации показва, че твърде резултатен е самоотчетът пред цялата организация, на партийно събрание. Тогава комунистът застава лице срещу лице с другарите си, които добре го познават, знаят и положителните страни, и слабостите в работата му. Създава се възможност за откровен, критичен и самокритичен разговор, за съдържателни изказвания.

Предварително в план-графика се уточнява къде, кога и пред кого всеки комунист ще прави своя самоотчет. Обикновено този график се изготвя така, че веднъж в годината партийният член да се отчита лично пред своята организация. За да не се допусне шаблон, субективизъм или повърхностно отношение, секретарят на организацията и членове на бюрото работят конкретно с отделните партийни членове, изискват от тях, помагат им. Особено е нужна такава помощ на младите комунисти, на хората с по-ниско образование, на тези, които неотдавна са зачислени в организацията. Естествено, стремежът е помощ-

Digitized by Google

та да е съобразена винаги с индивидуалните особености на партийния член.

Преди всичко води се предварителен разговор какви въпроси да обхване отчетът, на какво да се спре комунистът. Към всекиго изискванията са индивидуални и самоотчетът носи личния почерк на партийния член, но има и някои общи неща, към които първичните организации се придържат. Например самоотчетът да е пълен, конкретен и обективен, да не заобикаля недостатъците, да обхваща главните задължения, произтичащи от Устава. Организацията трябва да е наясно служи ли комунистът за пример в труда, воюва ли за спазване на партийната и държавната дисциплина, на социалистическата законност, какво е поведението му в обществото и в семейството, как участвува в обществено-политическия живот на предприятието, учреждението, в работата на квартала, района, селото. Много важно е да се изисква непрекъснато от партийния член лична самоинициатива, затова се държи и в самоотчетите, и на събранията да се прецени поотговорно дали комунистът сам, по вътрешен подтик се включва в партийната работа или изчаква да му се възложи задача, отминава ли равнодушно нередностите или реагира остро на тях, стреми се да направи всичко, което зависи от него, за преодоляването им.

В първичната партийна организация в окръжното управление на съобщенията в този период на предварителна подготовка се поставят и поръчения. Комунистите, към които бюрото има някакви претенции, получават конкретни задачи, чрез които могат по-добре да се изявят, да коригират пропуските си. Така на Мария Пеева е обърнато внимание върху някои слабости в колетното обслужване и на събранието тя се яви с подобрени резултати. Предварително член на бюрото разговаря и с колегите на комуниста — после обикновено тези хора първи се изказват на събранието и най-точно допълват самоотчета, защото най-отблизо познават човека, който се отчита.

Бюрото на партийната организация в „Тютюнева промишленост" предварително, според план-графика, определя отговорник за всеки комунист — той непосредствено му помага и също е отговорен за качеството на самоотчета.

Прието е на едно събрание да не се отчитат повече от двама комунисти. В дневния ред тогава не се плануват обемисти въпроси, за да се създаде обстановка за сериозно и делово обсъждане.

В партийната организация в „Тютюнева промишленост" първи правят самоотчети директорът на предприятието и един от членовете на бюрото, във фабрика „Родопска тъкан" — директорът и главният счетоводител, а в първичната партийна организация в дирекция „Народна просвета" — партийният секретар и членове на бюрото. Така бюрото подчертава значимостта на тази форма за индивидуална работа с комунистите, формира сериозно отношение към нея.

Добрата предварителна подготовка е предпоставка за по-висока активност, за по-добро равнище на събранието, когато се приема самоотчетът. В повечето случаи обсъждането предизвиква размисъл както у този, който се отчита, така и у останалите партийни членове. Това подпомага да се преодолеят някои недостатъци, да се обмени опит. Организацията в окръжното управление на съобщенията например постави пред Антон Шатев изискване за по-голяма активност. След самоотчета у него действително се забелязва активизиране не само в изпълнението на производствените задачи, но и в обществената дейност. Проявява значителна обществена активност и Шинка Перпериева от „Тютюнева промишленост", която бе избрана и в ръководството на кварталната организация на Отечествения фронт. Аналогични примери има доста.

Digitized by Google

Разбира се, само обсъждането на събранието не решава въпроса за активността на комунистите. От съществено значение са и точните препоръки, както и конкретните поръчения, които се съдържат в оценките на партийните бюра по самоотчетите. Те се контролират системно. Записват се в отделни тетрадки, където се определят характерът и срокът на поръченията, кога и къде ще се отчитат те — на събрания или на заседания на бюрата. Завеждането и отчитането на препоръките и поръченията допринасят да се повишава взискателността, а оттам и отговорността на комунистите. Всеки знае, че казаното не е останало само в протокола на събранието, организацията се интересува как се изпълняват препоръките ѝ и в края на годината ще прецени резултата. Най-добре се вижда това в дейността на комунистите от дирекция „Народна просвета".

Напоследък по-настойчиво се търсят възможности за усъвършенствуване формата на самоотчетите. Първичната партийна организация в дирекция „Народна просвета" например се ориентира към преценки за изпълнение на препоръките, дадени при замяната на членските книжки, а после — на поставените през 1980 и 1981 г. поръчения. Отчитат се измененията, настъпили в пряката работа и в обществената активност на комунистите, правят се изводи, определят се насоките на бъдещата дейност, на по-нататъшните усилия. Така в преценката на В. Мирчев са отбелязани положителните промени в организацията на работата по професионалното ориентиране, в помощта, която той оказва на учебните заведения, в обществената активност. Но в същото време бе подчертано, че е нужно този комунист да насочи усилията си към по-задълбочено оперативно и творческо решаване на проблемите на професионалното ориентиране, към усъвършенствуване на проверката за резултатите от него. Препоръката към К. Жуков е за по-действена и конкретна работа с общинските училищни инспекции. Предстои да бъде направена персонална преценка и на изпълнението на поръченията, дадени в чест на XII конгрес на партията.

Тук става дума за първични партийни организации, където работата със самоотчетите е сравнително добра. Но не навсякъде е така. Има случаи да се отлага обсъждането на самоотчети дори на ръководни кадри, защото не са подготвени както трябва. Понякога на отчетите на комунистите не достигат конкретност, пълнота, самокритичност. На някои събрания се проявява стремеж да се говори само за хубавите черти на партийния член, да се подминават недостатъците му. Срещат се пропуски и в оформянето на документацията, не се контролира докрай изпълнението на препоръките. Сега, при изготвянето на характеристиките на първичните партийни организации, вероятно ще се обърне внимание на тези слабости, а в мероприятията ще се набележат конкретни мерки за преодоляването им, за създаване на предпоставки за инициатива и творчество, за организираност и отговорност у всеки комунист.

Едно обаче и сега е очевидно, потвърдено е от челния партиен опит. Отчетите на комунистите са форма с богати възможности за повишаване на активността, за издигане авангардната роля на отделния партиен член. Следователно те обогатяват и възможностите на първичните организации успешно да воюват за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, засилват техния авторитет като политически ръководители на трудовите колективи.

Младен СИРАКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

МЯСТО НА ДЕЙСТВИЕТО— ТЕАТЪР «СЪЛЗА И СМЯХ»

Творец с определено присъствие в съвременния български театър, заслужилият артист Петър Чернев е и активен общественик: председател на творческия фонд на Съюза на артистите, член на бюрото на Ленинския районен комитет на партията, секретар на партийната организация в театър „Сълза и смях". Ще разкажа за работата му като партиен секретар, с която вече години наред той се справя с онази преданост и дълбочина, присъщи на всяко негово дело. Търся този аспект от дейността му, защото съм убедена, че секретарският дълг му помага да множи у себе си ценностите, които носи.

Реалните конфликти в един творчески колектив съвсем не са изключение. Всеки, който е потопен в тези среди, ще ви каже, че споровете са част от въздуха, инак не би се раждало истинско изкуство. Защото какво е послушният примирен актьор, какво е режисьорът без характер, какво е партийният секретар без талант? Би ли му прилегнал авторитетът на тази длъжност, ако не го обогати със собствената си тежест?

Секретарят се е запътил към сцената, остават му мигове да се съсредоточи, а някой го дръпва за ръкава: „Какво става с квартирата ми, задушавам се..." Той бърза в късен час към своята гримьорна, а там — бележка: „От района се обадиха, че не сме издължили членския внос"... Ако секретарят не е философ, ако не съумява да се издига над делничното и, от друга страна — ако той не е плътно свързан с това делнично?...

Щом конфликтите в театъра са правило — секретарят какво е: страна, арбитър, съдия?

Той е човек, потопен в същността на нещата. Изобличител и боец, агитатор и другар, съучастник и подбудител. Подадена ръка, рамо, опора, но и — рязко отхвърлящ погрешния ход непримиренец, който отскача до трибуната четвърти път на едно събрание. Личност, стояща на твърдата позиция, че щом нещо добро трябва да се извърши в театъра, то трябва да бъде подхванато първо от партийната организация.

— Това като изискване или като практика?

— Какво изискване? Реалност.

Разбирам. Убедена, тази личност е убедила останалите. Макар и с перипетии, макар и с отхвърлена от годишното събрание резолюция.

С резолюцията примерът е показателен. Било е време, когато този документ се е приемал безропотно, с единодушно гласуване и... с безразличие. Без дори да се вниква в текста. На последното годишно събрание тя бе прочетена няколко пъти. Първо от председателката на комисията, после от директора, който рязко опониираше — точка по точка, после от останалите изказващи се в цитати и цитати...

Беше ясно — всеки от комунистите в театъра адресираше към себе си общите изисквания, а това вече беше нещо.

Digitized by Google

Нещо, към което партийната организация се бе стремила години наред. Нещо, за което секретарят и бюрото бяха воювали неотстъпно: проблемите на колектива да станат съдба на всеки човек поотделно. Негов яд и болка, негова ярост. Как жестоко директорът на театъра половин час се гневеше от трибуната, обръщайки всяка дума от написаното по пет пъти, за да се убеди само това ли е казано и колко още...

Партийната организация бе действително в главното направление.

Самодоволни нямаше. Тук бяха хора със звания и с награди, с похвали и с положителни рецензии, с медали и с по три роли в момента (между които се чудех как смогват да вземат разстоянията във вертикал и в хоризонтал — телевизия, кино, театър). Хора със свои и с несвои цветове на косите. Но личности с позиция. Имаше и в другата крайност — актьори, които година или две не бяха чували гласа си на сцената. Чакащи. Като онези редакционни материали в папката със същото име, които далеч не винаги са по-лоши от занесените в печатницата. Като онези неполучили звезда герои, които са потенциални орденоносци. Само не се е появил мигът, само не е изникнало обстоятелството...

Партийният секретар и бюрото воюват за тези обстоятелства. Сред тревожните проблеми в колектива Петър Чернев поставя на първо място незаетостта. И я определя като творческа незаетост. И пояснява, че няма нищо по-мъчително от факта да идваш в театъра, за да получиш заплатата си, когато до болка ти се идва на репетиция.

Секретарят пояснява, че тук не става дума само за съпричастие, за изострена чувствителност към проблемите на колектива; не само за разискването им на събрания, а за радикална намеса от страна на бюрото и на организацията за решаването на въпросите. Така откриването на втора сцена на театъра (в читалище „В. Андреев") все още не е всичко, но е реална стъпка в полза на умножаване на контактите на артистите с публиката. И макар че все още ще изкаже някой съмнение — квартална или централна е тази сцена, лесно или трудно ще свикнат хората да посещават това „странично" място — нещо е сторено. Сега усилията са насочени към извисяване на качеството на всичко, поднесено на втората сцена така, че тя да е действително част от първата, а не нечи придатък. Нещо повече — на едно от последните партийни събрания Лора Кремен защити тезата да се играе навсякъде, да се играе повече, да се търси резултатно, аналитично, с остро чувство за сценична форма, без да се робува на обстоятелства и подиуми. Защото глъбината и силата на замисъла, страстно защитени от актьора, дават търсения резултат; защото полетът на въображението ще е онази магия, която ще прикове зрителя, па дори да се играе и на стълбището.

Всъщност различни състави от този театрален колектив вече са доказали това. През изтеклия сезон 45 представления са играни на различни места в провинцията; станали са интересни срещи на артисти и публика на „Белмекен—Сестримо", правени са гостувания в заводи. Натоварването продължава. За малкото дни на февруари планът на театъра е побрал 47 представления. Интересът към неговата „продукция" е подчертан, тук сега се говори за дневни представления и в същото време се спори — те ще отнемат времето за репетиции. А повече от всичко в този театър се държи на качеството. Повече репетиции! По-голяма прецизност!

Качеството на труда. Една от често повтарящите се теми на партийни събрания. Директорът Стойчо Мазгалов наскоро изброи „жалоните" — определящото, ярко откровеното в работата на театъра. Отново стана дума за „Есента на един следовател", за „Полет над кукувиче гнездо", за „Тринадесе-

Digitized by Google

тият“... Възразиха му — и в най-доброто постижение трябва да се търси недостигнатото. Не да се констатира, да се изследва — кое още не е направено, от кого. Марин Янев излезе с предложение, което сам определи като еретично. Тъй като незаетостта на част от хората е факт, да се провокира творческото търсене на всички от списъчния състав. Актьорът да премине от пасивна в активна позиция. Не: „Ако ме изберат“; „Ако ме посочат“, а подготвянето на монолози по собствен избор (след разгласяването на предстоящото заглавие) и определяне на изпълнителите чрез конкурс. Разбира се, тук еретизмът се оказа относителен. Янев каза това, за да ни накара да слушаме внимателно. Широко прилаганото в толкова сфери конкурсно начало вероятно е твърде подходящо и за театъра. Особено за „Сълза и смях“, където примерно през последните два сезона е имало всичко 20 женски роли, а актрисите във ведомостта са 33. Конкурсът би възродил угасналата активност на „чакащите“, би извисил смисъла на театралното творчество като колективно дело, би отклонил режисьора от неговия проектиран резултат, би му подсказал неочаквани обрати.

Далеч съм от мисълта да натраппвам идеи и прогнози, но евентуалното работене по този начин вероятно ще моделира бъдещия спектакъл в една добра посока. Ще ми възразят: режисьорът не подбира механически един състав, той търси вътрешната връзка на бъдещите изпълнители... Възможно е именно конкурсът да му помогне да я види по-добре!

Партийно събрание или художествен съвет? Този въпрос всъщност си задавам, слушайки изказванията. Венцеслав Кисьов интуитивно възразява: марксимум професионализъм трябва в нашите изказвания. Ако диалозите на събранията на инженери и на лекари са неразбираеми за нас, защо нашите да са ясни всекиму? Трябва да говорим с езика на театъра, с езика на онези насъщни въпроси, които...

И Асен Стойчев тръгва към „шансовете на зрелостта“, Карабонков — към „чувството за отговорност“, Ралица Димова — към проблемите на партийния университет, който вече не е задължителен, защото е интересен, търсен...

Секретарят е доволен: нещо става. Несъвършено, но съществуващо. Бюрото не е моделирало събранието точно така.

Директорът трети път взема думата. Той иска да разкаже за предстоящия петнадесетгодишен юбилей на театъра. Това може да направи на производствено съвещание, вероятно ще го стори и там, но сега иска първо на партийното събрание да поговори за онази празничност, която трябва да се придаде на честването. Той се увлича. Говори за етика, за уважение на колектива към самия себе си, за умението да се радваме на успеха на другите. Критикуват го за климата. Недоумява. Нима може един колектив, нямащ собствен климат, да създава климат за публиката? Поставят се пиеси с ярък граждански патос, със сериозно звучене — сгъстени, наситени с конфликтност спектакли...

Точно като това събрание.

Секретарят е доволен.

Беше време, когато той продължително и неотстъпно слагаше една и съща точка в дневния ред: „Имате думата“. Винаги последна. Вместо „Разни“, както някога в ранните си години във ВИТИЗ бе запомнил. На някои се струваше съвсем излишна тази точка. Но хората не обичаха да се изказват. И трябваше да се прави нещо, макар и с риск да се слага неотменно в дневния ред смешна, несъществуваща другаде, демодирана вече точка. Той акцентуваше на нея. Приканваше към изказвания и твърдеше, че точката трябва да се изчерпи, че тя е част от предвиденото за деня. Инак събрание няма.

Чернев е в залата, слуша, записва, отговаря на зададените въпроси и в определени мигове... В определени мигове той отскача до „Есента на един следовател“, до

Digitized by Google

проникновението на Неофит Бозвели, в което е потънал сега, търси доводи в полза на Георги Кирков. Трудна ще е задачата му с този образ, предстоящ в две различни версии... Да не бързаме. Може би в една? Нали не всичко още е обмислено, решено?

Секретарят насрочва събранията поне две седмици предварително. Хората му са заети. Част от тях пътуват, ангажирани са със снимки, участвуват в работата на различни състави в телевизията, в киното. И точно в динамиката на големия творчески поток се влива една тема, едно събрание. За него трябва да се знае отрано. Бюрото се подготвя отдалеч. Но то не сковава, то се стреми да разгърне духовете, техните търсения.

И се налага една аналогия между събранието и работата над постановката, за чиято сложност Станиславски твърди: „В епохата на режисьорския деспотизъм, започнала у майнингенците и незавършила у мнозина и до днес, даже и в най-напредналите театри, режисьорът предварително изготвя целия план на постановката, като се съобразява с данните на участниците в спектакъла, с общите контури на сценичния образ и показва на актьора всичките мизансцени... В днешно време аз дойдох до убеждението, че творческата работа на режисьора трябва да се извършва заедно с работата на актьора, без да я изпреварва и без да я сковава. Да подпомага актьорското творчество, да го контролира и да се съгласува с него, да наблюдава как то органично израства от единното художествено зърно на спектакъла — такава е по мое мнение задачата на съвременния режисьор..."

На едно събрание, на което творческото горене е факт, на което се говори за пътищата за отстраняване на определени недостатъци в работата, на което трябва да се даде път на оригинални предложения или пък да се пресекат тенденции, тласкащи нещата вън от възможността за развитие и усъвършенствуване, секретарят трябва да е активна фигура. Той може да не се изкаже върху всичко — длъжен е във всичко да вникне. Да го анализира, да го отдели, да го премисли. Инак работата му ще е непълноценна.

— И не става дума само за интуитивния „глас на съвестта" — казва Петър Чернев, — не толкова и за една свръхдобросъвестност. А за грижа, за дълг. Ето откроява се темата за творческия климат. Изказано бе твърдението, че щом съществува интерес у публиката, щом в залата създаваме климат, автоматично следва, че го има първо в трупата. Да прецизираме...

— Но това е поле, необятно в своята същност. Защото климатът в колектива, колкото и добър да е, винаги може да стане и по-добър. Според мен той не може да бъде чрезмерен, а само недостатъчен.

Мълчание.

Събранието повдигна въпроса за нови форми за развитие на демократизма в творческия колектив. По-голям демократизъм във формирането на репертоара например. Достатъчно ли е само ранното му разгласяване? Или еднократното организиране на кръгла маса. Е, да, към тази форма не е проявен интерес, но той би могъл да бъде събуден. Драматичният нерв не е присъщ само на героя в спектакъла, а преди всичко на неговия създател. Защо вътрешните измерения на човека да са търсени само на сцената, а не — и във взаимоотношенията в колектива на театъра...

На текущото събрание Петър Чернев замисля следващото. Бюрото ще обсъди варианти. Ще ги степенува. Ще избере неотложния.

Както е бивало и досега.

Комунистите бяха предложили да се изграждат по време на работата върху дадена постановка партийни групи. Комунистите, участвуващи в постановката, да имат поръчението да са в помощ на ръководството и на режисьора, да информират периодично партийното бюро за трудностите и успехите, да търсят при необходимост намесата му, това стана. То бе разисквано

Digitized by Google

надълго на събрание и резултатите, както сме свикнали да пишем в докладите, не закъсняваха. Тук не става дума за границите на превъплъщението на актьорите, а за онези съпътствуващи работата по изграждането на образите сложности, които са неизбежни. Освен това по повод на едни или други пропуски са правени срещи на партийното бюро с дърводелци и с шивачи, със сценични работници и с железари. Защото как всъщност се изгражда една постановка? Цялостната организация на един спектакъл зависи и от художника, и от осветителите, и от шивачите, ако щете и от пожарникаря, който специално в този театър има своето определено място и задачи. Както твърди партийният секретар, всичко това не е товарене на партийното бюро с несвойствени задачи, а обратното — извисяването на всички компоненти до отговорността, която те действително трябва да носят. Защото при формирането на спектакъла всеки технически въпрос е и въпрос художествен. Примери има много. А комунисти има във всички звена. И функционалността на „сценичния терен" е в техни ръце. Години наред подценявани, тези въпроси сега имат своето място в дневния ред на партийните събрания.

И ако това не се счита за периферийна проблематика, какво да се каже за въпросите от най-главното направление?

Ако активната работа със съвременни български автори сега е факт в практиката на „Сълза и смях", до този резултат се е стигнало с цената на усилия. Процесът има начало и развитие. Характерен е примерът с Георги Данаилов. Сега пиесите на този автор се играят в 22 театъра, но своя пътен лист към тези сцени той е получил тук. Отново — ролята на партийната организация в този сложен процес. Отново — мястото на събранието, неговата сила. Отново — онова същностно умение на комунистите да поемат отговорност не само за себе си, но и за другите.

Секретарят замисля новото събрание. Какви нови моменти ще има в него?

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

СЛУЖЕБНАТА ЛЪЖА

Така сме свикнали с нея, че я приемаме като нещо нормално. А твърде често възмущението ни е единствената утеха.

За някои хора зад гишето, бюрото... тя е просто навик. Хей така, гледат те в очите и спокойно ти тръсват една безобидна канцеларска лъжа.

Примери!

На окръжно съвещание... „Приключихме със сеитбата предсрочно". ... Ръкопляскания и похвали. Но седмица след това тя все още продължава.

„Нямаме техническа възможност да удовлетворим молбата ви за телефон." А след това наоколо пускат десетина линии.

Дошли са ръководители от центъра. Лентата е прерязана. Раздадени са и награди. Прерязана е, но обектът дълго време след това се довършва.

Купиш скъпа вещ с десет заверки на гаранционната карта, а тя — неизправна.

В правилника за вузовете е посочен прием 20, а се приемат... А ако надникнем в някои от сведенията, които се изпращат към по-горните ръководства! Или в мероприятията, които бързо се написват и бързо се забравят!...

Може би всеки би могъл да допълни.

Много често партийният контрол също отминава служебната лъжа. А тя е съвършена форма на бюрокрация. Подменя деловитостта с формализма. Позволява на служителя, ръководителя... да демонстрира служебна заетост, да имитира работа, да се отклонява от отговорност. Служи като недостойно средство за нагаждане, за израстване.

Цената! Заплаща се с авторитета на предприятието, колектива, ръководителя, служителя... В хората се наслоява неверие в правдата.

Зад всяка такава съзнателна служебна неточност стои човек. В квартала, в къщи, в трамвая... — порядъчен човек. А в службата си — лъже. Нима понятието честност понякога е едно в обикновения живот, а друго на работното място. Никъде не се говори, че моралните норми се изменят в зависимост от служебното положение, заеманата длъжност или извършваната работа. Двойственост на характера ли е това или принизена взискателност и безотговорност!

Най-вече това е примиренчество! Та нали то я подкрепя, отглежда, разпространява. Без него тя се оголва, обезсилва, разпада се.

Аз, ти, той, ... всички вкупом, да отнемем живителната сила на примиренчеството, на равнодушието!

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

„НЕВИННИЯТ!“

Първичната партийна организация в поделение „Реконструкция и модернизация“ на туристически комплекс „Балкантурист“ — Златни пясъци, Варна, наказва със „строго мъмрене с предупреждение“ Пройно Недев Маринов, а общокомплексният комитет на БКП го изключва от партията за „проявена еснафщина, неспазване на социалистическата законност и неслужене за пример сред останалите“. Предложено е да бъде устроен на друга подходяща работа. Това наказание е потвърдено от общинската и окръжната контролно-ревизионна комисия, като последната е записала следната мотивировка: „Загубил качествата си на комунист, нарушавал и заобикалял законите на страната за лично облагодетелствуване, проявил се като груб потребител, нарушил партийната дисциплина и нормите на комунистическия морал“.

„...Недоумявам!... Изнесените факти не са верни... Не съм използвал служебното си положение...“

Така Пройно Недев Маринов оспорва и се мъчи да доказва своята „невинност“ пред органите, които се занимават с партийното му положение.

Може би човекът да е прав? Да вникнем във фактите и видим истината.

Общинският народен съвет във Варна разрешава на П. Маринов да построи на вилното си място дървена барака до 12 м². Последният обаче, без да се съобразява с даденото му разрешение, в продължение на 7—8 години издига вила на 181 м² с два масивни гаража, 5 стаи и още някои дървени помещения. Там поставя 20 легла. Освен това е присвоил и оградил 160 м² държавна земя непосредствено до лозето си.

Всички тези провинения и груби нарушения на законност, дисциплина и морал П. Маринов оспорва, има наглост и да отрича.

Изпъква един въпрос. Нима деянията не са се виждали от съответните органи? Учудващо! Бедата е там, че те са се знаели, но от страна на компетентните лица от общинския народен съвет не са взети по-строги мерки за стриктно приложение на закона за териториалното и селищното устройство, не са спрели незаконните строежи. Истина е, че те са му наложили една парична глоба от 100 лева. И толкоз. За подобни случаи народната поговорка казва „бълха го ухапала...“ А нарушенията следвали едно след друго. И съграждали образа на еснафа, на човека, загубил моралните качества на комуниста. В Маринов се впила страшна болест — еснафството. С характерната си прилепчивост тя се е вмъкнала в неговото съзнание, влияела е кротко, но всекидневно, търпеливо. Не го е обсебила изведнъж. Умело си е служила със средствата на изкушенията в интерес на личното удобство.

П. Маринов станал изобретателен, комбинативен. Интересували са го най-вече парите и собственото спокойствие. Разглезен от създалите се удобства около него, той става по-безцеремонен в изявите си.

Строителството и обзавеждането на вилните помещения П. Маринов извършил главно с редовни и бракувани материали, закупени от дирекция „Техническо поддържане“ при туристическия комплекс „Балкантурист“ — Златни пясъци, Варна. Да, точно там, където е бил ръководител! И на какви цени? Електрически бойлер от 200 литра взел за 12 лева, а друг от 80 литра за 5 лева. Снабдил се с 43 м² мокет по 1 лв. метъра, портална врата за 30 лева, 2000 броя тухли и др. Закупил 200 кг отпадъчна ламарина, която продал на заместник-директора на Стопанска дирекция за местна промишленост и битови услуги. В замяна на това последният му докарал овча тор.

И това ли е ставало потайно, скрито от стопанското ръководство, от финансовите органи на комплекса? Едва ли. Нямало е обаче здрав контрол — служебен и партиен, който навреме да спре тези действия.

Защо му са толкова помещения във вилата? Нали нейното предназначение е да задоволява нуждите на семейството му в свободните дни? Не от подобни подбуди са съградени толкова стаи и поставени много легла. Целта е една и тя носи името печалбарство.

Digitized by Google

Веднъж затънал в блатото на еснафщината, П. Маринов с всеки изминат ден стремглаво се плъзгал по нанадолнището. А закононарушенията следвали едно след друго. И пак с една мисъл — личното добруване. Какво от туй, че се петни името на комуниста, на гражданина на социалистическата ни родина?...

В нарушение на Наредбата за наемане на частни вили и други помещения от граждани за здравни, курортни и хотелски нужди той сключва договор чрез туристически комплекс „Балкантурист" — Златни пясъци, Варна, с трудово-производителна кооперация „Художествен амбалаж" — София. И то не само за сезона, а за цялата година. На следващата година договорът е подновен, но като собственик е вписан бащата на жена му, без той да има документ за притежател на този имот. Защо ли?

Какво прави силно впечатление? Договорът е сключен за 12 месеца, но вилата е използвана само четири. Точно колкото е времетраенето на почивния сезон. Интересно на какво законно основание ТПК „Художествен амбалаж" — София е плащала целегодишен наем? И не е ли имало контролни органи в кооперацията, които да потърсят сметка за прахосването на народна пара? Човек би си задал и другия въпрос. Къде е била първичната партийна организация в ТПК „Художествен амбалаж"? Защо тя не е пресякла това деяние на ръководството на кооперацията? Защото разхищенията не са били малки. В договора е отбелязано, че ТПК „Художествен амбалаж" се задължава да обзавежда вилата, да я чисти, да поправя електрическите уреди, да подменя и пере бельото, да плаща разходите за смет, вода, гориво, електроенергия и пр.

На третата година договорът е подновен отново. Но в него всичко така е вписано, че вилата била освободена от категоризация и контрол по Наредбата за категоризация. За чия сметка става всичко това? По този начин на почиващите не са създадени нормални условия за почивка. Те били поставени при крайно лоши битови и санитарно-хигиенни условия.

Фактите показват, че собственикът от това не се интересувал. За него важно е не грижата за човека, а да получава пари. Условията? По този въпрос малко са мислили и съответните контролни органи. А те са били длъжни да забранят използването на вилата и да санкционират нарушителя на съответните разпоредби.

П. Маринов пренебрегвал законите и в друго отношение. През 1977 година например декларирал доход от наем 1760 лв., а е получил 2790 лв., а през 1978 г. посочил 1077 лв., а взел 2406 лв. И още. За да плаща по-малък данък общ доход, в договора като наемател е вписал и тъста си, а пред финансовите органи подписвал документ с невярно съдържание. Той е показвал и по-малки доходи при плащането на партийния си членски внос. И пак премълчаване.

Допусканите нарушения са били в продължителен период. Деянията му са стигали до знанието на административното и партийното ръководство. Но своевременно ефикасни мерки не са вземани. Провиненията му придобиват обществен характер. Те са се знаели не само в колектива, където работи той, но и от много граждани на Варна.

С деянията му са се занимавали следствените и прокурорските органи във Варна. Оправдали го. Не установили данни за престъпление. Не знаем какво са имали предвид. Може би са маловажни факти като: подписване документ с невярно съдържание с цел лично облагодетелствуване. Или пък заграбване на държавна земя, незаконно застрояване на вилната площ. Може би?...

●

Случаят е стоял на вниманието и на окръжния комитет за държавен и народен контрол във Варна. Той установил посочените нарушения, като предоставил материалите на контролно-ревизионната комисия на БКП, въз основа на което тя е взела партийно отношение.

В свое заседание Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП разгледа възражението на Пройко Недев Маринов и потвърди наложеното му наказание „изключване от партията" за нарушаване на партийната дисциплина и морал и загубване качествата на комунист.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С ОТГОВОРНОСТТА НА ПОЛИТИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ

Тружениците от с. Владимирово, Михайловградско, имат традиции в борбата за висока култура в земеделието и високи добиви от хлебно и фуражно зърно. Това те на практика са доказвали многократно, доказаха го и през изминалата 1981 година.

На какво се дължат успехите?

Партийната организация, обхващаща комунистите на работа в растениевъдството, все повече изявява реалните си способности на водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейно-възпитателните цели на партийната политика. За изпълнение на партийните решения особено много допринесе изграждането на бригадата за промишлено зърнопроизводство, която в началото на изтеклата година прерасна в бригада от нов тип на вътрешностопанска сметка. За ръководител на бригадата бе избрана младата агрономка, народната представителка Гена Синигерска. В бригадата с партийни поръчения преминаха на постоянна работа комунистите: агрономът Георги Петров — технолог, Пено Захариев — бригадир-отчетник, Любен Методиев — механик на бригадата, и механизаторите Любен Арсов, Милан Василев, Тони Цветанов, Никола Дамянов и Първан Крумов. Така се формира партийната група с ръководител Георги Петров — надеждното партийно ядро, което работи активно за сплотяване и активизиране на колектива в борбата за високи производствени резултати.

Особена упоритост и старание за изява на първичната организация като политически ръководител, организатор и възпитател проявява дългогодишната партийна секретарка Гина Павлова. Похвални са нейните и на членовете на партийното бюро усилия за формиране в колектива на комунистическа съзнателност и убеденост, за последователно реализиране на задачите в областта на зърнопроизводството.

●

В началото на миналата година на основата на Тезисите на Дванадесетия партиен конгрес за социално-икономическото развитие на страната през осмата петилетка организацията и партийната група провеждат конкретна политическа работа сред колектива за разясняване на произтичащите от Тезисите задачи. На бригадни събрания убедително се разясняват въпросите за интензификация на зърнопроизводството на основата на достиженията на научно-техническия прогрес и челния опит на механизаторите от Разградски окръг. Детайлно се изучават технологиите, прилагани от разградските механизатори. Подробно в колектива на бригадата се изясняват принципите на бригадната организация и бригадната стопанска сметка, на необходимостта

Digitized by Google

от системна борба за намаляване на материалните разходи, за икономии на горивно-смазочни продукти и резервни части, за намаляване разходите за управление на производството. С такава конкретна работа партийната организация оказва положително политическо въздействие за формиране на инженерния проект на бригадата, който е дело на целия колектив, резултат от многото мнения и предложения.

Инженерният проект се обсъжда на партийно събрание. За неговата реализация се приемат разгърнати организационно-технически и политически мероприятия. На същото събрание се обсъждат работният план на бригадата и оперативният за пролетната сеитба, системата за водене и отчитане на социалистическото съревнование, показателите за морално и материално стимулиране на първенците в производството. В мероприятията за организаторска и политическа работа се предвижда организиране на дежурства от партийни активисти на полето за упражняване на контрол за качеството на работата, за изнасяне на политически беседи пред механизаторите, за оказване конкретна помощ за своевременно решаване възникващите проблеми, за решаване въпросите, свързани с осигуряване на оптимални условия на труда, бита и отдиха на механизаторите. Дежурството е постоянно — от започването на пролетната кампания до приключване на есенната сеитба.

В изпълнение на мероприятията партийното бюро предприе масово разясняване на целите, поставени с инженерния проект, на конкретните задачи, заложени в оперативните планове, как ще се извършват селскостопанските работи по утвърдените технологии за получаване на високи добиви от зърнените култури. Върху такава основа се създава стройна организация за пълно прилагане опита на разградските механизатори. По време на отделните кампании се провеждат срещи на партийни и стопански ръководители с трудовия колектив на бригадата, за информирането му по актуални въпроси на международното положение, за разясняване въпросите на заплащането на труда в условията на бригадната стопанска сметка, за предимствата, които дава новият икономически механизъм на механизаторите, за материалните стимули, произтичащи от него. На специална среща с колектива са разяснени въпросите за прилагане на семейния акорд при отглеждане на царевица на поливните площи, договорите, изискванията за обработките, поливането и начина на заплащането.

Активно и емоционално въздействие оказва организираното от първичната организация тържествено откриване на лятната и есенната кампания със специален ритуал. Пред механизаторите ръководителят на клоновото стопанство поставя основните задачи за осигуряване на срочна и качествена работа. Бригадният ръководител рапортува за готовността на техниката и колектива за качествено изпълнение на задачите. Механизаторите излизат с рапорт-обещание за предсрочно изпълнение и за високи добиви. На тържеството поднасят приветствия секретарят на първичната партийна организация, председателят на профорганизацията, секретарят на комсомолското дружество. Пионерите изнасят художествена програма, свири духова музика. По време на кампаниите партийната секретарка и бригадната ръководителка непрекъснато са сред колектива на полето, те разясняват задачите, оказват помощ за тяхното изпълнение, контролират качеството на работата. Всеки ден дежурните активисти изнасят политически беседи. Ежедневно се отчита социалистическото съревнование, първенците се отличават с морални и материални награди. Всичко това организира, мобилизира и възпитава колектива в процеса на труда, активизира неговата дейност, изключва престоите на машините и некачествената работа.

Digitized by Google

В сформирания механизиран отряд за комплексно прибиране, извозване и съхранение на продукцията партийното бюро изгражда временна партийна група с ръководител Петър Найденов, която развива конкретна организаторска и политическа работа за срочно и качествено изпълнение на задачите през кампанията. С членовете на колектива, които проявяват колебание, се провеждат индивидуални беседи, ръководителите и дежурните активисти своевременно им изясняват неясните въпроси, помагат им да се ориентират в обстановката.

В процеса на най-усилните селскостопански кампании със своята дейност първичната партийна организация се проявява като действително политическо ядро на колектива, като политически стопанин на социалистическата собственост. Посредством дежурството и проверките на комисията за народен контрол се предотвратяват проявите на безстопанственост, на разхищение на материали и продукция. Оценка на работата за осигуряване на превантивен контрол на полето се прави на партийно събрание по време на кампанията. За по-доброто стопанисване на социалистическата собственост бюрото работи за издигане ролята на бригадния съвет като колективен ръководител на бригадата. Съветът работи по свой план, провежда редовно по едно заседание в месеца, разглежда и решава всички въпроси, свързани с работата на колектива за изпълнение на нормираното планово задание, с организацията на производството и социално-битовите проблеми. Често в заседанията на бригадния съвет участвува партийната секретарка, която помага за по-правилен подход в решаване на въпросите. По някои проблеми се провеждат съвместни заседания с партийното бюро.

Предоставя се възможност редица въпроси на бригадата да се поставят на обсъждане и решение в събрание на трудовия колектив. На събрания са разглеждани и вземани решения за пълно и рационално използване земята на бригадата, за използване на селскостопанската техника, за изразходване на материали, горива и на резервни части, за най-пълно и на смени използване труда на механизаторите, приемат се работните и оперативни планове на бригадата. По такъв начин първичната партийна организация създава условия и оказва политическо въздействие за изява на бригадата като истински стопанин на социалистическата собственост. Нараства социалистическата съзнателност на членовете на трудовия колектив и отговорността за изпълнение на възложените им задачи. Затова през изтеклата година бригадният колектив не допусна прояви на безстопанственост или разхищение на материали и селскостопанска продукция. Това е един от критериите за ефективността от работата на първичната партийна организация като политически ръководител на бригадния колектив.

Цялостното въздействие от страна на първичната партийна организация, на партийната група и на временната партийна група в механизирания отряд допринася да се формират в колектива комунистически добродетели: другарски взаимоотношения и взаимопомощ, колективизъм, организираност и висока трудова дисциплина, рязко да намаляват негативните прояви.

●

Като политически ръководител на колектива партийната организация все по-пълно и ефективно използва уставното си право на контрол на дейността на стопанското ръководство на бригадата. Той е насочен към точното прилагане на партийната политика в зърнопроизводството (как се спазват установените технологии, как се прилага вътрешностопанската сметка и пр.). През изтеклата година на заседания на партийното бюро и на партийни събрания ръководителката на бри-

Digitized by Google

гадата е докладвала по следните въпроси: „Изпълнение на оперативните планове на бригадата за отделните кампании", „Сменен режим на използване на техниката", „Резултатите от прегледа на културата на земеделието", „Икономическите анализи за дейността на бригадата", „Решаването на въпросите, свързани с оптимални условия на труда, бита и отдиха, с техническата безопасност на труда".

Упражненият партиен контрол в тази форма допринася за усъвършенстване на ръководството на бригадата и стила и методите на работа на ръководителката. Освен това контролът е превантивен, той е предотвратил редица слабости в работата, свързани с реализирането на инженерния проект. Той е допринесъл много за ритмично и качествено изпълнение на задачите за социално-икономическото развитие, за непрекъснато подобряване условията на труда на механизаторите и за социалното развитие на колектива. Така на практика партийната организация при клоновото стопанство в с. Владимирово се изявява като действен представител на партията в трудовия колектив на бригадата за промишлено зърнопроизводство.

От друга страна, партийната организация добре работи и като представител на трудовия колектив в партията. Тази си функция тя осъществява чрез своевременното поставяне на обсъждане и решение главните проблеми на колектива и въпросите, от които жизнено са заинтересовани членовете на бригадата. Затова често пъти е необходима настойчивост пред компетентните органи, за да се реши онова, което е извън възможностите на колектива. Преди лятната кампания, на събрание на организацията се разглежда въпросът за осигуряване на допълнителни механизатори за комбайнери на денонощна работа. В изпълнение на решението на организацията ръководството на бригадата и на клоновото стопанство вземат мерки и осигуряват механизатори за сменна работа. На същото събрание партийната организация поставя въпроса за доставката на нова по-производителна техника за срочно и качествено прибиране на продукцията. На тази основа се правят постъпки от ръководството на клоновото стопанство и се осигурява доставката на нови комбайни „Е—516", адаптери и сламопреси, което решително допринася за навременно и качествено прибиране на зърното. Разглеждайки въпроса за готовността на техниката за кампаниите, партийната организация въздействува на стопанските ръководства за навременен и качествен ремонт на машините и прикачния инвентар, а когато се спира на битовите условия по време на кампаниите, задължава стопанските ръководства да организират полеви стан, столова, където се сервира безплатна храна за сметка на фонд „СБКМ", фургони за почивка, за клуб на бригадата с радио, телевизия, вестници и списания.

Чрез решаване на проблемите на бригадата организацията допринася за създаване на оптимални условия за труд и бит на механизаторите, за срочно и качествено извършване на отделните селскостопански задачи и не допуска разпиляване на материали и зърно. В редица случаи по инициатива на партийната организация се решават лични проблеми на отделни членове на бригадния колектив.

Постигнати са много добри резултати. През първата година на осмата петилетка от всички площи, засети с пшеница, се получи среден добив 582 кг. От отделни площи, засети със сорта „Огоста", е получен среден добив 868 кг. Така от всеки декар обработваема земя плановият среден добив за пшеницата е преизпълнен със 132 кг. От площите, засети с ечемик, средният добив е 528 кг, плановият добив е преизпълнен със 118 кг. От площите, засети с царевица за зърно, е получен среден добив 582 кг, а от поливните площи, отглеждани на семеен акорд, е получено по 1120 кг. Колективът на бригадата, при-

Digitized by Google

лагайки нови технологии и челния опит на разградските механизатори, нареди клоновото стопанство в с. Владимирово на едно от първите места сред постигналите високи добиви от зърнените култури не само в АПК — Бойчиновци, но и в окръга.

Успехите на партийната организация като политически ръководител се дължат и на полаганите грижи от страна на бюрото за нейното вътрешно усъвършенствуване и развитие. Обогатен е вътрешнопартийният живот на организацията. За изтеклата година тя е провела 15 събрания, 5 от които са просветни. Засилена е проблемността, подобрено е качеството на разработваните и разглеждани на събрания въпроси, което издига ролята и равнището на партийното събрание. В редовете на организацията са приети нови членове. Партийната група в бригадата осигурява надеждно партийно ръководство на колектива и активно въздействува за развитие на социалистическата демокрация, за превръщане на колектива в стопанин на социалистическата собственост.

Постигнатите резултати показват, че е засилен самодейният характер на първичната. Без да чака указания, по своя инициатива тя смело поставя на обсъждане и решава главните проблеми, свързани с изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Решава въпросите за своето вътрешно усъвършенствуване и развитие, за издигане авангардната роля на комунистите.

Самодейният характер обаче не зависи единствено от компетентното и навременно виждане на проблемите вътре в организацията. Редица от тях се решават във вишестоящите стопански звена и това е естествено, защото бригадата сама не може например да се снабди с нова техника. Друг е въпросът доколко дълбоко и навреме тия ръководства вникват в проблемите на отделната производствена единица, и то като проблеми, формулирани и поставени от политическото ядро на този колектив. Не един път е сочено, че стопанският ръководител трябва да действува като политически ръководител, а това предполага, че той държи жива връзка с партийните организации, бюра и секретари, откликва на препоръките в партийните решения.

Не са доволни и партийната секретарка, и бригадната ръководителка от това, че липсва голяма част от предвидената нова техника, че бригадата получава високи добиви, а няма складова база. Добрите резултати не скриват, че квалификацията на кадрите вече не отговаря напълно на новите изисквания, че трудно се осъществява сменен режим, когато не са овладени няколко професии. Или да вземем социалните проблеми, потребностите на отделната личност. Те са своеобразен производствен фактор, който най-трудно се овладява и направлява от канцеларията на АПК. Низовият ръководител знае болките и настроенията на всеки, знае кои фактори какво въздействие ще окажат. И щом един млад механизатор тръгне да напуска бригадата, пак партийната секретарка първа ще научи, че той заминава на работа в града, понеже не са осигурили в селото подходяща работа на съпругата му. Ако съответният стопански или административен ръководител в този случай чуе предложението на партийното бюро, човекът няма да се раздели с колектива. Ако не чуе, както се е случило, механизаторът е загубен въобще за селското стопанство.

Колко струват например призивите и решенията за бързо и без загуби прибиране на реколтата, ако моралните и материалните стимули само се обещават? Така се получава, че на партийно събрание се обсъждат целевите награди за навременно провеждане на някои кампании. След това бригадната ръководителка ги разяснява пред колектива, а когато дойде време за изплащане — от ръководството на АПК не разрешават.

Digitized by Google

Случаят не е изолирано и единично явления. На много места все още се дават обещания, които не се устояват, все още на някои вишестоящи стопански органи се зловиди, ако бригадата разпредели допълнително средства: свои пари, изработени и защитени с тонове допълнителна продукция. И веднага следва или грубо санкциониране, или завоалираното коригиране на плана, което изземва положителните резултати и по такъв начин подрязва крилете на дръзновението, убива стремежа за разкриване на резерви. Новият икономически механизъм забранява по категоричен начин това орязване на положителните резултати, но както показва практиката, има изобретателни планови и счетоводни служби, които не е изключено да намерят нов начин да компенсират изоставащите за сметка на ония, които вървят напред. Това налага постоянна партийна бдителност, ръководството на комплекса да разговаря и да обосновава своите решения с икономически доказани аргументи.

Партийната организация във Владимирово ще се утвърждава в политически гарант за изпълнението на плановите задачи, за по-нататъшното развитие на бригадата от нов тип, ако общинският партиен комитет застане зад нея и се грижи тя да се развива и като представител на колектива в партията.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

КАТО РАЗБРАХА КОЙ ЩЕ ГИ РЪКОВОДИ

Младежката експериментална бригада от нов тип в с. Николово, Русенско, стана един от основателите на клуба на високодобивниците зърнопроизводители в страната. Като развива всичко положително в бригадната организация на труда, този малък колектив от 20 механизатори и 6 комбайнери под умелото ръководство на героя на социалистическия труд Живко Топалов се утвърди като образец на бригада от нов тип. По нея сега се равняват другите, не само от окръга, а и от страната, защото с конкретните си дела тя защити предимствата на новия икономически подход, доказа големите възможности за интензификация на производството.

В края на седмата петилетка колективът предаде на държавата в повече 3800 т зърно (хлебно и фуражно) и реализира икономия от 265 т гориво. Новата петилетка започнаха, като усъвършенствуваха организацията, от което дойде главно и удвояването на производителността на труда в сравнение с 1980 г. Реализирана е икономия от 20 хиляди лева. Планът за общата продукция, чистата продукция и чистия доход е изпълнен все над сто процента. Това, което остана като резултат, се отрази в допълнителна ведомост и всеки механизатор получи 9,5 на сто върху собствената си заработка, с което заплатите за годината достигнаха 3000—3800 лв.

Зърнопроизводството като главно направление е широко поле за творчески труд. С постигането на 1087 кг от декар царевично зърно бригадата стана републикански първенец за 1981 г. Средният добив

Digitized by Google

за трите култури — пшеница, царевица и ечемик, достигна 775 кг. Това постижение донесе поредното отличие на бригадата — ордена „Червено знаме на труда“ — връчен на тазгодишния събор на плодородието във Варна. Резултатите ръководителят обяснява така: „Работата е в опита, в умението да се организира трудът на хората така, че с най-малко разход на сили, време и средства да се постигне повече. Ние успяхме, защото при нас вече има създадени традиции. Като бригада за комплексна механизация съществуваме още от 1964 г. Оттогава насам работим на вътрешностопанска сметка. Новото, което внедрихме като бригада от нов тип, е личната сметка на всеки механизатор. Опората в науката, в техниката също не са без значение, но главното са хората, кадрите, те са решаващата страна“.

●

С какво трудът на тези хора е по-различен от труда на другите? Наистина ли съзнанието, дисциплината и отговорността тук са по-високи? Къде е разковничето на тази сплотеност, на годността и готовността на хората за всеотдаен труд?

Някога великият руски писател и мислител Ф. М. Достоевски, предчувствувайки развитието на техниката и обществата, зададе въпроса: „Какво ще правим с човека един час, след като го нахраним?“. В нашето общество въпросът за изхранването на хората е отдавна решен. Партийната грижа сега е как всеки човек да се превърне в дялостна, пълноценна, творческа личност. Много често, когато се говори за творчески труд, някои се ограничават в рамките на литературата и изкуството. Но когато разглеждаме това понятие от по-широк аспект, не следва ли да се оценява като творец всеки, който влага сърце в своята дейност, който умее да говори с делата си и да оставя частица от себе си в сътвореното, за да има правото да каже: „Този свят е и мой!“. Същността на творческото начало е пожертвователността на личността в делото и чрез делото за другите, то е същностна черта на характера и се изявява във всичко и навсякъде. Днешните герои на труда, образи романтични и едновременно жизненоуплътнени, външно еднообразни, но вътрешно богати, със сложна душевност, не се жалват, че нямат условия — те ги търсят, предизвикват с една неудовлетвореност, която отнасят на първо място към себе си.

Случайност ли е тогава, че учредителят на ремсовата организация в с. Николово и неин тогавашен секретар Живко Топалов стана първият Герой на труда в окръга? От най-ранни години селският младеж стъпва здраво по земята с един оптимизъм, който подклажда творчество: „Щом създавам — вярвам“ — казва той.

Втората опорна точка е принципната другарска взискателност. Непосредствен контакт, лично общуване с хората и като ръководител, и като пропагандист, комунист, другар и приятел — това е сърцевината на организаторската и политическата работа на този човек. Най-добрата му опора са комунистите. Партийният секретар Стефанов е агроном-технолог, най-близкият му съратник в работата. Когато двамата обсъдят нещо и решат, събират комунистите, допитват се и до комсомолците и така решението става колективно. Те отдавна са разбрали, че допитването до хората не е въпрос на вежливост, а реална потребност и главен гарант за повишаване ефективността на ръководната дейност. Така се раждат инициативите за съвместни партийно-комсомолски събрания, разговори, срещи, вечери на въпроси и отговори за насрещния план, за състоянието на производителността на труда, за внедряването на новия икономически механизъм, за състоянието на трудовата и технологичната дисциплина и др. Партийните и комсомолски-

Digitized by Google

те поръчения са пряко свързани с труда на всеки: за получаване на определен добив, за срочен и качествен ремонт, за внедряване на новата техника, за качествено прибиране на реколтата в определените срокове, за повишаване на образованието, квалификацията и т. н. Приключи ли една кампания, следват наградите: колкото работа да има, все ще намерят време за другарски срещи, за среща с екипажа на съветския кораб „Волга", с който са приятели от години. Разпъне тогава Живко акордеона, запее, а след него пеят всички доволни и радостни от труда си и заживяват с нови амбиции.

Това е вече традиция, а миналото? То се помни от 1952 година, когато Живко Топалов докара първия комбайн в селото и на митинга бяха дошли всички, та чак на полето ходиха да гледат как жъне. Цели девет години работи като комбайнер и все национален първенец е бил. После пое бригадата на механизаторите. Живко си спомня: „Трудни години бяха, защото нямаше днешните условия за работа. Каквито си ги саздадеш, такива бяха, но ние бяхме млади, сърцата ни горяха по-силно от слънчевия зной, пък и този акордеон, колко пъти ни е веселил и топлил в студените есенни дни..." Какво е днес? Подвижна баня през лятото, подвижен стол, модерен сенник за минутите на отдих. Фургоните дори излязоха от мода, не са вече потребни, защото механизаторите след 8-часов работен ден през първата и втората смяна и 6-часов след нощната се прибират по домовете си.

●

Години наред тук няма механизатор, който да не е ползвал годишния си отпуск. „Отпуските се дават на всички, когато поискат жените им да отидат някъде на почивка." На шега казани, тия думи на Живко крият едно ново разбиране и отношение към труда на механизатора. Картата за почивка е безплатна. Мина времето, когато се почиваше само през зимата. И през лятото, колкото и странно да се стори на някого, от бригадата все ще има някой на екскурзия, на море или планина. По принцип тези, които са семейни, почиват именно през лятото, защото тогава децата са свободни от училище. Качват се на собствения си автомобил и тръгват, защото така е най-удобно.

Ръководителят пресметливо е преценил, че най-добре се работи на шестдневен режим, с гарантирана почивка в неделя. „Грешна е практиката — казва Живко — хората да се викат на работа и в неделя, да се оставят без почивка. Тогава те или ще избягат през седмицата да свършат някоя работа, или няма да работят, както трябва. В неделя има сватби, семейни празници, децата са свободни и имат нужда от бащите си. Длъжни сме да се съобразяваме с това." Това не са съждения, а практически изводи, взети от ежедневието. Ако на някого се наложи да излезе в отпуск за два-три дни, проблеми няма. Достатъчно е да се отнесе до ръководителя, да се договорят на кого да предостави машината, за да не бездействува. Преди не беше така. Когато механизаторът отсъствуваше, заключваше трактора.

Големият проблем как да се произвежда толкова много продукция с наличната техника, как да направят така, че хората да почиват, а техниката да работи, Живко решил с колектива. „Събрах хората си веднъж — казва той — на откровен разговор. Спорихме дълго. Казах им, че една машина, една смяна, един механизатор — това е богатство, но достатъчно богати ли сме да продължаваме по тоя начин? Защо да не направим така: една машина, три смени, трима механизатори, което ще означава, че имаме три машини." Дълъг е бил този спор. Да се премине на работа на полето на смени това е революция! Всички обаче стигнали до извода, че не може един човек, колкото и добър и съвестен да е той, да издържа на работа по 12—13 часа еже-

Digitized by Google

дневно, на така наречените удължени смени. Направеното наблюдение от специалистите е потвърдило, че още след седмия час качеството на работата започва да се влошава. Освен това малко са тези, които са съгласни да работят по толкова часа със седмици, а понякога и месеци наред. Сега е друго. С въвеждането на сменната работа резултатите са далеч по-добри и за хората, и за производството. Минава микробусът в определеното време, спира на определеното място и взема механизаторите, за да ги откара на блока. След смяната с микробуса се завръщат по домовете си. Ето че има време и за отмора, и за семейството, и за личното стопанство, за развлеченията, които предлага местният младежки дом на културата.

●

Инициатор и реализатор на това трудово ежедневие, в което грижата за добивите е преплетена с грижата за хората, е ръководителят на бригадата. Всички знаят, че това, което каже, е добре обмислено, но той все търси колективния ум, все му се иска да ангажира хората, да поемат те и най-малката задача с убеждение. Спомням си как преди години Живко премина на изборна работа като секретар на общокомплексния профкомитет при аграрно-промишления комплекс — Русе. За кратко време бригадата започна да се разпада. Голяма част от хората напуснаха и отидоха в града и тя остана на последно място в съревнованието. През това време се смениха шест агронома и четири бригадира, но нищо не беше в състояние да нормализира нещата. Станеше ли дума за нея, всички казваха, че това е „рака на ПАКА". Въпросът стигна до бюрото на ОК на БКП и то постави поръчение на Живко да се върне в бригадата. Това беше поздравителната му картичка за новата 1976 година. Събра той оцелелия състав и постави задачата сами да изберат хората за ново попълнение. Постави им срок и ето че след като разбраха кой ще ги ръководи, започнаха да се завръщат. Привлякоха и нови другари — все млади момчета. Работата тръгна и оттогава върви от добре на по-добре.

През 1981 г. бригадата беше обявена за експериментална, от нов тип. Социално-икономическите и идейновъзпитателните ѝ функции изискваха да бъдат решени редица проблеми: организационно-технически, научно-нормативни, социално-битови и др. Само за една година в голяма степен те са вече решени. Бригадата е въоръжена с нова, съвременна, високопроизводителна техника. Това допринесе един механизатор да обработва по 1300 дка земя. Постоянно се следят и прилагат новите технологии за отглеждане на културите. За помощ са ангажирани научните работници от Института по пшеницата в Генерал Тошево и „Образцов чифлик" край Русе. Създадено е опитно поле за изпитване на новите сортове. За всяка кампания се изграждат агрегатни групи, обслужвани от подвижна работилница, шофьор-снабдител, подвижен стол, винаги вкусна и топла храна, която по време на усилените кампании е безплатна. Мечтата на Живко е това да бъде целогодишно, а за това трябват само 4800 лв., както той вече е пресметнал. Мислейки по този въпрос, у него е възникнала идеята да се засее площта около хидрантите с царевица, тикви или дини, която да обработват ръчно. Това са 50 дка и от тях механизаторите ще прибавят нещо в социалния фонд на бригадата.

●

Чудно ли е тогава, че заради проявената предвидливост, пестеливост, за умелата си организаторска и политическа работа с хората на всеки празник Живко Топалов окичва 16 ордена на официалния си

Digitized by Google

костюм, а на ревера му блести златната звезда, която носят героите в нашето мирно време на съзидателен труд. Напълно заслужено е това за хора като Живко Топалов. Не може той без земята, без да я вижда, без да я усеща, защото я обича, свързан е с нея. От неговия род има 12 механизатори. Малкият му син Красимир, който тази година завършва средно професионално-техническо училище по ремонт на селскостопански машини, ще бъде тринадесетият. Петгодишната внучка Живка е най-щастлива, когато е с дядо си на трактора. Кой знае, може и тя да последва примера му. Ето как започва веригата на работническите фамилии, предаването на опита и на обичта към земята. А този опит и тази обич у Живко са големи, неизчерпаеми като енергията му. Много са наградите за него и за момчетата. Всяка година с наградите, които събират всички колективно, отиват на екскурзия. През миналата година посетиха Москва и Ленинград. Срещнаха се със съветски другари-колеги. Видяха какво значи грижа за машината, какво е труд и дисциплина.

На годишното отчетно събрание на бригадата всеки говореше за подхода, за взискателността, за контрола към себе си и към другите с мярката на съветския човек. Бяха убедени в едно: дисциплината е голям резерв за плодородието. И знанията също. Затова сега през зимата всички преминаха курс на обучение. Не толкова заради разряда, който носи добавка към трудовото възнаграждение, а за да придобият знания и умение за новите технологии и в овладяването на новата техника. Слушаха лекции, обменяха опит, запознаха се с новостите в обработката на почвата, торенето, борбата с плевелите. Обучението се превърна в голяма творческа дискусия. И за това творчество, което утре ще се пренесе на полето, е помислил ръководителят. Заделен е резервен фонд на бригадата, наречен „творчески риск", защото когато първенецът реши да надмине успеха си, повече разчита не на готови модели, а на личната предприемчивост. Засега всичко е доказано с инженерните проекти, минало е с насрещния план през колективния ум и всички очакват бригадата на Живко Топалов отново да го докаже.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондент на „Партиен живот"

КОЛЕКТИВЪТ РЕШАВА

— Тя още не е в оня вид, в който ще бъде, когато окончателно се изгради като бригада от нов тип с относително стабилни показатели, които спуска АПК, със своя схема за образуване и разпределение на дохода, с трайни нормативи за отчисленията за АПК и за собствените фондове. Този процес на утвърждаване на бригадата с ръководител Янчо Шишманов от АПК в гр. Камено, Бургаско, сега започва. Като бригада от нов тип тя съществува от 1981 г. и е продължител на богатите традиции на предишната бригада за промишлено зърнопроизводство. Ръководителят е същият, почти е непроменен съставът на механизаторите, приблизително еднакъв е и размерът на обработваемата земя — 42 000 дка. Тогава кое е новото в тази бригада?

Янчо Шишманов е сдържан:

Digitized by Google

— Изпитвам неудобство, когато трябва да обяснявам на какво се дължат добрите ни производствени резултати през 1981 г. На мнозина им се иска непременно да ги свържа с промяната в наименованието, с това, че сме бригада от нов тип. Но нали бригадата и преди приключваше годината с добри производствени резултати! През седмата петилетка произведохме над 7000 тона зърно в повече от плана. Новото в нейното съдържание бавно се създава и проявява. От друга страна пък, това съвсем не значи, че сега то изобщо не съществува.

Разговорът ни по-нататък протече именно в тази насока — да търсим новото, което вече кълни и пуска корени.

— Новото е преди всичко в начина на изграждане на плана на бригадата и формирането на работната заплата. И по-рано се спазваше социалистическият принцип за заплащане според количеството и качеството на вложения труд, но едва през 1981 г. фондът „Работна заплата" за нас стана резултативна, остатъчна величина. Най-напред бригадният съвет, а след това и целият колектив се запознаха с показателите на плана, с нормативите за материалните разходи. За всеки стана ясно, че колкото по-навреме и при отлично качество вършим всяка работа, колкото по-икономично разходваме всеки грам гориво, всеки лев за торове и препарати, толкова по-добри ще бъдат крайните икономически резултати, а оттам и нашето възнаграждение. Е, имаше и някои членове на бригадата, които не вярваха, че ще бъде точно така, но с помощта на партийната организация можахме да ги убедим.

Той приведе няколко примера за порасналата активност и самоинициатива, за строгия режим на икономии. Попитали ги какви нови машини са им нужни, за да ги закупят. Дълго умували в бригадния съвет, пресмятали с молив в ръка. Новата техника е хубаво нещо — по-леко се работи с нея, по-висока е производителността на труда, по-малки са загубите при прибиране на реколтата, но тя е и по-скъпа. Ще може ли с нея производителността на труда толкова да се увеличи, че да доведе в крайна сметка до необходимото снижение на себестойността на продукцията, което да покрие по-големите разходи? Иначе може да влошат икономическите показатели.

Такъв разговор е воден в бригадата. Нейният ръководител, механиците и технолозите на двете производствени звена в Камено и Кръстина са хора без икономическо образование, но с голям опит и разбират от стопанска сметка. Всичко е добре пресметнато и за голяма изненада на мнозина заявката на бригадата за нови машини се оказва съвсем скромна. Каква ще да е тази бригада от нов тип, която ще работи със стара техника?!

Бригадният съвет излиза с точна разработка и доказва, че при добро поддържане и използване с наличните зърнокомбайни реколтата от 22 660 дка пшеница и ечемик може да се прибере в оптимален срок и при минимални загуби на зърно.

Бригада от нов тип с 40 процента стари зърнокомбайни!

— Колкото и парадоксално да звучи, нашите „СК—4" са в много добро състояние и ни вършат хубава работа. Не е трудно да се досети човек защо е така. Учудва ме стремежът на някои бригади непременно да се сдобият само с нова техника. Първо, това е невъзможно да стане за една-две години и, второ, не всяка нова техника е високоефективна. Ние купуваме нови машини само при доказана ефективност.

Янчо Шишманов казва това много категорично. И пояснява. Обходил механикът Георги Дончев всички бригадни станове, намерил какви части са нужни за „СК—4" и ги подготвил отлично за жътва, докато на други места побързали с лека ръка да ги бракуват. Предложили им няколко броя нови култиватори-плоскорези. Отишли да видят как работят, обсъдили въпроса с членовете на бригадния съвет

Digitized by Google

и решили... да ги откажат. Наложило се да „кръстосват сабите" с инженерите. Как така ще отказват нова техника?! Но имало нещо ново в бригадата — тя сама решава кое е добро и кое не.

Съхранили старите седемкорпусни плугове и с тях сега правят много добра предсеитбена подготовка на почвата. Други биха казали: „Няма лемежи, няма отметателни дъски за тези плугове", и ще ги захвърлят. Георги Дончев намерил части. Така станало и със старите плугове-двойки за дълбока оран. Използват ги нелошо и чувствително снижават себестойността на декар мека оран.

— Има хляб и в тези машини — казва Георги Дончев и мнението му респектира. С него всеки не може да спори, защото знаят, че той не хвърля дума на вятъра. Слуша го бригадният съвет, слуша го цялата бригада. Вслушват се в него и инженерите.

И не е само той, който милее за бригадата, за крайните резултати. Технологът на звеното в с. Кръстина Щерафадин Ахмедов не прави лев разход, ако не е убеден, че ще има полза от него. Тефтерчето е в джоба му и винаги с молив в ръка мотивира дадено искане.

Питам Янчо Шишманов често ли заседава бригадният съвет.

— Малко ще ви огорча — казва той, — не повече от 4—5 пъти в годината. Бригадният съвет не решава всекидневните текущи задачи. Това е работа на ръководителя и на неговите първи помощници — технолози, механици. Бригадният съвет разработва, така да се каже, стратегията и тактиката на бригадата. На първо място — насрещният план; после решава преди сеитбата въпросите по сортовата структура, вида на почвообработките, сроковете и т. н. Бригадният съвет приема комплексния план за прибиране на реколтата. Той обсъжда въпроса за новата техника.

И приведе няколко примера. Научните работници препоръчали комбинираното торене с цел да се внесе в почвата повече калий.

— Модно стана калиевото торене, има-няма нужда — торят. Препоръчаха и на нас, но ние въз основа на резултатите от почвените анализи стигнахме до извода, че само отделни участъци се нуждаят от известни количества калий. Ако подходехме шаблонно, както стана някъде, щяхме да направим излишни разходи.

Питам го как на практика решават оперативните задачи. Той пояснява: през януари обходил с технолозите на двете звена полето и на място преценили на кои есенни посеви най-напред да дадат азот и в какво количество. Още на следния ден започнали подхранването. В друг случай решават въпроса с друг състав. Поради промени в климатичните, а оттам и на почвените условия, често се налага да се променя видът на обработката. Отиват и преценяват на място.

— По същество оперативките в бригадата са най-често ползваната форма за колективно решаване на въпросите — разсъждавам гласно.

— Нищо подобно — отвръща Шишманов. — Под формата на оперативки често се хаби ценно време. Викат се много хора, когато въпросът е от компетентност на двама-трима души. Повикай само тях или иди на полето и там решавай!

— А няма ли опасност в името уж на деловитостта да се пренебрегне мнението на колектива?

— Такава опасност има, дори ако всеки ден се правят оперативки. Една трета от състава на нашата бригада са комунисти, хора с дългогодишен стаж като механизатори. В бригадата има партийна организация, която се оглавява от опитния секретар Никола Проданов. В двете производствени звена са изградени партийни групи. Понякога ме питат как ми помагат партийната организация и комунистите. Неправилен въпрос. Защо да ми помагат, когато партийната организация, ние, нейните членове, сме отговорни за всичко. Нима на комунистите

Digitized by Google

трябва да се поставят поръчения, за да поемат отговорността за съдбата на бригадата? По-скоро аз се чувствувам задължен да споделя с тях за едно или друго свое намерение, да чуя тяхното мнение. Те са, така да се каже, моторът, непрекъснато правят предложения за подобряване на работата. Примерът им е заразителен и за младите.

И за да бъде разбран, пояснява: има моменти, когато въпросът не може да се реши, ако предварително не се проведе разговор в партийната организация. Наложило се през есента да помогнат на други бригади и клонови стопанства в силажирането, прибирането на царевицата и дълбоката оран. Не че нямало работа в бригадата, но при степенуване на задачите ръководството на АПК преценило, че трябва да помогнат. Някои се възпротивили: „А на края на годината ще се има ли предвид тази помощ? Нали новият икономически механизъм изисква точна сметка за всичко?"

Когато малко по-късно се срещнах със секретаря на партийната организация Никола Проданов, той сподели откровено:

— Трябваше да убеждаваме най-напред някои комунисти и след това безпартийните, че тази помощ е необходима. Отидоха нашите хора и работиха по-добре от местните механизатори.

Разговорът продължи с двамата. Питам ги, не се ли явява Нефтохимическият комбинат притегателен център за младежите? Янчо Шишманов се затрудни с отговора.

— Много пъти съм разсъждавал по този въпрос. Условията там са по-добри — петдневна работна седмица, по-големи социални придобивки, а ги тегли към нас.

А Проданов казва:

— Не бива да забравяме, че социално-психическият климат в бригадата не е създаван за ден-два, нито за година-две. Той е пренесен в нея направо от сърцата на комунистите, освежаван е непрекъснато от партийната организация, дълго още преди бригадата да се изгради от нов тип.

Разказаха ми един случай, за да разбера по-добре какво означава колективът за хората. През декември двама души от по-младите механизатори, които работят на една машина, грубо нарушили трудовата дисциплина. Направил им ръководителят на бригадата забележка. Наложило се по-строго да ги предупреди, но напразно. Помислил си бригадирът, че ги е примамил големият комбинат. Трябвало да действува внимателно, но в същото време и строго. Заради останалите членове на бригадата. Бригадният съвет решил да ги освободят. Едва тогава младежите се сепнали. Приискало им се да останат в бригадата, но не посмели да кажат на бригадира. Потърсили други застъпници.

— Имахме бригадно тържество — разказваше Шишманов. — Влизам в залата, гледам и тези младежи там. Стъписах се. Трябваше веднага да вземем решение: ако ги оставя, ще погазя решението на бригадния съвет, ако ги изгоня, ще помрача настроението на всички. В този момент към мен се приближиха Димитър Илиев и Руси Желев — дългогодишни механизатори, яки българи, камъка да стиснат, вода ще пусне. „Ние — казват те — ги поканихме на своя отговорност. Разбрахме се с тях по мъжки. Остави ги в бригадата и ще видиш какви момчета ще станат!" С поглед се разбрахме с останалите членове на бригадния съвет. Оставихме ги и сега са за пример.

Чувството за дълг, висока отговорност за всичко, личен пример не само в труда, но и в отношенията между хората — не един и два пъти тези добродетели са бивали подлагани на изпитание. Оказвали са се по-жилави от трудностите.

Digitized by Google

В началото на тази година комунистите от бригадата отново бяха подложени на изпитание. Бригадата приключи 1981 г. с много добри резултати. Други производствени единици обаче приключиха с лоши икономически резултати, а АПК няма средства по резервния фонд...

— Отначало нашите хора само ни погледнаха и нищо не казаха. Ние разбрахме всичко и отидохме на разговор в управлението на АПК, в общинския партиен комитет. Трябваше да проявим разбиране — действително годината бе трудна, но нали, когато ги агитирахме да отидат на помощ в Тръстиково, ги уверявахме, че в края на годината всичко ще се оправи. За жалост въпросът още не е окончателно решен. Комунистите казаха своята дума и изчакват — заключи Никола Проданов.

А Янчо Шишманов допълни:

— Нищо не е в състояние да ни разколебае. Ако беше за повече пари, нашите хора можеха и другаде да ги намерят. В случая става дума за нещо много по-силно от материалния интерес и с това „нещо" не бива да се злоупотребява.

Бих добавил: става дума за един от основните принципи на новия икономически механизъм, който никой няма право да заобикаля. Заради новото, което от него се ражда, заради бъдещето.

Христо ШАРЛОПОВ

БРИГАДНАТА СТОПАНСКА СМЕТКА

Новият икономически механизъм определи бригадата като основна организационно-производствена и социално-икономическа единица в структурата на селскостопанската организация. В предлаганата консултация се засягат някои страни от най-съществения елемент — стопанската сметка, чрез който по силата на новите изисквания се осъществява самоиздръжката и бригадата от нов тип функционално се доближава до равнището на стопанската организация.

Известно е, че стопанската сметка и нейният основен принцип — самоиздръжката, и тяхното приложение и конкретизиране в подразделенията на селскостопанската организация заемат централно място в съдържанието на икономическия подход. От нейното правилно приложение се решават съвкупно важни проблеми на организацията на управлението и производството, преодоляват се обезличеното използване на земята, техниката и труда на колективите, създава се висока материална заинтересованост и отговорност за ефективното стопанисване на всички ресурси на селскостопанското производство. И по-конкретно със стопанската и вътрешната стопанска сметка се решават въпросите на вътрешностопанското планиране, вътрешните взаимоотношения, отчетността, контрола и анализа — текущ и годишен, материалното стимулиране.

Важно условие за правилното приложение принципите на стопанската и вътрешната стопанска сметка е производствено-стопанската обособеност на новия тип бригади, които се разделят на две основни групи.

Първата група бригади имат висока степен на производствено-стопанска обособеност. Наред с предоставената им за трайно ползване земя с едно или повече сентообръщения, техника, работна сила те имат отделна банкова сметка и счетоводен баланс; предоставени им са права да сключват и изпълняват договори с други стопански организации, да бъдат страна при съдебни и арбитражни дела и други. При тези условия на разширена производствено-стопанска самостоятелност и обособеност по същество бригадата работи на принципите на стопанската сметка и самоиздръжка в рамките на икономическото единство на АПК.

Втората група бригади са с по-ниска степен на организационно-производствена обособеност и самостоятелност. Те не съста-

Digitized by Google

вят баланс и нямат преки взаимоотношения с БНБ. Те развиват своята дейност на вътрешна стопанска сметка под прякото ръководство на селскостопанската организация.

Новата наредба за специфични правила на икономическия механизъм в селското стопанство, утвърдена с 53-то постановление на Министерския съвет от 31. XII. 1981 г., възлага управителният съвет на АПК да определя степента на производствено-стопанската и организационната самостоятелност на бригадите и да решава кои от тях да съставят баланс, да имат отделна сметка в банката и да образуват парични фондове. И действително въпросите за самостоятелността на бригадите следва да се решават конкретно от всяка селскостопанска организация. Точни критерии не могат да се определят, но примерно бригади от нов тип, които обхващат всички дейности на определена територия, имат прикрепени точно определени основни фондове, могат да развиват своята дейност на стопанска сметка, да имат баланс и банкова сметка. Други бригади от нов тип могат да нямат баланс и банкова сметка, но да формират собствени фондове и да развиват дейността си на вътрешна стопанска сметка. При разнообразието на бригадите, които предстои да се изграждат и в останалите подотрасли на селското стопанство, трябва да се има предвид, че елементите на стопанската и вътрешностопанската сметка се допълват и преливат. Стопанската сметка е характерен белег на самоиздръжката, проявена най-ярко при стопанската организация, или при бригади, които имат преки отношения с банката, но нейните принципи могат да се пренасят на всички равнища (до постоянните подразделения на бригадата и отделното работно място), да изпълват и обогатяват вътрешностопанската сметка.

Въпросът за самостоятелността на бригадите от нов тип не се свежда единствено до това дали имат отделен баланс и банкова сметка. Основното е да им се предостави по-голяма самостоятелност и отговорност в организацията на производството, в използването на земята, на производствените фондове и работната сила, да не им се налага дребно опекунство в процеса на работата. Там, където е възможно, да им се даде право да реализират продукция и да осъществяват преки връзки с други стопански организации. Важното е да се намери най-правилното решение за съчетаване на централното ръководство и оперативно-производствената самостоятелност, както и самоинициативата на трудовия колектив и неговото ръководство.

Бригадата от нов тип е голямо подразделение със сложна вътрешна бригадна организация. В Тезисите на Политбюро от 1980 година е посочено: „Вътрешната бригадна организация да бъде изградена по такъв начин, че принципите на стопанската сметка и самоиздръжката да обхванат най-малките производствени звена и отделния механизатор, работник и специалист.“ Дългогодишният опит на селскостопанските организации показва, че добър резултат се получава, когато вътрешната стопанска сметка се прилага и на малки по размер колективи, при които може отделно да се планира, отчита и анализира тяхната дейност. Такива са главно производствените звена, които се изграждат за отглеждането на една или няколко култури на определена площ, групи от животновъди и пр. Приложението на вътрешната стопанска сметка в най-малките звена и при отделни механизатори има несъмнени предимства, но при условие това да не затруднява рационалното използване на високопроизводителната техника, внедряването на челния опит и научно-техническия прогрес.

Особено голямо значение за правилното приложение на стопанската и вътрешната стопанска сметка има планирането на дейността на бригадите. Аграрно-промишленият комплекс утвърждава на бригадите задължителни планови задачи по следните показатели: производство на селскостопанска продукция по количество, качество и срокове, в т. ч. по направления за реализация; нормативна себестойност на единица продукция, работа или услуга, в т. ч. за материални и трудови разходи; общ доход; чист доход; нормативни отчисления за АПК и за фондовете на бригадата; условия за производство (земя, техника, лимити за торове, горива и други ресурси).

Бригадите получават от АПК предпланова информация за нови технологически решения, научни и технически постижения и челен опит, нормативи за разход на суровини, материали, горива и други, разчети за площи, средни добиви, условия за реализация и други.

Основното, главното при определяне на задължителните планови задачи за производството и нормативната себестойност е те да бъдат съобразени и диференцирани съобразно с конкретните условия на всяка бригада. С това да се осигурят еднакви икономически условия за възпроизводство, независимо от различията на природните и икономическите условия, както и от обезпечаването с материали, суровини, техника, технологии и т. н.

Задължителните планови задачи следва да имат дългосрочен характер, т. е. да се утвърждават за няколко години, примерно за една петилетка. Тяхната промяна да се допуска само когато настъпят сериозни изменения в условията на производството, и то както е посочено в Отчетния доклад, изнесен от другаря Тодор Живков пред XII конгрес: „... Всяка промяна на задължителните държавни задачи по инициатива на по-горестояща организация може да се приема само в диалог с ръководството на комбинатите и предприятията. Именно с тях трябва да се обсъждат подобни предложения, като и двете страни си служат с икономически обосновани аргументи.“ Безспорно това се отнася при промяна държавните задачи на стопанските организации, но следва да се прилага и при ръководството на техните подразделения.

Въз основа на утвърдените от АПК задължителни планови задачи бригадата раз-

Digitized by Google

работва свой насрещен план, като разкрива всички резерви за увеличаване на производството и снижаване на неговата издръжка. Възникналите необвръзки по изпълнението на задължителните планови задачи се разглеждат и решават съвместно с ръководството.

Независимо от степента на обособеност и самостоятелност бригадата от нов тип влиза във взаимоотношения с ръководството на АПК и други поделения на комплекса или други стопански организации. Взаимоотношенията на бригадата със стопанската организация възникват във връзка с определянето на задължителните планови показатели, лимити, норми и нормативи, направленията на реализацията, на продукцията, условията на производство, реда и начина за решаване на възникнали спорове за установяване приносите, щетите и пропуснатите възможности и тяхното компенсиране, условията и реда за признаване на отклоненията при настъпили изменения в условията на производството спрямо тези, при които са планирани и други. Тези взаимоотношения се уреждат с плана, правилата за организацията на вътрешната стопанска сметка и за организацията на работната заплата и други. Но те не са достатъчни да решат всички взаимоотношения. Успешна форма за правилното решаване на тези взаимоотношения са вътрешните организационно-управленчески договори между ръководството на бригадата и това на стопанската организация. С тях се конкретизират всички задължения, права и отговорности на двете страни — по осигуреността на средства за производство по видове, качества и срокове за реализация на продукцията и т. н. Важно място в посочените взаимоотношения заема въпросът да не се допуска под никакъв предлог изземването на положителните резултати. В миналото често пъти някои ръководители се позоваваха на природни условия, които са допринесли за значителните положителни или отрицателни отклонения в крайните резултати, и като коригираха плана на челните бригади, компенсираха изоставащите. Дълбокият смисъл на новия икономически механизъм изисква всяка нанесена щета и пропусната възможност да се компенсира от причинителя (например неосигурен сочен фураж на фермата — от бригадата производител). При неблагоприятни природни условия на първо място се разкриват резервите, след това се търси компенсация от фонд „Резервен", а в краен случай се прибягва и до ползване на други средства.

Взаимоотношенията на бригадата с други подразделения в рамките на АПК се изграждат на равноправна, взаимно изгодна основа и са свързани с вътрешен обмен на продукти, дейности и услуги с транспорт, работна сила и други. Необходимостта от тях следва да се установява в началото на годината. На тази основа се сключват и договорите от бригадата с другите бригади и подразделения. В договорите се определят взаимните права и задължения — обемът, сроковете, вътрешноразчетните цени, стимулите и санкциите, начините на изплащане, транспортирането, приемането, окачествяването и плащането на продукцията или услугите, неустойките и другите отговорности при неизпълнение на задълженията, редът за установяване на взаимно причинените вреди и пропуснати доходи и други. Споровете по изпълнението на договорите се решават от арбитражна комисия на селскостопанската организация.

Взаимоотношенията на бригадата с други стопански организации се уреждат в съответствие с Наредбата за договорите между социалистическите организации.

Заслужава внимание опитът на АПК — Каварна, Толбухински окръг, по приложение на бригадната стопанска сметка, като се използва вътрешнокомплексна договорна система. Тя предвижда реда при предаването на материали, суровини и други продукти собствено производство и извършването на услуги от една производствена единица на друга. За грубите, сочни и тревни фуражи се определят вътрешноравчетни цени по качества, а окачествяването им се извършва от комисия в състав — председателят на контролния съвет, ръководителят на бригадата-производител и този на фермата-потребител на фуражите, като се използват и данни на съответната лаборатория. Закупените материали се предоставят на производствените единици по тяхната покупна цена, увеличена с доставните разходи. Когато материали и суровини са с влошени качества в резултат на транспортиране, съхранение и други причини, същите се преоценяват от арбитражна комисия. Помощта от една бригада на друга се заплаща по утвърдени тарифи от АПК. Специално за машинно-тракторния парк е предвидено при извършването на допълнителна помощ извън договора услугата да се заплаща с увеличение. Целта е да се предвиждат действително необходимите услуги, да се изграждат реални планове на обслужващите дейности, да не се създава излишно напрежение, закъсняване на необходимите мероприятия.

Когато едната страна не изпълни задълженията си, тогава за щетите от неполучена продукция или пропуснати доходи производствената единица се обезщетява в размер на извършените материални и трудови разходи, завишени или намалени с очакваното допълнително възнаграждение, или санкция за неполучената продукция. Ако щетата е от похабена или унищожена продукция, производствената единица се обезщетява с нейната стойност. При невъзможност компенсирането да се извърши от непосредствения причинител то се извършва за сметка на комплекса.

Успехи при приложението на вътрешната стопанска сметка могат да се очакват само при условие, че се отчита, контролира и анализира изпълнението на приходите и разходите през течение на годината. Задачата е чрез елементите на стопанската и вътрешната стопанска сметка да се съдействува за правилната организация на производството, да се отстраняват допуснатите слабости и недостатъци от всички нива

Digitized by Google

на управление в процеса на работата. Това изисква навременна, точна и вярна първична отчетност, съпоставяне на резултатите не само с показателите на насрещния план, но и с най-добрите постижения, тъй като характерната черта на плана е неговият открит характер. Обсъждането в трудовите колективи допринася за навременното разкриване на недостатъците и вземане на мерки за тяхното отстраняване.

Не може да се счита за правилна практиката на редица АПК да планират по месеци и тримесечия с натрупване по-ниски приходи от възможните и завишени материални и трудови разходи. При съпоставяне на действителните резултати за отчетен период с планираните за същия се посочва преизпълнение на плана за приходите и икономия на материални средства и фонд „Работна заплата". Като следствие в края на годината се установяват действителните резултати тогава, когато няма възможност за компенсация.

Важен елемент на стопанската и вътрешната стопанска сметка е материалното стимулиране на трудовия колектив за постигнати високи производствени и икономически резултати, както и санкциониране при неизпълнение на задачите и при преразходи на производствени средства. Съгласно новите документи за приложението на икономическия механизъм в селското стопанство през настоящата петилетка фонд „Работна заплата" в края на годината се установява като произведение на действително получената продукция в натура и частта на работната заплата в утвърдената нормативна себестойност. Към така получената сума се прибавя или намалява част от надплановия (недостигнатия) чист доход от бригадата. Същевременно част от преизпълнението на чистия доход от бригадата се отнася във фондовете на бригадата, ако й е предоставено правото да ги създава.

По този ред на установяване на работната заплата се повишават материалната заинтересованост и отговорност в трудовите колективи: за увеличаване продукцията в натура и повишаване на нейното качество; за рационално използване на материалните и суровинните ресурси и снижаване разходите за единица продукция; за ефективно използване на техниката и работната сила.

През и в края на годината се използват и други форми за материално стимулиране. Така още с плана бригадата може да задели до 5 на сто от фонд „Работна заплата" за целеви премии, които се изплащат на работниците за срочно и качествено провеждане на важни мероприятия по отглеждането на културите и прибирането на реколтата. Бригадите могат да дават и натурални премии от надплановото производство след издължаването на всички договорни задължения.

●

Бригадата от нов тип, за да се утвърждава и като социално-икономическа единица, решава или най-активно участвува при решаването на редица социални проблеми на село. Тези функции на бригадата са неделима част от производствените й задачи. Те са свързани пряко с живота и дейността на трудовия колектив и от тяхното правилно решаване зависи до голяма степен трудовата активност на работниците и резултатите от техния труд. Една от тези задачи е подобряване храненето на работниците и техните семейства, която изисква да се разширяват и модернизират столовете, да се разкриват временни столове по обекти, да се разнася готова храна и разхладителни и тонизиращи напитки до работните места. За подобряване, поевтиняване и разнообразяване на храната бригадата организира помощно стопанство, а при необходимост разкрива и магазини за продажба на населението и на продукти от собствено производство. Активно участие следва да взема и при изпълнение на програмата на селищната система за самозадоволяването.

Съвместно с ръководството на други стопански организации и поделения, с органите на общинския народен съвет бригадата може да участвува в организирането на всички видове услуги за населението — жилищното строителство, ремонт и поддържане на сгради, на битова техника, в извършването на редица други услуги.

Особени грижи бригадата следва да полага за осигуряването на транспорт за извозване на работниците от и до работните места, за осигуряване на навеси, фургони и други за подслон и почивка на работниците; да бъдат обзавеждани стаи за почивка, санитарни възли (бани, душове, стаи за жената и други при животновъдните ферми, промишлените цехове), снабдяване с работно облекло и обувки, осигуряване на карти за почивка и лечение и т. н.

Пряка отговорност носи бригадата за подготовката на кадри, за тяхната преквалификация, като прави съответни заявки, подбира подходящи работници и младежи и ги изпраща в организираните школи и училища. След като завършват, полагат грижи за тяхното устройване на подходяща работа и за по-нататъшното им развитие като производственици в съответните направления, за които са подготвени.

Както се вижда, внедряването на стопанската сметка и самоиздръжката на всички равнища и най-вече в бригадите от нов тип поставя нови качествени изисквания. От низовите ръководители се изисква по-голям управленчески опит, по-голяма инициативност и оперативност, по-голямо внимание и грижи към предоставените средства за производство и печалба, по-голяма икономическа култура. Ръководствата на АПК, като ограничават, от една страна, произволното администриране, в никакъв случай не бива да намаляват вниманието си как ръководствата на бригадите използват предоставените им права, да ги контролират и насочват, за да утвърдят бригадата в организационно-производствена и социално-икономическа единица.

Digitized by Google

ПРОФЕСИЯ — РЕВОЛЮЦИОНЕР

През годините на кървавия фашистки терор, на разстрелите и бесилките неговият жизнен път преминава през полицейските участъци, през затворите, през суровата партизанска борба. Петър Нешев Петровски израства като професионален революционер, верен син на партията, на народа.

Петър Нешев се роди преди 80 години в Угърчин. Там през 1894 г. учителят Вълчо Колев Русковски — известен публицист и един от първите пролетарски поети у нас, основава социалистическа дружинка, която разгръща социалистическа пропаганда в района и прераства в здрава, революционна партийна организация в селото. През 1918 г. угърчинци участвуват във Владайското войнишко въстание. Угърчин е селище на четирите комуни. През 1938 г. в този район бе избран за народен представител комунист. През 1940 г. тук беше основано първото селско българо-съветско дружество в България. По време на откритата монархо-фашистка диктатура угърчинци масово участвуваха в съпротивата и дадоха свидни жертви.

Там през първите десетилетия на нашия век израства Петър Нешев. Като комунист той се изгражда по време на Първата световна война и непосредствено след нея, когато победата на Великата октомврийска социалистическа революция и идеите на марксизма-ленинизма завладяват умовете и сърцата на работническата класа.

Петър Нешев произхожда от бедно прогресивно семейство, което като цяло участвува активно в революционната борба. Прокуден от немотията, а също така и под влияние на революционните идеи за ролята на индустриалния пролетариат, той постъпва като наемен работник във фабрики и мини, на строежи, в кулашки стопанства в Батоновци, Рила, Церово, Безденица, Лом, Оряхово, гара Костенец, Бургас, Малко градище и др. Тежък е трудовият път на младия човек, съпроводен с много лишения, с гонения и уволнения от капиталисти и предприемачи, надзиратели и селски тузове. Но това не сломява неговия борчески дух, той се калява в борбата и от края на 1923 г. поема пътя на партиен работник. В живота му се зареждат нечовешки изпитания, приказни дела и подвизи.

През 1923 г. Петър Нешев участвува в Септемврийското въстание. Ранен е, счупват лявата му ръка и го арестуват. До делото лежи в затвора. В края на 1923 г. той е включен в нелегалния технически апарат на ЦК на БКП като организатор на нелегалния печат. През Априлските събития (1925 г.) отново е арестуван, жестоко инквизиран. Разкрит във връзка с провал на ЦК на Комсомола (1930 г.), той емигрира в СССР, където се учи в Международната ленинска школа. „Пристигнах — пише той — в мечтаната и любима велика страна на руските работници и селяни. Дойдох да се уча в Москва — толкова лелеяна моя мечта. Това беше за мен голямо щастие, то не се забравя за цял живот."

През 1933 г. се завръща в България и отново е включен в нелегална работа. Става секретар на Софийския окръжен и градски комитет на БКП, а след това — отново ръководител на техническия апарат на ЦК на БКП. През 1936 г. при престрелка с полицията е ранен, арестуван и осъден на 10 години затвор като главен организатор на нелегалния печат на ЦК на БКП. На процеса следва примера на Георги Димитров — героя от Лайпциг.

Изблик на голямо възхищение и гордост предизвика у нас, членовете на ръководството и организацията на РМС в Угърчин, съобщението за героичното държание на Петър Нешев в полицията, публикувано в нелегалния печат „Защита". В дописката си Петър Нешев пише: „Докато проведоха полицейското следствие, бивах бит 9—10 дни... с вързани ръце и крака, с дрянови тояги и файтонджийски гуми, ритаха ме и скачаха по мен, където и както завърнат. Ранен от тези побоища донесох и в затвора, а от сътресе-

Digitized by Google

нието още не съм дошел на себе си. Още не мога да чета, да спя..."

След Ленинската школа в Москва загворът е още един факултет по марксизъм-ленинизъм за революционера. Поради обща амнистия през 1940 г. той е освободен и отново е в родния край. Под негово ръководство в Угърчин се провежда успешно Соболевата акция.

През 1941—1943 г. Петър Нешев последователно работи като ръководител на угърчинския партиен район и е издигнат като член на бюрото на окръжния комитет на БКП в Плевен, отговарящ за партийната работа в Ловешка и Троянска околия и секретар на околийския комитет в Ловеч.

На 1 март 1942 г. Петър Нешев и Дачо Христов Бочевски, секретар на РМС в селото, станаха първите угърчински партизани, а от юли 1943 г. Нешев е командир на новосформирания Ловешко-Троянски партизански отряд „Христо Кърпачев". По-късно е командир на Ловешко-Троянския район на XI въстаническа оперативна зона.

Богатият революционен опит на Петър Нешев, дългогодишното му участие в жестоките класови битки, предаността до смърт на делото на партията и народа го нареждат в редиците на първите борци против фашизма. Той с гняв посреща вероломното нападение на хитлеристка Германия над Съветския съюз. Дълбоко конспиративно работи за укрепване на партийните и ремсовите организации, за изграждане на нелегални ОФ комитети, за формиране на партизански чети и бойни групи... Като партиен функционер, партизанин, а по-късно и като командир на партизанския отряд под различни имена той кръстосва от полето до Балкана, минавайки полицейски жандармерийски обсади и блокади. Провежда нелегални срещи, конференции, пише позиви, разнася пламенното слово на партията, убеждава, организира, ръководи борбата.

Голям е приносът на партийните и на ремсовите организации, на партизанските отряди и на командирите Христо Кърпачев и Петър Нешев за разрастване на антифашисткото движение в Ловешкия край. През пролетта на 1942 г. бойната група от ремсисти в Угърчин на два пъти прерязва кабела на немската радиоприемателна и предавателна станция. В началото на 1943 г. са запалени шперплатовата фабрика край Черни Осъм и фабриката за бурета в Орешак. Изпълнени са смъртните присъди над фашистките кметове на Брестово и Угърчин. Зареждат се една след друга успешни акции на четите, първото дневно нападение в Северна България в с. Голец, акциите в Горско Сливово, Баховица, завземането на Пъшковия чифлик и разсадника. Следват акциите край Угърчин, на Каленик, на еврейските лагери в Изворче и „Кирилова махала", в Горското стопанство в местността „Смесите", Троянско, обезоръжаването на охраната на фабрики в Троян, нападението в Сопот, Дренов, Драгана, Терзийско, Катунец, на ВЕЦ „Видима", Българене, Враца (Стефаново), Казачево и др. Командирът на отряд „Хр. Кърпачев" Петър Нешев е в настъпление...

След победата на Девети септември революционерът отдава силите си за укрепването на народната власт, за изграждането на въоръжените сили на НРБ, за строителството на социализма.

Суровият живот и жестоката борба бяха изградили у Петър Нешев много ценни качества на комунист. Той беше човек с богат научен мироглед, марксист-ленинец, с много висока комунистическа съзнателност. За това говорят делата през целия му изключително напрегнат живот. При него нямаше разминаване между думи и дела, нямаше примирение с недостатъците.

Той беше предан до смърт на великото дело на партията, на социалистическата революция. Изпълняваше всяко партийно решение, устояваше на дадената клетва и при най-тежки условия на борбата — и в кървавите полицейски участъци, и в ръцете на садиста Гешев.

Петър Нешев беше за пример в прилагането на класово-партийния подход — всякога и навсякъде. С любов и с чувство за отговорност се отнасяше към трудещите се, към родината и Съветския съюз и с огромна класова омраза и ненавист към хитлеристите, към българските фашисти и техните поддръжници, към провокаторите и клеветниците, към враговете на народа. Той беше образец на конспиратор, на бдителен човек.

Притежаваше качества като: принципност, дисциплинираност, висока взискателност и непримиримост към слабостите и недостатъците в работата. За него нямаше неизпълними задачи. Не допускаше самохвалство и замазване на нещата. Беше строг и посрещаше с голяма болка несполуките в борбата и даваните от партията и народа жертви. Той беше образец на скромност. Не вдигаше шум около себе си. Малцина са могли да узнаят от него нещо за миналото му, за участието му в Септемврийското въстание от 1923 г. за това, че е бил политемигрант в СССР. Като истински убеден комунист не мечтаеше за богатство, за слава и кариера, обратно — той ги ненавиждаше.

Ако не беше нелепата преждевременна смърт на Петър Нешев, той би бил и днес в редиците на първите, на неуморните, на най-активните в неспирния поход към идното. Остави ни примера на революционер, който ни учи как да преодоляваме трудностите, как да живеем като нови хора на ново общество за осъществяване на комунистическия идеал.

Цачо КОЛЕВ

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

КОГАТО ОТСЪСТВУВАТ СЕКРЕТАРЯТ И НЕГОВИЯТ ЗАМЕСТНИК

„Секретар съм на първична партийна организация. Работя като социолог в параходство „Български морски флот". При нас, във флота, са по-специфични условията на труд и това логично дава отражение и върху партийната практика.

Съгласно член 50 на Устава на БКП партийните организации в състав до 10 членове (такива са преобладаващото мнозинство в корабите) избират секретар и заместник-секретар. Корабите заминават в рейс за месец, два, понякога за година, а някои не са се завръщали в България от пускането им в експлоатация. И ако единият от двамата ръководители на организацията е в отпуск, а с другия се случи нещо непредвидено — заболяване, екстрено слизане от кораба и пр. (каквито случаи има), организацията остава практически без ръководство, нещо, което носи със себе си определени последствия.

Уставът и инструкциите на ЦК на БКП не сочат категоричен изход при подобни ситуации. А те са възможни не само при нас, но и в подвижните железопътни състави, в геоложките бригади и пр. Как да се постъпва в такива организации?

Любен ЛЮБЕНОВ
Варна"

— Случаят, който се сочи в писмото, е интересен. Той е свързан и със спецификата на изграждането на партийните организации и групи в колективи с временен характер или изменящ се състав. По принцип въпросът се урежда с Устава и с инструкциите на Централния комитет.

Съгласно чл. 47 и 48 на Устава в колективи, където има най-малко трима комунисти, могат да се изграждат партийни организации. Те се утвърждават от съответното партийно ръководство (комитет, политотдел). В инструкцията за партийните групи пък специално се предвижда в колективи, създадени за по-кратко време — във влакове, кораби и пр., където няма партийна организация, да се изграждат по решение на съответния партиен орган партийни групи. Следователно в корабите могат да се изграждат временни партийни групи, а при по-продължително плаване е правилно да се създават първични организации или организации в състава на общата първична партийна организация, за да се издигне равнището на партийното ръководство.

Digitized by Google

В писмото е поставен въпросът какво да се прави, когато на единия или на двамата избрани за ръководство на организация до 10 членове — на секретаря и на заместник-секретаря — се наложи да не тръгнат с колектива или да напуснат кораба по време на плаването поради заболяване или по друга причина. Поради спецификата на работата колективите в морския флот менят състава си. Още с формирането на екипа за даден рейс се учредява и партийната организация — първична или организация в нейния състав, избира се партийното ръководство — бюро или секретар и заместник-секретар. Няма ограничения за попълването на бюрото или ръководството и по време на плаването, ако това се налага, без да се чака годишното събрание. При всички случаи е задължително организацията да има бюро или секретар и заместник-секретар и да се осигури по този начин нейното нормално и пълнокръвно функциониране през цялото време.

Такива случаи може да има и в непостоянните и подвижни колективи в транспорта, строителството, геологопроучвателната дейност и други.

КОЙ РЕШАВА ВЪПРОСА ЗА ОТЧИСЛЕНИЕТО НА ПАРТИЕН ЧЛЕН?

„От 26 години членувам в първичната партийна организация в ТКЗС, сега клоново стопанство в с. Славяново. На стопанството съм основател. Пенсионирах се. Продължавам да членувам там, като временно работя в стопанството — косач и др. Отработвам по 25—30 човекодена на годината. Участвувам в комисията за народен контрол и в мероприятията на първичната партийна организация.

Но „някой си", неизвестен за партийния секретар в клоновото стопанство и на териториалната първична организация, ми прехвърлил картона в общинския комитет на БКП — гр. Попово, към териториалната първична партийна организация, без да имам известие, нито секретарят на партийната организация в клоновото стопанство е уведомен. Редно ли е това да стане, след като не съм попълвал молба за прехвърляне в друга партийна организация (и не желая това), секретарят на нашата организация не е съгласен и не е давал мнение за моето прехвърляне.

Никола БАБАДЖАНОВ
с. Славяново, Търговищки окръг"

— Комунистите пенсионери, които не работят, членуват в първичните партийни организации по местоживеене, а онези, които работят (какъвто е случаят с нашия читател) — в организациите там, където са на работа, ако не изпълняват някакви поръчения в организациите, където живеят.

Отчисляването на комунист от една първична партийна организация става винаги със знанието на бюрото — независимо от мотива за това отчисляване. В Инструкцията за отчета и движението на чле-

Digitized by Google

новете на БКП е отбелязано: „Бюрото на партийната организация, в която са постъпили молби за отчисляване (служебно или по лично желание), разглежда тези молби и взема решение по тях. Партийният секретар вписва решението на бюрото в молбата на комуниста и веднага я изпраща в съответния общински, градски, районен или окръжен комитет за решаване на въпроса.“ Смисълът на това изискване е да може първичната партийна организация сама да регулира състава си, да разполага със своите членове, да организира участието им в обществено-политическия живот, да съдействува за тяхното изграждане като политически активни личности.

Може в отделни случаи да се стигне до конфликт и атмосферата в партийния колектив да налага даден комунист да излезе от него. Но това не става зад гърба на организацията и на самия комунист. Възможно е комитетът да прецени, че прегрупирането на силите чрез преместване на комунисти в друга организация е необходимо, за да се укрепи тя кадрово. И в този случай обаче преместването става със знанието на комуниста. Нещо повече: непременно е нужен предварителен разговор с партийния член — да разбере той кое налага преместването му, да си изясни какви задачи, какви поръчения поема с отиването си в другата организация. Иначе прехвърлянето става формален акт и може да се очаква, че и резултатите от него ще бъдат формални.

АКО КАНДИДАТЪТ НЕ Е ПРИЕТ В ПАРТИЯТА

„Моля да ми се отговори по принцип. Има ли право и по силата на какво заводски партиен комитет да регламентира на първичната партийна организация да преразгледа решението си за неприет в редовете на БКП кандидат и след 6 месеца тя да го приеме?

Христо ТАШЕВ
Варна“

— Партийният комитет може да предложи на първичната партийна организация да преразгледа решението си, с което не се приема кандидатура за встъпване в партията по силата на ръководния принцип за организационния строеж на БКП — демократическия централизъм. Обикновено това става, ако са намерени нови факти и документи, които представят качествата на кандидата в друга светлина; ако се преценява, че кандидатът не е бил достатъчно добре проучен; ако се е установило, че при обсъждането са нарушени нормите на партиен живот. Но предложението на партийния комитет в никакъв случай не може да се разглежда като задължение за първичната партийна организация да промени решението си. Дали кандидатът ще бъде приет или не в партията, е компетентно да реши единствено събранието на първичната партийна организация.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКИТЕ ФАКТОРИ В СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

На Националната партийна конференция през 1978 г. другарят Тодор Живков подчерта, че социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и идеологическото възпитание на всички трудещи се у нас. Основавайки се на тази постановка, проф. Гено Цонков в книгата си „Идеологически проблеми на социалистическата организация на труда" разкрива същността и характерните черти на социалистическата организация на труда и същевременно посочва мястото, ролята и значението на идеологическите фактори, тяхното въздействие за увеличаване производителността на труда, за комунистическото възпитание на личността. Това е въпрос изключително актуален, защото тези фактори са изградени върху марксистко-ленинската идеология и практически действуват и се проявяват като идеологически явления. „Политическите идеологически фактори — изтъква авторът — са съставки, връзки и отношения в социалистическата организация на труда, които се образуват под влиянието и при приложението на политическата марксистко-ленинска идеология. Те изразяват най-дълбоко интересите на работническата класа, селяните-кооператори, интелигенцията" (с. 42). Най-съществен от тях е партийната икономическа политика, върху която се изгражда социалистическата организация на труда с цел да я реализира. Тя е основното ръководство за проектиране, конструиране и управление на организацията на трудовия процес. Друг важен идеологически фактор са реалните политически връзки и отношения в процеса на производството, в самата организация на труда между държавните, стопанските, административните и други органи и народните маси. Всяка социалистическа организация на труда може да бъде ефективна, ако е съобразена с интересите на най-широките народни маси, ако е насочена към удовлетворяването им. Тук влизат и политическата активност на трудещите се в труда, която се изразява като ентусиазъм на партийните организации, стопанските, административните и други ръководства; политическа сплотеност, единство, твърдост и целенасоченост при провеждането на партийните и държавните задачи; политическа дисциплинираност, точно изпълнение на партийните и държавните решения, без всякакви отклонения и извращения, смела, но творческа критика на слабостите, политическа инициативност при решаването на сложни задачи; политическа непримиримост към нарушенията на проектите и плановете на организацията на труда, към извращаването на партийните и държавните решения, законите и към всички други отрицателни явления в трудовия процес.

Така авторът ни убеждава в необходимостта от внедряването на политическия фактор още в проектирането на новата социалистическа организация на труда. След като анализира и другите идеологически фактори — мирогледни, нравствени, правни, естетически, — той стига до извода, че цялата тази система от идеологически фактори, проявяващи се в социалистическата организация на труда, функционира ефективно само когато те се използват съзнателно и целенасочено от субективния фактор. Но задължително условие за това е органическото им свързване с материалните, техническите, икономическите, социалните, както и с научните и социално-психологическите фактори.

[1] Гено Цонков, Идеологически проблеми на социалистическата организация на труда, Партиздат, С., 1981, с. 132.

Digitized by Google

Специално внимание проф. Гено Цонков отделя на въпросите за изследването, прогнозирането, въздействието и целите на идеологическите фактори в подготовката за проектиране и конструиране на нова социалистическа организация на труда. Той доказва, че наред с комплексното проучване на редица икономически, технически и други фактори важен момент от подготовката на новата организация на труда е да се изследва поотделно и въздействието на всеки от идеологическите фактори — политически, правни, мирогледни, нравствени, естетически отношения вътре в трудовия колектив, между ръководството и изпълнителите, специалистите и работниците, комунистите и безпартийните, между възрастните и младежите. Необходимо е също да се има предвид и отношението на всяка личност, на целия колектив към труда, към средствата и предметите на трудовата дейност. Обект на проучване могат да бъдат и идеологическите връзки, отношенията, обичаите, навиците и традициите между няколко вида трудови колективи. Не са маловажни и идеологическите отношения между низовия трудов колектив и по-висшите стопански, административни и други институти и органи, които ги ръководят.

Подготовката на новата социалистическа организация на труда или на усъвършенстуването на старата не може да се извърши успешно без активното участие на партийните, профсъюзните и комсомолските органи и организации, както и на съответните стопански, административни и други ръководства. Тяхно задължение е да провеждат за тая цел сред трудещите се широка и конкретна разяснителна работа. А това означава детайлно, теоретически да се изяснява новата организация на труда до обхващането на цялата система. Непрекъснато да се разяснява не само идейният проект за нова организация на труда или за усъвършенствуване на старата, но и да се проследява тя в процеса на нейната практическа работа. Конкретността ще рече точно, подробно разясняване на всички въпроси, свързани с реализирането и разгръщането на всички страни, моменти на организацията на труда, разкриване на всичките ѝ тайни. Необходимо е да се води конкретна идеологическа работа с всеки човек до пълното му убеждаване, до изменение и социално насочване на неговото съзнание. Авторът правилно предупреждава, че при идеологическото разясняване на новото, особено когато то е мероприятие на субективния фактор, каквото е решението на партията да се усъвършенствува организацията на труда, не бива да се отрича старата организация, като се идеализира новата. Така се отговаря на изискването за реален диалектически преход от старото към новото, допринася се да се запази психическата стабилност и равновесие на трудещите се в работата, поддържа се тяхната идеологическа увереност в непрекъснатия възход на социалистическото общество.

Задълбочено, основавайки се на партийни документи, проф. Гено Цонков разкрива възпитателното въздействие на идеологическите фактори в социалистическата организация на труда, като не отстъпва от изискването да се поставят във връзка с материалните — икономическите, техническите, технологическите, както и с научните и социално-психологическите. Той разкрива методологическите принципи на идеологическото целенасочване на всички материални и духовни фактори за организацията на труда. Спира се, на първо място, на принципа за плановото и целенасочено идеологическо осмисляне, върху основата на марксистко-ленинска идеология за строителството на социализма, на справедливото за етапа заплащане на труда: според количеството и качеството на положения труд.

Авторът доказва, че осъществяването на марксистко-ленинската идея за правото на труд за всеки човек, за задължението му да извършва общественополезен труд, както и за разпределението на благата според количеството и качеството на труда е най-добрият регулатор на практическите връзки между живия труд, средствата и предметите на трудовата дейност. А целенасоченото внедряване на тази идея в организацията на труда е най-важният съдържателен елемент на принципа на диалектическо единство на материалните и духовните структурни елементи на социалистическата организация на труда. Друга съдържателна съставка на този принцип е спазването на идеологическото изискване за висока социалистическа съзнателност, честност на всеки човек в работата му със средствата и предметите на труда. Принципът за диалектическо единство на материалните и духовните структурни елементи на социалистическата организация на труда се формира и на основата на идеологическото изискване личността, колективът при социализма да се самоиздържа чрез своите трудови резултати. Това изискване играе ролята на важен идеологически стимулатор на творческата енергия, на самоинициативата на хората, за формиране на социалистическо отношение към труда. Като съществена съставка на този принцип авторът сочи и идеологическото изискване за лична отговорност при използването на средствата и предметите на труда, за количеството и качеството на продукцията, за личните постъпки и дела в трудовия процес. Социалистическата идеология обуславя единното развитие на правата и отговорностите на хората, на целите колективи. Принцип с огромно методологическо значение за правилното конструиране и внедряване на идеологическите фактори в организацията на труда е формирането на широка професионална, марксистко-ленинска, обща култура и квалификация. Социалното управление на производството и на другите трудови сфери днес все повече ражда необходимостта в проекта на организацията на труда да се прилага принципът на укрепване и усъвършенствуване на дисципли-

Digitized by Google

ната. **Изключително важен методологически принцип на проектирането и внедряването на идеологическите фактори в организацията на труда е целенасочването на всички нейни структурни елементи към комунистическото формиране и възпитание на личността.** Друг жизнено необходим **принцип е създаването на условия за активизиране не само на материалните интереси на трудещите се, но и на политическите, правните, мирогледните, нравствените и естетическите им интереси от резултатите в трудовия процес.** Авторът изтъква, че добър метод за свързване на материалните и на политическите, правните, нравствените и обществените идеологически интереси и следователно за активизиране на личността в труда е социалистическото съревнование.

Когато разглежда формите на социалистическата организация на труда, проф. Гено Цонков се спира най-подробно на **новата бригадна организация на труда,** която създава по-съвършена материална база **за развитие и на идеологическите обществени отношения. Като специфичен идеологически проблем на бригадната форма на организация на труда той сочи идеологическото определяне и осмисляне на начините и средствата за изграждане на вътрешностопанската сметка, за самоиздръжката на бригадата, за използване** на икономическите средства за планиране и управление на работата, за резултативното **заплащане** и други нейни структурни **елементи.**

Контролът в организацията на труда при социализма е друг важен фактор в борбата за по-висока производителност на труда, за подобряване качеството на продукцията, за преодоляване на много социални противоречия и утвърждаване на социалистическата дисциплина, съзнателност и справедливост в трудовата дейност и в разпределението на благата. Той е необходим фактор и за усъвършенстване на социалното управление, за утвърждаване на правата и задълженията, отговорността на членовете на обществото. Авторът се спира по-специално на спецификата на контрола на идеологическите фактори на социалистическата организация на труда, която се определя от характера и ролята на обектите, върху които се упражнява. Негови обекти са идеологическите форми на дейност, връзки, отношения, процеси, резултатите от идеологическия живот на колективите в трудовия процес. А тези обекти могат да се изучават, оценяват и коригират или да се контролират не с чисто технически, икономически и други методи и средства, а главно с методите и средствата на марксистко-ленинската идеология. Основна цел на този контрол е да се оптимизират, на първо място, идеологическите връзки и отношения между хората в процеса на конструиране, внедряване и функциониране на социалистическата организация на труда. На второ място, да се оптимизират идеологическите отношения на членовете на трудовите колективи към средствата и предметите на труда. Конкретно то се изразява в усъвършенстването на идеологическото отношение към социалистическата собственост върху средствата и предметите на труда, в комунистическото идеологическо въздействие за правилно социалистическо отношение към тях.

Накрая авторът поставя и методологически въпроси, свързани с **отчитането на резултатите от действието на идеологическите фактори при социалистическата организация на труда.** Според него комплексен критерий за отчитане на идеологическите резултати от трудовата организация е **„полученото социалистическо по характер единно количество и качество на произведените предмети, вещи, материални неща и идеологическите връзки и отношения между членовете на даден трудов колектив, между колективите, както и отношенията на хората към труда, средствата и предметите на трудовата дейност"** (с. 114). Този критерий е сложен, но обективен по съдържание. Има и специфични критерии, които според автора допълват комплексния критерий. Това са **„положителните изменения, настъпили в идеологическите разбирания и възгледи на членовете на трудовия колектив за по-съвършена и по-ефективна работа, за по-добро целенасочване и сплотяване на хората около ръководството и трудовите цели, за другарска взаимна помощ и обмен на челен опит с други сродни колективи, за изпълнение на дълга към народа и държавата и др."** (с. 115).

Към тях авторът добавя и положителните изменения в практическата идеологическа позиция на всеки член на колектива, в идеологическата творческа активност на мислите, чувствата, в целенасочените и високорезултатни действия.

Ценно за практиката е разработката на **задачите на първичните партийни организации по проектирането, внедряването и функционирането на идеологическите фактори.** „Основна задача на партийните организации — подчертава проф. Гено Цонков — е организирането на идеологическото прогнозиране и обосноваване на всеки етап от социалистическата организация на труда въз основа на получената информация за всички нейни структурни елементи" (с. 120). Това е наложително, защото партийни организации, които не проучват непрестанно идеологическите и другите структурни елементи на организацията на труда върху основата на марксистко-ленинското учение, не могат да вземат правилни решения за политическото ръководство на трудовите колективи и за идеологическата подготовка на кадрите. Днес особено необходимо е партийните организации идеологически да обосноват вътрешностопанската сметка на всяко работно място, самоиздръжката на бригадите и резултативното заплащане на труда.

Със своите научни идеи и постановки, изводи и оценки за връзката на идеоло-

Digitized by Google

гическата работа на първичните партийни организации с организацията на труда решенията на Дванадесетия конгрес на партията дават възможност да се навлезе дълбоко, теоретически и практически в управлението на диалектическата връзка и взаимодействие на материалните и идеологическите елементи на организацията на труда. Книгата на проф. Гено Цонков в това отношение допринася за конкретизирането на тези проблеми. Тя е предназначена за широк кръг партийни и стопански кадри.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

ИСКРЕНО, ПРАВДИВО, ВЪЛНУВАЩО

Беше пролетта на 1944 година. Озверени от победите на Червената армия, громяща отстъпващите хитлеристки пълчища, полицията и жандармерията в град Фердинанд (сега Михайловград) предприемаха акция след акция срещу партизаните от отряд „Христо Михайлов", душеха по дирите на всичко прогресивно в околията, арестуваха, изтезаваха, палеха, разстрелваха. И в този най-тежък период от Съпротивата изведнъж прогърмя славата на „Караджата". Така чухме тогава, че се казва този смелчаг — с героичното прозвище „Караджата".

Какво се беше случило?

Привечер, точно срещу бойния празник на труда Първи май, „Караджата" стреля в центъра на гр. Фердинанд с парабел от упор в полицейския началник Светозаров — беснеещо полицейско „куче", върл комунистоядец, с не едно кърваво престъпление. Тази смела акция на партията падна като гръм от ясно небе върху главите на изплашените местни фашисти, но изпълни с радост и нови надежди сърцето на трудовия народ...

И ето тия дни като четях мемоарната книга „През бури", с приятна изненада разбрах, че нейният автор Кирил Митев — Кабзата е брат на този самобитен ломски „Караджа", истинското име на когото било Никола Димитров. От книгата научих цялата истина до подробност за онзи подвиг на „Караджата". Тя събуди у мен скъпи спомени за борбите на партията в родния край и засили още повече интереса ми към нея. Отначало докрай тази книга се чете с нарастващ интерес и напрежение, защото цялото й слово разкрива нови и нови истини от героичната история на този бунтарски кът на родината. Защото словото й за партията, за онези нейни мъчителни, но славни дни е достоверно, искрено, честно. Такива книги не могат да бъдат скучни. Скучна е оная книга, както сполучливо я определя именитата немска писателка Ана Зегерс, на която липсва честност. Скучна е лъжата в нея, скучно е разкрасяването. А Кирил Митев със силата на неопровержимите факти дълбоко внушава достоверност на жизнения материал. С чувство на висока отговорност пред народа и партията той пресъздава една действителност мрачна, кървава и героична.

Авторът умело разобличава местните представители в Лом на българския монархо-фашизъм, обрекли народа на глад, мизерия, болести. С вълнуващи думи той разказва за неимоверните страдания на сиромашта от този край по време на Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война. Много мъка и горест струят от спомените му за гладното детство, тъжните думи за отрудените ломски работници, за техните деца, които са принудени още навръстни да слугуват за парче хляб и някое друго парцалче на чорбаджиите. Но това не са думи на отчаяние и безизходица. Те са пропити с надеждена зов за борба. Борба, вдъхновявана и ръководена от най-добрата, най-честната партия за народа — партията на тесните социалисти. Авторът вярно разкрива класовата същност на жестоките схватки между пролетариата на този наш дунавски град и втори ломски конен полк и полицията.

Времето и средата, в които расте Кирил Митев, пораждат и изграждат у него комуниста. Борческо е неговото потекло. Дядо му Никола е стар Ботев четник. Баща му — организиран член на партията в Лом. Още крехко дете, току що завършил четвърто отделение, той чува за пръв път топлото, близкото пролетарско „другарю" не къде да е, а в работническия клуб на родния град, където пръв татко му го завежда. И го чува не от кой да е, а от своя учител Александър Николов. „Думата „другарю" — ще си спомня Кирил Митев с умиление и благодарност към учителя си — ме свързваше някак си по-

Кирил Митев (Кабзата), През бури, Партиздат, С., 1981, с. 415.

Digitized by Google

близо с него. Обикнах го от цялото си сърце и душа. В клуба ние децата играехме, пеехме, а при манифестации ни извеждаха и ни поставяха най-напред, след знаменосеца, който беше охраняван от двете страни от стари другари."

Спомените на Кирил Митев излизат от рамките на личната биография и отразяват в широк план живота и борбите на партията в Лом през първите две десетилетия на века, хода на Септемврийското въстание през 1923 г. в Северозападна България и главно в Ломския край, организаторската работа на партията сред политемигрантите в Югославия след разгрома на въстанието, нелегалната й дейност в столицата по време на Втората световна война. Срещу чудовищните изстъпления и погроми от ония бурни и трагични дни, срещу бруталната, кървава фашистка диктатура и лицемерие на кобургската династия и нейните верни слуги той противопоставя своето остро и ярко оръжие на политическия мемоар, избистрен и осмислен от времето. Разказът му се ниже естествено, на места с неподправени народни изрази от този край, което прави повествованието му още по-свежо, поколоритно. Умелото вплитане в органическо цяло есеистико-белетристичното изложение и богатия документален материал придава на книгата му по-голяма дълбочина в размисъла, подсилва нейното емоционално и художествено въздействие.

С думи трепетни, родни, проникновени авторът ни въвежда в огнената стихия на белите септемврийски дни и нощи на 1923 година, изпълнени с масов героизъм, себеотрицание и покруса. Така непринудено и вълнуващо може да се разказва само за онова, което е лично изживяно. Та сам авторът се хвърля в огъня на въстанието като командир на Метковската въстаническа дружина. В неговите спомени обаче не звучат само личните преживелици. Те служат като основа за още по-ясно и правдиво изображение на събитията. Неговото трънещо перо пише с по-широк обхват, хвърля обилна светлина върху епизодите и ярко озарява величието и патоса на борбата на въстаналия народ, на смелите му щурмове срещу ломските казарми. Много живо той възпроизвежда някои интересни моменти от действията на местните народни водачи по време на въстанието — д-р Александър Карастоянов и неговата славна другарка Гица Карастоянова. На Георги Москов, Петър Калчев, Иван Георгиев, Аспарух Спасов, Никола Аврамов и на редица още борци, проявили изключително висок дух и стоманена воля във вихъра на боя. Особено трайни следи оставят редовете за подвизите на легендарния поп Андрей, за неговата бойна находчивост като командир на въстаническото орядие, за юначната му кончина...

Интересни факти авторът изнася из живота на политемигрантите в Югославия, за усилията на партията в тези тежки условия да им вдъхне след погрома на въстанието нови сили и вяра в правотата на партийната линия, да ги обедини и мобилизира за нови битки. И тук, далеч от родината, Кирил Митев всеотдайно изпълнява важни партийни задачи и служи за пример на другарите си като човек със силен дух. За да не бъде в тежест на партията, той се залавя сам да си изкарва прехраната, като изучава шивашкия занаят и взима майсторско свидетелство по кроячество. Наред с нелегалната работа той намира сили в себе си и завършва висше образование по педагогика, история и философия в Загреб, изкарва учителския си стаж в град Цетина — Черна гора. Така образован, Кирил Митев става още по-ценен и полезен за партийното дело.

И ето го отново в родината. През 1931 г. след втората амнистия. Но и сега дните на неговия живот не се изнизват напразно. Суровият закон на борбата го изправя пред нови трудности, хвърля го в неимоверни изпитания. Нелегалната борба на партията в столицата го задължава цели две години да укрива Станке Димитров—Марек и да му бъде в помощ в трудното и опасно дело. С много топлота и любов авторът говори за този виден партиен функционер, помага ни да вникнем по-дълбоко в характера на кристално чистия му обаятелен образ, в неговата хармонична личност. Правдивият разказ, грижливото усърдие на автора да предаде всичко точно и подробно правят книгата му ценен източник за изследователите на партийната история през този период, солидна основа за допълване и доизграждане сложните и богати образи на такива изтъкнати революционери като Марек, Антон Иванов, Христо Михайлов, Никола Вапцаров и други. Това съприкосновение с тях поражда не само преклонение пред техния героизъм, пред техните прекрасни качества на партийни дейци, но буди размисъл за мястото, дълга и приноса на всеки от нас в мирната битка днес за истинско, наше, социалистическо щастие — щастие, за извоюването на което тези борци не пожалиха и живота си...

Настъпва съдбоносната 1941 година. Авторът, вече директор на училището в гара Бов, поема върху себе си голямата отговорност пред партията да организира минно-подривна група за взривяване на минаващите през Искърското дефиле хитлеристки военни ешелони. Но... попада в лапите на полицията! Мъчително, с буца в гърлото се четат страниците за зверската жестокост в душегубките на софийската „Обществена безопасност". Пред мисленния ни взор се редят сцена след сцена, коя от коя по-кошмарни, които разкриват страшната истина за зловещия лик на българския фашизъм в лицето на неговите палачи от типа на садиста Гешев. Това е един кървав поток, един низ от долни издевателства върху човешката личност, върху човешката чест, воля и достойнство. В тези „кървави" страници авторът е успял сгъстено, но вярно да пре-

Digitized by Google

даде сблъсъка между представителите на двете идеологии, на двата взаимоизключващи се свята, да покаже колко несъизмерими са техните морални стойности. От тези страници логично се налагат въпросите: „Що за човек е това комунистът?! Тази загадка на века? Откъде се взема у него толкоз душевна сила, тази челична воля, та да може крехкият човешки организъм да издържи на сатанинските изтезания, без да изгуби присъствие на духа!"

Само огромната вяра в партийната правда крепи душевната и моралната устойчивост у комуниста, подложен на нечовешки мъчения от фашистките изверги. Един от хилядите между тези комунисти е Кирил Митев, останал несъкрушен, непрекършен от потресаващата инквизиция, благодарение на несломимата броня на своя дух, крепен от комунистическите добродетели, в които го е възпитала партията. Нито гуменият бич, нито електрическият ток, нито комедията с изкарването му на разстрел, никакви тъмни замисли на палачите не са били в състояние да убият у него вярата в комунистическия идеал. Комунистът е духом неуязвим, защото притежава в себе си едно непобедимо оръжие — комунистическите идеи. Той има своя мъдър и непоколебим авангард — Българската комунистическа партия. Има своите докрай верни на народа ръководители, излезли от неговите недра, закалени с борческите традиции на българската работническа класа, придобили в борбата храбростта на герои, прозрението на мъдреци. Успех за автора е, че той е съумял да втъче тази вяра на комунистите като ярка словесна нишка през цялата книга, вяра, която не ги напуска при каквито и тежки обстоятелства да се намират те, каквито и трудности да изпитват: и като участници в Септемврийското въстание през 1923 година, и в емигрантство, в нелегалната борба, в ареста или в затворническата килия...

Да! И в затвора комунистът си остава комунист. Неотстъпно верен на своята природа. И тук той събира сили и обръща затворническата килия в своего рода клуб, за да увеличи своята политическа просвета. В суровите условия на затвора нашата партия намираше форми и начини, за да възпитава своите кадри в борческите традиции и комунистическите добродетели. Да ги възпитава в дълбока идейна убеденост, във вярност и преданост на комунистическите принципи, на комунистическата правда. Да ги възпитава в задружност, другарство и безпределна любов към трудовия народ. И в същото време — в люта ненавист към експлоататорите и към всякакви политически продажници. Авторът показва истински образци на другарска взаимопомощ и човеколюбие в Плевенския затвор, на искреност и безупречна честност между политзатворниците. Читателят ще научи от книгата на Кирил Митев любопитни неща за работата на така наречената „Кайлъшка академия" в стария Плевенски затвор. В тази своеобразна „академия" политзатворниците тайно слушат беседи по марксизъм-ленинизъм. Доброволни лектори по политикономия са Райко Дамянов, Илия Долапчиев, Маслев и Сенков. По история на ВКП(б) — Спас Христов, Атанас Бакалов, Георги Башикаров и Георги Ганев. По БКП — Стефан Богданов и други. „Занятията — разказва Кирил Митев — се водеха ежедневно... Освен това много от другарите изучаваха и чужди езици: френски, немски, английски. Руски изучаваха почти всички. Други учеха стенография. Бяха създадени и курсове за ограмотяване на малограмотните..."

●

Сред мемоарната ни литература книгата „През бури" на ломския септемврие Кирил Митев (Кабзата) се откроява като още един силно изобличителен документ срещу фашизма и предупреждение за грозящата опасност от неговото ново превъплъщение, с не по-малко кървава природа — неофашизма. Книги като нея ни учат да се гордеем със сегашните ни социалистически успехи, но и да не забравяме нито за миг героичната история на нашата Благоевско-Димитровска партия — ръководителка на българския народ в борбата му за свобода и народна власт, да помним нейните трънливи пътища до победата. Книгата на Кирил Митев е бащински призив, боен зов и към младото поколение: да се учи и труди всеотдайно за социалистическото благоденствие на нашия народ. Да укрепва неуморно интернационалната ни дружба с великия Съветски съюз и другите братски социалистически страни. Денонощно да бди за мира и да бъде винаги готово с оръжие в ръка да защити мирния труд на своя народ, неговата свобода, извоювана с толкоз тежки битки, неимоверни страдания и свидни жертви. Да бъде вярно до смърт на комунистическите идеали. И да е изпълнено с признателност. Със синовна, свещена признателност към загиналите в борбата другари, както сам авторът сочи в посвещението си в началото на книгата, към страдалите във фашистките затвори, концлагери и черни роти — към всички, които са дали живота и здравето си за делото на партията и народа...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПРЕД НОВИ ХОРИЗОНТИ

Борис Хаджисотиров

Сборникът съдържа избрани публицистични творби на видния партиен деец, ученик на Димитър Благоев и Георги Кирков и сътрудник на Георги Димитров, основателя на Самоковската партийна организация Борис Хаджисотиров — едни от ярките представители на българската революционна публицистика. Тези негови произведения са публикувани в „Работнически вестник", сп. „Ново време", „Червен народен календар" и в. „Самоковска комуна" през периода май 1903 — август 1923 година. Високообразован и богато надарен марксист, с многостранната си организационно-теоретическа, политическа и пропагандистка дейност Б. Хаджисотиров наред с практическата си работа като ръководител на работническите борби в Самоковския край води остра полемика с общоделския опортюнизъм, разработва в брошури, статии и доклади основните проблеми на общинската и окръжната политика на БРСДП (т. с.). Безпощадни разобличители на буржоазните порядки, произведенията на Хаджисотиров са своеобразна летопис на историята на революционното движение у нас за този период, ценен принос в борбата за създаване на марксистко-революционна партия на българския пролетариат. Книгата се издава по случай 110-годишнината от рождението на Борис Хаджисотиров.

ПРОБЛЕМИ НА ПРЕХОДА ОТ КАПИТАЛИЗМА КЪМ СОЦИАЛИЗМА В БЪЛГАРИЯ

Златко Д. Златев

Авторът разкрива огромните революционни промени в България през последните четири десетилетия от нейната 1300-годишна история. Той прави цялостна и научно-обоснована периодизация на прехода на българското общество от капитализма към социализма, изяснява явленията и процесите, които протичат през определените етапи. Голямо място той определя на особеностите в изграждането на социализма у нас — в държавната и политическата организация на българското общество, в икономическата и социалната сфера, в междудържавните отношения и в областта на културата. На основата на тази особеност авторът прави важни изводи за революционния процес в България, за ролята и мястото на нашата страна в прехода на народнодемократичните страни към новия обществен строй, за приноса на Българската комунистическа партия и българския народ в обогатяването на теорията и практиката на социализма.

МАТЕРИАЛИ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ МЕХАНИЗЪМ

В брошурата са публикувани материали за изучаване решенията на XII конгрес на БКП и постановлението на Министерския съвет на Народна република България за усъвършенстване на икономическия механизъм за управление на народното стопанство през осмата петилетка. Тя ще ползва пропагандистите и участниците в звената на партийната просвета и икономическото образование.

ИЗДАТЕЛСТВО «НАРОДНА МЛАДЕЖ»

РЕАЛНИЯТ СОЦИАЛИЗЪМ — НАСТОЯЩЕ И БЪДЕЩЕ

В помощ на политическата учебна година в Димитровския комсомол

Разработени са осем теми от специалисти — сътрудници от Института по марксизъм-ленинизъм при Академията за обществени науки и социално управление. Без да е изчерпана голямата и сложна проблематика, в книгата се разглеждат въпросите за етапите и многостранните измерения на социализма, реализирането на младежта и участието ѝ в научно-техническия и социалния прогрес, както и ръководната роля на партията в строителството на новото общество и други.

ВЪПРОСИ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА НРАВСТВЕНОСТ

В сборника (в превод от руски език) български и съветски автори разработват въпроси на комунистическата нравственост в условията на съвременната социална практика, на моралния облик на българските и съветските младежи. Разработките могат да послужат при изучаването на материалите в проблемно-тематичните цикли в комсомолските дружества и организации.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Димов, В. М., НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ РАЗВИТОГО СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА, М., Издательство Московского университета, 1981.

Монографията анализира изменението на обществените потребности в различните форми на образованието в епохата на научно-техническата революция. Авторът разглежда образованието като социално явление, неговото регулиране в условията на развития социализъм от позицията на социалната политика. В монографията се изследват някои проблеми на образованието в рамките на теорията на научния комунизъм.

Жебит, Г. А., КОМПЛЕКСНОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ В УПРАВЛЕНИИ РАЗВИТИЕМ КОЛЛЕКТИВОВ И РЕГИОНОВ (Философско-социологический аспект), Минск, Изд-во „Наука и техника", 1981.

В труда се прави анализ на проблемите за усъвършенстване на планирането, формулиращи общите принципи на комплексното планиране в сферата на науката. Предлага се методика на комплексно планиране за развитието на града, на неговите райони и колективи, която сочи пътя за усъвършенстване инструментария на планово-управленческата дейност.

Пархин, В. Ф., СОЦИАЛЬНЫЙ ДЕТЕРМИНИЗМ КАК ПРОБЛЕМА РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, М., Изд. „Наука", 1981.

Авторът анализира основните аспекти и форми на проявление на социалния детерминизъм в условията на развитото социалистическо общество. Социалният детерминизъм се разглежда като диалектическа взаимовръзка на обективното и субективното в конкретната социално-икономическа система. Изследват се различните типове и видове обективни детерминации и механизми и техните действия в обществото.

Семенюк, В. А., СИОНИЗМ В ПОЛИТИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ ИМПЕРИАЛИЗМА, Минск, Изд-во „Беларусь", 1981.

Критикува се идеологията и политиката на международния ционизъм, разкрива се неговото място и роля в стратегическите планове на империализма. Дава се неговата характеристика като оръдие на агресивните кръгове на крупния еврейски капитал, като разновидност на буржоазния национализъм, като форма на расизма и расовата дискриминация, като враг на разведряването на международното положение.

Кассис, В. Б., Колосов, Л. С., ИЗ ТАЙНИКОВ СЕКРЕТНЫХ СЛУЖБ, М., „Молодая гвардия", 1981.

Ползвайки документи, протоколи, свидетелски показания, чуждестранни източници и впечатления от лични беседи, известните съветски журналисти по международното положение предлагат на читателите книга за историята на империалистическите специални служби. Авторите разкриват характера на подривната и шпионска дейност на тези служби в съвременния етап, разглеждат и героичната борба на разузнавачите интернационалисти.

Доронина, Н. И., МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНФЛИКТ (О буржуазных теориях конфликта. Критический анализ методологии исследований), М., Изд-во „Международные отношения", 1981.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[Partien Zhivot]

LIBRARY
JUL 13 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

6

СОФИЯ, АПРИЛ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 6 АПРИЛ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Съвещание в Прага 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Стамов — Комплексно използване на интензивните фактори . 5
И. Хаджиев — В атмосфера на инициативност и творчество . . 11
* — Хроника на челния опит 11
А. Лилов — Работата на първичните партийни организации — на нова политическа и организационна висота 20
П. Трендафилова — Съдържателна и действена масово-политическа работа 31

Партийният комитет

Д. Чобанов — Общинският комитет на БКП и самодейността на партийните организации 38
Т. Недев — Научно-практическа конференция за априлската линия . 46

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

* — Добър старт 51
А. Стамболиев — Задачата е поставена, а изпълнението? . . . 55

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

* — Борбата за икономии — стратегия за интензивно развитие . . 59

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

С. Янев — Творчески принос в развитието на кооперативното движение 83

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Рибаков — Компоненти на ефективността 90

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — А моралната корозия? 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Димов**, **Д. Димчев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева**, **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров**, **И. Рачев**, **П. Стамов**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Н. Фотев**, **Й. Хаджиев**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2415. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 19. IV. 1982 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

СЪВЕЩАНИЕ В ПРАГА

НА СЕКРЕТАРИТЕ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННО-ПАРТИЙНАТА РАБОТА НА ЦЕНТРАЛНИТЕ КОМИТЕТИ НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ ОТ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ, СЪСТОЯЛО СЕ ОТ 30 МАРТ ДО 1 АПРИЛ 1982 Г.

В него участвуваха: от Българската комунистическа партия — секретарят на ЦК на БКП Георги Атанасов; от Виетнамската комунистическа партия — членът на ЦК на ВКП Ву Туан; от Германската единна социалистическа партия — членът на Политбюро и секретар на ЦК на ГЕСП Хорст Долус; от Комунистическата партия на Съветския съюз — секретарят на ЦК на КПСС Иван Капитонов; от Кубинската комунистическа партия — членът на Политбюро и на Секретариата на ЦК на ККП Хосе Рамон Мачадо Вентура; от Лаоската народнореволюционна партия — заместник-завеждащият отдел на ЦК на партията Софа Котпхоутхоне; от Монголската народнореволюционна партия — членът на Политбюро и секретар на ЦК на МНРП Сампилин Жалан Ажав; от Полската обединена работническа партия — членът на Политбюро и секретар на ЦК на ПОРП Кажимеж Барчиковски; от Румънската комунистическа партия — членът на Политическия изпълнителен комитет и секретар на ЦК на РКП Константин Дъскълеску; от Унгарската социалистическа работническа партия — членът на Политбюро и секретар на ЦК на УСРП Карой Немет и от Чехословашката комунистическа партия — секретарят на ЦК на ЧКП Микулаш Беньо.

В съвещанието участвуваха завеждащи и заместник-завеждащи отдели на централните комитети на братските партии и главният редактор на сп. „Проблеми на мира и социализма" Константин Зародов.

На съвещанието се състоя широка обмяна на опит за издигане на ролята на първичните партийни организации при осъществяването на партийната политика, за засилване на влиянието им върху живота и делата на трудовите колективи, при решаването на социално-икономическите задачи, поставени от конгресите на братските партии — участнички в съвещанието.

На съвещанието беше изразено единното мнение, че ръководната роля на братските партии в обществото, в изграждането на социализма и комунизма се осъществява толкова по-пълно и по-успешно, колкото по-ефикасно действуват първичните партийни организации. Тяхната висока боеспособност е източник на силата и авторитета на партията, важен залог за силата на нейното влияние сред народа, за осъществяването на нейната генерална политическа линия, разработвана

Digitized by Google

съобразно с конкретните условия и с особеностите на всяка страна върху основата на творческото прилагане на марксистко-ленинската теория.

Да се укрепват първичните партийни организации, да се активизира тяхната дейност значи да се укрепва основата на партията, нейните връзки с масите, бе подчертано на съвещанието. В изказванията бе посочено, че всестранното подобряване на дейността на първичните партийни организации придобива особено голямо значение във връзка с новите, по-големи задачи, които бяха поставени от конгресите на братските партии и които сега се решават от народите на страните от социалистическата общност.

Участниците в съвещанието се информираха как във всяка от братските партии практически се решават въпросите за организационно-политическото укрепване и за усъвършенстването на работата на първичните организации, за засилване на тяхната роля при осъществяването на икономическата и социалната политика, в стопанското и културното строителство. Сериозно внимание бе отделено на повишаването на отговорността на първичните партийни организации, на комунистите за идейното възпитание на масите, за създаването на здрав морално-политически климат в трудовите колективи.

На съвещанието бе подчертано, че със своята работа първичните партийни организации са призвани да съдействуват с всички сили за развитието на трудовата и социалната активност на трудещите се, тясно да ги сплотяват върху дълбоко идейна основа, върху принципите на колективизма, другарството и взаимната помощ. Във връзка с това бе обсъдено как партийните организации изпълняват функциите на политическо ядро на трудовите колективи, как взаимодействуват с профсъюзните, младежките и с другите масови организации, как помагат за привличане на трудещите се в управлението на производството, на държавните и обществените работи. Бе отбелязано сериозното значение на дейността на партийните органи и на първичните партийни организации за възпитаването на трудещите се в духа на социалистическия патриотизъм и интернационализъм, за развитието и задълбочаването на приятелските връзки и деловото сътрудничество между братските партии и страни в различните области, в борбата за мир и социален прогрес.

На съвещанието бе отделено голямо място на актуалните проблеми на вътрешнопартийната работа в първичните организации. Във връзка с това бе посочено, че те имат изключително важна роля за подобряването на качествения състав и за осигуряването на идейното и организационното единство на партийните редици, за издигането на авангардната роля на партийните членове чрез развитието на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на партийната дисциплина.

Бяха всестранно разгледани въпросите за усъвършенстване на структурата на първичните партийни организации с цел да се засили работата сред масите и партийното влияние на всички участъци на стопанското, културното и държавното строителство. Бе анализирана практиката на ръководенето на първичните организации от вишестоящите партийни органи, работата с изборния актив. Бе подчертано, че всестранното подобряване на ръководството на партийните комитети е най-важното условие за високата активност и боеспособност на низовите партийни звена, на всички партийни членове.

Съвещанието в Прага премина в приятелска, сърдечна атмосфера, в дух на равноправие, интернационална солидарност, единство и сплотеност.

Digitized by Google

КОМПЛЕКСНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНТЕНЗИВНИТЕ ФАКТОРИ

На 11 и 12 март в Бургас беше проведен по инициатива на другаря Тодор Живков разширен пленум, който разгледа работата и задачите на окръжната партийна организация по ускоряване интензификацията на селскостопанското производство. В словото си първият партиен и държавен ръководител даде висока оценка на пленума като интересен, поучителен и изключително полезен, спря се на редица въпроси, свързани с по-нататъшната интензификация на селското стопанство у нас. На първо място обоснова новата технология, която е необходимо да се въвежда в управленческата дейност, нейните елементи: фотография на проблема, експертна оценка от съответните компетентни органи, мозъчна атака.

Ние с пълно основание се гордеем с нашето селско стопанство — подчерта др. Тодор Живков. Едновременно с това той посочи, че съществуват редица проблеми, произтичащи от високите критерии, които постави XII партиен конгрес. Неоправдано се задържат добивите от някои земеделски култури, не се използва пълноценно земята по редица причини, а продукцията от поливните площи остава на едно и също място. Не може да сме доволни от продуктивността в животновъдството, себестойността на механизираните работи расте.

Създадена е мощна за мащабите на страната хранително-вкусова промишленост. Необходимо е обаче да се държи постоянно сметка за съотношението между суровини и преработващи мощности, така както правилно постъпва Бургаски окръг с развитието на лозарството.

Експертната оценка — посочи др. Тодор Живков — показва, че трябва не само да се стремим към високи добиви от отделни култури, а да издигнем равнището на производството и рентабилността на целия аграрно-промишлен комплекс. В речта бяха посочени някои от главните фактори за това. Първият фактор е новият икономически подход, който дава възможност в селищните системи да се сложат основите на едно силно интегриране и координиране в икономическата област. Вторият фактор — капиталовложенията следва да се насочват там, където е най-необходимо, където бързо ще се получи най-голям икономически ефект. Нужно е да се степенуват обектите, да се концентрират силите. От науката сега се очаква да дава главен принос за решаване на проблемите на селското стопанство. Това се отнася и до получаването на две реколти от единица площ, за което е необходимо да се определят сеитбооборотите и новите технологии на сеитба, да се усъвършен-

Digitized by Google

ствува планирането, да се скъсят сроковете за прибиране на реколтата, да се решат проблемите на рентабилността — всичко, което ще допринесе да се преборим с вековни традиции в използването на земята.

В края на речта си др. Тодор Живков обърна внимание, че сега е необходимо партийните комитети, първичните организации, комунистите да се настроят към този нов подход, към новите изисквания и задачи.

Големите задачи, които постави пленумът на ОК на БКП в Бургас, са реално изпълними, защото към тях се подходи от позицията на вярна оценка, критичен анализ и разработване на програми с дългосрочен характер, които отчитат потребностите и възможностите не само на днешния, но и на бъдещите дни. Целите в доклада са формулирани ясно, точно, дават възможност за разгръщане на творчество:

Първо. Да извърши задълбочен, критичен анализ на използването на наличните природни, материални и трудови ресурси, достигнатото равнище на производството на селскостопанска продукция и степента на използване на интензивните фактори.

Второ. Да обсъди и приеме основни насоки за развитието на селското стопанство в окръга през осмата петилетка и до 1990 г. и конкретни пътища за ускоряване на интензификацията на основата на внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит.

Трето. Да обсъди и утвърди проект за развитието на плодинското земеделие и животновъдството в района на Странджа през осмата петилетка и до 1990 г.

Четвърто. Да обсъди и утвърди проект за ускорено изграждане на хидромелиоративния фонд и уплътнено използване на земята за получаване на две реколти от всички есенни култури на поливни площи и максимално използване на земята при сухи условия чрез сеитба на нови предкултури и фуражни смески.

Пето. Да приеме практически мерки за издигане равнището на организаторската и политическата работа на окръжната партийна организация за мобилизиране на трудовите колективи в изпълнението на програмата за ускорена интензификация на селскостопанското производство в окръга.

По своята целенасоченост и по разгръщането на комплекс от мероприятия Бургаският пленум е показателен за порасналото умение на кадрите да вземат ефективни решения; подхранва с нови идеи, валидни за селското стопанство на страната. Затова до голяма степен допринасят както разнообразните почвеноклиматични условия на окръга, така и наличието на висококвалифицирани специалисти и ръководители, които не един път са били в челните редици при реализиране на партийните предначертания. За да се стигне до всички заключения и изводи, за да се обоснове проекторешението, на първо място и в доклада, и в приложените към него инженерни проекти началото сложиха точните фотографии на действителността. Както във всяка фотография, и тук имаше тонове и полутонове, контрасти, привлекателни гледки и загрозяващи петна. Не, ретуш не беше сложен, защото за окръжния комитет на партията беше необходима не показност, а характерната за неговия стил на работа настъпателна непримиримост. Най-характерните части на тази фотография бяха лаконични и точни:

Ежегодно се изпълняват задълженията към държавата и се осигурява самоиздръжка, без да се ползват дотации... Средногодишното производство на грозде представлява около 20 процента от производството му в страната... Животновъдството от губещ отрасъл през шестата петилетка се превръща в печеливш още през първите години на седмата... Въпреки увеличаване площите на захарното цвекло съществен ръст на производството му не е получен... През седмата петилетка окръгът изостана от завоюваните през шестата петилетка позиции в зърненото производство... Има 108 хиляди декара изоставени земи... Силно е влошена възрастовата структура на работната сила главно поради отлив на млада и квалифицирана работна ръка...

Това е част от фотографията, най-същественото, така да се каже, изтегленото на преден план. Нюансите не бяха замъглени, казани бяха

Digitized by Google

и подробности както в доклада, така и в изказванията. Най-същественото обаче е в критичния анализ, който показва грешките, правилните решения и неизползваните докрай възможности. Характерното за духа на пленума беше не сравняването само с минали петилетки и отделни периоди, а с челниците и най-вече със собствените възможности. Затова зав. фермата от с. Рудник, когато съобщи на пленума, че от общо 400 крави получават средно по 6000 л мляко, побърза да добави, че това не ги задоволява и те са решили до края на петилетката да достигнат 7000 л — така както е в най-напредналите животновъдни ферми в света.

Най-съществени елементи от анализа:

Стопанската и вътрешностопанската сметка са превърнати във форма за конкретно ръководство на производството. Във всички производствени единици е внедрена лимитночековата система... В окръга не е изградена подходяща сортова структура на земеделските култури, като се отчитат засушливият характер и малкото поливни площи. Забави се внедряването на новите интензивни технологии при есенниците, в условията на продължителна монокултура. Близо една трета от напояваните площи са силно заплевяли... Средните показатели за окръга са формирани от големи различия: например в АПК — Бургас получават средно от крава по 4 т мляко, а в АПК — Карнобат — под 3 т... Делът на субективния фактор трябва да се търси и в квалификацията на низовите ръководни кадри, защото все още 38 процента от ръководителите на бригади и 44 процента от ръководителите на ферми са с основно образование!

Пленумът постави задачи, които са критерий за интензивното развитие на селското стопанство. Още в края на осмата петилетка ще се произведат двеста хиляди тона зърно над държавната задача. Към 1985 г. ще се постигне коефициент на използване на земята 1,8, а в някои АПК ще се получават по две и три реколти. Общото производство на грозде ще достигне 126 хиляди тона през 1985 г. и 160 хил. тона през 1990 г. В края на петилетката в сравнение с 1980 г. обемът на селскостопанската продукция да нарасне с 27 процента, а на печалбата — с 84 на сто. Още по-високи показатели от редица производства бяха посочени в изказванията.

Къде е гаранцията за този рязък подем на селското стопанство в един окръг, който има относително висока степен на развитие? Гаранцията е в новия подход, в комплексния характер на мероприятията и в съчетаването на интензивните фактори с рационализиране на съществуващата материално-техническа база.

На първо място прави впечатление, че не се тръгва по линията на търсене изгодни производства, т. е. такива, за които има опит, които са конюнктурни. По начало и в доклада, и в изказванията се застъпваше тезата, че всяко производство е рентабилно, зависимо от субективния фактор. Ето защо въпросът за специализацията и концентрацията на производството се разглежда в рамките на окръга, като се отчита специфичността на всеки микрорайон. Нещо повече, за разлика от някои окръзи, където всяка година под различни предлози се съкращава ту обемът на гроздопроизводството, ту на зеленчукопроизводството, в Бургаски окръг въвеждат нови култури. Ще се създадат хиляди декари насаждения от смокини, нарове, лешник и др., за да стигнат към 1990 г. южните култури общо 100 хил. дка. Започнало е увеличаване площите на лозята, които от 142 хиляди декара трябва да нараснат към 1990 г. на 200 хиляди декара. Председателят на АПК — Несебър докладва, че са засадили още миналата година нови 500 дка лозя съобразно нуждите на туризма.

Още класиците на марксизма са казвали, че почвеното плодородие може да се увеличава безкрайно чрез приложението на труд, капитали и наука, че онази почва, която се оказва плодородна за дадена степен на развитие на производителните сили, се явява неплодородна при по-ниска степен. Това начало е заложено и в разбирането за по-

Digitized by Google

нататъшното развитие на селското стопанство в Бургаски окръг. Нито в един район нито един декар земя тук не се обявяват за непригодни, за нископродуктивни — за излишни. Разбирането е едно — за всеки почвен тип има подходящо растение и подходящи начини за повишаване на производството. Нещо повече, разнообразието от култури дава възможност за пълноценни сеитбообръщения, за задоволяване на растящите нужди от пресни плодове и зеленчуци, от ритмично натоварване на трудовите ресурси през годината.

Да се рационализира съществуващата база — това е едно от същественитe изисквания на интензификацията. За селското стопанство и по-специално за земеделието съществуват големи възможности чрез правилното комбиниране на растителния и сортов потенциал, съобразно почвените типове и мелиорирането. Бургаски окръг ще увеличи рязко зърненото производство, въпреки че ще намали площите от царевица за зърно. Царевицата ще отиде изключително на поливни площи, а на неполивните ще бъдат настанени есенните житни. По-нататък се предвижда цялостно използване на възможностите, които дава науката, като се въведат уплътнени сеитбообръщения, сеитбообръщения с кратка монокултура и най-вече използване на земята за две и три реколти. По две земеделски култури са предвидени почти за всички райони, не правят изключение и редица площи, обявени за нископродуктивни, от Странджанския район.

За всичко това е необходимо науката да си каже думата. Окръгът има традиционни връзки с редица институти в страната, но сега погледът се обръща и към собствения научен потенциал, към неговото укрепване и развитие.

Предвижда се новата организация на инженерновнедрителската дейност в окръга да се осъществява на основата на разширяване дейността и базата на Института по ечемика в Карнобат и изграждане на инженерновнедрителско звено, което да обобщава, проектира и внедрява на основата на договори всички въпроси по технологията на отглеждането на културите в полския сеитбооборот. Да се изгради опитната станция в Поморие като инженерновнедрителско звено по въпросите на овощарството, лозарството и зеленчукопроизводството. Да се открие филиал на Института по планинско земеделие и животновъдство — Троян, който да бъде и инженерновнедрителско звено.

Освен тия звена в окръга ще се рационализира дейността на редица научни бази, съвети и др., така че да отговарят на порасналите изисквания. Икономическият подход ще се използва като ускорител на внедрителската дейност и критерий за ефективността. За науката ще се плаща както за останалите производствени фактори, а внедрителят ще носи материална отговорност, както всеки доставчик за качеството на продукцията си. За да разкрие науката своята пълна ефективност, не е достатъчно само привнасянето ѝ отвън, необходима е творческа наглаcа и в стопанските организации, в потребителя на научно-техническата революция. Ето защо в доклада е записано:

Да се усъвършенствува инженерновнедрителската дейност в аграрно-промишлените комплекси чрез изграждането на звена за внедряване и разширяване дейността на базите за сортоизпитване и ускорено внедряване на нови сортове и технологии.

Специално внимание пленумът отдели на ония петстотин хиляди декара обработваема земя в Странджа, които поради редица причини са застрашени да преминат във фонда на изоставените. Основният начин за тяхното използване е пасищното животновъдство. На пръв поглед пътят на развитие може да се стори екстензивен. Инженерният проект обаче показва, че като се стъпва на научните постижения и наличните технологии, може да се получи максимално количество продукция от единица площ. Тук и помен няма от старото чергарско животновъд-

Digitized by Google

ство, защото инженерният проект предвижда нови капиталовложения, преди да тръгнат овчите стада. Ще се подобрят пасищата, ще се изградят нови пасищни комплекси, включително материална база за овцевъдите. Организацията на труда и работната заплата са научнообосновани, съответствуващи на най-прогресивните форми, внедрени у нас и чужбина. Животновъдството в Странджа ще се възроди, като направи качествен скок, в много случаи като изпревари редица утвърдени животновъдни райони. В това отношение няколко пункта от инженерния проект са показателни:

Потребността от работната сила ще се определя от площите и културите в растениевъдството, броя на животните и продукцията от тях, бригадната организация на труда и системата на механизацията... Като основна форма да се приеме комплексната животновъднофуражна бригада, изградена на териториален принцип... Да се обезпечи петдневна работна седмица за механизаторите и животновъдите... В месодайното говедовъдство и овцевъдство ще се прилага личният, семейният и малкогруповият акорд...

Проектът предвижда и редица социални придобивки като осигуряване на места и материали за собствени жилища, транспорт, подобряване на храненето и редица други за ония, които ще отидат да работят в животновъдството на този район. Както докладва Марин Колев, председател на АПК — Грудово, тия организационни мероприятия, макар и неразгърнати докрай, са привлекли вече 80 животновъди от други райони на страната.

Втората характерна черта в подхода към задачите е всестранното мобилизиране на всички ресурси на територията на окръга и в отделните селищни системи, широкото асоциране на икономическа основа. В Бургаски окръг има мощна промишленост, в това число и хранително-вкусова, развит туризъм. Задълбочените анализи са показали, че хармоничното развитие на всички отрасли е възможно, нещо повече, то е наложително, защото без селско стопанство окръгът не би могъл да посрещне туристите, които идват у нас, а промишлеността най-добре решава проблема на миграционните процеси. Следователно рационализирането на съществуващите възможности, така че да се получи максимален мултипликационен ефект в териториален разрез, е правилният път, който в последните години е поет в редица селищни системи.

Предвидено е в различните документи какви интеграционни връзки ще се осъществят с поделенията на Винпром, птицекомбината и свинекомплекса, с горскостопанския комбинат главно по направление на пасищното животновъдство, а така също с окръжния кооперативен съюз за търговията с някои земеделски производства и съвместни дейности в туристическите райони. Новото и интересното, което би могло да се подчертае, е това, че не се предписват структури и форми, а се залагат идеи, дават се направления. Останалото е работа на съответните стопански организации и най-вече на селищните системи, които чрез широка интеграция на АПК с останалите организации на територията им ще решават на икономическа основа поставените пред тях икономически и социални задачи. Например, птицекомбинатът за бройлери извършва реконструкция. Едноетажните клетки, които излизат от употреба, не са необходими вече за промишленото животновъдство. Означава ли да се бракуват? Не, по-добре е да се използват и увеличат производството, затова решават да ги предоставят на ония стопани, които желаят да отглеждат бройлери по договор. Ето още един начин комбинатът да добави над плана си повече от деветстотин тона птиче месо, без да увеличава материалната база.

Интерес представлява насоката за интензификация на база рационализиране на местните ресурси, при специфичните условия на

Digitized by Google

селищната система Несебър — опит, към който се насочват и останалите селищни системи от крайбрежието. През юни миналата година общинският партиен комитет в Несебър провежда заседание, на което приема основни насоки за интеграция на туризма със селското стопанство. Обширният и аналитичен доклад посочва, че стопанският туризъм все повече определя развитието на останалите производствени дейности. Ето защо проблемите от ведомствен придобиват териториален характер. Към 1985 г. за туризма в този район, където се намира най-големият черноморски комплекс — Слънчев бряг, ще са необходими хиляди тонове плодове и зеленчуци. Ще нарасне и търсенето на деликатесни хранителни стоки. Тогава защо трябва и в бъдеще АПК да сключва договори за производство на плодове и зеленчуци за износ, а за местните нужди да се транспортират понякога от стотици километри? Или защо е необходимо да се транспортират бригадири от други райони, когато населението в селищната система е достатъчно да произведе и прибере наличната реколта? Животът подсказва решението: да се изгради структура на посевните площи, насочена към нуждите на туризма, АПК да разкрие магазини за деликатесни стоки (например млечен бар с производи от овче мляко), всички частни собственици на леглови фонд да сключат договори за отглеждане на трудоемки култури. Пътят е поет и не случайно аграрно-промишленият комплекс завършва миналата година с едни от най-добрите икономически показатели в Бургаски окръг. Има обаче едно НО. Докато намясто се изясняват и преодоляват тесноведомствените барниери, все още горе, ръководствата на НАПС и Комитетът по туризма, не могат да решат как да прехвърлят валутния план на АПК от едната система в другата. Това сега е главната причина голямата идея за стопанската интеграция да не се прилага масово и в останалите селищни системи, въпреки че има разбиране. Следователно и през тази година плодовете и зеленчуците от крайбрежието ще поемат към границата, а от други райони — за нуждите на туризма?!

●

Като направи критичен анализ на базата на вярно отчитане на съществуващите фактори и възможности, пленумът на окръжния комитет прие програма за развитието на селското стопанство през осмата петилетка и до 1990 г.; инженерен проект за хидромелиоративния фонд; инженерен проект за развитието на планинското земеделие и животновъдството в Странджа. По такъв начин част от задачите, които ще се изпълняват до 1985 г., стават едновременно с това етап, стъпало към ония по-високи върхове, които окръгът ще гони към края на десетилетието. Тяхната конкретност и обоснованост откриват оттук насетне, както мнозина изтъкнаха в изказванията си, път към творчество, път към дела.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

В АТМОСФЕРА НА ИНИЦИАТИВНОСТ И ТВОРЧЕСТВО

На 26 март т. г. окръжният комитет на БКП в Силистра свика пленум на тема „За привеждане дейността на първичните партийни организации в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и постановките на Октомврийското национално съвещание от 1981 година". В работата на пленума участвува генералният секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ другарят Тодор ЖИВКОВ. Тук бяха другарите Александър ЛИЛОВ — член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП, Георги ГРИГОРОВ — завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП, първи секретари и секретари на окръжни комитети и други. В пленума взеха участие и секретари на заводски партийни комитети и първични организации.

Посрещнат възторжено, слово произнесе другарят Тодор ЖИВКОВ. От името на Централния комитет на БКП той поздрави комунистите от Силистренски окръг, посочи, че материалите за пленума са много добре подготвени, засегнати са всички главни проблеми — в духа са на решенията на Дванадесетия конгрес, и им пожела по-нататъшна ползотворна работа.

Другарят Тодор Живков се спря на някои основни въпроси на развитието на нашата страна и по-специално на някои теоретически проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество, които имат голямо значение за практическата дейност на партийните органи, на първичните партийни организации. Това са въпросите за материално-техническата база на зрялото социалистическо общество, за социалистическата собственост и нейния стопанин, за стоково-паричните отношения и действието на закона за стойността, за противоречията, за политическата система на нашето общество и други. Другарят Тодор Живков изтъкна необходимостта повсеместно да се интензифицира народното стопанство, на широк фронт да се прилагат по-

ХРОНИКА НА ЧЕЛНИЯ ОПИТ

УСКОРЕНО ВНЕДРЯВАНЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС — този проблем първичната партийна организация в комплексната бригада за производство на зърно и фураж в с. Зафирово е направила сърцевина на своята политическа и организаторска дейност. Трудовият колектив е наясно кои постижения в техническия прогрес ще внедрява, кое докога трябва да стане, каква цел се поставя, какъв икономически ефект ще има, какво ще бъде отражението върху производителността на труда. На свои сбирки партийните групи поставят на комунистите поръчения за личен дял в съставянето на инженерния проект и изпълнението на плана. Прави се допитване до колектива по групи, звена, на открити партийни събрания. По решение на бюрото се формира комисия със задача задълбочено да разгледа всяко постъпило предложение. В резултат на допитването са дадени 47 предложения, от които 12 са по проблеми на техническия прогрес —

Digitized by Google

стиженията на научно-техническия прогрес. Той обърна внимание върху някои неизползвани резерви за повишаване ефективността на народното стопанство в условията на новия икономически механизъм, за ролята на селищните системи и капиталните вложения при изпълнението на основните социално-икономически задачи. Спря се и на въпросите за членството в партията, за работата с кадрите и обществените организации, за стила и методите на партийните органи и организации.

Другарят Тодор Живков говори и по някои актуални въпроси на международното положение. Словото му бе изслушано с голямо внимание и интерес.

ПОДХОДЪТ КЪМ ПЛЕНУМА

Към подготовката на пленума бюрото на окръжния комитет на БКП пристъпва с **повишените критерии и обогатения подход на Дванадесетия конгрес на партията**, защото, както посочи във встъпителното си слово първият секретар на окръжния комитет Георги Кардашев, „определените от конгреса задачи за интензификация на икономиката, за усъвършенстване на политическата система на обществото и повишаване жизненото равнище на народа изискват всеки трудов колектив, всеки отделен труженик от окръга да увеличи своя принос в постигането на по-високи социално-икономически резултати и същевременно да получи по-високо материално и морално удовлетворение за вложените по-големи, по-качествени и по-ефективни усилия". Тези негови думи показват сложността и мащабите на политическите, икономическите и социалните процеси, които окръжната партийна организация следва да овладее, да насочва през осмата петилетка. Те изискват качествено нов подход, преустройство в работата на партийните органи, първичните организации, стопанските ръководства; налагат да се търсят и прилагат ефективни начини на действие.

В подготовката на пленума **бюрото на окръжния комитет привлича широк кръг активисти, специалисти, научни работници.** Търси помощта на отделите на Централния комитет на БКП, особено на отдел „Организационен", на Центъра по партийно строителство при АОНСУ и други. Към усилията на отдел „Организационен" на окръжния комитет е влян потокът от знанията, опита, идеите, инициативите на много

---

9 от тях са включени като задачи за изпълнение.

В началото на годината първичната партийна организация прави преглед на кадрите. На възловите места в производството се поставят комунисти-механизатори. Където е необходимо, агрегатните групи се подсилват с партийни членове за по-успешно решаване на задачите.

По време на най-напрегнатата полска работа се изграждат временни партийни, партийно-комсомолски и профсъюзни групи. На всеки три дни те отчитат дейността си, вземат конкретни мерки за нейното подобряване. Във върхови моменти контролът става всекидневен.

Широко се използват индивидуалните разговори с членовете на колектива — към всяка партийна група действува агитаторски апарат от активни и опитни комунисти. Особено внимание се отделя на съставянето на личните творчески планове на механизаторите и специалистите — да бъдат те наистина лични и творчески, като ударението се поставя на усъвършенстване на технологията при отглеждането на културите. В края на всяко тримесечие поетите задължения се отчитат.

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ В УСЛОВИЯТА НА БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА имат отговорната задача да станат политически ръководители на новия тип бригади, в които работят по около 100—120 членове. Оценявайки това, партийните групи в Автокомбината със специфичните свои форми и средства на работа успяват да създадат в колектива обстановка на висока трудова активност. Групите от автостопанство „Товарни превози" са взели на всекидневен отчет изпълнението на плана в бригадите, като се

Digitized by Google

хора. И това е правилно, защото в първичната партийна организация се извършва цялата политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа, и не е по силите на шепа хора да се справят успешно с всичко. Не може да се говори за повишаване ролята и боеспособността на първичната организация, без да се обогатява нейното умение, нейната способност да мобилизира трудовия колектив за изпълнение на социално-икономическите задачи. Тя не би могла да бъде водеща сила, ако не умее да определя главното звено, към което да насочи трудещите се, не би могла да играе авангардна роля, ако не създава атмосфера на взискателност и творчество, обстановка, в която хората добре да работят и добре да живеят, ако не осигури единство между идейновъзпитателната и организационната дейност и решаването на стопанските задачи. Ето защо участието на широк кръг активисти, сътрудници и специалисти в подготовката на пленума, в проучването, в анализа и обобщаването на фактите и явленията, в изработването на научнообоснован проект за основни насоки и задачи е дял с положителен знак в подхода на окръжния комитет за повишаване ролята и боеспособността на първичните партийни организации.

Полезна е и богатата, разнообразната **предварителна работа по отделни страни от дейността на първичните партийни организации.** С помощта на общинските партийни комитети многостранно е анализирано състоянието на всяка първична организация. Всички са паспортизирани, извършен е критичен анализ на силните и слабите им страни. На по-големите първични организации са изготвени социално-демографски характеристики, които позволяват по-добре да се види състоянието на партийния състав, и на тази основа да се вземат конкретни мерки за подобряването му в качествено отношение.

Положителните инициативи не спират дотук. В окръжната партийна организация е организиран и преглед по изпълнение решението на Секретариата на Централния комитет на БКП за повишаване ролята на секретаря на първичната организация. Прегледът не е самоцелен. Резултатите от него показват, че за да се изявява той като централна фигура, не навсякъде и не всичко е направено. Вземат мерки и решават много проблеми, на първо място създават нормални условия за работа на секретарите на първичните организации. Общинските комитети съвместно с окръжната контролно-ревизионна комисия проверяват вътрешноорганизационната дейност на почти всички пър-

---

държи строга сметка за ефективното използване на транспортните средства. Разговорът на тема „Икономията на горива, енергия и резервни части — израз на висока нравственост", допълнителните поръчения, търсенето на отговорност и особено осъществената инициатива „Влогова книжка за личен дял в икономията на материални разходи" дават резултат.

Партийните групи в „Автобуси" и „Таксита" се събират на откровени разговори за отрицателните явления в колектива и мястото на комунистите за тяхното преодоляване, за стриктното спазване на моралния кодекс на транспортния работник. На критичен анализ и оценка поставят културата на обслужване. Разговорите се пренасят в първичната организация, вземат се допълнителни мерки за засилване на контрола, за строга взискателност към комунистите ръководители, които не съдействуват достатъчно за отстраняване на недостатъците.

Периодично партийната група в дирекцията обсъжда равнището на методическата помощ, която комунистите и останалите специалисти от отделите оказват на автостопанствата по формирането и изграждането на насрещните планове и инженерните проекти, по усъвършенстването на социалистическата организация на труда и др.

Отчитайки, че ефективността от работата на партийните групи в много голяма степен се определя от качествата и опита на груповите отговорници, партийният комитет и бюрата полагат специални грижи за повишаване на тяхната организационна култура и на организаторските им способности. Традиционни са срещите, където те получават нова и компетентна информация за резултатите от дейността

Digitized by Google

вични организации. През септември м. г. в деня на секретаря запознават секретарите с допусканите слабости и грешки, посочват им пътищата и средствата за подобряване на работата.

По общини съобразно със специфичните условия и натрупания положителен опит в партийно-организационната работа определят отделни проблеми, по които **извеждат опит**. Подготвят и провеждат научно-практически конференции по същите проблеми, например в Силистра на тема „Критерии за оценка на авангардната роля на комунистите", в Тутракан — „Партийният контрол — на равнището на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП", в Зафирово — „Работата на общинския партиен комитет и първичните партийни организации за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес в селското стопанство", в Алфатар — „Работата на първичната партийна организация за изграждане на комуниста като носител на високи нравствени добродетели", в завод „Добруджа" — „Работата на заводския партиен комитет и на първичните партийни организации за издигане ролята на преките стопански ръководители", в Дулово — пленум на общинския партиен комитет „За издигане ролята на партийните групи", и т. н. Обобщените материали от научно-практическите конференции се разпространяват във всички заводски комитети и първични организации.

Създаването на положителен опит в окръжната партийна организация в процеса на подготовката на пленума е ценно завоевание. Но не по-малко значение има и въпросът за неговото обобщаване и разпространяване. Окръжният комитет търси и намира сполучливи форми и средства. Например широко използва страниците на вестник „Силистренска трибуна", почти във всеки брой под рубриката за първичната организация секретари споделят своя опит по отделни страни на партийно-организационната дейност. Съвместно с кабинета по партийно-организационните въпроси се води разговор около „кръглата маса" за ролята на първичната организация в трудовия колектив. Вестникът гостува на заводски и първични организации и отразява тяхната дейност.

Окръжният комитет на партията активизира и дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси и на клубовете на младите комунисти. Проверяват състоянието им, организират срещи и разговори за обмяна на опит, осигуряват им материали с методически характер и пр.

Специално внимание се обръща на партийния апарат за издигане

на бригадите в Автокомбината, за техническите нововъведения, за проблемите на социалистическата организация на труда.

Школа за отговорниците на партийни групи са и отчетите, които те правят на събрания на организациите и на заседания на бюрата — оценява се авангардната роля на комунистите, борбата срещу разхищението на време, материали, горива. Участието на отговорниците в заседанията на партийните бюра също им помага да трупат организационен опит, издига авторитета им.

ОТКРИТО РАЗГЛЕЖДАНЕ НА РАЦИОНАЛИЗАТОРСКИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ — тази форма на работа бюрото на първичната партийна организация в завод „Хром" възприе от опита на Литовска ССР. Цялостната организация на това начинание партийното бюро е възложило на изпратени с поръчения комунисти, профсъюзни и комсомолски активисти и специалисти. Периодично се прави оценка на ефективността на тяхната работа.

Със заповед на директора се назначава съвет за разглеждане на предложенията, в състава на който влизат специалисти и представители на обществените организации. В условията за съревнование са включени стимули за участник с най-много предложения, с най-голям икономически ефект, за най-млад участник.

Преди откритото приемане на предложенията в цеховете се окачват обяви за мястото, деня и часа заедно с условията за съревнование.

На изявените рационализатори, на първенците в производството и въобще на желаещите предварително се раздават бланки, които имат формата на заявление за рационализация.

Digitized by Google

на неговата роля и чувството му за отговорност. В два семинара секретарите на общинските партийни комитети, завеждащите отдели на окръжния комитет и политическите сътрудници на окръжния и общинските комитети изучават проблемите на партийната работа в съответствие с конгресните решения, свързвайки ги с конкретните условия в окръга, в общините. Първичната партийна организация при апарата на окръжния комитет разпределя комунистите по първични организации с поръчения да работят по определен проблем и да им помагат в извеждането на положителен опит.

Подготовката и свикването на пленума съвпада по време с прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните организации. Това дава възможност на окръжния комитет и на общинските партийни комитети да извършат **естествено преливане на активността, творчеството и инициативността, създадени през това време с конкретната дейност във връзка с прегледа.** Досегашната работа по него е стабилна основа за изграждане на всестранна, богата, съдържателна политическа, организаторска и идеологическа дейност, в резултат на която да укрепват авторитетът и боеспособността на първичните организации, да се задълбочават връзките им с трудовите колективи, да се създава атмосфера на творчество и инициативност за решаване на сложните социално-икономически задачи и преди всичко интензифициране на производството, задоволяване на постояннорастящите материални и духовни потребности на хората.

Голямата, разнообразната предварителна работа по подготовката на пленума позволява на окръжния комитет на БКП и на общинските партийни комитети по-точно да определят основните насоки на бъдещата дейност. От постановките в указанието на Секретариата на Централния комитет на БКП за организиране на прегледа, съобразно с конкретните условия, със състоянието на всяка първична организация, в окръга изваждат на преден план онези фактори, от които в най-голяма степен зависи успехът. Разбира се, в доклада на бюрото и във встъпителното слово на първия секретар на окръжния комитет пред пленума не всички специфични и многообразни обекти на въздействие са характеризирани. Това нито е необходимо, нито е възможно. За сметка на това правилно са поставени само някои страни от големия проблем за първичната партийна организация, които имат решаващо значение за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

По време на откритото разглеждане на рационализаторските предложения в повечето случаи комисията обявява решението за приемане, за експериментиране или отхвърляне веднага в присъствието на всички участници, като обосновава своето решение. Някои от предложенията имат характер на ефективни работнически предложения, които също се вземат под внимание.

СЪВЕТЪТ НА ПРЕКИЯ РЪКОВОДИТЕЛ е изграден в завод „Добруджа" преди година като помощен орган на заводския партиен комитет и е утвърден на съвместно заседание с профсъюзното и стопанското ръководство. Той съдействува на партийния комитет и на първичните партийни организации в обучението, квалификацията и възпитанието на преките стопански ръководители, в обмяната на положителен опит между майсторите и бригадирите и в поемането на шефство над онези от тях, които нямат достатъчно опит.

Висш орган на съвета на прекия ръководител е общото събрание, което се представя от всичките сменни майстори, майсторите бригадири, секционните майстори, енергетиците; повече от половината от тях са комунисти. Съветът работи по годишен план, в който се отразяват актуалните задачи за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на завода и формите за възпитание и подготовка на преките ръководители и членовете на бригадите. Всяко тримесечие на общо събрание се отчита извършената дейност.

Председателят на съвета участвува в заседанията на партийния комитет и стопанското ръководство.

Digitized by Google

КОИ СА ПРОБЛЕМИТЕ

На първо място — проблемът за решително издигане **ролята и отговорността на първичните партийни организации в интензивното развитие на окръга.** Създаването на обществени механизми, чрез които да се разгръща инициативата и творчеството на трудовите колективи, се поставя като първостепенна задача, защото те са главен фактор за реализирането на социално-икономическата стратегия на партията за повсеместна интензификация. От първичните партийни организации се иска конкретна работа за непрекъснато засилване на партийното влияние, за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит. Преди всичко вниманието е насочено към онези звена в окръга, които имат решаващо значение за осъществяване на комплексната автоматизация в народното стопанство — производство на микропроцесорни системи в комбината „Оргтехника" и агрегати и отрезни машини в Комбината за агрегатни и отрезни машини. В областта на селското стопанство стремежът е зърнените култури да се отглеждат на научна основа и това да бъде критерий за партийна оценка. В животновъдните комплекси и ферми — да се подобрява породният състав на животните и да се прилагат принципно нови технологии за тяхното отглеждане. За комунистите от Силистренската окръжна партийна организация това означава да се направи преход от екстензивно към интензивно развитие на икономиката, да се осъществява политика, насочена към модернизация и реконструкция на съществуващата база, за решително намаляване на ръчните операции, на тежкия и непривлекателния труд.

В процеса на работата по приложението на научно-техническите постижения и челния опит в партийните организации са възникнали интересни форми и инициативи за разгръщане на творчеството и повишаване отговорността на комунистите и специалистите — изграждане на съвети за технически прогрес и челен опит, открито приемане на рационализаторски предложения, творчески бригади и др.

Успоредно с интензификацията за постигане на висока ефективност е поставен и проблемът за **последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм.** В някои първични организации, от три години в селското стопанство и от две години в останалите отрасли на материалното производство, той е на дневен ред. Про-

---

ИЗУЧАВАНЕТО И ВНЕДРЯВАНЕТО НА ЧЕЛНИЯ ОПИТ е взето на пряк контрол от първичната партийна организация в районната потребителна кооперация — с. Окорш. Всяко тримесечие председателят на кооперацията внася отчет за работата на стопанското ръководство по изучаването и приложението на челния опит. В самоотчетите на комунистите също се изисква да се открои личното им участие в това важно дело. Всички функции и отговорности по създаването на необходимата база и на условията за организиране, изучаване и внедряване на челния опит първичната партийна организация е възложила на съвета за челен опит. По негово предложение са изградени три школи за челен опит в търговията, общественото хранене и промишлените дейности. Важно направление в тяхната работа е изучаването на опита и новите форми на обслужване в други колективи — например инициативата на Ростовска област „Да работим без изоставащи", утвърдилите се у нас почини за ефективно използване на търговската площ, за висока култура на обслужването и т. н.

Особено внимание се обръща на създаването и описването на опита на първенците в кооперацията. Освен на първенеца, който разказва за работата си, на всяко занятие на школата се дава думата и на специалист от съответното направление. Той разкрива методиката на опита, неговата същност, пътищата и причините за успеха. Спира се и на възможностите опитът да бъде повторен от другите работници, показва с колко ще се подобрят резултатите, ако всички достигнат постиженията на първенеца.

Всяка школа годишно има по шест такива занятия.

Digitized by Google

веждани са семинари, конференции, обменян е опит. Предоставени са по-големи права и отговорности на трудовите колективи в реализирането на икономическата и социалната политика, разширена е производствената демокрация. Сега задачата е да се усъвършенствува партийното ръководство за утвърждаване на новата бригадна организация на труда. Към всички бригади са изградени партийни организации или групи, под чието ръководство се внедрява вътрешностопанската сметка и самоиздръжката, усъвършенствува се бригадната организация на труда, повишава се отговорността на членовете на бригадите, трудовата и технологичната дисциплина, укрепва и се развива самодейността и т. н. Нараства потребността да се разгръща организаторска и политическа дейност за формиране на ново отношение към икономическите категории — печалба, работна заплата, самоиздръжка, да се използват по-пълно възможностите на икономическия анализ. Специално внимание се отделя на въпроса за повишаване ролята на субективния фактор, на работата на първичните организации с кадрите за повишаване на тяхната квалификация и образование, за по-широко прилагане на конкурсното начало при издигането на стопанските кадри и за утвърждаване като постоянна практика на обществената оценка за тяхната работа. В насоките, приети на пленума, се предвиждат конкретни мерки за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация в колективите, за въвличане на всички трудещи се в управлението на стопанските дейности: утвърждаване на стопанските и бригадните съвети и др.

Не са оставени настрана и социалните проблеми на трудовите колективи. Като техни представители в партията първичните организации са задължени да изучават динамиката на интересите на трудещите се, социалните проблеми в предприятията, кварталите, селата и да предприемат енергични мерки за тяхното решаване. Осмисляйки постигнатото, пленумът сочи конкретни пътища, конкретни средства и форми за постигане на тази цел: засилване на партийния контрол, организиране на открити партийни събрания, срещи-вечери на въпроси и отговори по проблеми, които вълнуват трудовите хора.

На второ място, в доклада е поставен проблемът за **усъвършенствуване вътрешния живот на първичните организации като образец на социалистическите обществени отношения.** От богатството на вътрешния живот, от състоянието на демократизма, от качеството на пар-

---

ЩАФЕТНАТА ТЕТРАДКА ЗА РАБОТНИЧЕСКИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, която се използва в младежките трудови колективи на строително-монтажния комбинат, се предава от бригада на бригада. Така предложенията не се дублират, на начинанието се придава съревнователен характер. Повишава се самочувствието на младите строители от гласуваното им доверие при разкриването на резервите, при съставянето на насрещните планове и колективните трудови договори, широко се популяризира челният опит, засилва се колективизмът. При разработването на насрещния план и инженерния проект за 1982 г. и осмата петилетка бяха пуснати в движение 12 щафетни тетрадки и бяха събрани 56 предложения.

Преценка за полезността и приложимостта на предложенията се прави от ръководството най-малко два пъти в месеца. Приетите предложения се адресират до съответните ръководители, които следва да ги изпълнят в определения срок. На всяко производствено съвещание, преди да се разгледат въпросите от дневния ред, стопанските ръководители на съответните звена информират колективите за съдбата на предложенията, приети по-рано, като съобщават и причините, поради които някои предложения не са били приети или изпълнени. Онези работници, които системно вписват в тетрадката полезни предложения, получават награди.

КЛУБЪТ НА МЛАДИЯ КОМУНИСТ в стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" обхваща комунисти със стаж до 2 години и комсомолци, които са в процес на подготовка за приемане в партията. Годишният план на клуба има няколко направления: формиране на

Digitized by Google

тийния състав, от активността на комунистите, от техните взаимоотношения, от умението им сами да виждат и организират изпълнението на задачите в голяма степен се определя боеспособността на първичната организация.

Кое е характерно за позицията на окръжния комитет по този въпрос, на кое обръщат внимание, към какво съсредоточават усилията?

Преди всичко засилват **класово-партийната позиция при регулирането на партийния състав.** Измененията в структурата на населението внасят съществени промени и в състава на окръжната партийна организация, расте работническото ядро, образователното равнище на комунистите, повишава се броят на жените и на младото попълнение. Оценката на окръжния комитет обаче е, че измененията в състава на окръжната партийна организация не са адекватни на измененията, които настъпват в образователното и професионалното равнище на населението. Оттук и потребността от изпълнение на конгресните изисквания първичните организации да попълват своите редици из средата на членовете на трудовите колективи, получили обществено признание със своята висока професионална и общообразователна подготовка, политическа зрелост и авторитет.

За боеспособността на първичните организации се съди по умението им да откриват и да решават проблемите на трудовия колектив. А това те могат да осъществяват, като постоянно повишават ефективността на организаторската си дейност, като включват всеки комунист в активна организаторска и възпитателна работа, като утвърждават действени форми на контрол и взискателност за изпълнение на решенията. С богатство на партийни форми се откроява дейността на първичните партийни организации при комплексните бригади за производство на зърно и фураж в Калипетрово, Добротица, Нова Черна при решаването на задачата за получаване на рекордни добиви от жито и фуражно зърно. Обогатена е организационната им практика с разнообразни форми на партиен контрол — извършват комплексни и тематични проверки, проучвания, формират комисии за партиен контрол по ефективността и качеството на производството и пр.

Засилва се и **критичният подход към действителността.** На критиката и самокритиката се гледа като на движеща сила. Разбира се, тяхното състояние не навсякъде е на равнището на изискванията на Дванадесетия конгрес. Затова и една от задачите, която си поставят

марксистко-ленински мироглед у младите комунисти и комсомолците чрез усвояване на знания по марксистко-ленинската теория и изучаване на най-новите партийни документи; повишаване на обществено-политическата им активност и формиране на високо чувство на отговорност чрез включване в конкретна дейност по изпълнение на конгресните решения; изучаване на революционните традиции на БКП като фактор за патриотично и интернационално възпитание. В биографията на клуба са вписани такива инициативи като „Вечер на младия комунист", рецитал „1300 години България" с участието на всички членове на клуба, посещания на исторически места в окръга и страната.

ОБЩЕСТВЕНА ОЦЕНКА на политическите, деловите и нравствените качества на ръководните кадри бе въведена в завод „Добруджа", след като партийната организация се запозна с подобен опит в Хмелницка област, СССР.

В плана на всяка първична организация се определя времето за оценка на номенклатурните кадри. Формират се комисии от трима комунисти — членове на бюрото или други активисти. Те разговарят за оценявания другар със секретаря на организацията, с прекия стопански ръководител, профпредседателя, отговорника на партийната група, председателя на кварталната отечественофронтовска организация и на тази основа изготвят писмена оценка. Проучва се и мнението на трудовия колектив чрез анонимна анкета. На разширено заседание на партийното бюро ръководителят си прави самоотчет за цялостната си дейност, чете се оценката, данните от анкетата. На събрание на първичната партийна организация присъствуващи-

Digitized by Google

по време на прегледа първичните партийни организации, е да създадат обстановка за откровен и критичен диалог, да изискват от комунистите самокритично да се отнасят към собствените си слабости, да пресичат опитите за задушаване на критиката.

Голямо внимание се отделя на **структурата на първичните организации**, на техните вътрешни звена и по-специално на партийните групи като фактори за повишаване на тяхната боеспособност. В окръга са изградени 852 партийни групи. В условията на бригадната организация на труда те политически ръководят големи трудови колективи, които изпълняват важни икономически и социални функции.

На трето място, в доклада са анализирани и конкретизирани **задачите на окръжния и общинските комитети за повишаване ролята и боеспособността на първичните партийни организации.** Това по същество е големият въпрос за ръководните функции на партийните органи. Многостранната дейност на първичните организации, качеството и ефективността на тяхната работа в много голяма степен зависят и се определят от стила на работа на окръжния и общинските комитети. В това отношение вниманието е насочено: **първо**, към засилване деловитостта, оперативността и конкретността в работата на общинските партийни комитети с първичните организации; **второ**, към прилагане на диференциран подход към първичните организации, съобразяване с техните специфични условия на работа, състав и ръководство; **трето**, към създаване на условия и предпоставки за развитие на самодейния характер на първичните организации; **четвърто**, към задълбочено изучаване, създаване и разпространяване на положителния опит.

Пленумът на окръжния комитет на БКП в Силистра е навременен и необходим, първо, защото се обсъжда актуален и значим проблем — за ролята и боеспособността на първичната партийна организация в по-нататъшното засилване на социалната активност на комунистите и безпартийните за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на окръга през осмата петилетка; второ, защото без преустройство на стила и методите на работа на партийните комитети и организации, без нов подход не могат да се решават успешно по-сложните, по-големите задачи, поставени от Дванадесетия конгрес.

Йордан ХАДЖИЕВ

те се запознават с оценката, обсъждат се качествата на ръководителя, неговата дейност, правят се препоръки.

ЕКРАНЪТ ЗА ПРИСЪСТВИЕТО И АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ НА ПАРТИЙНИТЕ СЪБРАНИЯ бе наложен от условията, при които работи първичната партийна организация в „Транспорт и съобщения" — с. Алфатар. В нея членуват комунисти от разпръснати и изолирани звена, което създава предпоставки за закъснения, отсъствия и слаба активност на партийните събрания.

Партийното бюро е въвело екран, в който срещу името на всеки комунист за всяко събрание с различни цветове и символи се показва отсъствие по извинителни или неизвинителни причини, закъснение, изказване, направено предложение, участие в подготовката на материал за събрание, изпълнено партийно поръчение и пр. Екранът е поставен в клуба.

Намаляват отсъствията и закъсненията. Засилват се взаимният контрол и въздействието върху недисциплинираните. Повишава се активността на комунистите в предварителните проучвания и в подготовката на материалите за събранията, в проверките по изпълнението на взетите решения. Сега всеки настоява да се отбележи в екрана извършената от него работа в партийната организация.

Макар да борави с количествени показатели, екранът за присъствието и активността на комунистите на партийните събрания служи като оценка за дейността на всекиго — особено като се съчетава с различни форми за качествена характеристика на тази дейност.

Digitized by Google

РАБОТАТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ — НА НОВА ПОЛИТИЧЕСКА И ОРГАНИЗАЦИОННА ВИСОТА

АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ
член на Политбюро и
секретар на ЦК на БКП

Другарки и другари,

Централният комитет на партията придава важно значение на днешното ваше пленарно заседание.

Първо, защото предмет на неговата работа е един много важен и актуален проблем — за повишаване ролята и боеспособността на първичните партийни организации, който XII конгрес на партията постави в центъра на нашето внимание.

Второ, на пленума се прави равносметка за изпълнението на изискванията, които предяви Великотърновското национално съвещание и изключително важната реч на др. Т. Живков по въпросите на първичната партийна организация, която и днес запазва своята сила и актуалност.

Трето, пленумът се свиква в период, когато в цялата партия се провежда преглед на първичната партийна организация. Внесената за обсъждане и утвърждаване програма ще създаде добра основа за неговото успешно и резултатно протичане.

С една дума, ориентацията към подготовката и провеждането на такъв пленум следва да се оцени положително. Централният комитет също се готви да проведе до края на годината свой пленум по проблемите на организационната и политическата работа.

Положително следва да се прецени и самата работа на пленума. Пленумът премина добре. Той показва, че в окръжния комитет и в окръжната партийна организация се утвърждава принципност, здрава партийна, нравствена и другарска атмосфера, че се налага правилен стил на работа, по-голяма задълбоченост и по-високи критерии в работата. Радостно е, че известните в цялата партия прекрасни революционни традиции и добродетели на Великотърновската окръжна организация, като висока партийна принципност и нравствена изрядност,

---

Слово пред пленума на окръжния комитет на БКП — Велико Търново от 2 април 1982 г. за повишаване ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Digitized by Google

безукорна честност, скромност и взискателност, отново са на необходимата висота в работата и стила на ръководството на комитета. Централният комитет оценява положително състоянието, атмосферата и работата на окръжната партийна организация, на окръжния комитет и на неговото бюро под ръководството на неговия първи секретар др. Николай Цонев. Политбюро, Секретариатът и лично др. Тодор Живков безрезервно ви вярват, подкрепят ви и очакват нови големи успехи в развитието на окръга.

Следва да се даде добра оценка на материалите и дискусията на пленума.

Аналитичният доклад на бюрото, изнесен от др. Христо Станев, неговото встъпително слово, направените интересни изказвания от всички оратори и особено от др. Антония Алексиева — „Свилоза", Ив. Димитров — Г. Оряховица, Т. Кожухарова — с. Козловец, и други, предложените проекти за решение и програма вярно отразяват състоянието на първичните партийни организации, правилно определят пътищата за по-нататъшно усъвършенстване на тяхната дейност.

Централният комитет с удовлетворение отбелязва, че **първичните партийни организации от окръга успешно осъществяват ръководната си роля в динамичното социално-икономическо и духовно развитие на Великотърновския край.** Налице е тенденцията за подобряване на политическата, идеологическата и организаторската работа на първичните партийни организации, което прави по-голямата част от тях силни и дееспособни политически ръководители на трудещите се в решаването на проблемите на икономическото, политическото и културното строителство.

Тази тенденция е свързана с повишените грижи на окръжния и общинските комитети, на първичните партийни организации и партийните бюра за подобряване качествения състав на комунистите, за издигане ръководната способност и укрепване авторитета на първичните партийни организации, за усъвършенстване на техния вътрешнопартиен живот и заздравяване на техните връзки с трудовите колективи, за преустройството на идеологическата работа. Тя намира израз в големия принос на първичните партийни организации за успешното изпълнение на плана на окръга през първата година на осмата петилетка. Централният комитет на партията специално поздравява първичните партийни организации от наградените трудови колективи и наградените с правителствени отличия за постигнати високи резултати през седмата петилетка 650 комунисти от окръга.

Правилно пленумът подчерта и подкрепи положителния опит на първичните партийни организации в Локомотивно депо — Горна Оряховица, завод „Георги Терзиев" — Свищов, Винзавода — Сухиндол и други за създадената в трудовите колективи добра атмосфера и организация на работа, за повишаване на социалната активност и инициативността на комунистите и всички трудещи се в изпълнението на производствените задачи, усъвършенстването на технологичните процеси и решаването на редица социални проблеми. Сериозен интерес представлява също така опитът на първичните партийни организации във фабрика „Победа", пивоварния завод „Балкан" и предприятието за пластмаси — Велико Търново, за активната работа с ръководните и изпълнителските кадри по реконструкцията и модернизацията на производството. Ценен опит е създаден и в много още първични партийни организации в АПК, търговията, строителството, културните институти, учрежденията. Той трябва по-активно да се обобщава, да се разпространява и подема във всички организации на общините, на окръга, на страната. В това отношение е все още недостатъчна работата и на общинските комитети, и на окръжния комитет, и на отделите и Секре-

Digitized by Google

тариата на ЦК. Нерядко се случва така, че ние повече говорим за значението на положителния опит и по-малко за самия положителен опит, недостатъчно правим бързо да се научава за него, непосредствено да се запознават с него съответните другари и практически да го внедряват в своите първични партийни организации.

Същевременно, анализирайки състоянието на първичните партийни организации, пленумът постъпи правилно, като **критично оцени допуснатите слабости и предяви по-високи изисквания към цялостната дейност на първичните партийни организации в предстоящия период.**

Това е правилен подход и ние в ЦК напълно го подкрепяме. Не става дума само за принципната правилност на този подход. Става дума, че трябва да се преодолеят някои доста съществени реални слабости.

Централният комитет споделя изразеното на пленума безпокойство, че работата на немалка част от партийните комитети и организации изостава от днешните неотложни потребности на партийния курс за интензификация на производството, за внедряването на икономическия подход и новия икономически механизъм. Това изоставане се проявява особено силно в бавното и недостатъчно широко внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес, в слабостите, допускани при организацията на труда и приложението на вътрешностопанската сметка, в ниския коефициент на използването на техниката и сравнително все още изоставащата култура на селскостопанското производство, в големите разхищения и преразходи, във високия дял на ръчния труд, който общо за окръга е 48,8 на сто, а в някои предприятия е над 70 на сто. Никаква интензификация не може да се извърши, докато не се преодолеят тези явления на вчерашния ден. Тяхното преодоляване в окръжната икономика — това именно е интензификацията на окръжната икономика.

Основателно е и изразеното на пленума безпокойство, че много първични партийни организации не разгръщат с нужната непримиримост, настъпателност и резултатност борбата срещу някои съществени отрицателни явления в сферата на труда и бита: посегателства върху обществената собственост, погазване на трудовата дисциплина и нарушения на законите, лоши трудови условия и социално-психически климат в някои предприятия, криминални престъпления, незадоволителни грижи на редица стопански и административни ръководства за решаване на социалните проблеми на трудовия човек: квалификация, почивка, жилище, снабдяване и т. н. За съжаление срещат се комунисти, които на думи ратуват за строго съблюдаване на социалистическите принципи и нормите на комунистическия морал, а на дело проявяват равнодушие към безстопанствеността и безотговорността, кариеризма, потребителските настроения и др. п.

Документите и дискусията на пленума откроиха един голям и възлов въпрос. Става дума за това, че значителна част от първичните партийни организации все още не съумяват да заемат своето място като политически организатори и ръководители на разгръщаната от всички обществени, държавни, стопански, научни, културни и други органи работа по изпълнение на партийната политика, партийните директиви и решения. Това е наша стара и традиционна слабост. Тя и досега се отразяваше отрицателно върху партийната работа, но сега тя придобива нова светлина и нова острота. В условията на една интензивна икономика тя, първо, отклонява вниманието и силите на ППО от собствено нейните и само нейните задачи и роля, второ, пречи на онези, които трябва да решат практически даден проблем или задача, трето, води до принизена отговорност, неделовитост, неефективност в ръководната работа. Поради това на тази стара наша слабост трябва

Digitized by Google

да се погледне по нов начин и от нов ъгъл. Задачата на първичната партийна организация не е да свърши всичко за решаването на даден проблем, а да осигури извършването на всичко от съответните компетентни органи за решаването на този проблем. Да осигури, това означава: първо, да постави задачата; второ, да проведе необходимите политически, идеологически и организаторски мерки за мобилизиране на хората; трето, да подбира правилно кадрите; четвърто, да установи добър контрол и да търси строга и справедлива отговорност. Това всъщност е партийната работа, това е работата на първичната партийна организация. Ние трябва по-осезателно да се обърнем към този въпрос, по-смело да се преборим с тази слабост. Не го ли направим, ще продължим да пречим на самите себе си, ще продължим да се срещаме с партийни секретари и партийни бюра, които действуват и говорят с езика и в стила на директорите или началниците на цеховете, използват същите форми и методи, което в крайна сметка обезличава първичната партийна организация и на практика принизява нейната роля в реализирането на партийната политика.

Същевременно правилно на пленума бе подчертано, че **сега в центъра на вниманието и работата на първичните партийни организации трябва да застанат проблемите, свързани с изпълнението на задачите, които бяха поставени в доклада на др. Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, и последователното осъществяване на задачите на трудовите колективи, произтичащи от петилетния план на окръга.**

Централният комитет е уверен, че проявилите се в работата на пленума взискателност и критичност ще бъдат последвани от действени мерки за по-нататъшното усъвършенствуване на работата на първичните партийни организации. Същевременно Централният комитет е уверен, че окръжната партийна организация, здраво сплотена около ленинската априлска линия на партията, под ръководството на окръжния комитет и неговото бюро ще мобилизира силите на комунистите и на всички трудещи се от Великотърновския край и успешно ще изпълни решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Другари,

Позволете ми сега да се спра на някои от онези т. нар. възлови въпроси, които трябва да решим, за да издигнем още по-високо ролята и боеспособността на първичните партийни организации.

Първото и главно условие за успешно осъществяване на ръководната и авангардната роля на първичните партийни организации е здравата връзка с хората, **народното доверие.**

Нашата партия е на повече от 90 години, близо един век. Народът добре познава тази партия: нейната същност, нейните революционни борби, нейните жертви, нейните герои, нейните ръководители, нейните заслуги в изграждането на социалистическото общество, нейните цели. Поради това народът обкръжава партията със своето доверие и със своята любов.

Но народното доверие не е нещо, което се завоюва веднъж завинаги, а е нещо, за което трябва да се воюва всеки ден. При това тук не става дума за теорията на въпроса или за доверието по принцип. Не става дума и за демагогия, която трябва да хвърли малко прах в очите на хората по повод примерно на полските събития.

Тук става дума за това, че първичната партийна организация не може да работи успешно и на практика губи своя смисъл и предназначение, ако не разполага с доверието на хората, които ръководи. Пар-

Digitized by Google

тията може да ръководи само ако има доверието на тези, които ръководи — на работниците, на селскостопанските труженици, на интелигенцията, на възрастните и младите, на мъжете и жените, на трудовите колективи и населението.

Това е темелът на ръководната роля на партията.

Ето защо първата грижа на всяка първична партийна организация е да пази и постоянно да укрепва доверието на хората, на масите.

Ето защо никога не бива да забравяме, че доверието на хората не е нещо, което произтича от положението ни на управляваща партия, а тъкмо обратно — положението ни на управляваща партия, партийна организация, партийно ръководство, партийни ръководители произтича от доверието на хората, на народа. За съжаление властта до такава степен упойва някои другари, че те започват да смятат, че по-важно е доверието на началника, а не доверието на хората и свикват, както се изрази др. Т. Живков, да гледат само нагоре.

Никога не бива да забравяме, че е недопустимо и най-малкото подценяване, и най-малкото високомерие или властничество и още по-недопустими са постъпки и действия, които подкопават или рушат доверието на хората в партията, в първичната партийна организация.

Първичната партийна организация, както и цялата партия, не може да печели, да запазва или да развива доверието на хората с „мероприятия". Строителният материал на народното доверие не са мероприятията, а делата, фактите. Следователно първичната партийна организация, комунистите и ръководителите трябва да работят така, да живеят така и да постъпват така, че, първо, да печелят доверието на трудещите се, и, второ, да се разграничават ясно и да наказват строго онези, които злоупотребяват с доверието на партията и народа.

Необходимо е сериозно да се засилят вниманието и грижите на първичната партийна организация в това отношение — това още повече ще увеличи силата на партията, връзките и единството между партията и народа, ръководната роля на партията в изграждането на развито социалистическо общество.

Вторият въпрос се отнася до **необходимостта първичните партийни организации повсеместно да се превърнат във всекидневни организатори и политически ръководители на трудовите колективи и трудещите се в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес, а всекидневното активно и авангардно участие на първичните партийни организации в тази борба да се превърне в основен фактор на тяхното собствено укрепване и по-нататъшно развитие.**

Още по-просто и по-ясно тази диалектика може да се изрази по следния начин: **първичните партийни организации трябва да осигурят изпълнението на решенията на XII конгрес, изпълнението на решенията на XII конгрес ще издигне на нова, по-висока степен тяхното състояние и развитие.** Онази първична партийна организация, която не завърши с добър успех тази школа, тя не може да бъде при никакви други условия добра първична партийна организация.

Развитието и укрепването на първичната партийна организация не е нито абстрактен, нито самовъзпроизвеждащ се или самозадоволяващ се процес. То се осъществява само в живата обществена практика, само в ежедневната обществена практика. Това, което днес е добре, утре е недостатъчно. Първичната партийна организация трябва винаги да бъде на равнището на задачите, които времето поставя пред партията и които партията поставя пред самата себе си. В този процес особено голяма роля играе усвояването и претворяването в живота на разработките и решенията, които се приемат от конгресите на партията. Като разработват и развиват партийната политика, те поставят нови проблеми и задачи, предявяват нови изисквания към първичните

Digitized by Google

партийни организации, реализирането на които не само подлага на изпитание състоянието и силата на първичните партийни организации, но **създава нови възможности** за издигане на тяхната ръководна способност, тласка напред тяхното развитие. Така е с всеки партиен конгрес, **така е още повече с XII партиен конгрес**, който разработи и утвърди **курса за интензификация** на икономиката, определи задачите за усъвършенстването на политическата система на обществото и повишаване жизненото равнище на народа.

Успешното практическо изпълнение на решенията на XII конгрес — това сега е полето за проявление на основните ръководни функции на първичните партийни организации и за разгръщане на всички техни дейности, това е изпитанието за тяхната политическа зрелост, боеспособност и сила, това са критериите за оценка на равнището и ефективността на тяхната работа. Не може да има силна първична партийна организация, която да работи слабо по решаването на основните проблеми, поставени от XII конгрес.

Осъществяването на партийния курс за интензификация на икономиката и на другите сфери на обществения живот — такава трябва да бъде сега главната цел на многостранната дейност на първичната партийна организация.

Какво по-конкретно се иска от първичните партийни организации, за да съдействуват на дело за привеждане на народното стопанство върху релсите на интензивното развитие?

Първо, иска се първичните партийни организации чрез своята политическа и идеологическа работа да помагат на трудещите се изцяло и докрай да осмислят какво значи интензификация на народното стопанство като проблем икономически, проблем социален, проблем политически и проблем възпитателен. Без такова осмисляне не може да се осигури нито необходимото отношение и съзнание у хората, нито необходимата трудова и социална активност за практическото решаване на този проблем.

— Осмислянето на **икономическите аспекти** трябва да има за резултат формирането на убеденост у всеки, че преминаването към предимно интензивно развитие на всички стопански отрасли и предприятия е за нас назряла обективна необходимост и следователно няма друга алтернатива — или ще решим тази задача, или ще изостанем. Ние не можем нито да вървим напред, нито да живеем по-добре, нито да изградим зрелия социализъм, ако не изградим интензивна социалистическа икономика.

— Разкриването на **социалното съдържание** на курса за интензификация на икономиката следва да помогне на трудещите се да осъзнаят широките възможности, които неговото осъществяване ще създаде за увеличаване на националния доход, а оттук и за издигане на жизненото равнище на народа. Несъмнено това ще засили непосредствената заинтересованост както на колективите като цяло, така и на отделните техни членове от решаването на произтичащите от този курс задачи, ще мотивира по-голяма активност в борбата за рязко повишаване на обществената производителност на труда, на ефективността и качеството.

— Осветляването на **политическите аспекти** на интензивното развитие на народното стопанство трябва да съдействува ясно да се разбере необходимостта да се включат в действие нови огромни резерви и възможности на нашия обществен строй за по-нататъшното ускоряване на социалния прогрес у нас с всички произтичащи оттук положителни отражения върху живота на народа, върху ролята и престижа на страната ни в международните отношения.

Digitized by Google

— Най-сетне осмислянето на **възпитателната страна** на проблема за повсеместна интензификация следва да съдействува за осъзнаването от всички ръководни дейци, от всеки колектив, от всяка личност, че решаването на този проблем изисква друго, по-различно от досегашното отношение към изпълняваните функции и производствени задължения, друга, по-висока професионална квалификация и компетентност, други, по-развити умения и творчески способности, друг, по-висш тип дисциплина, други, по-делови взаимоотношения между ръководители и изпълнители. Очевидно това ще даде силни импулси на самовъзпитанието и самоусъвършенстуването на кадрите, изпълнителите, специалистите и т. н.

Второ, иска се първичните партийни организации да осигуряват практическото решаване на проблемите, свързани с преминаване от предимно екстензивно към предимно интензивно развитие. Първичните партийни организации не могат да бъдат на висотата на своята роля в борбата за интензификация на икономиката, ако тяхната работа се сведе само до общи разяснения и напътствия, колкото и верни да са те, до общи постановки и решения, колкото и правилни да са те, до общи призиви, колкото и настойчиви да са те. Необходимо е да се знае какво е реалното състояние и какво точно трябва да се направи във всяко предприятие, цех, бригада, на всяко работно място и съобразно с това да се осигурява възможно най-висока степен на конкретност и деловитост при организиране на трудещите се за получаване на планираните резултати в изпълнението на стоящите пред тях задачи.

Трето, иска се първичните партийни организации още по-активно да разгърнат и по-резултатно да изпълняват своите нови възпитателни функции в условията на интензивно развитие на народното стопанство. Интензификацията — това е, но не е само постигане на по-високи качествени показатели, внедряване на нови технологии, техническа реконструкция и модернизация, прилагане на новия икономически механизъм. Интензификацията — това е в последна сметка нов начин на работа на изпълнителите, специалистите и ръководителите — много по-дисциплинирано, много по-производително, много по-качествено, много по-квалифицирано — с една дума, много по-ефективно. Ако от тая гледна точка трябва да се изразим още по-ясно, макар и малко грубо, то интензификацията означава да се съединят в едно високият трудов професионализъм и трудова дисциплина на работника от развитите капиталистически страни с високото обществено, политическо и трудово съзнание и активност на работника от социалистическите страни.

Както виждаме, курсът към интензификация на нашата икономика може да бъде осъществен само при по-висока подготовка на субективния фактор, при по-висока професионална и организационна култура на хората. Необходима е следователно целенасочена работа, за да се издигне на по-високо стъпало социалистическата съзнателност и чувството за отговорност; да се формира и утвърждава ново отношение към такива социални ценности като организация на труда, ефективност на труда, качество на труда, производителност на труда, печалба, работно време, дисциплина; да се повишава професионалната квалификация, да се развиват професионалните качества и умения за работа в съответствие с тези изключително важни сега социални ценности.

Третият възлов въпрос, на който кратко ще се спра, се отнася до **необходимостта от по-нататъшно укрепване на политическата, идеологическата и моралната сила на първичните партийни организации, на политическия и моралния авторитет на първичните партийни организации.** Постоянните грижи за укрепването на първичните партийни

Digitized by Google.

организации — това е една от най-старите и най-силно развити традиции на нашата партия. Но сега тези грижи трябва да се увеличат и по своя обем, и по своето съдържание. Защо? Причините са различни, но ще посоча две измежду най-важните.

Първо, поради характерната за етапа на изграждането на зрелия социализъм закономерна необходимост от **повишаване ролята на партията като ръководна и направляваща сила в обществото.** За всички нас е ясно, че тази закономерност не може да се реализира автоматично, а изисква съответна стратегия и работа от страна на всички партийни органи, организации и кадри, на всички комунисти. Няма съмнение, че колкото по-добре първичните партийни организации изпълняват своите ръководни функции и засилват своето влияние върху масите, толкова повече ще нараства ръководната роля на партията като цяло.

Второ, поради **усложняването и изострянето на съвременната международна обстановка,** която предявява нови, по-високи изисквания към партията, към всяка нейна организация. Събитията в Полша с особена сила показаха, че ако първичните партийни организации не са първата бойна линия за отстояване и реализиране в живота на социалистическите принципи, на комунистическите идеи и морал, ако не са инициатори и средища на активна политическа, идеологическа и организаторска работа, ако се откъсват от трудещите се и не откликват на техните нужди, неминуемо отслабват силата и боеспособността на цялата партия.

Първичните партийни организации трябва да бъдат стражата и гарантът за идейната и морално-политическата чистота на партията. Именно тук, в първичните партийни организации, чрез приемането на партийните членове се формира съставът на партията, тук се проявяват и оценяват идеологическото съзнание, политическите и нравствените качества на комунистите, тук се работи за развитието на това съзнание и на тези качества, тук се изграждат основите на идейно-политическото и моралното единство на партията, на нейния авторитет и влияние.

Разбира се, много са факторите, от които зависят силата и боеспособността на първичните партийни организации, както са много и направленията, в които те се проявяват, проверяват и реализират. Но ако се опитаме кратко да отговорим на въпроса — **какво в края на краищата означава силна първична партийна организация,** бихме могли да откроим няколко основни характеристики.

На първо място, това означава първичната партийна организация **да осъществява всекидневно и най-важното резултатно политическо ръководство на разностранната работа за практическото изпълнение на партийната политика.** Заемайки мястото на ръководно политическо ядро на колектива, първичната партийна организация заедно с това е и **политически стопанин** в съответния цех, предприятие, селскостопанска бригада, учреждение, научен институт, училище и т. н., където тя е изградена, и носи **политическа отговорност** както за общото развитие и конкретните резултати в работата на своя участък, така и за състоянието и поведението на колектива, за взаимоотношенията в колектива и между колектива и ръководителите. Тази отговорност е изключително висока и многостранна, но тя не може нито да се отмени, нито да се прехвърли върху плещите на другиго.

За да бъде на нейната трудна висота, първичната партийна организация трябва добре да владее и умело да прилага **политическия под-**

Digitized by Google

ход, обоснован в доклада на др. Т. Живков пред XII конгрес. Носейки политическа отговорност за определянето и решаването на задачите, свързани с развитието на конкретното производство и на съответния колектив, първичната партийна организация не е само агитатор и организатор, призван да мобилизира хората за изпълнението на тези задачи, нито пък е дубльор, прикритие или пък прокурорски обвинител на стопанското и държавното ръководство. Тя е политически ръководител, който въз основа на политическия анализ и използвайки политически средства, оценява и направлява процесите в колектива и в производството. Но за да може с успех да направлява тези процеси, първичната партийна организация трябва да има по-пълна и по-точна картина на действителната ситуация в своята територия — картина на реалната, а не на желаната или изгодната за някого действителност, картина, установена с по-точни методи, съдържаща цялата информация за проблемите, за съществуващите мнения и настроения и т. н. Колкото по-строго първичната партийна организация се съобразява с реалностите и колкото по-принципно се отнася към тях, колкото по-енергично ги променя в положителна насока, толкова по-добре тя изпълнява своята роля на политически ръководител.

На второ място, да бъде боеспособна и силна една първична партийна организация — това означава **да е в състояние да мобилизира всички фактори, от които зависи решаването на дадени проблеми, да осигурява широк простор за разгръщане на социалната активност и творческата инициатива на колектива и на всеки човек от колектива.** Всички добре знаем, че в условията на новия икономически механизъм главният метод за управление на стопанската дейност става използването на икономическите лостове и механизми, а това води и ще води до издигане активността на трудещите се, до засилване на тяхната заинтересованост да работят по-производително, по-качествено, по-ефективно. Но при тези условия не намалява, а се повишава политическата отговорност на първичната партийна организация.

Първичната партийна организация е длъжна с присъщите за партийната работа форми и методи да гарантира всеки да си свърши работата. Всеки — от ръководителя до изпълнителя, от специалиста до общия работник, от началото до края на производствения процес, културната дейност, учрежденските операции и т. н. Силната първична партийна организация не е силна, когато върши работата на всички или замества и измества този или онзи орган или ръководител, а когато осигурява мобилизацията на онези, които поради своята компетентност, квалификация и пр. са длъжни да свършат съответната работа. Политическото ръководство като обществена дейност също така си има своята специфична технология и „непрестанното тичане“ не е основната характеристика на тази технология.

На трето място, да бъде силна една първична партийна организация — това означава — **да реагира на нарушенията и да осигурява спазването на социалистическите принципи и закони, на комунистическата идеология и морал.** Партийната организация осъществява политическо ръководство не само по силата на това, че БКП е управляваща партия в НР България, но и със своя собствен пример и с личния пример на нейните членове и ръководители. Ако първичната партийна организация няма безспорен и висок авторитет както сред трудещите се в предприятието или учреждението, така и сред съответните стопански, държавни и други ръководни кадри, ако със своя живот и дейност не служи за пример, ако комунистите забравят своята отговорност и не изпълняват авангардната си роля, ако някои от тях

Digitized by Google

злоупотребяват с членството си в партията и със служебното си положение или потъпкват уставните положения и нарушават социалистическата законност, тогава първичната партийна организация трудно може да разчита на успех в своята работа за мобилизиране силите на колектива.

Всяка първична партийна организация е длъжна не само да внася в колектива партийната политика, идеология и морал, но и чрез своите политически, идеологически и нравствени добродетели достойно да представя партията пред колектива, да повишава доверието на колектива в партията. Това не може да стане само по пътя на кръжоците и лекциите. Това може да стане по пътя на спазването от всички комунисти на принципите на социалистическия начин на живот и търсене на строга отговорност от онези, които не правят това, независимо какъв е техният пост.

На четвърто място, това означава **първичната партийна организация да води активен и пълнокръвен партиен живот, да използва колективния ум и опит на комунистите, да усъвършенствува постоянно вътрешнопартийната демокрация и дисциплина, да осигурява условия за разгръщане на критиката и самокритиката.** Колкото по-богат е вътрешният живот на първичната партийна организация, толкова повече тя укрепва политически, идейно и организационно. Общинските комитети трябва да решат този проблем за всяка организация — това е алфата на тяхната дейност. Има ли първични партийни организации, които не водят системен вътрешнопартиен живот — значи е слабо ръководството на общинския комитет.

Дванадесетият конгрес постави задачата вътрешнопартийната демокрация в първичната партийна организация да се превърне в образец на социалистическата демокрация в трудовия колектив. Ключът за решаването на тази задача е въвличането на всички комунисти в процеса на разработването, обсъждането и осъществяването на партийните решения. Оттук и необходимостта от повишени грижи за преодоляване на проявите на пасивност и инертност, на безкритичност и благодушие, на самоуспокоение и самодоволство в поведението на някои комунисти, за издигане на творческата инициатива, активността и отговорността на всички партийни членове.

Най-сетне да бъде силна една първична партийна организация това означава **непрестанно да издига равнището на своя качествен състав и на своя кадрови потенциал, да приема в своите редици най-преданите, най-добрите в работата и най-уважаваните сред хората и да издига за ръководители на едни или други участъци най-способните комунисти.** Това е много голям и много важен въпрос. Кое е главното тук сега? Главното е, без да отстъпваме нито милиметър, а напротив, като засилваме нашите изпитани политически и морални критерии, да засилваме също така и нашето внимание към деловите качества, към работата, към начина на живот и поведение, към социалистическата съзнателност, образователното и културното равнище на комунистите и на онези, които постъпват в партията. В партията трябва да членува най-преданото на нейните идеи, цели и морал, най-честното, най-подготвеното и талантливото в съответния колектив. Когато това не е налице, може всичко друго да е в ред — силна първична партийна организация няма и не може да има.

Партийната организация трябва все по-успешно да стимулира инициативата и самостоятелността в работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации, като не допуска, особено сега в условията на новия икономически механизъм, каквото и да било тяхно пренебрегване или изместване, дублиране или замества-

Digitized by Google

не. Заедно с това партията придава първостепенно значение на постановката, че нашите стопански и държавни ръководители не са и не бива да бъдат нито технократи, нито само „чисти“ стопански и държавни дейци, а са длъжни да бъдат и политически ръководители и възпитатели. Колкото по-добре първичната партийна организация прилага това положение в своята дейност, толкова повече ще се повишава равнището и ще се увеличава кадровият потенциал, на който тя се опира, и оттук — толкова по-успешно ще се развиват в политическо отношение както ръководните кадри, така и първичните партийни организации.

Другари,

Етапът, в който се намираме, вътрешните и международните условия, в които работим, и задачите, които решаваме, повелително изискват **да се повиши ролята, да се повиши силата, да се повиши активността, да се повиши примерът на ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ.**

Без да се повиши ролята на първичната партийна организация като политически ръководител на трудовия колектив, не може да се повиши ръководната роля на партията като цяло.

Без да се повиши силата на първичната партийна организация като организатор на трудещите се и на трудовия колектив, не може да се решат новите задачи.

Без да се повиши активността на първичната партийна организация като високоорганизирана и постояннодействуваща местна ръководна сила, не може да се осъществява партийното ръководство на общественото развитие в различните области и звена.

Без да се повиши политическият, трудовият и особено моралният пример на първичната партийна организация, не може да се запазят чистотата и престижът на партията, доверието на народа в партията.

Ние имаме прекрасни първични партийни организации — трябва да работим така, че добрите да бъдат винаги добри и още по-добри, а по-слабите да се изравнят с тях.

Позволете ми накрая от името на Централния комитет, на Политбюро и лично на др. Т. Живков топло да благодаря на всички комунисти и ръководители в първичните партийни организации, общинските и окръжната партийни организации, на всички кадри от окръга за вашия всеотдаен труд и значителни постижения през изминалата 1981 година, които са добър старт за ускореното социалноикономическо развитие на Великотърновски окръг през осмата петилетка, и от все сърце да ви пожелая големи успехи в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на партията.

Благодаря ви за вниманието.

Digitized by Google

СЪДЪРЖАТЕЛНА И ДЕЙСТВЕНА МАСОВО-ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА

Такава беше темата на пленума на Софийския градски комитет на БКП. Целта: да направи оценка на извършеното в областта на масово-политическата работа след Дванадесетия конгрес, да очертае пътищата, формите и средствата за усъвършенствуване стила и подхода на партийните комитети, на първичните организации при формирането на нейното съдържание и организация.

В работата на пленума участвува секретарят на ЦК на БКП Георги АТАНАСОВ.

Пленумът се ръководеше от първия секретар на Софийския градски комитет на БКП Чудомир АЛЕКСАНДРОВ — секретар на ЦК на БКП. Доклад по разглежданите проблеми изнесе Васил МОМОВ — секретар на градския комитет на БКП. Той се спря на някои нови моменти в масово-политическата работа като активен фактор за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Обстойно изказване направи другарят Георги АТАНАСОВ.

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА НА ПАРТИЯТА — ГЛАВНО СЪДЪРЖАНИЕ НА МАСОВО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА

Основен момент в пленума беше, че както в доклада, така и изказалите се в своите разсъждения търсеха отговор на въпроса: как и доколко градската партийна организация успява да осъществи задачата, която Дванадесетият конгрес постави пред идеологическия фронт, „да подпомага всецяло реализирането на партийната социално-икономическа стратегия, да дава своя принос в борбата за внедряване на новия икономически подход, за повсеместна интензификация, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за повишаване ефективността и качеството“. Разкриваха конкретно мястото на масово-политическата работа. Доколко успява широко да разяснява значението на повсеместната интензификация като решаващо условие за изпълнение на програмната задача на партията за изграждане на развито социалистическо общество и убедително да обосновава нейната необходимост. Със своите форми и средства да разкрива същността, целите и задачите на интензификацията. Убедително да показва социално-икономическата роля на интензификацията като решаващо условие за повишаване жизненото равнище на трудещите се и по-специално значението на личната и обществената заинтересованост, неделимата връзка между обществените, колективните и личните интереси, както и да посочва и да допринася да се преодоляват противоречията, които съпътствуват интензификацията на общественото производство. Да издига и усъвършенствува организационно-мобилизиращата си функция. Да съдействува за формиране на нови качества, нагласа, идейна мотивация за практическа реализация на личността, за нейното активно и резултатно участие в процеса на интензификацията.

Digitized by Google

Посочиха се много конкретни факти, които разкриват ролята на политико-възпитателната работа за усвояване и овладяване на новия икономически подход и неговия механизъм като един от важните фактори за прехода към интензивно развитие на народното стопанство, за преодоляване на създадените у кадрите стереотипи и традиционни представи, за формиране у тях на делови и политически качества, съответствуващи на съвременните изисквания. Румен Нешев — секретар на Ленински районен комитет на БКП, каза, че както в района, така и в редица трудови колективи са организирали научно-практически конференции, курсове, семинари, обмяна на опит с участието на стопански ръководители, специалисти, челници в труда, научни работници. Това допринесло партийните и стопанските ръководства, трудовите колективи все по-добре да оценяват необходимостта от привеждане дейността си върху икономическа основа и по-пълно да използват икономическите лостове в борбата за повишаване ефективността на икономиката. Но не можем да сме доволни. Все още различни категории кадри не са овладели докрай дълбокия смисъл на новия икономически механизъм. Забелязват се примитивизъм и ограничено и едностранчиво виждане на проблемите на интензивното икономическо развитие, липсва необходимата перспективност при вземането на решения. Вниманието често пъти се насочва към решаване на проблемите, свързани с осигуряването на фонд „Работна заплата". Причините? Пленумът ги потърси в няколко направления. Незадоволителната икономическа подготовка на голяма част от кадрите се проявява в неумението им да извършват задълбочен икономически анализ, да дават верни оценки на тенденциите в икономическото развитие на стопанската единица, да вземат действени решения и да създават ефективна организация за тяхното изпълнение. Усъвършенствуването, организацията, формите и средствата, както и автоматизацията на управлението, изостават от темповете на развитие на производствената дейност.

Пленумът потърси и мястото на масово-политическата работа за разширяване икономическата демокрация в процеса на усъвършенствуване плановото ръководство на стопанството и особено на участието на трудовите колективи, на научно-техническите кадри в насрещното планиране, което като основна форма за развитие на икономическата демокрация създава благоприятни условия за координиране дейностите на собственика и стопанина на средствата за производство, за по-пълно единство на обществените, колективните и личните интереси. Директорът на завод „Климент Ворошилов" Тодор Тодоров разказа, че работата на партийните организации, стопанските и обществените органи е насочена към разгръщане творчеството на колектива за внедряване на новия икономически механизъм. „Превърнахме насрещния план в дело на колектива, обсъждаме го на открити партийни събрания, на разговори в бригадите, членовете на агитколективите водят системна индивидуална работа. Имаме икономическа школа, клуб на първенците. Сполучливо бригадните съвети се борят с потребителските настроения. Разбира се, отчитаме реалните възможности на масово-политическата работа." В доклада се посочи с тревога равнодушието, а в отделни случаи и бездушието, с което се отнасят някои ръководители към предложенията и инициативите на трудещите се, което стеснява възможностите да се изявят предимствата на правото на трудовите колективи на стопанисване като широка основа за демократизиране на управлението, за разкриване на резервите, за разгръщане на социалната и трудовата активност на трудещите се.

В тази връзка бе разкрита и ролята на масово-политическата работа за утвърждаване и усъвършенствуване на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка. Пленумът оцени като по-

Digitized by Google

ложително разгърналото се сред профсъюзните органи и организации в столицата движение „Профорганизацията — отговорна за плана на бригадата". Формирането на бригади от нов тип, се подчертава в доклада, е не само изключително отговорен етап от внедряването на икономическия механизъм, но и проверка, изпитание за равнището на идейновъзпитателната практика, проверка на нейната способност реално да спомага за утвърждаване на нови, по-съвършени отношения и норми на труд и живот. Положителен опит разказа Иван Станев — бригадир на строително-монтажна бригада в Кремиковци, герой на социалистическия труд. С особена сила се открои проблемът за ролята на бригадира, за необходимостта от системна работа на първичните партийни организации и партийните комитети за повишаване на неговата идейно-политическа подготовка, за овладяване на педагогически, психологически и други знания и похвати.

Значително място в разискванията заеха проблемите за ускореното внедряване на най-добрите постижения на научно-техническия прогрес, за изучаването, популяризирането и разпространяването на челния опит и превръщането му в масова практика под девиза „През осмата петилетка ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, високо качество и рентабилност". Висока оценка получиха утвърдилите се ползотворни връзки между побратимените райони и сродни трудови колективи от София и Москва, от други братски столици и особено дейността на школата за изучаване и внедряване на съветския опит. Добри думи се казаха за организираните седмици и десетдневки на българо-съветското научно-техническо сътрудничество и различните мероприятия на кабинета за изучаване на съветския опит към градския комитет на българо-съветското дружество; за редица инициативи на отделни стопански ръководства; за заводските клубове на орденоносците и първенците и по-специално за създадения през 1976 г. по инициатива на районния комитет на БКП „Девети септември" клуб на четирихилядника-животновъд с 36 членове, а сега обединява над 170 животновъди, а звеното на петхилядниците — 25. В резултат на активната дейност на клуба е предстоящо прерастването му в клуб на петхилядника, а звеното — в звено на шестхилядника.

Главното в подхода на агитационно-масовата работа сега е да се създаде у кадрите и трудещите се определена нагласа за ускорено и масово внедряване на челния опит, за превръщането му в широко движение, чиято задача е достигането на най-добрите световни постижения.

Предмет на обсъждането бяха и различните форми и средства, с които разполага организаторската и възпитателната практика на първичните партийни организации и трудовите колективи, с помощта на които могат да се стимулират положителните изяви и да се атакуват недисциплинираността, разхитителството. Отправно положение в това отношение е указанието на другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание, че освен с икономически и наказателни средства социалистическата собственост трябва да се охранява и със средствата на възпитателната работа. Градският комитет на БКП е набелязал система от превантивни и възпитателни мерки, които водят до най-правилно използване на социалистическата собственост.

ЗАДАЧИТЕ НА МАСОВО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ ЧЕРТИТЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ И ФОРМИРАНЕ НА АКТИВНА ЖИЗНЕНА ПОЗИЦИЯ У СТОЛИЧАНИ

Утвърждаването нормите да се живее и работи по социалистически пленумът разгледа като основна задача на идейновъзпитателната

Digitized by Google

работа и низовите трудови колективи — бригадата, цеха, участъка. Прецени, че градският и районните комитети, партийните комитети и бюра полагат по-целенасочени усилия, за да се превърне трудовият колектив в главно поле за непосредствена и конкретна политико-възпитателна дейност. Резултатите показват, че масово-политическата работа до голяма степен се освобождава от елементите на едностранчивост и ограниченост, осигурява се по-траен ефект от идейно-политическото, трудовото, нравственото, естетическото възпитание на трудещите се и младежта, за формиране на активна жизнена позиция. По-ясно се осъзнава, че във възпитанието не може да се постигнат значителни успехи, ако решаването на конкретните стопански и политически задачи — укрепването на дисциплината и организираността в трудовите колективи, развитието на творческата инициатива на хората, не се обвърже с работата за подобряване на вътрешноколективните отношения. Ето защо пленумът свърза приноса на политико-възпитателната работа в развитието на чертите на социалистическия начин на живот с грижата за създаване на благоприятен социално-психичен климат, на такъв характер на междуличностните отношения, който да благоприятствува за повишаване на производителността и качеството на труда, да подобрява моралното състояние на колектива. В центъра да стои човекът. Усилията на партийните организации да се насочат неизменно към индивидуално политическо и възпитателно влияние на всеки човек. Към това насочват емпиричните социологически изследвания и научно-приложните конференции в Благоевски и Кирковски район, съществуващата в много заводски, учрежденски и други партийни организации стройна система за индивидуално политико-възпитателно въздействие. Но за да се достигнат критериите на Дванадесетия конгрес, предстои да се утвърждават интензивни форми за възпитание, при които не само да се разкриват, но и да се решават проблемите. Не може да има активна жизнена позиция, без да има демокрация. Васил Василев — секретар на комбинатския партиен комитет в Кремиковци, сподели, че се срещат ръководители, които не вникват достатъчно във възможностите на трудовите колективи и не съумяват пълноценно да ги оползотворят. Нарушават се някои от основните принципи на социалистическата демокрация. Често се допускат прояви на администриране, технократизъм, опекунство, ограничаване на инициативата и творчеството, недостатъчно умело стимулиране. В докада се отбелязва, че в редица случаи липсва политически подход към ролята и мястото на личния пример, към по-нататъшното утвърждаване и самоутвърждаване на стопанския или административен ръководител като активен политически деец и възпитател на трудовия колектив. Не винаги с отговорност и далновидност се решава и въпросът за подготовката, преквалификацията и развитието на кадрите. Като съществен недостатък на места се посочи липсата на подход и умение личностната проблематика да се превръща в предмет на агитационно-политическата дейност.

Пленумът обоснова необходимостта да се усъвършенствуват методите на партийните, стопанските и обществените органи и организации: органично да се съчетава политическият подход с икономическите методи; тясно да се обвързва колективността и в управлението, и в цялостния живот на колектива с най-строга обществена дисциплина и отговорност; навреме и компетентно да се информират членовете на колектива; да се изучава, отчита и направлява общественото мнение; да се разгръща критика и самокритика в трудовите колективи. Така ще се създават оптимални условия за активно участие на всички труженици във всестранното развитие на отношенията в колектива върху основата на принципите на социалистическия начин на живот.

Digitized by Google

Насочването към тези проблеми се диктува от разбирането, че днес повече от всякога производствените и икономическите въпроси са едновременно и въпроси на възпитанието и самовъзпитанието на трудовия колектив, а масово-политическата работа, като участвува активно в решаването на въпросите на трудовата дейност на хората, едновременно решава и изключително важни въпроси на възпитанието и самовъзпитанието им. В тази връзка остро на пленума се поставиха и проблемите за нравственото възпитание на личността в процеса на труда и управлението на трудовата дейност като съществен момент на нейния начин на живот. Потърси се мястото на масово-политическата работа по местоживеене, свързана с решаване на задачата на столичната партийна организация — да се превърне София в съвременен социалистически град. Добра оценка се даде на пленума на районния комитет на БКП „Васил Левски" на тема „Партийно-политическата и възпитателната работа по местоживеене — важен фактор за утвърждаването на социалистическия начин на живот"; на инициативата на градския комитет на Отечествения фронт и в. „Вечерни новини" — „Моята отговорност пред моя град" с цел да стимулира личния принос на столичани при решаване на проблемите на града, за неговото хармонично развитие, за висока култура в бита и образцов обществен ред, за създаване благоприятен социално-психичен климат по местоживеене. Но не е решена докрай задачата на масово-политическата работа да разкрива и да допринася да се решават различните проблеми, свързани с жилищата, търговията, услугите, детските заведения, благоустрояването, хигиенизирането и обществения ред с проблемите на семейството и възпитанието на подрастващите, грижата за възрастните хора; да изяснява същността на социалните противоречия, които ги пораждат, и да мобилизира хората за тяхното по-бързо и ефективно отстраняване.

Идеологизицията на бита и свободното време до голяма степен зависи от успешното решаване на редица трудности в обслужващата сфера. В отговор на писмото на другаря Тодор Живков до бюрото на градския комитет на БКП и изпълнителния комитет на СНС, в което с голяма политическа острота и взискателност се поставиха проблемите на обслужването на гражданите, е извършено значително за усъвършенстване на обслужващата сфера. Но тъй като въздействието на тази сфера се определя не само от масовата и индивидуалната политическа работа, но и от самата култура на обслужващата дейност, от качеството и естетическия вид на стоките и услугите, които в определяща степен влияят върху психическите нагласи и оценъчните позиции на гражданите, партийните и стопанските органи трябва да организират така масово-политическата работа, че тя да превърне всеки работник в тази сфера в агитатор и активен фактор за утвърждаване на социалистическия начин на живот в столицата.

Градският, районните и другите партийни комитети, бюрата на първичните партийни организации да утвърждават контролните функции на масово-политическата работа за постоянно повишаване на взискателността към всички органи и организации, за съчетаване на политическите, административните и икономическите методи и средства за ръководство, да нараства ролята на общественото мнение. По този начин непрекъснато ще се засилва действеността на социалистическия демократизъм.

В духа на конгресните решения за настъпателност и борбеност на идеологическата работа, на постановките и изискванията на другаря Тодор Живков пред Октомврийското съвещание и студентския актив за разкъсване на „омагьосаните кръгове" в нашия живот, за характера и подхода за преодоляване на противоречията в нашето общество, пленумът обсъди мястото и ролята на масово-политическата

Digitized by Google

работа за разрушаване идейните и нравствените основи на отклоненията от принципите и нормите на социалистическото общество, за разкриване и преодоляване на противоречията на всички равнища и във всички сфери на живота. Отбеляза се като особено важно стремежът да се постига комплексно съчетаване на формите, методите и средствата за възпитание, за административна и правна принуда, за да се формира необходимият нравствен климат, при който отклоненията от нашите закони и морал ще се превръщат в обществено нетърпимо явление, ще се преодолява разривът между думи и дела, откровено ще се разясняват на трудещите се нерешените и трудни проблеми.

За утвърждаване на социалистическия начин на живот и формиране на новата социалистическа личност пленумът се занима и със задачите на партийните органи и организации за възпитанието на младежта, за контрола и взискателността към идеологическата дейност в Комсомола. На преден план се поставиха качеството на младежките изяви, достигането на висок социален ефект в подготовката и реализацията на младото поколение. Интересен опит изнесе Боянка Страхилова — тъкачка, многостаночничка във фабрика „Осми март". Със загриженост много от изказващите се отбелязаха, че все още немалка част от партийните комитети и организации, от административно-стопанските и обществените ръководства продължават да подценяват формиращото влияние на социалната среда върху младия човек, не полагат системни грижи за нейното оптимизиране. Разчита се главно на едни или други пропагандно-агитационни въздействия, а се подценяват мерките за подобряване материалните условия на труд и живот, за усъвършенствуване на организацията и управлението на производството, за добрата социално-психична атмосфера в младежките колективи. Целта в последна сметка е да се формират марксистко-ленински светоглед и активна жизнена позиция у младежта.

ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА И РЪКОВОДСТВОТО НА МАСОВО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА

В доклада се подчертава, че комплексните принципи заемат доминиращо място в подхода при решаването на идейновъзпитателните проблеми. Идеологическите кадри по-умело овладяват сложния механизъм на взаимодействие между социалната среда и идеологическата дейност, с повече реализъм определят комплексните ѝ цели и задачи за създаване на органична връзка с проблемите на социално-икономическото развитие, с актуалните въпроси на многостранното развитие на личността. В районните партийни организации се извежда опит по социално-психологическите основи на масово-политическата работа в трудовия колектив, партийно-политическата дейност в условията на новия икономически подход и механизъм, индивидуално политиковъзпитателно въздействие и други. Подобрява се комплексното планиране върху по-широка и по-разностранна научна и емпирична информация. Има подчертан стремеж за по-широко прилагане на диференциран подход към съдържанието и организацията на масово-политическите мероприятия сред отделните слоеве и групи от столичното население. Разработени са социално-демографски характеристики, които помагат по-добре да се овладее обектът на възпитателно въздействие.

Но какво е характерно? Анализът на комплексните програми, инициативите на редица районни, заводски и други партийни комитети показва, че координираност и съгласуваност между отделните фактори се постигат предимно в етапа на планирането и програмирането и много по-малко в практическата работа. Не навсякъде идейно-политическите въздействия се синхронизират и координират с комплексното пла-

Digitized by Google

ниране и развитие на трудовите колективи, с укрепването на нравствено-психичния климат в колектива и квартала, със засилването на контролните функции на общественото мнение. В това отношение събираната информация — статистическа, социологическа, социално-психологическа, твърде често се използва или частично, или несистемно и неумело.

Ефективността на масово-политическата дейност в голяма степен зависи от богатството и реалните възможности за въздействие на нейните организационни форми и механизми и от умелото им прилагане в практиката. Пленумът анализира структурата и извършеното от агитационните звена в партийните организации и трудовите колективи, утвърди единния политически ден като една от формите за активна духовна връзка между партията и трудещите се, като школа за усъвършенствуване на политическия подход на кадрите, на умението им да овладяват метода на убеждението, механизмите за превръщане на знанията в убеждения, в активна жизнена позиция. Партийните комитети и стопанските ръководства да усъвършенствуват системата за информиране на кадрите за основните политически, идеологически, организационни задачи на колективите, да анализират и изучават положителния опит в агитационно-разяснителната работа.

Пленумът много внимателно се вгледа в грижите на партийните комитети към първичните партийни организации, за да изявяват те по-пълно силите и възможностите си, да се превръщат на дело в представители на партията в трудовите колективи и на трудовите колективи в партията. Проблемите на организацията и ръководството на масово-политическата дейност имат специално място в първичната партийна организация и в трудовия колектив — пресечната точка на всеки политически, социално-икономически, културен и други въпроси, начинания, резултати. Богатството от идеи, от ефективни форми, средства и методи трябва да се утвърждава и развива във връзка с провеждания по решение на Секретариата на ЦК на БКП преглед „За издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП". Прегледът, казва Теменужка Теофилова — секретарка на районния комитет на партията „Васил Левски", е реална предпоставка за оценяването на масово-политическата работа, за подобряването ѝ.

Обективните потребности на икономическата практика в столицата, на нейната интензификация изискват да се даде съвременна постановка за активната идейно-политическа позиция на първичната партийна организация. Както се посочва в Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес, за ефективността на партийната работа „има един критерий и това е реалната способност на първичните партийни организации да бъдат водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всички трудови колективи, на всеки участък от материалното и духовното производство". Висша изява и мерило за действения характер на политико-възпитателната работа е способността да разгръща и насочва социалната активност и трудовото творчество на всеки колектив, на всеки човек за изпълнение на социално-икономическите задачи, реално да участвува в „битката" за качествени промени в съзнанието на работническата класа, на столичното население.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ОБЩИНСКИЯТ КОМИТЕТ НА БКП И САМОДЕЙНОСТТА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

доц. ДОБРИ ЧОБАНОВ

Дванадесетият конгрес на БКП разви по-нататък ленинската априлска линия и в областта на партийното строителство. В съответствие с изискванията на съвременните условия за изграждане на развитото социалистическо общество бяха формулирани основните задачи за закономерно нарастване на ръководната роля на партията.

В документите на конгреса и особено в измененията, които бяха внесени в Устава на партията, са определени и новите задачи на окръжните и общинските партийни комитети и организации. Може да се подчертае, че конгресът възприе нов подход и привлече вниманието на цялата партия върху изпълнението на задачата за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация. В Отчета на Централния комитет на БКП, изнесен пред конгреса от др. Тодор Живков, се посочва, че сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията е **„да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние“**[1].

За да се реализира тази постановка в новите условия, които се създават в партията и страната в резултат на повсеместната интензификация на всички сфери на живота, последователното прилагане на икономическия подход, разгръщането на социалистическата демокрация, на трудовата и социалната активност и по-нататъшното повишаване на жизненото равнище, трябва да се решат широк кръг от проблеми, свързани както с работата, така и с ръководството на първичната партийна организация. Един от тези проблеми това е ролята на общинския комитет за повишаване самодейността на първичната партийна организация.

Въпросът за отговорността на общинския партиен комитет за повишаване самодейността на първичната партийна организация намери най-широка разработка в материалите на конгреса. Какво ново внесе в това отношение конгресът?

В Устава на БКП беше записано задължението, че общинските партийни комитети „непосредствено ръководят първичните партийни организации...“[2] По този начин конгресът свърза цялата работа по

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., 1981, с. 119.
[2] Устав на БКП, С., 1981, с. 48, чл. 38.

Digitized by Google

издигане на тяхната роля и боеспособност с ръководната дейност на общинския партиен комитет.

В Отчетния доклад, изнесен пред конгреса, бе подчертано изискването, че за да се решат сложните и отговорни задачи, които стоят пред първичните партийни организации, е необходимо общинските партийни комитети да **„променят своя подход и енергично помагат да се издига ролята, да се развива самодейността и да се разгръща творческата активност на първичните партийни организации“**[1] (к. м.).

В Тезисите на XII конгрес за партийните комитети бе формулирана и поставена като важна задача „да задълбочават и засилват самодейния характер на първичните партийни организации...“[2]

●

От какво се обуславят новият подход, подчертаното внимание и грижа на партията за засилване самодейния характер на дейността на първичните партийни организации? Кои са новите фактори и условия, които изискват да се засилва самодейността като изява и като форма на демократизма в партията? Кои трябва да бъдат новите социални измерения на самодейността на първичната партийна организация? Защо се налага да се изменя, да се усъвършенствува и прилага нов подход от страна на общинските партийни комитети към ролята и развитието на самодейността на първичната партийна организация?

Отговор на всички тези въпроси, свързани с новия подход към дейността на първичната партийна организация, може да се намери в естествено-историческия процес на развитието и функционирането на партията и на обществото на етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Той се съдържа в изменението на обстановката, която се създава в страната след XII конгрес — повсеместната интензификация и привеждането на всички сфери на икономическа основа и в нарасналото значение и място на първичната организация в процеса на закономерното повишаване ръководната роля на партията в обществото.

Проблемът за самодейността на първичните партийни организации е най-тясно свързан с целия ход на социално-икономическото и културното развитие на страната. За да се развива успешно нашата страна напред към осъществяването на комунистическия идеал, се налага решително да се издига тяхната роля и боеспособност. Защото със своята дейност те вървят в челото на социалния и техническия прогрес, съединяват политиката на партията с живото творчество на масите, решават социално-икономическите, обществено-политическите и идейновъзпитателните задачи. Изключително много нараства значението им за осъществяване на курса на партията за интензификация и повсеместно прилагане на икономическия подход и неговия механизъм, за развитието на политическата система и за духовния напредък на трудещите се.

Новата обстановка след XII конгрес не само изисква, но също така в най-голяма степен създава широки възможности и най-благоприятни условия да се разгръща самодейният характер на първичните организации. Общинският партиен комитет може успешно да изпълнява своята ръководна роля, ако все по-пълно ги превръща в основно средоточие, в действена сила за решаване на възникналите нови проблеми, развива тяхното творчество и самодейност. В тази връзка основателно др. Тодор Живков подчерта, че първичната организация е естественият център, социалната среда, където непосредствено

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес..., с. 119.
[2] Тезиси на XII конгрес на БКП, С., 1981, с. 110.

Digitized by Google

ще се решават новите по-сложни задачи. Тази постановка изисква цялата нейна дейност да се обогати, да се обнови с качествено новото съдържание на грандиозните задачи, които утвърди XII конгрес за изграждане на зрелия социализъм. Основателно на този проблем е подчинено и всепартийното мероприятие на Секретариата на ЦК на БКП — преглед за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес.

Засилването на самодейния характер на първичните партийни организации е най-тясно свързано и се обуславя от съществените качествени изменения в обекта на тяхното ръководство — трудовите колективи. В съвременните условия съществено се изменят производствената, социалната и възпитателната функция на трудовия колектив. Най-обща характеристика на тези нови изменения в трудовите колективи е, че рязко нарастват самостоятелността, отговорността и ролята им. Значително се увеличиха техните права и задължения. Разшириха се и се обогатиха с ново съдържание техните основни функции. Трудовите колективи се превръщат в още по-активни жизнеспособни и действени клетки на обществения организъм. Това все повече се изразява в обстоятелството, че нараства социалната роля на трудовите колективи.

Измененията във функциите, задачите и дейността на трудовите колективи, които са породени от новата обстановка, изискват най-пълно да се разкриват и да се реализират потенциалните възможности на всеки член на трудовия колектив. Още по-широко да се разгръща социалистическият демократизъм в трудовия колектив сега, когато нараства неговата роля като стопанин на социалистическата собственост, да се засилва пряката демокрация при обсъждането и решаването на всички основни въпроси на производството, социалното развитие и възпитанието, които засягат интересите както на отделната личност, така и на целия колектив. Изисква се демократизмът най-дълбоко да пронизва всички етапи на управленческия процес в бригадата — от разкриване на резервите при съставянето на насрещния план до неговата реализация. Да се създава еднопосочност в развитието на интересите — обществени, колективни и лични, а така също да се утвърждава първенствуващото значение на обществените интереси.

Както се вижда, за да се ръководи такъв трудов колектив, формиран и ориентиран в името на качествено нови задачи, чиято дейност е обогатена с ново съдържание, съществено се увеличават в качествено отношение изискванията и отговорностите и към дейността на първичните партийни организации. Тези изисквания се съпътствуват със сложността, мащабността и дейността на решаването на проблемите в трудовите колективи, което почти не се поддава на шаблонизация и общо ръководство. Всички те предполагат работата на първичните организации по тяхното ръководство да се характеризира с активна самодейност, творчество, конкретност, активност и съвременност.

В своята ръководна дейност общинските партийни комитети ще отчитат обстоятелството, че първичните партийни организации в новата обстановка следва да служат за пример на обновени с качествено ново съдържание функции и задачи, трудови колективи и че тяхната сила е във връзките им с трудещите се. Те ще бъдат толкова по-силни, колкото повече проявяват творчество и инициатива и се грижат трудовите колективи да изпълняват поставените от по-горните ръководни органи задачи, задълбочено и своевременно обсъждат и решават или се борят да бъдат решени проблемите, които вълнуват колективите или засягат техните непосредствени жизнени интереси. Това означава да се засилва ролята на първичната организация като представител на трудовия колектив в партията.

Digitized by Google

В какво се изразява самодейността на първичната партийна организация при ръководството на обновените трудови колективи?

Преди да се даде отговор на този въпрос, трябва да се подчертае, че самодейността не е стихиен процес. Тя би следвало в необходимите размери научнообосновано да се насочва, развива, планира и организира. В сегашните условия това се изразява: в разкриване на перспективите и конкретните пътища за осъществяване на курса за повсеместна интензификация в отделния трудов колектив; творчество при прилагане на нормативните документи на новия икономически механизъм и по-пълно използване на неговите възможности за стимулиране на общественото производство; разгръщане инициативността на непосредствените творци на материални блага за разкриване и използване на вътрешните резерви и възможности, за най-широко изучаване и прилагане на челния опит; управление на производствените процеси; своевременно разкриване на възникващите противоречия в дейността на трудовия колектив и бързо отстраняване причините за тяхното появяване; създаване обстановка за най-широко разгръщане на принципността, критиката и самокритиката срещу недостатъците и слабостите в работата по изпълнение на задачите; обогатяване и усъвършенствуване формите на идеологическата работа за формирането на висока комунистическа съзнателност и будно обществено чувство за отговорност и дисциплина; намиране на най-ефективни средства за повишаване ролята на ръководните органи на трудовите колективи.

По-нататък самодейността на първичните партийни организации ще се разгръща в търсенето и прилагането на най-действени организационни форми, в които да се разгръща активността на трудовите колективи, каквито са: социалистическото съревнование, движението за техническо и научно творчество, личните творчески планове и др.

На трето място, да се засилва самодейността на първичните организации предполага да се прилагат съвременни подходи при организирането и ръководенето на вътрешнопартийните процеси, които в най-голяма степен се концентрират и развиват в тях.

„Реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство"[1], е този нов критерий за оценка на партийната работа, обективно изискващ да се засилва самодейният характер на нейния вътрешноорганизационен живот.

В отговор на потребностите, породени от новата обстановка, след Дванадесетия конгрес се налага самодейността във вътрешния живот на първичните организации да се развива в такива основни направления като:

— превръщането на вътрешния живот на всяка първична партийна организация в образец на социалистическите обществени отношения;

— разгръщането на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация;

— утвърждаването на първичната партийна организация като опора на своите членове да носят с чест званието български комунист. Комунистът да воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек.

Развитието на самодейността на първичните организации в посочените от конгреса направления може да се осъществява, когато:

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес..., 1981, с. 121.

Digitized by Google

— изпреварващо първичната партийна организация опознава, анализира и прогнозира развитието на процесите от своя вътрешен живот, така и на ръководството на социално-икономическите процеси в трудовите колективи, като не се допуска „опашкарство“ в събитията;

— своевременно „превъоръжава“ със цялата си дейност своите членове с нови знания за настъпващите изменения в обществено-икономическите процеси в трудовия колектив и утвърждава стратегически тип на мислене и действие, днешните задачи решава с виждането на утрешния ден;

— разгръща демократическото начало при подбора и разпределението на кадрите, които са в номенклатурата на първичната организация, като широко прилага съвременни методи и форми;

— прилага действен, преобразуващ стил на работа, при който да не се заобикалят „парливите“ въпроси, а смело и дълбоко се разкриват и научно да се анализират причините за противоречията и бързо да се отстраняват;

— разработва алтернативни начини и осъществява оптималния от тях за решаване на новите проблеми и със своята дейност, и с тази на своите членове показва образец на социално действие;

— проявява творчество при контрола и организацията на изпълнение на партийните решения;

— на основата на принципа на демократическия централизъм да се разгръща демократизмът не само при обсъждането и решаването, но и в процеса на осъществяването на задачите, като се отделя подподчертано внимание и грижи за издигане ролята на партийното събрание, където комунистите намират най-широка изява на своите уставни права и задължения.

Анализът на едногодишния период след XII конгрес показва, че в резултат на огромната политическа и организаторска работа в първичните партийни организации протичат процеси на дълбоко преустройство, свързани със засилване на техния съзидателен характер. Макар и начален този процес, могат да се посочат много примери на първични организации от гр. София, Ловешки, Толбухински, Видински, Бургаски, Софийски и други окръзи, където в резултат на разгърналото се творчество и самодеен характер са постигнати високи резултати. Успешно се разкриват вътрешните резерви, увеличава се производителността на труда, ускорено се внедрява научно-техническият прогрес, подобряват се социално-битовите условия и др.

●

Самодейността на първичните партийни организации, тяхното умение правилно да решават възникващите нови, по-сложни и мащабни задачи на интензификацията и ефективността във всички сфери в решаваща степен зависи от това как по-горните партийни органи ръководят и направляват тяхната работа. Поради това XII конгрес справедливо отдели специално внимание на този проблем и задължи окръжните и общинските партийни комитети да внесат съществени изменения в своята работа, като не само променят своя подход, но в своята дейност енергично се заемат да се издига ролята и да се развива самодейността на общинските партийни комитети, на които се възложи задачата „непосредствено да ръководят първичните партийни организации“.

Досегашната практика показва, че ръководството на първичните организации от страна на общинските партийни комитети се отразява в два аспекта:

Digitized by Google

Първо. **В положителен аспект:** когато общинските партийни комитети съдействуват чрез разгръщане самодейността на първичните партийни организации да се развиват, да приемат делови, мащабни и смели решения; когато се подкрепят почините и инициативите на първичните организации и на отделните комунисти; когато редовно се организира двупосочна информация от общинския партиен комитет към първичната организация и обратно за актуалните проблеми; когато се помага възникналите въпроси да се решават в самите първични партийни организации.

Второ. **В отрицателен аспект:** тогава когато се ограничава самодейността на първичната организация, излишно се регламентира почти целият ѝ вътрешен живот и работата по ръководството на социалните процеси. Сериозна причина за това е, че все още: „Декретирането и излишната регламентация продължават да сковават самодейността на първичните партийни организации, ангажират ги с несвойствени задължения, отклоняват ги от решаването на местните задачи, от пълното упражняване на партийния контрол, пречат да се изяви богатството на вътрешнопартийните отношения“[1].

Основните причини се коренят в това, че все още много партийни органи не са овладели дълбокия смисъл на новия подход на Централния комитет към новата роля на първичните организации. Редица комитети все още проявяват неоправдан стремеж вместо жива работа с тях на всяка цена да ги задължават с писмени решения. Робува се на криво разбран централизъм, зад който често пъти се прикрива бездействието. Или решенията се изпълняват с решения, а не с дела. Отстраняването на тези причини се отнася до дейността на всички по-горни партийни органи, но сега в най-голяма степен те се отнасят до ръководната дейност на общинските партийни комитети, на които се възложи задачата пряко да ръководят първичните партийни организации.

В какви направления и как следва да се организира работата на общинските партийни комитети, за да се засилва самодейният характер на дейността на първичните партийни организации?

Този въпрос засяга дейността на всички партийни организации. Трудно може да се даде универсален отговор. В този смисъл ще подчертаем някои основни съображения по него.

Преди всичко налага се цялостната работа на общинските партийни комитети по ръководството на първичните партийни организации своевременно да се преустройва в духа на настъпващите изменения, в нарасналата им роля и място в осъществяването на курса за повсеместната интензификация и прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм, в разгръщането на социалистическата демокрация, на трудовата и социалната активност и по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа. Нужно е най-пълно да се отчитат както измененията, които настъпват в нейната дейност, в нейния вътрешен живот, така също и измененията, които настъпват в развитието на социалните процеси, които ръководи самата първична организация. Особено нараства новата роля на трудовите колективи в нашето общество, обогатени с ново съдържание основни функции и задачи.

В своята дейност общинските партийни комитети ще постигат високи резултати, когато най-широко се опират на първичната партийна организация от започването до осъществяването на конкретните социално-икономически, обществено-политически и идейновъзпитателни задачи в трудовия колектив. Това по-добре ще се извършва в тези слу-

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес..., с. 119.

Digitized by Google

чаи, когато се създават необходимите организационни условия — навреме да се поставят новите задачи, точно да се определят мястото и ролята на първичната организация в тяхното изпълнение, грижливо да се подготвят и провеждат организационните мероприятия за претворяване в живота на партийните решения. Широкото опиране на първичните организации съвсем не означава те да се обременяват с излишни мероприятия. Намирането на най-ефективни подходи, при които в ограничен оптимален брой мерки общинските партийни комитети разкриват пред първичните организации цялата мащабност на новите задачи и пътищата за тяхното реализиране, е от решаващо значение.

Много важно е при съвременните условия да се засилва отговорността на първичните партийни организации самостоятелно да решават проблемите, които възникват в трудовите колективи или с тяхното най-активно участие. Общинските партийни комитети трябва да се съобразяват с мнението на първичните организации, да зачитат техните решения и ги утвърждават като политически ръководители на процесите, които се извършват в трудовите колективи, тъй като те най-добре познават обстановката и разполагат с необходимия политически инструментариум за въздействие върху всички членове на колектива.

Новата обстановка, която се създаде след XII конгрес в живота на трудовите колективи и особено в първичните партийни организации, засилва самостоятелното творчество, развива творческото начало във всички видове партийна дейност. Творческата обстановка, новите почини и инициативи са едни от най-важните измерители за самодейния характер в тяхната дейност. Ето защо подкрепата, развитието и разпространението на новото от страна на общинските партийни комитети, което се ражда в първичните организации, е сигурен път за издигане на тяхната самодейност. Всенародният подем и активност на работническата класа и на всички трудещи се по пътя на зрелия социализъм ражда ежедневно нови кълнове, нови инициативи, нов опит, които изискват правилна оценка и най-широка подкрепа.

Решаването на новите задачи изисква от общинските партийни комитети да оказват най-широка подкрепа на първичните партийни организации за развитието на самодейния им характер при осъществяване на уставните права и задължения. По-пълно да се осъществяват правата на контрол върху дейността на стопанските и административни органи за точното изпълнение на задачите, произтичащи от новия икономически механизъм, правилно да използват както неговото санкциониращо, така и неговото стимулиращо въздействие; ежедневно и целесъобразно да решават въпросите за подбора и разпределението на партийните сили, на кадрите и на вътрешната структура на първичните организации; да повишават равнището на марксистко-ленинската подготовка на комунистите и да създават правилен марксистко-ленински мироглед, висока съзнателност и комунистическо отношение към труда.

Не по-малко важно направление в дейността на общинските партийни комитети по ръководството и развитието на самодейния характер на дейността на първичните организации е оптимизирането на отношенията помежду си. В много случаи те страдат от прекалена регламентация върху дейността на първичните организации, от отслабване на връзките на общинските партийни комитети с някои първични организации в съставните села, от прекалена книжнина и много писмени указания. Не са редки инструктажите по второстепенни въпроси, формалното отношение към повдигнатите въпроси и др.

За да се оптимизират все повече тези взаимодействия, да се повишава тяхната ефективност, на преден план изпъква необходимостта да се засилва проблемността, обогатена с ново съдържание, на връз-

Digitized by Google

ките, особено живите, на общинските партийни комитети с първичните организации, да се повишават компетенцията и методическата помощ за издигане ролята на първичната организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, да ѝ се оказва по-голямо доверие и подкрепа. В обучението на партийните секретари и на изборния партиен актив главното сега е изпреварващата подготовка по новите проблеми с цел да се увеличи тяхната действена сила. При новите условия всички форми на работа на общинските партийни комитети с първичните организации и партийните бюра ще бъдат непрекъснато насищани със съдържанието на новите проблеми, които възникват в живота.

Критерий за самодейния характер на първичните партийни организации, това е степента на творчеството и инициативността, а критерий за партийното творчество, това е степента на проявление на самодейността. Самодейният характер на работата на първичната организация изразява равнището на политическата съзнателност на нейните членове, която се обуславя от овладяването на марксистко-ленинската теория, Програмата и Устава на партията и тяхната реализация в живота.

●

Широкият кръг от проблеми, които постави Дванадесетият конгрес на партията за засилване самодейния характер на първичните партийни организации, очакват решително да се усъвършенствуват стилът на работа и ръководство на общинските партийни комитети. Най-широко да се прилага научният подход в партийната дейност, да се засилват действените сили на общинските партийни комитети и първичните партийни организации като изключително важен фактор за изпълнение на историческите предначертания на Дванадесетия конгрес на партията.

Digitized by Google

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА АПРИЛСКАТА ЛИНИЯ

През февруари т. г. окръжният комитет на партията — Варна проведе научно-практическа конференция на тема „Двутомникът на другаря Тодор Живков „За априлската линия" — забележителен теоретически и политически принос в партийната дейност и ръководство". Тя бе посветена на 25-годишнината от Априлския пленум на ЦК на БКП, 100-годишнината от рождението на вожда и учителя на българския народ Георги Димитров и на 70-годишнината от рождението на другаря Тодор Живков.

В работата на конференцията взеха участие завеждащият отдел „Организационен" на ЦК на БКП **Георги ГРИГОРОВ**, главният редактор на списание „Партиен живот" **Петко РУСЕВ**, партийни, държавни, стопански и обществени дейци на окръга, представители на БЗНС и масовите организации, дейци на науката и културата, ръководители на челни трудови колективи.

Скъп гост и участник в конференцията беше и генералният консул на СССР във Варна **Иван БОЙКО**.

Във встъпителното слово при откриването на конференцията първият секретар на окръжния комитет на партията Димитър Попов подчерта: „Много са забележителните събития в 90-годишния летопис на партията на българските комунисти. Всяко едно от тях има свое конкретно значение. Но сред тях има и такива, които се открояват със своята сила, решаващо място и определяща роля в новата и най-нова история на нашата партия и страна. Към тези събития ние отнасяме Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Историческата значимост, жизненост и непреходна същност на априлската стратегия на БКП, разработена, развивана и обогатявана на всеки етап от социалистическото строителство от генералния секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков, е синтезирана в двутомника „За априлската линия ."

Като даде положителна оценка на проведената конференция, завеждащият отдел „Организационен" на ЦК на БКП Георги Григоров изтъкна, че ленинската генерална априлска линия на партията е верен път в изграждането на зрелия социализъм. Тя не само чертае ярката, вдъхновяваща и запомняща се панорама на априлския възход на Варненски окръг, но и разкрива, че априлската жажда за социално творчество се превръща във важен белег на стила на работа на Варненската окръжна партийна организация, на комунистите и кадрите в този наш чудесен край на родината. Априлската непримиримост и принципиалност, априлското творчество и настъпателност характеризират във все по-голяма степен работата на бюрото на окръжния комитет, на партийните комитети и организации в окръга.

Естествено е на такъв форум, какъвто е настоящата конференция, да си зададем въпроса: защо е наложително една партия да има своя генерална линия? Нали има Програма на партията за изграждане на развитото социалистическо общество в Народна република България? Нали има Устав на Българската комунистическа партия? Да, има, и ние се гордеем с тях. Програмата и Уставът са основата на организационното и идейното единство на българските комунисти, те имат изключително значение за осъществяване на морално-политическото единство на комунистите и трудещите се, на целия народ. Нужна ли е тогава линия на партията? Да! Животът категорично потвърди, че генералната линия на партията е нужна. Защото, след като са ясни

Digitized by Google

целите и задачите, които субективният фактор ще постига в съответствие с обективните обществени закономерности, за нас не е маловажно по какви пътища ще се постигат тези цели, с какви средства ще решаваме основните задачи на комунистическото строителство, за какво време ще ги достигаме, как следва да осъществяваме целите и задачите на Комунистическата партия. Ето защо е нужна генерална линия.

Ако Програмата и Уставът на партията са фундаментът, то формулирането, отстояването и провеждането на генералната линия на партията са белези на борбата за постигане на комунистическия идеал.

В годината на юбилея на Априлския пленум освен двутомника за априлската линия бяха публикувани редица материали, монографични изследвания, които аргументирано разкриха многообразните характеристики на априлската линия, осмислиха отново и посочиха специалните заслуги на нейния създател, творец и архитект, строител и ваятел — генералния секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков.

Априлската линия е ленинска линия, подчерта в един от основните доклади на конференцията заслужилият деятел на културата Петко Русев, член на ЦК на БКП и главен редактор на сп. „Партиен живот". В него бяха разгледани същностните черти, мястото, ролята и значението на Априлския пленум за развитието на партията и страната.

Когато погледът се спира върху Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година, подчерта докладчикът, не може да не се отделят два характерни момента, които решиха съдбата на партията и съдбата на страната. Тогава Централният комитет прояви политическа принципиалност и сложи край на грубите нарушения на ленинските принципи и норми на партиен и обществен живот, напълно ги възстанови и същевременно не позволи дребнобуржоазната идеология да навлезе в редовете на нашата партия, не позволи фракционността да смути нейното единство.

Ето тук е голямата сила на Априлския пленум и тук се изразява най-ярко историческият му подвиг.

Априлската линия като ленинска линия запази и развиде традициите на нашата партия, всичко създадено от българските комунисти в периода на революционната борба, в периода на прехода от капитализма към социализма, в изграждането на зрелия социализъм. Тя е продължение и обогатяване на Димитровския курс на партията. Априлската линия е кристално чиста интернационална линия, сърцевина на която е всестранното сближение със Съветския съюз и социалистическите страни, братството с комунистическите и работническите партии от капиталистическите страни, с националноосвободителните и прогресивни движения. Тя е последователна класова линия, линия на творческо развитие и обогатяване на марксизма-ленинизма. И сега, когато обгръщаме изминатия път, не можем да не признаем и да не оценим именно ролята и личността на другаря Тодор Живков. Той вгради себе си в тържеството на априлската линия на партията. Без него тя не би имала своя обилен теоретически и политически колорит, не би имала своите теоретически висоти, а практиката не би била такава многообразна.

На априлската линия — линия на творчески стил в партийната дейност, посвети своя доклад секретарят на окръжния комитет на партията Георги Георгиев.

Като оглеждаме изминатото, изтъкна докладчикът, ние с гордост подчертаваме дълбоките коренни изменения, които настъпиха в социално-икономическото, политическото и културното развитие на окръга, в развитието и дейността на окръжната партийна организация. В основата на нашите успехи стои мъдрото и далновидно ръководство на

Digitized by Google

Централния комитет на партията начело с другаря Тодор Живков. Успехите са плод на конкретната реализация на априлската политическа линия, на неуморната идеологическа работа на комунистите и трудещите се от окръга, на тяхното непоколебимо единство и сплотеност около Централния комитет.

В годините след Априлския пленум в окръга се постигна висока степен на концентрация и специализация в промишлеността. Това е солидна основа за непрестанна интензификация на производството на базата на съвременните постижения на науката, за оптимална организация и максимална ефективност на труда.

Съществено условие за решаване на сложните задачи в социално-икономическото развитие на страната и окръга на настоящия етап е с ленински априлски стил на работа и ръководство да преодолеем възникналото противоречие между възможностите на изградената материално-техническа база и тяхното пълно използване от страна на субективния фактор.

Сега усилията на окръжния комитет в областта на партийното ръководство на икономиката на окръга са насочени към постигането на поврат в мислите и конкретните действия на кадрите на всички равнища, като главно внимание се отделя на качествените аспекти на икономическия растеж и повишаване ефективността на производството на базата на интензивното развитие.

Те са насочени към преустройството и усъвършенстването на партийно-организационната и идеологическата дейност на партийните органи и организации в окръжната партийна организация.

На сегашния етап особено нараства ролята на кадрите. Под ръководството на Централния комитет на партията бюрото на окръжния комитет предявява нови, по-високи изисквания към кадрите по отношение на тяхната теоретическа подготовка, квалификация и опит, към умението и компетентността им да анализират и решават назрелите проблеми. Те трябва да притежават необходимите психически, волеви качества за довеждане докрай започнатото дело, да провеждат принципно и творчески партийната линия.

Докладчикът обстойно се спря на преустройството на стила на работа, свързано с разширяване демократизма и укрепване на дисциплината, на борбата на идеологическия фронт и възпитанието на новия човек — строител на социализма, на внедряването на положителния опит, особено опита на СССР и КПСС.

За богатата и многостранна дейност на партията и държавата и забележителния теоретически и политически принос на другаря Тодор Живков през годините след историческия Априлски пленум се спря в съдоклада си проф. Здравко Ковачев — д-р на икономическите науки и научен секретар на Центъра по партийно-организационни въпроси на окръжния комитет на партията.

Двутомникът „За априлската линия“ свидетелствува, че априлският курс на партията има крупен принос в разработването на актуални теоретически проблеми на социално-икономическото развитие върху фундамента на диалектико-материалистическата методология, при съблюдаване единството между теорията и практиката.

Както е известно, още на Петия конгрес на нашата партия Георги Димитров разработи комплекс от въпроси за прехода от капитализма към социализма и изграждане основите на социализма. След неговата смърт за определен период от време бяха допуснати теоретически грешки, които засегнаха и въпроса за характера на революционния акт, извършен на Девети септември 1944 г. Априлската линия на партията коригира неправилните възгледи в това отношение.

Digitized by Google

В доклада на ЦК на БКП пред Седмия конгрес на нашата партия се изтъква, че в нашата страна не стана никакво „превръщане" или „прерастване" на властта, установена след Деветосептемврийското въстание, нито може да се говори за два етапа на революцията. Централният комитет на БКП, отбелязва другарят Тодор Живков, винаги е смятал, че народнодемократическата по форма революция в нашата страна още от самото начало по своите закономерности е повторение в главното на Великата октомврийска социалистическа революция, че от самото си начало тя носи социалистически характер.

Теоретическото изясняване на характера на революцията в България имаше изключително значение за правилно определяне на насоките, темповете и мащабите на революционните преобразования в икономическата и социално-политическата сфера.

В съдоклада си Здравко Ковачев очерта основните моменти от развитието на икономическата мисъл у нас, която е проникната от идеите на Априлския пленум. Трябва да се изтъкне, каза той, че значението на теоретическите анализи, обобщения и изводи за периодизацията на социалистическото строителство и за развитото социалистическо общество надхвърля националните рамки и е чувствителен принос в общата съкровищница на марксизма-ленинизма.

В своето изказване председателят на ИК на ОНС Страхил Христов се спря на някои страни на интензификацията на икономиката на Варненски окръг като основно направление в работата за изпълнение на главната социално-икономическа задача през осмата петилетка и до 1990 година. Той проследи успехите по пътя на непрестанно повишаване дела на Варненски окръг в икономиката на страната. През осмата петилетка е предвидено да се внедрят 207 нови технологии и се усвоят повече от 1680 нови изделия. Важни задачи на комплексната механизация и автоматизация, на електронизацията, роботизацията и използването на останалите интензивни фактори са предвидени в окръжната програма за научно-технически прогрес през осмата петилетка. За реализирането им се осъществява ползотворно сътрудничество с над 50 научни института, висши учебни заведения и организации в цялата страна, но решаващо е участието на инженерно-внедрителските звена, на научните и проектантските институти от нашия окръг.

Съществено място в борбата за интензификация на народното стопанство заема проблемът за намаляване дела на ръчния, тежкофизическия и непривлекателен труд. Разработването и внедряването на високоефективни решения на техническия прогрес изискват и квалифицирани кадри. В това отношение окръгът има значителни постижения. При нас ежегодно се подготвят по 500 специалисти с висше и 765 със средно образование. С интелектуализацията на труда възниква въпросът за необходимостта от многостранно развити личности, които да отговарят на високите изисквания на интензификацията. В тази насока постепенно се въвежда новата образователна система, която цели усвояването на широкопрофилни професии.

Беше споделена идеята за териториално управление на техническия прогрес — създаване на център или звено на територията на окръга или региона за обобщаване, направляване и контролиране проблемите на внедряването на научно-техническите постижения и изпълнението на националните и регионални програми.

Девизът на XII конгрес на БКП за повсеместна интензификация за Варненски окръг придобива все по-конкретни измерения.

С голям интерес беше изслушан генералният консул на СССР във Варна Иван Бойко, който говори за дружбата между КПСС и БКП като пример на социалистически интернационализъм в действие, гранитна основа на нашите по-нататъшни успехи.

Digitized by Google

Постиженията на българските комунисти и целия български народ, задачите, поставени в решенията на XII конгрес на БКП, са ярко потвърждение на ленинската априлска линия.

Провежданият от КПСС и БКП курс на сближаване на нашите партии, страни и народи, продължи Иван Бойко, има дълбока класова основа. Неговите корени водят началото си от времето на Ленин и Благоев. В наше време реализацията на мъдрия курс на нашите партии за всестранното сътрудничество е главна тенденция във взаимоотношенията между двете братски страни.

Основа на по-нататъшното сближение между СССР и НРБ е постоянният ръст на обема и внедряването на нови ефективни форми на икономическо и научно-техническо сътрудничество.

Като направи обстоен анализ на постигнатото, на огромните завоевания и сътрудничеството между нашите партии, страни и народи, Иван Бойко изтъкна, че немалък дял в този процес имат дружбата и сътрудничеството между Одеската областна и Варненската окръжна партийна организация, между трудещите се от двата бряга на Черно море.

Дълбоката преданост към идеите на съветско-българската дружба, завещана от великия син на българския народ Георги Димитров чиято стогодишнина от рождението ще чествуваме заедно през тази година, и подкрепена от решенията на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г., в наше време е една от важните основи на вътрешната и външната политика на Народна република България. В центъра на всестранното съветско-българско сътрудничество и сближение във всички области на политиката, икономиката, културата, идеологията стоят КПСС и БКП, техните централни комитети и лично другарите Л. И. Брежнев и Т. Живков.

По разглежданите проблеми на научно-практическата конференция се изказаха доц. Златко Демирев — кандидат на философските науки, Георги Кунчев — първи секретар на районния комитет на БКП — район „Възраждане", Георги Бойчев — главен директор на корабостроителния комбинат „Георги Димитров", Желю Желев — агроном-технолог на модулна бригада в с. Крумово, проф. Емил Станчев — доктор на техническите науки и ректор на ВМЕИ — Варна, Колю Панайотов — секретар на първична партийна организация в „Заводски строежи" — Девня.

В заключителното си слово на конференцията първият секретар на ОК на БКП Димитър Попов подчерта, че със своето богато съдържание, с дълбочината на анализа, с научния подход и комунистическия заряд основните доклади, съдокладите и изказванията ще бъдат изключително полезни за нашата практическа работа. Безусловно всички проблеми и въпроси, за които стана дума днес — изследвани, обосновани и изложени от позициите на априлската политическа стратегия, — ще съдействуват за издигане равнището на партийно-политическата и стопанско-организаторската работа на окръжната партийна организация.

Тодор НЕДЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

Преглед на първичната

ДОБЪР СТАРТ

Периодът след обявяването на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация е изпълнен с напрегната и динамична работа на партийните комитети и бюра. Планира се дейността на партийните организации и бюра за неговата подготовка и провеждане, изградиха се помощните органи, обучаваха се кадрите. Приключва първият етап от прегледа, през който бяха изготвени и утвърдени на партийни събрания характеристики на първичните организации и мерки за по-нататъшното повишаване на тяхната роля и боеспособност. Политически сътрудници на отдел „Организационен" на ЦК на БКП и на списание „Партиен живот" съвместно с представители от апарата на окръжния комитет на БКП в Плевен се срещнаха на място със секретари на общински партийни комитети и на първични организации, с председатели и членове на комисии по прегледа, запознаха се с извършената работа по него, с характеристики и мероприятия на първични организации и пр.

Какво е най-характерно за работата на партийните комитети и организации от Плевенски окръг през този период? Какъв е създаденият положителен опит и в кои направления трябва да се усъвършенствува по-нататъшната работа по прегледа?

Чрез своята активна и целенасочена дейност окръжният комитет на БКП в Плевен е успял да създаде у кадрите **повишено внимание, сериозно и отговорно отношение към прегледа.** Огромното мнозинство от тях правилно са разбрали, че става дума не за поредна кампанийна задача, а за строга и взискателна проверка на основната клетка на партията, за критична оценка на нейната роля и боеспособност, за определяне на по-ефективни форми и средства за по-нататъшното ѝ утвърждаване действително като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на бъдещото му състояние.

Това отношение е осигурило поголяма **активност и инициатива, творчески подход,** преградило е пътя на формализма и шаблона при подготовката на характеристиките и мерките. За постигането на такъв подход е съдействувал **правилният подбор и ефективното обучение на основните кадри, които осъществяват мероприятията по прегледа.** В комисиите на общинските партийни комитети са включени опитни и добре подготвени кадри. В повечето случаи тяхната подготовка и партийният им опит са над или на равнището на подготовката на членовете на съответните партийни бюра. В общинската партийна органи-

Digitized by Google

зация в гр. Левски например около 250 комунисти — партийният, държавният и стопанският актив на общината — се съсредоточават за непосредствена работа в първичните партийни организации, за анализ на тяхната дейност, на методите и средствата, които използват, за открояване на техните проблеми и търсене на пътища за решаването им. Това е необходима подкрепа, съществена помощ за първичните партийни организации в този отговорен момент на мобилизация на колективите за изпълнение решенията на XII конгрес. В същото време това е сериозна школа за членовете на комисиите. Една значителна част от тях, главно стопански кадри, е подтикната да промени гледната си точка, да почувствува мобилизиращата сила на първичните партийни организации, техните богати възможности, да види техните проблеми, да заживее с тях. Лозунгът „Стопанският ръководител — политически деец и възпитател на колектива" намира много конкретно и много действено въплъщение.

Обучението на членовете на комисиите по прегледа и на партийните бюра е организирано по общини, а в по-големите селищни системи — диференцирано по отрасли. Освен непосредствените задачи по организацията и ръководството на прегледа разяснени са и редица други проблеми, свързани с цялостната дейност на първичните организации. На някои места кадрите са били запознати с методиката за изучаване и оценка на дейността на първичните организации.

Общинските партийни комитети осъществяват близко ръководство на комисиите и на партийните бюра, поддържат всекидневна връзка с тях, помагат им в проучването на дейността на организациите и нейното оценяване, стремят се да изучават, осмислят и популяризират зараждащия се положителен опит, без да внасят шаблон и формализъм.

Резултатни усилия за повишаване равнището на ръководство на прегледа полага окръжният комитет на партията. Към бюрото на комитета е формирана работна група, в която участвуват секретари и зав. отдели на комитета, отговорни работници от окръжната контролно-ревизионна комисия на партията, от ОК на БПФК и в. „Септемврийска победа". Усилията на тази работна група са насочени към повишаване ролята и отговорността на общинските партийни комитети в ръководството на прегледа.

Положените грижи, взетите мерки от окръжния и общинските комитети са осигурили **добро равнище на първия етап от прегледа.** Основните цели и задачи на работата през този етап — да се осигури задълбочено изучаване състоянието на всяка първична организация, нейното характеризиране с критериите на Дванадесетия партиен конгрес и Октомврийското национално съвещание от 1981 г. и разработване на ефективни мерки за по-нататъшното повишаване на тяхната роля и боеспособност — в основни линии се постигат. Изготвянето на характеристиките се предшествува от значителна проучвателна работа. Събира се и се обобщава богат фактически материал. По-голямата част от характеристиките са изготвени на основата на задълбочено изучаване на колективите и на социално-демографски оценки за техния състав. Водят се беседи с активисти на проучваната партийна организация и с безпартийни членове на съответния колектив. Това дава възможност да се уловят и да се отразят в характеристиките по-дълбоките същностни черти на всяка организация, самокритично да се оцени равнището, на което тя изпълнява своите задачи. Някои въпроси се решават още сега, „в движение", без да се чака дори приемането на мероприятия. В Згалево се вземат мерки за укрепване на партийното ядро. В районната потребителна кооперация в с. Тотлебен е сформирана партийна група, за да се засили партийното влияние в този важен участък. Първичната партийна организация във Вълч-

Digitized by Google

читрън събира своите членове на сериозен и конкретен разговор за авангардната роля на всеки от тях — това не само и не толкова облекчава комисията при съставянето на характеристиката, колкото засилва тонуса в дейността на организацията, издига критериите ѝ, поставя ударението върху творческото начало в работата на комунистите, върху личната им отговорност за това, което става в селото. В „Зърнени храни" — гр. Левски, комунистите и комсомолците организират трудов ден за обзавеждане на младежки клуб, решават някои битови проблеми, по тяхна инициатива колективът е възприел девиза „Героят е винаги в строя".

Наред с положителните страни и черти, които преобладават и определят характера на първия етап от прегледа в Плевенската окръжна партийна организация, в процеса на работата са допуснати и някои слабости. Те са свързани преди всичко с обстоятелството, че прегледът е сложно вътрешнопартийно мероприятие, което се провежда за първи път. Кадрите вървят по нови, непроправени пътища, не разполагат с рецепти и с готови отговори, а сами търсят пътища, прилагат подходи в работата. Сега, в началото на прегледа, е особено важно и нужно да се видят тези слабости, да се предвидят възможните пречки, факторите, които могат да намалят ефекта от работата. И да се вземат своевременни мерки за тяхното отстраняване. Към отстраняването на какви по-характерни слабости се насочват усилията на партийните комитети, на всички кадри, които участвуват в прегледа?

Преди всичко **да се отстранят някои слабости, допуснати при изграждането на комисиите на общинските партийни комитети в помощ на първичните организации.** Една част от комисиите отговарят за по две партийни организации. Това ще затрудни сериозно работата, ще попречи да се съсредоточат усилията и вниманието на членовете на комисиите.

На някои места за председатели или членове на комисиите са утвърдени секретари на други първични организации. Положителното в тази практика е, че тя дава възможност на секретарите да обменят опит с други организации. Недостатъците обаче са много повече. Главната задача на секретаря е да осигури високо равнище на прегледа в собствената си организация, където той е централната политическа фигура. Не е целесъобразно да се раздвояват неговите сили и внимание, особено като му се възлага да оглавява комисия. Що се отнася до разпространяването на положителния опит, окръжният и общинските комитети разполагат с достатъчно възможности да го организират. И не само това. Те могат от много организации да отделят онова, което действително ще бъде в състояние да обогати всички първични организации.

Срещат се, макар и твърде рядко, комисии, чиято подготовка е по-слаба от тази на съответното партийно бюро. Такава комисия не е в състояние да окаже качествена помощ на първичната организация.

Задачите на комисиите на общинските комитети на партията не намаляват през оставащите два етапа от прегледа. Извършената от тях проучвателна работа съдействува по-добре да се опознаят първичните партийни организации. Сега те могат по-компетентно да им помагат при практическата реализация на приетите мерки и при оценката на резултатите от прегледа. Това може да стане само ако бързо се отстранят слабостите, които са допуснати при изграждането на комисиите.

На второ място, **в някои от характеристиките не са откроени достатъчно ясно критериите и изискванията на Дванадесетия конгрес и Октомврийското национално съвещание като основа за оценка на всестранната дейност на организацията, на нейните силни и слаби страни.** Не бива да се забравя, че главната цел на прегледа е да се активизира работата на първичните

Digitized by Google

организации за изпълнение на конгресните решения. На тази цел трябва да служат всички конкретни мероприятия.

В някои характеристики анализът на състоянието на първичните организации не се свързва органически с тяхното взаимодействие с трудовите колективи. Някои въпроси на вътрешнопартийния живот и особено анализът на качествения състав на организациите се прави откъснато от живота на трудовите колективи. Някои характеристики са твърде описателни и многословни. **Слабости има и в мерките, които се предлагат за по-нататъшното издигане ролята и боеспособността на организациите.** Някои от тях имат доста общ характер, повтарят известни вече задачи или уставни изисквания. В Червен бряг например пред всеки труженик се поставя конкретната задача всеки ден да реализира 1,15 лв. икономия. Но как отделните първични партийни организации ще оглавят това движение в колективите, как ще формират там обстановка за пестене на стотинката, грама, литъра, какво ще направят, за да се създадат условия за постигането на икономии и за правилното използване на тези икономии — в много случаи мероприятията не насочват към решаването на тези въпроси. На други места се допускат увлечения по някои форми на работа. Неоснователен е например стремежът да се сведе индивидуалната работа с комунистите само до възлагането и отчитането на партийните поръчения и изслушването на самоотчети, какъвто е случаят в с. Въбел и др. Нужно е по-голямо творчество, по-богат арсенал от форми и средства, в които главното да бъдат инициативата и самодейността на комунистите. Те да се включат в живота и дейността на организацията по силата на осъзнат дълг, по свой почин и инициатива.

Необходими са **повече и по-резултатни усилия на окръжния и общинските партийни комитети за изучаване, осмисляне и популяризиране на положителния опит в партийно-организационната работа, който се създава сега.** В окръжната партийна организация е извършена огромна по своите мащаби проучвателна и изследователска дейност. Творческият подход е осигурил голямо разнообразие в структурата и съдържанието на характеристиките и мерките, на формите и средствата на работа в бъдеще.

Във връзка с приключването на първия етап от прегледа пред окръжния и общинските партийни комитети възникват нови задачи. Ще се направи задълбочена и цялостна преценка на извършеното през този етап. Конкретно ще се оценят работата и приносът на всяка комисия, като се стимулират морално комунистите, проявили висока активност. От кадрите, които са допуснали подценяване на задачата, ще се потърси отговорност.

Заедно с това полезно ще бъде, ако в общинските комитети се направи известно обобщаване на основните особености и процеси в развитието на първичните организации, отразени в техните характеристики. Това ще помогне да се открият някои характерни за цялата общинска партийна организация явления и процеси и да се повиши равнището на ръководната работа на партийните комитети. Така по-пълно ще се използват и резултатите от извършената проучвателна и изследователска работа в първичните организации. Такива обобщения по отделни страни и направления на работата могат да се направят и за окръжната партийна организация.

Вторият етап на прегледа има някои специфични особености. Главното в него е всекидневната, делничната работа за реализиране на приетите мерки. Тази дейност е лишена от външни атрибути. На преден план излизат организацията и контролът, конкретната изпълнителска работа. Тази особеност крие известна опасност да се понижи тонусът, постепенно да заглъхне създаденото през първия етап оживление. Това **не бива да се допуска.** Напротив, трябва постоянно да на-

Digitized by Google

растват темповете на работа, постигнатата вече висока политическа активност. Това може да стане, като се засилят контролните мерки на партийните комитети, осигури се по-непосредствена помощ за организациите в изпълнителската им работа и особено в решаването на онези проблеми и задачи, които при приемането на характеристиките са били обект на заострено внимание, но по своя характер, по сложността и мащабите си надхвърлят техните възможности. Естествено, помощта на партийните комитети означава и системна обмяна на челния опит и неговото приложение в практиката.

Резултатите от първия етап на прегледа в Плевенската окръжна организация показват, че е даден добър старт. Постигнато е правилно отношение, внимание и грижа от всички кадри, разгръща се тяхната инициатива и творчество. Главното сега е да се съхранят и развият положителните процеси, за да се реализират докрай основните цели на прегледа — всяка първична организация да се утвърждава действително като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на бъдещото му състояние.

ЗАДАЧАТА Е ПОСТАВЕНА, А ИЗПЪЛНЕНИЕТО?

Става дума за прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията. За отразяването му в окръжните вестници. За тяхното задължение, за помощта им като печатни органи на окръжните комитети на партията в осъществяването на това крупно вътрешнопартийно дело.

Първият етап на прегледа започна от 1 януари на тази година. Основната задача през този етап бе да се направи по възможност най-пълна и точна характеристика на състоянието и работата на всяка първична партийна организация. А това означава да се видят и покажат положителните страни в нейната политическа, организаторска и идеологическа дейност, които следва да се развиват в бъдеще. Да се изтъкнат най-съществените слабости, за да може тя да насочи своите усилия за тяхното отстраняване. Това бе огромна работа, с която окръжните, общинските, районните и градските комитети на партията се заеха с необходимата сериозност. През този период те създадоха специални комисии, съставени от широк актив, които изготвиха характеристиките. Предварително бяха проведени инструктивни съвещания с членовете на комисиите, изнесоха се лекции, беседи. Конкретна помощ комитетите оказаха и в работата на партийните бюра в подготовката и провеждането на събранията, на които се приеха характеристиките, контролираха дейността на организациите по време на прегледа.

В това крупно вътрешнопартийно мероприятие активно участие вземат и окръжните вестници. Със своите навременни публикации много окръжни печатни органи добре съдействуваха да протече нормално първият етап на прегледа, да се разкрият и избягнат още в хода на самата работа някои опущения и недооценки на смисъла и значението на решението на Секретариата на ЦК на БКП за прегледа, популяризираха най-добрия опит в осъществяване на основните цели, които се поставят с него. Но в отразяването на прегледа наред с добрите страни се допуснаха и някои слабости и пропуски, които, ако продължават и занапред, ще намалят значително помощта на окръжните вестници, нейната ефективност за пълноценното провеждане на тази важна партийна задача.

Нека проследим окръжните ежедневници в Русе, Варна, Бургас, Пловдив и Благоевград, за да видим как те са отразявали работата по прегледа в неговия първи етап.

Digitized by Google

Вестник „Дунавска правда“ в Русе поставя последователно в броевете си **24, 25 и 26 от февруари т. г.** в отделни статии и информации въпроса за прегледа като важна предстояща задача. **В брой 32 от 16 февруари** във вестника се открива и специална рубрика **„Преглед за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации“**. Под тази рубрика в уводното място на трета страница на същия брой е поместена обширна статия под заглавие **„За задачите на идеологическата работа“** от **Георги Досев**, завеждащ сектор „Политическа агитация“ на окръжния комитет на партията. Аргументирано авторът насочва вниманието върху новите изисквания, които прегледът поставя пред идеологическата работа на първичните партийни организации — да се търси нов подход в тази дейност, да се обогатяват нейните форми, средства и методите ѝ главно сред трудовите колективи, в бригадите от нов тип и в най-малките производствени единици. Това е положителна страна на статията. Какво е обаче състоянието на работата на комисиите по изготвянето на характеристиките на първичните организации, какви са техните впечатления, оценката за идеологическата им дейност, за нейните силни и слаби страни, какви препоръки се дават в тях за усъвършенстването ѝ — по тези въпроси би трябвало по-нататък да се излезе с нова публикация. Но до края на февруари вестник „Дунавска правда“ не помества друга статия, кореспонденция или дори информация изобщо за хода на прегледа. **Едва в брой 43 от 3 март** под рубриката за него се появява публикация под заглавие **„Нова грижа и отговорност“** и подзаглавие **„Общинският партиен комитет в Сливо поле — оценки и замисли през първия етап на прегледа“**.

Това е беседа. Представителката на редакцията **Анка Караджова** води разговор със секретаря на Сливополския общински комитет на партията **Ахмед Назифов**. На въпроса какво е извършено досега, един месец преди да приключи първият етап, секретарят информира, че са провели съвещание със секретарите на ППО и техните заместници и с членовете на комисиите, които изготвят характеристиките. От своя страна всяка първична организация е разгледала решението на Секретариата на ЦК на БКП за прегледа, както и плана на общинския партиен комитет и приела свой план. „Но — отбелязва самокритично секретарят — не всяка първична партийна организация успя да „напипа“ своите главни проблеми, по които ще работи, и в това отношение предстои още работа.“

Какво не достига на тази публикация?

В своите отговори секретарят на общинския комитет в Сливо поле не пояснява кои са именно тия главни проблеми, които някои ППО не са могли да „напипат“ в процеса на прегледа. И именно тук е била необходима намесата на журналистката — да помогне на секретаря да разкрие наред с постиженията и най-съществените слабости на проучваните от комисиите първични организации, нерешените от тях въпроси и ясно и конкретно да ги отрази в беседата. Да се покажат в нея причините за допускането на тези слабости, както и пътищата за тяхното преодоляване. Това би помогнало и на други партийни организации да не повторят и те същите грешки. Та нали главната цел на тези публикации се състои в това — да анализират и изнасят положителното и недостатъците в работата по прегледа, да съдействуват да се проведе той така, че да си изпълни докрай своето предназначение.

Първите си стъпки по отразяване на прегледа **вестник „Народно дело“ — Варна** направи навреме и добре. Още в **брой 19 от 4 февруари**, в уводната статия **„Творчество, инициатива, отговорност“** от **Георги Гетов**, член на бюрото на ОК на БКП и завеждащ отдел „Организационен“ при комитета, наред с поставяне на задачите по прегледа се прави анализ на допуснатите недостатъци в самото негово начало. Авторът сочи, че в плановете по прегледа на някои партийни комитети и организации задачите са поставени много общо или едностранчиво, недостатъчно са застъпени в тях мероприятия по контрола, по обмяната на положителен опит и др. А това са поредица от недостатъци, които ще се отразят отрицателно на бъдещата работа по прегледа.

В критичен тон Г. Гетов предупреждава, че все още съществуват някои неясноти по изграждането и задълженията на самите комисии. А това показва, че тяхното обучение на този етап е незадоволително. Правилно той препоръчва на общинските и районните комитети на партията да не разчитат само на помощта от ОК на БКП в тази насока, а да проявяват и самоинициатива. Статията е полезна, защото е аналитична и преди всичко навременна. Тя ще помогне да се открият и пресекат първите слабости още в началото на първия етап от прегледа. Но сетне? Редното е и по-нататък задължението на вестника по прегледа да продължи със същата сила и настойчивост. За съжаление именно това не става. До 20 март във в. „Народно дело“ не е поместена нито една публикация по тази важна и отговорна партийна задача — време, когато най-усилено се изготвяха характеристиките.

Буди недоумение и фактът, че темата за прегледа за същия период почти липсва и по страниците на в. **„Черноморски фронт“** в съседния, **Бургаски окръг**. От 1 януари до 23 март на тази тема е посветена само една статия под заглавие **„Преглед на боеспособността на първични-**

Digitized by Google

те партийни организации", и то още в **бр. 12177 от 20 януари.** За времето си статията е полезна — тя изяснява същността и значението на прегледа, обстойно поставя задачите за неговото провеждане. Но след това в процеса на самото изпълнение на тези задачи липсват публикации, окръжният печатен орган не взема никакво отношение по прегледа.

Същата слабост повтаря и **вестник „Пиринско дело" — Благоевград.** От началото на годината до 20 март в него е публикувана само една-единствена статия за прегледа! Тя носи заглавието **„Пред едно крупно събитие в живота на нашата партия"** и подзаглавие **„Преглед за издигане ролята и боеспособността на ППО в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП" (бр. 8 от 13 януари).** Наистина това е солидна уводна статия на четири колони от **Ив. Грозданов,** завеждащ отдел „Организационен" при ОК на БКП. Но си е само тя! И третира въпроси все още в сферата на поставяне на задачите. А как преминава по-нататък прегледът, хубавото в работата по него, пропуски, грешки, препоръки — нито дума във вестника почти до края на март...

Добър пример в отразяването на прегледа в първия му етап дава **вестник „Отечествен глас" в Пловдив.** В помощ на партийните комитети и първичните организации и особено на комисиите по изготвянето на характеристиките вестникът излиза в **брой 11269 от 13 март** с проблемна кореспонденция. Тя е разположена на три колони в уводното място на втора страница под заглавие **„Деловитост, творчество, инициативност"** и подзаглавие **„Характеристиките — всеобхватни и комплексни, реални и насочващи".** Авторката на кореспонденцията **Елисавета Шотилова** прави обстоен разбор на досегашната работа в изготвянето на характеристиките на първични партийни организации в учебните заведения в район „Васил Левски" на окръжния град и в с. Първенец. Тя основателно надава тревога, че в характеристиките за някои първични партийни организации в район „В. Левски" преобладава отчетническият елемент, информативността. Недостатъчно ярко в тях се открояват основните изводи и оценки на съществените, типичните процеси и явления в дейността на тези първични партийни организации, не се определят главните насоки и проблеми, по които те ще работят занапред, за да достигнат критериите и изискванията на Дванадесетия партиен конгрес. „Нямаше да съществуват тези пропуски — отбелязва в критичен дух авторката, — ако обсъжданията на характеристиките по отраслови групи ставаше навреме, ако на практика се обменяше опит."

Кореспонденцията на Е. Шотилова е още по-ценна и с това, че наред с критичните бележки в нея се изнася и положителен опит. Авторката показва **добрата работа по прегледа на общоселския комитет на партията в с. Първенец** — ежедневни консултации с председателите на комисиите, конкретна помощ от секретаря на комитета **Асен Мерджанов.** Всичко това е дало добри резултати. За да се аргументира, журналистката предава опита на комисията, изготвила характеристиката на ППО при информационно-управленческия център с партиен секретар **Лиляна Тонева.** Председателят на комисията **Йордан Шишков** и членовете водили многократни разговори с различни комунисти (докато на други места в окръга комисиите са се ограничили да разговарят само с административните ръководители и партийните секретари), с активисти, ръководители, ползвали са и документацията. Основните процеси в характеристиката на тази първична организация са задълбочено анализирани, очертани са бъдещите направления в дейността на организацията — да се подобри подготовката за вземане на решения и контролът върху тяхното изпълнение.

Пет дена след това, **в брой 11272 от 18 март,** вестникът помества на втората си страница проблемна кореспонденция от **Мая Бучкова** под насочващата рубрика **„Прегледът на ППО".** Кореспонденцията носи хубавия наслов **„За бъдещето на колектива"** и подзаглавието **„Пред събранието на ППО в IV предачен цех на ТК „Марица": за писаното и неписаното в характеристиката, за комунистите и за техните грижи и отговорности".** Още от самото начало журналистката е подходила много сериозно към своето задължение. Тя си поставя за цел да разбере „достатъчно ангажирано ли, сериозно, задълбочено, без „хващане" на случайни щрихи, а с търсене на същностни черти са отишли комисиите при ППО, имали ли са нужната подготовка, в състояние ли са още на този етап да им окажат реална помощ..."

След като изнася най-характерното от положителния опит в работата на комисиите в този комбинат, авторката се спира подробно как е преминало самото обсъждане на характеристиката на ППО в IV предачен цех от комисията и партийното бюро. Тук тя прави анализ върху уместните бележки на участвуващите в това обсъждане — кое е хубавото, споделката в характеристиката, какво е пропуснато в нея и кое трябва да отпадне. Накрая тя със задоволство отбелязва, че прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в ТК „Марица" до този момент „върви" в график. От общо десет организации в комбината вече половината от тях са в навечерието на събранията, т. е. пред финала на първия етап.

Digitized by Google

От цялото изложение в кореспонденцията личи, че авторката е мислила, разсъждавала върху фактите, върху това, което е видяла и проучила и показвайки опита на тези организации, с желание е искала да помогне на изоставащите комитети и комисии в провеждането на прегледа.

●

Започна работата по втория етап на прегледа. Той ще продължи по-дълго време — от април т. г. до края на отчетно-изборната кампания през 1982—1983 година. Сега вече с него се поставя задачата практически да се осъществяват набелязаните мерки, да се обогати и издигне по-нататък равнището на дейността на първичните партийни организации. Целта е, активизирайки тяхната изпълнителска работа, да се повишат компетентността, деловитостта, организационната култура на партийните бюра, на организациите. В този период партийните комитети и първичните организации следва да предприемат такива мероприятия, които да създадат благоприятни условия за развитието на инициативата и творчеството, на организираността и дисциплината, на отговорността у всеки комунист. По такъв начин прегледът ще изиграе своята роля като важен етап в цялостната работа на партията за изпълнение на конгресните решения.

Помощта на окръжните вестници като едни от най-близките и активни помощници на партийните комитети и първичните организации за по-нататъшното успешно провеждане на прегледа е желано и очаквано. Редакциите им вече имат известен опит в отразяването на първия му етап. С разнообразните средства на печатното слово всеки окръжен вестник е в състояние да окаже неоценима помощ в своя окръг в това отговорно партийно дело. Като следят отблизо и отразяват своевременно с необходимата дълбочина и аналитичност хода на прегледа, окръжните вестници ще допринесат за неговото правилно и целесъобразно протичане и пълно реализиране.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

БОРБАТА ЗА ИКОНОМИИ — СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ

Трудът на нашия народ е създал огромен икономически потенциал. В производството са вложени големи материални ресурси. А същевременно суровините и енергетичните източници постепенно се изчерпват и добивът им се оскъпява. При тези условия икономичното и рационално използване на всички видове материални ресурси придобива изключително важно значение. Този въпрос не слиза от дневния ред на партийните органи и организации. Защото **ръстът на икономиката все в по-голяма степен ще зависи от ефективното използване на всички съществуващи ресурси — труд, основни фондове, суровини и енергия.**

Разходът за суровини — основни и спомагателни материали, за енергия съставлява почти три четвърти от себестойността на промишлената продукция. Очевидно е, че **всеки процент икономия увеличава многократно печалбата за обществото.** Но от друга страна, данните показват, че много предприятия и цели отрасли не изпълняват задълженията си за икономии. Бавно се намалява материалоемкостта на продукцията. Недостатъчно се използват вторичните ресурси. Значително количество суровини и материали се повабяват при транспортирането, съхраняването и самото производство.

От трибуната на Дванадесетия конгрес партията призова комунистите и безпартийните **през осмата петилетка да извършат коренен поврат, като се реши суровинно-енергийният проблем на страната предимно чрез пълноценното използване на материалните и трудовите ресурси.** Сега в цялата страна се разгръща масово движение за икономии с цел да се преизпълни държавната планова задача не по-малко от два пункта. Това ще осигури на предприятията и трудовите колективи допълнителна печалба, ще се произведе за народното стопанство допълнителна продукция, ще нарасне националният доход.

Призивът на партията за икономии навсякъде и във всичко намери конкретен израз в съответни програми и разработки на централните и местните органи. Една част от тях гарантират икономичното използване на метала, дървесината, химикалите, текстилните материали. Борбата за икономии в тази насока е многопланова и безгранична. Резерви има навсякъде. Задачата е как най-бързо, най-рационално те да се включат в петилетния план. Как най-резултатно да се придаде масов характер на движението за икономии. Как партийните органи и организации да включат в борбата целия си арсенал от сред-

Digitized by Google

ства, многообразните форми на възпитателно въздействие — организационни, идеологически, административни, социални...

Програми са разработени за внедряване на безотпадъчни технологии. Партийните органи зорко трябва да съблюдават как се изпълняват препоръките на Централния комитет да не се строи нов завод, да не се модернизират съществуващите производствени мощности, ако проектът не е съобразен с възможностите за внедряване на безотпадъчни технологии.

Използването на вторичните суровини също е тема на специална разработка за осмата петилетка. По този въпрос другарят Тодор Живков отбелязва: „Дошло е време ръководителите на онези предприятия, които не съхраняват вторичните суровини, да се оценяват като разхитители на социалистическата собственост."[1] В борбата против разхитителите на материалните ресурси партийните органи трябва да включат милионите трудещи се. Това означава, че всеки работник трябва да знае какво печели, когато се проявява като грижлив стопанин, и какво губи, когато с лека ръка разпилява материалите и суровините.

Но програмите са само едно условие за разкриване и използване на резервите. За да станат те програми на дело, думата имат партийните, обществените и стопанските организации, всички трудещи се — милионите хора трябва да икономисват материалните ресурси. В Пловдивски и Бургаски окръг резултатите са вече налице. Икономиите заемат важен дял от интензивното развитие на производството.

И все пак къде е богатият резерв за икономии? Кои са възловите проблеми, които излизат на преден план?

Това бе ясно посочено на Дванадесетия конгрес. Борбата за икономии трябва да се съсредоточи преди всичко в научните институти и организации, в проектантските звена, в технологическите и конструкторските отдели на комбинатите, обединенията и техните поделения. Или това означава партийното ръководство и контрол да се пренасочат с по-голяма сила към научно-техническия прогрес. Още с проектирането на изделията, на технологията, на организацията да се решават максимално всички въпроси за икономиите. На този стадий вариантите за решаване на този въпрос са най-много и най-богати. Когато машината, организацията и технологията са вече внедрени, резервите за икономии по всички направления са ограничени. Както отбелязва другарят Тодор Живков, не бива повече да се прехвърля този въпрос изцяло на гърба на трудещите се. Те могат да влияят от 15 до 20 процента за разкриване на резерви. Партийните организации към научно-внедрителските звена и институти трябва да следят движението на новите разработки, да подкрепят творческото търсене на специалистите. Защото **все още немалко крупни научно-технически постижения срещат непреодолими бариери.** Конструкторите, проектантите, технолозите трябва да заемат полагаемото им се място в борбата за икономии на материални ресурси.

Като се използват постиженията на научно-техническия прогрес за намаляване на материалните разходи, се постига планово предотвратяване на загубите на базата на внедряване на нова техника и принципиално нови технологии във всички фази на производствения процес. А практиката показва, че **превантивното предотвратяване на загубите е най-добрият метод за използване на ресурсите.** Такъв подход партийните и стопанските органи могат да осъществяват с близкото ръководство още в процеса на разработката на инженерния проект и съставянето на насрещния план. Всяка производствена единица мак-

[1] Т. Живков, Реч пред Националното съвещание през декември 1980, Партиздат, с. 35.

Digitized by Google

симално да разкрие възможностите за използване на резервите във всички стадии на производството и на всяко работно място. Партийните организации навреме да се ориентиират в основните фактори за снижение на материалните разходи.

Бригадната организация е голям резерв за управление на процеса за пестеливо изразходване на материалите, суровините и енергията. Мобилизиращата сила на бригадния метод се заключава в това, че знаейки предварително обема на работата, възможностите за пестеливост и съответното материално възнаграждение, всеки член на бригадата се стреми да подпомага управлението на производството, да проявява максимум инициатива в борбата за икономии. Чрез бригадната стопанска сметка и договорите се постига предварително уговаряне на материалните интереси, отговорността и задълженията на колектива или на ръководството. Приемайки отговорността за съвременна и качествена работа, трудовият колектив е заинтересован да увеличава производителността, да намалява материалните разходи. Партийните организации полагат грижи точно да се спазва правилникът за вътрешната организация в бригадата и условията във включените договори. Като представител на партията в трудовия колектив, те защищават неговите интереси и не позволяват да се изземват разкритите резерви от колектива.

Нараства и компетентността на партийните органи и организации. Все повече тяхната оценка за състоянието на борбата за икономии е по-задълбочена, всеобхватна. Все по-вярно те преценяват **доколко програмите или мероприятията, които предлагат или приемат стопанските ръководства, отговарят на партийната политика, на съвременните изисквания на научно-техническия прогрес.** Те помагат по-точно да се определят конкретните задължения на всеки орган, да се координират усилията на всички звена. Да се определи кой субект какви функции ще изпълнява, какви методи, средства и форми и в какъв срок ще действува, какъв ще бъде приносът му в общата задача. Така на дело ще се разграничат функциите, ще се спази политическият подход.

Примерът на комунистите ще бъде неудачен, ако те не са начело на борбата за икономии. Но само това не е достатъчно. От тях се изисква постоянно да търсят нови резерви, да отстраняват пречките за увеличаване на материалните разходи, да осигуряват условия, за да могат трудовите колективи да стопанисват най-рационално средствата и предметите на труда. Особено широко е полето за изява на комунистите специалисти. Тяхното творческо дръзновение, високата им компетентност, непримиримостта към формализма са техните отличителни черти.

Компетентен и превантивен контрол. Навреме да се открият резервите и да се воюва за тяхното реализиране. Всичко това партийните организации свързват с организаторската, политическата и възпитателната работа в трудовите колективи. Целта е да се създаде обстановка на постоянно, творческо търсене, на неудовлетвореност от постигнатите успехи. Новият икономически механизъм дава големи възможности за масовото участие на трудещите се в борбата за икономии. Осигурена е тяхната морална и материална заинтересованост. **Няма работно място, където да няма резерви за икономии.** Например, ако се намаляват само наполовина разхищенията в металообработването, означава да се увеличи поне с 10 процента производството на метал.

Партийните органи и организации пряко свързват интензификацията на производството с борбата за икономии. Та нали интензификацията изисква преди всичко резултатите от производството да се увеличават по-бързо от неговите разходи. Или с по-малко ресурси да

Digitized by Google

се произведе повече продукция. Трудовият колектив ще се изяви като истински стопанин само когато рационално използва повереното му имущество.

Безгранична и същевременно с богата перспектива е борбата за икономии на материални ресурси. И за в бъдеще ще се увеличават разходите за добиване на суровините и енергетичните ресурси. Затова въпросът за тяхното пестеливо изразходване ще нарасне. Изчислено е например, че разходите за икономия са два до три пъти по-ниски, отколкото разходите за добиването и доставянето на материалите, суровините и горивата. За партийните органи и организации през цялата осма петилетка борбата за икономии ще продължава да бъде комплекс от организационни, икономически, научно-технически и възпитателни мерки.

ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ е инициатор на всенародното движение за най-ефктивно използване на материалните и енергийните ресурси. Натрупан е разностранен и богат опит.

През месец март тази година по инициатива на редакцията в общинския партиен комитет в Пловдив се състоя среща-разговор, на която се анализираха формите и методите на работа на партийните органи и организации по този важен за икономиката проблем. Очертаха се и редица нови задачи.

Поместените материали съдържат най-важните страни от организаторската и политическата работа в Пловдивската селищна система за разкриване на резервите, за икономия на материали, суровини, горива и енергия.

ОБЩИНСКИЯТ ПАРТИЕН КОМИТЕТ

държи постоянно в центъра на вниманието си борбата за ефективно използване на материално-енергетичните ресурси. Въобще това е характерна черта в стила на партийната работа в Пловдивски окръг. Вече две петилетки изминаха, откакто се роди нашият почин и прерасна в масово движение.

Под ръководството на окръжния комитет на партията за всеки етап от развитието и в зависимост от задачите по социално-икономическото развитие на общината **общинският партиен комитет определя целите и методите за постоянно разгръщане на движението, за все по-пълно цялостно оползотворяване на материалните ресурси, енергията, горивата, вторичните суровини и др.**

С такъв подход през 1981 г. беше надмината поставената задача да се достигне 1,6 пункта надпланово снижение на материално-енергетичните ресурси. В някои от районите преизпълнението на даденото обещание е от 1,8 до 3,4 пункта. А общо за град Пловдив — 2,2 пункта. С това на народното стопанство бяха спестени 36 282 000 лв.

За отделни трудови колективи това преизпълнение буди чувството на истинска гордост: стопанското управление „Трансстрой“ — с 9 пункта; строително-монтажният комбинат — с 6,8 пункта; текстилният

Digitized by Google

комбинат „Марица“ — със 7,3 пункта...

Сега стане ли дума за примера на челниците, непременно се споменават имената на Стоянка Бочукова — кроячка в обувния завод „Петър Ченгелов“, реализирала икономия за 9188 лв.; на Исмаил Рашидов, чертожник в завод „България“ — 9000 лв.; на Тодор Джамбазов, кранист — 11 126 лв.; на Дончо Крачомолов, Иван Димитров...

От началото на тази година работата на общинския комитет на БКП за ефективно използване на материалните ресурси придоби нови измерения. **Успешното решаване на този кардинален проблем е един от важните критерии и за оценка на ефективността на извършваната партийно-политическа работа, на многообразната организаторска дейност.**

Борбата за най-ефективно използване на материално-енергетичните ресурси се свързва органически с разработването на инженерните проекти и насрещните планове. Това за всеки комунист и първична партийна организация, за всеки трудещ се и ръководен деец означава — навсякъде да се постигат критериите, които бяха поставени на Октомврийското съвещание през 1981 г.

Досега разработването на насрещните планове премина през определени етапи, варианти, характеризиращи се със задълбочен критичен анализ на съществуващото положение буквално във всяко звено, на действуващата технология, на организацията на работата на отделното работно място. Отправната позиция бе: държавната задача е реална и изпълнима. Трябва и възможно е да я осъществим чрез превръщане разкриването на резервите в непрекъснат процес, намаляване на фактическите материални разходи.

Подехме **конкретна политическа, организаторска работа в трудовите колективи, с ръководствата на предприятията.** Така както изискваше окръжният комитет на БКП, и ние, и районните партийни ръководства сформирахме работни групи от най-изявени организатори, специалисти, новатори. Достигнахме до всяко предприятие, където компетентно, оперативно се анализира, прецени доколко съществуващите резерви са издирени, доколко са утвърдени в инженерния проект. И на място се наложи да се оказва помощ, за да бъдат съставени още по-разгърнати, реално изпълними мероприятия, които да доведат до реализиране на по-големи икономии на суровини и материали, горива и енергия. Ценен опит в това отношение се обмени на специално организираната среща от нас на партийните секретари и директорите.

На предприятията, които работят с течни горива, им бяха спуснати чувствително намалени лимити. Ето защо най-вече в тези колективи се извърши всеобхватна действена организаторска и политическа работа. За да се отговори на новите критерии и изисквания, трябваше **всеки да вникне в тяхната същност, да ги разбере и приеме като свое кръвно дело.** И определено може да се каже — успяхме. С набелязаните организационно-технически мероприятия постигнахме обвръзка на тези лимити и включването им в плана като държавна планова задача.

В процеса на разработката на насрещните планове и достигането на снижение на материалните разходи с два пункта имаше и стъписване, страх пред неизвестното. Проявяваше се стремеж към запазване на резервите. Хората смятаха така: новият икономически механизъм изцяло действува едва от началото на тази година. Много неща все още ще се доуточняват. Ето защо ние не трябва да се оставяме без наши вътрешни неразкрити резерви.

Знаехме, че по-силно средство е не декретирането, а доказването, убеждаването. И затова навсякъде утвърдихме този подход. В отделни предприятия, където счетохме, че има резерви, които не са представени, показани, убеждавахме, конкретно помагахме, контролирах-

Digitized by Google

ме. Разработени бяха за кратко време допълнителни мероприятия за разкриването на тези резерви. И трудът на всички ни бе възнаграден, като по планов път осигурихме изпълнение на държавната задача, доближихме се до завидния успех за снижаване с 2,2 пункта на материално-енергетичните ресурси.

Разбира се, имаме и единични случаи на формален подход към някои предприятия при спускането на лимити. Работата стигна до доказване пред по-горните организации на това положение и приемане разработките на нашите колективи.

Но кое е главното, определящото сега? Времето показа, че няма основание за страх от изземване на резервите. Ръководствата на предприятията, хората вече чувстват, че това, което се разкрива в плана, остава за колектива, за формирането на фонд „Работна заплата", и се изявяват като истински стопани на предприятията. Да, хората това разбраха. Преодоляна е до голяма степен една психологическа бариера, затова може да се каже, че борбата за разкриването на резервите, за икономии сега вече навлиза в нов етап.

Съдържанието на този нов етап се определя от цялостната ни политическа работа и стопанската дейност по изпълнение на конгресните решения. Ако преди прилагането на почина се наблягаше главно на организационните предпоставки, на организацията на производството и реализирането на икономии при съществуващото състояние на изделията, то новото сега в тази непрекъсната, неуморна работа и борба е **сърцевина на движението да бъде внедряването на най-новите достижения на научно-техническия прогрес.** Съответствуващо на тях да се обновяват изделията, да се намалява тяхната материалоемкост, да се внедряват нови технологии. Това за нас с особена сила се отнася както за хранително-вкусовата промишленост, така и за машиностроенето и електрониката, тъй като тези два отрасъла представляват около две трети от общинската промишленост.

Важен момент в нашето движение за икономии на материално-енергетични ресурси е и борбата, която водим за най-пълноценно използване на вторичните суровини.

Или друго: нима е възможно в съвременните условия на бурно развитие на научно-техническата революция целите на това движение да бъдат едни и същи, формите — неизменно повтарящи се. Не. На опашкарство днес ще бъде обречен онзи, който все още стои с гръб към безценното богатство, което се съдържа в отпадната топлина и съществуващите технологии, към използването на слънчевата топлина, на новите енергетични източници, на геотермалните води и т. н. Ние сме убедени, че **колкото по-бързо се излезе от сферата на убеждаването и се премине към практически действия на широк фронт в това направление — да се обединят усилията и на научните, развойните, приложните звена с тези на предприятията, — толкова по-широка основа ще се създава за умножаване на резултатите.** За тази цел вече имаме създадени в общината бази за оползотворяване на нови енергетични източници, за използване на слънчевата топлина посредством специални батерии. Общинският партиен комитет следи отблизо тяхната дейност, подпомага ги.

Наскоро събрахме ръководителите на предприятията, в които има възможност за разкриване на такива източници. **Възникна следният проблем:** предприятията нямат заинтересованост от въвеждането им, имат си определени лимити, с които ще чакат държавата да ги обезпечи. Защо да изразходват средства за тези източници? **Получава се една бариера.** Ние полагаме усилия за нейното преодоляване. Разясняваме, убеждаваме, внасяме преценки за някои кадри в бюрото, борим се против инертността, традиционализма. Но с нашите усилия не ще постигнем желаните резултати, ако и чрез икономическия механизъм

Digitized by Google

не се осигурят по-сериозни стимули на тази дейност, за внедряването на новите енергетични източници.

Полезно е накратко да разкажем и за изградените и действуващи комисии по ефективността и качеството към партийните бюра. Те изпълняват, така да се каже, две функции. Първата — разработваща. Това е тяхната помощ за разработката на основните проблеми за социално-икономическото развитие на трудовия колектив. Комисиите, съставени от специалисти, проучват, анализират, предлагат варианти на решения на партийните бюра. От друга страна, те осъществяват и контролна функция. Явяват се като контролни комисии, представители на политическия орган. В разработката на насрещните планове тези комисии оказаха незаменима помощ на стопанските ръководства, на партийните комитети и партийните бюра в анализа на проблемите за икономия на енергия, на материални ресурси, по безотпадъчните технологии.. Разбира се, тези комисии работят по изпълнението и на другите два елемента от действуващата окръжна система за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда — за най-рационално използване и на средствата на труда, и на живия труд.

Когато говорим за неделимостта на политическата и организаторската работа в борбата за икономии, справедливо е да подчертаем още един съществен момент. Да изтъкнем и такъв решаващ фактор за нарастване на успехите, какъвто е приложението на окръжната инициатива за водене на „лични страници" на комунистите. Така например поетите обещания през 1981 г. в частта само за икономии на материално-енергетични ресурси ни осигури един успех от 8 214 000 лв. Бяха внедрени 322 нови технологии и технологични линии, 365 нови изделия, разработени от комунистите по техните лични творчески планове.

И сега при съставянето и изпълнението на насрещния план за 1982 г. комунистите са на предния рубеж. Техните обещания, записани в личните им страници, им отреждат ролята, изявяват ги като авангард на целите трудови колективи. Така е, защото в тези страници не се включват служебни задължения. Не. Всичко, което се вписва в тях, е нещо повече, свръх тези задължения. И изпълнението му след това е възможно с горене в работата, с новаторски подход, с изяви, които са най-характерни за социалистическия начин на живот. Ето защо съвсем естествено е, че сега цялата тази дейност специално на първичните партийни организации е неделима от провеждания преглед за тяхната боеспособност.

Изказване на Благовест ПРОЙЧЕВ
секретар на общинския партиен комитет

РАЙОННИЯТ КОМИТЕТ

извършва своята организаторска и политическа работа с разбирането, че борбата за икономии е главното направление за повишаване на ефективността на общественото производство, важен фактор за неговата интензификация. Не случайно на Октомврийското съвещание др. Т. Живков посочи, че се касае главно за постигане на високи качествени показатели с намалени материално-енергийни ресурси.

Район „Васил Коларов" винаги е бил в челните редици на пловдивската инициатива за икономии на материално-енергийните ресурси и през първата година на осмата петилетка реализира почти 19 млн. лв. икономия по пътя на рационалното им използване и внедряване на научно-техническия прогрес. Многоотрасловият характер на районната икономика дава широко поле за включване на комунистите и безпартийните в рационално използване на суровините, материалите и енергията.

През 1981 г. разходите за материално-енергийни ресурси бяха намалени с 1,5 пункта спрямо дър-

Digitized by Google

жавната задача. А след Октомврийското съвещание през същата година се доразкриха редица неизползвани резерви. Бихме посочили за пример успехите на Автокомбината и железопътния възел, където се създаде обстановка за строг режим на икономично използване на течните горива. Непосредствено след Октомврийското съвещание те обогатиха пловдивската инициатива за икономия на горива чрез приложение на нови научно-технически решения. **Конкретната и целенасочена партийно-политическа работа създаде необходимите предпоставки към инициативата да се присъединят и останалите колективи от района. И тя прерасна в движение. Това даде ново съдържание на социалистическото съревнование в района, постави изискването за непрекъснато разкриване на резервите за увеличаване на икономиите.** В насрещния план на района залегнаха много инженерни мероприятия, изпълнението на които осигурява през 1982 г. да се достигнат 2,15 пункта снижение на материално-енергийните ресурси спрямо държавната задача.

Ефективното използване на материалните суровини и енергия е проблем многостранен. За районния комитет този въпрос е на ежегоден отчет още след Националната партийна конференция. **Редовно и задълбочено се анализира състоянието и се допълват мероприятията, които органически съчетават политическата и организаторската дейност на партийните организации за внедряване на достиженията на науката и техниката, на челния опит.**

За координация на работата и контрола по изпълнението на мероприятията **към партийния комитет е сформирана и работи комисия по ефективно използване на предметите на труда.** Тя се ръководи от член на районния комитет на БКП и в състава си обхваща специалисти от предприятията, висшите учебни заведения и районните звена. Такива комисии има и към заводските комитети и партийните организации. Те подпомагат бюрото на районния комитет, партийните комитети и партийните организации в координирането на работата със стопанските организации. Нашият стремеж е във всяка партийна организация да бъдат приети мерки за намаляване на материалните разходи. Много от въпросите, с които се занимават комисиите, се разглеждат и анализират на пленуми и на заседания на бюрото на районния комитет. Широка практика са отчетите и самоотчетите за изпълнение на личните страници на всеки комунист. В тютюневия комбинат „Родопи“, фабрика „К. Чистеменски“, железопътния възел са открити лични картони на комунистите и специалистите, където заедно с други задължения е отделено важно място на техния влог за икономии през осмата петилетка. **Утвърден метод на работа в партийните органи е да развиват и поддържат творческата активност на производствените колективи за все по-пълно използване на резервите и възможностите за икономии и главното — да организират строг отчет и контрол по изпълнение на набелязаните мероприятия.**

В борбата за икономии активно се включват и **комисиите за контрол по ефективността и качеството, към партийните бюра комисиите за народен контрол, младежките контролни постове.** С тяхна помощ ежегодно в района се провежда обществен преглед на материалоемкостта на произвежданите изделия.

Сериозно постижение на районната организация е бързото и сполучливо съставяне на насрещните планове. В работните групи постъпиха 29 486 работнически предложения, като 92 процента от тях се отнасят до внедряване на челен опит, на техническия прогрес, до усъвършенствуване на стопанската сметка и ефективно използване на трите елемента на производствения процес.

За осигуряване на интензивно развитие на районната икономика **в инженерния проект** са залегнали 1211 мероприятия, изпълнението на които ще донесе ефект от 16 746 000

Digitized by Google

лв. Близо 70 на сто от общия икономически ефект ще се реализира от мероприятията, осигуряващи икономия на суровини, материали и енергия.

В решаването на проблема за икономиите голямо значение отдаваме на **деловите връзки и творческото сътрудничество на новаторите и специалистите от предприятията с научните институти и научно-развойните звена.** Чудесен пример за това са връзките на тютюневия комбинат „Родопи" с Института по тютюна, на Висшия институт по хранително-вкусова промишленост с „Обществено хранене", „Трансстрой" и „Пътни строежи" с „Трансмашпроект" и др. Тези многогодишни делови връзки създадоха възможности за приложения на принципно нови технологии, за заменяне на вносни суровини, за изграждане на реални разходни норми, отразяващи достиженията на науката и челния опит, за разширяване на съпътстващите производства на стоки за народно потребление и ширпотреба на основата на внедряването на безотпадни и малко отпадни технологии и използване на производствените отпадъци.

Ние целим да свържем всяко предприятие с научен институт, **да се създават научни комплекси.** На път сме да изградим **комисии по научно-внедрителска работа,** които да се отчитат пред бюрото на районния комитет на БКП. Създадени са 5 научно-внедрителски звена. Трябва да се осигурява база, програма, кадри.

Рационалното използване на материално-енергийните ресурси много зависи и от **квалификацията на кадрите.** Затова чрез организираните форми на обучение делът на работниците, повишаващи своята квалификация, според насрещния план ще бъде с 4 процента по-висок от миналата година.

Съществен дял в борбата за икономии има **бригадната стопанска сметка.** В тази насока сме длъжници, борим се за усъвършенстване на бригадната организация на труда и как по-добре да обвързваме работната заплата с реализираните икономии. В това направление все още недостатъчно се използват възможностите на новия икономически механизъм.

Много важен път за икономии на материали е **подобряването на събирането, съхраняването и комплексното оползотворяване на вторичните материални ресурси.** По същество това е огромен резерв, който значително облекчава решаването на суровинния проблем. Приложението на редица рационални технологии във фабрика „К. Чистеменски" дава основание да се смята, че отпадъците винаги могат да се включат в стопанския оборот — т. е. да служат за суровина, материал за стоки за народно потребление и ширпотреба. Отпадъците от кожа от производството на обувки и чанти рационално се използват и се създаде една добра колекция на кожени изделия. С всички средства районният комитет поощрява тези предприятия.

Нашата **партийно-организационна работа сега е насочена към целогодишно съревнование,** което ще се проведе под девиза „Достоен за Димитровски рапорт" на **три етапа: първия** — 90 години от създаването на Пловдивската общинска партийна организация; **втория** — 100 години от рождението на Георги Димитров; **третия** — 60 години Съветски съюз. Няма да допуснем завоюването на това право от колектив, който не е достигнал най-малко 2 пункта снижение на материали, суровини и енергия. По този начин смятаме, че ще активизираме работата по особено важните стратегически направления на интензификацията.

С всеки изминал ден тази инициатива се превръща в движение, набиращо сили, усъвършенстват се новите форми и методи. Съревнованието за икономично изразходване на суровините, горивата и енергията се разглежда не само като действена икономическа мярка, но и като важно средство за комунистическо възпитание на трудещите се.

Digitized by Google

Какво още не ни достига?

— Недостатъчни са инженерните разработки по комплексната автоматизация и механизация. В предприятията, в които преобладава ръчен труд, има малко мероприятия за механизиране и автоматизиране.

— Все още има колективи, които с инженерните проекти и насрещните планове не осигуряват критериите от Националното съвещание от октомври 1981 г.

— Не се вземат необходимите мерки от всички ръководства за увеличаване стоките за широка употреба.

— Недостатъчна е информираността на нашите кадри за нашите и чужди постижения по новите технологии и производства.

— Бавно се внедряват рационализаторските предложения. Сега едва 50—60 процента от тях се реализират.

Сериозни трудности срещаме и с взаимоотношенията ни с централните органи. Някои от тях не се съобразяват с правилника за въвеждане на новия икономически механизъм. Например резервите, които разкриха трудовите колективи в Автокомбината, бяха изтеглени от по-горните ръководства. Те все още продължават работата си по стария начин.

Въпросът за икономиите на материално-енергийните ресурси се разглежда сега в партийните организации при прегледа на тяхната боеспособност. В характеристиките им този въпрос заема важно място. Мероприятията, които се приемат на партийните събрания, съдържат редица предложения, които гарантират изменение на методите на партийното ръководство в борбата за икономии — навсякъде и във всички направления.

Изказване на **Димитър БАКАЛОВ**
първи секретар на районния комитет
на БКП „В. Коларов"

ЗАВОДСКИЯТ ПАРТИЕН КОМИТЕТ

е истинският политически щаб при решаването на този проблем от нашия трудов колектив. От собствен опит сме се убедили, че на равнище ли е партийно-организационната работа, доминиращ ли е личният пример на комунистите, използва ли се както трябва въздействуващата роля на партийния контрол, то ние осигуряваме широк простор за творчество и инициатива в работата буквално на всеки един.

От това е продиктуван сега и стремежът ни в процеса на прегледа първичните партийни организации и партийните бюра още по-добре да овладеят изкуството на политическото ръководство. С партиен подход, форми, средства и методи да направляват производствената работа, целокупната съзидателна дейност на трудовите колективи. Това се отнася и при разработването на програмите за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, на инженерните проекти, съставянето на насрещните планове... и при внедряването на бригадната организация на труда, осъществяването на реконструкцията и модернизацията. Да не се допуска дублиране, изместване при решаването на важните проблеми на стопанските ръководства. Напротив. Да се осъществява правилно разграничаване на функциите и единодействието.

Различни страни от големия проблем за икономиите ние често обсъждаме на заседания на заводския партиен комитет. Изслушваме партийни бюра, комисии, стопански дейци. Правим задълбочен, критичен анализ. И винаги приключваме с конкретна оценка, с внасяне на още по-голяма яснота за бъдещата дейност. Взетите решения завеждаме на отчет.

За координация на работата и контрол при провеждане на разностранната дейност по икономиите към заводския партиен комитет е изградена специална комисия. Тя

Digitized by Google

работи по свой перспективен план, голям дял в който са задачите по намаляване материалоемкостта на изделията във всички производствени звена, за мобилизиране усилията на конструкторите, технолозите, за усъвършенстване на технологиите, унификация на възлите и детайлите, намаляване теглото на конструкциите. Да се осигури увеличаване обема на производството, без увеличаване потреблението на енергията и т. н., и т. н.

За постигането на всички тези цели ние използваме най-ефективно идеологическите средства и методи като лекционната пропаганда, политическата агитация, индивидуалната работа с хората, нагледната агитация, системата на партийната учебна година... Под ръководството на партийните бюра и първичните партийни организации се изучава състоянието, използването на материално-енергийните ресурси, системно се набелязват нови мероприятия. Създава се мобилизация в трудовите колективи за тяхното решаване. Ежегодно се разясняват националните и местни програми и мероприятия, задачите от инженерния проект, отнасящи се до икономиите, събират се предложения за допълнителни дейности чрез провеждане на анкети, допитвания до колектива.

Изискваме и от профорганизацията и комсомолската организация да осигурят задълбоченото изучаване, анализиране, обобщаване и разпространяване опита на най-изявените рационализатори и първенци в производството. Особено ценен опит в този подход придобиха комисиите за ефективността и качеството към партийните бюра на първичните партийни организации при цеховете „ОП—1", „ОП—2" и пластмасов цех. Сега в личните си страници 58 комунисти от завода са поели обещания за икономии на суровини и материали с очакван икономически ефект над 100 хиляди лева. Около една четвърт от всички дадени партийни поръчения също са в това направление.

Какви са резултатите от тази дейност? През 1981 г. бяха снижени материалните разходи на 100 лв. стокова продукция с 0,50 лв. Намалено е количеството на използваните в производството благородни метали, равно на икономически ефект от 400 хил. лв. — това е 2 пъти по-добър резултат от 1980 г. Внедрени са над 60 рационализаторски предложения, от които се получава снижение на себестойността с 0,6—0,2 процента, и то главно в частта на материали и енергия. С подобрение на конструкцията на изделията и прилагане метода на инженерно-стойностния анализ през последните две години бяха икономисани материали за 280 хил. лв.

Сега с разработването на инженерния проект и насрещния план на завода ние постигаме критериите, поставени от др. Тодор Живков на Националното съвещание. Ще снижим материалните разходи с 2 пункта, ще увеличим обществената производителност с 5,4 на сто, съвкупната печалба с 20 на сто и ще произведем стоки за широко потребление с 15,8 на сто повече.

Из изказването на **Иван МРЪВКОВ**
секретар на заводския партиен комитет
в Електроапаратурния завод

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

при цех „Леярен" на машиностроителния завод „Антон Иванов" е в крак с новите изисквания за висока ефективност и качество. Добър помощник е бригадната организация. Чрез нея чувствително се повиши производителността на труда и качеството на продукцията. Подобри се и дисциплината, като самоотлъчките са значително намалени.

Във вътрешните правила за организацията на работната заплата са разработени и определени изисквания към бригадите, чието изпълнение е непосредствено свързано с

Digitized by Google

възнаграждението им. Сега като червена нишка в работата на партийните и стопанските ръководства преминава стремежът да се създаде най-рационална организация на всяко работно място при строг режим на икономии на материални разходи с оглед постигане на показателите, заложени в насрещния план.

Контролът върху материалните разходи е честа тема на дневния ред на партийните събрания. Характерно е, че той се извършва на базата на разходните норми за всеки детайл. Затова контролът се разпростира и върху научнообосноваността на тези норми. Ако те са големи и не отговарят на съвременното равнище, партийните и стопанските мерки за икономии няма да бъдат ефективни. Голяма помощ в тази връзка оказва комисията за народен контрол и **комисията към партийното бюро за качеството и ефективността на продукцията.**

По предложение на комисията към партийното бюро навреме се изградиха складови помещения, с които се осигури съхранението на материалите и суровините. Сега по нейно предложение се обсъждат въпросите за строителство на бетонни площадки за съхраняване на кокса и кварцовия пясък. В процес на решаване са и проблемите за спиране на течовете на масла и нафта от машините и нефтопроводите, както и загубите на въздух от въздухопроводите. След обсъждане в партийната организация се предложи на стопанското ръководство и от началото на тази година започнаха да се използват в производството бракувани детайли, с което се икономисват скъпоструващи вносни материали.

Икономиите на материални разходи са пряко свързани с качеството на продукцията, намаляването на брака. Затова този въпрос партийната организация се стреми да го направи проблем за целия трудов колектив. Особено добри успехи имаме при намаляването на брака. Примери: допуснатият брак за 1981 година е 14,29 процента при норматив 15,99 процента.

Много резултатен е **денят на качеството,** в който се прави подробен анализ на брака, на качеството на продукцията. Той спомага навреме да се отстраняват пропуските, да се вземат бързи превантивни мерки за разкритите резерви.

Сега в партийната организация се провежда прегледът на нейната боеспособност. Неговата цел е да изменим така нашия стил и метод на работа, за да изпълним по-успешно решенията на XII конгрес. Що се касае до раздела в характеристиката, който разглежда партийното ръководство на икономиката, един от основните въпроси е как комунистите помагат за разкриване на резервите и включването им в насрещния план. Ние не се занимаваме със сложна икономическа работа. Затова си има специалисти. Но и най-обикновената сметка ни показва, че решим ли въпроса с икономиите на материали, суровини и енергия, решаваме много други въпроси, като увеличаване производителността, печалбата, намаляване себестойността. Именно затова ние ценим много и се присъединяваме към инициативата в нашия окръг за преизпълнение на държавната задача за икономии на суровини, материали и енергия.

Изказване на **Красимир ТОТЕВ**
секретар на партийната организация
в цех „Леярен" на машиностроителния
завод „Антон Иванов"

ОБЩИНСКАТА КОМСОМОЛСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

провежда целенасочена, резултатна организаторска и политическа работа сред младежите за непрестанен ръст на икономиите на материално-енергийни ресурси. Стремежът е да се използват все повъздействуващи форми и методи, за да се постигат по-високи крайни резултати. Изискването на общинския комитет на Комсомола

Digitized by Google

към комсомолските дружества и комитети е за максимална **конкретност в работата.** Затова все по-откройващи са специфичните дела в едни случаи за намаляване на разходите на материалите, в други — за недопускане разхищения, непълноценно използване на машините, съоръженията, суровините. В резултат на този подход през 1981 г. **нарасна броят на младежките трудови колективи,** включили се в движението за икономии на материално-енергийни ресурси с над 2 пункта. От 99 през 1980 г. той достигна 355 през 1981 г. Реализирани бяха икономии за над 420 000 лева. Водещо място в редиците на първенците се пада на комсомолците от комбината за цветни метали „Д. Благоев", реализирали 40 на сто от всички икономии на комбината, на другарите им от машиностроителния завод „Напредък", от завод „А. Юруков", слаботоковия завод „Дружба", от Автокомбината — спестили на народното стопанство хиляди и хиляди левове.

В заводските комитети на ДКМС се поеха **на отчет всички мероприятия по икономиите.** Засили се както тяхната помощ, така и контролът им за високо съзнателно стопанисване. С работата за постигането на тази цел се обвързва дейността на младежките производствени единици, на бригадите. А също така движението на наставниците, различните форми на обучение, овладяването на новия икономически механизъм, дейността на комсомолските организации за повишаване на квалификацията... Така през 1981 г. бяха внедрени 331 теми с общ икономически ефект 5 166 000 лв. По-значими от тях са „Анализ на загубите на мощност и енергия в мрежите с високо и средно напрежение на територията на стопански комбинат „Електроснабдяване" и набелязване на мероприятия за намаляването им", „Разработване и внедряване на най-ефективен начин за захранване на електрически вани с разтвор" — в КЦМ „Д. Благоев", „Конструктивна документация за машина за възстановяване на циркуляри" — комбинат „Ю. Гагарин". За същия период са внедрени 624 младежки новаторски предложения с общ икономически ефект от 3 592 000 лева. Общинската комсомолска организация без губене на време откликна на решенията на Русенското съвещание, а след XII конгрес на БКП изцяло се зае да използва всичките си възможности за изпълнение на директивата за по-пълно задоволяване на потребностите от стоки за широко потребление. От отпадни материали клубовете за техническо и научно творчество на младежта вече разработиха 52 вида нови стоки, от които 42 се внедряват.

Събирането на вторични суровини от пионерските дружини и отряди е специфична форма на младежко участие в движението за икономии на суровини и материали. За 1981 г. пионерите от общината изпълниха своето обещание и предадоха 365 100 кг хартия, 293 300 кг черни и цветни метали.

Независимо от постигнатите положителни изменения в борбата за икономии не бяха изцяло решени редица въпроси. Още не е създадена стройна система в комсомолските организации и дружества за отчетност и контрол. Близо 30 на сто от младежките трудови колективи поради неизградено складово стопанство практически са в невъзможност да контролират материалните си разходи.

Пред общинската комсомолска организация сега стои задачата за усъвършенствуване на подхода на комсомолските ръководства на всички равнища към този толкова важен от национално значение проблем. Да се активизира участието на младите работници и специалисти в разкриването на резерви още при разработването на насрещните планове, при формирането в тях на младежкия дял.

Записки от беседата в общинския комитет на ДКМС

Digitized by Google

имат основна задача да превърнат борбата за икономии **в масово движение.** И най-важното — то да стане максимално ефективно. А това означава, че създадената система за регулиране на предложенията на трудещите се трябва да улавя всяка ценна инициатива. Не само да се завежда, но да се наблюдава тя, докато се реализира в продукция, в технология, в печалба. Защото в практиката има и примери, когато ценни предложения на работниците не се прилагат по вина на ръководствата, въпреки че за това са налице благоприятни условия.

По предложение на общинския съвет на профсъюзите в Пловдив в системата за съревнованието се включи отделен раздел, който обхваща група показатели, които отчитат икономиите на материално-енергийните ресурси. И досега имаше такива показатели, но те бяха много общи и не се стимулираха.

Движението за научно-техническо творчество на трудещите се, което се роди в нашия град, разширява младежката инициатива по този въпрос фактически върху всички слоеве на населението. И тук насоката е към тези предложения на работниците и специалистите, които снижават материалните разходи и имат определен икономически ефект. Най-добрите реализирани предложения се пропагандират чрез прегледите на научно-техническо творчество на трудещите се. Организират се и специални изложби.

Именно в тези случаи профсъюзите проявяват своята функция на защитник на интересите на трудещите се. Защитата от бюрокрацията, от подценяване на думата на работника, от нарушаване на икономическата демокрация.

С новия икономически механизъм се засилват пълномощията и ролята на колективните органи на управление. Те все повече ще влияят на производството и разходите за него. А профсъюзите имат задължението да влияят на дейността на стопанския съвет, на работническите събрания. Затова ние възпитаваме така профсъюзните кадри, че те да могат по-компетентно да направляват тяхната работа. Особено е важно да се засилят контролните функции на тези органи, към тези страни от производствения процес, които са свързани с борбата за икономии на материали, енергия, суровини и горива. Решенията в тази насока да бъдат по-компетентни и по-ефективни.

Изказване на **Мария КОЛЕВА**
председателка на общинския
съвет на профсъюзите

ВЪПРОС

към **Матей Бизеров,** секретар на окръжния съвет на българските профсъюзи:

— Какви нови моменти настъпват във социалистическото съревнование в окръга, непосредствено свързани с борбата за икономии?

— В Пловдивски окръг вече години наред се организира съревнование за икономии, в което участвуват много работници и специалисти от всички отрасли на окръжното стопанство. Това съревнование ежегодно се усъвършенствува, резултатите се увеличават. През 1980 г. окръгът стана национален първенец във всенародното движение за икономии на материални ресурси. Миналата година при обещание да се снижат материалните разходи с 1,6 пункта над държавната задача постигнахме 2 пункта, като се реализира икономия в размер над 50 милиона лева.

Когато казваме, че съревнованието за икономии ежегодно се усъвършенствува, това означава, че в неговата организация настъпват съществени подобрения. В своя начален период то насочваше вниманието към икономии, осъществявани предимно на работното място чрез опазване и рационално използване на материалите и инструмен-

Digitized by Google

тите. На настоящия етап, паралелно с това, **ударението се пренася в процеса на проектирането и конструирането на изделията,** при създаването на съответните технологии. Това именно определя промяната и на подхода в организаторската работа на профсъюзните и стопанските ръководства в окръга. В съревнованието за икономии се включиха инженерно-техническите кадри в предприятията и колективите на научноизследователските институти, висшите учебни заведения и развойно-внедрителските звена.

Основна форма за участие са личните и колективните творчески планове и сметките за икономии. Сега над 15 000 специалисти и научни работници имат задължения за творчески разработки, с които се определят конкретните им задачи и участие в движението за икономии през настоящата година и осмата петилетка. Главната особеност на тези разработки е, че те са съобразени и пряко свързани с решаването на важни проблеми за развитието на окръжното стопанство: дълбочинно използване на суровините и материалите (Института по консервна промишленост, Института по цветна металургия и др.); внедряване на местни суровини и материали (Базата за развитие и внедряване на завод „Ален мак", Базата за развитие и внедряване на Завода за пишещи машини и др.); по-пълно оползотворяване на вторичните суровини и технологичните отпадъци чрез разширяване на цеховете за ширпотреба и съпътстващото производство и т. н. Тази тенденция проличава и от разработените за 1982 г. инженерни проекти и насрещните планове на трудовите колективи. В тях са предвидени за внедряване 971 нови и усъвършенствувани изделия с намалена материалоемкост, енергоемкост и трудоемкост, с подобрена дълготрайност, функционалност и надеждност. Предвидени са и 880 нови и усъвършенствувани технологии, които съдържат богати възможности за икономия от материални разходи.

Изобщо разбирането е, че при съвременните условия не е възможно да се постигнат сериозни резултати в борбата за икономии без умелото и **активно използване на научно-техническите постижения.** Ето защо в окръга се прилагат и други форми за все по-тясно свързване на науката с производството. През последните години ние отделяме голямо внимание на инициативата, подета от ръководствата на Института по цветна металургия и комбината за цветни метали „Димитър Благоев" — Пловдив, за сключване на договори „завод — институт — съвместен насрещен план". На проведения в края на 1979 г. пленум за работата на окръжната профсъюзна организация за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес се набелязаха организационни мерки за нейното масово разпространяване. От началото на годината досега са сключени 112 договора „завод — институт — съвместен насрещен план". С тях са определени за решаване основни задачи с общ икономически ефект 9 921 000 лв.

И още нещо съществено: сега съревнованието за икономии все по-тясно се свързва с провежданите през последните четири години **окръжни прегледи на техническото и научното творчество на трудещите се.** Само през втория преглед, който приключи в края на миналата година, в окръга бяха изградени 130 конструкторски бюра на обществени начала, 79 експериментални бази и 145 бюра за научно-техническа информация. Функционираха и 2170 научно-технически колектива общо с 6945 участника, които решиха над 700 задачи, свързани с реконструкцията и модернизацията, усъвършенствуване на технологиите и конструкциите на изделията, най-рационално използване на материално-енергийните ресурси. Едно от основните направления, към което се насочва движението за техническо и научно творчество на трудещите се в окръга, е комплексната механизация и автоматизация на производството, във връзка с което предстои да се разработят 429 теми. В това направление

Digitized by Google

се увеличава и приносът на изобретателите и рационализаторите.

Много и разнообразни са инициативите на работниците в борбата за икономии. Заслужава да споменем личните и колективните плансметки за икономии в обувен завод „Петър Ченгелов“ и шивашкия завод „България“; движението „Всеки работник, на всяко работно място — с икономии от материални и енергийни ресурси!“ в Машиностроителния комбинат — Сопот; тематични срещи и разговори в бригадите на тютюневия комбинат „Родопи“ под наслов „Икономия в многото и малкото“; съревнованието за икономии в ТК „Марица“: „Всеки грам памук — в прежда, всеки грам прежда — в тъкан!“; движението за икономии на гориво в Автокомбината и други.

Хиляди са работниците и специалистите, стотици са бригадите и заводските колективи, които се отличават със своя специфичен положителен опит в борбата за икономии. Техният опит още веднъж потвърждава, че успехите идват, когато всеки колектив, работник и специалист има ясна цел, точни разчети и конкретни пътища за постигането им; когато с утвърждава съзнание и социалистическо отношение към народната собственост и с лостовете на икономическия механизъм, на стопанската сметка се стимулират стремежите за строга пестеливост, рационалност и ефективност. В тази насока има широко поле за творчески дела. Всяко начинание обаче трябва да бъде обвързано икономически и организационно с необходимите ресурси, мероприятия и с насрещното планиране, за да се превърне то в практика не на отделни ентусиасти, а на целия колектив.

Анализирайки досегашните резултати и високите цели, поставени в насрещните планове на трудовите колективи, окръжният щаб по съревнованието полага ежедневни грижи за подобряване организацията за тяхното изпълнение.

Няма съмнение, че пловдивските трудещи се под ръководството на ОК на БКП ще реализират през 1982 г. снижение на материалните разходи с 2,1 пункта над държавната задача. В духа на постановлението се вземат мерки чрез социалистическото съревнование в предприятията, общините и окръга да се включат най-активно в движението за икономии всички работници, специалисти и научни дейци. Във връзка с това бяха усъвършенствувани показателите и условията за неговата организация и ръководство. Основна тежест за участие и класиране придобива реално постигнатата икономия в натура. Задачата е: на основата на досегашната практика в трудовите колективи да се създадат условия за най-рационално използване на традиционните форми, за намиране и приложение на нови, по-ефективни методи за масово повторение на челния опит, за да превърнем съревнованието за икономии в масово движение, неразривно свързано с движението за предсрочното изпълнение на насрещните планове, на осмата петилетка.

НАУЧНИЯТ ПОТЕНЦИАЛ

на Висшия институт за хранително-вкусовата промишленост е насочил своята дейност към проблемите на практиката. Полето за неговата работа е широко и богато. В отраслите на хранително-вкусовата промишленост материалните разходи са около 85 на сто. **От вложените суровини** в производството се използотворяват средно 75 процента, **т. е. 25 процента** от тях **се превръщат в отпадъци.** Много тонове белтъчини, въглехидрати и мазнини не се използват поради липса на съответни технологии.

Това са тревожни данни, които определят и главната задача на партийното и административното ръководство на института. Но чрез политическата дейност, започваща от партийната група с личната страница на комуниста, самоотчета пред

Digitized by Google

партийната организация, контрола на партийния комитет, нашият колектив разработи редица безотпадъчни и малкоотпадъчни технологии.

Няколко реда за постиженията ни.

В месопреработващата и млекопреработващата промишленост много отпадъчни продукти се превръщат в допълнителни хранителни продукти и фуражи за животните. В месопреработващата промишленост се използват над 47 000 тона отпадъчни продукти за храна на животните. Във винопроизводството се преработват над 30 000 тона джибри, при което се получават допълнителни хранителни и фуражни продукти като ракия, винена киселина и фураж. В цеховете за тютюнево фолио и цигарените фабрики в Шумен и Благоевград вече се оползотворяват тютюневите отпадъци. В цеховете за предварителна преработка на меласата в спиртните фабрики суровината се обработва по-дълбочинно.

През периода 1980—1981 г. от внедрените научни разработки са реализирани икономии от материално-енергийни ресурси в размер на 5 020 660 лв.

Внедрителската работа се стимулира морално и материално. Независимо от това при внасяне на резултатите от лабораторията в практиката се появяват всички морални, политически, интелектуални качества на научния работник. В това отношение би могло научните работници да се категоризират в три групи:

Първа група научни работници, които твърдо са навлезли чрез научноизследователската и развойна дейност в практиката. Те са челници в редиците за ефективна научноизследователска работа, която получава значителни икономически резултати. Тях партийната организация сочи за пример и те са стимулирани морално и материално.

Втора група — това са тези научни работници, които са осъзнали необходимостта от внедряването на научните постижения в практиката. Те полагат значителни усилия да преодолеят бариерата между институт и производство. Но все още не им достигат сили за това. На тях партийната организация трябва да даде солидно рамо за успешна работа.

Трета група — научни работници, които нямат сили да излязат от лабораторията. Това са така наречените „фундаменталисти". Те смятат, че тяхната наука е за самата наука, и най-много критикуват научно-приложните разработки. Непрекъснато се тревожат, че науката загива с уклона си към практиката.

С тях е необходима кръвтовска политическа работа. Партийните организации намират добри форми за мобилизиране на силите на тези научни работници и процентът на тази група значително намалява.

Партийното ръководство на нашия институт прави периодичен критичен анализ на резултатите, оценява фундаменталните изследвания като постамент за бъдещи приложни решения, възвръщаемостта на средствата, организацията на научноизследователската и внедрителска дейност, дава насоки за бъдещата работа. **Съдържанието на разработките се насочва към въпросите по интензифициране на технологичните процеси в хранително-вкусовата промишленост, по-пълното дълбочинно и комплексно оползотворяване** на хранителните суровини, запазване техните хранителни и вкусови качества и дълготрайност, **разработване на енерго-икономични схеми и технологии при разработката.** От изпълнението на насрещния план за 1982 година се очаква да се реализира икономически ефект в размер на 2 500 000 лв.

Ето и някои по-значителни разработки: технология за цялостно използване на птичето месо; метод и уредба за съхраняване на захарното цвекло с активно регулиране на физичната среда, която ще доведе до неговото запазване; повишаване производителността на чуковите дробилки във фуражните заводи; схема за оползотворяване на топлината от хладилните компресори

Digitized by Google

а други нископотенциални източници в месопреработващата промишленост.

Научно-внедрителските разработки на института са насочени предимно към рационалното използване на материално-енергийни ресурси:

— чрез максимално оползотворяване на суровините да се произведат хранителни продукти с висока хранителна и биологична стойност;

— ефективно използване на енергийните ресурси чрез: разработка на нови технологични режими, изискващи по-малък разход на енергия; съставяне на топлинни схеми с режим на работа без отпадъчна енергия; рационално използване на вторичните енергийни ресурси; разработка и внедряване на нормативи за разход на енергия при всички технологични процеси; получаване на енергия чрез микробиологична обработка на различни органични отпадъци...

Икономическият механизъм се отрази положително и на научния фронт. Той ни заставя да разкриваме резерви, да предлагаме на предприятията ефективни мерки. Ако нашите решения не са съобразени със съвременните постижения на научно-техническия прогрес и не са конкурентноспособни, ние не ще докажем на дело необходимостта от нашето съществуване. А при новите условия това е задължително. **Въпросът се свежда до ефективната връзка институт—производство,** за което ние работим много сериозно и тази година с прякото съдействие на партийните органи сключихме договори с редица предприятия. Имаме добро сътрудничество по разработването на инженерни проекти и насрещните планове.

Възниква и такъв въпрос: **Има ли заинтересованост от страна на предприятието да се свързва с институт или база за внедряване за научни разработки?**

В интерес на истината трябва да кажем, че в някои случаи нашата помощ се осъществяваше след намесата на съответното партийно ръководство в даденото предприятие. Известно недоверие се чувствуваше към научната помощ. Това вече е преодоляно, доверието е изградено, но все още не е налице голямата необходимост да се установява тесен контакт. Вината за това не е само в ръководствата на предприятията. Много често при контактите с тях научните работници проявяват консумативни интереси. Ние осъзнаваме, че стопанските ръководители също се сблъскват с проблеми, когато отиват на договор с института. Понякога се отделя много време в разработки, в етапните проучвания, теоретичната разработка, а когато се отиде до внедряване, етапът е много скъсен, така че не остава време да се докаже ефективността на това, което е разработено. Има случаи, когато неосъществяването на разработките обезверява хората.

Независимо от получените резултати и натрупания опит внедряването на нови научни решения продължава да е труден процес.

Какви са по-важните затруднения?

При планирането на тематиката от вишестоящите ведомства в недостатъчна степен се вземат предвид становището на ръководството на института както в тематично отношение, така и при разпределение на определените финансови средства. Считаме, че дългосрочни перспективни програми, съобразени както с нуждите на хранително-вкусовата промишленост, така и с възможностите на научния потенциал, най-правилно могат да бъдат определени от самото висше учебно заведение.

На повечето от темите липсва дългосрочно финансиране, което налага и необходимостта от ежегодно подновяване на плановата документация и създава допълнителни затруднения от морален и материален характер.

Недостатъчна е обвързаността на внедрителските планове на предприятията с тези на висшите учебни заведения.

Големият обем техническа и организационна работа по внедряване-

Digitized by Google

то ие е обезпечена с необходимата специализирана помощ.

Тези слабости се обсъждат от партийните органи, от научното ръководство и за много от тях е намерен най-точен изход. Взаимодействието институт—предприятие все повече преминава на нов, по-висок етап с цел да се превърне в научно-производствен комплекс.

Изказване на доц. **Мария БАЛТАДЖИЕВА**
зам.-ректор на Висшия институт по хранително-вкусовата промишленост

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ

не би имал големи възможности за рационално водене на икономическите процеси, ако не се бори за намаляване на материалните разходи в повереното му предприятие.

Кои са основните насоки, въпросите, които са обект за постигане на икономии в комбината?

Главната задача, която стои сега пред нас, е търсенето на възможните резерви при използването на суровините. Преди няколко години привéдохме нашия асортимент на ниво, равняващо се на световната практика. Голяма помощ ни оказа базата по текстил, а някои задачи решавахме самостоятелно. Установихме сътрудничество и с външни фирми. Продукцията ни има голямо търсене. Това доведе до снижаване на разходите за материали с 15 до 20 процента.

В тази насока въведохме преди година и половина заменянето на световноизвестния египетски памук със средновлакнест памук. Доставчик на тази суровина е Съветският съюз. Това даде голям икономически ефект, от който спестихме ценна валута, благодарение на тази нова технология.

В производството досега отпадаха 10—15 процента от влакната, които не отиваха в основното производство. От тази година изградихме безотпадъчна линия за пълнеж с редовни суровини. Чрез новите технологии постигнахме оползотворяване на суровини за изработването на търсени на пазара стоки. Предприятието в Казичене бе реконструирано за преработка на такива отпадъци.

Другият въпрос е **използването на парата и електроенергията.**

С провеждането на редица мероприятия постигнахме 36 процента връщане на парата, което има голям ефект. Ние мислим и по въпроса за използването на топлинната енергия, с което ще постигнем сериозни резултати в нашата работа.

Партийният комитет упражнява **редовен контрол за правилните взаимоотношения между колектива и ръководството.** От своя страна ние намираме различни ефективни форми за участието му в управлението на производството — допитване до колектива, листовки, срещи при изграждането на насрещния план. Има и въпроси, които ние направо възлагаме на специалистите.

Важно място заема и участието на партийната организация и профсъюзното ръководство за реализиране на задачите, свързани с борбата за икономии. Имаме и сътрудничество между нашите специалисти. Много е важно за нас мероприятията, които залагаме, да са реални и осъществими. За целта ние използваме колективната мисъл на всички органи и организации в комбината. Тежко ще бъде на този стопански ръководител, който само с шепата специалисти се нагърбва да реконструира и модернизира производството и да намалява материалните разходи. Необходимо е да се мобилизират силите на целия трудов колектив, но за това готови рецепти няма.

Понякога говорим за икономия на суровини и материали, а забравяме за качеството. Това са две взаимно свързани неща. Влошеното качество води до увеличаване на материалните разходи. Става въпрос за качеството във всички фази на производствения процес.

Изказване на **Димитър ЦЕКОВ**
директор на текстилен комбинат „Марица“

Digitized by Google

РАБОТНИКЪТ:

— Мен също ме вълнува разглежданият тук въпрос. Например в нашия цех се разкрояват суровини, които са доста скъпи за народното стопанство. Материалите ние сравняваме със злато, което сечем и превръщаме в ценна за държавата валута. На специални срещи партийната организация води отчет за личните страници на комунистите. Резултатите се отчитат ежемесечно. За седмата петилетка съм постигнал икономии от 6295 кг гьон, което се равнява на 27 800 лв. От икономисания материал са произведени 34 981 чифта обувки.

Всеки член от колектива, независимо от неговия пост, се стреми да подава първокачествена продукция. Благодарение на бригадната организация на труда от икономиите на суровини се дават допълнителни възнаграждения на колектива. Резултатите през седмата петилетка бяха добри, но все още има какво да се направи. Струва ми се, че може да се помогне от предприятията, които доставят суровини и материали, за подобряване на резултатите. Изискванията за качеството напоследък много нараснаха. Влагането на недоброкачествени материали води до намаляване качеството на готовата продукция, води до разхищения на материали. Проблемът за качеството се отнася за всички, независимо дали произвеждат суровина или готова продукция.

Заплатата на кроячите зависи от постигнатите икономии. На специални табла поименно срещу всеки крояч се нанасят постиженията, които е достигнал. Всеки следи своите постижения. Тази нагледна отчетност ни подтиква към увеличаване на икономиите.

Изказване на **Гаврил КОНСТАНТИНОВ**
крояч в завод „Петър Ченгелов",
герой на социалистическия труд

СПИСАНИЕТО

досега многократно е помествало материали за различни страни от големия проблем за икономиите, пестеливостта — за социалистическото стопанисване. Но ето че ценната инициатива на Пловдивската окръжна и на общинската партийна организация, прераснала в масово движение за най-пълноценно използване на материално-енергийните ресурси, ни даде възможност за един по-цялостен анализ на подхода, на формите, средствата и методите, чрез които от година на година се постигат все по-високи успехи. Нараства делът на трудещите се във формирането на националния доход.

Да се проникне днес в същността на движението на пловдивчани това означава с новаторски подход да се решава толкова важния проблем. Да се действува от позициите на решенията на XII конгрес и на забележителната реч на др. Тодор Живков пред Октомврийското съвещание през миналата година.

Безспорно главното, решаващото във все по-масовото разгръщане на движението е, че в дейността на партийните органи и организации — от окръжния и общинския партиен комитет до първичните партийни организации — се осъществява комплексен, системен подход. Своевременното конкретизиране постановките на конгреса за интензификация на производството със съответния значителен дял, който се пада на икономиите, правилното определяне на задачите, на пътищата и формите за тяхното изпълнение. Със системно и действено политическо ръководство те осигуряват най-активното участие на наличните териториални фактори, на ръководните кадри, специалистите и целите трудови колективи в разкриването на резервите и превръщането им в допълнителни национални блага.

В основата на движението сега се поставя повсеместното прила-

Digitized by Google

гане на новия икономически подход и новия икономически механизъм. А също така многостранната изследователска дейност, научните анализи, с които се търсят, разкриват и реализират все нови и по-големи икономии. Като се полагат усилия за максимално оползотворяване на наличните възможности, се разкриват и тенденциите, и перспективите, свързани с постоянното развитие на отделните отрасли и производства.

С традиционните методи в процеса на разработването тази година на насрещните планове — така да се каже, в първия етап — е достигната много по-малка степен на разкриване на резервите от държавната задача за два пункта. След направеното обобщение на резултатите и правилна оценка на подхода общинският партиен комитет стига до извода, че е необходима корекция именно на подхода — да се действува, като се върви не от насрещния план към критериите, а обратно — от критериите към насрещния план. Това се явява нова активна позиция за определяне на целите и показателите, на които трябва да отговаря и партийно-политическата, и стопанската работа, на формите и методите, които трябва да се осъществяват от различните нива на социалното управление, за да се постигне и надмине държавната задача.

С такъв подход и в условията на провеждания сега преглед на боеспособността на първичната партийна организация особено се издига авангардната роля на комунистите за реализиране курса на интензификация, ускоряване на научно-техническия прогрес и неговото превръщане в колективно и лично поръчение на всеки един от тях, на всяка партийна организация. За създаване на атмосфера на творчество, на подкрепа на новаторите, рационализаторите и изобретателите. За преодоляване на рутинерството и консерватизма, на психическите и други бариери.

По този начин в дейността на партийните комитети, на първичните партийни организации у всички кадри се поражда стремеж да се вземат решения и се участвува в управлението на процесите и явленията на базата на дълбочинен, системен анализ, да се прилагат нови методи и форми, присъщи на политическия подход за ръководството на икономиката. По-ясно да се разграничават функциите на първичните партийни организации от тези на стопанските ръководства, без да се нарушава единството на общите стремежи и цели. Все повече се преодоляват допусканите от тях инерция и традиционализъм при планиране на съответните мероприятия. По-богати, по-ясни и конкретни очертания придобиват съответните организационни, идейновъзпитателни и други задачи.

Икономията на суровини, горива и енергия — това не е само материален фактор. Тя има и неизмеримо морално, нравствено значение. В борбата за успешното решаване на този кардинален въпрос общинският партиен комитет използва всичките си сили и възможности за възпитаване на новия човек, кръвно заинтересован от оползотворяването и умножаването на общественото богатство. Затова и районните, и заводските партийни комитети, партийните бюра не гледат на тази дейност само като на икономически въпрос или само като на технически въпрос. На движението за постигане на голямата цел за ефективното използване на материалите, горивата, енергията те гледат като на голям политически въпрос. Защото от него до голяма степен зависи изпълнението на начертаната от конгреса перспектива. Колкото по-ефективна е нашата икономика, колкото по-пестеливо се използват суровините и материалите, което е един от главните фактори в растежа на националния доход, толкова по-бързо ще се изпълни и непосредствената историческа задача за изграждане на зрялото социалистическо общество у нас, за съответствуващо задоволяване на постоянно-растящите материални и духовни потребности на неговите членове.

Digitized by Google

Неизмеримо е значението на това движение и от икономическа гледна точка. Защото днес на нашата родина е необходимо ефективно и интензивно развитие. А това може да стане на основата на висока обществена производителност на труда, при която главен фактор е икономичното използване на материално-енергийните източници.

Всенародното движение за икономии, в което участват трудещите се от окръга и общината, има изключително голямо идеологическо значение. Затова целокупната дейност на общинския партиен комитет, на всички партийни комитети и организации се свързва с растежа на социалистическата съзнателност на хората, с по-нататъшното развитие на елементите и чертите на комунистическото отношение към труда.

Именно затова на голямото дело, на борбата за икономии тук се гледа преди всичко като на политически въпрос, а не като въпрос просто на икономиката или пък на технологията и техниката.

Безспорно доказателство за това са:

Основните направления на движението — разработване и внедряване на по-съвършени, малко отпадни и безотпадни технологии; комплексно и дълбочинно използване на суровините, материалите, горивата и енергията; разработване и внедряване на усъвършенствувани конструкции и изделия с намалена материалоемкост и енергоемкост и с повишено качество; усъвършенствуване организацията на производството и пълното използване на производствените мощности; използване на местни суровини, материали, вторични и нови енергийни източници; ускоряване реконструкцията и модернизацията на производствените мощности, на горивните устройства и топлинните инсталации; пълното събиране и оползотворяване на вторичните суровини; усъвършенствуване организацията на превозите...

Основните форми за участие на трудещите се в движението за икономии — личните и колективни творчески планове; обещанията и насрещните планове; личните и колективни сметки за икономии; партийните, профсъюзните и комсомолските поръчения; участието в техническото и научно творчество на трудещите се; рационализаторските, изобретателските, ефективните предложения; внедряването на челния опит и постиженията на първенците по икономиите. А също да се работи определени дни от месеца с икономисани суровини, материали, енергия; сключване договори „завод—институт—съвместен насрещен план"; формиране съвместни групи от работници, специалисти и научни работници за разработване на определени теми за икономии...

Организацията на движението за икономии, която се осъществява в бригадите, предприятията, общината и окръга като цяло — включването в инженерните проекти като неразделна част от насрещните планове конкретни мероприятия, които непрекъснато се актуализират, осигуряват ежегодно снижение на материалните разходи с 2—3 пункта над държавната задача; разработване на основата на ведомствените програми за икономии и на комплексната програма за ефективно използване на вторичните суровини на свои програми; всяко тримесечие правене съгласно окръжната система за социалистическа организация на труда оценка за изпълнението на програмата за икономия пред трудовия колектив (събранието на пълномощниците и други). И още. Главно съдържание на социалистическото съревнование между работниците и специалистите, бригадите и другите производствени звена да бъде предсрочното и комплексно изпълнение на плановете с минимум разход на суровини, материали и енергия. Всеки месец щабовете по съревнованието приемат оценки за състоянието на движението за икономии по производствени звена и бригади и вземат мерки за подобряване на неговата организация.

Digitized by Google

На основа на инженерните проекти, програмите за икономии, насрещните планове на предприятията и организациите общинският народен съвет и общинският съвет на БПС разработват комплексна програма за достигане ежегодно над държавния план два-три пункта снижение на материалните разходи в общината или района като цяло. Приемат своя система от показатели, условия и стимули за съревнованието. Провеждат срещи за обмяна на опит с първенците, реализирали през изтеклата година най-големи икономии в стойност и натура. Всяко тримесечие в икономическата комисия на общинския партиен комитет се приема оценка за изпълнение на комплексната програма и постигане целта на движението.

Целенасоченост, конкретност и деловитост — това е характерно за дейността на общинските и районните комитети в борбата за икономии. При организираните проверки на политическата работа по изпълнение на специалните програми за икономии, за намаляване материалоемкостта на изделията и прегледа на разходните норми в центъра на вниманието са въпросите: приети ли са от всеки партиен комитет и първична организация политически мероприятия във връзка с изпълнение на поставените цели; как се изпълняват те; имат ли трудовите колективи приети свои обещания; как работят заводският партиен комитет, първичните партийни организации, профсъюзната и комсомолската организация за активно включване на работниците и специалистите в разкриването на резервите — разговори, анкети, конкурси, морални и материални стимули... В центъра на вниманието са и такива въпроси: как се работи със специалистите в борбата за по-ефективно използване на материалите, чрез усъвършенствуване на технологията, създаване на нови технологии, конструкции, намаляване брака, по-пълно оползотворяване на отпадъците — състезания, конкурси, лични творчески планове и т. н. На колко свои заседания заводският партиен комитет се е занимавал с проблемите за използването на суровините, материалите и какви са получените резултати; възложени ли са партийни поръчения на комунистите по реализиране на икономии, имат ли свои инициативи комсомолските организации. Как се използват средствата за масово-политическа работа, за създаване обстановка на непримиримост с разхитителите и бракоделците. Има ли в предприятията създадена система за отчитане личния принос на работниците за икономии на материално-енергийни ресурси. Първичните партийни организации и партийните групи запознати ли са и вземат ли участие в провеждания преглед на разходните норми. В предприятието има ли данни за сравнимост на материалоемкостта на изделията с други фирми. Какви са резултатите за изтеклите три месеца, какви са прогнозите за бъдещата дейност.

Особено важно е при тези проверки да се прецени как стопанските ръководства, директорът на предприятието обезпечават изпълнението на тези задачи. Решава ли се проблемът за икономиите още на етапа на инженерния проект. Осъществява ли се преустройството на дейността на инженерно-внедрителската организация от гледна точка тя да се самоиздържа от това, което ще внедри при него. Как той работи с проектантите и на практика как е решил въпроса да се постига проектиране на световно равнище, за да се реализират икономии, съответствуващи на най-съвременното техническо равнище на производството. Каква е системата на стимулиране и санкции за икономии или разхищения, преразходи, която да достига до всеки. Как се използват новите възможности за сдружаване или какви са намеренията в това отношение с цел да се решават тесните места. Какво съдействие му оказват стопанските организации, министерството — какви конкретни предложения му е дало на икономическа основа да се решава проблемът за ико-

Digitized by Google

номиите, създават ли му трудности и т. н. А също така какви затруднения се срещат от нормативен и друг характер.

Общинският партиен комитет следи отблизо всички тези страни, дейности и резултати във връзка с движението, направлява ги непосредствено. Като анализира формите и методите на дейност на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, в това отношение откроява постигнатите успехи, но не пропуска и да разкрие неизползваните възможности. Така сред правените оценки било от бюрото или от неговия помощен орган — съвета, по ефективно използване на материално-енергийните ресурси са и изводите:

В завод „Рекорд", в „Пътни строежи" и др. не се води ежедневна организаторска и възпитателна работа за ефективно използване на ресурсите. Задачата за снижаване на материалните разходи не е доведена до всички низови звена, до всяко работно място. Работата в това отношение често има кампаниен характер. Забавя се разработването на научнообосновани норми и нормативи за разход на труд, суровини и материали, използване на оборудването. Или: недостатъчни са усилията за по-нататъшно разширяване на бригадната организация на труда, на бригадната стопанска сметка като основна форма за разгръщане на движението за икономии. Не навсякъде са спуснати норми, нормативни лимити на бригадите, разработени въз основа на технологични и конструктивни документи. Не се създават всички необходими организационни условия за отчитане и стимулиране на личния и колективния принос. Не всички профсъюзни ръководства оценяват периодично изпълнението на приетите лични и колективни творчески планове, на личните и колективни сметки на трудещите се. Някои профсъюзни поръчения имат общ характер, не са конкретизирани сроковете и размерите на икономиите...

Да, окръжният комитет на БКП, общинският и районните партийни комитети обграждат с постоянни грижи и внимание движението на трудещите се за икономии. Оказват всестранна подкрепа на раждащите се все по-богати идеи, инициативи. Особено важно за нарастване на успехите е организационното осигуряване на многообразните форми на работа, за които разказахме. Това, първо, е системната, всеобхватна, целенасочена дейност, която пленумите и бюрата на партийните комитети извършват, като възлагат конкретни поръчения на техните членове, на ръководствата на обществените организации. Близката помощ и контрол, които им оказват. И друго — това са постоянно действуващите помощни органи, изградени към бюрата и партийните комитети — съвети, щабове, комисии, работни групи... които имат за задача да осигуряват ежедневно политическо ръководство, да оказват компетентна помощ за най-рационално решаване на задачите, свързани с борбата за икономии.

Няма съмнение подходът, организацията и практическата реализация на голямата цел — борба за икономии навсякъде, по всички направления — за партийните комитети и организации в Пловдивски окръг и общината са една богата школа. Те са безценен опит за непрестанно нарастване и умножаване на материалните блага. Затова и Централният комитет на БКП, Министерският съвет, Националният съвет на Отечествения фронт, Централният комитет на БПС, Централният комитет на ДКМС в наскоро приетото постановление за по-нататъшно разгръщане на социалистическото съревнование препоръчаха този челен опит на трудещите се от цялата страна.

Материалите подготвиха
Коста ДИМОВ
Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

ТВОРЧЕСКИ ПРИНОС В РАЗВИТИЕТО НА КООПЕРАТИВНОТО ДВИЖЕНИЕ

Георги Димитров взе активно участие в дейността и борбата на българското и международното кооперативно движение, даде изключително ценен принос за неговото правилно насочване и развитие, за по-нататъшното развитие на научното марксистко-ленинско разбиране за същността, ролята и задачите на кооперативното движение в борбата против капиталистическата експлоатация и господство и за изграждане на новото социалистическо общество.

Характерното за българското кооперативно движение е това, че то наследи богатите традиции на предходните битови стопански форми на задружен труд и борба, създадени и изстрадани през време на многовековното чуждестранно робство. Те бяха свързани с национално-революционното освободително движение, което се намираше под влиянието на руските революционни демократи.

Създателят на нашата партия Димитър Благоев още със завръщането си от Русия пренася и свързва идеите за работническите асоциации с идеите на кооперациите — идеите на социализма с идеите и дейността на българското кооперативно движение. Той е създател на първата, наричана от него „наша социалистическа", трудово-производителна кооперация „Работник" в Търново и на първата работническа потребителска кооперация под същото име в Пловдив. В Устава на Българската работническа социалдемократическа партия през 1902 г. е вписано положителното отношение към кооперацията, с което се слага началото на системната работа в кооперативното движение.

Още с встъпването си в революционното движение Георги Димитров проявява жив интерес към разнообразните форми за работа сред трудещите се, оценява като млад профсъюзен работнически деятел идеите и делото на кооперативното движение, отношението на партията и международното социалистическо движение към кооперациите. В отчета на VIII конгрес на Общия работнически синдикален съюз в България от 10, 11 април 1911 г. като секретар на съюза той отчита, че на Копенхагенския конгрес на Социалистическия интернационал, в който най-активно участие взема Ленин, Синдикалният съюз се представлява от Димитър Благоев, Георги Кирков, Васил Коларов и Христо Кабакчиев. На този конгрес, както е известно, В. И. Ленин развива своите научни възгледи за кооперативното движение, неговата роля и задачи в условията на капитализма и сътрудничеството му с класовото

Digitized by Google

работническо движение — с профсъюзите и партията, което става верен ориентир в по-нататъшната дейност на Димитров.

В писмо от Румъния през 1911 г. Георги Димитров съобщава за създадените от румънските другари четири производителни и една потребителна кооперация. Изказва своето мнение за необходимостта преди всичко да се засили достатъчно партийното и синдикалното движение, след което да се създават нови работнически кооперации. Така той подчертава ръководната роля на работническото движение, на партията и профсъюзите по отношение на кооперативното движение.

Георги Димитров е един от основателите и член на ръководството на създадената през 1919 г. под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция и съветските кооперации първа и най-голяма в страната и на Балканите работническа потребителна кооперация „Освобождение". Тя развива огромна дейност в областта на търговията, изкупуването, преработките, строителството, в издателската и културно-просветната и обществена дейност в защита интересите на трудещите се. Проявява своята международна кооперативна солидарност, като подпомага гладуващото по това време поради сушата и бушуващата контрареволюция руско население от Поволжието. Лично В. И. Ленин дава висока оценка на дейността на кооперация „Освобождение" и я сочи за пример на съветските кооператори.

Запазените от онова време документи показват, че Георги Димитров е развивал оживена агитаторска и пропагандаторска дейност в средата на работническата класа за привличане на нови членове на кооперацията. В писмо до централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи и местните работнически съвети от май 1923 г. той пише, че работническите професионални съюзи са свързани непосредствено, жизнено и органически с кооперация „Освобождение" не само поради факта, че голямата част от техните членове са едновременно и членове на кооперацията, но още и поради това, че техните задачи в борбата против скъпотията и спекулацията и за облекчение тежката участ на работническите маси, както и културното повдигане на пролетариата се преплитат, взаимно се допълват и в много отношения са пряко общи техни задачи. С това Георги Димитров отстоява и развива по-нататък възгледите на Благоев и Ленин за отношението и взаимното сътрудничество на кооперативното и профсъюзното движение, тъй като са „общи техните задачи".

При това към ЦК на партията и ръководството на кооперация „Освобождение" се създава специално кооперативно бюро, което отговаря за ръководството и работата на партията в цялото кооперативно движение.

Като депутат в Софийския окръжен съвет, в заседанието му на 3 юли 1922 г. Георги Димитров влиза в спор с кооперативен деятел, представител на буржоазната Демократична партия, и пояснява, че кооперацията е ограничена в своята полезна дейност от условията на големия частен капитал, че само с кооперацията не се решава големият социален въпрос; че развитието на кооперативното дело се спъва от конкуренцията и законите на капиталистическото производство, от кризата на капиталистическата система.

Всичко това се потвърждава от развитието на българското кооперативно движение в условията на капитализма. Нещо повече, когато работническото движение и неговите обществени, в това число и кооперативни организации засегнат експлоататорските интереси и господство на едрите капиталисти, тогава капиталът пристъпва към разгромяването им. Такъв е случаят със забраната и конфискуване имуществата на кооперация „Освобождение" след деветоюнския военно-фашистки преврат — 1923 г.

Digitized by Google

В емиграция след 1923 г. Георги Димитров излиза с редица статии, разобличаващи фашистките превратаджии и техните помагачи. С помощта на съветските кооперации и техните представители в Международния кооперативен съюз организира международна акция в защита на живота на арестуваните и подложени на изтезания членове на кооперация „Освобождение" — за възстановяване и връщане на разграбените й имущества.

Тази акция не успява, но под влиянието на идеите на Г. Димитров и системната работа на партията и другите демократични организации в кооперативното движение то отново придобива широко и всестранно развитие, значителни успехи във всички области на икономиката и голямо влияние в обществено-политическия живот в страната, още по-голяма известност и авторитет в чужбина. И когато за втори път след деветнадесетомайския военно-фашистки преврат през 1934 г. фашизираните представители на българския и чуждия търговско-спекулативен и банков капитал се опитаха да разгромят прогресивното кооперативно движение, от името на намиращата се под ръководството на партията левица — коопопозиция в българското кооперативно движение — бе организирана общокооперативна, превърнала се в общонародна, а с идването на генералния секретар на МКС Хенри Мей у нас в международна акция в защита на българското кооперативно движение и ударът бе успешно отбит.

Правилна насока за още по-успешна борба получиха българското и международното кооперативно движение чрез основните идеи, вложени от Георги Димитров в доклада му пред Седмия конгрес на Коминтерна през 1935 г. Провеждането на новия ленинско-димитровски курс на партията след 1936 г. в страната доведе бързо до реализирането на лозунга за създаване на широк народен антифашистки фронт, който включва всички демократични обществено-политически, професионални, стопански, кооперативни и други масови организации. След Шестия пленум на партията през същата година към ЦК на БКП се създава Централна кооперативна комисия, която започва системна работа в кооперативното движение. Тя спомага за изграждане на единството и единодействието на комунисти, земеделци и други демократични сили във всички кооперативни организации, за участието им в съпротивителното антифашистко партизанско движение за изграждането на отечественофронтовски комитети в центъра и в цялата страна, за борбата против фашизма, за победата на социалистическата революция и установяването на новата народнодемократична отечественофронтовска власт.

Особено ценни за нашето и за международното кооперативно движение са развитите по-нататък от Георги Димитров възгледи на научния социализъм по въпросите за ролята на кооперацията след освобождението от капитализма и фашизма — в условията на строителството на новото социалистическо общество.

Може да се каже, че кооперацията трябва да има до голяма степен това значение в областта на стопанските и културните интереси на населението, което Отечественият фронт има за обществено-политическия живот на България, заяви Георги Димитров пред нашата стопанска делегация в Москва на 14 януари 1945 г. И поясни по-нататък, че кооперацията трябва да участвува във всички по-важни области на стопанския, битов и социален живот: производство, снабдяване, жилищно строителство, кредитиране, подобряване битовите условия на населението чрез бани, фурни и пр. Но за това е нужно кооперацията да бъде изградена на солидни и демократични начала. Ще трябва — продължава Георги Димитров — да се организира кооперативно обработване на земята, като се създадат всички условия за развитие на този вид кооперации. Така ще се увеличи производителността на българ-

Digitized by Google

ската земя и следователно ще се подобри благосъстоянието на самите селяни и на народа въобще.

Изхождайки от ленинските възгледи за кооперацията като масова демократична обществено-стопанска организация в миналото — в условията на капитализма, и като нова народнодемократична — социалистическа обществено-стопанска организация след победата на социалистическата революция — в условията на народната власт и строителството на социализма, Георги Димитров развиване по-нататък ленинското учение за кооперацията, нейната същност, роля, значение и задачи в областта на икономическия, обществено-политическия и културния живот на страната.

Всички условия бяха създадени, и то не само за зародилите се още в условията на капитализма земеделски кооперативи, но и за цялото българско кооперативно движение, което се превърна в мощен фактор за възстановяване на ограбеното от фашизма народно стопанство, за изтласкване и ликвидиране на спекулативния капитал, за победата на новия народнодемократичен социалистически строй. С висока оценка, бащинска любов и грижа към българското кооперативно движение Георги Димитров набеляза неговите основни задачи в своето писмо до кооперативния събор в София на 24 юни 1946 г. Нарече го крупно обществено събитие, каквото за първи път нашата страна преживява.

Още при завръщането си в България в първата среща с Националния комитет на българските кооперации Георги Димитров даде своите ценни препоръки за изграждането на единството и правилното развитие на кооперативното движение във всички области на икономическия и обществено-политическия живот на страната и сътрудничеството му със съветското и международното кооперативно движение. Те послужиха като истинско ръководство в дейността на кооперативното движение и народната власт. Залегнаха в Конституцията, в законодателството и в цялата държавна политика на страната.

По лична препоръка на Георги Димитров, по решение на конгресите на различните кооперативни съюзи, при подкрепата и съдействието на народната власт се прие и специален закон за облекчаване и изграждане единството на цялото кооперативно движение и създаването на Централен кооперативен съюз през 1947 година.

Кооперативното движение доби най-широко развитие и се насочи в три главни области на дейност и в три главни организационни форми: потребителни кооперации, ТПК и ТКЗС.

Като се ръководеше от Лениновия кооперативен план и като взе предвид дългогодишните прогресивни кооперативни традиции, БКП и лично Георги Димитров намери в трудово-кооперативните земеделски стопанства най-подходяща форма за преустройство на нашето селско стопанство, за обединяване на трудещите се селяни в борбата им за освобождение от капиталистическата експлоатация, за по-добър живот, за социализъм.

На Националната конференция на ТКЗС от 1—4 феруари 1947 г. в качеството си на министър-председател Георги Димитров каза: „Вашата първа национална конференция, националната конференция на трудово-кооперативните земеделски стопанства, е едно извънредно важно изключително събитие за нашата страна и особено за нашето народно стопанство... Задачата сега е да се укрепват съществуващите и да се пристъпи към организиране на нови кооперативни стопанства... Задачата е да се намерят и да се приложат такива условия, които с най-ускорен темп могат да укрепят съществуващите вече стопанства..."[1] Тези условия са много. Димитров посочи най-важните: своевре-

[1] Г. Димитров, Избрани съчинения, т. 7, с. 249—250.

Digitized by Google

менно и смело разкриване и отстраняване на слабостите в ТКЗС, строго спазване принципите на доброволност, укрепване и развитие на кооперативната демокрация, издигане на способни и просветени кадри, свойско отношение към труда и кооперативното богатство, другарска взаимопомощ и сътрудничество, смело издигане на жените и младежта на ръководна работа и други.

На Петия конгрес на БКП Георги Димитров наред с другите проблеми още един път даде висока оценка на постиженията на българското кооперативно движение и неговите нови задачи и роля във всички отрасли на икономическия живот. Голямо принципно значение има обогатеното марксистко-ленинско разбиране за кооперацията и нейната роля за разрешаването на един от най-трудните и важни въпроси — на арграрно-селския въпрос с помощта на различните видове кооперативни организации и главно чрез ТКЗС, с които на дело се извърши обобществяването на средствата за производство и победата на социалистическия строй в село и на социализма в страната.

„Нашата страна вече е тръгнала по пътя на социалистическото развитие — заявява Г. Димитров в своя доклад. — Налице са главните фактори за изграждане на социализма у нас. Това са народнодемократичната власт, съюзът на пролетариата със селяните при ръководната роля на пролетариата в този съюз, едрото промишлено производство в ръцете на народнодемократичната държава, бързото развитие на производителните сили чрез ново стопанско строителство, кооперацията и преди всичко трудово-кооперативните земеделски стопанства и трудово-производителните занаятчийски кооперации. Особено важен фактор в това отношение е активната братска помощ на СССР и тясното сътрудничество със страните с народна демокрация, с което се обезпечава и осигурява до голяма степен социалистическото развитие на нашата страна.“[1]

В заключителното слово пред конгреса Георги Димитров се спря на въпроса за национализацията на земята, който ще се реши чрез постепенното въвличане на бедните и средни селяни в ТКЗС, с развитието на машинно-тракторните станции, както и чрез забраната на арендата на земята, ограничаване и впоследствие забраняване на покупката и продажбата на земята, намаляване и впоследствие премахване рентата по решение на самите кооперирани селяни, когато условията позволяват.

В същия доклад Георги Димитров изрично подчертава, че не е възможно да се строи и построи социализмът на две различни основи — върху основата на национализираната и развиващата се вече едра промишленост, от една страна, и от друга, върху основата на изостаналото дребно разпокъсано частно земеделско стопанство. Той знаеше, че решаването на този въпрос е също така важно и необходимо условие за революционното изменение на формите на собствеността и производствените отношения. Но обобществяването на средствата за производство, както учат създателите на научния социализъм, се извършва по различен път и начин: чрез експроприация на експроприаторите — владетели на крупната капиталистическа промишленост, и на едрите земеделци и кулаци. И чрез оставяне, както се изразяваше Енгелс, на дребните селяни на своето парче земя и подпомагане от новата социалистическа държава с кредит и други средства и главно с подпомагането им за доброволно кооперираме. Така ще се подобрят стопанството, битът, културата и спечели съзнателното и доброволното им преминаване към социализма.

От опита на социалистическото строителство в СССР Георги Димитров познаваше теорията, практиката и борбата на КПСС за осъ-

[1] Г. Димитров. Избрани произведения, 1924—1948, С., Партиздат, 1977, с. 544.

Digitized by Google

ществяване на Лениновия кооперативен план. Неговата същност се състои в използването на кооперацията във всичките ѝ форми за изграждане на социалистическото общество. И това става възможно, щом главните средства са в ръцете на държавата, властта е в ръцете на пролетариата в съюз с многомилионните селяни и е осигурена ръководната роля на пролетариата в този съюз. Тогава именно кооперацията се превръща в нова, истинска социалистическа обществено-стопанска организация — важен фактор и лост в строителството на новото социалистическо общество и на комунизма.

Това разбиране, прецизно формулиране и творческо приложение на марксистко-ленинското учение и на историческия Ленинов кооперативен план е най-големият и най-ценен принос на БКП и лично на Георги Димитров в съкровищницата на кооперативното движение. Делото на българската кооперация, на победата на кооперативния строй в село намери висока оценка от КПСС в приветствието до Седмия конгрес на БКП. „Много ценен за развитието на марксистко-ленинската теория е също така... опитът на Българската комунистическа партия в преустройството на селското стопанство на социалистически начала."[1] В този дух е и оценката в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес, където изрично се изтъква, че в България и редица други европейски социалистически страни са намерени полезни форми на аграрно-промишлена кооперация.

Разбира се, не само на теория, а и на практика, ръководейки се от ленинските възгледи за кооперацията, творчески усвоени и развити понататък от Г. Димитров, нашата партия и нашето кооперативно движение постигнаха огромни успехи във всички области на икономическия и обществения живот в страната.

След победата на социалистическата революция нашите спестовно-кредитни и потребителни, както и другите специални кооперации се развиха като всестранни кооперации. Обхванаха значителна част от снабдяването, услугите, изкупуването и преработването на селскостопанските произведения. Утвърдиха се като единствени търговско-снабдителни кооперации в село и в част от градовете в страната. Спомогнаха за изместването и ликвидирането на частния спекулативен капитал в търговията и за създаването и победата на обществения — кооперативен и държавен, сектор, превърнаха се в мощни потребителни кооперации, оказаха съдействие за създаване, укрепване и развитие на новите социалистически трудово-кооперативни земеделски стопанства. Също нашите нови социалистически трудово-производителни кооперации спомогнаха за социалистическото преустройство на дребното занаятчийство и много от тези кооперации израснаха в крупни социалистически предприятия и заводи като Обувния завод в София и други.

От първия ден след победата на социалистическата революция у нас и досега нашето кооперативно движение продължава да играе все по-голяма и важна роля в целия наш икономически и обществен живот.

На Десетия конгрес на БКП в приетата Програма на партията бе записано, че при стопанисването на държавната собственост ще се възприемат положителните страни, проявили се в стопанисването на кооперативната собственост — последователно прилагане на принципа на пълната самоиздръжка, на тясното обвързване на личните доходи на производителите с крайните резултати от техния труд, участието на трудещите се в управлението на производството и укрепването на общественото начало, принципът на изборност на ръководни кадри и пр.

В изпълнение на тази програма и решенията на Десетия и Единадесетия конгрес на партията и на Националната партийна конферен-

[1] Работническо дело от 3 юни 1958 г.

Digitized by Google

ция през 1978 г. беше създаден Национален аграрно-промишлен съюз, който в духа на идеите на Георги Димитров е нова, усъвършенствувана форма на кооперация на едрите социалистически организации — съвременни стокопроизводители. С това нарастват все повече значението и авторитетът на българското кооперативно движение, което даде и дава принос в изграждането на социалистическата общонародна собственост.

Ново признание и по-нататъшно развитие на марксистко-ленинските разбирания за кооперацията и указанията на Г. Димитров за правилно отношение към проблемите и задачите на кооперативното движение у нас бе дадено от др. Тодор Живков на срещата на Политбюро на ЦК на БКП с ИК на Централния кооперативен съюз от 2. III. 1982 г.

Нашата партия приложи творчески Лениновия кооперативен план, като създаде трудово-кооперативните земеделски стопанства — заявява др. Т. Живков. — Партията приложи кооперативния план на Ленин и при развитието на потребителните и производителните кооперации у нас — допълни той. И поясни, че ние неотстъпно сме се ръководили и се ръководим от принципните постановки за кооперацията, които бяха формулирани от основателите на нашето революционно движение.

И като отхвърли ясно и категорично всяка мисъл, че на сегашния етап няма място за кооперативната собственост и за кооперативните форми на организация на обществения труд, др. Т. Живков подчерта:

„Мястото и ролята на различните видове собственост и на организационните форми за извършване на стопанска дейност в етапа на изграждането на развития социализъм се определят от обективните закономерности и тенденции на нашето целокупно обществено развитие.“[1]

Следователно и самото съществуване на кооперацията днес се диктува и зависи не от субективни желания, а от определени икономически потребности, от социалните функции, които тя може да изпълнява ... „като самодейна социалистическа организация ... с дълбоки корени в народната душа“. Да се бори за изпълнение на поставената от XII конгрес на партията главна социално-икономическа задача на сегашния етап — за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, социални и духовни потребности на народа.

Примерът и опитът на българското кооперативно движение имат не само висока оценка, но се ползват и прилагат и в другите страни. На конгреса на МКС във Варшава през 1972 г. по предложение на председателя на ЦКС от името на българските кооперации и кооперациите от другите социалистически страни бе приета единодушно резолюция за създаване по примера на българските кооперативни земеделски стопанства на земеделски кооперации от всички видове, включително и за кооперативно стопанисване на земята с помощта на кооперативните съюзи и правителствата от всички страни в света. Интересът, който се проявява към цялото наше кооперативно движение, към огромната роля на кооперациите в борбата и победата на народната власт и в строителството на социализма, винаги се свързва с името и идеите на Георги Димитров.

Стоян ЯНЕВ
заслужил деятел на кооперативното движение

[1] Работническо дело от 5. III. 1982 г.

Digitized by Google

КОМПОНЕНТИ НА ЕФЕКТИВНОСТТА

ВЯЧЕСЛАВ РИБАКОВ
секретар на партийния комитет
при Министерството на съобщенията на СССР

Радостно и приятно ми е, че ми предстои да разкажа на българските приятели за една от страните на нашата партийна работа. Причината е проста: сътрудничеството на Съветския съюз и България в областта на съобщенията има здрави корени и успешно се развива. А без съвместната работа на колективите и партийните организации на нашите министерства то едва ли би било възможно.

ВЪЗ ОСНОВА НА СЪВМЕСТНИТЕ РЕШЕНИЯ

В основата на съветско-българското сътрудничество в областта на съобщителните връзки, както и в много други отрасли, лежи съвместният документ, наречен „Генерална схема за специализация и кооперираме в областта на материалното производство на СССР и НРБ до 1990 година". Като се съобразяват с този документ, министерствата на съобщенията на двете страни постигнаха съществени резултати в развитието на средствата за съобщения, в усъвършенстването на техниката.

Много е направено, за да се разшири и увеличи пропускателната способност на действуващите и строителството на нови средства за електрическа и пощенска връзка. Извършени са работи по автоматизация на връзките на основата на разширяване и взаимно обвързване на националните мрежи за съобщения. Приеха се мерки по унификация на произвежданото оборудване в нашите страни, като се вземат препоръките на СИВ. Съвместно се разработиха перспективните системи за предаване и комутация. Обменяше се опит...

Като придават особено значение на въпросите за повишаване качеството на телевизионното предаване, СССР и НРБ разработиха съвместно съответна апаратура.

През ноември 1980 година се проведе съвместно заседание на колегиумите на Министерството на съобщенията на СССР и Министерството на съобщенията на НРБ. На него бяха съгласувани и подписани Основни направления за развитие на сътрудничеството в областта на съобщителните връзки между СССР и НРБ до 1990 година в съответствие с поръчението на междуправителствената съветско-българска комисия по икономическо и научно-техническо сътрудничество. Тези направления предвиждат по-нататъшно разширяване и увеличаване на пропускателната способност на действуващите и строителството на нови линии за съобщения, на научно-техническото сътрудничество и много други.

Набелязана е широка програма за съвместни разработки и научни изследвания, която практически ще засегне всички отрасли на съобщенията. Ще се решават такива актуални въпроси като разработката на принципите за създаване на общодържавна система за предаване на данни, за планиране на градските телефонни мрежи с прилагане в тях на цифрови системи за предаване, създаване типови проекти на предприятията за съобщения въз основа на опита на СССР и НРБ. Ще се създават линии за връзки, основани на приемането на принципно нови технически решения.

Статията е осигурена специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

Нашето министерство разработи специален план по претворяване в живота задълженията на съветската страна, за да осигури изпълнението на мероприятията, определени от основните направления за развитие на сътрудничеството. Изпълнението на този план стана важна част от дейността на колектива по развитие на българо-съветското сътрудничество в областта на съобщенията.

ЦЕЛТА Е УСКОРЕНО РАЗВИТИЕ

В дните, когато в съветската страна с пълен ход се подготвяше XXVI конгрес на КПСС, трудовите колективи на предприятията и организациите на нашето министерство научиха радостната вест, Леонид Илич Брежнев се обърна към тях с приветствено писмо поради предсрочното изпълнение задачите на десетата петилетка (1976—1980 г.). От името на ЦК на КПСС Леонид Илич сърдечно поздрави работниците от отрасъла с голямата трудова победа и подчерта, че успехите в развитието на средствата за съобщения са резултат от големия трудов подем, от организаторската и политико-възпитателна работа на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, от широкото социалистическо съревнование за претворяване в живота решенията на XXV конгрес на КПСС.

С какви показания посрещнахме партийния конгрес? Разшириха се мащабите за техническо превъоръжаване и реконструкция на действуващите предприятия за съобщителни връзки, преизпълниха се задачите по производителността на труда. С 1,9 пъти нарасна дължината на междуградските телефонни канали. Една година по-рано беше изпълнена задачата за увеличаване мрежата за приемане на централните вестници, предавани от Москва по фототелеграфа в крупните промишлени центрове на страната. Създадоха се нови системи на предаване програмите на телевизията чрез използване изкуствените спътници на Земята. С 1,3 пъти нараснаха радиотранслационните точки. В градовете и селските райони се прокараха над 500 хиляди телефона повече, отколкото се предвиждаше в петгодишния план.

Не по-малко отговорни задачи са поставени пред колективите на предприятията и организациите на нашето министерство през настоящата, единадесетата петилетка. Основните направления за икономическо и социално развитие на СССР за 1981—1985 година и за периода до 1990 година е предвидено да осигурят по-пълно удовлетворяване потребностите на народното стопанство и на населението от съобщителни услуги. Продължава работата по формирането на единна автоматизирана съобщителна мрежа на страната на базата на найновите системи за предаване на информация, ще се развива цветното телевизионно предаване и стереофоничното радиопредаване. Набелязано е по-широко да се използват изкуствените спътници на Земята за организация на многопрограмна телевизия и радиопредаване, за телефонна връзка с отдалечените райони и за предаване страниците на централните вестници чрез фототелеграфен начин.

Главна наша цел през единадесетата петилетка е по-нататъшното ускорено развитие на съобщенията, всестранното повишаване качеството на тяхната работа. Дължината на междуградските телефонни канали ще се увеличи примерно с 1,8 пъти, броят на телефонните постове в градовете и селските райони нараства с 1,3 пъти, в това число за населението — с 1,4 пъти.

За решаването на тези важни задачи, за успешното изпълнение на държавните планове, за подобреното обслужване на народното стопанство и на трудещите се с всички видове съобщения е подчинена в крайна сметка цялата организаторска и идейно-политическа работа на нашата партийна организация, която наброява повече от хиляда комунисти, и на нейния партиен комитет. В управленията и отделите на министерството функционират 34 партийни организации, ползващи се с правата на първични, и 15 партийни групи. Силите на всички комунисти от нашето министерство са насочени към това, всестранно да усъвършенстват дейността на апарата, да повишават отговорността на отделите, подразделенията и на ръководителите за поръченията и резултатите от работата, за осигуряване на всички условия за изпълнение задачите от народностопанския план за първата година от единадесетата петилетка, решенията на директивните органи и задължителното спазване на държавната и плановата дисциплина.

ДЕЙСТВЕНОСТ НА ПАРТИЙНОТО ВЛИЯНИЕ

Партийният комитет сериозно се занимава от много години с въпросите за засилване на партийното влияние в апарата на министерството. За това спомогна решението на ЦК на КПСС „За осъществяване на контрол от партийния комитет на Министерството на съобщенията върху работата на апарата по изпълнение директивите на партията и правителството", прието през ноември 1974 година, по отчета на нашия партиен комитет. Отбелязаните в решението недостатъци дадоха добър импулс за организиране и осъществяване на конкретен, систематичен и всеобхватен контрол в апарата на министерството, призван да стане действен инструмент за успешното изпълнение директивите на партията и правителството и на плановите задачи на отрасъла.

Натрупаният от нас опит показва, че

Digitized by Google

ефективно и активно влияние върху работата на апарата на министерството може да се осъществи само в този случай, ако партийната организация дълбоко изучава задачите, стоящи пред колектива, и детайлно оценява степента на отговорност на всеки изпълнител. Това се постига при широкото обсъждане на комунистите, на което се разглеждат основните проблеми на работата на апарата, принципно се разкриват недостатъците и открито се критикуват виновните за тях работници.

Като се ръководи от този принцип, партийният комитет редовно поставя на обсъждане възлови въпроси пред общи партийни събрания, пред активи и заседания на партийния комитет. С доклад за резултатите от работата на XXVI конгрес на КПСС и задачите на партийната организация на министерството излезе министърът В. А. Шамшин пред общо партийно събрание. Пред такъв форум направи доклад и заместник-министърът И. С. Равич за изпълнение решението на Ноемврийския (1979 г.) пленум на ЦК на КПСС по въпросите на капиталното строителство и задачите на комунистите от министерството. Партийният комитет и бюрата на партийните организации на управленията положиха много усилия, за да се осъществят в живота приетите на тези събрания решения.

За да осигурят приноса на колективите от управленията при изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС, партийните организации на всички управления проведоха открити партийни събрания, на които комунистите и безпартийните подробно разгледаха задачите на единадесетата петилетка съобразно своя конкретен отрасъл. От всички подразделения на министерството се разработиха комплексни програми за развитието на съобщителните отрасли (пощенски, електровръзки и т. н.). Те са сведени в единен план от мероприятия и са утвърдени от колегиума на министерството. Партийният комитет също подготви свой план за организаторска и масово-политическа работа.

Ние придаваме важно значение на контрола при изпълнение на директивите и разпорежданията. Затова е естествено, че партийният комитет и партийните организации на управленията активно участваха във внедряването на автоматизирана система за контрол на изпълнението (АСКИ). Нейното прилагане позволи значително да увеличим задачите, които се контролират от инспекциите при Министерството на съобщенията на СССР. Ако до въвеждането на АСКИ се контролираха 40 процента от задачите, то сега — 90 процента. Системата АСКИ позволи също така да подобрим състоянието на деловодството и контрола на изпълнението. Подобрената дисциплина на изпълнението се характеризира с такова сравнение: през 1980 година процентът на неизпълнените в срок задачи беше няколко пъти по-малък, отколкото през 1977 година. Такива резултати се постигнаха затова, защото комунистите от министерството взеха най-активно участие при осигуряването на успешна работа на новата система.

За засилване влиянието на партийната организация партийните комитети и партийните организации на управленията широко използват такава форма, като изслушване отчетите на началниците на управленията, техните заместници и главните специалисти, отделяйки при това особено внимание на издирването на вътрешните резерви. Подробно бяха разгледани например пред партийния комитет отчетите на главното планово-финансово управление за повишаване производителността на труда в областта на съобщенията и за задачите на цеховите партийни организации от министерството и главното управление по снабдяването, за работата на партийната организация на това управление по снижаване обемите на неустановеното и излишното оборудване и кабелите в областта на съобщенията. Разгледана бе ролята на комунистите при техническото превъоръжаване и разширяване на мощностите, реконструкцията на действуващите предприятия за съобщения. В редица случаи за сметка на този показател се получиха до 70 процента прираст на производствените мощности. Напълно се осигури изпълнението на плана на обектите „Олимпиада—80" — всички бяха въведени своевременно в експлоатация и с добро качество.

КОНТРОЛИРАТ КОМИСИИТЕ НА ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ

Многостранна е дейността на работниците от апарата на нашето министерство. Ние определяме плодотворността ѝ с това, как отрасълът изпълнява държавните планове, какви са ефективността и качеството на работата на подведомствените предприятия и равнището на обслужването на трудещите се, доколко оперативно се решават възловите проблеми за по-нататъшното развитие на всички средства за съобщения на страната.

За да може партийната организация да осигури постоянно влияние върху работата на апарата в решаващите направления, при партийния комитет са създадени и действуват четири постоянни комисии. В техния състав са избрани комунисти, които добре са запознати с работата. Всяка комисия контролира съответните участъци от работата на апарата, разкрива недостатъците и пропуските, внася в партийния комитет предложения за тяхното отстраняване.

Една от комисиите контролира работата на апарата, която се отнася до изпълнение на плановете за капитално строителство и за развитие на съобщителните средства. В нейния състав са избрани 8 души. Комисията се ръководи от заместник-началника на управлението и заместник-секретар на пар-

Digitized by Google

тийния комитет Н. Ф. Коливанов. Втората комисия, която се състои също от 8 членове, контролира въпросите на техническия прогрес и внедряването на нова техника. Третата комисия, в състав от 5 души, с ръководител началника на управление Л. И. Барашенков, следи за подобряване експлоатацията на средствата за съобщения. В състава на четвъртата комисия, ръководена от А. С. Гюрегян, влизат 9 комунисти, контролиращи работата на апарата по разглеждане на писмата и заявленията на трудещите се.

От много години партийният комитет подхожда с особена отговорност при подбора на ръководителите на комисии, възлагайки тази работа на най-компетентните и най-активните комунисти, които се ползват с уважението и доверието на цялата партийна организация. Тясната взаимна връзка на партийния комитет и комисиите по контрола се осигурява с това, че техните ръководители са избрани за членове на партийния комитет при министерството и активно участвуват в разглеждането на всички въпроси от дейността на нашата партийна организация. При всеки случай, когато е необходимо, материалите на комисиите по проверка на едни или други страни от дейността на апарата се обсъждат на заседания на партийния комитет. По тях се дават препоръки на стопанските ръководители и на секретарите на партийните организации от съответните подразделения.

Специално бих искал да изтъкна още една страна от работата на контролните комисии. Повечето въпроси, които се внасят за обсъждане на партийните събрания, на партийните активи и на заседанията на партийния комитет, се подготвят от членове на тези комисии с щателна проверка на фактите по места. Само през последните няколко месеца комисиите подготвиха за разглеждане в партийния комитет такива въпроси като: разработката, внедряването, усвояването и ефективността на автоматизираните системи на управление в отраслите на съобщенията и задачите на комунистите от апарата на министерството; най-важните направления в работата на научно-техническия съвет и задачите на комунистите от апарата на министерството; практическата работа на партийните организации от централния апарат на Министерството на съобщенията на СССР по контрола за изпълнение решенията на КПСС и на съветското правителство; разпореждания и други документи. Въз основа на приетите решения и препоръки партийните организации на подразделенията взеха под свой контрол определени направления от дейността на тези подразделения.

При решаване на въпроса за ускоряване на разработките на апаратури за единната автоматизирана система за съобщенията на СССР събранието на комунистите от техническото управление счете за целесъобразно да се обърне чрез партийния комитет с писмо към комунистите от управлението в Министерството на промишлеността за съобщителни средства, отговорно за изпълнението на посочената разработка. Ние влязохме в контакт с партийния комитет на това министерство и с общи усилия определихме пътищата за преодоляване на възникналите трудности.

Практиката в нашата работа показва, че нерядко успехът зависи от съвместните усилия на няколко подразделения на министерството и техните партийни организации. За координиране на действията използваме съвместните събрания на комунистите от взаимодействуващите управления. На техните обсъждания се поставят въпроси, от решението на които са заинтересовани тези подразделения. Такива събрания минават в делова обстановка и взаимна взискателност и позволяват да координират усилията си сътрудниците на съответните управления от министерството.

КООРДИНАЦИЯ НА УСИЛИЯТА

Партийният комитет разглежда повишаването ролята на партийните организации в управленията като сигурно средство за подобряване партийното влияние. Ние се стремим към това те по-пълно да използват най-ефективните форми на организация и методи на контрол при изпълнение решенията, взети от партията и правителството. За тази цел на заседания на партийния комитет изслушваме отчетите на бюрата на организациите по този въпрос, изучаваме и обобщаваме положителния опит от контрола, вземаме мерки за неговото разпространяване. Такива въпроси се разглеждат при нас на съвещания и семинари със секретарите на партийните организации.

Стана правило в нашето министерство управленческите партийни организации да вземат под контрол изпълнението на решенията на директивните органи, които се отнасят за съответните отрасли на съобщенията и разпорежданията на министерството, издадени за изпълнение на тези решения. Сведения за резултатите от контрола получаваме от комунистите, които са имали такова поръчение. Обикновено това са членове на бюрата на партийните организации. Те редовно получават информация както от комунистите изпълнители, така и от комунистите, които контролират изпълнението на решенията. В случай на необходимост тези въпроси се внасят за обсъждане на партийни събрания. Има и такива положения, при които се налага вмешателството на партийния комитет при министерството.

Партийният комитет провежда своята работа по осъществяване на партиен контрол върху дейността на апарата за изпълнение решенията в тясна взаимна връзка с комитета за народен контрол при нашето министерство. Той се ръководи от заместник-началника на управление и заместник-секретар на партийния комитет А. И. Тулупов,

Digitized by Google

Освен главната група за народен контрол в повече от 30 подразделения на министерството работят групи и постове. В повечето случаи те се възглавяват от членове на КПСС. Само през 1979—1980 година главната група е направила 40 големи проверки по 16 различни въпроса, а групите и постовете в управленията са провели 1012 проверки. В тях всяка година участвуват повече от 700 народни контрольори и привлечени към тази работа специалисти. Като оказват голяма помощ на партийния комитет, основно внимание народните контрольори обръщат на проверката за изпълнение на решенията на правителството и заповедите на министъра, на състоянието на държавната дисциплина, на борбата с проявленията на бюрократизма, на небрежното отношение към молбите по места, към писмата и заявленията на трудещите се. Резултатите от проверките се довеждат до обществеността чрез информационните листовки на екрана за народен контрол и чрез стенния печат.

За да донесе работата на народните контрольори очакваните резултати, партийният комитет редовно разглежда на свои заседания различни аспекти от дейността на комитета за народен контрол. Ръководителите на комитета се отчитаха в главната група за народен контрол по проверката на изпълнение на разпорежданията, за по-нататъшното усъвършенствуване на работата с писмата на трудещите се, за състоянието на контрола при изпълнение директивите на партията и правителството.

Приетите решения помогнаха на комитета за народен контрол да концентрира своите усилия на най-важните участъци, да направи своята работа по-действена и резултатна.

ЛИЧНАТА ОТГОВОРНОСТ НА КОМУНИСТА

Нашата всекидневна дейност ни убеждава, че влиянието на партийната организация върху всички страни от работата на апарата на министерството много зависи от това, как към поръчението, към изпълнението на директивите на партията и правителството и съблюдаването на съветските закони се отнасят преди всичко комунистите, явяват ли се те пример за безпартийните сътрудници. Засилването на партийното влияние е немислимо без повишаване на персоналната отговорност на всеки комунист за поръчаното дело, без активната поддръжка на новото, прогресивното, без непримиримото отношение към недостатъците. Затова партийната организация на министерството повишава изискванията към всеки комунист. Партийните организации на управленията редовно изслушват на заседания и на партийни събрания съобщения от комунисти за тяхната работа по реализация на решенията на директивните органи, за изпълнените от тях уставни задължения, партийни решения и поръчения.

Такива съобщения позволяват да видим силните и слабите страни на отделни комунисти, те се явяват действена форма за контрол върху тяхната работа и важно средство за помощ. При обсъждането нерядко се засягат и по-широки проблеми — за пропуските в дейността на структурните подразделения като цяло, за недостатъчната акуратност и съгласуваност на действията на сътрудниците, за проявите на неорганизираност и недисциплинираност, а също така се набелязват мерки за отстраняване на допуснатите и за предпазване от възможните недостатъци. Ние считаме за важно това, че обсъждането на съобщенията на партийните другари им помага критически да подходят към своята дейност, правилно да оценят своята роля и място в колектива.

Ефективността от партийното ръководство много зависи от това, как комитетът и партийната организация на управлението влияят върху подбора и разпределението на кадрите, как се занимават с тяхното възпитание, как организират обучението на всички сътрудници. Тези въпроси съставляват важна част от нашата организаторска и идеологическа работа при апарата на министерството.

През текущата учебна година звената за политическо и икономическо обучение, в които участвуват повечето работници от министерството, изучаваха темата „Развитият социализъм: проблеми на теорията и практиката". И, разбира се, по-голямо внимание беше обърнато върху анализа на материалите на XXVI конгрес на КПСС. Идейно-политическата закалка и икономическото обучение на сътрудниците на апарата забележимо се отразяват върху развитието на творческата им активност и инициатива, върху социалистическото съревнование в колективите на всички подразделения от министерството.

Формите и методите на партийното влияние върху апарата на министерството са твърде многообразни. В своята съвкупност те дават резултат, към постигането на който се стреми партийната организация: да се обезпечи такова равнище на работата на всички подразделения, което би позволило и занапред отраслите да заемат водещо положение при изпълнението на предначертанията на КПСС и съветското правителство за по-нататъшното ускорено развитие на съобщителните средства в нашата страна.

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

А МОРАЛНАТА КОРОЗИЯ?

Колко тъжно и болно ни става, когато наблюдаваме как под въздействието на физическата корозия се нанася вреда на металите, когато язвата и други вещества разяждат част от тъканите на човешкия организъм! И все пак за язвата има лек. Изхабяването на металите от по-нататъшно увреждане винаги може поне отчасти да бъде предотвратено. Достатъчно е металните изделия да се боядисат с блажна боя, за да се спре разрушителният процес.

А при човека?

Моралната корозия въздействува крайно отрицателно върху човешката личност. Тя притъпява чувството за отговорност, подтиква към по-лек живот, макар това да става за сметка на обществото. На моралното разяждане не може да влияе блажната боя. Тук нещата са по-сложни. Ръждата се вижда от всички, а моралната корозия се прикрива много лесно. За нейното лекуване най-сигурно лекарство е критиката и общественото порицание.

Да подкрепим мислите си с конкретен пример. Какво се бе случило с Асен Георгиев Георгиев от Варна?

Едва ли има гражданин на страната ни, който излиза зад граница, да не знае начина за отиване в командировка. На всички са известни и изискванията за спазване на социалистическата законност. Това е било много ясно и на А. Георгиев. Още повече, че в продължение на няколко години той многократно е ходил в различни страни. Не е и неук. Човек с високо образование, доцент във висше учебно заведение. Комунист, на когото е гласувано голямото доверие да учи и възпитава младото поколение.

Не изведнъж, а бавно, настъпателно у него се зараждат мисли да прекара приятни дни с хубава компания. Дълго размишлява. Къде да бъде това? В България? Не! По-добре далеч от Варна, от родината. Там, където и хорското око по-трудно би могло да го разпознае. Защо да не отиде командировка в чужбина? Чудесна идея? Най-после е сложен край на дългото умуване.

Нови мисли го обхващат. Как да замине? Има ръководство на института — служебно и партийно. Нали трябва да иска разрешение, командировъчна заповед? И сега измисля. Настъпва моралната корозия.

— До София е лесно — пресмята той. — Ще измисля командировка по линията на НИС. Пък и документ ще оформя. Има и кой да го подпише. Мотиви ли? Ето ги: ще събирам информация и други материали за актуализирането на някои лекции. Какво по-убедително от това? Няма да вдигам много шум. Ще замина тихомълком. Без някой да узнае.

Командировъчната заповед е в джоба му. В нея са вписани датите от 4 до 8 февруари. Отпътува, без някой да го усети. Какво от туй, че трябва да се спазва партийна и служебна дисциплина, да се зачитат известни норми на живот, като комунист да служи за пример на останалите?

Разрушителният процес продължава.

Пристига в столицата. Отива право в Държавния комитет по туризма. Предварително си е опекъл работата. Скоро документите за чужбина са в ръцете му.

„Пипнах ли ги, няма да се изплъзнат от мене!" — мисли си А. Георгиев.

Радостен гали паспорта, внимателно го поставя в джоба си и хуква навън. Час по-скоро да се похвали на своите съпътници. За Варна не иска и да си спомни. А за института? И дума не продумва. Какво от туй, че ще го търсят?...

— Дотук всичко е наред — казва им той. — Да тръгваме. Време за бавене няма.

Часът е 11.00. Само след няколко часа прекосяват границата.

Не е ли това под въздействието на моралната корозия?

А по-нататък...

— Пристигнах в уречения град, където беше обявено мястото за колоквиума — твърди той, — но нямаше никой от организационния комитет. Получих информация от някакъв служител, че конференцията завършила и участниците си отишли. Изпаднах в неудобно положение...

И продължава в същия тон:

— Потеглих за друг град, където проектирах да отида след приключване на мероприятието. На 10 февруари се прибрах в София.

Digitized by Google

Друг път пък каза:

— Пътувайки, размишлявах и се разколебах да отида в селището, където бях командирован. Затова продължих за града, където предвиждах да бъда след завършването на колоквиума...

А нали от НИС командировъчната му заповед е до осмо число на същия месец?

И това ли не опира до разяждащата сила на корозията?

Истината с командировката зад граница е друга. На никакъв колоквиум А. Георгиев не е ходил, защото подобно мероприятие изобщо не е било уреждано. Заминава и се завръща спокойно. Мисли си, че е надхитрил и тези, които са го изпратили в чужбина.

За какво пък да ги мами? Та нали те с лека ръка са му уредили разходката вън от страната ни. Помогнали му да си постигне лелеяната мечта — с хубава компания далеч от роден край.

Завръща се в България и мълчи. Както гласи народната поговорка „Ни лук ял, ни на лук мирисал". Потайва се. „Забравя" да докладва как е изпълнил задачата, за която е бил в странство.

Но не забравя едно — да потърси „полагащите" му се командировъчни пари. Съставя документ с невярно съдържание. В командировъчната заповед на НИС вписва дневни и квартирни пари за „престой" в София и за времето, когато е бил вън от България. И с измама получава „полагащата" му се сума.

Може би А. Георгиев и сега ще оспори, че това не е морална корозия?

Минава време и от София го подсещат да изпрати отчетен доклад за командировката в чужбина. Заинтересували се да узнаят как е минал колоквиумът, какво ново ще научат.

— Ами сега? Стягай се, Асене — казва си той. — Не са ме забравили. Съчинявай, измисляй ...доклад се иска.

Около четири месеца след завръщането му исканият документ е скалъпен и изпратен в Държавния комитет по туризъм в София. Разлистваш страниците му и се чудиш. Нима това е дело на човек, който претендира за висок морал? Без свян той пише: „В работните заседания участвуваха около 60 души от... (сочи различни страни). На пленарните заседания бяха изнесени два основни доклада..."

Разбира се, на първо място като докладчик сочи себе си. Какво по-убедително от това? Изрежда също какви проблеми са били засегнати в изказванията, какви препоръки са дадени и пр. Накрая в отчета си е записал: „Въз основа на впечатленията и участието в работата на колоквиума ще оформя конкретни предложения за подобрение на висшето образование по туризма в нашата страна".

След дълги увъртания сега А. Георгиев казва: „Сбърках. На никакъв колоквиум не съм бил".

— А как измислихте докладите, изказванията...?

Помълча за миг и отвърна:

— Това не е трудно. И друг път съм ходил на подобни мероприятия. Зная какви проблеми обикновено се разискват... Другото е лесно...

Съчинен е един фиктивен доклад, с което се лъжат и заблуждават партийни и административни органи. Стига да има кой да му вярва!

С деянията си А. Георгиев грубо нарушава партийната и служебна дисциплина, уронил е авторитета си пред колектива като комунист, преподавател и възпитател. Той оставил на заден план и човешкото си достойнство. Забравил е, че то не е модна дреха — да я облечеш и блеснеш пред всички. Да му припомним — достойнството е рядко качество, което е по-скъпо и от най-ценните накити.

Хвърляш поглед върху случая с А. Георгиев и с учудване се питаш: защо някои хора стигат до такова падение? Понякога потоци от думи текат в борба за запазване на нравствената чистота. Сигурно и А. Георгиев многократно е напътствувал студентите. А делата?... Те говорят за 24 карата морална корозия.

Има ли по-благороден дълг на партийните органи и организации от този, да снижат тази „себестойност" и да я сведат до нула? Да станат лекари за премахване на коварната болест. Провиненията на А. Георгиев стават известни на комунистите от института. Свикано е събрание на първичната партийна организация на преподавателите към Търговско-стопанския факултет при Висшия институт за народно стопанство „Д. Благоев" — Варна. Другарите му се възмущават, критикуват го и вземат строго решение той да бъде изключен от партията „За нарушение на социалистическата законност и морал". Санкционираният се жали в по-горни инстанции. Защо да не опита?

„Останах с впечатление — пише той, — че не е обърнато необходимото внимание на представените доказателства, оборващи обвиненията, които определиха степента на наказанието ми. Поставят под съмнение искреността ми..."

Каква наглост! За подобен случай народът казва: какво дебелоочие!...

Вузовският партиен комитет, общинската и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП потвърждават наложената санкция.

В свое заседание Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП разгледа възражението на А. Георгиев и потвърди наказанието „изключване от партията" за неискреност към партията и грубо нарушаване на партийната дисциплина и морал.

Приложена е най-строгата мярка. Но тя е заслужена „награда" за „щастливата" командировка. И за поука на други хора!

Изпъква един въпрос. Целесъобразно ли е по-нататъшното оставане на А. Георгиев в института като възпитател на младежта?

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ — ОРГАНИ ЗА ПОЛИТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

Евгени Разумов

В настоящата книга от поредицата „Опитът на КПСС" на Партиздат са изложени основните направления и методи в дейността на партийните комитети в Съветския съюз като политически органи, осветлява се опитът на редица краеви, областни, градски и районни партийни комитети, натрупан от тях, в изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС. Въпросите в книгата са разгледани в шест глави. В първата глава „Партийните комитети — активни проводници на политиката на КПСС" е разработен въпросът за характера и основните принципи на партийното ръководство на обществения живот. Втората глава е посветена изцяло на темата за стила и методите на работа на партийните комитети. Третата — на работата на партийните комитети в осъществяването на кадровата политика на КПСС. В следващите три глави се разглеждат въпросите за целта и характера на партийния контрол, за усъвършенстване методите на ръководство на първичните партийни организации и за партийното ръководство на държавните и обществените организации. И всичките тези проблеми се разглеждат върху анализа на конкретни примери от дейността на партийните комитети. Въпреки че книгата „Партийните комитети — органи за политическо ръководство" е написана въз основа на документите и практиката на КПСС до 1978 г., проблемите на които е посветена тя, опитът от партийната работа в Съветския съюз, изнесен в нея, и днес запазват своята актуалност.

СОЦИАЛНИЯТ ПРОГРЕС И СВОБОДАТА

Лев Скворцов

Докторът на философските науки професор Лев Владимирович Скворцов е известен на читателите с книгите си „Идеология и тактика на антикомунизма", „За особеностите на кризата на съвременната буржоазна идеология", „История и антиистория" и други. Настоящата му книга, преведена у нас от руски език, е посветена на критиката на съвременната буржоазна философия, на историята като един от теоретичните първоизточници на кризата на буржоазното съзнание. На фона на съвременната действителност и нейното теоретично осмисляне авторът показва тясната взаимовръзка между историческото развитие и социалния прогрес — фундаментален проблем на днешното обществознание. Буржоазната социална мисъл на XX век се стреми да „заличи" обективните различия между обществения прогрес и измененията в историята изобщо. Анализирайки тези тенденции на буржоазната наука, породени от кризата на буржоазното общество и неговото съзнание, в този труд убедително се доказва, че в края на краищата целта на всички буржоазни теории и концепции е да замъглят, да принизят социалния смисъл на извършващите се преобразования в света като цяло и в отделните страни.

АГРАРНАТА ПОЛИТИКА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ НА СЪВРЕМЕННИЯ ЕТАП

Съвместен труд (в превод от руски език) на учени и партийни работници от НР България, ГДР, Монголската народна република, СРР, СССР, УНР и ЧССР. В него се разглеждат плодотворният многостранен опит, натрупан при осъществяване аграрната политика на братските партии, тяхното сътрудничество и взаимопомощ в развитието на производителните сили и усъвършенстването на производствените отношения в аграрния сектор на икономиката при съвременните условия.

ИЗБОРЪТ В ЖИВОТА

Юлиан Вучков

В книгата се третират актуални и същевременно трайни, вечни проблеми за човека: творчеството в труда, партньора от всекидневието и избора в любовта и брака, самотата, скуката, простащината, клюката, модата, избора в живота. Увлекателно и остроумно авторът анализира впечатленията си от сложните взаимоотношения на хората, насочва вниманието ни към човешките достойнства и слабости в съвременния свят.

В ОТРЯДА НА БРИГАДАТА

Веселин Андреев

Из партизанския епос „Умираха безсмъртни". Авторът, политически комисар на бригадата „Чавдар", обединява в нова композиция откъсите, в които се разказва за участието на другаря Тодор Живков — Янко в живота на отряда и бригадата.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Загладин Н. В., АНТИСОВЕТИЗМ В ГЛОБАЛЬНОЙ СТРАТЕГИИ ИМПЕРИАЛИЗМА США, Изд. „Мысль", М., 1981.

Въз основа на обширен фактически материал е показано въздействието на антисъветизма във формирането на външнополитическия курс на САЩ, използването му от американските управляващи кръгове в опитите си да попречат на световния революционен процес, в борбата им за „световно господство" на САЩ. Разкриват се основните форми за използване на антисъветизма в идеологическата борба на американските империалисти против Съветския съюз и останалите страни от социалистическата общност, против братските комунистически партии.

Романенко М. В., ДИАЛЕКТИКА ОБЪЕКТИВНОГО И СУБЪЕКТИВНОГО В УСЛОВИЯХ РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, М., Изд. „Мысль", 1981.

Разглеждат се особеностите и спецификата в съотношенията между обективния и субективния фактор в условията на развития социализъм, разкриват се обективните условия за растящата роля на субективния фактор в хода на комунистическите преобразования. Авторът прави анализ върху източниците на противоречията между обективизма и субективизма, показва пътя за тяхното успешно разрешение, за преодоляване елементите на стихийност в обществото.

Худокормов А. Г., КРИТИКА РЕВИЗИОНИСТСКИХ ТЕОРИЙ КАПИТАЛИЗМА: ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АСПЕКТ, М., Изд. „Мысль", 1980.

Прави се критически анализ на ревизионистичните възгледи по икономическите проблеми на капитализма. Голямо внимание авторът отделя на критиката срещу ревизионисткия мит за „остаряването" на марксистко-ленинската икономическа теория. Доказана е несъстоятелността на ревизионистичните нападки върху „Капиталът" на Карл Маркс и ленинската теория за империализма и държавно-монополистическия капитализъм. Критикува се антинаучната концепция за „подобрения капитализъм" и др.

Лазарев В. И., КЛАССОВАЯ БОРЬБА В КНР, М., Политиздат, 1981.

Китаистът В. И. Лазарев, работил дълги години в КНР, проследява по същество събитията, протичащи в Китай, пътя на развитие на политическия курс на пекинското ръководство. Книгата е предназначена както за специалисти, така и за широк кръг читатели, които се интересуват от положението в КНР.

Мануйлова Д. Е., ЦЕРКОВЬ И ВЕРУЮЩИЙ, М., Политиздат, 1981.

Историята неведнаж свидетелствува, че църквата е продукт на обществеността развитие и се появява в определен негов етап. В брошурата се показва процесът на формирането на църквата като социален институт, нейната функция в класовото антагонистическо общество. Авторката анализира нейната роля в условията на социализма, разглежда взаимоотношенията между църквата и верующите. Брошурата ще полза пропагандисти и лектори, преподаватели и студенти, организатори на атеистичната дейност.

Бурмистров В. Н., НАРОДНАЯ ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РЕСПУБЛИКА ЙЕМЕН (Экономика и торгово-экономические отношения), М., Изд. „Наука" 1981.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

7 СОФИЯ, МАЙ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 7 МАЙ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Блестящ образец на пролетарско мъжество, издръжливост и талант — поздравление на ИК на Комунистическия интернационал 3

Т. Живков — Ние сме верни на заветите на Георги Димитров 5

С. Караджов — Димитровското дело шествува и побеждава 7

* — Мисли за Димитров: М. Суслов, М. Торез, П. Толиати, Я. Кадар, В. Кодовиля 110

* — Ленински подход към принципите и нормите на партиен живот . . 15

Б. Полевой — Срещи на българска земя 48

Б. Спасов — Безсмъртният 52

Б. Каладора — Безценен принос в профсъюзното строителство . . . 56

Н. Добрев — Комсомолът и младежта — верни последователи на своя велик патрон 65

М. Граменова — Димитровската грижа за кадрите 73

Л. Василев — Учението за единните фронтове 79

С. Недев — Действен и последователен интернационалист 87

Н. Домусчиев — Родолюбието на учителя 92

М. Илиева — Факти без хронология 94

Digitized by Google

Р Е Д А К Ц И О Н Н А К О Л Е Г И Я

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2446. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 11. V. 1982 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

БЛЕСТЯЩ ОБРАЗЕЦ НА ПРОЛЕТАРСКО МЪЖЕСТВО, ИЗДРЪЖЛИВОСТ И ТАЛАНТ

Скъпи другарю Димитров!

Ние, членовете на Изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал, в чест на твоята шестдесетгодишнина ти изпращаме на теб, нашия ръководител, своите най-горещи бойни поздрави.

Вече 45 години от деня, когато за пръв път се включи в работническото движение в България и до днес, застанал на ръководния връх на международната пролетарска организация, ти служиш всеотдайно и мъжествено на делото на работническата класа.

Нито суровите условия, които са участ на всеки честен деятел на работническото движение, нито преследванията на българската полиция, нито нейната заплаха със смъртна присъда, нито разпитите в Гестапо не можаха да сломят твоята воля и издръжливост.

Изпитанията на суровия живот на пролетарски революционер закалиха още повече теб и твоята воля за по-решителна борба, както огънят закалява стоманата.

В теб се съчетаха прекрасните традиции на руските революционери-болшевики и непокорните синове на българския народ, които векове наред са се борили за свободата си.

Като блестящ образец на пролетарско мъжество, издръжливост и талант влезе в историята на нашето време твоят лайпцигски двубой с германския фашизъм. Твоята борба на Лайпцигския процес беше резултат на цялата ти революционна дейност, посветена на работническата класа, резултат от многогодишно болшевишко възпитание и упорито овладяване на марксистко-ленинската наука.

Поздравление на ИК на Комунистическия интернационал по случай 60-годишнината на Георги Димитров от 18. VI. 1942 г. Препечатваме го от Известия на института по история на БКП, т. 26, със съкращения.

Digitized by Google

Целият свят се възхищаваше тогава от човека, който под вдигнатия над главата му меч на фашисткия палач смело и гордо, преизпълнен със съзнанието за правотата на своето дело и с превъзходство над противника си, разгромяваше престъпната хитлернстка клика.

Това беше един двубой на буревестника на бъдещите грандиозни битки на прогресивното човечество с черните сили на германскня фашизъм.

Ние се гордеем с това, че именно един представител на Комунистическия интернационал, верен син на работническата класа, предизвика справедливото възхищение на целия свят, нанасяйки жесток удар на фашистките разбойници.

Ти още тогава разобличи подготовката на фашистката клика за война, като предупреждаваше трудещите се от всички страни и ги призоваваше съвместно да отблъснат наглите агресори.

И след Лайпциг ти неуморно следваше тази линия. Буквално на другия ден, след като се отскубна от подземната тъмница на Гестапо, ти започна борбата с германския фашизъм. Всичките години след това бяха посветени за мобилизирането на силите на работническото движение, за даване отпор на нарастващата страшна опасност от нова война.

Милиони хора от цял свят знаят Георги Димитров като страстен и непреклонен борец срещу войната и фашизма. Сега, в страшната година, когато адът на войната бушува, все по-ясно става значението на тази борба и на твоите неуморни предупреждения за зловещата опасност, идваща от берлинското огнище на агресия, на твоите страстни призиви за ликвидиране на това огнище.

. . . . . .

В историята на световното работническо движение твоето име завинаги е свързано с неуморната борба за единство в редовете на работническата класа в национален и международен мащаб.

Твоите мъдри и настойчиви указания за това, че комунистическите партии трябва да бъдат носители и защитници на истинските национални интереси на своите страни, да служат за авангард на своите народи, имат особено важно значение за превръщането им в масови партии, спечелили на страната на комунизма широките трудещи се маси.

Тази безстрашна, неуморна, боева дейност на поста Генерален секретар на Изпълкома на Комунистическия интернационал служи за пример на всички малки и големи дейци на комунистическото движение...

(П) Е. ВАРГА
В. КОЛАРОВ
Д. МАНУИЛСКИ
В. ПИК
М. РАКОШИ
В. УЛБРИХТ
В. ФЛОРИН
М. ВОЛФ
Я. ШВЕРМА

Digitized by Google

НИЕ СМЕ ВЕРНИ НА ЗАВЕТИТЕ НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЛОВО ПРИ ТЪРЖЕСТВЕНОТО ВРЪЧВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА ДИМИТРОВСКА НАГРАДА НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ — 20 СЕПТЕМВРИ 1976 Г.

. . . . . .

За нас, българските комунисти, за българския народ името на Георги Димитров е име — символ, име — знаме, име — клетва за вярност към борбата за освобождение на работническата класа, към нашето велико комунистическо дело. Верен ученик и достоен наследник на основателя на революционната марксистка партия на българската работническа класа Димитър Благоев, последователен леннинец, Георги Димитров беше оня политически вожд на класата, който съумя да изведе нейната борба до победа, положи основите и очерта насоките на строителството на социализма в България. Под негово ръководство Българската комунистическа партия израсна като партия от нов, болшевишки тип, безпределно вярна на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, способна да решава успешно и най-сложните и трудни задачи на революционната борба и на изграждането на новото общество. Под негово ръководство българският народ се нареди в семейството на социалистическите страни, на народите, крачещи начело на човешкия прогрес рамо до рамо с народите на братския Съветски съюз.

Георги Димитров е велик син на българската работническа класа, на българския народ. Но неговото дело излиза далече извън националните рамки. Георги Димитров е един от най-видните челни представители и политически вождове на световната работническа класа, на трудовото човечество. Той ще остане завинаги в сърцето на човечеството. И не само защото беше героят, който пред лицето на целия свят нанесе първото съкрушително морално-политическо пора-

---

Т. Живков, Избр. съч., т. 25, с. 335. Словото е предадено със съкращения.

Digitized by Google

жение на фашизма, не само защото през съдбоносни години стоеше начело на Комунистическия интернационал. Георги Димитров ще остане в сърцето на човечеството, жив сред живите, защото издигна и теоретически обоснова идеята за Единния, народния и антиимпериалистическия фронт и сам беше един от най-ярките и най-последователни борци за сплотяване на всички прогресивни и миролюбиви сили в борбата против реакцията и войната.

. . . . . .

Георги Димитров ни предупреждаваше — и опитът показа колко прав е бил той, — че нашият път няма да е гладък като паважа пред Народното събрание. Вие добре знаете колко нови, сложни и трудни теоретически и практически проблеми, възникващи в хода на социалистическото строителство, трябваше да се решават, колко реализъм, упорство, сили бяха нужни, за да се преодолеят неизбежните трудности по този път.

Георги Димитров ни завеща да укрепваме и задълбочаваме работническо-селския съюз, сътрудничеството с другарите от Българския земеделски народен съюз, възникналия в борбата против фашизма Отечествен фронт. Ние не само изпълнихме неговия завет, не само постигнахме пълно морално-политическо единство на нашия народ, но и уверено и последователно създаваме предпоставките и вървим към социалната еднородност на нашето общество. Дружбата и сътрудничеството на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз днес могат да бъдат пример за единство и единодействие на прогресивните сили в строителството на социализма в една страна и в борбата за мир и сътрудничество в света.

Георги Димитров ни завеща да кооперираме българските селяни, да създадем крупно съвременно социалистическо селско стопанство. И ние създадохме селско стопанство, на което не само ние, но и нашите приятели от цял свят се радват.

Георги Димитров ни завеща да извършим социалистическа индустриализация в нашата страна. И ние я извършихме, превърнахме България от изостанала селска страна в индустриална държава, създадохме огромна за мащабите на страната работническа класа и научно-техническа интелигенция, извършихме социалистическа културна революция.

Георги Димитров ни завеща да пазим дружбата със Съветския съюз като зениците на очите си. И ние не само я пазим, но я издигахме на нови висоти, превърнахме я в пример на социалистически интернационализъм в действие, вървим към все по-пълно сближение във всички области на живота.

Георги Димитров ни завеща да разширяваме дружбата с братските социалистически страни, да укрепваме международното комунистическо и работническо движение, да бъдем верни на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. И ние с чест изпълняваме и този негов завет.

Георги Димитров ни завеща да се борим за мир и сътрудничество между народите, против империализма, реакцията, подпалвачите на войни. Високият международен авторитет, който днес има нашата страна, благодарността на народите, които чувствуваха нашето вярно рамо в своята борба за свобода и независимост, доверието и уважението, с което България се ползва в близки и далечни страни — всичко това говори, че и в областта на международните отношения ние сме били и сме верни на завета на Георги Димитров.

Digitized by Google

ДИМИТРОВСКОТО ДЕЛО ШЕСТВУВА И ПОБЕЖДАВА

СТОЯН КАРАДЖОВ
председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

Високо самочувствие и национална гордост, удовлетворение от достойно изпълнен интернационален дълг, вдъхновение за нови героични дела в строителството на зрелия социализъм — с това се характеризира социалната атмосфера, в която диша и твори родината в дните на Димитровския юбилей!

В бликналия всепартиен и всенароден подем, в героичните дела за по-нататъшния всестранен априлски разцвет на България пулсира, шествува и побеждава делото на великия Георги Димитров, талантливо развито и издигнато на по-висока степен от Централния комитет на партията и лично от другаря Тодор Живков в условията на строителството на зрелия социализъм.

Димитровският и априлският курс — това е единният процес на последователно развитие, неотклонно и творческо приложение на общите закономерности на марксизма-ленинизма, на ленинските принципи и норми на партиен и обществен живот и ръководство. Затова с право можем да кажем, че здравите корени на Април от 1956 г. избуяват от вечно живото Димитровско наследство.

Поколението, което имахме щастието да работим под непосредственото ръководство на Георги Димитров, отблизо познаваме неговото дело. То е вкоренено дълбоко в ума и в сърцата ни, станало е наше непосредствено битие, наша съдба от **практическата работа** през първите трудни години от изграждането на нова България. Затова днес с цялото си същество чувствуваме, че **Димитровският стил на ръководство побеждава във всестранната дейност на партията.**

След деветосептемврийската победа, когато Георги Димитров стоеше начело на партията и държавата, аз работех като главен директор на мини „Перник" и като директор на природните богатства към Министерството на електрификацията. Затова непосредствено изпитвах умението му да прилага **ленински подход при ръководството на държавния сектор на народното стопанство.**

Народната власт наследи много слаб държавен сектор в икономиката. Но още от първите месеци по указание на Георги Димитров партията и правителството прилагаха някои основни принципи, които днес изкристализираха и все по-пълнокръвно функционират в **икономическия подход.**

Мини „Перник" бяха едно от най-крупните общонародни предприятия с решаващо значение за живота и развитието на страната. Върху каква основа беше организирана тяхната дейност?

Digitized by Google

То беше автономно предприятие със самостоятелен бюджет, който се гласуваше от Народното събрание. Фактически дейността му беше поставена на принципа на **стопанската сметка и самоиздръжката.** Ръководството се осъществяваше от дирекционен съвет начело с главен директор, назначаван от правителството. Последното задължаваше дирекционния съвет и главния директор да се осигури добивът на определено количество въглища за нуждите преди всичко на транспорта, индустрията и на населението. По-нататък ръководството беше с **развързани ръце** да стопанисва предоставените му производствени фондове и финансови средства и да организира експлоатацията.

Но в тази дейност държавата упражняваше постоянен контрол чрез тогавашното Министерство на търговията и промишлеността и по-конкретно от създадената за тази цел дирекция към него. Тя следеше как се води експлоатацията на мините. Ако трябваше да се открие нов рудник, например необходимо беше да се докаже целесъобразността и от контролната дирекция да парафират нашето предложение. Такъв беше непосредственият контрол от страна на държавата за целесъобразната експлоатация на природните богатства, но върху всекидневната работа и организация министерството не опекунствуваше. С развързани ръце беше дирекционният съвет даже и в случаите, когато се налагаше да правим някои задгранични доставки.

Поради голямата техническа изостаналост на въгледобива на първо време трябваше да се осигурят багери. За тази цел за Чехословакия беше изпратен представител на мините с поръчение да достави парни багери. Но след като замина, специалистите изказаха аргументирано мнение, че е по-рационално да се закупят не парни, а електрически. Свързахме се по телефона с нашия пратеник в Прага, разпоредихме му и той измени поръчката. Всичко това се решаваше оперативно, на наша отговорност, в интерес на доброто стопанисване на мините и увеличаването на въгледобива.

Принципът за правилното съчетаване на централизма с инициативата на дирекционния съвет действително беше основен принцип в ръководството на мините.

В доклада пред Петия конгрес на партията Георги Димитров постави задачата: да се изграждат мощни електроцентрали и се разширява добивът на въглища от съществуващите и нови каменовъглени басейни, да се използват нискокачествените въглища за производство на електроенергия.

Още в програмната декларация на първото оглавено от него правителство той беше поставил въпроса за разработването на богатия с лигнитни въглища Маришки басейн. Ръководството на мините с дълбоко убеждение пое тази задача и възложи на оглавяваната от Йовчо Йовчев дирекция за геоложки проучвания да проучат Източномаришкия басейн. Те установиха и докладваха, че има милиарди тонове запаси. Отделихме средства и с помощта на съветски специалисти започна проектирането и разработването на Марица-изток.

Намериха се обаче хора, които бяха готови да задушат инициативата ни, да ни привлекат даже към съдебна отговорност, че сме били подвели правителството, хвърлили сме средства за добив на въглища с ниска калоричност, което било стопански неизгодно. Но в правителството беше жив Димитровският дух, защитиха ни и днес Източномаришкият басейн се превърна в пулсиращо сърце на родната енергетика.

●

Георги Димитров не изпускаше повод да отправи призив към работническата класа, към селяните и народната интелигенция да из-

Digitized by Google

дигат своята научно-техническа подготовка, необходима за въвеждане постиженията на науката и техниката в производството.

„Перник има вече доста ударници, заяви той пред делегация на пернишките борци против фашизма, ...от тяхната среда трябва да се подготвят нови бъдещи инженери, бъдещи техници... след няколко години от обикновен работник, като мине известен курс и специална теоретическа подготовка, ще стане добър техник, инженер. Като му дадем известна политическа и техническа подготовка, той ще може да даде и много нови неща в производството."[1]

Ценни са не само призивите, но и огромната практическа дейност и грижа за внедряване постиженията на науката и техниката.

Ние имахме малък опит в научното проектиране и социалистическата организация на въгледобива. Запечатал се е в паметта ми един твърде интересен случай.

Трябваше да разработим открития рудник „Република" в Перник. Седнаха двама инженери, направиха скица — по нея ще водим експлоатацията на рудника. Докарахме багер. Дойде Трайчо Костов, удари бутилка шампанско в него:

— Да е честит рудника и да добиете 100 хиляди тона въглища годишно!

Въпреки големия ентусиазъм и амбициии резултати не последваха. Със съдействието на Георги Димитров дойдоха съветски специалисти. Изработиха проекти и показаха какво значи научно проектиране, социалистическа организация, плановост и култура в работата.

Пак по инициатива на Георги Димитров се осъществи на съвременно равнище проектирането и разработването на Родопския рудодобивен басейн, както изискваше решението на Петия конгрес на партията. По искане на нашата страна съветското правителство изпрати известната южна експедиция от опитни геолози. Тя разкри големи запаси от оловно-цинкова руда. Създаде се българо-съветското дружество „ГОРУБСО" и с ускорени темпове се развои рудодобивът в Родопите, благодарение на което днес социалистическа България се слави с крупната си цветна металургия.

Това са само някои моменти от Димитровското начало в съединяването на научно-техническите постижения с предимствата на социалистическия начин на производство преди всичко на базата на съветската наука и челен опит. Това начало е въплотено в курса на партията за динамично развитие на икономиката. Днес то придоби такъв размах и дълбочина, че прерасна в качествено новата стратегическа задача, поставена от Дванадесетия конгрес — задачата за интензивно развитие на всички социални сфери на базата на електронизацията, на върховите постижения на съвременната научно-техническа революция.

●

Подчертано качество на Георги Димитров беше неговото изключително доверие и бащински грижи към работническата класа и целия трудов народ.

В речта си на тържествената вечер на софийските ударници на 27 януари 1947 г., говорейки за изпълнението на двугодишния план и откриване пътя към още по-щастливо развитие на нашата страна, Георги Димитров заяви: „Моторът, здравата и непоколебима воля в ръководството на този процес, в самия Отечествен фронт, вътре, в самото управление на нашата страна, това са хората на физическия и

[1] Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 40.

Digitized by Google

умствения творчески труд. Това е преди всичко работническата класа."[2]

Този основен марксистко-ленински принцип у него беше подплатен с живи дела. Каква истина лъха от откровението му пред делегацията на борците против фашизма от Перник, че той е кръвно свързан с пернишките рудничари и следи всяка тяхна стъпка. Всеки ден се интересува кой е лентяй, кой работи, какво работи, кой е ударник. Ръководителят на партията и държавата наистина живееше с живота на пернишките рудничари.

Характерна черта на Димитровския подход към ролята на работническата класа е, че той отчиташе не само класовата принадлежност, но и значението на отделните отряди вътре в нея. За него, ако гранитната основа на Отечествения фронт и на народната власт е работническата класа заедно със селяните, то „рудничарите заедно с транспортните работници са челният отряд на работническата класа и основа на тая основа на Отечествения фронт и на народната власт"[3], а „...рудничарите-ударници, герои на труда — гордостта на българската работническа класа, гордостта на нашия народ"[4].

С какво доверие се отнасяше той към този челен отряд — доверие в него не само като ударна сила на стопанския фронт, но и като социална опора, като политическа армия, способна да защити народната власт от набезите на империалистическата агентура и развилнялата се реакция у нас!

С трепет си спомняме неговия призив: „...бъдете готови, ако стане нужда някога поради вина на народните врагове, за няколко часа да оставите своите инструменти и да прехвръкнете към София!"[5]

На това дълбоко доверие и непрекъсната грижа пернишките миньори отговаряха с ярки дела. Завинаги ще остане паметен истинският им подвиг по случай неговия 65-ти рожден ден. През този период с много усилия едва стигахме дневния план за добив на въглища, който беше по-малък от 10 000 тона. По случай рождения ден миньорите бяха като наелектризирани. С гордост наблюдавахме бликащия от рудниците непрекъснат, пълноводен и ритмичен поток от „черно злато". В рапорта, който връчихме на Георги Димитров, докладвахме, че в чест на неговия рожден ден са произведени 16 727 тона въглища. Това беше невероятно постижение при тогавашните примитивни и тежки условия, и то само в резултат на огромния ентусиазъм. Запалени от признателността, обаянието и обичта към своя Георги Димитров, рудничарите изявиха големите си потенциални възможности, високата си политическа зрелост.

Не е ли това същият огън, който под въздействието на следвания от другаря Тодор Живков и цялата партия Димитровски курс, разрасна в неугасим пожар от ентусиазъм, в постояннобликащите инициативи на работническата класа, селяните-кооператори, специалистите, народната интелигенция за изпълнение на партийните предначертания!

Инициативи и всенародна творческа активност във всички социални сектори и дейности, които привеждат в действие огромните резерви на нарасналия материален и духовен потенциал на родината, правят все по-пълноводен потока на общественото богатство и осигуряват непрекъснатото повишаване на жизненото равнище на народа. Инициативи и масово творчество, които бележат небивалия разцвет на социалистическата демокрация — демокрация не формална, не илю-

[2] Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 28.
[3] Пак там, с. 197.
[4] Пак там, с. 194.
[5] Пак там, с. 201.

Digitized by Google

зорна, а истинска, реална, на дело, демокрация класова, за най-широките трудещи се маси и в техен интерес!

●

Творческото развитие и приложение на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство през априлския период допринесоха за все по-пълното проявление на една от основните закономерности в строителството на социализма — непрекъснато **нарастване ръководната роля на комунистическата партия.**

В този процес особено ярко се очертават грижите за издигане на **авангардната роля на първичната партийна организация и на отделния комунист** в социалистическото строителство. И тези всекидневни грижи водят началото си от Димитровския период.

Много усилия полагахме, за да достигнем изпълнението на дневния план. Но резултатите не отговаряха на положения труд. Защо? Георги Димитров ни помогна да намерим ключа към решаването на тази задача. В среща с ръководството на рудничарския съюз на 7 ноември 1945 г. той живо се заинтересува какво е състоянието на профорганизацията, колко организирани работници са заети пряко в производството. Това ни наведе на мисълта да проверим колко комунисти работят на забоите, където се решава успехът на въгледобива. Оказа се, че са единици. Останалите са в други, второстепенни участъци, в канцелариите. Заехме се упорито със създаването на партийно ядро на всеки забой. И резултатите не закъсняха.

Какво ново и по-силно звучене придобива този Димитровски подход при съвременните сложни задачи за изграждането на зрелия социализъм в постановката на Дванадесетия конгрес, да се укрепва „... партийното ядро във всички сфери на обществения живот"[6].

Дванадесетият конгрес категорично подчерта: **„Силата на първичната партийна организация е във връзките ѝ с трудещите се. Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията."**[7]

Тази си двуединна функция първичната партийна организация изпълнява не само като колектив, но и чрез дейността на всяко свое звено, на всеки комунист.

Поддържането на здрави връзки с масите, съчетаването на мобилизацията им за изпълнение на партийната линия и политика със защитата на техните интереси беше дълбоко вкоренена, присъща черта на стила на Георги Димитров и се проявяваше в цялата негова дейност като ръководител на партията и на държавата. С лични контакти, писма, телеграми, поздравления той непрекъснато поддържаше постоянни и здрави връзки с трудовите хора и техните организации.

С каква топлота и благодарност умееше да подчертава приноса на тружениците, как кратко, ясно и точно поставяше от името на партията и държавата задачите, които те трябва да изпълняват. И никога, абсолютно никога не забравяше да изтъкне трудностите и нерешените проблеми в живота на хората и със същата сила да посочи задълженията на партийното и държавното ръководство за тяхното решаване.

И най-малкият документ е образец на такъв ленински подход. „Предайте, моля — пише в телеграма до рудничарите по случай но-

---

[6] Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1981, с. 105.

[7] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 117.

Digitized by Google

вата 1947 г., — на доблестните миньори, техници и инженери моята и тази на правителството благодарност за положените от тях усилия при повишение производството на въглища през изтеклата година.

Уверен съм, че те ще отчетат съществуващите още слабости, ще използват своя миналогодишен опит, ще вложат всички свои сили, способности, умение и ентусиазъм за изпълнение на производствените планове на нашите мини през 1947 г., за добива на така нареченото „черно злато", тъй много необходимо за пълното възстановяване на нашия транспорт, за развитието на нашата индустрия и за осигуряване топливо за населението.

От своя страна правителството ще направи всичко възможно за подобряване трудовите условия в нашите мини, за снабдяването на последните с необходимите съоръжения, както и за подобряване битовите условия на нашите рудничари."[8]

Добросъвестното изпълнение на тези двустранни задължения правеше осезаемо единството на личните и колективните интереси, издигаше авторитета на партията като всепризнат политически ръководител на обществото.

●

Георги Димитров всекичасно доказваше, че авторитетът на партията се извисява от делата и добродетелите на всеки комунист, или както изтъква днес другарят Тодор Живков: „Комунистът воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек"[9].

Широко известни са главните положителни особености на партията през нейния тесносоциалистически период, релефно обрисувани в отчета пред Петия конгрес. Тези особености са ярки черти от политическия и социално-психическия портрет на самия Георги Димитров, допълнен и с другите добродетели на ленинския деец от първа величина. Измежду тях с особена сила пленяваше неговата непосредственост, скромност и гореща човечност.

В това се убедих още при първата ми среща с него. Отидох в Москва през 1945 г. със задача да се запозная със съветския опит, с техническата въоръженост във въгледобива, със способа на откритите рудници и най-важното, да изуча възможностите за снабдяване с техника. В тази работа се наложи заедно с българския търговски представител да потърсим помощта на Георги Димитров.

Той беше на кратка почивка в Боровиха, около Москва. Прие ни веднага. Порази ме скромната и делова обстановка в работния му кабинет. С вълнение и известно смущение прекрачих за пръв път прага на този велик българин и виден деец на международното комунистическо движение. Но още от първия контакт той стопи разстоянието, създаде атмосфера на близост и непринуденост. Показа колко отблизо познава работата в мините. Разпита ме подробно за кадрите, за някои хора, които лично знаеше. В непринуден другарски разговор се информираше за всичко, което го интересуваше. Слушаше внимателно и с жив интерес. А след това съвсем простичко запита: „Кажи сега какво искаш!" Изложих му накратко целта на пристигането си. Той взе незабавно телефона, свърза се с Анастас Микоян, запозна го внимателно, но настойчиво с моите искания. Възхищавах се на голямата оперативност и такт, с които уреди въпроса, и същевременно на

[8] В. „Рудничар", бр. 42 от 3. II. 1947 г.

[9] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, Доклади и решения., С., Партиздат, 1981, с. 79.

Digitized by Google

отзивчивостта на съветските другари, които сами изживяваха изключителните трудности от варварското хитлеристко нашествие.

В такава атмосфера протичаха и всички други срещи, които съм имал с Георги Димитров. Ако трябва образно да изразя градуса на неговата човечност, както винаги съм го чувствувал аз, бих казал: Представете си, че сте навън при температура минус двадесет градуса и влезете в стая с температура плюс двадесет градуса! Такава атмосфера създаваше Георги Димитров в контактите си с хората.

Тази топлота извираше от неговата дълбока вяра в човека, в комуниста. За него партийното членство беше гаранция за **честност и искреност** пред партията.

Затрудняваше се уреждането на някои работи около създаването на стопанската организация „Топливо". Отиваме с Ячо Кабаивански при Димитров. Дойде и Трайчо Костов. Ячо казва: „Другарю Димитров, някои въпроси стоят неуредени. Хората на Трайчо ги задържат." „Това не е вярно" — възрази Трайчо Костов. „Как не е вярно! — прекъсна го той. — Не чу ли какво каза Ячо. Нима може да лъже комунист!". Наистина Георги Димитров дълбоко вярваше в честността на партийния член и високо ценеше добродетелите, от които е изваян образът на комуниста!

Успоредно с това обаче, в случаите, когато се касаеше за отрицателни прояви в партийните редове, той проявяваше голяма взискателност и непримиримост, не си затваряше очите и безпощадно бичуваше слабостите и недостатъците на отделни партийни дейци, които петнят високото звание „български комунист". Известно е с каква ярост той постави пред Софийската областна партийна конференция на 24. II. 1947 г. задачата големите, средните и малките деятели да не забравят, че са служители на партията, на народа. Ако не разберат от дума, такива губернатори и губернаторчета да се гонят от партията. Известна е също неговата непримиримост към рушителите на дисциплината в партията и обществото.

Тук не може да не се отбележи високата оценка, която Георги Димитров даваше на **партийните контролни органи,** призвани да водят борба срещу отрицателните явления в комунистическия боен строй. „За мен като комунист, заяви той пред Лайпцигския съд, най-висш закон е програмата на Комунистическия интернационал, най-висш съд — контролната комисия на Комунистическия интернационал."[10]

Не развива ли другарят Тодор Живков на по-висока степен димитровското отношение към контролните органи и към борбата срещу отрицателните явления? В архива на Централната контролно-ревизионна комисия се съхраняват страници от неговото директивно изказване пред комунистите от апарата на Централния и на Софийския градски комитет на партията от 16 декември 1966 г. Там той определя, така да се каже, стратегическото направление в дейността на Централната контролно-ревизионна комисия: да държи под свой поглед, под свое влияние най-важните въпроси, свързани с партията, с нейното единство, с нейната боеспособност — въпросите за дисциплината, за сплотеността, за активната роля и поведение на комунистите. Въобще всички въпроси, свързани с най-големите добродетели и качества, които характеризират нашата партия като Комунистическа партия.

Измежду тези качества възлово място заемат възпитанието в последователен интернационализъм, всестранно сближение и единство със социалистическите страни и преди всичко със Съветския съюз.

---

[10] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 258.

Digitized by Google

●

В основата на интернационализма на Българската комунистическа партия, на нейния курс към всестранно сближение с братските партии и социалистическите държави и преди всичко с КПСС и Съветския съюз, лежи широко популярната прозорлива мисъл на Георги Димитров за българо-съветската дружба, тази движеща сила в нашето развитие, жизнено необходима както слънцето и въздуха за всяко живо същество.

Нашата партия и днес на широк фронт следва и развива примера на Георги Димитров, който с конкретни дела умееше да изпълва с реално съдържание интернационалното братство и единство.

Негова е заслугата за голямата теоретическа, научно-техническа и друга помощ от първата социалистическа страна, която даде мощен начален тласък за развитието на социалистическото изграждане във вярна насока и с ускорени и уверени темпове.

Негова е заслугата за създаване атмосфера на пълно братско сътрудничество, за подрязване корените на всякакви прояви на национална ограниченост.

Незаличими са впечатленията ми от неговото искрено, действително марксистко-ленинско отношение със съветските другари.

Имахме среща с него във „Врана". Започна разговор за един от рудодобивните обекти, който разработвахме съвместно със съветската страна. Манол Секеларов казва: „Трябва да си уредим сметките със съветските хора." „Какви сметки" — попита Димитров. — „Трябва да се знае още по-детайлно кой какво ще плаща" — настояваше Секеларов. — „Абе Маноле, какви дребни сметки ще правим — нали е все наше! Важното са резултатите за общото благо!"

Какъв ярък пример на силно развито и дълбоко вкоренено интернационално чувство!

Върху тази правилна димитровска основа днес се осъществяват мащабните и дълбоките интеграционни процеси на социалистическа България със съветската страна във всички социални сфери и дават огромни плодове. Не случайно Леонид Илич Брежнев определи отношенията между нашите две партии и държави като образец на социалистически интернационализъм в действие.

●

Богати са теоретическото наследство и практическият опит, които ни завеща Георги Димитров и в областта на социалистическото преустройство на селското стопанство, в обществените отношения и духовния живот на народнодемократична България. И ако днес стремително, устойчиво, стабилно, без особени сътресения и социални сблъсъци крачим към зрелия социализъм, това е, защото партията в своите априлски предначертания продължи, развиваше и обогати Димитровския курс.

Димитровска, априлска България категорично доказва, че единствено курсът на непрекъснатото развитие и последователното творческо прилагане общите закономерности на марксизма-ленинизма, без отклонения „наляво" и дясно, обогатяването и строгото спазване на ленинските принципи на живот и ръководство на социалните процеси — единствено този курс осигурява непрекъснати успехи по пътя, открит от великия Октомври, увеличава мощта и революционния заряд на реалния социализъм, умножава неговата привлекателна сила и влияние за развитието на обществото към комунизма.

Digitized by Google

ЛЕНИНСКИ ПОДХОД КЪМ ПРИНЦИПИТЕ И НОРМИТЕ НА ПАРТИЕН ЖИВОТ

На тази тема в редакцията на списание „Партиен живот" се проведе творческа среща-разговор между научни работници от АОНСУ при ЦК на БКП и редакционния колектив на списанието.

В разговора взеха участие: проф. КИРИЛ ИВАНОВ, доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ, гл. ас. ЗДРАВКО ЦВЕТАНОВ и гл. ас. ГЕОРГИ ГЪРКОВ — от Центъра по партийно строителство; к. и. н. СТОЯН ЦВЕТАНСКИ — научен сътрудник в Института по история на БКП при ЦК на БКП; ст. н. с. ПАНЬО ДАНЕВ — от отдел „Организационен" на ЦК на БКП; к. ф. н. СТЕФКА АНГЕЛОВА — от редакцията на списанието.

Срещата беше ръководена от др. ПЕТКО РУСЕВ, гл. редактор на списание „Партиен живот".

Петко Русев: — Днешният разговор е посветен на една интересна тема, която, бих казал, в някои отношения е недостатъчно изяснена и системно разработена. Днес ще размишляваме върху богатото наследство на Георги Димитров за партията, за развитието на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Георги Димитров е историческа личност, излязла извън рамките на нашата страна, с огромно влияние в световното комунистическо и работническо движение. От създаването на партията до последните си дни на нея той посвещава целия си живот. Всеки проблем, разработен от него през периода от 1903 г. до 1949 г., е посветен на нейната ръководна роля, подчертава нейния класов характер. Той много ярко воюва против левите и десните отклонения. Димитров счита, че партията може да се развива като марксистко-ленински отряд, ако се очиства от вътрешните врагове. Той писа: „Фактът, че у нас се извършва не разцепление на нашата партия, а тъкмо наопаки — едно бързо сплотяване на пролетариата под нейното знаме в името на Третия комунистически интернационал, трябва да се обясни преди всичко със спасителното разцепление в 1903 г. и с последователното изчистване на партията от елементите, поддържащи тогава антипролетарски тенденции в движението..." (Съч., т. 5, с. 501).

След 1919 г. Георги Димитров застава начело на болшевизацията на партията. Неговата оценка за теснячеството има огромно теоретическо и практическо значение. Той посочи, че не става дума за приспособяване на теснячеството към новите условия, а за „... решителна борба за преодоляване на социалдемократическите отживелици в партията и нейното болшевишко (марксистко-ленинско) превъоръжаване" (т. 14, с. 250). На тази основа можем да си обясним много по-

Digitized by Google

добре борбата против вредното сектантство за създаване на единен фронт и на Отечествения фронт, неговите разработки на V конгрес за издигане ръководната роля на партията и за разширяване на нейните връзки с масите.

Когато човек разлиства страниците от живота на Димитров или когато се взира в неговите творения и спре погледа си върху решенията на Дванадесетия конгрес, не може да не се отчете един безспорен факт: априлската линия на партията е творческо развитие и обогатяване на Димитровския курс. Когато се вгледаме в мястото и ролята на партията в системата на социалното управление, виждаме, че димитровските завети за демократизма, за колективността, за характера на критиката и работата с кадрите, за развитието на ленинските принципи и норми на партиен живот получиха много по-големи върхове през априлския период.

Колко е правилна постановката на Дванадесетия конгрес! „Изминалите две и половина десетилетия изявиха априлската линия като пряко историческо продължение и същевременно като плодоносно развитие на най-драгоценните традиции и добродетели от Благоевския и Димитровския период в нашата партия..." (Резолюция на XII конгрес на БКП във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г., с. 7).

С тези няколко уводни думи откривам нашата среща. Смятам, че всеки един от нас, участниците в разговора, ще даде своя принос за изясняване на тая голяма тема.

1. ЕДИНСТВОТО И ДИСЦИПЛИНАТА — БЕЗЦЕНЕН КАПИТАЛ НА ПАРТИЯТА И РАБОТНИЧЕСКАТА КЛАСА

Здравко Цветанов: — В богатата, наситена с революционен устрем и творческо дръзновение дейност на Георги Димитров, важно място заемат въпросите на единството и дисциплината. От тях се открояват диалектическият характер на единството в комунистическата партия и работническата класа, факторите за единството и ролята на непосредствената практическа работа за неговото укрепване, както и значението на дисциплината като израз на единството в партията и условие за неговото развитие.

Съзнателно подчертаваме отбелязания от Димитров диалектически характер на партийното и класовото единство, тъй като една от най-силните и впечатляващи страни в неговото творчество е диалектиката, приложението на диалектическия метод в анализа на политическите процеси. В какви направления изпъква приносът на Георги Димитров за изясняване диалектическия характер на единството в комунистическата партия и работническата класа, на кои връзки между тях той отделя по-специално внимание?

Първо, на ролята на партийното единство като източник на силата и боеспособността и на партията, и на работническата класа. Единството, революционната сплотеност и боевата готовност на комунистическите партии — това е най-ценният капитал, който принадлежи не само на нас, но и на цялата работническа класа — сочи Димитров в доклада пред Седмия световен конгрес на Комунистическия интернационал. Като подчертава ролята на партийното единство за организационното и политическото укрепване на комунистическите партии и на професионалните организации, той решително се обявява срещу опитите да се откъснат профсъюзите от политическия авангард на класата — комунистическата партия. „Какъв разумен смисъл би имало да се откъсваме от нашата партия, когато тъкмо на връзките, които имаме с нея, преди всичко дължим своите досегашни неоспорими успе-

Digitized by Google

хи? — пита Димитров в брошурата си „Работническото единство и неговите врагове". И отговаря: „То би значило само да задръстим извора на своите собствени сили, то би значило да извършим самоубийство над себе си" (т. 2, с. 191). Как актуално и свежо звучат думите на Димитров, колко точно и остро предупреждават те и днес ръководителите на някои профсъюзи в Европа за отговорността, която поемат с опитите си да противопоставят професионалните организации на класата на нейния политически авангард.

Същото отношение към ролята на партийното единство като основа и изходна предпоставка за укрепване мощта на работническата класа и трудещите се маси Димитров проявява и по въпроси, които се отнасят до единството на българския народ, до социалния прогрес и икономическия напредък на страната. Колкото повече бъдем единни като народ, толкова повече нашата икономическа, политическа и културна мощ ще бъде по-голяма — сочи той. От тези позиции разглежда ролята и отговорността на нашата партия, задължението ѝ да организира, просвещава и подготвя работническата класа за изпълнението на нейната историческа мисия. За него единството е алфата и омегата на всички наши успехи и партията трябва да даде пример в това отношение, тъй като на когото природата е дала много, от него се иска повече.

Второ, на обратното въздействие на единството на работническата класа върху това на комунистическата партия. За Георги Димитров връзката между партийното и класовото единство е двустранна и въздействието между тях е двупосочно. Партийното единство е основа за укрепване единството на работническата класа, а сплотеността на работниците на свой ред влияе върху единството на партийния организъм. Като отчита двустранния характер на взаимодействието между единството на партията и класата, Димитров прави извода, че „Борейки се за единството на работническата класа, ние с толкова по-голяма енергия и непримиримост ще се борим за вътрешното единство на нашите партии" (т. 10, с. 188).

Това показва колко дълбоко той е усвоил постановките на класиците на марксизма-ленинизма за единството на партията като закон на вътрешнопартийния живот и за единството на работническата класа като необходимост, свързана с историческата мисия на пролетариата. Затова разглежда диалектиката на партийното и класовото единство от позициите на взаимовръзката между историческата мисия на партията и на работническата класа. При това нито за миг не изпуска водещата роля на партийното единство за единството на класата и народа. И непрекъснато подчертава значението на идейно-политическата сплотеност на партията, на нейния марксистко-ленински мироглед за сплотеността на другите организации на работническата класа.

Показателна в това отношение е реакцията му по повод решението на Виенската конференция за обединяването на синдикатите като предпоставка за обединяване на социалдемократическото движение у нас. Обединението на синдикатите в Германия и Австрия действително ускори обединяването и на съответните партии в тези страни, сочи Димитров, но това, което е станало в Европа, не може да стане в България поради дълбоката разлика в причините за разцеплението. Разцеплението у нас не е породено само от партийни спорове, а е плод на различие в основата, върху която се изграждат синдикатите. Именно поради това не партийно-политическият неутралитет е фундаментът на възможното обединение, а класовата борба и социалдемократическият характер на синдикалното движение.

П. Русев: — Съгласен съм, че Димитров разглежда правилно въпроса за партийното и класовото единство. Те са взаимосвързани. На

Digitized by Google

мен ми направи силно впечатление неговата ясна позиция за изграждането на вътрешнопартийното единство и дисциплина на ясни марксистко-ленински позиции. Без това не може да има нито единство на партията, нито единство на масите. И тук бих искал да подчертая две неща, които са много важни: „Българската комунистическа партия е една пролетарска революционна партия с желязна дисциплина. И такава ще си остане завинаги, на всяка цена. В нея не могат да се търпят лица, които не са истински комунисти и революционери. Всички, които влизат в нейните редове, са длъжни да имат това предвид и сами да си теглят консеквенциите от тоя факт" (т. 5, с. 505). По-нататък: „Дават ли си... достатъчно ясна сметка за чистотата и неопетнеността, за строгостта и взискателността на Българската комунистическа партия към своите членове? Знаят ли те какво означава да бъдеш войник в редовете на комунистическата армия?" (т. 5, с. 504). Искам да напомня тези моменти, тъй като въпросът за единството на партия и класа, на класа и партия и днес има решаващо значение.

Паньо Данев: — Едно допълнение към това, което казва др. Русев. Това е въпросът за идейната, политическата, класовата и бих казал, нравствената основа на единството в партията. Това е много важен проблем — да се виждат всички негови аспекти. Защото ние не можем да говорим за единство въобще...

Георги Бърдаров: — Аз искам да подкрепя казаното. Димитров разкрива същността на единството и дисциплината, като посочва, че те се основават на нашето единомислие, на нашите единни цели и задачи, на марксистко-ленинската наука, на конкретната борба срещу уклоните и възникващите вредни тенденции, на борбата за своевременно изправяне на грешките. Така че единството има една много солидна теоретическа, марксистко-ленинска, класова основа.

П. Русев: — В двутомника „За априлската линия" другарят Тодор Живков изяснява характера на демокрацията в партията и нейното единство. Той много ясно посочва, че развитието на процесите в партията не могат да бъдат обяснявани, не могат да бъдат изградени освен на ясна класова марксистко-ленинска основа.

З. Цветанов: — Като разглежда диалектическия характер на взаимодействието между единството в партията и в класата, Димитров във всички случаи подчертава водещата роля на партийното единство.

Кирил Иванов: — Прав е другарят Цветанов, като подчертава водещата роля на партийното единство. В доклада си пред VII конгрес на Коминтерна Георги Димитров издига една много голяма и съвършено нова идея в партийното строителство. Това е идеята за единна партия на работническата класа, изграждането на която той свързва с обединяването на цялата класа. И във връзка със създаването на такава партия той формулира и основните принципни положения, на които може да се изгражда тя. Те показват, че единството на партията трябва да се постига на основата на ясно изразени идейни, тактически и организационни принципи.

З. Цветанов: — Третата връзка, на която Димитров отделя голямо внимание, това е синхронизираното укрепване единството на партията и класата. Той отчита не само диалектическата връзка между тях, но и механизма на укрепването им и прави извода: „Укрепването на комунистическите партии представлява не теснопартиен интерес, а е от интерес за цялата работническа класа" (т. 10, с. 118). Въпрос, който вълнува живо и непосредствено както комунистите и ръководните органи на партията, така и работниците, целия трудещ се народ.

От друга страна, като отбелязва организационно-политическия ръст на международното комунистическо и работническо движение, Димитров обосновава необходимостта от неотслабващи грижи за укрепва-

Digitized by Google

не единството на комунистическите партии, за издигане на тяхната боеспособност на висотата на задачите, които поставя развитието на революционния процес. Според него: „Колкото повече ще се разширява единният фронт на работническата класа, толкова повече ще възникват пред нас нови, сложни задачи, толкова повече ние ще трябва да работим над политическото и организационно укрепване на нашите партии“ (т. 10, с. 117).

На четвърто място е отрицателното влияние на нарушеното единство в една от страните на това диалектическо взаимодействие върху единството на другата негова част. Диалектиката на единството на партията и класата отрязва още един момент — процеса на пренасяне на слабости и грешки от политическия авангард на класата върху другите нейни организации — профсъюзни, младежки и т. н. И обратно — от тях към комунистическата партия.

В брошурата си „Синдикалното движение в България“ Димитров посочва не само положителните страни на обстоятелството, че социалистическото движение у нас изпревари синдикалното движение. Това положение даде възможност на последното по-бързо да се приобщи към богатия опит на европейския пролетариат, да се сближи с научния социализъм. Но този факт има и една вредна последица, отбелязва Димитров, тъй като благодарение на него „успя лесно да се намъкне в работническото движение една кариеристическа, политиканска и продажна интелигенция, която под маската на социализма години подред се мъчи да цепи и развращава и срещу политическа и бюрократическа кариера и материални облаги да продава работниците на буржоазните партии“ (т. 1, с. 299).

Като един от крупните познавачи на революционната борба Георги Димитров има много оригинални и ценни идеи, които разкриват не само същността на партийното единство, неговото диалектическо взаимодействие с единството на работническата класа, но и пътя към единното действие на класата и народа. Той разглежда проблемите, свързани с укрепването на единството, не като задачи от пропаганден и агитационен характер, а като необходимост, която се отнася преди всичко до непосредствената делнична работа и борба. Пътят към единството, сочи той, не е право, гладко, асфалтирано шосе. Тоя път е достатъчно труден и зигзагообразен, често трънлив и стръмен... Всяка крачка трябва да се завоюва с големи усилия, с упорита работа и борба.

Като се ръководи от Лениновото указание, че единството не може да се „обещава“, а трябва да се завоюва, да се постигне чрез упорит, настойчив и системен труд, Димитров разкрива значението на последователността и смелостта в поставянето и отстраняването на проблемите, свързани с укрепването на единството в партията и работническата класа. Той показа как трябва да се води борбата с фракционните групи в партията и с всякакъв род отклонения от марксистко-ленинската теория и практика. „Партията над всичко! Да пазим болшевишкото единство на партията като зеницата на окото си — това е първият и висш закон на болшевизма!“ — сочи той в заключителната си реч пред Седмия конгрес на Комунистическия интернационал (т. 10, с. 188).

По отношение на въпросите, свързани с единството и боеспособността на партията, Димитров посочва в речта си пред Софийската областна партийна конференция два основни фактора за сплотеността, дисциплината и боеспособността на партията: това са нейните кадри и правилното разбиране линията на партията и нейните перспективи — накъде вървим, за какво се борим и къде искаме да стигнем като партия, като народ (т. 12, с. 56).

Digitized by Google

Убеден, че теоретическата подготовка на членовете на партията обуславя нейната здравина, способността ѝ да противодействува на вредните влияния, които се появяват в нейните редове, той подчертава особено силно значението на марксистко-ленинската просвета. Основната мисъл, която многократно изказва, когато разглежда въпросите на възпитателната работа на партията, е за връзката на идеологическата работа със задачите, решавани от партията, за съчетаването на практическата дейност със системното изучаване на нашето велико учение. Според него трябва да има пълно съчетание на практическата работа, която вършим, с теоретическото подковаване и да не мислим, че вече сме стигнали върха на знанието. Особено настойчиви са бележките му към подготовката на партийните кадри, които трябва да се учат непрекъснато, където и да са изпратени на работа, за да бъдат винаги първи в дейността и да оправдаят всякога доверието, което им се дава (т. 12, с. 61).

Г. Бърдаров: — Действително Георги Димитров отделя голямо значение на теорията при разглеждането на принципите и нормите на партиен живот. И особено на единството на теорията и практиката. Тях той разглежда в диалектическо единство. При него няма чиста теория. Направи ми много силно впечатление тази негова мисъл, че „... теорията дава на практиците сила на ориентировката, ясност на перспективата, увереност в работата и вяра в победата на нашето дело“ (т. 10, с. 169). Тази своя мисъл Георги Димитров конкретизира в писмото си до курсистите във Висшата партийна школа (юни 1949 г.). В него той пише: „... само тоя комунист, който никога не отделя в своята дейност марксистко-ленинската теория от комунистическата практика за построяването на социализма, може да бъде пълноценен деятел на нашата комунистическа партия и действителен ръководител на трудещите се“ (т. 14, с. 381). И именно затова той постоянно настояваше, изискваше, помагаше на кадрите да повишават своята марксистко-ленинска подготовка. На този въпрос той се спира отново и на Петия конгрес. Дори можем да подчертаем, че конгресът приеспециална резолюция по марксистко-ленинската просвета и борбата на идеологическия фронт, с която се решиха кардинални въпроси на нашата идеологическа дейност, произтичащи от задачите на социалистическото общество.

З. Цветанов: — Като разглежда въпроса за теоретическата подготовка на членовете и правилното разбиране на партийната политика като един от основните фактори, който осигурява единството в комунистическата партия, Димитров отбелязва голямото значение и на другия основен фактор — кадрите.

Отчитайки голямото значение на кадрите като фактор за единството на партията и класата, той отбелязва значението на такъв основен елемент от техните качества, какъвто е умението им да сплотяват хората, да обединяват звената на субективния фактор и мобилизират енергията му за значими народополезни дела. „Всеки голям или малък функционер и деятел на нашата партия трябва да бъде способен да обединява честните елементи — сочи той, — не само да задържа тези, които са при нас, но и да увеличава числото на тези, които са в партията и около нея“ (т. 12, с. 339). Разбира се, като функционер с делови стил на работа Димитров не се задоволява само с това да констатира необходимостта от такива качества на кадрите. Той търси начин да направи тази истина достояние на целия народ, да разгласи изискването за политическа работа с хората по всички кътчета на нашата родина. „Ако имаше някаква тръба — могъща тръба, да се протръби по цялата страна до последната хижа, би трябвало да се протръби именно това, за да се опомнят такива, сочи Димитров,

Digitized by Google

които, може би без да щат, вредят на партията, вредят на общото народно дело“ (т. 12, с. 339).

Неговите съвети: да не се предпочита такъв другар, който например „умее литературно да пише, красиво да говори, но не е човек на делото и е негоден за борба, пред друг другар, който може би не умее така добре да пише и говори, но е издръжлив, инициативен, свързан с масите, способен да върви в бой и да води други в борбата“ (т. 10, с. 164—165), имат непреходно значение. Макар изказани в друга историческа обстановка и при обсъждане на задачи с по-специфичен характер, те не губят своята актуалност и днес, тъй като изразяват една от важните страни в социалното предназначение на кадрите — способността им да водят масите в борбата за изпълнение на партийните решения.

П. Русев: — Много важно е, когато говорим за кадрите като фактор за единството в партията, да отделяме внимание и на тяхната култура. Идейна изграденост, класова зрелост — да, без това не можем. Но ако няма съвременна култура, съвременна компетентност, също не можем да претендираме, че кадрите ще дадат принос за изграждането на партийното единство. И тук е прочутата мисъл на Димитров, която искам да цитирам: „Нашите партийни кадри, където и да са те, трябва да се учат... Ако комунистът е инженер, да се учи по-нататък, ако е администратор — да издига своята квалификация, ако е учител — също, ако е партиен работник — още повече. Където и да сме, ние трябва да се учим неуморно, защото без тази наука да управляваме, да строим нова демократична България ние не можем да осигурим на нашата родина и на нашия народ напредък и светло бъдеще“ (т. 12, с. 60—61).

Г. Бърдаров: — Само едно малко допълнение. Мисля, че когато говорим за единството, ние не можем да не споменем за дисциплината. Според мен няма единство без дисциплина и тя е един от постоянните въпроси, на които Димитров отделя също голямо внимание. Той говори за желязна, съзнателна, доброволна дисциплина. Накратко, за комунистическа дисциплина.

К. Иванов: — Първо, трябва да отбележим заслугата на Димитров за укрепване единството на партията още в борбата против общоделците и анархолибералите. Той решително застава на страната на последователните марксисти. Именно той е авторът на резолюцията на XIII конгрес на партията от 1906 г., в която, след като се отбелязват положителните резултати от борбата на партията против общоделците и анархолибералите за единството, се поставя задачата за понататъшно укрепване единството на комунистическата дейност, за създаване на едно мощно единно движение. Това едно. И второ, Георги Димитров разгледа и конкретното съдържание на понятието „дисциплина“ в съвременните условия, в условията на строителството на социализма. Той отбелязва, че за да има дисциплина в партията, е необходимо да се спазва законността, строго да се изпълняват разпорежданията на партията и правителството, да се спазва дисциплината не само в партията, но и в цялото общество. И което е много важно, според него дисциплината и единството се нарушават и с формалното отношение към изпълнение решенията на партията.

З. Цветанов: — Възприел като неоспорима истина непосредствената връзка между изпълнението на решенията и единството, Димитров разглежда дисциплината в партията не само като израз на нейното единство, но и като условие за неговото развитие. Тези разработки са най-ярко изразени в неговата забележителна реч пред Софийската областна партийна конференция. В нея отбелязва следното: ако искаме

Digitized by Google

партията да отговори на историческото си призвание, тя трябва да работи за укрепване на своята дисциплина и единство, да притежава „... желязна — съзнателна и доброволна, но желязна дисциплина, която се основава и трябва да се основава на нашето единомислие, на нашите единни задачи и цели като партия, на нашата марксическа наука, която ни води към победи“ (т. 12, с. 55).

Дейността на Георги Димитров за укрепване единството и дисциплината в партията и в работническата класа, в народа и в международното комунистическо и работническо движение не се ограничава само с онова, което е написал по този въпрос. Важно значение има и неговият личен пример, добросъвестното и творческото му отношение към задачите. Той притежаваше тази отличителна особеност, която всички подчертават, че у него нямаше разлика между думите и делата, а единство и хармония между високите изисквания към другите и личното поведение.

Името на Георги Димитров завинаги е свързано с неуморната борба за единство в редовете на работническата класа в национален и международен мащаб — се казва в поздравлението на Изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал по случай неговата шестдесетгодишнина. Неговата дейност и сега е пример за много дейци на комунистическото и работническото движение в света, защото нагледно показва високата отговорност на един комунист, отдал целия си съзнателен живот за делото на партията и работническата класа, за укрепване на партийното и класовото единство. Изучаването на това богато наследство, задълбоченото вникване в същността на направените изводи и което е особено важно — практическото им прилагане в живота — е наша постоянна задача.

К. Иванов: — За по-голяма точност искам да подчертая, че в произведенията на Георги Димитров, писани през тесносоциалистическото минало на нашата партия, не срещаме понятието „демократически централизъм“. Но той привежда конкретни и убедителни аргументи и доказва повелителната необходимост от централизъм, демокрация, инициатива и самодейност в партията. Още в 1907 г. той посочва, че срещу борещото се работничество стои цялата буржоазия със своите икономически и политически организации, със своята държава и нейните многобройни органи. Всичко това е строго централизирано и насочено в една обща посока: да се затвърди икономическото и политическото могъщество на буржоазията и да се нанасят удари на освободителното работническо движение, за да не може то да изпълни своята историческа мисия. Буржоазията има и други средства, с които поставя под своето идеологическо и политическо влияние работническата класа — широка и организирана пропагандистка дейност, провеждане на незначителни реформи и на открит терор. И за да може работническото движение и неговата партия да устояват на натиска на буржоазията и да постигат своите близки и далечни цели, е необходимо да се централизират техните сили. С други думи, „... на централизираните сили на буржоазията да се противопоставят още поздраво централизираните сили на работническата класа. Затова и класосъзнателният пролетариат в целокупната своя борба стои върху принципа на централизацията“ (т. 1, с. 120).

По-късно в защита на демократическия централизъм Димитров безрезервно подкрепя и пропагандира условията на Ленин за встъпване на партиите в Комунистическия интернационал. А едно от тях е тези партии да признават и да спазват демократическия централизъм. Затова и като обосновава в доклада си пред VII конгрес на Коминтерна необходимостта от единна партия на пролетариата, той посочва демократическия централизъм като едно от петте принципни условия

Digitized by Google

за изграждане политическото единство на работническата класа. За Димитров прилагането на този принцип издържа блестяща проверка в опита на Росийската комунистическа партия — партията на В. И. Ленин.

2. ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЗА СЪСТАВА НА ПАРТИЯТА

Стефка Ангелова: — Успешното осъществяване на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство в изключително голяма степен зависи от състава на партията, от качеството на нейните членове. Въпросът за състава е един от основните проблеми на теорията и практиката на партийното строителство, на живота и дейността на комунистическата партия. Неговото значение се определя от характера на партията, от целите и задачите, които тя си поставя.

Този въпрос е актуален за всяка марксистко-ленинска партия, тъй като от нейния членски състав в голяма степен зависи нейният характер, съдържанието на нейната дейност, доколко и как на практика тя ще изпълнява своята роля на авангард на работническата класа и всички трудещи се.

Георги Димитров оценяваше от марксистко-ленински позиции голямата роля и значение на състава на партията. И в тази област на партийното строителство той остави ценни мисли и идеи, които са понататъшно продължение, развитие и обогатяване на идеите на първооснователите и ръководителите на нашата партия — Димитър Благоев, Гаврил Георгиев, Георги Кирков.

Изключително големи са неговите заслуги и затова, че той творчески приложи Лениновите изисквания за състава на партията при новите условия — в условията на социалистическото строителство в България.

Георги Димитров считаше, че за да може партията успешно да реши стоящите пред нея задачи, тя трябва да наброява достатъчно партийни членове и организации. Само при това условие тя ще може да осъществява своето влияние във всички сфери и области на живота, във всички звена на социално-политическата структура на обществото.

През първите месеци след победата над фашизма към партията като най-революционна и последователна политическа сила, организатор на десетилетната борба с фашизма, се устремиха хиляди честни антифашисти, работници, селяни, народни интелигенти, просветни и културни дейци. Пристъпи се към увеличаване на нейния числен ръст, към нейната масовизация. В навечерието на 9. IX. 1944 тя наброяваше 25 000 души. Само за 4 месеца членовете ѝ стават 250 000, а към V конгрес те са вече около 500 000. Този бърз растеж на партията бе ярко доказателство за нейния висок авторитет, за неразривните ѝ връзки с масите, за ръководната ѝ роля в целия обществен живот.

Но това нарастване имаше и отрицателни страни. Наред със здравите кадри в нея навлизат и десетки хиляди трудещи се от различни социални слоеве без достатъчна идейно-политическа закалка, политически неподготвени да изпълняват ролята на авангард, да разберат и правилно да провеждат при всички условия партийната линия. Този факт се оценяваше от ръководството, но целта беше в самата партия, под активното въздействие на старите, на опитните кадри те да се подготвят идейно-политически и да се възпитават.

Този въпрос правилно и задълбочено беше обсъден на XVI пленум на ЦК. На него се взе решение временно да се преустанови приемът на нови членове, усилията да се насочат към прочистването на

Digitized by Google

партийните редове от чужди и нездрави елементи, към издигане идейно-политическото равнище на членовете, към укрепване, заздравяване и издигане боеспособността на партийните организации, т. е. към подобряване качествения състав на партията.

На Петия конгрес Г. Димитров отново се спира на този въпрос. В доклада той поставя на задълбочен марксистко-ленински анализ процеса на нейното количествено нарастване. И посочи, че към конгреса партията възлиза на около половин милион души, обединени в 8053 първични партийни организации. В резултат на това няма село, няма фабрично предприятие или по-крупен строеж, няма квартал или махала, където да не е изградена първична организация.

Това е огромна мрежа, която позволява на партията да държи постоянно ръка върху пулса на събитията, да се чувствува партийното влияние навсякъде. „500-те хиляди партийни членове в една 7-милионна България — посочи Димитров, — това е действително една мощна политическа армия, една непобедима сила, която ще може планини да обръща... при условие, че всеки партиец стане съзнателен и просветен комунист, верен до смърт на партията, на родината и на великото дело на комунизма, умеещ действително да бъде водач и организатор на безпартийните маси“ (т. 14, с. 329).

Работата по идейно-политическото възпитание на партийните членове веднага не дава резултати. И именно затова Г. Димитров сочи, че все още равнището на комунистите е далеч под необходимите изисквания, за да може партията успешно да осъществява своята ръководна роля. Освен това в нея са навлезли с различни подбуди и много нездрави, кариеристични елементи. „А подобни елементи — казва той — създават около себе си в организациите нездрава атмосфера, отслабват дисциплината, разпространяват бацилите на разложението. Така се създават „боледуващи“ организации, раздирани от ежби, от борбата на отделни групи за разпределяне на постове, облаги и др.“ (т. 14, с. 327). Те не са в състояние да изпълняват своята роля на авангард, влачат се в опашката на събитията, стават изразители на назадничави настроения, не смогват да се преборят с трудностите, подкопават дисциплината и единството в партията.

К. Иванов: — Бихме могли да кажем, че в този период се получи едно противоречие между количествения и качествения състав на партията. Още един път трябва да подчертаем, че Георги Димитров има изключително големи заслуги за конкретното приложение на ленинските принципи и изисквания за членство в партията при нашите условия. Например ние решавахме въпроса за членството при наличието на повече партии. Нещо, което в Съветския съюз го нямаше. Особено конкретно трябваше да се реши въпросът за интелигенцията в нея, която в нашата страна, за разлика от много други, имаше значително влияние още преди победата. И тук стоеше проблемът: ще й дадем ли място в нашата партия или не? Ето при каква сложна обстановка се решаваше въпросът за количествения и качествения състав. Но непосредствено след 9 септември партията отдаваше по-голямо внимание преди всичко на количествения състав, на масовизацията. И тази политика беше правилна.

П. Русев: — Защото не можехме да приложим, например за селяните, излезли от фашисткото робство, изисквания, на които те не отговаряха. Ние трябваше да осигурим партийно ядро на село...

К. Иванов: — След победата редица честни хора търсеха място за по-широка изява и ако ние им преградехме пътя, те щяха да отидат в други партии, което би затруднило масовизацията на партията,

Digitized by Google

Така че ние ги приехме, твърдо съзнавайки, че не отговарят на всички изисквания.

П. Русев: — След 9 септември приемахме дребни и средни селяни в партията, за да осигурим партийното ядро. Много от тези хора имаха ниска култура, бяха даже неграмотни. Но в името на целите, които преследвахме, трябваше да направим това нещо. И въпреки това разбиране Георги Димитров не престава във всичките си анализи да поставя въпроса за идейното изграждане на комуниста. Още повече при наличието на този състав...

Г. Бърдаров: — И в тези условия Георги Димитров обръща голямо внимание на чистотата на партийните редици. Неговите мисли и изказвания по онова време имат съвсем актуално звучене и в наши дни, при нашата съвременност. Той казва, че ако искаме да бъдем партия с историческо призвание, в нашите редове не може да има място за кариеристи, за службогонци, за хора, които използват властта за лични цели. В нея не бива да се търпи никаква корупция, никакви действия, които биха я копрометирали.

К. Иванов: — Ще продължа мисълта на Г. Бърдаров. Именно в доклада пред V конгрес Димитров обоснова необходимостта от прочистването на партийните организации. Но има един факт, на който не се обръща достатъчно внимание, включително и от историците. За разлика от КПСС ние не проведохме чистки. Ние направихме прочистване, което се изрази в разглеждане партийното положение само на част от комунистите. Това направихме с цел да може партията да се освободи от онези, които нямат качества за нейни членове.

С. Ангелова: — Като отчиташе значението на количествения състав — въпрос, който у нас в общи линии беше решен, Димитров отдели особено голямо внимание на ролята и значението на нейния качествен състав. И не само това. От марксистко-ленински позиции той направи обстоен анализ на неговите основни елементи и посочи конкретните пътища за подобряването му.

В писмо до Трайчо Костов (1944 г.) той съветва: „Не забравяйте, че наред с внимателния подбор на членовете в нашата партия цялата партия се нуждае сега от сериозно марксистко-болшевишко превъзпитание. Партията може и трябва да бъде голяма, масова партия по своя състав, но не се гонете за количеството. Помнете, че качеството преди всичко има решаващо значение“ (Писма, с. 408).

Отчитайки негативните страни на количественото нарастване на партията, в доклада си пред Петия конгрес той още един път дебело подчертава: „Силата и влиянието на партията зависят не само от количеството на нейните членове, но преди всичко от тяхното качество, от тяхната марксистко-ленинска подготовка, от тяхната преданост към делото на партията и социализма, от тяхното умение да се свързват с масите, да ги активизират и ръководят за изпълнение на поставените от партията и правителството общонародни задачи“ (т. 14, с. 333).

Тези думи звучат актуално и днес. Ако комунистите притежават посочените качества, партията ще може успешно да осъществява своята роля на политически ръководител, да решава задачите, които си поставя.

Качественият състав на партията е сложен, комплексен, многопланов проблем. Той има редица показатели: социален състав, т. е. съотношението между представителите на социалните класи и групи в нея, идейно-теоретическата и политическата подготовка на членовете, тяхното образование, възраст, пол, специална подготовка, място и характер на трудовата им дейност и т. н.

Digitized by Google

Социална база за формиране състава на партията е работническата класа. В редиците ѝ се вливат и представители на други класи и групи, които възприемат нейната идеология. Значението на работническото ядро за запазване характера на партията се потвърди от цялата история и практика на нашата партия, както и на международното комунистическо движение.

Безпределно верен на принципите на марксизма-ленинизма, Димитров е продължител на Димитър Благоев и съратниците му в борбата за запазване класово-пролетарския характер на партията. В много от своите произведения, речи, статии и т. н. той подчертава историческата мисия на работническата класа, нейната огромна сила. И в същото време сочи, че за да изпълни своята мисия, е необходимо тя да има свой политически авангард, своя партия. Неведнъж Димитров обосновваше необходимостта от запазване и засилване класово-пролетарския характер на партията. Този проблем има актуално интернационално значение за всички марксистко-ленински партии, поради което той се разглежда и в доклада пред VII конгрес на Коминтерна.

През 1922 г. в реферата си пред IV конгрес на партията „Задачите на синдикалното движение" Димитров се спира на въпроса за социалната база на партията. Там той отчете, че в нея има значителна дребностопанска и полупролетарска маса, че „организационната пролетарска база е ограничена, недостатъчна, слаба" (т. 6, с. 220). А това крие опасност в решителните боеве пролетарският елемент да бъде подавен от огромното число на тези елементи. И стига до извода: „Партията безусловно трябва да увеличи, да удвои и утрои своя пролетарски елемент... пролетарският елемент трябва да бъде засилен, той трябва да бъде основата, здравата, могъщата база на общото революционно движение в България" (т. 6, с. 220).

Димитров не само обоснова необходимостта от засилване на работническото ядро в партията, но и много далновидно определи пътя за осъществяването на този процес. Тя трябва да полага грижи за увеличаване на организираните работници в професионалните съюзи. В същото време да школува и подбира достатъчно годни хора из средата на профсъюзите за своите редове. Това е важен източник за пролетарско попълнение.

В доклада си пред V конгрес отново посочи, че работническият елемент в партията е 27 на сто и е необходимо да се увеличи до 30—35 на сто. Няма конгрес след това, на който да не се посочва, че делът на работниците в партията трябва да нараства пропорционално на увеличаването на относителния им дял в социално-класовата структура на обществото. Нещо повече, като имаше предвид, че най-революционен, прогресивен, съзнателен и организиран отряд на работническата класа са промишлените работници, Димитров препоръчва увеличаването на работниците да става главно из средата на индустриалните и строителните отряди. И днес при попълване редовете на партията предимство се дава на работниците от водещите отрасли на промишлеността, в които най-бързо се внедряват постиженията на научно-техническия прогрес.

Важен елемент на качествения състав е възрастовата структура на партийните членове. На Петия конгрес Г. Димитров прецени, че „...възрастният състав на партията е доста солиден. Необходимо ще бъде в бъдеще да се засили работата сред младежта за привличане на най-добрите и активни младежи в партията" (т. 14, с. 330). Този факт потвърждава обстоятелството, че той от марксистко-ленински позиции оценяваше ролята на младежта като сила, на която принадлежи бъдещето на нацията. Гледаше на нея като на важен източник за

Digitized by Google

попълване на партийните редове. А това дава възможност да се подмладява партията, да се осигурява преемственост в нейното развитие. И днес при регулирането на състава се дава предимство на младите хора. В периода между XI и XII конгрес 76 на сто от новоприетите са на възраст до 30 години.

Изключително голямо внимание отделя Димитров на образователната структура на партията като важен признак за нейния качествен състав. Пред конгреса той посочи сравнително големия брой на неграмотни членове, което й пречи успешно да решава сложните задачи по изграждане основите на социализма у нас. Обоснова необходимостта от вземането на срочни мерки за час по-скорошното ликвидиране на неграмотността сред партийците. Заедно с това посочи и какви конкретни мерки да се вземат на първо време в това отношение — издаване на политически буквар; на популярни брошури, написани на достъпен език; колективно четене на вестниците; радиофициране на страната (т. 14, с. 331).

В качествения състав на партията важно място заема нейната структура по пол. Димитров подчертаваше, че представителството на жените в нея е незадоволително, че то не съответствува на реалното им място и роля в живота на обществото. Разкри кои са причините за това явление и пътищата за преодоляването му. През априлския период от развитието на нашата партия този въпрос е поставян винаги с най-голяма острота. Непрекъснато се увеличава представителството на жените. Към Дванадесетия конгрес те са вече 29,7 на сто от всички комунисти, а сред новоприетите след Единадесетия конгрес техният дял достига 36,3 на сто.

Формирането на състава на партията не е стихиен процес. То е подчинено на действието на определени закономерности, които произтичат от характера на партията и нейната роля на ръководна сила в обществото. Работата, чрез която тя регулира своя състав, се извършва в три основни направления. На тези пътища се спира и Г. Димитров. Той посочи следните условия за нейното заздравяване:

„1. Да се прочистят партийните организации от вражески, кариеристични и случайни елементи, които са навлезли в техните редове.

2. При приемането на нови членове и на кандидати в партията да се прави строг подбор на желаещите да встъпят в нейните редове.

3. . . . . .

4. Да се организира много по-нашироко, отколкото досега, системна марксистко-ленинска колективна и индивидуална просвета на всички партийни членове и кандидати. Партиен член, който не желае да се учи, не иска да се просвещава и да върви напред в своето развитие, той не е и не може да бъде истински член на нашата партия“ (т. 14, с. 335—336). И разработи всяко едно от тези направления в дейността на партията, чрез които тя подобрява своя качествен състав.

Създаването и укрепването на единството в партията е процес на постоянна борба. Тя е насочена против чуждите идеи и схващания, против отклоненията от партийната политика, срещу нарушенията на партийните принципи. На носителите на подобни прояви, независимо от техните минали и настоящи заслуги, независимо от мястото, което заемат, следва да се разяснява неправилното им поведение. Ако методът на убеждението не помага, да се гонят от партията или, както се изразява Димитров, „да действува хирургическият нож“ (т. 12, с. 55).

К. Иванов: — Въз основа на опита на нашата партия Димитров изразява твърдото убеждение, че очистването на партията от членове, които нарушават единството и дисциплината, отклоняват се от принципите и политиката на партията, уронват престижа й, е жизнена необходимост, закономерност в развитието й. Очистването на партията

Digitized by Google

от общоделците и другите нарушители на единството и дисциплината, изтъква Димитров, беше продиктувано от необходимостта да бъде запазен пролетарският класов характер, бъдещето на освободителното работническо движение. Тази оценка, направена още през 1907 г., е потвърдена от цялото последващо историческо развитие на партията. Тя се утвърди окончателно като марксистка партия на работническата класа в България, оформи се като една от най-добрите партии в левицата на Втория интернационал, стояща най-близо до болшевизма.

С. Ангелова: — В редица свои писма, статии, речи и пр. в годините след победата на 9. IX Димитров неведнъж подчертава, че в партията с различни подбуди са влезли чужди елементи, които подкопават нейната боеспособност и я дискредитират в очите на народа. Затова тя трябва да се освобождава от тях. „Тук е необходима строгост — сочеше той, — безпощадна строгост. От това няма да загубим като партия, а само ще спечелим. Нека членовете на партията не бъдат 450 000, нека бъдат 400 000, но честни борци за делото на българския народ" (т. 12, с. 54—55). А в речта си пред X пленум на ЦК (1946 г.) той посочи, че е необходимо най-строго да бъдат наказвани нарушителите на партийния морал, на партийната дисциплина, на решенията на ЦК. „Така се постъпва — посочи той — и в Болшевишката партия . . . — безпощадно" (т. 12, с. 283).

И днес очистването на партията от онези членове, които са загубили качествата си на комунисти, е едно от основните направления за регулирането на нейния качествен състав.

Второто направление, в което партията работи за регулирането на своя състав, е осъществяването на строг подбор при приемането на нови членове.

Още през 1920 г. Димитров посочи необходимостта БКП като секция на Коминтерна най-строго да съблюдава 21-те условия за членство в него. Той предупреждаваше, че тя не бива да затваря вратите си за никой честномислещ и действуващ комунист, но в никакъв случай да не допуска в себе си елементи, които не отговарят на всички тия условия (т. 5, с. 514—515). В телеграмата си от X. 1948 г. до Политбюро на ЦК по измененията в Устава на партията той предложи да залегне като норма на партиен живот еднаквият кандидатски стаж за всички категории (Писма, с. 484—485). И този стаж да бъде най-малко една година (т. 13, с. 94). При това положение партията ще има възможност да попълва редовете си с хора, които на практика, със своя живот и дела са доказали, че действително са станали комунисти.

Партията регулира своя състав и чрез провеждането на редица мерки, в резултат на които издига идейно-политическото равнище на своите членове, степента на тяхната съзнателност и организираност. От това зависи доколко тя ще може да изпълнява своята роля на политически ръководител, организатор и възпитател на трудещите се маси.

В редица свои произведения Димитров многократно се спира на този въпрос и обосновава необходимостта от марксистко-ленинска теория, от умението и способността комунистите умело да използват оръжието на марксистко-ленинския анализ, да издигат своето равнище (т. 10, с. 129—130, 133—134; т. 11, с. 384; т. 14, с. 165).

В телеграмата до ЦК на БРП(к), в която дава бележките си върху проекторезолюцията на Осмия пленум, препоръча да се добави точка за партийната просвета, за марксистко-ленинското възпитание, за издигане идейно-политическото равнище на партийните членове, за подготовката на партийните кадри, за спойката между новите и старите партийни кадри, за работата на идеологическия и културния фронт.

Digitized by Google

Той посочи, че тези въпроси не бива да се подценяват, тъй като по своята важност не отстъпват на военния и стопанския фронт (Писма, с. 420—421). Тези проблеми са актуални и днес. Нашата партия полага изключително големи грижи за възпитанието на своите членове. В резултат на провежданите конкретни мерки се издигат на още по-високо равнище идейно-политическата закалка и всестранната подготовка на комунистите.

Мерките, които се предприемат по отношение на регулирането на състава на партията, са насочени към формирането и утвърждаването у комунистите на онези черти, които имат най-голямо, решаващо значение за изпълнението на задачите за всеки определен етап от развитието на партията и страната.

Във всяко свое произведение, доклад, реч и т. н. Димитров посочва какъв да бъде обликът на комуниста, какви политически, делови и морални качества да притежава той, за да може достойно да отговори на оказаното му доверие, да даде своя личен принос в постигането на общите цели.

Тези идеи за състава на партията, за неговата роля, основни характеристики и за пътищата за подобряването му имат непреходна стойност и значение. Тяхната правилност беше потвърдена от историята и практиката на нашата партия.

Своето по-нататъшно развитие и обогатяване те получиха особено през априлския етап от развитието на партията. В документите на всеки партиен конгрес се прави обширен анализ на нейния състав, дава се задълбочена характеристика на основните му елементи, чертаят се тенденциите в развитието му. Връх в разработката на този проблем бележат документите на Дванадесетия конгрес на БКП.

И днес за регулирането на състава се прилагат редица форми, средства и методи, които са били използвани от нашата партия още в първите години след победата на революцията. Но има и нови, плод на творчеството в работата на партийните органи и организации или пък заимствувани от другите братски партии, и преди всичко от КПСС, пречупени през призмата на конкретните условия и на задачите, които тя решава на всеки определен етап.

С регулирането и многостранната си дейност за формирането на своите членове партията осигурява такъв състав, който може да осъществи обективната закономерност за непрестанното нарастване на нейната ръководна роля във всички сфери на обществения живот.

Някога Маркс и Енгелс писаха: „Въпросът, дали човешкото мислене притежава предметна истинност, не е въпрос на теорията, а практически въпрос. В практиката човек може да докаже истинността, т. е. действителността и мощта на своето мислене." Практиката на Българската комунистическа партия е обективният критерий, който потвърди правилността и непреходността на идеите на Димитров, неговия творчески гений.

3. КОЛЕКТИВНОСТТА В ТЕОРЕТИЧЕСКАТА И ПРАКТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Стоян Цветански: — Колективността е безценна марксистко-ленинска добродетел и характерна отличителна черта на БКП. Свързал своята съдба с партията още от най-ранните си младежки години, израснал от печатарски работник до всепризнат ръководител на БКП, забележителен политически деец с безспорен авторитет сред световното комунистическо движение, със своята теоретическа и практическа дейност Георги Димитров има значителни заслуги и съществен принос за

Digitized by Google

укрепването и развитието на принципа на колективността в работата на партията.

Като един от бъдещите помощници и съратници на Димитър Благоев и Георги Кирков Димитров възприема и прилага разработените от тях изисквания и норми за приложение на колективността в ръководството и работата. Още като синдикален ръководител той с личен пример, с постоянни другарски съвети се стреми да приучи синдикалните кадри на колективност в тяхната дейност — редовно да се свикват съвещания с ръководствата, делово да се обсъждат въпросите, да има правилно разпределение на задачите между всички членове и постоянна проверка на изпълнението им. Старият синдикален и партиен деец Драгой Коджейков разказва за заседанията, ръководени от Димитров: Той не бързаше да изчерпи въпросите със своето компетентно мнение, а ги поставяше и искаше и другите да мислят и решават със собствените си глави. До окончателно решение се стигаше с неговото меродавно мнение, но участие са взели и другите, решението е плод на колективното обсъждане.

В това отношение Димитров се ръководеше от принципа, че в работническото движение трябва „...навсякъде да се слуша волята, гласът на болшинството" (т. 3, с. 46). Гласът на организираните работници най-добре се проявява в работата на най-вишестоящите органи — конгресите, на които той гледаше като на един голям колективен ум и изтъкваше, че те ще изпълняват своята мисия, само ако се ползват от „...колективния опит на движението и вярната социалистическа метода за разглеждане всички явления и факти..." (т. 1, с. 399). И тук Димитров отдава голямо значение на работата на конгресите като най-висш колективен орган на една пролетарска организация, които „...не са никакви паради. Те се свикват, преди всичко, за да се види точно какво куца в съюзната дейност и борба, на какво се дължи то и как да се премахне..." (т. 7, с. 143).

П. Русев: — Можем да подчертаем, че през априлския период именно това изискване на Георги Димитров беше значително доразвито и обогатено. Например начинът на подготовка и провеждане на конгресите, особено Дванадесетия. Той беше съпътствуван с всенародно допитване, т. е. партията отиде на своя XII конгрес не само с колективния ум на своите членове, на своите редици, но и на целия народ. През априлския период демократическият централизъм беше обогатен с нови измерения, получи пълни простори. Това димитровско наследство вече е характерна, постоянна черта на стила не само на Централния комитет, но и на партийните органи и организации. Вече сме свидетели, когато окръжен комитет провежда своите пленуми не само с предварителни проучвания, но и с използване на различни форми за изучаване колективния ум на масите.

К. Иванов: — Разбира се, това стана важен елемент на стила на всички партийни органи и организации. Иначе не можеше и да бъде. Аз искам да посоча, че още към 1959—1960 г. другарят Тодор Живков постави въпроса за нов начин на подготовка на пленумите на Централния комитет на партията. Той се състоеше в това, че дотогава подготовката на пленумите се затваряше главно в рамките на апарата на Централния комитет, на Министерския съвет и някои други централни ведомства. След това се въведе именно тази практика на предварително допитване до широк кръг комунисти, до вземане на всяка цена мнението на окръжните комитети на партията. По главните въпроси на общественото развитие се стигна до всенародни обсъждания.

С. Цветански: — Събитията в периода 1918—1923 г. показаха, че теснинят социализъм не издържа проверката на историята. Превратът на 9 юни 1923 г. потвърди, че в ония решаващи дни ЦК на БКП, чийто член беше и Георги Димитров, не разбираше и не прилагаше онова

Digitized by Google

ново в организационния живот, което осигури победата на болшевиките в Октомврийската революция.

К. Иванов: — Аз смятам, че той наруши решението на Партийния съвет, който се създаде през 1919 г. и стоеше над Централния комитет на партията. Искам да кажа и това, че не съм съгласен с определението, което е дадено в Кратка българска енциклопедия, и съгласно което този орган се квалифицира като съвещателен. Това може би е така, защото Благоев употребява тази дума. Но по същество, като се вземе Уставът и практиката на Централния комитет, ясно се вижда, че това е един орган, който стои над Централния комитет. Така че той не е съвещателен, а ръководен орган на партията.

С. Цветански: — Тези събития, както никога дотогава, налагаха на партията най-строго да спазва колективността и дисциплината. Георги Димитров беше един от първите, които остро и дълбоко осъзнаха необходимостта от здраво колективно ръководство. На страниците на в. „Работнически вестник" той писа: „Никой не бива да действува на своя глава. Винаги и навсякъде — единодушно и колективно действие" (т. 7, с. 172).

Заседанието на ЦК на БКП от 5—7 август 1923 г. бе сериозна проверка за зрелостта на партията и по-специално на колективния начин за решаване на съдбоносни въпроси не само за партията и работническата класа, но и за всички трудещи се. Важна роля за неговото организиране и активно участие в работата му взема Димитров. Това беше историческо заседание, с което нашата партия по същество започна да прилага на дело в конкретните местни и исторически създали се условия ленинизма.

Въпросът за колективността беше поставян с цялата си острота и сериозност дълго време след поражението на Септемврийското въстание. Витошката конференция през 1924 г. бе действително колективен форум за решаване задачите на партията, но тя не успя да я предпази от левичарската опасност, борбата срещу която не се превърна в „едно колективно дело на самата партия" (БКП в резолюции и решения, т. III, с. 182).

Георги Димитров заедно с Васил Коларов организира през 1925 г. Московското съвещание, през 1926 г. Първия пленум на ЦК, както и Втората партийна конференция, състояла се в края на 1927 и началото на 1928 г. На тези високи партийни форуми Димитров изнасяше основните доклади, правеше най-сериозна критика на миналите грешки и предпазваше партията от левичарските увлечения, съдействуваше в най-голяма степен да се утвърждава колективността в партията. На Втората партийна конференция например беше приета резолюция за организационното заздравяване на партията, в която се казва: „ЦК на партията трябва да се изработи до едно колективно, деловито и енергично политическо ръководство на партията, умеещо своевременно да схваща задачите, които издига животът, да ги разрешава по болшевишки и да провежда решенията си с най-голяма настойчивост и упоритост" (пак там, с. 284).

К. Иванов: — Искам да допълня, че именно Витошката конференция, а и последвалата по-късно Втора национална партийна конференция имат изключително голямо значение при тогавашните условия. Подчертавам — при тогавашните условия, защото след поражението на партията, когато тя беше доста засегната, и при нелегалните условия, при наличието на силен фашистки терор тя не можеше да свика конгрес. Тези конференции играят изключително голяма роля, до голяма степен имат значението на конгреси. Те вземат решения, които са от компетенция на конгреса. Например Витошката конференция наред с изработването на стратегия, тактика и пр. взема и решения, кои-

Digitized by Google

то се отнасят до Устава на партията, избира и ръководен орган. На нея се взема решение изграждането на първичните партийни организации от териториален да премине на производствен принцип. Това е съществен момент, тъй като уставните въпроси ги решават конгресите.

С. Цветански: — Искам да продължа, че решаваща роля за организирането на тези форуми и за ползотворността на техните решения изиграват Георги Димитров и Васил Коларов. Димитров изнася основните доклади и значително съдействува да се утвърждава колективността в партийната работа и ръководство. Бих си позволил само в подкрепа на това, което каза др. Кирил Иванов, да посоча, че на Втората партийна конференция например беше приета резолюция за организационното заздравяване на партията.

К. Иванов: — И веднага ще подчертая — резолюция, която в нашата пропагандистка дейност квалифицираме по същество като Устав на партията. Защо? Затова защото тя съдържа всички елементи на един устав.

С. Цветански: — Тази резолюция е изработена с най-активното участие на Георги Димитров. В речта си по случай 11-та годишнина от смъртта на Димитър Благоев (1935 г.), като анализира критически Септемврийското въстание и събитията след него, той разкри една от причините за недостатъчната болшивизация на партията: „...ние, най-близките съратници на Благоев, не съумяхме на времето сами, след смъртта на Благоев, веднага да създадем такъв ръководещ колектив в партията, който би могъл успешно да замени изпитания вожд" (т. 10, с. 8).

Голяма пречка по пътя на развитието и борбата на работническата класа бе лявото сектантство. То се прояви както в идеологията и политиката на комунистическата партия, така и в областта на партийното строителство като нарушение на колективността. Отстоявайки ленинските схващания за принципите на партийното строителство, Димитров поведе упорита и последователна борба за преодоляване на лявото сектантство, за укрепване и развитие на колективния метод на работа и ръководство. Пример на ленинско приложение на колективността и за строго спазване изискванията на партийната демокрация бе подготовката и провеждането на историческия VI разширен пленум на ЦК от 1936 г. Подготвен и проведен под преките напътствия на Георги Димитров, пленумът извърши големия поврат в дейността на нашата партия.

Тук трябва да отбележим, че той не би се извършил, лявото сектантство не би било преодоляно, ако освен мъдрите съвети и напътствия в онзи период Георги Димитров не бе съумял чрез своята непосредствена практическа дейност, такт и умение да сплоти около себе си най-добрите, най-енергичните, най-съзнателните и най-изпитаните в боевете партийни кадри като Васил Коларов, Станке Димитров, Георги Дамянов, Антон Иванов, Трайчо Костов и др., ако не бе изграден здравият ръководен колектив на нашата партия.

Независимо от неблагоприятните условия на нелегалност и емиграция, в дейността на Димитров като ръководител на партията строго и неизменно се спазваха принципите на колективността и партийната демокрация. Под неговото мъдро, компетентно и далновидно ръководство Задграничното бюро на нашата партия се превърна в истински колективен орган. На провежданите заседания и съвещания с емигрантския партиен актив се разглеждаха събитията в страната, проблемите се поставяха на делово и всестранно обсъждане, в резултат на което колективно се изработваха становища и се вземаха съответни решения. Георги Димитров поддържаше и непосредствена жива връзка с вътрешното ръководство на БКП и при важни случаи викаше на доклад и

Digitized by Google

обсъждане отделни негови членове. Това съдействуваше правилно да се възпитават кадрите, активно да участвуват в изпълнението на поставените задачи.

Георги Димитров спазваше строго и неотклонно принципа на колективността и в дейността си като генерален секретар на Коминтерна. Изключителна е заслугата му за това, че съумя да сплоти неговото ръководство в трудната и напрегната дейност за реализиране на новата политическа линия на световното комунистическо движение. На VII конгрес в тясно сътрудничество с представителите на редица братски партии и преди всичко на КПСС бяха издигнати редица нови идеи и моменти със забележително значение. Това беше резултат на колективно действие в обстановка на истинска партийна демокрация.

Г. Бърдаров: — Аз искам да продължа тук мисълта на др. Цветански. Действително разработките на Димитров за принципите на партиен живот и ръководство имат не национално, а интернационално значение. Много от тези постановки той изказва не по повод дейността само на нашата партия, а и на международното комунистическо движение. Той отчита не само нашия опит, но и опита на другите комунистически партии. Направи ми силно впечатление мисълта му: „Ние сме врагове на всяка схематичност. Ние искаме да се държи сметка за конкретната обстановка във всеки момент и във всяко дадено място, а не да се действува по определен шаблон винаги и навсякъде, да не се забравя, че в разните условия позицията на комунистите не може да бъде еднаква“ (т. 10, с. 129). Една такава постановка дава възможност за творчество, за инициатива при решаването на конкретните задачи, които стоят пред всяка партия, пред всяка първична партийна организация.

П. Русев: — Има и нещо друго. Трябва да подчертаем, че Димитров разглежда колективността в единство с личната отговорност. Не може да има никаква колективност без лична отговорност. Колкото и да признаваме ролята на масите и на колектива, нямаме право да обезличаваме ролята на личността. Тези два момента трябва много умело да ги свързваме в едно органическо единство. Самият Димитров е пример за ролята на личността в историята и същевременно ролята на личността, която осигурява колективно ръководство. А през априлския период? Колективността получи пълно развитие и същевременно ролята на личността — всенародно признание. Ролята на ръководителя и разгръщането на колективността са в единство.

К. Иванов: — Искам да посоча една теза на Георги Димитров, която е предпоставка за колективност. Това е, че при всички случаи ни трябва конкретен марксистко-ленински анализ на конкретната действителност. Без такъв анализ не може да има действителна колективност, не може да се вземат и ефективни решения. Защото колективността не е самоцел. В това отношение особено активна борба Георги Димитров води против сектантството, против схематизма, който има значителни прояви в комунистическото движение през 30-те години. Той посочи, че докато лявото сектантство непосредствено след Първата световна война беше детска болест на комунизма, то сега е вроден порок на комунистическото движение. И една от големите негови заслуги пред международното комунистическо движение е именно тази, че той теоретически обоснова необходимостта от борба против сектантството, което пречеше на комунистическите партии да се развиват нормално и да упражняват своите функции.

П. Русев: — Борбата против сектантството, което той справедливо нарича демагогия, е борба за колективност, за демокрация в партията. Това трябва много дебело да го подчертаем. Защото сектантите, колкото и да плачеха за революционни лозунги, колкото и да ги про-

Digitized by Google

възгласяваха, по същество осигуряваха грубо командуване в живота на партията. Те погазваха, извращаваха демократическия централизъм.

К. Иванов: — Понеже беше засегнат въпросът за сериозно нарушаване на колективността от страна на левите сектанти, искам да подчертая и това, че не можеше и да бъде иначе, тъй като в своята дейност те се отнасяха пренебрежително към масите, а оттам и към техния опит, мнение и ум. За да има колективност, необходимо е да цениш и да уважаваш масите. Или с други думи, добре да се разбере основната теза на марксизма-ленинизма, че народните маси са главни творци на историята. И щом като това е така, естествено оттук произтича и нашата дълбока вяра в ума, способностите и знанията на масите, които трябва да се използват, за да може правилно да се решават проблемите.

Искам да поставя и един друг въпрос. Трябва да признаем, че независимо от тези разбирания и от практиката, която Димитров има като ръководител на Бюрото и особено като ръководител на Коминтерна, след 9 септември ние допуснахме известни нарушения на колективността. Но Георги Димитров, както и при други случаи, намери смелост да ги признае на XVI пленум.

П. Русев: — Георги Димитров постоянно е воювал за последователно спазване на колективността, против методите на администриране и командуване. За жалост тази линия беше нарушена по времето на култа към личността, когато методите на грубо погазване на ленинските принципи и норми на партиен живот доведоха до ограничаване на вътрешнопартийната демокрация, до понижаване ролята на колективността. През този период бяха нанесени тежки рани на партийния живот, които едва след Априлския пленум бяха излекувани и се осигуриха условия не само за пълното възстановяване на ленинските принципи и норми, но и за широкото развитие на самодейния характер на партията като цяло, на нейните органи и организации. Ето защо и тук сме съвсем прави, когато откриваме органическата връзка между димитровското наследство и линията на Априлския пленум.

С. Цветански: — С победата на Деветосептемврийското въстание у нас бяха създадени нови условия и нова обстановка за дейност на партията. В условията на легалност особено значение придоби повсеместното прилагане на колективността в работата и ръководството. То беше важна предпоставка за засилване ръководната роля на БКП, за постепенното ѝ утвърждаване като всепризнат ръководител на народа.

В сложните условия след 9. IX. 1944 г. Димитров, като се съветваше постоянно с другите членове на ЦК, даваше редица съвети и препоръки за организационното изграждане и за дейността на партията. В писмо от 22 октомври 1944 г. до секретаря на ЦК Трайчо Костов той обърна най-сериозно внимание върху изискването строго да се спазва и прилага колективността в партийното ръководство: „Необходимо е, пише той, на първо място, бързо да организирате работата на ЦК, на партийното ръководство, което трябва да бъде действително, а не формално... колективно ръководство“ (Писма, с. 407).

Като спазваше строго ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство, Георги Димитров същевременно съветваше членовете на Политбюро и другите партийни ръководители да бъдат взискателни към себе си, да се пазят от главозамайване и самоизтъкване. В друго писмо от 23 декември 1944 г. той пише: „Вчера получих няколко броя на „Работническо дело“ и бях неприятно изненадан от уводната статия, озаглавена: „Да осъществим директивите на др. Трайчо Костов“. Непонятно е как е могла редакцията да допусне подобно неправилно и вредно нещо. Директиви на партията дава единствено Цен-

Digitized by Google

тралният комитет, партийното ръководство, а не отделно лице, макар и да било то секретар на ЦК" (ЦПА, ф. 146, оп. 2, а. е. 31).

Завръщането на Георги Димитров в страната изигра огромна роля за сплотяването на партията, за издигането на нейната боеспособност. Застанал на твърди ленински позиции, той добре разбираше, че принципът на колективността е една от формите за проявление на решаващата роля на колективния ум при изработването на правилна партийна политика и намирането на най-подходящи форми и средства за нейното осъществяване. Това разбиране стои в основата на цялостната му партийна и обществена дейност. То е неотменна и същностна черта на неговия стил и методи на работа.

При първите си прояви в страната Димитров дава непоколебим личен пример на пълно и неотклонно спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот, с такт и умение изгражда делова и другарска обстановка в ЦК и Политбюро, оказва решаващо влияние за разгръщането на колективността в тяхната работа, съчетана със строга лична отговорност. При разглеждането на всеки по-важен въпрос внимателно изслушва мнението на всеки член на Политбюро или Секретариата и никога не се стреми да наложи своето. Това служи за пример и дава отражение в работата на низовите партийни органи, а оттам и за развитието на колективността в цялата партия, което пряко е свързано със засилването на нейната ръководна роля.

Той не допускаше да се принизява ролята на партията и народа. Най-решително се противопоставяше на всички опити да бъде поставен над тях и над законите в народнодемократична България, да бъде издигнат в култ.

Георги Димитров съзираше опасността, която крие за някои ръководители главозамайването и възгордяването, които той определи като „една от най-големите и опасни болести за един народ, за една партия и всяка друга организация..." (т. 12, с. 49). Ето защо отдаваше такова важно значение на колективността като ефикасно средство за запазване на здравата и творческа обстановка в партията, за предпазването ѝ от вредни и чужди на марксизма-ленинизма явления.

В процеса на повишаването на ръководната роля на партията голям принос имат решенията на XVI пленум на ЦК на БКП (1948 г.). Той отчете някои недостатъци в теоретическата дейност на партията, като същевременно обърна сериозно внимание на необходимостта да се утвърждава колективността, да се засилва личната отговорност за изпълнение на партийната политика. Пред пленума изтъкна, че една от основните причини за допусканите слабости е обстоятелството, че редица важни въпроси „обикновено не са обсъждани и решавани колективно от Политбюро на ЦК". Партията силно е подценила „необходимостта от колективно теоретическо разработване в духа на марксизма-ленинизма на основните проблеми на нашата политика", давано им е „обикновено случайно и частично разрешение", което в много случаи е било с непрецизни, едностранчиви или направо погрешни формулировки. В това отношение Димитров изтъкна голямата необходимост от по-нататъшно развитие и разширяване на вътрешнопартийната демокрация, при което цялата работа от ЦК до партийните организации трябва да се изгради „...върху основата на колективността и активното участие на всички партийни членове в обсъждането и решаването на партийните въпроси" (т. 14, с. 174). За целта той препоръчва „...да бъде укрепен преди всичко самият Централен комитет, да се създаде и осигури здрава колективност в неговата работа, да се издига все повече неговият авторитет пред партията като нейно колективно ръководство" (т. 14, с. 174). Същевременно Димитров отчита диалектиката между колективността, заздравяването и издигането

Digitized by Google

на боеспособността на първичните партийни организации и повишаването на ръководната роля на партията.

Петият конгрес на БКП (1948 г.), подготвен и проведен под непосредственото ръководство и с най-активното участие на Георги Димитров, беше истински колективен партиен форум, който обобщи натрупания след победата на 9. IX опит в ръководството на страната и начерта перспективите за по-нататъшното строителство на социализма. С колективно изработената политическа линия на партията за строителството на социализма той заема важно място в нашата най-нова история.

Значително място в доклада на Димитров заеха въпросите за организационното развитие на партията. Той отново подчерта, че ленинският стил на ръководство е неделим от съчетаването на принципа на колективността при вземането на решенията с личната отговорност за тяхното изпълнение. Ето защо конгресът постави задачата: „В партийните ръководства и организации колективно да се обсъждат и решават въпросите на партийната работа“ (т. 14, с. 336).

След смъртта на Димитров ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство за определен период бяха грубо потъпкани. Колективността в работата и ръководството беше компрометирана, което създаваше сериозна опасност за опазване монолитното единство на партията, създаваше ненормална обстановка, която сковаваше творческата инициатива на масите, пораждаше бюрократизъм, догматизъм и доктринерство при поставянето и решаването на редица основни проблеми в нашето развитие по пътя на социализма.

След Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. беше извършена огромна работа за преодоляване на вредните последици от култа към личността и на свързаните с него порочни методи на работа и ръководство. Утвърди се колективността в работата и се издигна ролята на ЦК на БКП като ръководител на всестранния живот на партията и страната. Пред Ноемврийския пленум на ЦК на БКП от 1961 г. другарят Тодор Живков посочи: „Стана вече неотменна практика важните въпроси на партийното, държавното, стопанското и културното строителство да се решават след най-широко, колективно обсъждане. Няма нито един що-годе важен проблем на нашата политика, който да не е обсъден и решен или от Политбюро, или от пленума на Централния комитет, или от цялата партия, от трудещите се“ (Т. Живков, Избр. съч., т. 7, с. 391).

Указанията и препоръките на Георги Димитров за строго спазване и разгръщане на колективността намериха пълна изява и развитие в дейността на партията в етапа на изграждането на развито социалистическо общество. Тези димитровски постановки бяха закрепени и в Програмата на партията, където се посочва: „Партията смята за свое първостепенно задължение да съблюдава и прилага ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот, да разгръща вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, неотклонно да осъществява колективността в ръководството...“ (Програма на БКП, с. 113—114).

Тези програмни постановки бяха превъплътени и по-нататък развити от XI и XII конгрес на БКП, от Националните партийни конференции през 1974 и 1978 г., от многобройните пленуми на ЦК на БКП, за материалите на значителна част от които бяха осигурени предварително общопартийни или всенародни обсъждания. Единадесетият конгрес на БКП подчерта важното значение на колективността при вземането на решенията, както и личната отговорност при тяхното изпълнение: „При вземането на решения строго да се спазва колективният принцип. От една страна, по-широко да се привличат в обсъжданията

Digitized by Google

компетентни и познаващи живота комунисти и трудещи се. От друга страна, да се засили взискателността към всеки партиен орган и към съответните ръководни дейци, за да се повиши колективната и личната отговорност за съдбата на приетите решения и мероприятия" (Тезиси за XI конгрес, с. 181—182).

Работата на партийните организации в периода между XI и XII конгрес свидетелствува за по-нататъшното разгръщане на колективността. Така например само на отчетно-изборните събрания преди XII конгрес в първичните партийни организации се изказаха над 220 хиляди комунисти, направени бяха над 112 хиляди предложения и критични бележки. Като колективни ръководни органи на първичните организации отчетно-изборните събрания се характеризират с непримиримост към слабостите и недостатъците, с компетентно поставяне на проблемите, с решимост да се воюва за изпълнение предначертанията на партията.

Всичко това е практическа реализация на димитровските указания и традиции за развитието на колективността, развити, обогатени и конкретно приложени в етапа на изграждането на развито социалистическо общество...

4. ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЗА ЛИЧНАТА ОТГОВОРНОСТ

П. Данев: — В тясна връзка с дисциплината и единството в партията е проблемът за личната отговорност. Той е един от централните в живота и дейността на ръководните кадри, на комунистите и всички трудещи се, в тяхното отношение към нормативните изисквания на социализма, на партийния или трудовия колектив. Практиката на революционната борба срещу фашизма и капитализма в миналото и на социалистическото строителство на съвременния етап по безспорен начин доказват, че без дълбока убеденост в комунистическия идеал и висока лична отговорност не е възможно да се постигнат значителни успехи в неговата практическа реализация.

Именно поради това в своята теоретическа и практическа дейност вождът и учителят на българския народ, видният деец на международното комунистическо движение Георги Димитров винаги е обръщал голямо внимание на отговорността като важно политическо и нравствено качество на професионалния революционер, на ръководните кадри и тружениците на социализма. Нещо повече, той разглежда личната отговорност като един от основните ръководни критерии при подбора на кадрите. Наред с необходимостта кадрите да бъдат дълбоко предани на работническата класа и партията, да държат най-тясна връзка с масите той поставя тяхното „умение самостоятелно да се ориентират в дадена обстановка и да не се боят от отговорност за взетите решения. Не е ръководител този, който се бои да поема върху себе си отговорност" (т. 10, с. 164).

Георги Димитров разглежда в непосредствена връзка личната отговорност с инициативата на кадрите, с умението им творчески да подхождат към решаването на проблемите, да вземат самостоятелни и окончателни решения, съобразно с конкретната ситуация, без да чакат само нареждане „отгоре". Като отбелязва, че не е болшевик този, който не проявява инициатива, който разсъждава — „ще изпълня само това, което ми кажат", той посочва: „Кадрите се развиват и растат най-добре тогава, когато те се поставят пред необходимостта самостоятелно да разрешават конкретните задачи на борбата и чувствуват върху себе си всичката отговорност за това" (т. 10, с. 164).

Тези постановки намериха по-нататъшно доразвитие и обогатяване от априлската линия на партията. За нея е характерно пълното при-

Digitized by Google

ложение на основните ленински принципи в кадровата политика на Българската комунистическа партия, сплотяването на кадрите от всички поколения, издигането на тяхната лична отговорност за съдбата на социализма в нашата страна. Изключително големи са личните заслуги и личният принос на първия ръководител на партията и държавата другаря Тодор Живков за създаването, разработването и осъществяването на априлската линия, за теоретическото осветляване на проблемите, свързани с отговорността на ръководните дейци от социалистически тип.

Достоен продължител на делото на Георги Димитров, другарят Живков поставя задачата да се възпитават такива качества у всички ръководни кадри като силно чувство за отговорност пред партията и обществото, творческо отношение към проблемите, самоинициатива, размах и деловитост, нетърпимост към рутината и застоя. С присъщото му умение към конкретност и синтетичност в изразните средства той разкри главното в съдържанието на личната отговорност в поставената от него още на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) строга и справедлива повеля — всеки пред всички за всичко отговаря. На Националната партийна конференция (1978 г.), свързвайки личната отговорност на кадрите с готовността им да поемат „разумния риск на творчеството", той подчертава: „На социалистическото изграждане са нужни ръководители със знания и опит, с творчески ум и горещо сърце, способни трезво да преценяват и смело да поемат риска на новаторските решения и действия" (с. 52).

И действително това е напълно в духа на заветите на Димитров към кадрите: да се проявява несъкрушима твърдост в провеждането на решенията и да не се бяга от отговорност. Защото бягството от лична отговорност е израз на политическа и нравствена неустойчивост, на липса на партийна и гражданска смелост, на морално-политическа убеденост и трайна привързаност към комунистическите идеали.

Георги Димитров разглежда отговорността като специфична форма на взаимоотношение между лично и обществено. Водещото, определящото в това взаимоотношение е подчинението на личния интерес на обществените интереси, на интересите на социализма, на партията, характерно за нея още от времето на Димитър Благоев. Той напомня, че в героичното ни минало е имало апостоли и революционни дейци, които са жертвували всичко лично за своите идеи и убеждения, а „много от тях пожертвуваха живота си, за да има сега нашият народ свободна народна република" (т. 14, с. 106). От традициите на революционното минало, на практиката на пълното сливане на личната отговорност с достойно изпълнения дълг към народа Димитров поставя изискването да се възпитават в условията на социалистическото строителство „... именно такива предани, всеотдайни, честни деятели, за които личното е подчинено на общите интереси..., които гледат на изпълнението на своите задачи като на един висш дълг към народа, към страната, към социализма" (т. 14, с. 106).

По такъв начин той разкрива една от главните характерни особености на личната отговорност. Тя е непосредствено свързана с категорията „дълг", т. е. отразява дължимото отношение на човека към социалната необходимост. Като разглеждаме този въпрос, необходимо е обаче да посочим, че между отговорността и дълга съществува и различие. В какъв смисъл? Дългът (на ръководен деец, партиен член, работник, служител и пр.) означава личността да осъзнае и конкретно да приложи, съобразно положението, в което се намира, съответните изисквания на партията, колектива, обществото. В каква степен обаче човек изпълнява изискванията или е виновен за тяхното неизпълнение е въпрос на личната отговорност. Тук действията на човека приемат мо-

Digitized by Google

рална окраска, т. е. личната отговорност и дългът имат ярко очертани нравствени аспекти.

Всъщност проблемът за личната отговорност обхваща следните въпроси: в състояние ли е изобщо човек да изпълнява предписаните му изисквания; доколко правилно ги е разбрал и изтълкувал; докъде се простират границите на активните му способности и реални права; трябва ли да отговаря за постигането на изисквания резултат и за последиците от своите действия, върху които оказват влияние външни обстоятелства, и може ли да предвижда тези последици? Имайки предвид това, логично следва изводът, че личната отговорност е съответствие между социално-политическата дейност на човека и неговия дълг, разгледан от позициите на реалните му възможности при конкретни обстоятелства да изпълнява съответните социални изисквания.

В структурата на личната отговорност се очертават не само рационални, но и емоционални компоненти — преживяванията на хората, моралната удовлетвореност от добре изпълнения дълг или чувството за вина от отрицателните социални последици на собствените действия.

Георги Димитров подчертава такава важна особеност на личната отговорност, каквато е доброволното, съзнателното приемане от хората, особено от онези, които са на ръководна работа и членуват в комунистическата партия, на обективната обществена необходимост като самозадължение и самодисциплина. В личната отговорност намира конкретизация дългът към партията, работническата класа и социалистическото общество — дълг, който се превръща във вътрешна морална потребност. Следователно личната отговорност е източник на обществената активност (политическа, трудова и пр.) на човека. Тя е морал в действие и изисква активна идейна позиция и защита на убежденията, готовност на всяка цена да се извърши „всичко, което действително служи на интересите на работническата класа“ (т. 9, с. 474). Личната отговорност не се свежда само до познаване на обществените изисквания. Необходимо е знанията да се превърнат в убеждения и трайна линия на поведение, в активна жизнена позиция. В този смисъл Димитров подчертава: „Не е достатъчно да знаеш какво трябва да направиш — трябва също така да имаш мъжеството да го изпълниш“ (т. 9, с. 474).

Тези постановки на Георги Димитров имат актуално значение за свързването на личната отговорност с активната жизнена позиция на личността на съвременния етап. В Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП се подчертава, че основна задача на идеологическата работа на партията през следващия период е „...постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формиране на активна жизнена позиция и до повишаване на социалната активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи и усъвършенстването на социалистическия начин на живот“ (Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, с. 118). Трудно бихме могли да си представим личната отговорност на нашия съвременник без неговата активна жизнена позиция, която е единна сплав от обществено-политически и нравствен дълг на личността. Тук се формират и осъзнават в единно цяло задълженията, които обществото предявява към личността, а също така и нейните доброволни обществени самозадължения. От този аспект можем да кажем, че активната жизнена позиция — това е дълг, това е отговорност, превърнати в дълбока вътрешна убеденост на човека, в осъзната готовност и решителност да действува в защита на принципите на социализма, на комунистическите идеали.

На съвременния етап основната насоченост и дълбокият нравствен смисъл на личната отговорност на тружениците на социализма се оп-

Digitized by Google

ределят от тяхното непосредствено участие и конкретния им принос в решаването на новите проблеми на развитието на материалния и духовния живот на нашето общество, очертани от Дванадесетия конгрес на БКП. Те се свеждат главно до успешното изпълнение на задачите, свързани с повсеместната интензификация и интелектуализация, с прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм, с по-нататъшното усъвършенстване на социалистическите обществени отношения и задоволяването на непрекъснато нарастващите материални и духовни потребности на народа. Следователно основен критерий за отговорността на тружениците на социализма са не думите, а делата, тяхното лично и активно участие в строителството на новото общество.

П. Русев: — Искам да цитирам какво е казал Георги Димитров още преди 60 години: „Тук голите комунистически декларации и декламации съвсем не са достатъчни. Те не струват нито счупена пара. Нужни са комунистически дела, и то много дела!" (т. 5, с.505). Това го е казал в 1920 г. И не е ли хубаво, не е ли приятно, че този лозунг издигна на Дванадесетия конгрес и др. Тодор Живков: „Дела, дела и само дела!"

Г. Бърдаров: — На мен ми направи силно впечатление това, че Димитров говори не за какви да е, а именно за комунистически дела. Защото не всяка дейност, която се върши и в нашите условия, може да се нарече комунистическа. А както Ленин посочваше, комунистическа дейност е само онази, която на дело утвърждава комунистическия идеал.

П. Данев: — Аз съм напълно съгласен с посочените критерии, които Димитров очертава за отговорността. Искам да наблегна именно върху фразата му за личното и активното участие на трудещите се и комунистите в строителството на новото общество — въпрос, който поставя след победата на 9 септември. И желая да завърша със следната негова интересна мисъл: „В нова България мястото на всеки един от нас ще се определя не от името и от произхода му, не от приказките му, нито от мнението, което той има за себе си, а изключително от неговия труд, от онова, което той допринася на дело за стопанския, културен и обществен напредък на своя народ. В това отношение не може да има у нас никакъв друг критерий" (т. 14, с. 318—319).

П. Русев: — И не е ли интересно, че именно този въпрос за активната жизнена позиция, поставен от Димитров, сега е един от централните проблеми на взаимоотношението: партия—класа—маси. Даже, когато говорим за първичната партийна организация и за нейната роля като представител на колектива в партията и като представител на партията в трудовия колектив, един от големите проблеми, който поставя Дванадесетият конгрес, е развиване и издигане на социалната активност и на комунистите, и на трудещите се. Да бъдат те с ясно очертана активна жизнена позиция.

К. Иванов: — В тази връзка искам да спомена и за издигането на отговорността. Практиката и у нас, и в Съветския съюз показва, че творчество и самодейност съществуват в онези партийни организации и колективи, в които на високо равнище е издигната отговорността, тъй като при наличие на висока отговорност комунистът неизбежно ще търси най-различни начини, способи, форми и пр., за да изпълни възложеното му дело или да отиде по-напред от днешната си позиция.

П. Русев: — Когато става дума за отговорност, не бива да я свеждаме само до партиен контрол и до партийни изисквания. Сам Георги Димитров казва: Вечер, преди да си легнеш, направи си отчет какво си правил през деня. Тук именно се поставя въпросът за самоотговорността като важна черта на възпитанието на нашите кадри. И трябва

Digitized by Google

да кажем, че въвеждането на новия икономически подход, на стопанската сметка и самоиздръжката, издигат на много висок пиедестал тази отговорност, за която говори др. Паньо Данев. Защото ако всеки деец сам не си дава всяка вечер отчет правилно ли е разбрал партийната линия и я провежда, или чака само на партийния контрол, едва ли ще имаме творчество.

Освен това тук може да се постави въпросът за личната отговорност, за оригиналността и творческия риск. Тъй като там, където има лична отговорност, има личен почерк, има лично виждане, лично дръзновение, разбира се, в рамките на партийната линия и политика, има разумен риск.

П. Данев: — Всъщност вие поставихте един много интересен въпрос — за мястото и ролята на самоконтрола, на самоуправлението, на самодисциплината, на саморегулацията, на вътрешните механизми, които моделират отговорността на комуниста, на ръководните кадри. И както вече подчертахме, Георги Димитров обръщаше особено голямо внимание именно на тези проблеми. Когато говорим за саморегулация, за самоуправление, ние навлизаме преди всичко в така наречената нравствена проблематика. Т. е. за Георги Димитров личната отговорност има не само политически, но и определени нравствени измерения. На тези въпроси, както е известно, Дванадесетият конгрес обърна голямо внимание, като посочи, че нравственото възпитание сега трябва да бъде една от главните насоки на идейновъзпитателната работа.

К. Иванов: — В Устава на партията е записано, че задължение на всеки комунист е при подбора, разпределението и издигането на кадрите да се ръководи не само от политическите и деловите, но и от моралните качества на кандидата.

П. Русев: — Затова беше въведено допълнително изискване от Дванадесетия конгрес, което налага да се изучава общественото мнение и обществената оценка за кадрите, които издигаме, включително и за комунистите, които приемаме в партията.

З. Цветанов: — В изложението на другаря Паньо Данев се отбеляза един твърде съществен момент от приноса на Димитров — за връзката между качествата на кадрите и характера на дейността, която те имат да извършват. И в това отношение възможността да поемат и реализират своята отговорност. В този аспект като допълнение бих отбелязал две постановки на Димитров. Едната от тях опира до личната отговорност на всеки в търсене място за своята реализация. И в същото време той посочва, че у нас има слаби хора, тях повече ги интересува какъв ранг ще имат, какво място ще заемат. И втората, за отговорността на онези органи, които участвуват в комплектуването на кадрите от гледна точка на създаването на условия те да могат да поемат тази отговорност.

П. Русев: — В пряката отговорност настъпват съществени изменения. При съвременните условия на производство, когато имаме кооперация, интеграция, когато имаме такава взаимна зависимост на отделни операции и отрасли, понятието отговорност придобива много по-богато съдържание. Ти отговаряш не само за своето лично качество, но едновременно ти мислиш, създаваш ли нужните предпоставки за следващия кооперран твой съдружник да продължи операцията с по-голям ефект.

П. Данев: — Личната отговорност се определя от задачите, които поставя обществото. И в този смисъл ние можем да говорим за съвременни нови измерения на личната отговорност, свързани главно с решаване на триединната задача — интензификация, икономически подход, ефективност.

Digitized by Google

Г. Бърдаров: — Личната отговорност е свързана с много фактори, но според мен един от основните е социалистическата съзнателност и активното участие в изпълнението на решенията. На този момент обръща голямо внимание и Георги Димитров. Той категорично заяви пред Петия конгрес, че: „Партиен член, който не желае да се учи, не иска да се просвещава и да върви напред в своето развитие, той не е и не може да бъде истински член на нашата партия“ (т. 14, с. 336). Така че личната отговорност е в тясна връзка със социалистическата съзнателност. Без формирането на научен марксистко-ленински светоглед, на социалистическа съзнателност, ние не можем да имаме и лична отговорност.

П. Данев: — Управленческата практика, пък и дейността на някои трудови колективи показва, че има хора, които нарушават нормативите — юридически, политически, нравствени и други именно защото не ги познават достатъчно добре, т. е. липсва знание. А за да се изгради убеждение, е необходимо преди всичко да има знание, хората да притежават необходимата нормативна и обща култура. По мое мнение в значителна степен изостава така наречената нормативна култура, т. е. познаването на конкретните изисквания на нормите, които действуват в колектива. А често пъти това води и до тяхното нарушаване. Но, разбира се, знанието не е достатъчно. То трябва да се превърне преди всичко в убеждение, в мироглед. Това е главното. А убеждението — в съответни практически действия. Така можем да затворим и кръга на тази триада: знание—убеждение—поведение. Това са проблеми, на които се обръща винаги внимание в партийните документи.

К. Иванов: — Една от причините за нарушенията, които правим на принципи на ръководство, на норми на партиен живот, норми на поведение на комуниста, е именно тази, че не се търси достатъчно лична отговорност от комунистите. Не може правилно да се възпитава комунист, ако не се търси лична отговорност, която да е свързана и с правилна оценка на поведението му. Съветските автори са почти единодушни в това, че възпитанието на хората и на кадрите започва с правилната оценка. Защото човек работи, но иска да намери някакво признание за своята дейност.

П. Русев: — Това, което каза др. Бърдаров за културата, за идейната убеденост, е вярно. Бих искал да цитирам една много интересна мисъл: „Но за нас, хората, които заемаме отговорно място в организацията и държавата и пр., няма по-опасна болест от болестта, която се състои в загубване чувството за реалността. А такава болест има и за съжаление е доста разпространена. Човек, който страда от такава болест, не стои на твърда земя здраво на нозете си, а действува под влияние на случайно настроение. Той е като кон с капаци. Не взема фактите такива, каквито са, а си представя действителността такава, каквато му се иска да бъде. Това е причина за много грешки и неуспехи“ (т. 11, с. 365).

П. Данев: — Другарят Кирил Иванов насочи вниманието върху, така да се каже, външните нормативи и въздействия, които осигуряват личната отговорност на кадрите и комунистите. Това, разбира се, е изключително важна страна, но тя не е единствена и не е достатъчна. Когато аз разглеждах и цитирах някои постановки на Георги Димитров за личната отговорност, стана ясно, че той набляга и върху активизирането на така наречените вътрешни механизми в поведението. Т. е. без вътрешна заангажираност, саморегулация, без убеждение ние не можем да решаваме проблемите на отговорността на съвременния етап. За повишаване отговорността на кадрите, на комунистите, на всички трудещи се е необходимо да се получи еднопосочно взаимодействие между външните и вътрешните механизми.

Digitized by Google

5. ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЗА КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА В ПАРТИЯТА

Георги Гърков: — Теоретическото и практическото наследство на Георги Димитров е богато съкровище на идеи, конкретни решения, научнообосновани предвиждания и тяхното последователно осъществяване. На основата на обобщения и анализи на конкретни ситуации той стига до изводи, които са валидни за цяла историческа епоха. С особена сила това се потвърждава от подхода му към принципите и нормите на партиен живот. Ръководител от нов, ленински тип, той е пример на правилно отношение и към проблемите на критиката и самокритиката в комунистическата партия.

В своята теоретическа и практическа дейност Георги Димитров винаги е подчертавал необходимостта и изключителната важност на критиката и самокритиката в живота и дейността на работническата класа и нейния авангард — комунистическата партия. Неедноократно посочва, че смелото критично и самокритично отношение към слабостите и недостатъците в партията ѝ помага бързо да се избави от тях и още по-успешно да организира своята революционна дейност. „Най-силното и здраво оръжие в нашите ръце против нашите собствени недостатъци — подчертава той, — против слабостите в средата на самата работническа класа — това е самокритиката и критиката“ (т. 13, с. 29).

За него те са преди всичко инструмент, средство за откриване и преодоляване на недостатъците и противоречията в дейността на партийните органи и организации. „Трябва всеки от нас да разбере добре — учи той, — че е опасно всяко примиряване с нередностите, слабостите и многото гнили прояви, наследени от миналото. Не чрез замазване и прикриване на нередностите, слабостите и тия гнили прояви, а чрез тяхното смело и своевременно посочване и здраво критикуване те ще могат да бъдат отстранявани“ (т. 14, с. 8).

Съвсем естествено човек прави паралел с речта на другаря Тодор Живков пред студентската младеж на 7 декември 1981 г. Там, верен на разбиранията на Георги Димитров и продължител на неговото учение, другарят Тодор Живков свързва въпроса за разрешаването на противоречията в нашето общество с умението на ръководителите от най-различни равнища да ползват оръжието на критиката и самокритиката. Той също посочва, че не чрез замазване и прикриване на противоречията ще се разрешават те, а чрез откриване на причините, които ги пораждат. Чрез отстраняване на тези причини ще се стигне до разрешаване на противоречията, които са естествени за всяко развитие...

П. Русев: — Искам тук да се намеся. Когато четем Димитров, откриваме едно много интересно противоречие, което на много места е подчертано в неговите трудове. Противоречието между природата и изискванията на ленинските принципи и норми на партиен живот и някои неправилни черти на стила, които са били вредни още на времето, а и сега. Не мога да не спомена думите му: „Ние още не сме се простили окончателно с методите на командуването на партийните органи и не всякога умеем да развиваме и да се вслушваме в колективния ум и опит на партията“ (т. 14, с. 333). Тази постановка и днес има актуално значение. Или пък да вземем друга мисъл: „В работническата класа не могат да се търпят велможи, не могат да се търпят губернатори. Работническата класа расте ежедневно и тя иска от своите ръководители и деятели и ум, и характер, и воля, и такт — и такт! — в отношенията към работниците и към служащи“ (т. 14, с. 14).

Digitized by Google

К. Иванов: — Струва ми се, че сега ние не можем да говорим за губернатори, велможи и пр., а за технократи, каквито според мен има, тъй като технократизмът се поражда и от някои обективни причини. Имам предвид въвеждането на технически средства в процеса на управлението, което неизбежно подтиква някои ръководители да се откъснат от масите. А критиката и самокритиката са много важно средство в борбата против технократичните методи на ръководство.

П. Данев: — Известно е, че Дванадесетият конгрес на нашата партия обърна сериозно внимание на случаите на дребнаво опекунство, което проявяват вишестоящите партийни органи по отношение на низшестоящите, особено в дейността на първичните партийни организации. Постановката за засилване на самодейния, на творческия характер на партийните организации е напълно в духа на онези идеи, които Георги Димитров ни завеща. И трябва да кажем, че нашата партия ги доразвива, издига ги на по-висок етап съобразно новите задачи в строителството на зрелия социализъм.

Г. Гърков: — Георги Димитров вижда главното призвание на критиката и самокритиката да служи като метод за откриване и преодоляване на противоречията в комунистическата партия. В това се състои една от основните ѝ функции. Но той не спира дотук.

По друг повод, но със същата настойчивост той обръща внимание и на другата нейна основна функция — възпитателната. „Нужно е — подчертава той — с трезва критика и смела самокритика да се изкоренява в средата на младежта всяка безидейност, безхарактерност, морално разложение, умствен мързел, дребнав кариеризъм и корупция, тъй свойствени за... всевъзможни безделници, справедливо презирани от всички честни младежи“ (т. 12, с. 399—400).

Не може да не се отбележи актуалността на цитираните постановки на Димитров. Изразените в тях схващания запазват своята значимост и днес. И в наши дни Българската комунистическа партия, последователно вярна на своя вожд и учител, разглежда критиката и самокритиката като движеща сила в развитието на самата партия и на социалистическото общество. С особена сила това положение се подчертава отново от верния продължител на неговото дело — генералния секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков в речта му на 7 декември 1981 година.

К. Иванов: — И в доклада му пред Единадесетия конгрес. Там именно той посочва, че критиката и самокритиката при съвременните условия са движеща сила на развитието на обществото.

Г. Гърков: — Една мисъл на другаря Живков от речта му пред студентите представлява особен интерес. В нея той подчертава: „... критиката и самокритиката са движеща сила на нашето развитие напред. Ръководство, независимо от неговото равнище, което не овладее този велик инструмент, тази велика сила, не може да постигне големи и трайни резултати“ („Работническо дело“, 13 януари 1982 г.). Тази мисъл убедително обосновава необходимостта от по-нататъшно разгръщане на критиката и самокритиката в духа на димитровските указания.

Обект на вниманието на Георги Димитров са не само ролята и значението на критиката и самокритиката. Като подчертава, че не са достатъчни само разяснения за значението им и призиви за разгръщането им, той обръща внимание на уменията да се използва това велико оръжие. Изключително важна в този смисъл е неговата постановка в заключителното слово пред Петия конгрес на БКП. Там той по блестящ начин посочва, че същността на критиката и самокритиката в комунистическата партия се състои в това „... открито и правдиво да се посочват допуснатите грешки и слабости, да се посочват конкретно

Digitized by Google

техните носители и извършители, да се разкриват причините за тези грешки и слабости, да се изтъкват необходимите начини и средствата за тяхното бързо и успешно преодоляване" (т. 14, с. 345).

Тази дълбока негова мисъл е, от една страна, правилна и творческа интерпретация на важно ленинско положение и, от друга, по-нататъшно развитие на теорията и практиката на критиката и самокритиката в революционната партия. Тя ни показва, че Георги Димитров разглежда партийната критика и самокритика не само като констатиране на недостатъците и слабостите, не като едноактно действие, а като съвкупност от последователни действия, като процес. Тя ни навежда на много важни изводи за структурата на критическия процес в партийните органи и организации и ни дава основание да разграничим в него следните етапи: критическо указание, позитивно предложение, оценка на ефективността на предложението и практическо действие за неговото осъществяване в живота. На основата на тези етапи можем да разграничим критиката и самокритиката на: констатираща, конструктивна, конструктивно-аналитична и критика на дело. Съвсем естествено се налага изводът, че „истинските комунисти" трябва да се стремят към реализиране на пълния цикъл на критическия процес. Затова и Георги Димитров продължава: „Ние никога не бива да забравяме, че най-голямата премъдрост за истинския комунист се заключава в своевременното, честното и искреното признаване и осъзнаване на сторената грешка, на смелото разкриване на причините, които са породили тая грешка, и на непоколебимата готовност да бъде тя бързо и безпощадно премахната и изправена" (т. 14, с. 345).

Името на Георги Димитров е свързано и със записването в Устава на БКП на конкретни норми на партиен живот, които регулират развитието на критиката и самокритиката в партийните органи и организации. По негово указание VIII пленум на ЦК на БКП (1945 г.) записва в приетия Устав, че „свободното и делово обсъждане на въпросите на партийната политика както в отделните партийни организации, така и в цялата партия е неотменимо право на всеки партиен член..." (БКП в резолюции и решения,... т. IV, с. 21). За първи път нашата партия вече разглежда критиката и самокритиката като норма на партиен живот.

К. Иванов: — Трябва да подчертаем, че въобще за първи път ленинските норми и принципи на партиен живот в устав се записват именно през 1945 г. През периода на нелегалност ние не сме имали тази възможност. А болшевизацията на нашата партия е отразена в редица документи, в резолюции на пленуми и конференции, особено в документите на Втората национална партийна конференция. След 9 септември, когато ние приемаме вече Устав на новата партия, тогава и записваме ленинските принципи и норми в него.

Г. Гърков: — Още по-ясни и категорични са положенията, записани на Петия конгрес на БКП. Историческият за нашата партия и страна конгрес включва в Устава отделен пункт за правото на всеки комунист „...да критикува на партийните събрания който и да е партиен работник" и правото „да поставя всякакви въпроси и изказва мнения пред която и да е партийна инстанция, в това число и пред ЦК на партията" (пак там, т. IV, с. 158).

Тези димитровски положения и днес са своеобразен „механизъм", ръководно начало в партийната работа по разгръщането на критиката и самокритиката в няколко направления: първо, осигуряват на всички без изключение членове на БКП правото на критика, т. е. всеки комунист е равноправен субект на критиката и самокритиката в партийните организации; второ, те изискват критиката и самокритиката в БКП

Digitized by Google

да се осъществяват открито — на събрания, заседания и други партийни форуми; и трето, гарантират правото на всеки комунист да критикува който и да е член на партията, т. е. всеки комунист може да бъде обект на партийната критика.

На Петия конгрес Димитров обръща внимание на някои съществени особености на критиката и самокритиката като норма на партийния живот. „Разгръщането на деловата и градивна критика и самокритика в партията — учи той — ... трябва да бъде наша постоянна и първостепенна грижа и след конгреса във всички звена на партията отдолу догоре и отгоре додолу" (т. 14, с. 345).

Както се вижда, Димитров отдава изключително значение на правилното използване на тази норма на партийния живот. Той изисква критиката и самокритиката в партията да бъде „делова и градивна". Тя е призвана не само да отрича старото, отживялото, но преди всичко да укрепва и утвърждава новото, прогресивното. На партийните организации е необходима не каква да е, не самоцелна или кавгаджийска критика, а критика от партийни позиции, която разчиства пътя на по-нататъшното развитие.

П. Русев: — Това е един много интересен момент, който мисля, че има и съвременно звучене. Става дума за класовия характер на критиката, за това, че тя трябва да служи като средство за укрепване на партията и на социализма, за освобождаването на революционното движение от дърдорковците, да насърчава и поощрява способните дейци. Това е много важен момент, чието значение сега, особено при приложението на новия икономически подход, нараства. Като имаме предвид решенията на Дванадесетия конгрес, особено ония пасажи, където се критикуват тромавостта, липсата на отговорност, на инициатива, на гъвкавост, този момент изпъква и се вижда още по-добре неговата същност.

Г. Гърков: — Втората особеност, на която обръща внимание Георги Димитров, е на критиката и самокритиката в партията да се гледа не като на някаква парадна дреха, която се облича от време на време, а като на „постоянна и първостепенна грижа" на партийните органи и организации. И по друг повод той посочва, че разгръщането на критиката и самокритиката „... трябва да стане една постоянна кампания" (т. 13, с. 29).

Третата особеност е универсалността на критиката и самокритиката. Тази тяхна особеност има предвид Димитров, когато посочва, че те трябва да обхванат всички звена на партията. Според него универсалността на критиката и самокритиката означава всеобща задължителност „без оглед на лицата" (т. 14, с. 164). Т. е. като норма на партиен живот тя е единна и еднакво задължителна за всички без изключение членове на партията.

Живи, актуални са и днес тези му указания. Нещо повече, следвайки ги неотклонно, Българската комунистическа партия превърна критиката и самокритиката в норма на цялостния ни обществен живот. Особено показателен факт в това отношение е приемането през 1980 г. на Закона за предложенията, жалбите и молбите, където е провъзгласено правото на всеки гражданин на Народна република България на критика и са създадени необходимите за това законодателни гаранции. Този факт е един от многото, които показват, че указанията и препоръките на Димитров за последователно разгръщане и умело използване на критиката и самокритиката намериха широка изява в практическата дейност на нашата партия като ръководна и направляваща сила в обществото.

Нов импулс за развитието на критиката и самокритиката в духа на димитровските традиции са решенията на Дванадесетия конгрес.

Digitized by Google

Самият конгрес е пример на димитровско самокритично отношение на една комунистическа партия към своята собствена дейност. Неговите постановки и решения създадоха нови условия за превръщането на критиката и самокритиката във фактор, без който не могат да се решават мащабните и сложни въпроси на партийното развитие, на изграждането на развитото социалистическо общество в Народна република България.

П. Русев: — Тук трябва да си спомним една много интересна мисъл, която има много голямо значение за характера на Априлския пленум. Когато другарят Живков говори пред студентите, той казва, че самият Априлски пленум като исторически факт е пример на самокритично вглеждане и отношение към дейността на една партия. И тук се крие една от големите заслуги на Априлския пленум като начало на по-пълното развитие на този принцип в живота на партията.

К. Иванов: — Когато говорим за Георги Димитров и за приноса му в развитието на критиката и самокритиката, непременно трябва да посочим неговия личен пример. Димитров в това отношение е действително образец. Аз искам най-напред да отбележа този факт — изказването му на Втората партийна конференция. Там той подчертава, че деветоюнската грешка не е грешка на партията, а тя изцяло е грешка на партийното ръководство, която не бива да оправдаваме с миналото на партията и с отношението на Българския земеделски народен съюз към нея. Грешката, казва той, на Българския земеделски народен съюз на 9 юни пряко произтича от неговия характер и от дребнобуржоазната му природа. Докато грешката на нашата партия противоречи на нейния пролетарски и марксистки характер. И трябва да кажем, че това ярко изразено самокритично отношение на Димитров извънредно много помогна, за да може нашата партия по-критично да преоцени своето минало и на тази основа вече да се улесни процесът на ленинизацията.

Или да вземем неговата самокритичност на XVI пленум (1948 г.), ярко подчертания самокритичен характер на доклада пред V конгрес.

Вторият момент, на който искам да се спра, е свързан с характера на критиката. Георги Димитров сочи, че тя трябва да играе ролята на една дезинфекцираща машина. Критиката и самокритиката трябва да се основават на добро, всестранно проучване на причините за недостатъците, грешките и отклоненията. И по-нататък, нейната роля е да се набележат такива мерки, които да не допускат за дълго време да се повтарят същите грешки, т. е. като очистваме стаята от насекоми и пр., както казва той, с това ние да я дизенфекцираме така, че продължително време те да не могат да виреят в нея. Този характер на критиката трябва особено да помним.

П. Русев: — Предлагам да приключим. Нашият разговор беше насочен главно към Димитровското наследство в областта на някои основни принципи и норми на вътрешнопартийния живот, на партийното ръководство.

Digitized by Google

БОРИС ПОЛЕВОЙ:

СРЕЩИ НА БЪЛГАРСКА ЗЕМЯ

I. СЕЛО С ЧЕРНИ ЗАБРАДКИ

. . . . . .

Димитров беше един от най-любимите герои на нашата младост. Вълнувайки се, ние сутрин разтваряхме вестниците и най-напред прочитахме сведенията за този удивителен човек, за неговото мъжествено единоборство със силите на могъщия нацизъм там, на немска земя. Някои съобщения четяхме на глас на комсомолски събрания, преразказвахме един на друг откъси от неговите изказвания, промъкнали се в печата. А когато на Лайпцигския процес той в самата бърлога на звяра повали на колене всесилния Херман Гьоринг, а след това заедно със своите другари от процеса дойде у нас, нямаше за нас чужденец по-популярен от него...

. . . . . .

...Срещата се състоя. И не в официалния му кабинет, а в малка къщица на една тиха улица в покрайнините на столицата. Той ме прие просто, по домашнюму. Кабинет в този скромен дом според мен нямаше и ние се разположихме в малка всекидневна. На масата, покрита с бродирана покривка, беше поставена кана с домашно вино, глинени чашки, сирене, а в панера — едро нарязан, на вид малко суров, но необикновено вкусен хляб...

Десетилетия минаха, но тази среща с един от най-интересните хора, с които ме е срещала репортьорската съдба, и сега си спомням с най-малките подробности. Пиша и не поглеждам в бележника, всичко е пред очите ми. И този набит човек с лъвска едва-едва сребреща грива на гордата красива глава, и острият поглед на неговите черни очи, като че уморени, и в действителност разбира се, уморени и въпреки това умеещи мигновено да пламват и да се осветляват от неуморна вътрешна енергия, и скромната, много скромна обстановка, която го обкръжаваше. Обикновената маса с народно ядене, плетеното кресло, на което седеше, неговата руска, интелигентна реч, на която забележимият български акцент придаваше особено своеобразие. Той изглеждаше в онзи час не като любим вожд на своя народ, ръководещ най-сложната в онова време политическа борба, а като селянин, който си почива на масата пред чашка хубаво вино, вечер след труд на нивата.

Всички подробности на тази късна спокойна беседа здраво са се врязали в паметта ми. Идеята ми да напиша книга за дълбоките корени на българо-съветската дружба, която сега намира толкова ярки изяви, той одобри.

— Това е много нужно. Виждате ли какво пишат сега за моята страна?

Той хвърли на масата солидна, издадена в Лондон книжка, озаглавена „България и българите“, вероятно онази, за която ми каза посланикът и която на Запад беше станала нещо като сензация. Аз вече знаех, че авторът на тази книжка сега, когато Отечественият фронт, където първа цигулка свирят комунистите, явно побеждаваше в предизборната борба, се опитваше да твърди, че българският народ е народ от предатели по рождение, лъжци, лицемери, че с тях трябва внимателно да се общува.

— Кой е написал тази гадост? Писател? Журналист?

Моят събеседник презрително се усмихна.

— Не, микроскопичен гръцки дипломат, който е работил няколко години тук, в София. Книжката е нищожна, а „успехът ѝ“ на Запад се обяснява с това, че тя сега е станала оръдие в борбата с Отечествения фронт. Оръдие, полезно за онзи, който иска да върне историята на България назад. А вие в своята книга раз-

Б. Полевой, Най-паметните, Сп. „Октябрь“, бр. 6, 1979 г.

Digitized by Google

кажете правдиво за онова, което ще видите, ще узнаете... Кажете откровено, България харесва ли ви?

— Много.

Събеседникът ми се усмихна.

— На мене също. А ако искате някак отведнъж да разберете душата на българина, отидете най-напред в Родопите, в Батак, който народът нарича „село с черни забрадки".

— Откъде иде това странно название?

— Идете и ще узнаете. А за изследване корените на дружбата между българския и руския народ ви съветвам, в дните на изборите да отидете в Плевен или Плевна, както вие русите го наричате. Интересен град, красиви места... А хората там какви са!...

Ах, как обичаше той своята България и българите! Как се гордееше с тях! Как познаваше българското изкуство и литература!

— Тук, у нас, започна европейското възраждане на изкуството. Изкачете се утре ей на тази планина — той показа през прозореца невисока планина, която като че ли надвисваше над София. — Там има малка църква от епохата на ранното Средновековие. Изкачете се, погледайте там фресните. Те дишат истински пълнокръвен живот, а са нарисувани дълго време, столетие по-рано, преди в Италия да се роди великолепното изкуство на Възраждането. Непременно ги вижте. Планината не е много стръмна, един час е достатъчен за изкачване. Ще изпитате голямо удоволствие. По сила на изображението само с вашия Рубльов могат да се сравнят неизвестните български майстори, нарисували стенописите на Боянската църква.

Постъпвайки вече по репортьорски, аз веднага записах неговите съвети: селището Батак... църквата Бояна, фресните... Плевен. А когато си тръгвах, в малкото входно антре той добродушно се усмихна:

— Вие сте измислили за вашата книжка названието „Братушки", считате навярно, че тази дума е из българския речник? Ето какво, имайте предвид, че такава дума в нашия език няма, по-точно, нямаше. Тя се роди неотдавна, в общуването на вашите войници с българите. Но заглавието е хубаво. Разбираемо и за вас, и за нас. И, надявам се, ще отрази същността на книгата.

Да, този велик комунист-интернационалист, който се гордееше със своята страна и народ, беше прав, като ме отправи в дебрите на Родопите, в Батак...

2. УРОЦИТЕ НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

. . . . . .

...Нюрнбергският процес над главните престъпници от Втората световна война! За материалите на процеса не зная нищо. С кого да се посъветвам, преди да отлетя на него, ако не с Георги Димитров, който сам от подсъдим на Лайпцигския процес се бе превърнал в страшен съдия над Гьоринг и над нацизма? Всички в посолството ме уверяват, че няма защо и да мисля за среща: Димитров тези дни работи ден и нощ. Даже живее в кабинета си. И изведнъж неочаквано ми потръгна: другарят Димитров сам моли да го навестя в осем часа сутринта. Моли да не закъснявам: има малко време....

И ето пак видях този човек, чийто образ грижливо пазя в паметта си досега, този удивителен комунист, който беше най-ярък пример за всички комсомолци от моето поколение.

. . . . . .

В своя служебен кабинет Димитров изглеждаше съвсем друг, не като у дома си, някак даже по-висок, по-представителен. На лицето му, което сега изглеждаше твърдо, стегнато и дори като че подмладено, лежеше сянка на умора. Но само сянка. А ръката ми стисна енергично, крепко.

— Е, както разбрах, вие сте били в Плевен. Интересно ли е? Нещо за вашата книга намерихте ли? — Посочи креслото до малката масичка, сам седна отсреща, придърпа кристална табакера. — Пушите ли?... Хубав тютюн. Наш, български. Според мен най-хубав в света.

Беседата беше интересна и толкова много ми даде като журналист, че боейки се да не забравя нещо или да не изопача хода на разговора, го възстановявам сега по записките в бележника, които направих в хотел „България" веднага след беседата.

Поздравявам го с толкова впечатляващата победа на Отечествения фронт в изборите. Усмихна се, поклати глава и веднага прехвърли разговора:

— Чух, изпращат ви в Нюрнберг на международния процес над главните военни престъпници. Значи ще съдите моя стар познат Херман Гьоринг? Любопитно, как ще се държи този „втори наци", в хитлеристкия райх, оказал се на подсъдимата скамейка... Кога тръгвате?

— Излитам с първия самолет.

— Правилно, бързайте, процесът вече започна... А какво ще стане с книгата?

— Ще се наложи да я отложа.

— Също правилно. Процесът се нуждае от боево, активно осветляване. На вас, съветските журналисти, предстои да бъдете там не летописци, а бойци.

Донесоха в чашки ароматично кафе, чийто мирис веднага запълни кабинета. Ако фаянсовата чашка с вино в малкия дом в покрайнините на София на масата с народно ядене стоеше плътно в силната му ръка, малката фарфорова чашчица същата ръка държеше с два пръста леко и изящно.

— Вие, Георги Михайлович, бяхте първият съдия на немския нацизъм в Лайпциг. Аз помня как ние, комсомолците, се зачитахме във вашата реч, как мислено ви аплодирахме, когато вие, там, във фаши-

Digitized by Google

стката бърлога, повалихте на колене тази тлъста свиня Гьоринг...

Последните думи, както ми се стори, предизвикаха на лицето на събеседника ми усмивка.

— Лайпциг не е Нюрнберг. Имайте предвид това, другарю Полевой. Съветвам ви навреме да се отърсите от старите комсомолски представи за нашите врагове. Иначе няма да изпълните своята мисия. Всичко не е така просто, както сте го учили в своите политшколи. За противниците не бива да се съди по карикатурите на Кукриникси и на Борис Ефимов. Външно, а и по същество, Гьоринг действително е свиня, но той съвсем не е глупав. И за мене не би било голяма чест, ако тогава в Лайпциг бих се защитил така просто, както човек се варди с тояга от глупаво животно. Това не е така. Ако вие изобразявате подсъдимите като свини, идиоти, ако ги разглеждате само като фанатични шизофреници, едва ли ще разкриете цялото величие на победите на Червената армия и на вашия народ над нацизма.

Той допи кафето, постави чашката върху стъклото на масата. С лека крачка се разходи из кабинета.

— Нацизмът, това е най-страшното, което е родил империализмът — каза той, настанявайки се отново в креслото. — Да, най-страшното. Чудовищно, но може би за империализма от средата на двадесетия век; за съвременния империализъм и най-рационалното? А? И мечтата на Хитлер за така наречената световна нацистка империя, както той казвал, „в крайна сметка за близките хиляда години" — това съвсем не е шизофренично бълнуване на манияк. Не е! Сега това може би е тайна, но вероятно и най-заветна мечта на империализма като социална система. Та много негови остри проблеми — социални, национални, психологически — биха могли къде по-леко да се решат, ако получеха възможност физически да изтребят своите политически противници. Да размесват народите като карти, а онези, които протестират, които се съпротивяват, да изгарят в крематориуми. И не само в мащабите на райха, а в пределите може би на цялата земя.

Аз седях, слушах и не се решавах да извадя бележника си, защото вече знаех, че той не обича това. Стараех се да запомня не само мислите, но и формулировките. Чувствувах, знаех, че този урок много ще ми дотрябва там, в непознатия ми засега град Нюрнберг, на процеса...

— Аз следих подготовката на процеса и повтарям: това ще бъде много труден, а главното, невиждан в историята съд — продължи събеседникът ми. — Човечеството е водило войни, откак се помни, но само два пъти е правило опити да съди агресорите. Ето Наполеон. Колко беди нанесе, колко хора погуби. У нас, в славянските страни, го проклинаха в църквите като антихрист. Виенският конгрес на държавите-победителки се опита да го накаже. И с какво завърши всичко това? Подариха на „антихриста" остров Елба и, както казват у нас, създадоха му творчески условия за писане на мемоари.

Димитров стана, аз също скочих. Десетте минути, които ми бяха определени за прощален разговор, бяха вече изтекли.

— Не, не, седете. Аз ще завърша мисълта, която може би ще ви дотрябва там, в Нюрнберг. А да се разхождам — това ми е стара привичка. Затворническа. — И продължавайки леко, почти безшумно да се разхожда из кабинета, той говореше: — Антантата в хиляда деветстотин и деветнадесета година възнамеряваше да съди Вилхелм втори, но всъщност самите негови противници организирали бягството му в Холандия, където той благополучно преживял дните си в подобаващ му кралски разкош... Защо се е случило така? Много просто. Ако правителствата на Антантата осъдеха Вилхелм, те по същество биха осъдили и самата идея за агресия, а следователно и своите собствени тайни мечти за заробвания и агресии. Побояли са се да създадат прецедент. Виждате ли, какво говори историята? А пък българският народ казва по-точно и по-кратко: гарван гарвану око не вади.

Събеседникът ми се спря и някак твърде по младежки приседна в края на масата и продължи:

— Разбирате ли какви сложни проблеми стоят пред съда. На вашите партньори се налага да създават прецедент. Ще им се наложи да заклеймят всякакъв вид агресия и да зафиксират това осъждане в международни закони. И да осъдят действително, с цялата строгост да осъдят нейните инициатори. На мен, на вас, на нас, комунистите, всичко това е ясно. Но съветските юристи на съда ще имат само един глас от четири. На тях им предстои тежка, много тежка борба. Та ако агресията бъде осъдена, обявена за престъпление, а международните закони получат жизнено въплъщение, това ще бъде действителна победа на световното право и на човешкия разум.

И като се наведе към мене, той каза тихо, като че ли доверително:

— Аз самият бих искал да видя как нацистите ще се държат там, как ще оправдават своите престъпления или ще защищават своята идеология.

Той извади от джоба на жилетката си голям старинен часовник. Погледна го.

— Извинете, аз ви задържах. Е, желая ви успех. Жалко, че нямате време да се изкачите на Витоша, да видите шедьоврите на нашето славянско Възраждане в Боянската църква. Но друг път може би ще дойдете след процеса.

И вече изпращайки ме до вратата... с интерес попита: — А кореспонденцията за победата на Отечествения фронт успяхте ли да предадете в „Правда"? Добре. Благодаря. Това ни е нужно...

Digitized by Google

Той знаеше всичко, всичко помнеше този човек, който умееше да види и малкото, и голямото, за всичко да следи, във всичко да вниква. Седейки в хотел „България“ в очакване да тръгна за летището, слушайки звуците на музиката, откъсите от песни, възбудения говор, който се донасяше от улицата през отворения прозорец, аз мислех за уроците, които ми преподаде Георги Димитров, за неговото умение да насочи журналиста към главното, към основното. И още мислех, че благодарение на тази беседа аз ще пристигна на процеса не с празни ръце, а въоръжен с разбирането за онова необичайно, което ще ми се отдаде възможност да видя и да чуя и за което ще бъде нужно да пиша.

МИСЛИ ЗА ДИМИТРОВ

МИХАИЛ СУСЛОВ:

„Великият син на българския народ, великият приятел на Съветския съюз Георги Димитров е един от забележителните дейци, когото откърми международиото комунистическо движение. С целия си живот, със своята надарена и богата личност той изрази типичните черти на пролетарския революционер-интернационалист и патриот. Той принадлежеше към числото на онези хора, които на всеки завой на политическите събития, навсякъде, където им се е налагало да се борят и работят — винаги са били на височината на изискванията и са се отдавали изцяло на делото на работническата класа, на трудещите се маси, на идеалите на комунизма.

И, разбира се, именно такъв човек като Димитров по право бе издигнат като един от ръководителите на Коминтерна. И тук той се разкрива в нова светлина — като човек, който изразява назряващото в цялото комунистическо движение разбиране за необходимостта да се внесат съществени поправки в политическата линия върху основата на натрупания от партиите опит и с оглед на новата международна обстановка. Неговата способност да улавя главното в развитието на събитията, да долавя тънко повеленията на живота, да организира колективната разработка на нови оценки и изводи, подсказани от интернационалната практика, позволява да се говори за Г. Димитров като за забележителен деец от международен мащаб. Той стана такъв, защото беше истински марксист-ленинец и с цялати си дейност на ръководен пост в Коминтерна олицетворяваше неразривната връзка между теорията и практиката, присъща на нашето движение! Именно революционната практика на масовото движение хранеше неговата творческа мисъл. А обширните му теоретически познания станаха ефективно и убедително средство за обобщаване на смелите и новите политически изводи, които правеха комунистите от различните страни.“

Digitized by Google

БЕЗСМЪРТНИЯТ

проф. БОРИС СПАСОВ

Имах изключителното щастие да работя от края на 1946 г. до 1948 г. в непосредствена близост с Георги Димитров и под негово ръководство като главен секретар на Министерския съвет. За мен тази работа беше втори университет, време на политическо съзряване, време, през което натрупах опит, който и досега ме ползва. Тогава в лицето на Георги Димитров видях и почувствувах какво значи партиен и държавен ръководител от ленински тип. При почти всекидневните си контакти с него разбрах, че великият революционер, бележитият държавник е и човек с богато и топло сърце и трезв ум. Струва ми се, че неговите човешки качества му показваха винаги онзи път към хората, към обикновените хора, които не само го уважаваха, но го обичаха и му вярваха.

Георги Димитров се завърна в нашата страна, след като беше преживял тежки изпитания. Те се бяха отразили на здравето му. Но духът му беше бодър и силен, напорист. В работата си той беше неуморим. Обичаше да работи до късно през нощта. Пушеше лула, пури и цигари „Казбек". Снимките и рисуваните портрети, особено портретите, не предават точно и пълно душевността на Георги Димитров, те не разкриват нейното богатство, силата на характера му и благородството на този характер. Той беше личност, която пленяваше и със своите физически, както и с духовните си качества.

При работата си под ръководството на Георги Димитров аз се занимавах с държавните въпроси, с управлението на държавата, със законодателната и другата дейност от компетентността на правителството. Поради това спомените ми са свързани главно с делото на Димитров като държавник. Веднага обаче трябва да отбележа, че не е възможно неговата работа на държавен ръководител да се отдели от партийната му дейност. Той беше държавник с голяма партийна подкладка и това проличаваше винаги, при всяко негово действие. Като председател на Министерския съвет Георги Димитров осъществяваше партийната политика и приетите под неговото ръководство държавни актове даваха юридическа форма на партийни решения. Така беше и с приемането на първата социалистическа Конституция на НР България, и с гласуването на Закона за национализация на частната промишленост, мините, частните банки, на едрата градска покрита недвижима собственост и пр. Във всички посочени и в много други подобни случаи Георги Димитров в Министерския съвет и в Народното събрание осигуряваше приемането на държавни актове, които поставяха в действие решенията на Централния комитет или на Политбюро на партията.

Георги Димитров ръководеше непосредствено работата на Министерския съвет и когато биваше в страната, той председателствуваше заседанията. Проекта за дневния ред на заседанията подготвях, след като се консултирах с Трайчо Костов и го докладвах на председателя. Той понякога внасяше промени в предлагания проектодневен ред. Често пъти се разглеждаха доста много въпроси и заседанията продължаваха през целия ден. На обяд се даваше кратка почивка и скромна закуска, след което работата започваше отново. Заседанията ставаха или в сградата на Министерския съвет (сега там се помещава Националната картинна галерия — срещу Мавзолея), или в резиденцията Врана. Протоколи не се водеха, но аз като главен секретар докладвах въпросите, поставени на дневен ред, и си отбелязвах по-важните предложения и взетите решения. Трайчо Костов винаги си вземаше стенографски бележки за станалите разисквания и за решенията. След заседанията или аз лично, или по указанията на Трайчо Костов давах окончателната редакция на решенията на Министерския съвет.

Георги Димитров държеше по-важните от тези решения да получат гласност. В моя архив е запазена една бележка на Димитров, адресирана до мен, със следния текст: „Дайте съобщения за последното заседание на Министерския съвет в печата:

Digitized by Google

1. По доклада на Висоцки и Лавров по постройката на Киноцентъра.

2. По по-важните други решения.

Давайте за всяко заседание на Министерския съвет своевременно съобщение в пресата.

30. VI. 1947 г.

Г. Димитров"

Като главен секретар на Министерския съвет бях упълномощен да съставям и давам съобщения в печата за работата на правителството. Сам съставях съответни комюникета или устройвах пресконференции, на които правех съобщения за правителствените решения и отговарях на поставени въпроси.

Георги Димитров изискваше всички изявления, които се правят във връзка с управлението на нашата държава, да бъдат давани отговорно и компетентно. За тази цел той ми възложи да подготвя писмо до всички членове на правителството със следното съдържание:

„За членовете на Министерския съвет:

1. Занапред могат да дават изявления за работата на министерствата и техните отделни ведомства и дирекции в печата само министрите, възглавяващи съответните министерства.

2. Изявленията на отделните министри в печата трябва да бъдат съгласувани със съответните комитети на Министерския съвет или с министър-председателя.

3. Всички по-важни изявления в печата, засягащи вътрешнополитическото положение на страната и нейните международни отношения, трябва обезателно предварително да бъдат съгласувани с министър-председателя и само след това могат да бъдат публикувани.

София, 9 януари 1947 г.

Министър-председател:
Г. Димитров"

Когато ми нареди да приготвя това съобщение, Г. Димитров ми каза приблизително следното: „У нас няма политика на отделни министри. Има политика на правителството. Поради това всички отговорни съобщения за работата на министерствата трябва да бъдат съгласувани с председателя на Министерския съвет."

Във връзка с това следва да се припомни, че тогава правителството беше многопартийно. В състава му имаше членове на всички партии, които влизаха в Отечествения фронт и един независим (Д. Казасов).

Георги Димитров беше много внимателен към своите сътрудници, но в същото време и твърде взискателен. Тогава се работеше от сутрин до късна вечер, а понякога и през нощта. Той изискваше докладите, които му се правят, да бъдат кратки, конкретни и мотивирани. Често пъти настояваше да чуе собственото мнение на своя сътрудник по докладвания въпрос. Случвало ми се е, след като приключа доклада по определен въпрос, да ме запита: „А Вие какво мислите, как преценявате решението, което ми докладвате?" Първоначално се опитвах да се измъкна от прекия отговор и обяснявах как е взето решението, какви са били съображенията за вземането му. Но Димитров настояваше да чуе моето собствено мнение. Така аз свикнах да му казвам какво мисля по въпросите, които докладвах. Той ме изслушваше внимателно и гласно, одобряваше или не одобряваше съображенията ми, посочваше ми къде греша и в какво съм прав. Скоро аз разбрах, че по точен начин не само искаше да чуе още някои съображения, и то на един юрист по съответните въпроси, но в същото време ме учеше, учеше ме да мисля правилно политически, по държавнически, партийно. Случваше се да допусна грешка в работата си. Тогава Георги Димитров ми правеше строга бележка, но по начин, който ми помагаше да поправя стореното.

Веднъж на заседание на Министерския съвет беше поставен за обсъждане доклад на специална комисия, възглавявана от член на правителството, за държавните ордени и медали. Докладвах аз, като четях подготвения доклад, тъй както беше написан. В неговия текст обаче, вместо да се употребява изразът „Министерство на народната отбрана", се говореше за „Министерство на войната". Когато прочетох тъй, както беше написано — „Министерство на войната", Георги Димитров ме прекъсна и каза, че у нас няма такова министерство. Аз се извиних и продължих да чета, но понеже четях механически, малко след това отново прочетох написаното „Министерство на войната". Тогава Димитров ме прекъсна отново, направи ми бележка, че не съм подготвил добре доклада, и го сне от дневния ред. След заседанието той ми поиска обяснение за допуснатия пропуск. Опитах се да обясня, че докладът не е подготвен от мен, а от специална комисия, възглавявана от член на правителството. Димитров обаче не прие моите извинения и ми каза: „Главният секретар на Министерския съвет е длъжен да преглежда всички материали, които се внасят на разглеждане от правителството. Вие трябваше да установите, че докладът не е съобразен с Конституцията, и да ми докладвате преди заседанието. Друг път такова нещо да не се случва." Аз си взех сериозна поука от този случай и правех всичко необходимо да не допускам вече такива грешки.

Имаше изключителна скромност и много топлота в интимния живот на Георги Димитров. Понякога се случваше да докладвам някои въпроси в дома му, в домашна обстановка. Неговата съпруга Роза Юлиевна седи с четиво или плетиво в ръце. До нея са двете деца. Малко по-настрана е работната маса на Георги Димитров. Аз докладвам. Чува се детски шепот и смях. Той вдига глава и се усмих-

Digitized by Google

ва. Аз продължавам доклада си. Особено умиление изпълва гърдите ми. Чувствувам душевната топлота на този изключителен човек, минал през всички кръгове на хитлеристкия ад, участвувал на най-отговорни постове във войната срещу варварите на XX век, поел кормилото на нова България. Разбирах какво богатство за нашия народ, за цялото човечество е той и трънех от болка, като виждах как здравето му се влошава и как въпреки това той не знае умора и не търси отдих.

Българският народ свързва с името на Георги Димитров нашата първа социалистическа Конституция. Популярно тя се нарича Димитровска конституция. Инициативата за нейното създаване беше подета именно от него, който активно участвува при подготовката на проекта, при обсъждането му в Националния комитет на Отечествения фронт и във Великото народно събрание, както и при окончателното му приемане.

Още в речта, произнесена на 25 декември 1946 г. пред XXVI Обикновено народно събрание в отговор на тронното слово, Димитров обоснова необходимостта от създаването на нова Конституция и набеляза редица положения, които по-късно влязоха в съдържанието на основния закон. По-късно, през средата на 1946 г., пак по негова инициатива и по решение на Политбюро на ЦК на БРП (к) беше подготвен първият вариант на социалистическата Конституция. Одобрен от Политбюро, този текст беше внесен в Националния комитет на Отечествения фронт, където бе доразвит и подготвен за пленарно обсъждане. На разширен пленум на Националния комитет, състоял се на 30 септември и 1 октомври 1946 г. под председателството на Георги Димитров и при неговото най-активно участие, са формулирани текстовете на онзи проект за Конституция, който беше обнародван на 4. X. 1946 г., за да бъде подложен на всенародно обсъждане, преди да се постави на разглеждане във Великото народно събрание. Самата идея за всенародното обсъждане на проекта също принадлежи на Георги Димитров. По този повод той каза: „Намерението на Отечествения фронт беше и е новата българска Конституция да бъде дело на общата воля на нашия демократичен народ. Тя няма да бъде съставена в отделни канцеларии и кабинети на професори и учени. Нейните постановления ще минат през ума, през сърцата на избирателите от цялата страна и тя ще стане плът от плътта и кръв от кръвта на нашия борчески народ."[1]

При подготовката на проекта в Националния комитет на Отечествения фронт, както и по-късно, когато проектът за Конституцията се обсъждаше във Великото народно събрание, в работата вземаше участие група от специалисти-юристи. Имах честта да бъда включен в състава на тази група. Георги Димитров искаше да му докладвам как върви работата, какви предложения се правят, какви формулировки на текстовете се дават. Изслушваше ме внимателно и казваше, че всеки член на тази работна група трябва свободно да изказва своето мнение, да прави предложенията си, но текстовете да се формулират правилно. Да се учим от опита на Съветския съюз.

Обсъждането на проекта за нова Конституция ставаше в условията на остра класова борба във Великото народно събрание и извън него. Опозицията беше представена в парламента с 99 депутати. Те си позволяваха непрекъснато обструкции, пречеха на работата в Конституционната комисия и във Великото народно събрание. Георги Димитров, подпомогнат от Васил Коларов и от други партийни дейци, твърдо и умело отстояваше партийната линия и водеше борбата за приемането на социалистическата конституция.

Когато проектът трябваше да бъде докладван пред Великото народно събрание, попитах Георги Димитров той ли ще направи доклада. Отговори ми, че това ще бъде направено от специален докладчик на Конституционната комисия. Много ми се искаше Георги Димитров да се изкаже по обсъждания проект и няколко пъти се опитвах да го склоня да направи това. Той обаче не ми казваше нищо по този въпрос. Но както е известно, веднага след приемането на Конституцията Георги Димитров произнесе във Великото народно събрание една кратка, много съдържателна реч, в която се характеризира нашият основен закон. Посочена бе неговата социална и политическа функция. „Новата Конституция — каза Димитров, — затвърдявайки принципите на народната демокрация, разчиства пътя за общественото развитие на нашата страна, което ще доведе до окончателно унищожение на всички остатъци от капиталистическата експлоататорска система, до освобождаването на трудещите се от експлоатация, т. е. до пълното премахване на експлоатацията на човек от човека."

Тези пророчески думи се сбъднаха. Конституцията от 1947 г. послужи като юридическа база на многобройните революционни мероприятия на партията и народната власт. Тези мероприятия в своята съвкупност осигуриха пълната победа на социализма в града и селото.

Понякога разговарях с Георги Димитров за нашата наука и култура. Говорехме за Вазов, Елин Пелин. Той имаше богата култура, познаваше нашата, руската и съветската, а така също и немската литература. Често при него идваха наши видни учени — акад. Тодор Павлов, акад. Ораховац, акад. Наджаков, акад. Стефан Баламезов, Нисим Меворах. Той се съветваше с тях и им възлагаше разни мисии. Един-два пъти си позволих да предложа да поканим

[1] Г. Димитров. Съчинения, т. 12, с. 352—353.

Digitized by Google

някой художник да го рисува, но докато аз бях при него, това не стана. Успях само да доведа при него скулптора Иван Мандов. Той направи доста сполучлив барелеф. Скулпторът работеше в кабинета на Димитров, докато той изслушваше доклади или вършеше друга своя работа. Димитров не разполагаше със свободно време, за да позира специално.

Много съжалявам, че тогава, потънал в напрегната работа, не можах да водя бележки за разговорите си с Г. Димитров и не можах да запазя всички бележки, каквито той често ми изпращаше и с които ми даваше указания или възлагаше задачи. Сега, след като са изминали повече от 35 години, някои от спомените бледнеят и аз не искам да възпроизвеждам случки и думи, ако не съм сигурен, че няма да сгреша. Но в моето сърце, в това, което аз съм като човек, живее със своето могъщо величие споменът за вожда и учителя на българския народ Георги Димитров.

МИСЛИ ЗА ДИМИТРОВ

МОРИС ТОРЕЗ:

„Димитров винаги се стремеше да подтиква към единство работническите сили, а в същото време и към търпелива практическа работа за осъществяване на техните искания. Този човек с голям ум винаги проявяваше голям интерес към подробностите на революционната дейност в различните страни, към конкретните действия, държеше за точната формулировка на исканията, за грижливата подготовка на борбата.

Георги Димитров често казваше, че не е достатъчно само да знаеш какво трябва да правиш, а трябва да имаш смелост да го извършиш. Той подчертаваше ролята на характера, на моралната твърдост, на комунистическата закалка в подготовката на бореца. Неговите постъпки, неговото героично държане на Лайпцигския процес бяха ярко доказателство за правотата на принципите му.“

ПАЛМИРО ТОЛИАТИ:

„Две забележителни качества правеха от Димитров образец на политик-марксист, чийто ръст надминаваше границите на една страна и приемаше европейски и световни размери. Той беше винаги верен на принципите, но в същото време никога не решаваше въпросите без внимателно изучаване с точна оценка на действителното положение в работническото движение. Затова определянето на непосредствената цел, което понякога изглеждаше най-неочаквано, тъй като никой не знаеше предварително по какъв път ще тръгне развитието на събитията, за него винаги беше ясно поради познаването на общия процес, неговото движение напред, неговото отстъпление, неговата крайна цел.“

Digitized by Google

БЕЗЦЕНЕН ПРИНОС В ПРОФСЪЮЗНОТО СТРОИТЕЛСТВО

ст. н. с. БЕРТА КАЛАОРА

Великия син на нашия народ Георги Димитров отдаде много години и сили от своя забележителен живот на професионалните съюзи. С неговото име и революционно дело са свързани всички по-важни събития и борби на българските революционни профсъюзи — от тяхното оформяне и утвърждаване в условията на капитализма до съзидателните дни в първите години след Деветосептемврийската социалистическа революция в 1944 г.

Участието на Георги Димитров, още твърде млад, в печатарското синдикално движение беше сериозна подготовка за по-нататъшната му ръководна дейност в революционните профсъюзи.

В разгръщащото се работническо движение, в стачките и първомайските демонстрации той все повече намираше своето място. Димитров се каляваше в несгодите и сблъсъците с експлоататорите. Неговата любознателност и остър ум намираха в марксическата литература и в беседите на Димитър Благоев, Георги Кирков и др. социалисти, във вечерните работнически училища и в партийните клубове отговор на много от вълнуващите го въпроси.

И още с встъпването си в редовете на Българската работническа социалдемократическа партия през 1902 г. младият социалист беше наясно по въпроса за необходимостта от организираност и борба на работническата класа, за да се освободи от капиталистическата експлоатация и безправието. Победата на революционния марксизъм в борбата против опортюнизма, прокламирана през 1903 г. на X конгрес на БРСДП (тесни социалисти), имаше историческо значение за идейното и организационното оформяне на революционното профсъюзно движение в България. Г. Димитров решително застана на позициите на тесните социалисти. Той взе активно участие в подготовката и провеждането през 1904 г. на учредителния конгрес на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС) и беше избран в неговото ръководство. А от 1909 година застана начело на тази първа революционна синдикална централа в България. Като секретар на ОРСС той работи до 1923 г., когато емигрира извън страната след Септемврийското въстание — първото антифашистко въстание в света.

С цялата си енергия Г. Димитров се втурна в борбата за изграждане на революционните синдикални организации като класови организации по характер, задачи, състав и влияние. Той беше непрекъснато сред работниците, направляваше борбите им, обикаляше неуморно страната, устройваше събрания, помагаше за тяхното укрепване. Уче-

Digitized by Google

ше работниците, че тяхната сила е в организацията, в тяхната решителност да се борят в защита на своите интереси.

Под знамето на тесносоциалистическата партия, в редовете на революционното профсъюзно движение, в огъня на многобройни стачни битки, политически акции и демонстрации Г. Димитров натрупа изключителен политически опит, изяви се с ясна и дълбока мисъл, с голям революционен размах. Със своето огнено слово, с безстрашието и желязната си воля Димитров водеше след себе си работническата класа срещу капиталистическата експлоатация и безправие. Той се проявяваше и утвърждаваше все повече като талантлив работнически деец с големи организаторски способности, спечели голяма популярност сред работниците и през 1909 г. стана член на ЦК на БРСДП (т. с.).

Георги Димитров направи твърде много за идейното издигане и марксическото просвещаване на българската работническа класа. Със своето обаяние и пламенните си речи силно въздействуваше върху съзнанието на работниците. Той написа множество брошури и статии, поместени в партийни и синдикални вестници и списания. В тях Димитров разглеждаше най-важните проблеми от развитието на профсъюзното движение, въпроси от профсъюзното строителство. Отстояваше и пропагандираше марксическите възгледи за мястото на профсъюзното движение в революционния процес, за тесните връзки на синдикалното движение с партията и др.

●

Като профсъюзен деец от най-висока класа Г. Димитров беше безкомпромисен противник на всякакво опортюнистическо разбиране на ролята и задачите на професионалните съюзи в условията на капиталистическото общество. В своята профсъюзна дейност той не гледаше на икономическата борба на работниците като на самоцел и на профсъюзите като на затворени, откъснати от общите цели и исторически задачи на пролетариата организации. Икономическата борба на работниците за него беше школа, път за включването им в политическата борба.

Ръководителят на ОРСС подчертаваше, че пролетариатът трябва да се бори единствено под идейното знаме на марксизма. Затова той воюваше неуморно с „теориите" на различните опортюнистически течения, на буржоазните и дребнобуржоазните идеолози за някакъв „неутралитет" на профсъюзите. В неутралистката теория виждаше резултат и логично продължение на теорията за стихийното развитие на работническото движение. Провеждането на тази идея имаше за цел да се откъснат синдикатите от научния социализъм, да се противопоставят на партията, да се осигури безпрепятствено проникване на буржоазната идеология и политика в профсъюзите.

Георги Димитров се ръководеше от убеждението, че само посредством тесни идейни и организационни връзки между партията и синдикатите може да се спаси профсъюзното движение от подчинението му на буржоазията. Затова той ревностно бдеше българските революционни профсъюзи да се развиват и крепнат под крилото на партията — **„грижлива и любяща майка** за неговото **отглеждане, развитие, възмъжаване и запазване** от ударите на многобройните негови врагове"[1].

Борец за утвърждаване на марксическото разбиране за профсъюзите в революционния процес, той схващаше ясно мястото на профсъюзите в борбата на работническата класа като необходима организация за класовото възпитание на работниците, фактор за организиране на

[1] Г. Димитров, Съч., т. 1, с. 298.

Digitized by Google

техните стачни и други борби, незаменим сътрудник на партията в подготовката на социалистическата революция.

Връзките, които се установиха на практика между партията и профсъюзите през периода на тесния социализъм, бяха важен фактор за големите успехи на ОРСС в неговата дейност. „Многогодишното съществуване на тези органически връзки между нашия синдикален съюз и Социалдемократическата работническа партия — писа Г. Димитров — **ни донесе такива плодотворни резултати** за синдикалното движение, за организирането и класовата борба на българския пролетариат, че **организираните в съюза работници сега на никаква цена не биха били наклонни да ги пожертвуват.** Тази тясна и напълно нормална връзка ... дава **най-сигурната гаранция за правилното развитие на синдикалното движение в класовото единение на българския пролетариат.**“[2]

Наред с този основен въпрос от профсъюзното строителство Г. Димитров разработи и други проблеми, които имаха за цел издигане ролята на синдикатите в класовата борба на пролетариата. Един от тях с твърде голямо значение бе разработената от него идея за преустройство на структурата и организацията на профсъюзите, обусловена от обстановката и задачите, от подема на работническото движение.

Разразилите се стачни борби на българските работници под влиянието на Първата руска революция от 1905—1907 г. предизвикаха силна тревога сред буржоазията. Тя започна да си служи срещу работническите организации както с методите на открито насилие и терор, така и с методите на социална демагогия. При тези обстоятелства трябваше да се повиши организираността и централизираността на революционните професионални съюзи. Георги Димитров дойде до извода, че „на **централизираните сили** на буржоазията да се противопоставят още по-здраво **централизираните сили** на работническата класа“[3], че „време е да се пристъпи и към образуване на **централизирани** (по професии или отрасли, б. Б. К.) **професионални съюзи,** които да обгърнат в **едно** разхвърляните в смесени синдикати из различните краища на България професионални групички и да концентрират техните сили в едно мощно професионално движение“[4]. Те по-добре щяха да познават условията на труда и производството, да разполагат с повече материални средства, да натрупват по-голям опит и с това щяха да осигурят по-правилно ръководство на стачките и всички други борби на работниците. С изграждането на централизирани професионални съюзи щеше да се издигне на по-висока степен класовата борба на работниците.

Практиката доказа правилността на тези предвиждания.

●

Българското революционно профсъюзно движение, което следваше неотклонно интернационалната линия на партията, посрещна с възторг победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Приветствува профсъюзите на руския пролетариат, който под ръководството на болшевиките взе активно участие в подготовката и провеждането на революцията и за първи път в историята на международното работническо движение с чест изпълни своята историческа мисия — даде своя принос в ликвидиране системата на наемното робство, в освобождението на милиони угнетени.

Преходът на ОРСС в България към идеите на ленинизма стана

---

[2] Г. Димитров, Съч., т. 1, с. 425—426.
[3] Пак там, с. 120.
[4] Пак там, с. 65.

Digitized by Google

без сътресение, защото още до Октомври той принадлежеше към революционното крило на международното профсъюзно движение. За разлика от редица други страни в България профсъюзното движение възникна и се разви под непосредственото ръководство на марксическата партия на работническата класа. БРСДП (т. с.) последователно защищаваше марксическата идея за класовата борба, за непримиримостта на интересите на буржоазията и пролетариата, за класовата самостоятелност на младото работническо движение у нас, за необходимостта от тесни връзки на синдикатите с партията. Тези възгледи на партията на тесните социалисти я доведоха до еднакви позиции с ленинизма още в 1907 г. на Щутгарския конгрес на Втория интернационал по въпроса за връзките между профсъюзното движение и революционната марксическа партия и до осъждане опортюнистическата теория за „неутралитет" на профсъюзите по отношение на партията. Но независимо от тези положителни страни на българските профсъюзи Лениновото учение за характера и ролята на профсъюзите както партията, така и ОРСС започнаха да усвояват след Октомври. Това те правеха с голяма готовност и ентусиазъм.

Процесът на ленинизацията на БКП и решенията на нейния Първи конгрес през 1919 г. оказваха голямо въздействие и на българските революционни профсъюзи, които започнаха да усвояват под ръководството на партията ленинските идеи за характера и ролята на професионалните съюзи в класовата борба на пролетариата.

Огромна роля за въздействието на ленинските идеи върху програмата, тактиката и организационните методи на българското профсъюзно движение изигра секретарят на ОРСС Георги Димитров. На него партията възложи голямата грижа за укрепването му съобразно с новите задачи, произтичащи от новите условия на борбата на работническата класа след Великата октомврийска социалистическа революция. Като вземаше под внимание конкретните и специфичните условия в България, той разкриваше значението на ленинските идеи за единството на икономическата и политическата борба, за ръководната роля на партията в синдикалното движение, за необходимостта от привличане на широките работнически маси в профсъюзите, за прилагане на ленинските организационни принципи и др.

Верен на ленинските идеи за партийността в профсъюзното движение, Георги Димитров виждаше в ръководството на партията найглавното условие за успешната дейност на профсъюзите. В доклада си „Предстоящите задачи на синдикалното движение" пред XI конгрес на ОРСС в 1919 г. той каза: „В работническото движение никакво място няма за „синдикален неутратитет", дори и под формата на т. нар. „организационен неутралитет". Ако в миналото такова тежнение можеше да се подхранва, то днес... обединението на работниците може да стане само в синдикати, които са органи на революцията! А ръководители на революционната борба не могат да бъдат, не са работническите синдикати. Те са здравата опора на Комунистическата партия, нейни сътрудници, нейна десница в делото на революцията. Други отношения между синдикатите и партията биха били пакостни за делото на революцията и комунизма!"[5]

Тези мисли изразяват ясно и категорично в ленински дух идеите за отношенията между партията и профсъюзите и за тяхното място в класовата борба.

Известно е, че заедно с това В. И. Ленин учеше, че трябва да се прави разлика между партията като авангард на работническата класа и профсъюзите като масова пролетарска организация. Партията

[5] Г. Димитров, Съч., т. 5, с. 236.

Digitized by Google

трябваше да се стреми да постави под свое влияние професионалните съюзи, но в никакъв случай не биваше да се смесва най-съзнателната и активна част на пролетариата с широката маса работници, влизащи в профсъюзните организации. Така можеха да се сложат най-правилно отношенията между партията и профсъюзите и да се осигури максимално разгръщане на силите на работническата класа.

Във връзка с това Г. Димитров неведнъж се изказваше и настояваше секциите на ОРСС да станат масови по състав и професионални по своята дейност, по изпълнение на своите собствени задачи. Това, разбира се, не означаваше откъсване на профсъюзите от партията, а предполагаше правилно разпределение на силите в работническото движение и по-умело ръководство на работническите борби.[6]

ОРСС, насочван от БКП, оцени, че трябва да се търсят нови организационни форми за по-тясно свързване с трудещите се. Старият териториален принцип на построяване на съюза не позволяваше в много случаи да се свързва неговата дейност с конкретните производствени условия в предприятията.

Усвоявайки опита на съветските профсъюзи, ОРСС под ръководството на Г. Димитров отдели голямо внимание на преустройството на неговите секции на производствен принцип за съсредоточаване на работата в самите предприятия. Там трябваше да се правят събрания, конференции, да се събира членски внос и да се води агитация.

„Пълното приложение и строгото съблюдаване на **производствения** принцип — изтъкна Г. Димитров в доклада си пред XII конгрес на ОРСС в 1920 г. — при организационното строителство на синдикалното движение се налага колкото от необходимостта да се поддържа пълно единство в днешните борби във всяка област на труда, толкова и от нуждата да се обезпечи още отсега правилното и успешното изпълнение на утрешните задачи, които ще имат работническите синдикати след завладяването на политическата власт от пролетариата.“[7]

Заедно с това той търсеше форми за привличане на повече членове в редиците на ОРСС и чрез установяване на постоянни и здрави връзки с неорганизираните работници и служители. Димитров отбелязва по този повод: „Трябва да се прехвърли мост, **железен мост**, между съюза и неорганизираните работници и работнички и да не се допуска издълбаване на никаква пропаст между тях.“[8]

В изпълнение на тази задача и за осъществяване на издигнатата от В. И. Ленин идея за единен работнически фронт Георги Димитров търсеше подходящи организационни форми. В 1922 г. той предложи ОРСС да се заеме с организирането на работнически комисии по предприятия по примера на фабричните комитети в Русия, които да представляват работниците и служителите пред работодателите. Тия комисии трябваше да се избират от всички работници от дадено предприятие, независимо дали бяха организирани или неорганизирани в синдикалните съюзи. Те трябваше да бранят интересите на работниците, да се грижат за изпълнение на трудовите закони и колективните трудови договори, за заплатите и условията на труда. Той смяташе чрез тях да се засили контактът между организираните и неорганизираните работници, за да се засили борбата им срещу настъплението на буржоазията.

Макар ленинските организационни принципи да не се прилагаха бързо в практиката на българските революционни профсъюзи поради

---

[6] Г. Димитров, Съч., т. 6, с. 245—252.
[7] Пак там, т. 5, с. 430—431.
[8] Пак там, т. 6, с. 246.

Digitized by Google

инерцията на миналото, поради някои обективни особености в нашата страна, фактът, че секретарят на ОРСС и член на ЦК на БКП с ленинска проникновеност и задълбоченост ги конкретизираше и доразвиваше, пишеше за тях и ги пропагандираше, говори за неговата изключителна роля за разработване на проблемите на профсъюзното строителство в периода на следвоенния революционен подем и за развитие на профсъюзите у нас по пътя на ленинизма.

Принуден да емигрира след Септемврийското въстание 1923 година, Г. Димитров продължи да участвува в прилагането на ленинските идеи в редиците на международното профсъюзно движение. Независимо от мястото, което той заемаше в Коминтерна и Профинтерна, независимо от това, къде го изпращаше неговият дълг на революционер, той не забравяше конкретно да помага за намиране на форми и методи на работа на българското революционно профсъюзно движение в условията на жестоката фашистка диктатура. Негова бе идеята за създаване на независимите работнически професионални съюзи (независими по форма, но революционни по съдържание), с което успешно се прилагаше ленинският принцип за съчетаване на легалните с нелегалните методи на работа.

Със своя доклад пред VII конгрес на Коминтерна, състоял се в Москва през 1935 г., човекът с голям опит в българското и международното профсъюзно движение направи изводи за единството на профсъюзното движение от най-високата международна трибуна, които и днес не са загубили своята актуалност и са в основата на работата на профсъюзите в много страни и на Световната федерация на професионалните съюзи. (СФПС).

В доклада си Димитров каза:

„Ние сме решително за възстановяване на единството на профсъюзите във всяка страна и в международен мащаб.

Ние сме за единен профсъюз във всяко производство. Ние сме за единно обединение на профсъюзите във всяка страна.

Ние сме за единно международно обединение на профсъюзите по производства.

Ние сме за единен интернационал на профсъюзите върху основата на класовата борба.

...Времето не чака. За нас въпросът за единството на професионалното движение както в национален, така и в международен мащаб е въпрос на великото дело на обединението на нашата класа в могъщи единни професионални организации против класовия враг.“[9]

Докладът му и неговите по-нататъшни указания спомогнаха за успешното приложение у нас след VI пленум на ЦК на БКП от 1936 г. на ленинската тактика на работа на комунистите и другите антифашисти в казионните съюзи, което даде големи резултати и подготви работническата класа за решителната борба през Втората световна война против капитализма и фашизма, за победата на социалистическата революция в нашата родина.

●

След 9 септември 1944 година, когато се полагаха основите на социализма в България, Георги Димитров приложи творчески, съобразно с конкретните условия у нас, ленинското учение за профсъюзите в строителството на новото общество. Той разработи и много проблеми на профсъюзното строителство при новата историческа обстановка.

Постоянното внимание на ръководителя на партията и държавата към профсъюзите в преходния период от капитализма към социа-

[9] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 22—23.

Digitized by Google

лизма се дължи на богатия му опит в българското революционно профсъюзно движение и в редиците на международното работническо движение. Заедно с това той добре познаваше дейността на съветските профсъюзи, които първи в света, работеха в условия, когато работническата класа е на власт. Голямата отзивчивост на Г. Димитров към проблемите на профсъюзите може да се обясни преди всичко и с неговото ленинско схващане за изключителната отговорност, която трябваше да поемат те върху себе си в строителството на новото общество.

Още в писмото си от Москва до Първия конгрес на ОРПС през март 1945 г. той даде цялостна програма за работата на профсъюзите при новите исторически условия. В него се изтъкваха на преден план задачите за възстановяване и развитие на народното стопанство. Наред с това ръководителят на партията подчертаваше голямата им роля в борбата на нашия народ за окончателния разгром на фашисткия враг на фронта и в тила и за укрепване на народната власт.

Това бяха исторически задачи, изпълнението на които осигуряваше по-нататъшното развитие на страната по пътя на социализма. Г. Димитров формулира четири главни условия, които трябваше да се спазват от професионалните съюзи, за да могат успешно да отговарят на изискванията: 1. Да съчетават своята постоянна и вярна защита на материалните, социалните и културните интереси на работническата класа с неуморна служба на общите интереси на нашия народ, избягвайки тяснопрофесионалния подход в дейността си. 2. Да се издигнат в ръководството на Общия работнически професионален съюз и на отделните професионални съюзи в център и по места честни и верни на работническата класа и народа ръководители. 3. Да възпитават членовете на своите организации в антифашистки, прогресивен дух; 4. Нито един честен работник и служител да не остане извън редовете на Общия работнически професионален съюз.[10]

В указанията на Г. Димитров от този период се прави основният извод, който и днес има актуално значение — да се развиват в единство и правилно да се съчетават двете основни функции на профсъюзите — творческо-съзидателната и защитната. Профсъюзите трябваше, от една страна, да работят за възстановяване и развитие на народното стопанство, а от друга, да се грижат за задоволяване материалните и духовните интереси на трудещите се, като се избягва тяснопрофесионалният подход. С тези разработки даваше своя творчески принос за развитие на марксистко-ленинската теория за профсъюзите, а същевременно предпазваше профсъюзните кадри от увлечения.

Великият син на нашия народ оцени значението и мястото на профсъюзите в системата на народната демокрация твърде високо. „Работническата класа и нейните професионални съюзи — казваше той — са и трябва да бъдат един от основните стълбове на народната, отечественофронтовска власт. Те трябва да бъдат обезателно основният фактор (а не само един от основните фактори) за възстановяване и развитие на промишлеността и транспорта у нас, от който зависи преуспяването на цялото народно стопанство. Професионалните съюзи и техният Общ работнически професионален съюз не са и не могат да бъдат разглеждани като пето колело в колесницата на отечественофронтовската власт и народното стопанство. Професионалните съюзи трябва да имат самочувствието, чувството на отговорност и съзнанието, че те са голям обществен, стопански, културен и политически фактор в нашата страна."[11] Тези ясни мисли говорят недвусмислено, че в лицето на професионалните съюзи Г. Димитров виждаше решаваща обществена сила.

[10] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 174—175.
[11] Пак там, т. 12, с. 16.

Digitized by Google

При изясняване на ролята и мястото на профсъюзите в новите условия той последователно и твърдо отстояваше и провеждаше ленинското учение за обективната необходимост от професионални съюзи в условията на пролетарската диктатура, тяхното основно призвание да бъдат „школа за възпитание, школа за стопанисване, школа за комунизъм". Тези Ленинови указания трябваше творчески да се приложат съобразно с условията в нашата страна. Трябваше да се реши дали в механизма на народната демокрация имаше място за профсъюзи с тези задачи, които се поставиха в Русия след Великата октомврийска социалистическа революция. Защото наред с общите закономерности на социалистическата революция, на които последователният марксист-ленинец непреклонно държеше, той виждаше в народната демокрация и редица своеобразия. В обществено-социалистическата система у нас действуваше една всеобхватна обществено-политическа организация — Отечественият фронт, в който влизаха всички демократични сили на нашия народ, включително и работниците и служителите. В България в първите години на народната власт (до 23.XII. 1947 г.) съществуваше капиталистическа собственост в значителна част от промишлеността. Така беше налице една своеобразна обществено-икономическа и политическа структура.

Благодарение на своя богат революционен опит, на своя марксистко-ленински подход Г. Димитров реши блестящо тази задача, което имаше не само национално, но и международно значение. Той разкри в народната демокрация същите основни класи, същите исторически процеси, които действуваха и в условията след Октомври. Той направи извода, че по своето класово съдържание и задачи народната демокрация е нова форма на диктатура на пролетариата. Във връзка с това изтъкна, че в резултат на победата на 9 септември 1944 г. властта беше завоювана от трудовия народ, че в центъра на народната власт стои работническата класа.

В своята реч пред Втория конгрес на ОРПС на 2 март 1948 г. Димитров разкри убедително това положение: **„Без работническата класа и нейното ново място и задачи няма и не може да има народна демокрация.** Народната демокрация е възможна само при ръководната роля на работническата класа. И едно съвършено закономерно явление е, че нашият народ възлага своите най-големи надежди и упования именно на успешното изпълнение на историческата мисия на работническата класа. А не може да има никакво съмнение, че успешното изпълнение на тази мисия на работническата класа ще зависи особено от нейните професионални организации, от нейния Общ работнически професионален съюз."[12]

Колко са актуални мислите му за мястото на профсъюзите в строителството на социализма, за отношението партия, профсъюз и държава, потвърждава самата практика. Тя показва пагубните последици от откъсването и противопоставянето на профсъюзите на партията преди всичко за самите работници и за социализма. И обратно — колкото по-координирано и единно те работят, толкова по-големи са успехите в социалистическото строителство.

Богатият революционен летопис на българската работническа класа доказа и ежедневно доказва, че профсъюзите не могат да изпълняват своята историческа мисия, ако са лишени от политическото и идейното ръководство на партията и ако са в конфронтация на социалистическата държава.

Именно на този въпрос обръщаше изключително внимание Г. Димитров. Той неведнъж се изказваше по него. Това спомогна българ-

[12] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 5 и 6.

Digitized by Google

ските социалистически профсъюзи да се поставят на здрави основи.

Преди всичко великият българин изискваше профсъюзите да обхванат поголовно всички работници и служители. Или както днес казваме — да станат всеобхватна организация на трудещите се.

Като прилагаше творчески ленинската постановка за ролята на профсъюзите като школа за стопанисване и управление, Г. Димитров насочваше профсъюзните ръководители и дейци да възпитават и подготвят кадри, предани на работническата класа и народа. Те трябваше да имат солидна политическа подготовка и квалификация, да са добре ориентирани в общественото развитие, да знаят каква е перспективата, да се учат да управляват.

„От ръководителите и дейците на професионалните съюзи и на Общия работнически професионален съюз — учеше той — се иска неуморно да работят над себе си, да издигат своята квалификация и своето идейно и политическо ниво, да мислят и действуват не въобще, а конкретно и делово. Да не се търпят в профсъюзите и в предприятията на ръководни места дърдорковци, празни и пусти декламатори, а да се насърчават и поощряват способните, даровитите и делови съюзни и производствени дейци . . .“[13]

Георги Димитров даваше указания за стила и методите на работа, държеше профсъюзите да се развиват като самодейна организация със здрава организационна дисциплина. Големи бяха неговите грижи за разгръщане на вътрешната профсъюзна демокрация, за създаване условия за развитие на пълнокръвен профсъюзен живот и активно участие на всички профсъюзни членове в него. Неговите съвети бяха ръководителите на профсъюзите да се опират на инициативата и на последния работник и служещ в нашата страна. Той строго порицаваше тези, които си служеха с методите на командуването и постави изискването профсъюзните дейци да ръководят със силата на убеждението, на възпитанието, особено със своя личен пример.

Много от разработките на Г. Димитров по най-важните въпроси на профсъюзното строителство и днес не са загубили своето значение. В решенията на ЦК на БКП, особено след Априлския пленум от 1956 г. и в речите и указанията на генералния секретар на ЦК на партията Тодор Живков, са отразени и развити идеите на Г. Димитров за профсъюзите, за повишаване на тяхната роля в строителството на социалистическото общество.

Решенията на Дванадесетия конгрес на партията, разработената от конгреса социално-икономическа стратегия издигат още повече ролята и мястото на профсъюзите, предоставят им още по-силни позиции в управлението на производството и обществото. Профсъюзната дейност се изпълва с ново, по-богато икономическо, социално, идеологическо и организационно съдържание.

В своята забележителна реч пред IX конгрес на БПС др. Тодор Живков пределно ясно очерта основното, определящото в работата на профсъюзите на сегашния етап — да организират и въвличат милионите трудещи се, да развиват тяхната инициатива за осъществяване на повсеместна интензификация, за последователно внедряване на новия икономически подход и механизъм, за комплексно задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на народа.

Богатата дейност и теоретическото наследство на Г. Димитров за профсъюзите е неизчерпаема съкровищница за днешните профсъюзни дейци и активисти, от което черпят опит и знания, пример, дълбока вяра във възможностите на работническата класа и на нейните професионални съюзи, ръководени от Българската комунистическа партия.

---

[13] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 10.

Digitized by Google

КОМСОМОЛЪТ И МЛАДЕЖТА — ВЕРНИ ПОСЛЕДОВАТЕЛИ НА СВОЯ ВЕЛИК ПАТРОН

НИКОЛАЙ ДОБРЕВ
секретар на ЦК на ДКМС

Необикновена е съдбата на великите исторически личности. По правило те властвуват със своя гений и дело над времето. Минават десетилетия, ще минат векове, но техните имена все по-ярко и релефно се извисяват в историята на народите и все по-забележими следи остават в съдбата на човечеството. Сред личностите от такъв мащаб е и Георги Димитров — великият син на българския народ, достойният приемник и продължител на делото на първоучителя на научния комунизъм у нас — Димитър Благоев. Като ръководител на Българската комунистическа партия, верен ученик на вожда на международния пролетариат — Владимир Илич Ленин, виден деец на международното комунистическо и работническо движение, той бе изтъкнат строител на нова, социалистическа България, голям приятел и вдъхновител на младежта в страната.

Чествуването на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров е повод отново да вникнем в същността на генералната линия, начертана от него, да измерим с димитровски критерии настоящето, да прозрем с априлски мащаби в бъдещето, чиито нови върхове определи историческият Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия.

Димитровският комсомол достойно изпълнява заветите на Георги Димитров да бъде пръв помощник и резерв на българските комунисти, боеви отряд в борбата за изграждане на развитото социалистическо общество в нашата страна.

Димитровската младеж се учи на умение да се бори и побеждава, да преодолява трудностите от примера на патрона на своята организация. Ненн идеен и нравствен идеал са най-достойните синове и дъщери на партията и народа, които изгоряха в борбата с класовия враг. Ние наследихме и приехме за свое най-силно оръжие марксистко-ленинската вяра и убеденост на революционната димитровска гвардия в победата на комунизма. Прекрасните революционни традиции на партията са най-вярната школа за класово-партийното формиране на съвременното младо поколение.

Целият живот и дейност на Георги Димитров за всеки млад човек са ярък пример на безпределна преданост към партията, народа

Digitized by Google

и родината, към делото на комунизма. Той е идеен, нравствен пример на младежта за революционно горене, образец на комунистическа убеденост и страст, на кристално чист социалистически патриотизъм и пролетарски интернационализъм, на безкористна вярност и преданост на дружбата ни с великата страна на Ленин.

Редом с това наш образец за социалистическия начин на живот са днешните ръководители на партията, верният продължител на димитровското дело, стратегът и вдъхновителят на априлската линия и априлската концепция на съвременното младежко движение, генералният секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия — другарят Тодор Живков.

Името на Георги Димитров е свързано със създаването на Съюза на работническата социалистическа младеж, който преди 70 години положи началото на организираното младежко революционно движение у нас и обедини в своите редици младата смяна на партията и работническата класа. **Верен на марксистко-ленинските идеи за младежта, Георги Димитров творчески начерта пътищата за превъоръжаване на Комсомола с идеите на ленинизма и превръщането му в боеви резерв на Българската комунистическа партия.** Със своята страстна и всепоглъщаща революционна дейност, с героичния си подвиг през септември 1923 г. и на Лайпцигския процес през 1933 година, с необикновеното си политическо чувство и умение да вижда реално бъдещето с десетилетия напред той стана знаме на революционната младеж в годините на класовата борба.

След победата на социалистическата революция Георги Димитров се изяви не само като всепризнат ръководител на партията и държавата, умеещ да съчетава в себе си качествата на теоретическия мислител с дееца на революционната и социалистическа практика, но и стана строител в истинския смисъл на думата на новия ни Комунистически младежки съюз. В речи и писма, на срещи и разговори с младите хора и комсомолските дейци той очерта спецификата на работа с младежта и дейността на Комсомола в условията на преходния период от капитализма към социализма. Развви марксистко-ленинските основи на партийната политика по въпросите на работата с младото поколение в новата историческа обстановка. Принципите на тази политика имат закономерен характер и са с непреходно значение за пълноценното функциониране и развитие на младежката организация.

ИДЕЙНОТО И ПАРТИЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО НА МЛАДЕЖТА И КОМСОМОЛА — ИЗТОЧНИК НА ЖИЗНЕРАДОСТ, СИЛА И БОЕСПОСОБНОСТ НА МЛАДЕЖКОТО ДВИЖЕНИЕ

„Комуто принадлежи младежта, нему принадлежи бъдещето. Това не е фраза, а историческо потвърждение на истината и ние сме длъжни да я помним..."[1] Тази марксистко-ленинска постановка бе водещото начало в цялостното идейно наследство, оставено ни от Георги Димитров, по проблемите на младежта и в практическата му работа с младото поколение. Той утвърди като висш ръководен принцип самодейността в работата на младежта, съчетана с умело партийно ръководство. Само под знамето на комунистическата партия могат да се свържат в единство материалните и духовните интереси на младежта с нейното революционно и класово-партийно възпитание. Това предопределя голямата отговорност, която носят комунистическите партии, за ръководството и подпомагането на Комсомола в неговата работа. Защото проблемът за младежта, както казва Георги Димитров,

[1] Г. Димитров, За младежта, Народна младеж, С., 1977, с. 80.

Digitized by Google

не е само комсомолски. Това е проблем за целокупното комунистическо движение.

Тези негови схващания залегнаха трайно в дейността на нашата партия и тя дава прекрасен пример за творческо приложение на принципа за партийно ръководство и грижа за пълноценно развитие на Комсомола и младежта.

В годините след Априлския пленум (1956 г.) ръководството на Комсомола и младежта стана стратегическа задача за Българската комунистическа партия. Връх на априлската линия на работата на партията с младежта са Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола (1967 г.), Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС (1978 г.) и дългосрочните програми за изпълнение на задачите, произтичащи от Писмото, приети от Националната комсомолска конференция (1979 г.). В своята съвкупност тези документи очертават нови измерения и критерии за ролята и мястото на младежта и Комсомола в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. **С всеобхватността, мащабността и дълбочинния си анализ те разкриват научния подход в партийната политика за младото поколение.** В тях се откроява проблеми, задачи и перспективи, които респектират въображението и мисълта. Разкриват се реални възможности за пълноценната реализация на младите хора във всички сфери на обществения живот.

Гаранция за това е голямата грижа на партията, на всички комунисти, които имат „**...близо до сърцето си проблемите и въжделенията на младото поколение, ще изпълняват последователно своята роля в борбата за нов забележителен напредък в живота и дейността на младежта, на младежкия съюз**“[2].

Характерна черта на партийното ръководство при съвременните условия е **откритият диалог на партията с младежта.** Българската комунистическа партия не се страхува открито да общува с младите хора, да споделя с тях честно и принципно актуалните проблеми и противоречия на общественото развитие. Този димитровски стил на работа укрепва доверието на младежта към партията, нейната вяра и убеденост в правотата на партийните цели и задачи, засилва готовността ѝ за участие в тяхното решаване.

Неотменна димитровска черта в априлския стил на работа на партийните органи и организации е грижата и доверието им към младежта и Комсомола. Партията разчита на младото поколение в борбата за социален прогрес, за усвояване и творене на новото във всички сфери на обществения живот. Затова тя винаги отрежда на младежта място най-близко до себе си, привлича я в органите на социалното управление, стимулира младежката социална инициатива и творчество. Българската комунистическа партия полага непрестанни грижи за многостранната подготовка и пълноценната реализация на младежта в живота. Създава условия и база за пълно разгръщане и изява на творческите сили и способности на младото поколение, за формиране и задоволяване на неговите специфични интереси и потребности. С изграждането на партийно-държавната комисия по въпросите на младежта и Комсомола младото поколение има действена и здрава обществена опора в борбата за социален прогрес.

Указанията на Георги Димитров за осъществяване на революционната и трудовата приемственост между поколенията намират конкретен израз в работата на партията по разгръщане на **обществено-политическата активност на комунистите сред младежта.** Живата връзка

---

[2] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, Писмо до ЦК на ДКМС, С., 1978, с. 93.

Digitized by Google

на партийните кадри с младото поколение е свързващият мост между революционното поколение, което изнесе борбите за победата на социалистическата революция в страната, с подрастващата млада смяна. Този жив мост сплотява младежите и девойките около партийната политика. Със своя опит те направляват младежката енергия и дръзновение към значими обществени дела. Контактите на революционната партийна гвардия с младежта са прекрасна школа за класово-партийно възпитание, за следене пулса на младежта, за подготовка на резервни кадри за отделните сфери на обществено-политическия живот.

Тези главни димитровски черти на партийното ръководство са основният източник за жизнеността и боеспособността на младежта и Комсомола, за тяхното пълноценно развитие и участие в изграждането на социалистическото общество.

МЛАДЕЖТА — ЧЕЛЕН ОТРЯД В БОРБАТА НА ПАРТИЯТА ЗА ИЗГРАЖДАНЕТО НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ ОБЩЕСТВЕН СТРОЙ, ЗА БЛАГОДЕНСТВИЕТО И ЩАСТИЕТО НА НАРОДА

След победата на социалистическата революция Българската комунистическа партия се зае с възстановяване на народното стопанство. Георги Димитров формулира цели, които за някои скептици през този период изглеждаха романтични пожелания — за 15—20 години да изградим това, което други народи, при други обстоятелства са построили за столетие. Пълноценното изграждане на новата, младата социалистическа личност Георги Димитров разглеждаше в единството на доброволния и колективния младежки труд. На тази основа се роди идеята за бригадирското движение, което той нарече „голяма школа, в която се развиват, растат новите хора, хората на труда — физически и умствен, хората на общественополезния труд в цялата наша страна“[3]. Тази прекрасна младежка традиция дава своите богати плодове вече 35 години.

Българската комунистическа партия по блестящ начин умее да насочва творческата енергия на младежта в решаващите, със стратегическо и структуро-определящо значение отрасли на народното стопанство. Да бъде там, където я зове партията — това е девизът на не едно младо поколение в нашата страна. Главните икономически задачи са били и са бойното поле, където се формират и каляват революционната воля и комунистическата идейност на българската младеж. Чрез поемане на шефство над национални и местни обекти в младежките трудови колективи, с разгръщането на различни почини и инициативи младата трудова смяна на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция проявяват истински трудов героизъм и новаторско отношение към живота.

Днес делниците и празниците на българската младеж протичат в цеховете и забоите, на полето и във фермите, в конструкторските бюра и лабораториите — там, където се срещат трудът и науката, опитът на старите и дръзновението на младите, традицията и новаторството. Сега, пред XIV конгрес на Комсомола и 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, българската младеж работи с още по-голям ентусиазъм и дава свой живот на предначертанията на XII конгрес на БКП. Младежката трудова територия е усвояването и приложението на върховите постижения в науката, новият икономически подход и внедряването на неговия механизъм, съвременната социалистическа организация на труда. Днешните измерения на трудовата

[3] Г. Димитров, За младежта, Народна младеж, С., 1977, с. 343.

Digitized by Google

активност на младежта са интензивните показатели, качеството и ефективността, социалната значимост, новаторството и творчеството, високият професионализъм и майсторството, научната организация, световните постижения. Творческите дръзновения на младежта намират своята проява в овладяването на най-новите открития в науката и техниката. Тя е челен трудов отряд, който прокарва пътища в полето на новото. В процеса на труда младежта не само формира у себе си чертите на новия, социалистическия труженик, но тя става съпричастна на стремежа на народа ни за повишаване на своето материално и духовно благосъстояние.

ЗА ЕДИННА МАСОВА, БОЕВА И ПРОГРЕСИВНА МЛАДЕЖКА ОРГАНИЗАЦИЯ

Сега, отдалечени 35 години от времето, когато в страната се изграждаше единен младежки съюз, можем да оценим голямата далновидност на Георги Димитров в поуките му да се тури край на практиката, наследена от миналото, щото всяка политическа партия да си създава младежка организация. Робуването на тази практика, казваше той, в условията на социализма означава разпокъсване на силите на младежта, което обслужва целите на класовия враг. Ако днес трябва да търсим разковничето на монолитността на българската младеж около политиката и Програмата на Българската комунистическа партия, то се крие в организационно-политическото единство на всички отряди и групи на българската младеж. В наше време сме свидетели на проявите на младежта в някои страни, където липсва единно младежко движение. Разпокъсаността на младежкото движение отслабва влиянието на Комунистическата партия като ръководна сила сред младежта. Ето защо в условията на социализма, където отделните слоеве и групи на населението са приели Програмата на партията за изграждане на социалистическото общество като своя програма, най-удачна форма за обществено-политическо сплотяване на младежта в името на общите цели и задачи е изграждането на единен, масов, боеви младежки съюз. Неговите врати трябва да бъдат широко отворени за всеки младеж и девойка.

Българската комунистическа партия учи, че Комсомолът трябва да влияе сред всички слоеве и отряди на младежта, там, където тя се учи, живее и работи. Близо милион и половина средношколци и студенти, млади промишлени и селскостопански работници, инженерно-техническа и млада художествено-творческа интелигенция, воини от Българската народна армия са възприели целите и задачите на младежкия съюз като своя жизнена съдба. Многостранният характер на младежката дейност позволява да се удовлетворят многоликите и динамични интереси и потребности на всички тези млади хора. В хилядите дружества и организации, в групите, младежките трудови колективи и по местоживеене в клубовете, секциите и в кръжоците се открояват диференцираният и индивидуалният подход в работата с отделните младежи и девойки. Свободното време на младежта е специфична комсомолска територия за идейно, културно и организационно влияние.

МЛАДЕЖКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ — ИСТИНСКИ ИЗРАЗИТЕЛ И ЗАЩИТНИК НА ИНТЕРЕСИТЕ И ПОТРЕБНОСТИТЕ НА МЛАДЕЖТА

Голяма е заслугата на Георги Димитров за открояване на обществено-политическата функция на младежката организация: Партията

Digitized by Google

винаги е гледала на Комсомола като на боева младежка организация, която е необходима на младежта за удовлетворяване на нейните обществено-политически потребности. Това не е „благотворителна организация — учеше Георги Димитров, — която трябва да върши „само просветителска дейност", а самостоятелна политическа сила в социалната структура на обществото, която е призвана да бъде истински изразител и защитник на правата и интересите на младежта. Тя да чувствува в лицето на Комсомола своя собствена организация, към която може да се обърне за съвет и помощ във всички случаи при нужда"[4]. Ако в практическата дейност на младежкия съюз отсъствува защитата на младежките интереси, посочва Георги Димитров, това отслабва неговата притегателна сила. Разбира се, когато става дума за защитните функции на Комсомола в условията на социализма, Георги Димитров има предвид защитата на младежта не от държавата, не от собственика, както е в страните на капитала, а защита от нарушенията на установените закони, норми и правила, закрилящи младежта. Както подчертаваше той, задачата на съюза е да сигнализира за накърнените младежки интереси.

Идеята за обществено-политическата роля и функциите на Комсомола получи в социалистическото ни развитие, особено в годините на априлския курс на партията, ново развитие. Първият ръководител на нашата партия и държава другарят Тодор Живков неведнъж посочва, че работата на Комсомола се обогати, че се издигна неговата роля в цялата система на обществения труд, но той „все още не е успял в достатъчна степен да се превърне в истински пълнокръвен изразител на потребностите и интересите на младежта, в средище за тяхното формиране и задоволяване, в средище, където се обсъждат и решават или предлагат за обсъждане и решаване най-важните, животрептящите проблеми и въпроси на младежта като цяло..."[5] В резултат на това все още бавно се осъществява преломът в дейността на Комсомола, а дейността на някои дружества и организации „...само се допира до вълненията, стремежите и трудностите на младежта и младата личност"[6].

Пътищата за преодоляване на това състояние нашата партия вижда в разширяване на ролята и мястото на младежкия съюз в политическата система на обществото. Комсомолът трябва да се утвърждава като истински и деен „генерален пълномощник едновременно на партията и младежта". Само на тази основа той ще има възможност да преодолее диспропорцията между дневния ред в живота на младежта и дневния ред в дейността на комсомолските дружества, да поставя за решаване пред отделните органи на социалното управление реалните, живите проблеми на младите хора и тяхното развитие, да се явява истински изразител на интересите на младежта, които са и негови интереси.

В изпълнение на тази партийна заръка Димитровският комсомол разшири своята активност и инициативност в държавните, стопанските и обществените органи за социално управление. По негова инициатива се приеха редица нормативни документи, които създават правна основа на многостранна младежка дейност. Голямо завоевание е 70-то постановление на Министерския съвет, което нормативно урежда обвързване на развитието на младежката дейност със социално-ико-

[4] Г. Димитров, За младежта, Народна младеж, С., 1977, с. 209.
[5] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, Писмо до ЦК на ДКМС, С., 1978, с. 68.
[6] Пак там, с. 68—69.

Digitized by Google

номическото планиране в страната. С утвърждаването на деветте дългосрочни програми от Националната комсомолска конференция е намерена добра организационна основа за разгръщане на всемладежко и всенародно движение за многостранна подготовка и високоефективна социална реализация на младежта в живота.

ЗА ДЕМОКРАТИЧЕН, САМОДЕЕН, ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИ ХАРАКТЕР НА МЛАДЕЖКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, ЗА ДЕЛОВИТОСТ В РАБОТАТА С МЛАДЕЖТА

Задълбочавайки марксистко-ленинското учение за младежките съюзи, Георги Димитров по различни поводи конкретизира своето виждане за спецификата на комунистическата младежка организация, за нейния самодеен характер, за чертите на младежкия стил на работа. Той защищава схващането, че младежката организация не трябва да копира Комунистическата партия, нейните форми и методи на работа. Неговата препоръка е, че трябва да се държи сметка за особените икономически, политически и културни интереси на младежта. На тази основа той посочва, че съществена черта в стила на комсомолските дейци е те да проявяват политически реализъм в своята дейност, като се стараят да виждат нещата такива, каквито са, а не да ги представят такива, каквито им се иска да бъдат.

Една от главните черти на младежкия стил, учеше Георги Димитров, е **живата организаторска работа с младите хора**, тъй като кадрите се проверяват в практиката, а не в кабинета. Известни са неговите изисквания към младежките кадри да формират у себе си **висока организационна култура**, умение да ценят времето, да бъдат точни, правилно да организират вземането на решения и да проверяват тяхното изпълнение. Голямо внимание той отделяше и на необходимостта да се общува системно с младежта и да се води борба против „бюрократизма“ и „командаджийството“ в работата с младежите и девойките.

И днес тези негови мисли за спецификата на работа в младежката организация не само че не са загубили своята актуалност, но тяхната практическа реализация има решаващо значение за осъществяване на всяко комсомолско начинание. Подценяването и пренебрегването на този въпрос неминуемо води до неуспех в работата с младежта. Още повече, че младежкият съюз обединява в своите редове поколение, което се отличава с висока култура и образованост, със здрави житейски принципи, с положително отношение към труда, с ценности и норми на социалистически начин на живот, с висока информираност за процесите и явленията в живота. Следователно това младо поколение се нуждае от нов подход в организацията и ръководството и нови критерии и изисквания в работата с него. От съвременните комсомолски дейци партията изисква непрекъснато да овладяват научния, политическия подход към младежта, като държат сметка за развитието на всеки младеж и девойка, за динамиката и мобилността на техните потребности и интереси. На тази основа комсомолските органи и дейци се стремят да развиват и задълбочават демократизма на всички равнища в Комсомола. Постоянна тяхна грижа е да не допущат формализъм в комсомолската дейност. Системното проучване и отчитане на общественото мнение на младежта, разгръщането на открит диалог при общуването с младите хора е задача на младежките ръководни кадри от всички равнища.

Digitized by Google

МЛАДЕЖКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ — ШКОЛА ЗА КЛАСОВО-ПАРТИЙНО И ИНТЕРНАЦИОНАЛНО ВЪЗПИТАНИЕ НА МЛАДЕЖТА

Георги Димитров многократно напомняше, че една от основните функции на младежката организация е да бъде **школа за социализъм, школа за класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание на младежта.** Той с целия си живот и дейност ни дава урок по патриотизъм, как трябва да обичаме народа си, да му бъдем верни, да вярваме в неговите сили. Едно от най-ценните завещания, които ни остави, е да ценим като зеницата на очите си дружбата с великата страна на Ленин, да бъдем верен отряд на международното демократично и комунистическо движение.

В съвременните условия на остра идеологическа борба, на открита международна конфронтация, на засилена идеологическа диверсия и пропаганда на антикомунизъм и антисъветизъм проблемът за формиране на марксистко-ленински мироглед, на класов подход при оценката и ориентацията на младежта в обществено-политическия живот придобива изключително важно значение. Гордост и чест за нашата благоевско-димитровска партия, за Димитровския комсомол е, че **съвременното младо поколение в нашата страна е единно и сплотено около априлската линия на партията, с класово-партийна позиция в живота.** То е готово да защити своето мирно настояще и бъдеще, завоеванията на социализма и социалистическата общност от посегателствата на империализма. Това наше историческо завоевание е характерна черта на идеологическата дейност на партията с младежта.

Комунистическата съзнателност на днешната българска младеж намира израз във високата **обществено-политическа активност,** в нейния стремеж да овладее и приложи натрупания историческия партиен опит в живота, на идеите и съдържанието на априлската линия. Творческото наследство на Георги Димитров, теоретическото богатство в трудовете на другаря Тодор Живков са неизчерпаем източник на идеи и практически опит за идейно-политическото формиране и израстване на всеки младеж и девойка.

●

Българската младеж посреща 100-годишнината на патрона на своята организация с нови дела във всички сфери, в които тя се труди, учи и живее. Младите хора са верни на заветите на Георги Димитров, развиват ги и ги обогатяват съобразно с новата историческа обстановка и новите исторически задачи, произтичащи от решенията на XII партиен конгрес. **Съвременното младо поколение в нашата страна и занапред ще следва заветите на Георги Димитров, защото те са завети ленински, продължени и обогатени от априлската линия на Българската комунистическа партия.** Цялата българска младеж и занапред ще върви по пътя, който ни посочи Георги Димитров, защото това е път ленински, озарен от априлските идеи на партията.

Digitized by Google

ДИМИТРОВСКАТА ГРИЖА ЗА КАДРИТЕ

доц. МАРИЯ ГРАМЕНОВА
кандидат на историческите науки

Наследството, което Георги Димитров остави в кадровата област на партийното строителство, е изключително по своето богатство. Надарен с присъщия на великите ръководители талант правилно да се ориентира в личностния фактор на обществения прогрес, той дълги години умело направлява усилията на нашата и на другите комунистически партии в света за създаването на кадри, способни да оглавят борбата на работническата класа и трудещите се за осъществяването на комунистическите идеали. Творческият му принос в развитието на ленинските кадрови постановки и практическото им приложение от него надхвърлят границите на един исторически период и със законно право влизат в съкровищницата на нашата наука с непреходното си значение. Тяхното усвояване от партийните органи и организации и използването им като ръководно начало в решаването на кадровите въпроси има огромно значение и е свят дълг на нашата партия.

Многообразието в конкретно-историческата характеристика на димитровския кадрови подход ни заставя да ограничим вниманието си в настоящата статия върху същността му само през един период — след победата на социалистическата революция в България.

КАДРИТЕ — ПЪРВОСТЕПЕНЕН ПРОБЛЕМ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Георги Димитров се ръководи от марксистко-ленинското разбиране за закономерното нарастване ролята на кадрите, а оттук и на кадровата работа на партията в условията на социалистическото строителство. И това е първата характерна черта на неговия подход в тази сложна сфера на партийната дейност. На Димитров партията и народът дължат много за това, че в ония тежки условия, когато трябваше да се решат много неотложни проблеми за извеждане на страната от стопанската разруха и сложното й международно положение, въпросите, свързани с кадровите ресурси, не бяха оставени на заден план. „Ние сме живели 20 години нелегален живот, минали сме през преследвания и затвори, нè сме имали време и възможност да създадем достатъчно кадри."[1] Сега, сочи Димитров, когато партията има свобода на действие, кадровите проблеми трябва да станат първостепенна нейна грижа.

Първо, нужно беше според него да се предприемат мерки за сплотяването и за пълноценното използване на всички кадри от миналото; второ, с ускорени темпове да се подготвят нови и, трето, да се създаде спойка между старите и новите партийни кадри.[2] Голямо значение в това отношение има изводът, който той направи, че е неправилно кадрите, работили до 9 септември, да се определят като „стари", а тези, изявили се след това, като „млади". Разликата между тях Димитров търси в опита, който са натрупали, и закалката, през която са преминали. От този аспект той разпредели кадрите на четири основни категории и изясни мястото и тежестта им в ръководството на партията, държавата и обществените организации.[3] И, разбира се, главното, на което той постави ударението, беше необходимостта ускорено да се подготвят кадри. „Може да има много хора, добър народ, много ентусиазъм, но ако няма кадри, които да са на мястото си, трайни успешни резултати не могат да бъдат получени... И затова цялата наша партия, от Централния комитет горе до последната партийна ядка — първичната организация, трябва да поставят на предно място в настоящия момент, що се касае до вътрешния партиен живот, въпроса за кадрите."[4]

Това негово разбиране за ролята на кадровата работа на партията бе прието като завет и е характерно за целия априлски етап от развитието на Българската комунистическа партия. „Както и да се изменят условията, колкото и да се развива техниката и да се внедряват кибернетичните принципи в управлението, заяви другарят Тодор Живков, в сила остава и винаги ще остава ленинската постановка: кадрите решават всичко!"[5]

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 12, с. 69.
[2] Пак там, с. 56—60; Писма, с. 421.
[3] Пак там, с. 56—60.
[4] Пак там, т. 13, с. 84.
[5] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 3, с. 51.

Digitized by Google

НОВИ УСЛОВИЯ — НОВ ТИП КАДРИ

Да определя правилно целите на кадровата политика и на кадровата работа на партията — това изкуство Димитров беше овладял до съвършенство и то е друга характерна черта на неговия кадрови подход.

В теоретическото наследство на Георги Димитров се съдържат ясни и с дълбока научна аргументация постановки за комплекса от най-важните качества, които новата обстановка след 9 септември изискваше от кадрите и които партийните органи и организации ползваха като критерии при подбора, издигането и разпределението им, а също така и като цел на възпитателното въздействие върху тях. Тези изисквания естествено отразяват духа на епохата. Независимо от това, те и сега представляват интерес, който няма да намалее и в бъдеще, защото в тях се съдържат ценности с непреходно значение. Те се утвърждават още от създателя на нашата партия Димитър Благоев и се предават от едно на друго поколение кадри. Някои от тях звучат така актуално, сякаш Димитров ги е адресирал направо до нас.

Както В. И. Ленин **в качествената структура на ръководния деец Георги Димитров отрежда водещо място на политическите качества:** дълбока идейна убеденост, преданост към делото на партията и вяра в правилността на нейната политика. Негов принос е разкриването на конкретно-историческото им проявление, което той вижда преди всичко в разбирането на дълбоката същност и историческата перспектива на делото на Отечествения фронт, в готовността им да влагат безрезервно силите си за неговото осъществяване.

Изключително голямо значение Георги Димитров отдава на нравствените качества на ръководните кадри. От тях по неговите думи след победата се иска не по-малък идеализъм и себеотрицание, отколкото преди. Те трябва да бъдат образец на всеотдайност в борбата за преодоляване на трудностите, да работят с високо чувство за отговорност и дисциплина, да проявяват вяра в силите на работническата класа, пламенен патриотизъм и интернационализъм, да бъдат принципни в подхода си към всички проблеми, като се ръководят винаги от интересите на партията и народа. Кариеристите, службогонците, изобщо хората, които считат, че могат да използват властта за лични цели, Георги Димитров характеризира като съвършено чужди на партията и тя не само не бива да ги допуска до ръководни длъжности, но решително да се чисти от тях. „Личното у нас, членовете на партията, независимо от ранга, който имаме, трябва да бъде подчинено на интересите на партията, на интересите на нашия народ."[6] Това е свят завет на Благоев, предаден ни от Димитров. Него нашата партия начело с генералния секретар Тодор Живков ревностно пази и ще запази завинаги.

Нравствено-политическите качества Георги Димитров разглежда в неразривно единство с деловите качества на кадрите. Най-висок техен синтез е многократно повтаряното от него изискване: „Нашите кадри, всички ние, като започнете от мене, та до последния партиен член, сме длъжни да се учим да управляваме... Където и да сме... ние трябва да се учим неуморно, защото без тая наука да управляваме, да строим нова, демократична България ние не можем да осигурим на нашата родина и нашия народ напредък и светло бъдеще."[7] Умението да се управлява според Димитров това е преди всичко умение да се свързва теорията с практиката, да се изучават реалните факти, да се взема действителността такава, каквато е, да не се проявява субективизъм. И най-важното — да се поддържа здрава връзка с работническата класа и трудещите се маси.

От управленческите качества Димитров отдава голямо значение на деловитостта и оперативността. Сам високо организиран, той многократно изтъква необходимостта всичко да се върши бързо, без да се прахосва време. Ние не ценим времето и в това отношение имаме едно вредно ориенталско наследство — правят се заседания и събрания, без които може, при това започват с голямо закъснение, дневният ред не се подготвя, говори се много.[8] Част от тези слабости останаха вече в миналото. Но с времеядството по израза на другаря Живков далече още не сме се справили. В пълно съзвучие с потребностите на нашите дни е многократно отправяният от Димитров призив да се осъзнае, че партията повече от всякога се нуждае от кадри на делото, а не на фразата, от хора, които като се заловят за работа, извеждат я докрай. Ентусиазмът, който имате, съветва той випускниците на партийната школа, трябва да се претвори в дела, в дела, дела и дела! Колкото по-малко фрази, колкото повече работа — толкова по-добри резултати!

Георги Димитров цени кадрите, способни самостоятелно да мислят, творчески да подхождат към всеки въпрос, който животът поставя пред тях. Той изисква от ръководните дейци да решават въпросите не шаблонно, а да подхождат към нещата със свой собствен ум.[9] Стремежът да се овладява творческият пламък на Димитров е една от характерните черти на

---

[6] Г. Димитров, Съч., т. 12, с. 55.
[7] Пак там, с. 60—61.
[8] Пак там, с. 432; т. 13, с. 187—188.
[9] Пак там, с. 65.

Digitized by Google

априлското поколение кадри на нашата партия, вдъхновявано от неспокойния дух на другаря Тодор Живков, от неговата пословична неудовлетвореност от направеното, от неговия по димитровски изострен усет към новото.

ТВОРЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ В ОРГАНИЗАЦИЯТА НА КАДРОВАТА РАБОТА

Обоснованите от В. И. Ленин принципи за подбор, издигане и разпределение на кадрите нашата партия беше усвоила под ръководството на Георги Димитров през периода на своята болшевизация и имаше вече немалък опит в тяхното приложение. След победата обаче кадровата работа трябваше да се организира при съвършено нови условия и в небивали дотогава мащаби. Ленинските кадрови принципи трябваше да се утвърждават в многократно нарасналата по численост партия, в държавните и стопанските органи, във всички обществено-политически организации.

Усилията си Георги Димитров насочи преди всичко към това да се разбере, че кадрите във всички звена на управлението трябва да се издигат и разпределят според техните политически, делови и нравствени качества. „В нова България мястото на всеки един от нас ще се определя... не от приказките му, нито от мнението, което той има за себе си, а изключително от неговия труд... от онова, което той допринася на дело за стопанския, културния и обществения напредък на своя народ... В това отношение не може да има у нас никакъв друг критерий."[10] Не беше лесно да се отбиват неоснователи стремежи на ръководствата на отечественофронтовските партии за ръководни постове, но Димитров тактично и убедително внушаваше: „На нас ни трябват нов тип министри — не само да умеят да слагат подписа си, каквито достатъчно сме имали, а хора на делото."[11] Речта му на Втория професъюзен конгрес съдържа призив: „Да не се търпят в професъюзите и в предприятията на ръководни места дърдорковци, празни и пусти декламатори, а да се насърчават и поощряват способните, даровитите и делови съюзни и производствени дейци..."[12]

Издигането на кадрите за Георги Димитров е целенасочен процес, който изисква предварително и постоянно изучаване на хората, откриване на талантите. Опитът показва, учи той, че по-способните партийни другари и другарки са по правило скромни или по-скромни, те стоят настрана, остават незабелязани, а често пъти дърдорковците излизат напред. „Търсете такива другари, скромни и способни — както Диоген с фенера е търсил човека! Търсете всеки нов активист, откривайте способните, давайте им път."[13]

Обстоятелството, че у нас вече е формиран многоброен отряд от стабилни и предани кадри, се дължи в голяма степен на това, че нашата партия неотклонно следва линията на Георги Димитров, която е ленинска линия, за създаването на кадри из средата на работническата класа, из дълбоките низини на трудовите хора. По указание на Димитров хиляди изявени работници бяха изведени от производството и им беше гласувано доверие да оглавят партийни органи, народни съвети, национализирани промишлени, търговски, транспортни и др. предприятия. Днес страната разполага с многобройна социалистическа интелигенция, но партията продължава да гледа на работническата класа като на основен източник за ръководни кадри. „Ние можем и сме длъжни, подчертава другарят Тодор Живков, още по-смело да издигаме на ръководна работа най-добрите представители на най-прогресивната и най-масовата класа в нашето общество."[14]

Димитровска традиция, която и сега характеризира кадровата дейност на нашата партия, е постоянната грижа да се сплотяват кадрите от различни поколения, бащинското доверие към младежта. Не бива да се търсят само дейци с опит, „...сега растат прекрасни кадри, млади, будни, многообещаващи. Те трябва да се издигат"[15]. Да се твърди, че бъдещето е на младежта, не е достатъчно. „Нужно е още сега да й се даде на дело най-широка възможност да участвува в строителството на народната република."[16] Това, разбира се, не е безпринципно ласкателство към младите кадри. Тяхното нормално израстване винаги се е разглеждало като процес, възможен само в обстановката на уважение и зачитане на кадрите от предшествуващите поколения, на усвояване на техния по-богат опит и знания.

Георги Димитров, така както и В. И. Ленин, отдаваше принципно значение на издигането на жени на ръководна работа. Той ратуваше и активно се бореше за установяването на здраво, културно отношение към жената. „Има много мъже, на които... липсва само старата турска чалма... Не може да бъде достоен и културен мъж онзи, който се отнася към жената като с предмет за домашно употребление. Не може да бъде културен оня мъж, който има ориенталски дух към же-

[10] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 318—319.
[11] Неделчо Ганчовски, Дните на Димитров, каквито ги видях и записах, Партиздат, С., 1975, т. 1, с. 127.
[12] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 10.
[13] Пак там, т. 12, с. 66.
[14] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 468.
[15] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 373.
[16] Пак там, т. 12, с. 400.

Digitized by Google

ната, който стои на нивото на онези турци, които са имали хареми."[17] За него изграждането на жените в ръководните органи на партията, държавата и обществените организации не беше въпрос на процентно съотношение. Той дълбоко вярваше в техните възможности и многократно изтъкваше онези специфични техни управленчески качества, които за съжаление мнозина не виждат и не оценяват така, както него. На много места аз лично съм констатирал — споделя Димитров, — че по своята активност, по своя ентусиазъм, по своята упоритост в преодоляване на трудностите жените често надминават много мъже. Интерес представляват мислите в речта му пред Националната конференция на ТКЗС, че жените често пъти повече от мъжете разбират практическата работа в стопанството. „Те имат обикновено по-остър поглед, по-зорко око, те по-добре забелязват някои недостатъци, имат по-добър нюх, помирисват навреме това, което почва да гние, но още не е изгнило."[18]

Важна страна на кадровата работа Георги Димитров считаше правилното разпределение на кадрите. Трябваше да се прочисти управленческият апарат от чужди елементи, да се осигури партийно ядро в различните звена от системата на социалното управление, да се концентрират здрави сили в най-важните държавни органи, а също в национализираните предприятия и създаващите се кооперативни стопанства. До края на 1948 г. под неговото ръководство партията подбра и разпредели в различните звена на социалното управление над 12 000 партийни членове.[19]

Наред с целесъобразността да се изпращат кадри от едно място на друго, Георги Димитров подчертава необходимостта да се подготвят и издигат местни кадри, силата на които е в това, че по-добре познават условията и хората, с които трябва да работят.

Целенасоченото разпределение на кадрите от страна на партийните органи Георги Димитров разглежда като важно средство всеки да заеме онова място, за което има най-добра подготовка и където силите му ще се използват най-пълно. Той реагира остро на случаите, когато подготвени кадри се използваха нецелесъобразно: инженери ръководеха обекти, които нямат нищо общо с професията им, агрономи, архитекти — също. Дори в онези години, когато кадрите не достигаха, Димитров не намира оправдание на тази практика и остро я осъжда.[20] Още понедопустима е тя в наши дни.

Съществен елемент от организацията на кадровата работа за Димитров е постоянната грижа към кадрите. На Софийската областна конференция той прави констатацията, че кадрите на партията са в голямо физическо и психическо напрежение години наред и ако не се вземат мерки, много от тях може да се превърнат в инвалиди и съвета последователно да им се осигуряват макар и кратки отпуски. И най-важното — да се подобрява организацията на работата в ръководните органи така, че да се намалява неоправданата претовареност на хората, да се предпазват те от преждевременно износване.

ОБУЧЕНИЕТО И ВЪЗПИТАНИЕТО НА КАДРИТЕ — ПОСТОЯННО ЗАДЪЛЖЕНИЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

Димитровският подход към кадрите се отличава с дълбоко осъзнаване на необходимостта от системна работа за повишаване квалификацията на кадрите, а също и с творчество при определяне на съдържанието, формите и методите за обучението и възпитанието им.

В основата на работата на партийните органи по подготовката на ръководните кадри Георги Димитров поставя усвояването на марксизма-ленинизма. „На идейно-политическото възпитание на цялата партия, но преди всичко на кадрите, подчертава той... от горе до долу, от най-големия до най-малкия, трябва да се обърне изключително сериозно внимание..."[21] Важно значение и днес имат неговите постановки относно качеството на идеологическата им подготовка. Той ги насочва не само да познават произведенията на класиците на пролетарската идеология, а и да умеят да използват знанията за правилна ориентация в днешната обстановка. На партията не са й нужни буквоеди, които зазубрят буквално и цитират Маркса и Ленина, гдето трябва и не трябва, за да демонстрират ученост. Марксистко-ленинската наука им служи като ръководство за действие, а не като рецепта за всички страни, времена и условия, каквато няма и не може да има.[22]

Не по-малка е необходимостта да се дават знания на кадрите, **които формират тяхното умение да изпълняват ръководни функции.** Важно беше според него да се повишават постоянно **и знанията им по специалността.**

Но колкото и голямо значение да отдава на знанията, Димитров не ги абсолютизира и многократно подчертава, че те нищо не струват, ако усвояването им не е съчетано с възпитание, áко те не се превръщат в мотив за поведение на кадрите. Никога не бива да се забравят неговите

[17] Г. Димитров, Съч., т. 12, с. 259.
[18] Пак там, т. 13, с. 54.
[19] Пак там, т. 14, с. 338.
[20] Пак там, т. 13, с. 84—85.
[21] Пак там, с. 88.
[22] Пак там, т. 11, с. 367—368, т. 12, с. 83.

Digitized by Google

указания, че „не е достатъчно да се знае какво е необходимо да се направи, но е нужно и твърда, и непоколебима воля да се осъществи на практика това, което е необходимо“[23].

Възпитателната работа с кадрите следва да формира онези качества, които новите условия изискваха от тях, и да ги предпазва от деградация, от израждане. Овладял марксистко-ленинската методология за обяснение на обществените явления, той съзря наличието на редица обективни фактори, които благоприятстват появата на някои негативни страни в мисленето и поведението на ръководните дейци след победата на революцията. Немалко факти в условията на реалния социализъм потвърждават прозорливостта на неговото разбиране, че „...всяка власт, включително и нашата народна власт, е съпроводена с много съблазни и изкушения, представлява известна опасност за деморализация, за корупция, за дерайлиране от правилните законни релси, особено за слабите по характер нейни служители“[24]. С тази негова далновидност се обяснява фактът, че още в първите дни след 9-ти септември той предложи в проекта за резолюция на Осмия пленум на ЦК да се включи пункт за необходимостта да се поведе борба с организационно-административни и възпитателни средства „...срещу всякакви елементи — носители на морално разложение сред партийните, обществените и държавните кадри; против службогонството, самоуреждането, използването на властта за лични облаги, против отчуждаването от масите, високомерното отношение към тях, големеенето и бюрократизма“[25]. Много процеси в развитието на социалистическите страни и днес потвърждават правилността на неговата оценка, че тези явления са най-добра вратичка за врага „... да подкопае боеспособността на партията и да я дискредитира в очите на народа“[26].

Дейността и нравственият облик на ръководните дейци са важен фактор за връзките на партията с масите. „Трябва да си закачим обица на ухото и да помним ден и нощ, че ние, големите, средните и малките деятели на нашата партия, сме служители на партията, на народа си, а не някакви велможи, господари, на които всеки е длъжен да козирува. Такива велможи, такива губернатори и губернаторчета, ако не разберат от дума, трябва да бъдат снети от длъжност, а някои даже изключени от нашата партия.“[27]

Възпитателната работа Георги Димитров насочва към това да предпазва кадрите от разточителство и прахосване на обществени средства, от прояви на притъпена бдителност и примиренческо отношение към отклоненията от принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Тя не бива да допуска главозамайване и самодоволство от успехите. Самоуспокоението, което се подхранва от добрите резултати, той определя като една от най-сериозните пречки да се решават проблемите на развитието с възможно най-бързи темпове. В пълно съзвучие с това е призивът, който отправи другарят Тодор Живков: „...да излезем на решителен бой срещу спокойствието, срещу самодоволството, срещу равнодушието...“[28]

Важно и в наши дни е изискването на Димитров възпитателната работа да съдействува за предотвратяване проявите на леност и празнодумство. „Мързелът изобщо е опасен, но най-опасен е мързелът на мозъка: когато човек го мързи да мисли, да се задълбочава, когато плува по повърхността.“[29] Кадрите трябва да се питават да мислят, да се задълбочават над всеки въпрос. А за това се иска напрежение и тренировка на мозъка.[30]

Ръководител със солидна марксистко-ленинска ерудиция, Георги Димитров разглежда възпитанието на кадрите не като процес на морализиране. Той се осъществява в хода на работата и под влиянието на средата, в която те изпълняват своите функции. В това отношение огромно е възпитателното въздействие на вътрешнопартийните отношения и на правилния стил на ръководство, установен в партийните органи.

Той изисква най-строго да се спазват ленинските норми на партиен живот и принципите на партийно ръководство и преди всичко принципът на колективността. Тези негови възгледи звучат особено убедително, защото сам той е блестящ образец на скромен и дисциплиниран комунист, у когото думите се покриват напълно с делата. Надарен с изключителни способности, натрупал знания и опит, далеч превишаващи тези на хората, с които работеше, Георги Димитров не допусна неговата личност да бъде поставяна над колективния ум на партията.

Възпитателното въздействие е толкова по-резултатно, колкото по-умело се съчетава високата взискателност с доверието и уважението към кадрите. Димитров е непримирим враг на дребнобуржоазната разпуснатост и либерализма в управлението. Неговото разбиране за сплотеност и колективност в ръководните органи няма нищо общо с практиката на някои ограничени ръководители, които установяват атмосфера на безконфликтност за сметка на провалянето на задачите. „В някои ме-

23 Г. Димитров, Съч., т. 12, с. 125.
24 Пак там, с. 51.
25 Г. Димитров, Писма, с. 421.
26 Пак там.
27 Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 86—87.
28 Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 3, с. 575.
29 Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 371.
30 Пак там.

Digitized by Google

ста са се създали семейни отношения между ръководните хора: сдушили се, сработили се, но така се сработили, че само да прикриват един на друг слабостите и грешките си. Ние искаме сдушване, сработване, но на принципиална база, в интереса на партията, на народа, на страната, а не такава „круговая порука", както казват русите — аз защищавам тебе, когато грешиш, а ти мене, когато аз греша."[31]

Ръководни дейци, малки и големи, учи Димитров, не могат да направят крачка напред в своето развитие, ако не бъдат поставени под мощното въздействие на **критиката и самокритиката**, ако не се упражнява **постоянен контрол** върху тяхната дейност и поведение. И препоръча проверка от горе до долу, до последната инстанция. Без нея и най-добрите кадри могат да се демобилизират, да се отклонят от правия път. Особено голямо значение отдава на обществения контрол върху ръководните дейци. „Това е една извънредно ценна, жива, дезинфекционна машина, която ще ни помогне още по-добре да очистим и заздравим атмосферата в нашия собствен дом — Народната република България."[22]

Високата взискателност, безкомпромисната критичност и системният контрол върху кадрите са проникнати у Георги Димитров със затрогващо уважение към тях. Към тези, които съзнателно рушат партийната дисциплина и използват властта за лични цели, той е безпощаден, предлага да се изхвърлят от партията и да се предават на съд. Но неволно сгрешилите според него не бива да бъдат морално унищожавани. Грижливо да се вниква в условията, които са благоприятствували за нередни неща и да се вземат мерки така да се организира работата, че да се предотвратяват грешките.[33] Самият той, както разказват хората, работили с него, винаги е поставял високи изисквания, но никога не е нагрубявал и оскърбявал провинилите се, не е пропускал да ги ободри и подпомогне да преодолеят допуснатите слабости.

Поука с голяма стойност за нас е изключително голямото значение, което Димитров отдава на самообразованието и самовъзпитанието на кадрите. Жив образец на всестранно подготвена личност единствено по пътя на самостоятелната работа, той неуморно подчертава необходимостта кадрите да съчетават практическата си работа с постоянно изучаване на теорията. „Ние трябва да се учим до последно издихание, до последния момент на нашия живот. Гдето и да сме, трябва да се учим"[34]. Всезнайковците той характеризира като несериозни дейци, а самомнението — като ужасна беда, гибел за човека. Силни по своята убедителност са неговите съвети към кадрите да си създават навика всекидневно да правят задълбочена самооценка на постигнатото, да търсят начини за отстраняване на своите слабости и за усъвършенствуване на своите способности. „Когато вечер си ляга човек, добре е да помисли какво е научил през деня, какво е добил ново и да си направи равносметка, да извади урок за следващия ден. А от време на време да се затваря в стаята си за няколко часа и да си даде точно сметка за положителното и отрицателното в своята работа".[35]

Идеите и практическият подход на Георги Димитров към целите и формите на обучението и възпитанието на кадрите намират приложение в широкомащабната работа, която нашата партия провежда сега в тази област. Напълно в духа на неговите завети са решенията на Дванадесетия конгрес за повишаване качеството и ефективността на обучението, самообразованието и възпитанието на кадрите, като се засили целевият подход в организацията на тази дейност.

●

Историческа заслуга за запазването, творческото използване и развитието на димитровското наследство по кадровите въпроси има Априлският пленум на ЦК на БКП от 1956 година. Като отхвърли установилия се след Димитров култ към личността, той създаде условия за борба срещу проявите на субективизъм и безпринципност в оценката и издигането на кадрите, премахна нездравата атмосфера на подозрителност и недоверие, сплоти кадрите, вдъхна им увереност и разгърна тяхната творческа инициатива. Централният комитет на партията под изпитаното ръководство на своя генерален секретар другаря Тодор Живков полага непрестанни грижи за усъвършенствуване кадровата работа на партийните органи в духа на ленинските принципи и на богатите димитровски традиции.

Разбира се, всички трудни кадрови проблеми не са решени, всички слабости не са отстранени. Задачите, свързани с интензификацията, с повишаване качеството и ефективността и повсеместното внедряване на икономическия подход и новия икономически механизъм, поставят много нови изисквания към кадрите и кадровата работа на партията. Те са отразени в документите на Дванадесетия партиен конгрес и сега усилията на партийните органи и организации са насочени към осъществяването им в живота.

---

[31] Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 87.
[32] Пак там, т. 14, с. 107.
[33] Пак там.
[34] Пак там, т. 12, с. 125.
[35] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 371; вж. още т. 12, с. 76—77; т. 14, с. 364.

Digitized by Google

УЧЕНИЕТО ЗА ЕДИННИТЕ ФРОНТОВЕ

ЛЮБЕН ВАСИЛЕВ

Георги Димитров има огромен личен принос за приложение и творческо развитие на Ленинските идеи за изграждането на единен работнически фронт и народен антифашистки фронт.

След преврата от 9 юни 1923 г. В. Коларов и Г. Димитров възглавяват здравото ядро на Централния комитет на партията, което твърдо поема курса за въоръжено въстание у нас. Димитров тук проявява своята сила като теоретик и един от главните организатори на новия курс на партията за решително сплотяване на трудещите се в борбата срещу настъплението на капитала и фашизма. Още в писмо до Хр. Кабакчиев[1] (18 август 1923 г.) той оформя становището, че в дадения исторически момент „За масите е необходима разработена конкретна и ясна платформа", че „само при наличността на една такава конкретна платформа... въпросът за Единния фронт и за работническо-селско правителство ще стане за масите съвършено ясен и конкретен". Масите трябва да узнаят незабавно в името на каква програма ще се води съвместната борба със Земеделския съюз и Социалдемократическата партия в областта на „вътрешната, стопанската, данъчната, социалната, аграрната и външната политика на страната".

През август и септември 1923 г. по поръчение на Централния комитет на партията той разработва на страниците на „Работнически вестник" партийното становище за единния фронт: фашизмът не е само антикомунистически, той е и антинароден, той е последното средство на капиталистическото малцинство за господство над огромното мнозинство от населението. Противоречието пролетариат — буржоазия е основно, а за конкретния исторически момент в България противоречието народ — фашизъм е главно. Затова девизът на тесните социалисти „класа против класа" сега се допълва с лозунга „Борба на народа срещу фашизма". И партията е, която ще обедини масите на борба не само срещу настъплението на капитала, а и срещу фашизма, защото те са органически свързани. В борбата срещу фашизма партията трябва да обединява всички политически и икономически организации на масите, които защищават техните интереси. Освен предложението на ЦК до БЗНС и Социалдемократическата партия за единни действия под единна програма, Г. Димитров разширява рамките на Единния фронт на труда и до „истинските, непродали се на Демократическия сговор радикали". Защото борбата трябва да се води на широка социална основа — да обхване „целия трудещ се

[1] Г. Димитров, Писма, С., 1962, с. 121.

Digitized by Google

свят — от работници, селяни, занаятчии, дребни търговци, чиновници и служещи, до лекари, адвокати, инженери, професори, запасни офицери и дори генерали, живущи със собствения си труд". Това по същество е основното ядро на идеята на Г. Димитров за широкия народен антифашистки фронт.

За сплотяване на работническите маси Г. Димитров издига конкретни идеи и форми за „единен фронт в икономическата борба на физическия и умствен пролетариат" — създаване на обща федерация на труда, на обща федерация на физическия и умствения пролетариат, на работнически комисии в предприятията и др.

В духа на Лениновите идеи за единството на борбата за демокрация и борбата за социализъм Димитров посочва, че в борбата за създаване на Единен фронт партията не се отказва от своите крайни програмни цели. Общодемократичната платформа на фронта на труда ще обедини широките трудещи се маси в борбата срещу капитала и фашизма, за работническо-селско правителство, но и ще „разчиства пътя за окончателното освобождение на труда от игото на капитализма".

В развитите идеи от този период Димитров с желязна логика обоснова необходимостта от единен фронт срещу фашистката диктатура в България. Те са изключително важен фактор за политическата подготовка на Септемврийското въоръжено въстание.

През тридесетте години Димитров от високи световни форуми — във връзка с Лайпцигския процес, от трибуната на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал или като генерален секретар на Коминтерна — не само отправя пламенен призив за единодействие, но дава широка разработка на проблемите за постигане на това единодействие. Осветлява тактиката на пролетариата и на комунистическите партии за сплотяване на народните сили в единен и народен фронт в борбата против фашизма и войната, в антиимпериалистически фронт за отхвърляне игото на колониализма.

Димитров търси смело нови решения за прилагане стратегията и тактиката на единен и народен фронт, за сплотяване на комунистическите и демократичните сили в борбата срещу фашизма: на Лайпцигския процес; в беседата с Мориз Торез за Единния фронт от 11 май 1934 г.; в писмото до комисията за обсъждане плана на доклада му пред VII конгрес на Коминтерна от 10 юли 1934 г. В писмото си за положението в Германия през есента на 1932 г. до ИККИ и работата за единофронтовска политика на Германската комунистическа партия ясно посочва, че „въпросът за осъществяването на революционния Единен фронт на работническата класа против настъплението на капитала и фашизма би трябвало да заеме централно място и да стане главна ос на цялата наша дейност сред масите"[2]. На Лайпцигския процес той заяви пред света, че Комунистическият интернационал не е организация на заговорници и „не си играе на въстание и на революция", защото алфата и омегата на комунистическата тактика е: „Масова работа, масова борба, масова съпротива, единен фронт, никакви авантюри!"[3] В разговор с Мориз Торез подчертава необходимостта категорично да се скъса със старите догматични схеми и утвърждава, че „Главното средство за борба ... е една истинска, на практика, политика на единен фронт. Стената между работниците — комунисти и социалисти — трябва да бъде съборена. Всяко средство, което води към тази цел, е добро."

Седмият конгрес на Коминтерна и неговите решения са поврат в теорията и практиката на световното комунистическо движение, в

[2] ЦПА, ф. 146, оп. 6, а. е. 813, л. 1—3.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 268—269.

Digitized by Google

борбата срещу фашизма и капитализма за сплотяване на широките народни маси. В доклада пред конгреса Димитров постави най-важните стратегически и тактически задачи на партиите в антифашистката борба. Главното в тази борба не е поставянето като непосредствена цел диктатурата на пролетариата, а сплотяването на работническата класа, на най-широките народни маси за защита на техните жизнени интереси срещу настъплението на фашизма, „при мобилизирането на трудещите се маси за борба против фашизма особено важна задача е създаването на широк народен антифашистки фронт на базата на пролетарския единен фронт", а „основното, най-решаващото в изграждането на антифашисткия народен фронт" е защитата на непосредствените интереси на всички трудещи се върху основата на широка демократична програма „за борба против фашизма, против настъплението на капитала и против опасността от империалистическа война"[4].

Едно от главните условия за претворяване в живота генералната политическа линия на всяка комунистическа партия, подчерта Георги Димитров, е умението ѝ да направи своите решения „решения на най-широките маси" особено в условията, когато се води борба за създаване на единен работнически и антифашистки народен фронт. Като се позовава на опита на болшевизма, „тази най-богата съкровищница на политическата стратегия и тактика на революционното работническо движение", той призовава комунистическите партии в тази борба да не заменят методите на ръководство на масите с методите на ръководство на партията и обоснова в новия исторически етап главните принципи и насоки на политическо ръководство на масите от страна на комунистическите партии в борбата срещу капитализма, фашизма и войната. Той е категоричен: борбата за спечелване на масите в единния работнически и в народния антифашистки фронт не изключва, а предполага най-активна самостоятелна политическа работа на комунистическите партии сред масите. „Комунистическите партии не могат и не трябва нито за минута да се отказват от своята самостоятелна работа по комунистическото просвещаване, организиране и мобилизиране на масите."

За претворяване на партийната линия е нужна организация на масите, само идейно-политическото влияние е недостатъчно. Чрез постоянна и упорита организаторска работа сред масите може да се преодолеѐ една от слабостите на комунистическите партии тогава — проявите на преклонение пред стихийността на движението. Без тази организаторска работа „масите не ще преплуват към комунистическия бряг", те няма да разберат политическата линия на комунистите и няма да се обединят около или с тях в борбата против капитализма и фашизма.

Работата на комунистическите партии за спечелване на масите при изграждане на единния работнически и антифашисткия народен фронт трябва да се основава върху единството и еднопосочността на интересите на работническата класа и другите слоеве на трудещите се. Единният работнически фронт е необходим и възможен, защото „И икономическите, и социалните, и културните, и политическите интереси на работниците от разните политически направления — и на работниците комунисти, на работниците социалдемократи, и на работниците анархисти — са еднакви"[5]. А широкият антифашистки народен фронт е необходим и възможен, защото „фашизмът не е само антикомунистически; той е в същото време и антинароден", той погазва интересите на огромното мнозинство от народните маси. Затова ко-

[4] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 63, 64, 142.
[5] Пак там, с. 15—16.

Digitized by Google

мунистическите партии и техните кадри трябва да бъдат в „най-тясна връзка с масите — да се живее с интересите на масите, да се чувствува пулсът на техния живот, на тяхното настроение и нужди“[6].

Необходимо е масите да се учат на революция чрез практическото си участие в революционната борба, чрез поуките от собствения си опит в тази борба. „Защо Ленин придаваше такова извънредно значение на формата на прехода към пролетарската революция? Защото той имаше предвид „основния закон на всички велики революции“, закона, че само пропагандата и агитацията не са в състояние да заменят собствения политически опит на масите, когато става дума за привличането на действително широки трудещи се маси на страната на революционния авангард, без което е невъзможна победоносната борба за власт.“[7] Оттук задачата: всяка комунистическа партия да помага на милионите трудещи се маси чрез своя собствен опит да разберат във възможно най-кратко време „какво трябва да правят, къде да намерят решителен изход, коя партия заслужава тяхното доверие“. Неговото предупреждение, че комунистическите партии не бива да разчитат, че масите сами могат да достигнат политическо съзряване и готовност да следват комунистическия авангард е и днес валидно. Той остро критикува левите сектанти, които с политическа слепота и политическа наивност вярват, че в дадена кризисна революционна ситуация „за комунистическото ръководство е достатъчно да издигне лозунг за революционно въстание и широките маси ще го последват“. Напротив, и тогава, и днес, и винаги комунистите трябва да държат „ясна сметка за политическото равнище на широките трудещи се маси“ и върху основата на точен марксистко-ленински анализ да водят борба за повишаване на тяхната съзнателност, като им разясняват комунистическата линия и комунистическите лозунги, за да се превърнат те в плът и кръв на милионите трудещи се. „Иначе широките народни маси, намирайки се в плен на дребнобуржоазните демократически илюзии и традиции, могат да се колебаят даже при наличността на революционна ситуация, да се суетят и блуждаят, без да намерят пътя към революцията — и след това да попаднат под ударите на фашистките палачи.“[8]

Без непримирима борба срещу буржоазната идеология и демагогията на реакцията и фашизма е немислимо спечелването на масите в революционния процес. Вредно е комунистическите партии да се отнасят пренебрежително към фашистката идеология, да недооценяват силата на „идеологическата зараза на фашизма“. Анализирайки обстановката, Димитров доказва, че фашизмът спечели влияние сред незрелите политически маси в 30-те години с изкусна антикапиталистическа демагогия и примамливи лозунги: в Германия — „общото благо стои над частното“; в Италия — „нашата държава не е капиталистическа, а корпоративна“; в Япония — „за Япония без експлоатация“; в САЩ — „за разделяне на богатствата“ и т. н. Буржоазната идеология и нейната фашистка разновидност винаги са спекулирали с националните патриотични чувства и психологията на масите. Мусолини трупа капитал сред масите за сметка на героичния образ на Гарибалди, френските фашисти издигат като своя героиня Жана д'Арк, българските — използват националните герои Васил Левски, Стефан Караджа.

От този анализ Г. Димитров направи изводи, които и днес са пример за революционните дейци, че комунистическите партии трябва да засилват идеологическата борба срещу буржоазната идеология върху основата на ясна, популярна аргументация и на правилен и

[6] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 164.
[7] Пак там, с. 164.
[8] Пак там, с. 109.

Digitized by Google

добре обмислен подход към своеобразието на националната психология на народните маси; да разясняват, че комунистите са непримирими противници на буржоазния национализъм, но не са привърженици и на националния нихилизъм, защото те се интересуват от всеки важен въпрос не само на настоящето и бъдещето, но и на миналото на своя собствен народ, за тях важно идейно оръжие за спечелване на народните маси е единството на патриотичното и интернационалното възпитание.

Димитров призовава комунистическите партии да учат своите кадри, комунистите, на изкуството да убеждават масите: „усвояването на нашите решения от широките маси е невъзможно, ако ние не се научим да говорим на разбран за масите език", всички партийни кадри да усвоят като закон правилото: когато пишат или говорят, да мислят за обикновения работник, който трябва да ги разбере, да повярва на техния зов и с готовност да ги последва.

Успех ще има работата на комунистите за спечелване на масите в борбата срещу империализма, фашизма и войната, когато се насочат към обединяване в единните и народните фронтове не само партиите, организираните и неорганизираните работници, но и младежта, жените, интелигенцията, кооперациите, спортните и други организации, дори католическите маси.

Особено внимание за създаването на единния фронт Димитров отделя на единството на младежта. Фашизмът се опитва да проникне с демагогия сред младежта и да я използва за своите реакционни цели, като я милитаризира и готви за империалистическата война. Поколението младежи и девойки не е преминало през ужасите на Първата световна война, но то изпитва на своите плещи цялата тежест на икономическата криза, безработицата и разпадането на буржоазната демокрация. Пред Шестия конгрес на Комунистическия младежки интернационал Димитров поставя задачата да се преустроят комунистическите младежки съюзи, да се създадат „в капиталистическите страни нов тип масови младежки организации". Комунистическият младежки интернационал да преустрои цялата си дейност така, че да сплоти и обедини всички професионални, културни, просветни, спортни организации на трудещата се младеж, всички революционни, национално-революционни, националноосвободителни и антифашистки младежки организации за борба против фашизма и войната, за правата на младото поколение.

По своето социално положение и роля преобладаващата част от интелигенцията също може и трябва да застане в редиците на антифашисткия фронт, против фашизма и войната, в името на мира, хуманизма и запазването на човешката цивилизация. Нашата партия, възприела идеите на Димитров, успя да сплоти най-значителната част от народната интелигенция в Отечествения фронт за борба срещу Хитлеровия фашизъм и монархофашистката клика у нас.

Пред заплахата от Втора световна война Димитров издига като централна задача пред международното комунистическо и работническо движение борбата за създаване антиимпериалистически фронт на мира. Той е против фаталистическите възгледи за неизбежността от войната и против пацифистическите илюзии и пасивност пред надвисналата опасност. „Фашизмът — това е война"[9] и затова „Не е достатъчно да искаш мира — тряба да се бориш за мира". „Историческата мисия на комунистическия авангард на работническата класа в настоящия момент е да организира и ръководи тази борба", „разгръщането на действително широко движение против империалисти-

[9] Г. Димитров, т. 10, с. 370.

Digitized by Google

ческата война и реакцията може да бъде успешно, само ако комунистите действуват и се борят сред самите маси... да вървят начело на движението на масите"...

Прозрял далече напред, проникнал в нашата съвременност, ленинецът Димитров доказа, че борбата на народните маси в капиталистическите и зависимите страни срещу империализма, фашизма и войната се опира на силата и влиянието на СССР, че международният пролетариат счита за „свое най-велико завоевание победата на социализма в СССР, победа, която е „тържество на международната пролетарска солидарност, база и източник за вдъхновение", „най-важната опора" в борбата.[10] Негови са забележителните слова, че интернационализмът е същностна черта и основен принцип в политиката на комунистическите и работническите партии, а пробният камък за проверка на искреността и честността на всеки истински революционер в борбата за демокрация и социализъм е отношението към великата страна на социализма. „Историческият водораздел между силите на фашизма, войната и капитализма, от една страна, и силите на мира, демокрацията и социализма, от друга, е в действителност отношението към Съветския съюз, и не формалното отношение към съветската власт и социализма въобще, а отношението към реално съществуващия вече двадесет години Съветски съюз". Изречени през 1937 г., тези думи имат и днес огромен смисъл и значение. Те могат да се отнесат към ония дейци от ръководството на Италианската комунистическа партия, които подценяват и по същество отричат реалния социализъм, построен в СССР и в другите социалистически страни, „не виждат" неговата историческа мисия в борбата за запазване на мира в света и за победата на социализма, противопоставят го на някакъв свой „модел" на бъдещ социализъм в Западна Европа. Още преди 45 години Димитров нарече „жалки, смешни хорица" онези лидери на Втория интернационал, които „забравяха", че съществува реален социализъм в СССР и сочеха като пример на масите някакъв измислен от тях „скандинавски социализъм". Напълно съвременно звучат думите му: „Работническите маси с право питат: що за социалисти са те, щом се обявяват против истинския, действителния социализъм? Що за дейци на работническото движение са те, щом като не само не показват с примера на СССР великата творческа сила и победата на работническата класа, но упорито се стараят... да отслабят значението на тази победа в очите на работниците от всички страни...? Що за привърженици на мира, що за защитници са те на интересите на народите, които са заплашени от фашистката агресия, когато те със своите действия против Съветския съюз, със саботажа на единодействието на работническата класа помагат на фашистите и техните помагачи от империалистическите клики на другите страни да разпалят новата световна война?"[11] Международната обстановка днес, положението в международното комунистическо и работническо движение е различно от това в навечерието на Втората световна война. Но оценките на Г. Димитров за необходимостта от единство на всички антифашистки и демократични сили в борбата за мир, против империалистическата агресия, борба, която има за своя главна опора реалния социализъм, не са и не могат да загубят своето принципно значение.

Докладът на Димитров и решенията на Коминтерна са основа за решителен поврат на нашата партия по новия ленински курс. Шестият пленум на Централния комитет на партията (1936 г.) обоснова за-

[10] Г. Димитров, т. 11, с. 4 и т. 10, с. 392.
[11] Пак там, т. 10, с. 370.

Digitized by Google

дачите за създаване на народния фронт, за решително спечелване на широките народни маси в антифашистката борба.

На 14 юли 1936 г. Секретариатът на ИККИ обсъжда доклад на Трайчо Костов за работата на VI пленум и одобрява неговите решения, като препоръчва допълнителни мерки за създаване на единен работнически и широк народен фронт. На заседанието Георги Димитров направи важни оценки и предложения за развитие на новия политически курс на нашата партия, приет на Шестия пленум, като се вземе предвид опитът на нашата партия в създаването на единна борба със Земеделския съюз, със Социалдемократическата партия, Радикалната и Демократическата партии и всички икономически и културни организации (такива, каквито са, а не такива, каквито на нас се иска да бъдат) против фашизма и реакцията, за създаване на широк антифашистки демократически фронт в страната; че в изграждането на тоя фронт партията е активна сила, действуваща и говореща от името на българския народ, в защита на неговите икономически, културни и национални интереси и неоставяща тези въпроси, интереси и лозунги в ръцете на фашизма и Цанковото движение. Той подчерта, че не бива да се изисква да се създава непременно левица в Социалдемократическата партия и Земеделския съюз и партията да се стреми „към организационно оформление на ляво течение в настоящия момент" в тези партии, защото това може да попречи за привличането им като цяло в народния фронт.

Предупреди, че не трябва да има никакво успокоение от първоначалните успехи, че това е само начало в борбата за изграждане на единния работнически и широк народен фронт, че в работата на партията има още остатъци от сектантството: необходима е правилна политика по отношение на селяните, дребната буржоазия и общокултурните и национални интереси на българския народ.

Подчерта, че в България не са използвани всички възможности за създаване на народния фронт, че се правят все още страхливи стъпки в това отношение. Причината се крие в това, че и в ръководството на партията у нас няма още напълно вярна оценка по отношение на партиите, с които ние трябва да образуваме народен фронт. Препоръча във връзка с изборите смело да се пристъпи към съвместни действия с тези партии, като се изработи платформа по вътрешни въпроси, въпроси от икономически, финансов и политически характер и въпроси от външната политика.

Отново се спира на правилната ленинска оценка на миналото на партията, като посочва, че преодоляването на сектантския курс не означава връщане към тесняшкото минало, а е значителна крачка напред по пътя на болшевизацията — не на думи, а действителна болшевизация на партията и движението. Той поставя задачата да се засили идеологическата работа на партията, да се разработи история на работническото и комунистическото движение в България. „Необходимо е солидна теоретическа база за по-нататъшното развитие на партията".

Партията постига голям успех в сплотяването на народните маси около изборната платформа на Народния фронт в България, възприета от всички демократични сили и спечелила повече от един милион избиратели на парламентарните избори през 1938 г.

През 1939 г. надвисна опасност от фашистко поробване на България и загубване на националната ни независимост. Г. Димитров и Задграничното бюро разработват редица основни проблеми на Националния фронт. В телеграми до ЦК на партията Димитров сочи ясно задачите за разширяване масовата основа на фронта: Националният фронт трябва да обхване целия народ с изключение на предателите

Digitized by Google

и агентите на чуждите завоеватели. Върхна точка в дейността на партията за спечелване на народните маси в борбата срещу капитализма и фашизма е създаването под ръководството на Г. Димитров на Програмата на Отечественния фронт и неговото изграждане. В Отечественния фронт трябва да се сплотят всички български патриоти без разлика на мироглед и партийна принадлежност, които се обединяват в борбата за освобождение на народа от германското иго и монархофашистката клика, за възраждане на България като свободна, независима и демократична страна, приятелски настроена към великия руски народ, към Съветския съюз. Ръководеното от партията „въстаническо движение израства все повече като най-надеждна въоръжена сила на Отечественния фронт, без която е немислима победата на народа над фашистката тирания". Пред Петия партиен конгрес той заяви, че Програмата на Отечественния фронт е практическата общонационална демократическа платформа на нашата партия през време на войната за освобождение на страната от фашизма и германската окупация.

Демократичната платформа на Отечественния фронт улесни борбата за прехода към социалистическата революция у нас.

●

Мислите, делата на Георги Димитров за Единния фронт издържаха изпита на времето и историята и придобиха непреходен характер. Те бяха ръководно начало в дейността на марксистко-ленинските партии не само преди, по време и след Втората световна война, но са с напълно актуално значение и до днес.

МИСЛИ ЗА ДИМИТРОВ

ЯНОШ КАДАР:

„Имах щастливата възможност в началото на 1947 година в София като делегат на Унгарската комунистическа партия да се срещна с Георги Димитров. За мен това беше преживяване за цял живот. Дълбоко впечатление ми направи скромността на Димитров, неговите чужди на всякаква поза и формализъм личност и поведение.

Поуките от разговора, който имахме с Г. Димитров, и днес не са загубили своята актуалност. Той принадлежеше към онези изключителни, големи хора, които за минута могат да преодолеят напрежението от новото познанство и с които още при първата среща човек има чувството, че се е познавал от много години."

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕН И ПОСЛЕДОВАТЕЛЕН ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТ

Георги Димитров израства и се оформя като интернационалист на дело, следвайки богатите революционни традиции на класовата борба на българския и международния пролетариат, опирайки се на гранитната основа на националния и интернационален опит на революционно-преобразователната дейност на работническата класа. Важно и необходимо условие за пълното освобождение от капитализма той считаше обединяването на усилията и революционните действия на пролетариата от всички страни върху принципите на интернационализма. Именно това определи неговото участие в международни сдружения и израстването му като деец на българското, балканското, европейското и световното работническо и комунистическо движение.

През 1902 г., вече популярен синдикален деец, Г. Димитров влиза в партията на тесните социалисти. Достоен ученик и близък съратник на Д. Благоев, той отстоява единството на международното работническо движение в неговата борба с опортюнизма и ревизионизма. Участвува в работата на Първата балканска социалдемократическа конференция в Белград, където отстоява схващанията на тесните социалисти по националния въпрос на Балканите и обосновава лозунга за Балканска федерация като средство за сближаването на народите и предотвратяването на опасността от война. На международната синдикална конференция в Будапеща (1911 г.) и на специалната Балканска синдикална конференция във Виена (1913 г.) осуетява опитите на реформистите да се обединят с революционните профсъюзи.

В годините на Първата световна война заедно с партията на тесните социалисти той отстоява чистотата на революционния марксизъм и непоколебимо стои на интернационалистически позиции. Парламентарната група на партията в Народното събрание, чийто секретар е Димитров, издига лозунгите за мир и федерация на балканските народи и гласува срещу военните кредити на правителството на Радославов.

Пламенен трибун, непоколебим патриот-интернационалист Г. Димитров през онези години използва всички форми, за да пропагандира и защищава позицията на тесните социалисти спрямо международното работническо движение. В разгара на тази всеотдайна борба той се оформя като интернационалист и деец от международен мащаб, участвува в конгресите на Комунистическия интернационал и в инициативите на Балканската комунистическа федерация. Ръководител е на Западноевропейското бюро на Коминтерна. В сложните условия на мощни класови борби на работническата класа от Западна Европа, от май 1929 г. до февруари 1933 г., той координира дейността на 25 европейски комунистически партии. Седалището на Бюрото е в Берлин, но Г. Димитров неуморно обикаля Европа и мобилизира трудещите се на масова борба против войната, в защита на СССР, в защита на техните жизнени интереси и потребности. По това време той работи и с такива видни комунистически дейци като Е. Телман, М. Торез, Ж. Дюкло, К. Готвалд, П. Толиати и др.

Digitized by Google

Своето име на революционер-интернационалист и забележителен ленинец Г. Димитров по най-блестящ начин защищава на Лайпцигския процес. Пред лицето на целия свят той демонстрира непоколебимата сила на комунистическата идейност, на принципите на пролетарския интернационализъм. Неговата непримиримост към класовия враг, поразителният пример на смелост, желязна логика, революционна страст и оптимизъм превърнаха процеса в непреходно събитие в историята на световното комунистическо и работническо движение. Неговият интернационализъм е винаги действен, настъпателен, безкомпромисен. Като генерален секретар на Комунистическия интернационал той разработва нови оценки и изводи, подсказани от интернационалната практика, които помагат да се очертае политическата линия на международното работническо движение в новите условия. Той развива мащабна политическа и организационна дейност, подпомага комунистическите партии, за да изградят единни фронтове срещу настъпващия фашизъм.

Схващанията на Г. Димитров, неговите възгледи за новите тактически и стратегически средства на международното комунистическо и работническо движение съзряха и добиха цялостна и стройна система в процеса на подготовката и провеждането на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал. В своя доклад пред конгреса той даде конкретен отговор на всички най-важни проблеми и теоретическа обоснова необходимостта от единодействие в национален и световен мащаб при новата международна обстановка. Целият комплекс от проблеми, пряко свързани с борбите на работническата класа, на народите против настъпващия фашизъм, той виждаше като проблеми „от живата диалектика на борбата, преливат се, преминават в процеса на практическата борба против фашизма един в друг и съвсем не са отделени един от друг с китайска стена“[1]. Изграждането на единния антифашистки фронт Г. Димитров разглеждаше като обединяване на всички антиимпериалистически сили в тясна връзка с единния пролетарски фронт.

По-нататък в своя доклад Г. Димитров отделя голямо внимание и на развитието и укрепването, в противовес на фашистката идеология и разпалвания от нея национализъм, на пролетарския интернационализъм сред работниците и всички трудещи се. „Пролетарският интернационализъм — посочва той — не само не противоречи на борбата на трудещите се в отделните страни за национална, социална и културна свобода, но и осигурява благодарение на международната пролетарска солидарност и боево единство, поддръжката, която е необходима за победата на тая борба.“[2]

Разкривайки и конкретизирайки принципите на пролетарския интернационализъм, Г. Димитров разкрива диалектическото единство между националното и интернационалното в различните етапи на класовата борба. Непреходно значение в това отношение имат неговите думи: „Националните форми на пролетарска класова борба и на работническо движение в отделните страни не противоречи на пролетарския интернационализъм, напротив, в тия форми може с успех да се защищават и международните интереси на пролетариата.“[3]

Избран за генерален секретар на Коминтерна, Г. Димитров повежда последователна борба за претворяване в практиката на неговите основни задачи. Той предприема огромната политическа и организационна дейност, подпомага комунистическите партии в осъществя-

[1] Г. Димитров, Съч.. т. 10, с. 140.
[2] Пак там. с. 115.
[3] Пак там, с. 114.

Digitized by Google

ването на курса за единен фронт, за организиране на световен антифашистки фронт.

Ярка проява на интернационалната същност на Г. Димитров е неговата дейност в защита на Испанската република. Разгръща се кампания за оказване на морална и материална помощ на борещия се испански народ. По бойните полета на Испания се създават интернационални бригади; за първи път пролетарската солидарност достигна такава висша форма и олицетворение на единство и солидарност на международната работническа класа, на единен фронт срещу фашизма.

●

Отношението към Съветския съюз и неговата Комунистическа партия беше за Г. Димитров най-верният критерий, пробният камък за пролетарския интернационализъм. Още с победата на Великата октомврийска социалистическа революция Г. Димитров оцени нейния епохален характер: „Това — пише той — бе първата победа на международния пролетариат над капитализма и империализма, началото на всесъветска революция.“[4] Оценявайки това, той добре разбираше, че от успехите на първата пролетарска държава, от това дали ще могат да се запазят и утвърдят завоеванията на Октомври, зависят в най-голяма степен съдбините на световното революционно движение. Именно затова той още от първия ден застана изцяло на страната на революцията и се превърна в ревностен пропагандатор на нейните идеи. Той бе един от ораторите на големия митинг, който партията на тесните социалисти свика в София на 2. XII. 1917 г., в подкрепа на Октомврийската революция. В следващите години той участвува и ръководи кампанията за подпомагане на гладуващите от Поволжието, в разгърнатата акция за изгонването на Врангеловите войски от страната.

В началото на 1921 г. Г. Димитров пристига в Съветска Русия като делегат на нашата партия на Третия конгрес на Коминтерна. Тук, в края на февруари, има рядкото щастие лично да се срещне и разговаря с В. И. Ленин. Напътствията и съветите на великия пролетарски вожд, отправени към Димитров и българското революционно движение, оказват огромно въздействие върху по-нататъшното му идейно и политическо израстване като интернационалист. По-късно като ръководен деец в Коминтерна Г. Димитров получава възможността по-широко и по-дълбоко да обобщава връзките между отделните процеси и явления на международното революционно движение и растящите успехи на социалистическото строителство в СССР и неговото отражение върху световния революционен процес. В своите оценки той изтъква ролята на Съветския съюз като люлка на пролетарската революция и класово отечество на пролетариата от целия свят.

Изводът на Димитров за отношението към Съветския съюз като пробен камък за действителен интернационализъм се потвърди изцяло през Втората световна война. Милионите скъпи жертви, които понесе съветският народ в борбата с варварския фашизъм, водещата му роля в сплотяването на антихитлеристката коалиция, неоценимата помощ, която оказа на страните с народна демокрация, да отстояват своя суверенитет и в строителството на новия живот, както и във формирането на световната социалистическа общност, напълно потвърдиха тези слова на Георги Димитров. И до края на живота си той доказваше убедително, че без Съветския съюз не може да се води успешна борба за свободата и независимостта на народите, не могат да съществуват траен мир, демокрация и социален прогрес.

---

[4] Г. Димитров, Съч., т. 5, с. 495.

Digitized by Google

Историческата роля на Съветския съюз Димитров разкрива най-ярко на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал. Прозряла историческата мисия на СССР да бъде бранител на мира, той настойчиво разяснява мирната политика на съветската страна, която отговаря на интересите на народите от всички страни, и че тази политика ще бъде толкова по-ефективна, колкото по-активно бъде поддържана в целия свят. Тези анализи и оценки му дават възможност да стигне до извода за отношението към Съветския съюз като верен критерий, като пробен камък за искреността на всеки деец на комунистическото и работническото движение.

Когато хитлеристка Германия нападна Съветския съюз, той се заема с цялата си енергия да изпълни своя интернационален дълг към първата социалистическа държава в света. Таланта си на ръководител, организатор, пропагандатор той отдава изцяло да бъде създадено, организирано и развивано до победен край масово антифашистко движение в окупираните страни.

В този интернационален антифашистки фронт се вля и партията на българските комунисти. В позива, който партията издава след вероломното нападение над Съветския съюз, се посочва, че единственият и спасителен път за страната и народа е дружбата и сътрудничеството със Съветския съюз. Идеята на Георги Димитров за създаване на Отечествения фронт придаде на антифашистката съпротива народен характер. Още тогава той пръв разработи проблема за българо-съветската дружба, обоснова историческото ѝ значение за съдбата на България. И днес изключително актуално звучат неговите забележителни думи, казани през 1943 г.: „Няма и не може да има здравомислещ българин, обичащ своята родина, който да не е убеден, че искреното приятелство със Съветския съюз е не по-малко необходимо за националната независимост и процъфтяването на България, отколкото слънцето и въздухът за всяко живо същество.“[5]

●

Изграждането на народнодемократична България разкрива нови черти и придава завършен вид на обаятелния образ на големия интернационалист Георги Димитров. Той се изявяваше вече не само като теоретик, но и като ръководен държавен деец на своята страна. Като прилагаше творчески общите закономерности на строителството на социализма, той намери нови оригинални решения на редица теоретически и практически проблеми, с което обогати историческия опит на строителството на социализма. От трибуната на историческия Пети конгрес на БКП Г. Димитров даде пълна яснота по въпроса за пътищата и методите на строителство на народнодемократичната държава. Той дебело подчерта, че „народната демокрация и народната демократична държава са за интернационализма“, че национализмът е несъвместим с народната демокрация, защото той е оръжие на капитализма, на капиталистическата реакция, че нашата партия вижда в интернационализма, в международното сътрудничество гаранция за самостоятелното съществуване, преуспяване и движение на нашата страна напред към социализма и счита, че национализмът, под каквато и маска да се прикрива, е враг на комунизма. Важно значение от гледна точка на правилния подход към националните чувства на трудещите се има неговата мисъл за необходимостта да се възпитават масите в разбиране на неразривната връзка на борбата за собственото им освобождение с борбата на международната работническа класа, на всички революционни движения в света.

[5] Г. Димитров, Съч., т 11, с. 129.

Digitized by Google

Интернационализмът на Г. Димитров намери израз в бързото нарастване на националното и международното значение на нашата страна, в нейното активно участие в борбата за укрепване на мира, демокрацията и социализма, в развиването на дружеските връзки и сплотеност със социалистическите страни. Той работеше всеотдайно за всестранно икономическо, политическо, научно, културно и военно сътрудничество между социалистическите страни и стана инициатор и основоположник на двустранните договори за приятелство, сътрудничество и взаимопомощ, сключени между тях.

В българо-съветската дружба Г. Димитров виждаше най-висша изява на пролетарския интернационализъм. Историческа заслуга на нашата партия той смяташе това, че тя съумя да задълбочи още повече признателността на българския народ към неговите освободители и да направи дружбата със Съветския съюз крайъгълен камък на външната политика на нашата страна. Вгледан в бъдещето, Г. Димитров учеше нашия народ да бъде в братска дружба с народите на Съветския съюз, защото тя е основен залог за неговото свободно национално съществуване, развитие и преуспяване, от посегателството на външни и вътрешни врагове. На 18 март 1948 г. той подписа Договора за приятелство и взаимопомощ със Съветския съюз. Това бе първият политически договор на нова България с великата страна на Съветите. Договорът стана стабилна основа на братското съдружие между нашите две страни, важен фактор за изграждане на социализма у нас.

Интернационалното наследство на Георги Димитров е безценен капитал в теорията и практиката на съвременното комунистическо и работническо движение. Неговите идеи, мисли, съвети за единство на патриотичните и интернационалните задачи на работническата класа, за единство на патриотичното и интернационалното възпитание са надеждно оръжие в идейния арсенал на всяка комунистическа партия. Крайъгълен камък на това единство той виждаше в дружбата с КПСС и Съветския съюз. За него това бе единственият, спасителният път както за България, така и за останалите страни, тръгнали по пътя на социализма. Заедно с това той предупреждаваше за гибелните последици за работническата класа и нейния авангард — Комунистическата партия, за съдбата на социализма, ако дружбата със Съветския съюз не получи пълноценно развитие.

Днес интернационалното наследство на Г. Димитров придобива особена актуалност предвид засилващата се буржоазна идеологическа диверсия, непрекъснатите ѝ опити да всее разкол в международното комунистическо и работническо движение, да превърне идеята за интернационална солидарност в антикомунизъм, в антисъветизъм.

Априлската линия на нашата партия умножи богатството на интернационализма на Г. Димитров. Дружбата с КПСС и Съветския съюз укрепна още повече, за българските комунисти, за целия български народ тя стана историческа съдба, високо измерение за истински патриотизъм и интернационализъм. С идеите на Димитров за укрепване на българо-съветската дружба е проникната цялата дейност на партията и държавата и благодарение на това партията на българските комунисти се утвърди като авторитетен боеви отряд на международното комунистическо и работническо движение, страната ни играе конструктивна роля за запазване на мира на Балканите, в Европа и в света.

Светлозар НЕДЕВ
научен сътрудник във военно
историческия музей — София

Digitized by Google

РОДОЛЮБИЕТО НА УЧИТЕЛЯ

Закърмен от малък с любов към родината, бита и душевността на народа, към неговия език, история, изкуство и култура, през целия си съзнателен живот на гражданин и комунист, на неуморим борец за социална правда Георги Димитров ни покорява с кристалночистия си патриотизъм. Родолюбието бе и си остана негова характерна личностна черта. То подхранваше неговата борбеност, непримиримост към класовия враг, чувството му на гордост, че принадлежи към българската нация и българската работническа класа.

Лайпцигския процес той превърна не само в сериозно сражение срещу настъпващия фашизъм, но и във висока трибуна на своята безпределна любов към родината, към българската работническа класа и партията на българските комунисти. В залючителната си реч пред процеса той произнася паметните думи, които обходиха планетата: „Печатът не само ме хулеше по всякакъв начин — това ми беше безразлично, — но във връзка с мене наричаха и моя български народ „див" и „варварски"; наричаха ме „тъмен балкански субект" и „див българин" и аз не мога да отмина това с мълчание.

Вярно е, че българският фашизъм е див и варварски. Но българските работници и селяни, българската народна интелигенция съвсем не са диваци и варвари... Народ, който 500 години живя под чуждо иго, без да загуби своя език и националност, нашата работническа класа и селяните, които се бореха и борят против българския фашизъм и за комунизма — такъв народ не е див и варварски. Диваци и варвари са само фашистите.

...Много преди времето, когато германският император Карл V казвал, че на немски той говорел само на конете си, а германските дворяни и образовани хора пишели само на латински и се срамували от немския език, във „варварска" България апостолите Кирил и Методий бяха създали и разпространили древнобългарската писменост...

...Аз нямам причина да се срамувам, че съм българин, и аз се гордея, че съм син на българската работническа класа."

В краткия си живот през годините на социалистическото строителство Георги Димитров учеше, възпитаваше да се обича и защищава с цялата сила на духа обновената родина, новите политически и социални завоевания.

Трогателни бяха грижите му за последните живи опълченци. За тези грижи ще разкажем.

Когато на Девети септември изгря първият ден на социалистическата революция, от Българското опълчение — „ядрото на бъдещата българска армия", както сполучливо го нарече в заповедта си след Старозагорския бой командирът на предния отряд генерал-адютант Йосиф Вл. Гурко, бе останала една малка група от около двадесетина души. Боевете и болестите по време на Руско-турската освободителна война от 1877—1878 г. и изминалите 66 години след Освобождението бяха извършили своето. Преди и по време на Втората световна война те бяха „забравени". Просто представителите на властта не намираха за уместно да си спомнят за тях. Та нали опълченците бяха неотделими от спомена за Русия, донесла националното освобождение на България от османското иго? Та нали бяха живо свидетелство и олицетворение на руско-българската бойна дружба — на гърдите им блестяха руски отличия: георгиевски кръстове за храброст и медали за участие във войната.

Кипежът в страната за установяване и утвърждаване на народна власт внесе нова, свежа, живителна струя в живота на тези престарели хора. С тях се случи нещо необикновено, което ги преобрази. Зарата на обновлението, която изгря над родината, ги възроди за нов живот, те се почувствуваха отново обществено необходими, промяната, настъпваща във всички области на живота, им помогна да забравят пристъпите на болестите и старостта, премахна у тях натрупаните през изминалите години горчивини. Отново те бяха обкръжени с внимание, обич и признателност, засвидетелствувани не само от народа, но и от представителите на Червената армия в страната — синовете и внуците на техните бойни другари при Стара Загора, Шипка и Шейново.

Разпръснати из различни селища на страната, последните опълченци продължаваха да членуват в своето дружество „Шипка", нещо трогателно и в същото време дълбоко родолюбиво имаше в желанието им да бъдат организирани. На 6 ноември 1945 г. героят от Лайпциг се завръща в родината си. През тези напрегнати дни и често пъти безсънни нощи, които съпътствуват последните няколко години от неговия живот, той намира време да отдаде дължимото внимание и на останалите живи български опълченци. За всички

Digitized by Google

това бе преди всичко израз на дълбокото чувство на уважение и обич, което той имаше към тези родолюбци. На 17 февруари 1946 г. Георги Димитров присъствува на патронния празник на народното военно училище „Васил Левски". На празника са поканени и група опълченци. Тази среща поставя началото на едно потрайно общуване на Г. Димитров с опълченците, което съвсем естествено прераства в дружба. Тя е изпълнена с много човешка топлота, внимание и разбиране от страна на Г. Димитров към съдбата им. Своите искрени чувства на обич и признателност към него изразяват и те:

„Искам, преди да умра в свободната родина, да видя скъпия и изпитан в борбата Георги Димитров" — заявява пред представител на печата в Пловдив опълченецът Петко Р. Налбантов.

На 3 март 1946 г. на тържествено събрание, посветено на освобождението от османско иго, Георги Димитров сърдечно приветствува присъствуващата група от шестима опълченци, между които е и председателят на опълченското дружество „Шипка" Кръстьо Янков Попов. В качеството си на такъв той често посещава кабинета на министър-председателя. „Дядо Кръстьо нерядко идва в кабинета, кога нещо да си уреди с нас, секретарите, кога да се види с Г. Димитров, защото между него и кабинета му има особени отношения — Г. Димитров и дядо Кръстьо са големи приятели. Към него, като към всички живи опълченци, Димитров е крайно ласкав, внимателен и грижовен, той не се спира пред нищо да му окаже нужната помощ, да му съдействува да си уреди едно или друго и такава зарька ни е дал и нам, която ние от сърце изпълняваме" — разказва Неделчо Ганчовски.

По случай 70-годишнината от Старозагорския бой и боевете на Шипка, Представителството на Народната република награждава последните живи опълченци с новоучреденото правителствен орден „9 септември" с мечове.

През същата 1947 г. съгласно публикувания закон за безплатни и с намалени цени пътувания и превози на „опълченците от д-во „Шипка" се осигурява безплатен превоз.

Това става със знанието и грижите на министър-председателя на страната, който прави необходимото, за да покаже отношението на новата власт към опълченците. От своя страна те също изразяват своите чувства на уважение за общественото признание и грижи от страна на правителството и конкретно от страна на неговия министър-председател. Свидетелство за това е текстът на една телеграма, изпратена до опълченеца Петър Н. Петров по случай годишнината от Шейновския бой. „Драги дядо Петре — се казва в телеграмата. — Натоварен съм от министър-председателя др. Георги Димитров да Ви предам неговата искрена благодарност за Вашите поздрави по случай победата на руси и опълченци при Шейново.

Другарят Георги Димитров Ви изпраща своите най-сърдечни поздрави и добри пожелания за здраве и сили" — завършва телеграмата, подписана от секретаря на министър-председателя.

Тържественото чествуване на 70-годишнината от Руско-турската освободителна война от 1877—1878 г. става кулминация в отношението на Георги Димитров към опълченците. На следващия ден — 4 март 1948 г., на заседанието на Политбюро на ЦК на БРП(к) по предложение на Георги Димитров се взема следното решение: „Останалите 12 живи опълченци, участници във войната за освобождение на нашата страна от турско робство, да бъдат взети в подшефство от министъра на народната отбрана, който същевременно да ги зачисли на храна и издръжка при Министерството на народната отбрана. За тая цел министърът на народната отбрана да внесе още на първото заседание на Министерския съвет предложение за решение на този въпрос".

Заседанието се провежда на следния ден. „Одобрява се от Министерството на народната отбрана да поеме цялостната издръжка на останалите 12 живи опълченци от Освободителната война 1878 година, включително и техните семейства", се казва в приетото на него постановление на Министерския съвет.

На 17 май 1948 г. излиза и министерска заповед № 113, с която се уреждат всички въпроси, свързани с хранителното, вещевото и паричното доволствие на останалите живи опълченци. Съгласно заповедта, считано от 1 март същата година, на Кръстьо Янков Попов, Тодор Илиев Калоянов, Петър Николов Петров, Недю Иванов Гюдюлев, Иван Петров Алтабанов, Тодор Радев Райчев, Петко Рашков Налбантов, Васил Стоянов Джебарски, Атанас Лазаров Зерийски, Станчо Маринов Тананов, Димо Петков Димов и Иван Христов Саръгеликов се отпускат безвъзмездно: „...следните припаси, вещи и суми:

1. По 1 войнишка дажба месечно, на Кръстю Янков Попов по 2 войнишки дажби.

2. По 1 костюм и обуща годишно, а на Кръстьо Янков Попов и за съпругата му.

3. Суми за заплащане наема на обитаваните от тях жилища според действително изплатения наем.

4. По 6000 лева месечно едному за издръжка".

Грижите към последните живи български опълченци по същество представляват изява на ново, социалистическо отношение към човека-борец. Това е хубав пример на родолюбие и конкретни дела, в които най-добре проличава отношението на човека, ръководителя на партията и държавата — незабравимия син на българския народ и на България — Георги Димитров.

Николай ДОМУСЧИЕВ
научен сътрудник във военно-историческия музей — София

Digitized by Google

ФАКТИ БЕЗ ХРОНОЛОГИЯ

Излишно е да споменаваме, че да се добере човек до двора на Националния музей „Георги Димитров“ през тези дни е трудно. Това свято за всеки българин място, тачено и почитано винаги, в навечерието на стогодишнината от рождението на величавия борец за делото на комунизма, на героя от Лайпциг — 1933 година — е кръстопът, на който всекидневно се срещат хиляди хора. Почитателите на Димитров от страната и от чужбина са неизброими.

В тези редове не би могъл да се направи дори най-бегъл обзор на онова богатство, на онази глъбина, която таи всеки от документите и фактите, срещани тук. Известни, по-малко известни, или непознати за нас, те ни привличат със силата на примера, с неповторимото присъствие на една личност, която респектира и привлича, въодушевява и учи.

Летописът на бележитите дати на този живот надхвърля четиристотин страници. Дни, мигове на самоотвержена борба за делото на работническата класа, устремеост към една висока цел в името на другите, саможертва.

Връщаме се към началните стъпки на този живот-легенда, към първите участия в работническото движение.

Още от 1894 година, едва дванадесетгодишен, Димитров е ученик-словослагател. Работи в печатниците „Напредък“, „Либералний клуб“, „Говедаров“. Три години по-късно попада под непосредственото влияние на българската революционна социалдемокрация. Сближава се с прогресивни печатарски работници, участвува в стачки, чете Димитър Благоев — „Нашите апостоли“, „Христо Ботев“, запознава се с произведението на Чернишевски „Какво да се прави?“, което го впечатлява за цял живот.

От 1900 година младият Димитров участвува в работническото печатарско движение в София, изучава „Манифест на Комунистическата партия“ от Маркс и Енгелс, както и други трудове на основоположниците на научния социализъм.

През 1901 година е избран за член на настоятелството на работническото печатарско дружество, а една година по-късно — приет за член на Софийската партийна организация на БРСДП. При встъпването си в редовете на партията произнася знаменателните думи: „Искам да бъда партиен член, защото съм дълбоко убеден, че работническата класа може да се освободи от експлоатацията не по пътя на класовия компромис, а по революционен път“.

През 1909 година Димитров е вече избран в състава на Централния комитет на партията и остава без прекъсване негов член до последния си час.

Деец на международното революционно работническо движение, видният българин през 1921 година за първи път се среща с В. И. Ленин в Москва. Този момент от биографията на Димитров намира превъплъщение в известното платно на художника И. Петров, разкриващо този разговор.

И ако авторът на картината не коментира своята интерпретация на знаменателното събитие, друг творец, за други от мигновете от живота на Димитров — народният артист Любомир Кабакчиев — разказва: „Няма по-голяма радост от радостта да се докоснеш до великата същност на Георги Димитров. Всеки ден, всеки миг за мене носеше разкриването на едно ново богатство, на една голяма душевност. Ако съм успял да предам поне част от обаятелната личност на Георги Димитров, поне частица от човека с топлотата на неговото сърце, с остротата на неговия ум, с непоколебимостта на неговата логика, с твърдостта на неговата вяра, с огромната му любов към потиснатите — поне частица от тази огромна човешка същност — бих бил щастлив.“

●

...Разговарям със завеждащата отдел „Фондове“ Вера Дичева — секретарка на първичната партийна организация в музея — и още в началото узнавам, че тук са съхранявани над 52 000 документи и снимки, свързани с живота и делото на Георги Димитров. Между тях — богат фонд спомени на съвременници и съратници на героя от Лайпциг, множество оригинални художествени произведения, поздравителни адреси, обещания на трудови колективи, писма.

Digitized by Google

— Разбира се, тук всичко има своята собена стойност, но кажете, другарко Дичева, кои сред документалните материали ихте откроили?

— Тук се съхранява оригиналът на парйната членска книжка на Георги Димитров, издадена от I Софийски районен омитет на БКП на 31 декември 1946 гоина. Заслужават изключително внимание Мандатите на Димитров за Коминтерна като член на Президиума на ИК на Комунистическия интернационал от 25 юни 934 г. и освен това като делегат на II конгрес на Коминтерна, издаден през згуст 1935 г. в Москва; както и Мандат № 2 на Г. Димитров като член на ККИ — Москва, септември 1935 година, одписан от Палмиро Толиати). В този ед не бихме могли да отминем и Мандат № 1 от VI конгрес на КИМ — Москва, 1935 година.

Интересувам се от изданията на произведенията на Димитров, намиращи се в рхивния библиотечен фонд — от най-старите до последните. Сред тях с най-високите си тиражи се открояват Заключителната реч пред процеса в Лайпциг и Докладът, изнесен пред VII конгрес на Коминтерна през август 1935 година.

Преведени в 62 страни, произведенията на Георги Димитров са широко популярни във всички континенти. Първата негова книга на чужд език се появява през 909 година. Това е брошурата „Синдикалното движение в България 1904—909 г.", издадена в София на немски език.

Първите публикации на трудове на Димитров зад граница датират от преди повече от 60 години и се появяват в Съветския съюз в превод на руски език. Най-ранният от тези преводи е известната му статия „Професионалното движение в България", публикувана в списание „Комунистически интернационал" от 20. XII. 1920 година. А първите отделни книги с произведения на Димитров, издадени в СССР, излизат през 1934 година и носят заглавията: „Бележки от работните тетрадки", „Писмо до австрийските работници" и „Да спасим Ернст Телман".

Първата статия на Димитров в превод на английски език е от 1924 година. Нейното заглавие е „Положението в България". По-късно маршрутите на произведенията на този величав борец за делото на работническата класа продължават във Франция, Белгия, Швейцария, Холандия, Норвегия и в други страни, за да преминат след това от Европа в Азия, Африка, Австралия.

Следващият въпрос към Вера Дичева се отнася до участието на комунистите от първичната партийна организация, както и на целия колектив на музея, в организацията и провеждането на мероприятия във връзка с честването на предстоящата 100-годишнина от рождението на Георги Димитров.

Ето отговора:

— Инициативност и творчество съпътстват дейността на работещите в музея. Тези характерни черти в работата на колектива през юбилейната година получиха своята ярка изява. Множество са мероприятията, които организираме, ще изброя някои от тях. Това е научно-практическата конференция, в която ще участват представители на музейни работници от социалистическите страни; това е активното участие на нашите научни кадри и останалите докладчици в дейността на дружество „Г. Кирков" по юбилейната тематика. Следва да посочим и успешно действуващата през юбилейната година лектория: „Народ — партия — ръководител", водена от известни учени по история на българското и международното работническо и комунистическо движение. Сред основните задачи, взети на отчет от нашата първична партийна организация, трябва да откроим подготовката на голямата изложба „Георги Димитров — живот и дейност", която ще бъде открита в края на май в Народния дворец на културата. Предстояща е и VI среща на представители на трудови колективи, носещи името на големия българин, която тази година ще се състои в Димитровград. Сътрудници на музея участвуват в подготовката на многотомното издание на трудовете на Г. Димитров, както и в съставянето на тритомника „Спомени за Георги Димитров". Под печат е юбилеен албум „Г. Димитров — наш съвременник". Осъществяват се ред популярни издания във връзка с бележитата годишнина.

— Интересът към вашата дейност непрекъснато расте, броят на приятелите на музея се увеличава. Кой е най-новият материал, получен в отдел „Фондове", през последните дни?

— Получаваме спомени, снимки, негативи. Сред най-новите материали е една снимка, получена от СССР, гр. Шахти, Ростовска област. Това е една неизвестна фотография на Георги Димитров и Роза Димитрова. Снимката е била подарена с надпис на М. Ф. Овчаренко. Притежателят на тази снимка бе любезен да я предостави на нашия фонд, изпращайки я с другарско писмо.

Приятелите на Димитров... Приятелите на България... Един от тях, Пол Елюар, ще изрече: „Той виждаше за всички. Той се бореше за всички. Той беше нашият общ глас — по-справедлив и по-висок".

●

...Отново слушаме екскурзоводите, вникваме в същността на миговете, дните, годините, изпълващи биографията на изтъкнатия син на българската работническа класа.

— Семейството на Георги Димитров било многодетно. Единият от братята му, проявил се като способен профсъюзен деец, загива през време на Балканската война от 1912 година. Другият брат участвува в борбата на болшевишката организация в Одеса и умира на заточение в 1916 година. Третият бил убит от българската полиция в тежките дни на април 1925 година. В революционното движение

Digitized by Google

участвували и двете сестри на Димитров...

— ...Личната библиотека на Георги Димитров наброявала около три хиляди заглавия...

— Първото бойно кръщение Димитров получава на тринадесет години, по време на общата стачка на печатарските работници в София...

— Занимателен е следният случай. След първомайската демонстрация през 1898 година буржоазният политик Радославов изпратил в печатницата статия, в която клеветял работниците и призовавал за разправа с тях. Георги Димитров, който тогава бил 16-годишен, отказал да набере текста въпреки заплахите. Авторът се видял принуден да зачеркне определени пасажи. Минало време и през 1917 година Георги Димитров, вече депутат, протестирал против произвола на цензурата. Възразил му Радославов, който бил министър-председател. Той припомнил, че някога ораторът сам подложил на цензура негова статия. „Тогава, както и сега — спокойно отговорил Димитров — аз защищавах интересите и честта на работническата класа."

— През 1913 година Димитров е избран за депутат в Народното събрание и оттогава е избиран постоянно, с изключение на годините, когато е в емиграция. През 1937 година е избран за депутат във Върховния съвет на СССР, а през 1945 година е награден с ордена „Ленин", връчен му от М. И. Калинин.

Гласовете на екскурзоводите се гонят. Годините, датите, мигновете на този изключителен живот са неизмерими... Тези толкова познати неща край стряхата на стария дом оживяват отново.

И запламтяват с пурпура на карамфили и знамена.

И продължават да звучат в ушите ни стиховете на поета Найден Вълчев, редактирани от работничка:

„Много песни ще бъдат изпети
за Димитров и днес, и след нас..."

Мила ИЛИЕВА

МИСЛИ ЗА ДИМИТРОВ

ВИТОРИО КОДОВИЛЯ:

„Ние, които имахме голямото щастие да познаваме лично Димитров, да слушаме неговите мъдри съвети, да извличаме поуки от неговата плодотворна революционна дейност, помним как този пламенен революционер, непримирим по принципните въпроси и към тези, които ги извращаваха, с огромна енергия и революционна твърдост, имайки дълбок запас от хуманизъм, доброта и търпение, винаги прилагаше принципа на убеждението, а не на командуването.

При обсъждане на даден въпрос той изслушваше внимателно мненията за и против и при липса на сериозни възражения по становището на докладчика задаваше някои допълнителни въпроси, за да се задълбочи дискусията и се даде изчерпателен отговор на поставените въпроси. След това той се изказваше с ясна и прецизна мисъл, правеше съответните изводи.

Накрая запитваше дали политическата и тактическата линия, която трябваше да се прилага, е ясна за всички и при положителен отговор казваше: „Много добре. Ако всичко е ясно, сега приетата линия трябва да се прилага последователно и твърдо, без колебание и огъване." Затова той често напомняше, че след като е взето правилно решение по въпроса, успехът зависи от организационната работа за провеждането му в живота, от правилния подбор на хората, от проверката на изпълнението."

Digitized by Google

Digitized by Google

ISSN 0204 8574

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СПОМЕНИ ЗА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

в три тома

Във връзка със 100-годишнината от рождението на великия с
българския народ Георги Димитров Институтът по История на
при ЦК на БКП подготви за печат тритомника „Спомени за Г
Димитров". Сборникът съдържа спомени за вожда и учителя на
народ от видни дейци на българското и международното комунисти
движение, от негови бойни другари, близки и сътрудници, от изтъ
прогресивни и демократични общественици.

Тритомното издание се открива със статия на другаря Тодор
ков, написана за двутомника „Спомени за Георги Димитров", изд
по случай 90-годишнината от рождението на Г. Димитров. Първи
(1882—1933) на настоящото издание обхваща спомени от детски
дини на Димитров до чутовния му подвиг на Лайпцигския пр
Тук се разкриват началните му стъпки в българското революц
работническо и социалистическо движение, израстването му като
профсъюзен и партиен ръководител, неговата всеотдайна борба
щита на икономическите и политическите интереси на трудещи
Спомените от периода 1923—1933 г. разкриват дейността и борба
Димитров в чужбина като ръководен деец на българското и на бал
ското комунистическо движение в Коминтерна и Профинтерна. Вто
том (1933—1944) отразява спомените за периода от Лайпцигския
цес до Деветосептемврийското въстание в България през 1944 год
Показана е величавата борба на Г. Димитров на Лайпцигския пр
както и разгърналото се мощно движение на милионите хора в не
защита. Обхваната е и дейността на Димитров като генерален секре
на Изпълнителния комитет на Коминтерна, кипящата му дейност в
дините на Великата отечествена война на съветските народи ср
хитлеристките нашественици. В третия том (1944—1949) са помес
спомени за Г. Димитров за периода от победата на социалистическ
революция на 9. IX. 1944 г. до неговата смърт — 2. VII. 1949 годи
Те съдържат изобилни и интересни данни за огромната и динами
дейност на ръководителя на Българската комунистическа партия и
нова България.

20700

Цена 0,

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

8

СОФИЯ, ЮНИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 8 ЮНИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Близко и всекидневно ръководство на профорганизацията . . 3

Социална роля и ефективност
на държавния и народния контрол 11
Х. Рашев — Действеност на контролната работа 12
Г. Ганчев — Деен орган на трудовия колектив 18
М. Бишарова — Политически инструмент 20
М. Генова — Будни очи 23
Р. Радоев — Дълг и право на стопанина 25
* — Активен фактор 30

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Цонков — Партията и единството на свободата, дисциплината и отговорността 34

Партийният комитет

С. Петрушков — Приемът на гражданите 40
Б. Ангелов — Нараства ролята на кабинетите 47

Партийните групи

* — Нови, повишени изисквания 54

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

* — Всепризнателност 57

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

От позицията на конгресните критерии
А. Михайлов — Ревизионните комисии — политически органи . . . 62
К. Димитров — Взискателност и възпитание 64
В. Кибарски — Кога проверките са ефективни 66
Г. Шехов — Как работим с наказаните комунисти 68

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

К. Кулматов — Отрасловите отдели на комитетите и идейното възпитание 70

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — Двата края не означават противоположност 75
* — Стопанската организация 79
И. Игнатов — Отговорността на комунистите от групата 82

Стопанският ръководител — пълномощник на партията

А. Лефтеров — Верен усет към научно-техническия прогрес 85

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

С. Ганев — Естетическото възпитание и съветите за култура 91

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2486. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 1. VI. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

БЛИЗКО И ВСЕКИДНЕВНО РЪКОВОДСТВО НА ПРОФОРГАНИЗАЦИЯТА

Неотдавна завърши Деветият конгрес на Българските професионални съюзи. Той разгледа и изясни ролята и задачите на тази най-масова и всеобхватна организация на българските трудещи се, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Една от най-важните задачи на партийните комитети и организации сега е да усъвършенстват своето ръководство на профкомитетите и първичните профорганизации, за да се заемат те с всички сили за изпълнение на решенията на конгреса, да увеличат приноса си в строителството на зрялото социалистическо общество, в подобряването на материалното благосъстояние и културното развитие на народа.

Необходимостта от близка партийна помощ и ежедневни грижи за профсъюзите се обуславя от тяхната същност и роля — партията като политически авангард на работническата класа и на трудещите се, а професионалните съюзи като тяхна масова професионална обществена организация. В съвременните условия тази необходимост нараства поради важната социална роля на профсъюзите в политическата система на социализма като незаменима школа за управление и стопанисване, школа за комунизъм.

Близките и неразривни връзки на партията като политически авангард и на професионалните организации у нас съществуват от тяхното възникване. Революционните марксисти и партията стояха до люлката на младото синдикално движение. То се роди и израсна под непосредствените грижи на Димитър Благоев и Георги Кирков. Най-изтъкнат и авторитетен синдикален ръководител у нас беше Георги Димитров. В непосредствените работнически борби и под крилото на партията той се издигна и закали като велик революционер от ленински тип.

Нашата партия е силна с връзките си с класата и народа, на които една от най-важните опори е професионалната организация. Същевременно най-масовата организация на работници, селяни и интелигенция черпи своята сила от партийното ръководство. Благодарение на това ръководство тя изигра голяма роля в борбата против капитализма. А в условията на социализма съзидателният й принос намери най-висока оценка в речта на генералния секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков пред конгреса:

Digitized by Google

„Ние не можем да си представим днешна социалистическа България с нейните колосални успехи, отчетени на XII конгрес на партията и при тържественото чествуване на 13-вековната история на Българската държава, без големия принос и огромните заслуги на Българските професионални съюзи."

Връзките на партията с профсъюзите са здрави и неразривни. Но сега нуждата от още по-близко партийно ръководство на масовата обществено-политическа организация става много по-належаща. Обективните условия на нашето обществено развитие налагат да се издигне ролята на профсъюзите, да се засилят техните социални функции, което няма да се постигне без по-близки грижи и помощ от страна на партийните комитети и организации, без активизиране на комунистите в професионалната организация.

Обективната потребност от издигане ролята на профсъюзите бе изяснена много точно в решенията на Дванадесетия конгрес. В тях бяха определени и главните направления, в които партията очаква те да се развият и да обогатяват решително своята роля.

На първо място, това е изявата им като организатор и ръководител на съревнованието и творческите усилия на трудещите се.

На второ място, е изискването те да бъдат движеща сила в процеса на насрещното планиране и съотговорни заедно със стопанското ръководство за насрещния план.

На трето място, да бъдат последователен защитник на интересите на трудовия човек и на трудовия колектив. Да се борят едновременно срещу всякакви прояви на бюрократизъм от страна на административно-стопанските ръководители и срещу бракоделците и рушителите на трудовата и технологическата дисциплина.

На четвърто място, да се борят за подобряване условията на труда, квалификацията, бита и отдиха на трудещите се.

Както се вижда, тези важни, много важни задачи на изграждането на зрелия социализъм изискват още по-силната изява на профорганизациите и техните колективни органи.

Тяхната роля особено се засилва в трудовия колектив, там където на практика се реализира цялата партийна политика. Това е свързано с прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. Разширените права на низовите трудови колективи, качествените промени в производствената демокрация най-тясно опират до реалните функции и роля на първичната профсъюзна организация и профкомитета. И понеже може да възникнат съмнения, че при тези условия може би ще се стеснят функциите на обществената организация, в речта си пред конгреса другарят Тодор Живков изтъкна, че тъкмо при тези условия се повишава неимоверно ролята ѝ.

„Профсъюзите получават правото да организират дейността на трудовия колектив, на колективните органи за управление, да участвуват в разработването и осъществяването на техните решения. Стожери за развитието на тези органи трябва да бъдат професионалните съюзи и по-конкретно профорганизациите и профкомитетите. Ето това е главното. Това, другари, е нова, голяма отговорност, която им се възлага."

Наред с голямото задължение да бъдат главните обществени гаранти за прилагането на новия икономически подход и новия икономически механизъм, да бъдат съотговорни за насрещния план — това е особено отговорна задача, която профсъюзите естествено поемат като всеобхватна организация на трудовия колектив. И най-правилно и естествено е тя да се възложи на тях, тъй като те са непосредствени ор-

Digitized by Google

ганизатори на творческите инициативи на трудещите се, имат голям опит и възможности да ги осъществят.

От тези нови обективни позиции трябва да подхождат към профорганизациите и профкомитетите първичните партийни организации, когато търсят как по-добре да насочват дейността им, да ги подпомагат. Като политически стопани в колектива най-добрата им опора са профорганизациите. Чрез тях могат най-успешно да мобилизират масите за изпълнение на партийната политика. Чрез специфичните форми на своята работа, чрез съревнованието и другите творчески профсъюзни инициативи всеки труженик може да се направи съпричастен в ускореното прилагане на техническия прогрес, в комплексната механизация и автоматизация, в изучаването и внедряването на челния опит, в усъвършенстването на бригадната организация на труда, във възпитанието на висока дисциплина и отговорност в работата, в борбата за икономии. Голямо партийно внимание заслужава подетата от някои профсъюзни звена инициатива „Както работим, така и ще живеем", в която се синтезират най-съществените принципи и изисквания на икономическия механизъм с особен възпитателен заряд.

Партийните бюра следва да помогнат да се използват особено широките възможности за разгръщане на съревнованието на основата на икономическите интереси на всеки труженик и колектив. Това най-добре ще премахне пречките, които задържаха инициативите.

Практиката на челните промишлени колективи показва, че неговият размах и ефект се издига много, ако то се води на принципите на икономическия механизъм и за негова база служи степента на интензификацията, техническото равнище на производството, качеството на изделията, дисциплината на труда и на договорните отношения. По този начин се издига стимулиращата му функция не само в разкриване на вътрешните резерви при съществуващите мощности, за максимални икономии на материали, труд и енергия, но и за включване на милионите в борба за научно-технически прогрес. Засилва се и интеграционната му роля. Чрез него могат да се обвържат по-тясно усилията на взаимносвързаните звена вътре в колектива и в различните колективи, в отраслов и териториален разрез. Да се получи мултипликационен ефект във веригата наука—внедряване и в целия производствен цикъл — от добиването на суровината до реализацията на крайния продукт.

Нарастват възможностите на партийните бюра и организации чрез профорганизациите да разгърнат подетите инициативи за задоволяване на разнообразните нужди в колективите чрез създаване на помощни стопанства, ателиета за услуги, разширяване на общественото хранене и на магазините за стоки за потребление и пр. Това създава качествено различна социална обстановка в трудовите колективи.

Ето какви нови простори за мобилизация на колективите получават профсъюзите. Заедно с тях нарастват възможностите за издигане ефективността на партийното ръководство посредством активизиране на работата на тази масова организация. Задачата е тези възможности максимално да се оползотворят.

При тези нови условия какви са непосредствените задачи пред партийното ръководство на профсъюзите?

Тъй като ролята и функциите на профсъюзите са изяснени от Дванадесетия конгрес на партията и Деветия конгрес на профсъюзите, главната задача на партийните организации и бюра, на партийните комитети е да помогнат на профсъюзните кадри и трудещите се да ги усвоят и да ги подемат напълно. И на следващо място — да им съдействуват да пренесат цялата профсъюзна дейност в трудовия колектив. Тя да се свърже непосредствено с дейността на колективните органи.

Digitized by Google

Профкомитетът и организацията да общуват с всеки труженик, да изясняват задачите му, да събират идеите, предложенията, да изучават интересите и потребностите, да организират тяхното задоволяване. В колективите да защищават личните и обществените интереси. Да се грижат за издигане на културата, професионалните знания и майсторството, да възпитават, учат и да насърчават. Да станат катализатор на социалната инициатива на всеки работник и служител, на всеки низов колектив, да обобщават и целенасочват творческите пориви и почини.

Всичко това изисква партийните комитети, бюра и организации отблизо и системно да вникват в реалната дейност на профкомитетите и организациите. Да ги приучават на нов подход към задачите, да ги подпомагат да усъвършенствуват стила, да обогатяват формите на работа.

В това отношение те имат немалък опит. Особено добър резултат в подобряване партийното ръководство на профсъюзната дейност имат Толбухински и Ловешки окръг. На пленуми на окръжните партийни комитети бяха обсъдени важни проблеми, свързани с политическото ръководство на масовата организация. Много комунисти получиха поръчение активно да работят на поверените им от профорганизациите ръководни постове. Дейността им бе поставена под системен партиен контрол. Редовно партийните бюра и организациите се запознават с една или друга страна от дейността на профорганизациите и им оказват нужната помощ и подкрепа. Партийното ръководство стана системно, по-компетентно и по-действено.

Такъв опит имат и други комитети и организации. Но наред с това огромно благотворно въздействие и всекидневна помощ на отделни места се допускат сериозни пропуски. Не може да се приеме за нормално през целия този период между Единадесетия и Дванадесетия конгрес на партията само отделни комитети да са поставили за обсъждане основни въпроси от ръководството на профсъюзите на свои пленуми. По-често на заседанията се изслушват отчети на окръжни съвети на профсъюзите. Макар и да има значителна полза от такива отчети, те не са в състояние да внесат коренен поврат в партийните грижи към тази организация. Твърде често различни страни от работата на профсъюзите са предмет на заседания на бюрата на окръжни и общински комитети. Но там се разглеждат повече текущи въпроси, информативно, без да се вниква в стила на работата им и без да се изчерпва главното — как да се упражнява партийното ръководство, как да се помогне за издигане качеството на дейността им. **Главният недостатък е повърхностният, формален подход, който предстои да се преодолява.**

Тази картина, общо взето, се наблюдава и в събранията на партийните организации и заседанията на техните бюра, където най-често се изслушват общи информации от профкомитетите.

От време на време се прави оценка на комунистите на работа в ръководните органи на профсъюзите, обсъжда се дейността им. Това е полезно. Но само с него няма да се постигне нужният прелом. Трябва да се повиши взискателността към всички комунисти, членове на профорганизацията. Някои от тях проявяват инертност и пасивност, които остават без внимание и оценка.

Сега следва да се преразгледат всички лостове, чрез които се упражнява партийното ръководство, за да бъде то всекидневно, активно, действено. Не само системно да се оценява дейността на профкомитета и профорганизацията, но при разглеждане на всеки въпрос, предмет на профсъюзната дейност, да се оценява приносът на профор-

Digitized by Google

ганизацията, за да ѝ се поставят задачи, да ѝ се дават указания и препоръки.

Много важен е въпросът за качеството на ръководството, за неговия политически характер.

И за обществените организации важи ленинското изискване да се преодолява честата и дребнава намеса в тяхната работа, да не се изземват техни функции, да не се поемат от партийната организация или партийното бюро техни непосредствени задачи. Не са редки случаите, когато партийната организация поставя в дневния ред на своите събрания и заседания въпроси, предмет на непосредствената дейност на профорганизацията. Но вместо да определят главните изисквания и насоки за изява на профорганизацията, често те се заемат пряко да ги решават. Така например се случва с въпросите на съревнованието, с насрещното планиране, с решаването на различни социално-битови въпроси. Разбира се, партийната организация може и е длъжна да разисква такива въпроси, щом те имат политически характер и засягат важни интереси и потребности на колектива. Да изказва своето становище по тях, да дава ръководни насоки и идеи. Случва се например при възникване на трудови спорове трудещите се да се отнасят пряко до партийните бюра и секретари. В такива случаи те не могат бюрократично да се отнесат към молбите. Но вместо партийното бюро пряко да решава споровете, по-правилно е да помогне за справедливото им уреждане, като възложи работата на профкомитета, да го подкрепи, да го подтикне сам да извърши това, което по закон е негово право.

Въобще, когато става въпрос за дейност, предмет на самодейната обществена организация, трябва да се подхожда внимателно, за да не се отнеме самостоятелното ѝ поле за изява, да не се принизява отговорността ѝ. При обсъждането на такъв въпрос задължително трябва да се вникне как тя изпълнява задълженията си, за да ѝ се помогне.

Характерът на политическото ръководство изисква да не се измества, ограничава или омаловажава дейността на профорганизацията, а, напротив, да ѝ се дават насоки и да ѝ се определят цели за постигане в дадената област, за която тя непосредствено отговаря, да ѝ се помага правилно да подхожда към предмета на своята дейност. Да се насочва как да подобрява стила и методите на работа, да подбира най-правилни и ефективни форми. Да се опират на колектива и на профсъюзните членове и да ги въвличат в конкретна трудова и обществена дейност. Да ѝ се съдействува да разпределя правилно силите и да възлага всяка работа на онези, които са най-подходящи, авторитетни и добри изпълнители. И естествено е да се проверява как е извършена дадената дейност, какви са резултатите от нея. Това не означава опекунство над тях. Това са механизми на политическата оценка, която позволява да се помогне навреме и ефективно да се усъвършенствува работата ѝ, да разгърне силите, инициативите и отговорността си.

Едно от най-важните средства е редовно да се търси отчет от комунистите за техния личен принос в профсъюзната дейност, за тяхната инициатива, за това, какво правят те за изпълнение на партийните и профсъюзните решения.

На IX конгрес на профсъюзите бе направена критична и самокритична оценка, разкрити бяха сериозни недостатъци и слабости в борбата на много профкомитети и организации.

Digitized by Google

Отбелязано бе, че има прояви на незачитане и пренебрегване, на формално допитване до тяхното мнение от стопански и държавни органи, без те да отстоят и защитят своите права и задължения. Липсва ясно разграничение на специфичния кръг задължения на обществената организация и се копират и дублират административните ръководства. Важни въпроси, за които те носят отговорност, често не се решават своевременно поради инертност и слаба инициативност. Не се проявяват обществена взискателност и непримиримост към стопанско-административните органи и не се подпомагат за отстраняване на причините, които разстройват производството, рушат дисциплината и намаляват трудовата активност. Работата е обременена с книжнина и бюрократизъм. Има опити за вмешателство в дейността им от стопански дейци. **За съществуването на тези недостатъци, за принизената роля на профорганизацията и профкомитета на отделни места, за тяхното незачитане и пасивност, за цялостното им състояние — за всичко това политическа отговорност носят преди всичко партийните комитети и бюра, комунистите в профорганизацията.** Те могат най-много да направят за отстраняването им. Затова **реалната специфична роля на профкомитета и профорганизацията в колектива е мерило за равнището на партийното ръководство. То е един от критериите за оценка на общинските, комбинатските, учрежденските, заводските и други комитети, на партийните бюра и организации, на партийните групи и на комунистите.**

Политическото ръководство не ограничава в никакъв случай профорганизацията и профгрупата в изпълнението на техните социални функции и роля. Тъкмо обратно — то е призвано да помогне те да ги изявят най-пълноценно и ефективно, защото това е в интерес на социализма, на правилното функциониране на неговата политическа система. Това се отнася както до стопанско-организаторските и социалните функции, в които те се изявяват като едни от най-важните творчески сили на новия строй, така и до защитните функции. Чрез тях профорганизациите съдействуват за най-пълно прилагане на социалистическите принципи, като защищават и отделния труженик, и колективите, и обществото. Партията е най-много заинтересована с общи усилия да се отстранява всичко, което пречи за прилагането на социалистическата справедливост навсякъде и от всички, затова подкрепя всецяло профсъюзите в тяхната дейност. **Там, където те не получават своевременна поддръжка и не реализират както трябва своята защитна роля, там партийните бюра и организации са допуснали нарушения на елементарни принципи на партийното ръководство. Не са изпълнени важни партийни задължения.**

Политическият характер на ръководство означава да се разгърнат най-широко профсъюзната инициатива и самодейност, да се увеличава отговорността на профорганизациите и профкомитетите навсякъде, за да заемат те пълноценно своето място в системата от органи на социалното управление и да дадат максималния си принос в използване на възможностите на нашия социалистически строй. Да им се помага да овладеят своето специфично поле за дейност, да търсят и успешно да използват присъщите им специфични средства и подходи на масова обществена организация. Това е първостепенен партиен дълг.

Всичко това налага не само да се подобри в количествено отношение грижата за професионалните съюзи, да им се оказва системно внимание и помощ. Особено важно е да се усъвършенствува качествено партийното ръководство. Партията и всяка партийна организация ще работи толкова по-ефективно, колкото повече и по-ефективно помага на всеки орган, всяка обществена организация да изпълнява пълноценно своите специфични функции.

Digitized by Google

Едно от най-важните условия за всяка профсъюзна организация — да изпълнява обективно необходимите и нарасналите свои функции и задачи в сегашните условия на изграждането на развитото социалистическо общество — е организационно да укрепва, да се издига на по-високо стъпало профсъюзната демокрация. Това бе подчертано и на Дванадесетия конгрес на партията, и в решенията на Деветия конгрес на профсъюзите.

Организационното състояние на профорганизацията и профгрупата се проявява най-вече в тяхната самостоятелна изява, инициатива и дейност в колектива. В активността и зрелостта, с която те своевременно изучават и предлагат решения на неговите проблеми, социални нужди, трудови и битови условия. Те да са авторитетният представител на интересите на целия колектив. Най-важният белег за дейността им е въвличането на всички профсъюзни членове в обществената изява на профгрупата, на профорганизацията, в техните комисии, в цялостната профсъюзна дейност. Много от въпросите за съревнованието, за социалната програма, за внедряването на икономическия механизъм и пр. те трябва да решават съгласувано със стопанските органи, с ДКМС, с другите организации. Важното е да бъдат инициатори, а не пасивни консултанти.

Издигането на профсъюзната демокрация сега е свързано непосредствено с новите функции на трудовия колектив, на цеха и бригадата. Профкомитетите, низовите профорганизации и профгрупите са призвани непосредствено да организират и материализират правата на колективите и на техните органи. От тях в значителна степен зависи тези нови права и задължения да бъдат усвоени и осъществени напълно. Но те не могат да изпълнят тези задължения, ако не разширяват и задълбочават демокрацията в собствената си организация, която обединява на практика целия колектив. **С други думи, профсъюзната демокрация на практика се интегрира с широката производствена демокрация и става сърцевина на нейното проявление.** Като събират и обобщават мнението на своите членове, профкомитетите ще го предлагат на работническите колективи и ще бъдат практическият организатор на социалната активност и на работническото самоуправление. С това ще се проявяват като съотговорни за насрещния план, за икономическите и социалните резултати от работата на колектива.

Партийните комитети и организации, когато преценяват реалното състояние на икономическата демокрация, произтичаща от новия икономически механизъм, не могат да я разглеждат изолирано от инициативата и реалната роля на профорганизацията. Следователно те трябва да помагат за издигането на профсъюзната демокрация като реална основа за демокрацията в управлението. Това е едната насока на помощта за организационното укрепване на профорганизациите.

Когато въздействуват за нейното разгръщане, трябва да обърнат внимание на две опасности.

Едната е книжнината и дублирането в самите профсъюзи — изпращането на много писма, указания, правилници и др. от териториални и отраслови органи. Другата е заседателщината, събирането на хората за щяло и не щяло, времеядството в името на колективността и демокрацията.

Ефективността на партийното ръководство ще се измерва и с това, доколко се преодоляват тези опасности, които отклоняват профсъюзните дейци от живата, непосредствената работа в колектива, особено в низовия колектив, с отделния работник. Там да се върши практическата работа за изучаване на икономическите проблеми, на икономическия механизъм, да се усвояват принципите на неговото действие. По предложение на профкомитета и профгрупата ще се търсят

Digitized by Google

резерви за достигане на най-добрите постижения, ще се изучава и внедрява челният опит, ще се определя коефициентът на трудовото участие. В колектива се обсъжда всичко, в него се решава. Обсъжда се дисциплината, поведението, спазването на социалистическите принципи. В него хората се трудят, учат се, възпитават се, реализират се, растат като активни и безпределно предани на социализма личности.

Грижата за организационното укрепване на профсъюзите не означава да се насочват профкомитетите към самоцелни изяви, изолирани от тежненията на трудовия колектив. Изявата на профсъюзната дейност е толкова по-ярка, колкото повече е в центъра на живата и динамична социална, трудова, културно-масова изява на самия колектив. Да се ориентират профорганизациите да станат душата, непосредственият двигател, прекият и най-ярък изразител и реализатор на общите интереси и потребности на колективния живот, инициативи, дейности — това е важна партийна задача. В колектива има стопанско ръководство със свои функции в управлението и комсомолска организация като представител на младежта. Една от важните задачи на партийното ръководство е да внесе синхронизация, координация и единодействие между тях и профорганизацията, за да действуват единно и еднопосочно.

Първичните партийни организации сега провеждат преглед на своята боеспособност за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията. Едно от направленията на този преглед следва да бъде издигането на политическото ръководство на масовите организации и особено на профорганизацията. Партийната организация е силна със своя състав и дейност. Но нейната сила е толкова по-голяма, колкото повече има авторитет и подкрепа в колектива. Високият авторитет ще се постигне толкова по-пълно, колкото по-активна е профорганизацията, колкото по-добре тя обхване и възглави инициативите и самодейността на целия колектив, който обединява, колкото по-добре задоволява и защищава законните му интереси.

Това сега изисква:

— близко и всекидневно партийно ръководство на профорганизацията.

Това сега означава:

— **близка и непрекъсната връзка с колектива!** А в тези връзки се корени силата и боеспособността на първичната партийна организация.

Digitized by Google

СОЦИАЛНА РОЛЯ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ДЪРЖАВНИЯ И НАРОДНИЯ КОНТРОЛ

В страната се извършва обществен преглед на дейността на комисиите и групите за народен контрол. Основна негова цел е под ръководството на партийните органи и организации да се прецени работата им за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и на задачите, поставени от другаря Тодор Живков пред Националното съвещание през октомври 1981 година, и да се набележат конкретни мероприятия за издигане ролята им като инициативни органи на партийните организации и трудовите колективи.

На състоялото се съвещание през август миналата година с председателите на окръжните комитети за държавен и народен контрол и главните контрольори на КДНК др. Георги Атанасов — секретар на Централния комитет на БКП и председател на Комитета за държавен и народен контрол, се спря на задачите, които стоят пред контролните органи в светлината на решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Ето някои от възловите проблеми, които той постави в работата на Комитета за държавен и народен контрол.

Първият въпрос е свързан с последователното приложение на демократическия централизъм като лост за повишаване на обществената роля и позиция на органите и институтите на социалния контрол.

Главното, с което контролът ще допринася за интензификацията на народното стопанство, е да разкрива не само нарушенията, а и неоползотворените възможности, да предотвратява бездушното отношение, слабата инициатива при стопанисването на общонародната собственост. Контролът да върви не по повърхността на нещата, а към същността на процесите, към корена на отрицателните тенденции и пропуските.

Друг важен момент е контролните органи да насочат вниманието си към подхода, с който се реализират главните направления на партийната политика в различните сфери. Контролът да е съучастник в практическата работа на държавните и стопанските органи и организации. Това налага той да изостави регистраторската позиция в контролната дейност, да бъде превантивен фактор, да се засили възпитателната му функция, да стане дело не само на контролните органи, а и на самите органи и организации, които са обект на контрола.

Нужен е политически подход и стил на работа, контрол, който да бъде действен инструмент за провеждане на партийната политика. Иска се комплексен подход, деловитост и конкретност в работата. Да се овладяват партийният стил и отношение към кадрите. Резултатите в дейността на контролните органи да са израз на партийност, отговорност и взискателност, на непосредствена работа с кадрите.

Важното сега е да се контролира това, което има основно значение, всяко звено в контролната система да бъде действено, да функцио-

Digitized by Google

нира като единен механизъм под непосредственото ръководство на партийните органи и организации.

Тук ще разкажем как работят някои комисии и групи за народен контрол в Русенски окръг. Ще покажем как те действуват, за да се създава контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен, каквато е повелята на Дванадесетия конгрес на БКП. Ще се опитаме да разкрием как последователно се прилага принципът на демократическия централизъм и се разширява демократизмът в контролната дейност. Как се издига ролята на контрола за изпълнението на социално-икономическата стратегия на партията, за утвърждаването на атмосфера на нетърпимост към отрицателните прояви, към посегателството върху социалистическата собственост и нарушенията на дисциплината.

ДЕЙСТВЕНОСТ НА КОНТРОЛНАТА РАБОТА

Отмина една петилетка, през която трудещите се от Русенски окръг постигнаха големи успехи във всички области на живота. Определен дял за това имат и органите за държавен и народен контрол. Как работят те и какъв е техният принос?

В окръга има 685 комисии за народен контрол, в които са включени 8297 души. Със закон са утвърдени изборното им начало, техният обществен характер и непосредственото им ръководство от съответните партийни органи и организации. Те работят непосредствено в предприятията, стопанствата, институтите, цеховете, бригадите, сред трудещите се. Тази близост им позволява бързо да забелязват различните отклонения и да вземат необходимите мерки.

Особено резултатна бе дейността им през 1981 година. Тогава бяха организирани 13 455 проверки, при които са предотвратени щети, разкрити и използвани резерви за стотици хиляди левове и са реализирани значителни икономии. На стопанско-административните ръководства са направени 6386 предложения, от които са изпълнени 5148, а другите са в процес на реализиране.

Мерило за работата на контролните органи са положителните изменения, които те внасят в дейността на проверяваните органи и организации. Затова стремежът е — конкретни дела и по-голяма ефективност от всяка проверка.

Миналата година окръжният, общинските и заводските комитети за държавен и народен контрол организираха 433 проверки, от които 179 бяха заедно с обществените организации и 139 със специализираните контролни органи. В тях участвуваха 6405 души и са проверени 1867 обекта. В резултат на намесата са предотвратени големи щети. Въведени са в действие нови производствени мощности за 2644 хил. лева. Разкрити са допълнителни резерви и са реализирани много икономии.

Всяка година расте броят на съвместните проверки с контролно-ревизионните комисии на БКП и БЗНС, с Отечествения фронт, ДКМС, Българските професионални съюзи и Съвета на жените. Особено активна е работата ни с Отечествения фронт по изпълнението на 55-о По-

Digitized by Google

становление на Министерския съвет за културата на търговията, услугите и общественото хранене. Подобри се дейността ни със специализираните държавни контролни органи. Изграденият съвет за координация на контрола всеки месец разглежда работата на специализираните контролни органи. Тогава се уточняват предстоящите проверки и се набелязват общи мероприятия на окръжната контролна система.

През 1980 г. съветът обсъди 34 въпроса, от които 21 доклада от контролните блокове, 5 от специализирани контролни органи и 8 организационни въпроса. През 1981 г. бяха разгледани 28 проблема. Целта бе да се осигури по-голяма координация на контролната дейност, която се извършва от многобройните контролни органи. Това се осъществява по пътя на планирането, съвместните и комплексните проверки, чрез уеднаквяването на критериите, обучението на кадрите и други общи мероприятия.

Трудещите се у нас са кръвно заинтересовани от доброто стопанисване на социалистическата собственост. Неотдавна органите за държавен и народен контрол със съдействието на обществените организации и специализираните органи извършиха масова проверка по опазването на социалистическата собственост. В нея участвуваха повече от 4800 души народни контрольори, нещатни инспектори, специалисти и общественици. Проверките показаха, че по-голямата част от ръководствата и трудещите се от заводите, стопанствата, учрежденията и организациите полагат системни грижи за стопанисване на имуществото. Наред с това обаче бяха установени някои слабости и нарушения, които будят основателна тревога. В много предприятия се натъкнахме на големи количества ненужни суровини и материали. Те са залежали от дълги години и част от тях са изгубили производствените си качества. Това говори, че има неритмично снабдяване, което довежда до натрупване на свръхнормативни запаси. Само в промишлените предприятия (в комбинатите „Георги Димитров", „Иван Димитров", в заводите „Васил Коларов" и този за малки трактори и др.) бяха намерени залежали излишни материали за 2047 хил. лв. То се дължи на честата подмяна на номенклатурата им. В резултат на многото промени в модификацията на самоходния комбайн „КСС" на територията на комбинат „Георги Димитров" се намират детайли, сборки и възли, отпаднали от производството, за 352 хил. лв. Поради конструктивни промени на самоходна сенокосачка „Мургаш—22" и спирането ѝ от производство в Завода за малки трактори останаха неизползвани материали, възли и детайли на стойност 725 хил. лв. Същите са предложени на пласментно-снабдителните организации.

В аграрно-промишлените комплекси има ненужни материали за 1195 хил. лв. Това са главно резервни части на машини, които са излезли от употреба. Поради липса на складове тук се похабяват големи количества минерални торове и хербициди, понасят се много загуби. Лошо се съхраняват минералните торове в селата Борово, Джулюница, Стълпище, Мечка, Кошов, Червен, Сваленик, Смирненски и др. Не се стопанисват добре селскостопанските машини в селата Сандрово, Кошарна, Пиргово, Тръстеник и др. В аграрно-промишления комплекс — Иваново има изоставени и почти негодни за работа над 20 селскостопански и транспортни машини. В окръга се намериха 363 машини и съоръжения на стойност 1503 хил. лв., които бездействуват по различни причини. Една част от тях са доставени, без да са готови съответните сгради, други няма да се използват поради промени на технологията, трети не са комплектувани и пр. Въпросът опира не само до загубите на народното стопанство. Разбира се, това е от съществено значение. Но защо да забравяме моралната загуба, дълбоките следи, които остават в съзнанието и възпитанието на хората!

Digitized by Google

През време на проверката много стопанско-административни ръководства предприеха практически мерки за отстраняване на констатираните слабости и нарушения. На виновните лица бяха наложени дисциплинарни и други наказания и парични начети. В резултат на нашата намеса в завод „ЗИТА“ залежалите материали от 50 хил. лв. се намалиха на 26 хил. лв., а в комбинат „Иван Димитров“ се предотвратиха щети в размер на 50 хил. лв.

Установихме и ръководители, които милеят повече за собственото си имущество, а по-малко за общественото. Така например д-р Иван Стефанов, ръководител на хибридното свиневъдство в с. Голямо Враново, бе уволнен от окръжния комитет за държавен и народен контрол и задължен да заплати материалите, труда и транспорта, използван за ремонт на новозакупеното му жилище в същото село. Преди 5 години той заплати 5 хил. лв. незаконен доход от използване на служебното си положение като заместник-директор на стопанско предприятие „Родопа“.

Проверката завърши с окръжно съвещание на партийния, стопанския, държавния и обществения актив на тема „Социалистическата собственост — свещена и неприкосновена“. Главната ни цел бе да анализираме постиженията и слабостите и да насочим вниманието към някои конкретни задачи в бъдещата контролна дейност.

Органите за държавен и народен контрол приеха проблемите, които произлизат от новия икономически подход и неговия механизъм като собствена задача. Ние се стремим да разкриваме причините за допусканите пропуски и нарушения. В редица стопански организации установяваме, че икономическият подход и неговите основни принципи още не са намерили цялостно приложение. Допуска се неизпълнение на договори, нарушава се ритмичността. Много са недостатъците в материално-техническото снабдяване. Не се въвежда с бързи темпове стопанската сметка и бригадната организация.

Съществуването на единната окръжна контролна система създава добра предпоставка за ефективност в контролната дейност. Все по-голяма става синхронизацията между контролните органи по най-главните задачи, които се решават в окръга. **Засилва се комплексният подход при извършването на проверките. Стремежът е да се помага за усъвършенстване стила и методите на работа на стопанско-административните ръководства, за най-пълно използване на производствените мощности, суровините, материалите, трудовите и финансовите ресурси, за укрепване на дисциплината, за решително подобряване на качествените показатели и повишаване ефективността на общественото производство. Полагат се усилия за утвърждаването на превантивния, системния и действения характер на контрола** при най-широко участие на трудещите се. Комплексните проверки, които бяха извършени в Автокомбината, в заводите „Модул“, „Вела Пискова“, „Дунавска коприна“, „Юта“, в Строителния комбинат и други, показаха, че това е най-ефективният път. И не случайно дълго време след това ние не влизаме в проверяваните обекти.

Окръжният комитет за държавен и народен контрол полага системни грижи за **организационното и методическото укрепване на общинските и заводските комитети за държавен и народен контрол,** а чрез тях и на комисиите за народен контрол. Редовно провеждаме инструктажи по актуални въпроси, обменя се опит, обсъждат се резултати от извършени проверки, помага се на място. Много общински комитети за държавен и народен контрол в Русе, Ветово, Сливо поле, Борово и всички заводски комитети укрепнаха организационно и провеждат ефективна контролна дейност. Всички общински комитети са приели да изведат опит по един проблем на равнището на съвременните изи-

Digitized by Google

сквания. Това са въпросите, свързани с планирането, обучението на кадрите, съвместната работа с обществените организации, методическата помощ, гласността на контрола и др.

Общественото начало в контролната дейност има важно значение за по-нататъшното разгръщане на демокрацията и колективността в работата. Понастоящем в окръжния и общинските комитети за държавен и народен контрол са привлечени повече от 400 нещатни контрольори и инспектори. В комисиите за народен контрол са включени 8297 сътрудници.

Разширяването на общественото начало в работата на органите за държавен и народен контрол укрепва техните връзки с трудещите се, дава им възможност по-широко и дълбоко да проникват в процесите, навреме да поставят за решаване най-актуалните въпроси, своевременно да разкриват и отстраняват слабостите и недостатъците.

В комисиите и групите за народен контрол се трудят хора принципни, инициативни, с висока гражданска доблест, взискателни към себе си и другите, непримирими към недостатъците, защитници на обществените интереси. Мерило за техния принос са не само стотиците хиляди левове от предотвратени щети и безстопанственост. В борбата си срещу небрежността, нехайството, безотговорността, бюрократизма и бездушието те възпитават трудещите се, утвърждават морала на социалистическия гражданин.

Комунистите са основното ядро от контрольорските кадри. В гр. Русе в комисиите са включени 40 активни борци против фашизма и капитализма, 378 орденоносци, трима герои на социалистическия труд, 1588 ударници и рационализатори, 40 народни съветници, голям брой работници и специалисти.

За **обучението и възпитанието** на дейците от окръжната контролна система се полагат системни грижи. Към всички общински и заводски комитети са изградени постоянни школи. В тях се учат основните кадри, а за всички народни контрольори това става по местожителство. В окръжния комитет за държавен и народен контрол действува методическият кабинет. От няколко години сме интегрирани с контролните органи от Разградски и Силистренски окръг за обучението на щатните работници, председателите на общинските и заводските комитети за държавен и народен контрол и нещатните инспектори от всички направления.

Основното в нашата дейност е **превантивността.** Желанието е да предпазваме кадрите от грешки, слабости и нарушения, а не да санкционираме. За целта се използват най-разнообразни форми на обществено въздействие. Когато обаче те са недостатъчни, се налагат дисциплинарни наказания. В. И. Ленин подчертаваше, че превантивното значение на наказанието е в неговата неизбежност. В нашата контролна дейност ние се придържаме към това ленинско положение. Стремежът ни е нарушителите да бъдат санкционирани. Но към това сме прибягвали, когато има груба немарливост и се нанасят щети, когато се проявява стремеж за лично облагодетелствуване и грубо се погазват нормативните документи. Степента на наказанието определяме съобразно характера на нарушенията и размера на отрицателните последици.

С помощта и съдействието на окръжния комитет за държавен и народен контрол в много общински и заводски комитети и в някои по-големи комисии за народен контрол бе организиран опит в различни направления на контролната дейност — планиране, организация на проверките, гласност на контрола, съвместна работа с обществените организации, внедряване на съветския опит в контролната дейност, подобряване ръководството на комисиите за народен контрол и други. В това отношение най-добри са резултатите на общинските комитети

Digitized by Google

в Русе, Бяла, Ветово, Сливо поле, Борово, Ценово, корабостроителния завод „Иван Димитров“, комбинат „Георги Димитров“, Строителномонтажния комбинат, фабриките „Юта“, „Фазан“, „Дунавска коприна“, автокомбината и др. За нас приложението на съветския опит има голямо значение. Той ни насочва за по-правилно, успешно и срочно изпълнение на взетите решения, за предотвратяване на грешките и нарушенията в работата, за разкриване на причините за отрицателните прояви, за създаване на условия за тяхното отстраняване. Определено можем да кажем, че в резултат на внедряването на съветския опит в контролната дейност се подобри планирането, масовостта, взискателността, партийното ръководство, превантивността и грижите за обучение на кадрите.

Практиката ни учи, че **ефективността на контрола е толкова по-голяма, колкото по-дълбок и всестранен е анализът на неблагоприятните тенденции, които са разкрити при проверките, колкото по-пълно и докрай се установяват причините и се посочват пътищата, по които ще се излезе от затрудненията.**

Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП ни задължиха да усъвършенствуваме още повече контролната си дейност. Необходимо бе да се повиши ефективността на контрола. За целта всички контролни органи извършиха анализ на своята работа, по-дълбоко вникнаха в слабостите и недостатъците си и набелязаха конкретни мерки. Състояха се разговори, съвещания, дискусии, а накрая се проведе научно-практическа конференция на тема „Повишаване ефективността на контрола — важно изискване на XII конгрес на БКП“. На нея се отчете постигнатото и се поставиха нови задачи. Сега работата в окръжния комитет за държавен и народен контрол е преустроена така, че ясно и точно се вижда дейността на всеки щатен и нещатен работник, неговият реален принос в контролната дейност.

Гласността е важна предпоставка за превантивност на контрола. Много са проверките, на които се дава гласност пред трудовите колективи на събрания, съвещания и чрез средствата за масова информация. В окръжния и местните вестници редовно се отпечатват страниците „Под контрола на народа“, а по местните радиоуредби се организират специални предавания. На много места в заводите, стопанствата и учрежденията са поставени табла на народния контрол, от които трудещите се се информират за предстоящите проверки и резултатите от тях. През миналата година 1209 от проверките на комисиите за народен контрол са разгледани на събрания на трудовите колективи, организирани са 406 предавания по радиоуредбите, публикувани са 112 материала в печата и са издадени 609 табла. Проведеният преди две години обществен преглед за гласността на контрола съвместно с окръжния съвет на Българските професионални съюзи дава положителни резултати.

Хубави постижения в тази насока има в Строително-монтажния комбинат, завод „Петър Караминчев“, комбинат „Георги Димитров“, общинските комитети в Сливо поле и Ветово, в Автокомбината, Завода за тежко машиностроене, „Заводски строежи“ и др.

Силата и действеността на държавния и народния контрол е в постоянното и близкото **партийно ръководство.** Партийните комитети и организации оказват всестранна подкрепа и помощ на органите за контрол, грижат се за правилния подбор и възпитание на кадрите, за повишаване на тяхната всестранна подготовка.

Партийното ръководство на контролните органи е многостранен процес. Опитът се създаваше и натрупваше постепенно, в процеса на укрепването на контролната система. Партийните комитети и организации изпратиха в тях едни от най-добрите комунисти с голям партиен и стопански опит. Понастоящем над 97 на сто от председателите на

Digitized by Google

комисиите за народен контрол са заместник-секретари и членове на партийните бюра. През миналата година 781 от проверките на комисиите са организирани от партийните органи. Те са разгледали 864 информации за тяхната работа. По предложение на комисиите за народен контрол на 52 комунисти са наложени партийни наказания.

Всичко това повишава авторитета им, повдига самочувствието им, придава им сила, смелост, настойчивост в борбата срещу недостатъците и техните носители. В резултат на партийните грижи повечето комисии проявяват висока активност, инициатива, умение и се ползват с уважението и доверието на трудещите се. Периодичните оценки, които се правят от партийните органи и организации за работата на комитетите и комисиите за народен контрол, в голяма степен съдействуват за разкриването на основните слабости и недостатъци в дейността им за подобряване на техния стил и методи на работа. Практика е партийните комитети и бюра да утвърждават плановете на органите за държавен и народен контрол. Почти навсякъде на заседания и събрания се изслушват отчети за тяхната работа. Така се контролира дейността на комунистите, изпратени с поръчения в контролните органи, обобщава се опитът, набелязват се мерки за преодоляване на трудностите, които се срещат в работата им. В някои от проверките се привличат представители на партийните органи. Това позволява партийните работници да се запознаят с обстановката в контролните обекти, а кадрите от подконтролната система да се учат от партийния опит. Голяма роля за повишаване активността на народните контрольори оказват моралното и материалното стимулиране. В това отношение направеното досега е недостатъчно.

В условията на новия икономически подход изключително нарастват правата на ръководствата на предприятията и на колективите. Оправдано е в тази насока партийните организации и трудовите колективи да проявяват по-голяма взискателност към комисиите за народен контрол. Полезно ще бъде да им възлагат задачи и да следят за тяхното изпълнение. Партийната взискателност, грижите и доверието биха допринесли да се повишават качеството и ефективността на проверките. Те да се насочват към основната дейност на даденото звено и всяка от тях да постига поставената цел.

На някои места вътрешният контрол (контролните блокове) плахо пристъпя към изпълнението на своите задължения. Има боязън от сблъсъци, проявяват се либерализъм и ведомственост. Някои контролни органи недостатъчно въздействуват за усъвършенствуване стила и методите на работа на стопанско-административните ръководства, на техния подход за по-добро използване на производствените мощности, суровини, материали, трудови и финансови ресурси, за подобряване качеството на продукцията и за укрепване на държавната дисциплина. Не трябва да се забравя, че вътрешният контрол е най-ефективен. Това налага той непрекъснато да се подобрява. В условията на новия икономически подход и неговия механизъм ръководствата и трудовите колективи са заинтересовани да се засилва вътрешният контрол в самите стопански организации. Това обаче изисква да съблече мантията на ведомствеността и той да се превърне в превантивен, обективен, всеобхватен и постоянно действуващ.

Понастоящем в цялата страна се провежда обществен преглед на комисиите и групите за народен контрол. В светлината на решенията на XII конгрес на БКП ще се оцени тяхната дейност и ще се вземат необходимите мерки за активизирането им. Да стане така, че те да дават реален принос за умножаване успехите на трудовите колективи. Главното в прегледа е да се помогне за усъвършенствуване на контрола. Навсякъде той да се превръща в системен, всеобхватен, дейст-

Digitized by Google

вен и превантивен, още по-активно да се включват трудещите се в контролната дейност.

Стремежът ни е прегледът да се превърне в стимулатор за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, още по-дълбоко те да се почувствуват и осъзнаят от всички контролни органи и народни контрольори. Защото това е сигурна основа за бъдещи трайни успехи.

Христомир РАШЕВ
председател на окръжния комитет за държавен и народен контрол — Русе.

ДЕЕН ОРГАН НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Комисията за народен контрол при комбинат „Юта" в град Русе се състои от 25 контрольори. Тя се стреми да насочи дейността си по въпроси, които имат съществено значение за изпълнението на насрещния план. При съставянето на годишните планове спазваме правилото да бъдат проверявани тесните места и основните задачи — изпълнението на насрещния план и този за социално-икономическото развитие, за внедряването на новия икономически механизъм, икономията на суровини и енергия, разкриването на допълнителни резерви и др. Всичко това не е по силите само на комисията. Затова при проверките като консултанти се привличат и специалисти.

Една от основните теми на проверката през 1981 година бе изпълнението на насрещния план. Комисията си постави задача чрез методите на контрола да подпомогне трудовия колектив в осъществяването на основната му цел. Ние разбираме, че важно условие за това е организацията на труда. В комбината е въведена бригадната организация на труда, като всички бригади от основното производство са на стопанска сметка. При тази организация се създава възможност за повишаване производителността на труда и по-ефективно използване на оборудването. Вътрешностопанската сметка стимулира колектива постоянно да подобрява работата, да реализира икономия от суровини, материали и енергия, да съчетава обществените, колективните и личните интереси. Затова вниманието на комисията бе насочено към прилагането на бригадната стопанска сметка като изключително важен фактор в организацията на работата и за изпълнението на производствената програма.

При проверката се установи, че всички бригади работят по планови задачи, отчитат материалните разходи, качеството на продукцията и коефициента на трудово участие. Подобрения има и при използването на основните фондове и обществената производителност на труда.

Установено бе обаче, че дейността на бригадата недостатъчно е обвързана с резултатите от крайния продукт. В бригадата например за производство на тапицерска вложка взаимният контрол не е на нужното равнище. Това е довело до преразход на латекс за сметка на някои добавки. Има членове на бригадните съвети, които не познават добре изискванията на бригадната организация и бригадната стопанска сметка.

Digitized by Google

Ръководството на комбината с внимание се отнесе към препоръките на комисията. В резултат на взетите мерки се усъвършенствуваха бригадната организация и стопанската сметка. Подработиха се някои нови правила. Бригадите се обединиха въз основа на краен готов продукт. Това дава възможност конкретно и точно да се отчита приносът на бригадата за реализиране на произвежданата от нея продукция. За повишаване на икономическите знания на бригадните съвети се организираха курсове с всички техни членове. Главни виновници за преразход на латекс в бригадата за тапицерска вложка бяха химикалистите. Обърнато им бе внимание за допуснатото нарушение, а бригадният съвет им намали коефициента за трудово участие.

Задача, която стои в центъра на вниманието на комисията за народен контрол, е икономията на суровини, материали и енергия. Решаването й изисква активното включване на целия трудов колектив. При извършване на проверки в тази област комисията се стреми да отчита мнението на повече членове на трудовия колектив. Това позволява проблемът да се обхване многостранно. По този начин комисията дейно подпомага колективите на цеховете в разкриването на резерви за икономия на суровини и енергия. В една от проверките бе установено, че недостатъчно се използват отпадъчните материали от производството. Електроенергията се отчита общо, което не дава възможност реално да се видят какви са икономията или преразходът на отделната бригада. Нашите констатации бяха предоставени на ръкоководството на комбината. По негово указание се разработи система от мероприятия, които разкриха допълнителни резерви за икономия на суровини и енергия за 25 хил. лв. За да може да се определи конкретният принос в икономията на електроенергия за всеки цех и бригада, се въведоха отделни електромери.

Вниманието на комисията в областта на икономиите е съсредоточено върху работата на бригадите за рационално използване на суровините и енергията и внедряването на ефективни технологии.

Комисията за народен контрол чрез проверките предотвратява едни или други пропуски и нарушения, допускани от отделни колективи. Но постоянна грижа на народните контрольори е да провеждат **превантивна работа** срещу разпиляването на материалите, за опазване на социалистическата собственост. И колкото по-бързо се реагира на допусканите слабости, толкова по-добре се помага за тяхното своевременно отстраняване. В цеховете са поставени табла „Под контрола на народа". Материалите, които се появяват там, будят интерес и оказват възпитателно въздействие както върху провинилите се, така и на колективите.

Комисията се стреми в **проверките да привлича повече членове на трудовия колектив.** С опита и знанието си те помагат за по-добро вникване в положителните и слабите страни на работата, за разкриване на допълнителни резерви в производството, за извършване на задълбочен анализ и даване на компетентни препоръки. Във всяка проверка се включват по 10—15 човека, работници и специалисти, от които само 3—4 са народни контрольори. Фактически много от членовете на дадения колектив са преки участници в проверката. Това спомага още в процеса на нейното осъществяване те да отстранят някои дребни нарушения на технологичната и трудовата дисциплина. Така ние се стремим да възпитаваме трудовия колектив, бригадите сами да контролират работата си и навреме да реагират за ликвидиране на допуснатите слабости. Опитът ни убеждава, че решаването на тези проблеми са в компетентността и възможностите на трудовия колектив.

Установена е практика, комисията за народен контрол най-малко

Digitized by Google

един път в годината да внася информация за работата си пред партийното бюро. При разглеждането на дейността ѝ се прави анализ, като се показват нейните положителни и слаби страни. През 1981 г. се даде положителна оценка за дейността на комисията в сътрудничеството ѝ с профкомитета. Отправиха се критични бележки по съвместната ни дейност с комсомолските контролни постове. Това наложи през настоящата година да съставим съвместен план за работата на комисията с комсомолските контролни постове. Методическото ръководство на партийното бюро помага по-задълбочено да се вниква в проблемите на контролната дейност. То насочва вниманието на комисията към възлови проблеми, които трябва да решава стопанското ръководство, и чрез помощта на народните контрольори търсят начини за бързото им осъществяване.

Резултатите от нашите проверки се реализират на партийни събрания. Това спомага за издигане на ролята и авторитета на комисията за народен контрол като важен орган на трудовия колектив в решаването на производствените задачи и опазването на социалистическата собственост. Възпитателното въздействие на контрола особено силно се изразява, когато констатациите от проверката по опазване на социалистическата собственост се обсъждат на партийни събрания. Правилните изводи и препоръки подтикват към активно участие всички комунисти. Това допринася и за приемане на обосновани решения. В резултат в тях настъпват подобрения в съхранението на материалите и суровините и в пропускателната система на комбината.

В светлината на решенията на XII конгрес на БКП пред нас стои задачата — да разширяваме проверките, които да допринасят за повишаване обществената производителност на труда и за максимално използване на оборудването. Нашият стремеж е да превърнем контролната дейност в непрекъснат всеобхватен процес, в дело на целия трудов колектив.

инж. Ганчо ГАНЧЕВ
председател на комисия за народен контрол в комбинат „Юта" —Русе

ПОЛИТИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТ

Пред колектива на предприятие „Хранителни стоки" в Русе стоят отговорни задачи, които произлизат от решенията на XII конгрес на БКП, Октомврийското национално съвещание от 1981 година и доклада на др. Гриша Филипов за внедряването на новия икономически механизъм във всички сфери на живота. Всичко това намира ярко отражение и в плана на комисията за народен контрол. Той да се разработва от ръководството на комисията, след което се обсъжда и утвърждава от партийното бюро.

В своята първа част той включва:

— Чрез непрекъснато разнообразяване формите и методите на контрола да се осигури по-пълно задоволяване потребностите на трудещите се с хранителни стоки, и то при висока култура на търговско обслужване.

— Да съдействуваме за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм. Да следим за провеждане на строг режим на икономии при утвърждаване принципа на пълна самоиздръжка и усъвършенствуване на бригадната организация на труда.

— Да полагаме системни грижи и усилия за засилване превантивния характер и възпитателната роля на контрола, за постигане на висока ефективност и високо качество на проверките и трайни положителни изменения в съзнанието на търговските работници.

Във втория раздел на плана са записани контролни мероприятия, месечни проверки по различни проблеми. Една част от тях възникват при поставянето на задачи от вишестоящи органи, а други, от наши наблюдения и сигнали за допуснати пропуски

Digitized by Google

във всекидневната работа на колектива.

Комисията за народен контрол се състои от 31 души. При изграждането ѝ партийното бюро и административното ръководство са се стремели членовете ѝ да бъдат с разнообразна квалификация и професия, за да могат с успех да изпълняват своите задачи. В нея са включени: счетоводители, икономисти, управители на магазини, техници и др., които се ползват с авторитет в предприятието. На годишното отчетно събрание на всички членове се поставиха постоянни поръчения — да усъвършенстват преките си служебни задължения, да бъдат за пример сред членовете на колектива, компетентно да правят изводи и препоръки при извършване на проверките. На всяко 25 число от месеца комисията се събира, всеки контрольор се отчита и се поставят задачи за следващия период. Това се налага от факта, че тя действува както по мероприятия, заложени в плана, така и по въпроси, възникнали в процеса на работата. Ние не работим кампанийно. Стремим се всичко, което е записано в плана, да се осъществява ритмично. По този начин помагаме навреме да се предотвратяват отрицателните прояви, допускани от някои членове на колектива. През януари проверихме работата по Закона за жалбите, сигналите, предложенията и молбите на гражданите. През февруари направихме проверка на състоянието на касовата техника, а през март — по спазване на хигиената в обектите и подреждане на стоките. Предстои да видим какво е състоянието на измервателната техника — заведени ли са тетрадките за везните, продават ли се стоките в точно нетно тегло.

Полагаме усилия за усъвършенствуване качеството на проверките от всеки контрольор. Ние разбираме, че от ефективността на нашата работа зависят икономическите резултати на предприятието, формирането на комунистически добродетели в търговските работници.

В редица случаи работим съвместно с контролния щаб и контролните постове на Комсомола, с профкомитета и вътрешноведомствения контрол, като привличаме специалисти в зависимост от характера на проверката. Когато проверявахме състоянието на касовата техника например, участвуваха техник по касовите апарати и член на комсомолския контролен щаб. При проверката за спазването на Наредба № 2 участвуваха специалист от вътрешноведомствения контрол и счетоводител. Тази съгласуваност осигурява ефективност в контролната дейност — избягват се повторенията в извършването на една и съща работа от няколко контролни органа.

Една от основните задачи на комисията е да помага за изпълнението на насрещния план чрез по-пълно задоволяване потребностите на населението с разнообразни и качествени стоки. Стана принцип ние да проверяваме спазва ли се определеният асортимент минимум в обектите. С това преследваме двойна цел. От една страна, искаме управителите на магазини реално да осмислят своите заявки, да осигуряват стоки в обектите, да не се влошава културата на търговското обслужване. И от друга, с разговорите, които водим с търговските работници, желаем те да разберат, че със своите действия влияят за правилното отношение на гражданите към партията и народната власт. В тази насока ролята на проверяващия контрольор е голяма. Чрез индивидуална разяснителна работа той трябва да насажда в проверяваните комунистически добродетели, да ги подтиква по-добре да изпълняват трудовите си задължения.

За разнообразяване на стоковия асортимент сме направили проверки в по-голяма част от обектите. В повечето от тях, супермаркетите „Хали", „Здравец—изток", „Възраждане" и др., е констатиран широк асортимент от стоки. Тук управителите полагат големи усилия за изпълнението на тази задача. В някои магазини обаче се допускат прекъсвания в продажбите. В тези случаи веднага сигнализираме на административното ръководство, което реагира бързо и взема нужните мерки. Комисията и административното ръководство търсят причините за прекъсването на потока от стоки. Поставяме си задача и след известен период от време отново проверяваме състоянието в същите обекти. Трябва да отбележим, че при повторните проверки се установява, че слабостите са отстранени.

Във връзка с изпълнение на решението на Майското съвещание, състояло се в град Русе, нашата комисия извърши проверки и по естетическото оформление на магазините и хигиената в тях. През юни 1981 година направихме комплексна проверка в 54 обекта. За целта разработихме план, в който бяха засегнати въпросите: естетическо подреждане на стоките в магазина, хигиена на обекта отвън, да няма струпан амбалаж пред магазина и вътре в него, по рафтовете, гондолите и по стоките да няма прах, чистотата на остъклените щандове и естетическото подреждане, състоянието на склада и външния вид на търговския работник. Комисията установи, че в 47 обекта хигиената и естетическият вид са добри, а в 7 обекта бе необходимо да се положат допълнителни грижи. По наше предложение на другия ден управителите на тези магазини бяха извикани от директора на предприятието. Той им обърна сериозно внимание за допуснатите слабости и им наложи съответни санкции. Началникът на отдел „Реализация" бе задължен да контролира привеждането на обектите съобразно с изискванията на социалистическата търговия. При повторна проверка в тези магазини се установи, че хигиената и естетическото подреждане са добри.

Може би някои от проверяваните да са се обидили? За нас е по-важно обаче да имаме търговски работници, които културно да обслужват трудещите се. Другото е за сметка на огорчения.

Със своята дейност комисията допринесе някои магазини, като супермаркетите „Възраждане", „Хали", „Здравец-изток" и

Digitized by Google

„Толбухин", да се утвърдят като еталони по естетическото подреждане. Техният опит бе разпространен между останалите обекти.

Комисията за народен контрол се стреми да използва **икономическия подход** в светлината на изискванията на XII конгрес на БКП, да се търсят ефект и траен резултат от дейността на предприятието. В тази връзка се извършват проверки по опазването на социалистическата собственост. През септември 1981 година по този въпрос проверихме състоянието в 60 обекта. На някои места намерихме залежали стоки. По наше предложение административното ръководство разпореди една част от тях да бъдат разместени в други магазини, а някои бяха преоценени.

За предотвратяване на груби нарушения от касиерките в магазините комисията периодично проверява как се спазва Наредба № 2 за работа с касовите апарати, а при шофьорите — зачитането на нормативите за разход на гориво.

Октомврийското национално съвещание от 1981 година постави задача всеки член на колектива да се чувствува истински стопанин на работното си място. В тази връзка сме предвидили да проверим как се използват материалите за текущия ремонт и правилно ли те се отчитат. Това ще помогне за създаване на още по-добро отношение към социалистическата собственост от страна на строители, дърводелци, техници и други. В краен резултат ще се стигне до намаляване на материалните разходи.

Широк е фронтът за действие на комисията за народен контрол. Наша задача е не само да откриваме недостатъците в работата, но и да възпитаваме и изграждаме в търговските работници социалистически добродетели: правилно отношение към труда и обществените интереси, чувство за отговорност, другарство и взаимопомощ, естетически вкус и други. Това постигаме чрез **превантивния характер** на проверките и индивидуално-разяснителната работа, която извършваме по места. **Членовете на комисията не са административни контролни органи, а политически дейци.** В разговорите с търговските работници те се стремят да ги напътстват, учат и възпитават, как да усъвършенстват своята дейност. Затова комисията е търсена по различни въпроси. Резултатите са налице. С всеки изминат ден намаляват отрицателните явления в културата на търговското обслужване.

В досегашната си дейност комисията се утвърди като **пръв помощник на партийната организация** за въвеждането на ред в предприятието. Тя се стреми своевременно да открива пропуските. След всяка проверка ние излизаме с предложение пред административното ръководство. Същото своевременно и задълбочено разглежда нашите препоръки и взема бързи мерки за отстраняване на слабостите. Директорът със заповед задължава компетентните лица да осъществят предложенията на комисията, като следи за тяхното изпълнение. Комисията например предложи да се потърси отговорност от онези, които не са давали своевременно отговор на гражданите в книгите за похвали и оплаквания. Предложението бе прието и беше издадена заповед за наказание на виновните лица. Информацията от нашите проверки се използва от административното ръководство за подобряване управлението на стопанската дейност, а от първичната партийна организация — за даване на правилни насоки на бъдещата организационна и идеологическа работа.

На резултатите от проверките се дава **широка гласност.** Използват се най-разнообразни форми на нагледната агитация — издават се в-к „Далекоглед", мълнии и други, в които се посочват слабостите и пропуските в различните направления. На сбирки на профгрупите се изнасят нашите констатации, като ударението пада върху мерките за бързото им отстраняване. На събрание на профгрупата при първи район например бяха посочени нарушенията и недостатъците по опазване на социалистическата собственост, на профгрупата при V район — пропуските по хигиената в магазините, в профгрупата на супермаркет „Здравец" — по спазване на Наредба № 2. Периодично се използват и общите събрания за запознаването на целия колектив с някои моменти от дейността на комисията. На общото събрание през първото тримесечие бяха изнесени установените пропуски по обогатяването и разнообразяването на стоковия асортимент, по прекъсване продажбите на някои стоки и др. Тази форма е особено ефективна, тъй като, от една страна, има възпитателно въздействие, а от друга, влияе за преодоляването на слабостите в бъдещата работа.

Контролната дейност се осъществява под **прякото и непосредствено ръководство на партийната организация.** В свое заседание партийното бюро разглежда и приема плана за работата на комисията. Практика е то да изслушва информация за нашата дейност и да дава съответна оценка.

Дейността на комунистите, включени в комисиите, се отчита системно в бюрото или на събрание. На заседание на бюрото бяха докладвани и констатациите от проверките по естетическото подреждане и хигиената в магазините. Същите се използват и от партийната организация при обсъждането на проблема за културата на търговското обслужване. По наше предложение партийният секретар води разговор с управителите — членове на БКП, в чиито магазини имаше пропуски.

Нашият стремеж е един — да бъдем действен инструмент за провеждане на партийната политика, да допринасяме за издигане културата на търговското обслужване, за изпълнение на стопанските задачи.

Мими БИШАРОВА
председателка на комисия за народен контрол в „Хранителни стоки" — Русе

Digitized by Google

БУДНИ ОЧИ

Едва ли има селскостопански труженик, който да не знае голямата полза от техниката, да не милее за плодовете на своя труд. И малко или повече се стреми да ги опазва и брани от посегателство. Защото вижда, че от това зависят и по-добрите успехи на стопанството, а и неговият труд ще бъде по-богато възнаграден.

Срещат се обаче, макар и редки случаи, когато по една или друга причина машините не се стопанисват добре, посяга се на селскостопанската продукция. В тяхна защита са призвани и комисиите за народен контрол.

В тези редове ще разкажем за дейността на комисията при сектор „Механизация" на аграрно-промишления комплекс в с. Щръклево, Русенски окръг. Тук са ремонтна работилница, две бригади от нов тип и една фуражна бригада. Ще ни се да покажем най-вече какви са нейните взаимовръзки с обществените организации в осъществяването на контролните й функции. Тя е от 15 души, от които 7 са членове на БКП, 2 на БЗНС, 2 на ДКМС и 4 безпартийни. Работим по едногодишен план под ръководството на партийната организация в тясно сътрудничество с профсъюзната и отечественофронтовската организация, с местната дружба на БЗНС и дружеството на ДКМС. Задачите, в които влагаме силите си, са съгласувани с партийното и стопанското ръководство и планът се утвърждава от партийното бюро. Това позволява въпросите да бъдат огледани от по-голям колектив и основните насоки на нашата дейност да бъдат проблеми с по-голяма ефективност.

През 1980 г. извършихме 12 проверки, от които 8 съвместно с обществените организации. През 1981 г. те са 13, 10 от които заедно с Българските професионални съюзи и ДКМС. В тях участвуваха 105 контрольори.

Преди проверките се срещаме с ръководствата на обществените организации. Изясняваме им нашата задача, отправяме искане и те да участвуват при нейното осъществяване. Естеството на работата ни е такова, че повечето от хората, които ще проверяват една или друга дейност, са механизатори.

Извършва се например ремонт на селскостопанската техника, започва сеитба, жътва, прибиране на реколтата и комисията е на своя пост. Тя наднича навсякъде. Стреми се навреме да види слабостите, да предотврати нарушенията, да спре отрицателните прояви.

Под ръководството на партийното бюро у нас контролът се осъществява от всички органи — контролния съвет на аграрно-промишления комплекс, комисията за народен контрол и от обществените организации. Това разкрива възможност съгласувано да се изпълняват набелязаните задачи.

Как се изявява комисията?

Получиха се сигнали, че някои работници не уплътняват работното си време. А това влияеше на дисциплината и производителността на труда. Не беше необходимо да се чака, да се събират купища от факти и чак тогава да се действува. Сметнахме, че ако не реагираме бързо, ще позволим нещата да загниват, да се руши дисциплината. Обмислихме и решихме да извършим проверка с участието на профпредседателя на ремонтната работилница, който е член на ревизионната комисия, на местната земеделска дружба, секретар на дружеството на ДКМС и един комунист с богат житейски опит.

Digitized by Google

Проверката продължи няколко дни. Имаше хора, които закъсняваха за работа и си отиваха по-рано от определеното време. По наше предложение бе събран целият колектив на ремонтната работилница и механизаторите. Стопанското ръководство реагира много бързо. На провинилите се бяха наложени административни санкции, а наред с това от 2 до 5 на сто им бе намалено допълнителното възнаграждение. Стана така, че всички си вземаха бележка и повече подобни прояви не бяха допуснати.

Ето как постъпваме по време на жътвената кампания. Срещат се механизатори, които жънат по-високо, за да може по-бързо да се пълнят бункерите с жито. От това стопанството има загуба. Нужна е ниска жътва, за да се добива и повече слама. Беше в първите дни на кампанията. При нас бе сигнализирано, че се допуска висока жътва. Съвместно с представители на профсъюзната и отечественофронтовската организация и главния инженер проверихме и установихме верността на сигнала. На провинилите се бе намалено възнаграждението с 15 на сто. След това нямаше нарушения от този род.

С привличането на хора от обществените организации, специалисти, добри производственици през миналата година осъществихме проверки по следните проблеми: готовността на семената за пролетната кампания; качеството на сеитбата; засяването на захарното цвекло; опазването на техниката и др.

Стремежът ни е повече от проверките да имат превантивен характер. Започва сеитбата. Нашата цел е да видим всичко в ред ли е за тази отговорна кампания. През деня надникнахме на много места. Вечерта се срещнахме със стопанското ръководство. Известихме го, че част от предвидената техника е бездействувала. То обърна внимание на съответните лица. На другия ден сам помогна да се отстранят допусканите грешки.

Комисията за народен контрол съвместно с ръководството на Отечествения фронт редовно организира проверки в търговската мрежа на селото. Целта е да се види как се зареждат обектите, какви са културата на обслужването, хигиената и пр. Констатациите се нанасят в специални карти, което позволява да се следи и за изпълнението на даваните препоръки. По сигнали на няколко души извършихме проверка в магазина за железарски стоки. Оказа се, че отговорничката му не спазва работното време, не се грижи за зареждането му, не проявява интерес към клиентите, липсва и култура на обслужването. Констатациите доведохме до знанието на председателя на селкоопа. Санкционираха я. След известно време комисията отново отиде в магазина. Установихме, че картината не се е променила. По наше предложение отговорничката на обекта бе уволнена от работа.

Този подход влияе положително както на хората от търговската мрежа, така и на трудещите се от селото. Непримиримостта срещу недостатъците дава сили на жителите от Щръклево да не премълчават слабостите. Така се помага да се повишава и ролята на контрола, да се издига авторитетът и на първичната партийна организация, която ръководи и направлява дейността на комисията за народен контрол.

Комисията използва разнообразни форми на работа. Местният радиовъзел и мълниите са най-мощните ни средства, чрез които трудещите се научават за нашата дейност. Но понякога се оказва, че това е недостатъчно. Тогава нарушителите предаваме на другарския съд. Там, пред очите на своите съседи и съграждани лицето да отговаря за своите деяния. Какво се получава? Някои хора идват, молят да не се разглежда провинението им от другарски съд. Те са съгласни това да стане в съда в Русе, но не да ги изправяме пред тези, с които са всекидневно.

Digitized by Google

Безспорен е приносът на комисията за предотвратяване и отстраняване на нарушенията и слабостите.

Главната ни задача е да накараме самите ръководители да полагат повече грижи и взискателност за опазване на имуществото. Те да не идват при нас с различни оплаквания и да търсят намесата ни за установяване ред в собствения им дом. Често бригадирите не смеят да влязат в сблъсък с хората си. Какъв парадокс? Полагат много грижи и сили за произвеждането на богата продукция, а липсва грижовност за нейното опазване. Нашият стремеж е да приучваме жителите на селището да бъдат не само добри производственици, но и ръководители, хора, които милеят за плодовете на своя труд.

Трудно бихме си представили дейността на комисията без **умелото партийно ръководство.** Както и на други места и при нас планът на комисията се утвърждава от партийното бюро. То следи нашата дейност, напътствува ни, вдъхва ни сили в трудните моменти. Два пъти в годината обсъжда информация за работата ни. В доклада на годишното отчетно-изборно събрание на партийната организация заслужено място се отделя и за комисията за народен контрол. На всички съвещания и заседания, на които се разглеждат по-важни въпроси от живота на колектива, присъствувам и аз. Това позволява в решаването на проблемите бързо да откликва и комисията. След всяка проверка констатациите се обсъждат от бюрото на партийната организация и тогава уведомяваме стопанското ръководство. Определено може да се каже, че то се отнася с разбиране към предложенията, реагира бързо и взема мерки за отстраняване на допусканите слабости и нарушения. В крайна сметка това повдига нашето самочувствие, повишава авторитета ни пред населението от Щръклево. И ние с повече жар изпълняваме поставените ни задачи — строго бдим за приложение на новия икономически механизъм, за утвърждаване на бригадната организация на труда, за режим на икономии, горива и електроенергия, съхранение на селскостопанската продукция като своя собствена.

Мария ГЕНОВА
председателка на комисия за народен контрол
при сектор „Механизация" в аграрно-
промишлен комплекс „Климент Готвалд"

ДЪЛГ И ПРАВО НА СТОПАНИНА

Колективът на нефтопреработвателен завод „Леон Таджер" в Русе навлезе в осмата петилетка със самочувствие на добър стопанин. Постигнатите социално-икономически резултати през 1981 година са успешен старт за нови трудови постижения. В това отношение определен принос имат комисията и групите за народен контрол. Тяхната дейност се осигурява чрез непосредствено и близко партийно ръководство. В тая връзка като дългогодишен секретар на първична партийна организация ще споделя нашия опит.

Изхождайки от генералната стратегия на Дванадесетия конгрес за повсеместна интензификация, под ръководството на партийната орга-

Digitized by Google

низация бяха обсъдени и приети основните насоки за развитието и специализирането на завода в производството на малотонажни нефтопродукти през годините на осмата петилетка и до 1990 година. Колективът си постави висока цел — да превърне завода в „Образцово социалистическо предприятие" на база комплексна автоматизация и механизация на производствените процеси. Сред работниците и специалистите се издигна девизът — „Образцовият завод започва от моето работно място".

В решаването на тази задача дава своя дял и комисията за народен контрол. Проблемите са записани в нейния план, който има тематична насоченост. Разработването му става под непосредственото ръководство на партийното бюро. Партийната организация и нейното бюро разбират, че успехът в работата на контролните органи в най-голяма степен зависи от кадрите, които се трудят в тях — от политическите и деловите им качества, от техните знания, техническа култура, професионална подготовка, от честността и предаността им към делото на партията.

Ние съумяхме да изградим комисия от знаещи и предани към партията кадри. Съставът й е от 30 души, като седемдесет на сто от тях са комунисти, а 84 на сто са с висше и средно специално образование — главно химици, икономисти и енергетици. По същество това са добри работници и специалисти, хора с богат организационен опит, с политическа закалка и умение за работа с хората. Тридесет на сто са активисти на обществените организации начело с председателя на заводския профкомитет и секретаря на заводския комитет на ДКМС, които са нейни заместник-председатели. Никога не забравяме, че **контрольорът е политически деятел. От него се иска висока принципност, взискателност и компетентност** — към неговата собствена работа и към тези, които проверява. Да контролираш не е проста работа. Проблемите са сложни. Те изискват много знания и опит. Проверяващият трябва да знае повече от тези, които проверява. **Политическият подход в контрола налага да пристъпваме с вяра в кадрите, които проверяваме.** Да се отнасяме с уважение към ония, на които е поверено да ръководят стопанската дейност, да отиваме без предубеждения, да не виждаме насреща си само нарушители. При проверките не трябва да се създава психическа бариера между проверяван и проверяващ, което много пречи и на едните, и на другите. Сложни и трудни проблеми! В голяма степен ги осъществяваме чрез плановостта в контролната работа. Периодът от съставянето на плана до момента на проверката се използва рационално за психологическа нагласа на проверявания ръководител и неговия колектив.

Нефтопреработването като всяко друго химическо производство се явява като потенциален замърсител на околната среда. В тая връзка на територията на завода са изградени няколко очистни съоръжения за опазване на въздуха и очистка на отработените промишлени води. По предложение на партийното ръководство контролът на тяхната ефективност е възложен на група специалисти — членове на комисията за народен контрол. Към поставената задача те подхождат с чувство на отговорност. Поради недостатъци в работата на инсталацията за неутрализиране на киселите пари в цеха за производство на бели масла и сулфонати периодично се получава загазоване на околната среда. Безрезултатни са оказаха няколко предписания на комисията към цеховото ръководство. Тогава Иван Генчовски — председател на заводската комисия, използва законното си право и съгласувано със стопанското ръководство бе разпоредено да се спре временно производството на цеха до привеждане на инсталацията в нормална работа. Това оказва голямо възпитателно въздействие на ко-

Digitized by Google

лектива. Всички почувствуваха силата на комисията за народен контрол. И още повече се издигна нейният авторитет.

Аналогичен е случаят с подхода на групата народни контрольори в цех „Алуминиев сулфат", където запрашеността на микросредата с каолинов прах бе над пределно допустимите граници. В резултат на неефективната работа на филтрите за улавяне на каолиновия прах тук освен запрашеността на околната среда се прави и значителен преразход на каолин.

Курсът за повсеместна интензификация постави нови задачи и критерии пред партийното и стопанското ръководство на завода. По същество те изискват да произвеждаме повече и по-качествено, но с по-малко разходи на средства, труд и материали. В това направление партийното бюро насочи и работата на комисията за народен контрол. **Основната задача на контролната дейност за интензификация на производството сега е не само да установява нарушенията, а да разкрива неизползваните възможности, да предотвратява бездушното отношение и слабата инициатива на кадрите.** Комисията има определен дял за реализирането на програмата за комплексна механизация и автоматизация на производството. В резултат на периодичните й проверки във втори цех беше ускорено строителството на инсталацията за механизирано подаване на белилна пръст за очистка на маслата. Преди то се извършваше чрез тежък ръчен труд. На контролен отчет са заведени по-важните мероприятия и кадрите, които отговарят за тях. Комисията периодично информира партийното и стопанското ръководство за изпълнението на програмата.

На някои групи за народен контрол е възложено да проверяват как се осигурява заводът със суровини, материали, енергия и горива. Наред с това те следят за най-икономичното им използване, за прилагането на икономическия подход и неговия механизъм, за изучаването и внедряването на челния наш и чуждестранен опит и т. н. Тези проверки се извършват съобразно с плана за работата на комисията.

Материалните и енергийните ресурси са строго лимитирани. Често закъснелите доставки поставят колектива на изпитание. Тогава партийното ръководство насочва комисията да разкрие причините за допусканите слабости. Получената информация се използва за конкретен партиен контрол на стопанската дейност.

По време на проверките обособените групи за народен контрол не само констатират фактите и явленията, а разкриват причините им и на място дават препоръки за подобряване на работата. По предложение на партийното бюро например бе извършена комплексна проверка, за да се разкрият причините за честите преразходи на електроенергия в основните производствени поделения. За целта бяха заангажирани също механиците и енергетиците от основното производство. До този момент всички цехови ръководства изтъкваха като основен аргумент ненатовареността на част от производствените мощности. Установено бе, че има и други причини. Редица електродвигатели са монтирани с по-големи мощности от необходимите. Такова е положението с електротоварите на помпите в „Инсталацията за бели масла и сулфонати", в „Котелното отделение", „Водната помпена станция" и на други места. Помпите за вода например в котелното работят с двигатели 40 вместо 22 киловата, а във водната помпена станция с 250 киловата вместо 190. Стопанското ръководство обсъди констатациите и взе съответни мерки. С това се избягват излишни преразходи на електроенергия, спестяват се средства, ще се спази и лимитът.

Значително се подобри **съвместната работа на комисията за народен контрол със специализираните държавни контролни органи.** Та-

Digitized by Google

зи дейност се съгласува в началото на годината при планирането на проверките. С представители на районния център по стандартизация, метрология и контрол по качеството периодично се извършват проверки по: входящия и изходящия контрол на пристигащите суровини и произведената продукция; по спазването на технологичните процеси и правилното съхранение на суровините и готовата продукция. В резултат на непрекъснатата контролна дейност в завода има изградени традиции за производство на висококачествена продукция. През 1981 година относителният дял на окачествената продукция с оценка „К" и „1" достигна 95 на сто към общия обем на цялата стокова продукция. Това дава възможност тя да бъде конкуретноспособна и търсена на международния пазар.

Наша група за народен контрол заедно с районната инспекция по опазването на природната среда извършват проверки по опазването на микросредата.

Как партийното бюро и партийната организация на практика осъществяват контрол върху работата на комисията и групите за народен контрол?

На партийни събрания и в заседанията на бюрото се обсъждат доклади и информации за ефективността от дейността на комисията и групите, прави се оценка на кадрите, които са включени в тях. Оперативното бюро на комисията периодично внася в партийните групи атестат-оценка за ефективността от работата на комунистите, изпратени с поръчения в органите за народен контрол. Партийното бюро и партийната организация изискват от тях да повишават ефективността на контрола. Стремежът е той да става по-всеобхватен, постоянно да се разширява участието на трудещите се в него, да се издига ролята му в управлението на производството, да нараства авторитетът на комисията като орган на трудовия колектив.

Какво правим, за да се усъвършенствува нашето взаимодействие и сътрудничество с обществените организации в областта на контрола?

Полагаме усилия да изпълним указанията на В. И. Ленин всеки гражданин да мине през контролните органи, за да се научи да стопанисва. Да стане така, че всички членове на колектива да осъзнават, че те са стопани на социалистическата собственост. Осъществяваме активна разяснителна работа в условията на новия икономически подход и неговия механизъм. Стремим се хората от завода да израстват като грижовни стопани. Да правят така, както в собствения си дом. Когато пристъпят в двора си и видят някакъв инструмент паднал на земята, те старателно да го поставят на сушина, за да не ръждяса. От всекиго желаем подобно отношение да има към машините и съоръженията.

Сътрудничеството и взаимодействието с обществените организации съдействуват за създаването на обществена нетърпимост към нарушенията и техните носители. Тя се постига чрез многообразни форми и средства за обществено въздействие. Особено полезни са издаваните „Стършел" и „Мълнии" от комсомолския контролен щаб и заводския профкомитет, в които се отразяват нарушенията на трудовата и производствената дисциплина.

Компетентността на контрола е друг изключително важен белег за ефективността на контролната дейност. Контролните органи да бъдат строги и справедливи. Да приличат на майката, която може да се скара, да удари, но всеки я обича. Никога не се съмняваме в нейната грижовност и справедливост. Така учим да действуват хората в контролните органи, на които партията е гласувала голямо доверие.

Основен критерий за оценка на комисията за народен контрол е преди всичко способността ѝ да изпреварва и предпазва от грешки и

Digitized by Google

нарушения. Фактите показват, че през 1981 година повече от половината от проверките са извършени превантивно. Бързото отстраняване на слабостите и недостатъците, изменението на положението, разкриването на резерви за изпълнението на плана, предпазването на кадрите от грешки и нарушения са главните направления, в които се проявява превантивната роля на контрола.

Стремим се да спазваме ленинския принцип за **широка гласност на контрола.** Защото знаем, че това е важно условие за повишаване на неговата превантивност и действеност. Ръководим се от мъдрите мисли на В. И. Ленин, който казваше, че гласността е меч, който сам лекува нанесените от него рани. Резултатите от извършените проверки стават достояние на колектива чрез заводския бюлетин, радиоуредбата и оперативните нагледни материали „Под контрола на народа". Чрез тях се дава обществена гласност на всички негативни страни от социално-икономическото развитие. Силно впечатление в това отношение са конкретно адресираните критични материали.

На контролната дейност ние гледаме като на част от управлението. Затова полагаме усилия по-ефективно да се използват резултатите от извършваните проверки. В първичната партийна организация има система за информиране от контролната дейност, която партийното бюро използва в партийното ръководство. Примери има много. През миналата година строителството на обект „Водни очистни съоръжения" почти бе замразено. Това даде повод на партийното бюро да насочи комисията към разкриване и изясняване на причините. Проверката показа, че изпълнителят пренасочва силите си на други строителни обекти. Тогава партийното бюро предизвика съвместно заседание на партийните ръководства на завода — като инвеститор, на строителната организация — като изпълнител и на районната инспекция по опазване на природната среда. На срещата бяха обсъдени причините за изоставане на пусковия срок на обекта. И бе прието съответното решение. Бъдещето потвърди ефективността на подобни мероприятия. В цеха за производство на алуминиев сулфат продължително време се допускаше преразход на каолин по редица обективни и субективни причини. На партийни събрания, в заседания на партийното бюро, на съвещания многократно е обсъждана работата на цеха, но вземаните мерки се оказаха недостатъчно ефикасни. Определена причина за това се криеше в подготовката и качеството на материалите. Същевременно за нас беше ясно, че не може да имаме интензификация на производството при системни материални преразходи. По решение на партийното бюро комисия от работници и специалисти от групата за народен контрол извърши многократни наблюдения и проверки в цеха. Тя прецени, че неговият ръководител Н. Грозев дълбоко се е сраснал с проектантските и технологичните грешки и не е в състояние да измени нещата в положителна насока. Това обстоятелство наложи ръководството на завода да извърши кадрови промени в цеха. Днес този колектив е убеден, че годишната производствена програма е напълно осъществима.

Много полезни за партийното ръководство се оказват проверките на комисията по проблемите на социалното обслужване на колектива. Националното съвещание, което се състоя през май 1980 година в Русе, постави задача да се подобри организацията на услугите на населението. При нас първоначално в решаването на този въпрос бе подходено бюрократично. Пътят на една услуга от молбата на работника до нейното заплащане беше доста трънлив и осеян с редица неприятности. И при този случай потърсихме помощта на народния контрол. Сега и в тази насока работата значително е подобрена. Затова с основание можем да кажем, че резултатите от дейността на

Digitized by Google

комисията служат като барометър при решаването на едни или други потребности в областта на социалната програма.

Успехи, постижения!... Но те не са дошли изведнъж. Те са плод на неуморна, къртовска работа на хората от комисията и групите за народен контрол. Те са дело на умело партийно ръководство на контролната дейност, на бързата отзивчивост и разпоредителност на стопанското ръководство за осъществяването на даваните препоръки. Всичко това помага комисията и групите за народен контрол да се превръщат в неразделна част от трудовия колектив.

Радой РАДОЕВ
партиен секретар в завод
„Леон Таджер" — Русе

АКТИВЕН ФАКТОР

В завод „Вела Пискова" представител на редакцията разговаря със стопански и партийни дейци, с членове на комисии за народен контрол и отделни работници. Ето какво споделиха те за ролята и мястото на комисиите в решаването на задачите, които стоят пред предприятието.

Здравко Сврако́в, директор на завода: — Комисията за народен контрол е сериозен наш тил. Тя напипва тесните места и спомага за предотвратяване и премахване на нарушенията и слабостите. Да се спрем на един факт. Заводското ръководство многократно отправяше апели към всички за осъществяването на повече икономии от суровини и горива. Този проблем веднага намери място в плана на комисиите. Можем да подчертаем, че тяхната активност допринася много за изпълнението на тази така важна задача.

Комисията в багрилния цех е една от най-дейните. Тя умее точно да се ориентира в невралгичните проблеми и зорко да бди за ликвидиране на недостатъците. Дава свой принос за повишаване чувството на отговорност у всекиго, за засилване критичността и самокритичността в колектива.

Едно обаче е много важно. И него не забравям никога — **умението на стопанския ръководител да работи с комисиите.** Старая се да съм внимателен с контролния орган, с неговите дейци. При нас е въведена практика след всяка проверка комисията за народен контрол да ми дава писмени предложения. Веднага се занимавам със случая, като прибягвам до съветите и на моите заместници и отделни ръководители. Разпореждам кой и в какъв срок да се заеме и отстрани допуснатите слабости и нарушения. Давам писмен отговор и на председателя на комисията. Всичко това повишава нейния авторитет. Хората с по-голямо желание се стремят да изпълняват възложените им поръки.

Установили сме стопанското и партийното ръководство на завода периодично да се среща с народните контрольори. Това го правим най-вече от желанието да изкажем благодарност за техния труд. Да им бъдат дадени насоки за усъвършенстването на контролната дейност. Наскоро например организирахме вечер на народния контрольор. С микрофон се минаваше между присъствуващите и се задаваха въпросите: как чувствувате ролята на контрольорите; каква е помощта към тях от страна на партийното бюро; как директорът вижда мястото на комисията за народен контрол и пр. Правеха се препоръки за повишаване ефективността на контрола.

Безспорно е, че цеховата стопанска сметка ще въведе по-добър ред във всеки колектив. Но в случая още повече нараства ролята на народните контрольори. Те трябва бързо да предотвратяват всяко нарушение. Защото от това зависи да има икономии на суровини, горива, да се умножават успехите на всеки работник, цех, на завода.

Грешат онези стопански дейци, които в една или друга степен имат страх от комисиите. Това ги кара да ги държат подалеч от себе си, да не се опират на неуморната им всеотдайност. От всичко това губи само даденото предприятие. А те

Digitized by Google

нямат друга цел освен една — опазване на социалистическата собственост и възпитанието на колектива към хубави дела. И затова **доверието, отзивчивостта и бързото откликване към предложенията и дейността на комисиите и групите за народен контрол са сигурна гаранция за повишаване авторитета на завода, на неговите ръководители, на целия колектив.**

Инж. Стефка Косева — заместник-директор и секретар на първична партийна организация: — Радостно е, че нашата комисия за народен контрол е активна. Тя излиза с предложения пред партийното бюро и то взема становище по повдигнатите проблеми. Едно обаче още страда в нашата дейност. Не винаги има умение да се онагледяват резултатите от проверките, да се дава широка гласност на констатациите. Партийната организация и нейното бюро най-малко веднъж в годината разглеждат работата на комисията, отчитат дейността на комунистите, които са изпратени с поръчения да се трудят в нея. Безспорно е, че прегледът ще помогне още повече да израсне ролята на контролните органи. В тях се вливат и нови сили, които ще дадат още по-голям тласък в благородните им изяви.

Димитър Димитров — партиен секретар на багрилен цех: — Комисията е от 10 души, от които половината са комунисти. В нея са избрани хора, които **не се боят от сблъсъци.** Всички са с авторитет, добри майстори и работници. Работи се по план, но при нужда се осъществяват и допълнителни мероприятия. След всяка проверка се изготвя протокол, в който са отразени констатациите. Той се предава на ръководителя на цеха, който от своя страна взема нужните мерки за осъществяване на препоръките. Независимо от административните мерки партийното бюро разговаря с хората, стреми се да ги накара да осъзнават последиците от правените нарушения и допускани слабости. Да се подкрепим с един пример. В цеха имаше преразход на химикали. Комисията извърши няколко проверки. Нейният председател запозна с констатациите цялата партийна организация. Приетото решение, засиленият контрол, повишената взискателност и разяснителната работа помогнаха да се отстранят недостатъците.

На видно място в цеха има табло „Под контрола на народа", на което са написани имената на цялата комисия. На него се отбелязват пропуските и нарушенията, които са извършени в дадената смяна. На производствените съвещания се съобщават имената на нарушителите и немарливите. Стремим се констатациите на комисията да се решават оперативно, бързо. Бригадната организация на труда кара всяка работничка да контролира дейността на всеки човек от колектива. Защото от това зависи крайният резултат — заплащането на всекиго.

Денка Димитрова — тъкачка, член на БКП: — Хората уважават членовете на комисията за народен контрол. В нея са избрани едни от най-добрите и авторитетни производственици. Вярно е, че понякога в отделни лица има страх от нея. Страхът обаче съществува в немарливите, в ония, които са склонни към нарушения. На таблото „Под контрола на народа" се появяват имената на тези, които са допуснали дадена слабост. Не е за завиждане на оня, чието име се запише в него. Срамуваш се пред целия колектив. Това пък, от друга страна, действува възпитателно. Стремиш се да не вършиш нарушения.

На тримесечни събрания комисията прави отчет пред колектива на смяната. Напоследък тя обърна особено внимание на проблемите: „Как се изразходват суровините и материалите" и „Спазването на трудовата и технологическата дисциплина". След изложението, направено от нея, пръв взема думата критикуваният работник. Той дава обяснение по отправеното му обвинение, а след него се изказват и други. Валят въпроси, упреци: защо направи това? Защо петниш колектива? Я погледни останалите? И пр., и пр. Тежко и горко на този, който падне под мерника на комисията, под критиката на тези, с които е цял ден. Това обаче действува положително. То кара хората да работят и живеят така, че да не допускат повече провинения.

Приели сме за всяка проверка на комисията на хората да се съобщава предварително. Така постъпихме и в началото на годината, когато трябваше да се види как се спазва трудовата дисциплина. Всички знаеха кога ще се проверява. Това подействува на колектива и през тоя ден производството беше най-високо и хигиената най-добра.

Вярно е, че превантивните мерки оказват силно въздействие. Но не винаги хората знаят кога ще е следващата проверка. Това го правим съзнателно. Защото по този начин ги караме те винаги да са в напрежение, да засилват самоконтрола и контрола, да се стремят да бъдат изрядни.

Паруш Матев — председател на заводската комисия за народен контрол и заместник-секретар на заводския комитет на БКП: — Всички председатели на комисиите в цеховете и смените са заместник-партийни секретари. Това е добра предпоставка за по-близко партийно ръководство. В самите комисии повечето от членовете им са комунисти. В тях са избрани добри производственици — членове на ДКМС и безпартийни. По време на прегледа съставът им още повече ще се подобри.

Почти всички комисии всяко тримесечие се отчитат в партийните бюра, а на няколко пъти през годината дейността им се обсъжда и в първичните партийни организации. Тяхно ръководно начало е планът на заводската комисия и задачите, които стоят пред колектива. Наред с това обаче те заплануват и конкретни свои мероприятия. Така се разгръща тяхната инициативност, стремеж за собствени изяви.

Важен проблем за завода е например качеството на продукцията. Тук са заан-

Digitized by Google

гажирани всички комисии. В резултат на проверките им сме предложили с някои работници да се организират курсове за квалификация. Определено можем да кажем, че в тази насока имаме успехи. Това е двойна помощ — от една страна, намалява броят на тези, които не изпълняват задълженията си, а от друга — умножават се постиженията на завода.

Практика е заводската комисия за народен контрол веднъж годишно да се отчита пред партийния комитет, но тази година това ще стане два пъти. Искаме да дадем още по-голям тласък на контролната дейност в годината, когато се извършва преглед на комисиите и групите за народен контрол.

При всяка проверка се **съставя протокол.** Той съдържа следните елементи: дата и година; какъв въпрос е проверяван; констатации; изводи; препоръки и към кого са адресирани те; имената на проверяващите.

Протоколът се връчва на адресанта и той е длъжен да даде писмен отговор за стореното. Резултатът се съобщава на целия колектив. Това неминуемо спомага да се повишава авторитетът на комисиите, на народните контрольори.

Много важно в дейността на комисиите е **гласността,** която се прави след техните проверки. Във всички цехове на видни места има табла „Под контрола на народа". Там се окачват резултатите от онова, което установяват народните контрольори. Заедно с това обаче на нарушителите се правят снимки с констатираната нередност. Те също се поставят на таблата. Някои работнички например хвърляха празни шпули в сметта. Появи се надпис „Направете си сами сметка!". И под него имената на немърливите. Или когато се посяга на имуществото, под снимките следват думите: „Не вземайте с ръце от държавното! Има кой да ви види!"

Нямаме случаи стопанските ръководители да не реагират бързо на предложенията, направени от комисиите. Нарушителите се мъмрят и санкционират. Това влияе върху самите тях, а и на останалите членове на колектива. Отношението на ръководните дейци към дейността на контролните органи е от съществено значение, за да се повишава ефективността на тяхната дейност. И затова партийният комитет и партийните организации проявяват голяма взискателност, за да не остават в забрава разумните препоръки.

Където и да се отиде в завода — в цеховете, в административната сграда, в очите ти се набива таблото и резултатите от дейността на комисиите за народен контрол. Заприказваш се с хората. Те знаят имената на народните контрольори. Чувствуваш, че за тях говорят с уважение. Защото са защитници на собствените им интереси, на сполуките на завода. Срещам се с дейците, които са се нагърбили с трудната задача. Усещаш желанието им да се борят против нередностите. Без боязън от сблъсъци, пренебрегвайки собственото си спокойствие. И винаги с един стремеж — да дават своя принос за добруването на колектива.

●

Опитът на Русенски окръг показва, че проблемите, които постави Дванадесетият конгрес на БКП, се намират в центъра на вниманието на органите за народен контрол. В своята дейност същите отделят значителни грижи за пълното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, за осъществяване на курса за повсеместна интензификация, за изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на трудовите колективи.

В процеса на обществения преглед на комисиите и групите за народен контрол партийните органи и организации проявяват стремеж да се прави необходимото за издигане на тяхната роля. В съставените характеристики фигурират положителните и слабите страни, дават се насоки за бъдещата им дейност. На свои събрания трудовите колективи обсъждат оценки за работата на контролните органи и народните контрольори. С общи усилия се бележат мероприятия за повишаване ефективността на контрола.

Контролната система в окръга функционира на широка обществена основа. В нея работят хора с добра политическа подготовка, изтъкнати специалисти, дейци, обичани и уважавани от трудовите колективи. Партийните органи и организации се стремят да насочват контролните органи към основните проблеми от живота на дадения колектив.

Неоспорим факт е, че партийните комитети и първичните партийни организации полагат грижи да се издигат ролята, отговорността и инициативността в работата на комисиите и групите за народен контрол. Да бъдат те дейни помощници в осъществяването на основните задачи, които стоят пред даденото предприятие, аграрно-промишлен комплекс, учреждение и пр.

Има обаче някои проблеми, повдигнати и на състоялите се съвещания с председателите на окръжните комитети за държавен и народен контрол, по които следва да се помисли по-сериозно. Ето част от тях.

Всички говорят за всенароден и превантивен контрол. Той се осъществява от комисиите и групите за народен контрол. Защото те като органи на самия трудов колектив най-добре чувствуват пулса на живота. Някои от тях обаче живеят анемично и не могат да изпълняват тази функция, но проявяват изпреварваща активност, защото не крачат в челните редици на трудовата надпревара. Не друг, а партийните организации и техните бюра са отговорни за това, от техния контрол и помощ зависи да се издига авторитетът на всяка комисия и група за народен контрол. Именно техен дълг и тяхно право е в контролните органи да участвуват и да работят инициативни, дейни, политически зрели, ав-

Digitized by Google

торитетни хора. И не само това. Много важно е тези кадри постоянно да чувстват подкрепата на партийните и стопанските дейци.

Има комисии и групи за народен контрол, които нямат тежест в колективите. С какво се обяснява това? С отсъствието на единен критерий за политическа оценка, за грижите на първичните партийни организации, за организационното състояние и боеспособността на контролните органи. Често тяхната дейност отпада от погледа на партийните комитети и организации. При една силна партийна организация не може да съществува слаба комисия за народен контрол.

Кое налага още да се издига ролята на комисиите?

С дейността си те въвличат трудещите се за разгръщането на социалистическата демокрация, за спазването на дисциплината и законността, за опазването на социалистическата собственост. Неоспорим факт е също така, че те са опора на партията в борбата за изпълнение на конгресните решения. Но това може да се осъществява само от дейни комисии, които реализират всеобхватен, непрекъснат и превантивен контрол.

Досегашната дейност на някои комисии показва, че в работата им навлиза нов подход. На заден план остава формалностатистическият подход — да се проверява само по сигнали, да се търсят главно недостатъците и санкциониране на техните носители. Фактите сочат, че немалко комисии при проверките се стремят да разкриват не само нарушенията, а и неизползваните възможности. Ето това трябва да се прозре от всички партийни органи и организации и да помогнат този подход да се прилага от всяка комисия и група за народен контрол. Тогава контролните органи биха помагали още по-осезателно да се разгръща творчеството на трудовите колективи, на техните ръководители. Новият подход в контролната дейност налага главно да се контролират дейностите, свързани с внедряването на икономическия механизъм на основата на стопанската сметка и пълната самоиздръжка.

Критериите за дейността на комисиите за народен контрол са от съществено значение за тяхната ефективност. Животът изисква те да се повишават съобразно задачите, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, и указанията, дадени от др. Тодор Живков на Националното съвещание с актива от октомври миналата година. Оценките в контролната дейност се формулират не само от съществуването или от липсата на нарушения, а преди всичко от умението своевременно да се разкриват резервите и неоползотворените възможности.

Много са примерите, които показват, че в центъра на своята дейност контролните органи поставят проблемите, свързани с новата организация на труда. Това е потребно, но е недостатъчно. Сега в процеса на обществения преглед партийните организации могат да помогнат на комисиите и групите, да преориентират своята дейност от гледна точка на реалното отражение на икономическия механизъм върху дадения колектив, върху неговия начин на живот, върху взаимоотношенията в самия колектив и тези между колектива и ръководството на даденото предприятие, аграрно-промишлен комплекс, учреждения и пр. Контролната дейност да отразява как новият икономически механизъм въздействува върху работата на всеки колектив. Тогава контролът ще бъде не само желан, но и търсен от стопанските ръководители. Защото заедно с тях той ще участвува в изпълнението на конгресните задачи.

Силата на комисиите и групите за народен контрол е в партийното ръководство. Но процесът е двустранен. От една страна, контролните органи реализират партийното ръководство, а от друга страна — дълг на партийните организации е да осигуряват това ръководство.

В крайна сметка това ще съдействува контролната дейност да се привежда в пълно съответствие с изискванията и критериите на конгресните решения.

Има какво да се помисли и по такива проблеми:

— Да се огледа санкциониращата практика — кои контролни органи например да налагат парични начети, кои дисциплинарни наказания. По този начин би се създало по-добро единство в осъществяването на тази функция.

Многократно се повдига въпросът за координацията между контролните органи. Но и сега не са редки случаите в едно и също ведомство едновременно да проверяват няколко контролни органа. И всеки работи сам за себе си. Така се пречи и на проверяващите при изпълнението на преките им задачи, и на стопанските ръководства.

Целесъобразно ще бъде, ако се разгледа и въпросът за пренаситеността от контролни органи в окръзите. Доколкото разбрахме, върху територията на Русе те са 32. И както някои дейци се изразяват, вместо да ни помагат, те ни пречат.

Истина е, че координационният съвет се стреми да въвежда ред — да няма струпване на едно и също място на контрольори от различни ведомства. Но често това се нарушава. И то в ущърб на проверяваните и на проверяващите. Пилеят се средства за превоз, губят се ценни часове на едните и на другите.

Не е решен докрай въпросът за стимулирането на кадрите от комисиите и групите за народен контрол. Особено това се отнася за материалните стимули. Навярно има какво още да се направи. Да стане така, че народните контрольори да получават и материални награди — книги, екскурзии, парични възнаграждения и др. Това ще бъде напълно справедливо. С дейността си те влияят за успешното изпълнение и преизпълнение на насрещните планове на колективите, допринасят за намаляването на допусканите слабости и нарушения, за създаването на творческа атмосфера във всяко звено. За този принос имат право на по-осезаемо стимулиране.

Digitized by Google

ПАРТИЯТА И ЕДИНСТВОТО НА СВОБОДАТА, ДИСЦИПЛИНАТА И ОТГОВОРНОСТТА

проф. ГЕНО ЦОНКОВ

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия обоснова теоретически необходимостта от укрепване и развитие на политическата система на обществото, като се усъвършенствува пряката и представителната демокрация, като се разгръщат свободното творчество и самоинициативата на трудещите се. Той доказа, че разширяването на свободата на личностите и колективите в труда, в социалните отношения, в икономиката не може да се извърши, без да се издигнат на по-високо равнище дисциплината и отговорността на всички социалистически труженици и особено на ръководните кадри, на комунистите и на първичните партийни организации. Проблемът за единството на свободата, дисциплината и отговорността на личността в съвременния период е един от основните проблеми на идейно-политическата, организаторската и възпитателната дейност на партийните комитети и организации, на държавните органи и масовите организации. Неговото голямо значение днес се обуславя от курса за повсеместна интензификация на производството, от цялостно внедряване на новия икономически подход във всички сфери на живота и усъвършенстването на организацията на труда. Успешното му решаване много ще подпомогне ефективното и висококачествено реализиране на икономическите и другите социални задачи през осмата петилетка. Но оптималното решаване на този проблем в сложните условия, в които се развива страната, не може да стане без съвременно, гъвкаво и многостранно партийно ръководство на всички дейности и процеси.

Партийното ръководство на процесите, които обуславят единството на свободата в дейността и поведението на личността с укрепване на дисциплината и повишаване отговорността ѝ, намира израз в няколко насоки на работата на първичните партийни организации.

Преди всичко то намира израз в марксистко-ленинските идеи за свободата, дисциплината и отговорността на личността в етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Свободата на личността днес у нас е единство от задълбочено и точно опознаване на

Digitized by Google

обективните закони във всяка област на живота, на обществената необходимост и съзнателна, организирана и ефективна работа за тяхното овладяване и реализиране. И още по-конкретно — Дванадесетият конгрес отбеляза, че свободата на личността през осмата петилетка се основава на овладяното и осмислено идеологическо съдържание на партийните решения за повсеместна интензификация на целия обществен живот въз основа на комплексна автоматизация и механизация на производствената и други социални дейности, за цялостното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм. Но усвояването на същността на новия тип интензификация и икономически подход е само първата степен на свободата, само предпоставка за свободна производствена, строителна, научна, управленческа дейност. Необходима е още и подготовка, квалификация на личността, за да може тя да интензифицира своя труд във всички сфери на живота и да прилага най-ефективно новия икономически подход, да обогатява професионалната, организационната и общата си култура, за придобиване на такива съвременни трудови и други качества, които ще осигурят най-добри резултати в индивидуалната работа. Не може свободно да действува човек днес, в условията на повсеместна интензификация, ако не притежава качествата, които предполага комплексната автоматизация и механизация на труда, като голяма точност и прецизност в работата, съобразителност и бързина в действията, оперативност, гъвкавост, смелост до личен риск, висока организираност, размах, деловитост.

Съществен елемент на личната свобода на съвременния етап в труда, в социалното управление е подготовката на личността да се самоуправлява, да господствува над себе си. Човек, който не е формирал в себе си способност сам да регулира и направлява своите мисли и чувства, страсти, навици съобразно с избраните социални цели и задачите, които му се поставят от обществото, не може да бъде истински свободен. Той няма да може да опознае обективната необходимост, която действува във всеки обществен процес, и още повече няма да може да я овладее, да я използва в своята работа. За да може човек да господствува над себе си, е нужно не само да има научен мироглед, не само да е идеологически и политически убеден, че политиката на партията е правилна, но и да е дисциплиниран, високоотговорен в своята дейност при изпълнението на обществените задачи. Дисциплината е диалектически свързана със свободата и се проявява в дейността и поведението на личността. Без дисциплина личността не може да се самоорганизира и целенасочи, да изучи, да опознае обществените закони и необходимостта да ги овладее, да ги използва като реални възможности за успех в работата.

Дисциплината е сума от качества, които правят личността способна да преодолее всички трудности при опознаването и овладяването на обществената необходимост и да изпълни ефективно и качествено обществените задачи. Тя е съзнателно и доброволно, с майсторство и високо умение изпълнение на всички обществени изисквания. С нейна помощ личната свобода се разгръща, пробива си път през обективните и субективните трудности и се реализира в големи и общественополезни дела. Затова тя е вътрешно свързана с обществената необходимост и свободата. Дисциплинираността на социалистическата личност е най-важният признак, че тя е свободна, защото е осъзнала обществената необходимост, която с практически дела изразява и осъществява. Ето защо дисциплината е съществена страна, свойство на свободната дейност и поведение на личността в етапа на изграждането на развито социалистическо общество. Сега дисциплиниран човек в нашата страна е онзи, който е усвоил задълбочено решенията и по-

Digitized by Google

становките на Дванадесетия конгрес на партията и е подготвен с всички сили и средства да ги претворява във високоефективни резултати в производството, в бита, в науката, в художественото творчество, в социалното управление.

Свободата и дисциплината на личността при осъществяването на решенията на Дванадесетия конгрес на партията се свързват чрез високоотговорната ѝ дейност. **Отговорността** е не само разбиране на задачите, които обществото поставя пред личността. Тя е активна, настъпателна, с много дръзновение и творчество, с голяма самоинициатива и размах, с висока ефективност качествена работа, за достойно изпълнение на тези задачи. Нейното съдържание се изразява в свободна, самоинициативна, творческа и дисциплинирана работа за постигане на възможно най-висок ефект. Тя характеризира отношението на личността към себе си върху основата на отношението ѝ към народа, към обществото. Безотговорното действие не е свобода при социализма, а анархия, произвол. Негови особености са недисциплинираността, пренебрежението към личното достойнство и чест, произвол, конфликти с обществото. Дванадесетият конгрес на партията с особена сила подчерта, че се налага да се развиват трудовата, икономическата демокрация и самоинициативата, творчеството. А социалистическата демокрация е политическият израз на свободата на личността. Тя е немислима без високата дисциплина и отговорност на трудещите се, без обединяване усилията на всички членове на нашето общество за изпълнение на задачите, поставени от Дванадесетия партиен конгрес.

Партията формира и развива единството на свободата, дисциплината и отговорността на личността с цялата своя дейност. На първо място, тя постига това единство с правилната си научна, дълбоко демократична политика. Тя изработва политиката за дейност на всички обществени сили и чрез **принципите**, които залага в нейната основа, регулира и осъществява единството на свободата, дисциплината и отговорността на всички трудещи се при нейното реализиране в практиката. Прилагайки например **принципа на научно отразяване на обективните обществени закони** в своята политика, партията създава благоприятни условия и стимули всяка личност да осъзнае обективната необходимост и да действува свободно, съзнателно да избира варианти, средства, методи за реализиране на нейните изисквания, като постъпва дисциплинирано и отговорно при решаване на всяка задача. А като спазва принципа за дълбоко отразяване и изразяване чрез политиката интересите на народа, тя стимулира всички членове на обществото да действуват свободно, творчески, самоинициативно и едновременно дисциплинирано и с чувство на отговорност.

За превръщането на политиката на партията в мощен фактор за укрепване единството на свободата, дисциплината и отговорността на личността много допринася и приложението на **принципа за научност във всяка партийна дейност.** Комплексното използване на науката при изработването и осъществяването на партийната политика например по интензификацията на труда ще позволи през осмата петилетка не само дълбоко и точно да се отразят обективните обществени закони, интересите на народа, но и да се изработят ефективни методи за нейното реализиране, да се разкрият и преодолеят по-безболезнено появилите се социални противоречия за сплотяване и дисциплиниране на народните маси около линията на партията.

Голямо значение за гъвкавото и ефективно използване в икономическата политика на партията има **принципът за разпределение на благата според количеството и качеството на атруда.** Този принцип, реализиран в политиката чрез усъвършенствуване организацията на

Digitized by Google

труда с помощта на новия икономически подход, с дълбоко икономическо, юридическо, нравствено свързване организацията на живия труд с организацията на средствата и предметите на труда, действува многоаспектно. От една страна, в условията на новия икономически механизъм той разкрива възможност всяка личност максимално да действува свободно, да развива самоинициатива и творчество, за да произведе повече материални или духовни блага и по този начин да удовлетвори по-добре своите нужди. Новият икономически подход като съвременен политически израз на социалистическия принцип на разпределение максимално развива заинтересоваността на личността не само от свобода на дейност, но и от свързването ѝ с обществената необходимост, дисциплина и отговорност.

Приложението на **принципа на системен контрол** над труда и разпределението в политиката на партията също допринася за развитие и укрепване на единството между свободата, дисциплината и отговорността на личността. Той стимулира социалистическата съзнателност, активността в труда, дисциплинираното опазване на трудовите, правните, нравствените норми както при производството, така и при потреблението на благата. Затова Дванадесетият конгрес изисква да се осигури всенароден контрол за изпълнение на поставените задачи и да се създаде атмосфера на нетърпимост към нарушенията на дисциплината.

Политиката на **непримиримост** към нарушенията на техническите, технологическите, икономическите, правните, политическите, нравствените норми в работата и в начина на живот е друг активен фактор и едновременно важен принцип за единство между свободата, дисциплината и отговорността в дейността на личността. Твърдото прилагане на тази политика към всяка личност, която нарушава едни или други норми, принципи, закони, винаги е създавало социални условия, среда, която не позволява да се разкъсват свободата, отговорността, дисциплината в поведението на личността.

Важен принцип на укрепване и усъвършенствуване на единството на свободата, дисциплината и отговорността в дейността на социалистическата личност на съвременния етап е **преодоляването на противоречията в поведението на трудещите се**. Дванадесетият конгрес разкри големия ръст на кадрите и трудещите се както в професионалната и общата им култура, социалистическата съзнателност, така и в постиженията им в производството, в строителството, в търговията, в научното, в художественото творчество. Едновременно той анализира и доста противоречия между свободата, дисциплината и отговорността на отделни кадри и трудещи се. Посочи много нарушения на плановата, финансовата, технологическата, правната дисциплина. Осъди прояви на безотговорност в производството, в строителството, в търговията. Постави задачата упорито, твърдо и последователно да се преодоляват тези противоречия и да се постига нужното единство на свободата, дисциплината и отговорността в поведението на всеки член на нашето общество. **Организационни принципи на партийно ръководство** по същество също са предназначени наред с другите си функции да реализират връзката между обществената необходимост, свободата, дисциплината и отговорността в поведението на личността. Така демократическият централизъм като основен организационен принцип на партията точно изразява тази връзка. Последователно прилаган в партийното ръководство на стопанската, държавната, културно-творческата дейност, той налага свобода на действие на трудещите се и гарантира широка инициатива и творчество на личността. От друга страна, с изискването да се утвърждава централизмът този принцип създава предпоставки да укрепват дисциплината и отговор-

Digitized by Google

ността. Той е организационен механизъм за постигане на единство между свободата, дисциплината и отговорността.

Дванадесетият конгрес разработи цяла програма за усъвършенствуване на социалистическата демокрация, посочи и насоките за работа на партийните органи и организации за издигане дисциплината и отговорността на всички членове на обществото.

Социалистическата демокрация е реална, тя гарантира с всички средства свобода на действие. Но тя е призвана да осъществи и историческата необходимост — изграждането на социализма и комунизма. Като развива демокрацията, привличайки все повече трудещи се в управлението на стопанството, на бита, на културата, тя реализира историческата необходимост, съобразявайки се с новите конкретни условия.

Дванадесетият конгрес обърна специално внимание на необходимостта **да се усъвършенствува колективността в работата.** Тя създава предпоставка за творческа инициатива и размах в работата на личността. И едновременно формира дисциплина и отговорност. Този принцип служи като социален механизъм за свързване на личната свобода с помощта на колективното решаване на въпросите, колективното действие, дисциплината с изискванията на обществената необходимост при висока лична отговорност. Колективното обсъждане и решаване на въпросите прониква по-дълбоко в обществената необходимост, извлича повече и по-точни знания за нея. Оттук то гарантира повече свобода за действие на отделните членове на колективите и едновременно осигурява по-устойчива лична дисциплина и отговорност. Свободата на личността се разширява при условията на широка колективност в партийната работа и ръководство, защото тя познава необходимостта и я овладява не само с помощта на колективния ум, но и посредством практическия опит на всички членове. В колективното решение личността получава и силата на колектива да отговори по-ефикасно на изискванията на обществената необходимост. Тук тя се учи от колектива на дисциплина и висока отговорност.

Колективното решение, превърнато в практика, постепенно приучва на широка свобода при обсъждане на въпросите, при тяхното окончателно решаване, но веднага съединява тази свобода с дисциплина и отговорност за практическото им изпълнение.

Проверката на изпълнението в съвременните условия като партиен организационен принцип е предназначена да не допуска несъответствия между решение и изпълнение, да преодолява стремежа у отделни хора да работят формално, бюрократически, без творчески размах. Тя е предназначена да допринесе правилно и максимално да се изяви свобода в действията, самоинициативата, творчеството, за да се изпълнят партийните решения. Цели да създаде дисциплина и отговорност в свободното, в самоинициативното действие на всеки трудещ се. Помага да се предотвратяват и отстраняват действия, които откъсват свободата и поведението от дисциплината и отговорността.

Характерна особеност на марксистко-ленинската комунистическа партия е голямата **взискателност** към работата и поведението на своите членове. Тя започва още при приемането на партийните членове и продължава при изпълнението на всяко партийно решение. Тази висока взискателност е израз на висша моралност, защото е взискателност първо към себе си и тогава към другите. Тя съдържа не само хуманизъм, благородство, честност, справедливост. Системно внедрявана от партийните организации в практиката, тя допринася за еднопосочност на свободата, дисциплината и отговорността в дейността на всички членове на социалистическото общество.

Българската комунистическа партия формира и развива единството на свободата, дисциплината и отговорността в поведението на

Digitized by Google

личността като ръководна сила и със своята **идейновъзпитателна работа.** Преди всичко тя възпитава такова единство, защото то е в основата на всеки трудов, културен, политически успех. Партията възпитава това единство, като марксистко-ленински образова всяка личност. Марксизмът-ленинизмът е теоретическа основа за формиране на научен мироглед за същността и ролята на единството между социалната необходимост, свободата, дисциплината и отговорността. Особено много ѝ помага във формирането на това единство трудовото, политическото и нравственото възпитание. Но комунистическото възпитание у нас днес може успешно да изгражда диалектическото единство между свободата, дисциплината и отговорността, ако се осъществява върху следните принципи: единство между личните, колективните и обществените интереси; обединяване на духовното и материално-практическото въздействие, без да се допуска разрив между теория и практика, между думи и дела от самата партия и от всички други възпитателни фактори; единство между стимулирането на дейността и повишаването на взискателността, отговорността; единство между възпитанието и самовъзпитанието; единство между позитивното изграждане на личността и преодоляване на нейните отрицателни прояви, слабости, грешки в работата и в начина на живот.

Строгото спазване на тези принципи във възпитателната работа на партийните органи и организации винаги е помагало да укрепват и се развиват единството, свободата, дисциплината и отговорността в поведението на личността.

Възпитанието на свобода, дисциплина и отговорност на съвременния етап издига социалистическата личност на високо културно равнище. То формира социалистическа култура и усъвършенствува самоуправлението на трудещите се. А това е един от ярките признаци на зрелия социализъм.

Digitized by Google

ПРИЕМЪТ НА ГРАЖДАНИТЕ

СВЕТОЗАР ПЕТРУШКОВ
секретар на окръжния комитет
на партията — Враца

В партийния комитет е пристигнал гражданин. Той моли да бъде приет и изслушан от секретаря на комитета. „Може да го заболи някой от нашите ръководители, но всичко ще кажа на секретаря, та да ми е чиста съвестта" — мисли си той.

Ежегодно в окръжния партиен комитет се приемат над 1000 души, приблизително толкова в окръжния народен съвет. Много са посетителите в окръжния съвет на Българския професионален съюз, окръжния аграрно-промишлен съюз и други. Гражданинът е подал заявка за разговор и ще бъде обидно да не бъде приет.

Приемът на гражданите е важна форма за жива връзка на партията с трудещите се, непресъхващ извор на народната инициатива. Той е богат източник за социална информация за живота на трудовите колективи, за личните грижи, трудности и потребности. Чрез своите бележки и предложения трудещите се участвуват в управлението, разгръща се социалистическата демокрация. Те са една от формите за критика и контрол върху работата на държавния апарат.

На желаещия да посети партийния комитет трябва да се гледа като на човек с висока политическа зрелост и гражданска съвест, предан на делото на партията, който осъществява своя обществен дълг.

Внимателното отношение към хората, отзивчивостта към техните нужди и справедливи искания е и следва да бъде характерна черта на партийния, държавния и стопанския ръководител. В писмата, жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се се съдържат и умът, и опитът на широките народни слоеве. Този ум и опит ние следва найпълно да използваме за подобряване на нашата работа, за поправяне на допуснати слабости и недостатъци.

Най-ярък пример в наши дни за истинско, човешко отношение към хората ни дава генералният секретар на ЦК на партията другарят Тодор Живков. Носител на най-хубавите черти на партиен ръководител, свързан здраво с народа, с борбите на партията против фашизма и капитализма, с историческата победа на Девети септември, с такъв важен момент в историята на БКП, какъвто е Априлският пленум от 1956 г. Не случайно нашият народ заслужено отъждествява Априлския пленум с живота и делото на другаря Тодор Живков. Ние сме щастливи, че той вече близо 50 пъти е бил в нашия окръг. Много може да се каже за неговите срещи с миньорите от мина „Плакалница", с химиците от Враца, енергетиците от Козлодуй, железничарите от Мездра, кооператорите от Кнежа, Хайредин, Ботево, Гложене, за срещите с окръжния партиен актив, за участието му в пленумите и окръжните партийни конференции, на Ботевите тържества на легендарния връх „Околчица".

Digitized by Google

Нас винаги ни е удивлявало умението на другаря Тодор Живков да слуша и разговаря с хората. При това той така умело отстранява всичко онова, което може да стои като някаква преграда, бариера между него и събеседника. Неговата широка ерудиция, висока партийност, дълбоко познаване проблемите на теорията и практиката, новаторски дух го правят така близък и толкова обичан от целия народ, всепризнат ръководител и лидер на нашата славна Българска комунистическа партия.

Проблемът за по-нататъшното усъвършенстване работата на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации с писмата и приема на гражданите бе обсъден през март на пленум на окръжния комитет на БКП.

Задачата, която си постави окръжният комитет с този пленум, бе да се направи анализ и оценка на дейността както на окръжния, така и на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети, на държавните, обществените и административните органи и организации, въз основа на които се приеха съответни решения.

Най-характерното за пленума беше неговата гласност. Съгласно плана за подготовката на пленума бяха изградени 43 работни групи. Включените в тях 146 активисти провериха работата с писмата и приема на гражданите в 76 окръжни, общински и други органи и ръководства. Вниманието им беше насочено върху изпълнението на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 6. XII. 1977 г. В хода на проверките те прочетоха близо 6 хиляди писма, присъствуваха на приеми на гражданите.

С успех премина организираният в целия окръг Единен политически ден с участието на повече от 800 отговорни дейци на БКП, БЗНС, профсъюзите, Отечествения фронт, ДКМС. Тези въпроси бяха предмет на широко обсъждане в редица първични партийни организации на търговията, услугите и др.

Вестник „Отечествен зов" — орган на окръжния комитет на партията, организира специална рубрика, посветена на пленума. Със статии излизаха партийни дейци, директори на предприятия, работници, специалисти. Голям интерес събудиха статиите: „В центъра на вниманието — грижата за човека" — от главния директор на СД „Местна промишленост", „С покупки и настроения" — от младата архитектка Стела Димова, „Хората се нуждаят от грижи" — от инструктора на ОК на БКП Иван Гайдарски, „Тревогите и вълненията на хората" — от директора на СД „Търговия на дребно" — Враца и др.

Положителна инициатива на редакцията е организирането на приемни в промишлените предприятия и селищните системи. Изключително полезни са рубриките: „Има думата читателят", „Вие пишете — ние отговаряме", „Интервю с писмо в ръка", „Проверки", „Читателят споделя" и пр. Много положителен е починът на редакцията на в. „Първа атомна" в Козлодуй, която заедно с в. „Отечествен зов" миналата година организира приемна с участието на партийни, държавни, стопански и обществени ръководители от града по въпроси, вълнуващи трудещите се.

За добрата подготовка на пленума огромно въздействие оказа богатият съветски опит, който бе пренесен от партийните организации на Грузия, Естония, Тулска област и най-вече на дружеската ни Сумска област на УССР.

●

Какво показва тематичният анализ на проблемите, които гражданите поставят по време на личния прием.

Digitized by Google

Анализът на тетрадките и картоните за регистрация на посетителите събужда много размисли за съдържанието на партийната дейност, за необходимостта от подобряване на политическото ръководство.

Най-висок е процентът на гражданите, които идват в окръжния комитет за съдействие при уреждане на жилищни въпроси. Те съобщават за случаи на неправилно раздаване на жилищния фонд особено в окръжния град.

Много от посетителите правят предложения, свързани с интензивното развитие на икономиката, за подобряване организацията на труда, икономията на материали, суровини и енергия, повишаване качеството на продукцията, организацията на работната заплата. Често се повдигат въпроси относно благоустрояването и хигиенизирането и др. Интересни становища се изказват за подобряване работата на обществените организации.

С чувство на високо гражданско съзнание по време на личните приеми на ръководителите трудещите се поставят въпроси, свързани с отклонения от изискванията на социалистическия морал. Отправят остри, но справедливи критични бележки с един характерен доброжелателен тон, което е израз на тяхната активна жизнена позиция.

Извършеното демографско изследване за 1324 трудещи се, посетили секретарите на окръжния и общинските партийни комитети, председатели на общинските съвети на БПС, Отечествения фронт, показва, че 82 на сто са работници и селяни, 65 на сто — безпартийни, комунистите са 32 на сто, жените — 34 на сто, младежите — 16 на сто, пенсионерите — 12 на сто.

От съществено значение е организацията на приема на гражданите. Владимир Илич Ленин е отделял голямо внимание на този въпрос. Още в 1918 г. той пише, че във всяко държавно учреждение трябва да бъде заведена книга за записване в най-кратка форма името на молителя, същността на неговата молба и направлението на преписката.

Приемът има няколко аспекта: идейно-политически, психологически, педагогически, организационно-технически.

Приемащият най-напред не трябва да забравя, че той представлява партията, държавните и обществените органи и организации. Със своето поведение, самовзискателност, контактност да излъчва висока партийност, политическа зрелост и нравствена чистота, качества, които са характерни за комуниста.

Идейно-политическият аспект включва още едно много важно обстоятелство. В тези случаи, когато жалбата не е обоснована и повдигнатият въпрос не може да бъде решен така, както иска гражданинът, целесъобразно е ръководителят да проведе обстойна беседа с него, нещата да се кажат откровено, да се обяснят причините. Беседата да помогне да се развива у гражданите социалистическо поведение, при което да се създава хармония между личните, груповите и обществените интереси, да се повишава чувството за отговорност и обществен дълг.

Необходимо е да се познават и прилагат редица педагогически принципи, разговорите да се водят при спокойна обстановка. Да се избягва влизането на други в приемната, телефонни разговори, които прекъсват мислите на посетителя, предизвикват чувство на обида и пренебрежение към въпросите, които се поставят.

Забелязал съм колко неприятно се посреща неуместното прекъсване на събеседника — у едни настъпва силно раздразнение, понякога сълзи, а у други — отрицателни реакции.

Digitized by Google

На събеседника трябва да се създаде възможност най-пълно да изложи своите мисли, да се слуша с интерес и внимание. Ирония та, подчертаването на заеманата длъжност блокират разговора и оставят у дошлия в приемната горчивина за цял живот. Търпеливото изслушване, поощряването към откровеност и критично отношение, внимателното вникване в предложенията е решаващо условие за резултатност в приемните дни.

В окръга има немалко ръководители, които са винаги желани от хората. Пример на внимателно отношение към трудещите се, на дълбок анализ на техните писма и жалби дават секретарите на ОК на БКП. Първият секретар на комитета Нано Лалов с присъщата му скромност и открит характер притежава завидното умение да схваща точно и вярно проблемите, които хората споделят, и което е най-важно, да поставя тези проблеми на вниманието на окръжния комитет, на неговото бюро, на цялата окръжна партийна организация. Такъв подход има и председателят на изпълкома на окръжния народен съвет Лазар Петров. Всеки, който е разговарял с него, е запазил хубавото впечатление за ръководителя-масовик, тясно свързан с хората, който умее не само правилно, от сърце да разяснява партийната политика, но и да воюва за нейното осъществяване.

Много важен в приемите е конкретният подход към хората, съобразяването с особеностите на техните характери, възпитание, ерудиция, начин на живот и пр. Младите посетители остро реагират на многословието, на излишните нравоучения, те предпочитат открития диалог. Обратно — възрастните излагат въпросите дълго, жените силно се вълнуват и пр. В случая е важно да се създаде атмосфера на доверие. Атмосферата на другарство, взаимното уважение предразполагат гражданите към пълно доверие и откровение. Имал съм и такива случаи: посетителят влиза силно смутен, ръцете му треперят, но едно кратко въведение каква е професията му, малка шега го изважда от това състояние. И обратно — високомерният тон довежда разговора до едно тягостно състояние. Дори обръщението към гражданина, назоваването на името или фамилията е също много полезно. Спомням си един друг случай. Възрастен човек се показа на вратата и веднага се върна. След малко влезе по чорапи. Беше си облякъл новия костюм, дори си бе поставил вратовръзка, която силно го стягаше и смущаваше. Навън бе студено, а той бе потънал в пот. Като каза, че е от Козлодуй, аз с един кратък поглед видях името му в дадения ми списък. Реших да успокоя човека: „Е, бай Иване, какво те носи при нас?" Човекът се успокои и разговорът протече чудесно. Дълго се смяхме, че си е оставил обувките пред кабинета.

Разбира се, имал съм случай и на лъжливи сълзи, стремеж да се излъже, да се надхитри, да се постигне нещо, което не е справедливо, да се оклевети другар, да се постигнат болни амбиции. Но тези случаи са малко. Огромната част от посетителите са прекрасни, честни хора. И от ръководителя зависи дали гражданинът ще си отиде с удовлетворение или озлобен.

Откровеният диалог на най-отговорните ръководители в окръга — секретарите на окръжния комитет на БКП, председателя и заместник-председателите на ИК на окръжния народен съвет, ръководителите на окръжните ръководства на обществените организации, окръжния и общинските партийни активи — с хората във всички общини даде възможност на много трудещи се да споделят своите мнения и предложения, да изявят активното си отношение към някои нерешени въпроси. Вниманието и деловитостта при решаване на поставените въпроси ни убеждават, че това е един от най-преките пътища за отстраняване на слабостите, че партийните комитети трябва по-дълбоко да

Digitized by Google

вникват в поставените въпроси, да обогатяват формите за непосредственото участие на трудещите се в управлението, за всестранното задълбочаване на връзките на партията с масите.

Приемът на ръководителя е една от многобройните форми за общуване с хората. Но обикновено това общуване има посока — изслушване на молбата. Но следва да се усъвършенствува и другата страна — ръководителят да извлече поука за своя стил и метод на работа от разговорите с приетите граждани, да се учи от техния житейски опит. Дълбоко да вниква във фактите, които се излагат от посетителите, и от тях партийните, държавните, обществените, стопанските органи и организации да правят изводи, които да се използват при разработването на проблемите, от многобройните разговори да се схванат злободневните въпроси на живота.

По време на личния прием често се вижда главно личното, а се изпуска онази изключително ценна социална информация, която е могла, след задълбочен анализ на повтаряемост на поставените въпроси, да се използва в мащаба на общината и окръга. Малко са случаите, когато от повдигнатите въпроси се правят изводи и обобщения, да се предлагат конкретни решения.

Не без значение е и организационно-техническата подготовка на приема — да има специално място за прием, да бъде добре подредено помещението, да има свежи цветя на масата и пр.

●

Голямо значение има и въпросът за усъвършенствуване формите на приема на гражданите. Главното в тази насока е да се повишава действеният характер на тази изключително важна дейност.

Добре се посреща от гражданите приемът по местоживеене. Такъв прием по предварително приет план организира окръжният народен съвет съвместно с окръжния комитет на Отечествения фронт и окръжния комитет за държавен и народен контрол. Успешно бяха организирани такива приемни в Бутан, Девене, Бреница, Остров, Крушовица, Кунино и др., откъдето постъпваха най-много жалби.

Хубава практика в това отношение има и община Роман, където под ръководството на партийния комитет общинският комитет на Отечествения фронт и общинският народен съвет организират прием на гражданите в кметствата. В община Оряхово години наред се утвърждават и разширяват колективните срещи с гражданите по отделни проблеми, като личното ползване, жилищния проблем и др.

От две години във всички общини се провежда всекимесечно ден на кмета, на който често се обсъждат и въпроси от личните писма на гражданите. На редица места денят на кмета се предшествува от приемен ден в кметствата.

Заслужава внимание опитът на община Бяла Слатина, където се приема и утвърждава график за прием на гражданите съгласно чл. 40 от Закона за народните съвети. Възприета е практиката всеки народен съветник да приема един път в месеца. Графикът се довежда до знанието на гражданите, като се поставя на видно място в клубните помещения. Понякога на дежурствата присъствуват и секретарят на партийната организация и председателят на секционния комитет на Отечествения фронт. Това позволява въпросите да се разглеждат колективно и да се уточняват мерките за тяхното решаване. За приема се води книга, в която се вписват поставените въпроси.

Във Врачански окръг много ръководители приемат гражданите непосредствено в предградията, фермите, учрежденията. Вече е традиция секретарите на общинския партиен комитет и членовете на из-

Digitized by Google

пълнителния комитет на общинския народен съвет в Мездра да приемат трудещите се непосредствено в завод „Станке Димитров", МЗ „Искър", в железопътния възел, ММК „Г. Димитров".

По повод на жалби, свързани с благоустрояването, по инициатива на общинския народен съвет в Мездра се проведоха срещи с живеещите в кварталите за тяхното участие в благоустройствените мероприятия.

Практиката показва, че приемът по местоживеене и месторабота е богат източник на социална информация за всички ръководства, ефективна форма за предпазване от нарушения, за пестене на време на трудещите се и оперативно решаване на поставените въпроси.

През първото тримесечие на тази година 137 окръжни съветници са приели и разговаряли с 3900 граждани и са приети 294 поръчения. Между тях 16 са секретари и членове на бюрото на окръжния комитет, 7 — председателят и заместник-председателите на окръжния народен съвет, трима дейци на комитетите на Отечествения фронт, осем директори на предприятия и др.

С голям интерес гражданите в нашия окръг посрещат съветската форма „Ден на отвореното писмо". При нас тя се провежда като срещи на ръководителите на общините с гражданите, отправили писмени и устни молби, или открити събрания на трудови колективи от предприятията на услугите, търговията, транспорта и др.

Много вълнение предизвика проведеният на 25 февруари т. г. в Бяла Слатина „Ден на отвореното писмо" по проблемите на обслужването в общината. В препълнения салон на читалището представители на окръжния комитет на БКП и ръководството на общината, директори на предприятия, на търговски организации, на телевизионния сервиз, „Сложно-битова техника" дадоха отговор на поставените от трудещите се въпроси. Чрез радиотранслационния възел отговорите бяха предадени в цялата селищна система. На редица места трудещите се, събрани около радиоточките, с внимание следиха водения разговор. По телефона, в момента на предаването, бяха отправени 43 въпроса и предложения, на които бе даден отговор. Мнозина изказаха своята благодарност към общинския партиен комитет за предоставената им възможност да изложат своето мнение по въпросите, които ги интересуват.

Във Враца „Денят на отвореното писмо" премина като открито събрание на трудовите колективи от търговията и услугите с гражданите, които имаха претенции към тях.

Тази форма на разговор с трудещите се е особено ефективна, поради няколко обстоятелства:

— масово участие на населението чрез писма, изказвания, телефонни обаждания;

— налице е един много важен момент — колективност в обсъждането, няма място за симулация, за невярна информация, защото е налице силен другарски и обществен контрол;

— възможност да се дава точен отговор на устните молби от най-компетентни ръководители, специалисти и изпълнителски кадри.

Когато възприехме тази форма, която широко се използва в Естонска ССР, нас ни направи впечатление, че там при провеждането ѝ участвуват много ръководители, между които и много министри. В бъдещите срещи смятаме да засилим този момент.

●

Би било сериозен пропуск, ако работата с писмата и личният прием на гражданите не са на постоянен партиен контрол и ръковод-

Digitized by Google

ство. Във Врачанската окръжна партийна организация тази дейност постоянно се наблюдава. Тя се планира и контролира. В програмата на окръжния партиен комитет за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията, в оперативните планове на бюрото и отделите са заложени мероприятия, които се отнасят до работата с предложенията, сигналите, жалбите и молбите на трудещите се и за изучаването на общественото мнение.

В доклада, изнесен пред пленума, специално внимание се отдели на личния прием на гражданите.

Бяха посочени примери на ръководители на окръга, които много добре са организирали тази дейност, които са образец на партийно отношение към хората, на справедливо решаване сигналите и жалбите на трудещите се. Наред с това бяха изнесени факти, от които се вижда, че други са подценявали това свое много важно задължение.

Разгледана бе ролята на приема откъм възпитателната му страна, дейността по решаване справедливите молби.

Този проблем бе обсъден и на пленум на общинския партиен комитет във Враца. На него 8 ръководители на държавни, стопански и обществени органи се отчетоха за работата си с писмата и приема на гражданите. Той бе разгледан и на пленарно заседание на общинския партиен комитет в Роман и на заседания на бюрата на общинските партийни комитети в Габаре, Бяла Слатина, Козлодуй, Криводол. Общинският партиен комитет в Оряхово е въвел практиката всеки понеделник ръководителите на общината да докладват за най-важните въпроси, повдигнати от трудещите се през седмицата.

Ценен е опитът на общинския партиен комитет във Враца. Бюрото два пъти в годината прави анализ по този въпрос. По примера на Сумския градски партиен комитет в УССР е утвърдена инструкция за работата с писмата и приема на гражданите, периодично се издава бюлетин, в който се отговаря на въпросите на гражданите. Води се пълен отчет и се анализират редовно всички устни молби.

Все повече повдигнатите въпроси стават обект и на социологически изследвания. Съветът за изучаване на общественото мнение към окръжния комитет на партията организира социологическо изследване на повече от 1400 граждани, посетили приемните дни на секретарите на окръжния и общинските партийни комитети, което даде обилна информация за работата на партийните, административните и стопанските ръководители по приема на гражданите.

Много ценни са и препоръките, направени от гражданите чрез проведената анкета. Така например 30 на сто от анкетираните са посочили, че окръжните ръководства трябва да приемат гражданите, 20 на сто предлагат да се поставят пощенски кутии за приемане предложенията, 20 на сто препоръчват директорите на предприятията и председателите на АПК да не допускат разтакаване на хората, а бързо да се уреждат техните искания.

Подобряването на партийното ръководство на тази съществена страна от дейността на партийните, стопанските и обществените органи и организации изисква тя да стане жизнена потребност на кадрите, постоянна черта на техния стил и методи на работа. Всеки случай на формален подход към приема на гражданите да стане предмет на особено внимание от страна на съответния партиен комитет. Да се засили партийният контрол за организацията на приема на посетителите, да се въведе пълен порядък за точното спазване приемните дни, да се дава точен и ясен отговор на посетителите.

Някои стопански, отечественофронтовски и профсъюзни дейци са на мнение, че приемът по всяко време е от по-голяма полза за гражданите. Те са, така да се каже, за принципа „нашите врати са отво-

Digitized by Google

рени всекидневно". Проверката обаче показа, че при почти всички такива ръководители не се картотекират поставените въпроси, а следователно няма и контрол за тяхното решаване. Ясно е, че регламентирането на приемния ден има голямо значение за неговата подготовка и организация, но естествено това съвсем не означава, че през останалите дни не бива да се приемат гражданите.

На пленума бяха набелязани редица мерки за подобряване обучението на кадрите по работата им с писмата и приема на гражданите. През новата учебна година с помощта на АОНСУ ще се организират в междуокръжната партийна школа курсове за повишаване квалификацията на ръководителите по тези проблеми. Ще се проведат практически семинари в общините, срещи за обмяна на положителния опит.

Съюзът на юристите, окръжният народен съвет и дружествата за разпространяване на научни знания „Георги Кирков" ще разширят правната пропаганда сред гражданите. Още по-широка гласност на писмата на трудещите се ще дават средствата за масова информация.

Приемът на гражданите е важно задължение на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации. От неговата правилна организация и от своевременното решаване на повдигнатите от трудещите се въпроси зависи той да бъде мощен възпитателен и действен фактор за засилване живата връзка с масите.

НАРАСТВА РОЛЯТА НА КАБИНЕТИТЕ

Кабинетите по партийно-организационната работа в Благоевградски окръг все повече се утвърждават като пълноценни действени методически звена на комитетите, превръщат се в постоянно търсен близък помощник на партийния актив. Практиката недвусмислено потвърждава, че е избрана вярно посоката, че са определени правилно предметът и главните направления на тяхната дейност.

Повишаването на ролята на кабинетите, укрепването и развитието им като пълноценни действени помощници на партийните органи е немислимо, без да се усъвършенствува ръководството им от комитетите. А това означава да се създадат организационни условия за развитие и изява на специализираните им функции.

Изграждането и функционирането на кабинетите в окръга се извършва под ръководството на окръжния и общинските комитети на партията. С решение на бюрата на комитетите се утвърждават структурата, подборът на кадрите, включени в методическите съвети, секциите по проблеми и техните основни задачи. Периодически те обсъждат цялостно или отделни страни от състоянието и дейността им, вземат допълнително мерки за подобряване на тяхната работа.

Цялостната дейност на кабинета към окръжния комитет на партията потвърждава, че от гледна точка на съдържанието, формите и средствата на партийната практика съществен момент придобиват

Digitized by Google

ПРАВИЛНОТО И СВОЕВРЕМЕННО ОРИЕНТИРАНЕ ПО КАКВИ ПРОБЛЕМИ ТРЯБВА ДА РАБОТИ ТОЙ И НАЧИНЪТ НА РЕАЛИЗИРАНЕТО ИМ

През последните години кабинетът при окръжния комитет на партията творчески разработи редица важни проблеми. При подготовката за замяната на партийните членски книжки бе обсъден проблемът „Комунистът — организатор и възпитател на масите". През периода на изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на партията съсредоточихме вниманието на партийните кадри върху проблема: „За по-висока ефективност и качество на партийния контрол и проверката на изпълнението". Основен проблем в дейността на партийните комитети и организации сега е „Партийната работа в съответствие с изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм". Понастоящем в партийните организации разговаряме за: „Творчество, активност и самоинициатива за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес".

Сполучлива и ефективна форма на работа се оказа **научно-практическата конференция.** Тя създава възможност за правилно обвързване на партийно-организационната дейност с актуалните социално-икономически, политически и културни задачи на окръжната партийна организация.

Задължение на кабинета е да изготвя методика за подготовката и провеждането на конференциите. Освен това организираме изнасянето на лекции и доклади пред секретарите и членовете на партийните бюра, пред стопанските и административните ръководители. Създаваме организация за изучаване, обобщаване и популяризиране на положителния опит. Специално внимание отделяме на подбора и прилагането на резултатни форми за въвличането в конференциите на повече партийни кадри. Съдействуваме на изборния партиен актив и комунистите да изучават в дълбочина проблема, който ще се обсъжда, да овладяват научните методи и форми на работа.

Конференциите съдействуват за повишаване на научно-теоретическите знания на кадрите и комунистите. Очертават се по-релефно задачите и задълженията на партийните органи и организации, произтичащи от партийните решения и указания. На практика се създават реални предпоставки за разгръщане на инициативността и творческата активност в партийната дейност. Формира се нов положителен опит, който води до укрепване връзката на партийно-организационната работа с обществената практика. И още нещо. Разнообразиха се и се обогатиха формите на непосредственото общуване на ръководните партийни кадри с широкия партиен, държавен и обществен актив, с комунистите.

Кабинетът участвува в разработката и актуализирането на такива основни документи, утвърдени от бюрото на окръжния комитет на партията като: „Система за вземане и организация за изпълнение на партийните решения", „Система за подбора, подготовката, обучението и възпитанието на младите комунисти", „Паспорт на първичната партийна организация" и други. Разработи методика за индивидуалната работа с комунистите, методически материали за формиране на положителен опит по определени проблеми в общинските партийни организации.

Фактите показват, че общинските партийни комитети в окръга поцеленасочено и мащабно търсят и прилагат форми и методи, които водят до конкретни резултати в икономиката, до конкретни изменения в партийно-организационната и политическата работа. Реално отражение тази дейност намира в съдържанието и равнището на работа

Digitized by Google

в първичните партийни организации. Расте броят на тези от тях, които в центъра на своята дейност поставят проблемите на новата бригадна организация на труда и вътрешностопанската сметка, внедряването на най-новите постижения на техническия прогрес и челния опит, последователното прилагане на новия икономически подход, усвояването на нови производства, провеждането на културната политика на партията сред населението и младежта. И всичко това най-тясно се свързва с повишаване на личния пример и принос на комунистите. Редица партийни организации, като тези в завод „Михаил Антонов" — гр. Гоце Делчев, Комбината за целулоза и хартия в Разлог, заводите за градивни елементи и съобщителна техника в Благоевград и гр. Сандански, приборостроителния комбинат „Беласица" — Петрич и други, разработиха и осъществяват мероприятия, с които целят специалистът да се превърне в централна фигура в борбата за ускорено внедряване на челните постижения. Специалистите получават конкретни задачи, които се водят на отчет и контрол в заводския партиен комитет и първичната партийна организация. По този начин нарастват отговорността и компетентността на първичната партийна организация да дава простор на новите процеси, които вече имат проява в нашата икономика, създава допълнителни условия и предпоставки те да се разгърнат в целия възпроизводствен процес.

Кабинетът по партийно-организационната работа към окръжния комитет на партията разгърна широка дейност за формиране и популяризиране на положителния опит. Тази дейност последователно се обогатява в проблемно-съдържателно отношение. Вниманието на партийните кадри се концентрира към решаването на най-актуалните проблеми. Проявяват стремеж за ясно разработване на целите, задачите и подхода, пътищата за довеждане на замислите до конкретни резултати.

В системата от мерки първостепенно значение отдаваме на въпросите

ЗА СЪЗДАВАНЕ И ШИРОКО ВНЕДРЯВАНЕ НА СОБСТВЕН ПОЛОЖИТЕЛЕН ОПИТ

Съсредоточили сме вниманието на кадрите към формирането на положителен опит, който да отговаря на нарасналите потребности на партийните комитети и организации, на стопанските дейци в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Как решаваме тази задача?

Под непосредственото ръководство на отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията дейността на кабинета е организирана и се осъществява на планова основа. Вниманието ни е съсредоточено върху следните направления: оказване методическа помощ на кадрите и актива по съдържанието, формите и изискванията при формиране на положителен опит, грижливо експериментиране и широко популяризиране и внедряване на вече доказал своите предимства положителен опит, изучаване и осигуряване своевременна информация както за опита на нашата партия, така и за КПСС и другите братски партии.

Кабинетът разработи и бюрото на окръжния комитет на партията утвърди план и методическо указание за формирането на положителен опит в отделни партийни организации. Заедно с първите секретари на общинските партийни комитети предварително уточнихме актуалните проблеми, по които те ще работят за формирането на положителен опит. Методическият съвет обсъди конкретните форми и методи при неговото формиране. Окръжният комитет на партията проведе съвеща-

Digitized by Google

ние с апарата на комитета и на общинските партийни комитети за запознаване със същността, целите и задачите при формирането на положителния опит. С отделите „Обществено-политически“ при редакциите на в-к „Пиринско дело“ и радио Благоевград изработихме съвместни планове за широко и своевременно отразяване на партийната практика. Полезни се оказаха периодичните срещи-разговори с партийни секретари и отговорници на партийни групи, които са носители на положителен опит, особено сега в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Общинските партийни организации и техните кадри осъществяват активно и резултатно приетите програми за извеждане на положителен опит. По-разнообразна и всеобхватна стана дейността на първичните партийни организации, засилват се техните организаторски и идеологически функции.

В Благоевградската общинска партийна организация се проведе разговор за ролята на партийната група и личния принос на комуниста за издигане боеспособността на първичната партийна организация. В Разлог широко и задълбочено партийните организации дискутираха и предприеха практически мерки за развитието на партийната и социалистическата демокрация, за повишаване социалната активност на комунистите и безпартийните, а в гр. Гоце Делчев — за партийната дисциплина и отговорност, за комплексно и последователно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и ускореното внедряване на техническите постижения и челния опит. В Петрич се насочиха към обсъждане на въпросите на критиката и самокритиката и ролята им за пълноценно реализиране компетентността, правата и задълженията на комунистите при решаването на задачите. В Банско, Гърмен, Сатовча и Белица потърсиха пътища и форми за разгръщане на всеобщо движение за естетическо възпитание на населението и младежта. Комунистите от Сандански извеждат положителен опит за повишаване ролята и отговорността на изборния партиен актив за засилване самодейния характер на първичната партийна организация в съответствие със съвременните условия и изисквания; в Симитли работят за издигане ролята и равнището на пленарното заседание и партийното събрание. Други общински комитети се заеха и извеждат опит за усъвършенствуване формите и методите за подобряване на социалния и качествения състав на партийните организации, упражняване на уставното право на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства и други.

Тази дейност на партийните органи и организации се ръководи и направлява от окръжния комитет на партията. С непосредственото и активно участие на кабинета по партийно-организационната работа той обобщава положителния опит на партийните органи и организации, осигурява им теоретическа и организационно-методическа помощ, подготвя специалисти и обществени дейци за консултации по съответните проблеми. Чрез разнообразните форми — курсове за обучение на актива и комунистите, деня на партийния секретар и на отговорника на партийната група, съвещания за обмяна на положителен опит, научно-практически конференции, партийните дейци и активисти се запознават какви да бъдат подходът, съдържанието и изискванията при формиране на положителния опит.

Общинският партиен комитет в Разлог например при формиране на положителния опит започна с обучението на секретарите на първичните партийни организации, членовете на партийните бюра и административно-стопанските ръководители. Основна тема на разговорите бе развитието на партийната и социалистическата демокрация в светлината на решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Използваха квалифицирани лектори, които осветлиха такива въпроси, като ролята на из-

Digitized by Google

борните партийни органи и административно-стопанските дейци за съз-
даване на здрава психическа обстановка в трудовите колективи, утвърж-
даването на висока комунистическа нравственост и други. Ефективна
форма на въздействие се оказаха диференцираните срещи на общин-
ския партиен комитет с отговорниците на партийните групи и преките
стопански ръководители. Последваха срещи със специалисти, профсъ-
юзни, комсомолски и отечественофронтовски активисти. Специално вни-
мание бе обърнато на онези ръководители, които не винаги откликват
на предложенията и критичните сигнали на трудещите се.

През следващия етап работата на общинския партиен комитет се
пренесе в партийните организации и групи, където обсъдиха практиче-
ски мерки за засилване на самодейния им характер. Вниманието бе
насочено да се открои специфичното в работата на различните органи-
зации и особено да се прецени с какво комунистите помагат да се из-
меня обстановката в посока на съвременните изисквания.

Съобразно с възможностите на отделните първични партийни ор-
ганизации бюрото на общинския партиен комитет определи коя по ка-
къв проблем да изведе положителен опит. В районната болница из-
веждат опит за ролята на партийното бюро като колективен, изпълни-
телен и ръководен орган на първичната партийна организация, в Заво-
да за магнитни глави — работата с критичните бележки, жалбите и
работническите предложения, в Комбината за целулоза и хартия — из-
дигане приноса на специалистите за ускорено внедряване постиженията
на техническия прогрес, в Завода за хидролиза и фуражни дрожди —
партийната група и разгръщането на вътрешнопартийната демокра-
ция и т. н.

Съществен момент във формирането на опита е и целенасоченият
разговор-самоотчет, започнал през септември 1981 година, по проблема
„Мястото, ролята и отговорността на комуниста за разгръщане на вът-
решнопартийната демокрация и за укрепване на дисциплината, за из-
пълнение на производствените и обществено-политическите задачи". За
самоотчета кабинетът по партийно-организационната работа към об-
щинския партиен комитет осигури за партийния актив специална справ-
ка за опита на КПСС и опита на нашата партия за разгръщане на вът-
решнопартийната демокрация. Освен това с помощта на научни ра-
ботници от Академията за обществени науки и социално управление
при ЦК на БКП, както и с лектори на междуокръжната партийна шко-
ла в Благоевград изработи примерна методика, включваща основните
принципи на вътрешнопартийната демокрация, нейните форми и сред-
ства за повишаване ролята и равнището на партийното събрание.

Заключителният етап на разговора-самоотчет в първичните партий-
ни организации завърши с научно-практическа конференция, посветена
на самодейността и вътрешнопартийната демокрация в първичната пар-
тийна организация. Оценка за постигнатото и насоките за бъдещата
дейност ще се направи на пленарно заседание, което е предвидено да
се проведе през първата половина на 1982 година и ще съвпадне с го-
дишнината на Дванадесетия партиен конгрес.

Извършеното досега и набелязаното за по-нататъшното развитие
на партийната и социалистическата демокрация в разложката общи-
на е полезно за комунистите и за първичните партийни организации.

Положителното в подхода на Разложкия общински партиен коми-
тет при формирането на положителен опит окръжният комитет на пар-
тията разпространява и в другите партийни комитети и организации.

●

Досегашната практика показва, че кабинетите по партийно-органи-
зационната работа са сполучлива форма за разширяване на общест-

Digitized by Google

веното начало в партийната дейност в окръга. В техните методически съвети и проблемни секции са привлечени над 200 активисти. Част от тях са завършили двугодишен курс във Висшата партийна школа при Академията за обществени науки при ЦК на КПСС, някои дву-, четири и петгодишен курс на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, други имат дългогодишен организационен опит в партийната работа. Включени в методическите съвети и секции, активно съдействуват за приобщаване на широкия партиен актив към науката партийно строителство и допринасят за обогатяване работата на първичните партийни организации.

Кабинетът при окръжния комитет на партията осигурява

МЕТОДИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО НА КАБИНЕТИТЕ ПРИ ОБЩИНСКИТЕ ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ

Във всички общински партийни комитети в Благоевградски окръг има кабинети по партийно-организационна работа. Структурата им е — методически съвети и проблемни секции. Съобразно с конкретните условия и кадровите възможности броят на секциите е различен. Има кабинети с три, четири и пет секции. В методическите съвети и в проблемните секции са включени кадри с добра теоретическа подготовка и богат практически партиен опит. Като правило председатели на методическите съвети са първите секретари на общинските партийни комитети.

За оперативна работа в тях са привлечени дългогодишни общественици с доказан усет към партийно-организационната работа. Специални грижи полагаме за повишаване на теоретическата подготовка и деловата квалификация на тези кадри, създадена е сравнително добра материална база. Със завеждащите кабинети и председателите на секциите организираме курсове, съвещания, пътуващи семинари и други форми на работа и обмяна на опит.

Сполучлива форма за оказване на своевременна и организационна помощ са срещите-съвещания със завеждащите кабинети. Запознаваме ги с решенията и указанията на ЦК на БКП и на окръжния комитет на партията, информираме ги за нови форми на положителен опит, взаимно обменят опит в своята дейност.

Миналата година организирахме срещи на членовете на кабинетите със секретарите на общинските партийни комитети. Обсъдихме проблемите, които комитетите и бюрата на първичните партийни организации ще решават за по-нататъшно обогатяване на партийната работа в условията на новия икономически механизъм. Обърнато бе внимание за развитието на творческата активност и инициативата на кабинетите за повишаване равнището на партийно-организационната работа в общината. Опитът показва, че предоставянето на по-голяма самостоятелност на кабинетите в избора на формите и средствата при изпълнението на възловите им задачи спомага за разширяване на тяхната инициатива и активност.

Нараства самочувствието на кадрите, включени в методическите съвети и проблемните секции, разгърнаха се творческите им възможности, засили се чувството им за отговорност. Те широко практикуват груповите и индивидуалните консултации по актуални проблеми като: планирането на партийната дейност, вземането на решения и организация на изпълнението им, контрола върху дейността на административно-стопанските ръководители, индивидуалната работа с комунистите, издигане равнището на партийното събрание и други въпроси на вътрешнопартийния живот. Кабинетите в Благоевград, гр. Сандански формираха свой опит в обучението на младите комунисти и отговорниците на партийните групи, който непрекъснато се обогатява.

Главното внимание в дейността на кабинетите сега е съсредоточе-

Digitized by Google

но към оказване на теоретическа и организационно-методическа помощ по подготовката и провеждането на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация. В помощ на партийния актив предоставихме методически материали, сформирани са консултантски групи. Членовете на методическите съвети и секциите разработват лекции, доклади и консултации и други материали по тази важна задача.

В кабинетите на общинските партийни комитети всеки може да се запознае със отделни страни от дейността на първичните партийни организации: социалния и качествения състав, с организационните и идеологически форми и средства на работа, с равнището и проблематиката на партийното събрание, с ръководството на обществените организации, на партийните групи и други. Запознаването с материалите, съдържащи паспорта на първичната партийна организация, дава възможност на комисиите за изработване на характеристика да получат първоначално необходимата представа за първичната партийна организация и колектива.

Логично възниква въпросът: винаги ли постигнатото отговаря на възможностите, на изискванията и задачите, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес и решенията на Секретариата на Централния комитет на БКП за кабинетите по партийно-организационната работа? Все още в окръга има общински партийни комитети, които недостатъчно търсят и умеят да прилагат такива форми и методи на ръководство, които да водят до активизиране на работата на кабинетите. Главната причина е неумението им да приобщават и включват в активна работа на обществени начала широкия партиен актив. Понякога се поставят малки цели и се стига до задоволяване с малкото постигнато, което води до занижаване на критериите и отговорността. Трудности произтичат и от недостатъчната инициатива и активност на някои от кадрите в кабинетите както за цялостната дейност, така и за отделни проблеми в секции.

В общинските партийни комитети се създават реални предпоставки за нарастване ролята и отговорността на кабинетите в живота и дейността на първичните партийни организации. Активната и целенасочена работа на партийните комитети и бюра, свързана с прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията, засилва отговорността и на кадрите, които работят в кабинетите. В общинските комитети предмет на разисквания са въпросите за творческата активност и инициативата на кабинетите за успешно решаване на тази отговорна задача.

Борис АНГЕЛОВ
зав. кабинета по партийно-организационна работа
в окръжния комитет на БКП — Благоевград

Digitized by Google

НОВИ, ПОВИШЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

Консултация

ЗА ИЗМЕНЕНИЯТА И ДОПЪЛНЕНИЯТА НА ИНСТРУКЦИЯТА НА ЦК НА БКП ЗА ИЗГРАЖДАНЕТО И РАБОТАТА НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

Партийните групи са най-малките организационни звена на партията, които непосредствено воюват за осъществяване на нейната политика, за изграждане на развитото социалистическо общество у нас. Като част от партийните организации те са живата и всекидневна връзка на партията с масите, изграждат се и действуват в малките работни участъци — там, където се трудят хората и се решава практически съдбата на партийните решения.

Големи и отговорни са задълженията на партийните групи за засилване влиянието на партийните организации сред трудещите се, за издигане на личния пример на комунистите в борбата за изпълнение на стопанските, политическите, културните, възпитателните и други задачи. Затова нашата партия отделя голямо внимание и полага много грижи за повишаване на ролята и авторитета на партийните групи. Обединили най-добрите представители на работническата класа, селско-стопанските труженици и интелигенцията, сега около 57 918 партийни групи активно съдействуват за осъществяване на ръководната роля на партията и за засилване на комунистическото влияние във всички области на живота. С всяка измината година укрепва техният авторитет, влиянието им в съответните участъци и звена, където са изградени. Те поставят за обсъждане и решаване възлови проблеми на производствената и служебната дейност. Използват по-ефективни средства, форми и методи на непосредствена организаторска, политическа и възпитателна работа с хората. Участвуват в контрола на партийните организации над дейността на стопанските и административните ръководства. Обогатяват съдържанието на своя вътрешен живот.

Досега действуващата в нашата партия Инструкция за изграждането и работата на партийните групи, утвърдена на 28 януари 1969 г. от Секретариата на ЦК на БКП, способствува групите да укрепват организационно, да се издига ролята им в осъществяването на партийната политика. През това време обаче настъпиха съществени изменения в материалната и духовната сфера на нашето общество, нарасна и ще нараства ръководната роля на Българската комунистическа партия в етапа на изграждането на зрелия социализъм. Десетият, Единадесетият и Дванадесетият конгрес на БКП, Юлският пленум на ЦК на БКП (1976 г.), Националната партийна конференция (1978 г.), забележителните речи на др. Тодор Живков на Великотърновското съвещание (1975 г.), на Националните съвещания на 31 октомври 1979 г., 30

Digitized by Google

януари 1980 г. и 24 октомври 1981 г. поставиха високи критерии към работата на първичните партийни организации, които се отнасят и за дейността на най-малките организационни звена на партията — партийните групи.

Тези повишени изисквания наложиха в Инструкцията за изграждането и работата на партийните групи, която бе утвърдена от Секретариата на ЦК на БКП на 10 февруари 1982 г. с протокол № 125, да се внесат някои нови изменения и допълнения.

Кои са по-главните от тях?

В раздела **„Изграждане на групите"** е разширен кръгът на онези участъци, където могат да се създават постоянни и временни партийни и партийно-комсомолски групи. Предлага се към досега определените места да се добавят още творчески и физкултурни съставки, учебни заведения, групи, командировани в чужбина, както и по местоживеене на комунистите.

Значително е обогатен разделът **„Основни задачи на групите"**.

Отразявайки по-пълно съвременните условия и задачите, стоящи за разрешаване пред партията и страната, изменената и допълнена инструкция сочи ролята, приноса и отговорността на групите за осъществяване линията за повсеместна интензификация върху основата на бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес. Към досегашните основни задачи в инструкцията са включени още: групите активно да участвуват в борбата за повсеместна интензификация и интелектуализация на производството, за висока ефективност и качество навсякъде и във всичко.

Като главно задължение на партийните групи в трудовите колективи, които работят в условията на бригадната организация на труда, се определя активно да съдействуват за прилагане на вътрешностопанската сметка, за правилно планиране на труда, за усъвършенствуване реда на възлагане на задачите в бригадите и разпределението на работната заплата в зависимост от конкретния принос на всекиго за постигнатите резултати; да осъществяват контрол и колективно влияние върху нарушителите на трудовата дисциплина.

В духа на постановките на Дванадесетия конгрес на БКП се очертават задачите на партийните групи за издигане на идейно-политическата, образователната и професионалната подготовка на комунистите и безпартийните; за формиране на здрави нравствени взаимоотношения в трудовия колектив и за последователно осъществяване изискването на социалистическия колективизъм: един за всички, всички за един.

Вниманието на групите се насочва към все по-пълното задоволяване на растящите културни интереси и потребности на трудещите се, за естетическото възпитание и многостранното развитие на комунистите, безпартийните и подрастващите поколения. Особено голям акцент се поставя върху тяхното задължение да подпомагат всеки партиен член строго да спазва Програмата и Устава на БКП, на дело да изпълнява своята авангардна роля, да служи за пример в обществения и в личния си живот, да носи с чест високото звание комунист.

Нов момент в инструкцията е изискването партийните групи да полагат специални грижи за младите и новопостъпващите работници и служещи, за бързото им приобщаване и утвърждаване в трудовите колективи, да работят за развитие на наставническото движение, да помагат за създаване на условия за социалната реализация на младежта.

Обогатени са и задълженията на групите да участвуват в контрола, който осъществяват партийните организации над дейността на стопанско-административните ръководства за усъвършенствуване стила на тяхната работа.

Digitized by Google

Значителни са новите моменти и в раздела **„Ръководство на групите и организация на тяхната работа“**. Те се свеждат главно до повишаване на изискванията към дейността на партийния отговорник; до засилване грижите на партийните комитети и бюра за правилното изграждане и за организационното укрепване на партийните групи; до издигане ролята на събранията в техния живот и др. В съответствие с линията на партията за засилване на самодейния характер на партийната дейност в инструкцията са включени редица допълнения и изменения, които разширяват самостоятелността на групите, обогатяват вътрешния им живот, засилват критичността и самокритичността, инициативата, творчеството и оперативността на комунистите при решаването на поставените задачи.

В съответствие с практическите потребности по-прецизно са уточнени задачите на партийните групи извън състава на партийните организации.

Принципите и изискванията за изграждането, работата и ръководството на партийните групи са приведени в инструкцията в съответствие с новите изменения и допълнения в Устава на БКП, направени на Дванадесетия конгрес на партията.

Извършени са и някои стилистични и етимологични поправки, които се свеждат до отпадане на стари наименования (като ТКЗС и др.) и заменянето им с нови и т. н.

Няма съмнение, че с посочените изменения и допълнения инструкцията ще способствува за по-нататъшното организационно укрепване на партийните групи, за засилване на ролята им за осъществяване на партийната политика в звената и участъците, където те са изградени.

Digitized by Google

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

ВСЕПРИЗНАТЕЛНОСТ

Стогодишнината от рождението на великия син на България Георги Димитров, непреходното значение на неговото дело за създаване и укрепване на партията на българските комунисти, приносът му в развитието на международното комунистическо и работническо движение бяха главна тема на международната среща-разговор, състояла се в Банкя в края на април. Тя бе организирана от Централния комитет на борците против фашизма и капитализма и с дейното участие на Международната федерация на борците от съпротивата срещу фашизма — ФИР. Участвуваха дейци-антифашисти от 12 страни.

Другарката Цола Драгойчева, член на Политбюро на ЦК на БКП, разказа за грижите и вниманието, които Георги Димитров отделя още в първите дни на хитлеристкото нашествие в Съветския съюз, за да укрепнат редиците на партията, да се повиши нейната боеспособност в новите условия, да организира тя широка антифашистка съпротива в нашата страна. Като деен участник и един от ръководителите на антифашистката съпротива у нас другарката Цола Драгойчева си спомня за огромната организаторска роля на партията в края на тридесетте и началото на четиридесетте години. Войната заварва Българската работническа партия в крепко идейно-политическо единство, значително е подобрено организационното й състояние. Всичко това е резултат на новия народофронтовски курс, начертан от Георги Димитров на Седмия конгрес на Коминтерна. Благодарение на него в партията са преодолени левосектантските извращения като теория и практика, възстановени са тесните й жизненоважни връзки с масите; тя постига забележителни успехи в изграждане на народофронтовското единство с всички прогресивни, демократични и миролюбиви сили в страната — леви земеделци, социалдемократи, радикали, звенари и др.

След хитлеристкото нашествие в страната на съветите Коминтернът съсредоточава усилията си в една посока — антифашистката съпротива; заема се да организира и активизира съпротивителните действия на комунистическите партии и другите прогресивни сили в окупираните страни. Генералният секретар на Коминтерна е вдъхновител и организатор на тази съпротива.

Въпреки огромната си заетост грижите му за нашата партия не знаят почивен ден. В духа на решенията на Коминтерна Георги Димитров изпраща до Централния комитет на партията директива за възприемане курс на въоръжена борба. Той поставя задачата да се създаде широк антифашистки фронт, в който да се обединят всички антихитлеристки сили в България без разлика на партийна принадлежност. В директивата той подчертава, че крайната цел на пролетариата — социализмът, не може да бъде постигната, без да бъдат ликвидирани хитлеризмът и българският фашизъм.

Digitized by Google

По-нататък другарката Цола Драгойчева разказа за други характерни моменти от грижите и вниманието на Георги Димитров за разгръщане на всенародна антифашистка съпротива у нас. През май и юни 1942 година, когато е завършила битката при Москва с поражение за хитлеристките войски, Задграничното бюро и лично Георги Димитров са подложили на задълбочен анализ вътрешното положение на страната, състоянието на антифашистката борба и новите задачи на партията. С присъщата му политическа прозорливост Г. Димитров е поставил въпроса за преминаване от съпротива срещу властта към настъпление за нейното пълно ликвидиране. В резултат на това е изготвена Програмата на Отечествения фронт — разумната основа за създаване на широко отечественофронтовско движение против фашизма.

Тъй от първия ден на антифашистката съпротива у нас и до победния ден Девети септември Георги Димитров е най-тясно свързан с борбите на партията и народа, той е вдъхновител и организатор, знаме и редник в тази борба.

На срещата-разговор присъствува тричленна съветска делегация. Нейният ръководител генерал-полковник Алексей Желтов, председател на съветския комитет на ветераните от войната, разказа за голямото уважение и любов, които изпитват съветските хора към видния деец на международното комунистическо и работническо движение, смелия борец против фашизма и войната, последователния защитник на мира, демокрацията и социалния прогрес, бележития маркист-ленинец Георги Димитров.

Направиха впечатление неговите лични спомени. Те ни отвеждат към далечната 1933 г. — Лайпцигския процес; по-късно към 1937 г., когато Георги Димитров е предложен за депутат във Върховния съвет на Съветския съюз. Средствата за масова информация разказват на съветските хора за героичния път на големия интернационалист, героя от Лайпцигския процес. Избират Димитров във Върховния съвет и той е депутат до окончателното му отпътуване за България пред 1945 г. „Аз добре помня и Указа на Президиума на Върховния съвет на СССР — каза другарят Желтов — за награждаването на Георги Димитров с ордена Ленин за забележителни заслуги в борбата против фашизма. Ордена му връчи всесъюзният старейшина М. И. Калинин“.

Генерал Желтов се е срещал лично с Георги Димитров и продължително е разговарял с него. Станало е в неговата московска квартира в края на юли 1944 година. Поводът бил предстоящите военни действия на Балканите.

В навечерието на Яшко-Кишиневската операция при Върховния главнокомандуващ са извикани командуващите Втори и Трети украински фронт и първите членове на военните съвети на тези фронтове: Малиновски, Сусайков, Толбухин, Желтов за утвърждаване плана на предстоящите операции. След внимателно и подробно обсъждане плановете са утвърдени от Върховния главнокомандуващ Йосиф Сталин. Във връзка с предстоящото излизане на съветските войски на границите с България, Сталин им препоръчал да се срещнат с Георги Димитров, щял да им помогне много със съвети в решаване на практическите боеви задачи при пресичане на българската граница от войските на Трети украински фронт.

В същия ден 31 юли 1944 г. Фьодор Иванович Толбухин и Алексей Желтов отиват при Георги Димитров. „Срещна ни едър, широкоплещест стопанин, стисна ни ръцете за приятелско приветствие, представи ни стоящата до него миловидна жена и мъж на петдесет години: „Запознайте се, моята жена Роза и Васил Коларов“ — така си спомня първата среща Алексей Желтов. След това домакинът ги покаква в кабинета си. Те, двамата военни, разказват на Георги Димитров за целта на тяхната визита, за бойния дух, обхванал войските от предстоящите сра-

Digitized by Google

жения, излизането им на българската граница и освобождаването на народите от фашистката окупация.

Като ги изслушал и доловил желанието им да знаят повече за България, Георги Димитров заявил твърдо и уверено: „Българите няма да стрелят в руските; те ще срещнат съветските воини като братя".

В уютната домашна обстановка беседата продължила дълго. С дълбоко познаване и в подробности Г. Димитров характеризирал вътрешнополитическото положение в България, изразил своето убеждение, че българският народ ще даде още по-голям принос за победата над фашизма.

След разгрома на Яшко-Кишиневската групировка на противника в края на август 1944 г. и отстраняването на Румъния от антисъветската война войските на Трети украински фронт излизат на северната българска граница. На 5 септември войските са имали готовност да водят бойни действия по всички правила на съветското военно изкуство и натрупания боен опит. Към това ги е задължавало наличието на 450-хилядна българска войска и 20-те турски дивизии, които Чърчил подготвил тогава за изпреварване на съветското настъпление на Балканите.

Съветските разузнавателни части влезли в мирно съприкосновение с българските граничари; българска делегация посещава щаба на фронта; първите съветски части българското население среща с цветя, усмивки и дружески прегръдки. Убедили се тогава в правотата на думите, казани от Георги Димитров в Москва, че българи няма да стрелят срещу руснаци, а ще ги срещнат като братя. Отменена е заповедта за военни действия, придвижването на съветските войски през България се превръща в трумфално шествие — така завършва своите спомени Алексей Желтов.

Животът и делото на великия син на България са пример за подражание не само за нас българите, а и за хилядите дейци и борци за национално, политическо и социално освобождение; пример за революционните кадри на вярност към делото на работническата класа, към марксизма-ленинизма, към пролетарския интернационализъм. Другарят Золтан Фодор, член на Националния комитет на съюза на унгарските борци от съпротивата с трогателност си спомня за срещите с Георги Димитров и съвместната работа с него в Коминтерна. Както за мнозина първото им запознаване става задочно, чрез известията за Лайпцигския процес и мъжественото държане на Димитров. Голяма е била радостта и на него, и на другите унгарски комунисти, че в комунистическото движение има такъв забележителен деятел. С вълнение са очаквали изхода на процеса и са се радвали, когато подсъдимите са излезли победители и Съветският съюз ги приема за свои граждани. По-късно Золтан Фодор с други унгарски доброволци заминава в Испания да се сражава на страната на Испанската република. По щастлива случайност той е включен в батальона, който носи името на Георги Димитров и чийто командир е Михай Саваи, легендарният унгарски Чапаев.

Ранен във войната, Золтан Фодор е откаран на лечение в Съветския съюз, тук се включва в дейността на Коминтерна. Неедкократно се е срещал с началника на отдела за кадрите Георги Дамянов, с други ръководни другари. Веднъж го поканват на разговор с Георги Димитров. Развълнувал се от предстоящата среща. По руски не разбирал нищо, а немски говорел лошо, дострашало го дали другарят Димитров ще разбере неговия немски и помолил за преводач. Започнало суетене, телефонни обаждания, преводач все още не успели да намерят, а през това време го повикали при генералния секретар на Коминтерна. „Никога не ще забравя този момент, когато той стана да ме приветствува — разказва с вълнение Золтан Фодор. — Другарят Димитров ми се

Digitized by Google

видя необичайно висок, едър, че още повече се изплаших. Той навярно забеляза моето смущение, тъй като добродушно се усмихна и започна спокойно да беседва с мен. Мигновено изчезна напрежението, което ме бе завладяло. След като отговорих на въпросите му, другарят Димитров каза, че човек, разбиращ неговия саксонски диалект, от преводач не се нуждае. През това време бяха намерили и преводач.

Дълго беседвахме двамата. Разпита ме за състоянието на нашата партия. Разказах му как в нашите редове проникнаха предатели, ставаха провали, наложи се партията да разпусне своите нелегални организации, препоръчано бе на партийните членове да постъпят в легалните организации и на първо място в организацията на социалдемократите.“ „А преди да се разстрои организацията на партията — пита Георги Димитров, — помъчихте ли се да създадете единен фронт.“ Золтан Фодор му отговорил, че от името на нелегалната Комунистическа партия са изпращали до ръководителите на Социалдемократичната партия предложения за единен фронт, но последните не приемат. Единен фронт обаче се създава в младежкото движение. Дълго време унгарският младежки комитет работи легално и ръководи борбата на работническата младеж против фашизма и войната.

Георги Димитров изслушва с голям интерес разказа на унгарския комунист, задава му още въпроси, за да добие по-пълна информация за съотношението на класовите сили в Унгария, препоръчва му пълноценно лечение, за да се възстанови след раняването.

Срещите между двамата зачестяват особено в трудното време на хитлеристкото нашествие в съветската земя. Золтан Фодор помолва Георги Димитров да му помогне да се върне в Унгария за нелегална работа. Другарят Димитров се отнася с разбиране към неговата молба. Започва продължителна подготовка за завръщането. Преди самото занимаване другарят Димитров устройва среща с него, интересува се за степента на подготовка, какъв е планът на пътя, внимателно се вслушва в отговорите, дава му ценни съвети, „без които сега не бих имал възможност да разказвам всичко това“.

След това другарят Димитров подробно го информира за някои въпроси, запознава го с причините, наложили разпускането на Комунистическия интернационал, че: Коминтернът е изпълнил своето историческо призвание; по-нататъшното му съществуване би препятствувало развитието на комунистическото движение в света; би било неправилно да се насочва широко разгърналото се комунистическо движение в отделните страни от един център; комунистическата партия във всяка страна следва да развива своята дейност самостоятелно, като съчетава националните интереси с общите класови интереси, а те навсякъде са: борба против фашизма, за демокрация, за свобода на народите, за национална независимост — а всичко това съвпада с интересите на световното комунистическо движение. Другарят Димитров обърнал особено внимание на факта, че враговете ще се опитат да предизвикат смут, обърквайки причините за разпускането на Коминтерна по свой начин и в свой интерес. Против това трябва да се води решителна борба.

Сбогували се много сърдечно. Пак така сърдечна била срещата им през 1945 година, когато най-сетне Золтан Фодор се връща в Москва след своето злополучно пътуване. Злополучно, защото след като се приземил с парашут на унгарска земя и след множество патила, попаднал в ръцете на фашистите. Оттам в лагера на смъртта Освиенцием, откъдето го освобождава съветската армия.

С голямо внимание другарят Димитров изслушал разказа му за горестните дни през изминалите години. Разговаряли дълго, накрая Георги Димитров казал: „Вярно, не всичко се е получило, както исках-

Digitized by Google

ме, но важното е, че си останал жив. Сега вече можеш да се върнеш в освободената си родина, без да се тревожиш, че ще останеш без работа. Работа у дома колкото щеш, само успех в нея." Разделили се и това била последната им среща.

Името на бележития деец на международното комунистическо и работническо движение Георги Димитров е станало популярно в Гърция в онези години, когато се е нажежавала съпротивата против настъпващия фашизъм, популярно и до ден днешен. Спирос Коцакис, председател на Координационния комитет на Съюза на борците от съпротивата в Гърция, си спомня за героизма на онези години, за помощта на Коминтерна, чийто генерален секретар е Георги Димитров, към Гръцката комунистическа партия. В едно писмо Секретариатът на Коминтерна съветва: „Вашата страна е заплашена от фашистката ос, особено от италианския фашизъм, който действува специално на Балканите. Първата задача на ГКП е защитата на независимостта на страната."

Рада Танасе, заместник-председателка на Румънския комитет на бившите бойци и ветерани от войната и против фашизма подчерта, че много дейци на румънското работническо движение са се познавали и работили с Георги Димитров, били са свидетели на дати и събития, в чийто център е стояла неговата личност. Интересен е случаят с пътуването на Георги Димитров за участие във Втория конгрес на Комунистическия интернационал през 1920 г. Пътувал нелегално с лодка през Черно море. От силната буря лодката била изхвърлена на румънския бряг, където той бил арестуван. Като научили за станалото, румънските работници от Констанца, Бърлад и други селища организирали големи протестни събрания. В Букурещ делегация от Социалистическата партия отишла в Министерството на вътрешните работи и поискала освобождаването на Георги Димитров и другите арестувани българи. Депутатите-социалисти в Парламента настоявали за освобождаване на българските другари. В резултат на тези протести те били освободени.

За човека и бореца, гражданина и комуниста, последователния интернационалист Георги Димитров говориха с много топлота и искрено уважение Зигмунд Биесчанин — заместник-генерален секретар на ФИР, Мария Вахтер и Ернст Бушман, членове на Президиума на преследваните от фашизма във ФРГ, генерал-лейтенант Франтишек Шадек, заместник-председател на Чехословашкия съюз на борците против фашизма, Станислав Окенски, член на президиума на Полския съюз на борците за свобода и демокрация, Клаус Мартин, секретар на комитета на борците против фашизма в ГДР, Маркос Ана, заместник-председател на ФИР, Марко Мамукари, заместник-председател на Асоциацията на италианските политически затворници-антифашисти, Барна Хасин, ветеран на революционната борба в Монголия, Франческо де Виво и Джузепе Гарди от Националния съвет на италианските партизани, Жорж Дусен от Националната асоциация на бившите борци от съпротивата във Франция.

От българска страна интересни спомени за различни страни от живота и дейността на Георги Димитров разказаха негови бойни другари, сътрудници, ветерани на революционното движение у нас: Благой Пенев, първи заместник-председател на ЦК на борците против фашизма и капитализма (той ръководи срещата), армейски генерал Иван Михайлов (спомените му бяха четени), Славчо Радомирски, академик Владимир Топенчаров, Константин Мичев, проф. Рубен Аврамов.

Международният разговор в Банкя очерта още веднъж непреходността и величието на делото на Георги Димитров, съпричасти ни към гордостта на народния поет, че „и ний сме дали нещо на света".

Собствена информация

Digitized by Google

ОТ ПОЗИЦИЯТА НА КОНГРЕСНИТЕ КРИТЕРИИ

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия организира едноседмичен семинар с председателите и заместник-председателите на окръжните, общинските и районните контролно-ревизионни комисии на партията. Пред участниците бяха изнесени лекции от висококвалифицирани лектори. Изяснени бяха основните въпроси, които стоят пред партията и народа за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП във всички области на живота.

В лекцията си на тема „С високите критерии на Дванадесетия конгрес на партията" Стоян Караджов, председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, се спря на проблемите, които решават и ще осъществяват контролно-ревизионните и ревизионните органи на партията в изпълнение решенията на конгреса.

На семинара бе споделен опит на някои контролно-ревизионни комисии от тяхната разностранна дейност. В резюме публикуваме част от тях.

РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ — ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИ

Ревизионните комисии на БКП са най-близкостоящите политически контролни органи до първичните партийни организации. Съгласно Устава на партията те имат право и са задължени да съдействуват на партийните комитети за издигане ролята и боеспособността на партийните организации.

Ръководството на Благоевската районна контролно-ревизионна комисия на БКП в София, като се ръководеше от горните изисквания, **си постави задача да помогне на ревизионните комисии да овладеят по-добре обекта на своята дейност, да ги извади от положението на чисто деловодно-финансови ревизори.** Да стане така, както се изразява др. Стоян Караджов в своя труд „За чистотата, единството и боеспособността на партията", да не се свежда дейността на ревизионните комисии до обикновени административни финансово-счетоводни проверки, а да се вниква задълбочено във фактите и явленията. Да се направи анализ, който да даде възможност на партийните секретари да видят допуснатите слабости при подготовката на въпросите и обсъждането им от организациите. Стремим се **да научим ревизионните комисии анализът на документацията на партийните организации да бъде използван като научен метод в тяхната работа.**

Digitized by Google

Правилното и компетентно функциониране на ревизионните комисии на БКП в района има голямо значение, тъй като над 50 на сто от първичните партийни организации и всички партийни комитети подлежат на проверка пряко от ревизионните комисии.

Бюрото на районната контролно-ревизионна комисия съвместно с отдел „Организационен" на районния комитет на партията полага непрестанни грижи за усъвършенстване дейността на комисиите. В своята методическа помощ отделяме изключително внимание на подбора и обучението на техните председатели. Защото те са главният субективен фактор, от когото най-много зависи успехът в работата на дадената комисия.

През последните години на три пленарни заседания обсъдихме дейността на районната контролно-ревизионна комисия с ревизионните комисии на БКП. На пленум през 1980 година беше приета и специална програма за работата с комисиите. На пленарно заседание беше споделен опитът на ревизионната комисия при Медицинска академия.

Нашето бюро съвместно с отделите на районния комитет на партията участвува активно както в подготовката на докладите за конференциите, така и на всички останали проблеми, свързани с тях. Анализът на сегашните състави на ревизионните комисии показва, че са избрани хора с добра подготовка, с висока култура и умение да изпълняват възложените им задачи.

Всяка година със съдействието на първия секретар на районния комитет на БКП провеждаме по дву- и тридневни семинари с целите състави на комисиите. Там те се запознават със социално-икономическото развитие на района и с актуални проблеми от тяхната дейност. Разясняват се инструкциите на Централния комитет на БКП „За работа с документите в първичните партийни организации", „За налагането, снемането и отменянето на партийни наказания", „За определянето и отчитането на членския внос в БКП" и др.

Към районната контролно-ревизионна комисия има сформирана специална група за работа с ревизионните комисии. Тя е в състав от 5 души — предимно бивши председатели на ревизионни комисии и секретари на партийни комитети. Тези другари непрестанно поддържат връзка с комисиите, като им оказват конкретна помощ в тяхната работа.

С участието на председателя на районната контролно-ревизионна комисия работната група провежда лични срещи с председателите на комисиите. Съвместно преглеждаме годишните им планове за работа, като даваме препоръки за обогатяването им.

Групата поддържа тесни връзки и със секретарите на партийните комитети и съдействува за подобряване на съвместната работа на ревизионните комисии и с комитетите. Нашият стремеж е тази дейност да се усъвършенствува, да се организират съвместни тематични проверки, още по-активно членовете на комисиите да участвуват в мероприятията, които се провеждат от партийните комитети.

Стана практика да се организират срещи за обмяна на опит на бюрото на комисията ни с ревизионните комисии. Досега сме се срещнали с 15 комисии, предимно в главните звена от района, като тези при „Маршрутни хотели", Автокомбинат София-град, Централния съвет на Българските професионални съюзи и др.

Как се провеждат тези срещи?

Предварително работната група на нашата комисия съвместно със съответната ревизионна комисия извършват проверка в няколко първични партийни организации. След това групата обсъжда протоколите от проверките. Въз основа на констативните протоколи се води разговор, дават се препоръки за подобряване на организацията, качеството и ефективността на бъдещите проверки. На тези срещи участвуват и съответните секретари на партийните комитети.

Имаме и работна група за работа с районните ревизионни комисии, Отечествения фронт, Българските професионални съюзи Българския земеделски народен съюз, Димитровския комунистически младежки съюз и др. Бюрото на районната контролно-ревизионна комисия на БКП всяка година се среща с тези комисии, а работната група постоянно им оказва конкретна методическа помощ. Те участвуват в семинарите с нашите комисии и др. Насочваме ревизионните комисии на БКП да оказват помощ на местните ревизионни комисии на ДКМС и Българските професионални съюзи.

Председателите, а по някои проблеми и членовете на комисиите редовно участвуват в работата на пленумите на комисията ни. Със съгласието на бюрото на районния комитет на БКП председателите на ревизионните комисии участвуват в работата на пленумите на комитета, когато се обсъждат основни проблеми, като например „За непрекъснато повишаване ролята на ръководните кадри в идеологическата и възпитателната работа на трудовите колективи в района", „За работата и задачите на районната партийна организация за интензивно развитие на научноизследователската и инженерно-внедрителска дейност", „Работата на районната партийна организация по издигане ролята на партийните групи в условията на последователното прилагане на икономическия подход" и др.

Нашата работа с ревизионните комисии можем условно да разделим на два етапа.

През **първия** изискваме от комисиите преди всичко да се помогне на първичните партийни организации да се въведе добър ред във воденето на деловодната и финансовата дейност. В това отношение много помогна инструкцията на Централния комитет на БКП „За работата с документите в първичните партийни организации". Насочихме комисиите не само добре да

Digitized by Google

изучат инструкцията, но и да помогнат в подготовката на протоколчици и повишаване квалификацията на лицата, които се занимават със събирането на членския внос в партийните организации. Какво постигнахме? Ако преди три-четири години няколко десетки първични партийни организации добре водеха своята деловодна и финансова дейност, то сега са единици организациите, които допускат едни или други слабости.

През **втория** етап изискваме ревизионните комисии да вникват главно в съдържанието на дейността на партийните организации. Държим при проверките от анализа на документите да се преоценява доколко и как организациите изпълняват своята роля на политически ръководител на колектива, какви са проблемността в работата им, активността и отговорността на комунистите, как се упражнява правото на партиен контрол, какво е качеството на вземаните решения, контрола за тяхното изпълнение и др.

С цел да помогнем на ревизионните комисии съвместно извършихме три тематични проверки „Работата с наказаните комунисти", „Работата с жалбите и сигналите на трудещите се" и „Дейността на партийните комитети и организации с критичните бележки и предложения на трудещите се".

Определено може да се каже, че тези проверки оказаха положително въздействие за повишаване квалификацията на членовете на ревизионните комисии.

Голяма помощ в работата с ревизионните комисии получаваме от ръководството на Софийската градска контролно-ревизионна комисия на БКП. Почти всички председатели на комисии преминаха през курсове за квалификация в междуокръжната школа, организирани от градската контролно-ревизионна комисия — София. По нейна инициатива и с участието на ръководството й беше проведена среща за обмяна на опит по работата на ревизионните комисии. В нея участвуваха секретарите на партийните комитети, секретарите, завеждащите отдели и инструкторите на районния комитет на партията и др.

Сега ние насочваме ревизионните комисии да участвуват активно за реализиране решението на Секретариата на Централния комитет на БКП при провеждане на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на партията. Всички членове на комисиите са включени в работни групи на районния комитет на БКП, които ще съдействуват за по-доброто осъществяване на набелязаната цел.

Александър МИХАЙЛОВ
председател на Благоевската районна контролно-ревизионна комисия на БКП — София

ВЗИСКАТЕЛНОСТ И ВЪЗПИТАНИЕ

В своята дейност окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Силистра отделя голямо внимание на партийното наказание. Защото то играе важна роля за укрепване единството и боеспособността на партията. Постоянно полагаме грижи за правилното функциониране на системата за регистриране, справки и анализ на партийните наказания и нарушенията на Програмата и Устава на БКП. Можем да заявим, че система—5 в окръжната партийна организация функционира добре. Стремежът ни е бил да бдим за строго спазване на Устава на партията и съответната инструкция на Централния комитет на БКП за точно и своевременно отчитане от партийните комитети и организации наложените партийни наказания.

През 1979 г. проведохме пленум по проблемите на партийното наказание. През 1980 г. също на пленум с участието на секретарите на общинските и заводските комитети на БКП бе обсъден анализ за наложените наказания в периода на замяната на партийните членски книжки. В няколко общински и заводски партийни организации извършихме тематични проверки за спазване изискванията на Устава на БКП и инструкцията „За налагането, снемането и отменянето на партийните наказания". Проверихме в сектор „Отчет на партийния състав" как се отразяват наказанията „строго мъмрене с предупреждение". Оценките и изводите от данните на система—5 винаги са ставали достояние на партийните комитети и организации. Цялата дейност по работата с наказаните комунисти извършваме в най-тясно взаимодействие с отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията. Към проблема за партийното наказание през 1981 г. се връщахме няколко пъти. На пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП обсъдихме работата на първичните партийни организации и ревизионните комисии за изпълнение инструкцията на Централния комитет на БКП „За налагането, снемането и отменянето на партийните наказания" — за периода януари 1979 г. — март 1981 г., а на полугодието направихме анализ на наложените партийни санкции. От втората половина на 1981 г. в анкетната карта за провеждането на партийните събрания по наша инициатива бе

Digitized by Google

записана и точка за отразяване наложените и снетите партийни наказания. Това улесни контрола за своевременно и пълно отчитане на наказанията чрез система—5, а същевременно държи будно вниманието на първичните партийни организации по партийните санкции.

Ще се спра на някои оценки и изводи от **анализа и данните по система—5** за окръжната партийна организация през 1981 г., тъй като в една или друга степен те са общовалидни.

През 1981 г. данните от наложените наказания показват, че е повишена взискателността на първичните партийни организации. Ако се направи сравнение с периода на замяната на партийните членски книжки, ще се установи, че сега те са два пъти по-малко, но същевременно те са над два пъти повече от периода до замяната.

Кое ни безпокои? В някои партийни организации и комитети е намалена взискателността. Разликата във взискателността между Зафировската и Алфатарската общинска партийна организация е 10 пъти. Едва ли може да се приеме това за нормално. Както в посочените места, така и в Главиница и Ситово са санкционирани малко партийни членове. Без съмнение в тези, както и в други първични партийни организации комунистите допускат провинения, но партийна отговорност не е потърсена. В завод „Терма" например директорът е наказал 171 работници, в т. ч. 42-ма членове на БКП, но партийно отношение е взето само към един. В гр. Алфатар при проверката за спазване на инструкцията „За налагането, снемането и отменянето на партийни наказания" се установи, че стопанските и административните ръководства са наложили 56 санкции на 42-ма комунисти, при което някои са наказани по 3—4 пъти, но от нито един не е потърсена партийна отговорност. Това показва, че **някои партийни организации с лека ръка отминават груби нарушения на принципите и нормите на нашето общество. Това влияе отрицателно за възпитанието на комунистите и трудещите се, за формирането на активна жизнена позиция у тях в борбата срещу отрицателните явления.**

Причината за подобно състояние можем да търсим в недостатъчната критичност и самокритичност в партийните членове. Социологическото проучване, което бе извършено по повод подготовката на пленум на окръжния комитет на БКП за привеждане дейността на първичните партийни организации в съответствие с изискванията на XII конгрес на БКП, показа, че значителна част от анкетираните смятат за най-често срещаното отрицателно качество у комунистите недостатъчната критичност и самокритичност. Това е важен фактор, който оказва влияние, и някои партийни организации не винаги успяват да се противопоставят на отрицателните явления в живота. И сега немалко партийни комитети пряко налагат санкции на провинили се комунисти.

През периода на замяната на партийните членски книжки 16,8 на сто от всички партийни наказания бяха тяхно дело, а през 1981 г. този процент е 30,95 на сто. Увеличението е резултат на ниската взискателност, проявявана от някои първични партийни организации. В много случаи обаче общинските комитети на БКП би трябвало да предоставят на партийните организации да се занимават с провинилите се комунисти.

Този въпрос има още една неблагоприятна страна. По правило нерядко общинските комитети на партията наказват ръководните кадри, а партийните организации — работниците, кооператорите и пенсионерите. Безспорно е, че номенклатурата трябва решително да отстъпи пред авторитета и влиянието на първичната партийна организация. По този начин силно ще се повиши възпитателният ефект от наказанието. За редица ръководни кадри ще стане пределно ясно, че те не стоят над партийната организация и за деянията си отговарят пред нея.

Наказанията, оценени по мотив, показват, че 2/3 са за нарушения на партийната дисциплина и нормите на вътрешнопартийния живот. Немалка част от носителите на тези слабости са млади комунисти. Това означава, че в някои случаи са нарушавани изискванията за приемане в партията на най-активните и съзнателни членове на Комсомола, че в някои колективи е незадоволителна възпитателната работа с тях. Анализът показва, че носителите на по-голяма част от партийните наказания за непосещения на събрания и нередовно плащане на членския внос са комунисти с по-ниско образование. Подобно е положението и със санкциите за нарушения на социалистическата законност и др.

Наред с осигуряването на правилно и редовно функциониране на система—5 значително място отделяме за разглеждането и решаването на жалбите на наказани комунисти. Броят на жалващите се не е голям, но е относително стабилен по години. Данните от проведеното социологическо проучване на тема „Партийното наказание като средство за възпитание" показват, че първичните партийни организации добре мотивират решенията си за наказанията и това не предизвиква постъплението на много жалби. Всяка година около 2 на сто от санкционираните партийни членове се жалят срещу решенията на партийните комитети и организации.

За всяка постъпила жалба съставяме група от 2—3 членове на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, които проучват и докладват в бюрото на комисията резултатите от проверката. Стремим се да използваме широк кръг от източници за информация по съответното дело. Основен извор са протоколите от партийните събрания и заседанията на партийните бюра, разговор с провинилия се комунист, сведения от партийни членове, които добре познават наказания, оценки за санкционираните в предшествуващи периоди, справки и други материали от органите на съда, прокуратурата, окръжния

Digitized by Google

комитет за държавен и народен контрол и др. Целта е да се събере достатъчно доказателствен материал, който ще даде пълна и най-вярна представа за комуниста, да се разкрие не само нарушението, а преди всичко да се видят и причините за това.

Как използваме превантивността в борбата срещу отрицателните явления при решаване делата на провинили се партийни членове?

Качеството на подготовката на материалите по делата с наказаните е едно от направленията за възпитание на комунистите и за издигането на по-високо равнище превантивността от нашата дейност. Показателно е, че нямаме нито един комунист, който да се е жалил против решенията на комисията ни. При това 78 на сто от решенията на първичните партийни организации сме потвърдили, а за изключените процентът е 80 на сто.

Проверката на фактите и обстоятелствата, разглеждането на делата на наказания в бюрото на комисията ни не означава, че работата е завършена. След заседанието член на бюрото отива в съответната партийна организация, за да изясни мотивите за нашето решение. Снемането на наказанието има важно значение от превантивна гледна точка. Защото при обсъждането на всяко дело комунистите правят не само оценка на провинилия се, но и на своето поведение. Това води до издигане ролята на първичната партийна организация и на отделния комунист.

В тази насока може да се оцени и системната и последователна работа на комисията ни по анализа на партийните наказания и запознаването на партийните комитети и организации с изводите и оценките от него. В резултат на това се очертават и определени положителни тенденции в борбата с отрицателните явления.

С всяка година намалява броят на изключените и отпадналите от партията, които преди това не са били санкционирани.

По-рано редица първични партийни организации много рядко използваха чл. 9 от Устава на БКП за прилагането на мерки с превантивен характер като другарска критика, обръщане внимание и пр. Сега много организации използват това си право. То оказва въздействие за възпитанието на комунистите в дух на по-висока активност и дисциплина.

По-често партийните организации изпълняват изискванията за снемането на наложените партийни наказания след изтичане на срока, определен от инструкцията. За това много помогна активизирането на ревизионните комисии към извършването на проверки по спазването на инструкцията на Централния комитет на БКП „За налагането, снемането и отменянето на партийни наказания". Всеки месец анализираме работата на партийните организации за снемането на наказанията.

Това постигаме чрез преглед на анкетните карти за провежданите партийни събрания, където се дава отговор и на този въпрос. За да засилим контрола от страна на общинските и заводските ревизионни комисии, им изпратихме списък на наложени партийни санкции с изтекъл срок.

Постоянна и близка е връзката ни с държавните контролни органи. Информацията, която получаваме от тях за нарушения, които са извършени от комунисти, правим достояние на партийните комитети и организации. Всичко това се води на отчет в специален дневник и следим дали те вземат отношение.

Калин ДИМИТРОВ

председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП — Силистра

КОГА ПРОВЕРКИТЕ СА ЕФЕКТИВНИ

Важно място за издигане ролята на първичната партийна организация като политически ръководител на колектива заема ревизионната дейност на контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП.

Какво е извършено в Пловдивски окръг по спазване инструкциите на Централния комитет на БКП „За работата с документите в първичните партийни организации" и „За определянето и отчитането на членския внос в БКП".

Опитът на окръжната контролно-ревизионна комисия на партията в Пловдив показа, че с многотемието в проверките не се постига ефективност. Трудно е от едно-две посещения да се вникне в многообразната дейност на първичната партийна организация. Затова ние се стремим да извършваме предимно тематични проверки. Проверихме например как се спазва Инструкцията на Централния комитет на БКП за работата с документите в първичните партийни организации.

Преди започване на проверката този проблем беше поставен на вниманието на партийните комитети, а въпросникът бе изпратен в първичните партийни организации. С това ние целяхме да подтикнем партийните комитети и организации да огледат сами работата си по въпросите, по които ще бъдат проверявани, да повишим отговорността на съответните кадри. По този начин в организациите отиваме не като ревизори, а като политически дейци.

В проверката участвуваха всички членове на окръжната контролно-ревизионна ко-

Digitized by Google

мисия и на общинската ревизионна комисия. По места в съответните работни групи взеха участие и ревизионните комисии.

Бяха проверени около 30 на сто от организациите в окръга от всички отрасли.

Този подход и създадената организация помогнаха да се навлезе в дълбочина на проблемите, да се окаже по-конкретна помощ на партийните организации за отстраняване на слабостите и пропуските при воденето и съхраняването на партийните документи. Вниманието бе насочено не само към разкриването на недостатъците в деловодната дейност, но преди всичко и към оказване помощ за тяхното отстраняване. Така се създадоха условия за активизиране и на секретарите на проверяваните партийни организации. Всичко това допринесе за постигането на по-голяма ефективност при извършваните проверки.

Установено бе, че след излизането на Сборника с инструкциите на Централния комитет на БКП е настъпило значително подобрение. Във всички първични партийни организации е въведена единна система за работата с партийните документи.

При проверката наред с другите въпроси най-голямо внимание бе отделено на основните документи и най-вече на протоколите от партийните събрания и заседанията на партийните бюра.

Резултатите бяха обсъдени на пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. В неговата работа участвуваха и секретарите на общинските комитети на партията, които отговарят по организационните въпроси, председателите на ревизионните комисии и сътрудниците на комисията ни.

Анализът на данните от протоколите показва, че над 70 на сто от тях са съставени правилно, спазват се изискванията на инструкцията. Добре са отразени основните елементи като: броят на членовете на първичната партийна организация, броят на присъствувалите и отсъствувалите по уважителни и неуважителни причини, направените изказвания, предложения и въпроси, по-конкретно се формулират решенията и др.

Напредък има и във воденето на книгата за състава на партийните организации и движението на партийните членове. Поголямо внимание се отделя от партийните секретари за подреждане и съхраняване на партийната архива, като е осигурена секретност на същата.

Пленумът отдели голямо внимание на допусканите слабости и пропуски. Констатирано беше, че в някои първични партийни организации е недостатъчна работата по изучаването инструкцията на Централния комитет на БКП, което е довело до известно подценяване на тази задача.

Значителен е броят на първичните партийни организации, които нямат входящ и изходящ дневник и дневник за постъпилите жалби, предложения и сигнали. В някои организации не се води редовно книгата за състава на партийната организация. Не се отразява своевременно движението на комунистите. Нарушения са допуснати и по отношение съхранението на партийната архива.

От направените констатации и изводи пленумът задължи бюрото на комисията да внесе доклад в бюрото на окръжния комитет на БКП. То разгледа предложения материал, като обърна сериозно внимание на някои партийни секретари, където бяха констатирани по-сериозни нарушения на инструкцията.

Задължени бяха секретарите на общинските комитети на партията да направят проверка в непроверените първични партийни организации и вземат мерки за слагане в добър ред работата с документите в партийните организации. При обучението на партийните секретари специално внимание бе отделено и за документацията.

Докладът от пленума на окръжната контролно-ревизионна комисия бе изпратен на общинските партийни комитети, с който бяха запознати секретарите на първичните партийни организации. Поставена бе задача общинските комитети на партията да подготвят във всяка партийна организация няколко души, които правилно да водят протоколите. Контрол по изпълнението на тези решения бе възложен на секретаря на окръжния комитет на БКП, който отговаря по организационните въпроси.

В резултат на извършената работа от окръжната контролно-ревизионна комисия, от ревизионните комисии и взетите мерки от окръжния комитет на БКП в първичните партийни организации настъпи значително подобрение по отношение спазването на Устава и Инструкцията на Централния комитет на БКП по работата с документите в първичните партийни организации.

Поставили сме си задача заедно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП да извършим контролни проверки, като за резултата ще информираме комитета.

Почти по същия начин подходихме и извършихме проверка по работата на първичните партийни организации за спазване **Инструкцията на Централния комитет на БКП по определянето и отчитането на членския внос в БКП.**

Окръжната контролно-ревизионна комисия заедно с общинската контролно-ревизионна комисия и отдел „Финансово-деловоден" на окръжния комитет на БКП проверихме повече от половината първични партийни организации в окръга.

Ние имахме възможност по-задълбочено да вникнем как се спазва инструкцията, стигнахме и до отделния партиен член.

Един от най-съществените моменти в тази дейност е определянето и отчитането на членския внос. В сравнение с извършените по-рано проверки, когато бяха установени немалко нарушения, сега слабостите опираха главно при определянето и събирането на членския внос от допълнителни доходи като: тези от целеви награди, от уравнителната ведомост на работещите в селското стопанство, получените хонорари, наеми и др.

Digitized by Google

В някои партийни организации при нанасянето на доходите във ведомостите се закръгляват сумите, особено при доход 151, 201 и 251 лева, с което се намалява процентът и се събира по-малко членски внос.

Независимо че въпросът с членския внос е решен, в повечето случаи установяваме едни и същи нарушения — не се показват точно допълнителните доходи.

По време на замяната на партийните документи за тези нарушения бе обърнато по-голямо внимание, като от нарушителите бе потърсена партийна отговорност.

Констатирани бяха и някои нарушения за извършени разходи без разрешение на партийните бюра, не винаги се прилагат разходни документи и др.

Причините за допусканите слабости са няколко. Кои са те?

Има партийни секретари, които не са запознати добре с инструкциите на Централния комитет на БКП. Други пък подценяват тези задачи, не отделят достатъчно внимание и нарушават партийната дисциплина.

Наред с това проявената взискателност от контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП не винаги е била достатъчна. Няма организация, която да не е проверявана няколко пъти от ревизионните комисии. Установяват се почти едни и същи нарушения, но състоянието не се изменя или това става много бавно. А главната цел на проверките е да променят нещата в положителна насока. Сега повече от друг път сме си поставили задача да не се примиряваме със слабостите. Навреме да ги виждаме и допринасяме за тяхното премахване.

Извършването на посочените проверки, в които пряко участвуваха и секретарите на първичните партийни организации, ни помогнаха за създаване на по-близки контакти с партийните комитети и бюра. Така в непринудени разговори се помага за отстраняване на слабостите и пропуските. Наред с това се оказа методическа помощ на ревизионните комисии — как да организират и осъществяват проверките в първичните партийни организации.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на партията ще извършва по-системни контролни проверки в първичните партийни организации по отношение спазването инструкциите на Централния комитет на БКП и дадените препоръки. С това ще съдействуваме на партийните комитети и организации по-добре да изпълняват и задачите, които постави Дванадесетият конгрес на партията.

Васил КИБАРСКИ
заместник-председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, Пловдив

КАК РАБОТИМ С НАКАЗАНИТЕ КОМУНИСТИ

Индивидуалната работа със санкционираните комунисти винаги е заемала подобаващо място в дейността на партийните органи и организации от окръга. Сега този проблем е особено актуален поради по-големия брой наказани при замяната на партийните членски книжки.

Окръжната контролно-ревизионна комисия съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП извършиха проверка за работата на първичните партийни организации и общинските комитети на БКП с наказаните комунисти. Обхванат бе период от двадесет месеца.

Кои са основните изводи от проверката?

Голяма част от проверените първични партийни организации и комитети са организирали различни форми на работа със санкционираните комунисти. На повече от половината са възлагани общи и специални поръчения, а една част от тях са правили самоотчет пред партийните организации. Използвани са и други форми за възпитателно въздействие на партийното наказание.

На свой пленум общинският комитет на БКП в Самоков, когато обсъдил работата по замяната на партийните членски книжки, приел и мероприятия, които задължават бюрото на комитета и първичните партийни организации да провеждат целенасочена партийно-организационна работа с наказаните комунисти.

В деня на партийния секретар е разгледана дейността със санкционираните партийни членове. Поставена е задачата на свои заседания партийните бюра да се занимаят с работата си в това отношение. Бюрата на партийните организации при обсъждането на този въпрос за постигането на най-ефективно въздействие са прилагали конкретен подход към всеки наказан.

През юни 1981 г. бюрото на общинския партиен комитет е оценило как се изпълняват мероприятията на пленума по работата със санкционираните комунисти и е приело допълнителни решения. Организирана е среща на бюрото на комитета с всички наказани партийни членове. Тя е оказала силно емоционално и възпитателно въздействие на участвуващите. Много от тях с вълнение и самокритично са взимали отношение по своето поведение.

Някои първични партийни организация и общински комитети на партията подценяват работата с наказаните комунисти. На около 40 на сто от санкционираните

Digitized by Google

не са възлагани никакви партийни поръчения, едва 35 на сто са направили самоотчет пред партийните организации и само на 30 на сто положението е обсъдено след изтичане на едногодишния срок и е взето решение за тяхното снемане.

Въз основа на установеното при проверката бе обърнато внимание на партийните комитети и организации по някои основни моменти, от които зависи по-нагатъшното подобряване на работата с наказаните комунисти.

Първото и много важно условие за провеждане на организирана работа със санкционираните партийни членове е същите **да бъдат заведени на отчет в партийните комитети и организации.**

В това отношение в окръжната партийна организация има значително подобрение в сравнение с положението през 1978 година. Докато през миналите години почти в нито един комитет не се водиха на отчет наказаните, сега във всички общински комитети на БКП са заведени специални дневници, в които се регистрират всички санкционирани. Данните, които се вписват, дават възможност да се прави анализ на тенденциите при нарушаването на Устава и партийния морал, на проявената партийна взискателност, на необходимите мерки и пр. Това позволява също така да се упражнява контрол на първичните партийни организации по работата им с наказаните комунисти. Тази отчетност се осигури благодарение на завишената взискателност на общинските ревизионни комисии, на правилното отношение на общинските комитети на партията и постоянния контрол от страна на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Сега всяка партийна организация при налагане на партийно наказание своевременно попълва сведение по система—5, прави препис от протокола за наложената санкция, независимо от степента на наказанието, и ги изпраща в съответния общински партиен комитет. **Дълг на общинските ревизионни комисии е постоянно да контролират за навременното осигуряване в партийните комитети на сведенията по система—5 и препис от протоколите за санкционираните.** В окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП се води дневник по общини за наказаните партийни членове на базата на данните от система—5. Всяко тримесечие съпоставяме сведенията, получени по система—5 и тези от справката на председателите на общинските ревизионни комисии на партията. Това способствува да се упражнява постоянен контрол за отчетността в общинските комитети на БКП на санкционираните комунисти.

Какво не достига и защо съществуват пропуски в работата с наказаните партийни членове?

Има общински партийни комитети, които не ползват данните, записани в дневника за санкционираните комунисти, не правят анализ на мотивите за наказанията, не упражняват контрол и не оказват нужната помощ на първичните партийни организации по работата им с наказаните членове на партията. В редица случаи те само събират информации, регистрират и не правят нищо повече.

В една част от партийните организации наказанията не са записани в книгата за състава. Липсата на отчетност при тях за санкционираните комунисти е една от главните причини да не се организира конкретна индивидуална работа със същите, да не се обсъжда своевременно наказанието изиграло ли е своята роля.

В някои първични партийни организации, когато се отчислява наказан партиен член, в отчислителната му бележка не се отбелязва наказанието и организацията, където той се зачислява, не е информирана за това.

Има партийни комитети, които **пряко са наказали комунисти,** но не са информирали съответните партийни организации. Това лишава последните от необходимата информация и от възможността да се работи с наказания, да се следи отблизо цялата му дейност и след изтичане на необходимия срок да се обсъди въпросът за снемане на наказанието. Този начин на работа създава условия някои партийни санкции да се забравят. Така се принизява ролята на партийното наказание, подценява се работата с наказаните комунисти. Наш дълг е да вършим определена работа и с изключените от партията. Тях трябва да ориентираме към активна работа в масовите организации и отблизо да следим дейността и поведението им. Да ги държим под непосредствено въздействие на партията и им помагаме съзнателно да изпълняват своя граждански дълг.

Проверката помогна първичните партийни организации и общинските комитети на БКП да се обърнат с лице към работата с наказаните комунисти.

Резултатите от проверката бяха обсъдени на пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. В неговата работа участвуваха и сътрудници на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, секретарите по организационните въпроси и завеждащите отдели на общинските партийни комитети, председателите на общинските, заводските, учрежденските и общоселските ревизионни комисии на партията.

Основният извод, който бе направен на пленума, е, че независимо от настъпилите положителни изменения през последните години работата с наказаните комунисти е изоставащ сектор в партийно-организационната дейност на окръжната партийна организация. Приетото решение и дадените препоръки имат за цел да се активизира дейността на окръжната контролно-ревизионна комисия и общинските ревизионни комисии на БКП, на първичните партийни организации и общинските комитети на партията в работата им с наказаните комунисти.

Георги ШЕХТОВ
председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП — София

Digitized by Google

ОТРАСЛОВИТЕ ОТДЕЛИ НА КОМИТЕТИТЕ И ИДЕЙНОТО ВЪЗПИТАНИЕ

К. КУЛМАТОВ
секретар на Централния комитет
на Комунистическата партия
на Киргизия

Съветските хора настойчиво и неотклонно вървят по пътя, начертан от XXVI конгрес на КПСС. От ден на ден растат силата и действеността на социалистическото съревнование за успешното изпълнение и преизпълнение на единадесетата петилетка. Дълбоката заинтересованост на най-широките маси за утрешния ден на своята родина е пряко следствие на това, че Комунистическата партия като изпитан авангард на съветския народ последователно осъществява своята социално-икономическа стратегия. Висшата цел на такава стратегия е ясна и разбираема за всички — непрестанно повишаване на материалното и културното равнище на народа, създаване на най-добри условия за всестранно развитие на съветския човек.

Решенията на XXVI конгрес на КПСС, решението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа", указанията на другаря Л. И. Брежнев ни насочват към издигане на цялата дейност по комунистическото възпитание на масите на качествено ново, по-високо равнище. Да се води цялата идейновъзпитателна работа в съответствие с изискванията на новия етап в развитието на съветското общество, с порасналото образователно и културно равнище, с изискванията на съветските хора, като се отчита рязкото изостряне на идеологическата борба на международната арена — така поставя Централният комитет на КПСС задачата да се повишава ефективността на политико-възпитателната работа в съвременните условия. Заедно с това ЦК на КПСС обръща внимание, че за състоянието на идеологическата работа в еднаква степен отговарят не само идеологическите отдели, но и отрасловите отдели на партийните комитети, не само кадрите на идеологическия фронт, но и стопанските дейци, специалистите, ръководителите на колективи.

Ръководейки се от тези указания, ЦК на Комунистическата партия на Киргизия съсредоточава вниманието на отрасловите отдели на партийните комитети върху това — системно, квалифицирано да се занимават с въпросите на възпитателната работа сред трудещите се. Разбира се, става дума не само за това работниците на отрасловите отдели лично да излизат пред хората. Това е уставно задължение на всеки комунист. Важното е във всички свои усилия като работници на партийния комитет за усъвършенстване на ръководството на икономиката, на стопанската работа, на културното строителство непременно да включват и задачи от възпитателен характер.

Тъкмо с тая цел ЦК на Комунистическата партия на Киргизия определи главните насоки на взаимодействие между отделите на партийните комитети. Това взаимодействие включва в себе си:

— перспективното и текущото планиране на съвместната подготовка на актуални въпроси на политико-възпитателната дейност сред различните слоеве на трудещите се за разглеждане в бюрата, на пленуми и на събрания на активите;

Статията препечатваме от сп. „Партийная жизнь", бр. 22 от 1981 г.

Digitized by Google

— координиране на действията по осъществяване на комплексен подход към възпитанието;

— изслушване на информация от стопански ръководители не само за работата в отрасъла, обединението, предприятието, но и за състоянието на социално-психическия климат;

— съвместно провеждане на мероприятия за засилване на възпитателното въздействие на различните фактори — и идеологически, и стопански, и организационни;

— активно участие в работата на идеологическите комисии, излизане с лекции, беседи и доклади.

Особено внимание се обръща на необходимостта да се засилва отговорността на отрасловите отдели за повишаване на възпитателната роля на първичните партийни организации във всички трудови колективи, за обобщаване и разпространение на най-добрия опит в идейновъзпитателната работа в съответните отрасли на народното стопанство, за създаване на материално-техническа база за възпитание, за подобряване условията на труда, бита, отдиха и другите фактори, които оказват влияние върху съзнанието на хората.

Едно от първите задължения на партийния комитет, на неговите отраслови отдели е да се грижат за висока култура на производството, стопанският механизъм на предприятието да отговаря на съвременното равнище на икономическите отношения, на изискванията на научно-техническия прогрес. Трябва да се има предвид, че стройната организация на труда, урегулираният технологически процес се отразяват благотворно върху настроението на хората, върху формирането на благоприятна психическа атмосфера. Повишава се трудовата активност, отговорността на работниците за възложената работа, тяхната организираност и дисциплина. Ако няма такава обстановка, неизбежно се поражда разпуснатост, съзнателната дисциплина отстъпва място на формалната, отслабва трудовата закалка. И в края на краищата намаляват производствените резултати.

Общоизвестна истина е: където се осигурява единство на организационната, стопанската и идеологическата работа, там има висока трудова и социална активност на масите, изискванията на петилетката се изпълняват по-успешно. Все по-осезателно се координират усилията в тази област на партийните, държавните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи, на идеологическите заведения. Значително порасна ролята на отрасловите отдели в привличането на стопанските ръководители в идейно-политическото възпитание. Имайки всекидневна връзка със стопанските кадри, с първичните партийни организации в отраслите, те координират стопанската и възпитателната работа, намират и разпространяват положителното, разкриват недостатъците и чертаят пътищата за тяхното отстраняване, интересуват се как ръководителите отчитат възпитателните последствия от едни или други стопански или административни решения.

Напоследък например отрасловите отдели на ЦК започнаха широко да сътрудничат с идеологическите отдели. Така отдел „Селскостопански" заедно с отдел „Пропаганда и агитация" организира пресцентър в републиканските вестници по осветляване работата в периода на най-важните селскостопански кампании. Тези отдели съвместно разработиха решението на ЦК на Комунистическата партия на Киргизия „Как Кантският районен комитет на партията ръководи масово-политическата работа по прибиране на зърнените храни, на семената от захарното цвекло и многогодишните треви". Съвместно се подготвят и изпращат автоагитвлакове към лагерните пасища.

Интересен е и следният пример. На отдел „Лека и хранителна промишленост" бе възложено съвместно с отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет да помогнат на републиканския печат по-добре да осветлява проблемите за разширяване и повишаване качеството на стоките за народно потребление. По предложение на тия отдели редакциите на вестник „Советская Киргизия" и „Советтик Кыргызстан" заедно с Министерството на търговията на Киргизката ССР и Киргизпотребсоюз обявиха конкурс за нови видове стоки за народно потребление от местни суровини и отпадъци от производството. Ръководителите на отдел „Лека и хранителна промишленост" вземат участие в обсъждането на тези проблеми на срещи и в беседите „Около кръглата маса".

Отрасловите отдели имат огромни възможности за конкретно влияние върху стопанската практика. Още не са редки случаите, когато редица предприятия при еднакви условия постигат далеч не еднакви резултати. При едни производството е ритмично регулирано, изпълняват плановете си, при други има щурмовщина, която води към провали. Пръв дълг на работниците от отдела е навреме да забележат това, да подобрят положението. Трябва да се има предвид, че точната работа на всички звена на стопанския механизъм, на подведомствените предприятия, организираните действия на всички членове на колектива са важен показател, който характеризира партийния комитет, неговия отраслов отдел.

Доколко успешно се справят отрасловите отдели с тази задача, можем да се базираме на примера на областните комитети на партията. В Ошския областен комитет отрасловите отдели са въвели в практиката си да обсъждат информации и съобщения от секретари на партийни организации и ръководители на съответните предприятия, организации и учреждения за състоянието на морално-психическия климат в колектива, за използването на възпитателните възможности на социалистическото съревнование, за създаването на подходящи за работниците културно-битови условия. Отдел „Лека и хранителна промишленост"

Digitized by Google

изслуша информация „За състоянието на идеологическата и политико-възпитателната работа в колектива на Ошския плодовинкомбинат", „За работата на партийния комитет в Ошското памучно-книжно обединение за подобряване на политико-масовата и идейновъзпитателната работа". Промишлено-транспортният отдел само за първото полугодие на 1981 година изслуша информации от секретарите на първичните партийни организации и ръководителите на четири предприятия в областта за участието на ръководните кадри във възпитателната работа. Аналогична работа провеждат и Иссик Кулският, и Наринският областен комитет на партията.

Важно звено във възпитателната работа са бригадите, фермите, производствените участъци. Всеки човек тук се намира пред всички, по-лесно се изявяват потенциалните възможности на работника, отчитат се неговите индивидуални особености. Именно тук главно се решава съдбата на плановете. Отрасловите отдели се интересуват от работата на тези подразделения, помагат им да си създават навици за възпитателна работа.

Практиката показва, че ако всеки отраслов отдел в съответствие с изискванията на партийния комитет вниква дълбоко в организацията на производството и възпитанието на колектива, учи стопанските кадри в това отношение, помага на първичните партийни организации и ръководителите да укрепват реда и дисциплината, да мобилизират хората за изпълнение на набелязаните планове, тогава и стопанските резултати ще бъдат по-добри, ще се създаде такава нравствена атмосфера, която ще способствува да растат политическата и трудовата активност на масите.

В последно време се активизира личното участие на работниците на отрасловите отдели на партийните комитети, на държавните, профсъюзните и комсомолските органи, на ръководителите на предприятия, на специалистите в идейновъзпитателния процес. Една от формите е редовното излизане пред трудещите се.

В нашата република се наложи в практиката всекимесечното провеждане на политически ден. Сред трудовите колективи по местоживеене едновременно излизат над три хиляди докладчици от партийните комитети, тях ги слуша 160-хилядна аудитория. Политическият ден придаде на масово-политическата, работа като цяло особено звучене. Тя позволява на всеки ръководител редовно да се среща с колектива, дълбоко да изучава теженията и настроенията на хората.

Отрасловите отдели засилиха вниманието си към организацията на отчетите на стопанските ръководители пред своите трудови колективи. Такива отчети се практикуваха и по-рано в нашата република, но нямаше точна и добре обмислена система. Те често се провеждаха формално, нерядко докладваха не първите ръководители. Далеч не винаги и навсякъде се разкриваха дълбоко причините за проваляне на поставените задачи. за ниското качество на промишлената и селскостопанската продукция, за недостатъците в организацията на труда и социалистическото съревнование.

Положителни изменения в тази дейност настъпиха след XXVI конгрес на КПСС. Сега тя има по-системен и целенасочен характер. В повечето колективи такива отчети се правят редовно.

Неотдавна отдел „Пропаганда и агитация", отрасловите отдели на ЦК на Комунистическата партия на Киргизия обобщиха тази практика и внесоха съответни предложения за разглеждане в Бюрото на ЦК. В приетия документ е отбелязано, че излизането на ръководителите стана добра форма за запознаване на колективите с положението в предприятията, организациите, стопанствата, за обобщаване на челния опит, за разкриване на съществуващите недостатъци, за повишаване ролята на трудовия колектив в идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на своите членове, за мобилизиране усилията на трудещите се за изпълнение на историческите решения на XXVI конгрес на КПСС, на единадесетата петилетка.

За съжаление не за всички ръководители излизането пред колективите стана норма, жизнена потребност. Нередовно се провеждат събрания, на конто да докладват ръководители в трудовите колективи на републиканските министерства на строителството, мелиорациите и водното стопанство, жилищно-стопанското строителство, Държавното снабдяване на Киргизката ССР, в стопанствата на Баткенския, Узгенския, Кировския, Иссик-Атинския и други райони. Понякога срещите на ръководителя с членовете на колектива се свеждат до обикновени и производствени съвещания. Отделни отчети се готвят повърхностно, набързо, имат хвалебствен характер, не разкриват съществуващите причини за недостатъците и пропуските.

ЦК на Компартията на Киргизия се ръководи от това, че всеки ръководител трябва да счита за свой партиен дълг да изнася доклади като действена форма за разясняване на вътрешната и външната политика на партията сред масите, решенията на XXVI конгрес на КПСС като средство за мобилизиране на трудещите се за успешното им изпълнение. Отрасловите отдели на ЦК и областните комитети на партията контролират как ръководителите участвуват в информирането на трудовите колективи, обобщават предложенията и критическите бележки.

Много работници на отрасловите отдели са пропагандисти в системата на политическото и икономическото образование, участвуват в масово-политическите мероприятия, изучават въпросите, предложенията, критическите бележки на трудещите се, постъпили до лекторите, политдокладчиците, и приемат конкретни мерки по тях. Всичко това оказва несъмнено положително въздействие за укрепване връзките на идеологическата, политико-възпитателната работа с решаването на икономическите

Digitized by Google

и социалните задачи, които стоят пред трудовите колективи.

Отрасловите отдели на ЦК на Комунистическата партия на Киргизия, на областните, градските, районните комитети заедно с идеологическите отдели активно участвуват в ръководството на социалистическото съревнование. Стана практика съвместно да се разработват социалистическите обещания, показателите на съревнованието. В Московския район например с цел да се подобрява ръководството на социалистическото съревнование е създаден районен съвет на директорите на предприятията, дейността на който се наблюдава от транспортния отдел на районния комитет на партията. През тази година по подобие на традиционно провежданите взаимни проверки между колхозите и совхозите започнаха взаимни проверки между съревноваващите се строителни организации. В тях наред с отдел „Пропаганда и агитация" участвуват и отрасловите отдели.

Развивайки трудовото съперничество, не бива, разбира се, да се забравя и стимулирането на участниците в съревнованието. В крайния му етап, чествувайки победителите, ние винаги трябва да помним, че възпитанието в човека чертите на активен строител на комунизма, чувството на стопанин означава и всестранна грижа за удовлетворяване на неговите разумни потребности, за разкриване на потенциалните възможности за професионално издигане. Партийните комитети считат за свое задължение да осигуряват на тружениците не само добри условия за труд, за бит и почивка, но и постоянно мислят за социалното, духовното и хармоничното развитие на личността.

По такъв начин развитието на социалистическото съревнование като действен инструмент за осъществяване на практика принципа за единство на организаторската, стопанската и възпитателната работа стана най-важна насока в дейността на партийните комитети, на техните отдели „Пропаганда и агитация", на отрасловите отдели.

Ние разбираме, че необходимостта от по-нататъшно засилване на идейното възпитание на масите, на тясната връзка на идеологическата работа със стопанското строителство изисква определена теоретическа, методическа и практическа подготовка от страна на партийните и стопанските ръководители, тяхната компетентност както в стопанската дейност, така и по въпросите на възпитанието. При нас в републиката е създадена и успешно работи разгърната система за подготовка и преподготовка на ръководните кадри, която обхваща практически всички категории на партийно-стопанския актив. В нея са включени различни форми на обучение — курсове за повишаване квалификацията на партийните и съветските работници, постоянодействуващи семинари при ЦК на Комунистическата партия на Киргизия, при областните, градските и районните комитети на партията, университети по марксизъм-ленинизъм, школите за партийно-стопански актив и др.

С цел да се организира широка обмяна на най-добрия опит в партийната работа, да се разработят конкретни препоръки за предстоящия период със секретарите на партийните организации се провеждат научно-практически конференции, семинари-съвещания. Те се подготвят от всички отдели на партийните комитети. Състоя се републиканска научно-практическа конференция „XXVI конгрес на КПСС за по-нататъшното повишаване на боеспособността на първичните партийни организации, за засилване на тяхната роля и влияние за решаване на задачите на комунистическото строителство". На нея докладва първият секретар на ЦК на Комунистическата партия на Киргизия Т. У. Усубалиев.

Следва да отбележим, че заключителният етап на конференцията беше предшествуван от заседание на отрасловите секции, където докладваха секретари на районни комитети на партията, на първични партийни организации. На секционните заседания дълбоко бяха анализирани възможностите на първичните партийни организации за повишаване на равнището на организаторската и масово-политическата работа, за издигане на отговорността на комунистите за успешно изпълнение на единадесетата петилетка. Състояха се срещи с ръководителите на републиканските министерства и ведомства, където участниците в конференцията бяха информирани за перспективите на развитие на отраслите на народното стопанство.

Ние разгледахме само някои въпроси на участието на отрасловите отдели на партийните комитети на републиката за комунистическото възпитание на масите, за подобряване организацията на труда, на социалистическото съревнование, за повишаване ефективността и качеството на цялостната наша работа. Направено е немалко, но равнището на участието на отрасловите отдели на партийните комитети в идейновъзпитателната дейност засега не съответствува на изискванията на времето, на порасналите задачи по комунистическото възпитание. Усилията на отделите не винаги ефективно се насочват към осигуряване на истинско единство на организаторската, идеологическата и стопанската работа, за разгръщане инициативата и укрепване на дисциплината и порядъка на всяко работно място. Все още не са редки фактите, отрасловите отдели да внасят за разглеждане в бюрото и секретариата на партийните комитети въпроси, които не обхващат възпитателните възможности на социалистическото съревнование, не помагат за повишаване ролята и отговорността на ръководителите и специалистите за идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на колектива. В дейността на отрасловите и идеологическите отдели понякога отсъствуват необходимата съгласуваност и целенасоченост особено при изучаването, обобщаването и разпространението на челния опит.

Digitized by Google

Къде се корени причината за тези недостатъци? Очевидно в това, че не всички работници на отрасловите отдели подхождат с цялата отговорност към възпитанието на трудещите се. Забравят, че решаването на тези въпроси оказва съществено влияние върху морално-психическата атмосфера сред колектива за изпълнение на държавните планове и социалистическите обещания. Нужно е всеки отдел да внася своята лепта за комунистическото възпитание на масите.

Това изисква и решението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно повишаване на идеологическата, политико-възпитателната работа". В него точно е записано: „Да се повиши отговорността на отрасловите отдели на партийните комитети за състоянието на възпитателната работа сред всички групи трудещи се". Ние се ръководим от това, че отрасловите, както и другите отдели на партийните комитети са призвани да отделят постоянно внимание за повишаване на морално-политическите качества на стопанските ръководители, да оценяват тяхната работа не само по резултатите от изпълнението на производствените планове, но и какви са възпитателните последствия от административната и стопанската работа, непосредственото им участие в агитационно-масовата, пропагандистката работа, в организирането на икономическото обучение на всички членове на трудовия колектив.

Ние имаме немалко проблеми, в решаването на които са призвани активно да участвуват отрасловите отдели на партийните комитети. Да вземем такова явление като все още срещаните случаи на разхищение, кражби, спекула. Тези факти противоречат на нашия начин на живот и са нетърпими. Най-често те се срещат в сферата на услугите, снабдяването, в отраслите, които произвеждат стоки за широко потребление. Засега все още не всички работници на отрасловите отдели реагират на подобни факти. А нали това е тяхно пряко задължение — да ги отстраняват, всеки ден да се занимават с възпитанието на стопанските кадри, за създаването на такава обстановка в колективите, която да способствува да се опазва социалистическата собственост, да се противодействува на каквито и да е нарушения, аморални прояви.

Разбира се, всички партийни комитети натрупаха достатъчно опит по съставянето на различни масово-политически мероприятия. Но винаги ли те бият в целта? Мисля, че не. Очевидно отделите на партийните комитети, в това число и отрасловите, опирайки се на писмата и предложенията на трудещите се, на проверката на състоянието на работата, трябва по-дълбоко да анализират причините за недостатъците в този или онзи участък на строителството и да разработят такива мерки, които в конкретния случай да бъдат най-действени и да осъществяват контрол за тяхното изпълнение.

За да се види колко пеленасочена е дейността на отделите на партийните комитети, тяхната съгласуваност в решаването на възпитателните задачи, полезно е например да се правят анализи по тия проблеми в самите партийни комитети, на събрания на техните първични партийни организации.

Повишаването на ролята на всички отдели за подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа е важно условие за решаване на големите социално-икономически задачи, набелязани от XXVI конгрес на КПСС за единадесетата петилетка и в перспектива. Трудещите се на Съветска Киргизия настойчиво претворяват в живота предначертанията на XXVI конгрес на КПСС, постигайки нови резултати в икономическото и социалното развитие на републиката, в изпълнението и преизпълнението на народностопанските планове и социалистическите обещания.

В промишлеността успешно се изпълняват плановете по реализация на продукцията, съществено порасна производителността на труда, подобриха се технико-икономическите показатели в работата на редица отрасли, качеството на продукцията. Тружениците на селското стопанство изпълниха плана за изкупуване на всички продукти от животновъдството, прибраха добра реколта от зърнените култури. Построени бяха и предадени в експлоатация редица нови промишлени предприятия, обекти и мощности, осъществява се превъоръжаване на действуващите предприятия. Предадени са в експлоатация голям брой жилищни домове, училища, предучилищни заведения и други обекти със социално-културно предназначение.

Успоредно с това редица промишлени предприятия и обединения, стопанства, строителни организации не изпълниха определените задачи по обем на продукцията, по ръста на производителността на труда, по снижение на себестойността и натрупването. Това се обяснява с редица причини: една от тях според нас се състои в това, че някои партийни и стопански ръководители, занимавайки се със стопански задачи, изпускат въпросите на възпитателната работа, недостатъчно водят борба за висока съзнателна дисциплина. Непосредствено задължение на съответните отраслови отдели и, разбира се, на отделите „Пропаганда и агитация" е да изучават тези явления, да мобилизират хората за отстраняване на пропуските, за по-плодотворен, съзидателен труд.

Връзката на идеологическата работа с практиката на масите е била винаги отличителна черта на дейността на КПСС. ЦК на Комунистическата партия на Киргизия, областните, градските, районните комитети на партията, техните отдели и в бъдеще ще предприемат мерки, както изисква Централният комитет на КПСС, значително да подобряват идеологическата, политико-възпитателната работа.

Digitized by Google

ДВАТА КРАЯ НЕ ОЗНАЧАВАТ ПРОТИВОПОЛОЖНОСТ

Новият икономически механизъм засилва ролята, разширява правата и отговорностите на социалистическите стопански организации като стокопроизводители. Тяхната дейност все повече се оценява по това, как се посреща продукцията им от купувача, как се реализира. Нещата не се свеждат само до потребителското търсене на пазара, но и до ония организации, които имат обслужващи функции, които са брънка във възпроизводствения процес. Обслужващата сфера за селското стопанство е не по-малко важна, но възможностите за икономически маньовър в някои случаи са ограничени. Така е в сферата на напояването. Ако един АПК не е доволен например от окръжното поделение на „Сортови семена", по силата на новия икономически механизъм може да потърси доставчик от друг район, но водата ще постъпва в блоковете от един и същ хидроучастък. Ясно е, че тук на преден план излиза икономическата отговорност като специфично изискване за крайния резултат.

СТОПАНСКИЯТ ВОДОДЕЛ

На пръв поглед нещата са ясни — от едната страна стои водоподавателят, който не само подава водата, но и строи напоителни полета, а от другата — водоползувателят в лицето на аграрно-промишлените комплекси. Погледнато отстрани, нещата като че ли вървят по вода, но във всяка работа има специфични подробности, особено когато се оценява през призмата на стоково-паричните отношения, когато мултипликационният ефект в стопанската дейност задължава да се умножава ефектът по цялата верига.

Този ефект очаквах да чуя на годишното събрание на първичната партийна организация при хидроучастък Сливо поле, Русенски окръг, един от челните в системата на ДСО „Водно стопанство". Отчетният доклад посочи редица завоевания на трудовия колектив през 1981 г., направени бяха съдържателни изказвания и предложения, набелязани бяха по-големи задачи — за поддържане на помпените станции и каналната мрежа, за строителството и социалната програма. Не стана дума само за едно — какво става с подадената вода, какъв е ефектът от преизпълнените кубометри, какви икономии са направени. Затова през почивката запитах някои от комунистите как стоят тия

Digitized by Google

въпроси. Хората бяха любезни, подробно, като на несведущ човек ми обясниха, че работата на „Водно стопанство" е да подаде вода, а АПК са длъжни да организират напояването, че все още има стопански дейци, които не обръщат на това мероприятие достатъчно внимание, не поливат и объркват плановете на строително-експлоатационното предприятие. Добре, ами ако вали дъжд, няма ли да спечели и водоподавателят, като икономиса електрическа енергия? Оказа се, че няма да спечели. На друго място може да печелят, ако икономисват материални и енергетични източници, но в тая система, ако не се изпълни планът за подадени водни маси, няма да постъпят съответните дотации, които са важно перо на приходите в стопанската сметка. Втори въпрос — ако са преизпълнили планът? Не, планът за напояването не се преизпълнява, над стоте процента никой няма да даде дотации. И третия въпрос — откъде тогава идва преизпълнението на кубометрите за участъка? От подадени води на други организации (например за рибарници).

Щом в челните хидроучастъци нещата стоят така, значи има обективни причини, които по-ярко изпъкват, оценени през призмата на новия икономически механизъм. Комитетът за държавен и народен контрол в проверките си от април—май 1981 г. констатира: „В напоителните системи няма изградени съвременни водомерни съоръжения, поради което не може да се определи точно поливната норма". Долугоре такова е положението и с подадената вода: мери се на база дебитът на помпата. Кой купувач би се съгласил на такова измерване? Отговорът е лесен, купувач, на който не му струва кой знае колко, както е в случая, защото аграрно-промишленият комплекс заплаща малка част (останалото, както казахме, е дотация).

Постепенно на тази база на градене на отношенията се е оформило едно отношение към водата, както към въздуха — има го и на никого нищо не струва. Ако можеш — поливаш, ако нямаш поливачи — водата си отминава по каналите и отива в... деретата. Най-важното е да не се създават спорове, да не тръгнат от „Водно стопанство" да се оплакват пред окръжните ръководства, че един или друг АПК не иска да полива. Колкото до отчитането — ръководството на комплекса ще подпише, защото по-лесно е да плати една незначителна сума, отколкото да води арбитражни дела. Когато попитали един техник по напояването какъв план има за водоползване през годината, той отговорил: „Какъвто план има — ще го изпълним".

ПАЛТО БЕЗ РЪКАВИ

С тази поговорка нашият народ се е присмял на всяка неизпипана работа и макар позабравена, много би подхождала на част от мелиоративния фонд. Проверките показват, че има изградени площи за полустационарно дъждуване, които не са осигурени с необходимата техника. Например във Видински окръг 280 хил. дка са изградени за дъждуване по този начин, но от тях за 207 хил. няма техника, в Разградски окръг съответно от 190 хил., няма техника за 170 хил. декара.

Преди години техниката не се включваше в проектите: „Водно стопанство" строеше, а АПК окомплектуваха напоителните полета. Сега това вече е задължение на строителя, но отново техниката не се включва в генералната сметка, а върви по някаква друга линия на доставка. Дори и да „оцелее" в общите планове за материално-техническо снабдяване може да не бъде произведена, да не говорим за онзи куриози, когато по-предприемчиви АПК си осигуряват внос на съоръжения, а се оказва впоследствие, че няма да се строи напоително

Digitized by Google

поле. По една или друга причина осемстотин и седемдесет хиляди декара от поливните площи не получават вода. Ясно, че тия полета са били необходими на някого да отчете план, да демонстрира добри намерения и стопанска предприемчивост без икономическа обосновка и икономическа отговорност.

В строителството е широко известен терминът „усвояване на средствата", който за съжаление понякога потулва състоянието на обекта. Да вземем ДСО „Водно стопанство". Неговите дирекции и поделения добре се справят с работата си и миналата година планът за нови поливни площи е изпълнен 106 процента. По наша преценка, така както е организирано приемането и отчитането на строителните работи, планът би могъл да се преизпълни още повече, защото ведомството, което строи, само си приема обектите. Дори ако те не са оборудвани, може да се намери едно разрешение от по-горна инстанция за доставка на техниката през следващите години. Като се приеме без тази дъждовална техника, напоителното поле във всички случаи се оказва „готово палто без ръкави". И така обектът е приет от ведомството, което го е строило, парите са усвоени, планът леко преизпълнен, премиите получени... и оттук започват разправиите, защото това същото поле се оказва без стопанин. Поради дефекти в напорната система, поради недоставена поливна техника, а понякога и заради това, че водата не иска да върви по открития канал, АПК отказва да приеме построения обект. Пъстра е картината на спорове и арбитражни дела, но има в момента десетки хиляди декари, на които няма кой да плаща амортизационните отчисления.

Каква е съдбата на онзи, които по една или друга причина са приети с уговорката, че ще се оправят. Понякога това окомплектуване продължава с години, на площите се планира значително по-голямо производство и стопанствата се виждат принудени вместо дъждуване да поливат гравитачно. Никой не може да каже дали ползата или вредата е по-голяма, защото в проектираното с голям наклон поле водата, пусната по браздите, одира хумусния пласт.

АВАРИЙНО МЕРОПРИЯТИЕ

В селското стопанство са известни много мероприятия, но най-често за напояването се говори в условно наклонение — „ако не вали". Това настроение за добра година дава отражението си в поддържането на хидромелиоративния фонд. Например в Старозагорски окръг е необходимо АПК да заделят ежегодно за основен ремонт над един милион лева, а фактически за цялата седма петилетка са заделени около двеста хиляди лева.

Едно съпоставяне с машинно-тракторния парк. Там има срокове за текущи и основни ремонти и прегледи на техниката, има окръжни контролни органи, които правят организирани проверки. Нека сравним тия грижи с грижата за онзи 1900 помпени станции, които стопанисват АПК, нека си зададем въпроса, защо в машинните дворове често пъти не можем да видим поливната техника; защо нима специализирани звена за ремонта и поддържането на тази скъпоструваща техника, както не един път е препоръчвано.

От друга страна, не е добро положението и с организацията на напояването. Ще направим отново едно сравнение. В зеленчуковите градини по традиция напояването се извършва от онзи, които се грижат за отглеждането на културите. Никой градинар не би се съгласил друг да полива, т. е. да пропусне най-важното за добива мероприятие на странния човек. В полевъдството нещата стоят по-иначе. Било

Digitized by Google

че няма в бригадите достатъчно хора за ръчни операции, било че все още напояването не се свързва с възможността за удвояване и утрояване на добива, това мероприятие се извършва от помощни бригади или наети поливачи. Всяко лято от комплексите в Тракийската низина (там, където нуждата от поливачи не е по-малка) тръгват работници за Северна България. За два-три месеца в някои АПК заработват по две хиляди лева, толкова колкото е годишната заработка на един работник в полевъдството. Друг е въпросът, какво е качеството на поливките, когато парите се дават някъде и под формата на твърда надница. По-важно е, че мероприятието, което осигурява разлика в добива при царевицата до 500 кг, при захарното цвекло — до 2 т, не е обвързано с крайния резултат. Има опити за създаване на поливачески бригади или звена, има редица АПК, които раздават площите за напояване на семеен акорд, като за това мероприятие дават парични и натурални премии. За съжаление обаче тия начинания бавно намират изясняване и обобщаване, а ако разгърнем вестниците, ще срещнем само през юли и август по някоя критична забележка за изоставане с напояването в един или друг окръг.

ПАРТИЙНА ОБЕКТИВНОСТ НА САМООЦЕНКАТА

Напояването е тясно свързано с добива. Разбира се, докато се стигне до този добив, много звена се ангажират, много междинни функции се изпълняват, в много степени се декомпозира отговорността. Кой може да вдигне поглед по-високо от ежедневните задължения, да оцени работата си като умножаващ ефект в последствието. Естествено е това да стане на партийното събрание, в партийната оценка дотолкова, доколкото политическият подход изисква всяка дейност да се оценява през призмата на интересите на обществото.

Тесноведомственият подход е чужд на партийната практика, но против него не може да се воюва само с пожелания. Необходима е информация как се посреща продукцията, с какво допринася колективът, за да не затормозва работата в следващите звена. В промишлеността сега се отделя голямо внимание на кооперираните доставки, провеждат се срещи между стопански и партийни ръководства на заводите, води се съревнование между предприятия и колективи, ешелонизирани в една верига на производството. Става наложително да се заякчи връзката на редица обслужващи предприятия със селскостопанските организации, да се търси тяхното мнение за вярна самооценка. Би могло например на годишното събрание на първичната организация в участък Сливо поле (ръководена от партийния комитет при СЕП—Русе) да се покани секретарят на общинския партиен комитет или член на ръководството на АПК в Сливо поле. Стана практика да се канят доста гости на годишните събрания, защо да не си разменят посещения и партийните секретари на ония организации, които цяла година на една територия са решавали едни задачи.

Подобен е случаят и с годишното събрание на първичната партийна организация при ДСО „Водно стопанство". Далече сме от мисълта да препоръчваме на организацията кого да кани на събранието — това тя сама решава. Има обаче нещо друго — точната информация за състоянието на нещата, видени и оценени от гледна точка на обществените интереси. Когато партийното бюро е подготвяло отчетния доклад, би могло да надникне в докладната записка на Комитета за държавен и народен контрол от месец май на същата 1981 г. Иначе докладът бе, както се казва, всеобхватен, за всяка дирекция беше казано как е работила, но какъв е приносът в крайния продукт,

Digitized by Google

какъв е делът на обединението, когато бездействуват за милиони левове хидромелиоритивни съоръжения — ето това липсваше в доклада и само тук-там се спомена в изказванията.

Всяко събрание и най-вече годишното отчетно-изборно е своеобразна самооценка. Те са показателни, доколко комунистите могат да видят собствената си дейност като част във веригата на умножаващия се ефект.

РАЗМИСЛИ ЗА ИЗХОДА

Мелиоративният фонд, взет като цяло, не дава на народното стопанство планирания ефект. Причините са много — тук е и небалансираното торене, и силното заплевяване на напоителните полета, тук е ниският коефициент на използване на земята и редица други причини. Две обаче имат определящо значение за излизане от омагьосания кръг на взаимни претенции и обвинения между „Водно стопанство" и АПК.

На първо място. Държавата субсидира не напояването като мероприятие, а чрез дотацията възстановява част от разхода, направен за производството на земеделски продукти от поливните площи. В този смисъл и в духа на икономическия подход по-правилно би било средствата за напояване да минават изцяло през ръцете на потребителя — този, който е заинтересуван в най-голяма степен не просто от изпълнението на плана за кубическите метри, а от реално полетите декари и получени добиви. Не става дума за точно предписание, но практиката на други обслужващи звена показва, че може да се постигне еднопосочно обвързване на интересите. В това отношение големи са възможностите, които дава икономическият механизъм за асоциране на стопанската дейност.

На второ място. С няколкодневна експлоатация на напоителното поле не могат да се открият всички дефекти. По-правилно е ДСО „Водно стопанство" да организира един сезон на пробна експлоатация на новоизградените полета за дъждуване с предоставени от АПК работници, за да се докаже техническата годност на съоръжението, и тогава да се предаде за стопанисване.

Петко СТАМОВ

СТОПАНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Консултация

Социалистическият производствен организъм, който е изграден върху основата на общонародната собственост върху средствата за производство, функционира посредством организационно-техническо и икономическо обособяване на общественото производство в отделни стопански организации.

Организационно-техническото обособяване на общественото производство се извършва посредством изграждането на териториално обособени производствено-стопански единици (заводи, фабрики, стопанства, рудници, електроцентрали и др.). Необходимостта от това обособяване се обуславя от редица обективни изисквания, като например разделението на труда, оптимизирането на производствено-техническия размер на отделните единици, териториалното разположение на производствените сили и др.

Производствено-стопански единици пре-

Digitized by Google

растват в стопанска организация в случаите, когато те поотделно или чрез обединяването им по подходящ начин се обособяват и икономически.

Стопанската организация, т. е. икономически обособената единица, се характеризира преди всичко с това, че тя е отделно юридическо лице, притежава обособено имущество, което е общонародна собственост, работи на стопанска сметка, образува и разпределя доходи и осъществява пряко взаимоотношения с финансово-кредитната система на страната.

Статутът на отделно юридическо лице дава правомощия на стопанската организация да участвува от свое име и за своя сметка в стоково-паричните и други стопански отношения като носител на права и задължения съгласно действуващите нормативни актове.

Предоставянето на право на стопанската организация да притежава и се разпорежда с част от общонародното имущество произтича преди всичко от изискванията на стопанската сметка и самоиздръжката. В случая стопанската организация действува не като собственик, а като стопанин на поверената й част от общественото, социалистическото имущество.

Изискването да работи на стопанска сметка, както и свързаните с това други изисквания (да съставя баланс, да има собствени сметки в банката и др.), е главното съдържание на икономическата обособеност на производствено-стопанските единици. Чрез стопанската сметка обективната потребност от самоиздръжка на общественото производство задължително се прилага на равнището на производствено-стопанската единица и по този начин се осигуряват предпоставки за ефективно осъществяване на производствено-стопанската дейност.

Наличието на стопанска сметка изисква от своя страна стопанската организация да е център за образуване и разпределение на доходи, да притежава собствена финансова база (система от целеви парични фондове), да осъществява взаимоотношения с финансово-кредитната система на страната и други, т. е. да бъде основната икономическа единица на народното стопанство.

Досега у нас се използваха предимно следните видове стопански организации: стопанско предприятие, стопанско обединение и стопански комбинат, а в селското стопанство — аграрно-промишлен комплекс. По отношение на дейностите от местно значение (търговия на дребно, услуги и др.) се ползваше и формата на стопанската дирекция. Тези основни видове стопанско-организационни форми се запазват и сега, в условията на Правилника за икономическия механизъм, утвърден с Постановление № 53 на Министерския съвет от 1981 г. Наред с тях през осмата петилетка ще се ползва и една нова форма — това е обединението на стопански организации или както още се нарича — корпорацията.

Какво е общото и различното при отделните видове стопански организации и при какви случаи ще се ползва една или друга стопанско-организационна форма?

Общото между отделните видове стопански организации е това, че те имат еднакви права и отговорности съгласно Правилника за икономическия механизъм и другите нормативни актове. Всяка стопанска организация независимо от конкретната си форма притежава правомощията на основна икономическа единица, т. е. тя е отделно юридическо лице, притежава обособено имущество, участвува в стоково-парични и др. икономически отношения, явява се център за образуване и разпределение на доходи и др.

В какво тогава се изразяват различията между отделните видове стопански организации?

Различията трябва да се търсят преди всичко в производствено-организационната структура на отделната стопанска организация, в принципите, върху които тя е изградена и върху които се осъществяват икономическите взаимоотношения вътре в нея.

Стопанското предприятие може да се приеме като най-простия вид стопанска организация от гледна точка на производствено-организационната му структура. Така например стопанското предприятие по правило се състои само от една производствено-стопанска единица. Казано другояче, това означава, че стопанско предприятие имаме в случаите, когато отделната производствено-технически обособена производствено-стопанска единица — фабрика, завод, стопанство и др. — се обособява и икономически, като й се дава статут на стопанска организация.

Стопанското обединение притежава сложна производствено-организационна структура, тъй като се състои от множество производствено-стопански единици, които са обединени в единна стопанска организация, поради това е прието още да се казва, че стопанското обединение е съставна стопанска организация. Това са преди всичко заводи, фабрики и др. видове производствено-стопански единици, които произвеждат предимно еднаква, сходна, взаимнозаменяема или допълваща се продукция. С други думи, стопанското обединение се образува на основата на т. нар. хоризонтална интеграция на отделните производствено-стопански единици. При него включените в състава му заводи, фабрики и др. в повечето случаи са със затворен производствен цикъл, т. е. произвеждат завършена продукция за крайна реализация. Поради това именно съставните единици на стопанското обединение по правило имат статут на предприятие и притежават значителни правомощия. Те също така са отделни юридически лица, макар и да са поделения на стопанска организация. Участвуват в стоково-парични отношения от свое име и за своя сметка, работят на стопанска сметка, образуват и разпределят доходи и др.

Digitized by Google

От това се вижда, че предприятията, макар и да са поделения на стопанското обединение, от гледна точка на своите правомощия твърде много се доближават до стопанската организация. Това наистина е така, но те не са стопански организации, тъй като не осъществяват преки взаимоотношения с финансовата система на страната и не се явяват основна икономическа единица на народното стопанство. Те наистина образуват и разпределят доходи, но това е така да се каже вътрешен процес, върху който се изграждат взаимоотношенията на отделното предприятие с неговото стопанско обединение. Взаимоотношенията с финансовата система на страната за обединението като цяло — по повод образуването и разпределението на доходите от цялостната дейност на стопанското обединение — се извършват от него като икономически единна организация.

Стопанският комбинат може да бъде изграден както на основата на една производствено-стопанска единица, така и на основата на обединяването на няколко такива единици. Характерното в случая е това, че включените в състава му производства и дейности, независимо дали се извършват в една или в няколко обединени производствено-стопански единици, трябва да са свързани помежду си на основата на комбинирането на производството, комплексната преработка на суровините, последователното изпълнение на отделни фази от единен технологически процес, предметно-технологическата специализация и трайното кооперираме при производството на определена крайна продукция, и др.

За стопанските комбинати е характерно териториалното единство на отделните производства или на производствено-стопанските му единици, макар че това не може да се счита като задължително условие за образуването им.

Производствено-стопанските единици на стопанския комбинат по правило не трябва да притежават статут на предприятие поради подчертано вътрешния характер на техните производствено-стопански връзки. Те са типично вътрешни структурни подразделения, поради което тяхната икономическа обособеност трябва да се извършва посредством вътрешна стопанска сметка, изградена върху нормативната себестойност на отделните видове работи, за които е специализирана отделната производствено-стопанска единица.

Обединението на стопански организации (корпорацията) се образува чрез обединяване на стопански организации, които, макар и включени в състава на обединението, запазват своята правна и икономическа самостоятелност и работят по правилата, утвърдени за стопанската организация, т. е. остават си основна икономическа единица на народното стопанство, а не са поделение на стопанската организация.

По какво си приличат и по какво се отличават помежду си стопанското обединение и обединението на стопански организации?

Общото при двата вида стопански организации е главно това, че те пряко получават от Министерския съвет държавни планови задачи, въз основа на които утвърждават на предприятията, съответно на стопанските организации, задължителни планови задачи.

Друга обща тяхна характерна черта е това, че вземат решения за насоките на развитие на производствено-стопанската дейност, за специализацията и кооперирането, за инвестициите и др.

С други думи, и двата вида стопански организации имат планово-разпределителни функции и функции по развитието на производствено-стопанската дейност и на нейната материално-техническа база.

По отношение на икономическата си организация обаче двата вида обединения се различават съществено помежду си:

Първо: Обединението на стопански организации няма единно имущество, тъй като се състои от самостоятелни стопански организации. То не съставя схема за образуване и разпределение на доходите си и не осъществява взаимоотношения с бюджета, свързани с дейността на системата си като цяло.

Второ: Между стопанските организации и тяхното обединение не се извършват никакви взаимоотношения, свързани с образуването и разпределението на доходите.

Трето: Обединението на стопански организации не отговаря за задълженията на стопанските организации, както и те не отговарят за неговите задължения.

Четвърто: Обединението на стопански организации не може по право да централизира средства от паричните фондове на стопанските организации. При необходимост към него могат да се образуват централизирани парични фондове с инвестиционно предназначение, но чрез вноски от стопанските организации. Размерът на тези вноски се определя от стопанския съвет на обединението.

Пето: Издръжката на управлението на обединението на стопански организации е за сметка на отчисления от фонд „Работна заплата" на стопанските организации. И тук размерът на отчисленията се определя от стопанския съвет въз основа на утвърденото от него щатно разписание и др.

В Правилника за икономическия механизъм не се съдържат постановки, по силата на които да се дава приоритет на един или друг вид стопанска организация. Всички стопанско-организационни форми са равни от гледна точка на използването им. Каква форма ще се прилага в един или друг случай обаче, ще зависи единствено от конкретните условия на работа.

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ ОТ ГРУПАТА

Вече трета година в Държавното семепроизводно стопанство в с. Фотиново, Пазарджишки окръг, прилагат новия икономическия механизъм и всички поделения работят на вътрешностопанска сметка.

През 1979 година по инициатива на партийното бюро съвместно със стопанското ръководство беше изработена дългосрочна програма за социално-икономическо развитие на стопанството, която преди приемането ѝ от първичната организация бе обсъдена в партийните групи и на събрание с целия трудов колектив. Поставени бяха партийни поръчения на специалистите да разработят допълнително важни проблеми във връзка с програмата, които са заведени на отчет, и се следи за тяхното изпълнение по етапи.

Настъпи прелом в работата. Подобри се трудовата, технологичната, плановата и финансовата дисциплина. Сега по-рано се излиза на работа, по-добре се уплътнява работният ден, по-качествено се работи. Намалени са самоотлъчките, всички работят със самочувствието, че са стопани на това производство.

През 1981 г. при план 1 447 000 лв. е произведена обща продукция за 1 600 000 лева. Независимо че стопанството има семепроизводно направление, на животновъдството се пада над 50 процента от производството. Водеща роля има овцевъдството.

В продължение на години в съответствие с приетата комплексна програма за развитие на овцевъдството се провежда развъдно-подобрителна работа с помощта на научни работници от Стара Загора и София. В резултат на тази дейност е създадена порода овца с високи продуктивни качества и възможности за местните условия: средно по 105 литра мляко, 5 кг вълна и над 120 агнета от 100 овце майки. Стопанството произвежда и елитни разплодни животни, които продава в окръга и страната, и с това увеличава своите финансови резултати.

Партийното бюро се стреми правилно да усвои и прилага политическия подход в условията на новия икономически механизъм за комплексно решаване на проблемите в овцевъдството. Засилиха се контролните функции на партийната организация над стопанското ръководство. Завиши се взискателността към работещите в този отрасъл. Своевременно се търси отговорност за нередностите. В партийната организация има разбиране, че социалната и трудовата активност на комунистите и всички работещи в овцевъдството зависят от цялостно решаване на социално-икономическите проблеми на кметството и тяхното изпълнение се е превърнало в първостепенна грижа на бюрото. „От благоустрояването на селището, от добрата търговска база, здравни и учебни заведения, от подобряването начина на живот зависи в крайна сметка трудовата активност на хората и в овцевъдството" — споделя партийният секретар Димо Коцев.

Изградена е нова организация на труда. Вътрешностопанската сметка допринася да се намали размерът на финансовата помощ, която стопанството получава от обединението като стопанство от балкански район с утежнени условия за работа. Растениевъдството разполага с недостатъчно площи, със силно наклонени терени, които трудно се поддават на механизирана обработка, и са подложени на ерозийни процеси. Животновъдството е със слаба фуражна база, има недостиг от груби фуражи, а

Digitized by Google

концентрираните се осигуряват чрез закупване.

Партийното и стопанското ръководство отделят изключително внимание на въпроса за подобряване на съществуващите и за изграждане на нови пасбища и ливади. В комплексната програма е предвидено да се създаде със собствени сили и средства съвременен пасбищен комплекс. С помощта на научни работници се изгражда друг на височина над 1800 м, уточнява се най-подходящият тревен състав. Усвоено е друго пасбище от 1000 дка в ниския район.

Всеки по-важен въпрос за развитието на овцевъдството се разглежда на събрание на организацията или в партийната група. Заведени са на отчет всички критични бележки и предложения. Извършва се системен контрол от бюрото за тяхното своевременно решаване.

Независимо от постигнатите успехи, въпросът за фуражните култури не беше решен и през изтеклата година. Не се постигнаха средните добиви от ливадно и люцерново сено, грах за зелено и овес за сено. Наистина през годината имаше чувствителни засушавания, а и въпросът с водата за поливане не е цялостно решен във високия район на селището. Но зад тези обективни причини се крият и някои субективни, които засилиха още повече неуспехите. Не се организира денонощно поливане, често пъти се пилееше вода и не навреме бяха прибрани някои от фуражите. Много труд костваше на партийното бюро да проведе индивидуална разяснителна работа и да разсее неправилното разбиране в една част от работниците в растениевъдството, че при новия икономически механизъм фуражните култури, които не са стокова продукция, а за вътрешно потребление не дават отрицателно отражение на крайните резултати и най-вече на заплащането им.

„Независимо от успехите, които имаме, себестойността на нашата продукция е висока. Така не ще може да продължава работата в бъдеще. Трябва с всички сили да се стремим към поевтиняване на продукцията“ — спеделя Маврудия Миховски, овцевъден бригадир.

Към овцевъдството е изградена партийна група от шест комунисти с отговорник Риза Онбашиев. Групата живее активен организационен живот. При всички по-важни кампании или появили се слабости комунистите се събират, обсъждат, набелязват мерки, дават се партийни поръчения, сигнализират на партийния секретар за нередностите.

Веднъж партийният групов отговорник забелязал, че някои от животновъдите, когато се прибирали в къщи, носели фураж. Веднага се събира партийната група и комунистите порицали постъпката на своите другари. Друг път се констатирало оводняване на млякото. Благодарение пак на бързата реакция това останало като единичен случай. По време на кампаниите за прибиране на сеното се създава стройна организация за работа с участието на всички налични сили. Под прякото ръководство на партийната група участвуват в прибирането на сеното всички овцевъди и техните семейства. Първите резултати са радващи. С участието и помощта на овцевъдите се чакълират и бетонират дворовете на овчарниците. Извършват се реконструкция и разширение на помещенията. И повечето от това с доброволен бригадирски труд.

Партийната група разширява своите контролни функции. Периодично бригадирът и специалистите докладват на събрания на групата как се изпълняват задачите. Особено близка и полезна е съвместната дейност с комисията за народен контрол по време на агнилната кампания за правилното заприходяване на приплодите. Периодични проверки се извършват за изразходване на фуражите и спазване на дажбените таблици.

Бригадирът и партийният групов отговорник веднъж разговаряли, че не може да се разчита на сеното, за-

Digitized by Google

купено от други комплекси, което все по-трудно се намира и все повече оскъпява продукцията. Решили да включат в дажбените таблици обработена слама. Но в партийната група се чули съмнения — няма ли да намалее млякото, няма ли да се увеличат абортите, пък и хората не били свикнали да мислят за икономии, а да искат фураж. Разяснено било, че сега целият колектив трябва да мисли за разходите, включително и за оная сто хиляди лева, които всяка година стопанството дава за сено. Груповият отговорник предложил на бригадира да не започват на един път с всички стада, а само с тия, които са поверени на комунисти. Така направили с общото съгласие на групата, а когато след няколко месеца продуктивността се повишила, и останалите започнали да заобикалят колегите си, да подпитват какъв е майсторлъкът на новия начин. Не била нужна по-нататъшна разяснителна работа, хората поели новото мероприятие, а авторитетът на комунистите от партийната група бил защитен с дела.

В последно време във фермата са постъпили на работа 11 млади хора, от които 6 на комсомолска възраст. С всички животновъди се провежда семинар за повишаване на квалификацията и за усвояване на икономически знания. Изучава се новият икономически механизъм. Тези занятия се превръщат в своеобразни школи за обмяна на положителния опит, животновъдите споделят своя опит, коментират, спорят как по-добре да се изпълняват задачите.

Особено полезна е работата на партийната група за разширяване на наставническото движение. Уважавани наставници са комунистите Риза Онбашиев, Маврудия Миховски, Джамали Яшаров и безпартийните Костадин Стамболиев, Ахмед Юметов, Димитър Сивков, които предават своя богат опит и знания на новопостъпилите млади овцевъди. Поражда се благородна амбиция младите да научават в труда по-възрастните си колеги.

Какво е необходимо на хората в този труден отрасъл? Ето грижата, с която ръководството на стопанството подхожда към всички проблеми, защото знае, че само с високо трудово възнаграждение не се създават дългогодишни майстори. Затова за всеки овчарник е преценено какво не достига, какво може да се направи. Някъде, ще се прекара електричество, на друго място, ще се благоустроят битовите сгради и така година след година все по нещо е притуряно в социалната база на овцевъдите, за да вървят придобивките и производствените резултати ръка за ръка. Затова извозването до обектите, водоснабдяването, работното облекло вече са практика и се допълват от осигуряването на топла храна, та дори и транзисторни приемници. Повтаряме, всичко не е дадено на един път, то е придобивано от труда и според заслугите на всяко работно място, ето защо хората милеят за всяка придобивка, пазят я, защото е тяхна.

Съревнованието се изполава като действен фактор за повишаване активността на овцевъдите. Отчита се редовно, дава се широка гласност на резултатите чрез радиоуредбата. В тържествена обстановка се извършва награждаването на първенците. Резултатно се оказва въведеното еднократно премиране на овцевъдите, които не допускат заболяване от копитен гнилец в стадата.

Полезна форма на работа са периодичните срещи на бюрото и стопанското ръководство с овцевъдите, където те отправят искания, критични бележки, целесъобразни предложения за подобряване на работата, а ръководството отговаря на поставените му въпроси.

Опитът на партийната група при овцевъдството често пъти е споделян на партийни събрания и се пренася в останалите партийни групи като ценностен елемент в отговорността на комунистите за живота на трудовия колектив.

Иван ИГНАТОВ
корреспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ – ПЪЛНОМОЩНИК НА ПАРТИЯТА

ВЕРЕН УСЕТ КЪМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Живеем в динамично време. Свидетели и участници сме в разработването и осъществяването на колосални и принципно нови решения в техниката, организацията и управлението на производствените и на социалните процеси. Лавинообразното движение и развитие на науката и техниката изискват идеите да намират бързо и пълно практическо приложение. Но те могат да добият плът и реалност, ако ръководителите на предприятията и организациите от материалното производство имат усет към новото, съзнание за отговорност и критерии за оценка на своето място и роля в научния и техническия прогрес. В конкретното производство, в още по-конкретните процеси и операции се решава съдбата на новото изделие, на всяко нововъведение. Там, а не някъде другаде се определя времето, за което идеята ще стане реален продукт на човешкия труд. И ето защо е нужно по достойнство и значение да се определи приносът на стопанския ръководител в техническия прогрес.

Едно от най-ценните качества, необходими на стопанския ръководител, за да бъде носител и проводник на новото в живота, е да **има усет и да бъде личност с творческо търсене и горене.** Може шаблонно да прозвучи, но той е човекът, който със своите творчески търсения ще даде път на онова, което е прогресивно в технологията и управлението на вида дейност, която ръководи. И все пак този усет не се създава с магическа пръчка или с административни мерки. В много отношения той е израз на интелектуалното равнище на конкретния човек. Разбира се, тук не изключваме и известна природна даденост или наклонности. Неговото качество да търси постоянно, да се интересува от новите постижения на човешката мисъл е черта, която бавно и методично се изгражда и формира. Тя се създава от университетската скамейка, от обкръжението, от условията за допир до откритията, до напредналите институти и производствени предприятия в отрасъла. И най-беглият поглед върху действителността в дадено предприятие ще покаже немалко примери как много хубави проекти са останали на книга поради това, че директорът ги е заключил в някое чекмедже на бюрото си. Изоставил ги е, защото в него липсва онзи живец, който е нужен, за да направи така жизнено необходимата крачка напред. Там, където го има това вътрешно горене, то бързо се изявява и носи полза на всички и най-вече на народното стопанство и страната. Беше неотдавна, когато колективът на Завода за електрон-

Digitized by Google

нопреобразователни елементи в столицата си задаваше хамлетовския въпрос — „да бъде или да не бъде". Нямаше установена номенклатура на производството, машините и хората бездействуваха. Но творческите търсения на неговия директор позволиха в къси срокове да се внедрят сериозни новости в технологията и производствената листа. Усвоиха се перспективни изделия, търсени на пазара и очаквани от потребителите. Част от тях бяха новост за електрониката в нашата страна. За изработката на основното изделие се използва българска суровина. Но този прелом стана възможен благодарение на активното отношение на ръководителя на предприятието, на неговия усет към новото. И днес колективът е осигурен с богата номенклатура на производство, а за да задоволи търсенето, ще разширява мощностите по пътя на модернизацията и реконструкцията. И естествено се налага изводът, че неспокойният и търсещ дух на стопанския ръководител е качество с решаващо значение за внедряването на научно-техническия прогрес. Изисква се пълно натопяване в новостите, за да може стопанската единица да има развитие.

Но как да се стигне до новото, за да може да се мисли за приложението му. Тук вече излиза на преден план **умението да се получава, оценява и прилага научно-техническата информация.** Преди всичко да се установят преки, непосредствени, ежедневни и ефективни връзки с обслужващия научен институт или с друго звено, което има отношение към проблемите. Да се подаде ръка на ръководството на института, да се създадат принципни отношения между производствения и научния колектив, между стопанския ръководител и институтския директор. Научните работници да знаят, че са чакани в предприятието, че на тях се разчита. Ненапразно поставяме в такава светлина тази страна на проблема, защото много новости не намират пътя към производството или пък този път е ненужно дълъг, защото стопанските ръководители са обърнали гръб на научните кадри. От тази порочна практика страдат предимно интересите на страната. Има и друго. Директорът не иска да си наруши рахатлъка, понеже това, което е внедрено, е по силите му, а новото, което ще дойде, може би не е лъжица за неговата уста. Защо да рискува и да си нарушава спокойствието, като може и така да се кара. Дори има случаи, когато обслужващото научно звено, стопанската организация и производственото поделение са в един и същ двор и именно в това предприятие нещата с техническия прогрес най-зле вървят. Така стоят работите в комбинат „Софийско пиво", завод „Електра" в София и др. Години наред тяхната продукция е с ниско качество, а колективите им системно не си изпълняват плановете по основните обемни, качествени и натурални показатели. И ако ръководителят на производственото звено използва най-пълно научния потенциал, той не може да не постигне успехи. Но в много отрасли и предприятия стои с острота въпросът за бърза, навременна, точна и ясна информация за най-новото в производството. Има какво да се усъвършенствува в това направление. Но често срещано е и друго явление. На директора не се подава навреме информация и в много отношения той не е в крак с прогресивното. От анализа на командировките в чужбина за изучаване на челния опит се вижда, че от общия брой на командированите относително малък е броят на стопанските ръководители, изпращани с такава задача. А съдбата на нововъведението е преди всичко в ръцете на тези хора. Досегът им до информацията е жизненонеобходима потребност. Информираността е нужна, за да не се изостава от тъй повтаряното и желаното от нас световно равнище. Тя е крайно необходима, когато се правят технически задания, заявки или искания за нови изделия, нови технологии, проекти за реконструкция и модернизация, за да се насочат ръково-

Digitized by Google

дителите към онова, което човешката мисъл е постигнала в световен мащаб. Иначе се стига до печални резултати, когато даден завод още с проекта си е морално остарял и неговата технология не осигурява никакво увеличаване на производителността на труда.

Свое решаващо място в дейността на стопанския ръководител по посока на техническия прогрес има и въпросът за създаване на **стройна организация по планирането и внедряването на новите постижения.** Още в организационната част на този проблем стои задачата за изграждане на силни по състав и възможности конструктивен и технологичен отдел, на отдел за рационализаторското движение, информационен отдел. Да се прояви усет и далновидност при подбора на кадрите за тези важни звена. В тях да се изпращат хора с доказани качества на новатори, хора търсещи и можещи, които воюват неотстъпно за прилагане на новото. Защото внедряването на техническия прогрес е битка в ежедневието. Много често в практиката се натъкваме на факти, че в технологичния отдел например обикновено се устройват хора, а не се осъществява прецизен контрол за назначаване на способни творци. По тази причина често нова технологична или конструктивна документация стои заключена с девет ключа. Иначе казано, от работата на посочените отдели зависи щастливата съдба на така нужните мероприятия, водещи до икономия на жив и овеществен труд. Сблъскваме се с какви ли не неблагополучия в технологията и конструкцията на изделията главно поради това, че на тези кадри липсват качества на борци за новото. Ако създаде мощни отдели, занимаващи се с проблемите на техническия прогрес, това вече означава, че директорът по достойнство е оценил тяхното значение. Всеки специалист, който се насочва към тях, да се проучва, по-щателно да се оценят способностите му и да се види доколко той ги е изявил. Да се знае дали вече е внедрил ново, конструктивно или технологично решение, дали е изобретател или рационализатор. Поощряваното от новия икономически механизъм конкурсно начало при назначаване на кадрите ще си каже думата и в тази насока.

При планирането на темите за проучване и внедряване освен необходимостта от всестранна информираност за новостите, вниманието ще се насочва към значими, с осезаем икономически ефект задачи. Тогава обществената производителност на труда ще нараства неколкократно и това е обективна потребност. Ето защо в плановете по технически прогрес тематиката в тази насока трябва да бъде мащабна. Да не се мисли тесногръдо и на дребно. Да се предвиждат комплексна механизация и автоматизация на производствените процеси, кибернетизация и електронизация, нова социалистическа организация на труда или, с две думи — интелектуализация на производството. При обсъждането на това, което ще се планира, е необходим изключителен реализъм, вярна и точна оценка на сили и възможности. Да се види има ли специалисти, материална база, опит, които позволяват да се реши техническата или научната задача. Реално да се оцени могат ли да се осигурят капиталните вложения в нужните размери и източници и за определените срокове. Да не се проявява излишен ентусиазъм или ненужно застраховане. И не на последно място, да се синхронизира и възложи задачата със съответните й етапи на всички съизпълнители, включени в разработката и реализацията.

Важен момент е бързото внедряване на постиженията. Стопанският ръководител своевременно да прилага новостите, след като е убеден, че ще се постигне в крайна сметка значителна икономия на жив и овеществен труд. Разбира се, тук не винаги всичко е в негови ръце. Понякога друг разполага с капиталните вложения, други степенуват обектите по срокове за изпълнение, не всякога има налице изпълнители

Digitized by Google

за всички видове работи. Но неговата упоритост, настойчивост и борбеност ще му помогнат да изведе до успешен завършек онова, в което е убеден. Директорът на софийския завод за шивашка конфекция „Витоша" е ръководител, който с качествата си неведнъж ни е убеждавал, че от бързината на реагирането зависи дали ще бъдеш между първите и ще завоюваш пазар дори там, където е трудно да се мисли, че можеш да бъдеш конкурентноспособен. Той почти всякога намира начин да се информира за най-новите модни тенденции, да обезпечи материали и техника и бързо да подготви, изработи и покаже на потребителите продукция с високи естетически и функционални качества. Ненапразно дрехите, които изработва предприятието, делят мегдан с най-известните производители в редица страни, където изискванията и традициите са големи. Износът на дрехи за второ направление само за две години нарасна трикратно. Би следвало да се подчертае, че ускореното прилагане на постиженията на техническия прогрес е фактор с основополагащо значение за постигане на висока ефективност на производството и най-вече за бързо възстановяване на капиталните вложения. Ако в тази насока не се постига непрекъснато ускоряване, рискът да се окажем зад борда е много голям.

В бюджета на работното време на стопанския ръководител сравнително висок относителен дял заема оная част, която той отделя за ежедневно управление на техническия прогрес. Средствата и формите за контрол и управление, които прилагат ръководителите в тази насока, са твърде различни в отделните отрасли и предприятия, но общото е, че оперативното следене на внедряването е необходимо условие за успешен завършек. Остави ли се този въпрос да се разглежда, анализира и контролира на месечни съвещания или епизодично, той предварително се обрича на провал. Необходимо е ръководителят да знае какъв детайл се работи или какво се усвоява, колко души участвуват в разработката, налице ли са всички материали, машини и инструменти. На тази база да се търси веднага решение на възникналата трудност, като се обезпечават необходимите ресурси или налагащата се научна или техническа помощ. Няма и не може да има друг подход към новото. Изисква се твърда и непроменима позиция, за да се осъществят замислите за извеждане на икономиката на повереното звено на качествено по-високо равнище. Внедряването е битка в буквалния смисъл на тази дума, в която ръководителят използва целия арсенал от средства и методи за водене на бой и спечелване на победата.

В центъра на работата на стопанския ръководител за ускоряване на техническия прогрес стои нелеката задача за създаване на така нужната психологическа нагласа на трудовия колектив, за да намери новото почва за покълване и израстване. Тук не става дума за банални и елементарните условия като запознаване с новата техника и технология, с новото изделие. Не говорим и за системата от мерки за квалификация, за усвояване на непознатите процеси и операции. Това са необходими предпоставки. Но дотук не свършват проблемите. Нещата имат много по-дълбоки измерения, за да бъдат обяснявани така леко. Касае се за дълъг, системен и последователен процес, в който сред колектива се изгражда атмосфера за усвояване и утвърждаване на новостите. А там, където това съвпада и с изграждане на нов трудов колектив, нещата сериозно се усложняват. Става така, че ежечасно, ежедневно, с разнообразни методи и средства трябва да се формира ново съзнание, ново отношение, нов подход. И което е по-сложно — от формално създаден колектив да се достигне колектив, който действува безупречно. В този ред на мисли се натрапва един много типичен случай от практиката. През 1975 година в София се построи и пусна в редовна експлоатация нов Завод за безалкохолни напитки. Монтира-

Digitized by Google

ната техника и изградената технология в него беше най-прогресивното, което се познава в този вид производство. Макар че немалка част от хората, които дойдоха тук да работят, имаха опит в такъв род производство, то периодът на създаване на способен да се справя със задачите си колектив продължи три-четири години. През тези години много бяха случаите, когато машините спираха, хората трудно свикваха с новите условия, имаше прояви на скрита и явна съпротива. Но стопанският ръководител съумя чрез много труд, безсънни нощи и всеотдайност да изгради в хората, които се трудеха в предприятието, вяра в бъдещето, да създаде навици и качества, които ги издигаха на височината на изискванията за ефективен труд.

Как са безпомощни тези така популярни изрази „безсънни нощи", „всеотдайност", за да се изрази онова, което е вложил, дал от себе си ръководителят, за да постигне резултати в една област, където трудно има готови схеми или рецепти за ръководство, каква е човешката психика. И ако е необходимо да се изведат няколко по-общи принципа, потвърдени от критерия на практиката, те биха могли да бъдат — принципност и твърда последователност при усвояване на новото; компетентно изучаване, изясняване и настойчиво убеждаване на хората в предимствата на нововъведението; дълбока, вътрешноосъзнатата необходимост и убеденост, да се приложи онова, което човешкият ум е сътворил. На всеки член от трудовия колектив е нужно да бъде пределно ясно, че това, за което се воюва, ще увеличи производителността на труда, ще подобри условията на работа. При такъв подход очакваните резултати ще бъдат положителни. Особено важно е при внедряването на новата техника и технология широко да се използват като оръжие за убеждение предимствата, които те носят в социалната област — премахване на ръчния труд, на тежките условия като шум, замърсяване, влажност и т. н. Да се почувствува съвсем осезаемо, че това, което се прави, е в името на човека, за подобряване на неговото балгосъстояние. Да се разяснява, че подобренията, които ще се получат, по пряк или косвен път ще внесат положително изменение в жизненото му равнище. Стопанският ръководител да обедини колектива в името на голямата цел — техническия прогрес, да го убеди в обективната необходимост от неговото приложение.

Когато развиваме въпроса за ролята на стопанския ръководител в техническия прогрес, на преден план излиза въпросът за неговата подготовка. Вече усилено се налага тезата, че ръководителят следва да бъде тесен специалист в рода производство, което ръководи. Такова генерализиране едва ли е най-точно. Нещата трябва строго да се диференцират. Да бъде професионалист в даденото производство може би се налага там, където се изработват изделия с изключително точни и строго специфични параметри, каквато е, да речем, полупроводниковата техника, елементната база на електрониката, микроелектрониката в частност и т. н. Там ръководителят е задължително да бъде специалист с конкретни познания, защото ежедневието му поднася много тясно специални проблеми, по които той е задължен да дава компетентно мнение, да решава ситуации преди всичко като специалист, а след това като ръководител. Но има и видове производства, като например в част от хранително-вкусовата промишленост, където директорът може и да не бъде тесен специалист. Дори в теорията на управлението съществува изградена и изпитана концепция, че по-добре е някои производства да се ръководят не от специалисти, а от добри организатори. Но дори и един такъв подход изисква да се притежава култура в областта на управлението. При всички случаи, в които той не е вещ специалист в дадената област, то за предприятието е жизнено важно да има заместник-директори и началници на отдели, които са

Digitized by Google

вещи познавачи на технологията и спецификата на производството, за да може да се разчита на тях при възникване на сериозни смущения в производствения цикъл и особено при усвояване на нови технологични режими или изделия с нови непознати технико-експлоатационни параметри. Такова едно съчетаване позволява в ежедневието да се решават бързо сложни задачи. Подготвеният и израсъл на място ръководител е винаги по-полезен от този, който е минал през няколко различни отрасъла и вече е станал ръководител по принцип.

Повелята на нашето време е непрестанно да се борим за ускорено приложение на постиженията на човечеството в науката и техниката. Не бива да се живее с вчерашния ден. Той е отминал и вече е остарял. Дал ни е определено самочувствие. Утолил е жаждата ни, но днес ние жадуваме за нещо повече. Тази днешна жажда в икономиката се нарича по-висока производителност на труда. Тя може да се постигне чрез по-умни и можещи машини, с по-хармонична организация на трите елемента на производство, с по-разумната и активна роля на най-важния участник в производствения процес — човека. А стопанският ръководител е диригентът, който ще накара оркестърът да свири с пълна сила и без фалш. Неговата роля е да бъде творец на новото, пряк участник в техническия прогрес.

Ангел ЛЕФТЕРОВ
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СЪВЕТИТЕ ЗА КУЛТУРА

доц. СТЕФАН ГАНЕВ
главен секретар на Комитета за култура

Един от основните проблеми на съвременната българска култура е развитието на движението за всенародно естетическо възпитание. Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия постави нови изисквания за по-нататъшното обогатяване и качествено извисяване на движението. „Естетическото възпитание — се посочва в решенията на XII конгрес — да се разгръща на широка обществена основа и да се свързва още по-органически с проблемите и задачите, които партията, държавата и народът ни решават във всички сфери на социалния живот; естетическите принципи и критерии да се усъвършенстват като неотменна характеристика на социалистическия начин на живот, на социалистическото съзнание, на труда, бита и морала на хората."

Естетическото възпитание на съвременния етап е един от сложните и възлови проблеми както на науката, така и на практиката. През последните години марксистко-ленинската наука постигна нови успехи в разкриване същността на естетическото възпитание и в разработване на някои въпроси на неговото развитие. Ние с чувство на голямо удовлетворение можем да отбележим големия теоретически и практически принос на БКП в областта на естетическото възпитание, съдържащи се в много партийни и държавни документи.

Когато става дума за движението за естетическо възпитание, не можем да не подчертаем голямата заслуга на другарката Людмила Живкова, която в своята теоретическа и практическа дейност изведе въпросите на естетическото възпитание на една по-широка социална основа и го свърза с творческата съзидателна дейност на човека и обществото, насочена към преобразуването и усъвършенстването на самото общество, към създаване на условия за разкриване и реализиране на човешките творчески възможности и таланти, за многостранно и всестранно развитие на личността и в последна сметка за изграждане на един по-възвишен и по-справедлив свят. Както казва Маркс — свят, построен и по законите на красотата.

Digitized by Google

Ако в нашата страна ние вече можем да говорим за движение за естетическо възпитание, да търсим неговите резултати и перспективи, заслуга за това има преди всичко Българската комунистическа партия, др. Тодор Живков — стратегът и вдъхновителят на априлската културна политика на партията, политика на делото, а не на празните шумотевици, политика на мисълта и творческото дръзновение, политика на научния подход и мащабното решаване на културното ни развитие, политика на непрекъснато създаване на онзи социален климат, осигуряващ духовното възвисяване на България.

На своя Десети конгрес Българската комунистическа партия определи естетическото възпитание като едно от главните стратегически направления на своята културна политика. В етапа на зрелия социализъм, при интензивното развитие на икономиката и научно-техническия прогрес ролята на субективния фактор, на човека, е определяща. Изхождайки от тези обективни закономерности на реалния социализъм, Единадесетият конгрес на БКП постави конкретната задача да се организира разгърнато и масово движение за всенародно естетическо възпитание. Дванадесетият конгрес даде висока оценка на извършеното в това отношение и определи насоките за неговото бъдещо развитие. „Централният комитет — подчертава др. Тодор Живков — високо цени постигнатото в осъществяването на комплексните програми за всенародно естетическо възпитание, за хармонично развити личности".

Ако приемем, че едни от важните показатели, критерии и белези, по които можем да съдим за наличието и развитието на движението за естетическо възпитание, са осъзнаването на необходимостта от такова движение, определянето на неговите цели и задачи, планирането и прогнозирането му в национален и регионален мащаб, създаването на необходимия механизъм за неговата организация и ръководство и в крайна сметка — провеждането на богата и съдържателна художествено-творческа и културна дейност, която да спомага за изграждането на една съвременна социалистическа личност, отговаряща на потребностите на нашето социалистическо съвремие и бъдещото комунистическо общество, то можем да изкажем някои съображения за неговото развитие. Какви са фактите в това отношение?

На Осмия пленум на Комитета за култура бе приета примерна комплексна програма за естетическото възпитание на народа и младежта. Тази програма и решенията на Десетия и Единадесетия конгрес на БКП станаха основа за приемане на съвместни програми на Комитета за култура с редица ведомства и учреждения: Министерството на народната просвета, Министерството на народната отбрана, Комитета за наука и технически прогрес, Българската академия на науките и др. Националната конференция на Комсомола прие и програма за естетическо възпитание на младежта. Обхватът на движението за естетическо възпитание се разшири и чрез поетапното осъществяване на Дългосрочната комплексна програма за издигане ролята на изкуството и културата за всестранното и хармонично развитие на личността и обществото. Програмата за всенародно ознаменуване на 1300-годишнината от основаването на българската държава също внесе свой голям дял в движението за естетическо възпитание, предоставяйки богати възможности за обосновка на творческите измерения между минало, настояще и бъдеще.

Това планиране на национално равнище и решенията на Третия конгрес на българската култура станаха основа за разработването и утвърждаването на програми за естетическо възпитание и на регионално равнище. Приети бяха програми във всички окръзи в страната — 15 на пленуми на окръжните комитети на партията, 9 — на сесии на

Digitized by Google

изпълнителните комитети на ОНС и 4 — на пленуми на окръжните съвети за култура, след което бяха утвърдени от бюрата на окръжните комитети на партията.

Другият важен момент в етапа на програмирането беше разработването под непосредственото ръководство на общинските комитети на БКП на програми за естетическо възпитание в селищните системи и кметствата. Тези програми бяха приети от управителните съвети на народните читалища и бяха утвърдени от общоселските партийни комитети.

Следователно можем да кажем, че завърши един важен етап от програмирането на движението за естетическо възпитание. Положително в нашата работа е това, че по-голямата част от кадрите не схващат тази дейност като еднократен акт, а като непрекъснат процес, необходим за развитието на движението. Характерен пример в това отношение са съвместните комплексни програми на Комитета за култура с Кюстендилски окръг и Велиградската селищна система, програмата „Странджа-Сакар", обхващаща Бургаски, Ямболски и Хасковски окръг, съвместните програми на Перник, Благоевград, Кюстендил, както и на Стара Загора, Хасково и Кърджали. Тези програми са насочени към обединяване усилията на всички социални фактори за обогатяване на културната дейност, за разсредоточаване и увеличаване на художествените ценности, за качествено извисяване на движението за естетическо възпитание.

Тези нови моменти в планирането и организирането на културната дейност идват да отговорят и на изискванията на Дванадесетия конгрес за повишаване на нейното ефективно и интензивно развитие.

На второ място, можем да отбележим, че бе извършена немалка работа по създаването на организационен механизъм за развитието на движението за естетическо възпитание. За научно-методическо и материално-техническо осигуряване на естетическото възпитание във всички териториални комплекси са изградени окръжни, общински и кметски комисии. Десет от окръжните комисии за естетическо възпитание се ръководят от секретари на окръжните комитети на БКП, четири — от заместник-председатели на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети. Останалите окръжни комисии се оглавяват от председатели на окръжните съвети за култура.

След Третия конгрес на българската култура са се състояли над 60 пленарни заседания само на окръжно равнище. Провеждат се също така и съвместни сесии, пленуми и заседания, които издигат координацията, организацията и ръководството на естетическото възпитание на едно по-високо равнище.

Много съществен и важен момент в организацията и развитието на движението за естетическо възпитание е обвързването му с дейността на трудовите колективи. Експериментират се програми за естетическо възпитание в завод „Климент Ворошилов" — София, в обединени заводи „Фридрих Енгелс" — Казанлък. Развитието на движението за естетическо възпитание в трудовите колективи получи нов тласък и с изградените съвети за култура в Нефтохимическия комбинат край Бургас, в обувната фабрика „Иван Димитров" и завод „23-ти септември" — Михайловград, в пет крупни промишлени предприятия в Коларовски район на столицата: стопанския комбинат „Елпроменерго", завод „Георги Костов", в хладилния завод „Антон Иванов", завод „8-ми март" и желзопътния завод „Георги Димитров". Това е едно положително начало, което съветите за култура утвърждават и обогатяват.

Извършената работа по планиране на движението за естетическо възпитание, по изграждането на организационни механизми за негово-

Digitized by Google

то ръководство и управление спомогна и за осъществяване на една по-богата и разностранна творческа и културна дейност.

Нито е необходимо, нито е възможно в една статия да се посочат количеството и качеството на тази дейност в границите на движението за естетическо възпитание. Но не може да не се отбележи, че всеки непредубеден българин дълбоко и искрено почувствува и разбра, че през последните години у нас действително беше осъществена една огромна и богата културна дейност, която отговори на едни нови духовни потребности, която, по думите на другаря Т. Живков, „дава достоен принос за издигане международния авторитет на нашата родина".

Да вземем за пример развитието на движението „Знаме на мира" и изпълнението на Дългосрочната комплексна програма за хармонично развитие на личността, които дадоха силен тласък за развитието на това движение. Във връзка с етапа „Николай Рьорих" в териториалните комплекси „Култура" бяха реализирани 110 инициативи при общо 200 за страната и чужбина. По етапа „Леонардо да Винчи" — 2210 прояви и по етапа „В. И. Ленин" — 2826 прояви. Само във връзка с реализацията на етапа „Константин-Кирил Философ" в Бургаски окръг са осъществени 300 мероприятия, във Враца — 692, Пазарджик — 1095, Благоевград — 2346 и т. н.

В Международната детска асамблея „Знаме на мира" взеха участие над 400 хиляди деца от нашата страна, а във фонда на асамблеята постъпиха над 25 хиляди творби на изобразителното изкуство, литературата и музиката. След първата Асамблея във всички окръзи на страната бяха изградени центрове и клубове „Знаме на мира", като окръжните териториални комплекси насочиха своето внимание и към разкриване на спецификата на духовното развитие на съответния регион. Така в процеса на създаването на окръжни школи „Знаме на мира" се очертаха и някои тематични насоки в духовното развитие на окръзите: в Кюстендил — естетическото възпитание чрез народностните традиции в изкуството, в Пазарджик — чрез революционно-патриотичната тема, във Велико Търново — чрез културно-историческото наследство в историческата тема в изкуството през вековете и т. н.

Тези и редица други мероприятия и изяви се отразиха положително върху културния живот на окръзите и активизираха дейностите по естетическото възпитание. Създадени бяха условия за по-нататъшно задълбочаване на демократизма в изграждането, съхраняването, разпространението и възприемането на художествени и културни ценности. Показателни в това отношение са много факти за културния живот извън столицата. Например след Третия конгрес на българската култура са отпечатани над 9000 стихове и разкази в централния и местния периодичен печат от творци, които живеят и работят в окръзите и общините, издадени са над 700 книги — художествени и публицистични, създадени са 1300 музикални произведения, 48 хиляди произведения на изобразителното изкуство — живопис, графика, скулптура; организирани са 1700 изложби, а над 10 хиляди професионални и самодейни художествени състава са изнесли повече от 76 хиляди концерта в страната и в чужбина.

Извършената досега работа по развитието на движението за естетическо възпитание показва, че то вече е един реален факт с определени успехи в своя начален етап, със значими резултати в осъществяване априлската културна политика на нашата партия за изграждането на многостранна и в бъдеще на всестранно развита личност.

Като даде положителна оценка на развитието на движението за естетическо възпитание, Дванадесетият конгрес на Българската кому-

Digitized by Google

нистическа партия постави и нови изисквания за по-нататъшното му развитие. Преди всичко те се отнасят до научното и методическото обезпечаване на движението.

Опитът показва, че за разгръщането на това движение е необходима една по-стройна система от научно-практически цели. Наистина съществуват социологически, социално-психологически и други научно-приложни изследвания за различните сфери и дейности, в които се осъществява естетическото възпитание. За това говорят и резултатите от проведените седем зонални научно-практически конференции. В осъществяването на тези изследвания обаче засега участвуват предимно Институтът по култура и някои научноизследователски звена към БАН. Необходимо е в комплексните изследвания по естетическото възпитание да се включат в една единна програма всички научноизследователски групи и звена към министерствата, ведомствата и обществено-политическите организации в рамките на Националния комплекс „Култура".

На второ място, опитът и резултатите на движението „Знаме на мира" и програмата за всестранно развитата личност ни показват, че е необходимо централните ръководства на творческите съюзи, обществените организации, държавните ведомства заедно с техните научни звена да извеждат постепенно в своята работа по развитието на движението за естетическо възпитание нови, по-мащабни, по-високи и съдържателни идеи, които като във фокус да обединяват техните усилия и да завладяват хората. Би следвало всички социални сили у нас и всеки окръг да имат свой висок еталон на идеи и дейност като реален принос в развитието на движението за естетическо възпитание.

На трето място, у нас в повечето от окръзите вече са създадени условия за постепенно изграждане на система за научно и методическо обезпечаване на движението за естетическо възпитание. Усилията на окръзите в това отношение трябва да се подкрепят от централните институти.

На четвърто място, опитът на окръзите и общините показва, че за разширяването и обогатяването на целите и задачите на движението за естетическо възпитание е необходимо създаване и разпространяване на научно-популярната литература, която на достъпен език да разкрива същността, характера, формите и резултатите от натрупания опит в сферата на естетическото възпитание.

Особено съществени са онези изисквания на конгреса, които се отнасят до усъвършенствуване организацията и ръководството на движението за естетическо възпитание.

Бъдещето на движението за естетическо възпитание зависи в значителна степен от по-нататъшното усъвършенствуване на механизма на неговото ръководство и организация. В териториалните комплекси са изградени комисии за естетическо възпитание, които натрупаха немалък положителен опит в своята работа. Назрял е моментът да се изпълни решението за изграждането и на Национална комисия по проблемите на естетическото възпитание, която да координира и интегрира усилията и дейностите на всички ведомства и организации от национален мащаб.

По примера на Благоевград, Смолян, Кюстендил, Бургас, Велико Търново да се ускори изграждането на материалната база на движението „Знаме на мира", като се създадат комплексни методически центрове на това движение.

В духа на партийните и правителствените решения се налага необходимостта решително да се отделят по-големи и всестранни грижи от всички социални сили за създаване условия за превръщането

Digitized by Google

на народните читалища в комплексни центрове за развитието на движението за естетическо възпитание в кметствата, за задоволяване на културните потребности на хората.

Насъщна е и задачата за идейното обогатяване и качественото извисяване на движението за естетическо възпитание.

Естетическото възпитание е неделима част от комунистическото възпитание. То участвува активно в процеса на формиране на цялостното съзнание и отношение на личността към социалистическия обществен строй и комунистическото бъдеще. „Съвременната българска култура — пише др. Тодор Живков — може да се развива успешно и в бъдеще само от позициите на работническата класа, на народа, от позициите на социализма и комунизма."

Тази партийна постановка изисква от нас, от всички социални фактори, от съветите за култура непрестанно да се утвърждават високите нравствено-етически принципи и критерии в осъществяването на движението за естетическо възпитание. Принципи и критерии, които да издигат в култ красотата, хармонията и етичността. Принципи и критерии, които в крайна сметка да водят хората към високия комунистически идеал — да се живее в името на другите, в името на обществото.

Развитието на движението за естетическо възпитание изисква от всички социални фактори у нас, особено от съветите за култура, в духа на априлската културна политика на БКП решително да отстраним от нашата работа формализма, да осъществяваме партийния призив „Дела, дела и пак дела" за духовния разцвет на България.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ПРОБЛЕМИ И ЗАДАЧИ НА КООПЕРАТИВНОТО ДВИЖЕНИЕ У НАС

Под горното заглавие Партиздат публикува в отделна брошура изложението на генералния секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председателя на Държавния съвет Тодор Живков на срещата на Политбюро на ЦК на БКП с Изпълнителния комитет на Централния кооперативен съюз за ролята и задачите на кооперативното движение в изпълнение на решенията на Дванадесетия партиен конгрес, направено на 2 март 1982 година.

ИНИЦИАТИВА, ТВОРЧЕСТВО И АКТИВНОСТ

Сборник

Авторският колектив от редактори в списание „Партиен живот" си поставят за цел да изследват и обобщят в настоящия сборник (от библиотека „Политическо ядро, първообраз") челния опит на партийните комитети, на партийните бюра и на първичните партийни организации непосредствено след XII конгрес по разгръщането на самодейността, инициативността и активността на комунистите за внедряване на научно-техническия прогрес, за повсеместно усвояване на новия икономически подход и бригадната организация на труда, за усъвършенстване демократизма в трудовите колективи. В уводната статия Николай Иванов разглежда въпроса за самодейността на партийните организации и творческата активност на комунистите. Той изяснява какво обуславя необходимостта и възможността за по-нататъшно разгръщане и задълбочаване на активността, самодейността и инициативността на първичната партийна организация в условията на повсеместната интензификация и внедряване на икономическия подход. В статията си „Инициативен политически щаб на интензификацията" Коста Димов развива мисълта, че стратегията за повсеместна интензификация на общественото производство разкрива пред всеки комитет, партийно бюро и партийна организация огромни възможности за творчески подход и инициатива, широк простор за съдържателен живот, благоприятни условия за първичната партийна организация да се утвърждава като политически ръководител, като самодеен политически щаб на колектива и като първообраз на неговото бъдещо състояние. Петко Стамов се спира на въпроса за свързване в органическо единство социалистическата организация на труда с икономическия подход. Това ще доведе до положителни резултати както в интензификацията на производството, така и в усъвършенстването на социалните отношения, в повишаване чувството за политическа отговорност в партийните организации и трудовите колективи. Иван Мичев разглежда въпроса за по-нататъшното разгръщане на социалистическия демократизъм в колектива като важно условие за развитието и задълбочаването на творческата самодейност на първичната партийна организация.

БЪЛГАРСКАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ ЗА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ — 1926—1936

Цанко Николов

Авторът разкри отношението на българската общественост и преди всичко на авангарда на революционните сили — БКП и прогресивните организации, към великото дело на съветската власт и нейния ръководител — Комунистическата партия на Съветския съюз. Трудовите маси в света, както и у нас, ръководени от комунистическите партии, възторжено посрещнаха всяко социалистическо преобразование в СССР и водеха борба според силите и възможностите си за разясняване и защита на първото в света пролетарско отечество. В книгата особено внимание се отделя на разрешаването на основните проблеми при изграждането на съветския обществен строй — индустриализацията на страната, колективизацията на селското стопанство и културната революция. Разглеждат се и въпросите, свързани с укрепването на държавния апарат, на развитието на националните взаимоотношения, външната политика на СССР и връзките й с нашата страна, влиянието на социалистическото развитие на Съветския съюз върху класовото осъзнаване на българския работник и селянин.

●

Партиздат пусна от печат и четири брошури от еднократната серия „VIII петгодишен план", както следва: **„Социалната ефективност и жизненото равнище"** от **Б. Атанасов, „Основни задачи на социално-икономическото развитие"** от **Л. Видински, „Стоки и услуги за населението"** от **Г. Аврамов** и **„Научно-техническият прогрес и интензивното развитие"** от **А. Богданов.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

КРИТИКА НАЦИОНАЛИЗМА — РЕАКЦИОННОЙ ИДЕОЛОГИИ СОВРЕМЕННОЙ БУРЖУАЗИИ, авторски колектив — Ф. Я. Горовский, Л. Я. Дадиани и др., Киев, Изд. „Наукова думка", 1981.

В монографията се разкрива социално-класовата същност на буржоазния национализъм като идеология и политика на експлоататорите. Критикуват се буржоазно-националистическите концепции за историческото развитие, показана е реакционната същност на буржоазно-националистическия възглед за човека, мястото на буржоазния национализъм в социалната политика на капиталистическите страни в борбата между силите на войната и мира. Специален раздел е посветен на критиката на съвременните доктрини на расизма и ционизма. Убедително се доказва обречеността на буржоазния национализъм и тържеството на пролетарския интернационализъм.

Румянцев, А. М., ВОЗНИКНОВЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ПЕРВОБЫТНОГО СПОСОБА ПРОИЗВОДСТВА — ПРИСВАИВАЮЩЕЕ ХОЗЯЙСТВО (политико-экономические очерки), Изд. „Наука", главная редакция Восточной литературы, М., 1981.

Авторът прави политико-икономически анализ на първобитния начин на производство, неговите условия и форми, неговите управляващи икономически закони. Книгата се базира върху трудовете на основоположниците на марксизма-ленинизма, на редица принципно важни материали, събрани от науката в последните десетилетия.

Титаренко, Л. Г., „ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ДЕТЕРМИНИЗМ": КОНЦЕПЦИИ, ИДЕОЛОГИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ, Минск, Изд. БГУ им. В. И. Ленина, 1981.

Разкрива се същността на концепцията „технически детерминизъм", разглеждат се основните форми на техницистко-сциентисгката идеология и нейната роля в съвременната идеологическа борба. Особено внимание се отделя на идеологическите функции на технодетерминистката концепция.

СТРАТЕГИЯ ОСВОЕНИЯ (Состав. В. Лебедев), М., Изд. „Молодая гвардия", 1981.

Човек и природа: хармонията и дисхармонията в техните отношения — това е темата, обединяваща разказите и очерците в настоящия сборник. Книгата е съставена въз основа на матернали от списание „Вокруг света". Журналисти, учени, писатели размишляват върху въпроса за природата, за нейното опазване, изказват интересни хипотези за нейното бъдещо развитие.

●

Холлигер, В., ЛИЧНОСТЬ И ГУМАНИЗМ, (Марксизм и гуманизм. Человеческое богатство. Проблема свободы, Новые проблемы. Диагнозы и прогнозы. Научно-техническая революция. Неповторимост в природе и повторимость в истории. Что такое прогресс? Свободомыслие и религия. Гуманизм действия. Становление человека. Понятие агресии), перевод с немецкого. Под общей редакцией и с предисловием д-ра ф. н. проф. А. Г. Мысливченко. Изд. „Прогресс", М., 1981.

Кучинский, Ю., ПРАВА ЧЕЛОВЕКА И КЛАССОВЫЕ ПРАВА. Перевод с немецкого. Под общей редакцией и с предисловием д-ра юр. н. Г. В. Мальцева, Изд. „Прогресс", М., 1981.

Интересен опит за трактовка на широко обсъждания в наши дни проблем за правата на човека не само от юридическа, но и от социално-икономическа страна.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[Partien Zhivot]

LIBRARY
SEP
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

9 СОФИЯ, ЮНИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 9 ЮНИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Т. Живков — Българската младеж е кръвно свързана с народа, дълбоко предана на партията 3
* — Най-интересната политика 11
А. Петков — Управлението в съответствие с новите задачи 19

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — Отново за партийния контрол 25

Информационното обслужване на партийните органи и организации

П. Павлов — В условията на повсеместна интензификация 30
Ф. Чакъров — На височината на новите задачи 38
П. Тодоров — Нашият опит 40
Ж. Желев — Информацията — барометър на живота в общината . . 42
* — Проблемите в първичната партийна организация 45

Партийният комитет

С. Георгиев — Непосредствено ръководство и помощ на кметствата . . 48

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

К. Кунев — Организираността и дисциплинираността 53
И. Христов — Изводи и предстоящи задачи 59
Х. Райчев — Грижи за младите комунисти 64

Секретарят — централна фигура

М. Илиева — Този труден дебют 69

Digitized by Google

Комунистът — нравствен образец

Р. Желев — Златната среда 73

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

П. Шинкаренко — Сърцевина на интеграционния процес 77

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

П. Пейков — Идеологическата работа в условията на новия икономически подход 83

С. Георгиев — Действена школа за възпитание 88

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

В. Иванов — Достоен син на класата 93

КРИТИКА И КНИГОПИС

Й. Хаджиев — Книга за възмъжаването 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2519. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 22. VI. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

БЪЛГАРСКАТА МЛАДЕЖ Е КРЪВНО СВЪРЗАНА С НАРОДА, ДЪЛБОКО ПРЕДАНА НА ПАРТИЯТА

Реч на другаря Тодор Живков пред XIV конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз

Скъпи млади съратници и приятели!

Уважаеми гости!

С радостно вълнение заставам на тази трибуна, от която вече трети ден звучи вдъхновеното слово на млада България, за да предам на вас — делегатите и гостите на XIV конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз, а чрез вас и на стотиците хиляди комсомолци, на цялата славна българска младеж, най-сърдечните поздрави на Централния комитет на Българската комунистическа партия! (Ръкопляскания.)

Аз няма да се разпростирам върху това, какво сте вие за нас, за българските комунисти, за българския народ. „Радост в грижи, грижи в радостта" — беше казал някога поетът Стамен Панчев. Наша радост, наша грижа, наша обич, наша надежда, ние искаме във всичко и навсякъде да бъдете по-добри от нас, да виждате по-надалече, да летите по-високо, искаме да видим във вас нашите осъществени в плът и кръв мечти за човека и човешкото щастие.

Затова с такова внимание, с такава пристрастност следим вашето развитие, вслушваме се във вашите думи и в ударите на вашите сърца, преценяваме вашите постъпки.

Затова през тези наситени на събития дни и месеци конгресът на Комсомола е едно от най-големите събития в живота на народа ни. Денят се познава от сутринта, казва народната мъдрост. Днес утрото на настъпващия ден — това сте вие, сегашното младо поколение на България, и по вас ние искаме да видим какъв ще бъде утрешният ден в живота на народа и на родината. (Продължителни ръкопляскания.)

С голямо внимание и интерес изслушах отчетния доклад на Централния комитет на Комсомола, изнесен от първия секретар на ЦК на ДКМС др. Станка Шопова. Не само като партиен ръководител,

Digitized by Google

но и като делегат на конгреса искам да изкажа задоволството си от обстойния и задълбочен анализ на многостранната дейност на Комсомола. Високата отговорност, с която се разглеждат проблемите и задачите, стоящи пред младежта и пред организацията, духът на откровеност, на критичност и самокритичност, с който се отличава докладът, дадоха добра основа за разгръщане на конгресната дискусия. Всичко това, както и голямата загриженост и високата компетентност, с които конгресът разглежда проблемите, показват колко много е израснала нашата младеж, колко много са израснали нашите комсомолски кадри. (Продължителни ръкопляскания.)

Четиринадесетият конгрес ярко потвърждава, че Димитровският комунистически младежки съюз е действително мощна обществено-политическа организация, достойна за българската младеж, достойна за нашия народ, достойна за ролята на боеви помощник на Българската комунистическа партия. (Продължителни ръкопляскания.)

Нашата младеж е красива, бодра, жизнерадостна.

Нашата младеж е ученолюбива и талантлива.

Нашата младеж е кръвно свързана със своя народ, тя е дълбоко предана на идеала, на делото и политиката на Българската комунистическа партия. (Бурни, продължителни ръкопляскания.)

На нея, на своята младеж, днешна социалистическа България дължи голяма част от своите успехи.

В нея, в нашата младеж, ние виждаме своите достойни наследници.

От трибуната на този конгрес аз искам още веднъж да заявя: нашата партия и нашият народ се гордеят със своята младеж, те вярват, знаят, твърдо са убедени, че тя ще увенчае с делата си делото на поколенията, които отдадоха младост и живот в битката против фашизма и капитализма, в труда и борбата за изграждане на процъфтяваща социалистическа България. (Продължителни ръкопляскания.)

Тези дни, когато се готвех за своето изказване пред вас, аз се питах: за какво да ви говоря, какви въпроси да поставя?

Въпросите и проблемите, свързани с живота, с възпитанието и учението, с труда и творчеството, с отдиха и развлеченията на младото поколение, винаги са присъствували в нашите мисли и разговори, в решенията на конгресите на партията и пленумите на Централния комитет. И това е понятно — всичко, което засяга нашето развитие, пряко или косвено засяга младежта.

През последните години и партийното ръководство, и аз лично посветихме много време и внимание на чисто младежките, ако може така да се каже, въпроси и проблеми. Няма да се връщам много назад, към Тезисите за работа с Комсомола и младежта, които по общо мнение изиграха голяма роля. Ще напомня само за моето Писмо до Централния комитет на ДКМС, за документите по преустройството на образованието, за докладите и решенията на Единадесетия и на Дванадесетия конгрес на партията. По въпроси на живота и реализацията на младото поколение говорих и на срещата със студентите, и на конгреса на профсъюзите.

Всичко това ме освобождава от задължението да правя обстойно изказване пред конгреса. И не толкова затова, че ще се повторя. А защото в случая повторението е излишно, тъй като основните, кардиналните постановки, както това показват докладът и изказванията ви, са разбрани, възприети и усвоени от вас, станали са ваши.

Digitized by Google

Другари,

Всяко едно от поколенията, които в своята съвкупност съставляват днес българския народ, има свое място, играе своя роля, дава свой принос в живота, в труда и в борбата на народа.

Какво представлява днес българският народ?

Казано най-общо, днес на нашата земя живеят представители на няколко поколения.

— поколението на ветераните, което изнесе на плещите си борбата против фашизма и капитализма, гни по занданите и мря по партизанските пътеки, но изведе България до утрото на Девети септември 1944 година и пристъпи към социалистическото преустройство на обществото;

— поколението, което със самоотвержен труд и с огромна вяра в правдата на комунизма преодоля неимоверни трудности и лишения, осигури прехода на нашата страна от капитализма към социализма и започна изграждането на развито социалистическо общество;

— и поколението, чието пълнолетие съвпада с пълнолетието на социализма у нас, със строителството на зрелия социализъм.

Има ли някаква рязка граница между тези поколения? Няма такава граница. Те се преливат едно в друго и всяко едно от тях носи в себе си нещо характерно, получено от предшествуващото, и нещо съществено, което ще предаде като наследствен белег на следващото поколение. Общите идеи и идеали, общият труд в името на общата цел, голямата съдба на социалистическа България — ето върху какво се гради единството на поколенията и тяхната приемственост в бурното течение на времето, ето какво осигурява безсмъртието на нашия народ и на неговото заветно дело. (Продължителни ръкоплескания.)

Каква е сега, другарки и другари, главната задача, която стои пред всички нас?

Сега кардиналният проблем на нашето развитие е изграждането на материално-техническата база на зрялото социалистическо общество върху основата на най-новите постижения на научно-техническата революция, повсеместната интензификация на икономиката. Това е проблем, който са призвани да решат работническата класа, селскостопанските труженици, нашата интелигенция.

Съвършено правилно отчетният доклад на Централния комитет на Комсомола пред настоящия конгрес отделя толкова значително място на задачите на Комсомола и младежта за решаването на този проблем на нашето развитие. Със своите знания, енергия и творческо дръзновение сегашното младо поколение и днес вече играе голяма роля, а утре върху неговите плещи ще падне главната отговорност и негов ще бъде главният принос в борбата за издигане на нашата икономика на равнището на съвременните постижения на науката и техниката, в осъществяването на това историческо по своето значение дело.

Ето защо сега на предна линия излиза задачата за професионалната подготовка на всеки младеж и девойка, за усвояването на най-новите резултати от развитието на науката и техниката. Когато говорим за професионална подготовка, става дума естествено за подготовка в духа на тезисите за образованието, за професионална подготовка с широк профил, която дава възможност за бързо приспособяване към конкретните условия на работа. Към тази задача решително трябва да се насочат нашата образователна система, научният фронт, Комсомолът, партията, семейството, цялата наша общественост. На страната са необходими висококвалифицирани специалисти, нужна е пълна мобилизация на целия интелектуален потенциал на нацията.

Digitized by Google

Колкото по-високо е вашето общокултурно и професионално равнище, млади приятели, колкото по-съзнателно и творчески изпълнявате своите задължения — толкова по-пълноценно ще може да се реализирате като личности, толкова по-голям ще бъде вашият принос в изграждането на зрелия социализъм, в обогатяването и развитието на социалистическата цивилизация, в създаването на условия за постепенен преход към комунизма. (Ръкоплясканя.)

Ще има ли трудности по този път?

Да, другари, ще има големи и неизбежни трудности. Всичко се постига с неимоверен труд, с огромни усилия, с твърдост и постоянство. Трудностите произтичат от това, че вашето поколение решава и ще решава много по-сложни задачи, които ще изискват не само повече знания и умение, но и по-голям социален опит. Новото винаги си пробива път и се утвърждава в борба със старото, със стария начин на мислене, със стария начин на действие. На младежта е присъщ усет към новото. И този усет следва да се укрепва и развива, за да се преодоляват закостенели виждания, изживени представи и начини на действие. (Продължителни ръкоплясканя.)

Трудностите идват и от това, че ние изграждаме развитото социалистическо общество в непримирима борба с враговете на комунизма, със заплахите и агресивните действия на империалистическите сили, с техните непрестанни опити да върнат назад колелото на историята. Чрез идеологически диверсии, чрез икономически и военен натиск тези сили се стремят да предизвикат затруднения в развитието на социалистическите страни. Те нажежават международната обстановка, засилват надпреварата във въоръжаването, заплашват световния мир.

Народна република България заедно със Съветския съюз и другите братски страни неотклонно води политика на мир и разведряване, полага неуморни усилия за спиране на надпреварата във въоръжаването, за създаване атмосфера на спокойствие и взаимно доверие. Ние напълно подкрепяме предложенията на другаря Леонид Брежнев, направени пред конгреса на Съветските профсъюзи и в Ташкент. Ново доказателство за твърдата воля на Съветския съюз да се бори за запазване и укрепване на световния мир е и речта на другаря Брежнев пред конгреса на Ленинския комсомол. (Продължителни ръкоплясканя.)

В този изключително важен и решаващ период от човешката история на вас, скъпи млади другари, възпитавани в дух на патриотизъм и интернационализъм, се пада историческата мисия заедно с целия народ, заедно с Ленинския комсомол, заедно с младежта на братските социалистически страни, с прогресивната младеж от целия свят да осуетявате вражеските замисли, да отстоявате мира на земята, да утвърждавате победния ход на човешкия прогрес. (Продължителни ръкоплясканя.)

Новите сложни и отговорни исторически задачи предявяват и нови, по-високи изисквания към Комсомола, към нашата младеж. Ние високо оценяваме и напълно подкрепяме набелязаните от конгреса мерки и почини за повишаване ролята на Комсомола в ученето и професионалната подготовка на младежта, във възпитанието и утвърждаването на социалистическия начин на живот, в решаването на социалните, битовите и културните проблеми на младите хора, в правилното използване на свободното време, в организирането на отдиха и туризма, в разгръщането на спорта и физическата култура сред младежта.

Искам специално да обърна вашето внимание на високото и отговорно призвание на нашия Комсомол да формира у младежта мар-

Digitized by Google

ксистко-ленински, комунистически мироглед и класово съзнание. Марксистко-ленинският мироглед е онзи могъщ фактор, който дава възможност на младия човек правилно да се ориентира в сложността на събитията, да определя активно своята жизнена позиция и поведение. Ето защо възпитанието на подрастващите и на младото поколение в духа на комунистическия идеал, във вярност към революционните традиции на Комунистическата партия и нашия народ, в непримиримост към буржоазната идеология и нейното влияние, утвърждаването на социалистическия начин на живот трябва да бъдат сърцевина на цялостната работа на Комсомола. (Продължителни ръкоплясканя.)

Идеологическата дейност, разбира се, не е затворена в себе си, не е откъсната от останалите форми на дейност. Ние гледаме на идеологията и идеологическата дейност като на неразделни, органически свързани с проблемите и дейността в областта на икономиката, културата, политиката и така нататък. Всички сфери на нашия живот са пронизани от идеологията, тя е буквално „всмукана" в тъканта на всестранната ни работа за развитие на обществото.

Марксистко-ленинската идеология не е само средство за обяснение на обществените процеси. Тя е и могъща сила за изменение на обществената действителност, за мобилизиране на силата и енергията на трудещите се, за засилване на убеждението им в правотата на нашето общо дело. Затова всякакво откъсване на идеологията и идеологическата дейност от проблемите на икономиката, политиката, културата и прочее би се отразило отрицателно върху социалистическата практика, би лишило дейците и тружениците в отделните сфери от необходимата идейна опора, би ги превърнало в груби практици без идейни критерии и ориентири. Такъв подход може да нанесе непоправима вреда и на дейците на идеологическия фронт, и на самата идеология, неминуемо ще ги подтикне към абстрактност и книжност, към безплодно просветителство.

Нашата младеж, нашият народ се възпитават в марксистко-ленински дух не само в школи и курсове, не само със специални лекции и доклади. Особено силно въздействие върху тяхното идейно формиране и идейно закаляване оказват всички прояви и аспекти на социалистическия начин на живот, цялата обществена действителност. Ето защо нашата партия не е и не може да бъде безразлична към слабостите и недостатъците, към проявите на „малката правда", които загрозяват нашия социалистически делник и посяват съмнения в душата на хората и особено на младия човек.

Не е тайна, че сега сред младежта има прояви на безделие и готованщина, липса на трайни, смислени интереси, на правилна ценностна ориентация, забелязват се отрицателни влияния, идващи отвън, от буржоазния свят.

Разбира се, бихме направили голяма грешка, ако припишем отговорността за тези прояви само на Димитровския комсомол. Към тях са съпричастни всички обществени и държавни органи, които участвуват във възпитанието на народа и младежта. Своя дял от отговорност носим и ние, вашите бащи и майки.

Като споделям с вас тези свои тревоги, аз искам да заостря вашето внимание и да призова и Комсомола на непримирима борба с тези прояви. Ние разчитаме извънредно много на радиото и телевизията, на киното и театъра, на нашата литература, на всички обществени фактори да водят борба срещу отрицателните явления в нашето общество, максимално да съдействуват за формиране у младежта на правилен начин на мислене, на правилно марксистко-ленинско индивидуално и обществено съзнание.

Digitized by Google

С младежта следва да се води откровен диалог. Тя трябва да знае истината и да бъде подготвена за живота, за да не се разочарова при сблъскване с нередностите и трудностите, да не се примирява, а да воюва с тях. С младежта трябва да се говори честно и открито — и в семейството, и в училището, и във вузовете, и в трудовия колектив. На нашата младеж трябва ясно и откровено да се каже: да, ние завоювахме огромни успехи във всички области на живота, но това, което постигнахме, все още не е осъщественият идеал на Маркс, Енгелс и Ленин, не е нашата крайна цел — комунистическото общество. Ние обаче не можем да прескочим обективно съществуващите етапи, крайната цел се постига само като се преминава през тях. (Ръкопляскания.) И това се отнася и за икономиката, и за жизненото равнище, и за социалните процеси, и така нататък. За това обаче са нужни усилията на целия народ, усилията на цялата младеж.

Другари,

Засягайки някои въпроси на идеологията, искам да се спра накратко и върху състоянието на работите в областта на художественото творчество.

Както във всички области на живота, така и в областта на изкуството и на културата изобщо априлската линия на партията донесе богати плодове. Особено големи са тези успехи след преустройството на културния фронт и поставяне управлението му върху основата на обществено-държавното начало. Постиженията в областта на литературата, в киното, в изобразителното изкуство издигнаха престижа на нашата култура в чужбина, както никога досега. У нас се заговори за златен век на социалистическата култура в България. (Продължителни ръкопляскания.)

Сега наред със старата гвардия в литературата и изкуството работи генерацията, която нарече себе си априлска. Тази генерация все повече поема върху себе си отговорността за художественото пресъздаване на нашата съвременност. Все по-забележимо предявява своето право на своя дума и най-младото поколение творци — поколението на родените след историческия Априлски пленум.

Кое е общото и главното у тези поколения творци?

Общото, характерното, главното е единството и сплотеността на всички поколения творци около Българската комунистическа партия и нейната априлска генерална линия и политика. (Ръкопляскания.)

Такова е положението в областта на културата у нас. Периодът, когато в областта на културата трябваше да се води борба на два фронта — против сектантството и догматизма, от една страна, и против ревизионизма, от друга — отдавна отмина. Нямам предвид отделни прояви. Отделни прояви има, но догматичен и ревизионистичен фронт няма, нашата култура не е заплашена нито от „ляво", нито отдясно. (Бурни, продължителни ръкопляскания.) Затова и подобна задача не беше поставена както от Единадесетия, така и от Дванадесетия конгрес на партията.

За какви слабости се говори на Дванадесетия конгрес?

Дванадесетият конгрес обърна внимание, че в художественото творчество има случаи, когато „отсъствува класовата оценка, когато в отделни произведения се обеднява духовният образ на съвременника или се губи историческата перспектива, когато творецът затъва в дреболиите на ежедневието, не вдига поглед към голямото, към главното в живота". Същевременно се изтъква, че художествената критика не е на висотата на своята мисия, не винаги „отделя зърното от плявата".

Digitized by Google

Тази извънредно важна констатация беше разбрана от огромната част на художествената интелигенция. За съжаление след конгреса не се взимат всички необходими мерки за превъзмогване на съществуващите слабости и отново се появиха произведения, които говорят за притъпена идейно-естетическа взискателност както от страна на творците, така и от страна на редакции, художествени съвети, журита, критика и пр.

Ние не драматизираме тези прояви. Когато творческият процес е широк и многообразен, както е сега у нас, очевидно ще има и слабости. Това, разбира се, съвсем не означава, че ние се примиряваме и ще се примиряваме с тези слабости. Ние ще водим борба с безпомощните в идейно и художествено отношение произведения, с чернещите нашата действителност, с отстъпленията от класово-партийните позиции. За това ни задължават и решенията на XII конгрес.

У нас цензура няма. И не е необходима. След Априлския пленум на Централния комитет ние отхвърлихме методите на грубо вмешателство и администриране в литературата и изкуството. Своята ръководна роля в направляването на художествено-творческия процес партията осъществява преди всичко чрез ръководните кадри — комунисти и безпартийни, в самите творчески среди.

Що се отнася до младите хора, които са се отдали или имат намерение да се отдадат на изкуството, аз искам да им кажа: не забравяйте лозунга, с който партията се обърна към вашите по-възрастни събратя след Априлския пленум на Централния комитет — „Повече сред народа, по-близо до живота!“ (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)

Другарки и другари,

Четиринадесетият конгрес на Комсомола е към своя край. Аз съм уверен, че решенията на конгреса ще доведат до по-нататъшно издигане и утвърждаване ролята на вашата организация като политически организатор на българската младеж. С цялата си досегашна разностранна дейност Комсомолът спечели обичта и уважението на нашата партия, на нашия народ, на българската младеж. Българският комсомол крачеше винаги рамо до рамо с Българската комунистическа партия в революционната борба. Целият наш народ скланя глава пред подвига на хилядите комсомолци и ремсисти, които се бориха и загинаха като герои. Българските ремсисти и комсомолци бяха в първите редици на строителите на социализма в най-трудните участъци, където се наливаха основите на новото общество. Много от крупните обекти на социалистическото строителство ще останат завинаги свързани с трудовия ентусиазъм и подвиг на Комсомола. (Продължителни ръкоплясканя.)

Днес Комсомолът е голяма обществена сила в Народна република България. Той разполага със значителна материална база, има силни позиции в системата на социалното управление, широки права и пълномощия, за да бъде непосредствен изразител и защитник на интересите на българската младеж. Комсомолът разчита и винаги може да разчита на близката помощ и съдействие на Българската комунистическа партия, на нейните ръководни органи, на нейните първични организации, на комунистите. (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)

Вие, скъпи млади другари, сте приемници на десетки поколения българи, дали своята дан за възхода на България. Вие сте приемници на богати традиции на организираното младежко революционно

Digitized by Google

движение, което тази година отбелязва своята 70-годишнина. (Ръкоплясканя.)

Вие носите гордото име на Георги Димитров — българина и комуниста, чиято стогодишнина целият наш народ, международното комунистическо движение, цялото прогресивно човечество чествуват с почит и благодарност. (Продължителни ръкоплясканя.)

Извисявайте славата и обаянието на името Димитровски комсомол! (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)

Съхранявайте всичко ценно, създадено от предшествуващите поколения! (Продължителни ръкоплясканя.)

С ум и сърце, с талант и вдъхновение, с неуморен труд творете и стройте, създавайте нови материални и духовни ценности! (Продължителни ръкоплясканя.)

Умножавайте мощта на нашата социалистическа родина! (Продължителни ръкоплясканя.)

Издигайте неуморно нейния международен авторитет! (Продължителни ръкоплясканя.)

Сега са нужни смели и силни млади хора, богати умове, големи сърца, хора, способни, както казва народът, планини да преместват и да носят щастие на хората. (Продължителни ръкоплясканя.)

Българската комунистическа партия, нашият народ вярват във вас, в своята младеж. Ние сме непоколебимо убедени, че вие — внуците и синовете на революционерите в борбата и в преобразуването на обществото, ще изпълните с чест своята историческа мисия и вашето поколение ще влезе в историята на България като поколение, завършило изграждането на социализма и първо пристъпило към строителството на комунизма! (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)

Да живее Димитровският комунистически младежки съюз! (Продължителни ръкоплясканя.)

Да живее нашата славна българска младеж! (Продължителни ръкоплясканя.)

Напред, другарки и другари, на работа и борба за изграждане на развито социалистическо общество в нашата родина, за комунистическото бъдеще на България! (Всички стават. Залата ечи от бурни, дълго нестихващи ръкоплясканя и възгласи „БКП—БКП!", „БКП—Комсомол!")

Digitized by Google

НАЙ-ИНТЕРЕСНАТА ПОЛИТИКА

Така Ленин сполучливо определи партийната грижа за икономиката в първите години на съветската власт. Този негов завет свято пази и нашата, Българската комунистическа партия. И това е напълно обяснимо. Икономиката не само дава материалните блага за задоволяване на жизнените интереси на хората. Тя е източникът на средства за развитието на цялото общество. Способността на даден обществен строй да осигури по-висока производителност в края на краищата определя и неговата победа над стария строй.

В съвременните условия, когато капитализмът изживява все по-задълбочаващата се обща криза, много политици и специалисти търсят загадката за непрестанното и стабилното развитие на икономиката на Народна република България. А тази загадка е проста и ясна. Тя е очевидна. Секретът се крие в политиката на Българската комунистическа партия.

Този секрет, тази загадка ясно са разкрити както в дълбоката ѝ същност, така и в богатото и сложното ѝ съдържание в излезлия наскоро тритомник на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков „Икономическата политика на Българската комунистическа партия".

Това ново издание на трудовете на партийния и държавния ръководител е концентрирало приноса на нашата партия в икономическата теория и новаторската практика на реалния социализъм. То разкрива едновременно колективната мисъл на нашия Централен комитет и големия личен творчески влог на неговия първи ръководител през последните три десетилетия в тази най-важна област на социалния живот. Хронологията позволява да се проследи нашият български опит в социалистическото преустройство и развитие на икономиката през различните етапи на изграждането на новото общество. То показва как партията и другарят Тодор Живков наследиха и продължиха Димитровското наследство и като изучаваха опита на КПСС и другите братски партии, с нарастващо теоретическо и практическо умение от позициите на марксистко-ленинското учение творчески, съобразно с нашите български условия намират решение на единните по характер проблеми, които възникват, оригинално са отразявали в субективната дейност на партията обективните общи закономерности на социализма.

Сърцевина на икономическата политика на партията е стратегията, генералната линия, научното осветляване на пътя на развитието.

Т. Живков, Икономическата политика на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

При социализма, преустроено на обществени начала, цялото стопанство се развива планомерно, на основата на изискванията на обективно действуващите закони. В този процес направляваща роля има икономическата политика на партията. Тази нейна роля особено релефно и убедително се разкрива в това ново издание на трудове на другаря Тодор Живков.

Трудно могат да бъдат дори изброени решенията на партията, които чертаеха стратегията на икономическото ни развитие. Включените в тритомника части от изнесените от другаря Т. Живков доклади и речи пред партийните конгреси, пред пленумите и пред други съвещания, докладните записки по изключително важни въпроси до Политбюро, в които се предлагат нов подход и нови решения, най-добре разкриват как последователно, на основата на постигнатото и съобразно новите изисквания авторът е предлагал на партията съответствуващи нови идеи, цели, решения. Измежду тях заслужава да се отбележат особено няколко стратегически въпроса, които непрестанно са били на неговото внимание.

В Манифеста К. Маркс подчерта предимството на комунистите пред останалата пролетарска маса, че разбират условията, хода и общите резултати на пролетарското движение. Това теоретическо предимство нашата партия реализира, като прозорливо осветлява пътя на развитие на икономиката и на цялото общество значително напред. На всеки свой конгрес тя дава ясна ориентировка на държавните органи и на целия народ. Въоръжена с икономическата теория на марксизма-ленинизма, такива ясни насоки партията е предлагала за всяка петилетка, разработвала е прогнози и за по-дълъг период, определяла е основното звено. Най-новото потвърждение на това са решенията на Дванадесетия конгрес, където наред с точните насоки за развитие на страната за осмата петилетка са разработени прогнози и за целия период до 1990 година. Въз основа на тези партийни предначертания се определят темповете, развива се материално-техническата база, като се отчитат конкретните възможности на страната във всеки момент и огромните предимства на социалистическата икономическа интеграция. На тази основа след това се мобилизират националните ресурси и се осигурява максимално ускорено развитие на производителните сили на страната и все по-пълно задоволяване на потребностите на народа.

Още след Петия конгрес основното направление на развитието на нашата икономика беше индустриализацията. В трудовете на другаря Тодор Живков въпросите на индустриализацията заемат централно място.

При определянето на насоките на икономическото развитие Българската комунистическа партия се ръководеше преди всичко от два основни фактора. На първо място, от наличните суровини и природни ресурси и източници, с които разполага страната. Съобразно с това се даваше превес на един или друг отрасъл. На второ място, от дълбокото разбиране, че в съвременните условия на закономерно международно разделение на труда нашата малка страна не може да развива на съвременно равнище всички отрасли, а трябва да се кооперира с другите социалистически страни и да развие с предимство онези отрасли и подотрасли, за които имаме най-добри условия.

С особена настойчивост и убеденост другарят Т. Живков развива въпросите за нашето кооперираме преди всичко със СССР и с останалите страни от света за икономическа взаимопомощ като единствен път за нашето успешно развитие.

Digitized by Google

С голяма загриженост и дълбочина още преди повече от две десетилетия другарят Тодор Живков поставя въпроса за суровините. „...въпросът за суровините, за националните суровини, за тяхното пълно използване е един от големите и решаващи въпроси на нашето народно стопанство, който сега спъва нашето развитие с по-големи темпове“ — казва той на Мартенското съвещание през 1961 г. Тогава още той и партията насочиха вниманието да се разработват българските суровинни източници и на тази основа се разгърне електрификацията чрез използването на нискокалоричните въглища на Маришкия басейн, развиха се химическата промишленост, цветната и черната металургия, преработващата хранително-вкусова промишленост, добивът и преработката на нерудните изкопаеми.

Далновидността на тази политика на партията се вижда най-добре сега, когато суровинно-енергийната криза в световен мащаб създава огромни трудности на много страни. Без да е напълно изолирана от тези трудности, нашата страна по-успешно се справя с тях, тъй като се подготви и оползотворява бедните иначе наши природни суровини и получава суровини от СССР. С това партията създаде добра изходна база за бързото развитие на промишлеността.

Неведнъж другарят Живков се спира на въпросите на химията и химизацията, на машиностроенето, на електрониката. Плод на тази политика е например развитието на два важни подотрасъла на химията — производството на химически торове и препарати за химизация на селското стопанство и на синтетични суровини за текстилната промишленост.

Изключително голямо значение авторът отделя на машиностроенето.

Още на VIII конгрес през 1962 година той настойчиво предлага да се даде зелена улица на този промишлен отрасъл. На този въпрос партията посвети по негово предложение специално Национално съвещание през 1963 година. В своята реч тогава той определи машиностроенето като отрасъл с изключително важно значение за народното стопанство. То е сърцевината на промишлеността и на цялото народно стопанство, изтъкваше той. То може да превъоръжи цялото народно стопанство технически. Без него е немислимо изграждането на материално-техническата база на социализма. В него той видя и главната възможност да се погълне работната ръка, която се предвиждаше да се освободи от селското стопанство. Развитието на този отрасъл още тогава бе ориентирано да става в условията на задълбочаващата се специализация и кооперираме със социалистическите страни от СИВ.

„Нашето машиностроене е достигнало такъв етап, че не може да направи нито стъпка по-нататък без максимално разгръщане на нашето участие в международната специализация и кооперираме“ (т. 1, с. 296).

Минаха много години, две десетилетия, от разработването на тази стратегическа линия. Практиката вече неоспоримо е проверила правилността ѝ. Нашата страна успешно развива най-прогресивната част от машиностроенето — електрониката. Тя се специализира в някои от подотраслите на машиностроенето — като транспортно-подемното машиностроене, производството на металорежещи машини и линии, сега създава тежко машиностроене и пр. Те се развиват на съвременно равнище. Социалистическа България сега е износител на машиностроителна продукция, която покрива вноса на други машини и съоръжения, които страната не произвежда. Така действително нашето машиностроене стана основа на техническото превъоръжаване

Digitized by Google

на цялото народно стопанство. Неведнъж авторът подчертава — България стана машиностроителна страна.

В рамките на икономическата политика на партията, авторитетно развита в трудовете на другаря Тодор Живков, безспорно голямо място заема селското стопанство. Приносът на автора в тази част от икономическата стратегия започва още в периода на завършването на социалистическото му преустройство, като ръководи правилното приложение на Лениновия кооперативен план и творчески продължава Димитровското наследство. На съвместното съвещание на Централния комитет и правителството през 1956 година, на Петата национална конференция на ТКЗС, в много доклади и речи той разработва въпросите за правилното развитие и укрепване на ТКЗС, за премахването на доброволни начала на съществуващата в началото рента върху внесената земя и инвентар. По негова инициатива през 1959 година беше извършено окрупняване на трудово-кооперативните земеделски стопанства, за да се създадат по-големи възможности за тяхното организационно и икономическо укрепване. Решени бяха важни икономически и социални въпроси, като ценовата политика и материалната заинтересованост, пенсионирането на селяните-кооператори и пр. По-късно, през 1970 година, той откри в аграрно-промишлените комплекси най-подходящата за нашите условия трета след социалистическата революция концентрация на селскостопанското производство, за да може то да се развива на промишлена основа. „Важна задача, която сегашният етап от обществено-икономическото развитие на страната поставя, са по-нататъшната концентрация и специализация на производството във всички отрасли на народното стопанство в съответствие с изискванията на съвременната научно-техническа революция и достигнатата степен на зрелост на социалистическите обществени отношения“ (т. 2, с. 308).

Чрез първата концентрация ние откъснахме дребните селски стопани от капиталистическия път на развитие. Чрез втората концентрация, с уедряването на ТКЗС, се даде възможност по-пълно да се използват резервите на кооперативния строй на село, да се подтикне бързото развитие на производителните сили и да се усъвършенстват формите на организация и заплащане на труда в ТКЗС...

И авторът обоснова необходимостта от трета концентрация на качествено нова основа, за да се ускори процесът на внедряването на промишлените технологии в производството и промишлените методи в управлението, да се внедрява техническият прогрес, да се задълбочава специализацията, да се създадат благоприятни предпоставки за органическо свързване на едрото селскостопанско производство с едрата промишленост. „Новата форма на концентрация и набелязаните пътища за преминаване на селското стопанство върху промишлена основа не са нещо завършено, веднъж завинаги дадено, предварително определено в канцеларийте. То трябва да бъде жив творчески процес, който да съответствува на конкретните условия и новите задачи“ (т. 2, с. 321).

Тази политика на партията в областта на селското стопанство напълно доказа своята правота и получи висока оценка на XXVI конгрес на КПСС от Л. И. Брежнев. Този отрасъл на икономиката се развива непрестанно, увеличава продукцията от земята, свързано е с въвеждане на нова, социалистическа организация на труда и нови технологии, на нови сортове растения. Нараства обществената производителност на труда. И естествено, че и в този отрасъл възникват все нови и нови проблеми, на които все така проникновено другарят

Digitized by Google

Живков отделя своето непрестанно внимание. На гози проблем бе посветена речта му пред пленума на окръжния комитет на партията в Бургас.

В първите години естествено нашата икономика се развиваше екстензивно. Трябваше да се създават нови и нови предприятия, да се разкриват работни места за освобождаващата се работна ръка от селското стопанство. Икономиката се развиваше в ширина. От аграрна България се превърна в индустриално-аграрна страна. Селскостопанската продукция нарасна 2,5—3 пъти, производствените фондове надхвърлиха 78 милиарда, промишлената продукция нарасна няколко десетки пъти в сравнение с преди революцията.

И още на Деветия конгрес през 1966 година, когато страната вече навлизаше в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество, възможностите за екстензивно развитие бяха в основни линии изчерпани, възникна необходимостта от завой към интензивно развитие.

За това бяха създадени и необходимите обективни и субективни предпоставки, които той изясни така:

— създадената материално-техническа база за народното стопанство позволява по-нататъшни количествени и качествени изменения в нея;

— извършващата се в света научно-техническа революция позволява и налага да се върви в крак с нея, за да не изоставаме;

— укрепнали са връзките с братските социалистически страни, които ни позволяват по-бързо да се развиваме;

— страната разполага с налична армия от висококвалифицирани специалисти, които могат да решат въпросите на интензификацията;

— победоносната априлска линия позволи на партията да преодолее редица погрешни догматични постановки и схващания в теорията и практиката по проблемите на социалистическото строителство у нас (т. 2, с. 13—14).

Оттогава досега партията следва тази стратегическа линия. Тя бе конкретизирана и доразвита на Десетия и Единадесетия конгрес. На Дванадесетия конгрес тя получи окончателна разработка в отчетния доклад. Там другарят Живков с изключителна аргументация обоснова, че това е единственият път за рязко повишаване на обществената производителност на труда, за постигане на висока ефективност и високо качество и за издигане жизненото равнище на народа. Новото и главното в този курс той определи така:

„Първо, става дума за интензивно развитие, което да обхване не само отделни отрасли на материалното производство, а цялото материално производство. И не само материалното производство, а и непроизводствената сфера, всички дейности на нашия обществен живот. Навсякъде трябва най-пълно да се използват интензивните фактори.

Второ, става дума не само за икономия на жив труд, а за интензивно развитие чрез пълно използване на трите елемента на производствения процес: средствата на труда, предметите на труда и живия труд и на тази основа — решително намаляване разходите за производство на единица продукция до равнището, постигнато в най-напредналите в съответната област страни.

Трето, става дума за интензификация, която се опира върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес“ (т. 3, с. 475).

Digitized by Google

Трите главни направления на такава повсеместна интензификация са: комплексната автоматизация на производството, комплексната механизация на производството и намаляването на ръчния труд и масовото изучаване, разпространение и внедряване на челния наш и чуждестранен опит.

Голямо значение за правилната ориентация на партията и за своевременното ориентиране на страната към най-новите постижения на научно-техническия прогрес има неговата разработка за интелектуализация на народностопанските дейности. Става въпрос за такъв поврат от водещите материални предпоставки в производството към интелектуалните предпоставки върху електронизацията, роботизацията, автоматизираните системи на производство и управление, в прилагането на научните постижения, които позволяват да се увеличи производителността няколко пъти. В това той видя главния фактор за интензификация: „... акцентът трябва да се постави върху интелектуалните предпоставки, върху развитието на интелектуалната сфера, върху интелектуализирането на народностопанските дейности. Това е главното и решаващото. Ако това не разберем и не проведем в живота, още в следващата петилетка ще изостанем" (т. 3, с. 303).

С такава последователност другарят Живков разработваше новата стратегия и убеждаваше в нейната правота. И тази негова позиция не може да се оспори, защото тя е единствено правилна.

Новаторският подход на първия партиен и държавен ръководител се проявява не само към разностранните въпроси на развитието на самата икономика, а и към намирането на адекватни на съответния етап от развитието й принципи и форми на управление. В това отношение неговата изходна позиция е ясна и последователна.

„Необходимо е развитието на нашата икономика, планирането, ръководството на народното стопанство да бъдат поставени напълно върху научни основи, да се съобразяваме още по-добре с икономическите закони, които действуват в социалистическото стопанство, да развиваме народното стопанство в съответствие с изискването на тези именно закони" (т. I, с. 310).

Той разработва въпросите на усъвършенстването на ръководството и управлението, на създаване на компетентни кадри като първостепенен фактор за по-пълното използване на преимуществата на социалистическото стопанство, за достигане на високи темпове на нарастване на производителността на труда върху основата на техническия прогрес. Нашата партия и лично той с особена последователност се зае с тях още от 1963 година. Ставаше дума за такова приложение на демократическия централизъм в управлението, което да позволи да получи пълен простор действието на икономическите закони, максимално да се съчетае преимуществото на централизираното планиране, разработката и внедряването на техническия прогрес с най-широка самостоятелност и инициатива на низовите звена на икономиката, на трудовите колективи. Тези въпроси намериха своето най-завършено решение в новия икономически подход и икономически механизъм. При разработката на този изключително важен въпрос другарят Живков трябваше да даде теоретически отговор на един нов проблем за социалистическата държава като собственик на средствата за производство и за трудовия колектив като техен стопанин. На тази основа той убедително доказа диалектиката на техните права и задължения.

В новия икономически подход той разкри научното отражение в нашата дейност на социалистическите обществени отношения и дей-

Digitized by Google

ствието и изискванията на системата от обективните закони на развитието на нашия строй. „По своята същност той е цялостна система от икономически средства, методи на въздействие и регулиране и форми на организация. Тази система обхваща комплексно — и планирането, и производството, и разпределението, и управлението... Ако икономическият подход се прилага последователно в неговата цялост, в най-тясна връзка с плановото начало, присъщо на социализма, ако този нов подход пронизва всички елементи на възпроизводствения процес, това ще означава, че действително се съобразяваме с изискванията на обективните закони на социализма. Тогава ще можем пълноценно да разгръщаме самоинициативата на организациите, творчеството на трудещите се, ще можем най-пълно да съчетаваме обществените интереси с интересите на колектива, с интересите на отделната личност" (т. 3, с. 335).

На базата на тези теоретически обобщения другарят Живков изясни основните принципи на икономическия механизъм, чрез който да се приложи практически новият подход. Те са вече в действие чрез система от икономически методи, лостове и стимули и чрез най-широко разгръщане на производствената демокрация, чрез насрещното планиране и управление на нещата в колектива и производствената бригада като непосредствени стопани на материалните блага.

Голямо теоретическо и практическо значение за усъвършенстването на управлението има разработеният от другаря Тодор Живков програмно-целеви и комплексен подход и неговото доразвитие и задълбочаване в мултипликационния подход. Този подход позволява най-рационално да се решава всеки въпрос на икономиката.

„Сега задачата е да създадем синхронност и пропорционалност на производствените мощности върху основата на специализацията и концентрацията, провеждани в мащабите на цялото народно стопанство" (т. 3, с. 138).

Както се вижда, с голямо прозрение и дълбочина тука се намира адекватно на социализма решение на всички въпроси, за които няма и не бива да има никакви ведомствени, отраслови, териториалии или каквито и да било ограничения в рамките на целия икономически комплекс. Само социализмът позволява такъв подход в ръководството на икономическото развитие. Авторът разработи основните принципи за прилагането на мултипликационния подход чрез ешелонизацията на производството, чрез специализацията и концентрацията в национален мащаб и чрез отраслово, междуотраслово и териториално обвързване на всички звена на възпроизводствения процес, за да се решават най-рационално всички въпроси, да се получи максимален умножаващ се народностопански ефект и се задоволяват най-пълно нуждите на хората.

В трудовете на другаря Живков като червена нишка преминава органическата връзка на икономическата със социалната политика. Навсякъде икономиката се разглежда като основата за решаването на социалните въпроси за задоволяване на разностранните потребности на народа. Такава е целта на икономическата политика на партията — всичко за благото на народа. Тя най-дълбоко бе разгледана в доклада му пред Декемврийския пленум през 1972 г. (т. 2, с. 421).

Научната дълбочина на икономическата политика на Българската комунистическа партия се изчерпва не само с научната ѝ обоснованост. Главната ѝ сила е, че самата партия подчинява цялата си практическа работа за нейното превръщане в дела, да има работа

Digitized by Google

за всички, да живеят хората все по-богато, да се задоволяват техните разностранни нужди. И сам генералният секретар на партията отделя особено внимание и грижи на практическата работа за изпълнението ѝ. Това може да се проследи и в неговите речи, доклади и статии, в многобройните му изказвания. Нашите кадри знаят с каква настойчивост той ориентира практическата работа на партията, на трудовите колективи за преодоляване например на тежките последици, които заплашваха и нашата икономика вследствие на световната енергийно-суровинна и валутна криза. Той застана начело на непосредствената организаторска работа за разкриване и използване на съществуващите резерви в икономиката, за увеличаване на продукцията и за издигане на нейното качество и ефективност, за балансиране на външнотърговските връзки. В тези особено трудни последни години благодарение на настойчивостта на нашата партия, на нейния първи ръководител, на навреме подетата борба за висока ефективност и качество ние преизпълнявахме плана за националния доход, решавахме успешно социалните задачи. А през изтеклото десетилетие удвоихме икономическата мощ на родината.

Всичко това оправдава големия оптимизъм, с който са пропити всички икономически трудове на другаря Тодор Живков. Но едновременно с това те са пропити и с критически дух, с критически разбор и подход към проблемите, с непрестанно вникване в трудностите, противоречията и субективните недостатъци и в борба за тяхното преодоляване. Защото в основата на успехите е умелото своевременно премахване на обективно възникващите противоречия, привеждането на субективния фактор и обществените отношения в съответствие с развитието и обективните изисквания на производителните сили.

Новото тритомно издание с трудове на другаря Тодор Живков е една ярка и убедителна илюстрация на икономическата политика на реалния социализъм. В него авторът убедително разкрива незаменимото място на ръководната роля на Комунистическата партия в обществото и в неговата най-важна социална дейност, изяснява и основните въпроси на същността и характера на това политическо ръководство. Изданието илюстрира теоретическата сила и новаторство преди всичко на генералния секретар на Централния комитет на партията. Пред читателя той изпъква отново като крупен творчески теоретик марксист-ленинец, умеещ да прилага марксистко-ленинския философски диалектически метод към такава сложна обществена сфера като икономическата, да изследва конкретно и творчески нейните процеси, да намира и предлага оригинални, съобразно с нашите условия решения на общите въпроси на социализма. Да дава принос в развитието на нашата икономическа теория.

В този тритомник всеки читател ще намери богато концентрирани марксически теоретически знания и ще черпи увереност, вдъхновение и умение за практическа дейност в осъществяването на тази най-интересна политика на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

УПРАВЛЕНИЕТО В СЪОТВЕТСТВИЕ С НОВИТЕ ЗАДАЧИ

АЛЕКСАНДЪР ПЕТКОВ
председател на Централния съвет
на Националния аграрно-промишлен съюз

Пленумът на ЦК на БКП от 3—4 март 1979 г. разгледа въпросите на усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на селското стопанство, утвърди „Основни положения за изграждане на аграрно-промишлен съюз в НР България". В словото си пред Учредителния му конгрес другарят Тодор Живков подчерта, че се слага началото на нов етап в развитието на нашето социалистическо селско стопанство, като творчески се доразвива и обогатява аграрната политика на партията.

Постигнатите резултати потвърдиха жизнеността на основните принципи на новия икономически подход и новата форма на управление. Създадоха се възможности селското стопанство да се развива все по-пълно в съответствие със законите за изграждането на зрелия социализъм в нашата страна. Показателни в това отношение са фактите за добрата снабденост на вътрешния пазар със селскостопански стоки в прясно и преработено състояние, за увеличение на валутните ресурси от износа на хранителни стоки, за постепенното икономическо укрепване и финансово стабилизиране на селскостопанските организации; очевиден е приносът в укрепването и развитието на селищните системи.

Практиката през изминалия период показа същевременно, че на структурата е необходимо да съответствува ново съдържание, нов подход, нова декомпозиция на отговорностите по равнища и най-важното — проникване на икономическия подход в управленческите функции. Проблемът за създаване на по-съвършена система на управлението е постоянен, тъй като е свързан с развитието на производителните сили и производствените отношения. Бързото развитие на социалистическото селско стопанство изтъква неговата актуалност. На този проблем се спира и Л. И. Брежнев през 1974 г. в речта си в Алма Ата, като подчертава, че една система на управление е длъжна да обезпечи наред с другите изисквания и точно разпределение на задълженията и отговорностите между различните равнища в ръководството, органично да съчетава централизираното планово ръководство със самостоятелността и самоинициативата.

На 22 април т. г. Министерският съвет прие разпореждане за усъвършенствуване на организационно-производствената и управленческата структура на Националния аграрно-промишлен съюз. Централно място разпореждането отрежда на основната организационно-производствена и социално-икономическа единица — бригадата. С това се създават реални организационни и правни предпоставки за издигане ролята на трудовия колектив в духа на обосновката, дадена от др. Тодор Живков в речта пред IX конгрес на Българските професио-

Digitized by Google

нални съюзи: „Ние сме трудово общество и в неговия фундамент са заложени два основни стълба: трудовият човек и трудовият колектив".

Практически към усъвършенствуване на управлението в АПК се премина след излизане Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП в 1980 г. През 1981 г. в селското стопанство заработиха 165 бригади от нов тип. Общата равносметка от изграждането и дейността им е положителна. Средният добив от пшеницата при тези бригади е 495 килограма, от ечемика — 425 килограма. Общата продукция на един зает работник достигна 21 940 лв., а чистата продукция — 11 900 лв., което е 1,5 до 2 пъти повече от базисния период. Новата бригадна организация на труда в зърнено-фуражното производство в основни линии ще бъде внедрена през тази година, в зеленчукопроизводството и трайните насаждения — до 1984 г. и в животновъдството — до 1985 г.

Изграждането на правилни научнообосновани сеитбообращения е сърцевината на новата бригадна организация и главното условие за повишаване ефективността на производството. Новата бригада е естествената среда за внедряване на научно-техническия прогрес и свързването на отделни технически, технологически и организационни решения в стройна система, чиято цел е да се увеличи производството и поевтини продукцията. Това може да се постигне, като се повишава коефициентът на използването на земята на основата на рязко увеличаване на добивите, уплътняване на сеитбооборотите и ефективно използване на целия поземлен фонд. Системата от машини трябва да осигурява затворен цикъл на комплексната механизация, като изключва необходимостта или свежда до минимум използването на ръчен труд. Максималното използване на селскостопанската техника трябва да се основава на повишаване на коефициента на сменност, подобряване на експлоатацията, поддържането и ремонта.

Пропорционалността между факторите на производството и условията за внедряване на най-новите научни и технически постижения и челен опит е друг основен принцип за повишаване ефективността на производството на бригадите от нов тип. Спазването на пропорционалност между „биологическите възможности на сортовете — торене — напояване", „растителна защита — механизирана обработка на процесите — работна сила", „биологически възможности на животните — система на хранене — фуражни ресурси" и други трябва да бъде основа за повишаване на културата в земеделието и ефективността.

Ще настъпят изменения в управлението на бригадите, които ще се превърнат в основно звено за внедряване на новия икономически подход. Бригадите ще имат права на пълна самостоятелност в оперативното управление на производството, а в съответствие с определената им от управителните съвети на АПК степен на производствено-икономическа обособеност ще могат да сключват договори, да извършват снабдителни, пласментни и търговски операции, да съставят схема за образуване и разпределение на общия доход, да формират вътрешнобригадни фондове и други. С това икономическият подход в управлението ще се сведе до производствените единици.

През тази и следващите години се предвижда да се премине от изграждането на отделни бригади към проектиране и изграждане на нова бригадна организация в цели стопански организации, като ще се утвърждава двузвенната система на управление „АПК—бригада".

В условията на новата бригадна организация на труда съществено ще се изменят и функциите на аграрно-промишлените комплекси. Те ще пренесат тежестта от ежедневното оперативно ръководство към решаването на стратегическите въпроси на основата на последователното прилагане на икономическия подход в управлението. Една от основните задачи за тях става организацията и разработването на

Digitized by Google

насрещния план, повишаване ролята и обогатяване съдържанието му като разгърната програма за цялостната производствено-стопанска дейност и за социалното развитие на трудовите колективи. Откритият и динамичен характер на насрещния план изисква и в същото време налага да бъдат внасяни изменения и допълнения в хода на неговото изпълнение при условие, че се осигурява изпълнението на държавните планови задачи и не се нарушават сключените договори. С разработването на дългосрочните и годишните планове аграрно-промишлените комплекси трябва да провеждат единна инвестиционна политика, насочена към задълбочаване на концентрацията и специализацията на производството и повишаване на неговата ефективност.

Друга основна задача на аграрно-промишлените комплекси е ускореното внедряване на върховите постижения на техническия прогрес и челния опит. Ръководните кадри и специалисти на АПК трябва да имат подчертан интерес към новостите, да проучват, да ги търсят и да поддържат постоянна връзка с научноизследователските и инженерно-внедрителските организации, както и да създават условия за бързото внедряване на прогресивните и ефективните решения.

Съществена е също така функцията на аграрно-промишлените комплекси в координацията и контрола на стопанската дейност. Те трябва да организират договорни взаимоотношения между производствените единици, основаващи се на стоково-парични отношения и да следят за тяхното най-точно изпълнение, а възникналите спорове да бъдат решавани от арбитражните комисии. Повишената оперативна и стопанска самостоятелност на бригадите налага да се засили контролът от страна на аграрно-промишлените комплекси по отношение на плановата, технологическата, финансовата дисциплина. Същевременно те са длъжни да осигуряват на бригадите предвидените с плана материали, горива, енергия, селскостопански машини и други по количество, качество и срокове, за да се създадат условия за ритмично изпълнение на задачите. Необходимо е да се разширява практиката на приложение организационно-управленческите договори като форма на приложение икономическите методи в ръководната дейност.

Съществени изменения ще настъпят и в статута на окръжните аграрно-промишлени съюзи. Те ще придобият права и отговорности на обединение на стопански организации. Дейността им ще бъде организирана върху принципите на стопанската сметка и самоиздръжката. Наред с това окръжните аграрно-промишлени съюзи ще съчетават териториалното с отрасловото управление на производството, във връзка с което ще извършват координиращи и контролни функции по отношение на поделенията на стопанските организации от хранително-вкусовата промишленост и обслужващите дейности на територията на окръга.

Окръжните аграрно-промишлени съюзи ще осъществяват планово-регулиращи функции и ще отговарят за изпълнението на плана за селското стопанство в общественото, помощното и личното стопанство, както и за включените в неговата организационна структура преработвателни и интегрирани предприятия от хранителната промишленост и обслужващите дейности. Те ще организират и координират стопанската дейност на своите членове и производствено-икономическите им връзки с изкупвателните, преработващите, научноизследователските, инженерно-внедрителските, снабдителните, пласментните, строителните, транспортните и другите организации. Ще имат собствени предприятия за стопанска дейност, предназначени за задоволяване на определени нужди на своите членове — пласметно-снабдителни, строителни, специализирани предприятия за производство на селскостопанска продукция и за преработка и др.

Digitized by Google

На подчинение на окръжните аграрно-промишлени съюзи преминават също така окръжните селекционни центрове, комплексните и другите опитни станции от окръжно значение, които ще изпълняват функции на окръжни центрове за инженерно-внедрителска дейност. В окръзите, в които няма такива станции, функциите на звена за инженерно-внедрителска дейност ще се осъществяват от научноизследователските институти, работещи на територията на съответния окръг.

Окръжните центрове за инженерно-внедрителска дейност ще имат за основна задача да координират договорните и деловите взаимоотношения на аграрно-промишлените комплекси с научноизследователските и инженерно-внедрителските организации при внедряването на научните и техническите постижения. Центровете за инженерно-внедрителска дейност ще извършват и технологическо проектиране, като привеждат разработените технологии от научноизследователските и инженерно-внедрителските звена в съответствие със съществуващата материално-техническа база и конкретните условия на производството в отделните аграрно-промишлени комплекси от окръга. В научно и методическо отношение съобразно профила на тяхната специализация центровете не се ръководят от съответен научноизследователски институт.

Окръжните аграрно-промишлени съюзи ще образуват собствени парични фондове от стопанската си дейност, от вноски за делово участие на своите членове или от централизирани средства от паричните фондове на членовете за провеждане на целеви мероприятия (изграждане на съвместни обекти, инвестиране на капитални вложения във връзка с провежданата концентрация и специализация на територията на окръга).

В изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП в системата на Националния аграрно-промишлен съюз се изгражда Селскостопанска академия, която е единен научно-учебен комплекс за ръководство и развитие на селскостопанската наука, подготовката на кадри и внедряване на научно-техническия прогрес в аграрно-промишленото производство. Структурата на Селскостопанската академия е изградена от три системи, свързани в единна функционална връзка — система за научноизследователска дейност, система за инженерно-внедрителска дейност и система за подготовка, преподготовка и квалификация на кадри.

В академията се изграждат на обществени начала научно-координационни центрове, които са специализирани органи за ръководство на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност по съответните подотрасли на аграрно-промишленото производство. Дейността на Селскостопанската академия ще бъде организирана на принципите на икономическия подход. Предвижда се всички научни звена да бъдат приведени на стопанска сметка и самоиздръжка. Дейността на научноизследователските и инженерно-внедрителските организации ще се финансира със собствени средства и банкови кредити и със средства на възложителите. Фундаменталните научни изследвания и някои общонационални задачи могат да бъдат финансирани със средства от държавния бюджет, от централизираните фондове на НАПС или от самите научни организации. Не по-малко от 50 на сто от издръжката си научноизследователските и инженерно-внедрителските организации трябва да осигуряват чрез сключване на преки договори с АПК и други стопански организации за внедряване на техните разработки. С това се цели работата на звената за научно обслужване да бъде ориентирана преди всичко към потребностите на практиката.

Digitized by Google

Взаимоотношенията между научноизследователските и инженерно-внедрителските организации със стопанските организации се уреждат на договорна основа, като заплащането на внедрителската услуга се осигурява от ефекта на внедрените разработки.

Сложните производствени, технологически и икономически взаимоотношения между отделните фази на възпроизводствения процес „земя—краен продукт" изискват високоорганизирани връзки за поддържане на координация между селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, осигуряване и направляване на стоковите фондове от хранителни продукти и създаване на еднопосочност в интересите на всички производители от реализацията на крайния продукт. Необходимо е да се повиши техническото и технологическото ниво на производството и качеството на стоките на равнището на световните стандарти. Това наложи изграждането на Корпорация на хранително-вкусовата промишленост, която е обединение на стопански организации и има за главна цел да осигури необходимите хранително-вкусови продукти (при разнообразие на асортимента и високо качество) за задоволяване на постоянно нарастващите потребности на населението и за износ. Корпорацията ще разработва прогнози, целеви и комплексни програми и други документи, свързани с развитието на отрасъла, ще разпределя държавните планови задачи между стопанските организации, включени в организационната ѝ структура. Същевременно тя ще координира производствените връзки, инженерно-внедрителската дейност, материално-техническото снабдяване и други между стопанските организации от своята система и извън нея. Към нея ще бъдат асоциирани окръжни аграрно-промишлени съюзи, АПК и други стопански организации, които имат преработващи предприятия. Корпорацията ще образува и парични фондове от нормативни отчисления на стопанските организации, с които ще финансира основни мероприятия, свързани с развитието на подотраслите и изпълнението на важни задачи за обезпечаване на необходимите селскостопански суровини.

Курсът към решително превъоръжаване и насищане на селскостопанското производство с високопроизводителни и енергонаситени машини, както и разширяването на механизацията в трудоемките производства, налага да се повиши компетентността при управлението на механизацията, експлоатацията на машинно-тракторния парк, техническото обслужване, ремонта и снабдяването с машини и резервни части. За изпълнението на тези задачи се образува Корпорация по механизация и техническо обслужване на селското стопанство. Корпорацията ще бъде обединение на стопански организации и ще работи на принципите на стопанската сметка. Главните функции, които ще осъществява, са свързани с разработването и провеждането на техническата политика в областта на селското стопанство, ефективността на техническата експлоатация, поддържането и ремонта на техниката и внедряването на съвременни организационни форми за използването на машинно-тракторния парк. Чрез окръжните аграрно-промишлени съюзи корпорацията ще ръководи АПК по отношение внедряването и ефективното използване на селскостопанската техника и транспортните средства, ремонта, техническото обслужване и другите въпроси, свързани с механизацията, електрификацията и автоматизацията на производството. Корпорацията ще формира централизирани фондове, които ще използва за решаването на централните мероприятия.

Външнотърговската си дейност Националният аграрно-промишлен съюз ще осъществява посредством няколко вида организационни форми: външнотърговски дружества, търговско-промишлени обединения, външнотърговски организации и специализирани дирекции към

Digitized by Google

стопанските обединения. Най-разпространена форма ще бъдат външнотърговските дружества. В тези дружества, ръководени от НАПС, ще членуват държавни стопански обединения от съответния подотрасъл, окръжни аграрно-промишлени съюзи, аграрно-промишлени комплекси и други стопански организации, които произвеждат готов продукт и осъществяват пряка връзка с външния пазар. Стопанските организации ще могат да членуват в едно или повече външнотърговски дружества на основата на икономическа заинтересованост. Финансовите и валутните резултати от външнотърговската дейност дружеството ще довежда до своите членове.

В областта на аграрно-промишления инженеринг ще се създаде сдружение, което ще има за задача да организира, координира и контролира влизащите в него стопански организации при тяхната инженерингова дейност в чужбина и в страната. То ще работи по статут и механизъм, който ще създава максимална заинтересованост на организациите, участвуващи при изпълнението на обектите.

Значително се изменят и функциите на органите на централното управление на Националния аграрно-промишлен съюз. Те ще изпълняват преди всичко разработващи, координиращи и контролни функции, за да гарантират партийната и държавната политика в селското стопанство и хранителната промишленост. Основните задачи на централното управление ще бъдат насочени към създаване на условия за последователно внедряване на икономическия подход и неговия механизъм в цялата система на НАПС и на тази основа да се осигурява изпълнението на държавните планови задачи и самоиздръжката на системата като цяло и по стопански организации. Ефектът от усъвършенствуване на управлението на Националния аграрно-промишлен съюз разчитаме да дойде от рационализиране на управленческата дейност за сметка на намаляване на звенността, повишаване оперативността на управлението, увеличаване на правата, задълженията и материалната заинтересованост на всички равнища.

С утвърдените нови организационни форми и структури на управление се цели да се даде широк простор на инициативността в стопанската дейност и да се повиши ролята на субективния фактор при разкриването на резерви за увеличаване на производството и повишаване на неговата ефективност. Особено значение имат създадените предпоставки за еднопосочност в интересите на обществото, трудовия колектив и селскостопанския труженик при осъществяване на производството. При тези условия администрирането в управлението се ограничава, а главната движеща сила става икономическият подход.

В словото си пред пленума на Бургаския окръжен комитет на партията др. Тодор Живков очерта новия подход в ръководството на селското стопанство в условията на настъпващата „зелена революция". Новият правителствен документ дава широка основа да изпълним главното указание: „Трябва не само да се стремим към високи добиви от отделни култури, а да издигнем равнището на производство и рентабилност на целия аграрно-промишлен комплекс". Затова сега е особено необходимо творчески да се приложат изискванията съобразно с конкретните условия, да се преминава към интегриране и асоциране на взаимно изгодна основа; да се търси мултипликационен ефект по цялата верига на възпроизводствения процес, а не частични решения и тесноведомствени изгоди. Дълбокото осмисляне на постановлението от ръководните кадри, селскостопанските специалисти и трудовите колективи е предпоставка за ефекта от приложението му.

Digitized by Google

ОТНОВО ЗА ПАРТИЙНИЯ КОНТРОЛ

ПЕТКО РУСЕВ

И по този голям въпрос Дванадесетият конгрес даде постановка, чието изпълнение има решаващо значение. „... **Главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол; контрол, умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри.**“[1]

Основен проблем, който е способен да предизвика размишления.

I

Целта също е ясно определена от конгреса — да се извърши **интензивно развитие,** което да обхване всички сфери на обществения живот. В цялото материално производство да се осигури най-пълно използване на трите елемента на производствения процес — средствата на труда, предметите на труда и живия труд. И всичко това ще протича в три направления: комплексна автоматизация, комплексна механизация и намаляване на ръчния труд, масово изучаване на челния опит.

Изпълнението на тези задачи може да се постигне, ако последователно и повсеместно се внедрява новият икономически подход. „Въпрос на въпросите сега, се казва в Отчетния доклад на ЦК пред XII конгрес, е всички съставни елементи на новия икономически подход и неговия механизъм да се приложат комплексно във всяка стопанска организация, във всяка бригада, във всяка социална дейност.“[2]

Тези две основни формулировки на конгреса са в органическа връзка и взаимно се проникват. Те са сърцевина на партийно-политическата работа.

II

Преди всичко се налага да се изяснят някои нови моменти, които вече характеризират обекта на контрола, настъпили след приложението на новия икономически подход. Освен представителя на държавата

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 89.
[2] Пак там, с. 40.

Digitized by Google

(административен ръководител, директор и пр.) вече в управлението на производството действуват с по-богати функции и органите на самоуправление — общите събрания, стопанските съвети, бригадните съвети. Те вземат решения, носят отговорност за състоянието на колективите.

Стопанският съвет организира изпълнението на решението на общото събрание на работниците; приема задължителни планови задачи; обсъжда и предлага за разглеждане проектоправилата за организацията на вътрешностопанската сметка; обсъжда проекта за насрещния план; организира разглеждането на проекти за модернизация, реконструкция и разширяване на производството и т. н.

Бригадният съвет организира ефективното използване на ресурсите и стопанисване на социалистическата собственост; носи отговорност правилно да се разпределя работната заплата между членовете на бригадата в зависимост от техния конкретен принос за изпълнението на производствените и стопанските задачи по начин, определен от общото събрание, и т. н.

Партийният контрол няма да постигне целта си, ако не отчете тези нови реалности, ако не осмисли измененията в своето призвание. Партийната организация е длъжна да контролира не само как административният ръководител води борба за осъществяване на плановите задачи, за правилното изработване на насрещния план и пр., но и как органите на самоуправление изпълняват своите задължения.

Обектът на партийния контрол е разширен — **представителят на държавата и представителят на стопанина.**

В новите условия между тези субекти на управление могат да се породят противоречия, които, ако не се разберат правилно и не се решават навреме, могат да се получат вредни последици.

Възможно е административното ръководство като представител на държавата не винаги и всякога да отчита и да се съобразява с новите форми на самоуправлениие и в името на „държавния интерес" да подтиска ролята и отговорността на колектива и неговите органи. Такъв един стил би нарушил обективно определените зависимости между собственик и стопанин и в края на краищата може да доведе до отрицателни резултати и най-важното — до спъване развитието на социалистическата демокрация.

Възможно е и колективните органи в името на интересите на стопанина да не отчитат в необходимата степен интересите на собственика и да създадат обстановка, която би увредила общонародните интереси. В сферата на мисленето и действията на субектите на управление сега се изисква представителят на държавата никога да не забравя определените права и задължения на стопанина и, обратно, органите на самоуправление по никакъв начин да не пренебрегват държавните интереси. **Основното, за което отговаря първичната партийна организация тук, е чрез контрола да осигурява правилни взаимоотношения и зависимости между тези субекти на управление.** Отговорността за направлението, за характера на тези зависимости днес и утре става централен проблем на партийния контрол. Именно първичната партийна организация по силата на своето положение на ръководно ядро отговаря дали чрез планирането, дали чрез организацията и проверката отгоре и отдолу, дали чрез комунистите в управлението на производството се установява обстановка **на правилно съчетаване на общонародните с колективни интереси.** Опитът досега показва, че тая нова действителност недостатъчно се отчита. В сферата на зависимостите и взаимоотношенията особено важно е партийната организация да не допусне прехвърляне на отговорности. Органи много, а отговорност няма или е малка! Именно чрез контрола тя трябва по-сериозно да вникне във функциите на отделните ръководни звена, да не допуска тяхното

Digitized by Google

смесване и дублиране. Всеки в конкретните условия да поеме ония права и задължения, които са определени от Устава и нормативните актове.

Ето защо, когато днес поставяме на преден план въпроса за характера на партийния контрол, никога не бива да забравяме тези нови моменти.

III

Като имаме предвид казаното досега, можем да направим заключение, че измененията обхващат по-широк обем от дейности, стила на повече ръководни органи. За да се даде обаче по-правилна и вярна оценка на равнището на ръководството, е много важно да се отговори и на въпроса: как то — стопанското, държавното и пр. ръководство, умее да използва системата от подходи. Защото не е достатъчно само да кажем, че доминира политически подход, т. е. да се оценява как се осигурява първенствуващата роля на общонародните интереси, как се развива и укрепва вътрешнопартийната, социалистическата демокрация и т. н. Заедно с това има голямо значение и как на практика се използва и административно-разпоредителният подход на управление, защото без единоначалие и дисциплина няма демокрация, няма успехи. Много важно е да се прави комплексна оценка от взаимодействието на различните подходи как те формират и възпитават социалистическия колектив. Например мултипликацията, интелектуализацията и т. н. Следователно, когато казваме, че контролът на първичната партийна организация отговаря за подхода към явлението и процесите, това трябва да се разбира като отговорност за единство от подходи, които ще ни дадат интензивното развитие по целия социалистически фронт. Според нас досега контролът правилно насочваше своите сили към стила на работа, но недостатъчно се разбираше, че стилът е и единство от подходи. Кой от тях или колко от тях имат първенствуващо място в конкретните условия, конкретно да се преценява. Важното е да не се пристъпва към ограничено и едностранчиво тълкуване на нещата; да се пренебрегва комплексната оценка чрез подходите в тяхната взаимна връзка.

IV

Контролът на първичната партийна организация ще бъде на висота, когато в резултат на него получаваме разгръщане инициативите на колективите и се издига ролята на трудовия човек. Да! Това е критерият за ефективността на контрола, с който ще мерим неговите успехи и ще преценяваме степента и развитието на политическата организация в предприятието, стопанството и пр. По този въпрос Дванадесетият конгрес е категоричен: „**Партийният контрол е главният гарант за ефективността на нашата политическа система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм.**“[3] Добре! Но за да бъде гарант, сам той трябва да е ефективен. Крайно време е, както в другите сфери на партийната дейност, да дадем заслужено място и на критериите за контрола. Много проверки се правят, различни форми се използват (от това не можем да се оплачем), те пълнят и отчети, и доклади, но засега, по наше мнение, центърът на тежестта не е пренесен в необходимата степен върху оценъчната дейност — като проверяваме какви изменения настъпват в действителността. Има ли полза от контрола. И на тая основа да правим об-

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 89.

Digitized by Google

общения и изводи. Даже възможно е да се намали претрупаността от различните форми на контрол, които понякога формално преминават и излишно уморяват кадрите, и в основата на контролната дейност да се постави реалното отражение от нея. **По-малко, но по-системен контрол с по-голям ефект!** Да израства той като конкретна помощ към дейците, да разгръща тяхната инициатива и творчество, да цени времето им. Има какво да помислят и по този въпрос партийни и държавни органи и организации. Не е работата само да се отчита контролът на масите или на техните организации, а да се създава такава система за тяхното използване, та качеството да заеме своето законно място, а количеството да отстъпи на по-задни редици. Проблем, който изцяло се отнася до ролята и отговорността на партийните комитети и организации.

V

Отново искаме да подчертаем ролята на **контрола за откриване, утвърждаване и масово разпространяване на челния опит.** Та нали заедно с комплексната механизация и автоматизация той стои на челно място в борбата за интензификация по целия фронт на социалистическото строителство! Тогава стига само сме констатирали недостатъци (за жалост понякога излишно се влюбваме в това явление), а повече сили и средства да хвърляме за кълновете на новото, за издигане авторитета на неговите творци. Та нали конгресът постави: контрол и помощ, помощ и контрол! Как по-добре да се постигне тая цел освен чрез изучаване и внедряване на челния опит?

Да обсъжда даден проблем, да оценява стила на органите на управление, това означава партийната организация системно да дава отговор — те, тези органи, превърнали са в същностна черта на своя начин на ръководство и организация масовото прилагане на най-новите постижения в дадения отрасъл. Ето това означава компетентен контрол. Контролът да е превантивен! Има ли по-добро средство навреме да помогнеш на кадрите да отстранят недостатъците, освен да ги учиш да постъпват по примера на най-добрите, на първенците. И то във всички области — в материалното производство, в партийната дейност, в духовната сфера.

VI

Партийният контрол е ефективен, когато спира по-често своя поглед върху политическото положение в предприятието и пр. Партийната организация да не оставя вън от погледа си „...**редица слабости и недостатъци в дейността на нашата политическа система,** които водят до прекалено регламентиране дейността на низшите органи и звена, до прояви на бюракратизъм, тромавост, ниска организираност към изпълнение на взетите решения“[4]...

Партийният контрол няма да играе своята роля, ако не е изпълнен с грижата и борбата за премахването на тези недостатъци, тъй като именно те пречат да се постига политическа активност на всеки трудещ се и нов подем на неговите творчески сили. **Контролът на първичната партийна организация е политически контрол.** И затова той не трябва да се задоволява само с получените стопански резултати, а преди всичко да дава отговор какво е състоянието на политическата атмосфера в предприятието, в бригадата и пр. Отърсва ли се тя от посочените от

[4] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 86.

Digitized by Google

конгреса недъзи или продължава да е тромава и неефективна. Ето го един от съществените моменти. Оценката на партийната организация е длъжна да съдържа как стопанските органи и организациите на самоуправление създават условия, социална среда за решаването на тая задача. Особено за трудовия човек и неговото участие в управлението. Не бива да забравяме конгресната повеля: **„На всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационно-управленческа единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство...“**[5] Такъв е един от критериите за контрола в предприятието, селището и пр. Ако тръгнем по тоя път, тогава ще дадем и отговор дали стопанските и административните органи формират у себе си стил да търсят и да се опират на масите; дали осигуряват обстановка те свободно да участвуват в управлението; дали ръководните дейци се отчитат как изпълняват поръките на трудещите се; дали се грижат да се укрепват единоначалието и дисциплината и пр. Това е единен процес и контролът трябва да разглежда в единство правата и задълженията. При такъв стил партийната организация като политически ръководител ще се грижи не само за комплексната автоматизация и механизация, за челния опит, но и как се управлява колективът. Това е богата конгресна повеля, която заслужава по-задълбочено да се осмисли.

VII

В тази област заслужава внимание и друг важен въпрос — **контролът и общественото мнение.** Като имаме предвид конгресните решения, да се изучава и зачита мнението на трудещите се, партийната организация, преди да утвърди своето становище, трябва да знае общественото мнение по дадения въпрос и да държи сметка за отражението от своето решение върху него. И да се счита, че това задължение е необходимо само когато проучва или решава даден въпрос. Не! За нас тревогите на трудещите се имат голямо значение и при размисъла над организацията, и при проверката на изпълнението.

В тези направления има три важни момента:

— Мнението, становището на колектива за стила на ръководните органи, на отговорните дейци. Как те се трудят и учат, каква атмосфера създават около себе си, какво е отражението от техния начин на живот, каква е тяхната позиция към новото, към „малката правда“ и т. н.

— Не само да знаят мнението, но и да го уважават. Партийната организация сама би си издала свидетелство за бедност, ако се отнася с пренебрежение и високомерие към онова, което вълнува хората, към техните справедливи критични бележки и предложения. За нея не важи поговорката „Като ми пееш, Пенке ле, кой ли те слуша“. Не! Глухотата и слепотата в политическия живот са гибелни. Слушат корените на дървото. Попарват връзките на партията с масите.

— Изучили, уважили, добре! Но чрез контрола партийната организация е длъжна да дава отговори на колектива, на отделния човек. Това е то гласност! Да знае народът нейната позиция, плод на проучвания, изводи и оценки. Истината, щом се отнася до съдбата на колектива, следва да се знае от него. Да се каже на хората правдата. Ето тогава контролът е ефективен. И по такъв начин той се превръща в могъщо средство за възпитание и сплотяване на масите около партийната линия.

---

[5] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 87.

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

„Информацията в съвременния етап се превръща в своеобразна индустрия, в особен клон на съвременната икономика. Тази своеобразна промишленост се развива, за да обслужва ръководенето на цялостния икономически и социален живот, за да бъде мощен инструмент в ръцете на съвременния ръководител — централен и местен — за научно ръководство на обществените процеси.

Ето това е новото и главното в развитието на нашата ръководна дейност...“

ТОДОР ЖИВКОВ

В УСЛОВИЯТА НА ПОВСЕМЕСТНА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

ПАВЕЛ Г. ПАВЛОВ
кандидат на техническите науки

Постоянното нарастване на ролята и значението на информацията в цялостната дейност на партията като действен инструмент за ръководство, като резултатно средство за контрол и възпитание налага партийно-информационната дейност винаги да съответствува на равнището на задачите, които се решават на дадения етап на общественото развитие. Ето защо напълно закономерно в документите на Дванадесетия партиен конгрес се подчертава, че е необходимо „решително да се усъвършенствува информационното обслужване на партийните органи и организации. Приеманите от тях ръководни решения трябва да се основават на достатъчно **пълна, комплексна, обективна и навременна информация** за новите явления и назряващите проблеми в живота на партийните организации и трудещите се, за челния опит и постиженията на науката, за хода на изпълнението на поставените задачи.“[1]

Когато се обсъждат конкретните пътища за издигане на равнището на информационното обслужване, за по-нататъшното подобряване качеството на информацията, като особено актуална се откроява необходимостта тази задача да се осмисли преди всичко от гледна точка на генералното направление на нашата работа и борба, което най-високият партиен форум заведе на преден план всестранната и повсеместната интензификация не само на отраслите на материалното производство, но и на всички останали обществени сфери и дейности.

Както е известно, информационното обслужване на ръководните партийни органи представлява двуединство на процеса на събиране, обработване и оформяне в подходящ вид на политематична (партийно-политическа, социално-икономическа, научно-техническа и др.) инфор-

[1] Тезиси на XII конгрес на БКП, Партиздат, С., 1981, с. 116.

Digitized by Google

мация и процеса на предоставяне на създадения информационен продукт за потребление от различните партийни органи и ръководители. Следователно основната функция на информационното обслужване като отговорна политическа дейност е на партийните комитети непрекъснато да се осигурява необходимата им разностранна, достатъчно актуална и задълбочена в аналитично и синтетично отношение представителна информация, своевременно набрана, многоаспектно обработена и поднесена по начин, който максимално улеснява приемането на високоефективни ръководни решения чрез научно и информационно обоснован избор на най-подходящ от възможните варианти за решаване на проблема.

В условията на всестранна и повсеместна интензификация качественото осъществяване на тази функция обективно изисква да се прилагат все по-ефективни методи, форми и средства за информационна дейност на основата на широкото използване на челните постижения на научно-техническия прогрес и научната организация в областта на информатиката с оглед постоянно да се повишава производителността на информационния труд.

Ясно е, че интензификацията на информационното обслужване представлява сложен, разностранен процес, който предстои да се доуточнява, доразвива и обогатява съобразно постиженията на науката и изискванията на социалната практика. Още на сегашния етап обаче настъпващите в резултат на възприетия курс към интензивно развитие изменения в организацията, стила и методите на партийно ръководство налагат да се потърси отговор на два основни въпроса:

— какви са най-актуалните изисквания към информационното обслужване на ръководните партийни органи в условията на повсеместна интензификация и

— кои са основните интензивни (качествени) фактори за по-нататъшно усъвършенстуване на самото информационно обслужване.

Едно от най-важните изисквания е **резултатите от информационната дейност** (информационният продукт) **да бъдат ориентирани към максимално удовлетворяване на основните информационни потребности на партийните органи и ръководители**, да създават обективни предпоставки за най-рационално и навременно използване на предоставената информация в непосредствената ръководна дейност на партията.

За съжаление не са редки случаите, когато партийни органи или ръководни дейци вместо очакваната, поръчаната, действително необходимата информация получават или не това, което им е потребно, или не тогава, когато им е нужно, или даже въобще не получават подходяща информация по даден проблем, който е предмет на бъдещо обсъждане и решаване.

Известни са и редица конкретни примери, когато от набраната, анализираната (с цената на значителни кадрови, времеви, финансови и други ресурси) и предоставената на съответния ръководен орган информация се използват еднократно само няколко цифри, и то за да се илюстрира наукообразно даден, предварително определен (или вече известен) извод. Например данните сочат, че резултатите от по-голямата част от проведените през последните две години по искане на партийните комитети местни социологически изследвания са използвани само един път и след това събраният богат и интересен материал лежи забравен по папките. Той не се използва пълноценно и не се търсят възможности за мултиплициране на осигурената информация.

Ето защо е важно да се разбере, че търсена и полезна е главно тази информация, която може да бъде използвана пълноценно и многократно в процеса на подготовката и приемането на решения и за контрол върху тяхното изпълнение. Такава е тази информация, която

Digitized by Google

като продукт с необходимите си потребителски качества е достигнала навреме до партийния комитет или до отделния ръководител и реално му е послужила в практическата ръководна дейност. Или, както сочи К. Маркс, „продуктът (в случая информационната продукция — бел. авт.) едва в потреблението става действителен продукт"[2]. Това налага в условията на повсеместното и последователното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм в партийните работници да се формира ново отношение към информацията като към важен, макар и специфичен народностопански ресурс на ръководството и управлението, който следва да се използва най-рационално, да се води решителна борба за премахване на излишната книжнина, за намаляване обема на неизползваната или по-точно на недоизползваната информация.

Следващото изискване е да се осигурява необходимата комплексност на всеки от етапите на процеса на информационно обслужване на ръководния партиен орган с оглед да се осветляват най-пълно и всестранно проблемите, които са предмет на бъдещо обсъждане и решаване, както и основните социални, икономически и други възможни последствия, които могат да възникнат в резултат на приемането на дадено ръководно решение.

За целта би било правилно при разглеждането на всеки крупен, значим проблем да се разработва програма за неговото комплексно научно-приложно изследване, в която от гледна точка на информационното обслужване следва да бъде предвидено: формирането на комплексна работна група (с реалното участие както на представители от компетентните звена на партийния комитет, така и на външни специалисти в съответната област, на дейци с различна квалификация — обществоведи, икономисти, социолози и т. н.); набелязване на комплекс от най-подходящи източници и методи за набиране и аналитико-синтетична обработка на информацията; изграждането на съдържателен информационен модел на явлението (процеса), чрез който да се очертаят възможните работни хипотези за разкриване на присъщите му главни, характерни черти и свойства и да се откроят основните аспекти на изследването; определянето на разнообразните видове и форми за предоставяне на информацията на различните потребители.

На думи като че ли всичко е ясно. На практика обаче последователното осъществяване на изискването за комплексност не се реализира толкова лесно. Например много често при изучаването на даден въпрос партийният комитет изисква писмени справки само от низшестоящите партийни организации, без да търси информация от останалите органи на социално управление в региона, без да съпостави получената информация с обобщените данни от писмата на трудещите се, от въпросите, поставени на лекторите, с живите впечатления на партийните работници и т. н. А известно е, че обобщаването, съпоставянето, взаимното допълване и обогатяване на информацията от всички възможни източници е едно от най-важните условия и предпоставки за пълно, правдиво и всестранно анализиране и осветляване на изучаваните обществени процеси и явления, за освобождаване на информационните материали от „тесноведомствените", отрасловите и други съображения, които понякога намират проявление в работата по информационното обслужване на партийните комитети.

Не са редки и случаите, когато поради липса на комплексен подход — поради това, че не са разкрити най-пълно всички характерни черти на разглеждания проблем, че не е извлечено и откроено преобладаващото, типичното, онова, което отразява неговата 'същност, че не са изучени както взаимоотношенията му с окръжаващите го социални

[2] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 46, ч. I, С., 1978, с. 25.

Digitized by Google

процеси и явления, така и взаимовръзката на съставните му части (а значи не се различава основното от второстепенното, закономерното от преходното) — вземаните на основата на такава информация решения като правило са насочени не срещу причините, а срещу резултатите от тяхното проявление. Те не чертаят перспективите, а само ликвидират последиците, т. е. вървят след събитията, и в крайна сметка създават условия за инфлация на предишни и следващи решения.

Що се отнася до необходимостта от комплексен анализ на събраната информация, той ще бъде наистина такъв само когато се провежда с инструментариума на различните науки, чрез разнообразни научни методи — системно-структурни и ситуационни анализи, експертни оценки, социологически изследвания и др., които във всеки конкретен случай се определят съобразно особеностите на изследвания проблем, времето, с което се разполага, и изискванията на формулираната от ръководния орган заявка за информационно обслужване.

И още едно актуално на сегашния етап изискване към информационното обслужване. Става дума за необходимостта на партийния орган да се предоставя **оптимална по обем информация** от гледна точка на неговите компетенции.

Опитът показва, че в условията на непрекъснатото нарастване на обема от информация и интензифицирането на информационния обмен между различните партийни, държавни, обществени и стопански органи често се стига до „информационно претоварване" на ръководителите. Пред тях възниква проблемът, как с минимален разход на време да уловят най-същественото, как да отсеят второстепенното от предоставяната им обилна информация, как да стигнат до най-целесъобразните изводи и съответствуващите им варианти на решение. На практика информационният „потоп", от който като правило страдат ръководителите, диалектически поражда информационна „криза". Появява се забележим недостиг от алтернативна информация, която е необходима за нуждите на практическата ръководна дейност. Едновременно с това се натрупва излишък от ненужна познавателна информация, която многословно описва, пояснява и в най-добрия случай може да послужи само за сведение, без да е годна за вземане на нужното решение.

Досегашният опит убедително показва, че необходимият обем от информация следва да се определя преди всичко с оглед на равнището и функциите на партийния орган, за който тя е предназначена. Очевидно е например, че за по-високото ниво намалява обемът, но нарастват обхватът, степента на обобщеност, аналитичност, проблемност и прогнозният хоризонт на предоставяната информация.

Следователно в новите условия е необходим задълбочен диференциран подход на информация главно по проблемите, които са от компетенцията на конкретния партиен комитет, нужно е селекциониране и по отношение на периодичността и вида на нейното предоставяне — целево (персонално и групово) информиране, избирателно разпределение на информацията и т. н. съобразно равнището на партийния орган.

От всички тези изисквания към информационното обслужване в условията на интензивно развитие на обществото естествено произтича изводът, че основен, интегрален критерий за ефективна информационна дейност е не обемът, а качеството, полезността и действеността на предоставяната комплексна информация. Важно е доколко тя реално ще послужи при подготовката и приемането на ръководни решения и за контрол и проверка на изпълнението, доколко разкрива причините, които са породили даден проблем или явление, прогнозира тенденциите в неговото развитие и подсказва идеи и варианти за най-целесъобразното му разрешаване. Това предполага партийно-информационната дейност да бъде ориентирана главно към своевременно „улавяне"

Digitized by Google

на новите, назряващите, злободневните проблеми, на зараждащите се противоречия в обществената практика. Заедно с това тя разполага със средства за всестранен научно-приложен анализ на същността, структурата и тенденциите в развитието на тези проблеми и противоречия.

Единствено по този начин партийната информация ще изпълни най-добре предназначението си — с многообразието на своето приложение да оказва възпитателно въздействие, да съдействува за повишаване на политическата съзнателност, отговорност и дисциплина на партийните органи, кадрите и отделните комунисти. Като осветлява нерешените проблеми, възникващите трудности, слабостите и техните носители, предоставяната информация да стимулира провеждането на още по-действена политическа, организаторска и възпитателна работа за цялостното и навременното изпълнение на партийните решения, за издигането научността и усъвършенствуване стила и методите на партийната работа и ръководство.

Осигуряването на необходимата на партийните органи и ръководни дейци информация, която да отговаря най-пълно на посочените изисквания е сложен двустранен процес. От една страна, той предполага наличието на компетентни информационни кадри в партийните комитети с необходимата партийно-политическа и професионална подготовка, които системно да изучават обективните информационни потребности на партийния комитет и на тази основа да гарантират неговото високоефективно информационно обслужване.

От друга страна, в съзвучие с равнището и мащабите на новите задачи, които партията решава на сегашния етап, е необходимо определено равнище на информационната култура на всички ръководни кадри, избрани в партийните комитети, на кадрите в партийния апарат — необходимо е „да се развиват у тях потребността и нагласата да търсят и усвояват необходимата им информация, да се повишава умението им да я анализират и използват като мощен инструмент за научно ръководство на обществените процеси, като ефикасно средство за контрол и възпитание“[3]. Защото на сегашния етап търсенето, усвояването и използването на нужната информация престава да бъде въпрос на лично желание и интереси на съответния партиен деец, а се превръща в обществена повеля, в задължително условие за успешно изпълнение на задачите на равнището на съвременните високи изисквания.

Като се имат предвид основните направления на интензификацията в извънпроизводствената сфера и досегашният практически опит, могат да се открият най-съществените интензивни фактори за по-нататъшно усъвършенствуване на информационното обслужване на ръководните партийни органи.

В условията на ускореното внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес един от съществените фактори в това отношение е **планомерното и обоснованото използване** на материалната информационна база на ръководната дейност — **съвременната електронноизчислителна и организационна техника.** Вече са създадени обективни предпоставки да се изоставят примитивните начини на събиране и сборуване на факти, на самоцелно търсене на ефективни примери. Използването на ЕИМ дава възможност за кратко време да се обработва огромна по обем информация, да се обобщават и съпоставят данните в различни разрези, да се осигуряват по-голяма дълбочина и оперативност на информацията.

През последните години успешно бяха внедрени редица постоянно-действуващи информационни системи за отделни важни страни на партийната работа и ръководство. Заслужава да бъдат посочени на-

[3] Тезиси на XII конгрес на БКП, Партиздат, С., 1981. с. 117.

Digitized by Google

пример автоматизираните системи за решенията на ОК на БКП — Шумен и за събранията на първичните партийни организации от Софийската градска и Благоевградска окръжна партийна организация, системата за комплексно изучаване на общественото мнение на ОК на БКП — Пловдив, системата за участието и личния пример на комунистите от материалното производство на ОК на БКП — Плевен и много други. Въведена бе в редовна експлоатация автоматизираната система за членския състав на партията и т. н.

Необходимо е обаче да се полагат системни грижи за повишаване на ефективността от използването на тези нови и скъпо струващи технически средства, да се направи необходимото за най-широкото използване на качествено новите възможности за информационно обслужване, които те предоставят. По-конкретно това означава, че за всеки отделен случай трябва внимателно да се преценява какви разходи са наистина необходими и оправдани от гледна точка на предназначението, степента и повтаряемостта на използването на осигуряваната информация, когато става дума например за електронна обработка на резултатите от крупно социологическо изследване или на големи масиви от статистическа информация.

Освен това вече не е достатъчно информацията, получавана в резултат на електронна обработка, да бъде само във вид на табулограми. Нужно е да се търсят нови форми за нейното обобщаване и предоставяне в най-подходящ за ползване от потребителя вид — първични анализи, бюлетини за най-характерните данни от различните системи за определени периоди и т. н. Да се ускорява и оптимизира самият процес на електронна обработка на данните, да се осигури тяхната периодична и пълна актуализация.

Правилно би било също значително да се активизира работата по внедряването на подходящи оргтехнически средства в помощ на партийните работници. Истина е, че тези въпроси са сложни, решаването на повечето от тях е свързано и с финансови средства. И въпреки това, без да се проявява максимализъм, на основата на опита на КПСС и другите братски партии, може настойчиво да се отиде към решаването на тези въпроси с оглед да се осигурява още по-целесъобразно използване на опита и квалификацията на политическите сътрудници, да се освобождават те от несвойствени технически задачи, да се повишава творческото начало и ефективността на техния труд.

Следващият съществен фактор е **научната организация на информационното обслужване.** Става дума преди всичко за въпросите, свързани с научнообоснованото планиране и програмиране на осигуряваната информация, с доизграждането на стройна система за еднократно набиране, задълбочено обработване, надеждно съхраняване и многократно, многоцелево и многоаспектно използване на тази информация. Това предполага преди всичко наличието на **съвременна високоефективна технология на информационното обслужване,** изградена върху подходяща информационна база чрез органическото съчетаване на традиционните, изпитаните методи на информационна дейност в партията с последните постижения на науката партийно строителство, теорията на управлението и приложната информатика. Наложително е също така да се осигури необходимата гъвкавост на използваната информационна технология, възможността тя своевременно да се адаптира към постоянно обновяващите и усложняващите се информационни потребности на ръководните органи, да се усъвършенствува въз основа на най-прогресивните нови методи и форми за информационно обслужване.

На практика обаче редица информационни дейци, макар и да се стремят да усъвършенствуват отделни страни на информационната тех-

Digitized by Google

нология, често насочват основното си внимание и усилия към едната ѝ страна — набирането на необходимата информация, а недооценяват другата, не по-малко важната страна на технологията — избора и прилагането на най-подходящи научни методи за задълбочено анализиране, за „смилане" на събраната богата информация.

От тази гледна точка е назряла необходимостта от цялостно оглеждане и уточняване на критериите за оценка на предоставяните най-разнообразни информационни материали. От съществено значение е например да се оценява освен другото и резултатността, действеността на информацията — доколко тя е допринесла за реална промяна, за навременно и цялостно решаване на съществуващите проблеми, какви са практическите резултати след приемането на ръководно решение въз основа на предоставената информация. Това означава да се оцени дали функционира ефективно каналът за обратна връзка с оглед осигуряването на неподправена информация отдолу, която да сигнализира как се възприемат приетите ръководни решения, какви въпроси възникват в хода на тяхното изпълнение, кои са актуалните злободневни проблеми и т. н. В този смисъл интерес представлява и преценката доколко осигурената информация разкрива нови, значими явления и закономерности, дали не преобладава информацията, която описва, обяснява и преоткрива вече известни истини, т. е. доколко е развита диагностичната и прогностичната функция на информационното обслужване. Високо ще бъде оценена и всяка информация, която разкрива и осветлява челния наш и чужд опит, най-добрите постижения в съответната област, която подсказва идеи за неговото своевременно и пълноценно използване в социалната практика.

Освен това съвременната научна организация на информационното обслужване изисква да се осъществи на практика необходимата концентрация и интеграция на информацията, използвана от партийните органи. По-конкретно това означава да се усъвършенствува организацията на информационните масиви, на основата на единен информационен език да се осигури възможност за единно многоаспектно търсене на информация по дадена тема едновременно във всички масиви, съхранявани в различните звена на партийните комитети, да се създават предварителни („нормативни") запаси от информация с оглед своевременно откликване на отговорни непланирани заявки във връзка с предстоящи важни обществено-политически събития и мероприятия.

Подобен подход е възприет например в Информационно-социологическия център на градския комитет на партията в София, където в създадения кабинет за информационно обслужване се събират периодичните издания на партийните институти, на външни научни и информационни звена, резултати от проведени изследвания, държавни нормативни документи и др. и се създават проблемно ориентирани средства за интегриране на основната информация, съхранявана в отделите на комитета.

Друг важен фактор за усъвършенствуване на информационното обслужване е по-нататъшното доизграждане на специализираните информационни звена в апарата на местните партийни комитети. Непреходна истина е, че информационното осигуряване на всестранната ръководна дейност е дело на всички отдели и поделения на партийните комитети при активно взаимодействие, координация и сътрудничество между тях.

Едновременно с това досегашната практика и опит убедително показват, че е необходимо да се укрепват създадените през 1977 г. информационно-социологически сектори в окръжните комитети на БКП. Да се обогатява и задълбочава работата им за по-нататъшното повишаване качественото равнище на информационното обслужване на мест-

Digitized by Google

ните партийни органи. Освен това заслужава внимание и опитът на Пловдивската, Шуменската, Плевенската и други окръжни партийни организации, където в по-големите общински, районни, градски и заводски комитети на БКП се изграждат нещатни сектори, комисии, съвети или групи по проблемите на информацията и общественото мнение, които функционират като надеждни „опорни точки" на информационната система.

За целта би било уместно цялостно да се проучат и да се открият специфичните особености на информационното обслужване на различните равнища в партията. Да се огледа и прецени критично каква информация се предоставя на съответния ръководен орган, кога се предоставя, как и доколко се използва тази информация. Да се анализира коя информация не достига, коя е излишна, кои информационни източници биха могли да бъдат използвани по-активно за осигуряване на процеса на подготовка и приемане на ръководни решения и на тази основа да се набележат практически мерки за по-нататъшното усъвършенстуване на структурата и съдържанието на информационното обслужване, да се разкрият съществуващите резерви за неговата интензификация. Планомерно и целенасочено да се изучава, обобщава и разпространява челният наш и съветски опит в партийно-информационната работа, да се залага и извежда нов опит, да се създават образци на информационно обслужване по отделни важни направления на партийната работа и ръководство.

Главният фактор, ключът за успешното осъществяване на интензификацията на информационното обслужване на партийните органи обаче е **решаването докрай на всички проблеми, свързани с кадровото осигуряване на това важно направление на партийната работа.** Разбира се, въпросът, с колко и какви кадри следва да бъде комплектувано партийното информационно звено, каква е най-подходящата организация на неговата работа и др., е от компетенцията на съответния партиен комитет. По-важно е обаче при техния подбор неотклонно да се провежда линията за привличане на кадри не само с богат жизнен и партийно-политически опит и подготовка, но и с висока професионална компетентност в областта на партийната информация и социологията. Защото новите, високите изисквания в това направление налагат, както посочи другарят Тодор Живков, „не само създаване на съвременна информационна база, но и съответна на тази база мозъчна надстройка, която да обработва, да анализира, да оптимизира и да извлича най-добрите варианти на проекторешения от тази информация"[4]. А в частност това означава, че от тези кадри се изисква да преустроят своето мислене и действия в съгласие с изискванията на интензификацията.

Едновременно с това изключително важно е информационните дейци в партийните комитети да не бъдат „кабинетни творци", а да чувстуват пулса на живота, активно да участвуват в ежедневната, живата партийна работа, да засилват проблемността на информационните материали, настойчиво да се борят против дребнотемието и разпиляването, да се освобождават от неприсъщи и несвойствени задачи, да концентрират усилията си в главното направление — висококачествено и действено информационно обслужване на ръководната партийна дейност в съответствие с равнището на отговорните и сложните задачи, които нашата партия и народ решават в изпълнение на историческите предначертания на Дванадесетия конгрес на БКП.

---

[4] Т. Живков. Избр. съчинения, т. 17, С., 1976, с. 176.

Digitized by Google

НА ВИСОТАТА НА НОВИТЕ ЗАДАЧИ

ФИЛЮ ЧАКЪРОВ

Ние разбираме добре значението на информационното обслужване като целенасочен процес на събиране и генериране на информация, която обслужва непосредствено ръководната дейност на окръжния комитет на БКП. На основата на постъпилата информация се формулират целите и задачите, вземат се конкретни решения, които да изменят съществуващото положение в положителна посока.

Ясно съзнаваме, че сега в условията на повсеместна интензификация, когато внедряването на научно-техническите постижения стана жизнена необходимост, значението на информацията нараства още повече. Необходима ни е разностранна, достоверна, възможно по-пълна, обобщена информация, която да сочи пътищата за решаване на проблемите. Тя може да се осигури, като се прилагат по-ефективни методи, средства и форми в информационната дейност.

Ние сме в периода на така наречения „информационен потоп". Залива ни много информация от различен характер. И същевременно не са редки случаите, когато не можем да получим тази, която ни интересува. А има и информация, която ни служи еднократно и след това я захвърляме като ненужна. В окръжния комитет често се подготвят справки, бюлетини, данни и др. за един отдел, които никак или твърде малко се ползват от другите отдели. Все още няма подчертан навик набраната информация многократно да „влиза в действие", да се мултиплицира. Недостатъчно експлоатираме материалите от социологически изследвания от минали години. Това са все проблеми за интензификация на информационното обслужване на комитета, които ние се стремим да решаваме.

Опитът ни убеди, че за добро информационно обслужване е необходимо да имаме система за набиране, обработка и използване на информацията. Ние сме създали няколко информационни системи — информационно-търсеща система за проблемите, които се разглеждат в общинските партийни комитети; система за взетите решения; система за критичните бележки в централния печат; система за писмата, жалбите и предложенията на гражданите. Тези системи ни ориентират за важни страни от нашата партийна работа.

Като оценяваме голямото значение на информационното обслужване, ние създадохме във всички общински партийни комитети звена за информация. Те координират месечните и седмичните задачи в комитетите и спомагат да се осъществява системен контрол по изпълнението им. Също така държат връзка с масовите организации — отечественофронтовски, профсъюзни, комсомолски и пр., като осигуряват различна информация от тях. Особено много разчитаме на тези звена при изучаването на общественото мнение. Във всяка общинска партийна организация сме определили „опорни" първични партийни организации и партийни комитети от различните отрасли, чрез които за сравнително кратко време се събира информация за настроенията и мненията на трудещите се по дадено събитие, предложение и др.

Digitized by Google

Значителна по обем и съдържание информация получаваме от единните политически дни. Изпратените от окръжния и общинските комитети на БКП докладчици влизат в непосредствен контакт с трудовите колективи, запознават се на място с условията на работа, с проблемите и трудностите, които съществуват. Поставените въпроси се обобщават и предоставят на съответните отдели в окръжния и общинските комитети, на държавните и стопански органи за конкретно изучаване и решаване.

Жалбите, молбите, писмата и предложенията на трудещите се също са обект на нашето внимание. Техният анализ ни дава възможност да следим обществените процеси и явления в окръга, да открояваме въпросите, които вълнуват населението и които следва бързо и правилно да се решат. Преди две години с активното участие на отделите на окръжния комитет се проведе специален пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия по този проблем. Наскоро работата в тази насока отново бе разгледана и бяха дадени препоръки на общинските партийни комитети.

Важен канал за информация е вътрешнопартийният живот на партийните организации. Информационно-търсещата система за проблемите, които са разгледани в общинските партийни комитети, ни дава разнообразна и систематизирана информация. Всяко тримесечие се издава бюлетин, който дава възможност да се види насоката на работата на комитетите. Тя служи и като сполучлива форма за обмяна на опит между тях. В общинските партийни комитети също има изградени системи за следене на вътрешнопартийния живот. В Шумен данните се обработват на електронноизчислителна машина. В Смядово, Каспичан и др. се събират и анализират протоколите от всяко събрание на първичните партийни организации. Те са източник на богата информация за характера на събранията, за подготовката на материалите, за разгледаните проблеми, за активността на комунистите, за взетите решения и тяхното качество. По този начин се създава възможност да се надникне по-дълбоко в живота на първичните организации и да им се окаже по-конкретна и целенасочена помощ по различните направления на тяхната дейност.

Поддържаме и система за критичните бележки към нашите държавни и стопански органи и организации в печата. Чрез съответните отдели контролираме навреме да се отговори на редакцията на вестника или списанието за отношението към тези материали и взетите мерки. При нас постъпва информация от държавни и стопански органи, особено по изпълнението на плана по обемните и качествени показатели, която се използва от сътрудниците и секретарите предимно в оперативната им работа. Тя служи също така и за анализ, изводи и вземане на съответни решения на оперативки, на заседания на окръжния комитет и неговото бюро.

Разбира се, наша постоянна грижа е да се подобрява информационното обслужване на окръжния комитет, да бъде то на височината на съвременните изисквания. Обаче в тази насока според нас има и някои проблеми, които сами, с наши сили много трудно можем да решим.

Първият проблем е да се дава своевременен отговор на повдигнатите от трудещите се въпроси. На болшинството от тях — тези, които са в рамките на компетентността на окръжните ръководства — ние реагираме и отговаряме. Обаче някои въпроси се отнасят до централни органи и ведомства. Отговорите на тях, по наше мнение, се забавят, което ни създава определени трудности за бързото, конкретното и точното информиране на трудовите колективи и населението.

Digitized by Google

Вторият проблем е, че ни липсва съвременна оргтехника, която да ни служи за повишаване обхвата и бързината на информационното обслужване. По-голямата част от информацията се набира и обработва по ръчния способ. Затова в някои случаи се получава закъснение при нейната обработка и анализ или пък обхватът е недостатъчен. Например, ако трябва да приложим системата за изучаване на общественото мнение, която да отговаря на научните изисквания, е нужно цяло звено, в което да се включат най-малко трима оперативни работници. Използването на електронноизчислителните центрове в окръга за обработка на нашата партийна информация засега е скъпо мероприятие, което не можем да проведем само със собствени сили. Нужно е кардинално решение на тези въпроси от централните органи. Важен е и въпросът по-често да се обменя опит между информационните звена на окръжните и общинските комитети за по-бързото усвояване на редица новости в партийно-информационната дейност.

По тези проблеми ни предстои още много да работим. За тяхното успешно решаване ни е нужна и съответна квалификация, конкретна помощ, за да може информационното обслужване в окръжния комитет и окръжната партийна организация да отговори на високите изисквания на Дванадесетия конгрес на БКП.

НАШИЯТ ОПИТ

ПЕТКО ТОДОРОВ
завеждащ сектор „Информационно-социологически“
на окръжния комитет на БКП

В съвременните условия не може да бъде ефективно едно ръководно решение, ако то не е взето на основата на много доброто познаване на съществуващото положение, на неговите добри и слаби страни Само така то ще води към новата цел, към по-високия рубеж. Тези изисквания повишават извънредно много ролята, значението и функциите на информационната дейност в окръжния комитет на БКП и засилват отговорността на сектор „Информационно-социологически“. Той се явява като един събирателен пункт за информация, като лаборатория за нейната грижлива обработка, селекциониране и подаване на съответния ръководен орган.

Ние обръщаме особено внимание на партийното решение като верен инструмент за реализиране ръководната роля на партията. За да може обективно да отрази действителността и постави реални цели, решението трябва да бъде много добре информационно обезпечено. С помощта на специалисти беше разработена информационна система за решенията. Работната група проучи натрупания досега опит, наличната литература, направи анализ на решенията на окръжния комитет между последните две отчетно-изборни конференции.

Изходен пункт при разработката на системата бе постановката, че за начало на решението не трябва да се смята моментът, когато то е взето от съответния ръководен орган, а моментът, когато възниква самият проблем. Защото възникналият проблем трябва да занимава

Digitized by Google

партийния орган, докато бъде правилно и докрай решен от съответния компетентен орган или организация.

Използвахме електронноизчислителната машина, в чиято памет създаваме два масива — за възникналите проблеми и за решенията. Системата дава богата информация не само за контрол по срок, но и предоставя възможност да се прави подробен анализ в различни разрези например какви решения се вземат, по кои направления, кои са инициатори на решенията, техните вносители и изпълнители, какъв е характерът на взетите решения и тяхната конкретност и пр. Нов момент е, че системата позволява всички повдигнати въпроси от трудови колективи, отделни комунисти и безпартийни, ръководни държавни и стопански органи да заведат на отчет и да служат в пряката работа на ръководните органи при планиране на тяхната дейност, поставяне на задачи, анализ на дейността на апарата на окръжния комитет и т. н. Сега сме в етапа на доработване и начало на внедряване. Уверени сме, че системата ще даде възможност за подобряване ефективността на ръководната партийна дейност в няколко направления:

— създават се предпоставки да се работи системно за решаване на възникналите проблеми;

— подобрява се качеството на партийните решения;

— намалява се техният брой и се концентрират по основните цели и дейности;

— приучват се кадрите към по-системен контрол за изпълнение на взетите решения;

— своевременно се разкриват слабостите в работата и се извършват необходимите корекции при вземането на решенията;

— увеличава се времето за интелектуалната дейност на оперативните сътрудници, за разгръщане на тяхното творчество и инициатива;

— придава се по-голяма целенасоченост, научна обоснованост, превантивност и действеност на ръководните решения;

— повишават се деловитостта и оперативността на работата на апарата на окръжния комитет;

— расте ефективността в работата на държавните, обществените и стопанските органи и организации на територията на окръга.

Внедряването на системата за решенията с използването на електронноизчислителна машина е примамливо, но в същото време изисква много грижлива подготовка и нагласа на кадрите. И най-важното — подкрепа от ръководителите.

Много важен момент е достоверността на информацията, която постъпва при нас. Това е от съществено значение особено при изучаване на общественото мнение. Всички канали, които сме изградили като източници на информация, имат в една или друга степен известна едностранчивост. Тази информация се събира от партийни секретари и активисти и в нея всеки влага свой почерк, известна доза своя, субективна оценка. Затова не можем да се базираме само на нея, когато се налага по някои въпроси да знаем общественото мнение на по-широк кръг от граждани от различните сектори, направления, социални групи и т. н. Ето защо ние се стараем да изградим широка мрежа от анкетьори с необходимата специална подготовка, които за кратко време, два-три дни, да съберат исканата информация за мнението на гражданите по даден, актуален за момента проблем. До една седмица тази информация се обобщава, съпоставя със становището на партийните дейци и активисти. Така можем да правим по-добра фотография на общественото мнение, по-обективно да осветлим състоянието на проблема.

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИЯТА — БАРОМЕТЪР НА ЖИВОТА В ОБЩИНАТА

Дванадесетият конгрес на партията постави задачата за по-нататъшното утвърждаване на общинските партийни комитети като пълнокръвни политически ръководители на цялостния обществено-икономически живот и развитие на селищните системи. Основна предпоставка за осъществяването на поставената цел е наличието в общинския комитет на богата, вярна и систематизирана информация за процесите и явленията в селищната система. Интензификацията на информационното обслужване, увеличаването на качеството и обема на получаваната информация са необходимост, която произтича и от партийната повеля за повсеместна интензификация не само на икономиката, но и на другите сфери и области на обществения живот.

Как получавате и обработвате нужната Ви информация? Как „улавяте" новите процеси и явления в селищната система? Коя информация не Ви достига и коя е излишна? Какви са перспективите за развитието на информационното обслужване при Вас?

С тези въпроси се обърнахме към **Жельо ЖЕЛЕВ** — първи секретар на общинския партиен комитет в Смядово, който сподели свой опит и виждания по информационното обслужване на партийните органи.

За да се ръководи, да се вземе правилно решение, е необходимо да има богата и разностранна информация.

За нас като непосредствени ръководители от най-голямо значение е информацията, която получаваме от първичните партийни организации. Изградили сме система за събиране на протоколите от събранията и чрез тяхната обработка получаваме важна информация за различни страни от вътрешнопартийния живот. Но все пак най-съществена информация получаваме от непосредствената, бих казал, всекидневна връзка с първичните партийни организации, която се осъществява чрез инструкторите и чрез нас, секретарите на общинския комитет. Стараем се да присъствуваме на по-голямата част от събранията и на заседанията на партийните бюра. Всеки понеделник провеждаме оперативка, на която наред с текущите въпроси обменяме и информация за проведените в първичните партийни организации мероприятия, тяхното качество, възникналите проблеми и поставените въпроси. Такива оперативки провеждаме и с ръководствата на съвета и масовите организации. На тези оперативки отчитаме изпълнението на задачите от миналата седмица и поставяме новите, като задачите и отчетът на изпълнението им се записват. Това го въведохме отскоро и дава много добър ефект. Водим на отчет решенията на общинския комитет и ОК на БКП, а също и на партийните комитети в някои по-големи предприятия — аграрно-промишления комплекс, завода и др. Опитахме се всяка седмица да изготвяме справка за изпълнението им, но се оказа доста трудно и сега я правим веднъж в месеца.

Информация събираме и от единните политически дни, които провеждаме всеки месец по предварително определени теми. Стараем се като лектори на тези дни по-често да ангажираме непосредствените ръководители на колективите. А с лекторите от окръжния град предварително провеждаме срещи в комитета, за да ги запознаем с някои от специфичните проблеми на съответния трудов колектив и с отговорите на въпросите, които са били поставени на предишните срещи. А като се върнат, отново се

Digitized by Google

срещаме с тях и искаме да ни кажат какви нови въпроси са били повдигнати. Всички те се картотекират и разпределят за решаване и отговор.

Друг канал за информация са устните молби, сигнали и жалби. Аз имам приемен ден в петък, но и в друго време не връщаме хората, без да ги изслушаме. Обикновено сутрин идвам по-рано на работа и често ме чакат хора. Тези молби и жалби ние също завеждаме и им даваме отговор. Решението на Секретариата на ЦК на БКП „За по-нататъшно подобряване работата с писмата и приема на гражданите" ни дойде навреме на помощ, за да можем по-правилно да оценим работата си по сигналите, жалбите и поставените въпроси. Взехме решение да разгледаме по-подробно въпросите, които най-често и най-много вълнуват хората от общината, и да ги внесем на заседание на общинския партиен комитет. Считаме, че от това ще извлечем полза и ще можем в бъдеще по-правилно да насочваме нашата ръководна дейност.

Изобщо получаваме богата и разнообразна информация по различни канали. Но срещаме трудности о обработката ѝ, тъй като нямаме никаква техника и всичко обработваме ръчно. Ако трябва да събираме и обработваме всички въпроси, ще ни трябва приблизително месец, а някои от тях не търпят отлагане. Затова ние се стараем информацията бързо да влиза в „действие", т. е. по възможност въпросите веднага да бъдат разрешавани. Например на проведената среща с колектива на завода се поставиха редица нерешени битови въпроси — за липсата на мляко, на кофи за отпадъци и пр. След срещата останахме с директора и набелязахме конкретни мерки за решаване на въпросите, които са главно от организационен характер и не изискват много време и средства.

Непосредствената и разнообразната информация, която получаваме от първичните партийни организации и трудовите колективи, ни позволява политически по-вярно и правилно да оценяваме дейността на отделните кадри и ръководства. Искам да посоча като пример въпроса с търговията. Не че е зле районната потребителна кооперация, но развитието на града изпреварва развитието на търговията. В проценти другарите си преизпълняват плана и даже ги наградиха. Ние се радваме, че ги награждават, но изискванията са по-големи и понеже те не предприемат мерки да отговорят на нарасналите нужди, ние им търсим отговорност. Този въпрос разгледахме заедно с окръжния кооперативен съюз. Наложи се да се разработва нова програма.

Една от най-важните задачи на общинския партиен комитет е чрез информацията да държи ръката на пулса на живота в селищната система, навреме да „улавя" нововъзникващите процеси и явления още в началото, за да вземе действени мерки за предотвратяване или ограничаване на нежелателните, отрицателните им последици. Искам да посоча като пример дейността ни по животновъдството в личното стопанство. След излизането на Постановлението по самозадоволяването поради благоприятните природни условия при нас много хора започнаха да отглеждат голямо количество добитък, особено свине. Това е правилно и добре, но заедно с това започнаха да се получават при нас сигнали от провеждани събрания или от отделни хора, че не всички си регистрират животните, че добитъкът често навлиза в селскостопанските блокове и нанася щети, че има случаи на присвояване на фураж, че се развихря „печалбарството", особено сред млади хора, и пр. Това наложи ние веднага да вземем мерки. Затова във всяко селище проведохме събрания и срещи с районния прокурор, за да се запознаят хората с правната страна на въпросите. Да знаят какво им е разрешено и къде се допускат нарушения. Взехме и административни

Digitized by Google

мерки, като срещу някои нарушители се образуваха процеси, които се гледаха на място, в селищата. Взе се решение от АПК, който не си регистрира животните, да не ползва горска паша и др. Тези мерки дадоха положителни резултати.

Или друг пример. На миналото заседание се повдигна въпросът, че районната потребителна кооперация е взела одобрено от ОКС решение да вдигне категорията на някои заведения, и то на такива, на които няма основание за това — сладкарницата при завода, една мандра бе направена на кръчма и я определиха като първа категория. Реагирахме веднага и не допуснахме неоснователно повишаване на категориите на заведенията.

Досега ставаше дума главно за всекидневната, текущата информация, която се получава в общинския комитет и която ние преработваме и използваме. Бих искал да се спра и на едно друго направление в информационното обслужване на комитета. Това е въпросът за целенасоченото търсене, събиране и използване на информация при разработката на определен, обикновен сложен и комплексен проблем. Например нашият аграрно-промишлен комплекс дълго време не си изпълняваше задачите по плана на окръга. Работата главно се състоеше в това, че ни караха да сеем пшеница и царевица, за които при нас няма добри условия, а същевременно не се използваха пасищата за развитие на животновъдството, не се обръщаше достатъчно внимание на някои други благоприятни култури, като етерични култури, овощни градини и пр. Трябваше да пристъпим към разработката на такава структура на производството, която да съответствува на условията на района и да не бъде АПК в загуба. Разговарях с окръжния аграрно-промишлен комплекс къде можем да видим положителен опит по интересуващите ни въпроси. Изпратихме хора да проучат опита. Например зам.-председателя на АПК изпратихме да види разработките за използването на техниката. На нас нищо не ни пречи да я използваме по същия начин. С председателя и главния зоотехник на АПК отидохме в Ловешки окръг да проучим въпроса с животновъдството. Там видяхме пасища за отглеждане на животни, в овцевъдни комплекси ходихме. На базата на всичко това разработихме програма, която приехме в общинския партиен комитет за развитието на животновъдството на базата на опита на Ловешки окръг. Скоро тази програма ще се обсъди и в бюрото на ОК на БКП с цел да се покаже как в една селищна система с недобри почви могат да се постигнат добри резултати.

Искам да се спра и на перспективите по информационното обслужване на комитета. Първата наша задача е информацията, която се получава, да бъде „пресята", за да я използваме по-добре. Не отвсякъде получаваме достатъчно информация. Ето един пример. Поставили сме си задача да държим потясна връзка с органите на МВР и прокуратурата, защото се обслужваме от друга селищна система. При тях някои процеси и явления се следят по-добре. За събиране на информация, следене на решения използваме опита на общинския партиен комитет — Преслав, където по-добре е поставен този въпрос. Задачата е да го приложим при нас. Другото е за по-бързата обратна информация, която трябва да се даде на хората. Когато отидем на събрание, трябва да информираме колективите как се решават въпросите, които са ги вълнували.

По някои въпроси нямаме компетентни органи, като например по медицинското обслужване. Затова предизвикваме проверки от вишестоящите органи. Да се види как се решават при нас въпросите и на базата на тяхната оценка и изводи да приемем наши решения. Затова ще прилагаме и в бъдеще такива форми за събиране на достоверна информация за работата на нашите органи.

Digitized by Google

По отношение на излишната и недостигащата информация бих споделил това, че независимо от нашите усилия все още се чувствува недостиг на информация за селищната система. Но **най-много ни липсва информация за челните достижения, научна информация.** Например бюлетинът по селското стопанство на информационно-социологическия център е много добър и нужен. Той дава една познавателна информация на кадрите. Всяка наука трябва да изпраща повече информация, за да знаем какво ново можем да решим или внедрим.

ПРОБЛЕМИТЕ В ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

От първичната партийна организация и от ръководения от нея трудов колектив започва формирането на партийната политика и отново там тя се протворява в реалност. В партийната организация рефлектират, като във фокус се събират всички задачи — и тези, които поставят ръководните партийни органи, и тези, които възникват в трудовия колектив. Защото първичната партийна организация, както я определи конгресът, е представителят на партията в трудовия колектив и представителят на трудовия колектив в партията. Вярно е, че самите задачи носят информация, но многократно по-голямо количество е нужно за тяхното качествено и ефективно изпълнение.

По въпросите на информацията и информационното обслужване на първичната партийна организация представител на редакцията на сп. „Партиен живот" разговаря с ИЛИЯ ИЛИЕВ — зам.-секретар на комбинатския партиен комитет на Стопанския комбинат за обработка на алуминий в Шумен, с НЕДЕЛЧО ПЕТРОВ — секретар на първичната партийна организация в леярния цех и с НИКОЛАЙ ПЕТРОВ — секретар на първичната партийна организация в пресовия цех.

Партиен живот: — В своята многостранна дейност като политически ръководител на колектива на цеха първичната партийна организация събира и ползва информация по интересуващите я проблеми както „отвън", така и „вътре" от трудовия колектив. Нека първо се спрем на информацията, която получавате „отвън". Откъде вие черпите информация при подготовката на вашите събрания, заседания на партийното бюро и други мероприятия?

Неделчо Петров: — Информация получаваме от много места. Когато подготвяме партийно събрание, ние гледаме да се справим с литературата, която получаваме, за да видим как трябва да се подготвят материалите. Търсиме в обществено-политическата литература и в периодичния партиен печат. Но трябва да се каже, че по някои въпроси особено по положителния опит в партийната практика все още няма достатъчно материали. Например скоро провеждахме събрание, на което трябваше да се направи отчет за работата на партийните групи. Вярно е, че от партийния комитет получихме инструкцията за работата на партийните групи и се проведе обучение на партийните групови отговорници. Когато подготвяхме отчета за работата на партийните групи, преровихме 4—5 броя на сп. „Партиен живот", но там по този въпрос малко информация намерихме...

Илия Илиев: — Недостатъчно в партийния печат се отразява непосредствената практическа дейност, малко се обобщава и популяризира положителният опит в партийната работа. Например в книжката от библиотечката на партийния секретар за партийното събрание е предимно теория, а не как на практика да се подготви и проведе най-добре. Партийните групови отговорници разбират ролята и значението на партийното поръчение, но когато трябва да възлагат поръчения, обикновено се затрудняват какво точно да запишат, кое е и кое не е партийно поръчение.

Неделчо Петров: — При нас в трите партийни групи поръченията са все от този характер — да обучават новопостъпващи работници, да подобряват самообразованието си, да си повишат разряда, да дадат по три трудови дни и пр. Наистина и партийното бюро също възлага поръчения на отделни комунисти. Понякога даваме общо поръчение на всички комунисти в отделната смяна.

Партиен живот: — А как получавате информация от трудовия колектив за политическото настроение на хората, за въпросите, които ги вълнуват, за тяхното мнение по определени проблеми?

Николай Петров: — Аз научавам от работниците какво е отношението на хората. В някои случаи провеждам допълнително разговори за дисциплината, за нарушенията, нередностите и т. н. При мене идват и комунисти, и безпартийни. От провежданите всяка сутрин оперативки, на които присъствувам, получавам информация за

Digitized by Google

хода на изпълнението на стопанските задачи, за това, което е станало във втора и нощна смяна, за допуснатите аварии, за задоволяването със суровини и т. н. Освен това винаги обхождам цеха и в лични разговори се интересувам по всички въпроси, които вълнуват хората. Допълнително информация получавам от партийните групови отговорници, от профгрупорзите, комсомолския секретар и други активисти. Лошото е, че и аз, и началник-цеха сме винаги в движение. Когато хората ни търсят, за да споделят някои интересуващи ги въпросите, не винаги могат да ни намерят. Затова решихме да определим приемен ден и час по лични въпроси. Заедно с началник-цеха и профпредседателя ще приемаме и изслушваме хората. Тогава ще водим и дневника за възникналите проблеми. Той отдавна е въведен при нас, но засега ни е трудно да го водим, защото в повечето случаи научаваме за проблемите „в движение".

Неделчо Петров: — Аз научих за вашата идея за приемен час и я споделих с нашия началник-цех. Но той каза, че не сме спрели досега никой да идва при нас по всяко време. Ние считаме, че наистина не е нужно да се въвежда изкуствено ограничаване на контактите с хората само в приемния час. Много официално става.

Николай Петров: — Не, ние не смятаме, че приемният ден ще ограничава контактите ни с работниците. Напротив, сега нерядко се случва човек да има нещо да сподели с нас, потърси ни, но или ни няма в момента, или заседаваме. Един-два пъти като не ни намери, накрая се откаже да говори или забрави. Пък и няма да остави машината си за половин ден, за да ни търси. Приемният ден няма да ограничи всекидневната връзка с хората. Едното не пречи на другото. И още нещо. Когато някой ще идва в приемния час, то той самият ще се подготви по-добре, ще си пообмисли повече и по-дълбоко въпросите. От това също ще има полза.

Партиен живот: — Въпросът за информацията „отдолу" е свързан с другия въпрос — как вие „захранвате" с информация трудовия колектив, как го информирате по стопанските, политическите, международните и др. въпроси?

Николай Петров: — Според мен е излишно при нас да се говори за липса на информация по стопанските въпроси, по изпълнението на плана. Защото освен оперативките ние най-малко веднъж на три месеца провеждаме събрание по тези въпроси, а когато има трудности и неудачи — и по-често. Комунистите и безпартийните получават богата информация за положението в града, окръга и страната от провежданите единни политически дни. На тях поставят и въпроси, като на повечето се дава веднага отговор.

Неделчо Петров: — Ние считаме, че е много важно навреме да информираме хората по предстоящите задачи и съществуващите трудности, да им обясним правилно и задълбочено въпросите, защото това повишава тяхната активност. Ето един пример. Нашите бригади са на стопанска сметка, а „болен" въпрос при нас е този за икономиите. След разясняването на новия икономически механизъм и подготовката за насрещния план от колектива на цеха се направиха над 120 предложения, от които повече от 70 влязоха в плана. Те ще дадат икономии на суровини, материали и енергия за 340 хил. лв. По решение на партийното бюро сега сме натоварили специалистите да направят анализ и докладват на събрание коя бригада, с кои материали е в прерасход и къде да насочат усилията си. Искаме и специалистите, и нашите работници да излязат с конкретни предложения за икономии.

Николай Петров: — За информиране на колектива на цеха често използваме и откритите партийни събрания особено при разясняване на важни партийни документи. Хората се интересуват, задават въпроси. Хубаво е, че сега по-бързо получават отговорите на поставените въпроси, ако не веднага, то на някои от следващите събрания. Направи ми впечатление големият интерес, който предизвика докладът на другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание. Даже след събранието 6—7 души поискаха доклада отделно, сами да си го прочетат. Това бяха обикновени работници — комунисти и безпартийни. После всички споделиха, че добре, правилно се виждат въпросите.

Неделчо Петров: — Да, хората се интересуват, разбират ни и ни вярват, на нас комунистите, на партията. Аз съм все сред хората и постоянно водя разговори. Един поставя въпроса за икономическия механизъм, друг за заплащането и аз се старая по-пълно да им отговарям. Хората не се страхуват да ми поставят понякога и по-остри въпроси, да се доверяват за всичко. Според мен това доверие се засили особено, след като на основата на информация от колектива, от хората, по предложение на партийното бюро административното ръководство подмени трима от всичко четири начален-смени. Може би затова хората искат информации на политическите дни да изнасят по-авторитетни ръководни дейци — например първият секретар на общинския партиен комитет или някой от секретарите на окръжния комитет на БКП.

Партиен живот: — Когато пристъпвате към изготвянето плана на първичната партийна организация, откъде черпите информация за назрелите проблеми, как подхождате? Откъде ви идва най-много информация?

Илия Илиев: — Основните проблеми, които се залагат в плана, произтичаха от доклада на другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание, от новия икономически механизъм и приетата в нашия комбинат комплексна програма за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес.

Неделчо Петров: — Взех бележките от годишното събрание, слабостите, които се допускаха, и ги извадих. Бяха около 4—5. Например слаба беше дейността на комсомолското дружество, а също и на проф-

Digitized by Google

организацията. Имах предвид и въпросите, които трябва периодично да се разглеждат, каквито са: изпълнението на тримесечния план на цеха, информация за приключване на партийната учебна година и пр.

Николай Петров: — Още при конструирането на партийното бюро споделихме основните задачи, които през това полугодие стоят пред нашата организация. Всеки трябваше да помисли и предложи какви мероприятия и събрания да предвидим в плана. При изготвянето на плана имах предвид резолюцията на годишното събрание и основните предстоящи задачи. Отбелязахме и някои задачи, които миналата година пропуснахме, а сега решихме, че също трябва да влязат в плана. Включихме и задачите от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации.

Партиен живот: — На вас като партийни секретари често ви се налага на партийни събрания да давате политически оценки не само на различни събития и явления, но и на обществени организации, на отделни комунисти, на стопански кадри и др. Откъде черпите информация, за да си сверите критериите за оценка?

Неделчо Петров: — Зависи къде ще отива този материал. Ако е само за наше събрание, ние обикновено казваме, че хубавите страни си ги знаем и в материала са засилени главно критиката и самокритиката. Когато материалът ще отива понагоре, се стараем да кажем и положителните, и отрицателните страни, като се оценяват от чисто партийни позиции. Обикновено преди да правим преценка, се съветваме със заместниците си, с членовете на партийното бюро или отделни комунисти.

Например миналата година оценявахме началник-цеха. Аз внесох оценка на заседание на партийното бюро. Изготвих я предимно от разговори с механика, енергетика, заместниците му, от мнението им за неговия стил и методи на работа. По партийна линия аз го оценявах. Направи ми впечатление, че когато приемахме на партийно събрание оценката, комунистите се отнесоха критично към работата на началник-цеха. Те изказаха мнение да коригира някои свои слабости, като излишно самочувствие и др. Посочихме му, че тези слабости трябва да ги преодолее, защото хората и преди всичко нашата първична партийна организация и колективът са властни да го издигат или свалят. Той е млад комунист и това му помогна много.

Партиен живот: — Каква информация не ви достига и коя ви е излишна?

Илия Илиев: — При нас идва доста печатна информация, но все още не е в такова количество, за да има достатъчно за колективите. Това налага да засилим устната агитация. Ето сега събирахме нашия агитколектив. На всеки член сме поставили конкретна задача да информира определена бригада или участък за задачите, които са поставени пред тях. Налага се непрекъснато, по няколко пъти да разясняваме отделни въпроси. За икономическия механизъм например проведохме събрания, изучаваше се и в звената на партийната учебна година. Но се оказа, че все още има немалко хора, които не го разбират и осъзнават, както трябва. Лошото е, че на единните политически дни не можем да обхванем всички, защото при нас се работи на три и четири смени.

Неделчо Петров: — Техническата информация не е достатъчна. Преди два месеца от техническата библиотека беше пусната една анкета за нужната техническа литература. Има доста теми, от които хората се интересуват и желаят такива книги да бъдат доставени. Имам предвид, че леярското производство, особено на алуминий, е ново за България, не достига за него информация. В пресов цех може да се ползва и съветска литература. При нас и такава няма. Нашите специалисти имат няколко учебника и казват, че за леенето на алуминий в института е било споменато с няколко изречения.

В материалите се постарахме да поставим някои от съществените проблеми за интензификацията на информационното обслужване на партийните органи на сегашния етап и да покажем опита в тяхното решаване на различните звена в партийната структура. Интензификацията на партийно-информационната дейност е един постоянен и активен процес на усъвършенстване работата по събирането, обработката и използването на информацията. Тя предполага непрекъснато внедряване на челните достижения на информатиката, електронноизчислителната техника, кибернетиката, социалната психология, партийното строителство и други науки. Тя изисква неуморно търсене и внедряване на положителния опит, който от своя страна да открива нови хоризонти и нови възможности.

Проблемите и споделеният опит ще породят нови размисли, нови творчески търсения на партийните органи и организации, за да отговори информационното обслужване на високите критерии и изисквания, които постави Дванадесетият партиен конгрес.

Digitized by Google

НЕПОСРЕДСТВЕНО РЪКОВОДСТВО И ПОМОЩ НА КМЕТСТВАТА

СТЕФАН ГЕОРГИЕВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Своге

Своренската селищна система е разположена на площ от 750 кв. км. Състои се от един град и 38 села, обособени в 33 кметства. Населява се от 32 хиляди жители, 2/3 от които живеят в селата. Икономическият ѝ облик се определя от развитието на промишлеността, в която са заети близо 6000 души. Поради планинския характер общественото селско стопанство е застъпено в 15 селища, а в останалите преобладават горските площи. Близостта до столицата и красивата природа станаха предпоставка за развилото се вилно строителство за индивидуален отдих на столичани.

Изграждането на кметствата в селищните системи е нов етап в усъвършенстване на социалното управление по места, за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация. Това налага да се подобрява тяхната дейност, да се издига ролята им на качествено нови органи на държавната власт и на местното самоуправление.

●

Проблемите на кметствата в новите условия заемат съществено място в работата на общинския партиен комитет. Бюрото на комитета и Изпълнителният комитет на общинския народен съвет още през октомври 1979 г. приеха съвместна програма за повишаване на тяхната роля и значение. Целта на програмата бе под ръководството на общинския партиен комитет, Изпълкома на съвета и първичните партийни организации да се насочи вниманието и да се мобилизират усилията на общинските и местните ръководства за усъвършенстване стила и методите на работа на всички органи за успешно решаване проблемите на селищата, да се осигури необходимата координация в действията на ръководните фактори и на тази основа да се повиши цялостно ефективността от дейността на кметствата.

Кои са основните направления, застъпени в програмата?

Да се създава и укрепва икономиката в селищата с цел да се осигурява заетостта на работната ръка и да се намалява миграцията; да се благоустроява, хигиенизира и опазва природната среда; да се повишава равнището на здравното, търговското, комунално-битовото, транспортното и пощенското обслужване; да се подобряват условията за развитие на образованието и културата, организацията и качеството на административното и техническото обслужване на населението; да се спазва общественият ред и социалистическата законност.

За реализирането на тези основни задачи определихме главните мероприятия, които следваше да се реализират с активната помощ

Digitized by Google

на общинските ръководства и стопанските единици на територията на общината и обществено-политическите организации. В 16 кметства заложихме извеждането на опит по основни направления от дейността им. През октомври 1980 г. на разширено общинско съвещание бяха обобщени резултатите и се популяризира опитът на най-добрите.

В специален раздел на програмата се открояват задачите по осъществяване на конкретно и действено партийно ръководство за издигане ролята на кметствата. В бюрото на общинския партиен комитет системно се обсъждат проблеми, по които работят народните съвети и кметствата. Обект на внимание са **въпросите, свързани с подобряване ръководството на кметствата,** борбата със закононарушенията, работата по самозадоволяването, дейността на общоселските партийни комитети за осъществяване единно партийно ръководство на територията на кметствата, на общинския съвет за култура по ръководството на читалищната дейност, на общинския комитет на Отечествения фронт, както и цялостната дейност на отделни кметства.

В изпълнение на приетата програма във всички селища под ръководството на общинския партиен комитет и първичните партийни организации, с участието на местния актив се разработиха комплексни мероприятия за реализиране на задачите. Осем работни групи, оглавявани от отговорни работници на общинския комитет на БКП и ИК на общинския народен съвет, взеха участие в разработването на мероприятията, оказаха конкретна помощ на място. По такъв начин в максимална степен се конкретизираха задачите, мястото и ролята на отделните обществени фактори — кметствата, отечественофронтовските и комсомолските организации, задълженията на шефствуващите предприятия над отделни селища.

Голяма е ролята и участието на работните групи при общинския партиен комитет за подобряване на стила на кметствата. Те проучват и помагат да се усъвършенствува вътрешната организация на кметството — разпределение на работата, компетентност, функции и реализацията им. Особено внимание се обръща на перспективното и оперативното планиране, на умението да се извеждат на преден план основните проблеми на колективната и съвместната дейност с останалите органи и организации, на вземането решения в организацията и проверката на изпълнението.

Пред общинския партиен комитет, пред негови пленуми и заседания на бюрото са стояли такива въпроси на кметствата като: покритие на думите с дела — как се изпълняват решенията на общинския партиен комитет и общинския народен съвет и собствените; какви решения са вземани и каква е тяхната съдба; връзката с хората — как се изучават мненията, настроенията, предложенията, нуждите, каква е трудовата и социалната активност на населението; деловитост и оперативност в работата на кметството; борбата срещу консерватизма, формализма и бюрократизма, ролята на кмета като централна фигура, работата му като ръководител, организатор и възпитател, качества, личен пример, авторитет; как се осигуряват координация и еднопосочност в дейността на органите и организациите на територията на кметството, как се изпълнява програмата на общинския партиен комитет и общинския съвет и др.

●

Важна и необходима предпоставка за действено партийно ръководство на кметствата е организационно-политическото състояние на териториалните партийни организации. Затова общинският комитет на БКП полага конкретни грижи да се укрепват техните ръководства с добре подготвени и опитни кадри. В това отношение се осъществява

Digitized by Google

система от мероприятия, чиято цел е да се подобрява работата на териториалните първични партийни организации в съответствие с изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП. През 1980 и 1981 г. бяха изпратени от предприятия и учреждения с поръчения и бяха избрани 15 комунисти за секретари и 25 комунисти за членове на бюрата на териториални първични партийни организации с поръчение да издигнат тяхната роля. Осъществиха се и конкретни мерки за подобряване материалната им база, подобри се планирането в работата им, обогати се тематиката на партийните събрания. Повечето териториални партийни организации вече не заобикалят наболелите въпроси на социално-икономическото развитие на селата, не изчакват те да бъдат решени от вишестоящите органи, а активно и настойчиво воюват за тяхното своевременно решаване.

Системно на събрания на териториалните първични организации и в заседания на техните бюра се обсъждат въпроси, свързани със стила и методите на работа на кметствата, проявява се по-висока взискателност към тяхната дейност. Така например за 1981 г. са обсъдени над 100 проблема, свързани с дейността на кметствата, или средно повече от 3 във всяка организация.

Първичните партийни организации в Бов, гара Лакатник, Реброво, Заселе, Габровница и др. на свои събрания обсъдиха как кметствата се занимават с изпълнението на строителната програма; в Габровница, Завидовци, Огоя и др. — как работят по самозадоволяването; в Лакатник и Церово — по благоустрояването и хигиенизирането. В с. Церово е подета една полезна инициатива с радващи резултати. Тя се провежда под девиза „Моето село, мое дело, моя отговорност". С добри постижения може да се похвали първичната партийна организация в Бов по културно-просветната и художествената самодейност. По нейна инициатива и с най-пряката й помощ е организирана добра библиотечна дейност, оформена с хубава зала на приказките — подет е починът „От всеки дом — читател".

Главна роля тук играе художествената самодейност. Изградени са 6 художествени състава, смесен битов хор, битов оркестър, театрален колектив, фолклорна група, вокално-инструментален състав, фотокръжок. Театралният колектив е на челно място в окръга. Събран е материал за написване история на селото, подготвена е етнографска сбирка, като се възстановяват стари народни обичаи, лазаруване и др.

Трябва особено да се подчертае добрата, съвместната работа между читалището, младежкия клуб и училището. Читалището се е утвърдило като център и организатор на културния живот в селището.

Може да се каже, че всяко тримесечие общинският партиен комитет прави анализ на обсъжданите проблеми в първичните организации и на взетите решения, като особено внимание обръща на териториалните организации. С основните изводи от тези анализи се запознават партийните секретари и кметовете.

Миналата година работни групи на общинския партиен комитет и общинския народен съвет извършиха конкретни проверки във всички кметства. На съвещание със секретарите на партийните организации се даде оценка за изпълнението на програмата, направиха се съответни изводи и се дадоха препоръки за бъдещата работа.

Целенасочени грижи полага общинският партиен комитет и за кадровото укрепване на кметствата. На изборите през юни 1981 г. бяха избрани 12 нови кметове с по-високо образование, с необходимите политически и делови качества и по-добра подготовка. Това даде положително отражение в дейността им. За повишаване политическата и специалната квалификация на кметовете през 1979—1980 г. 31 от тях преминаха 15-дневни курсове в междуокръжната партийна школа.

Digitized by Google

Всеки месец общинският народен съвет организира ден на кмета и секретаря, където наред със задачите, които се поставят, специалисти изнасят и лекции, обменя се опит по разглежданите проблеми, кметовете правят съдоклади, информации и пр.

●

Въпросът за обмяната на опит заема все по-голямо място в работата с кметствата. Неколкократно изпълнителният комитет на общинския народен съвет е изслушвал информации от отделни кметове за техния стил и опит в работата, по изпълнение на стоящите пред тях задачи. В плана на съвета са включени да докладват всички кметове с цел да се откроява положителният опит по отделните проблеми, записани в програмата на общинския партиен комитет и общинския народен съвет.

Общинският комитет на БКП утвърди „Основни положения" за подобряване дейността на съответните органи с критичните бележки и предложения на трудещите се.

На отчетно-изборните събрания на първичните организации през 1980 г. бяха поставени 173 въпроса и предложения, на отчетните събрания на кметствата — 70, на събранията на отечественофронтовските организации — 215, на местните земеделски дружби — 35. Приблизително такъв е броят на въпросите и предложенията и на отчетните събрания, състояли се през 1981—1982 година. Всички въпроси и предложения своевременно се обобщават от изградената за целта група и по направления се отправят към компетентните органи за проучване и решаване. На срещите по места се отговаря на повдигнатите въпроси и предложения. Онези от тях, които имат текущ характер и не се нуждаят от специално проучване, се решават оперативно, на място. Изградената система за работа с въпросите и предложенията на трудещите се позволява партийните ръководства да поддържат тясна връзка с населението, да получават точна информация по каналите на обратната връзка и своевременно да внасят нужните корекции в ръководната дейност.

За подобрения стил и особено за разширяване колективността в работата на кметствата могат да се посочат редица примери. Да вземем например техните заседания. На много от тях освен народните избраници присъствуват ръководителите на местните политически и масови организации. Близо половината от заседанията се провеждат съвместно с ръководствата на отечественофронтовските организации. Все повече в практиката се налагат общоселските събрания, събранията по квартали и избирателни райони. Организират се срещи на народните съветници от кметствата с избраниците. Изграждат се редица помощни комисии по различни направления.

Изключително полезна и ефективна форма за непосредствено общуване с хората са събранията на въпроси и отговори, каквито общинският комитет на БКП провежда в селищата на общината. Там участвуват отговорни дейци на общината, представители на РПК, АПК, общинския комитет на Отечествения фронт и други предприятия, организации и звена. Обикновено основните въпроси се отправят за предварително проучване и на събранията се дават компетентни и точни отговори. Пояснява се кои от въпросите могат да бъдат решени и в какъв срок, кои от тях се нуждаят от по-задълбочено проучване и кои за момента не могат да се решат.

Какви са резултатите от дейността на общинските ръководства, на първичните партийни организации и кметствата за социално-икономическото развитие на селищата?

Общинският комитет на партията и общинският народен съвет

Digitized by Google

имат ясна концепция за развитието и перспективите на всяко селище. Провежда се линия на укрепване на селата и задържане на населението, като се създават необходимите условия за труд и бит. В 16 от по-големите села на общината са изградени предприятия и цехове, в които се трудят значителна част от хората и от околните по-малки села. Наличната икономическа база се разширява и модернизира, според възможностите създават се условия за осигуряване необходимата заетост на хората. Предприемат се мерки за подобряване на условията за труд и бит на трудещите се в селското стопанство, за увеличаване притока от млади попълнения.

Голяма помощ в това отношение оказват и ръководствата на предприятията в общината. Не случайно нашият стремеж е в общинския народен съвет да се избират директорите на предприятията в селата, където те се намират, с което те чувствуват още повече своите задължения и отговорност към тяхната работа. Те помагат на кметствата в благоустрояването и хигиенизирането на селата, в селското стопанство, в културно-просветната дейност.

Добро е взаимодействието и помощта на мина „Антрацит" със село Томпсън, в което директорът е избран за общински съветник. Много плодотворни са връзките между първичната партийна организация в цех „Младен Стоянов" за производство на чадъри и териториалната първична партийна организация в с. Искрец, особено по помощта на селското стопанство и благоустрояването на селото. Много добро е взаимодействието и между първичните организации във фабрика „Дружба" и Лакатник, където тя се намира.

●

Кметствата успешно подемат и решават редица социални проблеми на селищата. Така например за социално-битови и благоустройствени мероприятия през 1981 г. те са усвоили 1 300 000 лева, или почти два пъти повече в сравнение с 1980 г. Разширява се базата и се подобрява търговското, транспортното и комунално-битовото обслужване на населението. Бележи значителен ръст комплексното административно обслужване на населението. Положителни резултати са постигнати и в дейността на кметствата по опазване на обществения ред и социалистическата законност. В значителна част от по-големите селища успешно се развиват културно-масовата дейност и художествената самодейност. Редица самодейни колективи и състави от селата Церово, Бов, Искрец, Брезе, Осеновлак и др. заеха призови места и станаха носители на медали и отличия на събора на народното творчество в Копривщица за 1981 г.

Нашата оценка е, че голяма част от кметствата в общината успешно се утвърждават като качествено нови органи на народната власт, компетентни и дееспособни да решават стоящите пред тях задачи. Изграждат правилен стил на работа. Подобрява се перспективността в тяхната дейност, утвърждава се все по-пълно колективното начало. Добре организират и провеждат работата с общинските съветници и съветниците в кметствата. В своята работа успешно въвличат широк актив от населението както при обсъждането на въпросите, така и при създаване на организация за изпълнение на задачите. Редовно се провеждат срещи с избирателите, на които се поставят въпросите и решенията на сесиите на общинския народен съвет, обсъжда се поръчванията, отправят се въпроси и искания към съветниците.

Териториалните първични партийни организации с успех съгласуват усилията и действията на ръководните фактори в селището. Положителна роля играят общоселските партийни комитети в Искрец, Лакатник и Реброво, които умело координират работата на първич-

Digitized by Google

ните организации на територията на кметствата, помагат им и издигат тяхната роля и авторитет като местни органи на народната власт.

Естествено, в работата на кметствата се допускат и някои слабости, съществуват нерешени проблеми. Една част от тях — предимно малките кметства, все още не съумяват да преустроят своята работа в духа на повишените изисквания. Ненапълно използват своите права, не реализират функциите си съобразно с предоставените им компетенции, не проявяват нужната инициативност и настойчивост, често пъти се задоволяват да информират вишестоящите органи за съществуващите при тях проблеми, изчакват някой друг да ги реши.

Има кметства, които не умеят да извеждат на преден план основните проблеми, обсъждат въпросите твърде общо. Не задоволява деловитостта и оперативността в тяхната работа, не успяват да мобилизират населението за участие в отделните инициативи.

Тези и някои други слабости в работата на отделни кметства до известна степен може да се приемат като естествени и съпътстващи процеса на израстването и утвърждаването им като качествено нови органи на народната власт. Същевременно те насочват към постоянни грижи, внимание и помощ от страна на партийните ръководства, за да се утвърждават при новите условия като дейни и авторитетни изпълнително-разпоредителни органи на народния съвет и местното самоуправление, да се издига тяхната роля в развитието на общината.

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

Преглед на първичната

ОРГАНИЗИРАНОСТТА И ДИСЦИПЛИНИРАНОСТТА

КУНЧО КУНЕВ
секретар на ОК на БКП — Плевен

Първият етап от прегледа приключи. Всички първични организации в окръга обсъдиха и утвърдиха характеристики и мерки за издигане на своята роля и боеспособност в борбата за изпълнение на конгресните решения. Досегашната практика и анализът на резултатите от първия етап на прегледа показаха, че **в първичните организации, където организираността и дисциплината са на добро равнище, те сплотяват комунистите и увличат целите трудови колективи в реализацията на социално-икономическите планове, в по-нататъшното израстване на отделния труженик като активен строител на развитото социалистическо общество.**

Digitized by Google

Да вземем за пример първичната партийна организация в Завода за алуминиеви отливки в Плевен. Тя наброява 86 комунисти. Разпределени в 12 партийни групи, те осигуряват партийно влияние във всички производствени звена с изключение на отделни участъци и някои отдели. Комунистите са едни от най-добрите производственици, със своя организиран и качествен труд служат за пример на безпартийните, уважавани са от целия колектив.

Първичната организация води редовен организационен живот, в събрания обсъжда проблеми, които засягат и производството, и взаимоотношенията между членовете на колектива, и социалната среда, и т. н. Сега в мероприятията във връзка с прегледа предвиждат да организират разговор в първичната организация на тема „Ролята на партийното събрание и моето участие в него". Събранията им протичат на добро равнище, създадена е атмосфера за свободно изразяване на мненията, за критично отношение към проблемите. Широко се практикуват откритите партийни събрания, търсят се и се зачитат общественото мнение, колективният ум. Правилно се разпределя работата, комунистите системно се отчитат. Умело се използва наставничеството за повишаване квалификацията и професионалното умение на младите работници. Идейновъзпитателната работа се свързва с актуалните проблеми на колектива. Отделя се нужното внимание на критичните бележки и на предложенията.

Комунистите мобилизираха трудещите се, осигуриха активното участие на всички в решаването на задачите. За 1981 година колективът на завода изпълни насрещния си план по всички показатели и завоюва челно място в обединението. Те са в първите редици на борбата за ускорено внедряване постиженията на техническия прогрес и челния опит. Заводът е обявен за „завод еталон" и беше домакин на Международния конгрес по металолеене.

През първите месеци на тази година трудовият колектив отново преизпълнява насрещния си план по всички показатели и осигури икономия на суровини и материали на стойност 175 000 лв. В обещанието му четем: „Да осигурим от всеки работник и специалист икономия от материали, суровини, горива и енергия в размер на 445 лв.". За изпълнението на тази отговорна задача първичната организация извършва богата политическа, организаторска и идеологическа работа, осигурява компетентно политическо ръководство и строг, но справедлив контрол. Комунистите се отчитат в партийните групи и в събрания на първичната организация. По техния пример работят профсъюзната и комсомолската организация, научно-техническото дружество.

Така стоят нещата и в други партийни организации — в машиностроителния завод „9-и май" в Червен бряг, в Нефтохимическия комбинат в Плевен, в селскостопанските бригади в Одърне, Тръстеник, Пелово и много други.

За нас опитът на тези и други първични организации е многопоказен. **Преди всичко откроява се тяхното точно, ясно, кратко, делово обсъждане на въпросите в заседанията на бюрата и в събранията на първичните организации.** Това всъщност характеризира тяхната висока организираност. Но организираността им не се състои само в деловото обсъждане на проблемите. **Първо,** тя обхваща и способността на първичната организация и нейното бюро, отчитайки местните условия, да превеждат на езика на практиката общопартийните, общонационалните или общоокръжните задачи и решения, т. е. тяхното конкретизиране. **Второ,** тя е и умението им да създават организации на комунисти и безпартийни, да въвличат целия колектив в изпълнението на конгресните решения. **Трето,** организираността им е оня генератор на идеи и сила, който задвижва всички помощни трансми-

Digitized by Google

сии от политическата система, изградени в колектива или селището.

Организираността на партийните организации най-добре се вижда в работата им по приложението на новия икономически подход и внедряването на новия икономически механизъм. Те все повече съсредоточават своето внимание върху основните проблеми на колективите и ги решават с политически средства, изявяват се по-добре като органи на политическо ръководство. Създават по-стройна организация за изпълнение на взетите решения на основата на по-смело разграничаване на функциите си от тези на стопанските ръководства и другите органи на социалното управление; повишава се партийното въздействие върху тях, установява се по-добра еднопосочност и устойчивост на положителните инициативи в работата.

Партийните бюра по-планомерно и целенасочено ръководят комунистите, възпитават ги на колективност в работата и на персонална отговорност при изпълнение на взетите решения; разгръщат по-широко критиката и самокритиката както в партийните организации, така и в трудовите колективи.

В съвременните условия се налага и окръжният комитет на БКП в своята политическа работа да обосновава значението на **организираността в дейността на отделната личност, на отделния комунист.** Защото прилагането на новия икономически подход показва, че от работата на отделното работно място се обуславят резултатите в цялата производствена система. Така че от комуниста — работник или специалист, се иска не само добре да се труди, а със своя труд и организираност да осигурява условия за умножаване на ефекта на следващите етапи в производствения процес.

В наши дни организираността на труда на комуниста означава наред с изявите му като политическа личност да осигурява ред на своето работно място, с минимално изразходване на сили, време и средства да постига възможния най-голям резултат. Първичната партийна организация при Стоманолеярния завод в Плевен например едновременно със задълженията за изпълнението на плана възлага поръчения на партийните групи за поддържане на образцов ред на всяко работно място. Тези поръчения съдействуват и за укрепване на дисциплината — трудова и технологична, на целия колектив. При така създадената организация и контрол върху дейността на всички в завода получаването на преходното червено знаме на обединението е съвсем естествен резултат.

●

Сега, когато организираме втория етап от прегледа на първичните партийни организации, от гледна точка на **дисциплинираността** оценяваме състоянието на тяхната организираност.

Защо свързваме организираността с дисциплината? Защото без висока дисциплина и организираност е невъзможно ефективно ръководство на обществените процеси. Това изискване е задължително не само за ръководните органи в партията, но и за всички нейни звена, включително и за първичните партийни организации и техните членове. А партийната дисциплина, както знаем, е най-зрялата форма на дисциплина в нашето общество. Тя е дисциплина в редовете на авангарда на работническата класа — комунистическата партия. Една от характерните нейни черти е тази, че тя е задължително условие за единство, организираност и централизъм в партията. Когато определя понятието дисциплина в работническата партия, В. И. Ленин казва: **„Единство на действието, свобода на обсъждането и критиката** — ето нашето определение“[1].

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 11, с. 317.

Digitized by Google

Партийната дисциплина има задължителен характер. Тя означава безусловно подчинение от малцинството на мнозинството. Това е не само важна черта на демократическия централизъм в партията, но и необходимо условие за осигуряване на колективност, съгласуваност и принципност в цялостното партийно ръководство. Партийната дисциплина е един от най-важните източници на силата на партията, на нейните успехи и нейните победи.

Дисциплината показва как човек е включен в системата на обществените отношения и как действува като субект на трудовата и обществено-политическата дейност, какво е отношението му към съществуващите норми и ценности на обществото. Затова дисциплината в първичната партийна организация изисква: щом даден въпрос е обсъждан, стигнало се е до единомислие, прието е решение — да се изпълнява. Всяко умуване по правилността му или забавяне на неговото изпълнение е признак на недисциплинираност, за което се търси отговорност.

В първичната организация дисциплината е свързана и с основния принцип на изграждане на партията — демократическия централизъм. Всеки комунист и всяка партийна организация са задължени да изпълняват решенията и указанията на по-вишестоящите органи. **Изпълнението на собствените решения и тези на вишестоящите органи, на приетите мерки — ето гвоздея на цялата организаторска, политическа и възпитателна работа на първичните организации през втория етап на прегледа.**

●

Партийната дисциплина непосредствено свързваме и с **отговорността.** Дисциплиниран комунист значи преди всичко отговорен, който осъзнава своя дълг и дава своя дял в изпълнението на партийните решения. Дисциплината и отговорността на комунистите не са въпроси само на вътрешния живот на партията. Те имат много по-широки измерения, свързани са с взаимоотношенията между партията и народните маси, между първичните партийни организации и трудовите колективи.

В трудовия колектив няма по-отговорна политическа сила от първичната организация, по-авторитетен представител на партията и по-достоен негов представител пред партията. Затова комунистът еднакво отговаря както за своето лично поведение, така и за поведението на членовете на малкия трудов колектив — бригадата.

Трудовите колективи при социализма, както знаем, са важно звено в цялостния икономически, социално-политически и духовен живот на обществото. В тях се реализира политиката на партията, създават се материалните и духовните ценности, формира се новата социалистическа личност. Неразделна част от трудовия колектив, негово политическо ядро е първичната партийна организация. Чрез тях окръжният комитет поддържа всекидневна, жива връзка с членовете на колективите. Те осъществяват политическата, организаторската и възпитателната работа сред трудещите се и младежта. Затова се стремим партийните бюра, техните секретари и всички комунисти да знаят и помнят, че сега **партийната дисциплина, чувството за отговорност все повече се превръщат в пример и първообраз на дисциплината и отговорността в трудовия колектив.** Ненапразно се казва: „Каквато е партийната организация, такъв е и трудовият колектив“.

Зависимостта между дисциплината и отговорността в първичната организация и трудовия колектив е конкретен израз на закономерния процес на постепенното превръщане на комунистическата партия от авангард на работническата класа в партия на целия народ, а първич-

Digitized by Google

ните партийни организации — в първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Ето защо на съвременния етап, в условията на последователното прилагане на новия икономически механизъм, на повсеместната интензификация и интелектуализация, дисциплината и отговорността на комунистите придобиват решаващо значение за укрепването на трудовата, плановата, технологическата, договорната и финансовата дисциплина в трудовите колективи. Затова **главен белег на дисциплината и отговорността в труда сега е умението последователно и конкретно да се претворява конгресната стратегия за интензификация от всички членове на трудовите колективи.** Ударението поставяме на принципно нов критерий за оценка на дейността на партийните организации — те отговарят за точното и пълното реализиране на партийната политика за прилагането на новите икономически изисквания, методи и форми на работа в трудовите колективи.

Критерий за висока дисциплина и отговорност в трудовата сфера е създаването на образцова социалистическа организация на труда. От първичните организации искаме и им помагаме да организират така своите и на трудовите колективи сили, че да довеждат докрай работата за най-рационално използване във всяко производствено звено на трите елемента на производствения процес. А както знаем, основно звено в социалистическата организация на трудовия колектив е бригадната организация на труда.

●

Досегашният опит в Плевенски окръг ни подсказва, че трудовото всекидневие на колективите поставя многообразни и сложни проблеми от социално-икономически, технологически, организационен, политико-възпитателен и друг характер. Те не могат да се решават комплексно, ако начело не стоят първичните партийни организации, комунистите. Това ни задължава да развиваме все повече организаторската функция на първичните организации за организационното, морално-политическото и идейното сплотяване на трудовите колективи в борбата за висока ефективност, за повсеместно прилагане на новия икономически механизъм в светлината на разработките, направени от др. Тодор Живков на Националното съвещание през октомври м. г.

Какво конкретно правим? Окръжният комитет на БКП в пленарно заседание обсъди работата на общинските партийни комитети по засилване активността и боеспособността на първичните партийни организации. Въпросите, свързани с укрепване на дисциплината и отговорността, са разисквани на пленуми на общинските комитети на БКП. В Долнодъбнишката селищна система след пленума на общинския партиен комитет по въпросите на дисциплината и отговорността разговорът се пренесе в първичните организации и трудовите колективи. Периодично общинският комитет и първичните организации правят преглед на състоянието на държавната, плановата, технологичната, трудовата, партийната дисциплина и т. н. Укрепването на дисциплината и търсенето на персонална отговорност издигат боеспособността на първичните организации и целите колективи. Това е едно от условията през 1981 г. аграрно-промишленият комплекс в общината да спечели първо място в съревнованието за производство на повече зърно: от 40 000 дка пшеница те получиха среден добив по 518 кг. За тази година селекостопанските труженици са обещали 535 кг от декар. Успехите се дължат на много фактори, в това число и на засиления контрол, на дисциплината в първичните партийни организации и в колективите.

Подобен пленум свика и общинският комитет на БКП в Гулянци. В подготовката му участвуваха всички ръководни органи в община-

Digitized by Google

та. Помагаха и отделите на окръжния комитет на БКП, съдът, прокуратурата и др.

В това отношение положителна е работата и на градския комитет на БКП в Тръстеник, партийните комитети в жп възела, тютюневия и машиностроителните комбинати в Плевенската община, партийните организации в селата Лозица, Обнова, Оряховица, Тотлебен и други.

Работата на тези комитети и първични партийни организации показва, че усъвършенстването на организацията, укрепването на дисциплината, засилването на личната отговорност са такъв социален резерв, който много често не с проценти, а с пъти увеличава производителността на труда, намалява себестойността на продукцията, издига качеството ѝ и най-важното съчетават се организаторските и възпитателните функции на първичните организации и трудовите колективи.

За укрепване на дисциплината и повишаване на отговорността у комунистите и трудещите се допринася и **научнообоснованият и правилно съставеният насрещен план.** Колкото по-голямо е съответствието между плановите предвиждания и реално съществуващите ресурси, толкова по-благоприятни са условията за пълноценното изпълнение на плановете, за формиране на висока дисциплина в труда.

Силно възпитателно въздействие за повишаване на дисциплината и отговорността на комунистите имат такива **форми на организационно-политическата работа като партийно поръчение, самоотчет и атестат на комунистите,** които намират повсеместно приложение в окръжната партийна организация. Бих добавил, че обявеният преглед на първичните партийни организации ни завари със собствен опит. Години наред общинските комитети в Плевен, Гулянци и Подем периодично атестират своите първични организации и осъществяват конкретни начинания за тяхното организационно укрепване и разгръщането на самоинициативата и творчеството в трудовите колективи. И ако в Плевенски окръг над 80 на сто от трудещите се са включили в бригадната организация на труда, 75 на сто от рационализаторите, изобретателите и челниците в труда са комунисти; колективите от окръга предсрочно изпълниха плана за първата година на осмата петилетка и предадоха надпланова продукция за над 21 милиона лева, надпланова печалба за близо 30 милиона лева; ако е произведено повече от плана зърно от есенниците 20 470 т, 3637 т слънчоглед, 1022 т грозде, 500 т домати и т. н., за това неоспорима заслуга имат и първичните партийни организации със своята организираност, дисциплина и отговорност.

●

Като посочваме някои от проблемите, свързани с работата на първичните партийни организации, отделните форми и инициативи и най-общите резултати, това далеч не означава, че всичко е свършено. На фона на направеното, на успехите по-релефно виждаме пропуските. Вземайки за критерии оценките и изводите, които направи Дванадесетият конгрес на БКП, тяхното конкретизиране от другаря Тодор Живков на Октомврийското национално съвещание от 1981 година, сега към първичните организации и комунистите в окръга поставяме по-високи политически, организационни и нравствени изисквания.

Към какво се насочваме? **Преди всичко обръщаме внимание на качеството на ръководството на прегледа от страна на общинските партийни комитети,** на тях разчитаме по-добре да опознават състоянието на първичните организации и да усъвършенстват умението конкретно да ги ръководят. При анализа на характеристиките и мерките, които се приеха, открихме и такива, които няма да способствуват за издигане ролята и боеспособността на първичните организации. От общинските

Digitized by Google

комитети искаме да се захванат още по-отблизо с тях. Периодически да анализират и оценяват как се изпълняват мероприятията, да упражняват постоянен контрол и да оказват помощ за тяхното осъществяване. Насочваме ги да открият проблемите, характерни за всички първични партийни организации, а после диференцирано — по групи организации по отрасли — да вземат специфични мерки, да обучат кадрите по различните проблеми. Специално внимание обръщаме на критичните бележки и предложенията на трудещите се: от картотекиране и изучаване на повдигнатите въпроси да се пристъпи по-организирано към решаването им.

Комисиите, които изградихме, добре си свършиха работата през първия етап, сега се стремим **да усъвършенстваме формите и начините за по-нататъшното им участие в прегледа,** нещо, което не се-удава така лесно, тъй като няма опит. В плана на организационния отдел предвиждаме и в бъдеще да се ангажира вниманието на всички работници на окръжния комитет в прегледа, да се извършва системен контрол, да се отчитат резултатите и се вземат мерки за подобряване на работа. Предвиждаме няколко общински комитета да се отчетат в бюрото на окръжния комитет, отделно работната група на комитета да изслуша до края на годината всички общински комитети. Групи от окръжния комитет ще извършат комплексни проверки по места. Когато се проверяват други проблеми, например внедряването на постиженията на техническия прогрес, да се вниква и в работата по прегледа. Конкретни задължения се стремим да определим за междуокръжната партийна школа, за кабинетите по партийно-организационните въпроси, за окръжния вестник и пр.

Във всички тези начинания за качеството на извършената работа ще съдим по организираността, дисциплината и чувството за отговорност на кадрите и редовите комунисти, по делата, а не по думите. Това всъщност е критерий труден, но основен. Той беше дебело подчертан на Дванадесетия конгрес в заключителното слово на генералния секретар на Централния комитет на БКП другаря Тодор Живков.

ИЗВОДИ И ПРЕДСТОЯЩИ ЗАДАЧИ

ИВАН ХРИСТОВ

Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации за изпълнение решенията на XII партиен конгрес навлезе във втория, решителния етап. През него ще се реализират набелязаните мерки за всестранно и ефективно повишаване политическата, идеологическата и организаторската работа на всяка първична партийна организация и привеждането ѝ в съответствие с високите изисквания на конгресните предначертания.

Под ръководството на РК на БКП и на партийните комитети в Ленински район на столицата усилията на създадените 452 комисии

Digitized by Google

през първия етап бяха съсредоточени към задълбочена оценка на организационно-политическото състояние на първичните партийни организации. На основата на тази оценка се изготвиха характеристики и набелязаха мерки за преодоляване на негативните страни в тяхната дейност.

●

Приетите характеристики и мерки за по-нататъшното издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации съдържат оценки по изпълнение на основните задачи, поставени пред трудовите колективи от предприятията, учрежденията, институтите и пр. Те отразяват както утвърдените положителни страни в дейността на партийните организации, така и негативните явления в техния живот и дейност.

Събранията в първия етап на прегледа преминаха при голям интерес, проявена бе висока активност. Голям брой комунисти взеха отношение по съставените характеристики и предложените мерки. Тази активност следва да се оцени високо, като се има предвид, че документите бяха обсъждани на заседания на партийните бюра, актива и в партийните групи. Добрата предварителна подготовка допринесе за създаване на творческа обстановка, деловитост и критичност по време на събранията. От своя страна РК на БКП и партийните комитети незабавно откликнаха на онази част от критичните бележки и предложения, които те бяха в състояние бързо да решат. Другата част от тях бяха заведени на отчет и се решават сега през втория етап на прегледа. На тях се гледа като на сериозен източник от проблеми за обогатяване съдържанието на партийното ръководство и дейност.

В първичните партийни организации, в промишлените предприятия, строителството, търговията и услугите прегледът помогна за формирането на конкретни насрещни планове за 1982 г. и осмата петилетка, за по-пълноценно използване на живия труд и основните производствени фондове, за по-икономично изразходване на горивата и енергията, суровините и материалите. На събранията в тези организации стана разговор за държавата като собственик на материалната база и за нейния стопанин — трудовия колектив. С голяма загриженост този въпрос бе задълбочено обсъден на събранията в ДПК „Д. Благоев“, завод „Л. Димитрова“, завод „Електроника“, МУ „Метални конструкции“ и др.

Събранията показаха решимостта на партийните организации в материалното производство да утвърждават политическия подход в своята дейност, да разкриват интензивните фактори за изпълнение на стопанските задачи. Това с особена сила пролича на събранията в завод „Спортпром“, ДСП „Стопанско туристическо обзавеждане и ремонт“, АСС „Лада“ и др.

От събранията в партийните организации от научните институти, проектантските и внедрителските организации се вижда, че тяхната политическа и организаторска работа е насочена към най-пълно използване на научно-техническия потенциал, усъвършенстване организацията на труда и комплексните системи за управление на качеството в съответствие с новия икономически подход и неговия механизъм. Дадена беше оценка на приноса на комунистите за прилагане на инициативата „Всяка разработка — на равнището на изобретение“ и др.

Мерките в тези първични партийни организации са насочени главно към издигане качеството на научните и научно-приложните разработки, внедряване и разпространение на най-новите научно-технически постижения на базата на икономическия подход и неговия механизъм. Предвидени са мерки за засилване перспективността и проблемността в партийната дейност, издигане ролята на партийните групи. Положителен пример в това отношение дават първичните

Digitized by Google

организации в Института по електроника, Научно-производствен комбинат по металокерамика, Икономическия институт на БАН и др.

Първичните партийни организации в идеологическите и културните институти, ВУЗ и училищата периодично правят задълбочен анализ за по-ефективно протичане и реализация на учебния и художествено-творческия процес, в тях има стремеж да се осъществява партиен контрол върху специфичните задачи на учебната, културната и пропагандната политика и успешното прилагане на образователната реформа.

Основните недостатъци в работата на тези първични организации се коренят главно в нередовен организационен живот, плахо пристъпване към проблемите на новия икономически подход и неговия механизъм, към качеството на работата в духовната сфера и пр.

На събранията на партийните организации в министерствата, ведомствата и обединенията бе отделено внимание главно на мястото им в решаване на стратегическите проблеми на партията в областта на икономиката, външната политика и търговията, на икономическия подход и неговия механизъм, на планирането и организацията на работата на апарата, на внедряването на научно-техническия прогрес в управленческата дейност. Особено внимание бе отделено на контролните функции на партийните организации върху дейността на апарата, работата с кадрите и др.

В първичните партийни организации в кварталите с високо чувство на отговорност бе оценено тяхното организационно-политическо състояние. Значително място бе отделено на партийното ръководство на низовите организации на Отечествения фронт, на превръщането им в стопани на територията, за образцов ред и дисциплина, за участието на всички граждани в работата по местоживеене.

Сега идеологическата работа на партийните организации все по-тясно се свързва с непосредствените проблеми и задачи на трудовите колективи. На вниманието на организациите стои проблемът за по-пълно отчитане възпитателното въздействие на стопанската дейност, за участие на ръководните кадри в идеологическата работа в колективите за подобряване на социално-психическия климат в тях. Налице е стремеж по-широко да се прилага научният комплексен подход в идеологическата практика на първичните партийни организации, даващ възможност да се постигне необходимото единство на идеологическата дейност със социално-икономическото развитие на трудовите колективи.

Заедно с това беше посочено, че в една част от първичните партийни организации е принизен критерият към качеството на идейновъзпитателната работа. Често тя се свежда само до участие в звената на партийната учебна година и беседи по някои актуални проблеми. Недостатъчни са все още усилията за осъществяване единство на идеологическата и организационната дейност, по който проблем в района е заложен и се експериментира опит.

В приетите характеристики на първичните партийни организации е дадена оценка и за равнището на партийно-организационната работа. В отделни първични организации е слабо и лишено от възможност за въздействие партийното ядро, несистемна е работата по приема на нови членове, липсва разбиране за прилагане правото на контрол върху дейността на административните и стопанските ръководства. Недостатъчна е работата с кадрите, особено с резервните. Критиката, макар и вярна, често пъти е безадресна, а самокритиката е рядко явление. Не е утвърдена практиката на самоотчетите на комунистите. Част от взетите решения не се контролират и не се изпълняват.

През първия етап от прегледа на първичните партийни организации на задълбочена оценка се подложиха проблемите, свързани с партий-

Digitized by Google

ното ръководство на комсомолските и профсъюзните организации, за разгръщане на тяхната самодейност, инициатива и творчество. Оценена беше и дейността на комунистите, избрани в комисиите за народен контрол.

●

Прегледът на първичните партийни организации е сериозен повод за размисли и изводи за работата на районния комитет на партията.

На събранието на първичната партийна организация при апарата на комитета за обсъждане на характеристиката и мерките за повишаване на нейната роля и боеспособност станаха оживени разисквания. И в документите, и в изказванията се чувствуваше неудовлетвореност от постигнатото. Посочено беше, че работата и връзките на сътрудниците на РК на БКП не отговарят на високите изисквания на XII партиен конгрес. Значителна част от времето си те прекарват в комитета, за да изготвят различни справки. Поради това нередовно се посещават заседанията на партийните комитети и бюра, партийните събрания. Не се оказва системна и ефективна помощ на място за предварителната им подготовка. По тази причина отделни първични партийни организации не се извисяват като пълнокръвни ръководни политически ядра на трудовите колективи. Подчертано беше, че занапред следва да се прилага стриктно конкретен и диференциран подход към всяка партийна организация, да се повишава нейната организационна способност, да се разкъсват омагьосаните кръгове в работата, успешно да се решават поставените пред нея задачи.

На събранието стана разговор и за подготовката и равнището на материалите, които се внасят за обсъждане в бюрото на РК на БКП. А тези материали най-често са свързани с дейността на първичните организации. Не винаги на тях се отделя необходимото внимание. Има случаи, когато те са подготвени набързо, без всестранно проучване на проблемите. Нерядко се пренебрегва политическият подход при тяхната разработка. Това се отнася и за проекторешенията. Затова често те се приемат със задължение към отделите да отразят в тях направените бележки и предложения. Контролът за изпълнение на решенията също не е на висотата на изискванията. По тази причина някои решения не оставят трайна следа в живота и дейността на първичните партийни организации.

Анализирайки резултатите от първия етап на прегледа, бюрото на РК на БКП направи сериозни изводи за по-нататъшното усъвършенствуване на стила и методите на своята и на апарата на комитета дейност, за внасяне на по-голяма оперативност, деловитост и творчество, за превръщането на първичните партийни организации в главно поле за работата на комисиите и работниците от апарата на РК на БКП за успешно и резултатно приключване на прегледа.

Без да се подценява ролята на началния и заключителния етап от прегледа, вторият има решаващо значение за успеха в работата по осъществяване на високия замисъл, залегнал в решението на Секретариата на ЦК на БКП. През него се осъществяват мероприятията и се постигат главните резултати от всяка първична партийна организация и трудов колектив.

РК на БКП, партийните комитети и комисиите, без да освобождават от отговорност партийните бюра, насочват вниманието си към няколко основни въпроса, от които зависи крайният резултат, който ще се отчете при завършването на прегледа.

Преди всичко сериозно внимание се отделя за **овладяването на политическия подход** от всяко партийно ръководство, от всяка първична партийна организация. Това означава до завършването на прегледа комисиите да окажат такава помощ на партийните организации, че да преодолеят административно-стопанския подход към решаването

Digitized by Google

на проблемите на трудовите колективи, да доведат докрай работата по **разграничаване функциите** на първичните партийни организации от тези на административните и стопанските ръководства. **При разглеждането на отделните въпроси на колективите, да се дава оценка преди всичко на политическата и организаторската дейност на партийните организации, на методите, формите и средствата, с които са си служили при решаването на една или друга задача.**

Особено внимание се обръща на упражняването на правото на контрол върху дейността на административните и стопанските ръководства, за обогатяване на неговото съдържание, форми и методи. На тази цел е подчинена и подготовката на научно-практическата конференция по проблемите на партийния контрол върху дейността на апарата в министерствата и ведомствата.

Значително място през втория етап се отделя на някои страни, свързани с обогатяване организационния живот на първичните партийни организации. За да се издига равнището на партийното събрание, да се внася повече проблемност в работата, обръща се внимание проекторешенията да се подготвят от работни групи, да бъдат конкретни, да се дава оценка на приноса на комунистите за тяхното изпълнение, да се осигури по-добро съчетание на въпросите, поставени от вишестоящите органи с тези, които възникват в колектива.

Осъществяват се вече редица мерки за засилване на партийното ядро в някои решаващи звена, където то е недостатъчно или е налице застаряване на състава на първичните партийни организации. Предстои въпросът за качествения състав на районната партийна организация да се обсъди на пленум на РК на БКП.

С още по-голяма острота се поставя въпросът за подбора, обучението и възпитанието на кадрите. Повишават се изискванията за спазването на партийните принципи за работа с кадрите. Утвърждаването на изборното и конкурсното начало да става не само в сферата на науката и висшето образование, но и в останалите сфери. Специално внимание се отделя на създаването на резервни кадри.

На полуденя на секретарите на партийните комитети и първичните партийни организации те обстойно бяха запознати с резултатите и оценките от първия етап на прегледа и със задачите им през втория етап. Диференцирани срещи бяха проведени и с председателите на комисиите. На семинара с новоизбраните партийни секретари и актива от кварталите също бяха разисквани тези проблеми и бе обменен опит.

На основата на резултатите от първия етап на прегледа бюрото на РК на БКП посочи необходимостта по-нататък да се усъвършенствува идеологическата работа на първичните партийни организации. Да продължат с неотслабваща сила грижите за идейната закалка на комунистите, без да се подценява и всекидневната работа сред безпартийните и особено сред младежта.

Спецификата на района и неговата социална структура изискват много точно да се отчитат потребностите от идеологическата работа. Интересите на отделните социални групи са различни, задачите, които XII партиен конгрес постави, са високоотговорни и разнообразни. Едни са те за научно-техническата интелигенция, други са за дейците на изкуството и културата, трети са за служителите от управленческата сфера, особености има и по работата по местоживеене и т. н. В изпълнение на изискванията, които се поставиха по време на прегледа в първичните организации за повишаване идеологическата подготовка на кадрите, наскоро се проведе пленум на РК на БКП по проблемите на естетическото възпитание на трудещите се и младежта и бяха приети съответни решения. Бюрото на РК на БКП утвърди и перспективен план за марксистко-ле-

Digitized by Google

нинското и икономическото образование на кадрите в районната партийна организация.

Един от главните въпроси, който ще стои в центъра на вниманието на РК на БКП през втория етап на прегледа, е по-нататъшното извисяване личния пример на всеки комунист в живота на първичната партийна организация и трудовия колектив, по-нататъшното подобряване на индивидуалната работа с комунистите.

РК си направи сериозни изводи от факта, че в немалък брой документи, обсъдени и приети от събранията, беше посочено, че има комунисти, които продължително време не се изказват на събранията, не вземат отношение по поставените въпроси. Продължава практиката на много от тези партийни членове да не се възлагат партийни поръчения. Тези комунисти следва да излязат от това положение и да се активизират в труда и обществения живот. Това се налага и от обстоятелството, че с работата на отделния комунист, с неговия личен пример трудещите се непосредствено свързват ръководната роля на първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

●

Сърцевина на цялостната многообразна дейност на първичните партийни организации са решенията на XII партиен конгрес и задачите, поставени на Националното октомврийско съвещание за интензификация на всички сфери на обществения живот, за прилагане на икономическия подход и неговия механизъм, за внедряване на научно-техническите постижения в практиката, за повишаване ефективността на партийната дейност. Към решаването на тези проблеми Ленинският районен комитет на партията насочва своите усилия през втория етап на прегледа на боеспособността на първичните организации.

ГРИЖИ ЗА МЛАДИТЕ КОМУНИСТИ

Неотменна грижа на общинския комитет на БКП във Варна е подобряването на качествения състав на първичните партийни организации. С всяка измината година расте неговият опит, подобрява се практиката и се усъвършенствува подходът му по подбора, подготовката, приемането и развитието на младите комунисти. Стремежът е този вътрешнопартиен процес да протича организирано и планомерно, в духа на решенията на Дванадесетия конгрес на партията за издигане ръководната роля и боеспособността на първичните партийни организации.

Регулирането на количествения и качествения ръст на общинската партийна организация е едно от главните направления в нейната всекидневна дейност. То се основава на изменения, които настъпват в социалната структура на трудовите колективи, и потребността да се усилва партийното влияние в тях, да се повишават авангардната роля и личният принос на комунистите в изпълнението на задачите.

Повечето първични партийни организации добре осъзнават голямата отговорност, която носят за предварителния подбор на кандидатите за встъпване в партията, и внимателно изучават техните политически, делови и морални качества. Провежда се ленинската линия да

Digitized by Google

се приемат най-авторитетните представители на работническата класа, изявилите се с трудовата си и обществена дейност. Същевременно на преден план се поставят изискванията партийните редици да се попълват с високообразовани, интелектуално развити и действени личности, квалифицирани специалисти, творци на техническия прогрес. Това се отразява положително на ефективността и качеството на стопанската дейност, способствува за издигане равнището на организаторската и политико-възпитателната работа с трудещите се.

В общинската партийна организация всяка година се вливат средно над 700 нови членове на партията. Само през 1981 година са приети 940 млади комунисти. От тях 77 на сто са работници, 46 на сто са жени, 86 на сто са на възраст до 30 години и 94 на сто са със средно и висше образование.

Тази свежа струя в първичните организации дава отражение на тяхната активност и инициативност. Настъпват положителни изменения в начина на мислене и в поведението на комунистите. Подобрява се атмосферата в трудовите колективи, укрепва дисциплината, засилва се самоконтролът. С по-голяма съзнателност и отговорност се изпълняват задачите.

Вникне ли се в дейността на първичната партийна организация в цеха за електрически табла и електроника, в завода за корабно машиностроене „Стоян Павлов", ще се установи, че тя работи последователно за подобряване на качествения си състав. През последните няколко години тук бяха приети осем нови членове на партията с висше образование, със същия брой нараснаха и жените. Сега в организацията членуват 25 комунисти, от които 18 са работници, а почти половината са до 30-годишна възраст. Укрепнаха партийните ядра в основните производствени звена и тяхното влияние постоянно се увеличава.

В съответствие с изискванията на Дванадесетия партиен конгрес се разшири практиката документите на кандидатите за встъпване в партията да се обсъждат на открити партийни събрания. Опитът показва, че по такъв начин по-обективно се оценяват личните качества, достойнствата и недостатъците на всеки кандидат. Този подход е израз не само на демократизъм, но и на обществена взискателност. Той повишава отговорността на първичната организация и на трудовия колектив за формирането на активна жизнена позиция у бъдещия комунист.

Конкретен опит за подобно приемане на нови членове на партията има в първичната партийна организация при цех „Електромонтажен" на Комбината за радионавигационна апаратура. В клон „Промишлени стоки" се практикува колективно поръчителство на младежка бригада. Това издига ролята и отговорността на комсомолското дружество при подбора и приемането на младите комунисти.

Тези форми на работа се утвърждават и в редица други първични организации. Те се посрещат с голям интерес и оказват силно възпитателно въздействие на встъпващите в партията, на комунистите и комсомолците, на целите трудови колективи. Широкото обществено доверие, положителното отношение на мнозинството към новоприетите пораждат у тях осъзната готовност за активна социална изява.

Системната и целенасочена работа за регулиране на количествения и качествения ръст на първичните партийни организации дава положителни резултати. Сега в социалната структура на общинската партийна организация работническото ядро възлиза на 53 на сто, а относителният дял на жените достигна 34 на сто. Образователният ценз на комунистите значително изпреварва този на населението в общината — над 66 на сто от тях са със средно и висше образование. Непрекъснато намалява броят на партийните членове с основно и начално образование. Тази тенденция става все по-трайна и оказва благоприятно влия-

Digitized by Google

ние на качествения състав на партийните организации. Характерно е, че 52 на сто от комунистите са непосредствено заети в материалното производство. Силни партийни ядра са изградени и в сферата на управлението, научните институти, учрежденията и образованието.

Районните и заводските партийни комитети насочват първичните партийни организации да полагат постоянни грижи за израстването на младите комунисти, за активното им привличане във вътрешнопартийния и обществения живот. В тази насока изпъква ролята на партийните групи. Те ограждат с голямо внимание новоприетите, помагат им да укрепнат политически и да израснат професионално. Значителна част от тях получават временни и постоянни поръчения — да повишават образованието или квалификацията си, да работят като пропагандисти, лектори, агитатори, членове на комисиите за народен контрол и пр. За засилване на партийното влияние сред младежите на изборна работа в ръководните комсомолски органи са изпратени 2287 млади комунисти. Това допринася за разгръщане на тяхната трудова и обществена активност, съдействува те да се утвърждават и обогатяват своя политически опит, със знанията и способностите си да допринасят за решаването на важни стопански или служебни задачи.

Голямо доверие се гласува на новоприетите партийни членове, които участвуват дейно в обществения живот, показват организаторски умения, отличават се с необходимите политически, трудови и нравствени добродетели. Близо 11 на сто от секретарите на партийните комитети и на първичните партийни организации и над 26 на сто от членовете на партийните комитети и бюра са до 30-годишна възраст.

Много комбинатски, заводски и учрежденски партийни комитети водят лични дела на кандидатите за встъпване в партията и на новоприетите комунисти. Те съдържат кратки биографични данни, сведения от направени проучвания, оценки за изпълнението на възложените им поръчения, справки за настъпилите изменения в образованието и професионалната им подготовка.

В общинската партийна организация се отделя голямо внимание на идейно-политическата подготовка и възпитанието на младите комунисти. Сега близо 900 от тях се учат във вечерния партиен университет към окръжния комитет на БКП и организираните по места школи, курсове и семинари. Тук те придобиват конкретни знания по основите на марксистко-ленинското учение, историята на партията, за нейната икономическа и културна политика.

От две години към районния комитет на БКП „Варненска комуна" функционира районна школа. В нея младите комунисти се обучават по тематичен план, който е подготвен с активното съдействие на преподаватели от филиала на Академията за обществени науки и социално управление — Варна. За лектори се привличат и специалисти от дружество „Георги Кирков". Изучават се основни проблеми на партийното строителство, Програмата и Уставът на партията, решенията на XII конгрес на БКП, икономическият механизъм за управление на народното стопанство и други. Всяка лекция се съпровожда със семинарно занятие, за което слушателите се подготвят самостоятелно. От учебното време са отделени часове за решаване на казуси, за практически упражнения и културно-масови прояви. През 1980/1982 година успешно завършиха школата 190 млади комунисти, а сега техният брой надхвърля 200. Опитът показва, че тя дава възможност да се работи индивидуално с всеки слушател, трайно да се усвояват основните принципи и норми на вътрешнопартийния живот.

Своеобразна школа за организирано и целенасочено възпитаване на комунистически добродетели у новоприетите са клубовете „Млад комунист", които са изградени към някои комбинатски и заводски партийни комитети. Тяхната структура,

Digitized by Google

формите и подходите им на работа създават обстановка, в която младите комунисти се чувствуват равни, проявяват инициативност и самостоятелност, търсят свои пътища за изява. Всеки клуб организира дейността си по вътрешен правилник, в който точно са определени неговите задачи и функции, задълженията и отговорностите на членовете му. Работата му се ръководи от клубен съвет по утвърден от клубното събрание шестмесечен или едногодишен план, който предварително е съгласуван със съответния партиен комитет.

Първият клуб е създаден през 1977 година към партийния кабинет в звено „Христо Ботев" на текстилния комбинат „Първи май". В него се зароди вече популярната в общинската партийна организация практика за самоотчет на новоприетите комунисти на партийно събрание в присъствието на техните поръчители. Той и сега се откроява с богатството на своите традиции, с новаторския си почерк, с винаги интересния си опит. Неговата широка по обхват и разнообразна по форми и съдържание дейност е показателен пример за отговорно и творческо отношение към възпитателната работа с младите комунисти.

Като школи за политическа закалка на новоприетите все повече се изявяват и клубовете в корабостроителния комбинат „Г. Димитров", в комбината за дизелови двигатели „В. Коларов", в заводите „Одесос", „Стоян Павлов", „Дружба" и др. Те успешно съдействуват за формирането, развитието и активното участие на младото попълнение в производствената и обществената дейност, в работата на партийните групи и първичните организации.

За идейно-политическото и трудовото възпитание на новоприетите комунисти много допринасят районните, комбинатските и заводските кабинети по партийно-организационните въпроси. В тях са изградени специални секции, които осигуряват подходяща литература и квалифицирани лектори, организират съдържателни културно-масови мероприятия. Разнообразна дейност развива секцията към партийния кабинет в завод „Дружба". По поръчение на заводския партиен комитет тя подготви анализ за трудовата и обществената активност на младите комунисти за периода през седмата петилетка. Оказа се, че 90 на сто от тях вземат дейно участие в работата на партийните, комсомолските и профсъюзните организации, изявяват се като добри пропагандисти и агитатори. Силно възпитателно и емоционално въздействие имаше организираният от секцията „Портрет на младия комунист". Сценарият включваше беседа за качествата на партийния член и очерк за младите комунисти Тодорка Георгиева — групов майстор и секретарка на партийна организация, Пепа Янкова — член на партийно бюро, и Тодорка Спасова. Техните поръчители споделиха впечатленията си за реализацията на своите доверенички и дадоха конкретни препоръки за бъдещата им работа.

Важна насока на възпитателната работа с новоприетите е грижата за активизиране на тяхното участие в производствената дейност на съответния колектив. Партийните и стопанските ръководства създават условия за повишаване на квалификацията им, отблизо следят и насърчават производствените им резултати, помагат им да изпълняват трудовите си норми. В район „Механизация и автотранспорт" на строително управление „Трансстрой" например през последните години по предложение на партийната организация петнадесет млади комунисти завършиха задочно техническо и професионално образование, а пет продължават да се учат. Сега повечето от тях могат да управляват няколко машини. Подобри се организацията и се повиши производителността на труда. Срочно бяха завършени редица пускови обекти с важно стопанско значение. Много добре се изявиха младите партийни членове Андон Кирилов, Начко Андреев, Велико Янков, кон-

Digitized by Google

то бяха издигнати на ръководна работа. С личен принос в изпълнението на задачите се отличиха също Трендафил Тодоров, Живко Андонов, Йордан Стефанов и други.

Във възпитателната работа с новоприетите се прилагат и други форми със силен емоционален заряд, каквито са: тематичните вечери и тези на трудовата слава и на професията, викториите, изучаването на историята и традициите на предприятията, различните ритуали и пр. Организират се посещения на музеи, лобни места на загинали антифашисти, исторически паметници, обекти на социалистическото строителство. Тук в тържествена обстановка се връчват партийните билети на младите партийни членове. Определено възпитателно въздействие оказват и периодично организираните срещи на новоприетите комунисти с ръководството и актива на предприятието, цеха, бригадата. На тях те се осведомяват за най-важните стопански и политически задачи, които предстои да бъдат решавани в колективите. Това е ефективна форма за стимулиране на личния принос, на социалната и трудовата активност на младите комунисти.

Високата взискателност към дейността и поведението на новоприетите се утвърждава в стил на много първични организации. Стана практика да се търси строга отговорност от ония, които нарушават партийните норми и морал, не служат за пример, не участвуват активно в обществения живот. Показателно в това отношение е, че през миналата година от наказаните с партийни санкции 312 комунисти 41 са до 30-годишна възраст. Този факт говори за сериозни слабости, допуснати при подбора на кандидатите за встъпване в партията, и особено за слабостите в индивидуалната политико-възпитателна работа след приемането им. Някои първични организации не полагат системни грижи за израстването и утвърждаването на младите комунисти, не се контролира участието им във вътрешнопартийния живот, равнодушно се отминават проявите на пасивност и недисциплинираност.

Положителните изменения в качествения ръст на първичните организации са закономерен резултат на положените усилия за осигуряване компетентно ръководство на този процес и на проявения стремеж за неговото по-нататъшно усъвършенствуване. Общинският комитет на партията отблизо следи състоянието на работата по приема, обучението и възпитанието на младите комунисти, определя нейните насоки, обобщава и популяризира най-добрия опит. Районните комитети периодично докладват в бюрото и в отдел „Организационен" на комитета за извършената от тях дейност по регулирането на качествения състав на първичните партийни организации. С такава цел се организират срещи със секретарите на комбинатските и по-големите заводски партийни комитети, издават се сборници, в които те споделят опита си.

На свои пленуми районните комитети на партията „Варненска комуна" и „Приморски" анализираха задълбочено структурното развитие на трудовите колективи в условията на новия икономически механизъм и приеха програми за засилване на партийното влияние в тях. Внесена бе по-голяма конкретност и перспективност в работата по приемането на нови комунисти. С това се осигури изграждането на по-боеспособни партийни ядра в новосъздадените бригади, сред преподавателите по фундаментални дисциплини в училищата, в идеологическите катедри на висшите учебни заведения и други звена и професии.

По подготовката, възпитанието и утвърждаването на младите комунисти е заложен и изведен положителен опит в отделни първични партийни организации в завод „Дружба", туристически комплекс „Балкантурист", Научно-производствения лозаро-винарски комплекс, Висшия медицински институт и др. Създадените и утвърдени в практиката

Digitized by Google

образци бързо се популяризират и разпространяват, обогатяват се с нови идеи и форми според конкретните условия.

Несъмнено върху качествения състав на партийните организации оказва определено влияние и движението на комунистите по месторабота и местоживеене. Но приемът на нови партийни членове, грижите за тяхната политическа, образователна и професионална подготовка, създаването на условия и обстановка за реализирането им като личности има решаващо значение. Сега вниманието на общинския комитет на партията е насочено главно към усъвършенстване стила на партийните комитети и бюра в тази насока. Големи възможности за това разкрива прегледът, който се извършва в първичните партийни организации за издигане на тяхната боеспособност. В характеристиките за състоянието на дейността им и в мерките за нейното привеждане в съответствие със задачите на трудовите колективи са предвидени конкретни мероприятия за качествени подобрения в работата с младите комунисти. Създават се реални предпоставки за по-пълно разгръщане на тяхната инициативност и отговорност при изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

ТОЗИ ТРУДЕН ДЕБЮТ

Професионалният път на Гроздана Владикова — партийна секретарка в училище „Георги Измирлиев" в Благоевград, е пълно потвърждение на тезата, че най-трудното пътуване е пътуването на човека към самия себе си. Избрала отрано за свое поприще професията на учителка, тя завършва с отличие училище по педагогика и макар че пред нея се откриват различни пътища, връща се в родното си село Яново и започва с ентусиазъм преподавателска работа. Бившата секретарка на учкома е трябвало да даде и пример на своите съвипускнички, но това е съвпаднало със съкровената ѝ мечта — да се завърне при своите, да се отдаде с възрожденски жар на едно дело, така лилеяно. Тя работи, участвува дейно във всяка селска инициатива, учи задочно. Всъщност дълги години и след това тя ще учи отново и отново — няколко години непрестанно ще се явява на изпити и като задочничка ще вземе своите две отлични дипломи. Защото нейният девиз е, че който се е наел да учи другите, сам трябва да се учи цял живот.

И сега — вече заместник-директор и партиен секретар, вече човек с многогодишна педагогическа практика зад гърба си и с богат опит в преподавателската и в обществената дейност, тя чете непрестанно. Нейната стихия са книгите. Толкова нови, толкова интересни неща я затрупват всеки ден...

Книгите и цветята, това са любимите ѝ неща, но за цветята после.

Digitized by Google

Владикова твърди, че най-опасното нещо за един учител е равнодушието на класа, и тя се стреми с цената на всичко да е далеч от евентуална пасивност. Това „всичко" е търсенето на смисъла на урока, изграждането му като стройна система, абсолютният стремеж всеки ден да носи на класа нещо ново.

— Този труден дебют... — ще изрече тя, за да поясни след това, че за учителя никога няма нищо готово. Че той всеки ден застава на катедрата като човек, който има какво да довери на слушателите си. Този човек не учи от един учебник и това е най-малката разлика, която го отделя от аудиторията. Всеки следващ ден, всеки час учителят е различен. Той омайва и води, въодушевява и учи. Него го следват. И само който никога не е преподавал, смята, че това е монотонна работа, че урокът е повторение...

— Всеки час има своята автентичност — продължава Владикова, — обстоятелствата, реакциите на класа, интересът на учениците, всичко това е неповторимо...

Интересувам се как партийната организация в училището управлява тези процеси на творческо горене, как засилва усещането за полезност и секретарката разкрива пътищата на тази дейност.

Съществувало е пренебрежение към отделни видове работа, например към дейността на възпитателя. Разбира се, на събрание ще оценят важността на тази професия, ще изтъкнат мястото й в цялостната работа по обучението и възпитанието, а във всекидневието всеки ще избегне този труд. В партийното бюро обсъдили минусите на този механизъм и възложили поръчения на едни от най-добрите педагози. Именно те да поемат функциите на възпитатели, тъй като това се оказало решаващото звено. Резултатите били категорично добри. Ярки успехи постигнала Стоянка Ризова, нейният опит във възпитателната дейност бил популяризиран в колектива.

Друга насока за подобряване на работата било решението на партийната организация за засилване ролята на класния ръководител. Разбира се, това не е само човек, който нанася бележките и следи за отсъствията, това е активна фигура в сплотяването на класа, във формирането на характерите на младите, в засилването на обществената им активност. Тук също комунистите поели първи задачата да отговарят цялостно за всичко, което става в техните класове — и за извисяването на личната отговорност на пионерите и комсомолците, и за борбата с пасивността у отделните ученици, и за прекършването на онова ранно оеснафяване, което може да се срещне тук и там. За формиращ експеримент в това отношение партийната организация използва опита на класната ръководителка Евелина Филянова.

Третото направление било засилването на интереса към така наречените технически дисциплини. Пример дал учителят по физкултура, младият комунист Бойко Георгиев.

Достатъчно е да погледнете стената, изпълнена с флагчета, пред входа на училището, за да разберете, че този човек е удържал на дадената дума, увличайки пионерите в състезания и победи, които каляват волята, характера, духа на подрастващите.

Тези усилия обаче не намерили отзвук в едно от решаващите звена — групата на дружинните ръководители — и това е сега възелът, в който се затягат трудностите на първичната организация в стремежа й да реши определени сложни проблеми на възпитателната работа в училището.

Гроздана Владикова е недоволна.

Тя изрази определено своя смут и из един неотдавнашен зонален разговор, свикан от Централния комитет на Комсомола. Темата бе важна — социалната активност на младата личност, формирането на тази активност посредством целенасочена възпитателна работа в училищата. Владикова потърси смисъла на този проблем в един по-широк план, анализира го многопосочно.

Нея я занимава решаването на задачите за формирането на потребност за изява у пионерите. И това — не като стихиен процес, а като дейност, направлявана пряко от дружинните ръководители, координирана от тях.

Какво е състоянието на този въпрос в училище „Г. Измирлиев"? Освободени от непосредствена урочна работа, дружинните ръководителки не са намерили призванието си в обогатяване инициативността на пионерската организация. Занимават се с несвойствени задачи или пропиляват времето си в незначителни дейности. Приели тези длъжности преди повече от 25 години, подготвяли се за тях в епизодични семинари, те не отговарят с интересите и квалификацията си на съвременните изисквания, избягват да общуват с децата, не вникват в техните вълнения и търсения.

Тук дружинните ръководителки не са членки на партията. Това е едната страна на въпроса. Защото и други безпартийни, като например един от заместник-директорите, някои от преподавателите, се отчитат пред партийното бюро за своята работа, търсят помощта му — неговата и на организацията. С дружинните ръководителки случаят е малко по-друг. Те стоят встрани от редица начинания и новости. Те дори и не споменават за тимуровския дух в дружината или за събуждането на онзи емоционален камертон, който кара класовете от средния курс да живеят в едно пълнозвучие. Говорим за професионален интерес към работата, който тук е угаснал. Хора с дългогодишна практика, дружинните ръководителки са изморени от мероприятия или така изглежда. Опитите на партийната организация да ги изведе от състоянието на пасивност засега не са успешни.

Това е проблемът на проблемите, който занимава секретарката и бюрото. Говори се за превръщането на тези хора от наблюдатели в участници в училищните мероприятия, но това засега е пожелание.

Digitized by Google

Парадокс? Секретарката далеч не го определя като някакво изключение. Тя прави обобщения и за други училища, от които има впечатления, и определено твърди, че според нейните наблюдения на редица места поради това, че тези кадри отдавна са заели местата си — получил се е един фактически вакуум. Първо, някои от тях са изостанали със своята подготовка, наученото някога сега не е достатъчно, за да бъде в основата на едно сериозно професионално въздействие в пионерските дружини. Партийната организация търси все по-голям ефект в усъвършенстване подготовката, смисъла и резонанса на мероприятията в комсомолската и в пионерската организация в училището, а дружинните ръководителки, призвани пряко да подпомагат този процес, фактически се оказват встрани от тези усилия. Стига се дори дотам, че в училището стават много неща, а философията „мен не ме засяга" не позволява на тези кадри активно да се включат в процесите, камо ли от тях да се очаква да ги катализират или пък да ги подбудят.

— Вече във всяка ферма, във всяка бригада, навсякъде имаме отлично подготвени хора с висше образование — твърди Владикова. — А в много от случаите хората, на които по длъжностна характеристика е поверено разгръщането на инициативност в пионерските дружини, са се учили някога... в курсове. Това за времето си е било достатъчно. Но само за времето си. Нашата партийна организация официално повдигна въпроса профилирано да се обучават в Благоевградския филиал на Софийския университет хора с афинитет към пионерската работа, да стават те квалифицирани, съвременно подготвени за тази мисия хора. Този въпрос трябва да получи разрешението си. Инак ние не сме се отказали да търсим отговорност от нашите дружинни ръководители, да извисяваме изискванията си към тях, но това е едната страна на въпроса. Те обикновено търсят познатия, лекия път за провеждането на мероприятия, а утъпканият път ражда пасивност. На нас не ни трябват банални мероприятия с младите. Обратното. И тези наши усилия да събудим чрез ентусиазма на възпитатели и класни ръководители вкус към увлекателна работа с пионерите и комсомолците не са случайни. Това е една съществена страна от работата на партийната организация, която се развива настъпателно.

●

В подготвената неотдавна характеристика на първичната партийна организация в училището се срещат изрази, валидни за всички обстоятелства и за всички времена. Но не за общото ни е думата сега.

Анализирайки пункт по пункт нещата, посочени в тази характеристика, секретарката и бюрото на първичната организация сериозно се стремят към изменение на обстоятелствата, валидни сега. Владикова е убедена, че съществено условие за правилното протичане на прегледа е творческият подход. Стремежът е тук действително партийната организация да се превърне в творческа лаборатория, която ще отглежда и осмисля нов социален опит, ще моделира нови подходи на работа. Ядро на усилията в това направление е съвместната работа на училищния колектив с научна група от БАН, ръководена от академик Благовест Сендов, по осъществяването на интегрален подход в обучението.

— В кое главно центрирате вашето внимание? — питам.

— В конкретна организаторска дейност за разкриване на творческите сили и възможности на комунистите и безпартийните, за разгръщане на тяхната инициативност и отговорност за изпълнение на конгресните решения — отговаря Владикова.

И тя дешифрира това.

Училището подготвя хората на бъдещето. В този смисъл мисията на учителите е свръхотговорна.

— Как определяте задачата на партийната организация в тази насока?

— Преди всичко в създаването на необходимата научна, учебна и обществена атмосфера, за да могат да израстват и преподаватели, и учащи се.

И Гроздана Владикова разказва с увлечение за големия смисъл на всяко партийно събрание, насочено към една цел — извисяване на качеството на преподавателския труд и оттам — подготовка на младото поколение за високоефективна реализация.

Разбира се, този процес е съпроводен с множество сложности. Не сред маловажните от тях са и грижите за изграждането на положителни качества у тъй наречените „трудни ученици".

Партийната секретарка дава пример.

Тук вече стигаме до темата за цветята, на която бяхме обещали да се спрем.

Твърде често на бюрото й ще се намери картичка със съкровен надпис или пък цветя. Нещо като розите за доктор Шомов, така добре описани от Драгомир Асенов.

— На тази възраст, в средните класове, децата са склонни към всякакви втурвания. Случват се и сблъсъци с негативен знак... — ще спомене Владикова, за да разкаже после за бягствата на Спас от дома му, за неговите странствувания в неизвестна посока. За нейните срещи с това момче, за цветята, които отдавна вече при всеки празник й носи то. И само то ли? Мнозина, мнозина още. Ако пък минете със заместник-директорката по коридора, няма да усетите кога е изтекло междучасието. Разговорите са от различен сорт. Някои от тях са дори заръки от бивши ученички на Владикова, майки на сегашните й възпитанички.

— Голяма приемственост — казвам.

— Учителствувам 26 години.

И това е казано тихо. Без поза. Със стаената умора на човек, който се самоуважава.

В този трудов стаж всичко не върви рав-

Digitized by Google

но. Било е време, когато партийната секретарка е била далеч от училището. Няколко години тя е била секретарка на благоевградското читалище „Н. Вапцаров", станало през нейния мандат национален първенец. Отново се сблъскваме с амбицията и всеотдайността на родолюбивата искра. По това време Владикова е заместник-председателка на съвета за култура и дейността ѝ с училищните ръководства от града е особено активна.

Опитвам се да обясня, че дори като читалищна деятелка тя се е изявявала като учителка, с традиционните черти на професията, но Гроздана Владикова ме отклонява от тези съждения:

— Трудно е да се каже. Там изпълнявах своя дълг. Но нито за миг не преставах да мисля за училището. И се върнах при своите. Точно тук бях учителствувала и преди това. Тук всичко ми е скъпо...

●

Разговаряме за нейната работа като учителка по литература, за усилието ѝ не просто да поднесе интересно материала и да накара учениците да го усвоят, а да търси по-далечното — резонанса на този предмет в по-широк план. Защото литературата е преди всичко средство за възпитание. Едното научаване на уроците в този случай е съвсем недостатъчно — младата личност трябва да свикне да наблюдава, да описва, да съпоставя... Асоциативната фантазия, така важна за редица от предметите, в обучението по литература има своето необятно поле за проявление. Както пише Сергей Образцов, ако учениците не са разговаряли за горите, водите, птичите песни, ако не са общували с природата и не са я обикнали — на тях „Записките на ловеца" на Тургенев ще са им безкрайно скучни. Ако на едно момиче или момче му е все едно каква форма има облакът — на слон ли прилича или на морска пяна, на перо, или на човек с брада, — няма защо тези деца да ходят в изложбена зала. За тях живописта няма да им представлява никакъв интерес. Нищо не биха разбрали нито от Ренуар, нито от Леонардо...

Гроздана Владикова прави много именно за това излизане от рамките на учебните страници. Срещите с белетристи и поети, с композитори и художници, с актьори и критици не са епизодични прояви, а перспективно планирани, ритмично следващи празници, за които ученици и учители се подготвят отрано. Понякога те стават и вън от училището — в къщата „Георги Измирлиев", в Младежкия дом, в читалището — според характера и обсега на мероприятието. Но тук или другаде срещите се организират твърде добре, те оставят следи в съзнанието на пионери и комсомолци. Това са творчески разговори, обсъждания, рецитали. Формата е различна, целта една — да развива въображението, духа на търсенето у младата личност, да ѝ помага тя непосредствено да общува със създателите на изкуството, да вниква в процесите на осъществяването на творбите, а не да смята, че товаа е дейност, ставаща „зад девет морета". Да знае, че и героят на художественото произведение е роден от живота, че може да бъде потърсен и открит сред нас, стига да се вгледаме внимателно. За улесняването на този процес е създадена специална програма, която обхваща нещата, започващи непосредствено от училищния праг и свършващи далеч зад пределите му. Част от разговорите и обсъжданията на художествени произведения са с дейци, описали герои от квартала, в който е училището — дейци от освобожденската епоха и от времето на съпротивата на народа ни против фашизма. Към този цикъл принадлежат и срещите с бивши партизани, както и с герои на труда от квартала, с ордноносци и ударници. Следващият кръг включва срещи и разговори с автори и герои, свързали делата си с историята на града и окръга, а третият — с ярки личности от историята и литературата на страната.

За развиване на талантите и за тяхното ранно насочване в това училище работят музикални педагози, хореограф и други специалисти по изкуствата, които са създали кръжоци, хор на момчетата и момичетата, група за политически песни, танцов, рецитаторски и други състави. Характерно е, че тук не се залага на състезателния характер сред тези звена. Не се внушава на изпълнителите: „Ето тови е „най", не се подклаждат родителски амбиции с изтъкване на отделни прояви, а се работи спокойно и уравновесено, с изграждането на трайни навици в този сложен труд, с издигането „в ранг" максимата на Станиславски: „Трябва да обичаш изкуството в себе си, а не себе си в изкуството".

Дори дотук стигат възпитателните параметри на предмета литература.

— Не — възразява Владикова, — неизмеримо по-далеч!

И тя пояснява, че изучаването на литературата трябва да въоръжава учениците с такива знания, които биха определили техния вкус, помогнали им биха да формират свои естетически критерии, които да прилагат при възприемането и оценката на произведенията, а също и при собствените си опити за художествено творчество.

Изслушвам всичко това и бързам да поясня, че моите впечатления от уроци по литература в някои училища ме водят до констатацията, че понякога всестранният анализ на произведенията като художествено-естетически явления се измества от груби фактологически преразкази на сюжета, че самоцелното разчленяване на едно художествено цяло на „образи", „теми" и „епохи" понякога превръща една хармония в схема.

— Против това воювам! — бе краткият отговор на Владикова. — Банализмът ме отблъсква. Искам всеки час да е начало.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ЗЛАТНАТА СРЕДА

По време на подмяната на партийните членски книжки ми се наложи да присъствувам на няколко събрания, едно от тях остави трайни следи в съзнанието ми. Протече много бурно. Един комунист трябваше да бъде наказан със строго мъмрене с последно предупреждение. Партийното бюро го обвиняваше, че като икономист на предприятието бил „вироглав", вършел своеволия, проявявал бюрократизъм и педантизъм, не признавал разпорежданията и заповедите на директора...

Този комунист взе думата, призна редица свои недостатъци, но основните грехове, които му се приписваха, аргументирано и категорично отхвърли. Служител от счетоводния колектив стана и с острите си упреци сякаш хвърли бомба със закъснител. Той заяви, че предложението на партийното бюро е твърде меко, либерално. Изсипа куп обвинения, „поверително" съобщи, че икономистът имал интимни връзки с безпартийна жена. Лично той нямал впечатления, но така говорели в колектива. И добави възбудено: „Според мен др. Драгиев не е за този пост. Както личи и от предложението на партийното бюро, а и от мнението на много хора от предприятието, неговият морален вид е опетнен. Ето защо аз предлагам той да бъде изключен от партията."

Обвиняемият се възмути, поиска отново думата, но никой не му я даде. Обърна се към присъствуващите с тежък, въпросителен поглед. Очевидно търсеше защита, но срещу себе си видя наведени глави, гузни погледи и озъртания. Един бригадир се опита да опровергае мълвата за интимните отношения на Драгиев, но двама от последните редици се изсмяха ехидно. Той се обърка и седна. В президиума, където бяха ръководните другари, също мълчаха. Председателят на събранието постави на гласуване двете предложения. Получи се нещо парадоксално. За първото предложение гласуваха 20 — за и 8 — против, 12 се въздържаха. Гласовете се изравниха. Повториха и потретиха гласуването — същите резултати. Започна гласуване за второто предложение. То не получи болшинство. Тогава директорът на предприятието, след като обвини комунистите в безпринципност, в липса на отговорност и малодушие, предложи отново да се гласува за предложението на партийното бюро. Като чу това, счетоводителят, който охули икономиста, гузно се отказа от своето предложение. Този път ефектът бе постигнат. Шест от въздържалите се комунисти вдигнаха ръце и необходимото мнозинство за наказанието на Драгиев беше получено... По-късно контролно-ревизионната комисия отмени наказанието, но икономистът се разболя и за дълго време излезе от строя.

От този случай се налагат много изводи, но някои от тях са особено важни. Излишно е да се доказва вината на партийното бюро. Явни бяха тенденциозният подход към комуниста, грубият натиск на директора, безпомощността на партийното бюро. Но има и нещо друго, много тревожно — лековерното поддаване на мълвата, равнодушието, безразличието на част от комунистите, стремежът им да бъдат в злат-

Digitized by Google

ната среда: нито да възразят срещу предложението, което беше несправедливо, нито да се противопоставят на грубия натиск на директора, примирени и към съдбата на своя другар. И в този случай — не се ли срещаме с човека, който се примирява с всичко, само и само да не се нарушава неговото спокойствие. За него беше все едно какво ще стане. Кой и за какво ще бъде наказан.

Заинтересувах се от хората, които на събранието се въздържаха, а също и от онези, които гласуваха за наказанието след изказването на директора. Оказа се, че не за първи път поведението им е пасивно, аморфно, бездушно и приспособленческо.

За такива хора понякога казват, че са мъртви души. Според мене това не е точно. Чичиков броеше за живи мъртвите души, „нашият човек" е жив. Само че не тялото му, а душата му се е превърнала „в живи мощи". Неговата ръка се вдига еднакво и при мъдрото решение, и при половинчатото, недогледаното. Ако пък на тази ръка се наложи не само да гласува, а и да подписва заповеди, назначения, тогава горко на гражданите — един подпис, поставен с безразличие, може да струва цял живот ходене по мъките.

Погрешно е да се смята, че подобни хора са някак си по-просто устроени, че те са кротки, с добър нрав и приятно поведение, че едва ли не са благородни и доброжелателни. Това е заблуда за лековерните. Защото една полуусмивка или едно леко съчувствие към вашите „главоболия" съвсем не издават искрените намерения на подобни личности. Ако поставим такива личности на сериозно изпитание и ако турим в една везна принципите, а в другата поставим инстинкта им за самосъхранение — втората везна веднага ще натежи и те ще се демаскират.

Човекът от посочената категория не клевети грубо, не е типичен доносчик, не оскърбява, не изнасилва, не върши нищо, което е противозаконно, но благодарение на неговото безразличие виреят и клеветите, и доносите, и оскърбленията, и изнудванията. Ето защо сам без вина той е виновен, неопетнен — неговото поведение само по себе си е петно в нашия живот. Често пъти невидим и безличен той тегне като скрита болка. Може да е златна душа, но всъщност той е без душа, без физиономия, защото е обществено непълноценен със своята морална аморфност и психическо безсилие, или пък обратно, със своята псевдоактивност.

Колко от тези хора сме разобличили? За да възбудим тяхната активност или да очистим нашите редове от тяхната пасивност. Колко от тях сме поставили на позорния стълб? Малко, за да не кажем единици. Защо? Защото може би още не сме се научили на изкуството да ги разпознаваме. Или, ако успеем в това, често пъти се правим, че не ги забелязваме. Липсва ни доблест да ги посочим открито с пръст. И там е бедата. Понякога се получава омагьосан кръг. Един стопански ръководител или партиен секретар вижда добре лицето на човека от „златната среда". Честни комунисти са му помогнали да види точно какво се крие зад фасадата на добрия другар или колега, но мерки не се предприемат и нашият чевек мирно си живее, защото той умее да бъде лоялен.

Тогава защо да го закачаме?

Каква самоизмама? Един ден омагьосаният кръг неминуемо ще се разкъса от железните клещи на нашата партийна диалектика и „средният" комунист ще се превърне в бумеранг срещу тези, които са го търпели. И тук се налага категоричният императив: срещу безпринципността на подобни личности честните, енергичните комунисти трябва да воюват с нови, още по-ефективни оръжия.

Digitized by Google

Може би още по-опасна е другата метаморфоза на човека от „неуязвимата среда". Често пъти той ни подмамва, притъпява нашата бдителност с други качества: образование, маниери. Та това е, нашите принципи и нашите лозунги са винаги на устата му, той ги издига на висок пиедестал; говори така, че да го чуят, надига се на пръсти, за да го забележат.

Подобни личностни типове обаче никога не гледат само към ръководителите. Ако очите са отправени напред, ушите слухтят назад. И обратно, насочени ли са ушите към по-висшата инстанция, то очите се извръщат назад, за да не се изпускат другите, т. е. по „низшите", редниците. Те не бива да си развалят мнението за него, защото може да му потрябват. Сред тях той е свой, народен. Понякога е майстор на вица, добър коментатор на интересни случки от житието на другите, не от живота на нашия колектив, тъй като не му се ще да дразни самочувствието — „всичко наше е добро". И така този тип хора са много по-гъвкави, по-пластични и по-изобретателни. Те не се движат само по формулата между Сцила и Харибда. Маньовърът им понякога е много по-рискован. Те прибягват, само че за кратко време, ту по-близо до авангарда, където е ръководният щаб на предприятието, на учреждението, и умело изразходват арсенала си от лозунги, идеи и инициативи, ту се завръщат в ариергарда, т. е. при масите, за да се присъединят към техните въжделения или да изразят съчувствие към тяхното негодувание. И така до края на жизнения си, по-точно на работния си път, те сноват ту към единия, ту към другия полюс с тайната, но упорита надежда, чрез мълчаливо съгласие да изкачват стъпало по стъпало по пътя на йерархията. Ето в тази среда безпогрешно ще открием двуличието на кариериста, измамата на подлата душичка, мижитурката и т. н.

Често пъти „златната среда" се оживява, активизира се, но само когато засегнат нейния интерес или предстои да се нагласи нещо за нейния интерес. Тази особена активност се прикрива зад други лозунги и често пъти е трудно да я разпознаем. Подобни хора за съжаление се срещат твърде често. Това е активна позиция на сметкаджиите, на хитреците. Те най-ярко олицетворяват същността на златната среда. За тях тя е цяла философия, личностен начин на живот, който няма нищо общо със социалистическия начин на живот. За тях не е важна нито правдата, нито неправдата, те не се натопяват в нажежените вълни на времето, за да не изгорят. Не подават ръка на никого или друсат ръцете на всички, за да са начисто. За тях работата или службата не са средство за пълноценна социална реализация, а заслон за защита от бури и ветрове, трамплин за прескачане в друга по-удобна житейска орбита.

Три пъти по-опасно е, ако подобни хора са комунисти. Та нали тъкмо комунистът трябва да служи за пример, да бъде еталон за другите и най-вече за безпартийните. Защото на него са възложени авангардни функции. Той трябва да играе водеща роля в партийната организация, в трудовия колектив, в квартала. На него не е позволено да бъде опашкар, да затъва в лоното на безразличието, на бездушието или пък да играе ролята на нагаждач, на приспособленец, а още по-малко наред с партийната си книжка да носи в себе си бакалската сметка, да изповядва максимата на кариериста.

Имаме ли основание да подценяваме наличието на проявите на т. нар. „златна среда". Очевидно не, тъй като „благоуханният" мирис на тази среда е зареден с отрова. По-опасна, отколкото мнозина си мислят! Пустоцветието на тази среда има коренчета и в учреждения и предприятия, различни социални колективи. Умело се нагажда към

Digitized by Google

атмосферата в колектива, в първичната партийна организация, но не да я подобри, а за да я използва в свой интерес. Така в едно голямо училище постъпва нов учител. Той е контактен, печели привърженици. Избират го за председател на учителската организация. И от този пост той умело си устройва личното битие. Мелодраматично разкрива пред колегите си, че семейството му е без жилище, жена му без работа, а децата — болни. И красивото чудо става. Директорът — популярен педагог в окръжен град, му подава ръка: убеждава учителския колектив да му помогне. Учителите с доброволен труд помагат на своя колега да си построи жилище.

След като се настанява в новия дом, той разкрива истинския си лик. Занемарява обществените си задължения, занимава се с интриги. Изостава и като учител. Защитната му реакция сега е друга. Оплаква се, че не го разбират! Напротив, бедата за него идва от това, че тъкмо ръководителите на училището проумяват измамните подбуди на този човек и поправят грешката си. Разобличен, той постепенно деградира, обезличава се, смъква се дори под равнището на златната среда.

Наскоро в едно голямо предприятие партийното и административното ръководство предложиха неподходяща кандидатура за секретар на заводския комитет на Комсомола. Въпреки горещите препоръки, които те даваха, комсомолското събрание с голямо мнозинство избра друг — досегашния зам.-секретар, младеж с доказани делови и политически качества, със самостоятелен характер. Директорът на предприятието и някои членове на заводския партиен комитет изразиха открито своето недоволство, вместо да разберат своята грешка.

Могат да се посочат, разбира се, и други случаи. По-важно е обаче да проумеем опасността от нечистите пипала на замърсената среда, за която говорим. Нека да не опростяваме нещата. Съществуването на златна среда и нейните издънки е нещо по-сложно, отколкото понякога се мисли.

Кое обаче е главното? Това, че обективните корени на „златната среда“ в социален аспект все повече се пресушават. Следователно всичко зависи от волята на честните и предани комунисти: постоянно да се озонират всички сфери на социалистическата социална среда, да се изчиства ръждата от буржоазното наследство и да се измива плесента на отрицателните явления в нашия живот. Човекът от „златната среда“ не бива да вирее, особено в партийните редици. Превъплъщенията на неговите прояви са органически чужди на нашите святи идеали. Комунистите с подобни черти и характеристики не бива да разчитат на съчувствие. Поведението на подобни „неуловими“ личности е още по-непонятно сега, когато цялата нация се е изправила на крак, за да осъществи историческите предначертания на XII конгрес на БКП, когато от всеки и от всички се иска не ослушване, лутане или измъкване, а наистина активна жизнена позиция, реално участие във великия поход към висините на развитото социалистическо общество.

Радко ЖЕЛЕВ

Digitized by Google

СЪРЦЕВИНА НА ИНТЕГРАЦИОННИЯ ПРОЦЕС

ПАВЕЛ ШИНКАРЕНКО
кандидат на икономическите науки

СЪТРУДНИЧЕСТВОТО НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ — ГЛАВЕН ФАКТОР ЗА РАЗВИТИЕ НА СВЕТОВНАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ОБЩНОСТ

Икономиката стана решаваща сфера в борбата за утвърждаване на новия обществен строй, когато работническата класа и нейните съюзници завзеха политическата власт. Само по пътя на коренното преобразование на производствените отношения и създаването на развита индустрия и крупно социалистическо селско стопанство при политическите завоевания на трудещите се се поставя надеждният икономически фундамент, върху който расте и се развива социалистическият строй.

Както подчерта В. И. Ленин, икономиката е тази главна политика, от успеха на която в решаваща степен зависи настъпателното движение на социалистическото общество. Той отбелязва, че „въпросите на стопанското строителство придобиват съвършено, изключително значение за нас"[1]. Направеният през тези години ленински извод: „или гибел на всички политически завоевания на съветската власт, или поставяне под тях на икономически фундамент"[2], дава ясна представа за огромната роля, която се определя на комунистическата партия за развитието на народното стопанство.

Невиждани постижения на социалистическата икономика убедително доказаха на целия свят коренните преимущества на социализма пред капитализма, демонстрираха дълбоката истинност на ленинския извод за това, че „пролетариатът представя и осъществява по-висока степен на обществена организация на труда в сравнение с капитализма"[3].

Ориентацията на управляващите комунистически и работнически партии към икономическото строителство като главно магистрално направление в борбата за построяване на социализма и комунизма е стратегическа ориентация, която отразява обективните закони на историческото развитие и материалистическото разбиране на историческия процес от комунистите.

В настоящия етап, когато народите на редица социалистически страни решават многопланови задачи за построяване на развитото социалистическо общество, а трудещите се в СССР строят комунизма, ролята и значението на икономиката още повече се увеличават, доколкото нейното успешно развитие в голяма степен предопределя изпълнението на всички други задачи на социално-икономическото развитие, темповете и размаха на този процес. „Нашата партия — отбеляза другарят Тодор Живков на Националната конференция на БКП през април 1978 година — провежда политика на все по-тясно органическо свързване на партийната работа с конкретните задачи на стопанското и културното строителство. Тя изисква еднакво както от партийните, така и от държавните и стопанските органи постоянно да държат в центъра на вниманието си и своевремен-

[1] Ленин, В. И. Полн. собр. соч., т. 43 с. 341.
[2] Пак там, т. 44, с. 169.
[3] Пак там, т. 39, с. 13.

Digitized by Google

но да решават назрелите социално-икономически проблеми."[4]

Нормално е, че КПСС, БКП и другите братски марксистко-ленински партии на страните — членки на СИВ, разглеждат осъществяването на своята ръководна роля в областта на икономиката и в развитието на външноикономическите връзки като решаващ фактор за ръководството на всички процеси в общественото развитие на своите страни, за постепенното им сближаване в рамките на световната социалистическа общност.

Както в отделните социалистически страни, така и в световната система на социализма политиката е концентриран израз на икономиката, оръдие за осъществяване на главните класови интереси на победилия пролетариат, което има предимство пред конкретните стопански задачи. Заедно с това реализацията на главните интереси на работническата класа — укрепване на обществената собственост върху средствата за производство, построяване на социализма и комунизма, всестранно планомерно развитие на производителните сили, сътрудничество на социалистическите страни, защита на социалистическите завоевания — създава най-благоприятни условия за решаване на конкретните стопански задачи както в отделните братски страни, така и в световната социалистическа общност изцяло.

Нещо повече, взаимовръзките на икономиката и политиката се обогатяват в условията на световната социалистическа система: те обхващат не само социално-икономическите и политическите отношения вътре в държавите, но и техните международни отношения. Естествено, обогатяват се и формите на взаимовръзка между икономиката и политиката.

Така са възникнали и се развиват свойствените на световния социализъм форми за сътрудничество на управляващите комунистически и работнически партии, при което се осъществяват консултации и се приемат съгласувани решения по всички общи политически и икономически проблеми на социалистическите страни и на световната социалистическа система.

Възникнаха и успешно се развиват многообразните двустранни и многостранни форми за сътрудничество на държавно и правителствено равнище, които позволяват съгласувано да се реализират икономическите функции на социалистическата държава. Такива форми са: постоянната размяна на делегации, които се използват за взаимно обогатяване с опита на социалистическото строителство и консултации по въпросите, представляващи общ интерес за братските страни; многостранни съвещания и срещи по линия на Организацията на Варшавския договор и на Съвета за икономическа взаимопомощ; работата на двустранните междуправителствени комисии по икономическото и научно-техническото сътрудничество, които се базират на политическите постановки на братските партии.

Характерна за органическото съединяване на политическата и икономическата дейност на социалистическите страни е щателната подготовка на съгласуваните стопански решения. Практически всяко такова решение засяга текущите и перспективните национални интереси на всяка държава-участничка и изисква не само дълбок анализ и преценка на въпросите от търговска и народностопанска ефективност за всяка от страните, но и широк интернационален подход, отчитане факторите за укрепване на дружбата, сътрудничеството и взаимопомощта на братските страни, а също така отчитане общото външноикономическо и външнополитическо положение.

Органическото обвързване на икономическите въпроси за сътрудничество на братските страни с техния политически курс и сътрудничество взема под внимание специфичните особености на социалистическата стопанска система и политическата система на социализма, а също така е фактор за единството на марксистко-ленинската идеология.

Голям принос в разработката на проблема за взаимодействието на икономиката и политиката в процеса на развитие на световния социализъм имат последните конгреси на комунистическите и работническите партии на страните — членки на СИВ, материалите от заседанията на Политическия консултативен комитет на държавите — участнички във Варшавския договор, и на сесиите на Съвета за икономическа взаимопомощ. Ленинският курс на КПСС за укрепване на дружбата и сътрудничеството на братските народи, за засилване на пролетарската солидарност е отразен и в съветската Конституция. В нея се посочва, че „СССР като съставна част от световната социалистическа система, от социалистическата общност развива и укрепва дружбата и сътрудничеството, другарската взаимопомощ със страните на социализма въз основа на принципа на социалистическия интернационализъм, активно участвува в икономическата интеграция и в международното социалистическо разделение на труда"[5]. Съветският съюз има конституционно задължение да укрепва дейността на партийните, държавните и стопанските органи и организации, на всички трудещи се от нашата страна във всички области на сътрудничеството с братските социалистически държави.

Съдържанието на член 30 от Конституцията напълно съответствува с изложеното в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXV конгрес на партията и гласи, че „на нас, комунистите, на нашия ум и сърце най-близка е онази част от света,

[4] Т. Живков, Избр. съч., т. 27, с. 301.

[5] Конституция (Основной закон) Союза Советских Социалистических республик. М., Политиздат, 1977, с. 14—15.

Digitized by Google

където се осъществяват комунистическите идеали — свобода от експлоатация и подтисничество, пълновластие на хората на труда, развитие на социалистическата демокрация, разцвет на културата и повишаване благосъстоянието на най-широките народни маси, равенство и братство на всички народи и национални общности"[6].

Комунистическата партия на Съветския съюз заедно с братските партии на социалистическите страни прави всичко необходимо за издигане на страните от социалистическата общност, за тяхното уверено настъпателно движение към развития социализъм и комунизъм, за укрепване на тяхната сплотеност и единство.

Ръководната роля на комунистическите и работническите партии при организирането и усъвършенстването на сътрудничеството на социалистическите страни се изразява в това, че марксистко-ленинските партии обективно са ядрото на политическата система на социализма. Благодарение на ръководството на своята партия работническата класа отначало осъществява своята диктатура, а впоследствие ръководната роля в развитото социалистическо общество, което върви напред по пътя към комунизма. Цялото строителство на новото общество е във висша степен управляем процес и може да го осъществи само марксистко-ленинската партия, която органически съединява революционната теория на научния комунизъм с дейността на работническата класа и всички трудещи се. Следователно, както справедливо подчертават Б. Н. Ладигин и О. А. Чуканов, „ръководната роля на работническата класа и ръководната роля на марксистко-ленинската партия са неотделими понятия"[7].

Всичко това изцяло се отнася към световната социалистическа система. Както е известно, основните процеси на нейното развитие се организират колективно и се направляват съгласувано от управляващите партии. Тези процеси се намират постоянно в центъра на вниманието на КПСС и БКП, на другите комунистически и работнически партии на страните—членки на СИВ. На XXIV конгрес на КПСС и на X конгрес на БКП се направи основна равносметка на развитието на световната социалистическа система за четвърт век, подчерта се необходимостта да продължава линията на неотклонно сближение между Съветския съюз и България и с другите братски страни, на борба за единство на всички социалистически държави. Тези партийни форми научно обосноваха курса за развитие на социалистическата икономическа интеграция и набелязаха конкретни задачи пред КПСС и БКП в тази област.

Изключително голямо внимание отделиха XXV конгрес на КПСС и XI конгрес на БКП на проблемите на световния социализъм. Те направиха равносметка на развитието на социализма през междуконгресния период, отбелязаха, че това бяха години на непрекъснат подем на социалистическите страни. XXV конгрес на КПСС на основата на дълбок анализ за развитието на световната социалистическа общност показа също така, че заедно с разцвета и укрепването суверенитета на всяка държава все по-тесни стават техните взаимовръзки.[8] Този извод получи потвърждение и конкретизация на XI конгрес на БКП, на поредните конгреси на ГЕСП, ЧКП и на МНРП. По такъв начин беше направена нова крачка в колективното обобщаване на практиката на световния социализъм, в съвместното творческо развитие на единното интернационално учение — марксизма-ленинизма.

XXV конгрес на КПСС има историческа заслуга за обосноваване решаващата роля на сътрудничеството на комунистическите и работническите партии при укрепване на световната социалистическа общност. „Основа на основите на нашето тясно сътрудничество, негов живец и направляваща, организираща сила — подчерта Л. И. Брежнев, — естествено, са нерушимият боен съюз на комунистическите партии на социалистическите страни, единството на мирогледа им, единството на целите и единството на волята. Може смело да се каже, че през всичките тези години Централният комитет, неговото Политбюро са обръщали неотслабващо внимание на задълбочаването на братската дружба с тези партии. Можем да кажем с голямо задоволство, че братските партии ни отвръщат със същото."[9]

Дълбоко интернационалистическата политика на КПСС заслужи висока оценка от представителите на комунистическите партии от цял свят. На XXV конгрес на КПСС първият секретар на ЦК на Кубинската комунистическа партия и министър-председател на революционното правителство на Република Куба Фидел Кастро Рус каза: „Нашият народ се гордее с отношенията си с вашата велика страна. Те на практика са пример за интернационализъм, взаимно разбиране, уважение и доверие. Никога Съветският съюз, който оказва решаваща помощ на нашия народ, не се е обръщал към нас с някакви искания, не е поставял условия, не е посочвал какво сме длъжни да правим. През цялата история на международните отношения, които хилядолетия се направляваха от егоизъм и сила, не е имало такива братски отношения между голяма и малка страна. Само социализмът прави възможни такива отношения между народите."

---

[6] Л. И. Брежнев, Отчет на Централния комитет на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, С., Партиздат, 1976, с. 8.

[7] Социалистическая экономическая интеграция, М., 1977, с. 27.

[8] Материалы XXV съезда КПСС, М., 1976, с. 6.

[9] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес..., с. 11.

Digitized by Google

Връзките между партиите от социалистическите страни са дълбоките, разностранните, систематическите контакти на хиляди и хиляди борци за общото дело, строители на социализма и комунизма — от ръководителите на партиите, членовете на Политбюро на централните комитети, от секретарите на ЦК до работниците на местните партийни органи, на партийните организации в заводите и фабриките, в институтите, в селскостопанските кооперативи.

Междупартийните връзки постоянно се усъвършенстуват, придобиват все по-ново съдържание и по-ефективни организационни форми. Взаимните посещения на партийните и партийно-правителствените делегации са една от тези форми, които трайно навлязоха във взаимоотношенията между братските партии. Още в първите години от съществуването на световната социалистическа система се осъществяваха тези посещения, но особено постоянни и плодотворни станаха през последните 10—15 години. Изключително голям принос за укрепване единството на социалистическата общност имат срещите и беседите на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР другарят Л. И. Брежнев с ръководителите на братските комунистически и работнически партии в Крим, а също така и по време на взаимните посещения на високо партийно и държавно равнище.

През годините между XXV и XXVI конгрес на КПСС се състояха тридесет и седем приятелски срещи на високо равнище в Крим. Без протоколни формалности, в другарска обстановка първите ръководители от братските страни обсъждаха перспективите за развитие на нашите отношения, възловите проблеми на световната политика, набелязваха задачите на бъдещето. „Всяка среща — отбеляза другарят Л. И. Брежнев — носеше нещо ново и полезно. За това добро сътрудничество искам да изкажа на ръководителите на братските страни и партии сърдечна признателност."[10]

В братските партии станаха практика съвещанията на секретарите на ЦК по въпросите на международните отношения, идеологическата и организационно-партийната работа. Установени са и ефективно се осъществяват така наречените местни партийни връзки, т. е. връзките между партийните организации от областите и окръзите на социалистическите страни.

Сега възловият въпрос е разгръщането на социалистическата икономическа интеграция, към която са насочени активните съвместни действия на комунистическите и работническите партии на страните—членки на СИВ.

Ясно е, че развитието на социалистическата икономическа интеграция, която предполага разностранно стопанско, политическо и идеологическо сътрудничество, не може съзнателно да се регулира само с чисто икономически или научно-технически средства, защото тя е свързана с формирането на определени обективни и субективни предпоставки, които благодарение на постоянното ръководство от страна на партийните органи се осъществяват и успешно се развиват.

Във връзка с това следва да разгледаме въпроса за политическите и идеологическите предпоставки в развитието на интеграционните процеси в световната социалистическа общност. За основен момент в този анализ, както и в предшествуващите раздели, ще ни послужат указанията на основоположниците на научния комунизъм. Маркс писа, че в класовата борба и при победата над буржоазията пролетариатът задължително ще постигне „хармонична национална и интернационална координация на обществените форми на производство"[11].

В. И. Ленин още през 1918 г. посочи, че „цялото общество е длъжно да се превърне в единен кооператив на трудещите се... Сега е нужно едно — да има единодушен стремеж да вървим с открита душа в този единен световен кооператив."[12] Както виждаме, Ленин е обърнал внимание върху важността да се създадат не само обективни, но и субективни предпоставки за международна кооперация на трудещите се. Комунистическите и работническите партии на страните—членки на СИВ, именно в този дух на пролетарски интернационализъм възпитават трудещите се и ръководните стопански кадри.

За решаването на този проблем значителен принос има XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз. „Всички ние сме заинтересовани социалистическият пазар да бъде способен да задоволява растящите потребности на страните от нашата общност. И, разбира се, критерият, с който се измерва ползата от взаимното допълване на стопанските възможности, не е само чисто търговски. Решаването на тази задача изисква отговорен подход от стопанските и партийните работници, дълбоко разбиране на неразривното единство на интересите на братските страни."[13]

Двадесет и шестият конгрес на КПСС, Дванадесетият конгрес на БКП, конгресите на комунистическите и работническите партии на другите страни от СИВ, състояли се през 1981 година, въз основа

[10] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на Централния комитет на КПСС пред XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, С., Партиздат, 1981, с. 6.

[11] Маркс, К., Энгельс, Ф. Соч.. т. 17, с. 553.

[12] Ленин, В. И. Полн. собр. соч., т. 37, с. 346—347.

[13] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес..., с. 10.

Digitized by Google

на дълбок анализ на резултатите от миналото десетилетие набелязаха научна програма за съзидателен труд и укрепване на мира, поставиха конкретни цели за по-нататъшно усъвършенстване на интеграционните процеси на световната социалистическа общност. На конгресите беше обърнато особено внимание на необходимостта да се превърнат двете предстоящи петилетки в период на интензивна производствена и научно-техническа кооперация на социалистическите страни, да се допълни координацията на плановете, изцяло съгласувани с икономическата политика, по-нататък да се развият преките връзки между министерства, обединения и предприятия, участвуващи в кооперацията, да се сближат структурите на стопанските механизми, да се създадат съвместни фирми, творчески да се изучи челният производствен опит на приятелите.

Както виждаме, проблемите са съвършено нови и големи. Затова на редица конгреси на братските партии беше предложено колективното им обсъждане от ръководителите на заинтересованите социалистически държави.

Като се позова на важността на по-нататъшното укрепване на братската дружба и сътрудничество, генералният секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ другарят Тодор Живков на XII конгрес на партията каза: „Нашето единство и сплотеност, действията ни към общата цел, специализацията, кооперирането и интеграцията в областта на икономиката, единните действия на международната арена, братското сътрудничество между нашите въоръжени сили увеличават нашата мощ, дават ни възможност по-успешно да преодоляваме неизбежните трудности по нашия път, полесно да решаваме сложните задачи на социалистическото и комунистическото съзиждане, да даваме отпор на враговете на социализма и мира".[14]

●

Конгресите на братските комунистически и работнически партии отделиха голямо внимание на развитието на сътрудничеството между местните органи. За мащабите на тези връзки говорят следните факти. През изминалото десетилетие редовните контакти по линия на местните партийни органи поддържаха представители на повече от 100 съюзни и автономни републики, краеве, области и на градове от СССР с представители на 200 области, провинции, воеводства, окръзи, аймаци, градове и на други административно-териториални единици от социалистическите държави. В СССР активно действуват 69 републикански и около 500 областни, градски и районни отделения на организациите за дружба с братските страни. Повече от 800 колектива на предприятия и организации, които обединяват десетки хиляди съветски трудещи се, участвуват в трудовото социалистическо съревнование с колективите на сродните предприятия и организации от братските страни. Например с български колеги сътрудничат една съюзна република, два края, двадесет и една области, четири автономни републики и 6 града, в които работят хиляди производствени колективи и първични партийни организации. Можем да кажем без преувеличение, че връзките по места са големият мост за осъществяване на външната политика на нашите партии и държави.

Анализът на местните връзки показва, че икономическото взаимодействие е основно съдържание на сътрудничеството на местните органи. И в това направление, по наше мнение, местните партийни органи биха могли да играят по-съществена роля.

Първо, участниците в делегации и преди всичко в икономически делегации по време на посещение в братска страна биха могли да обърнат повече внимание на това, как се изпълняват предвидените в споразуменията задачи по доставката на оборудване и други стоки, особено по плана за кооперирането. Разбира се, не само за предназначените за техните области, окръзи и градове.

Второ, специалистите, участвуващи в тези делегации, които познават стопанското положение и потребностите не само на своето предприятие или своя град, но и на цялата страна, биха могли да внесат обосновани предложения за разширяване на кооперирането, за допълнителни възможности в увеличаването на взаимните доставки. По този път тръгнаха специалистите от Белорусия, които, като изучиха възможностите за задълбочаване на кооперативните връзки, видяха, че осъществяването им дава и на СССР, и на НРБ значителен икономически ефект. Централният комитет на КПСС възложи на Държавния планов комитет на СССР, на съответните министерства и ведомства да разгледат този въпрос. В резултат на това при координацията на народностопанските планове бяха разработени конкретни мероприятия, чието осъществяване позволява сега по-пълно да използват мощностите на българските предприятия, които произвеждат хидро- и пневмооборудване, електронноизчислителна техника и редица други продукции, доставени в Съветския съюз.

Трето, местните връзки трябва по-активно да подпомагат обмяната на челен производствен опит, информациите за постиженията в промишлеността, селското стопанство и другите икономически области. Практиката показва, че в материално изражение това струва малко, но ефектът може да бъде чувствителен. В това отношение страните от социалистическата общност трябва да подобрят координация-

[14] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес..., с. 137.

Digitized by Google

та на действията, тъй като: „Най-важното тълкуване на координацията — както подчертаваше В. И. Ленин — е такова: по-добре и по-бързо да се подражава на добрите примери."[15] И закономерно е, че обмяната на опит в работата стана едно от най-важните направления за сътрудничество в рамките на СИВ.

Четвърто, здравите връзки между трудовите колективи на производствените предприятия на страните — членки на СИВ, са важен фактор за повишаване ефективността на местните връзки. Именно работническите колективи са главната сила при създаването на нашето национално богатство и материално-техническата база на социализма и комунизма. Оттук и неоценимото значение на връзките, които обхващат непосредствените производители на материални ценности; на работниците и специалистите от промишлеността, строителството, селското стопанство и транспорта. Тези връзки, които включват и предаването на опита по работни места, и сътрудничеството на партийните и обществените организации, и социалистическото съревнование, стават все по-ефективни, като помагат да се изпълнят взаимните задължения при международните договори.

Пето, ефективността на местните връзки е в пряка зависимост от системната им и добра организация, от механизма на управление при сътрудничеството. По наше мнение най-важните елементи на този механизъм са:

— щателна подготовка на делегациите, познаване предмета на изследването;

— навременна обмяна на плановете за сътрудничество, на въпросите, интересуващи двете страни, на програмите за посещенията;

— установяване връзки между сродни предприятия, организации и учреждения, които произвеждат аналогична продукция или работят върху близки научни или конструкторски теми;

— постоянен контрол от страна на партийните комитети за осъществяване програмите на обмяната, за внедряване на челния опит, заимствуван от приятелите, обсъждане на резултатите и перспективите за сътрудничество в партийните и обществените организации.

Важна роля в това отношение играят средствата за масова информация, които са призвани широко да пропагандират челния производствен опит на приятелите, да държат под неотслабващ контрол неговото внедряване в практиката, да повишават ефективността от международните връзки.

Широкото взаимодействие в различните области на социалистическото и комунистическото строителство, което е резултат на многогодишните активни усилия на братските партии, помага на всяка от страните на социалистическата общност по-бързо да се движи напред, да избягва грешките. Не по-малко важно е и това, че в сътрудничеството се укрепват доверието, чувството за братска дружба между народите на социалистическите страни, расте националното съзнание у милиони хора.

На това принципиално завоевание на социализма се позова Л. И. Брежнев на XXVI конгрес на КПСС: „Отношенията между държавите открай време са се наричали международни. Но едва в наше време, в света на социализма, те действително станаха отношения между народите. В тях непосредствено участвуват милиони и милиони хора."[16] Главната заслуга за създаване на такива отношения принадлежи на комунистическите и работническите партии от братските страни, които са сърцевината на интеграционния процес в социалистическата общност.

---

[15] Ленин, В. И. Полн. собр. соч., т. 44, с. 61.

[16] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес..., с. 6.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА В УСЛОВИЯТА НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

Идеологическата работа на Бургаската окръжна партийна организация в условията на новия икономически подход получи бърз подем след програмните речи на др. Т. Живков, произнесени на пленумите на окръжния комитет на партията по проблемите на научно-техническия прогрес и ускорената интензификация на селскостопанското производство през годините на осмата петилетка; обогатиха я с нови идеи и постановки.

Окръжният комитет на партията и неговото бюро полагат особени грижи и внимание за практическото изпълнение на тези програмни указания, за внасянето на по-голяма конкретност и съдържателност на идеологическата и организаторската работа на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Най-характерното в идеологическата дейност на окръжната партийна организация сега са нейната непосредствена връзка с конкретните практически задачи на трудовите колективи в новите условия, стремежът не само да разкрива, но и да превръща в свое основно съдържание същността и целите на курса за повсеместна интензификация върху основата на последователното прилагане на икономическия подход и неговия механизъм.

Тези проблеми са изведени на преден план в идеологическата и организаторската дейност на окръжния, общинските и районните комитети на партията. Така например 60 на сто от въпросите в първичните партийни организации на Бургаската общинска организация, обсъдени през последните две години, се отнасят до изучаването и внедряването на новия икономически подход и механизъм, бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Подобно е отношението и на останалите партийни комитети и организации в окръга по тези въпроси.

Цялостната идейновъзпитателна работа на общинските и районните комитети на партията, разнообразните форми на пропагандна и масово-политическа работа са насочени към повсеместното овладяване на икономическия подход и приложение на неговия механизъм. Ние разбираме, че тяхното комплексно внедряване във всяка социална дейност зависи преди всичко от кадрите, от тяхната подготовка, от тяхната нагласа. И ние отделихме и отделяме особено внимание на ико-

Digitized by Google

номическото образование на кадрите и трудещите се за формиране на икономическо мислене и поведение, на диференцираното и достъпното обучение и усвояване на нормативните документи съобразно със специфичните условия и правила за приложение на механизма. В партийните организации бе разгледано състоянието на икономическото образование на трудещите се и се приеха мерки за неговото по-нататъшно усъвършенствуване. Значително се подобри работата на съветите по икономическо образование, които участвуват най-активно в работата по внедряване на икономическия подход и механизъм. Голяма част от членовете на бюрата на първичните партийни организации, стопанските и административните ръководители са пропагандисти по икономическите дисциплини.

В системата на партийната, профсъюзната и комсомолската просвета се използват резултатно редица активни форми и методи на работа, с подчертано изразена практическа насоченост на учебните занятия. Марксистко-ленинската теория все по-убедително се свързва със задачите на трудовите колективи, за реализацията на новата икономическа стратегия на партията. В голяма част от звената по икономическите дисциплини пропагандистите умело използват учебния материал за обсъждания и предложения, свързани с такива проблеми като ускореното внедряване на научно-техническите постижения, повишаване на обществената производителност на труда, подобряване качеството на продукцията, по-ефективното използване на суровините, материалите, горивата, енергията и други. Само през учебната 1981/1982 г. в системата на икономическото образование са проведени над 8000 практически занятия и 60 научно-практически конференции.

По-голяма конкретност и деловитост нашата работа придоби след решението на Секретариата на ЦК на БКП „За идеологическата работа на Бургаската окръжна партийна организация по изучаването и внедряването на новия икономически подход". За тази цел бюрото на окръжния комитет на партията разработи комплексна програма, чиято основна цел е да се издигне равнището на икономическото възпитание, да се формира у личността активна жизнена позиция в условията на повсеместна интензификация и внедряването на новия икономически подход и механизъм. В процеса на подготовката на програмата особено внимание отделихме на работата в първичните партийни организации по формирането на необходимите личностни качества у трудещите се и младежта. Сега в партийните комитети и организации се предприемат практически мерки за формиране у всеки труженик на висока професионална компетентност и издигане на квалификацията, на съзнателна дисциплина, усет към новото, организираност и деловитост, непримиримост към недостатъците и отрицателните явления.

●

Идейновъзпитателната работа на партийните организации е едни от важните фактори за разгръщане на социалистическото съревнование в окръга под девиза „От високото качество на работа на всеки към висока ефективност от труда на колектива, без изоставащи".

Това масово движение създаде условия да се конкретизира приносът на отделните производствени звена и на всеки работник, за да се повиши обществената производителност на труда и бъде подобрена трудовата и технологичната дисциплина, за работа без изоставащи работници в бригадите и без изоставащи бригади в предприятията. Във всяка комплексна бригада е създадена система от разнообразни идейновъзпитателни форми и средства за широка гласност на резул-

Digitized by Google

татите от съревнованието, за конкретизиране на неговите показатели в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм.

Социалистическото съревнование при новите условия се превърна в благоприятен фактор за осъществяване на единството между идеологическата, организационната и стопанската работа, постига по-голяма ефективност на производството и съдействува да се подобрява непрекъснато социално-психическият климат в трудовите колективи.

Идеологическата и организаторската работа за комплексното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм стана дело на партийните организации. В резултат на това в окръга са налице редица положителни резултати: създават се по-благоприятни условия за разгръщане на стопанската инициатива; укрепва дисциплината; повишава се отговорността за разкриване на нови резерви; създават се необходимите предпоставки за по-голяма инициативност и активност на трудовите колективи в организацията на производството и за увеличаване на обществената производителност на труда.

Идеологическата дейност под ръководството на партийните комитети и организации има важен принос за превръщането на насрещното планиране в най-широка и активна форма за участие на работниците в управлението на производството, в основно средство за разкриване и използване на резервите. Масово-политическата работа в бригадите и единните политически дни, индивидуалната работа с всеки работник, общественото допитване, в което участвуваха над 30 000 работници и специалисти, предизвикаха над 20 000 работнически предложения към насрещните планове за 1982 г. и около 250 000 мероприятия в личните и колективните творчески планове.

Нашият собствен опит потвърждава нагледно и убедително изключително важното теоретическо и практическо значение на постановките на др. Т. Живков в речта му пред Деветия конгрес на Българските профсъюзи, свързани с ролята на трудовия колектив. „Ние сме трудово общество и в неговия фундамент са заложени два основни стълба: трудовият човек и трудовият колектив. Ето защо, ако не издигаме ролята на трудовия човек и трудовия колектив, ако не създаваме условия за изпълняване на новите им отговорности и задължения, ние не ще можем да решаваме успешно задачите, които стоят пред нас."[1] Именно затова окръжният, общинските и районните комитети на партията се стремят в центъра на нашата всестранна идеологическа работа да бъдат проблемите на трудовия колектив. Ярък пример в това отношение е дейността на заводския партиен комитет при завода за кабели „В. Коларов" — Бургас. В перспективните планове на първичните партийни организации е записано: „При разработването на насрещния план да се осигури широкото участие на трудовия колектив". Този призив бе подплатен с конкретна идеологическа и организаторска работа при разработването и обсъждането на насрещния план на завода, който се превърна в дело на целия трудов колектив. За разкриването на резервите допринесоха много организираните периодично обществени прегледи на производителността на труда, които се предшествуват и съчетават с конкретна индивидуална политическа работа. Разнообразните форми и средства на пропагандната и масово-политическата работа са насочени в бригадите, там, където хората в най-голяма степен определят своето отношение към партийната политика, към всички партийни и обществени начинания. Многостранната идейновъзпитателна работа на първичните партийни организации цели всеки работник, всяка бригада да знаят и виждат своя принос за изпълнение на плана на бригадата, на завода. Работникът, колек-

[1] Т. Живков. Да издигнем ролята на Българските професионални съюзи в изграждането на развито социалистическо общество, Партиздат, С., 1982, с. 25.

Digitized by Google

тивът — стопанин в производството, от призив се превръща в лична отговорност на всеки от завода. Работниците се чувстват действително стопани в производството, защото няма проблем, по който партийното и административното ръководство да не се допитват до тях, защото виждат, че се вслушват в тяхното мнение, че техните предложения се приемат и реализират. Благодарение на това в бригадите на завода са създадени реални условия за творческо отношение към труда и опазване на социалистическата собственост, за формиране на съзнателна трудова дисциплина. Това съществено обогатява съдържанието на идейновъзпитателната работа, превръща я в главна форма за постоянна духовна връзка между партията и трудещите се.

●

Новият икономически подход и приложението на неговия механизъм създават благоприятни условия ускорено да се внедряват върховите постижения на научно-техническия прогрес, на челния чуждестранен и наш опит. Ние разбираме, че това автоматически, от само себе си не може да стане. Ето защо окръжният комитет на партията се зае с активна и разнообразна пропагандна и масово-политическа работа за изучаването и внедряването на най-доброто, което дават науката, техниката, технологиите и съвременната организация. **В първичните партийни организации се извърши широка идейновъзпитателна работа за изясняване на научно-техническите задачи през годините на осмата петилетка на основата на най-новите информационни данни за челния опит у нас и в чужбина.** В резултат на това във всеки трудов колектив се разработиха конкретни дългосрочни програми, чиято главна цел е да се разкрият и използват съществуващите резерви и възможности за рязко намаляване на материалните разходи и увеличаване на печалбата от производствено-стопанската дейност при пълното прилагане на стопанската сметка и самоиздръжката. За първи път в окръга се създадоха условия при разработването на насрещния план да се отрази влиянието на научно-техническия прогрес, да се осигури неговото пълно „вграждане" в крайните икономически показатели на плана. Във всички предприятия сега масово се формират бригади за ускорен научно-технически прогрес. Изградени са вече над 260 комплексни бригади, в които са включени 7500 инженери, икономисти и работници за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, с очакван икономически ефект над 3 млн. лв.

Новият икономически подход породи и поражда нови положителни явления в развитието на нравствените отношения в бригадите, в останалите трудови колективи; в тях се създават реални предпоставки за повишаване на взискателността и самоконтрола, на непримиримостта срещу редица стари навици и слабости. Вече масово се поощряват трудолюбието, дисциплината, личната отговорност към задачите на колектива, най-пълното и грижливо стопанисване на социалистическата собственост. Новият тип бригадна организация е важно условие за пълноценно реализиране на икономическите възможности, които съдържат икономическият подход и неговият механизъм. Повсеместното внедряване на бригадната стопанска сметка с нейните главни принципи — самоиздръжката, материалната заинтересованост и материалната отговорност, превръща бригадите в истински стопани, които сами стопанисват предоставената социалистическа собственост.

Положителни примери в това отношение са редица бригади на Нефтохимическия комбинат, АПК — Поморие и Айтос, Пристанищен комплекс и др. **В бригадата от нов тип за производство на зърно в АПК — Камено с бригадир Янчо Шишманов е създадена атмосфера**

Digitized by Google

на строга взискателност и самоконтрол в процеса на труда, на лична отговорност и другарска взаимопомощ; повишиха се инициативността и активността на членовете на бригадата за по-ефективно използване на наличната техника, за пестеливо изразходване на материалните средства и горивата с оглед постигането на по-голяма икономическа ефективност.

Нови измерения получава другарската взаимопомощ. Редица бригади от нов тип имат вече свои спестовни книжки, в които се заделят колективни спестявания от полагащите се средства за допълнително материално стимулиране на членовете на бригадата. Някои от тях провеждат и допълнителни трудови инициативи, за да увеличат колективния си влог, с който се обезпечава преди всичко практическото изпълнение на социалните програми на трудовите колективи. Така например средствата в спестовните книжки на бригадите в завода за кабели „В. Коларов", завод „Гочо Иванов" и др. се изразходват под контрола на общото събрание за изграждане на материална база за краткотраен отдих на работниците, поевтиняване на столовото хранене, намаляване на част от стойността на картите за почивка, подпомагане на временно нетрудоспособни членове на бригадата и други социални мероприятия. Това благоприятствува за формирането на обществено значими качества на личността, на нови нравствени добродетели.

●

Извършената идейновъзпитателна работа в условията на новия икономически подход и механизъм има важен дял за постигнатите високи резултати в социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка. Успешно е изпълнен и планът за първата година на осмата петилетка. Постигната е надпланова печалба за 116 млн. лв., а планът за обществената производителност на труда е преизпълнен със 7,3 на сто.

Тези резултати станаха възможни, защото не само ръководители и специалисти, но и много трудещи се осъзнаха, че икономическият подход е назряла необходимост от нашето развитие, че той най-добре съчетава интересите на обществото, на колектива и на отделната личност.

Постигнатото досега по внедряването на новия икономически подход и механизъм ние оценяваме само като добро начало. Предстоят ни да решим нови задачи, да преодолеем досегашни трудности.

Все още една част от кадрите и трудещите се нямат необходимата идеологическа и практическа нагласа да работят по новому, съгласно изискванията на новия икономически механизъм. Не се познават някои основни категории на икономическата теория и нормативни положения на икономическия механизъм, с което се затруднява неговото практическо приложение. **Опитът в редица бригади убедително показва, че колкото са по-добри икономическата подготовка, образованието и квалификацията, толкова повече порастват възможностите на кадрите да решават възложените им задачи, да преодоляват трудностите.** Не всякога и не навсякъде се води конкретна и действена политическа и възпитателна работа за преодоляване на потребителската психика у някои хора, които са склонни да мислят, че същността на новия икономически механизъм е едва ли не в това да получават единствено и само по-високо възнаграждение, без да са го заслужили.

Digitized by Google

Окръжният комитет на партията разбира, че става дума за сложен проблем на нашето социално-икономическо развитие, чието решаване изисква продължителна, комплексна и настойчива идейновъзпитателна работа от партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Така например независимо от правилното разбиране за необходимостта да се отчита по-пълно многостранното въздействие на социалната среда практическата реализация на този стремеж понякога се ограничава само в сферата на трудовия колектив. Влиянието в сферата на бита, семейството и свободното време е от голямо значение, често пъти то оказва силно въздействие върху формирането и възпитанието на личността. Следователно нашата идеологическа и организаторска работа за повишаване на икономическото образование и възпитание следва да държи сметка както за трудовия колектив, така и за другите социални звена, във и чрез които протича възпитателното въздействие върху отделната личност.

Очевидна е необходимостта от цялостното „икономизиране", ако може така да се изразим, на нашата възпитателна и образователна система, за да може всеки да се възпитава, да живее и мисли с проблемите и задачите, с изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм.

Всички тези проблеми засягат съществени страни на обществените отношения, на целокупното социално-икономическо и културно развитие на страната, затова нашият окръжен комитет на партията ги поставя в центъра на идеологическата и организаторската работа на партийните комитети и организации, на всички обществени и държавни органи, за да се постигне, по думите на др. Т. Живков, „поврат в съзнанието на трудещите се, да се създаде такава система на възпитание, чрез която икономическият подход да се превърне в начин на труд и живот".

Петър ПЕЙКОВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — Бургас

ДЕЙСТВЕНА ШКОЛА ЗА ВЪЗПИТАНИЕ

Постоянно да се повишава социалната и възпитателната роля на социалистическото съревнование — това е повеля днес. В условията на новия икономически подход социалистическото съревнование е призвано да въздействува за утвърждаване у всеки член на колектива чувство на истински стопанин на социалистическата собственост, за повишаване на неговата култура, образование и квалификация, за понататъшно развитие и обогатяване на принципите на колективизма, другарството и взаимопомощта, за образцова дисциплинираност, висока активност и съзнателност, за многостранно развитие. Ето защо възпитанието на социалистическо отношение към труда, към социалистическата собственост на трудещите се от Сливенски окръг е важна страна от политическата, организаторската и идеологическата ра-

Digitized by Google

бота на окръжната партийна организация. Под ръководството на окръжния комитет на партията, с активното участие на всички обществени сили профсъюзните органи и организации полагат усилия да издигнат ролята на социалистическото съревнование като най-масова и достъпна форма за непосредствено участие на трудещите се в управлението на производството, за разгръщане на народната инициатива, за мобилизиране усилията на всички за високоорганизиран и ефективен труд, за успешно решаване на икономическите, социалните и възпитателните задачи на трудовите колективи.

В центъра на вниманието на партийните комитети и организации, на окръжната профсъюзна организация стои грижата да се разясни докрай планът, всеки труженик да определи своето място и дял в борбата за изпълнение и преизпълнение на плановите задачи; за вливане на по-голяма живителна сила на всички почини и инициативи с национално и местно значение. Целта е в крайна сметка за тях не само да заговори активът, но по тях да заработят всички в колектива.

През последните години социалистическата надпревара получи нов размах по девиза „Ритмично, комплексно, предсрочно и без изоставащи!". Да вземем завод „Динамо" в Сливен. Девизът се популяризира по производствени единици от партийния, стопанския и обществения актив на завода — същността, съдържащите се в него показатели, поетите задължения. Секретарят на заводския партиен комитет Енчо Кенарев счита, че тази широка разяснителна дейност е помогнала по-добре да се видят в производствените звена възможностите и да се поемат допълнителни обещания, по-високи от посочените в насрещния план на завода. В цех „60" — Кипилово и в цеха за монтаж на стартери работниците записали в своето обещание да изпълнят в края на годината насрещния план съответно с осем и с пет дни предсрочно. Там всеки ден се следи как се спазва ритмичността на изпълнението на показателите, а на десетдневки се отчитат резултатите. На цеха-първенец се връчва преходно знаме, а на бригадата-първенец — флагче. За изоставането в отделни производствени звена се търсят причините: неритмично доставяне на суровини, нарушаване на трудовата и технологичната дисциплина, слабости в организацията на труд, и се вземат незабавно мерки за тяхното отстраняване. Вече втора година положително възпитателно въздействие оказва съветът по дисциплината, изграден към профкомитета. Той се състои от добри производственици, преки ръководители, членове на профкомитета, представители на младежите. В спокойна другарска обстановка те водят разговор, търсят причините заедно с нарушителя на дисциплината или на провинилия се в нещо друго.

Дълга е редицата на челниците в труда. Тя се води от двадесет и двама герои на социалистическия труд. Следват ги три хиляди и петстотинте орденоносци, стотиците и хилядите ударници, рационализатори и новатори, инициатори на нови почини и движения. В широко разпространеното движение на изобретателите и рационализаторите се родиха 3200 рационализации, чийто икономически ефект представлява 25 милиона лева.

Плодоносни са усилията на челниците в труда, на членовете на клубовете на първенците в окръга през първата година на осмата петилетка. Подписаният от тях рапорт-обещание на отчетно-изборната конференция на окръжната профсъюзна организация очертава измеренията на техните трудови делници, на вдъхновените им дела, на уверения оптимизъм в бъдните икономически и социални преобразования на Сливенския край. Достоен е отговорът им на призива на орденоносците и първенците, участници в първомайската среща с Политбюро на ЦК на БКП през 1981 година.

Digitized by Google

Под девиза „Осмата петилетка — за три години и осем месеца!“ те завоюваха немалки постижения. В навечерието на Дванадесетия конгрес на партията 30 челници изпълниха по два петилетни плана, а 604 първенци и 189 производствени звена, в които участвуват 4158 работници, приключиха успешно годишния си план един месец предсрочно.

Клубът на първенците към окръжния съвет на профсъюзите с председател героя на социалистическия труд Ангел Георгиев, работник-шлайфист в инструменталния цех на машиностроителния завод „Победа“ в Сливен, развива разнообразна дейност. В него членуват над 700 носители на високи отличия. Тук се организират срещи, вечери на първенци. Той оказва ценна методическа помощ на клубовете на първенците в общините и производствените предприятия на окръга.

Винаги оживено е и в клуба на първенците в Нова Загора, чийто председател е героят на социалистическия труд Георги Андонов, стругар в завода за растителнозащитни машини „Перла“. Във вечерта-портрет под наслов „Жив пример“, посветена на орденоносеца Атанас Буюклиев, стругар, секретар на първична партийна организация в комбината за ремонт на колесни трактори, присъствуваха над 70 орденоносци от общината. А една друга вечер-портрет — „По първите се равняват“, беше в чест на двете текстилки от промишленото предприятие „Новозагорска комуна“ Найда Тодорова и Димитра Христова, членки на клуба. Тези изявени труженички, както и Андрей Марков и Петър Бонев — зъбошлайфисти от Завода за металорежещи машини в Нова Загора, и Георги Андонов през седмата петилетка изпълнили по два петгодишни плана.

Сред 117-те членове на клуба на първенците в Нова Загора с особена почит се ползват работниците-ветерани. На вечерта „От кого да вземем пример“ хората разказваха за трудовите дела на дългогодишните членове на колектива на комбината за ремонт на колесни трактори Ганчо Жечев, Дойка Динева, Георги Вълчев. Клубът излезе с призив към всички трудещи се от общината за предсрочно изпълнение на плана за осмата петилетка за две години и девет месеца в чест на 60-годишнината от Септемврийското въстание в Новозагорския край. Под формата на пътуващ семинар се обмени опит с челници в труда от завод „Китка“ в Нови пазар. Към него се учреди и клуб на високодобивниците с участието на 23 механизатори, животновъди и други първенци в селското стопанство от общината.

През пролетта ще се проведе състезание за най-добра тъкачка, за най-добър шлосер и стругар. Целта е да се популяризира опитът на първенците сред младите.

Така социалистическото съревнование в окръга придобива нови черти, утвърждава се като действена школа за обществена и трудова изява.

Кое ни дава основание да говорим за качествено ново равнище на съревнованието, за повишаване на неговите възпитателни функции?

Надпреварата в трудовите колективи се обогати с редица нови почини и начинания. Все повече последователи придобиват движенията „За работа без изоставащи“, „Нито един колектив-длъжник на петилетката“, „Всеки трудов колектив с преизпълнен план по всички показатели“.

Партийните комитети и организации отделят постоянни грижи на такива въпроси като трайното адаптиране на новопостъпилите работници, увеличаване редиците на наставниците. Нови импулси за развитие и укрепване на наставничеството дават станалите вече традиция срещи на бюрото на окръжния комитет на партията с най-добрите наставници и преките ръководители. Сега 2300 челници в труда и настав-

Digitized by Google

ници предават своя опит на 3400 представители на младата работническа гвардия. По зова на своята съвест, без да получават каквито и да е материални облаги, те учат младите на трудолюбие, показват своите знания и умения. Ще споменем само секционния майстор от подготвителния цех на текстилния завод „Петко Енев" в Нова Загора, който обучава новопостъпили или работници, които заводът готви за преки ръководители. Мария Тодорова от предачния цех и Иванка Димитрова от тъкачния цех на същото предприятие през миналата година са подпомогнали 6 млади предачки и 4 млади тъкачки да усвоят своята професия. По този начин тези наставници се превръщат в истински агитатори, стават добри възпитатели.

Профсъюзните органи и организации разгръщат последователна дейност за обогатяване формите на социалистическото съревнование, за даване гласност и сравнимост на неговите резултати. Използват се разнообразни средства за морално и материално стимулиране на челниците в труда. Всяка година бюрото на окръжния комитет на партията актуализира системата за организацията и ръководството на социалистическото съревнование.

Дръзновението, творческото горене и устремът на най-достойните представители на Сливенската работническа класа намират реално въплъщение в поетото от тях обещание за 1982 година, през която целият народ се готви достойно да отбележи стогодишнината от рождението на великия Георги Димитров. Тяхната твърда дума: до юбилейната дата 18 юни 260 първенци да изпълнят годишната си производствена програма, до края на септември — 3000, а до 7 ноември — 73 000 души, се изпълнява. Призивът за благородно социалистическо съревнование към всички труженици от окръга съдържа конкретно измерение — времето до 18 юни бе обявено за дни на ударен труд. Ето в какво съзираме реалното съдържание на високопатриотичния порив и съзидание на първенците в труда, на стремежа им да подбуждат и поддържат социалната и трудовата активност у всеки работник, у всички членове на трудовите колективи.

Политическото ръководство на социалистическото съревнование, неговото усъвършенстване и развитие зависят от нарасналите грижи и взискателност на окръжния комитет на партията към партийните организации и ръководствата на масовите организации. Комитетът конкретно подпомага общинските комитети на партията в Сливен и Нова Загора, партийните комитети в Комбината за металорежещи машини и в завода „Спектър" в окръжния град.

Значително постижение е създаденият в центъра на окръжния град кът на трудовата слава. Тази инициатива допринася за издигане самочувствието на работническата класа, за стимулиране на нейния труд. Такива кътове вече съществуват във всички градове на окръга, в много села и производствени предприятия. И когато в края на всяко тримесечие по специален ритуал се вдига знамето на трудовата слава в чест на победителите, отчитат се резултатите от другарската надпревара между трудовите хора, алеите около къта в Сливен се изпълват от хиляди работници, специалисти, граждани, от представителни групи на трудовите колективи от окръга. Звучи тържествена музика в чест на първенците в съревнованието, произнасят се топли слова за отличените. Идват те след упорития труд да чуят равносметката, да сравнят постигнатото от тях със стореното от другарите им. Колко радост и гордост има за текстилците от вълненотекстилните комбинати „Георги Димитров" и „Съби Димитров", за машиностроителите от завод „Победа", за миньорите и енергетиците от стопанския минно-енергиен комбинат „Балканбас" — Сливен, за селскостопанските труженици от аграрно-промишления комплекс „Петко Енев" — Нова За-

Digitized by Google

гора и други в тържествения миг, когато в тяхна чест се вдига знамето на трудовата слава, след като от името на окръжната комисия по съревнованието се обявят резултатите. Това е истински празник.

Дейно функционират и общинските, и заводските комисии по съревнованието. Какви форми на работа прилагат те?

В стремежа си да осъществяват най-тясно взаимодействие на масово-политическата работа с резултатите от съревнованието широко се използват динамично променящи се табла, диаграми, екрани на съревнованието, справки, които се поместват в кътовете на трудовата слава. Стимулиращо влияние има изпращането на поздравителни телеграми, адреси и други. В същото време тревожната телеграма за неизпълнени задачи подтиква към размисли и действия. Резултатите от съревнованието получават широка гласност и сравнимост и чрез окръжния вестник „Сливенско дело", многотиражките, радиовъзлите. В много производствени звена на ВТК „Георги Димитров" е въведена всекидневна отчетност, популяризират се най-високите постижения по професии.

Една от най-важните задачи пред партийните комитети и първичните партийни организации във вълненотекстилния комбинат „Съби Димитров", електровакуумния завод „В. И. Ленин" в Сливен, фабрика „Възраждане" в Котел и други е усъвършенстването на организаторската работа за бързото внедряване на най-добрите наши и световни научно-технически постижения и челен опит, интелектуализацията на общественото производство; подобряването на трудовата, технологическата и финансовата дисциплина; ефективното използване на суровините, материалите и енергията; своевременното повишаване квалификацията на кадрите и пълното овладяване и прилагане на икономическия подход и неговия механизъм. Усилията са насочени към още по-силна икономическа изява на социалистическо съревнование в съответствие с директивите на партията за повсеместна интензификация на общественото производство. Реализирането на тези актуални изисквания ще допринесе за зараждането на нови идеи, за по-нататъшно развитие и утвърждаване на другарското сътрудничество и взаимната помощ. Така ще се осигури нов подем на съревнованието за практическото осъществяване на конгресните предначертания, за въвеждането на нови, съвременни форми на организация на труда.

Умелото превръщане от партийните комитети и първичните партийни организации, от профсъюзните органи и организации на спонтанния следконгресен ентусиазъм в огромна материална сила е задача от първостепенна важност, защото се създават солидни предпоставки за повишаване градуса на социалистическото съревнование. Затова и занапред в центъра на възпитателната работа ще стои грижата за усъвършенстване на социалистическите взаимоотношения в трудовия колектив, за да станат още по-осезаеми резултатите от идеологическото осигуряване на съревнователния процес.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент от Сливен

Digitized by Google

ДОСТОЕН СИН НА КЛАСАТА

Един от най-ярките и обаятелни образи в класово-революционните битки на трудещите се от Плевен и Плевенския край в борбата против фашизма и капитализма е Фердинанд Александров (Фердо). Той е роден на 12 юни 1912 г. в гр. Тръстеник (тогава е. Марашки Тръстеник), Плевенски окръг. Бедността и неволята в семейството от детски и юношески години е оставила траен и горчив отпечатък, който ще чувствува до края на живота си.

Жаждата и стремежът за знания на младия човек остават неудовлетворени. След завършване на основното си образование той постъпва в една работилница по леярство и стругарство. Заедно с това посещава вечерен курс по тракторно дело и го завършва с отличие. Книгата е негов неразделен другар. И отрано тласкан от попътния вятър — смесица от горчивото ежедневие на жестоката експлоатация, от стремежа за по-светли дни за всички хора, от книгата, от вярата в хората с неговата съдба — той поема труден път. Другарски подадената ръка на земляка му Никола Доровски го подкрепя. От 1930 г. той е комсомолец. През 1932 г. в Тръстеник основават партийна организация, на която секретар става Фердо.

Първите стъпки на революционната дейност на Фердинанд Александров са съпроводени с чести арести и побоища. Той развива значителна дейност не само в родното си село, но и в целия район. През 1933 г. заминава за София, където се включва в борбите на столичния пролетариат и сравнително млад спечелва доверието на ръководни кадри.

След 19-о майския преврат окръжната и комсомолската организация в Плевен претърпяват тежък удар — арестувани са и са дадени под съд десетки партийни и комсомолски дейци и активисти начело с Коста Златарев (Коцика). В нелегалност живее и работи Фердо в София. При тези условия той получава важно поръчение от ЦК на БКП — като негов пълномощник да работи за възстановяването на окръжните комитети на партията и Комсомола. В продължение на почти една година, опирайки се на актив от местни дейци, като Георги Костов, Георги Генев (от Габрово, който живее в нелегалност в Плевен), Христо Марков, д-р Борис Спиров, Гено Игнатов Цолов (от с. Долни Луковит), Пенчо Костадинов, Слави Алексиев, Асен Събев, Тодор Комитов, Владимир Цв. Тодоров и др., Фердинанд Александров успява да възстанови окръжните ръководства на партията и Комсомола. Среща се с нелегалния местен деец Божин Лулев от с. Згалево, от чийто опит се учи, и който после е изпратен в Съветския съюз.

Но след формирането на окръжни ръководства на партията, Комсомола и синдиката в средата на 1935 г. отново става провал и през август с. г. Фердо е арестуван в София. След жестоки инквизиции е изпратен в плевенската полиция. Тук той прави смел, но рискован опит за бягство от ареста, при което едва не загива. „След като ме биха в София и ме разпитваха, изпратиха ме за Плевен — заявява той пред съда. — Още на гарата ме срещнаха двама агенти и като ме вързаха за тръбите на отоплението, приставът Милушев ме би и ми скуба косата. Тогава аз казах, че нямам нелегална дейност... Докато бях в инспекцията на полицията, все ме биеха. На третия ден извардих случая при отворен прозорец и избягах от инспекцията, понеже ми дотегна вече да ме бият. И понеже, като избягах, ме подгониха, аз се вмъкнах в една порта и агент Борис тогава стреля два пъти срещу мене и насмалко щеше да ме убие, защото куршумите падаха около мене."

През януари 1936 г. по образувания процес с присъда № 22 на Плевенския областен съд 23-годишният Фердинанд Александров (Фердо) е осъден на 10 години строг тъмничен затвор, защото е „създал и организирал в Плевен комунистическа партия и младежки комунистически съюз". В затвора Фердо прекарва до края на 1940 г. За него това е истинска школа в овладяване на марксизма-ленинизма, във възпитанието и закаляването му като пролетарски революционер. С особен интерес, съсредоточеност и разбиране се отнася той към решенията на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал и най-вече към доклада на Георги Димитров пред конгреса, както и към утвърждаването на новия курс в

Digitized by Google

Българската комунистическа партия и международното комунистическо движение. Тук той е определен за лектор в курса по политическа икономия.

След излизането от затвора Фердо заминава за родното си село Тръстеник и отново е включен в състава на окръжния комитет на партията, начело на който застава Коста Златарев (Коцика). Това е време на висока политическа активност — краят на 1940 и началото на 1941 година, — обусловена от събитията, тревоги и преди всичко от приближаващата агресия на хитлеристка Германия на Балканите. По това време в страната се провежда известната Соболева акция за събиране на подписи под предложението на съветското правителство за подписване на договор за дружба и ненападение между СССР и България, направено от главния секретар на Народния комисариат на външните работи А. И. Соболев. Фердо с голям ентусиазъм е начело на акцията в Тръстеник и в района.

С чувство на голяма ненавист към хитлеристка Германия и българските фашисти, с готовност за саможертва в защита на правото дело на съветския народ той посреща вестта за вероломното нападение на хитлеристка Германия срещу Съветския съюз на 22 юни 1941 година.

В изпълнение на възприетия от Централния комитет на партията курс на въоръжена борба Фердо преминава в нелегалност и влага всичките си сили, организационен опит и талант за укрепване и затягане на партийните и ремсовите организации в източните и северните райони на Плевенски окръг. Неговата деловитост, преданост, размах, умение да работи с хората се съчетаваха с непринудена, но будеща респект скромност, готовност за лично участие в рискованите саботажни акции при прекъсване на жп линия и на други обекти. С непринудено уважение се отнасяше към обикновените хора от народа, които с риск за семействата и за себе си разтвориха сърца и домове за съдбоносни събития. Учеше се от всички — от грешки и сполуки — и другите се учеха от него. С горчива скръб посрещна героичната гибел на секретарите на окръжния комитет Коста Златарев и Васил Г. Топалски в бой с фашизма.

В резултат на предателство на 2 февруари 1943 г. Фердо е заловен. Сега фашистките палачи са още по-свирепи. В продължение на 70 дни инквизиции Фердо проявява изключителна издръжливост, която смущава и респектира неговите палачи.

По процеса на така наречената Тръстенишка конспирация са привлечени около 25 души, между които членове на окръжния комитет и секретари на районни комитети. На 8 души от обвинителния акт се искат смъртни присъди. По време на подготовката на процеса Фердо изпитва голяма радост от историческата победа на Червената армия при Сталинград и нейното силно отражение в света и у нас. С особена надежда той приема информацията и оценката на ЦК на партията, конкретните мерки по организация и мобилизация на всички сили в страната под знамето на Отечествения фронт и особено след активизирането на въоръжената форма на борба.

По време на процеса подсъдимите не се признаваха за виновни. А самият Фердо внимателно, за да не му отнемат думата, отхвърли обвиненията за отсъствието на патриотизъм у подсъдимите и намери начин да даде гласност на програмата на Отечествения фронт. Деликатно изброи някои оценки на международното положение, спомена за крайния изход на войната и опасността за независимостта на България, като зад всичко това вплете неизвестен по име деец от София — Чарли.

Обстановката, при която се разглеждаше делото, беше тежка. За това свидетелствува донесението на полицейския разузнавач 7617 до началника на служба „Обществена безопасност" от 27 май 1943 г.: „Съдебното заседание започна на 21 май т. г. в осем и половина часа сутринта с разпитване и прочитане показанията на подсъдимите. Още в самото начало при откриването на заседанието господин председателят предупреди както защитата, така и подсъдимите, че никой няма да употребява думите „бой", „насилие", „тормоз" и др. И въобще полицията няма да се меси и ония от тях, които въпреки предупреждението продължават, ще им бъде отнето правото да говорят, а на защитата — да пледира."

По този процес седем души, между които Фердо, са осъдени на смърт, от тях четирима задочно. В негово лице полицейските органи и местните фашисти виждат най-опасен противник и правят всичко възможно за изпълнение на присъдата. Прекараните повече от 6 месеца дни и нощи заедно с други осъдени на смърт са месеци на изпитание и проверка на неговите високи морални качества на революционер-димитровец.

На 17 декември 1943 г. присъдата е изпълнена. В своето озлобление палачите го извеждат през деня на 16 декември от килията-единочка и прекарва последните часове редом с приготвения ковчег. В разговор с войниците от караула той изказва съжаление само че не е загинал по ботевски в сражение с фашистите. Но Фердо приема смъртта по примера на Васил Левски. В запазения протокол за изпълнение на присъдата се казва, че той отказал да приеме причастие, че няма грехове да изповядва и че умира чист.

Картината на душевния мир на Фердо като революционер-антифашист през последните му дни най-пълно е отразена в предсмъртното му писмо:

„Аз умирам горд и чист пред съвестта си, с презрение към смъртта и с дълбока ненавист към народните убийци". •

Фердинанд Александров (Фердо) по подобие на много други герои от антифашистката народноосвободителна борба прекрачи прага на безсмъртието.

проф. Вълo ИВАНОВ

Digitized by Google

КНИГА ЗА ВЪЗМЪЖАВАНЕТО

По проблемите на младежта са писали много публицисти, писатели, общественици, педагози, социолози и др., без съмнение, ще пишат и в бъдеще. Всеки от позицията на своето кредо, от потребностите на времето. При всички случаи обаче с поглед, устремен в бъдещето. Публицистичната книга на Георги Илиев „Златни години" в това отношение също не прави изключение. Нея най-кратко можем да определим като книга за възмъжаването. Поводът за написването ѝ, както сам авторът отбелязва в предговора, е Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС. В нея той споделя мисли, породени от прочетеното, „без никаква претенция да се засягат или изчерпват всички основни и изключително важни въпроси, които се съдържат в него" (с. 6). Тези авторови думи не намаляват стойността ѝ, те свидетелстват за неговото отговорно отношение към значимостта на младежките проблеми, към тяхната многостранност и сложност.

Съдържанието на книгата „Златни години" обхваща десет заглавия: „За качествено нов подход към проблемите на младежта и Комсомола", „Трудът — създател на блага и основен фактор за развитие", „Новата организационна култура", „Организация на времето", „Жизнената позиция — ядро на човешкото поведение", „За висока комунистическа идейност", „Жизнерадост, дръзновение и съвършенство", „За реализация на младото поколение", „Комсомолското дружество" и „Комсомолският активист". Десет отделни и същевременно взаимно обвързани страни на големия проблем за младежта и нейното съзнателно, организирано израстване и многостранно развитие и реализиране.

Когато прочетем книгата, прави впечатление, че от нея има какво да почерпят широк кръг читатели — комсомолски и партийни дейци, учители и родители, млади и възрастни — всички, на които са им близки и скъпи младежките проблеми. Едни ще намерят полезни идеи за съдържателна и богата по форми работа с младежта; други — на какво да отделят по-голямо внимание, за да усъвършенстват дейността си; трети — от какво би било полезно да се предпазват, и т. н.

Впечатлява и това, че Георги Илиев се предпазва от назидателния тон, от дидактическите набези — нещо, което се среща, когато се пише за млади хора. Авторът сам посочва, че „никой не може да напише формули и рецепти, съгласно които да се подхожда към всеки отделен човек, защото той, човекът, е най-висше създание на природата и обществото и няма да се помести в шаблоните, няма да влезе в калъпите, в предварително подготвените форми" (с. 87—88). Авторът не е тръгнал и по тривиален път — да разказва съдържанието на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС и да съветва как да се разбират повдигнатите в него въпроси. В откровен размисъл той споделя своите виждания по тях, как лично ги е почувствувал. Взира се в обществения и главно в комсомолския опит, търси, стреми се да извлече поуки с трайно значение. И правилно постъпва, защото непростимо е потомците ни да се лутат по извървяния вече път, да хабят напразно сили и време за откриване на отдавна открити и изследвани територии.

Подходът на автора е приемлив и от друга гледна точка. За да не се тъпче на едно място, а да се върви с ускорено темпо напред, много е важно да се тръгва от завоюваните позиции. Така човечеството бързо ще прогресира. Макар че младите не винаги се вслушват в старите, в опитните. Те сами в много случаи искат да опитат сладостните тръпки на откривателството. И основателно, стига наистина да овладеят нещо ново. Но когато се използва натрупаният опит, постигнатите знания, усъвършенстваните форми, движението напред винаги е по-бързо, стъпките са по-сигурни, по-уверени, по-устремени. В това ни убеждава и опитът на два пъти героя на социалистическия труд Лиляна Димитрова, за който подхваща дума и авторът.

Широк е кръгът от въпроси, намерили място в „Златни години". Всички са важ-

Г. Илиев, Златни години, изд. „Народна младеж", С., 1981, 100 с.

Digitized by Google

ни, пряко и крайно засягат подрастващото поколение. От значение са не толкова и не само за хора на младежки години, когато се формира човешката личност, но и за зрелия човек, от който се иска и да доказва, и да показва отношение, поведение, позиция. Проблемите на младежта и Комсомола, трудът, организационната култура, организацията на времето, жизнената позиция и т. н., разгледани в книгата на Г. Илиев, са решаващи за професионалното, духовното, нравственото формиране на строителя на развитото социалистическо общество. Тези личностни качества са с непреходно значение за всяка възраст, за всеки човек. Това определя и значимостта на повдигнатите въпроси.

Достойнство на книгата са разнообразните въпроси, намерили място в нея. Но това носи и опасност от известни празноти. Вярно, авторът сам твърди, че не си е поставил за цел да ги изчерпи детайлно, но повдигнати веднъж, те вече търсят отговор. Да вземем например въпроса за организацията на времето. Той отбелязва, че много е писано за нея, и се спира на някои страни на личното, извънработното време. То обаче има и друга страна, за която би било полезно да се напомни, ако в случая не е мястото, където в подробности да се разработи. Защо? Защото не са редки случаите, когато „организирано" се пилее време. Да вземем най-често срещащите се варианти: организаторите викат младежите час преди началото на срещата, на актуалната беседа, интересната лекция, потребното събрание и т. н., за да се представят като високоорганизирани и дисциплинирани. Или пък канят повече хора, отколкото са необходими, за да няма празни места в залата, аудиторията, клуба, защото някой си може да помисли, че се подценява събитието или не е извършена добра предварителна подготовка. Следователно колкото и организиран да е човек, а това означава и дисциплиниран, щом „организирано" ще пилеем времето му, то процентът пропиляно време на дисциплинирания ще бъде най-висок, защото той няма да закъснее, ще пристигне на време и ще чака. Да, ще чака неорганизираността да се организира и ще пилее своето лично време. Разбира се, не подобни „празноти" определят същността на книгата. Стойността й е в актуалността на проблемите, предмет на размисъл и оценка, в подхода към тях. „Златни години" на Георги Илиев е изпълнена с богати мисли, с идеи и опит. В нея могат да се намерят отговори на въпроси, вълнуващи всички, които работят с Комсомола и младежта.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Биография

Второто допълнено издание на биографията на Георги Димитров (първото издание излезе през 1972 г.) е подготвено от Института по История на БКП при ЦК на БКП с автори Добрин Мичев, Любомир Панайотов, Петра Раденкова, Веселин Хаджиниколов и Давид Елазар. Настоящият труд е научна биография, в която се проследява и разкрива богатият жизнен път на Георги Димитров — човека и професионалния революционер, генералния секретар на Коминтерна, основателя на социалистическа България, всепризнатия вожд на БКП и на българския народ. В книгата личността и делото на Димитров се разкриват в развитие съобразно с конкретната обстановка и обективните задачи, които са стояли пред работническата класа. Авторите са се стремили да покажат пътя на съзряване на неговите теоретически и стратегически възгледи, на онзи принос, който той внесе в научния комунизъм. Всепризнати са заслугите на Г. Димитров за израстването и закаляването на комунистическите партии, за превръщането им във важен политически фактор в отделните страни, за разширяването на техните връзки с масите, за намирането на конкретния преход или подход към социалистическата революция. Неговите възгледи за единния, народния и националния фронт, за съчетаване борбата за демокрация с борбата за социализъм, за работническо-селския съюз, за единството на националните и интернационалните задължения на пролетариата, за ролята на Съветския съюз като опора и база на световната революция изиграха важна роля за победата на народнодемократичните революции и не са загубили и днес своето значение.

В това издание ярко е показано забележителното умение на Димитров творчески да прилага марксизма-ленинизма и богатия опит на Съветския съюз в строителството на социализма и изграждането на партията в конкретните условия на НР България, с което внесе значителен принос в по-нататъшното развитие на научния комунизъм. Важно завоевание на марксистко-ленинската наука е направената от Димитров в Отчетния доклад пред Петия конгрес на БКП характеристика на Деветосептемврийската революция в България като народнодемократическа по своята форма и социалистическа по своето съдържание. Централният комитет на БКП под ръководството на др. Тодор Живков на своя исторически Априлски пленум през 1956 г. отстоя димитровското дело и достойно го продължи и развиде в условията на победилия социализъм. Българската комунистическа партия е дълбоко вярна на епохалното дело на Георги Димитров. Трудещите се под нейното ръководство осъществиха генералната линия, начертана от Димитров, и неговия завет за 15—20 години НР България да постигне онова, което други страни и народи са постигнали за цяло столетие и успешно изграждат новия по-висок етап — развитото социалистическо общество.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

«ЗА БУКВИТЕ»

Излезе от печат бр. 6 на Кирило-Методиевския вестник „За буквите", издание на Съюза на българските журналисти.

Богато илюстрован, изпълнен с оригинални исторически и съвременни текстове, вестникът поднася на своите 16 страници многостранна информация за епохалното дело на славянските просветители.

Въвеждащият текст е извадка от Заключителната реч на Георги Димитров пред Лайпцигския процес, произнесена на 16 декември 1933 г., в която четем познатото и винаги затрогващо изречение: „Много преди времето, когато германският император Карл V казвал, че на немски той говори само с конете си, а германските дворяни и образовани хора пишели само на латински и се срамували от немския език, във „варварска" България апостолите Кирил и Методий бяха създали и разпространили древнобългарската писменост".

Броят включва статиите: „Кръвно родство от 15 века!" — акад. Борис Рибаков, „Великани на духа" от проф. Роже Бернар, „Творителен за сравнение" — проф. Андрей Робинсон, „Отново на родна земя" — проф. Боню Ангелов. Поместени са становища, мнения, бележки за чествувания на празника на българската просвета и култура и славянската писменост в миналото и в настоящето, авторитетни оценки за изключителното дело на първоапостолите Кирил и Методий, както и читателски писма, обединени под общото заглавие „Път към себепознание".

Съобщение на БТА на стр. 12 осведомява читателската аудитория за новото издание на Солунското издателство „Посейдонас", пуснало в масов тираж „Слово за България" на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. „България е родината на славянската азбука, на славянската писменост и култура — изтъква авторът. — Появиха се книжовни школи, трескави огнища на широка просветна и просветителска дейност. Със своето дело Кирил и Методий откриха безбрежни хоризонти за културно развитие на нашия народ, дадоха ни могъщо оръжие за национално самосъзнание и национално самосъхранение. Страшно духовно оръжие ще да е било родното писмено слово, щом като чуждите завоеватели не само са изтребвали нашите прадеди, но са изгаряли и нашите книги!

Слава на братята Кирил и Методий, които в тъмата на ранното средновековие дадоха на нашия народ и на цялото славянство неугасимия факел на просветата и прогреса!"

7 844

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Berkeley

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

U.C. BERKELEY LIBRARIES
C022646057
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google